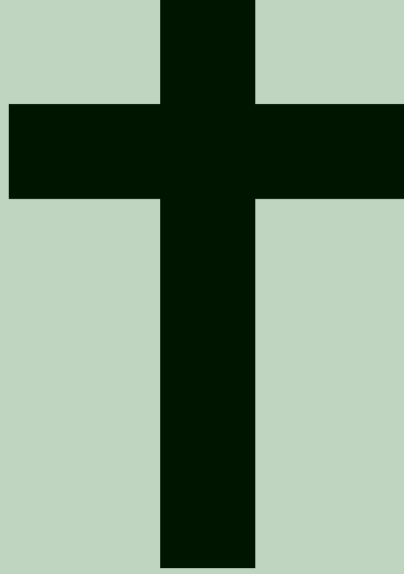

Χωιγιά Γοrixoyά
Siηίpirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Xwiyá Gorixoyá Sinjirini
The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051

Contents

FRT	1
Mat+yuo	3
Mako	69
Ruko	108
Jono	176
Wáí wurimeiar+gáwa	223
Romí	289
1 Koriní	324
2 Koriní	357
Garesia	380
Epesasí	392
Piripai	403
Korosi	412
1 Tesaronaika	420
2 Tesaronaika	427
1 Timotio	431
2 Timotio	441
Taitaso	448
Pairimono	453
Xib+ruyí	455
Jemiso	479
1 Pitao	488
2 Pitao	498
1 Jono	504
2 Jono	512
3 Jono	514
Juto	516
Wáí wómix+n+ñpí	519

Xwiyá Gorixoyá Siŋipirini Yayiyá Píne

The New Testament in the Angave language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini
[aak]

Translation: © 1990, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Published, 1990 by Bible League International

Web version of first edition
© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa. Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Xwiyá yáy neainar-ñj Matiyuo eañp-rini.

Ríwam-ñj r-ñp “Xwiyá yáy neainar-pax Matiyuo eañp-ñy” r-ñ-ñp-rini. O Jisaso wiep-sagowa worini. Xegí yoí ámi b- Ripaiorini. Jisaso r-ixa n-ípémáná n-íwiáp-ñ-meám- añ-ñam- nán- n-ípeyimáná eñáná ámi xwiogw- r-ixa obax- n-ípwémáná eñáná ríwam-ñj r-ñp eañ-rini. Xegí Juday- ñ-ñ- re yaiwiar-ñ-ag-ía n-íw-ñ-r-ñ, “M-ix- ináy- n-ímón-ñ-r- re m-ñ-weañ-ñ-y- nepa xway- nan-ñ-r- ñ-weañ-wáoman-ñ. Jisaso nepa ar-owayá xw-ía piax-ño dán- iwiaron-foy- rar-ñ-wáo n-ímón-ñ-r- s-ñ-w-ñ-y-ñ, m-ix- ináy- n-ímón-ñ-r- añ-ñ Jerusarem-ñ t-ño dán- neamen-ñ-weám-ñ-r-ñ eñ-r-ñ-ñ.” yaiwiar-ñ-ag-ía n-íw-ñ-r-ñ nán- ay- ámi ñ-ñ-ñ némore “Xeñw- r-ía moar-ñ-w-ñ-ñ? Jisaso nepa Kiraisor-ñ-ñ. Gor-ixoyá xewaxor-ñ-ñ.” yaiw-ñ-r-ix-ñ-r-ñ ríwam-ñj r-ñp eañ-r-ñ-ñ. E yaiw-ñ-r-ix-ñ-r-ñ ríwam-ñj near-ñná w-ía rókiamoag-ía-wa áma ar-owayá xw-ía piax-ño dán- iwiaron-fo nán- n-ñ-r-ñ ríwam-ñj eaag-ía obax- m-ñ-ñ nirori “Jisaso ap-ñ t-ñ-ñ ap-ñ t-ñ-ñ x-ixen-ñ n-ímóga uñ-r-ñ-ñ.” n-ñ-r-ñ eañ-r-ñ-ñ.

Jisasom-ñ xiáwo í-ñ-ño nán-ñ-ñ.

¹ Xwiyá r-ñp í-wiár-fawé Jisasi Kiraisoyá nán-ñ-ñ. Oyá í-wiár-fawé n-ímóga nur-ñ áw-ñ-ñ e m-ix- ináy-ñ Depitor-ñ-ñ. Depitoyá í-wiár-fawé n-ímóga nur-ñ wig-ñ xiáwo í-ñ-ño Ebir-famor-ñ-ñ. ² Ebir-famo Aisakom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. E dán-ñ Aisako Jekopom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. E dán-ñ Jekopo Judaom-ñ t-ñ-ñ xeg-ñ xex-ñ-r-meáowam-ñ t-ñ-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ³ E dán-ñ Judáo xi-ía-í Temai t-ñ-ñ í-w-ñ-ñ n-ñ-ñ Pereso t-ñ-ñ Serao t-ñ-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. E dán-ñ Pereso Xes-ironom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. E dán-ñ Xes-irono Ramom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ⁴ E dán-ñ Ramo Aminadapom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. E dán-ñ Aminadapo Nasonom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Nasono e dán-ñ Sar-imonom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ⁵ E dán-ñ Sar-imonó émáy-ñ ap-ñ-x-í Rexap-ñ n-ñ-mear-ñ Bowasom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. E dán-ñ Bowaso Rutím-ñ n-ñ-mear-ñ Obetom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Obeto e dán-ñ Jesiom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ⁶ Jesio e dán-ñ m-ix- ináy-ñ Depitom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Depito e dán-ñ ap-ñ-x-í Yurair-oyá-í nuráp-ñ-r-ñ Soromonom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ⁷ Soromono e dán-ñ Riabowamom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Riabowamo e dán-ñ Abaisaom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Abaisao e dán-ñ Esaom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ⁸ Esao e dán-ñ Jexosapetom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Jexosapeto e dán-ñ Joramom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Joramo e dán-ñ Asaiaom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ⁹ Asaiao e dán-ñ Jotanom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Jotano e dán-ñ Exaso emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Exaso e dán-ñ Xesekaiaom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ¹⁰ Xesekaiao e dán-ñ Manasaom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Manasao e dán-ñ Emosom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Emoso e dán-ñ Josaiaom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ¹¹⁻¹² Josaiao —Babiron-ñ dán-ñ émáy-ñ m-ix- n-ñ-meáa n-ñ-b-ñ-ro Judayo n-ñ-p-ñ-kiomearo í-w-ñ-ñ n-ñ-mearo n-ñ-meám-ñ-ñ uáná Juday-ñ añ-ñ e xwiogw-ñ obax-ñ ñ-weañ-ñ-ñ Josaiao e dán-ñ Jekoniaom-ñ t-ñ-ñ xeg-ñ xex-ñ-r-meáowam-ñ t-ñ-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Jekoniao e dán-ñ Siatierom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Siatiero e dán-ñ Serababerom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ¹³ Serababero e dán-ñ Abiudom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Abiudo e dán-ñ Eraiakimom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Eraiakimo e dán-ñ Esom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ¹⁴ Eso e dán-ñ Sedokom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Sedoko e dán-ñ Ekimom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Ekimo e dán-ñ Eraiatom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ¹⁵ Eraiato e dán-ñ Ereaom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Ereasao e dán-ñ Matanom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Matano e dán-ñ Jekopom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. ¹⁶ Jekopo e dán-ñ Josepo, Mariaím-ñ xiagwom-ñ emeañ-ñ-nig-ñ-ñ. Í Jisasom-ñ x-ñ-r-ñ-ñ-nig-ñ-ñ. O yeáy-ñ neayim-xemeañ-ña nán-ñ Gor-ixoyá ñ-ñ-ñ t-ñ-ñ xeg-ñ xiáwowayá xw-ía piax-ño dán-ñ iwiaron-ño eñ-ag-ñ nán-ñ

xegí yoí bí Kiraisoyí rígfóriní. ¹⁷ Ayínání xiáwo írínjo Ebiríamo nemeága nìbìro mìxí ináyí Depito emeanje nání xiáwowa wé wúkaú síkwí wáú wáú imónínjíríní. Xiáwo Depito njeanje dání nemeága nìbìro Babironí kírapusí omínjé wígfé nání xiáwowa wé wúkaú síkwí wáú wáú ení imónínjíríní. Omínjé wígfé dání Jisaso rémonje nání ámí xiáwowa wé wúkaú síkwí wáú wáú imónínjíríní.

Jisasomí xínáí xírínje náníríní.

¹⁸ Xwíyíá Jisasi Kiraiso xírínje nání rípiríní. Omí xínáí Mariaí Josepo meáwíniginírí ikíyínjé nìyárimáná enáná ayáú síní nìmeánímí memé enáná í ríxa Goríxoyá kwíyí tñní niaíwí agwí enjíniginí. Í niaíwí agwí enagí nìwínìro ¹⁹ Josepo, ímí meanfó ámá sanínjo enagí nání “Xwíyíá ímí ayá winípaxí wí murípa oemíní.” nìyáiwírí “Ímí yumí emí omómíní.” nìyáiwírí ²⁰ síní dínjé e nímóá waríná re enjíniginí. Orínjé wínaríná Goríxoyá anjínají wo sínjání nìwimónírí re urínjíniginí, “Josepoxí, mìxí ináyí Depitoyá xiáwoxíní, dìxí apíxí Mariaímí éfí nìwírí emí mímopaní. Niaíwo ímí kwíyí Goríxoyápímí dání eweáo enagí nání ananí meá. ²¹ Í niaíwí oxí wo xírínfáríní. Ámá xegí imónínjígáyo fíwí yarígfápi nání xwíyíá meárinípíríxínírí yokwarímí nìwírí yeáyí uyimíxemeanfá enagí nání xegí yoí Jisasoyí wíríxíní.” urínjíniginí. ²²⁻²³ Ayí enjíná wíá rókiamoagfá wo áwanjé nírírí ríwamínjé eaárínjé rípi “Re enfáríní. Apíxí oxí míméánínjé wí niaíwí agwí nerí oxí wo xíránáyí, yoí Emaníueroyí —Yoí míkí ayí Goríxo nene tñní nawíní njeanfá náníríní. Yoí e wírípírífaríní.” Ríwamínjé e nírírí eaárínjé apí xíxeni imónínfá nání e imónínjíniginí. ²⁴ Anjínají Goríxoyáo e uríagí Josepo sá wenje dání nìwíápínímearí anjínajo sekaxí uríípa nerí xegí apíxí Mariaímí meanjíniginí. ²⁵ Ímí nímearí aí síní niaíwo mìxírípa neríná í tñní sá bí míwé néra núísáná í ríxa niaíwo xíráná xegí yoí Jisasoyí wírínjíniginí.

2

Sogwí fíwíaparínjímí dání bígfáwa náníríní.

¹ Mariaí Jisasomí Judia píropenísíyo anjé yoí Betírexemí dání nìxírímáná enáná Judayí ámíná wo mìxí ináyí Xerotoyí rínínjo Jerusaremíyo nínjwearí xegí Judayo menjweanáná re enjíniginí. Ámá sínjé nání enjwípearígfá wa sogwí fíwíaparínjímí dání nìbìro Jerusaremí nírémoro ² yarínjé re wígfáwíxíní, “Judayí mìxí ináyí imónínfá nání niaíwí sínjé xírínjo geríní? Sogwí fíwíaparínjímíní nínjwearíná omí xíráná sínjé o nání njeáagí sínjwí nìwínírane nání omí yayí oumeanírane barínjwíní.” urémeáagfá ³ mìxí ináyí Xeroto “Niaíwo mìxí ináyí nímónírí nímúronírénínjoi?” nìyáiwírí dínjé ríá nuxerí Jerusaremí njeáyí nñní ení dínjé ríá nuxéa úagí ⁴ o apaxípánínjé imónínjígá xwéowamí tñní njwí ikaxí eánínjépi mewegfáwamí tñní awí neáarímáná yarínjé re wínjíniginí, “Kirisoyí rínínjo, yeáyí neayimíxemeanfá nání negí aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarínjwáo ríwamínjé nírínírí eánínjépi ge xírípírífa nání ríníní?” uríagí ⁵ awa re urígfáwíxíní, “Negí Judia píropenísíyo re anjé yoí Betírexemíyo xírípaxí imóníní. Ayí rípi náníríní. Wíá rókiamoagfá wo áwanjé nìwúríyírí ríwamínjé re eaárínjíríní, ⁶ Judayí anjío anjé yoí Betírexemí njeáyíné anjé nìyoní nání ámá obaxíyíné menjagí aiwí segí ámá wo mìxí ináyí nímónírí gí Judayí nìyoní menjweanfá enagí nání segí anjé apí anjé xwé tñní xíxeni imónínfáríní. nírírí eaárínjíríní.” uríagfá ⁷ Xeroto yumí

dñf n̄yawiwaná “Sñfyo en̄wip̄earigfáwa ob̄poyi.” n̄ir̄ir̄i awa r̄ixa báná yar̄ñf re win̄niḡini, “Sñjo gíná ñweáaḡi win̄igfawix̄ini. Sñjom̄i sñw̄f n̄win̄imáná en̄jáná emá arar̄i pwen̄fr̄ini?” ur̄tagi awa r̄ixa áwan̄f ur̄áná ⁸ o Bet̄irexemi nán̄i re uowár̄in̄iḡini, “Soȳné nuro niaíwo nán̄i p̄irán̄ñf p̄fá époyi. R̄ixa sñw̄f n̄win̄iróná nion̄i en̄i nuri yayf seáȳi e umem̄in̄ir̄i nán̄i ámi n̄b̄iro áwan̄f n̄ir̄poyi.” ur̄tagi ⁹ awa ar̄fá e n̄wiro wigf̄p̄i ófyo war̄fná re en̄niḡini. Sñf awa xám̄i sogw̄f f̄wiapar̄ñfm̄ini n̄ñwearóná win̄igf̄o awam̄i xám̄i numear̄i añf niaíwo wen̄iwám̄i seáȳi e ñweañ̄niḡini. ¹⁰ Sñjo e ñweáaḡi n̄win̄iro seáȳim̄i seáȳim̄i nimón̄iro dñf n̄fá n̄win̄ir̄i ¹¹ an̄iwám̄i n̄p̄áwiro niaíwo x̄inái Mariaí t̄ni ñweañ̄aḡi n̄win̄iro re egfawix̄ini. Xw̄fáyo n̄p̄k̄in̄imearo om̄i yayf numemáná am̄ip̄i o nán̄i imón̄ñf wigf̄ ayá rim̄ixar̄igf̄ap̄i n̄roaro s̄ñá gor̄f t̄ni ikfá d̄fá — D̄fá yof̄ p̄iraken̄isan̄f t̄ni mur̄f t̄ni nán̄i r̄in̄ini. D̄fá ap̄i dñf nan̄f eaar̄ñf x̄ixeḡin̄i s̄ix̄f w̄f̄xaú t̄ni m̄ini wigfawix̄ini. ¹² M̄ini n̄wimáná en̄jáná Gor̄x̄o or̄ñá nupár̄ir̄i r̄fm̄ñf re ur̄ñniḡini, “M̄ix̄f ináyf Xeroto t̄ñf e nán̄i ámi mupa époyi.” ur̄tagi wigf̄ añf e nán̄i nuróná óf xegf̄ w̄yo ugfawix̄ini.

Isip̄yf̄ añfyo nán̄i éf̄ ugfá nán̄ir̄ini.

¹³ Awa r̄ixa numáná en̄jáná re en̄niḡini. Josepo or̄ñá n̄win̄ir̄fná añfnajf̄ Gor̄x̄oyá wo sñán̄i n̄rónap̄ir̄i re ur̄ñniḡini, “R̄ixa n̄wiáp̄n̄imeari niaíwo t̄ni x̄inái t̄ni n̄imeám̄i Isip̄yf̄ añfyo nán̄i éf̄ úpoyi. Sep̄toȳné nuro rémófe d̄ani ámi nion̄i sear̄im̄f̄ae nán̄i ñweáfr̄ix̄ini. Xeroto niaíwom̄i p̄ikin̄i p̄fá énap̄in̄i en̄aḡi nán̄i r̄rar̄ñf̄ini.” ur̄tagi ¹⁴ o ár̄fw̄yim̄i aí n̄wiáp̄n̄imeari niaíwo t̄ni x̄inái t̄ni n̄imeám̄i Isip̄yf̄ añfyo nán̄i nuro ¹⁵ n̄ñwearóná m̄ix̄f ináyf̄ Xeroto pée nán̄i ñweaaḡf̄ar̄ini. W̄fá rókiamoaḡfá wo xw̄yf̄fá Gor̄x̄oyá n̄wur̄yir̄i r̄fwam̄ñf̄ eaar̄ñf̄ r̄ip̄i “Gf̄ íwo Isip̄yf̄ añfyo ñweañáná ‘Ēin̄.’ ur̄im̄f̄ar̄ini.” n̄ir̄ir̄i eaar̄ñf̄ ap̄i x̄ixen̄i imón̄in̄fá nán̄i Josepo niaíwom̄i Isip̄yf̄ añfyo nán̄i n̄imeám̄i un̄niḡini.

Niaíw̄yo m̄ñf̄ r̄iróm̄ emegfá nán̄ir̄ini.

¹⁶ Xeroto, Jerusalem̄yo xwayf̄ nan̄ir̄i ñweañjo sogw̄f f̄wiapar̄ñfm̄i d̄ani ur̄fn̄enap̄ar̄igfáwa ámi x̄fom̄i m̄wim̄enap̄f̄agfá nán̄i “Yap̄s̄f̄ r̄fá níwap̄yíoi?” n̄yawiwir̄i dñf̄ r̄fá ápiáw̄ññf̄ wéaḡi xewan̄ñjo awam̄i sñjo nán̄i yar̄ñf̄ wíáná awa “Íná ñweáaḡi win̄ñwaniḡini.” ur̄f̄ap̄i nán̄i dñf̄ n̄imori porisowam̄i uowáráná awa nuro niaíw̄f̄ ox̄f̄ Bet̄irexemi d̄añf̄yf̄yá t̄ni e m̄id̄im̄id̄ani n̄ñweaxa pugf̄áyf̄yá t̄ni, niaíw̄f̄ ox̄f̄ wigf̄ xw̄iogw̄f̄ waú wo s̄ini m̄imúropa egfá n̄yon̄i m̄ñf̄ r̄iróm̄ emegfawix̄ini. ¹⁷⁻¹⁸ M̄ñf̄ r̄iróm̄ eméáná xw̄yf̄fá Gor̄x̄oyá w̄fá rókiamoaḡf̄ Jeremaiaoyi r̄in̄ñjo n̄wur̄yir̄i r̄fwam̄ñf̄ eaar̄ñf̄ r̄ip̄i “Añf̄ Rama d̄ani ‘Yeyi.’ n̄ir̄in̄ir̄i ñw̄f̄ eánar̄ñaḡi ar̄fá wiar̄ñoi. Reser̄im̄i x̄if̄áiwa wigf̄ niaíw̄f̄ nán̄i ñw̄f̄ p̄yf̄f̄ n̄w̄fr̄in̄iro wigf̄ niaíw̄f̄ wówi sñw̄f̄ m̄win̄n̄f̄agfá nán̄i m̄ñf̄ ik̄ñw̄f̄ um̄r̄f̄agfá aiwi p̄f̄ni m̄wiár̄igfawix̄ini.” r̄fwam̄ñf̄ eaar̄ñf̄ ap̄i iná x̄ixen̄i imón̄ñniḡini.

Ámi Isip̄yf̄ añfyo d̄ani yigfá nán̄ir̄ini.

¹⁹ Xeroto r̄ixa n̄p̄éáná re en̄niḡini. Josepo Isip̄yf̄ añfyo d̄ani or̄ñá n̄win̄ir̄fná añfnajf̄ Gor̄x̄oyá wo sñán̄i n̄rónap̄ir̄i re ur̄ñniḡini, ²⁰ “Niaíwom̄i op̄ik̄ianeȳin̄ir̄i emegfáwa r̄ixa pegfá en̄aḡi nán̄i n̄wiáp̄n̄imeari niaíwo t̄ni x̄inái t̄ni n̄imeám̄i d̄ix̄f̄ Is̄irer̄yf̄f̄ añfyo nán̄i úpoyi.” ur̄tagi ²¹ Josepo n̄wiáp̄n̄imeari niaíwo t̄ni x̄inái t̄ni n̄imeám̄i nuri Is̄irer̄yf̄f̄ añfyo n̄rémoro ²² Josepo ar̄fá re win̄niḡini, “Xerotom̄i xewaxo Akereasoyi r̄in̄ñjo xano m̄ix̄f̄ ináyf̄ nimón̄ir̄i neamen̄weaaḡipa xewaxo en̄i m̄ix̄f̄ ináyf̄ e nimón̄ir̄i Judia p̄ropen̄s̄fyo re neamen̄wean̄i.” rar̄ñagfá

aríá niwiri wáyínwiniri “Arige nuri Judia piropenisíyo nweámíniréini?” yaiwiarína Gorixo Josepomi oriña nupárirí éf urowaráná epówa Judia piropenisíyo wiárf nimúro Gariri piropenisíyo nání nuro ²³ aní yof Nasareti riniñipimi nweaagfáriní. Wíá rókiamoagfáwa ámá xiáwowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfo nání re rigfápi “Ayí re ríprífaríni, ‘O Nasareti dánorini.’ ríprífaríni.” rigfá api xixeni imónfwiniginiri Nasareti nání nuro nweaagfáriní.

3

Jono wayí numeaiá unjo xwiyfá wáf urímení nánirini.

¹ Jono, wayí numeaiá unjo, Jisaso siní Nasareti nweañáná, o nuri Judia piropenisíyo ámá dñf meañe wáf nurímeríná ² re urayagfáriní, “Gorixo xwioxíyo míméamí nínearí píraníñf neamenweani añwí ayo enagi nání segí íwí yarigfápi ríwímíni nímamoro píraníñf nísaníro nweáfríxini.” urayagfáriní. ³ Wíá rókiamoagfá Aisaiayo riniñjo níriri ríwamíñf re eañfpi, “Ámá dñf meañmí dání ámá wo ríaiwá re raríni, ‘Ámínáo nání segí dñf óf nañfñf wimoiro óf píraníñf imoarigfápáníñf wimoiro nero nweáfríxini.’ raríni.” ríwamíñf e níriri eañfpi tñí xixeni Jono nuri axípi e yagfáriní. ⁴ O rapírapí nañf niyíniri emeagomani. Kamerí íá (iyfá íríkwíñf imóníñf wú) niyíniri areríxí íríñfyo yinagorini. Aiwá ení nañf nagomani. Áxwaxí tñí píkí iniigfá tñí nagorini. ⁵ Judayí wigfá añf xwé Jerusaremi nweagfáyf tñí Judia piropenisíyo amí amí nweagfáyf nñí tñí iniigfá Jodani rapápamí nweagfáyf tñí ⁶ Jono tñf e nání nuro wigfá íwí yarigfápi nání waropárf wíáná o wayí numeaiá nuri aí ⁷ Parisiowa tñí Saju-siowa tñí —Awa weyíni níméníro ámá wíyo seáyí e wimónarigfáwarini. Awa Jono wayí oneameainíro baríñagfá Jono síñwí e níwiniri ayí wigfá íwí yarigfáyf ríwímíni nímamoro nísaníro mé “Wayíni oneameainí.” niyaiwiro baríñagfá níwiniri nání re uríñnigíni, “Sidírf miáoyfne, ‘Ríwéná Gorixo xeaníñf seaikárínfá enagi nání éf úpoyí.’ go searfagi ríñíñf meañiginiri wáyf nero nioní tífamíni éf baríño? ⁸ Soyfne íwí yarigfápi ríwímíni nímamorínáyf, píraníñf nero íkfá sogwí nañf níwerfíná yaríñpa imónífríxini. ⁹ Re mínirípa époyí, ‘Negí arfo Ebírfamoyáone enagi nání Gorixo wí xeaníñf neaikárínfá meníni.’ mínirípa époyí. Gorixo ‘Ebírfamoyá íwiárfawé nání “Nioní ayo xeaníñf níwirfíná arige xwé obaxí imónínfáriní?” niyaiwiri ududf winarini.’ riyaiwiaríño? Oweoi, Gorixo dñf e yaiwipaxí meníni. Anani sfñá tñyo dání Ebírfamo nání íwiárfawé wimíxiyipaxíriní. ¹⁰ Gorixo ríxa rapíwé íkfá míkí tñf e nání íá xiríni. Íkfá gíni gína sogwí nañf míwéagi níwinírfíná nídkárirí ríá ikeárfínfáriní. ¹¹ Nioní sa iniigfá tñf wayí seameaiaríñfáriní. Nioní ení eáníñáoni aiwí ríwíyo bínfo nioní nímúroníni. Seyfne nioní nání ‘Ámá wé róníñorini.’ niyaiwiaríñagfá aiwí o nioní tñf xixeni mimóníñagi nání ámá xínáiwáníñf nímoníro omíñf wíarigfáyf bosoyá síkwí sú gwí wíkweaiarigfápa nioní oyá wíkweaipaxí meníni. O wayí níseameairíná iniigfá tñf seameainfámani. Wiyfne Gorixoyá kwíyf tñf seameairí wiyfne ríá tñf seameairí enfáriní.” níriri ¹² Gorixo ámá nañfyo yeáyf uyimíxemearí sípiyo anípa imíxiri enfá enagi nání ewayf xwíyfá re uríñnigíni, “Omíñf yarigfáyf pokf tñf wítf aiwá eyeyírómf ero aiwá ná añfyo tíro mamíwí tñf síyikf tñf ríá ikeárfíro yarigfápa Gorixo ení axípi e emfániri wítf mamíwí tñf ná tñf eyeyírómf iníñe xegf pokf íá níxiríri roní. Aiwá náyf añfyo tíri mamíwí tñf síyikf tñf ríá supáripaxf mimóníñfyo ikeárfíri enfáriní.” uríñnigíni.

Jisasomi wayí umeainí nánirini.

¹³ Jiaso Jono wayí onimeainiri náni Gariri piropenisíyo dání nibiri iniigí Jodani rapá tñí e nírémori omi wímeáagí aiwí ¹⁴ Jono nurakímíni neri re uriniginí, “Joxi nioní nání o wayí onimeainiri ribarini? Oweoi, ‘Joxi wayí onimeaini.’ nimónarini.” uríagi aí ¹⁵ Jiaso re uriniginí, “Xe wayí oumeaimíni síjwí nanei. E neraínáyí, Gorixo nioní nání ‘O síwí wé róníjyí nñni oeni.’ yaiwiarinipi xixeni yaníwi.” uríagi ¹⁶ o Jiasomi wayí umeaiáná o ríxa nímíni meámí peyaríná re eniginí. Aní píríyo dání óf ináná kwíyí Gorixoyápi xawiówíni nweapiri omi wímeainiginí. Omi wímeááná re eniginí. ¹⁷ Anínamí dání xwíyá re rínénariniginí, “Gí niaíwí ayá tñjorini. Amípi o yarinipi nání yayí ninarini.” rínénariniginí.

4

Obo Jiasomi iwamó wíwapiyiní nánirini.

¹ Kwíyí Gorixoyápi Jiasomi níwímeámáná omi Obo iwamó owíwapiyiniri áamá dñí meañí e nání níméra úáná ² o aiwá mñí njwá nñjweari ríxa sía 40 nórímáná enáná o agwí wíáná ³ iwamó wíwapiyarino nibiri re uriniginí, “Joxi ‘Niaíwí Gorixoyáonirini.’ yaiwinarinipi nepa enánáyí, aiwá niri nání ‘Síná tiyí aiwá oimónini.’ rei.” uríagi aí ⁴ Jiaso re uriniginí, “Oweoi, wí emíméini. Gorixoyá Bíkwiyo dání ríwamini re eánini, ‘Áamá aiwá nánini dñí nímorínáyí wí dñí meapaxí menini. Xwíyá Gorixo riníyí niyoní dñí níkwírorínáyí ayíni dñí meapaxíri.’ Ríwamini e nírini eánini.” uriniginí. ⁵ Obo Jiasomi nímeámí Jerusaremí aní Gorixoyá ayá tñí mñí nání nuri aní Gorixo nání rídiyowá yarígíwámí ríkwíyo seáyí e nurárímáná ⁶ re uriniginí, “Joxi ‘Niaíwí Gorixoyáonirini.’ yaiwinarinipi nepa enánáyí, Gorixoyá Bíkwiyo dání ríwamini re nírini eáninigi nání ‘Gorixo joxi síkwí sínáyo pírí uyíkímí inirixiniri xegí aní najowa awí niroro íá ríxepíri nání uowárinio.’ nírini eáninigi nání anani mímí nímawiri xeamoi.” uríagi aí ⁷ Jiaso re uriniginí, “Xwíyá joxi mñí nirori rípi eáninigi aiwí xwíyá rípi eni nírini eánini, ‘Negí Gorixo nepa ení neániri epaxoríani iwamó míwíwapiyipani.’ eni ríninigi nání nioní wí e emíméini.” uriniginí. ⁸ Ámí Obo dñí mñí seáyí mñí wíapíni meañí bimí nání nímeámí niyiri aní nñí xwá ríri nírímíni ikwíroníjyíyo síwá níwiri xegí amípi áamá níwíniróná ayá síwí nurori nímeapaxí wimónarinipi eni síwá níwiri ⁹ re uriniginí, “Joxi xwíáyo nípkínimeari símanwíyónini nínuríni nioní nání yayí seáyí mñí nimeí. E níánáyí, amípi síwá síá tiyí nípi nísiapímíni.” uráná ¹⁰ Jiaso re uriniginí, “Setenoxí píni níniwíarimí éfí uí. Xwíyá rípi ‘Áminá Gorixo nánini xwíáyo nípkínimearo yayí seáyí mñí umero segí amípi ‘Njwáxini.’ ríniníyí emí nímoró síwí oyá nánini dñí íkwíroro éríxini.’ ríninigi nání joxi nírfípa wí emíméini.” uríagi ¹¹ Obo píni níwíarimí úáná aní nají wa níbiro arírá wígwíawixini.

¹² Jiaso áamá wa Jono wayí numeaiá warino nání re rarínagí “Omi ríxa íá níxero gwí aníyo njwíráfáriní.” rarínagí o aríá e níwimo Gariri piropenisíyo nání nuri níjwearíná ¹³ aní Nasareti xíyo xwé iwíaroné píni níwíarimí nuri aní xegí yoí Kapaneamíyí ríniníyo —Aní apí ipí Gariri tñí ikwíroníni. Seburano tñí Napítaraió tñí awaúyá fíwíárfawé njweaagferini. E nání nuri njweainiginí. ¹⁴ Ayí rípi nánirini. Gorixoyá xwíyá wíá rókiamoagí Aisaiayo rínino xwíyá níwuriyiri ríwamini re eaáriníri, ¹⁵ “Xwíá Seburanoyá fíwíárfawé tñí Napítaraioyá fíwíárfawé tñí eníá

ηweaagfe ipí tñífmñní tñní iniigf Jodaní rapáyo jfaríwámí dání tñní xwfa Gariri imóniñfmñní émáyf ηweagfe, ¹⁶ ámá oxí apíxí e ηweagfáyí nñní Goríxomi muxfdaríηagfa nání sfá yiniñfmñniñf ηweagfe ríxa wfa xwé bñ ónfañf winígfawixíñí. Ayf apaxf mé pearíηagfa nání ikwapíñññf umeaaríηfyo ríxa wfa wókímíxíñí.” Rfwamíñf e níriniñf eániñfpi xixeni imóniñf nání Jisaso wfaníñf imóniño e nání nuri ηweaagfñíñí.

Ámá wiepísaríñf imóniñf nání wirimeamenf náníñíñí.

¹⁷ O añf e nání nuri ηweaé dání wáf re urimeññigñíñí, “Goríxo xwioxfyo míméámí niseairí píraníñf seamení añwi ayo enagí nání segí fwf yarígfápi rfwfmñní nímamoro saníñf nimóniño ηweáfríxíñí.” nurimerí ¹⁸ ipí Gariri imañpá tñní nipurfná sñwí winíññigñíñí. Xiráxogwá waú —Xiráo xegí yoí Saimonoríñí. O xegí yoí ámí bñ Pitaoríñí. Xogwáo Adíruoríñí. Agwiaú egf omíñf peyf ápearígfíwaú enagí nání ubení peyf nání ipíyo mamówararíηagfí Jisaso e níwiniñf ¹⁹ re uríññigñíñí, “Agwiagwí nixfdfpiyí. Pefy nání yarígfípa ámá nioni nixfdíprfáyí ení axfpi e wirimeapísi nání eáíwapiyimfñíñí.” urfagi ²⁰ agwiaú ubení apaxf mé e nítimí rfwfyo uxfdígfísisixíñí. ²¹ O e dání nurfná sñwí winíññigñíñí. Ámí xiráxogwá waú —Agwiaú Sebediomí xewaxowaúríñí. Wfo Jemisoríñí. Wfo xogwáo Jonoríñí. Agwiaú xano tñní ewéyo niñweámáná wigf ubení arfkíníηagí píraníñf yadírípnaríηagfa Jisaso e níwiniñf rfaíwá “Nixfdfpiyí.” uráná ²² agwiaú ení aññí egf ewé tñní xanomí tñní pñí níwiárímí nayoari númí uxfdígfísisixíñí.

Jisaso wáf urimerí simíxíyo nanf imíximerí enf náníñíñí.

²³ Jisaso Gariri píropenísfyo amí amí nemerfná xegf Judayfya rotú añfyo dání uréwapíyemerí xwífá yayf winípaxfpi —Apí Goríxo xwioxfyo míméámí nerí píraníñf umeñweanáfpi nání riniñfpiñíñí. Apí wáf urimerí ámá pí pí simíxí yarígfáyo tñní uraní xixegñí imónigfáyo tñní nanf imíximerí yarfná ²⁴ o yaríñfpi nání yanf niwéa nuri Siria píropenísfyo ηweagfáyí nñní arfá níwiáríro nání wigf ámá simíxí xixegñí yarígfáyo tñní rññíñf xixegñí winarígfáyo tñní ámá imfó dñf xixéroaríñfíyí tñní xóxwí yarígfáyo tñní enf síwímí yarígfáyo tñní o tññf e nání níméámí báná o píraníñf wímíxíyaríηagí nání ²⁵ ámá oxí apíxí obaxí Gariri píropenísfyo dánfíyí tñní Dekaporísi píropenísfyo dánfíyí tñní Judia píropenísfyo dánfíyí tñní wigf añf xwé Jerusaremí dánfíyí tñní iniigf Jodaní rapáyo jfaríwámíñí dánfíyí tñní epfroyf nero omí númí uxfdígfawixíñí.

5

Xwífá Jisaso dfwíyo dání uréwapíyíñfpi náníñíñí.

¹ Jisaso ámá oxí apíxí niaíwí obaxí o tññf e nání bímíaríηagfa níwiniñf dfwf mññfyo nání níyoari éf niñwearí xegf wiepísaríñfíyí xfo tññf e nání báná ² o nuréwapíya nuri re uríññigñíñí, ³ “Ámá gíyí gíyíñé ‘Nioni nígpi apáníñíñí.’ mírípa éfáyíñé, ‘Ámá arírá oneáípoyí.’ yaiwíarígfáyíñé, Goríxo xwioxfyo míméámí niseairí píraníñf seamenweanfá enagí nání yayf seainípaxfíñeríñí. ⁴ Ámá gíyí gíyíñé, ηwf eanirí yarígfáyíñé, Goríxo mññf ikíñwí seamíñíñfá enagí nání yayf seainípaxfíñeríñí. ⁵ Ámá gíyí gíyíñé, fwf mé nírimaxíñiño saníñf imónigfáyíñé, Goríxo xwioxfyo míméámí nerí seamenweanf e dání xwfa níñíñf segf imóníñfá enagí nání yayf seainípaxfíñeríñí. ⁶ Ámá gíyí gíyíñé, aíwá nání agwf seairí iniigf nání seainirí yaríñfpa rfa míkíró píraníñf yarígfá ayf nánñíñf niseaimóníñfá

Gorixo anani xixeni seainfá enagi nani yayf seainpaxfyfnerini. ⁷ Ámá giyf giyfne, ámá wíyo wá wianarigfáyne, Gorixo eni wá seawianinfá enagi nani yayf seainpaxfyfnerini. ⁸ Ámá giyf giyfne, ámá sihwf anigfe dánirani, segípi úfámi dánirani, dihf ná bini nimoro axípi yarigfáyne, Gorixo xewanjo siwá seaininfá enagi nani yayf seainpaxfyfnerini. ⁹ Ámá giyf giyfne, ámá mxf inarfná nuro piyfá wírarigfáyne, Gorixo ayf nani 'Gf niaíwfxini.' rinfa enagi nani yayf seainpaxfyfnerini. ¹⁰ Ámá giyf giyfne, wé rónihf Gorixo e éfrixiniri wimónarihfpi xfdarhagfa nani xeanihf seaikarfáyne, o xwioxfyo mmeámf niseairi píranihf seamenweanfá enagi nani yayf seainpaxfyfnerini. ¹¹ Ámá giyf giyfne, nioni nixfdarhagfa nani ikaywf seariro xeanihf seaikariro pí pí xwiyfá yapf seaxekwímoro seaiarfnáyf, yayf seainpaxfyfnerini. ¹² Enina wfa rókiamoagfáwami xeanihf niwikára wagfápa axípi seyne eni niseaikára warfnáyf, seyne anfnami nipeyirfná Gorixo yayf niseaimori amípi ayá rimixarihfpi seiapinfá enagi nani yayf seainpaxfyfnerini.

Saxf tñi wfa tñi nani urihf nani rini.

¹³ "Saxf aiwáyo nimori ninirfnáyf awfí yarihfpa seyne nioni seararháyó píranihf ninixfdíroná ámá niyoní eni niwíwapiyiro saxf awfí yarihfpa axípinihf wimixfírxini. Saxf awfí yarihfpi nipuri rixa uráwnihf imónihánáyf arire éaná ami awfí imónihnoj? Oweoi, amípi wí imixipaxí mimónihagi nani óf e emi mwiáromóaná ámá xwirihwf osixayarigfáriní. Seyne nioni seararháyó niniwiaíkirfnáyf, saxf rixa uráwnihf imónihfpi emi moarigfápa Gorixo eni axípi emi e seamonfáriní. ¹⁴ Seyne ámá Gorixomi xfdíprfa nani uywf nimixároro wfánihf uyamoprfáriní. Anf dífwf mihfyo ikwíronihfpinihf inimi mimónf ehfpi yapf seyne eni nioni píranihf ninixfdíronáyf, ámá niyoní sihání e wimóniprfáriní. ¹⁵ Ámá ramixí nimixároro sixf wá nimearo sixf ikwaseaararigfámani. Nimixároro seáyí e ikwianhfwyo hwírarárarigfáriní. Seáyí e tánáyf ámá anfyo inimi hweagfá niyoní wfa wókiarihf rini. ¹⁶ Ramixf seáyí e ikwiáráraná ámá niyoní wfa wókiarihfpánihf seyne eni ámá sihwfyo dani wé rónihf imóniro ámáyo arirá wiro nerónáyf ámá sihwf niseanro 'Ayf Gorixomi nixfdíro nani rfa yarihnoj?' niyaiwiro omi seáyí e umeprfáriní.

Nwf ikaxf niri rini eánihfpi nani rihf nani rini.

¹⁷ Seyne nioni nani 'O Gorixoyá hwf ikaxf Moseso niri eanfpi tñi wfa rókiamoagfáwa niro eagfápi tñi eni xwfá iwení nani bihf rini.' miniaiwipani. Xwfá iwení nani mibf amípi niri rini eánihfpi sini xixeni imóninfá nani bihárini. ¹⁸ Aga nepa seararhíni. Xwfári tñi anfna tñi sini enánáyf hwf ikaxf niri rini eánihfpi nini sini xixeni mimónipa enánáyf ná bini onimiápi rinihf api aiwi xwfá iwenfámani. ¹⁹ Ámá giyf giyfne hwf ikaxf niri rini eánihfpi bi nani 'Xwémani. Xwiyfá nimearipaxfmani.' niyaiwiro ogámf nero ámá wí eni axípi ogámf epfíri nani niwíwapiyirfnáyf, Gorixo xwioxfyo mmeámf neri seamenweanfina e yarigfáyf nani 'Siyikwípiánihf imónigfáyrini.' ríprfáriní. Giyf giyfne hwf ikaxf niri rini eánihfpi xixeni axípi nero ámá wí eni axípi epfíri nani niwíwapiyirfnáyf, Gorixo xwioxfyo mmeámf neri píranihf seamenweanfina e yarigfáyf nani 'Ámá xwé mamadfrixánihf imónigfáyrini.' ríprfáriní. ²⁰ 'Seyne Parisiowa tñi hwf ikaxf eánihfpi mewegfáwa tñi "None hwf ikaxf eánihfpimi nixfdírane e nerfnáyf wé

róniŋf yaríŋwini.” yaiwinarigfápi mímúropa nerfnáyf, Gorixo xwioxfyo míméamf níseairi seameŋweanfe wí ŋweapírfámani.’ searariŋini.

Wikf wónarigfá nání uréwapiyiŋf nánírini.

21 “Eníiná Moseso segf seárfawéyo ŋwí ikaxf nurirfná ‘Níwiápfínimeari ámá mípikipani. Ámá giyf e nerfnáyf xwirixf seamepírfáriní.’ uríŋpí seyfné ríxa arfá níwiro níjfa imóniŋoi. 22 Ayf nanf nerí aiwi agwi nioni ámi bí nípikwini nanf seáyí e nimixiri re searariŋini, ‘Ámá giyf xegf ámá imónigfá wo nání wikf níwóniri míxí nurirfnáyf aní e dání xwirixf mepírfáriní. Giyf xegf ámá imónigfá womi “Díŋf mayf roxini.” nurirfnáyf opisf aníyo dání xwirixf mepírfáriní. Giyf xegf ámá imónigfá womi “Majímajfá ikárinariŋf roxini.” nurirfnáyf xewaníŋo xwiyfá nímeáriniri rfá aníŋf wearíŋfyo ikeáarípfáriní.’ searariŋini. 23 Ayínáni Gorixo nání aiwá peaxf tímíni re nerfná díŋf re sinána ‘Gf ámá imónigfáyf wo síni xwiyfá nímeáripaxf imónini.’ díŋf e sinánáyf 24 aiwá peaxf tarigfe midániŋf e nítimi nurí omí xámi piyfá níwírinimáná ámi ríwíyo dání níbirí díxí aiwá peaxf tírfini. 25 Seyfné woxi ámá wo tñni xwiyfá meárinipaxf imóniŋánáyf xwirixfyo ríwárinini nání síni óf e o tñni nuriná aníni piyfá wírinirfíni. E mepa nerfnáyf, o xwirixfyo ríwáraná gapímaní xwirixf meáriŋo e dání porisowa tíŋf e ríwáraná awa gwí aníyo ríwáripírfáriní. 26 Aga nepa re searariŋini, ‘Joxi íwí eníyf nání nígwí íwí enípi tñni xixeni níroari níwipa nerfnáyf, aníŋf e ŋweanána wí pñni níriwíaríro ríwáramopaxf mímónini.’ searariŋini.

Íwí inarigfápi nání uréwapiyiŋf nánírini.

27 “Eníiná Moseso segf seárfawéyo ŋwí ikaxf nurirfná ríwamíŋf neari ‘Meánigfípagwí ámá wí tñni íwí míniŋani.’ nuriri eaŋpí seyfné arfá níwiro níjfa imóniŋoi. 28 Ayf nanf nerí aiwi agwi ámi bí nípikwini nanf seáyí e nimixiri re searariŋini, ‘Ámá nñni giyf giyf apíxí wími “Nioni í tñni íwí inípxonirini.” yaiwimíni nání síŋwí íwí níwírinfnáyf, o ríxa díŋf tñni íwí inariŋi.’ searariŋini.” uríŋnigíni.

29 O ámá ayf díŋf oeyíronípoyniri re uríŋnigíni, “Segf síŋwí wíyíji ‘Íwí apí ei.’ ríranáyf síŋwí e rírfíyi níyori emí morfíni. E níniíronáyf ríniŋf xwé níseainiriŋf aiwi Gorixo rfá aníŋf wearíŋfyo seaíkeáaráná ríniŋf seainimíniŋf enípfíniŋf seainínfámani. Síŋwí wíyini anípa nímónirfnáyf ayf nanf meŋagí aiwi joxi síni síŋf urfá enagí nání ayf ananirini. 30 Díxí wé onamíŋú tñni íwí nání íeapá sinánáyf ‘Gorixo gf wará níriní rfá aníŋf wearíŋfyo níkeáarínigíni.’ níyaiwirí wéú níwákwíniŋf emí morfíni. E níniírnáyf ríniŋf xwé nísiniri aiwi ríniŋf Gorixo rfá aníŋf wearíŋfyo síkeáaráná sínimíniŋf enípfíniŋf sínínfámani. Wé wúni níwákwíniírnáyf ayf nanf meŋagí aiwi joxi síni síŋf urfá enagí nání ayf ananirini.

Apíxí emí moarigfápi nání uréwapiyiŋf nánírini.

31 “Eníiná Moseso ŋwí ikaxf níriŋf ríwamíŋf re eaŋnigíni, ‘Ámá go go xegf xiepími “Emí omómíni.” níyaiwirfnáyf ámá nñni “O apíxími ríxa emí moŋoi.” yaiwípfíri nání payf wina nímixiri míni wíowárfwínigíni.’ Moseso ríwamíŋf nanf e níriŋf eaŋf aiwi 32 agwi nioni ámi bí nípikwini nanf seáyí e nimixiri re searariŋini, ‘Go go xegf xiepí xámi meáŋí ámá wo tñni íwí bí minarfná emí nímorfnáyf í ámá womi nímeániri aí xámi nímeári emí moŋoyá díŋfyo dání íwí inariŋi. Go go apíxí wa nímeáro emí mogfími nímeárfnáyf ayf ení í tñni íwí inariŋi.’ searariŋini.

Síhjá t́h́j e dánínih́j rariǵápi nání uréwapíyih́j nániríní.

³³ “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná ŕfwamih́j ŕpí nearí re urih́jnih́j, ‘Seyíné woxí woxí síh́ayo árixá níwirí “Síh́á ro ñweane dání ŕrarih́jnih́j.” nuríríná yapí b́i murípaní. E nuríríná Goríxoyá síh́wíyo dání axípi érixíní.’ Ŕfwamih́j e nurírí eańpí seyíné aŕfá níwiro níj́fá nimónirí aiwí ³⁴⁻³⁵ agwí nioní ámí b́i nípkwíní nańj seáyí e nimíxirí re seararih́jnih́j, ‘Xwíyífá b́i níriríná síh́á t́h́j e dání mirípa érixíní. Ańina ayí Goríxoyá íkwianwí éf ñweani nání imónih́jagí nání e dání xwíyífá “E ŕrarih́jnih́j.” mirípa érixíní. Xwífá ení ayí Goríxoyá síkwíf t́níní xwíríh́wí nosaxirí ñweanírí enagí nání xwífá rírí ene dání xwíyífá “E ŕrarih́jnih́j.” mirípa érixíní. Jerusaremí ayí ańj míxíf ináyí Goríxoyá enagí nání ańj apimí dání ení murípa érixíní. ³⁶ Díxíf díh́jyo dání d́fá wíyí ṕpífó ońj werí aṕfá weńj werí epaxí mimónih́jagí nání “Gí mih́j ŕyimí dání ŕrarih́jnih́j.” wí murípa érixíní. ³⁷ Ṕíné nuríríná sa “Oyí.” urírí “Oweoi.” urírí xíxeni érixíní. Wíní níra nurí “Síh́á t́f t́h́j e dání ŕrarih́jnih́j.” nurírínáyí, ŕixa Oboyá díh́jyo dání yaríh́joi.’ seararih́jnih́j.

Xixe éanariǵápi nání urih́j nániríní.

³⁸ “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná ŕfwamih́j nearí re urih́jpi, ‘Ámá wa seyínéyá womí síh́wíf ṕríf seauyíkíaná seyíné ení wayá womí síh́wíf ṕríf uyíkíríní. Wa seyínéyá womí mańj ṕríf seayíreááná seyíné ení wayá womí ṕríf uyírearíní.’ nurírí eańpí seyíné aŕfá níwiro níj́fá imónih́joi. ³⁹ Ayí nańj nerí aiwí agwí nioní ámí b́i nípkwíní nańj seáyí e nimíxirí re seararih́jnih́j, ‘Míxíf seyíné seaíaná seyíné xixe ḿiwipaní. Ámá wo marípih́wíyo iwańj reááná x́fomi ení meá ámí b́i t́níní reámínirí yaríná xe oneanírí marípih́wíf mídání wimíxíríní. ⁴⁰ Ámá wo xwíríxí nírimérí díxíf sorífá ŕrápímínirí yaríná x́fo xe onírápínirí síh́wíf níwínirí iyífá nípání meú ení ḿníní wiríní. ⁴¹ Porisíf woraní, gapímaníf woraní, “Nígwíf nání marífá, joxí sańj nírirápirí nígíf sańj ŕpí nímeámí ańj apimí nání nuit.” ŕráná “Nígwíf meámí imorí nímeámí umíniréíní?” ḿyáiwipaní. Ańj x́fo rírífípimí níremorí aiwí “Ámí ańj bímí nání ananí nímeámí oruimíní.” uríríní. ⁴² Ámá wo amípí nání xegíf díh́j níyáiwirí ŕixih́j rírífípíyíf sa ḿníní wiríní. Ámá wo “Amípí wí nioníyá ŕwéná siapímífá nání joxíyá niapetí.” ŕránáyíf “Meníní.” murípaní. Sa ḿníní wiríní.’ seararih́jnih́j.

“Xeh́wíf imóniǵáyíf nání díh́j sípí seáiwínigíní.” uréwapíyih́j nániríní.

⁴³ “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná ŕfwamih́j nearí re urih́jpi, ‘Ámá díxíyoyíf díh́j sípí síwínigíní.’ nurírí eańpí seyíné aŕfá níwiro níj́fá imónih́joi. Xwíyífá ŕpí, segí ámínáowa ríǵápi ‘Xepíxepá róniǵáyíf t́níní wíkwíf t́níní iníríní.’ ríǵápi ení seyíné ŕixa níj́fá imónih́joi. ⁴⁴ Ayí e nerí aiwí nioní ámí b́i nípkwíní nańj seáyí e nimíxirí re seararih́jnih́j, ‘Díxíf xepíxepá róniǵáyíf nání díh́j sípí síwínigíní. Ámá xeanih́j seaikárariǵáyo nańj wí owímeanírí Goríxomí ŕixih́j uríríní. ⁴⁵ Seyíné e nerínáyíf, nepa níáíwíf segíf ápo Goríxoyá níáíwíyínénih́j imónih́joi.’ seararih́jnih́j. Ayí ŕpí nání seararih́jnih́j. Xewaníh́jyá díh́j t́níní ámá sípí ayo t́níní nańj ayo t́níní sogwíf wanaríh́jriní. Iníá ení oyá díh́j t́níní wé róniǵáfá ayo t́níní wé míróniǵáfá ayo t́níní eaaríh́jriní. O ‘Ámá sípí ayo aiwí iníá wearí sogwíf wanírí mepa oení.’ yáiwíaríh́jmaní. Seyíné o xegíf níáíwíyíné enagí nání ámá segíyo t́níní xepíxepá róniǵáyo t́níní aiwí Goríxo yaríh́jpa axípi wéyo meríní. ⁴⁶ Seyíné ámá díh́j síxíf seayíǵáyoni díh́j sípí níwirónáyíf, ‘Nene e yaríh́jagwí nání Goríxo yayíf níneairí amípí

ayá tñj bî neaiapinárini.’ riyaiwiarinjo? Oweoi! Ámá takisf nání nîgwí nînearápiríná xixeni mînearápf bî fwí nearáparigfáwa axípi dñj sixf uyigfáyoni dñj sipí nîwiro nání ‘Gorixo amípi ayá tñj bî mîni winfáriní.’ yaiwiarinwáraní? Oweoi! ⁴⁷ Ámá dixfyoní óf e sñwí nîwiniri yayf nîwirínáyf, ‘Ámá wí yarigfáyf tñni xixeni mimónf múroarinwini.’ riyaiwinarinjo? Oweoi! Ámá Gorixomi mîxídpá yarigfáyf aí axípi seyfné yarigfápa ení e yarinqagfa nání e miyaiwipani. ⁴⁸ Ayínání segf séno, anfnami nweanjo wé róninj nimóniri ámá nanj ayo tñni sipí ayo tñni aí dñj sipí nîwiri nanj wiarinjpá seyfné ení axípi e wirfíni.

6

Arirá nîwiríná epaxípi nání uréwapiyinj nánirini.

¹ “Seyfné ‘Nanj owimíni.’ niyaiwiríná ámá sñwí nîseanro weyf seamepíri nání wigf sñwí anigfe dání mîwipani. Seyfné e nerónáyf, séno, anfnami nweanjo rfwéná ayá tñj wí seaiapinámáni. ² Ayínání ‘Uyipeayíyo arirá nîwiri rípi mîni owimíni.’ niyaiwirínáyf, ámá sipí eri nanj eri yarigfáyf ámá sñwí nînanro weyf onímépoyiniri wigf ámá womí ‘Pékákí nîra xámí nîmeat.’ nuriri óf eraní, rotú anfyoraní, yarigfápa mepa éfríxini. Nioní nepa seararinjini. Ámá weyf numerínáyf ayf wigf wimónarinjipi ríxa mearinqagfa nání rfwéná Gorixo ayá tñj bî wimíniri enjipi meapírfámáni. ³⁻⁴ ‘Uyipeayíyo arirá nîwiri rípi mîni owimíni.’ niyaiwirínáyf, wé núkaúni tñni mîwipani. Ná wúni tñni ínimi ikwísófríxini. Ínimi e nîwirínáyf, ápo Gorixo sñwí nîseanri rfwéná yayf nîseairi amípi ayá tñjipi xfo seaiapimíniri yarinjipi anani nîseaiapinárini.

Gorixomi rixinj nuríná urípaaxípi nání uréwapiyinj nánirini.

⁵ “Seyfné rípi ení Gorixomi xwiyfá rírimf nîwiríná ámá sipí ríri nanj ríri yarigfáyf ámá sñwí nînanro weyf onímépoyiniri ge ge ámá obaxf tñj e rotú anfyoraní, óf osisagwfyoraní, éf nîroro Gorixomi xwiyfá rírimf wiarigfápa mepa éfríxini. Nioní nepa seararinjini. E yaríná ámá sñwí nîwinro weyf numerínáyf ayf wigf wimónarinjipi ríxa mearinqagfa nání rfwéná Gorixo ayá tñj bî wimíniri enjipi meapírfámáni. ⁶ Seyfné Gorixomi xwiyfá rírimf nîwiríná re éfríxini. Dixf anjyo ínimi nîpáwiri ówanj nîyárimáná dixf ápomi ínimi dání rírimf wirfíni. Seyfné ínimi dání nerínáyf, Gorixo sñwí nîseanri rfwéná amípi ayá tñj xfo seaiapináfipi anani nîseaiapinárini. ⁷ Gorixomi xwiyfá rírimf nîwiríná ámá Gorixo nání majfáyf omí xwiyfá rírimf nîwiríná ayá wí nîra nuro ‘Nene e nerínáyf, Gorixo arfá neaininjo.’ niyaiwiro yarigfápa mepa éfríxini. ⁸ Seyfné amípi wí nání dfwí nîkeamónro siní segf séno Gorixomi yarinj mîwipa enáná o ríxa xámí nîjfa imóninagí nání Gorixo nání majfáyf yarinj ayá wí nîwia nuróná yarigfápa mepa éfríxini. ⁹ Gorixomi xwiyfá rírimf nîwiríná re urífríxini, ‘Negf ápoxini, anfnami nweanjoxini, “Ámá nñni joxini nwfáoxi enagí nání wéyo orímépoyí.” neaimónariní. ¹⁰ “Joxi xwioxíyo mîmeámf nîneairi neamenwearfa nání oimónini.” neaimónariní. Anfnami amípi joxi “E oépoyí.” simónarinjipi nání yarigfápa nene “Xwfa rírimí ení axípi e oyaneyí.” neaimónariní. ¹¹ Agwí sfá ríyi aiwá nani nání neaiapeí. ¹² Ámá nene fwí neáfáyo yokwarimf wíarinwápa joxi ení nene yokwarimf neaiii. ¹³ Ámá wí enj eánigfárfaniri iwamfó owíwapiyípoyiniri sñwí mîneanipani. Obo mîmîwiaíkf neainiginiri awí neamenwearífríxini. [Xwioxíyo mîmeámf nîneairi píraninj neamenwearpaxoxi imóniri enj sixf

eánipaxoxi imóniri ikñipaxoxi imóniri enoxi, íníná ayf joxini enagi nání rarini. “E e imóniwini.” neaimónarini.] Gorixomi rixini nuririna e uririxini. ¹⁴ Seyiné áamá wí fwf seaifáyo yokwarimf wiánáyf, séno Gorixo, anfnami nweano seyinéyá eni yokwarimf niseaiinjo. ¹⁵ E nerf aíf fwf seaifáyo yokwarimf m+ wipa éánáyf, segf séno eni seyinéyá yokwarimf seaiinmeninjo.

Aiwá nwan nwaniririna epaxipi nani uréwapiyinfi nanirini.

¹⁶ “Seyiné aiwá nwan nwaniriririna áamá sipi ero nanf ero yarigfáyf sfmf niyimiro yarigfápa mepa éfrixini. Ayf áamá sinwf nraniro sfmimanf siyó xenána ayf re yaiwipifi ‘O aiwá nwan nwaniriririna?’ oyaiwipoyiniri emearigfápa mepa éfrixini. Nioni nepa re seararini, ‘Ayf áamá weyf onimépoyniri e nero wigf wimónarini rixa áamá weyf uméagfa nani ayá tñf ríwéná wimniri enipi wí meaprfámani.’ seararini. ¹⁷⁻¹⁸ Seyiné aiwá nwan nwaniriririna áamá ‘O aiwá nwan m+nweanorini.’ yaiwipifi nani dfá komixf niniro sfmimanfyo wayf nironiro éfrixini. Seyiné yumí e nerináyf, segf séno Gorixo sinwf niseaniri ríwéná yayf niseairi ayá tñfipi bi mni niseaiapinfarin.

Amipi ayá tñfipi anfnami otipoyiniri uréwapiyinfi nanirini.

¹⁹ “Xwfá tño amipi ayá rimixarini wí ipkwiyf xwifá ikixeri wí nigiyf kiri wí ríweaxwf imóniro nkwiri nipáwiro fwf mearo epaxf enagi nani wini wini nani dñf nimoro nmeaayiro mitpa éfrixini. ²⁰ Seyiné Gorixoyá sinwfyo dani wé róninfi nimóniro yumí ámayo arira niwirináyf ayf seyiné amipi ayá tñfipi anfnami awí eámeámni yáranjo. E ipkwiyf wí xwifá ikixeri nigiyf kiri ríweaxwf imóniro nkwiro nipáwiro fwf mearo epaxf mimónini. ²¹ Segf amipi nanf ayá rimixarigfapi xwfá tño wenánáyf ayf xwfá tño nani dñf moprfarin. Anfnami wenánáyf ayf e nani dñf moprfarin.

“Sinwf uyfwini imónini.” uréwapiyinfi nanirini.

²² “Segf sinwf ayf uyfwini imónini. Sinwf tñi piraninfi naniro wé róninfi nerónáyf dñf nanini aumaúmf niniro segf xwioxfyo wáninfi seaókiarini. ²³ E nerf aíf segf sinwfyo dani fwf nani nanirónáyf segf dñf xwioxfyo sfáninfi yimixarinarinjo. Dixf xwioxfyo wáninfi óninipi sfá niyimixirináyf ayf aga sfá xaiwini yimixarinarinjo.

Aiwá tñi aikf tñi nani ududf winarinfi nani uréwapiyinfi nanirini.

²⁴ “Áamá wo áamá waúyá xináininfi nimóniri omni wiipaxf menini. E nerináyf wómi dñf sixf nuyiri wómi dñf peá nimerf nerf wómi piraninfi ayá tñi nixidiri wómi peayf niwianiri eninjo. Seyiné nigwiyfya omni wiarianinfi nimóniro ‘Nigwf wí m+nimúropa oeni.’ niyaiwirináyf, Gorixoyá omni wiarianinfi woxinifi imónipaxf menini. ²⁵ Nioni re seararini, ‘Arige piraninfi nweaniréwini?’ mripa nero aiwá tñi inigf tñi nipi nani ududf mepa ero iyfá aikf amipi waráyo yinipifi nani ududf mepa ero éfrixini.’ seararini. Ayf ripi nani seararini. Segf dñf jfayf aiwá nani moarigfáyo seayf e imóniri wará jfayf eni aikf yinarigfáyo seayf e imóniri enagi nani seararini. ²⁶ Seyiné infi nani dñf mópoyf. Infi aiwá fwf uriri aiwá mirf anfyo awí eámeámf yárirf mepa yarigfá aiwi segf séno Gorixo, anfnami nweano nimerf aiwá mni wiarinirini. Seyiné ‘Inowa neamúronjo.’ riyaiwiarinjo? Oweoi. ²⁷ Seyiné woxi, ‘Sepiá ámi bi oimónimni.’ niyaiwiri ududf éoxi sepiá ámi bi imónarini? Oweoi. ²⁸ Seyiné api aíf wí mepaxf imóninagfa nani aikf nani pi nani

ududf yariŋoi? Ará adowayf amíyo enfnána nání dñf mópoyí. Anñf minf iyfá óf earí aikf yirí yariŋfrani? Oweoi. ²⁹ E nerí aí nioní re searariŋini, ‘Enína negf mxf ináyf Soromono níkniri okiyfá ninfísána adowayf apí tñf xixení mimóniŋnigini.’ searariŋini. ³⁰ Gorixo adowayf tñf aráyo —Ará agwí eníyo ananí niyoaro sfá wiyimí rfá ikeáariprfáriní.” urñnigini. Wiepísarñyf “Gorixo ará nání ayá sfwf muroariní.” oyaiwípoyiniri Jisaso e nuriri re urñnigini, “Oxf apixfyne, Gorixomi dñf onimiápi ikwíroarigfáyne Gorixo adowayf tñf aráyo okiyfániŋf yariŋagi nání soyne ení anipaxf aikf e seayirínfáriní. ³¹ Aiwá tñf iniŋf tñf pí naniréwiniri ududf mepani. Aikf ení pí yinaniréwiniri ududf mepani. ³² Émáyf, ámá Gorixo nání majfáyf apí nipiŋí nání anñf minf nero meañro yariŋfáriní. E nerí aí segf séno, anfnami ŋweaŋo seyne apí nipiŋí nání seainarfná o ríxa niŋfá imóniŋagi nání seyne axípi e mepa éfrixini. ³³ Amípi apí meámiri nání mepa erí ‘Wé róniŋf Gorixo yariŋfpi nioní oimónimíni.’ niyaiwiri erí Gorixo xwioxíyo míméamí níneari neameŋweante páwiri nání amípi xfo wimónariŋfpi erí nerfnáyf, Gorixo ananí apí nipiŋí nisiinfnáriní. ³⁴ Ayínáni ‘Wfáriná aikf pí yínrane aiwá pí nrane yanfwarfani?’ niyaiwiro ududf mepani. E nerfná ududf sfá wiyimí epfífáyf tñf nawíni axínáni níkmixiro ayá wí ududf yariŋoi.

7

Pfne meararigfá nání uréwapñiŋf nánirini.

¹ “Gorixo seyne ení xwiyfá seameariniŋiniri ámá wíyo xwiyfá numearipa éfrixini. ² Seyne ámá wíyo xwiyfá umeararigfápa Gorixo ení xwiyfá seamearínfáriní. Seyne rfá tñf numearínfáyf, Gorixo ení rfá tñf seamearínfáriní. ³ Seyne ‘fwf amípi e mepani.’ urigfápimi dani Gorixo apimi dani xwirixf seamenfnáriní. Joxiyá fwf yariŋfpi sñwíyo írfóniŋf wenagi aiwí misékinarñagiŋiŋf díxí ámá imóniŋf wo fwf onimiápi yariŋfpi siyikwñiŋf ŋweaŋagi pí nání wnariŋfriŋi? ⁴ Íkfá írfó díxí sñwíyo wenána díxí ámá imóniŋf woyá sñwíyo siyikwí ŋweaŋagi níwiniro aríre ‘Oríméamini.’ urariŋfriŋi? ⁵ Joxi nanf erí sipí erí yariŋoxini, joxiyá ení írfó urf wenfpi xami emí nímamónimána sñwf píranñf níwiniŋí oyá sñwíyo wenfpi ení ananí emí umamorfníni. ⁶ “Segf memiá odípi xwirñwf osaxpfrixiniri odípi yariŋe xwí e mitarigfápa xwiyfá nanf Gorixoyá ení ámá ‘Ayf pí pñerfani?’ yaiwiarigfáyf arfá níwiri aí rfwfmiŋí mamopfrixiniri murípa éfrixini. Sfwí sfwf nearopfrixiniri amípi nanf míni miwiarigfápa xwiyfá Gorixoyá ámá arfá miwífáyf xeanñf seaipfrixiniri murípa éfrixini.

Gorixomi rixñf urfrixiniri uréwapñiŋf nánirini.

⁷ “Seyne Gorixomi yariŋf níwiro segf seaimónariŋfpi nání rixñf urána o ananí míni seiapfnfáriní. Rixñf nuriri amípi wí o tñf e dani pfnñf nerfná ananí meapfrfáriní. Rixñf nuriri wáf e nírómáná wakwí óránaniŋf éaná Gorixo ananí arfá nisiri anf ówanññf seafkwiinfnáriní. ⁸ Ayf rípi nání searariŋini. Ámá nñf giyf giyf yariŋf níwiri wigf wimónariŋfpi nání Gorixomi rixñf nurínfáyf ananí mearigfáriní. Yariŋf níwiri Gorixo tñf e dani pfnñf nerfnáyf ananí mearigfáriní. Yariŋf níwiri Gorixoyá wáf e éf nírómáná wakwí óránaniŋf éaná o ananí anf ówanññf wfkwiariŋfriŋí. Ayínáni ananí Gorixomi yariŋf wiayífrixini. ⁹ Seyne re éf ŋwixapigfáyne woxí díxí íwo aiwá nání rixñf ríraná xewf sñfá reñyf nímeari meaiariŋfriŋi? Oweoi! ¹⁰ Díxí íwo peyf nání rixñf

ríráná sidírí rení nímeari umeaiaríñíraní? Ayí eni ananímaní. ¹¹ Seyíné íwí néra warígfáyíné aiwi segí niaíwí ríxíñí searána amípí awiaxíyí míní wiarígfáríní. E nerí aí segí séno, anínamí ñweañoyí anípaxíríní. Gíyí gíyí ríxíñí uráná amípí nanípí ananí míní winíginí. ¹² Seyíné ‘Ámá e oneaípoyí.’ níyaiwirínáyí, seyíné ayo eni axípi e wiiríní. Nwí ikaxí Moseso nírírí eañpí tíní xwíyíá wíá rókiamoagfáwa níríro eagfápi tíní api e ríníñagi nání raríñíní.

Íwí iníñíyau nání uréwapíyíñí náníríní.

¹³⁻¹⁴ “Íwí onígí iníñíyíkwínimí páwianíro éfríxíní. Ayí rípi nání seararíñíní. Íwí ríwéná Goríxo xeaníñí winíta nání iníñíyí óf xwé iníñagi nání ámá obaxí Goríxo nání díní mímó ayimí nípáwiro wigí díní tíní néra waríñoi. Ayínání seyíné óf Goríxo ríwéná díní aníñí íníná ñweapíríta nání seaiapínífa nání onígí iníñíyíkwínimí páwipírí nání aníñí míní o ríñípimí níxídíro éfríxíní.

“Ámá íkíáníñí imóníñoi.” uréwapíyíñí náníríní.

¹⁵ “Mimóní wíá rókiamoarígfáwa wigí díní ínímíníyí síwí sayí sí roaríñí yapí nimónímáná aiwi seyíné tífámíní níbíríná sipísipí yapíníñí awayíní yarígfápa nimónímí seaímeapírífaríní. Ayínání síñwí tíní erííní. ¹⁶ Seyíné íkíá naní wéína níwíníríná ‘Ana naníñaríní.’ ríro sipí wéína níwíníríná ‘Ana sipínaríní.’ ríro yarígfápa sipí imóníñí mimóní wíá rókiamoarígfáwa yarígfápi níwíníríná ‘Yapí ríneaíwapíyaríñoi? Nepa Goríxoyáowamaní.’ yaiwíríxíní. Ámá yapí seyíné seaíwapíyaníro bífáyí ekíríkwíníñí imóníñoi. Wainí sogwí ekíríkwíyo darígfáraní? Oweoi! Íkíá pikí sogwí enwíxíyo darígfáraní? Oweoi! ¹⁷ Rípi eni axípiríní. Íkíá naníyí sogwí naní wearíñíríní. Sipíyí sogwí sipí wearíñíríní. ¹⁸ Íkíá naníyí sogwí sipí wepaxí mimóníní. Sipíyí sogwí naní wepaxí mimóníní. ¹⁹ Íkíá níní sogwí naní míféyí nídíkáríro ríá ikeaárarígfáraní. ²⁰ Ayínání seyíné íkíá sogwíyo níwíníríná níjía imónarígfápa sipí imóníñí mimóní wíá rókiamoarígfáwa yarígfápi níwíníríná ‘Goríxoyáowamaní.’ yaiwíríxíní.

Goríxo “Joxí nání nioní majfáríní.” uríníñíní uréwapíyíñí náníríní.

²¹ “Ámá Jisasomí “Ámínáoxíní, Ámínáoxíní” urarígfá níní xegí xano, anínamí ñweaño xwíoxíyo míméamí nerí píraníñí umenweaníe páwipírífaríní.’ mífaiwipani. Ámá xíto wimónaríñípí xídarágfá gíyí gíyí, ayíní nípáwiro ñweapírífaríní. ²² Síá Goríxo ámá níyoní mí ómómíximí enfáyimí ámá obaxí re nírayipírífaríní, ‘Ámínáoxíní, Ámínáoxíní, nene yoí joxíyáyo dání xwíyíá wíá rókiamoagwáríní.’ níníríro ‘Yoí joxíyáyo dání imfó míxí umáínowáragwáríní.’ níníríro ‘Yoí joxíyáyo dání emímí obaxí wíwapíyagwáríní.’ níníríro epíríá enagi aiwi ²³ ámá níyíyá síñwí anígíe dání re urímífaríní, ‘Seyíné nání nioní níjía wí mimóníñíní. Ríkíkíríó yarígfáyíné nioní píní níwíarímí úpoyí.’ urímífaríní.

Aní mírarígfíwau nání uréwapíyíñí náníríní.

²⁴ Ámá gíyí gíyí nioníyá xwíyíá rípi aríá nínírí xíxení e níxídírnáyí ayí ámá síñá aní nímiríní díní píraníñí nenwíperi xwíá nímiga níwerí síñá píará ínímí yapíníñínamí dání síñá píará aní mírínífápi e dání níkíkíríó níyapírí míraríñóníñí imóníñoi. ²⁵ Iníá earí inígfí waxí xwé weapírí ríwípí erí nerí aiwi aníwá síñá ínímí yapíníñínamí dání níkíkíríóga yapíníñagi nání míkwierómioañínígní. ²⁶ Ámá gíyí gíyí xwíyíá nioní raríñápi aríá níniro aí xíxení mepa nerínáyí ayí ámá síñá

anjé nímíríríná majímajfá níkárinrí iníkiyo seáyí e dání sñjá níkkíróa níyapírí mírárarínóníní imónínjo. ²⁷ Iniá earí iníígfé waxé weapírí ríwípí erí yaríná anjwá níkwierónowírí ríwí nira piéroníniginí.” Jisaso e nurírí ²⁸⁻²⁹ xwíyíá apí nípíní ríxa nira núísáná enáná áamá e epíroyé egfáyé o ñwé ikaxé eánínjépi mewegfáwa uréwapíyarígfápa muréwapíyí néní tñjónínjé uréwapíyarínjagí nání ududé néra ugíawixíní.

8

Peyíyí imónínjé womí nanjé imíxínjé náníríní.

¹ Jisaso nuréwapíyíísáná dífwé mñjéyo dání weaparíná oxé apíxé níaiwé obaxé númí weaparíná re eníniginí. ² Áamá peyíyí imónínjé wo níbírí níwímearí mñjé xwífáyo níkwírorí re uríníniginí, “Ámínáoxíní, joxí nioní nání ‘Nanjé owímíxímíní.’ níyaiwiríná ananí nanjé níxíxípafoxíríní.” urfáí ³ Jisaso wé feapá níwirí seáyí e níwikwiárírí “‘Joxí nanjé oimóníní.’ nímonaríní. Ríxa nanjé imóneí.” uráná re eníniginí. Peyíyí imónínjé nanjé imóníagí ⁴ Jisaso re uríníniginí, “Joxí nioní nanjé símíxíáyé nání amíná nurí ámáyo áwanjé murípaní.” nurírí áamá o Moseso eníná ñwé ikaxé ragípi mé ámáyo xewanínjé áwanjé nura emenígínírí e nurírí ámí re uríníniginí, “Amíná apaxípánínjé imónígfáwa tñjé e nání nurí womí síwá níwinírí nanjé rídíyowá nání negí arfo Moseso eníná sekaxé nearagíyí bí mñní wíríxíní. Goríxo nání rídíyowá síárírí joxí nanjé imónífpí nání áwanjé rírí oenírí mñní wíríxíní.” urowárínjíniginí.

Porisí woyáyé womí nanjé imíxínjé náníríní.

⁵ O anjé yoé Kapaneamiyo rémóáná wauyé porisí ámíná imónínjé wo níwímearí wauní ríxínjé nurírí ⁶ re uríníniginí, “Ámínáoxíní, gí inókínínjé nímonírí omínjé níiarínjé enjé nñní síwímé nerí níwerí rínínjé xwé winaríní. Ananí nanjé imíxíréní?” urfáí ⁷ Jisaso re uríníniginí, “Ananíriní. Nioní nurí nanjé imíxímíní.” urfáí aí ⁸ porisí ámíná imónínjé re níyaiwirí “Porisí wa nioní ínímí nurínínjépa símíxíyí ení Jisasomí ínímí wuríníní.” níyaiwirí re uríníniginí, “Ámínáoxíní, nioní áamá wé rónínjé joxí tñní xíxeni mímonínjagí nání joxí gí anjéyo fwiapípafoxé mímoníní. E nerí aí joxí re dání ‘O nanjé oimóníní.’ ráná gí omínjé níiarínjé nanjé imónínínjé. ⁹ Ayé rípi nání seararíníní. Nioní ení áamá omínjé ‘Ayé ayé eí.’ nírarígfáwamí ínímí wuríníníní. Nioní ení porisí wa ínímí nurínínjé. Womí ‘Joxí anjé uí.’ uráná sa ananí arfá níwirí warínjíríní. Womí ‘Bei.’ uráná sa xíxeni barínjíríní. Gí inókínínjé níiarínjé womí ‘E eí.’ uráná xíxeni yarínjíríní.” urfáí ¹⁰ Jisaso arfá e níwirí nání ududé nerí áamá xíomí númí warígfáyo níknímónírí re uríníniginí, “Isíreríyíné woxí áamá ro dínjé seáyí e níníkwírorí yarínjépa xíxeni e dínjé mñníkwíroarínjé sñjwé ranínjíríní. ¹¹ Nioní re seararíníní, ‘Áamá Goríxo xegíyí xwíoxíyo mímeámé nerí píránínjé umenjewanáná éamá obaxé sogwé fwiaparínjímíní ñweagfáyé tñní sogwé wearínjímíní ñweagfáyé tñní níbíró segé arfówa Ebírámó tñní Aisako tñní Jekopo tñní nawíní aní níjwearó aiwá nípírífáríní. ¹² E nerí aí Isíreríyíné, Goríxo anjépafoxé xwíoxíyo mímeámé níseairí seamenjeweapaxíyíné Goríxo menjewané dání sífá yínínjímí seamoaiáná e dání mímenínjwé ayíkwé mísearínfá enjagí nání ñwé earó manjé síwé ríkwíníro epírífáríní.’ seararíníní.” nurírí ¹³ wauyé porisí ámíná imónínjé re uríníniginí, “Díxé anjé uí. Joxí ‘O e epaxoríní.’ níniaiwírí dínjé níkwíroarínjépi xíxeni ríxa oimóníní.” urowáráná axíná xegé omínjé níiarínjé ríxa nanjé imónínjéniginí.

Pitaomi xineagwími nanj imixinj nánirini.

¹⁴ Jisaso Pitaoyá anjyo nípawiríná weninj étyf wininjiginí. Pitaomi xineagwí wará ríá pirf wiarinjagf ikwianjwíyo sá riyí wenjagf niwínirí ¹⁵ wé seáyf e ikwiáráná re enjiginí. Ríá pirf pfní wiáráná níwiápnímeari Jisasomi aiwá nixerí winjiginí. ¹⁶ Ríxa sogwí wéáná áamá e dánjyí wigf áamá imfó dñj xixéroarinjyí obaxf o tñj e niméra nibiro wáráná oyá xwiyfá tñni mixf umáinowarayirí simixyí nñni eni píraninjf imimiximf eri enjiginí. ¹⁷ Gorixoyá xwiyfá wíá rókiamoagf Aisaiaoyí rñnño áamá xegf xiáwowayá xwíá piaxfyo dáni iwiaronfo nání xwiyfá níríri eanf rípi, “Xewanñño negf simixyí tñni uranf tfgfáyf tñni nanj imimiximf enfáriní.” rñjpi ríxa xixeni imónini nání Jisaso e enjiginí.

Áamá “Orifdaneyi.” urifá nánirini.

¹⁸ Jisaso áamá oxí apíxí obaxf omi ikwikwierf wiarinjagfa niwínirí xegf wiepísarñnowami sekaxf re urñjiginí, “None ipíwámi jfaríwámi dáni xemoani nání ewéyo píxemoánfpoi.” uraríná ¹⁹ njwí ikaxí eánñjpi mewegfáyf wo nibirí re urñjiginí, “Nearéwapíyarñnoxini, anj ami gimi gimi nání úáná nioní númi rixfdimemfáriní.” urfagi ²⁰ o re urñjiginí, “Sfwi sayf sá wenfa nání sfñá sirírikf tñjriní. Inj eni sá wenfa nání niyiní tñjriní. E nerí aí áamá imónññoni sá wémfa nání anj wí menini.” urñjiginí. ²¹ Xegf wiepísarñnyf ámi wo re urñjiginí, “Ámínáoxini, gf ápo tñni nñweañísáná o ríxa péáná xwíá niweyárimoní númi rixfdimemfa nání ananraní?” urfagi aí ²² Jisaso áamá xfomi dñj mñwíkwfroarñgáyf nání re urñjiginí, “Xegf piyf wíá xwíá weyárfírxinirí sfñwí niwínirí nioní númi nixfdei.” urñjiginí.

Ipi imeamfkwf yarñjpi samñj imixinj nánirini.

²³ E nurimi ewéyo píxemoánáná xegf wiepísarñnowa eni nípíxemoáníro ipíyo oríwámi dání nání nimeámi waríná re enjiginí. ²⁴ Rfwi pí xwé nerí iniñgf imeamfkwf neríná ríxa ewépá mñwiáromñirí yarñjagf aiwí Jisaso sá maiwí wenjagf ²⁵ wiepísarñnowa nuro saiwiárf niwiro re urñgawixini, “Ámínáoxini, ríxa nñeamñwiáropaxfíriní. Arírá neaii.” urfagfa ²⁶ o re urñjiginí, “Dñj onimíapi nñkwfroarñgoyfne pí nání wáyf seainarini?” nurimi nñwiápnímeari re rñjiginí, “Imñj tñni iniñgf tñni samñj oweáriní.” ráná re enjiginí. Imñj pñni wiárrí iniñgf winjwí mé ríwoárrí nerí nññifá imónárñjiginí. ²⁷ Nññifá imónárñjagf niwíníro re rññifawixini, “Pí ámaóraní? Imñj tñni iniñgf tñni arfá niwirí samñj weárfayoi.” rññifawixini.

Áamá imfó xixéroarñgíwaúmi mixf umáinñj nánirini.

²⁸ O tñni xegf wiepísarñnowa tñni oríwámi dání áamá yoí Gadarayf anjyí tñj e niwiékñmearo ewéyo dání ayoááná áamá imfó dñj xixéroarñj wáu —Awaú imfó nimónirí sayf e roñagfí nání áamá óf ayimí mñpwarñgáriní. Awaú xwáripá áamá tayarñgá tñj anjwí e dání nibirí nawíní órórí niníro ²⁹ xwamiánf re urñgísixini, “Niaíwí Gorixoyáoxini, joxí pí neaimñirí barñjini? Gorixó ríwéná rñññj neaiapñfá siní enáná joxí rñññj neaiapñmñirí ribarñjini?” nuríro ³⁰ odípi obaxf bí ná jfamí nñrómáná aiwá narñjagfa niwíníro ³¹ rixñj re urñgawixini, “Joxí mixf nñeamáññfáyf, odípiyo oxixéropoyinirí sfñwí neanei.” urfagfa ³² o “Emaní!” urfagi áamá awaúmi pñni nñwiárimí odípipimi xixéroáná re enjiginí. Pñmanj mñwiáronñmí anjñni imegní wéfáyf ipíyo igwíá nuyíroro iniñgf nñnamiro piyf egfawixini. ³³ Píyf éagfa odípi awí mearoarñgáwa sfñwí e niwínimí

wigí aní apimi nání mírí nuro odípí iniigí namíápi tñní áamá imó xixéroarigíwau eni naní imóniri épi tñní nání repiyí wíaná ³⁴ áamá oxí apíxí nñní aní apimi dáníyí Jisasomí wímeaníro nání nuro omí nìwìnrò rìxìñí “Joxí neneýá xwíá re pñní nìneawíarími wí e nání ui.” urígíawixíni.

9

Áamá ení nñní síwímí enomi naní imíxìñí nániríni.

¹ Jisaso ewépámi nìpìxemoánirí nìñwearí nìmeámi oríwámi dání nìxemoaurí xegí aní ñweaaríñpimí nìrémorí ñweañáná ² re eníñigíni. Áamá wa áamá ení nñní síwímí ení wo íkwianwíyo nítimáná nìmeámi báná Jisaso awa “O ananí naní neaimíxìyipaxíriní.” nìyawiwo xíomí dñí wíkwíroaríñagí nìwìnrí ení síwímí enomi re uríñigíni, “Áamá roxíni, joxí ayá síwí mírìropaní. Íwí joxí yaríñpí ríxa yokwarímí síáríni.” uráná re eníñigíni. ³ Nwí ikaxí eáníñpí mewegíáwa wigí xwioxíyo dání dñí re nìpíkíga ugíawixíni, “Áamá ro ‘Goríxo yaríñpí epaxoníriní.’ nìyawiwo nìríríná Goríxomí rìperírí umearíni.” Ínìmi dání dñí e yaiwiaríñagí nání ⁴ Jisaso dñí adadí nìwirí nìjía nimónirí re uríñigíni, “Pí nání segí dñíyo dání ‘O Goríxomí rìperírí numerí yaríni.’ nìaiwiaríño? ⁵⁻⁶ Nioní ení síwímí enomi ‘Dìxí íwí yaríñpí ríxa yokwarímí síáríni.’ uráná soyíné ‘O néní tñjoríani?’ nìaiwipíríréo? Omí ‘Naní nimónirí nìwiápñimeámi aní ui.’ uráná soyíné ‘O néní tñjoríani?’ nìaiwipíríréo? Íwí yaríñpí yokwarímí nìwiiríná ínìmi imóníñagí nání e yaiwipaxí mimóníni. E nerí aiwí áamá imóníñáoní nání ‘O xwíá tñyo nìñwearínná ení íwí yarígíápi yokwarímí wiini nání néní tñjoríani?’ nìaiwipírí nání síñwí nanípoyí.” nurírí áamá ení nñní síwímí enomi re uríñigíni, “Joxí nìwiápñimearí dìxí íkwianwí nìxopemíxírí nìmeámi ui.” uráná ⁷ o nìwiápñimeámi xegí aní e nání uníñigíni. ⁸ Xegí aní e nání úagí oxí apíxí e epíroyí egíáyí síñwí e nìwìnrò nání dñí nìyeawáirò “Goríxo áamá ro néní tñjóníñí wimíxìñíriní?” nìyawiwo xíomí yayí seáyími dání umegíawixíni.

Matiyuomí “Nìxídeí.” uríñí nániríni.

⁹ Jisaso e pñní nìwiárími nuríná áamá wo xegí yoí Matiyuoyí ríniño takísí nání nìgwí uráparígtá opisí aníyo riwo ñweañagí nìwìnrí re uríñigíni, “Nioní nìxídméiríxíni.” uríagi o nìwiápñimearí númí uxídníñigíni. ¹⁰ Jisaso xegí wiepísaríñowa tñní aní Matiyuoyá nání nuro aiwá naríná áamá takísí nání nìgwí uráparígtáyí tñní íwí aríkí yarígtá wíniyí tñní omí nìwímearo nawíní aiwá naríñagí ¹¹ Parisiowa síñwí e nìwìnrò xegí wiepísaríñowami re urígíawixíni, “Segí searéwapíyaríñí ro pí nání áamá takísí nání nìgwí nearáparígtá tñyí tñní íwí aríkí yarígtá tñyí tñní nawíní nìñwearo aiwá naríño?” uríagí ¹² Jisaso aríá e nìwirí xewaníño nání “Áamá íwí yarígtáyo arírá wimínirí nání weapíñoríani?” oyaiwípoyínirí ewayí ikaxí re uríñigíni, “Áamá símíxí mìyarígtáyí xwírí tñí e nání warígtáraní? Oweoi, símíxí yarígtáyíni xwírí tñí e nání warígtáriní. ¹³ E nerí aí soyíné nuro xwíyíá eníná wíá rókiamoagí Xoseao nìrírí eaní rípi, ‘Rídiyowání Goríxoní nání nífríxíni.’ mìnimonaríni. “Áamá wíyo nání ayá nurímíxíro arírá wífríxíni.” nimónaríni.’ nìrírí ríwamíñí eaní apimí íá nìroro nìjía imónípoyí. Ayí rípi nániríni. Áamá ‘Wé róníñí yaríñwaénexíni.’ yaiwinarígtáyo ‘Nioní tñámíni bípoyí.’ urímínirí nání weapíñámani. ‘Íwí yaríñwaénexíni.’ yaiwinarígtáyo nání weapíñáríni.” uríñigíni.

“Dixí wiep̄sar̄iñyí aiwá ñwá m̄ñwirár̄inayar̄iñoi.” ur̄iḡá nán̄ir̄ini.

14 Jono wayí numeaia war̄iñojá wiep̄sar̄iñowa Jisaso t̄ñj̄ e nán̄i n̄ib̄iro re ur̄iḡawix̄in̄i, “None t̄ñj̄ Parisiowa t̄ñj̄ Gor̄ixo none nán̄i yayí owin̄in̄iri aiwá ñwá ñwirár̄inayar̄iñagw̄i aiw̄i dixí wiep̄sar̄iñowa pí nán̄i aiwá ñwá m̄ñwirár̄in̄i yar̄iño?” ur̄itaḡa 15 Jisaso xewan̄iño nán̄i “Om̄i wa n̄ip̄ikimáná en̄áná wiep̄sar̄iñyí d̄iñj̄ sip̄í n̄wir̄iná aiwá ñwá ñwirár̄in̄ip̄r̄f̄ar̄in̄i.” oyaiw̄ipoȳin̄iri ewayí xw̄iȳá re ur̄iñ̄iniḡin̄i, “Ámá ap̄ix̄í s̄iñj̄ meáo xeḡí ámá imón̄iḡáȳí t̄ñj̄ ñweañáná o nán̄i d̄iñj̄ sip̄í wipax̄í men̄in̄i. E nero aí ámá wa om̄i an̄n̄im̄ixáná íná aiwá ñwá ñwirár̄in̄ip̄r̄f̄ar̄in̄i.” ur̄iñ̄iniḡin̄i. 16 “Xw̄iȳá Parisiowa nearéwap̄iyar̄iḡápi t̄ñj̄ Jisaso s̄iñj̄ nearéwap̄iyar̄iñp̄ t̄ñj̄ kum̄ix̄ipax̄í mimón̄in̄i.” oyaiw̄ipoȳin̄iri ám̄i ewayí ikax̄í nur̄iri re ur̄iñ̄iniḡin̄i, “Ámá wiḡí sor̄á axen̄iñaḡi n̄win̄iróná rap̄irap̄í sin̄i mik̄ikar̄in̄iñj̄ b̄i n̄imearo ur̄í óf̄ in̄iñ̄um̄i n̄p̄r̄oro gw̄í kiwear̄iḡáman̄i. E ner̄ínáȳí, iḡá eánáná rap̄irap̄í s̄iñj̄ p̄r̄óf̄api n̄ik̄ikar̄in̄ir̄f̄ná ur̄ú xwé naxega un̄f̄ar̄in̄i. 17 R̄ip̄i en̄i ámá in̄iḡí wain̄í s̄iñj̄ memé wará s̄ix̄í ur̄wám̄i iwaj̄á yar̄iḡáman̄i. E ner̄ínáȳí, memé wará s̄ix̄íwá n̄up̄iyin̄ir̄f̄ná in̄iḡí wain̄í pur̄i s̄ix̄íwá xw̄ir̄f̄á ik̄ixén̄iri e en̄iḡin̄i. Wain̄í s̄iñj̄yí memé wará s̄ix̄í s̄iñj̄wám̄i ȳánáȳí, wará t̄ñj̄ in̄iḡí t̄ñj̄ n̄piaún̄i nan̄j̄ en̄iñoi.” ur̄iñ̄iniḡin̄i.

Ap̄ix̄í raḡí an̄iñj̄ pwar̄iñj̄ wím̄i nan̄j̄ im̄ix̄iri miáí pen̄j̄ wím̄i nan̄j̄ im̄ix̄iri en̄j̄ nán̄ir̄ini.

18 Jisaso xw̄iȳá ap̄i sin̄i e urar̄iná re en̄iniḡin̄i. Judaȳyá rotú añj̄ mewen̄j̄ wo n̄ib̄iri Jisaso s̄ikw̄í t̄ñj̄ e m̄iñj̄ xw̄f̄ayo n̄ikw̄ror̄i re ur̄iñ̄iniḡin̄i, “Ḡí miáí r̄ixa pear̄in̄i. E ner̄i aí jox̄i n̄ib̄iri wé seáȳi e wikwiáráná nan̄j̄ oen̄i.” ur̄itaḡi 19 o n̄wiáp̄n̄imear̄i núm̄i nur̄i wiep̄sar̄iñowa en̄i nawín̄i war̄f̄ná 20-21 re en̄iniḡin̄i. Ap̄ix̄í wí —Í xeḡí raḡí an̄iñj̄ pwar̄f̄ná xwiogw̄í wé wúkaú s̄ikw̄í waú múron̄j̄r̄in̄i. Í “Niín̄i oyá iȳf̄ayon̄i amá n̄irón̄ir̄f̄ná nan̄j̄ imón̄im̄in̄iȳr̄f̄an̄i?” n̄iyaiwia n̄ib̄iri r̄f̄w̄yo n̄irón̄ap̄imáná Jisaso yá iȳf̄ayo s̄ir̄f̄w̄ j̄fe amá rón̄iñ̄iniḡin̄i. 22 Amá rón̄itaḡi Jisaso n̄ikin̄imón̄iri ím̄i s̄iñw̄í n̄win̄iri re ur̄iñ̄iniḡin̄i, “Ḡí ineȳi, ayá s̄f̄w̄í m̄ir̄iropan̄i. Jix̄i d̄iñj̄ n̄in̄ikw̄ror̄iñj̄pimi d̄án̄i er̄f̄kiemeán̄in̄i.” uráná í r̄ixa nan̄j̄ imón̄iñ̄iniḡin̄i. 23 Jisaso e d̄án̄i nur̄i rotú añj̄ mewen̄oyá añj̄ e n̄irémori ox̄í ap̄ix̄í ep̄f̄roȳí n̄iyár̄imáná ñwapé r̄iro web̄í r̄iro nero yaiw̄in̄iñj̄ yar̄iñaḡa n̄win̄iri 24 re ur̄iñ̄iniḡin̄i, “R̄ixa peyeápoi. Miáí piȳí men̄in̄i. Sa sá wen̄i.” ur̄itaḡi ayí r̄ip̄f̄á nur̄iro yar̄iñaḡa aí 25 n̄ñ̄i miáí t̄ñj̄ e p̄ñ̄i n̄wiár̄imi r̄ixa n̄ipeyeámáná en̄áná o n̄p̄awiri miáim̄i wéyo f̄á n̄imax̄ir̄iri m̄f̄eyoááná re en̄iniḡin̄i. Miáí wiáp̄n̄imeañ̄iniḡin̄i. 26 Í wiáp̄n̄imeáḡi xw̄iȳá o éf̄pi nán̄i xw̄iȳá añj̄ n̄yon̄i r̄inár̄imen̄iniḡin̄i.

S̄iñw̄í sup̄ar̄iḡí waúmi nan̄j̄ wim̄ix̄iñj̄ nán̄ir̄ini.

27 Jisaso e d̄án̄i war̄f̄ná ámá s̄iñw̄í sup̄ar̄iḡíwaú núm̄i nux̄f̄diri r̄f̄aiwá re ur̄iḡf̄isix̄in̄i, “Neḡí m̄ix̄í ináȳí Depitomi xiáwox̄in̄i, yawawi anan̄i wá yeawian̄ir̄éin̄i?” nur̄iri 28 o r̄ixa añj̄yo n̄p̄awiri ñweañaḡi awaú en̄i n̄p̄awiri wímeááná Jisaso yar̄iñj̄ re win̄iniḡin̄i, “Awagw̄í d̄iñj̄ n̄in̄ikw̄ror̄i ‘O anan̄i s̄iñw̄í sup̄ar̄igw̄íȳí nan̄j̄ yeaim̄ix̄ipaxor̄in̄i.’ r̄in̄iaiwiar̄iñj̄?” ur̄itaḡi awaú “Oȳi, Ám̄ináox̄in̄i, jox̄i e epaxox̄ir̄in̄i.” ur̄itaḡi 29 o eḡí s̄iñw̄íyo wé f̄á nux̄ir̄iri re ur̄iñ̄iniḡin̄i, “Awagw̄í d̄iñj̄ n̄ikw̄roar̄iḡípa x̄ixen̄i oimón̄in̄i.” uráná re en̄iniḡin̄i. 30 Awaú s̄iñw̄í noxoari an̄ḡf̄isix̄in̄i. S̄iñw̄í noxoari an̄f̄aḡí Jisaso ar̄f̄á j̄yik̄í nor̄i re ur̄iñ̄iniḡin̄i, “Awagw̄í nion̄i eaíapi ámá wíyo

áwanjé murimépa éisixini.” uríagi aí ³¹ awaú o tñjé e dání nuríná xfo wípi nání ami ami repiyé níwia emegfisixini.

Manjé pírónárinjé womi nanjé wimixinjé nánirini.

³² Jisaso e dání waríná áamá wí wigí áamá imfó dñjé xixéronagi nání manjé pírónárinjé wo Jisaso pwarinje nání nímeámí níbéro wáráná ³³ o imfóyo mixel umánowáraná manjé pírónárago rixa xwiyfá rarínagi oxé apixel e epíroyé egfáyé síjwé e éagi níwínéro ududé nero re níra ugíawixini, “Aga enjína enjína aiwi Isirerene áamá wo e yarínagi wínagwámani.” níra úagfa aiwi ³⁴ Parisiowa re rigíawixini, “Obo, imfóyo umenweanoyá dñjé tñní mixel umánowárarínirini.” rigíawixini.

Jisaso áamá nání wá wianinjé nánirini.

³⁵ Jisaso Judayfá anjé xwéyo tñní onimiáyo tñní nemeríná wigí rotú anjéyo nípáwiré uréwapiyemeré xwiyfá yayé winipaxípi —Apí Gorixo áamá xfo xegé xwioxíyo mímeámí neré píraninjé umenweanfápi nání ríninjépirini. Apí nání wáf urímeré áamá símixel xixegíni yarigfáyo tñní uraní xixegíni imónigfáyo tñní nanjé imimiximé wiemeré neríná ³⁶ áamá oxé apixel epíroyé egfáyé sipísipé xiáwo mayé neríná úrapí nero dñjé símígwfá níyiníroninjé wíároárinárigfápa yarínagfa níwíniré wá níwianiré ³⁷ áamá xwiyfá Gorixoyá wáf urímerfá nání obaxé mimóninagi nání xegé wiepísarinjéyo re uríniginí, “Aiwá omínjéyo píripírfé inárinagi aiwi áamá nípipírfá nání obaxé menini. ³⁸ Ayínáni Gorixomí rixinjé re urípoyé, ‘Áamá aiwá apí rímiipírfé nání díxé omínjé tñjé e nání uowárfírixini.’ urípoyé.” uríniginí.

10

Wáf wurímeiarigfáwami enjé síxé weámixowáriní sekaxé uriré enjé nánirini.

¹ Jisaso xegé wiepísarinjé wé wúkaú síkwé waú awami “Awí eánípoyé.” nurimáná awa áamá imfó dñjé xixéroarinjéyo mixel umánowárinéro áamá símixel xixegíni yarigfáyo tñní uraní xixegíni imónigfáyo tñní nanjé imixéro epaxé imónírfírixiniré enjé weámixowáriniginí. ² Xegé wáf wurímeiarigfáwa, wé wúkaú síkwé waú imónigfáwa wigí yofé rowarini. Xámíno Saimonorini. Ámí yofé bí Pitaoyé wírininorini. Xegé xogwáo Adíruorini. Sebediomí xewaxowáú Jemiso tñní xogwáo Jono tñnirini. ³ Piripo tñní Batoromuo tñnirini. Tomaso tñní Matiyuo tñní —O takisé nání nígwé urápágorini. O tñnirini. Arípíasomí xewaxo Jemiso tñní Tadiaso tñnirini. ⁴ Saimono —O áamá “Émáyo mixel oxédowáraneyé.” rarigfáyé tñní nawíni níkumixiniré emeagorini. O tñní Isikarioté dánjé Judaso —O Jisaso nání míyé urínorini. O tñnirini. ⁵ Jisaso wé wúkaú síkwé waú awami nuowáriníná sekaxé nuriré re uríniginí, “Soyféné nuróná émáyfá anjé tñjémíni mupaní. Samariayé —Áamá ayé Judayé tñní xepíxepá rónarigfáyrini. Ayfá anjéyo nání ení mupaní. ⁶ Soyféné negé Isireriyé —Ayé sipísipé xiáwo píraninjé mímearfáná ami ami uniamoaríninjé imónigfáyrini. Ayé tñjé e náníni úpoyé. ⁷ Soyféné nuróná wáf re urímerfíni, ‘Gorixo xfo xegé xwioxíyo mímeámí níneairé neamenweani anjé ayo enagi nání segé fwe yarigfápi rfwímíni nímamoro nísanéro nweárfírixini.’ urímero ⁸ áamá símixelo nanjé imimiximé ero áamá péfáyo dñjé síxé numímero saiwiárfé wiro áamá peyiyé tífáyo wigí wará nanjé wimixéro imfó dñjé xixéroarinjéyo mixel umánowárinéro emérfírixini. Soyféné nioni

enǝ́ eánǝ́nǝ́ anǝ́pá enǝ́ seaeámǝ́xowárǝ́fáyǝ́ nánǝ́ soyǝ́né áamá sǝ́mǝ́xǝ́yo nanǝ́ imǝ́mǝ́ximǝ́ nǝ́wirǝ́nǝ́ nǝ́gwǝ́ nánǝ́ murǝ́pa nero sa anǝ́pá nanǝ́ imǝ́mǝ́ximǝ́ wǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. ⁹ Soyǝ́né nǝ́wanǝ́ro nerǝ́nǝ́ nǝ́gwǝ́ sixǝ́ ímoarǝ́gǝ́fáyǝ́ nǝ́gwǝ́ xwérantǝ́, onǝ́miáranǝ́, nǝ́mearo sixǝ́ nímore nǝ́meámǝ́ mupa ero ¹⁰ íá árupǝ́nǝ́ aǝ́ tǝ́nǝ́ nimanǝ́mǝ́ mupa ero iyǝ́fá wúkaú raiwakǝ́yǝ́ mepa ero sǝ́kwǝ́ sǝ́ nǝ́yǝ́nǝ́ro aiwi ámǝ́ waú mǝ́meapa ero xoyǝ́wá nǝ́maxǝ́rǝ́mǝ́ mupa ero éǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. Ayǝ́ rǝ́pǝ́ nánǝ́rǝ́nǝ́. Áamá arǝ́rá wiarǝ́gǝ́omǝ́ ananǝ́ aiwá mǝ́nǝ́ wiarǝ́nǝ́gǝ́fá nánǝ́ soyǝ́né enǝ́ aiwá ananǝ́ seaiapǝ́pǝ́rǝ́fá enǝ́gǝ́ nánǝ́ amǝ́pǝ́ nǝ́meámǝ́ mupa éǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. ¹¹ Anǝ́ xwé bimǝ́ranǝ́, onǝ́miá bimǝ́ranǝ́, nǝ́rémorǝ́nǝ́ áamá anǝ́ apimǝ́ nǝ́weagǝ́fáyǝ́ áamá go go íwǝ́ amǝ́pǝ́ mǝ́yarǝ́nǝ́omǝ́ nǝ́wǝ́nǝ́rǝ́nǝ́ oyá anǝ́yo nǝ́páwiro anǝ́ apimǝ́ pǝ́nǝ́ nǝ́wiárǝ́mǝ́ upǝ́rǝ́fǝ́nǝ́ nánǝ́ o tǝ́nǝ́nǝ́ wéǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. ¹² Áamá ‘O tǝ́nǝ́ oweaneyǝ́.’ yaiwǝ́foyá anǝ́yo nǝ́páwirǝ́nǝ́ ayo yayǝ́ nǝ́wiro ‘“Gorǝ́xo pǝ́ránǝ́nǝ́ ǝ́seamentǝ́.” neaimónarǝ́nǝ́.’ urǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. ¹³ Ayǝ́ enǝ́ yayǝ́ nǝ́seairo segǝ́ pǝ́né arǝ́fá seaipǝ́rǝ́ nánǝ́ wimónánáyǝ́, soyǝ́né yayǝ́ nǝ́wirǝ́nǝ́ urǝ́ápǝ́ ananǝ́ ‘Xe oimónǝ́nǝ́.’ yaiwǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. Ayǝ́ e mǝ́seaiapa seaiánáyǝ́, soyǝ́né yayǝ́ nǝ́wirǝ́nǝ́ urǝ́ápǝ́ ‘Anǝ́pá oimónǝ́nǝ́.’ yaiwǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. ¹⁴ Áamá gǝ́yǝ́ gǝ́yǝ́ wigǝ́ anǝ́yo nánǝ́ nǝ́seaipemeámǝ́ mupa ero soyǝ́néyá xwǝ́yǝ́fá arǝ́fá mǝ́seaimónǝ́pa ero éánáyǝ́ anǝ́ iwámǝ́ranǝ́, anǝ́ apimǝ́ranǝ́, pǝ́nǝ́ nǝ́wiárǝ́mǝ́ nurǝ́nǝ́ áamá e nǝ́weagǝ́fáyǝ́ ‘Gorǝ́xo xeanǝ́nǝ́ neaikárǝ́nǝ́fá nánǝ́ tiyǝ́ réoi?’ oyaiwǝ́poyǝ́nǝ́rǝ́ segǝ́ sǝ́kwǝ́yo sǝ́kǝ́ xénǝ́nǝ́pǝ́ pǝ́rǝ́ wiaikímǝ́ nǝ́yárǝ́mǝ́ úǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. ¹⁵ Nionǝ́ nepa seararǝ́nǝ́nǝ́, ‘Sǝ́fá Gorǝ́xo áamá nǝ́yonǝ́ mí ómómǝ́ximǝ́ enǝ́áyimǝ́ áamá enǝ́nǝ́ anǝ́ yoǝ́ Sodomǝ́yo nǝ́weagǝ́fáyǝ́ tǝ́nǝ́ Gomora nǝ́weagǝ́fáyǝ́ tǝ́nǝ́ aga rǝ́kǝ́kǝ́rǝ́fó néra wagǝ́fáyǝ́ Gorǝ́xo xeanǝ́nǝ́ rǝ́fá tǝ́nǝ́ wikárǝ́nǝ́fá enǝ́gǝ́ aiwi áamá soyǝ́né arǝ́fá mǝ́seaiǝ́fáyǝ́ xeanǝ́nǝ́ ayo wikárǝ́nǝ́fápa axǝ́pǝ́ xixenǝ́ e wikárǝ́nǝ́fámanǝ́.’ seararǝ́nǝ́nǝ́.

“Xeanǝ́nǝ́ seaiméanǝ́fárinǝ́.” urǝ́nǝ́ nánǝ́rǝ́nǝ́.

¹⁶ “Nionǝ́ soyǝ́né sipǝ́sipǝ́ mǝ́xǝ́ xixe mepa yarǝ́nǝ́nǝ́nǝ́ imónǝ́gǝ́oyǝ́né áamá sǝ́wǝ́ sayǝ́nǝ́nǝ́ imónǝ́gǝ́fáyǝ́ tǝ́nǝ́ e nánǝ́ searowárarǝ́nǝ́nǝ́. Ayǝ́nánǝ́ soyǝ́né nuróná áamá ayǝ́ nánǝ́ sǝ́nǝ́wǝ́ tǝ́nǝ́ úǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. Sidǝ́rǝ́ yarǝ́nǝ́pa dǝ́nǝ́ émi saímǝ́ moro inǝ́ xawiówǝ́ uyǝ́nǝ́ bǝ́ mé awayinǝ́ yarǝ́nǝ́pa ero néra úǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. ¹⁷ Soyǝ́né nionǝ́ nǝ́xǝ́darǝ́nǝ́gǝ́fá nánǝ́ áamá wǝ́ íá nǝ́seaxero negǝ́ Judayǝ́ áminá xwǝ́rǝ́xǝ́ mearǝ́gǝ́fáwa tǝ́nǝ́ e xwǝ́rǝ́xǝ́ seamepǝ́rǝ́ nánǝ́ seawáro negǝ́ rotú anǝ́yo dánǝ́ sǝ́kwǝ́fá ragǝ́ punǝ́ nánǝ́ seaearo ¹⁸ soyǝ́né pǝ́né nionǝ́yá émáyǝ́ arǝ́fá egǝ́e dánǝ́ áwanǝ́ urǝ́pǝ́rǝ́ nánǝ́ gapǝ́manowa tǝ́nǝ́ mǝ́xǝ́ ináyowa tǝ́nǝ́ tǝ́nǝ́ e nǝ́seameámǝ́ nuro seawáro epǝ́rǝ́fárinǝ́. ¹⁹ E seawáripǝ́rǝ́fá aiwi rǝ́xa xwǝ́yǝ́fá urǝ́pǝ́rǝ́ inánǝ́nǝ́ Gorǝ́xoyá dǝ́nǝ́ tǝ́nǝ́ urǝ́pǝ́rǝ́ enǝ́gǝ́ nánǝ́ ayá sǝ́wǝ́ nǝ́searorǝ́ ‘Arǝ́re uranǝ́réwǝ́nǝ́? Pǝ́ pí uranǝ́réwǝ́nǝ́?’ mǝ́yaiwǝ́pa éǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. ²⁰ Ayǝ́ rǝ́pǝ́ nánǝ́ seararǝ́nǝ́nǝ́. Awa rǝ́xa xwǝ́rǝ́xǝ́ seamearǝ́nǝ́ segǝ́ dǝ́nǝ́yo dánǝ́ urǝ́pǝ́rǝ́fámanǝ́. Segǝ́ séno Gorǝ́xoyá kwǝ́yǝ́pimǝ́ dánǝ́ urǝ́pǝ́rǝ́fá enǝ́gǝ́ nánǝ́ ayá sǝ́wǝ́ mǝ́searopa éǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. ²¹ Xǝ́rǝ́xogwáowáú wǝ́o Jisasomǝ́ xǝ́darǝ́nǝ́gǝ́ nánǝ́ wǝ́o áamá wǝ́ omǝ́ opǝ́kǝ́poyǝ́nǝ́rǝ́ mǝ́yǝ́ urǝ́rǝ́ xano xewaxo nánǝ́ mǝ́yǝ́ urǝ́rǝ́ nǝ́aiwǝ́yǝ́ xanǝ́yaú nánǝ́ mǝ́yǝ́ urǝ́ro epǝ́rǝ́fárinǝ́. ²² Soyǝ́né nionǝ́ dǝ́nǝ́ nǝ́nǝ́kwǝ́roro nǝ́xǝ́darǝ́nǝ́gǝ́fá nánǝ́ áamá nǝ́nǝ́ sǝ́mǝ́ tǝ́nǝ́ seaiapǝ́rǝ́fá aiwi gǝ́yǝ́ gǝ́yǝ́ sǝ́fá yoparǝ́pǝ́ nionǝ́ weapǝ́mǝ́fáyǝ́ nánǝ́ enǝ́ neánǝ́ro nǝ́weáǝ́fáyǝ́né Gorǝ́xo ananǝ́ yeáyǝ́ nǝ́seayimǝ́xemeanǝ́fárinǝ́. ²³ Anǝ́ bimǝ́ nǝ́seapǝ́kianǝ́ro nánǝ́ númǝ́ seaméánáyǝ́, ámǝ́ anǝ́ bimǝ́ nánǝ́ éǝ́ úǝ́rǝ́xǝ́nǝ́. Nionǝ́ nepa seararǝ́nǝ́nǝ́, ‘Isǝ́rerǝ́yǝ́ anǝ́yo pǝ́né nionǝ́yá wǝ́yo sǝ́nǝ́ murǝ́nǝ́nǝ́nǝ́ áamá imónǝ́nǝ́onǝ́ weapǝ́mǝ́fárinǝ́.’ seararǝ́nǝ́nǝ́.” urǝ́nǝ́nǝ́gǝ́nǝ́.

²⁴ Jisaso xegǝ́ wiepǝ́sarǝ́nǝ́owa “Omǝ́ sipǝ́ wikárǝ́pǝ́rǝ́fá enǝ́gǝ́ nánǝ́ none enǝ́ sipǝ́ neaikárǝ́paxǝ́rǝ́nǝ́.” oyaiwǝ́poyǝ́nǝ́rǝ́ ewayǝ́ ikaxǝ́ re urǝ́nǝ́nǝ́gǝ́nǝ́, “Wiepǝ́sarǝ́nǝ́owa wigǝ́ uréwapǝ́yarǝ́nǝ́omǝ́ seáyǝ́ e imónarǝ́gǝ́fámanǝ́.

Xináiwanin̄j nimóniro om̄in̄j wiiariḡáwa en̄ wiḡ om̄in̄j wiiariḡom̄ seáy e wimónariḡámani. ²⁵ Wiep̄sar̄in̄jowa wiḡ uréwap̄yar̄in̄j t̄n̄ x̄ixen̄ nimónir̄ínáȳ, aȳ apán̄r̄in̄. Xináiwanin̄j nimóniro om̄in̄j wiiariḡáwa en̄ wiḡ om̄in̄j wiiariḡo t̄n̄ x̄ixen̄ nimónir̄ínáȳ, aȳ apán̄r̄in̄. Sénoni ikaȳw̄ im̄óyo x̄iráónin̄j imónin̄jȳ n̄n̄r̄rónáȳ, ḡ n̄iaíwoȳné en̄ an̄pax̄ sear̄p̄r̄ár̄in̄.

“Wáȳ wipaxo ror̄in̄.” ur̄in̄j nán̄r̄in̄.

²⁶ “Ámá íw̄ ín̄m̄ dání éfáȳr̄an̄, ikaȳw̄ yum̄í r̄áȳr̄an̄, r̄wéná n̄p̄n̄ s̄in̄án̄ imónin̄fá en̄aḡi nán̄ ayo wáȳ m̄wipa éf̄r̄ix̄in̄. ²⁷ Xw̄iȳfá am̄p̄i nion̄ ín̄m̄ dání ár̄fw̄ȳiná sear̄áp̄i soȳné ikwáw̄ȳiná áwan̄j ur̄f̄r̄ix̄in̄. Am̄p̄i nion̄ yum̄í ikax̄ sear̄áp̄i an̄j r̄kw̄yo n̄ixen̄weámáná áwan̄j ur̄f̄r̄ix̄in̄. ²⁸ Ámá n̄seap̄kironá warán̄ seap̄kipax̄r̄in̄. D̄in̄j en̄ seaxekwapax̄ men̄aḡi nán̄ wáȳ m̄wipa éf̄r̄ix̄in̄. E ner̄í aí Gor̄ixo wará aí t̄n̄ d̄in̄j aí t̄n̄ r̄fá an̄in̄j wear̄in̄jyo seaikēár̄ipax̄ imónin̄j nán̄ wáȳ w̄f̄r̄ix̄in̄. ²⁹⁻³¹ Ámá maker̄fáyo nán̄ nur̄ná in̄j sir̄kwá waú b̄ ner̄f̄ná n̄gw̄f̄ r̄fá n̄in̄j b̄ t̄n̄ b̄ yar̄iḡf̄ár̄in̄. E ner̄í aí seḡf̄ séno m̄wimón̄pa ner̄f̄náȳ, wo anan̄i n̄per̄i xw̄fáyo piéroar̄in̄man̄. Soȳné in̄j on̄imíapiami múron̄in̄jaḡi nán̄ Gor̄ixo am̄p̄i w̄i m̄wimeapa oen̄r̄i s̄in̄w̄f̄ n̄sean̄r̄ínáȳ, w̄i n̄seaimēanfá en̄aḡi ámá nán̄ wáȳ mēpan̄i. Seḡf̄ m̄in̄jyo d̄fá f̄a ropax̄ mimónin̄jaḡi aí Gor̄ixo n̄j̄fá en̄aḡi nán̄ re yaiw̄f̄r̄ix̄in̄, ‘O nene nán̄ aga n̄j̄fá imónin̄jaḡi nán̄ anan̄i pírán̄in̄j neamen̄ḡin̄.’ yaiw̄f̄r̄ix̄in̄. ³² Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ amáyá s̄in̄w̄f̄yo dání ‘Jisasom̄i x̄f̄dar̄in̄jaḡon̄r̄in̄.’ ur̄ánáȳ nion̄ en̄ ḡf̄ ápo an̄nam̄i n̄wean̄oyá s̄in̄w̄f̄yo dání ‘O nion̄i n̄x̄f̄dar̄in̄jor̄in̄.’ ur̄im̄f̄ár̄in̄. ³³ E ner̄í aí ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ nion̄i nán̄ amáyá s̄in̄w̄f̄yo dání ‘O nán̄i nion̄i maj̄f̄ár̄in̄.’ ur̄ánáȳ nion̄ en̄ o nán̄i ḡf̄ ápo an̄nam̄i n̄wean̄oyá s̄in̄w̄f̄yo dání ‘O nion̄i maj̄f̄ár̄in̄.’ ur̄im̄f̄ár̄in̄.” ur̄in̄j̄niḡin̄.

“Kirá m̄ix̄f̄ nán̄f̄n̄in̄j imónin̄j̄pá n̄imeám̄i b̄in̄j̄ár̄in̄.” ur̄in̄j nán̄r̄in̄.

³⁴ O ámi re ur̄in̄j̄niḡin̄, “Nion̄i nán̄i ‘Ámá n̄yon̄i piȳfá w̄f̄r̄im̄f̄án̄r̄i b̄in̄jor̄in̄.’ m̄n̄iaiwipani. Gor̄ixoyá xw̄iȳfá kirá m̄ix̄f̄ nán̄f̄n̄in̄j imónin̄j̄pá n̄imeám̄i b̄in̄j̄ár̄in̄. ³⁵ Ar̄fá niar̄iḡf̄áȳf̄ t̄n̄ ar̄fá m̄n̄iar̄iḡf̄áȳf̄ t̄n̄ Gor̄ixoyá B̄ikw̄f̄yo n̄r̄in̄r̄i eán̄in̄j̄pa xep̄ixepá orón̄f̄oȳn̄r̄i n̄imeám̄i b̄in̄j̄ár̄in̄. Xewaxo xanom̄i s̄m̄f̄ t̄n̄ wir̄i xem̄iái x̄ináim̄i s̄m̄f̄ t̄n̄ wir̄i xewaxo xiep̄i x̄ifáim̄i s̄m̄f̄ t̄n̄ wir̄i oin̄f̄oȳn̄r̄i b̄in̄j̄ár̄in̄. ³⁶ Ámá xw̄iȳfá nion̄iyá n̄x̄f̄dar̄iḡf̄áȳf̄ wiḡf̄ ámá imóniḡf̄áȳf̄ m̄ix̄f̄ wimónip̄r̄ár̄in̄. ³⁷ Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ xanom̄ir̄an̄i, x̄ináim̄ir̄an̄i, d̄in̄j̄ s̄ix̄f̄ uyar̄in̄j̄p̄imi nion̄i n̄yin̄n̄i nán̄i m̄imúrón̄pa ner̄f̄náȳ, ámá nion̄iyá imónipax̄f̄ mimónin̄. Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ xewaxom̄ir̄an̄i, xem̄iáim̄ir̄an̄i, d̄in̄j̄ s̄ix̄f̄ uyar̄in̄j̄p̄imi nion̄i n̄n̄yin̄n̄i nán̄i m̄imúrón̄pa ner̄f̄náȳ, nion̄iyá imónipax̄f̄ mimónin̄. ³⁸ Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ ‘Jisasom̄i oux̄f̄d̄im̄in̄.’ n̄iyaiwir̄i aí xean̄in̄j̄ n̄niro n̄p̄kip̄r̄ix̄in̄r̄i m̄n̄ix̄f̄d̄f̄ éf̄ éfáȳf̄ aȳf̄ nion̄iyá imónipax̄f̄ mimónin̄. ³⁹ Ámá gox̄i gox̄i ‘Nion̄i Jisasom̄i d̄in̄j̄ n̄w̄ikw̄ror̄i nux̄f̄d̄ir̄ínáȳf̄, n̄p̄kip̄r̄ix̄in̄.’ n̄iyaiwir̄i xewan̄in̄jox̄i éf̄ n̄men̄r̄ínáȳf̄, d̄in̄j̄ n̄ȳim̄in̄j̄p̄i an̄in̄j̄ n̄wear̄fá nán̄i mear̄fáman̄i. E ner̄í aí ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ éf̄ m̄men̄pa ner̄i ‘Nion̄i Jisasom̄i x̄f̄dar̄in̄jaḡi nán̄i ámá w̄i n̄n̄p̄kip̄kironáȳf̄, aȳf̄ anan̄r̄in̄.’ n̄iyaiwir̄ínáȳf̄, d̄in̄j̄ n̄ȳim̄in̄j̄p̄i an̄in̄j̄ n̄wear̄fá nán̄i mear̄fár̄in̄.” ur̄in̄j̄niḡin̄.

“Nipemeám̄i seaúfá ḡiȳf̄ ḡiȳo Gor̄ixo nan̄j̄ wiin̄f̄ár̄in̄.” ur̄in̄j nán̄r̄in̄.

⁴⁰ O ámi re ur̄in̄j̄niḡin̄, “Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ soȳné wáf̄ ur̄imear̄f̄ná ar̄fá n̄seairo nan̄j̄ n̄seairónáȳf̄ nion̄i searowárar̄in̄jaḡi nán̄i nion̄f̄n̄in̄j̄ n̄iro Gor̄ixo

nirowárenapinoninini eni wiro yarinioi. ⁴¹ Ámá giyí ámá wo Gorixoyá wía rókiamoarinjo enagi nání ‘Ámá ro Gorixoyá wía rókiamoarinjorfaní?’ niyaiwiri nipemeámí xegí aníyo nání úoyí ríwéná Gorixo xegí wía rókiamoarigíáyo yayí niwiri ayá rimixarinipi miní winíapa axípi e winíariní. Gíyí ámá wo wé róninjo enagi nání ‘Ámá ro wé róninjorfaní?’ niyaiwiri nipemeámí úoyí ríwéná Gorixo ámá wé rónigíáyo yayí niwiri ayá rimixarinipi miní winíapa axípi e winíariní. ⁴² Ámá gíyí gíyí soyíné nioniyá seaiapisarinjáoyíné enagi nání inigí iminí ríní kapíxí wá seaiapanáyí Gorixo ‘Omí wímiginí.’ yaiwípi anípa imóniníámani. Oweoi! Nioní nepa searariní, ‘Gorixo miní winíariní.’ searariní.” uriniginí.

11

Jono Jisasomí yariní wipísi nání uowáriní nánirini.

¹ Jisaso xegí wiepisariní wé wúkaú síkwí waú awamí sekaxí e nuríísáná uréwapiyemeri wá urimeri eminiri nání e dání píní niwiarimí Judayí aní ami amí ikwíroniníyo nání uniginí.

² Jono wayí numeaiá warinjo gwí ninweámáná aríá re winiginí, “Jisaso e yariní. E yariní.” rarinagíá aríá niwiri xó xegí wiepisariníyí waúmi Jisaso tñí e nání uowáraná ³ awaú nuri yariní re wigísisixiní, “Jono ‘Ámá wo ríwíyo biníariní.’ rarinjoxirani? Weniní neri nweaani nání wo siní ría bariní?” uríagí ⁴ Jisaso re uriniginí, “Awagwí nuri amípi nioní yaríná siní nanípi tñí aríá níípi tñí nání repíyí niwiri áwaní urémeápiyí. ⁵ Nioní yaríná ámá siníwí supárigíáyí siníwí oxoaro síkwí ikí egíáyí naní nimóniro aní ero peyíyí tígíáyí wará naní iníro aríá píronigíáyí aríá ero péfáyí wiápínimearo ámá uyípeayí xwíyá yayí winípaxí none wá nemerane urarinwápi aríá wiro yarinagíá nání Jonomí áwaní e urémeápiyí. ⁶ Ripí ení ‘Nioní nání ámá go go símí tñí wikí dñí “O pí ría yariní?” miníaiwipa nerínáyí, yayí owiníni.’ urémeápiyí.” nuowáriní ⁷ awaú ríxa gwí aní Jono nweaníwá tñí e nání waríná ámá oxí apíxí e epíroyí egíáyo Jono nání re uriniginí, “Seíné ámá dñí meanje nání nuríná pí ámáyo winaníro wagíariní? Ámá saminí iminí onímiápi neri aí ríwí wí apaxí mé winíwí yarinípa yariní womí siníwí winaníro wagíarini? Oweoi! ⁸ E neri aí pí ámáyo winaníro wagíariní? Ámá rapírapí yarapayí ení wú yíniní womí siníwí winaníro ámá dñí meanje wagíarini? Oweoi! Ámá rapírapí yarapayí naníni niyíníro míxí ináyíyíyá aníyo nweaarigíariní. ⁹ E neri aí seyíné pí nání ámá dñí meanje nání wagíariní? Gorixoyá wía rókiamoariní womí siníwí winaníro wagíarini? Oyi, e neri aí ‘O Gorixoyá wía rókiamoagíáyí tñí xixeni imóninomaní. Seáyí e múroniní.’ searariní. ¹⁰ Xwíyá Gorixo xewaxomí urinípi wía rókiamoagí Marakaio niwuriyiri ríwaminí eaní rípi, ‘Aríá eí. Gorixoní gí xwíyá yaní wiowárimíáo joxí gí íwoxi xámí rímeaní nání uowárimíariní. O joxí nání ámáyo nuríríná ófiní simoiníariní.’ níriri ríwaminí eaní api Jono nání riníni. ¹¹ Nepa searariní, ‘Jono ámá aríowayá xwía piáxíyo dání iwiaroníoyí rarígíto nání ófiní imonjo enagi nání ámá níní aiwí wo Jonomí seáyí e imóniní xirígíámani. E neri aiwí gíyí gíyí nioní níxídiro Gorixoyá xwioxíyo páwiro yarígíáyí xwíyá nioní nání wá nurímeipíripí Jono wá urimenípimi seáyí e imóninagí nání ámá ayí onípi aiwí Jonomí ení seáyí e wimóniní.’ searariní. ¹² Jono wayí nineameaia warinjo xwíyá ‘Gorixo xwioxíyo mímeámí nineairí neameaní nání ámá wo uowárenapiníoi.’ iwamíto seariníná dání

ámá uyínií yarígíáyí ‘Goríxoyá xwioxíyo arige páwianiréwini?’ niyaiwiro pírí fkwieámí néra páwianiro yaríñoi. ¹³ Nwí ikaxí Moseso níriri eanípí tñi wíá rókiamoagfáwa nírro eagfápi tñi Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí seamenweanfá náníyí wíá nírókiamóá nírro Jono yoparf o axípi ríñíriní. ¹⁴ Eníná wíá rókiamoagfáyí wo re ríñípi, ‘Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí neamenweanfápi ríxa nimónimínirí anwí e enánáyí ámá wo wíá rókiamoagfá Irajjaóníñí imóníñí wo binfáriní.’ ríñípi tñi xixeni Jono ríxa binfáriní. Seyíné omí nimímínirínáyí, o Irajiao imóníñípa imónimínirí enfáriní. ¹⁵ Arfá tígíáyíné píraníñí nioniyá xwíyífápi arfá erfíni.

¹⁶ “E nerí aí pí ewayí xwíyíá nisearíri re searímíni, ‘Ámá agwí ríná ñweagfáyíné ayíñíñí imóníñoi.’ searímíni? Seyíné niaíwí rípiáníñí imóníñoi. Niaíwí bfbia makerfá tñí e éf níñwearo bfbia tñi nífá yaníro nerfá ríaiwá re uraríñoi, ¹⁷ ‘Nene seyíné simíníñí epírí nání sonf eaarfná seyíné simíníñí méoi. Nene seyíné ñwapé rípi ríni nání ñwapé ráná ñwapé sanf mínearápáoi.’ E urarfná niaíwí aníñí winaríñípi yapí imóníñoi. ¹⁸ Ayf rípi nání seararíñí. Jono nírífná aiwá ámá wimónaríñípi tñi iniígf wainf tñi míní ñwíá ñweanáná ámá wí dñf mamó o nání ‘Imfó dñf xixéronagi nání yaríni.’ raríñoi. ¹⁹ Ámá imóníñáoní nírífná aiwá iniígf amípi ananí narfná ámá wí ‘Ámá royf aiwá tñi iniígf wainf tñi ríwí enf nerí ayá wí naríñoríni. Ámá takisf nání nígwí nearáparígfáwa tñi íwí néra warígfá wínyí tñi níkwímíxínirí emearígfóríni.’ rarígfáriní. Agwí e nírro aí idáná nioní yaríñápi tñi Jono yaríñípi tñi aiwáníñí ná wéánáyí re rípi rífáriní, ‘Ámá imóníño tñi Jono tñi Goríxoyá dñf tñi nanf yagfíriní.’ rípi rífáriní.” uríñínigíni.

Anf bí bimí ñweáyí xfómí dñf míwíkwíroaríñagfá uréwapíyíñf náníriní.

²⁰ Jisaso e nurífná ámá e epíroyf egfáyo nurífná anf o emímí obaxf wíwapíyíñípi yoí nírri ámá ayo ñweagfáyí wigf íwí yarígfápi ríwímíní nímamoro nísaníro míñweá éagfá mífí nuríri ²¹ re uríñínigíni, “Korasíníyo ñweáyíné aweyí! Sfá wíyí seyíné majfá seaórínfáriní. Goríxo xeaníñí ríá tñí seaikárínfá enagi nání dñf sípí oseainíni. Betísaida ñweáyíné aweyí! Sfá wíyí seyíné ení majfá seaórínfáriní. Ayf rípi náníriní. Emímí segf aníyo seaíwapíyíñápi émáyf anf yoí Taiayí ríñíñíyo tñi Saidoníyí ríñíñíyo tñi níwíwapíyírí síñwíríyí, ámá anf apiaúmi ñweáyí eníná wigf íwí yarígfápi nání piáxf níweáníro ayá fá níxíríníro nání iyfá íríkwí páníro ríá uráwíyo iwíéáníro yaníri egfáriní. ²² Nepa seararíñíni. Sfá Goríxo ámá níyoní mí ómómíximí enfáyimi ámá Taia ñweáyo tñi Saidoní ñweáyo tñi winfápa axípi seainfámani. Seyínéyá seáyí e imóníni. ²³ Kapaneamí ñweáyíné ení ‘Goríxo anínamí nání níneaménapínfáriní.’ ríyaiwiaríñoi? Oweoi! Rfá aníñf wearíñíyo nání wepírífáriní. Emímí nioní segf anf e seaíwapíyíñápi eníná Sodomí ñweáyí, ríkíkíríó yaríñagfá Goríxo ríá mamówaríñíyí síñwí nínaníro síñwíríyí, ayf nísaníro agwí ñweanwá re nání níñweaxa baníro egfáriní. ²⁴ Nepa seararíñíni. Sfá Goríxo ámá níyoní mí ómómíximí enfáyimi Sodomí ñweaagfáyo winfápa xixeni axípi seainfámani. Seyínéyá seáyí e imóníni.” uríñínigíni.

“Nioní táfáminí nírífnáyí, dñf emímówárf inípráoi.” uríñf náníriní.

²⁵ Jisaso e nurímáná Goríxomí xwíyíá rírímí níwíríná re uríñínigíni, “Gf ápoxíni, Ámíná anína imíxírí xwíá imíxírí nerí tíñoxíni, xwíyíá nioní uraríñá rípi nání ámá ‘Nioní níñfóníriní. Go níréwapíyíñíñoi?’ yaiwinarígfáyo yimárorí ámá niaíwí onímíapia yapí ‘Aníñf oníréwapíyípoyi.’

yaiwinarigfáyo wfá urókiamori éagi nání yayf seáyimí dání orimemini. ²⁶ Ápoxini, joxi e simónarigagi nání dixf diñf tñi e imónini.” nuriri ²⁷ ámayo re uriniginini, “Gf ápo xwiyfá amipí oyá nipiñi bñ yumfí mñni nipiñi fáninif niepfxfniasinifriñi. Ámá nñni aiwi wo xegf diñf tñni xewaxoni nání nijfá mimónini. Gf áponi nijfá imónini. Ámá wo xegf diñf tñni gf ápo nání eni nijfá mimónini. Xewaxonini nijfá imóninini. E neri aí ámá xewaxoni ‘Gf ápo nání xe nijfá oimónipoyi.’ niyaiwiri o nání wfá wókímixarigayf ayf eni gf ápo nání nijfárinini. ²⁸ Ayináni sekaxf ‘Ripi époyi. Ripi époyi.’ niriiga unipf píraninif ouxfdmñniri nerfna sanf xwé nimearfinif nimeámi nuro aninif seainarinifyné, nioniyá diñf tñni sá ñweapfri nání nioni tfámni bñpoyi. ²⁹ Nioni ámá nñpenioni nimóniri seáyí e mimónarigáoni enagi nání sanf nioniyá íkfáninif xwanwf níkwónimi nurfnayf nioni searéwapiyáná segf diñf emimówarf inipf ráoi. ³⁰ Ayf rípi nání seararinini. Xwiyfá nioniyá sanfinif nimeámi upf rípi ayf sanf seainimeninjo. Nayf seainf enagi nání ananirini.” uriniginini.

12

“Sabarfáyo ñwfárinini. rñinifyo pí nání xórórf yarínjo?” urigfá nánirini.

¹ Íná Sabarfá wiyimi Jisaso tñni wiepřsarigowa tñni óf wít omif awinimi ininifyo nuróná wiepřsarigowa agwf wíagi wít siyf sinf yiyirini yarigagfa ² Parisiowa sinwf e nñwñiro omi re urigfawixini, “Dixf wiepřsarigowa ‘Sabarfáyo ñwfárinini.’ rñinifyo aiwá pí nání miarínjo?” urifagfa aí ³ Jisaso re uriniginini, “Eníá negf mñxf inayf Depito tñni xegf níkwimixiniri emearigfáwa tñni agwf wíáná egfápi Gorixoyá Bìkwíyo rfwamif nñrñiri eáninifpi sñni fá mñroarinif reñoi? Oweoi, soyfné fá nñroo aiwi diñf nñpñkwini mñmoarinjo. ⁴ Depito senfá anif Gorixo nání aiwá peaxf tarigfiwámi nñpáwiri bisfkerfá Gorixo nání peaxf tarigfápi o tñni xegf ámá tñni nání ‘Ñwfárinini.’ rñinifpi —Api ‘Sa apaxfpáninif imónigfáwani anani nñpaxf rñini.’ rñinifp rñini. Bisfkerfá api apaxfpáninif imóninif xwéo umeafáná Depito nurápiri nñagf aiwi Gorixo mñxf bñ muriniginini. ⁵ Nwf íkaxf eáninifyo dání re rñinifpi eni sñni fá mñroarinif reñoi, ‘Sabarfáyo apaxfpáninif imónigfáwa anif Gorixo nání rñdiyowá yarigfiwámi nñpáwiro rñdiyowá neróná sfá “Omif nñni ñwfáxinini.” rñinifyi xórórf nero aiwi xwiyfá meárinarigfámani.’ nñrñiri eáninifpi fá mñroarinif reñoi? Soyfné fá nñroo aiwi sñni nñpñkwini diñf mñmoarinjo. ⁶ Apaxfpáninif imónigfáwa Sabarfá ayimi xórórf nero aiwi anif Gorixo nání rñdiyowá yarigfiwámi dání nero nání xwiyfá mñmeárinipa yarigfárinini. E neri aiwi ámá wo re roñf royf anif rñdiyowá yarigfiwámi seáyí e múroni.” xewaninjo nání e nuriri ⁷ ámi re uriniginini, “Soyfné xwiyfá Gorixo rñif, Bìkwíyo eáninif rípi ‘Nioni ámá wí wíyo wá nñwianiri arírá owípoyiniri nání nimónarinini. Nioni nání rñdiyowáni onípoyiniri nání mñnimónarinini.’ rfwamif e nñrñiri eáninif api nání soyfné diñf nñmoro fá nñxñiro sinwriyf, ámá nioniyá rowami, wiwaninjowa xwiyfá meárinipaxf mimónigfá rowami xwiyfá uxekwmoaniro éfámani. ⁸ Ámá imóninifáoni Sabarfá xiáwoni enagi nání ‘Sabarfáyo ayf ananirini.’ rñpaxf imóninifáonirini.” uriniginini.

Wé kñrinif enif womi nanf imixinif nánirini.

⁹ O e dání pñni nñwiárimí nurí wigf rotú anif wiwámi nñpáwiri ñweañáná re eniginini. ¹⁰ Ámá wé kñrinif enif wo e ñweañagf Parisiowa Jisasomi xwiyfá meáripf rñni nání yarinf re wigfawixini, “Negf “Sabarfáyo ñwfáxinini.”

riniñíyo áamá simixíyo naní nimixiríná xóróf mepaxírini.’ risimónarini?” uríagá ¹¹ o xixewisí ikaxí re uriniñigini, “Soyíné woxi, sipisipí wo tíjoxi Sabaríayo sipisipo xwárinwíyo piéroánáyí, sipisipomi mimixeariniñani? Oweoi, apaxí mé mixeariniñani. ¹² Áamá sipisipí tñi xixeni mimóniñagi nani Sabaríayo aí áamáyo naní niwimixirínáyí, ayí ananirini.” nuriri ¹³ wé kiriniñí enomi re uriniñigini, “Dixí wé irú pímixei.” uríagi áamá wé irú pímixáná wé naní wíuniniñí axípi imóniñigini. ¹⁴ Naní wíuniniñí axípi imóniñagi Parisiowa niwiápnimeámi nipeyero wá e dani omi pikianiro nani mekaxí megíawixini.

Gorixo Rípeaño naniñi.

¹⁵ Jisaso Parisiowa xíto nani mekaxí meariñagá nani nijá nimóniri nani e pñi niwiárimí nurí oxí apixí obaxí númi xídaríñagá simixí egá niyoní naní imimiximí neríná ¹⁶ áamáyo áwaní uripríxiniri “Nioni siápi nani áwaní murimepa époyi.” urayiniñigini. ¹⁷ Xwiyá Gorixo riniñí wá rókiamoagí Aisaiio niriñi ríwaminiñí eaní rípi xixeni imóninfa nani Jisaso e eniniñigini, ¹⁸ “Aríá époyi. Áamá ro gí omiñí niariniñiñí imóninfa nani rípeañorini. Gí diñí sixí uyiñáorini. Gí kwíyí eni omi wíaná émáyí ‘E neríná wé róniñí Gorixo wimónariniñi imónaníwáraní?’ yaiwiprí nani wá urepeariniñani. ¹⁹ O nipiñorini. Áamá wí tñi xixewiamí niriñiri wíyo xwamiání niwiri eníamaní. Sími óyo dani xwamiání yariñagi winiprífamaní. ²⁰ O áamá ení saminiñí niwémi emeariñagi niwiniríná sixí miniñí eaaroariniñíwaniñí imóniñagi niwiniríná wíyo ía wekimixinífamaní. O áamá wí ramixí gwí ápiáwí weariniñí ríxa niyupáriminiñi yariñiniñí imóniñagi niwiniríná ía supimixinífamaní. Xegí e eníapa aríki néra núsaná wé róniñí xíto yariñipi seáyí e imóninífariñi. ²¹ Émáyí ‘O aríra neaiwiniñigini.’ niyaiwiro omi diñí ukikayoprífariñi.” Xwiyá Gorixo e riniñipi xixeni imóninfa nani Jisaso nimeríná axípi e eniniñigini.

“Oboyá diñíyo dani yariñi.” rígá naniñi.

²² Áamá womi imíto diñí xixéronáná maní píroniriñi sijnwí supárirí enomi Jisaso tíñí e nani níméra nibíro wáraná Jisaso imíto mixí numánowárirí píraniniñí wimixáná o xwiyá ririñi sijnwí aniri eniniñigini. ²³ E éaná oxí apixí obaxí e epíroyí egíáyí ududí niga nuro re riniñíawixini, “ ‘Áamá royí áamá yeáyí neayimixemeanfa nani aríowayá xwíá piaxíyo dani iwiaroníoyi rariñwáo, negí mixí ináyí Depitoyá xiáworini.’ riyaiwiariniñi? Oweoi, omani.” rinaríñagá ²⁴ Parisiowa aríá e niwiro re rígfawixini, “O imíto xiráoniniñí imóniño —O xegí yoí bi Bieseuroyí riniñorini. Oyá diñíyo dani Jisaso imíto mixí umáinariniñi.” rariñá ²⁵ Jisaso awa e rinaríñagá diñí adadí niwiriñi nijá nimóniriñi xixewisí ikaxí re uriniñigini, “Áamá gwí axírí xepixepá nironiro mixí ninirónáyí ayí aní miviárekixiniñipaxírini. Áamá aní bimiñí ñweáyíraní, aní wiwámiñí ñweagíáyíraní, eni xepixepá nironiro mixí ninirónáyí, axípi aní miviárekixiniñipaxírini. ²⁶ Nioni Obo —Oyá yoí bi Setenoyí riniñorini. Nioni oyá diñíyo dani xegí imítoyo mixí numánowárirínáyí, axíyí ríxa xepixepá nironiro nani aríge nero ení neániro ropíráoi? Oweoi. E nero aiwiñí soyíné nioni nani re rariñoi, ‘Setenoyá ení eániñíyo dani imíto mixí umánowáririni.’ rariñoi. ²⁷ Nioni imíto xiráoniniñí imóniño, Bieseuroyá diñíyo dani imíto mixí numánowárirínáyí, segí wíepisarígfáyí diñí goyáyo dani mixí umánowárirígfariñi? Ayí awa re rariñífariñi, ‘Gorixoyá diñíyo dani mixí umánowáririniñi.’ rariñígfáyí nani awa xwiyá seameariprífariñi.

Nioni segf wa yarigfápa yarinqagi aiwi soyfne pí nání nixekwfmoarinqoi?
²⁸ E nerf aí nioni kwíyf Gorixoyápi tfni imfó míf umáfnánáyf, dñf re yaiwirfñi, ‘Gorixo xwioxfyo mífmeámf nerf neamenweani ríxa írfani?’ yaiwirfñi.” nurif ²⁹ “Obo enf eáninqo aiwi Jisaso seáyf e imóninqorñi.” oyaiwípoyñiri ámi xixewisf ikaxf re urinqinigñi, “Ámá wo enf eáninqf woyá amípi fwf meámñirfná xámí xfómí íá nixirñi gwf nijárfmáná anani nípáwirf xegf amípi meanigñi.” nurif ³⁰ ámá nñi Jisasomí dñf wíkwfrroro xfdfiro epfrixñiri pfrf rakiámf wianfiro yarigfáyf nání ewayf xwíyfá rípi urinqinigñi, “Ámá nioni tfámñi mimónigfáyf, ayf nioni tfni míf imóninqwáyfñi. Ámá nioni tfni sipf sipf awí meaárípa yarigfáyf sipf sipf xfdxf dowáf yarigfáyfñi.” nurif ³¹ re urinqinigñi, “Ayfnáni nioni re seararinqñi, ‘Pí pí fwf yarigfá tfni ámá wíyo pí pí ríperñf umeararigfá tfni Gorixo anani yokwarímf nífwiirf aiwi ámá gíyf ámá wo Gorixoyá kwíyf tfni yarinqagi nífwinrfná ríperñf numerf “Ayf kwíyf Gorixoyápi tfni mífyarñi.” umearfáyo Gorixo yokwarímf wiipaxf menñi. ³² Ámá gíyf gíyf ámá imóninqáoní pfné sipf nñirñi aiwi Gorixo anani yokwarímf wiinfárñi. E nerf aiwi gíyf gíyf Gorixoyá kwíyf nání pfné sipf rfáyf agwf rínarani, ná rfwfyoranf, Gorixo yokwarímf wiinfá menñi.’ seararinqñi.” urinqinigñi.

“Íkfá sogwf nanf wearinqfnáninqf imóninqñi.” urinqñf nánirñi.

³³ Awa “Jisaso nanfñi yarinqagi nání ‘Oboyf dñfyo dánf yarñi.’ rípaxf mimónñi.” oyaiwípoyñiri ámi xewaninqo nání ewayf ikaxf rípi nurif re urinqinigñi, “Soyfne íkfá wina sogwf nanf wenqagi nífwinrfná ‘Íkfá nanfnarñi.’ rírfñi. Íkfá wina sogwf sipf wenqagi nífwinrfná ‘Íkfá rína sipínarñi.’ rírfñi.” nurif ³⁴ míf re urinqinigñi, “Weaxfá miáoyfne, ríxa sipíni imóninqagfá nání aríge nero pfné nanf rípráoi? Oweoi, ámá pí pí dñf aumaúm f inigfáyf e dánf rarigfá enqagi nání soyfne pfné nanf wí rípaxf menñi. ³⁵ Ámá nanfyf wígf ayá tñfpi mearigfápa dñf nanfñi aumaúm nñiro nání xwíyfá nñirfná nanfñi rarigfárñi. Ámá sipíyf sipf nánñi dñf nímoro aumaúm nñiro nání xwíyfá nñirfná sipíni rarigfárñi. ³⁶ Nioni re seararinqñi, ‘Gorixo ámá nfyoní mí ómómxfmíf nerf xwíxf nímerná sipí ikaxf amípi úrapí rarigfá nñi nání yarinqf imímf wírfná e dánf uríprfárñi. ³⁷ Gorixo sewaninqoyfne rarigfáyo dánf xwíxf nífseamerf re searinfárñi, “Xwíyfá tñoxirñi. Xwíyfá mayoxirñi.” searinfárñi.” urinqinigñi.

Ekíyinqf nání ríxinqf urigfá nánirñi.

³⁸ E urfagi nwf ikaxf eáninqpi mewegfá wa tfni Parisi wa tfni re urigfawixñi, “None “Gorixo rírowárenapinqoxirñi?” yaiwianf nání anfnami dánf ekíyinqf bíf neaíwapyíi.’ neaimónarñi.” urfagfá aí ³⁹ o re urinqinigñi, “Seyfne agwf ríná nweagfáyfne, Gorixomí rfwfñi nímamoro segf nwfáf ríñfpi tfni fwñinqf niga uro niga bñro yarigfáyfne ekíyinqf nání reaxf nífseainrñi seaimónarinqagi aiwi ekíyinqf wíá rókiamoagf Jonao enfpñi seáwapyimigñi. ⁴⁰ O peyf xwé womí agfyo íñmí inífnána sfá wíyaú wíyi órinqpa ámá imóninqáoní xwfáyo íñmí wenána sfá wíyaú wíyi nórinfárñi. ⁴¹ Ámá enfná anf yoí Ninipayf ríñfyo nweagfáyf —Ayf Gorixoyá wíá rókiamoagf Jonao Gorixoyá xwíyfá wáf uríméána ayf wígf fwf egfápi rfwfñi nímamoro nífanñiro nweagfáyfñi. Ayf ámá woní Jonaomí seáyf e imóninqáoní re éf nífómnána seararinqagi aiwi seyfne arfá

mɪniarɪŋagɪa nánɪ áamá Ninipayɪ ɲweaagɪáyɪ sɪá Gorɪxo áamá ɲiyonɪ mí ómómɪxɪmɪ enɪáyimɪ nɪwiápɪnɪmearo xwɪyɪá seameárɪpɪrɪárɪnɪ. ⁴² Gorɪxo áamá ɲiyonɪ mí ómómɪxɪmɪ enɪáyimɪ apɪxɪ enɪná Sibayɪ anɪyo menɲweanɪ —Í mɪxɪ ináyɪ Soromono ɲɪjɪá seáyɪ e ɲimónɪrɪ rɪrɪmɪ yarɪná arɪá wimɪnɪrɪ nánɪ anɪ aga ná jɪamɪ dánɪ bɪɲɪrɪnɪ. Í áamá wonɪ Soromonomɪ seáyɪ e imónɪɲáonɪ re éfɪ ɲɪrómáná seararɪɲagɪ aiwɪ seyɪné arɪá mɪniarɪŋagɪa nánɪ í sɪá ayimɪ nɪwiápɪnɪmearɪ xwɪyɪá seameárɪnɪárɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

Imfó xegɪ wɪnɪyo wirɪmeanɪ nánɪrɪnɪ.

⁴³ Áamá ayɪ “Nene Jono nearáná sanɪɲɪ onɪmiáɪ nerane aiwɪ imfó xɪxéroarɪɲɪ rónɪɲɪ imónanɪgɪnɪ.” oyaiwɪpoyɪnɪrɪ ámɪ xɪxewisɪ ikaxɪ bɪ nurɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Imfó xɪxéroarɪɲɪyɪ mɪxɪ umáɪnowáráná áamá womɪ pɪnɪ nɪwiárɪmɪ nurɪná iniɪgɪ mayɪmɪ ‘Ge ge sá onɲweámɪnɪ?’ nɪyaiwia nemerɪ pɪá ɲimegɪnɪméísáná ⁴⁴ re yaiwiarɪɲɪrɪnɪ, ‘Gɪ ámɪ anɪ axɪ pɪnɪ nɪwiárɪmɪ bɪɲae nánɪ oumɪnɪ.’ nɪyaiwimɪ nurɪ anɪ rɪxa sɪfɪ peárɪnɪrɪ píránɪɲɪ imɪxárɪnɪrɪ yárɪnɪɲagɪ nɪwɪnɪrɪ sɪnɪ anɪá imónɪɲagɪ nɪwɪnɪrɪ nánɪ ⁴⁵ ámɪ nurɪ imfó wé wɪúmɪ dánɪ wauɪ fɪwɪ neróná xɪomɪ seáyɪ e múroro egɪáyo nɪwirɪmeámɪ nuro axomɪ ɲɪxɪxéroro e ɲweaarɪgɪárɪnɪ. Xámɪ sɪpɪ imónago aí ínáyɪ aga sɪpɪ ikeamónɪɲɪrɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

Jisasomɪ xɪnái tɪnɪ xogwáowa tɪnɪ nánɪrɪnɪ.

⁴⁶ Jisaso sɪnɪ áamá xɪo tɪɲɪ e epɪroyɪ egɪáyo xwɪyɪá urarɪná re enɪnɪgɪnɪ. Xɪnái tɪnɪ xogwáowa tɪnɪ nɪbɪro “Omɪ ge dánɪ xwɪyɪá uranɪréwɪnɪ?” nɪyaiwiro bɪanɪrɪwámɪnɪ roɲáná ⁴⁷ áamá wo re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Aɪ, dɪxɪ rɪnái tɪnɪ rɪgwáowa tɪnɪ joxɪ xwɪyɪá rɪranɪro nánɪ wáf e bɪraiyɪ roɲoɪ.” urɪagɪ aiwɪ ⁴⁸ o re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Ayɪ neparɪnɪ. Gɪ inókɪ tɪnɪ gwáfáowa tɪnɪ wáf e ɲɪroro aiwɪ áamá aga gɪ inókɪwa gwáfáowa imónɪgɪáyɪ ayɪ gɪyɪrɪnɪ?” nurɪrɪ ⁴⁹ xegɪ wiepɪsarɪɲɪyo wé árɪxá nɪwirɪ áamá omɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Gɪ inókɪwa gwáfáowánɪɲɪ imónɪgɪáyɪ áamá tɪ ɲweagɪáyɪrɪnɪ. ⁵⁰ Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Áamá gɪyɪ gɪyɪ gɪ ápo anɪnamɪ ɲweanɪo wimónarɪɲɪpɪ yarɪgɪáyɪ ayɪ gɪ gwáfáowa napɪwa inókɪwánɪɲɪ imónɪgɪáyɪrɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

13

Ewayɪ ikaxɪ witɪ siyɪ wiáronɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso sɪá ayimɪ anɪyo pɪnɪ nɪwiárɪmɪ nɪpeyearɪ ipɪ manɪpá tɪnɪ éfɪ nɪɲwearɪ ² áamá oxɪ apɪxɪ ayá wɪ epɪroyɪ wiarɪɲagɪa nánɪ ewé bámmɪ nɪpɪxemoánɪrɪ éfɪ nɪɲwearɪ oxɪ apɪxɪ nɪnɪ sɪnɪ ipɪ imanɪpá tɪnɪ roɲáná ³ ewayɪ xwɪyɪá ayá wɪ nura nurɪná re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Áamá wo (Nene ayé siyɪ nɪwiáróa nurɪná yarɪɲwápa) o xegɪ omɪɲɪyo witɪ siyɪ nɪwiáróa umɪnɪrɪ nánɪ nurɪ ⁴ rɪxa xwɪá yunɪ ikɪxeárɪnɪɲe píránɪɲɪ nɪwiárorɪ aí wɪ ófɪ manɪpá tɪnɪ piérorɪyɪ ɲɪ nɪbɪrɪ mɪmánɪ enɪnɪgɪnɪ. ⁵ Ámɪ wɪ sɪɲá ínɪmɪ yapɪnɪɲáná xwɪá seáyɪ e onɪmiáɪ enɪyo piérorɪyɪ xwɪá akwɪnɪfáná enagɪ nánɪ apaxɪ mé nerápɪrɪ nɪyapɪrɪ aiwɪ ⁶ sogwɪ nɪwepɪnɪrɪ xaiwɪ anáná mɪmɪ rapɪɲɪ mɪwárɪɲɪ enagɪ nánɪ yeáyɪ yɪweánarɪɲɪnɪgɪnɪ. ⁷ Ámɪ wɪ emɪ pɪpɪɲɪ arɪkiárɪnɪɲe wiáronɪyɪ emɪ pɪpɪɲɪyo dánɪ nawɪnɪ nerápɪmáná emɪ xenɲwirárɪɲagɪ nánɪ witɪ ayɪ ná mɪwenɪnɪgɪnɪ. ⁸ Ámɪ wɪ xwɪá nanɪyo wiáronɪyɪ nerápɪrɪ nɪyapɪrɪ ná ɲɪkɪkɪreánɪrɪnɪ wɪ aga dɪɲɪ ɲɪmorɪ fá mɪropaxɪ werɪ wɪ xwé obaxɪ werɪ wɪ xwé onɪmiáɪ werɪ enɪnɪgɪnɪ.” Jisaso ewayɪ xwɪyɪá e nurɪrɪ ⁹ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Seyɪné witɪ siyɪ nánɪ rɪá apɪ nánɪ arɪá ókiarɪ ɲɪmónɪpoyɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

“Ayf r̄ipi n̄ani x̄ixewisf̄ ikaxf̄ t̄fni searar̄iñini.” ur̄iñf̄ n̄anir̄ini.

10 Wiep̄isar̄iñowa idáná Jisaso xeḡip̄i ñweañáná n̄b̄iro yar̄iñf̄ re wiḡfawix̄ini, “Joxi ámáyo nuréwap̄iyir̄iná ewayf̄ xwiyf̄á t̄fni pí n̄ani urar̄iñf̄r̄ini?” ur̄faḡfa 11 o re ur̄iñ̄iniḡini, “Xwiyf̄á en̄iná dáni Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ n̄iseair̄i seameñweañf̄ap̄i n̄ani yum̄f̄i imón̄iñf̄p̄i nioni soyf̄né n̄ijf̄á imón̄ip̄f̄ri n̄ani áwanf̄ n̄iseair̄i aiwi ámá w̄fyo áwanf̄ murar̄iñini. 12 Ayf r̄ipi n̄anir̄ini. Ámá nioni xwiyf̄á rar̄iná arf̄á niro d̄iñf̄ n̄ikw̄f̄roero nero n̄ijf̄á bi t̄ñf̄ imónar̄iḡf̄á ḡiyf̄ ḡiyf̄ Gor̄ixo ámi w̄f m̄ini win̄iñoi. Arf̄á m̄inipa ero d̄iñf̄ m̄in̄ikw̄f̄ropa ero yar̄iḡf̄á ḡiyf̄ ḡiyf̄ ‘N̄ijf̄á r̄ipi imón̄iñini.’ yaiwiar̄iñaḡfa aí Gor̄ixo ap̄i aí ámi nuráp̄in̄iñoi. 13 Aȳn̄ani ámáyo nuréwap̄iyir̄iná ewayf̄ xwiyf̄á t̄fni urar̄iñar̄ini. Ámá nioni d̄iñf̄ m̄in̄ikw̄f̄ropa yar̄iḡf̄áyf̄ ewayf̄ xwiyf̄á nioni rar̄iñap̄i arf̄á n̄niro aiwi m̄f̄k̄f̄ n̄ani d̄iñf̄ m̄imopa nero n̄ijf̄á w̄f imónar̄iḡf̄ámani. 14 Ayf e yar̄f̄ná xwiyf̄á Gor̄ixo r̄iñf̄ w̄fá rókiamoaḡf̄ Aisaiáo n̄ir̄iri r̄f̄wam̄iñf̄ eañf̄ r̄ipi r̄ixa x̄ixeni imónar̄ini, ‘Seyf̄né ar̄ikw̄kw̄f̄ n̄iwiro seḡf̄ arf̄á p̄r̄ón̄iro s̄iñw̄f̄ sup̄ar̄iro nero n̄ani arf̄á n̄iwia nuro aí n̄ijf̄á imón̄ip̄f̄r̄f̄ámani. S̄iñw̄f̄ n̄iwiga nuro aí d̄iñf̄ w̄f mop̄f̄r̄f̄ámani. 15 Ayf r̄ipi n̄anir̄ini. Seḡf̄ d̄iñf̄ t̄fni n̄era war̄iḡf̄áyf̄né m̄iñf̄ s̄iñ̄aniñf̄ imon̄aḡfa n̄ani searar̄iñini. Wiḡf̄ s̄iñw̄f̄ m̄isup̄ar̄ipa ero arf̄á m̄ip̄r̄ón̄ipa ero nero s̄iñw̄r̄iyf̄, wiḡf̄ s̄iñw̄f̄ t̄fni s̄iñw̄f̄ an̄iro arf̄á ero d̄iñf̄ p̄ir̄aniñf̄ neȳf̄roero moro wiḡf̄ f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áyf̄ r̄f̄w̄f̄m̄ini mamoro éánáyf̄ Gor̄ixon̄i p̄ir̄aniñf̄ wim̄ix̄ipax̄f̄r̄ini.’ Xwiyf̄á ap̄i x̄ixeni imón̄ini n̄ani ámáyf̄ e yar̄iñoi. 16 E ner̄i aí ḡf̄ seaiep̄isar̄iñáoyf̄né seḡf̄ s̄iñw̄f̄ t̄fni s̄iñw̄f̄ nan̄iro arf̄á t̄fni arf̄á niro nero n̄ani yayf̄ oseain̄ini. 17 Aga nepa searar̄iñini, ‘W̄fá rókiamoaḡf̄á obax̄f̄yf̄ t̄fni ámá wé rón̄iḡf̄á obax̄f̄yf̄ t̄fni en̄i soyf̄né s̄iñw̄f̄ nan̄iro arf̄á niro yar̄iḡf̄á r̄ipi n̄ani “None s̄iñw̄f̄ win̄f̄wan̄iḡini.” n̄iyaiwiro aga n̄iwimón̄iri aí w̄f arf̄á niro s̄iñw̄f̄ nan̄iro yaḡf̄ámani.’ searar̄iñini.” ur̄iñ̄iniḡini.

Wit̄f̄ siyf̄ wiáronf̄ m̄f̄k̄f̄ n̄ani áwanf̄ ur̄iñf̄ n̄anir̄ini.

18 E nur̄iri re ur̄iñ̄iniḡini, “Ewayf̄ xwiyf̄á ámá wo nur̄i wit̄f̄ siyf̄ wiáronf̄p̄i m̄f̄k̄f̄ n̄ani áwanf̄ osear̄im̄ini. 19 Wit̄f̄ siyf̄ wiáronf̄yf̄ xwiyf̄á Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i seameñweañf̄ap̄i n̄anir̄ini. Ámá xwiyf̄á ap̄i arf̄á nero n̄ijf̄á mepa éf̄áyf̄ ayf̄ wit̄f̄ siyf̄ óf̄ man̄f̄p̄á t̄fni piéron̄f̄p̄in̄iñf̄ imón̄iñoi. Ayf̄ arf̄á wiar̄f̄ná obo, arf̄k̄f̄ yar̄iño n̄b̄ir̄i ayf̄ Gor̄ixomi d̄iñf̄ w̄ikw̄f̄rop̄f̄rix̄in̄iri xwiyf̄á ap̄i wiḡf̄ xwiox̄f̄yo m̄in̄iñf̄yf̄ em̄i r̄iroám̄f̄ yar̄iñf̄r̄ini. 20 Ámá xwiyf̄á ap̄i arf̄á n̄iwir̄f̄ná ax̄iná yayf̄ nero ‘Nan̄f̄r̄ini.’ yaiwíf̄áyf̄, ayf̄ wit̄f̄ siyf̄ s̄iñá ínim̄i yap̄in̄iñáná xw̄fá seáyf̄ e akw̄in̄f̄áná en̄f̄yo piéron̄f̄yf̄n̄iñf̄ imón̄iñoi. 21 Wit̄f̄ siyf̄ s̄iñá ínim̄i yap̄in̄iñaḡf̄ n̄ani rap̄iñf̄ ná ínim̄i m̄iwár̄ipa en̄f̄yf̄n̄iñf̄ ámá ayf̄ en̄i wiḡf̄ d̄iñf̄ rap̄iñf̄n̄iñf̄ xw̄fáyo m̄f̄m̄i f̄á mum̄ix̄iñaḡf̄ n̄ani ámá w̄f ayf̄ xwiyf̄á ap̄i x̄f̄dar̄iñaḡfa n̄ani xean̄iñf̄ wikár̄aná apax̄f̄ mé p̄f̄ni wiarar̄iḡf̄ar̄ini. 22 Ámá xwiyf̄á ap̄i arf̄á n̄iwiro aiwi wiḡf̄ yar̄iḡf̄ápa s̄ini n̄ix̄f̄d̄irónáyf̄ am̄ip̄í xw̄fáyo d̄añf̄ ayá t̄ñf̄p̄i n̄ani d̄iñf̄ ob̄bax̄f̄ moro ‘Am̄ip̄í w̄f nioni m̄in̄im̄úropa onini.’ yaiwiro ‘Am̄ip̄í ayá t̄ñf̄p̄i ar̄ige n̄imeám̄f̄ar̄f̄ani?’ yaiwiro n̄era war̄iḡf̄áyf̄ ayf̄ wit̄f̄ siyf̄ em̄f̄ p̄ip̄iñf̄ k̄ik̄id̄ipear̄iḡf̄e piéron̄f̄yf̄n̄iñf̄ imón̄iñoi. Wit̄f̄ em̄f̄ xen̄wir̄ar̄iñaḡf̄ n̄ani ná m̄iwepa en̄f̄yf̄n̄iñf̄ ámá ayf̄ en̄i ‘Am̄ip̄í ayá t̄ñf̄p̄i ar̄ire ner̄i meám̄f̄ar̄f̄ani?’ yaiwiar̄iḡf̄ap̄i xwiyf̄á Gor̄ixoyap̄imi yokwar̄im̄f̄ éáná om̄i an̄iñf̄ min̄f̄ x̄f̄dar̄iḡf̄ámani. 23 Ámá xwiyf̄á ap̄i arf̄á n̄iwiro n̄ijf̄á éf̄áyf̄ ayf̄ wit̄f̄ siyf̄ xw̄fá nan̄f̄yo piéron̄f̄yf̄n̄iñf̄ imón̄iñoi. Wit̄f̄ ap̄i ná k̄ik̄ireán̄iñf̄yf̄n̄iñf̄

ámá ayí eni ná n+werfná wí d+ñj n+imori fá m+ropaxí weri wí xwé obaxí weri wí obaxí on+miápi weri yar+g+fáriní.

Ewayí ikaxí r+ip+kíyí wít omiñyó yap+ñj nán+r+ini.

²⁴ O “Agwí Gorixo ámá sipíyí wigí d+ñj t+ni xe néra úf+r+x+ini s+ñwí n+win+ri aiwi r+fwéná r+áyo ikeáar+n+fáriní.” oyaiwípoy+ni+ri ewayí xwi+y+á ámi xegí b+ nur+ri re ur+ñ+nig+ni, “Gorixo xegí ámayo xwiox+yo m+meámí ner+ri men+weám+ni+ri nán+ri yar+fná imón+ñj+pi, ayí ámá wo xegí omiñyó xw+á yun+ri nik+ixémáná wít siy+ri wiáron+ñj+pi t+ni r+rám+ñj+yí epax+ri+ni. ²⁵ Wít siy+ri n+wiároár+máná xegí an+yo nán+ri nur+ri sá wen+áná o t+ni s+mí t+ni inar+ig+ío n+b+ri re en+ñ+nig+ni. Rip+kí siy+ri wít siy+ri wiáron+ñj seáy+ri e n+wiároár+m+ri uñ+nig+ni. ²⁶⁻²⁷ N+wiároár+m+ri numáná en+áná r+ixa wít ner+ápi+ri n+yap+ri+ri r+ixa ná kik+reán+m+ni+ri yar+fná omiñj xiáwom+ri omiñj wiiar+ig+áwa s+ñwí win+áy+ri win+ig+fawix+ni. Rip+kí aí t+ni naw+ni en+ag+ri n+win+m+ri nuro bosom+ri re ur+ig+fawix+ni, ‘None “Jox+ri dix+ri omiñyó siy+ri nan+ñ+ri wiáron+ñj+ri.” neaimónar+ni. Ar+re ner+ri rip+kí eni ner+ápi+ri yap+ñ+r+ani?’ ur+ag+á ²⁸ o re ur+ñ+nig+ni, ‘Gí s+mí t+ni inar+igw+ío en+ñ+r+ani? Oy+ri, or+ni!’ ur+ag+ri xegí omiñj wiiar+ig+áwa yar+ñj re wig+fawix+ni, ‘None nurane rip+kíy+ri y+yoámí yan+rew+ni?’ ur+ag+á aí ²⁹ o re ur+ñ+nig+ni, ‘Oweoi, soy+né rip+kíy+ri y+yoámí ner+fná wít aí t+ni y+yoámí ep+r+x+ini+ri ³⁰ aiwá mip+r+fná nán+ri n+ni xe oen+ri s+ñwí win+ípoy+ri. Wít r+ixa yó+ri en+áná wít m+wákwím+ri yar+ig+fawam+ri re ur+m+fáriní, “Xám+ri rip+kíy+ri m+wákwím+ri nero áw+ni e gwí nik+ir+f+wímáná r+á ikeáar+f+r+x+ni. E nemáná wít m+wákwím+ri nero aiwá an+ri n+tiar+ig+fiwám+ri n+ti+r+x+ni.” ur+m+fáriní.’ ur+ñ+nig+ni.” Jisaso ewayí xwi+y+á e ur+ñ+nig+ni.

Ewayí ikaxí masité siy+ri nán+r+ini.

³¹ O ámá re oyaiwípoy+ni+ri “Agwí ámá obaxí Jisasom+ri m+ix+d+ar+ñj+ag+á aiwi r+fwíyo Gorixo xegí ámayo xwiox+yo m+meámí ner+ri umen+wean+ánáy+ri Jisaso+yá ámá obaxí imón+ñj+r+fáriní.” oyaiwípoy+ni+ri ewayí xwi+y+á ámi b+ri nur+ri re ur+ñ+nig+ni, “Gorixo sey+né xwiox+yo m+meámí n+seair+ri seamen+wean+fápi, ayí masité aiwá siy+ri+ñj imón+ni. Masité aiwá xegí siy+ri aga on+miá imón+ni. Masité siy+ri n+mearo omiñyó moárar+ig+áy+ri ³² aiwá siy+ri n+yoni masité siy+ri aga on+miá en+ag+ri aiwi r+ixa n+yap+ri+ri xwé n+r+r+fná ík+án+ñj ron+áná in+ri n+b+ri n+ñwear+ri yéw+ri t+ipax+ri imónar+ñj+ri+ni.” ur+ñ+nig+ni.

Ewayí ikaxí yis+ri nán+r+ini.

³³ O ewayí xwi+y+á ámi b+ri nur+ri re ur+ñ+nig+ni, “Gorixo xwiox+yo m+meámí n+seair+ri seamen+wean+fápi, ayí yis+ri+ñj —Yis+ri bis+ker+á s+ni s+ñj en+áná b+ri on+miápi in+m+ri t+aná n+m+ni íkwian+ñwí eap+nar+ñj+ri+ni. Gorixo xwiox+yo m+meámí n+seair+ri seamen+wean+fápi, ayí yis+ri+ñj imón+ni. Ap+ix+ri bis+ker+á s+ni s+ñj d+rám+ix+ri xwé s+ix+ri in+ñáná yis+ri b+ri n+mearo in+m+ri t+aná n+m+ni íkwian+ñwí eap+nar+ñj+ri+ni.” ur+ñ+nig+ni.

Ewayí xwi+y+á t+ni+ri uréwap+y+ñj nán+r+ini.

³⁴ Jisaso oxí ap+ix+ri e ep+roy+ri eg+áyo xwi+y+á ap+ri n+pi+ri nuréwap+y+ri+fná ewayí xwi+y+áni nur+ri uréwap+y+ñj+ni+ri. ³⁵ Xwi+y+á Gor+xoyá w+á rókiamoag+ri wo n+wur+y+ri+ri r+fwam+ñj ean+ri r+pi, “Nion+ri xwi+y+á n+r+r+fná ewayí xwi+y+áyo dán+ri r+ri xwi+y+á Gorixo xw+á im+ix+ñj+fná dán+ri in+m+ri r+ñj+pi áwan+ri r+ri em+fáriní.” n+r+ri ean+ri+ri x+xen+ri imón+ni nán+ri Jisaso nuréwap+y+ri+fná ewayí xwi+y+á t+ni+ri nur+ri uréwap+y+ñj+ri+ni.

Ewayí ikaxí r+ip+kí nán+ri ur+ñj+pi m+k+pi áwan+ri ur+ñj nán+r+ini.

36 O oxí apixí e epíroyí egfáyo pñi niwiárimí nurí aníyo nípawiri ηweañána xegí wiepíсариηowa niβiro re urigfawixini, “Joxi nearéwapiyiríná ewayí ikaxí rípkí nání nearípi áwaní níneariri píraníηí nearéwapiyii.” uríagía 37 o re uríηiniginí, “Ámá wití siyí naní wiáronoyí ámá imóníηáoni nánirini. 38 Omíηíyí ayí xwíá rírí nánirini. Wití siyí naníyí, ayí ámá Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí umenweanfáyí nánirini. Rípkíyí ayí ámá Goríxomi muxídarígfáyí, ámá oboyáyí nánirini. 39 Sími tñi inarígfío, rípkí siyí wiárono, ayí Oborini. Aiwá yóí enagí mipírfínáyí ayí sía yoparfími nánirini. Wití mívákwmí nero mipírfáyí, ayí anínajíriní. 40 Ayínáni rípkíyí mívákwmí nero gwí níkiríwímáná ría ikeaarígfápa imóníηíyí sía yoparfími axípi e imónáná 41 ámá imóníηáoni ámá ríkiríró ero wa ení nene yaríηwápi oépoyiniri wíwapíyro yarígfáyí gí ápo menweanfí ηweapírixiniri gí anínajowa awí eámeámí epíri uowárimíáriní. 42 Uowáraná awa awí eámeámí nemáná ría ápiáwí xwé aníηí wearíηírimí ikearáná ayí e dání ‘Yeyí!’ níríro magí íroníprífarini. 43 E nerí aí oxí apixí wé rónígfá Goríxoyáyí xío xwioxíyo mímeámí nerí umenweanfí dání sogwí nanírná yaríηípa xixíeá síηáni iníprífarini. Seyíné aría tífáyíné enánáyí, aría ókiarí nimónípoyí.” uríηiniginí.

Ewayí ikaxí ayá tñí imóníηí wí pñí wenípi nánirini.

44 O ámá re oyaiwípoyiniri, “Goríxo xwioxíyo mímeámí níseairí seamenweanfápi ayá tñípníηí imóníηagí nání Jisaso pí pí nearíagí aí xixeni éwaniginí.” oyaiwípoyiniri ewayí xwíyá re uríηiniginí, “Goríxo xwioxíyo mímeámí níseairí seamenweanfápi, ayí xwíá bimí wí e ayá rímíxaríηípi wí pñí tñípníηí imónini. Ámá wo nemeríná weníηí nerí níwínimeari yayí níkariniri nání re eníηiginí. Mírfí nurí ámá wíyo áwaní murí xegí amípi nñi nígwí nání bí nerí nígwí api tñi nímeámi nurí xwíá apini bí eníηiginí.” uríηiniginí.

Ewayí ikaxí memiá nánirini.

45 Ámi re uríηiniginí, “Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí píraníηí seamenweanfápi, ayí ámá amípi mímúroníηí wo memiá awíaxñi awíaxñi nání pía emearíηípáníηí imónini. 46 Bá níyoní múroníηagí níwínimearímo aníni nurí xegí amípi nñi bí nemáná nígwí api tñi memiápá bí eníηiginí.” nuriri, “Goríxo xwioxíyo mímeámí níneairí neamenweanfápi ayá tñípníηí imóníηagí nání Jisaso pí pí nearíagí aí xixeni éwaniginí.” oyaiwípoyiniri ewayí xwíyá e uríηiniginí.

Ewayí ikaxí ubení nánirini.

47 O re uríηiniginí, “Goríxo ámá xío xegí xwioxíyo mímeámí nerí umenweámínerí neríná eníápi, ayí ubení ipíyo nímamówaríro peyí xixegíni fá mínaríηípáníηí imónini. 48 Ríxa peyí magwí míníηagí níwíníro nímxearo ipí imanípa tñí e nítiro éfí níηweámáná peyí naníni neyíroro íkwíawíyo mímeámí níyáriro sípíyí emí mímeámí egfawixini. 49 Sía yoparfími axípi e imónáná anínajowa níweapíro wé rónígfáyo ní múroro sípí yarígfáyo yíyoámí nero 50 ría ápiáwí xwé aníηí wearíηírimí ikearáná ayí e dání ‘Yeyí!’ níríro magí íroníprífarini.” uríηiniginí.

Xwíyá naní xámíηí tñi síηí tñi nánirini.

51 Wiepíсариηíyo re uríηiniginí, “Nioni searéwapíyaríηápi nípiní mfkí nání ríxa níjía rimóníηoi?” uríagí “Oyí.” uríagía 52 o re uríηiniginí, “Nwí ikaxí eáníηípi mewegía nioni nínxídiro gí wiepíсариηáyí nimóníro

yarigfá nfní ayf áamá amípi mimúrónigfáyfníhfní imónhñoi. Ayf wigf ayá rimixarigfápi anfyo wenfmí shfní bñ tñni xámíhfní bñ tñni nimearo á máyo síwá wiarigfápa gí seaiepsaríhñooyfné xwíyfá eníná Moseso níriri rfwamíhfní eanfpí tñni nioní agwi seararíhñoapí tñni axfpí e epírfáríni.” uríhñigíni.

Xfo xegf Nasaretí hweáyf rfwf umogfá nániríni.

⁵³ Jisaso ewayf xwíyfá api nura núísáná e dání pfní níwíarími nuri ⁵⁴ anf xfo xegf xwé iwiaroñe nírémori rotú anfyo nípáwiri xwíyfá uréwapíyaríná ayf ududf nero re rínigfawixíni, “Ámá royf níjfé emímí yaríhfní rípi gími dání níjfé imónírfáni? ⁵⁵ O anf mírarihfní Josepomi xewaxo meníraní? Xínái Maríaíyí mírinihfníraní? Xogwáowa Jemiso tñni Josepo tñni Saimono tñni Judaso tñni ríniñowa re míhweagfá reñoi? ⁵⁶ Xínapíwa nene tñni míhweapa reñoi? E enagi nání áamá royf aríge níjfé api imónírfáni?” níriníro ⁵⁷ wikf díhfní níwóga waríhñagfá Jisaso xewaníño nání re uríhñigíni, “Ámá xwíyfá Goríxoyá wíá urókiamoaríhfní womí anf mídánfyf arfá umónarigfá aí xegf e dánfyf tñni xexírfmeáyf tñni o nání ‘Sa negf á máoríni.’ níyaiwiro arfá umónarigfámani.” níriri ⁵⁸ ayf díhfní mívkwíroaríhñagfá nání e níhwearfná emímí xwapf mívíwapíyíhñigíni.

14

Jono wayf umeaiaríhñomi pikigfá nániríni.

¹ Íná míxí ináyf Xeroto —O Gariri píropenísf menhweañoríni. O xwíyfá Jisaso nání yanf níwéa waríhñagi arfá níwiri ² xegf omíhfní wíiarigfáwami re uríhñigíni, “Ayf nioní píkiñáo, Jono wayf numeaiá uñoríni. Ríxa xwáripáyo dání níwíápfnímearí nání emímí ayf néra waríni.” uríhñigíni. ³⁻⁴ Ayf rípi nání Xeroto e uríhñigíni. Xámí O Jono síni emearfná xegf xexírfmeáo Piripoyá apíxí Xerodiasíyí ríniñí nurápirí meáagi nání Jono xwíyfá re urárayíhñigíni, “Díxí rírxírfmeáoyá apíxí nurápirí nímearfánáyf, ‘Ayf Nípkwíni yaríhñíni.’ ríyaiwinaríhñíni?” urayaríhñagi nání Xeroto xegf porífyo uowáraná awa nuro omí fá níxero gwf níyiro nímeámi níbíro gwf anfyo hwirárfagfá ⁵ Xeroto Jono nání “Omí opíkími.” níyaiwiri aíwí áamá oxí apíxí “Jono Goríxoyá wíá rókiamoaríhfní woríni.” yaiwiarigfá enagi nání wáyf nerí “Nioní ení nípíkírfírxíni.” níyaiwiri sa gwf anfyo wárhñigíni. ⁶ E níwárimáná enáná sfá Xerotomí xínái xírhñíyí imónáná Xeroto xegf áamá wa tñni aiwá nímixíro narfná omí xiepí Xerodiasími xemíál níbírí áwíni e nírómáná símínihfní eníhñigíni. Í símínihfní yarfná Xeroto símínihfní í yaríhfnípi nání yayf níwiníri ⁷ xwíá e dání re uríhñigíni, “Nioní jíxí símímanfyo dání ríraríhñíni, ‘Pí pí nání nioní ríxíhfní níránáyf nísiapímíni.’ ríraríhñíni.” uráná ⁸ í xínái tñhfní e nání nuri ámi níbírí xínái urepísífpí axfpí re uríhñigíni, “Porísf wa Jono wayf numeaiá waríhñoayá síhwf míhfní níwákwiwo míño síhwf wíniimi nání píreríxíyo nítiro nímeámi níbíro oniapípoi.” uráná ⁹ Xeroto díhfní sípí wíagi aíwí awa tñni aiwá nawíni naríge dání urfagi nání porísf wamí í urífpí axfpí sekaxf níriri ¹⁰ uowáraná wo gwf anfyo nání nuri e dání Jonomí síhwf míhfní níwákwiwí ¹¹ míño píreríxíyo nítiro nímeámi níbírí miáími míni wíáná í nurápirí nímeámi nuri xínáími míni wíhñigíni. ¹² E éaná Jono xegf wíepísaríhñowa níbíro píyomí nímearo nímeámi nuro xwíá níweyárimowa nuro Jisasomí áwanf uríhñigíni.

Oxf 5,000 apími aiwá míni wíhfní nániríni.

¹³ Jisaso xwiyítá Jono nání arfá niwiri e pñi niwiárimí ewéyo niþixemoáni re amá dñf meanje nání xegípi warinagi aiwi oxí apixí obaxí aní bi bimi dánfyf “Jisaso ewéyo puñoi.” riníagi arfá niwiro yání ófyo númi ugíawixini. ¹⁴ Jisaso ríxa ipí imanpá tñf e niwiékñimeari wininiginí. Oxí apixí obaxí xfo tñf e nání bimiariinagí niwini wá niwianiri wigí simixíyí píraniní imimiximí yarfná ¹⁵ sfápi tñi xegí wieþsarinowá niþiro re urígwíawixini, “Re amá dñf meanini. Sfá wóriniñini. Joxi amá nñi wigí aiwá bf nero niþiri nání aní onimiápi ami ami nweamenfyo nání urowárapei.” uríagí aí ¹⁶ Jisaso re uriniginí, “Ayí nupaxí mimónarini. Soyñé aiwá wí mñi wípoyi.” uríagi ¹⁷ awa re urígwíawixini, “Negí aiwá xwapí menini. Sa bisfkerfá wé ná wúni tñi peyf yeáyf waúni tñirini.” uríagí ¹⁸ o re uriniginí, “Nioni tñamini nimeami bípoyi.” nuriri ¹⁹ ríxa nimeami báná re uriniginí, “Oxí apixí nñi aráyo éf onweapoyi.” sekaxí e nurimáná bisfkerfá wé wú tñi peyf waú tñi nimeari anínamí sñwí nanánimáná Gorixomi aiwá api nání yayí niwiri bisfkerfá kwíkwirimi nerí xegí wieþsarinowami mñi wíáná awa oxí apixí éf nweáfáyo yaní niwia warfná ²⁰ amá nñi aiwá api niñiro agwí ími uyiniginí. Agwí ími uyíagi wieþsarinowá sñwí e niwini aiwá ríxa apáni niñiro e tfápi nimeamero soxí fá wé wúkaú síkwí waúmi nimeayiro aumaúmí nero magwí niñiro tígíawixini. ²¹ Niaiwí tñi apixí tñi niñiri aiwi oxowani amá 5,000 aiwá api nigíawixini.

Jisaso ipíyo xwirinwí nosaxa uní nánirini.

²² Jisaso xegí wieþsarinowá aiwá amá ayí niñiro tfápi soxí fáyo magwí niñiro táná re urowáriniginí, “Nioni oxí apixí tfyo urowáraparfná soyñé ewéyo niþixemoániro ipíwami jfariwamini nání xami nimeapoyi.” nuriri ²³ awa ríxa niþixemoániro úáná amá oxí apixí e epíroyí egíayo eni nurowárapimáná Gorixomi xwiyítá urimini nání xegípi dñwí mñfyo nání niyiri ríxa sfá nóra wariní tñi xegípi nweanáná ²⁴ ewépá sñi ipí áwini e warfná iniñgí ewépami imeamfkwí merí iminí eni ewé sfmími dání biri nerí yarfná ²⁵ ríxa wíá nání isfá yinínáná Jisaso ipíyo nosaxa niþiri wieþsarinowami ríxa wimeamini yarfná ²⁶ awa weniní éfáyf winigíawixini. Jisaso ipíyo xwirinwí nosaxa barinagi niwini wáyf nikáriniro “Piñiní siwí wo ríá barini?” niñiro “Yeyi!” rekárinarfná ²⁷ Jisaso re uriniginí, “Soyñé wáyf mikárinipani. Ayí nionirini. Dñf sixí niñiro nweapoyi.” uríagi ²⁸ Pitao re uriniginí, “Ámináoxini, ayí nepa joxi enánáyf, ‘Joxi eni ipíyo nosaxa niþiri nimeai.’ nirei.” uríagi ²⁹ Jisaso “Beí.” uríagi Pitao ewépami dání nayoari Jisaso tñf e nání nosaxa nuri aí ³⁰ iminí yarínagi niwini wáyf éfyf re eniginí. Ipíyo ríxa nuripinirfná rfaiwá re uriniginí, “Nioni iniñgí namimiginí! Ámináoxini, áríwí nimeai!” uráná ³¹ o aníni feapá niyaurí wéyo niñiriri niñeyoari re uriniginí, “Dñf onimiápi níkwíroarígfóyñerini. Pitaoxini, joxi ‘Jisasoyá dñf tñi ipíyo xwirinwí nosaxa umíni.’ niyairiri aí ami pí nání ‘Oyá dñf tñi e epaxonimani.’ yaiwiarinini?” nuriri ³² awaú ríxa ewéyo niþixemoánáná re eniginí. Iminí yarínipi pñi wiáriniginí. ³³ Iminí pñi wiáraná ewéyo nweagíáyf miní ewéyo níkwírooro omí yayí numerfná re urígwíawixini, “Neparini. Joxi niaiwí Gorixoyáoxirini.” urígwíawixini.

Simixíyí Jisasomi amáf niñiro naní egíá nánirini.

³⁴ Awa ipíyo oriwami dání niñemoro aní xegí yoí Genesaretiyi rininipi tñf e iwiékñimeáná ³⁵ amá e dánfyf Jisasomi mí niwómixiro aní niþimini

áwanjé nírínárímáná wigé áamá símíxí yarígíá níní o t́hí e nání níméra níbíro wáráná ³⁶ símíxíyí ríxíhí re urayígíawíxíni, “Joxíyá iyíá sírífwíyo amáf onírónípoynírí síhíwí neanei.” nuríro níní amáf e nírónayíro nání nanjé egíawíxíni.

15

Amináyé eníná érowiápínigíápi náníríní.

¹ Iná Parisi wa t́níní h́wí ikaxí eáníh́pí mewegíá wa t́níní Jerusaremí dání níbíro Jisasomí ńwímearo re urígíawíxíni, ² “Negí aríowa érowiápínigíápi díxí wíepísarih́owa pí nání ṕríf wíakímí yaríh́oi? Aiwá naníríná pí nání aríowa rígíápi wé wayí mírónípa nero narígíáríní?” Jisasoyá wíepísarih́owa wé wayí níróníro aiwí xiáwowa egíápa axípi mívaríh́agíá nání e uráná ³ Jisaso re uríh́ínigíni, “Soyíné ení segí seárfawéwa érowiápínigíápipímí xídáníro nání pí nání h́wí ikaxí Goríxoyá ríníh́pímí ṕríf wíakímí yarígíáríní? ⁴ Goríxo ríh́pí ríwamíh́ re nírínírí eáníní, ‘Díxí rínómí wéyo merí rínáímí wéyo merí erííní.’ nírínírí eáníní. Ríwamíh́ rípi ení nírínírí eáníní, ‘Ámá gíyí gíyí xano nánírání, xínáí nánírání, ṕné sípí umeararínáyí ayo emí opíkímópoyínírí síh́wí wínírfíní.’ E nírínírí eáníh́agí aiwí ⁵ áamá gíyí xanomírání, xínáímírání, ‘Amípí nioní nísíapírí arírá sípaxípi nání Goríxomí urepeárh́agí nání bí ḿníní síapípaxímaní.’ uraríh́agíá ⁶ soyíné síh́wí e ńwíníróná re rarígíáríní, ‘Ayí xaneyo wéyo mímepa yaríh́agí aiwí apání yaríh́oi.’ rarígíáríní. Soyíné e neríná Goríxoyá ríníh́yí xórórí nero segí seárfawéwa érowiápínigíápiní seáyí e ḿeyoarígíáríní. ⁷ Nanjé ríro sípí ríro yarígíoyíné, xwíyíá Goríxo ríh́ wíá rókíamoagí Aisaiao ńwuríyírí ríwamíh́ eanjépi soyíné nání xíxení re ríníní, ⁸ ‘Ámá tíyí “Goríxomí wéyo píráníh́ mearíh́wíní.” níríro aiwí nioní díh́ síxí ḿníníyípa yarígíáríní. ⁹ E neróná ámáyo amípí áamá wigé díh́ t́níní érowiápínigíápi nání nuréwapíyíróná yapí re nuríro “Xwíyíá tíyí Goríxoyáríní.” nuríro nání “Goríxomí seáyí e umearíh́wíní.” nírínóná Goríxoníyá yoíní surímá rarígíáríní.’ Aisaiao xwíyíá Goríxoyápi ńwuríyírí soyíné nání xíxení ríwamíh́ e eanjépiní.” uríh́ínigíni.

“Rípi piaxí wearíh́ríní.” uríh́ náníríní.

¹⁰ “Ámá oxí apíxí re epíroyí egíáyí obípoyní.” níríní ayí ríxa anwí e awí eánáráná re uríh́ínigíni, “Aríá níníro níjéá imónípoyní.” nuríní ¹¹ ewayí xwíyíá bí nuríríná re uríh́ínigíni, “Amípí áamá níníro gwí nárearígíápi piaxíníh́ wearíh́maní. Amípí xwíoxíyo dání díh́ mófápi, ayí piaxíníh́ wearíh́ríní.” uríh́ínigíni. ¹² Xegí wíepísarih́owa níbíro re urígíawíxíni, “Joxí Parisiowamí e nuríríná ‘Símírírí ḿwíaríh́íní.’ ríyáiwíaríh́íní?” uríagíá aí ¹³ o Parisiowa nání ewayí xwíyíá re uríh́ínigíni, “Ríwéná Goríxo aiwá xíto íwíá muríh́ níyoní emí yíyoámí eníáríní.” nuríní ¹⁴ ámí Parisiowa nání re uríh́ínigíni, “Soyíné awa nání ayá síwí ḿsearopání. Awa síh́wí supárígíáwa síh́wí supárígíáyo nípemeámí warígíáwa yapí imóníh́oi. Ámá síh́wí supáríh́ wo síh́wí supáríh́ womí nípemeámí nuríná ńwaúní xwáríh́wíyo píeropísfí. Ayínání ayá síwí ḿsearopání.” uríagí ¹⁵ Pítao re uríh́ínigíni, “Joxí ewayí xwíyíá áamá aiwá níníro gwínárearígíápi nání ríápi áwanjé nearei.” uríagí ¹⁶ o re uríh́ínigíni, “Gí seaíepísarih́agíoyíné ení síní majíá ríseainaríní? ¹⁷ Amípí áamá níápi aríowa egíápa wé wayí níróníro nínírínáraní, awa egíápa mé nínírínáraní, agwíyo níníh́ísáná íkí nemoro nání piaxíníh́ wearíh́maní. ¹⁸ E nerí aiwí xwíoxíyo dání íwí

amipí nání dñf mótápi piaxínñf weaarñfñf. ¹⁹ Xwioxíyo dání dñf nímoro yarigfápi 'Sipí oim+ximíni.' yaiwiarigfá rípiñf. Ámá pikiri ero ámá wí tñf fwf iníro ero síwf piaxf eánipaxf imónñfyf niga uro fwf meari ero yapf riri ero ámá wí nání ikayfwf riri ero ²⁰ yarigfápi nímorfñá wiwanñfyo piaxínñf weaarñfñf. E neri aí ámá wé wayf mironípa neri aiwá nññfñá wiwanñfyo wí piaxf weaarñfñfmaní." urññfñf.

Émáyf apixf wí dñf xixeni wikwñroñf nánñfñf.

²¹ O e dání pñf nñwiárñmí nurí pñropenísf émáyf añf Taia tñf Saidoní tñf tñf e emearñá re enññfñf. ²² Émáyf apixf Kenaní dñf añf apiaú tñf e dání nñbñf jfámñe dání nuxfdñfñá rñaiwá re nura unññfñf, "Ámñáoxñf, mñxf ináyf Depitomí xiáwoxñf, joxí wá nñwaneñf. Gf miáímí imfó dñf nñxixérorí xixeanñf wikárarñf." nura warññagí aiwí ²³ Jisaso xfo ení bñ murarññagí nání xegf wiepñsarññowa nñbñro arñkí re urayigfawixñf, "Apixf rí arñkí rñaiwá tñf neaxfdarññagí nání joxí xegf miáímí imfó dñf xixéroarñfñf mñxf numáñnowárñf 'Emñf.' urowáreñf." urayíagfá aí ²⁴ o re urññfñf, "Nioní émáyo arñrá wimññfñf bññáonñfmaní. Gf Isñrerñyf —Ayf sipñsipf xiáwo pñránñf mñmearñfñá amí amí uniamoarññfñf imónñgfáyñfñf. Ayf nání bññáonñfñf." urññagí aiwí ²⁵ í añwí e nñbñf xómñfñf nñyñkwirñf mññf xwñáyo nñkwñrorí re urññfñf, "Ámñáoxñf, arñrá nñf." urññagí ²⁶ o re urññfñf, "Nioní aiwá nñaiwñf narigfápi nurápiñf síwíyo mññf wiarñnýf, jíxí 'O nanf yarñf.' rñyaiwiarññfñf?" urññagí aí ²⁷ í re urññfñf, "Ámñáoxñf, wauyene síwínñf imónññagwí nání nepa nñrarññfñf. E neri aí síwíyf xiáwo aiwá íkwianñwíyo éf nññweámáná aiwá nññfñf yunf mamówárf éyf mñmeánf yarñfñfñf." urññagí ²⁸ o re urññfñf, "Ineyf, jíxí aga dñf xixeni nññkwñrorí rarññagí nání jíxí simónñfyf xixeni nímónññfñf." uráná re enññfñf. Xemiáí nanf enññfñf.

Símñxf obaxíyo nanf imñmñxñmñ enf nánñfñf.

²⁹ Jisaso e dání pñf nñwiárñmí nurí ipí Gariríwámí nñpwerí dñwf mññfyo nání nñyirí éf nñweañáná ³⁰ ámá oxí apixf ayá wí o tñf e nání nñyoamiro wí síkwf ikf egfáyo nñméra yoaro síñwñf supárñgfáyo nñméra yoaro xwñyfá marf manf pñrónñgfáyo nñméra yoaro símñxf xixegñf obaxf tñgfáyo nñméra yoaro nero xegf síkwf tñf e tayarñf o nanf imñmñxñmñ wñññfñf. ³¹ Nanf imñmñxñmñ wiarññagí oxí apixf e epñroyf egfáyf manf pñrónñgfáyf amí xwñyfá rñro enf kñrñf egfáyf amí ú úroro síkwf ikf egfáyf amí añf uro síñwñf supárñgfáyf amí síñwñf anñro yarññagfá nñwññfñf ayá nññwamónñfñf Nñwá Isñrerñyfñfñfñf yáyf seáyf e umegfawixñf.

Oxf 4,000 apimí aiwá mññf wññf nánñfñf.

³² Jisaso xegf wiepñsarññowamí "Eññf." nurñfñf re urññfñf, "Ámá oxí apixf tñyf nioní tñf síf wñyáú rñxa nñweañwáñfñf. Wñgf aiwá nñpñrñyfñf menagí nání nioní dñf sipí niarñf. Nioní ayf agwñf wiarñfñf nurowárñfñfñf, of e síñwñf xaxá upeyññfñfñf nání rarññfñf." urññagí ³³ wiepñsarññowa re urññfñf, "Ámá dñf meanf rñmññfñf. Gñmí nurane aiwá ámá none tñf epñroyf egfá tñyf nññfñf agwñf imí uyñfñf nání urápanñréwñfñf?" urññagfá ³⁴ o re urññfñf, "Soyñné bisñkerfá ararí maxññfñf?" urññagí awa "Bisñkerfá wé wñúmí dñf wáú tñf peyf orá yeáyf bia tññfñf." urññagfá ³⁵ o oxí apixf e epñroyf egfáyo "Xwñáyo éf nññweaxa úpoyf." nurñmáná ³⁶ bisñkerfá wé wñúmí dñf wáú apí tñf peyf apia tñf nurápiñf Gorñxomí yáyf nñwñfñf kwñkwññfñfñf neri wiepñsarññowamí

wiyáíáná awa nurápiro á máyo yaní nîwîa úáná ³⁷ ayí nîniro agwí ími uyíagí wiepîsarîñowa aiwá ayí nîniro tíapia nîmeamero soxí íá wé wíúmi dání waúmi magwí nîmiro tígíawixîni. ³⁸ Apîxí tîni nîaiwí tîni marfáí, oxowa aiwá apí nîáwa 4,000 imónígíárîni. ³⁹ Jisaso “Segí aní úpoyí.” nurowárîmána wiepîsarîñowa tîni ewéyo nîpîxemoániro nuro Magadani iwiékîni meagíawixîni.

16

“Ekîyîñí anínamí dání neaiwapiyíi.” uríagí nánîrîni.

¹ Parisi wa tîni Sajusi wa tîni Jisasomi nîwîmearo “O simîxíyo naní imîmîximí neri aí ekîyîñí wí nepaxomani.” nîyaiwiro iwamó owíwapiyaneyîniro re uríagíawixîni, “Joxí anínamí dání ekîyîñí bí neaiwapiyíi.” uríagí aiwí ² o re urîñîñigîni, “Seyíné sáapí tîni yewaní eáagí nîwîni rîná re raríagíáyînéni, ‘Yewaní eáayí réwí enîrîenîñoi?’ raríagíáyînéni. ³ Wíapí tîni ení bíramí dání kîpîñí yarîñagí nîwîni rîná ‘Iníá yapîni rîenîñoi?’ raríagíáyînéni. Agwíyo yewaní earí kîpîñí yirí yarîñagí nîwîni rîná xîxeni ‘E nîmónîñoi.’ nîniro aiwí amípi nioní símîmajîónîñí imîxarîñapí síñwí nînanîrîná ‘Gorîxo e oyaiwîpoyîni rîá neaiwapiyarîni?’ mîyaiwiaríagíáyînéni. ⁴ Agwí ríná ñweagíáyîné, Gorîxomi rîwîmîni nîmamoro segí ñwáí rîñîñîpí tîni íwîñîñí nîga uro nîga bíro yaríagíáyîné, ekîyîñí nánî reaxí nîseainîrî seaimónarîñagí aiwí ekîyîñí wíá rókiamogí Jonao enîpîni seaiwapiyimîgîni.” nurárîmí pîni nîwiárîmí unîñigîni.

Yisí Parisiwayá tîni Sajusiwayá tîni nánîrîni.

⁵ Wiepîsarîñowa bisíkerfá bí nîpîrî nánî arfá níkeamoro Jisaso tîni ipíyo jîarîwámîni nánî nuróná ⁶ o xîxewísí ikaxí re urîñîñigîni, “Soyíné Parisiowa tîni Sajusiowa tîni awayá bisíkerfá nîmîga uní nánî imîxarîñí yisoí rîñîñîpí nánî wáyí oseainîni.” uráná ⁷ wiwanîñowa re rîñîgíawixîni, “None bisíkerfá nîmeámí mîbîwá enagí nánî o mîxí nînearîrî neararîni.” rînarîná ⁸ Jisaso awa e rînarîñagía dîñí adadí nîwirî re urîñîñigîni, “Dîñí onîmiápi nîkwîroaríagíoyíné, pí nánî segípi re rînarîñoi, ‘None bisíkerfá nîmeámí mîbîwá nánî neararîni.’ rînarîñoi? ⁹ Soyíné síni nîjîá mimónîpa reñoi? Nioní bisíkerfá wé wúni kwîkwîrîmí éána áamá 5,000 rîxa apáni náná soyíné ámi soxí íá ararîyo miáríagíapí nánî dîñí mîseainarîni rani? ¹⁰ Ámi bisíkerfá wé wíúmi dání waú áamá 4,000 nánî kwîkwîrîmí éána soyíné soxí íá ararîyo miáríagíapí nánî ení dîñí mîseainarîni rani? ¹¹ Biaú nioní e éána soyíné soxí íá obaxíyo miáríagía enagí nánî nioní Parisiowa tîni Sajusiowa tîni yisí awayá nánî xîxewísí ikaxí searána aríge nero ‘O aga bisíkerfá nánî mîneararîni.’ mîyaiwí yarîñoi? Nioní re searîñîni, ‘Parisiowa tîni Sajusiowa tîni awayá yisí nánî wáyí oseainîni.’ searîñîni.” uráná ¹² xegí wiepîsarîñowa rîxa re yaiwigíawixîni, “Nepa yisí bisíkerfáyo táná nîmîga warîñîpí nánî mîneararîni. Parisiowa tîni Sajusiowa tîni uréwapiyaríagíapí nánî mîxí dîpa oépoyîni rî neararîni.” yaiwigíawixîni.

Pitao “Joxí Kiraisoxîrîni.” urîñî nánîrîni.

¹³ Jisaso pîropenisí aní Sisaria Piripai tîñîmîni nuri nîmerîná xegí wiepîsarîñowamí iwamó yarîñí re wîñîñigîni, “Oxí apîxí nîni áamá imónîñáoní nánî goxîni rarîñoi?” yarîñí e wíagí ¹⁴ awa re uríagíawixîni, “Oxí apîxí ‘Áamá enínaní wo nîwiápnîmearí rîá yarîni?’ nîyaiwiro nání wí re rarîñoi, ‘Jono wayí nîneameaia unorîani?’ rarîñoi. Ámi wí ‘Gorîxoyá wíá

rókiamoagí mípé anínamí nání peyiño, Eraijaoríani?’ rariñoi. Ámi wí ‘Wíá rókiamoagí Jeremaiaoríani?’ rariñoi. Ámi wí ‘Ayí wíá rókiamoagíáyí ámi woríani?’ rariñoi.” uríagí 15 Jisaso re uríinígíni, “Soyíné ení nioní nání goxíni yaiwiaríñoi?” uríagí 16 Saimoní Pitaó re uríinígíni, “Joxí Kiraisoxí, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rariñwáoxírini. Nwíá aníñí síñí imóníñomi xewaxoxírini.” uríagí 17 Jisaso re uríinígíni, “Jonaomi xewaxoxí Saimonoxíni, joxí nírariñípi ámá wo wíá mírírókiamoní. Gí ápo, anínamí ñweaño wíá rírókiamóagí nání joxí yayí osiníni. 18 Rípi ení rírariñíni, ‘Joxí síñáñíñí nimóníni ení eáníñoxírini. Síñá piará eapínáñí romí seáyí e ámá nioníyá síyikí imónígíáyí gí aní wíwáníñí míxárimíárini. Obo tñni imónígíáyí ení neáníro ámá píkipaxí imónígíáyí aiwí nioní tñni imónígíáyó wí xopírárí wípíríámani.’ rírariñíni. 19 Goríxo tññí e páwípíríá nání rokí kíñíñí imóníñí joxí siapímíárini. Joxí xwíáyó re dání ‘Ayí sípírini.’ ránáyí, Goríxo anínamí dání ení joxí síni mírípa enáná o xámí ‘Ayí sípírini.’ ríníárini. Joxí re dání ‘Ayí ananíni.’ ránáyí, Goríxo xámí émi dání ení ‘Ayí ananíni.’ ríníárini.” nuríni 20 xegí wiepísariñowami aríá jiyikí norí ñwí ikaxí re uríinígíni, “Ámáyo nioní nání ‘O yeáyí neayímíxemeaníá nání negí aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rariñwáorini.’ áwaní e murípaní.” uríinígíni.

Jisaso áwaní “Nínípikipíríárini.” uríñí náníni.

21 Íná dání o xegí wiepísariñowami síñáni áwaní re nura uníinígíni, “Goríxoyá díñíyo dání nioní Jerusaremí nání úáná negí Judayí ámináowa tñni apaxípáníñí imónígíá xwéowa tñni ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñni xeaníñí wíwí níkáráná wa nínípi kíagíá aiwí ámi síá wíyaú wíyi óráná Goríxoyá díñíyo dání wíápínímeámíárini.” uraríná 22 Pitaó Jisasomí xewí jíamíni nímíaumáná míxí re uríinígíni, “Ámináoxíni, oweoí! ‘Goríxoyá díñíyo dání joxí nearípi wí osípoyíníni síñwí míránípa éwínígíni.’ nimónarini. Wí nísimóníntá meníni.” uríagí aí 23 Jisaso Pitaomí ríwí numorí re uríinígíni, “Setenoxí, ríwí ríríwámíni nípuí. Joxí nioní níkrípeaánípaxí níkárímíni nání nírariñíni. Joxí Goríxo díñí wimónaríñíyo nání mamó ‘Jisaso ríxa míxí ináyí nimóníni Jerusaremí dání neamenñweañáná nioní seáyímí imónímíniyíríani?’ nímorí nírariñíni.” nuríni 24 wiepísariñí nowamíni re uríinígíni, “Ámá ‘Jisasomí ouxídimíni.’ yaiwiaríñí goxí goxí re éríxíni. ‘Amípi nioní nígípi nání oemíni.’ yaiwíyí díñí peá nímorí re yaiwíríxíni, ‘Nioní Jisasomí xídaríñagí nání ámá wí níbíro xeaníñí níro nípi kíro níniro aí ayí ananíni.’ níyawi níxídíríxíni. 25 Ámá Jisasomí díñí níwíkwírorí xídaríná nípi kípiríxíni éf menaríñí goxí goxí díñí níyímíñípi aníñí ñwearíá nání mearíámani. E nerí aiwí éf míménípa nerí ‘Nioní Jisasomí díñí níwíkwírorí xídaríñagí nání nínípi kíronáyí ayí ananíni.’ yaiwinaríñí goxí goxí díñí níyímíñípi aníñí ñwearíá nání mearíárini. 26 Ámá wo nioní míníxídí iyíá íá nígwí amípi emeámíni nání néra nurí nímeáisáná xewaníño aníñíni ikeamónáná oyá amípi aníñí níxíríni ñweaníáríani? Oweoí! Amípi níni xwíá tíyo dání nímeari aiwí xewaníño aníñíni ikeamónáná amípi apí tñni aníñí ñweaníá nání roayíronípaxí wí meníni. 27 Ayí rípi náníni. Ámá imóníñáoní níkními níweapíríná xíxíeá gí ápo anínamí inaríñípi aníñajowa tñni axípi níga níweapímáná nioní ámáyo neyírorí sípí yarígíáyó xegí ení sípí wirí naní yarígíáyó naní wirí emíárini. 28 Nepa seararíñíni. Woyíné re rogíá royíné síni mípépa egíámí enáná nioní

woyíné áamá imóniñáoni yeáyí niseayimixemeari xwioxíyo mímeámí emá nání níkíními roñáná woyíné síñwí nanípíríáríni.” uríñinígíni.

17

Jisaso níkíníri xegí bí imóniñá náníriñi.

¹ Jisaso e nuríri ríxa sía wé wíúmí dání wo óráná Pitaomi tñí Jemisomi tñí xogwáo Jonomi tñí awamíni níwirímeámi dífwí mñí sepiá bimi nání wigípi níyiro ² niñwearo Jisaso wiepísaríñí waú wo awa síñwí anigíe dání re eníñinígíni. O xegí bí imóníri símímaní oyá sogwíñíñí aníri rapírapí oyá wía nókiríná xwíníá eaáríri eníñinígíni. ³ E éaná wía rókiamoagí waú Moseso tñí Irajao tñí —Awaú eníñá pegííwaúríni. Awaú o tñí e añwi e níronapíri o tñí xwíyíá rínaríná ⁴ Pítao Jisasomi re uríñinígíni, “Ámínáoxíni, none re niñwearíná naníriñi. Nioní añí wíkaú wíwá re opákímíni. Joxí nání wíwáyí. Moseso nání wíwáyí. Irajao nání wíwáyí.” ⁵ síni e uraríná re eníñinígíni. Agwí wía wúráríñinígíni. Agwí wía wúraráná re eníñinígíni. Agwípími dání xwíyíá re ríñinígíni, “Ayí oyí gí niaíwí dñí síxí uyiñáoríni. O amípi yaríñipi nání nioní dñí yayí ninaríni. O pí pí searánáyí aría wiríni.” rínaríñagí ⁶ wiepísaríñowa aría e níwiro xwíámi nípkínímearo wáyí níkáríniro warí iníñáná ⁷ Jisaso awa wegíe añwi e níbirí wé seáyí e níwikwíárímáná re uríñinígíni, “Soyíné wáyí mepaní. Wíápíñimeápoi.” uráná ⁸ awa sagagí eméíáyí Jisaso áamá wo tñí míro xegípi roñagí winígíawixíni.

Wiepísaríñowa Irajao nání yaríñí wigíá náníriñi.

⁹ Awa dífwí mñí apími pñí níwíárími níwero Jisaso óí e dání aría jíyikí norí ñwí ikaxí xaíwíni re uríñinígíni, “Áamá imóniñáoni síni xwárípayo dání níwíápíñimeapa enáná soyíné éde síñwí wíñfápi nání áamá wíyo áwaní murípa éríxíni.” uríagí ¹⁰ wiepísaríñowa yaríñí re wigíawixíni, “Negí ñwí ikaxí eáníñipi mewegíáwa pí nání re rarígíáríni, ‘Wía rókiamoagí Irajao áamá aríowayá xwía piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáomi xámi umeanfáríni.’ pí nání rarígíáríni?” yaríñí e wíáná ¹¹ o re uríñinígíni, “Irajao níbirí áamá wigí dñí wé róníñí imónípirí nání wá ní nurímerí píraníñí imíxínfáríni. ¹² E nerí aí nioní re seararíñíni, ‘Áamá Irajaoñíñí imóníñí wo ríxa bíñí enagí aiwí ayí “Xámi umeanoríani?” míyáiwí síñwí mí níwómíxípa nero wigí dñíyo dání símí tñí níwiro píkgíawixíni. Áamá imóniñáoni ení axípi e níniro ríñíñí niapípiríáríni.’ seararíñíni.” uráná ¹³ xegí wiepísaríñowa “Jisaso e neararíñíyí ayí Jono wayí níneameaia uño nání ríneararíni? Oyí, ayí oríni.” yaiwigíawixíni.

Niaíwí imíó xixéoaríñí womí naní wimíxíñí náníriñi.

¹⁴ O tñí xegí wiepísaríñí waú wo awa tñí oxí apíxí obaxí xegí wiepísaríñí wía tñí e epíroyí egíe rémóáná áamá wo níbirí Jisasoyá símímaními dání xómíñí níyíkwírí re uríñinígíni, ¹⁵ “Ámínáoxíni, gí íwo xóxwí nerí aga sípí ikeamónaríni. Wíni wína ríáyo ikeaaríniñí inígíyo eámori yaríñagí nání joxí wá oruníni. ¹⁶ Joxí síni émi ñweañáná nioní díxí wiepísaríñowa tñí re nímeámi bíagí aiwí awa naní mímímíxíyípa éfá enagí nání ríraríñíni.” uríagí ¹⁷ Jisaso aníñí winíagí re uríñinígíni, “Seyíné agwí ríná ñweagíáyíné dñí níñkwíroro mepa ero dñí xenwíni moro yarígíá tíyíné, ‘O íníná nene tñí níñwearí arírá neainfáríni.’ ríyáiwíaríño? Nioní xwiogwí ararí re níñwearí searéwapíyaríná Goríxomi dñí níwíkwíroro ení eáníñí oyá gíná níjía imónípiríáríni?” nuríri xanomí “Íwomí añwi

re nimeámi bei.” nuriri ¹⁸ rixa anwi e nimeámi báná Jisaso imfó dñf xixéoarñf mixf umánáná imfó pñi nñwiárimí úáná íwo axíná nanf enñnigñi. ¹⁹ Ríwíyo wiepísariñowa Jisaso xegfpi ñweañagi nñwñiro nñbñiro yarñf re wigfawixñi, “Pí nání imfó íwomf dñf xixéoarñño none mixf umánáná éf mú enoi?” urfagfa ²⁰ o re urññnigñi, “Gorixomi dñf onñmiápi wíkwfroarññagfa nání imfó o arfá nñseaimí muñoi.” nuriri xixewisf ikaxf re urññnigñi, “Nepa seararññi. Masité aiwá siyf negf omññfyo iwf urarññwáyf aga onñmiápi nerf aí ríwéná nerápiri nñrorfná íkfánñf roarññrñi. Segf dñf Gorixomi wíkwfrofáyf apñññf nerfnáyf, ‘Díwí mññf rípxñi nurí wí e roi.’ uráná ananí arfá nñseaimí nurí wí e ropaxrñi. Soyfné apñññf nerfnáyf, amípi wí mimíxípxf imónññfámani. Nññi ananí epaxf imónñpñrñrñi. ²¹ [E nerf aí imfó enf eánñf rónñf imónññfñf Gorixomi yarñf wirf aiwá ñwfa ñwirárññrñi nerfnání mixf umánñpxfñi.]”

Jisaso ámi áwanf “Nññpñkipñrñrñi.” urññf nánññi.

²² Jisaso tññi wiepísariñowa tññi Gariri pñropenñsfyo awí neánñroná o re urññnigñi, “Ámá imónññáoní nání ámá wo mñyf nurñññoi. ²³ Mñyf nuráná awa nññpñkiro aiwi ámi sfá wñyaú wñyi wenñáoní wiápnñmeámñrññi.” urfagf nání awa ayá sipí winñññi.

Takisf añf rídiyowá yarígníwá nání urápnígní nánññi.

²⁴ Awa rixa añf yof Kapaneamñyf rñññpimí rémóáná ámá añf Gorixo nání rídiyowá yarígníwá nání ñgnwf xwé waú xwiogwf ayf ayo urápnayígníwá Pitaomí re urémeagfawixñi, “Segf seaiepísariñño añf Gorixo nání rídiyowá yarññwáiwá nání ñgnwf waú tarññorani?” urfagfa ²⁵ o “Oyí.” nurñmí nurf añfyo nñpáwirí Jisaso nání e urfápi nání áwanf murñññáná Jisaso xámí xixewisf ikaxf bñ nuriri re urññnigñi, “Saimonoxñi, dñf joxiyá arñrerñi? Mixf ináyf xwfa tñyo menñweagfáyf ámayo takisf nání ñgnwf nurápnóná wigf ámá imónñgníwá urápnayígní? Ámá xenwf wíyo urápnayígní?” urfagf ²⁶ o “Xenwfyo urápnayígní.” uráná Jisaso re urññnigñi, “Ayñnání wigf imónñgníwáf takisf nání áxenwarf inñpxf menññi. ²⁷ Yawawi ení Gorixo mixf ináyf aññnamí menñweañoyáwawi imónññagwñi nání awa ñgnwf añf Gorixo nání rídiyowá yarígníwá nání áxenwarf inñpxf mimónññagi aiwi awa wíkf dñf yeáiwípnñrññññi ipíwámí nání nurf kipayá nñmorí peyf iwamfó ápéomí manf íá neroámíxímáná ñgnwf bñ wenñagi winñrññi. Ñgnwf apí nimeámi nurf joxf tññi nioní tññi nání nawíñi mññi yeawí.” urññnigñi.

18

“Go seáyi e imónññfáññi?” urígní nánññi.

¹ Íná wiepísariñowa “Noneyá negf wo seáyi e neaimónññfo gorññi?” nñyáiwiro Jisaso tññf e añwi e nñbñiro re urígníwáwixñi, “Joxf rixa mixf ináyf nímónññi neamenñweañáná noneyá wo go seáyi e neaimónññfáññi?” urfagfa ² o niaíwí onñmiá bímí “Eññi.” nuriri áwññi e nurárñmáná ³ re urññnigñi, “Nioní nepa seararññi. Soyfné dñf ‘Ayo seáyi e omúrónñmññi.’ yaiwiarígníwá dñf yaíkiá mñmopa ero niaíwí onñmiánññf mimónñpa ero niaíwí ‘Ámá wo seáyi e nñnimónñrñfná ayf ananñrññi.’ yaiwiarígníwá axípi e mñyáiwípa ero nerfnáyf, aññnamí ñweañoyá xwioxfyo wí páwípxf menññi. ⁴ Ámá ‘Seáyi e imónññáonímani. Niaíwí rípi yapí imónñññi.’ yaiwíwá gñyf gñyf aññnamí ñweañño xwioxfyo mñmeámí nerf menñweañfápnímí

nipáwiro seáyí e imónipíríáríní. ⁵ Gíyí gíyí nioní níníxídíro nání áamá niaíwí rípiamíníhí nímimónírónáyí ayí nioní eníníhí nímimónáriníhí. ⁶ E nerí aí áamá niaíwí rípiáníhí síní díní níkwíroaníro yarígíáyo mírírakí wiarígíá gíyí gíyo Goríxo xeaníhí ríá tíníhí wikárínfá enagí nání síní mírírakí míwiníháná áamá wa síná tíníhí síníwíyo gwí níjimáná rawírawáyo mamówáranáyí ríníhíhí xwé níwinírí aiwí Goríxo wimíníríhí enípi tíní xíxení mimóníhagí nání ayí ananíríní. ⁷ Áamá wíyo óreámioápoyínírí wíwapíyarígíáyí aweyí! Sfá wíyi ayí majfá wórínfáriní. Goríxo xeaníhí wikárínfá enagí nání díníhí sipí wíwinígíní. Áamá wíyo óreámioápoyínírí wíwapíyipíríá aiwí áamá e wíwapíyífáyí xeaníhí wímeanfá enagí nání aweyí! Sfá wíyi ayí majfá wórínfáriní. ⁸ Díxí wéu tíníraní, síkwí tíníraní, íwí nání nísimónírínáyí ‘O ríá aníhí wearíhíyo níkeaárínígíní.’ níyaiwírí níwákwínírí emí morííní. E nínrínáyí, ríníhíhí xwé nísínírí aiwí wé rasfá síkwí rasfá enoxí díníhí níyímíníhípi aníhí hwearfá nání nímearínáyí ayí ananíríní. Míwákwínípa nerí wé núkaúní tíní síkwí núkaúní tíní síní enánáyí, o ríáyo nísíkeaárínfá ayí nanfmaní. ⁹ Díxí síníwíyi ení ‘Íwí apí eí.’ ríránáyí, ‘Goríxo ríá aníhí wearíhíyo níkeaárínígíní.’ níyaiwírí síníwíyi níyónírí emí morííní. E nínrínáyí, ríníhíhí xwé nísínírí aiwí síníwí wóní aníhíoxí díníhí níyímíníhípi aníhí hwearfá nání nímearínáyí ayí ananíríní. Míyónípa nerí síní síníwí níwaúní tíní aníhánáyí, Goríxo ríáyo nísíkeaárínfá ayí nanfmaní.

Ewayí ikaxí sipísipí wo aníníhí náníríní.

¹⁰ “Niaíwí onímíá rípiá bímí peayí míwianípaní. Ayí rípi nání seararíníhí, ‘Anfínají apiamí awí mearoarígíáyí anfínami Goríxoyá símímanfíníhí hwearíhíhí nání peayí wí míwianípaní.’ seararíníhí. ¹¹ Ayí rípi náníríní. Áamá imóníhíáoní áamá íwí néra nuro aníhí íkeamónaníro yarígíáyo nání pífá nerí yeáyí uyímíxemeámínírí bíníáoníríní.” uríníhíhí. ¹² O xíxewísí ikaxí re uríníhíhí, “Segí díní aríréríní? ‘Áamá wo xegí sipísipí 100 enáná wo anínáná bfbí 99 enípi díwíyo níwárimí nurí wífo nání pífá mepa enígíní.’ ríyaiwíaríníhí? Oweoí pífá eníhí. ¹³ Ámí ríxa nímearínáyí nepa seararíníhí. Yayí sipísipí 99 maníníhípi nání winaríníhíhí winínfámaní. Aníníto nání aga yayí seáyí dání winínfáriní. ¹⁴ Segí ápo, anfínami hwearíhíyí ení ‘Niaíwí onímíá apia yapí imónígíáyí wí oaníníhípoyí.’ míyaiwíníní.” uríníhíhí.

“Segí wo íwí síánáyí, re éfíxíní.” uríníhí náníríní.

¹⁵ O re uríníhíhí, “Áamá nioní níníxídíro nání ríríxímeá imóníhíyí wo íwí síkáránáyí, joxí nurí xegípi hwearíhíhí níwiníríná joxí díxípi níwímeari íwí xíto síkáríhípi nání yumí yaríníhí wíríní. O arfá síánáyí joxí nanf wímíxíhíhí nání síní ríríxímeá imóníhíyí wóníhíhí nímónírí eníhí. ¹⁶ E nerí aí joxí arfá mísípa yaríníhíhí níwinírínáyí, hwarí ikaxí nínrínírí eáníhípi tíní xíxení nerí áamá wa re rípirí nání, ‘None ení o yaríníhí wíáná o “Oweoí, nionímaní.” raríníhíhí arfá wíwiní.’ rípirí nání áamá waúmíraní, womíraní, níwirímeámí nurí obaxoyíné ámí yaríníhí wíríní. ¹⁷ O síní arfá míseáipa yaríníhíhí síníwí níwinírínáyí, áamá nioníyá síyíkí imónígíáyo áwanf uríríní. Ayo ení arfá míwípa yaríníhíhí níwinírínáyí, re yayíwíríxíní, ‘Síní níxímeáo wí mimóníní. Ríxa émayíníhí imónírí áamá takísí nání nígwí nearáparígíáwáníhí imónírí nerí wí enóníhíhí imóníní.’ yayíwíríxíní. ¹⁸ Nepa seararíníhí. Seáiepísaríníhíhí xwíáyo re dání ‘Ayí sipíríní.’ ránáyí, Goríxo anfínami dání ení soyíné síní mírípa enáná o xámí ‘Ayí

sipírini.’ riníáriní. Soyíné re dání ‘Ayí ananirini.’ ránáyí, Gorixo xámi émi dání eni ‘Ayí ananirini.’ riníáriní. ¹⁹ Ripi eni seararini. Xwíá tíyo dání soyínéyá waú amípi wí nání díní axípi ní mori gí ápo, anínamí nweanomi yarini axípi wíáná o aríá níwiri xixeni e wimixiyiníáriní. ²⁰ Ámá nioniyá imónigíáyí waúniraní, waú woniraní, nioní seáyí e nímeaníro nání awí eánáná nioní áwini e nweámíá enagi nání wigí díní axípi ní moro yarini wiarigíápi gí ápo aríá níwiri xixeni wimixiyiníáriní.” uriniginí.

Yokwarimí aniní miní owípoyiniri uriní nánirini.

²¹ Íná Pitao níbirí Jisasomí yarini re winiginí, “Ámínáoxini, ámá joxi nírixídírí nání negí nírixímeá wo íwí ararí níkáránáyí, nioní eni xixeni xífo níkárípa yokwarimí wiimíáriní? ‘Íwí wé wíúmí dání waú níkárípi nání yokwarimí níwiimáná enáná ámí wíni níkáráná yokwarimí wiipaxí menini.’ nímonarini.” uríagi ²² Jisaso re uriniginí, “Joxi wé wíúmí dání waú apini yokwarimí wíánáyí, ‘Ayí Apánirini.’ rirímíméini. Joxi aniní miní yokwarimí wíiríá nání rarini.” nuriri ²³ “Ámá Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí umenweaníáyí aniní miní yokwarimí wíiríxini ríá neararini?” oyaiwípoyiniri ewayí ikaxí re uriniginí, “Gorixo, anínamí menweano, o míxí ináyí wo xegí omíní wíiarigíáyí wamí nígwí níwiri ‘Idáná awayá níapíríxini.’ níyaiwiri níwimáná níweanísáná re enóniní imónini. O ‘Emá ayá wí ríxa múronirini. Agwí awa níbíro awayá oníapíoyi.’ ráná ²⁴ awa níbíro xíoyá urápigíápi nání awayá míni níwíríná wo xíoyá nígwí xwé ayá wí K10,000,000 urápiño eni níbirí aiwí ²⁵ xíoyá xixeni e míwipaxí enagi nání míxí ináyo xegí wíamí re uriniginí, ‘Nioní nígwí meámí nání oyá iyíá íá amípi nírápirí ámá wíyo bí époyí. O eni xiepí tíni níaiwí tíni ámá wayá xínáiwániní nímoníro omíní wíiríá nání bí nero nígwípi nímeámí níbíro níapíoyi.’ uráná ²⁶ K10,000,000 urápiño míxí ináyoyá agwí ríwámí dání xwíáyo nípíkinímearí wauní níkáriniri re uriniginí, ‘Nígwí níapínípi nání síní díní níkwírorí yarini. Ríwéná nání weniní nerí nweárixini. Nínímeááná joxi níapínípa xixeni níapímíáriní.’ uríagi ²⁷ míxí ináyo wá níwianiri nání re uriniginí, ‘Nígwí nioní níapínípi nání díní peá móini. Joxi ananí ui.’ uríagi aiwí ²⁸ omíní wíiariní nípeyearí xegí wífo ‘Ríwéná oyá eni xixeni níapíwíniginí.’ níyaiwiri K100 winómi sínwí níwíniri íá níxerí sínwí íá níyámíxiri re uriniginí, ‘Joxiyáni ríxa xixeni níapímíniri riyariní?’ uríagi ²⁹ xegí omíní nawíni wíiarigííto xwíáyo nípíkinímearí wauní ríxiní re uriniginí, ‘Nígwí joxi níapínípi nání síní díní níkwírorí yarini. Ríwéná nání weniní nerí nweárixini. Nínímeááná joxi níapínípa xixeni níapímíáriní.’ uríagi aí ³⁰ wífo ‘Ríwéná níapíwíniginí.’ míwimóníagi íá níxírímí níurí gwí aníyo níwíríriri porisíyo re uriniginí, ‘Nígwí nioní winápa xixeni níapáná ananí íkweawárixini.’ uríagi ³¹ míxí ináyoyá omíní wíiarigíá wífo o e yarínagi sínwí níwíníro ayá winíagi níro o épi nání míxí ináyomí áwaní uráná ³² míxí ináyo ‘Omíní níiariní obini.’ níuriri omí ríxa níwíríméámí báná o re uriniginí, ‘Joxi omíní níiariní sípíoxini, joxi wauní ríxiní nírági nání nígwí ámí oyá níapíwíniginiri níapínípi nání díní peá rímoíagi aiwí ámí joxi omíní níiarigíí wíomí pí wíkaríniginí?’ ³³ Nioní ayá nírirímíxiri “Díxí nígwí xe oweni.” nírági aiwí joxi pí nání díxí wíomí ayá níurímíxípa éiniginí?’ níuriri ³⁴ wíkwí wóníagi omí íá níxerí porisíyo míni níwiri re uriniginí, ‘Nígwí nioní winápa xixeni níapíníe nání íwaní nímépeá úríxini.’ uriniginí.” Jisaso ewayí xwíyíá e níurímáná ³⁵ xegí wíepísaríníowamí re uriniginí, “Ámá

nioní nínixídiro nání segí séríxímeá imónígíáyí íwí seaikáríápi yokwarímí míwiiipa nerónáyí, míxí ináyo xegí omíhí wiiaríhí sípíomi winípa Goríxo ení axípi e seainfáriní.” uríhínigíni.

19

Apíxí emí mimopa éríxínirí uréwapíyíhí nániríní.

¹ Jisaso xwíyíá apí nípíní nuríísáná Gariri píropenisíyo píní níwiárimí nurí inígí Jodani rapáyo níxemori Judia píropenisí aríwámíní nemerí ² áamá oxí apíxí obaxí númí uxídaríná e símíxí tígíáyo naní níwimíxa waríná ³ Parisi wa Jisaso míxí ináyí Xeroto menweane emearíhagí níwíníro “Jono wayí numeaiá wago enípa xewaního xwíyíá níriríná ríá omeáriní.” níyaiwiro níbíro iwamíó wíwapíyaníro nání yaríhí re wígwíawíxíní, “Apíxí pí pí nání nípkwíní míyaríhagí níwínírí emí nímorínáyí, ayí ananírani? Xwíyíá tíhíraní?” uríagí ⁴ Jisaso re uríhínigíni, “Bíkwíyo xwíyíá ‘Iwamíó amípi ní ní ní míxíríná oxí tí ní apíxí tí ní imíxíhíriní.’ ríníhípi sóyíné íá nírooro aiwí síní níjía mímonípa reho? ⁵ Imíxího xwíyíá ‘Ayínání oxo xaníyaúmi píní níwiárimáná xegí apíxí tí ní ní kumíxíníríná ná ayí ná bíníhíhí imónípísíríní.’ ríhípi ení íá nírooro aí síní níjía mímonípa reho? ⁶ E nírinírí eáníhagí nání ayaú xíxegíní imónarígíímaní. Ná ayí ná bíníhíhí nímonírí emearígííriní. Ayaú meánípísí nání Goríxo hwaríríhí enagí nání wí emí mímonípa yanígíni.” uríagí ⁷ Parisiowa re urígíawíxíní, “Joxí neararíhípi nepa enánáyí, Moseso hwa íkaxí níwuríyírí ríwamíhí nearíná pí nání re níriní eaníríní, ‘Díxí apíxímí emí nímoríná “Ímí aníhí emí móáriní.” níriní payí e nearí wíowáríríxíní.’ Moseso pí nání e ríhíriní?” uríagí ⁸ Jisaso re uríhínigíni, “Sóyíné aríkí apíxí emí moaníro yaríhagí níseanírí nání xe emí omópoyínírí síhwa níseanírí aiwí iwamíó Goríxo xwíá imíxíne dání wí e enímaní. ⁹ Nioní re seararíhíni, ‘Go go xegí apíxí xámíhímí emí nímorí síwí piáxí weánaríhípi nání maríáí, ámí síhí wí nímeaníná ayí íwí inaríhí.’ seararíhíni.” uríagí ¹⁰ xegí wíepísaríhíowa re urígíawíxíní, “Áamá apíxí nímeámáná emí mopaxí mímonípa enánáyí, apíxí mímeapa neríná naní imónípaxíríní.’ neaimónaríní.” uríagí aí ¹¹ o re uríhínigíni, “Sóyíné ríápi naní e nímonírí aiwí áamá ní ní díní axípi sóyíné yaiwíápa yaiwípíríméoi. Sa áamá wíní wíní Goríxoyá díníyo dání e yaiwípaxíríní. ¹² Ayí rípi nání seararíhíni. Oxowa apíxí mímeapa epaxí imóníhíyí míkí xíxegíníríní. Wa xínáí agwíyo dání piáí mayí xíríhí nání apíxí mímeapa epaxí imóního. Wa piáwí yóníhagí nání ayí awa ení mímeapaxí imóního. Wa Goríxo nání wáí urímepírí nání éfáwa wígwí díníyo dání ení apíxí mímeapaxí imóního. E nerí aí ‘Goríxo nání wáí nurímeríná apíxí mayoní éímígíni.’ yaiwíaríhí go go sa e yaiwíwínígíni.” uríhínigíni.

Niaíwí onímíápiamí wé ikwíkwíárimí ení nániríní.

¹³ Áamá wí wígwí niaíwípíamí Jisaso wé seáyí wíkwíáriní xwé imónípírí nání Goríxomi yaríhí wírí oenírí nímeámí baríhagí wíepísaríhíowa síhwa e níwíníro míxí uríagí aí ¹⁴ Jisaso re uríhínigíni, “Niaíwípía xe obípoyí. Áamá niaíwí onímíápia xaníyaúmi díní níwíkwírooro yarígíápa Goríxomi díní wíkwírófáyí o xwíoxíyo mímeámí nerí umenweaníá enagí nání niaíwípía xe obípoyínírí síhwa wínípoyí. Pírí míwíáíkípa époyí.” nurírí ¹⁵ apíamí wé seáyí e ikwíkwíárimí níwímáná e dání píní níwiárimí uníhínigíni.

Amípí mímúróniḡ wo yariniḡ winiḡpí nánirini.

¹⁶ Jisaso e dání waríiná re eniniḡni. Ámá wo níbirí re uriniḡniḡni, “Nearéwapiyariniḡni, nioní pí naníyí neríiná dḡniḡ niyiminiḡpí aniniḡ íníná ḡweámíá nání imónimíáriní?” uríagí ¹⁷ Jisaso re uriniḡniḡni, “Joxí pí nání naníyí nání yariniḡ niariniḡni? Goríxo ná woní naní imóniniḡagí nání joxí apí nání dḡniḡ rímoariniḡni? E nerí aí joxí ‘Dḡniḡ niyiminiḡpí aniniḡ íníná ḡweámíá nání oimónimíni.’ niyaiwirínáyí ḡwí ikaxí eániniḡyó xídíríni.” uríagí ¹⁸ ámá re uriniḡniḡni, “Pí ḡwí ikaxí eániniḡyí nání nírariniḡni?” uríagí Jisaso re uriniḡniḡni, “Re níriníri eániniḡpí ‘Níwiápnimeari ámá mípíkípa eríni. Ámá wí tḡni íwí minípa eríni. íwí mímepa eríni. Ámá wo nání xwíyíá niyimároníri yapí murípa eríni. ¹⁹ Díxí ápomí tḡni inókímí tḡni wéyo umeríni. Ámá wíyo jíwaniniḡni nání dḡniḡ sípí nísirí menariniḡpa axípi e wiríni.’ E níriníri eániniḡpí xídíríni.” uríagí ²⁰ ámá re uriniḡniḡni, “Apí nípiní nioní xídáriníáriní. Nioní bí síní mepa eníyí ḡpíríani?” uríagí ²¹ Jisaso re uriniḡniḡni, “Joxí ‘Pírániniḡ oimónimíni.’ nísimónirínáyí, nuri díxí iyíá íá amípí níḡwí nání bí nerí níḡwí nímearíná ámá uyípeayíyo mání níwimáná níbirí nioní níxídíríxini. E nerínáyí, amípí ayá tḡniḡpí Goríxo anínamí joxí nání awí eámeámí síáriníáriní.” ²² Jisaso e uríagí o aríá níwirí amípí xwé tḡniḡ enagí nání xegí xwioxíyo dání dḡniḡ ríá uxéagí nání dḡniḡ sípí niyaiwia uniniḡni.

²³ Jisaso xegí wiepísariniḡwamí re uriniḡniḡni, “Nioní aga nepa searariniḡni. Amípí mímúróniḡíyí Goríxo ámá xíto xegí xwioxíyo míméámí nerí umeḡweaníe opáwianeyiníri aniniḡ miní nero aiwí nípáwipaxí mimónini. ²⁴ Rípi ení searariniḡni, ‘Kamerí ení rapírapí ḡwí kiwearíḡá óyími páwipaxí mimónini. Ámá amípí mímúróniḡíyí kamerí ení óyí mípáwípa yariniḡyí yapí anínamí ḡweanoyá xwioxíyo páwipaxí mimóniniḡni.’ searariniḡni.” uríagí ²⁵ wiepísariniḡyí —Judayí níni “Amípí mímúróniḡíyí Goríxoyá dḡniḡ tḡni amípí meariniḡagíá nání Goríxo yayí winariniḡni.” yaiwiagíáriní. Wiepísariniḡyí ení e niyaiwiro nání Jisaso e uríagí aríá níwiróná ududí níwikáriníro omí re uríḡíawixini, “Joxí ríyí nepa eníánáyí, Goríxo ámá ḡíyo yeáyí uyimíxemeaníáriní?” uríagí ²⁶ Jisaso sínwí agwí níwíníri re uriniḡniḡni, “Ámá wíḡ dḡniḡ tḡni Goríxoyá xwioxíyo páwipaxí mimónini. E nerí aí Goríxo amípí mepa epaxí wí mimóniniḡagí nání oyá dḡniḡ jíayí tḡni ayí aí ananí páwipaxí imónini.” uráná ²⁷ Pitao Jisaso ámáomí “Díxí iyíá íá amípí níḡwí nání bí nerí uyípeayíyo mání níwia numáná níxídírínáyí, Goríxo anínamí amípí ayá tḡniḡpí rítiníáriní.” uríḡpí nání dḡniḡ nímorí Jisasomí re uriniḡniḡni, “Aríá eí. Amípí noneyá níni ríxa píní níwiárimí joxí ríxídáriníwáyí pí meaníwáriní?” uríagí ²⁸ Jisaso re uriniḡniḡni, “Nioní nepa searariniḡni. Goríxo xwíá síní wírí imíxáná ámá imóniniḡáoní ríxa míxí ináyí nimóniní meḡweanáná soyíné ení negí Isíreriḡyí ḡwí wírí wírí wé wúkaú síkwí waú eníyo xíráowayínéniniḡni nimóniníro mí ómómíximí nero meḡweapíríáriní. ²⁹ Ámá ḡíyí ḡíyí nioní níxídíríro nání wíḡ aníwámíraní, xexírímeáowamíraní, xexírímeáíwamíraní, xanomíraní, xínáimíraní, níaiwíyoraní, xegí omíḡíraní, píní níwiáriní wíḡ amípí píní níwiárimí ufárimí Goríxo wíḡpí aga seáyí e múróniḡíáriní. Ayí ení dḡniḡ niyiminiḡpí aniniḡ ḡweapíríá nání meapíríáriní.” ³⁰ nuriḡni wiepísariniḡowa “None Jisasomí xámí xídáriníḡwí nání seáyí e imóniniḡwiniḡni.” yaiwipíríxiniḡni re uriniḡniḡni, “Agwí ríná xámí xámí imónináyí ríwéná suríamá imónipíríáriní. Agwí ríná suríamá imónináyí xámí imónipíríáriní.” uriniḡniḡni.

20

Ewayf ikaxf wainf omifnyo wiigfayf nanirini.

¹ Jisaso ewayf xwiyfá re urifnigini, “Anfnami nweano áma xfo xegf xwioxfyo mimeámf nerf umeñweanfáyo yanf numeirfná ayf mifraxwf rónif imónini. O wfa mónifmí 6:00 a.m. imónána áma xegf wainf omifnyo wiipfri wirimeámifri nánf nurf ² áma wa ‘Sfá riyimí nánf xixegfni ikwf wina neaiapána omifni siianfwini.’ urfagfa xegf omifnyo nánf uowarifnigini. ³ Ámí 9:00 a.m. imónána awí eánarfge nánf nurf wenif éyf wifnifnigini. Wa re kikiáf riwa ronagfa nifwifri ⁴ re urifnigini, ‘Soyfne ení gf omifni niipfri nánf úpoyf. Sfápi tñf soyfne omifni niífápi nánf nigwf xixeni seaiapifmifni.’ urfagi awa ení nuro omifni wiigfawixini. ⁵ Ámí sogwf áwini e enána rixa 12:00 imónána nurf ámí wa e kikiáf ronagfa nifwifri axípi e uowarifnigini. Ámí 3:00 p.m. imónána axípi e enifnigini. ⁶ Ámí rixa 5:00 p.m. anwf e imónána nurf ámí wa e kikiáf ronagfa nifwifri re urifnigini, ‘Sfá riyi niyimifni pí nánf kikiáf re ronof?’ urfagi ⁷ awa re urifawixini, ‘Áma wo “Nigf omifni niipoyf.” mifearfone enagi nánf ronwini.’ urfagfa o re urifnigini, ‘Soyfne ení omifni niipfri gf wainf omifnyo nánf úpoyf.’ urifnigini. ⁸ Sfápi tñf wainf omifni xiáwo bosiwomí re urifnigini, ‘Joxí omifni niarfáfawami “Eini.” nurfri nigwf mifni nifwifná rfwfyo úfawami nifwia nurf xámí úfawami nifwif píni wiárei.’ urfagi ⁹ o nurf mifraxwo urípa yarfná áma 5:00 p.m. dání úfawa nibifná xixegfni ikwf wináni wináni nimeáa ugíawixini. ¹⁰ Áma wfa mónifmí dání úfawa nibifná nigwf seáyi e meapifráonifri éfayf awa ení xixeni axípi ikwf wináni wináni nimeáa ugíawixini. ¹¹ Ikwf wináni wináni nimeáa nurfná mifraxwo omifni xiáwo nánf anifumí ikaxf nifnifro ¹² omí re urifawixini, ‘Sfápi tñf nuro omifni onimíápi éfawami none wfa mónifmí dání nurane yarfná sogwf xáiwf neanarfone tñf xixeni pí nánf mifni wifni?’ urfagfa aí ¹³ o awayá womí re urifnigini, ‘Gf ámaé, nioní sipí wí mifikárfini. Joxí wfa mónifmí dání re mifnifpa rénifni, “Joxí ikwf wina niapifri nánf omifni siimifni.” mifnifpa rénifni? ¹⁴ Nigwf nioní siáfá difípi nimeámi uf. Áma sfápi tñf éf ro “Nigwf xixeni axípi owimifni.” nimónfagi nánf joxí siáfápa axípi mifni wifni. ¹⁵ Amípi nioní gíyf niifwanifoní difí tñf nifwifnáyf, “Ayf nifpifkwifmaní.” rinfaiwiarifni? Nioní yanf ewanif nimónifri yarifagi nánf joxí sipí difí rinfaiwiarifni?” urifnigini.” Jisaso “None xámí xifdarifagwi aí rfwfyo xifáfayf tñf xixeni neaiapifnifrfani?” oyawifpoyifri ewayf xwiyfá apí nurmáná ¹⁶ re urifnigini, “Agwf ríná xámí xámí imónífayf rfwená surfmá imónifpifrfarini. Agwf ríná surfmá imónífayf xámí imónifpifrfarini.” urifnigini.

Xfomi pikipifrfápi nánf ámí áwanf urifnif nanirini.

¹⁷ Jisaso of Jerusaremí nánf wariffáyo umifri nánf nerfná xegf wiepifsarif wé wúkaú síkwf waú awami nifwifmeámi ná dámine onimíápi of e nuróna re urifnigini, ¹⁸ “Arfá époyf. Rixa Jerusaremí nánf warifwifni. E rémóána áma imónifáoní nánf mifyf urána apaxifpánif imónifgá xwéowa tñf nwf ikaxf eánifpí mewegfáwa tñf xwiyfá nifnifmearifóna nioní nánf re rinfifrfarini, ‘Áma romí opifkifpoyf.’ nifnifro ¹⁹ émayf nioní riperifri nifmearifro síkwfá ragí pifri nuyifkiro íkfáyo nifekwifroárfro epifri nánf mifni nifnifwifro aifwí sfá wifyaú wifyi órána xwárfpáyo dání ámí wiáfifnifmeáfárfini.” urifnigini.

Wiep̄sar̄iḡḡ waúmi x̄ináí r̄ix̄iḡḡ ur̄iḡḡp̄i nán̄ir̄ini.

²⁰ Jerusaremi nán̄i óf̄yo war̄iná Sebediomi xewaxowau —Ayf̄ Jemiso t̄ni xogwáo Jono t̄ni r̄ini. Awaú t̄ni x̄ináí t̄ni “Jisaso r̄ixa Jerusaremi n̄irémor̄iná m̄ix̄í ináyf̄ nimón̄ir̄i neameḡwean̄iyf̄r̄ani?” n̄iyaiwiro n̄b̄iro waun̄í r̄ix̄iḡḡ uran̄iro nán̄i m̄iḡḡ xw̄f̄áyo ikw̄róaḡa ²¹ Jisaso re ur̄iḡḡniḡni, “Sep̄oȳné o pí oneain̄ir̄i niar̄iḡo?” ur̄iḡḡ í xeḡí n̄iaíwowaú wiep̄sar̄iḡḡ w̄f̄ami seáȳi e owimón̄ip̄iȳin̄ir̄i re ur̄iḡḡniḡni, “Joxi r̄ixa m̄ix̄í ináyf̄ nimón̄ir̄i neameḡwean̄áná ḡí n̄iaíw̄f̄ rowau w̄fo wé náumi dán̄i ḡweari w̄fo wé onam̄iḡum̄i dán̄i ḡweari ep̄s̄íi nán̄i reí.” ur̄iḡḡ aí ²² Jisaso re ur̄iḡḡniḡni, “Sep̄oȳné yar̄iḡḡ niar̄iḡf̄ap̄i nán̄i n̄ij̄f̄á mimón̄ipa nero nán̄i yar̄iḡḡ niar̄iḡo.” nur̄ir̄i ewayf̄ ikax̄f̄ áma wa x̄f̄om̄i p̄ikip̄r̄f̄á en̄agi nán̄i áwan̄í nur̄ir̄f̄ná yar̄iḡḡ re win̄iḡniḡni, “Awagw̄i in̄iḡḡ s̄ix̄í nion̄i n̄im̄f̄áwá anan̄i n̄ipax̄f̄ imón̄ip̄is̄f̄irani?” ur̄iḡḡ awau re ur̄iḡḡs̄ix̄in̄i, “Anan̄i n̄ipaxowawir̄ini.” ur̄iḡḡ ²³ o re ur̄iḡḡniḡni, “In̄iḡḡ nion̄i n̄im̄f̄áwá awagw̄i en̄i n̄ip̄is̄f̄ir̄ini. E ner̄i aí ‘W̄foxi r̄f̄m̄i dán̄i ḡweai. W̄foxi r̄f̄m̄i dán̄i ḡweai.’ w̄í ear̄ipax̄f̄ mimón̄iḡni. Waú gowaú mid̄im̄id̄ani ḡweap̄is̄f̄i nán̄i ḡí ápo r̄ixa r̄ar̄iḡr̄ini. Ayin̄ani nion̄i e ear̄ipax̄f̄ w̄í men̄ini.” ur̄iḡḡ ²⁴ wiep̄sar̄iḡḡ wé wúkaú w̄f̄a awau Jisasom̄i yar̄iḡḡ e w̄iaḡf̄i ar̄f̄a n̄iwiro nán̄i wik̄f̄ d̄iḡḡ w̄iaiwiar̄iḡaḡa aí ²⁵ Jisaso x̄fo t̄ni e nán̄i “Eini.” nur̄ir̄i re ur̄iḡḡniḡni, “Soȳné n̄ij̄f̄ar̄ini. Émáyf̄yá áma ámin̄a meḡweaḡf̄áwa seáȳi e n̄iwimón̄iro paim̄im̄f̄ wiar̄iḡf̄ar̄ini. Wiḡí áma en̄í r̄iḡḡ meḡweaḡf̄áwa en̄i seáȳi e n̄iwimón̄iro ‘Xe nonen̄ini s̄iman̄w̄yón̄iḡḡ yeáyf̄ oneaurón̄poȳi.’ n̄iyaiwiro yar̄iḡf̄ar̄ini. ²⁶ ‘Awa seáȳi e n̄iwimón̄iro yar̄iḡf̄ápa soȳf̄né en̄i ax̄f̄p̄i nimón̄iro mepa oépoȳi.’ nimón̄ar̄ini. ‘Ḡí w̄f̄ami seáȳi e oimón̄im̄ini.’ yaiwinar̄iḡḡ goxi goxi awayá om̄iḡḡ w̄iariḡox̄in̄iḡḡ wimón̄e. ²⁷ ‘Neaiep̄sar̄iḡone won̄i x̄ami x̄ami oimón̄im̄ini.’ yaiwinar̄iḡḡ goxi goxi áma w̄í joxi nán̄i re r̄ip̄r̄i nán̄i, ‘O wiep̄sar̄iḡḡ w̄f̄ami x̄ináin̄iḡḡ nimón̄ir̄i ar̄ir̄á wiar̄ini.’ r̄ip̄r̄i nán̄i joxi e er̄f̄ini. ²⁸ Áma imón̄iḡáoni yar̄iḡápa ax̄f̄p̄i éf̄r̄ix̄in̄i. Nion̄i áma w̄í ar̄ir̄á níf̄r̄ix̄in̄ir̄i b̄iḡámani. Nion̄i áma n̄iyon̄i ar̄ir̄á wir̄i nion̄i nupeir̄f̄ná gw̄f̄niḡḡ uroȳir̄ori em̄in̄ir̄i b̄iḡár̄ini.” ur̄iḡḡniḡni.

S̄iḡw̄f̄ sup̄ar̄iḡf̄iwaúmi nan̄f̄ im̄ix̄iḡḡ nán̄ir̄ini.

²⁹ O t̄ni wiep̄sar̄iḡow̄a t̄ni an̄f̄ yoí Jerikoȳi r̄in̄iḡf̄yo dán̄i war̄iná ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ ayá w̄í númi war̄iná ³⁰ re en̄iḡniḡni. Áma s̄iḡw̄f̄ sup̄ar̄iḡf̄iwaú óf̄ man̄f̄p̄a t̄ni ḡweaḡf̄iwaú “Jisaso r̄iman̄i pwar̄ini.” r̄inar̄iḡaḡa ar̄f̄a n̄iwiri r̄f̄aiwá re ur̄iḡḡs̄ix̄in̄i, “Ámin̄aé, neḡí m̄ix̄í ináyf̄ Depitomi xiáwoxin̄i wá yeawianeí.” ráná ³¹ áma obax̄f̄ Jisasom̄i x̄ami umeaḡf̄áyf̄ r̄f̄m̄iḡḡ t̄ni re ur̄iḡḡawix̄in̄i, “Awagw̄i r̄f̄aiwá m̄ir̄ipa épiyi.” ur̄iḡḡ aiw̄i awau ar̄k̄í w̄ini en̄f̄ t̄ni re r̄iḡḡs̄ix̄in̄i, “Ámin̄aé, joxi neḡí m̄ix̄í ináyf̄ Depitomi xiáwoxin̄i, wá yeawianeí.” ur̄iḡḡ ³² Jisaso e éf̄ n̄irón̄ap̄máná óf̄ e dán̄i r̄f̄aiwá re ur̄iḡḡniḡni, “Awagw̄i o pí oyeain̄ir̄i rar̄iḡi?” ur̄iḡḡ ³³ awau an̄wi e n̄b̄iri re ur̄iḡḡs̄ix̄in̄i, “Ámin̄áox̄in̄i, joxi yeḡí s̄iḡw̄f̄ oyeaoxoan̄ir̄i rar̄iḡwi.” ur̄iḡḡ ³⁴ Jisaso awau nán̄i wá wun̄f̄aḡí eḡf̄ s̄iḡw̄f̄yo wé seáȳi e wikw̄iáráná re eḡf̄s̄ix̄in̄i. N̄iwaúni s̄iḡw̄f̄ noxoari nan̄imáná númi ux̄f̄d̄iḡf̄s̄ix̄in̄i.

21

Jerusaremiyo n̄irémor̄iná m̄ix̄í ináyf̄ rémoar̄iḡf̄ápa rémoḡf̄ nán̄ir̄ini.

¹ Jerusaremi r̄ixa an̄wi e imónáná d̄w̄f̄ Orip̄i t̄ni e an̄f̄ yoí Bet̄ipasi r̄in̄iḡf̄p̄imi n̄irémómáná Jisaso wiep̄sar̄iḡf̄ȳf̄ waúmi nurowár̄ir̄f̄ná ² re ur̄iḡḡniḡni, “Awagw̄i an̄f̄ j̄f̄ap̄imi nán̄i nuri doḡí x̄ináí xeḡí miá t̄ni e

yurárinɨnagɨ nɨwɨnɨríná nɨwaúni níkweari nɨmeámɨ bɨpiyɨ. ³ Ámá wo sɨnɨwɨ neanɨrɨ ‘Awagwɨ pí nánɨ íkwearɨnɨ?’ earánáyɨ, re urɨpiyɨ, ‘Ámɨnáo seáyɨ e éf nɨnɨwearɨ nɨmeámɨ umɨnɨrɨ yearowárɨnɨ.’ uráná xiáwo apaxɨ mé eaiapowárɨnɨnɨnɨnɨ.’ urɨnɨnɨgɨnɨ. ⁴⁻⁵ Wɨfá rókiamoagɨ wo nɨrɨrɨ rɨwamɨnɨ rɨpɨ eanɨpɨ, “Saionɨ —Jerusaremɨ nánɨ nɨrɨro aiwɨ dɨwɨ bɨ nánɨ Saionɨyɨ rarɨgɨfárɨnɨ. E nɨweagɨfáyo re urɨpoyɨ, ‘Arɨfá époyɨ. Segɨ mɨxɨ ináyo awayinɨnɨnɨnɨ nimónɨrɨ dogɨ xwéomɨ marɨfát, dogɨ miá womɨ aí nɨnɨweámáná seyɨné tɨfámɨnɨ barɨnɨ.’ urɨpoyɨ.” nɨrɨrɨ rɨwamɨnɨ eanɨpɨ xɨxenɨ imónɨnɨ nánɨ Jisaso awaúmi e urowárɨnɨnɨgɨnɨ. ⁶ Wiepɨsarɨnɨf awaú nuri Jisaso urɨfɨpa e neri ⁷ dogɨ miá tɨnɨ xɨnái tɨnɨ níkweari nɨmeámɨ nɨbɨri wigɨ iyɨfá dogɨ miáomɨ seáyɨ e níkwɨárɨro Jisaso seáyɨ e nɨnɨwearɨ nɨmeámɨ warɨná ⁸ mɨxɨ ináyɨyo yayɨ wianɨro nánɨ yarɨgɨfápa ámá oxɨ apɨxɨ epɨroyɨ nero númɨ xɨdarɨgɨfáyɨ obaxɨ Jisaso iyɨfáyo seáyɨ e nosaxa opunɨrɨ wigɨ iyɨfá nɨpɨrɨro óf e íkwianɨwɨ neapára uro wɨ wéwɨ íwɨ nɨdoayiro íkwianɨwɨ neapára uro nerɨná ⁹ xámɨ umeaarɨgɨfáyɨ tɨnɨ rɨwɨyo uxɨdarɨgɨfáyɨ tɨnɨ rɨfaiwá re nura ugɨfawixɨnɨ, “Mɨxɨ ináyɨf Depitomɨ xiáwo romɨ yayɨ seáyɨ e dánɨ oumeaneyɨ. Ámá Ámɨná Gorɨxo urowárɨnɨnɨf ro —Negɨ arɨfowa o nánɨ wenɨnɨf neri nɨweanɨnáná xwiogwɨ obaxɨ múroagɨrɨnɨ. O Gorɨxoyá dɨnɨf tɨnɨ seáyɨ e imónɨwɨnɨgɨnɨ. Gorɨxo seáyɨ émi nɨweanɨomɨ yayɨ seáyɨmɨ dánɨ oumeaneyɨ.” Rɨfaiwá e nɨra nuróná oxɨ níkéa nuro ¹⁰ rɨxa Jerusaremɨ rémóáná e nɨweagɨfáyɨ mɨrɨf mɨrɨf neamero re rɨnɨgɨfawixɨnɨ, “Ámá o go nánɨ rɨfá rarɨnɨ?” rɨnarɨná ¹¹ oxɨ apɨxɨ xɨfó tɨnɨ warɨgɨfáyɨf re urɨgɨfawixɨnɨ, “Gariri pɨropenɨsɨfyo anɨf yoɨ Nasaretɨ dánɨo, Gorɨxoyá wɨfá rókiamoarɨnɨf Jisaso nánɨ rarɨnɨwɨnɨ.” urɨgɨfawixɨnɨ.

Ámá anɨf rɨdɨyowá yarɨgɨfɨwámɨ ínɨmɨ dánɨ bɨf inarɨgɨfáyɨf emɨ mɨmeámɨf enɨf nánɨrɨnɨ.

¹² Jisaso anɨf Gorɨxo nánɨ rɨdɨyowá yarɨgɨfɨwámɨ nɨpáwiri ámá anɨf iwámɨ ínɨmɨ dánɨ bɨf inarɨgɨfáyo mɨxɨdámɨ wɨowárɨrɨ ámá nɨgwɨf senɨsɨf ninayiro tarɨgɨfáyɨfá íkwianɨwɨf mɨmɨwɨárɨf eri ámá nɨf xawíowɨf rɨdɨyowá nánɨ bɨf inarɨgɨfáyɨf íkwianɨwɨf éf nɨweaarɨgɨfápi mɨmɨwɨárɨf eri neri ¹³ mɨxɨf re urɨnɨnɨgɨnɨ, “Anɨf riwá nánɨ rɨwamɨnɨf re nɨrɨnɨrɨ eánɨnɨ, ‘Anɨf Gorɨxonɨyáiwá ámá xwɨyɨfá rɨrɨmɨf nɨpɨrɨfá nánɨwárɨnɨ.’ nɨrɨnɨrɨ eánɨnɨnɨgɨf aí soyɨné íwɨf meaarɨgɨfáyɨf yarɨgɨfápa axɨpɨnɨnɨf nero nánɨ anɨf riwá íwɨf meaarɨgɨfáyɨfá anɨfɨnɨf imónɨnɨ.” urɨnɨnɨgɨnɨ. ¹⁴ E nurɨrɨf sɨnɨf anɨf Gorɨxo nánɨ rɨdɨyowá yarɨgɨfɨwámɨ ínɨmɨf emearɨná sɨnɨwɨf supárɨgɨfáyɨf wɨf tɨnɨf sɨkwɨf íkɨf egɨfáyɨf wɨf tɨnɨf o tɨnɨf e nánɨf báná o nanɨf imɨmɨxɨmɨf wɨagɨ ¹⁵ apaxɨpánɨnɨf imónɨgɨfá xwéowa tɨnɨf nɨwɨf íkaxɨf eánɨnɨfɨpɨf mewegɨfáwa tɨnɨf Jisaso emɨmɨf e éfɨpɨf sɨnɨwɨf nɨwɨnɨro nɨaiwɨf o nánɨf anɨwámɨf ínɨmɨf dánɨf rɨfaiwáf re nɨra warɨnɨnɨgɨfá, “Negɨf mɨxɨf ináyɨf Depitomɨf xiáwo romɨf seáyɨf e oumeaneyɨ.” nɨra warɨnɨnɨgɨfá arɨfá e nɨwɨro nánɨf wɨkɨf dɨnɨf nɨwɨaiwɨro ¹⁶ mɨxɨf re urɨgɨfawixɨnɨ, “Pɨnéf nɨaiwɨf joxɨf nánɨf rarɨgɨfáyɨf arɨfáf rɨwɨnɨnɨf?” urɨagɨfá Jisaso re urɨnɨnɨgɨnɨ, “Oyɨf, arɨfáf nɨwɨrɨf aiwɨf soyɨnéf xwɨyɨfáf Gorɨxo nánɨf re nɨrɨnɨrɨf eánɨnɨfɨpɨf, ‘Dɨnɨf joxɨyáyo dánɨf nɨaiwɨf onɨmɨápɨa tɨnɨf sɨnɨf amɨnɨf narɨnɨfɨpɨa tɨnɨf yayɨf seáyɨmɨf dánɨf rɨmepɨrɨfárɨnɨ.’ nɨrɨnɨrɨf eánɨnɨfɨpɨf soyɨnéf fáf nɨroro aí rɨxa agwɨf xɨxenɨf imónɨfagɨf nɨwɨnɨrof aíf sɨnɨf dɨnɨf mɨmoarɨnɨf.” urɨnɨnɨgɨnɨ. ¹⁷ E nurɨmo awamɨf pɨnɨf nɨwɨárɨmɨf nɨpɨyearɨf anɨf apɨmɨf pɨnɨf nɨwɨárɨmɨf nuri anɨf yoɨf Betani nánɨf nurɨf e sáf wenɨnɨnɨgɨnɨ.

Íkɨfáf pɨkɨfna ramɨxɨnɨf nánɨrɨnɨf.

18 Sá wenjo wíápi t́ni ámi Jerusaremí nání n̄biríná agwí wíáná 19 wen̄ñf éfyf w̄n̄ññiniḡni. Íkíá pikí wina óf e jfina roñagi n̄w̄n̄r̄i “Sogwí b̄i odan̄m̄ni.” n̄ȳaiwimi nuri añwi e dání wen̄ñf éfyf w̄n̄ññiniḡni. Sogwí m̄iwepa íw̄ni inár̄ñagi n̄w̄n̄r̄i íkíánami n̄ram̄x̄r̄i re ur̄ññiniḡni, “Íkíá pikí r̄inaxi, sogwí w̄ni werfámani.” uráná apaxf mé ȳiweár̄ññiniḡni. 20 Apaxf mé ȳiweár̄ññiniḡni wiep̄isar̄ñowa e n̄w̄n̄ro ududf n̄w̄iro yar̄ñf re wigfawix̄ni, “Íkíá pikí ana ar̄re ner̄i apaxf mé ȳiweár̄ññiniḡni?” ur̄ññiniḡni 21 Jisaso re ur̄ññiniḡni, “Nion̄i nepa searar̄ññiniḡni, ‘Soyf̄né Gor̄xomi d̄ñf w̄kw̄roro d̄ñf biaú m̄max̄r̄ipa ero “Gor̄xoyá d̄ñf t́ni íkíá r̄ina e epaxfnamani.” m̄ȳaiwipa ero nerf̄náyf, ayf x̄ixen̄i nion̄i yar̄ññiniḡni. Íkíá r̄ina nán̄ni m̄rar̄ññiniḡni. D̄fwf m̄ñf apim̄i aí “R̄ip̄ix̄ni nuri raw̄raw̄ayo piérōi.” uránáyf x̄ixen̄i e nimón̄ññiniḡni. 22 Pí pí nání Gor̄xomi r̄ix̄ñf nuri d̄ñf n̄kw̄rorf̄náyf, x̄ixen̄i ax̄fpi e sim̄ix̄ȳin̄f̄r̄ini.’ searar̄ññiniḡni.” ur̄ññiniḡni.

“Nénf t̄ñoxi imónei.’ go r̄r̄ññiniḡni?” ur̄ññiniḡni.

23 O ámi Jerusaremí n̄r̄émor̄i r̄ixa añf Gor̄xo nání r̄id̄yowá yar̄ññiniḡni n̄p̄awir̄i ámáyo ur̄ewap̄yar̄f̄ná apaxf̄p̄an̄ñf imón̄ññiniḡni xw̄éowa t́ni wigf Judayf mebaowa t́ni n̄w̄imearo re ur̄ññiniḡni, “Joxi ar̄ige nimón̄ññiniḡni am̄ipí nene añf riw̄ami ín̄m̄i dání yar̄ññiniḡni p̄r̄f wiaikim̄f yar̄ññiniḡni? ‘Joxi nénf t̄ñoxi imónei.’ go r̄r̄ññiniḡni e yar̄ññiniḡni?” ur̄ññiniḡni 24 Jisaso re ur̄ññiniḡni, “Nion̄i en̄i yar̄ññiniḡni b̄i oseaim̄ni. Soyf̄né nion̄ȳap̄i áwan̄f n̄ránáyf, nion̄i en̄i ‘Ap̄i et.’ n̄r̄fo nání áwan̄f sear̄m̄f̄ni.” nuri 25 re ur̄ññiniḡni, “Yar̄ññiniḡni nion̄ȳa r̄ipi seaim̄f̄ni. Jono wayf n̄neameaia ur̄o wayf Gor̄xoyá d̄ñf t́ni neameaññiran̄i? Xegf d̄ñf t́ni neameaññiran̄i?” Yar̄ññiniḡni e wíáná wiwan̄ñowá re r̄ññiniḡni, “‘Jono Gor̄xoyá d̄ñf t́ni en̄f̄r̄ini.’ uránáyf, re near̄ññiniḡni, ‘Soyf̄né pí nání arfá m̄w̄i egf̄ar̄ini?’ near̄ññiniḡni. 26 E ner̄i aí ‘O xegf d̄ñf t́ni en̄f̄r̄ini.’ uránáyf, ámá sipfá re ep̄royf egf̄áyf, ‘Jono Gor̄xoyá w̄fá rókiamon̄or̄ani?’ yaiwiar̄ññiniḡni iwan̄f neamep̄f̄r̄ix̄ni.” n̄r̄ini 27 Jisasom̄i re ur̄ññiniḡni, “None majf̄ar̄ini. Jono d̄ñf goyá t́ni en̄f̄r̄ani?” ur̄ññiniḡni o re ur̄ññiniḡni, “Nion̄i en̄i ‘Am̄ipí ap̄i p̄r̄f wiaikim̄f et.’ n̄r̄fo nání áwan̄f sear̄m̄im̄éni.

Ewayf ikaxf x̄ir̄axogwáowá nání ur̄ññiniḡni.

28 “E ner̄i aí ewayf xw̄ȳfá r̄ipi nání segf d̄ñf ar̄re yaiwiar̄ññiniḡni? Ámá wo xegf niaíw̄f wá t̄ño xám̄i x̄ir̄áom̄i nuri re ur̄ññiniḡni, ‘Íwe, joxi negf wainf om̄ñf̄yo nání nuri om̄ñf et.’ ur̄ññiniḡni 29 o re ur̄ññiniḡni, ‘Oȳi, numf̄ni.’ nuri m̄áná mun̄ññiniḡni. 30 Xano xogwáom̄i nuri ax̄fpi ‘Om̄ñf̄yo nání nuri om̄ñf et.’ uráná o re ur̄ññiniḡni, ‘Oweoi, numim̄éni.’ nuri m̄áná r̄fw̄yo d̄ñf sip̄i n̄ȳaiwir̄i ‘Gf̄ apom̄i “Oweoi.” pí nání r̄fa ur̄ññiniḡni?’ n̄ȳaiwimi nuri om̄ñf en̄ññiniḡni.” Jisaso ewayf xw̄ȳfá ap̄i nuri m̄áná 31 awam̄i yar̄ññiniḡni re w̄ññiniḡni, “Awaú go go xano ur̄f̄pa x̄ixen̄i arfá n̄wir̄i en̄ññiniḡni?” ur̄ññiniḡni awa “Xogwáor̄ini.” ur̄ññiniḡni Jisaso re ur̄ññiniḡni, “Nion̄i nepa searar̄ññiniḡni. Ap̄ix̄f ede dání iyf oik̄ixear̄ññiniḡni t́ni ámá íw̄f yar̄ññiniḡni, takisf nání n̄gw̄f near̄apar̄ññiniḡni Gor̄xoyá xw̄iox̄f̄yo anan̄i n̄p̄awiro ñweap̄f̄ra aiw̄i soyf̄né p̄awipaxf mimón̄ññiniḡni. 32 Ayf r̄ipi nání searar̄ññiniḡni. Jono n̄bir̄i wé rón̄ñf oimón̄ññiniḡni sear̄ewap̄ȳiagf aí soyf̄né x̄ir̄áo en̄f̄pa arfá m̄wigfawix̄ni. Ap̄ix̄f iyf ede dání war̄ññiniḡni t́ni takisf nání n̄gw̄f near̄apar̄ññiniḡni t́ni xogwáo en̄f̄pa Jonom̄i arfá n̄w̄iro san̄ñf imón̄ññiniḡni soyf̄né sip̄i e n̄w̄n̄ro aí xogwáo en̄f̄pa ámi r̄fw̄yo d̄ñf sip̄i n̄ȳaiwiro ‘None pí nání arfá m̄iwipa yar̄ññiniḡni?’ n̄ȳaiwiro san̄ñf mimón̄ññiniḡni.

Ewayf ikaxf wainf omifnf sifnf uwifniarigfayf nanifnif.

³³ “Ewayf xwifyfá ámi bi rípi arfá nípoi. Ámá xwfá tíf wo wainf uraxf iwfá nurifri xwfána nifrori wainf xegf inifgf niffrfa nánif wainf sogwf xoyikímif enfa nánif sfjáyó óf nimori wainf omifnfyo áwinimif anj af awí nweapfrfa nánif seáyif émf nifmifra nifpeyirif néfsáná ámá wí umeipfrfa nánif re urifnifnifnif, ‘Wainf sogwf niáf éánáyf, bi soyfné segf mearo nionif gf mearif emfa nánif nioniyá omifnf rípi ananif sifnf nifwifniffrfáranif?’ nurifmif anj wíyo ememifnifri nánif nurif nifnweanifsfáná ³⁴ wainf sogwf ríxa niáf éáná xegf omifnf wifiarifgfá wamif re uowárfnifnifnif, ‘Soyfné nuro wainf nionif nánif nifífápi nurápauípoi.’ uowárfagif aí ³⁵ omifnf sifnf uwifniarigfáwa xfo uowárfáwamif womif iwanj mépero womif pikiro womif sfjá earo egfawixifnif. ³⁶ Omifnf xiáwo ámi omifnf wifiarifgfáyf obaxf onifmiápi wamif uowárfagif aí omifnf sifnf uwifniarigfáwa xámifnifowamif wigfápa axfpi wigfawixifnif. ³⁷ Ámi rfwíyo o xegf xewaxo nuowárfri re yaiwifnifnifnif, ‘Nifgf iwomifyf xwifyfá xixenif arfá wiffráoi.’ yaiwifagif aí ³⁸ omifnf sifnf uwifniarigfáwa xewaxo barifnifagif nifwifnifro re rinfifawixifnif, ‘Xanoyá difnf tífno nimónifri amifpi meanfo iwo barifnif. Oyá amifpi meanfwa nánif omifnif opifkianeyif.’ nifnifnifro ³⁹ omifnif fá nifxero omifnfyo bfanifrwámifnif nifmoairo pikifawixifnif.” Jifaso e nurifri Judayf ámfánáowa re oyaiwifpoi nifri “None omifnf sifnf uwifniarifnifwáonénifnf imónifnifagwif nánif rinfeararifnif?” oyaiwifpoi nifri ewayf xwifyfá e nurifmáná ⁴⁰ ayo yarifnf re wifnifnifnif, “Omifnf xiáwo nifbifrfná omifnf sifnf uwifniarigfáwamif pí wifnifnifnif?” urfagif ⁴¹ awa re urifgfawixifnif, “Sifpi yarifgfáwamifyf enif sipif nifwikárfmáná ámi ámá wa ‘Xwifogwf ayf ayo wainf sogwf niáf éáná ananif nifdirane o nánif utianfwarifnif.’ yaiwifáfawamif re urifnfárfnif, ‘Gf omifnf rípi sifnf nifwifniffrifnif.’ urifnfárfnif.” urfagfa ⁴² Jifaso re urifnifnifnif, “Ewayf xwifyfá ámá Gorifxo seyfne yeáyf seayimifxemeanfa nánif uowárfenapifnif nánif nifnifnif eánifnf rípi enif ‘Sifjá anj mifrarifgfáwa sfjá awiaxf nánif pfá nerfná wo “Sifpifnif.” nifnifro emif mófo nánif Gorifxo “Sifjá o tífni xámif nifnifnifáyf, anj enj neánifri nanj imónifnifnif.” nifnifri sfjá o nifmearif táná anj enj neánifri nanj imónifnifnif. Gorifxo e éf enifagif nánif nene sifnf nifwifnifrfná aga imifnifnf mimónifnifagif wifnifnifnif.’ E nifnifnif eánifnfpi soyfné snif fá mifropa egfárfanif? Oweoi, fá nifroro aiwi difnf mifmoarifnif. ⁴³ Ayifnánif gf Judayfné re searifnifnif, ‘“Gorifxo nene xfo xegf xwifoxíyo mifmeámif nerif pírfánifnf neameifnifwéanfárfnif.” rifyaiwifarifnif? Oweoi! Omifnf sifnf uwifniarigfáwa yapif arfkif néra warifgfáyfné Gorifxo xfo xegf xwifoxíyo nifpáwifro onifwéapoyifnifri sifnf wifnifnifámanif. Ámá xenwf wí sanifnf nimónifro wé rónifnf yarifgfáyf opáwifpoi nifri sifnf wifnifnifárfnif.’ searifnifnif. ⁴⁴ Xwasfwf yeáyf bimif sfjá nifpiférorif nearfná yunf wárfarifnfpa sfjáonif ámá gíyo gíyo nifpiférorif nearfná axfpi xwasfwf yunfnifnf imifximfárfnif.” Jifaso xfo sfjáónifnf nimónifri nánif e urfagif ⁴⁵ apaxfpanifnf imónifgfá xwéowa tífni Parisiowa tífni ewayf xwifyfá apif wifwanifnifowa nánif rinfarifnifagif arfá nifwifro “None nánif rfa rarifnif?” nifyaiwifro ⁴⁶ “Omifnif ríxa fá oxifraneyif.” yaiwifáfáyf oxif apifxif nifnif Jifaso nánif “Gorifxoyá wfá rókiamoarifniforfanif?” yaiwifarifnifagfa nánif ámi wáyf nero wí e megfawixifnif.

22

Ewayf ikaxf aiwá apifxif meanif nanifnif.

1 Jisaso ámi ewayf xwiyfá wí nurirfná re uriniginini, 2 “Ámá xwiyfá Gorixoyá arfá niwiro sanijf nimóniro xfo xegf xwioxfyo mimeámf neri menweante nweapaxf imóninjyf, ayf ewayf xwiyfá riptinijf imónini. Mixf ináyf wo xewaxo apixf omeaniri nání aiwá xwé riyamf niyárimáná 3 xegf omijf wiirigfáwami re uowáriniginini, ‘Ámá nioni urepeárimenájyo “Aiwá nání bfpoyi.” urimépoyi.’ uowáraná awa mixf ináyo urípa nuro uriméagfa aiwi ayf mibipaxf wimóniniginini. 4 Mixf ináyo xegf omijf wiirigfá ámi wami re uowáriniginini, ‘Ámá nioni aiwá ripti nání urepeárinájyo re urimépoyi, “Aiwá rixa riyamf yáriniginini.” nuriro “Xegf burimákau oxyf tñi sipisipf memé nanwf xixegfni mininjirixa tñi rixa nipikiri sfó kikirómf neri snjá exárinini. Xegf xewaxo apixf meani nání aiwá imixfápf nání bfpoyi.” urimépoyi.’ uowáraná awa áwanj e uriméagfa aiwi 5 urepeárimenájyf aríkwkwf niwiro wigf dnj tñi numiro re egfawixini. Wo xegf aiwá omijfyo nání uniginini. Ámi wo xegf nigwf omijf bi eminiri nání uniginini. 6 Wfa omijf wiirigfáwami fá nixiuro iwanj nimépero pikigfawixini. 7 Mixf ináyo rixa wikf wónagf xegf siminjf wínarigfáwami uowáraná awa nuro ámá xegf omijf wiirigfáwami pikifáyo eni nipikiro wigf anjyf eni rfá niyárimáná enáná 8 mixf ináyo xegf omijf wiirigfá wami re uriniginini, ‘Gf íwo apixf meani nání aiwá rixa riyamf inárinijagf aiwi ámá aiwá apf nání urepeárinájyf mibipaxf wimónagf nání ayf nipaxf mimónigot. 9 Ayináni soyfne xwamidigfyo nuro ámá of e nimúronirinijfyo íwo apixf meani nání aiwá imixfá ripti nipfiri bpfiri nání áwanj urfpoyi.’ urfagf 10 omijf wiirigfáwa of wíyf wíyo nuro ámá nimúronirfnáyf nanj aí tñi sipí aí tñi niwirimeámi nibiro anj aiwá nipfiri nání imixárfiwámf dérogfawixini. 11 Anj iwámf rixa nidéronagfa mixf ináyo ámá oxf apixf aiwá nipfiri nání bfáyf snjwf winimniri nání nipawiri weninjf éyf wininiginini. Ámá wo aiwá nání nibirfná aikf snj yiniri iyfá snj pániri nemo nibiri mñweapa enagf niwiniri 12 re uriniginini, ‘Ámáoxini, joxi aiwá ripti nání nibirfná pí nání aikf snj yiniri iyfá snj pániri nemoxi mibipa éfrini?’ urfagf o xwiyfá bi murarinjagf 13 mixf ináyo xegf omijf wiirigfáwami re uriniginini, ‘Soyfne omf fá nixero gwf wéyo jiro sikwfyo jiro nemáná sfá yininjf bfariwámni moaipoyi. Sfá yinijeyf rñinjf ayikwf miwinipa enagf nání ámá njw earo magf íroniro epírfárinini.’ uriniginini.” Jisaso ewayf xwiyfá e nuriri 14 re uriniginini, “Gorixo ámá obaxfyo nurepeáriniri ‘Nioni tfámni bfpoyi.’ nuriri aiwi neyírorfná ámá nanj imóninjyf árnf meanfárinini.” uriniginini.

Nigwf takisf nání émányo wiarigfá nánirini.

15 Parisiowa Jisaso e rarinjagf arfá niwimowa nuro mekaxf niriuro omi pasáninjf numero xwiyfápai njwáraniro nání re rinigfawixini, “Omi yapf re uréwapiyánfwinini, ‘Takisf nání nigwf émányf nearáparigfápf sinini minini wianiréwinini?’ uranfwinini. O ‘Oweoi, sinini minini miwipa époyi.’ ránáyf, émányf omi fá nixero gwf yipfáoi. E miripa neri ‘Oyi, seyfne minini niwirfná apáni yarinjoi.’ ránáyf, ámá omi xfdarigfá ámi arfá bi miwí nero pñni wiárfpáoi.” niriniro 16 wiwaninowayá wiepisarigfá wami tñni ámá mixf ináyf Xeroto nikumxiniri emearigfá wami tñni Jisaso ninjweari uréwapiyarinje nání uowárfagfa awa nuro Jisasomi re urémeagfawixini, “Nearéwapiyarinjoxini, joxi nínearéwapiyirfná nepáni nearéwapiyarinjoxirini. Ámá Ámináowayá snjwfyo dánni aí xwiyfá ámi xegf bi mirf axfptini rarinjoxirini. Sipí riri nanj riri yarinjmani. Joxi xwiyfá

Gorixoyáni nepáni xixeni nearéwapiyariñoxirini.” Weyí e numearo yariñí re wigíawixini, ¹⁷ “Joxi none nearei. Dixí dñí arire simónarini? Judayene émayíyá mixí ináyí Sisaoyi rinñomi takisí nání nigwí mñi wiarñwápi mñi nñwiríná ‘Apání yariñwini.’ risimónarini? ‘Nipikwini miyariñwini.’ risimónarini?” uríagí aí ¹⁸ Jisaso awa sipí wikáranro yariñagí dñí adadí nñwiri re urñiniginí, “Nañí riri sipí riri yariñgá royíne, pí nání iwamíto níwapiyariñoi? ¹⁹ Émayíyá nigwí nene takisí nání wiarñwá wo sñwí wñmí síwá nípoyí.” uríagí awa nigwí xfo urí wo nñmearo síwá wíáná ²⁰ o re urñiniginí, “Nigwí romi símmaní imixiniñí tí tñi yoí eániñí tí tñi goyáriní?” uríagí ²¹ awa re uríawixini, “Ayí émayí mixí ináyí Sisaoyáriní.” uríagí o re urñiniginí, “Amípí Sisaoyá imónñagí nñwiríná ayí Sisaomi mñi wírixini. Gorixoyá imónñagí nñwiríná xewanñomi mñi wírixini.” nuríí ámá Gorixo xewanñonñí imixiniñí enagí nání omi dñí owíkwíropoyiní e uríagí ²² awa arí e nñwiro dñí ududí nero pñi nñwiárimí ugíawixini.

“Ámá ámi wiápñimeapírfáriní.” uríñí nánirini.

²³ Sía axíyimi Judayí Sajusiýi riníagí wí —Sajusiowa re raríagíawarini, “Ámá piyíyí ámi wiápñimeapírfámani.” E raríagíawa nñbiro “None ení o nearariñípa ewayí xwíyá bí nurirane majíá owíxeáraneyí.” niyaiwiro Jisasomi yariñí nñwiróná ²⁴ re uríawixini, “Nearéwapiyariñoxini, Moseso ení re nñrirí ríwamiñí eañriní, ‘Ámá wo niaíwí memea péanáyí xogwáo náo apíxí aní nñmearí xexímeáoyá niaíwí wiemeaiwiniñí.’ nñrirí eañriní.” nuríro ²⁵ ewayí xwíyá rípi uríawixini, “Xiráxogwá wé wíumi dñí wáu imóníagí none tñi ñweañwáwa re egíawixini. Xiráo xámiño apíxí nñmearí niaíwí memea péaná ²⁶ xogwáo xfo tñi xiráoyá apíxí aní nñmearí aí o ení niaíwí memea péaná wí eñí wo wo nñmearo aí niaíwí memea penowíánáyí ²⁷ í ení yoparí ríwíyo peníginí.” Ewayí xwíyá api nurimáná ²⁸ Jisasomi yariñí re wigíawixini, “Ámá nñi Gorixo mí ómómíxímí eníwíá wiápñimeááná xiráxogwá wé wíumi dñí wáu imóníagíawa apíxí go goyá imóníárfani? Pí nání? Ayí awa nowani meagí enagí nánirini.” uríagí aí ²⁹ Jisaso re urñiniginí, “Soyíne xwíyá Gorixoyá nñririní eániñípi tñi oyá ení eániñípi tñi majíá enagí nání majímajíá nero xenwíni rariñoi. ³⁰ Ayí rípi nání searariñini. Ámá pegíayí nñwiápñimearóná aññají yapí nero apíxí mearo wiro epírfámani. ³¹⁻³² E neri aí xwíyá ámá pegíayí wiápñimeapírfápi nání Gorixo re searariñípi ‘Nioni Nwíá Ebírfamoyáoni tñi Aisakoyáoni tñi Jekopoyáoni tñi awayáonirini.’ E nñririní eániñípi soyíne sñi íá mñropa egíaraní? Oweoi, íá nñrooro aiwi nñjía mimónípa nero rariñoi. Ayí rípi nání searariñini. Gorixo ámá pegíayí nání Nwíáomani. Ámá sñi dñí tñíyí nání Nwíáorini.” nuríí awa dñí re oyaiwíropoyiní, “Negí aríowa pegíá enagí aiwi wigí dñí sñi sñí rimónini?” oyaiwíropoyiní e uríagí ³³ ámá oxí apíxí e epíroyí egíayí arí nñwiro o xwíyá uréwapiyariñípi nání dñí ududí nñwiga ugíawixini.

Nwí ikaxí seáyí e imóníñípi nánirini.

³⁴ Jisaso Sajusiowa xwíyá nñmeámí bíapi gwí mññiniñí wákwíagi nání ámi bí murariñagí Parisiowa sñwí e nñwiro awani axímíni awí neánárimáná ³⁵ wigí wo —O ñwí ikaxí eániñípi meweníyí worini. O Jisasomi yapí nñwíwapíyirane majíá owíxeáraneyiní yariñí re winíginí, ³⁶ “Nearéwapiyariñoxini, negí ñwí ikaxí eániñíyí niyoní gípi seáyí e

imónini?” uríagi ³⁷⁻³⁸ Jisaso re uriniginini, “Nwí ikaxí re niriñiri eáninipi, ‘Dixí Áminá Gorixomi dñí nñwiráriná dñí sixí uyiri xwioxíyo dání dñí wíkwírori eríini.’ Nwí ikaxí e niriñiri eáninipi seáyí e imónini. ³⁹ Nwí ikaxí ‘Jiwaninixi nání dñí sipí sinarinipa áamá joxi sinwí wínariníyí nání eni dñí sipí axípi e wiríini.’ niriñiri eáninipi eni seáyí e imóninipi tñi xixeni imónini. ⁴⁰ Xwíyá Moseso tñi wá rókiamoagíáwa tñi niriñiri ríwamini eágíá nipiñi ñwí ikaxí míkí rípiáumi ikwíkwíri inini.” uriniginini.

“Kiraisoyi rininjo niaíwí goyáorini?” uriní nánirini.

⁴¹ Parisiowa sini awí eaárinináná Jisaso yaríní bñ nñwirí ⁴² re uriniginini, “Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rarigíto nání segí dñí arírerini? Niaíwí goyáorini yaiwiarinoti?” uríagi awa re urigíawixini, “Negí mixí ináyí Depitomi xiáworini.” uríagi ⁴³ o re uriniginini, “Kiraiso sa Depitomi xiáwo enánáyí, o kwíyí Gorixoyá tñi ríwamini neariná o nání arige ‘Gí Ámináorini.’ niriñiri ríwamini re eanirini, ⁴⁴ ‘Áminá Gorixoyá gí Ámináomí re uriniginini, ‘Joxi tñi mixí imónigíáyo xopirári ríwiimíáe nání gí wé náumi dání ñweaí.’ uriniginini.’ niriñiri eanirini? ⁴⁵ Depito Kiraiso, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rarigíto nání ‘Gí Ámináorini.’ riníyí arige neri ámi xegí xiáwo imónini?” nuriñiri awa re oyaiwípoiñiri “Kiraiso Depitomi xiáwo imóninigi aiwí seáyí e múroninigi nání Gorixomi xewaxoríani?” oyaiwípoiñiri e uráná ⁴⁶ áamá ayí nñi “Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníto sa Depitomi xiáworini.” niyaiwiro nání wíyíyá niwíápiñimeari murípaxí wimóninigi ámi iná dání yaríní bñ mñwíawixini.

23

“Nwí ikaxí eáninipi mewegíáwa yarigíápa mepani.” uriní nánirini.

¹ Jisaso xwíyá api nuríísáná áamá oxí apixí e epíroyí egíáyo tñi oyá wiepísarínowami tñi nuriñiri ² re uriniginini, “Nwí ikaxí eáninipi mewegíáwa tñi Parisiowa tñi wiwaninowa nání re rinigíáriní, ‘Nwí ikaxí Moseso nñnearéwapíyiri ríwamini eanipi newaninoneni áamáyo uréwapíyipaxíriní.’ ³ E rinigíá enagi nání nñni awa searíáyí nixídiro eríini. E neri aí awa naní niriñiri aiwí wiwaninowa píraniní mixídarinigi nání wigí yarigíápa seyíne eni mepani. ⁴ Áamáyo ñwí ikaxí nuriñiri saní xwé ayá wininí gwí niñiro saníyo ikwíárinigíáriní. E neri aí wiwaninowa ‘Iwamíó wé rení ná woni tñi omíeyoámíni.’ wimónarinimani. ⁵ Amípi awa yarigíápi áamá sinwí oneanípoiñiri yarigíáriní. Awa áamá Gorixomi píraniní xídarigíáyí dirí xwíyá Gorixoyá nání dñkínarinigíáriní mñnyo dñkíñiro wigí iyá sírífíyo dání wayaxíñiní niyíwára puníyí yíñiro yarigíápa mé áamá sinwí oneanípoiñiri dirí xwé íá niwéaro dñkíñiro wayaxí eni sepiá yíwárapiní yíñiro nero emearigíáriní. ⁶ Awa aiwá xwé imixarigíe nání nurónarini, rotú aníyo nání nurónarini, áamá sinwí oneanípoiñiri sináninimíni nññweamero yarigíáwarini. ⁷ Awí eánarinigerani, makeríá imixarigíerani, ‘Nearéwapíyarínixi.’ onirípoiñiri emearigíáwarini. ⁸ Awa e nero aí segí searéwapíyarínixi ná wonirini. Seyíne niyíñeni nioni nñnixídiro nání áamá axí imónigíáyíne ‘Ráre, napíe rinigíáyíne imóninigi nání seyíne awa yapí ‘Nearéwapíyarínixi.’ onirípoiñiri e mepani. ⁹ Segí ápo anínamí ñweaño ná woni oní enagi nání eni xwíá tíyo dñí womi

‘Ápoxíní murípaní. ¹⁰ Níseaméra unífo ná woní Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarígífo enagí nání ení seyínéyá wo nání ‘Níneaméra waríjoríní.’ mírínípa époyí. ¹¹ Seyíné gíyíné seáyí e seaimóníjoyí segí inókíníjé nímonírí omíjé seaiíwínígíní. ¹² Áamá gíyí gíyíné sewaníjéyíné seáyí e meníáyíné, Goríxo xwíámí seaimíxíníáríní. Gíyí gíyíné ‘Sípíeneríní.’ níyaiwíníro ínímí imóníáyíné, Goríxo seáyí e seameníáríní.

Nwí ikaxí eáníjépi mewegíáwa naní ero sípí ero yarígíá nání xwíyíá umeáríjé náníríní.

¹³ “E nerí aí njwí ikaxí eáníjépi mewegíoyíné tíní Parisíoyíné tíní, naní ero sípí ero yarígíoyíné aweyí! Síá wíyí soyíné majíá seaóríníáríní. Soyíné áamá Goríxomí díní níwíkwíroro oyá xwíoxíyo nípáwíro njweaanírí éfáyo nuréwapíyíríná pírípíríníjé wíaríjagíá nání Goríxo xeaníjé ríá téní seaikáríníá enagí nání díní sípí oseainí. Sewaníjéyíné Goríxomí díní níwíkwíropa ero mípáwípa ero nero aí áamá ení xe opáwípoyínírí sínjwí wínarígíámaní. ¹⁴ [Nwí ikaxí eáníjépi mewegíoyíné tíní Parisíoyíné tíní aweyí! Síá wíyí soyíné majíá seaóríníáríní. Naní ero sípí ero yarígíoyíné, síwí yáí ríkiníjéyí yapí ámáyá aiwá pírí níní íwí manaríjépa soyíné apíxí aní apianíjépa nání díní sípí níseai wígí amípi íwí nurápiro anípápa wárarígíáríní. Soyíné Goríxomí ríxíjé nuríróná áamá aríá níneairo weyí oneamépoyínírí áamá sínjwí anígíe dání sepiá níra warígíoyínéríní. Ayínání soyíné xwíyíá áamá wí meárínípíríápa axípi meárínípíríámaní. Soyíné ríá téní meárínípíríá enagí nání díní sípí oseainí.] ¹⁵ Nwí ikaxí mewegíoyíné tíní Parisíoyíné tíní aweyí! Síá wíyí soyíné majíá seaóríníáríní. Naní ero sípí ero yarígíoyíné, ‘Áamá ná jíamí njweagíáyí negíníjé imóníríxíní.’ níyaiwíro rawírawáyo xero xwíáyo aní uro neróná segí yarígíápi ayo uréwapíyarígíoyínéríní. Ayí soyínéníjé nímonírínáyí soyíné ríá aníjé wearíjéyo íkeaárínípaxí aiwí soyíné ayo wíwapíyaríjagí nání ayí soyíné níseamúroro anípaxí ríá aníjé wearíjéyo íkeaárínípaxí imóníjoi. Ayínání Goríxo xeaníjé seaikáríníá enagí nání díní sípí oseainí. ¹⁶ Soyíné sínjwíníjé supárigíoyíné aweyí! Síá wíyí soyíné majíá seaóríníáríní. Sínjwíníjé supárigíoyíné aiwí áamá wíyo óí síwáníjé wíarígíoyíné, áamá wo ‘E emííní. Aní Goríxo nání rídíyowá yaríjwá ríwámí dání ríraríjíní.’ raríjagí níwíníríná re rarígíoyínéríní, ‘Ananíríní. Xífo ríípa mepa nerínáyí, xwíyíá meárínípaxí wí míraríníní.’ rarígíoyínéríní. E nerí aí áamá wo ‘E emííní. Síjé gorí aní rídíyowá yaríjwáiwámí ínímí weníjépímí dání ríraríjíní.’ raríjagí níwíníríná re rarígíoyínéríní, ‘Xífo ríípa mepa nerínáyí, xwíyíá meárínípaxí raríní.’ rarígíoyínéríní. ¹⁷ Majímajíá íkáríníro sínjwíníjé supáriro egíoyíné, gímíní gípi seáyí e imóníní? Síjé gorí aní rídíyowá yarígíwámí weníjé seáyí e rimóníní? Aní rídíyowá yarígíwá seáyí e rimóníní? Aní rídíyowá yarígíá njwíá iwámí gorí síjépi sa e weníjé nání ení njwíá imóníjagí nání aní iwá seáyí e imóníní. Ayínání áamá wo rídíyowá yarígíwámí dání ráná pí nání ‘Xwíyíá meárínípaxí bí míraríníní.’ rarígíáríní? ¹⁸ Soyíné rípi ení rarígíoyínéríní. Áamá gíyí gíyí aiwá peaxí taníro nání íráfí noa peyíníje dání raríjagí níwíníríná ‘Ayí ananíríní. Xwíyíá meárínípaxí bí míraríníní.’ ríro áamá aiwá peaxí seáyí e íkwíáríníjépímí dání raríjagí níwíníríná ‘Ayí apímí dání ríípi xíxeni mepa nerínáyí, xwíyíá meárínípaxí raríní.’ ríro yarígíoyínéríní. ¹⁹ Sínjwíníjé supárigíoyíné aríge nerí yapí e uréwapíyarígíáríní? Gímíní gípi seáyí e imóníní? Aiwá peaxí íkwíkwíárímí yarígíápi seáyí e rimóníní?

Íráf noa peyiníhípi seáyí e rimóníni? Íráf oníhípi aiwá ηwá imíxaríhagi nání íráfpi seáyí e imóníni. ²⁰ Ayínání áamá íráf oníhípimi dání níríróná aiwá seáyí e ikwiáríníhípimi dání ení raríhí. ²¹ Áamá rídíyowá yarígfíwámi dání níríróná Goríxo aníwámi ínimi ηweañomi dání ení raríhí. ²² Áamá ‘Anínamí dání ríraríhíni.’ níríróná Goríxo íkwianíwí éf ηweañe dání ríro xewaníhí éf ηweañomi dání ríro ení yaríhí. Ayínání xwíyá sóyíne ‘E dání níríríná ananíni.’ rarígfáyí nípíkwíni nípíkwíni mírírarígfóyíneríni.

²³ Nwí ikaxí mewegíoyíne tñni Parisioyíne tñni aweyí! Sía wíyí sóyíne majíá seaóríníaríni. Sípí ero naní ero yarígfóyíne dñf sípí oseainí. Sóyíne aiwá nímíroná aníhí miní yíyí tñni aí tñni siyó amípi píraníhí fá níroro ríxa wé wúkaú imóníháná wo Goríxomi miní níwiro aí ηwí ikaxí xwé ríníhí tíyo ‘Díxí áamá imóníhíyo xíxeni wíiaríhípa áamá xehwíyo ení axípi wíiríni. Áamá xehwíyo ení ayá urímíxíríni. Goríxomi dñf wíkwíroríni.’ ríníhí ayo sóyíne ogámí nero onímíapiani xídarágfáriní. Segí aníhí miní yarígfá jíapi pñni míwíarípa ero áamáyo naní mimíxípa yarígfápi ení ero nero síhíwíyí, naní imónímíníri ehíriní. ²⁴ Sóyíne síhíwínihí supárgíoyíne aiwí áamá wíyo óf síwáníhí wíarígfóyíne, inaiwá níníro sídífá onímíapia wehagi níwíníroná ananí emí nímamoro aí kamerí xwéríxa weháná síhíwí míwíní o tñni gwínárearígfóyíneríni.” nuríri awa re oyaiwípoyíníri “None ηwí ikaxí xwé eáníhíyo ogámí neranéná ayí kameríníhí gwínárearíhíwáfaní? Nwí ikaxí onímíapia eáníhíyo píraníhí níxídíranéná ayí sídífá emíníhí mamoaríhíwáfaní?” oyaiwípoyíníri e uríhínigíni.

²⁵ Ámí re uríhínigíni, “Nwí ikaxí mewegíoyíne tñni Parisioyíne tñni aweyí! Sía wíyí sóyíne majíá seaóríníaríni. Naní ero sípí ero yarígfóyíne, Goríxo xeaníhí seaikáríníá ehagi nání dñf sípí oseainí. Sóyíne kapíxíyo tñni xwáríá síxíyo tñni bíaríwámi dání wayí níroro aí xwíoxíyómíni segí íwí meaarígfáyí tñni uyíni yarígfáyí tñni magwí ení. ²⁶ Parisi síhíwínihí supárgíoyíne, kapíxíwámi tñni xwáríá síxíwámi tñni xámí xwíoxíyómíni wayí róáná bíaríwáminí ení naní imóníníhí. ²⁷ Nwí ikaxí mewegíoyíne tñni Parisioyíne tñni aweyí! Sía wíyí sóyíne majíá seaóríníaríni. Naní ero sípí ero yarígfóyíne, Goríxo xeaníhí seaikáríníá ehagi nání dñf sípí oseainí. Sóyíne áamá xwárípáyo seáyí e mía imíxáná símajíyí naní raríhípáníhí imóníhí. Ínímíníyí áamá ehí nórówapíri píyaní eaaríhípáníhí eháná. ²⁸ Áamá wí sóyíne síhíwí níseaníroná ‘Wé rónígfáwaríni.’ seaíaiwíaríhíagí wí segí xwíoxíyómíni naní ero sípí ero yarígfápi tñni ríkíkíríó yarígfápi tñni magwí ehagi síhíwí míseanarígfáriní. ²⁹ Nwí ikaxí mewegíoyíne tñni Parisioyíne tñni aweyí! Sía wíyí sóyíne majíá seaóríníaríni. Naní ero sípí ero yarígfóyíne, Goríxo xeaníhí seaikáríníá ehagi nání dñf sípí oseainí. Sóyíne Goríxoyá wía rókíamoagíáyíyá xwárípáyo maní e warípáníhí síhíyo xegí yoí nearo uráráriro áamá wé rónígfá ehíná pegíáwa xwá wéyáríníhí ení mía imíxíro neróná ³⁰ re rarígfáriní, ‘None ehíná aríowa ηweagíná níhíwearane síhíwíyí, awa wía rókíamoagíáwami píkiaríná none ení nawíní wí píkiaríri ehíwámani.’ rarígfáriní. ³¹ Sewaníhíoyíne e níríróná xwíyá nímeáríníro réníhí rínaríhí, ‘Negí aríowa wía rókíamoagíáwami píkiagíowami xiáwoneríni.’ áwaní éhíhí rínaríhí. ³² Sóyíne segí aríowa wía rókíamoagíáwami nípíkiro yagíápi ní múro xwíyá wíni meárínípíri nání ananí éfíxíni. ³³ Sídíroyíne, weaxíá miáoyíne Goríxo xwíyá níseamearíri ría aníhí wearíhíyo seaíkeaaráná aríge nerí urakínípírfáriní? Oweoi, wí nu-

rakinipíríámani. ³⁴ Píráníḡ arfá époi. Nioni wfá rókiamoarigfáwami tñni áamá nijfáwami tñni ḡwí ikaxí eáníḡipi mewegfáwami tñni soyfne tñḡ e nání uowárímfá enagi aiwi soyfne awa wami pikiro wami ikfáyo yekwíroáriro wami segí rotú anḡyo dáni síkwfá ragí pírí uyikiro wa nuro anḡ bí bimi ḡweáfe mixí nixída uro epíríáriní. ³⁵ Ayí rípi nání awami soyfne tñḡ e nání uowárímfáriní. Soyfne xwfá tḡyo xwiyfá áamá wé rónigfá niyoni go go pikigfá nání rfá meárinipírí awami soyfne tfáminí uowárímfáriní. Iwamfó wé róniḡ Aiborfomi pikine dáni yoparf wfá rókiamoagí Sekaraiaomi —O íraf rídiyowá yaníro ikwíkwíárimf yarigfe midáni enána Gorixoyá anḡ awawá ‘ḡwíáxiní.’ rínḡe midáni enána áwinimí e pikigforiní. Omi pikigfe nání xwiyfá meárinipírí áamá ayo segí tfáminí uowárímfáriní. ³⁶ Nepa seararíniní, ‘Oxí apíxí agwí ríná ḡweagfáyfne amípi nioni seararíná rípi níseáimeanfáriní.’ seararíniní.

Jerusaremi ḡweáyf nání ríḡipi nániríní.

³⁷ Jerusaremi ḡweáyfne wfá rókiamoarigfáwami pikiro áamá Gorixo seyfne tñḡ e nání uowárénapiḡowami síḡá nearo pikiro yarigfáyfne, nioni karfkarf xinái miá iwḡyo ínimi mímeámí yarínḡpa nioni ení axípi seaimínirí yaríná seyfne míseaimónaríní. ³⁸ Arfá époi. Gorixo yeáyf níseayimíxemearíná anḡ seyfne ḡweaanírí egfe ríxa anípa imóniḡoí. ³⁹ Ayí rípi nání seararíniní. ‘Seyfne nioni síḡwí mánanf néfasána re rípirfíná nániní nanípirfáriní, “Ámináo uowárénapána weapínfomi yayí seáyí e oumeaneyí.” rípirfíná nániní síḡwí nanípirfáriní.’ seararíniní.” urínigíní.

24

“Anḡ rídiyowá yarigfíwá ikwierómioanfáriní.” uríní nániríní.

¹ Jisaso anḡ rídiyowá yarigfíwámí dání nípeyearí warfná xegí wiepísarínḡowa anḡ Gorixo nání e mírínḡyfí awíaxí enagi “Jisaso píráníḡ síḡwí owíniní.” níyaiwiro árixá wianíro báná ² o re urínigíní, “Soyfne síḡá anḡ tíyf nñni síḡwí ríwínarínḡoí? Nepa seararíniní. Rfḡyo síḡá kíkíroniḡ rípiyf wo wfómi seáyí e ikwíárinínfámani. Síḡá ikwíkweyárinḡ rípi nñni ikwierómioanfáriní.” urínigíní.

Xeanḡí iwamfó wímeanfápi nání uríní nániríní.

³ E nurimí nurí dfwí mḡḡ Oripíyo níyirí e éf ḡweanána wiepísarínḡowa Jisaso xegípi ḡweanagi níwíníro anḡwí e níbíro yumí yarínḡ re wígfawixíní, “Joxí áwanḡ neareí. Síḡápi gíná ikwierómioanfáriní? Síḡwí ayo níwínírane ‘O ríxa níweapíní anḡwí ayorfáni?’ yaiwirane ‘Sfá yoparfí ríxa ríyirfáni?’ yaiwirane yanfwá nání pí ekíyínḡyo wínanfwaríní? Joxí neareí.” uríagfá ⁴ o áwanḡ nurífná re urínigíní, “Áamá wí yapí searéwapíyipfíxinírí dḡḡ íá níxíríro éfíxiní. ⁵ Ayí rípi nání seararíniní. Áamá obaxí wo wo níbayíro yof nóniyá níriníro yapí re searéwapíyaníro epíríáriní, ‘Áamá yeáyf seayimíxemeanfa nání arfowayá xwfá piáxfyo dání iwiaronfóyi rarigfó imóniḡáoníríní.’ searéwapíyaníro éána áamá oxí apíxí obaxí ‘Nepaxíní.’ níyaiwiro xewḡyo xdfípirfáriní. ⁶ Soyfne ‘Anḡ nowamíní mixí ikwínaróariní.’ rínánáyf xwiyfá imínḡ ‘Anḡ wímí mixí inarínḡoí.’ ríníméánáyf wáyf mepa éfíxiní. Mixí ayf xámí niga nurí aiwi sfá yoparf Jisasoní weapímfáyi síniríní. ⁷ Áamá gwí wírí níwiápnímearo wíníyf tñni mixí iníro ero mixí ináyf wí níwiápnímearo wíníyf tñni mixí iníro ero anḡ wíyf wíyo pobonf erí anḡ wami agwf nání ikeamóníro epíríáriní. ⁸ Apí

nɪpɪnɪ e imɔnarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪnɪ re yaiwɪrɪxɪnɪ, ‘Rɪwɛnɪ xwɛ enɪ nɪnɪ iwamɔ rɪyɪ rɪyarɪnɪ? Oyɪnɪ.’ yaiwɪrɪxɪnɪ. Apɪxɪ nɪaɪwɪ xɪrɪmɪnɪrɪ nerɪnɪ dɪŋɪ re yaiwɪarɪgɪfɪpɪ, ‘Rɪwɛnɪ rɪnɪŋɪ xwɛ nɪmɪnɪrɪ nɪnɪ iwamɔ rɪnɪarɪnɪ? Oyɪnɪ.’ yaiwɪarɪgɪfɪpɪ soyɪnɛ enɪ nɪonɪ rarɪŋɪpɪ imɔnarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪnɪ re yaiwɪrɪxɪnɪ, ‘Rɪwɛnɪ xɛanɪŋɪ xwɛ neaɪmɛanɪfɪrɪfɪnɪ?’ yaiwɪrɪxɪnɪ. ⁹ Inɪ soyɪnɛ ɪmɪ wɪ ɪfɪ nɪseaxero xɛanɪŋɪ seaikɪrɪro seapɪkɪro epɪrɪfɪ nɪnɪ ɪmɪ wɪyo mɪnɪ wɪpɪrɪfɪrɪnɪ. ɪmɪ gwɪ rɪxɪ wɪrɪ wɪrɪmɪ dɪŋɪ nɪnɪ soyɪnɛ nɪonɪ nɪxɪdarɪŋagɪfɪ nɪnɪ sɪmɪ tɪnɪ seapɪrɪfɪrɪnɪ. ¹⁰ E seaiarɪnɪ ɪmɪ obaxɪ nɪonɪ nɪxɪdarɪgɪfɪyɪ rɪwɪ nɪnɪmoro wigɪ wɪnɪyɪ Jɪsasonɪ nɪxɪdarɪgɪfɪyɪ nɪnɪ ɪmɪ ɪmɪyɪ urɪro ayɪ tɪnɪ sɪmɪ tɪnɪ ɪnɪro epɪrɪfɪrɪnɪ. ¹¹ ɪmɪ wɪ nɪwɪɪpɪnɪmɛaro mɪmɔnɪ wɪfɪ rɔkɪamoarɪgɪfɪwɪ nɪmɔnɪro ɪmɪ oxɪ apɪxɪ obaxɪyo yapɪ wɪwɪpɪyɪpɪrɪfɪrɪnɪ. ¹² ɪmɪ rɪkɪkɪrɔfɔ nɪgɪ upɪrɪfɪ ɛŋagɪ nɪnɪ ɪmɪ obaxɪ wɪyo wɪ nɪwɪanɪrɪ arɪrɪ wɪarɪgɪfɪpɪ pɪnɪ wɪarɪpɪrɪfɪrɪnɪ. ¹³ E nerɪ aɪ gɪyɪ gɪyɪ ɛŋɪ neanɪro nɪonɪ dɪŋɪ nɪnɪkwɪrɔro nɪxɪdarɪgɪfɪyɪ sɪfɪ yoparɪyɪmɪ nɪonɪ ananɪ yeɪyɪ uyɪmɪxɛmɛamɪfɪrɪnɪ. ¹⁴ Xwɪyɪfɪ yayɪ seainarɪŋɪ ‘Gorɪxo xegɪ xwɪoxɪyo mɪmɛamɪ nerɪ seamɛŋwɛanɪfɪ nɪnɪ segɪ ɪwɪ yarɪgɪfɪpɪ rɪwɪmɪnɪ nɪmɪmoro nɪsanɪro ŋwɛɪrɪxɪnɪ.’ rɪnɪŋɪpɪ ɪmɪ nɪonɪ nɪxɪdarɪgɪfɪyɪ nuro ɪmɪ gwɪ wɪrɪ wɪrɪ nɪyonɪ xwɪfɪ rɪrɪ nɪrɪmɪnɪ amɪ gɪmɪ ŋwɛagɪfɪyɪ wɪfɪ nurɪmɛmɪnɪ ɛŋɪnɪ sɪfɪ yoparɪyɪ ɪmɔnɪnɪfɪrɪnɪ.

Xɛanɪŋɪ rɪfɪ tɪŋɪ wɪmɛanɪfɪpɪ nɪnɪ urɪŋɪ nɪnɪrɪnɪ.

¹⁵ “Soyɪnɛ wɪfɪ rɔkɪamoagɪ Danɪero nɪrɪrɪ ɛanɪpɪ ɪmɪ sɪpɪ seaikɪrɪŋo anɪ awawɪ Gorɪxoyɪ ŋwɪfɪ ɪkwɪrɔnɪŋɪfɪwɪmɪ xɔrɔrɪ nerɪ xwɪrɪfɪ ɪkɪxɛagɪ nɪwɪnɪrɪnɪ —ɪmɪ gɪyɪnɛ xwɪyɪfɪ rɪpɪ ɪfɪ rɔfɪyɪnɛ, dɪŋɪ pɪrɪnɪŋɪ morɪfɪnɪ. ¹⁶ E nɪwɪnɪrɪnɪ Judɪa pɪropɛnɪsɪyo ŋwɛagɪfɪyɪ dɪwɪyo nɪnɪ ɛfɪ yɪrɪxɪnɪ. ¹⁷ ɪmɪ gɪyɪ gɪyɪ anɪ wɪaɪwɪyo nɪpɛyɪro seɪyɪmɪnɪ ɪkwɪrɔnɪŋɪfɪwɪmɪ nɪŋwɛarɔnɪ ‘Sɪpɪ neaikɪrɪŋo rɪxa ŋwɪfɪ ɪmɔnɪŋɛ xwɪrɪfɪ ɪkɪxɛarɪnɪ.’ rɪnarɪŋagɪfɪ arɪfɪ nɪwɪrɪnɪ sɪnɪ mɛpɪ ɛrɪxɪnɪ. Nɪwɪɪpɪnɪmɛamɪnɪ amɪpɪ ɪnɪmɪ ɪkwɪrɔnɪŋɪfɪwɪmɪ wɛŋɪpɪ mɛanɪro nɪnɪ nɪwɛpɪnɪro mɪpɪwɪpɪ sa nɪwɛpɪnɪro dɪwɪyo nɪnɪ anɪnɪ ɛfɪ yɪrɪxɪnɪ. ¹⁸ ɪmɪ aɪwɪ ɔmɪŋɪyo yarɪgɪfɪyɪ ɛnɪ arɪfɪ e nɪwɪrɪnɪ amɪ ɪyɪfɪ mɛanɪro nɪnɪ anɪ e nɪnɪ mupɪ sa dɪwɪyo nɪnɪ ɛfɪ yɪrɪxɪnɪ. ¹⁹ Inɪ apɪxɪ nɪaɪwɪ agwɪ ɛgɪfɪwɪ tɪnɪ sɪnɪ nɪaɪwɪ amɪŋɪ narɪgɪfɪwɪ tɪnɪ anɪnɪ ɛfɪ upaxɪ mɪmɔnɪŋagɪ nɪnɪ aweyɪ! Arɪge nero dɪwɪyo nɪnɪ anɪnɪ ɛfɪ yɪpɪrɪfɪrɪfɪnɪ? Owɛoɪ. ²⁰ Anɪnɪ ɛfɪ mupaxɪ neaɪmɔnɪnɪgɪnɪrɪ Gorɪxomɪ rɪxɪŋɪ re urɪrɪxɪnɪ, ‘Inɪ ɪmɪŋɪ mɪrɪpɪ ɛwɪnɪgɪnɪ. Sabarɪfɪ ɛnɪ mɪmɔnɪpɪ ɛwɪnɪgɪnɪ.’ urɪrɪxɪnɪ. ²¹ Ayɪ rɪpɪ nɪnɪ seararɪŋɪnɪ. Gorɪxo xwɪfɪ ɪmɪxɪrɪ anɪnɪ ɪmɪxɪrɪ ɛŋɛ dɪnɪ ɪmɪ xɛanɪŋɪ nɪmɔgɪ bagɪfɪ aɪwɪ sɪpɪ seaikɪrɪŋo ŋwɪfɪ ɪmɔnɪŋɛ xwɪrɪfɪ ɪkɪxɛanɪ xɛanɪŋɪ rɪfɪ tɪŋɪ seɪmɛanɪfɪrɪnɪ. Xɛanɪŋɪ ɪnɪ ɪmɔnɪnɪfɪ rɪpɪ tɪnɪ amɪ wɪ xɪxɛnɪ ɪmɔnɪnɪfɪ mɛnɪnɪ. ²² Gorɪxo xɛanɪŋɪ ɪmɔnɪnɪfɪ apɪ nɪnɪ ‘Anɪnɪ pɪnɪ owɪarɪnɪ.’ mɪyɪaɪwɪarɪpɪ nerɪ sɪŋwɪrɪyɪ, ɪmɪ wɪyo yeɪyɪ uyɪmɪxɛmɛapaxɪmanɪ. ɪmɪ xɪfɪ ɛyɪrɔarɪŋɪ ɛŋagɪ nɪnɪ xɛanɪŋɪ apɪ nɪnɪ ‘Anɪnɪ anɪpɪ ɔɪmɔnɪnɪ.’ rɪnɪfɪrɪnɪ. ²³ Inɪ ɪmɪ wɪ ‘Sɪŋwɪ wɪnɪpoyɪ. Yeɪyɪ neayɪmɪxɛmɛanɪfɪ nɪnɪ arɪowayɪ xwɪfɪ pɪaxɪyo dɪnɪ ɪwɪaronɪoyɪ rarɪŋwɪo rɪworɪnɪ.’ re searɪnɪrɪnɪ, wɪ ‘Jɪɪworɪnɪ.’ searɪnɪrɪnɪ, arɪfɪ mɪwɪpɪ ɛrɪxɪnɪ. ²⁴ Ayɪ rɪpɪ nɪnɪ seararɪŋɪnɪ. ɪmɪ wɪ nɪwɪɪpɪnɪmɛaro ‘Oxɪ apɪxɪ Gorɪxo ɛyɪrɔarɪŋɪyo yapɪ wɪwɪpɪyɪpaxɪ rɪfɪ ɪmɔnɪnɪ?’ nɪyɪaɪwɪro yapɪ wɪwɪpɪyanɪro nɪnɪ wɪ ‘Kɪraɪso, arɪowayɪ xwɪfɪ pɪaxɪyo dɪnɪ ɪwɪaronɪoyɪ rarɪgɪfɪ, ayɪ nɪonɪrɪnɪ.’ rɪro wɪ ‘Wɪfɪ rɔkɪamoarɪŋɪnɪrɪnɪ.’ rɪro nero ɛmɪmɪ xwɛ ɪmɪ sɪŋwɪ mɪwɪnarɪgɪfɪpɪ ɛro ayɪ rɪwɪmɔnɪpaxɪ bɪ ɛro epɪrɪfɪrɪnɪ. ²⁵ Pɪrɪnɪŋɪ arɪfɪ mɔnɪpoyɪ. Amɪpɪ rɪwɛnɪ ɪmɔnɪnɪfɪpɪ nɪnɪ rɪxa ɪwanɪ

seararinqagi yapf seaiwapiyipfrixiniri nani dinq nimoro éfrixini. ²⁶ Nioni rixa píraninqf áwanf searfá enqagi nani áma wí ‘Arfá époyi. O áma nani dinq meaqe jfamí nweani.’ searána soyfné arfá niwiro mupa éfrixini. Wí ‘Arfá époyi. O anfyo ná inimi yumí nweani.’ searána arfá m+wipa éfrixini. ²⁷ Áma imóninqaoni niweapifrná ápianwf nerfná anf ikwfróninqf nimini wfá ókiarinqpa nioni eni wfá nókia weapimfá enqagi nani áma wí ‘O yumí e nweani.’ searánayf, arfá m+wipa éfrixini.” nuriri ²⁸ awa re oyaiwípoyiniri, “Nioni weapimfaé nani áma áwanf wí rípxf menini. Áma nini síñwf naniprfárinini.” oyaiwípoyiniri ewayf ikaxf rípi urinqnigini, “Nanwf piyf weqe apurf obaxf pénarinqfrinini.” urinqnigini.

Áma imóninqo weapimfápi nánirini.

²⁹ Ámi re urinqnigini, “E neri aí xeaninqf api nini rixa niseaímeámána enána apaxf mé sogwf sfá yiniri emá wfá mónipa eri síñf anfnami dani exweánowiri eri amípi enf eáninqf anfnami enfyf úpiyiniri eri rixa nemána enána ³⁰ nioni ekiyinqninqf niga niweapiri áma niyoni síñáni wimónána áma gwí arf arí nini áma imóninqaoni níknimi gf enf eáninqf tñni anf pírfyo dani agwf tñni weaparinqagi síñwf nínaniróna nwf eaprfárinini. ³¹ E yarfná pékákí aga enf tñni rínfagi nioni gf anfnajowa áma oxí apíxf Goríxo eyíroárinifyf xwfá ríri nirimini ami gimi nweagfáyo wirimeapiri urowárimfárinini.

Ewayf ikaxf ikfá pikfna nánirini.

³² “Soyfné ewayf ikaxf ikfá pikfna nani rinqnifpi nani dinq nimoro nijfá imónifpoyi. Íkfá pikfna mimiñwf neánowimána ámi iniigf sixf níniri rixa minqf inána, ‘Rixa xwiogwfráni?’ yaiwiarigfárinini. ³³ Síñwf e niwiniro yaiwiarigfápa nioni seararinqayf nini imónarinqagi niwinifná re yaiwírfrixini, ‘O niweapini nani rixa fwi éniñf rírónapini? Oyini.’ yaiwírfrixini. ³⁴ Nepa seararinqini. Áma ríná nweagfáyfné wiyfné siní mipé nweanána amípi nioni seararinqapi nimóninfrárinini. ³⁵ Anfna tñni xwfári tñni anípa imóninftá enqagi aiwi xwiyfá nioniyá wí surfmá imóninftámani.

“Nioni weapimfáyi nani áma wo nijfámani.” urinqf nánirini.

³⁶ “Nioni ámi gini gíná niweapimfá naniyf áma nini aiwi wo nijfá mimónini. Anfnajf aiwi nioni aiwi nijfá mimóninqwinini. Sa gf áponi nijfárinini. ³⁷ Áma imóninqaoni ámi weapaná áma Nowao tñíná yagfápa axfpi yarinqagfa winimfárinini. ³⁸ Iniigf waxf siní niroga m+wiápfntimeapa enána ayf sfá Nowao sípíxfyo páwinfe nánini re néra ugfawixini. ‘Goríxo iniigf waxf tñni xwírfá wí neaikixenftámani.’ niyaiwiro aiwá niro iniigf niro néra nuro apíxf niñwirára uro nimeáa uro néra núfsána ³⁹ ‘Pí pí neaímeanfáranini?’ m+yaiwí néra warfná iniigf waxf nímáromi unjinqnini. Áma imóninqaoni ámi niweapifrná áma maiwí axfpi e néra warinqagfa wímeámfárinini. ⁴⁰ Sfá nioni weapimfáyimi áma waú, aiwá ominqfyo yarigfíwaú gf anfnajowa wfómi niwirimearo aí wfómi e wáriprfárinini. ⁴¹ Apíxf wípaú eni pírawá yunf ikixémf yarfná wfími niwirimearo wfími e wáriprfárinini. ⁴² Ayfnáni soyfné awíninqf nwearfíni. Díxf Ámináoni bimftá nani soyfné majfá imóninqagfa nani dinq tñni nweáfríxini. ⁴³ Ewayf ikaxf rípi nani eni dinq mópoyi. Áma wo, anf xiáwo ‘fwi mearinqo sfá riyimi ríná bínirfeninqo?’ niyaiwirí síñwiriyf, awí niñwearfná xe nfkwirí opáwiniri síñwf winimini enfmani. ⁴⁴ Áma imóninqaoni weapimfáyi nani eni soyfné siní majfá enqagfa nani awíninqf nweáfríxini.” urinqnigini.

Ewayf ikaxf boswo nanirini.

⁴⁵ Jisaso ewayf ikaxf ami bi urimniri nani yarinj re winjigin, “Omijf wiirinjyf wo xegf bosoya manj arfa niwir dnf nenwiper nerfnayf arige imonini? O re imonini. O omijf rpi nani boswo oimoini xegf boso rpeanorini. O xegf bosoya omijf wiirigfayo umeiri aiwa yanj umeiri yarinjorini. ⁴⁶ Boso ami dani nibiri xegf boswo rpeano xami yagfpa axfp piraninj yarinjagi niwinrfnayf, boswo yayf owini. ⁴⁷ Nepa seararinjini. O piraninj yarinjagi niwinrfnayf, xegf omijf nni eni menfa nani rpeanarin. ⁴⁸ E ner aiwi boswf axo ‘Gf boso yapapni binimenioi.’ niyaiwiri ⁴⁹ xegf omijf ani wiirigfawami iwanj nimeperi ama papikf yarigfa wa tni inigf nro aiwa nro nera nurina ⁵⁰ ‘Boso sfa riyimi nibinimenioi.’ niyaiwiri yarinjyf wiyimi, sfa xfo biniyimi majfa nimoini yarinjyimi boso rixa nremonapiri re winfarini. ⁵¹ Omi mif niwakwiri ama nanj ero sipi ero yarigfayf tnf e warinfarin. E rfninj xwe winarina njw earo magi ironiro epirferini.” Jisaso ewayf xwiyfa e urinjigini.

25

Ewayf ikaxf apixf apiyá wé wúkaú nanirini.

¹ Jisaso ewayf xwiyfa re urinjigin, “Áma ‘Gorixo xfo xegf xwioxfo mmeamf ner oneamenwean.’ yaiwifayf apixf apiyá wé wúkaú riwaninj imonioi. Íwa ‘Negf ama o xegf apixf snj meanimi niwirimiami binioi.’ rfnagi arfa niwiro of e oneairimearoni wigf ramixf xixegfni nimixaromi nuro of e wenj nero nweagfiwarini. ² Apixf wé ná wuni íwa majmajfa ikarinfifiwarini. Wé wfumi danj wiwa dnf piraninj mogfiwarini. ³ Majmajfa ikarinfifiwa ramixf nmaxirina piurf sixf mmaxirigfiwarini. ⁴ Dnf piraninj mófiwa ramixf nmaxirina piurf sixf eni xixegfni maxirigfiwarini. ⁵ Íwa wenj ner nweanana apixf snj meano sini sfa oripfnf yarina íwa sa niowarf nero rixa sa wenana ⁶ rixa arwegf imonana rfaiwa re rfnjigin, ‘Wenj époyi. Apixf snj meao rixa iwo barini. Seyné of e wirimnapoyi.’ rfnagi arfa niwiro ⁷ apixf apiyá níwani niwiapfnmearo ramixf apiawf xwe owenri fa nkinimiximána ⁸ majfa ikarinfifiwa wigf piurf yeayf ner ramixf supararinjagi niwinro dnf piraninj mófiwami re urigfawixini, ‘Negf ramixf suparimniri yarinjagi nani sewayné piurf bi neiapoyi.’ urigfa aiwi ⁹ íwa re urigfawixini, ‘Oweoi, piurf newaneyá ramixf sewaynéyá tni newaneyá tni xixeni mimoini. Newaneyá eni suparinjigini. Sewayné nuro segf eni stiwá anjyo ama piurf bf yarigfayo bf époyi.’ urigfa ¹⁰ majmajfa ikarinfifiwa piurf bf yanro nani úana ama apixf snj meao nibiri apiyá wiwa piraninj nimixiniri wenj nero nweagfiwa o tni nerimeanimi anj aiwa apixf meani nani imixarfe nani nuro anjyo páwíana ówanj yarinjigin. ¹¹ Ówanj rixa niyarinimána enana apiyá piurf bf yanro úfiwa nibiro bfarwami dani re urigfawixini, ‘Ámináoxini, Ámináoxini, newané ówanj neafkwioeai.’ urigfa ai ¹² o re urinjigin, ‘Nioni nepa seararinjini. Nioni sewayné nani majfonirini.’ urinjigin.” Jisaso ewayf xwiyfa e nuriri ¹³ re urinjigin, “Sfa nioni weapmfayi soyné majfa enagi nani piraninj wenj nero awininj nweáfrixini.

Ewayf ikaxf omijf wiirigfá waú wo nanirini.

14 “Ayí rípi nání ‘Awíníjé ɲweáfríxíni.’ seararíjéni. Nioní ámi níweapíríná áamá nioní níxídarígíáyo wigí níiarígíápi xíxeni wiimfá enagi nání nioní áamá amípi mímúrónié róníjé imóníjéni. O xegí ané wíyo urínaumíníri neríná áamá xínáiwáníjé nímoníro omíjé wíiarígíáwami ‘Eíni.’ nuríri xegí iyfá fá nígwí amípi pírániéjé umeipírí nání yané níwiríná ¹⁵ omíjé xíxeni epaxowa enagi níwíníri womí nígwí K5,000 mání wirí womí K2,000 mání wirí womí K1,000 mání wirí nemo ané wíyo urínaumíníri uníjéni. ¹⁶ Nígwí K5,000 wío apaxé mé nurí nígwí apí tñní omíjé neríná sayá níxírí ámi K5,000 bí sayá imíxíjéni. ¹⁷ Nígwí K2,000 wío ení nígwí apí tñní omíjé neríná ámi K2,000 bí sayá imíxíjéni. ¹⁸ E nerí aí nígwí K1,000 wío nígwí apí nímeámi nurí máníjé nírípimáná míraxwoyá nígwí pínné e tíjéni. ¹⁹ Míraxwo ané wíyo urínaumíníri wago neméísáná ámi níbíri ‘Gí nígwí ríxa sayá níxá ugíárfani? Síjwí owínímíni.’ níyáiwírí ‘Gí omíjé níiarígíá nígwí wíjáwa obípoi.’ ráná ²⁰ áamá nígwí K5,000 wíjé nígwí xfo wíjépi tñní nígwí K5,000 xfo sayá imíxíjépi tñní nímeámi níbíri síwá níwirí re uríjéni, ‘Míraxwe, joxí xámí K5,000 níapíjépi ámi nioní sayá níxíríná K5,000 ámi bí imíxíjé rípi síjwí wíneí.’ uríagi ²¹ míraxwo re uríjéni, ‘Gí omíjé níiaríjéni, joxí omíjé níiríná aníjé mání nané níiaríjéni, joxí awíaxé éfríni. Omíjé onímíá nioní síapíjépi joxí aníjé mání píránié níjé enagi nání gí amípi obaxíyo merífa nání “Bosíwoxíni” nírírí orírípeámi. Joxí níwíapírí nioní tñní nawíní níjwearíná yayí nioní nínaríjépa axípi yayí osíníni.’ uríjéni. ²² Áamá nígwí K2,000 wíjé níbíri re uríjéni, ‘Míraxwe, joxí K2,000 níapíjépi nioní sayá níxíríná K2,000 ámi bí rípi xíríná rípi síjwí wíneí.’ uríagi ²³ míraxwo re uríjéni, ‘Gí omíjé níiaríjéni, joxí omíjé níiríná aníjé mání nané níiaríjéni, joxí awíaxé éfríni. Omíjé onímíá nioní síapíjépi joxí aníjé mání píránié níjé enagi nání gí amípi obaxíyo merífa nání “Bosíwoxíni” nírírí orírípeámi. Joxí níwíapírí nioní tñní nawíní níjwearíná yayí nioní nínaríjépa axípi yayí osíníni.’ uríjéni. ²⁴ Áamá nígwí K1,000 wíjé níbíri re uríjéni, ‘Míraxwe, joxí arífa rífa wé raríjéni. Aiwá joxí jíwaníjéni íwífa muríje mirí íwí mímó eje mirí yaríjéni enagi nání ²⁵ nioní wáyé nerí nígwí K1,000 joxí níapíjépi nímeámi nurí xwífa weyárijéni. Síjwí wíneí. Díxí nígwípi rípiríni.’ uríagi aí ²⁶ míraxwo re uríjéni, ‘Gí omíjé níiaríjé ríwí síwífa yíjé roxíni, joxí sípíní enífríni. Joxí “Xewaníjé íwífa muríje mirí íwí mímó eje mirí yaríjéni.” níniáiwírí nání ²⁷ nígwí nioní síapíjépi pí nání nígwí aníyo mítípa enífríni. E nítrí síjwíríyí, nígwí apí tñní ámi bí seáyí e ikwíaríníjéni meámíníri éaríni.’ nuríri ²⁸ wami re uríjéni, ‘Nígwí K1,000 xíríjéni nírápíro K10,000 xíríjéni mání wípoyí. ²⁹ Ayí rípi nání seararíjéni. Áamá gíyí gíyí nioní wíjépi píránié mímepa nerí kíkífa nerínáyí apí aí nírápímífríni. ³⁰ Omíjé níiaríjé sípíomi fá níxero sífa yíníjé bíaríwámíni moáipoyí. Sífa yíníjé rínníjé ayíkwí mívínípa enífa enagi nání áamá ɲwí earo magí íróníro epírífríni.’ ” Jísaso ewáyí xwíyífa e uríjéni.

Áamá níyoní mí ómómíxímí wíntápi nání uríjé náníri.

³¹ Ámi re uríjéni, “Áamá imóníjéni mímí ináyí nímoníri níknímáná gí anéjéni tñní nawíní xíxéáníjé níga níweapírane íkwíanjé ámayo mí ómómíxímí emíánami éf ɲweááná ³² áamá gwí wirí wírí nñní gí símímaníjéni awí eaáripírífríni. Awí eaáraná nioní áamá sípísípi méarígíáwa sípísípi tñní memé tñní neyíroro sípísípi mídání memé mídání

wárarigfápa á máyo axfpi e neyírori midimidáni n#wárirfná ³³ sipisipí wé náúmíni wárirí memé onamíjúmíni wárirí emfáríni. ³⁴ E nemána míxí ináyoni wé náúmíni n#jweagfáyo re urímfáríni, ‘Ámá gí ápo píraníjé seaimíxííyífné n#wiapiro oyá xwioxíyo jweápoyí. Anj o xwíarí imíxírí anjna imíxírí enj dání seyíné nání wé roáríne n#wiapiro jweápoyí. ³⁵ Ayí rípi nání seararíjíní. Nioní agwí niarfna seyíné aiwá bí niapagfáríni. Iníigí nání ninána iníigí bí niapagfáríni. Nioní anj midáñoni enána seyíné n#nipemeámi wagfáríni. ³⁶ Iyíá mayoni enána bí n#páragfáríni. Simíxí yarífná seyíné n#bíro n#menjweagfáríni. Gwí anjyo jweañána seyíné xwíyíá n#jwénapagfáríni.’ urímfáríni. ³⁷ E uráná ámá wé rónigfáyí re n#rípírfáríni, ‘Ámínáoxíni, gíná agwí nání yarífná síjwí n#ranírane aiwá siapagwáríni? Gíná iníigí nání sínána iníigí siapagwáríni? ³⁸ Gíná joxí anj midáñoxíni imóníñána n#sipemeámi wagwáríni? Gíná iyíá mayoxí emearíjagi n#ranírane iyíá ríparagwáríni? ³⁹ Gíná joxí símíxí yaríjagi rímenjweagwáríni? Gíná gwí anjyo jweañána xwíyíá ríjwénapagwáríni?’ n#ráná ⁴⁰ míxí ináyoni re urímfáríni, ‘Nepa seararíjíní, “Seyíné ámá nioní gí imónigfá tíyo sípí apíami aiwí arírá n#wírí e n#wírínáyí ayí nioníni níagfawíxíni.” seararíjíní.’ urímfáríni. ⁴¹ E nurímáná wé onamíjúmíni n#jweagfáyo re urímfáríni, ‘Goríxo nání ramíxíngfáyífné píní n#n#wíarími nuro ríá aníjé wearíjé xífo obo tíní anjínají xíomi íwí wíkaríngfáwa tíní nání imíxáríjírímí nání úpoyí. ⁴² Ayí rípi nání seararíjíní. Nioní agwí nání yarífná seyíné aiwá bí m#niapagfáríni. Iníigí nání ninána bí m#niapagfáríni. ⁴³ Anj midáñoni enána n#nipemeámi wagfámani. Iyíá mayoni emearífná iyíá bí m#n#páragfáríni. Simíxí wenána m#n#menjweagfáríni. Gwí anjyo jweañána xwíyíá m#n#jwénapagfáríni.’ uráná ⁴⁴ wíwaníjyí re n#rípírfáríni, ‘Ámínáoxí gíná joxí agwí nání erí iníigí nání síníri anj midáñoxí imóníri iyíá mayoxí erí símíxí werí gwí anjyo jwearí yaríjagi nene síjwí n#ranírane arírá m#sipa yagwáríni?’ n#ráná ⁴⁵ ayo re urímfáríni, ‘Nepa seararíjíní. Seyíné ámá nioní gí imónigfá tíyo sípí apíami aiwí arírá m#wípa nerífnáyí ayí nioní eníni níagfawíxíni.’ uráná ⁴⁶ ayí ríni aníjé winíne nání upírfáríni. E nerí aí wé rónigfáyí díjé n#yímiñpí tígíyí jweapírfé nání upírfáríni.” uríjínigíni.

26

Jisaso nání mekaxí megfá náníri.

¹ Jisaso xwíyíá apí n#píni nuríísáná xegí wiepísariñowami re uríjínigíni, ² “Soyíné níjfaríni. Ríxa sía wíyaú óráná sía Goríxoyá anjínajo negí aríowami m#píkí múroníyi —Eníá sía ayí Judayo Isípíyí míxí ináyo íá xejwíríñána Goríxo níáíwí xámíjé n#yoní opíkímíníri anjínají oyáo uowáríjé aiwí Judayí o jwí ikaxí uríjípí tíní xixeni nero bískerfá yísí mayí úrapí nímxíro n#n#ro sipísipí miá n#píkíro ówaníyo ragí xópé yarfá enagi nání anjínajo ayo múroníni. Ayínáni xwíogwí o o pwéána sipísipí miá n#píkíro bískerfá yísí mayí úrapí nímxíro narígfáríni. “Sía ayí imónána wa ámá imóníñáoni íá n#n#xero émayí íkfáyo oyekwíroarfípoyníri m#n# n#wípíráfí.” uríjínigíni. ³ Íná apaxípaníjé imónigfá xwéowa tíní Judayí wígí ámínáowa tíní awa nerímeáníro anj apaxípaníjé imónigfáwami seáyí e imóníño, xegí yoí Kaiapasoyí ríniñoyáyo awí neáníro ⁴ mekaxí re megfawíxíni, “Jisomí píkianíyí yumí aríge nerane íá xíraníréwíni?” mekaxí e nímeróná ⁵ re níra ugíawíxíni, “None

ámáyo mîxí émixamoanîgîni. Aiwá sá Gorîxo negí aríowami mîpîkî múronîyi nánî imîxarîná fá mîxîrîpa oyaneyî.” rîngîfawîxîni.

Jisasomi werîxî nanî bî iwayîmonî nanîrîni.

⁶ Jisaso anî Betani ñweanáná anî áamá peyîyî yago Saimonoyáyo ñweanáná ⁷ apîxî wî werîxî dîñî nanî eaarîñî sixî wá —Sixî awá ñîgwî aga xwé ronîfáwîrîni. Awá ñîmeámî ñîbîrî o aiwá ñîmîñîrî ñweanáná í omî mîñîyo iwayîmonîñîgîni. ⁸ Iwayîmóagî wiepîsarîñowa sîñwî e ñîwîñîro ímî wîkî dîñî ñîwîaiwîro re rîngîfawîxîni, “Werîxî dîñî nanî eaarîñî apî ñîgwî xwé ronîpî pí nánî xwîrî fá ikîxearîni? ⁹ Werîxî apî ñîgwî nánî bî nerane sîñwîrîyî, ñîgwî xwé ñîmearîná áamá uyîpeayîyo arîrá ñîwirane mîñî wîpaxîrîni.” rînarîñagî ¹⁰ Jisaso sîñwî e ñîwîñîrî re urîñîñîgîni, “Í ayî nanî niarîñagî nánî pí nánî ayá wî rarîñoi? ¹¹ Ayî rîpî nánî seararîñîni, ‘Áamá uyîpeayî soyîné tîñî íñîná ñweapîrî fá enagî nánî rîwéná aí arîrá wîpaxîrîni. E neri aí nionî íñîná soyîné tîñî ñweámîámîni.’ seararîñîni. ¹² Í werîxî apî nionî ñîniwayîmorîná ayî xwî fá ñîweyipîrî nánî iwamîó ñîmîxarîni. ¹³ Nepa seararîñîni. Xwî fá rîrî ñîrîmîñî amî gîmî xwîyî fá nionî nánî yayî seainarîñîpî wá ñîmero nurîmerîná apîxî rî nionî werîxî dîñî nanî eaarîñî rîpî ñîwayîmópî nánî enî repîyî wîáná ‘Jisasomi apîxî wî e iyî renîñîgîni?’ yaiwîpîrîfárîni.” urîñîñîgîni.

Judasô ñîgwî meámîñîrî mîyî urîñî nanîrîni.

¹⁴ E uráná Isîkariotî dánî Judaso apaxîpánîñî imónîgî fá xwéowa tîñî e nánî nuri ¹⁵ re urîñîñîgîni, “Nionî Jisaso nánî mîyî searánáyî soyîné ‘Omî pí wîanîwîñî.’ seaimónarîni?” urîagî ñîgwî sîrîpá 30 íayo ñîroaro re urîgîfawîxîni, “Rîpî siapanîwîñî.” uráná ¹⁶ o e dání “Xegîpî ñweanáná pasá umemî nánî sîñwî owîñaxîdîmemîni.” ñîyaiwîrî e enîñîgîni.

Wiepîsarîñowa tîñî aiwá Anîñajo Múronîyi nánî ñîgî fá nanîrîni.

¹⁷ Sá íwamîó Judayî bisîkerî fá yîsî mayî úrapî ñîmîxîro narîgîfáyî iwamîóyi imónáná wiepîsarîñowa Jisasomi ñîbîro re urîgîfawîxîni, “Ge nurane aiwá Anîñajo Neamúronîyimî nánî yeaanarîñwápi joxî tîñî nani imîxanîréwîni?” urîagî ¹⁸ o wiepîsarîñîyî wáumî re urîñîñîgîni, “Awagwî Jerusaremî nánî nuri áamá nionî eararîñáomî ñîwîmearîná re urîpiyî, ‘Yegî yearéwapîyarîño re rîñoi, ‘Nionî xeanîñî ñîpîrî anwî ayorîni. Gî wiepîsarîñowa tîñî joxîyá anîyo aiwá Anîñajo negí aríowami mîpîkî wîarî Múronîyi nánî nanîwîñî.’ rîñoi.’ urîpiyî.” urowáragî ¹⁹ wiepîsarîñowá nuri Jisaso urîfápa axîpî neri sá Anîñajo Múronîyi nánî sipîsipî miá wo ñîpîkîri rîyamî egîsîxîni. ²⁰ Sápî tîñî Jisaso xegî wiepîsarîñî wé wúkaú sîkwî wá tîñî ñîbîro íkwîanwîyo éfî ñîñwearo ²¹ aiwá awá ñîmîxîrî tîpî ñîñîróná o re urîñîñîgîni, “Nepa seararîñîni. Soyîné woxî nionî nánî mîyî nurîrîñîni.” urîagî ²² awa dîñî rî fá uxéagî wo wo re nura ugîfawîxîni, “Ámînáoxîni, nionî nánî mîrarîñîni. Nionî nánî mîrarîñîni.” nura úagî ²³ o re urîñîñîgîni, “Múyo nionî tîñî axîná eagwîarîgwîfío mîyî nurînorîni. ²⁴ Áamá imónîñáonî rîwamîñî neánîrî rîñîñîpa xîxenî ñîpîrî aiwî áamá nionî nánî mîyî nurîrî pasá ñîmeno Gorîxo xeanîñî rî fá tîñî wîñî fá enagî nánî aweyî. Xînáí omî mîxîrîpa neri sîñwîrîyî, rîñîñî Gorîxo wîñîfápi wîñîmîñîrî enî menagî nánî nanî imónîmîñîrî enîrîni.” urîagî ²⁵ Judaso, mîyî urîno re urîñîñîgîni, “Ñîréwapîyarîñoxîni, ‘Aga nionîmanî.’ ñîmónarîni.” urîagî Jisaso re urîñîñîgîni, “Jîwanîñoxî aí ñîrarîñîni.” urîñîñîgîni.

“Ripí gí warárini. Gí ragírini.” uríjé nánirini.

²⁶ Jisaso awa sɪni aiwá nɪnɪróná bisíkerfá bi nɪmeari apɪ nánɪ Gorixomi yayí niwirí kwíkwirímí nerí wiepɪsarɪŋowamɪ mɪni niwirí re urɪŋɪnigɪni, “Ripí ayí gí warárini. Nɪnɪrápiro nípoyí.” nuriri ²⁷⁻²⁸ kapixí iniígí wainí inɪŋwá nɪmeari Gorixomi yayí niwimáná awamɪ mɪni niwirí re urɪŋɪnigɪni, “Noyínéni ríwá nípoyí. Ayí ripí nánɪ seararɪŋini. Nioni ámá níni nánɪ nɪpíkíáná ragí nioniyá xwáyáyo pwarɪŋagɪ niwɪnɪríná re yaiwipíráoɪ, ‘Xwiyfá sɪŋí réroárɪŋípi rixá yoxáŋɪŋí yipámoŋoɪ. Nene íwí yarɪŋwápi yokwarímí neaiini nánɪ rífa enoɪ?’ yaiwipíráoɪ. ²⁹ E nerí aí re seararɪŋini, ‘Nioni re dánɪ iniígí wainí ámí wí mɪnɪ néra nútsáná gí ápo xó xegí xwioxíyo mɪmeámí niseairi seamenŋweante dánɪ ámí nioni tɪni nawíni anani naníwárini.’ seararɪŋini.” nuriri ³⁰ soŋí Gorixomi yayí umeanɪro nɪrimowa nɪpeyearo díwí Oripipámɪ nánɪ yigíawixini.

Pitao “Nisiepɪsamoárɪmɪ éf umiméini.” uríjé nánirini.

³¹ Jisaso wiepɪsarɪŋowamɪ re urɪŋɪnigɪni, “Sfá riyimɪ soyíné noyínéni nɪniepɪsamoárɪmɪ upíráoɪ. Ríwamɪŋí neániri ewayí xwiyfá soyíné nánɪ re rɪnɪŋípi, ‘Gorixoni sipɪsipí xiáwomɪ pikioreawáráná sipɪsipí amɪ amɪ umínfárini.’ rɪnɪŋípi xixeni imónini nánɪ nioni nɪniepɪsamoárɪmɪ éf upíráoɪ. ³² Nioni nɪnɪpíkero aí nioni Gorixoyá dɪŋíyo dánɪ nɪwiápnimeámáná Gariri piropenɪsɪyo nánɪ xámɪ yimfárini.” uríagɪ aí ³³ Pitao re urɪŋɪnigɪni, “Ámá wa nowani nɪsiepɪsamoárɪmɪ úagfá aiwɪ nioni wí nɪsiepɪsamoárɪmɪ éf umiméini.” uríagɪ ³⁴ Jisaso re urɪŋɪnigɪni, “Nepa rɪrarɪŋini. Sfá riyimɪ árɪwegími karíkarí sɪni ríaiwá mɪraríná joxi nioni nánɪ rɪpiaú ripi re nuririni, ‘Nioni o nánɪ majfárini.’ nuririni.” uríagɪ ³⁵ Pitao re urɪŋɪnigɪni, “Nioni eni joxi tɪni nɪnɪpíkero aiwɪ ‘O nánɪ nioni majfárini.’ wí rɪmiméini.” nuriri wiepɪsarɪŋí wífa eni axípi e nura ugíawixini.

Gesemani dánɪ Gorixomi xwiyfá uríjé nánirini.

³⁶ Jisaso awa tɪni omɪŋí ojíkwíí Gesemaniyi rɪnɪŋe nɪrémore re urɪŋɪnigɪni, “Soyíné re ŋweanáná nioni dae nurí Gorixomi xwiyfá rɪrimí wimíni.” nuriri ³⁷ Pitaomɪ tɪni Sebediomɪ xewaxowaúmɪ tɪni nɪwirimeámɪ nurí dɪŋí rífa uxearɪŋagɪ ³⁸ awamɪ re urɪŋɪnigɪni, “Nioni dɪŋí rífa nɪxearɪŋagɪ nánɪ rixá nɪpepaxí niarini. Soyíné re nɪŋweámáná nioni tɪni nawíni awí oŋweaneyi.” nurimɪ ³⁹ niwárɪmɪ bi onimíápi nurí sɪmɪmaŋími nɪpíkínimeari Gorixomi rixɪŋí nuriríná re urɪŋɪnigɪni, “Gí ápoxini, anani e epaxí enánáyí, xeanɪŋí nioni nímeaníyí kapixí nioni nɪmɪnɪŋí imónɪŋwá anani nɪnɪrápiri emi miwayimoriréni? Nioni e rɪrarɪŋagɪ aiwɪ dɪŋí nioniyáyo mɪxídf joxiyáyo xíde.” nurimɪ ⁴⁰ wiepɪsarɪŋowa wárte nánɪ nɪbiri awa sá weŋagfá niwɪniri Pitaomɪ re urɪŋɪnigɪni, “Soyíné nioni tɪni bi onimíápi awí nɪŋwearane nawíni mɪŋweapaxí rɪseaimónarini? ⁴¹ Soyíné dɪŋí re nɪseaimóniri aiwɪ, ‘Jisasomɪ pí pí wímeáagɪ aiwɪ anani númɪ xídaníwárini.’ nɪseaimóniri aiwɪ segí wará éf seaininɪŋoɪ. Éf mɪseainipa eni nánɪ awí nɪŋwearo Gorixomi rixɪŋí re urípoyí, ‘Awamɪ obo yapí owíwapɪyini sɪŋwí mɪneanipa ei.’ urípoyí.” nurimɪ ⁴² ámɪ bi nurí rixɪŋí nuriríná re urɪŋɪnigɪni, “Gí ápoxini, nioni kapixí xeanɪŋí nímeaní nánɪ imónɪŋwá mɪnɪpaxí imónɪŋánáyí, mɪnimúropaxí enánáyí, joxi simónarɪŋípi oimónini.” nurimɪ ⁴³ ámɪ nɪbiri wenɪŋí éyí wɪnɪŋɪnigɪni. Wiepɪsarɪŋowa sɪŋwí sipíxípxí wiarɪŋagɪ sá riwa weŋagfá niwɪniri ⁴⁴ ámɪ awamɪ pɪni nɪwiárɪmɪ bi nurí xámɪ xanomɪ rixɪŋí nuriríná urípa axípi ámɪ nurimɪ ⁴⁵ nɪbiri wiepɪsarɪŋowamɪ re

urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné sɪnɪ kikiɪ́á nero sá riwoyɪné rɪwenɔɪ? Arɪ́á renɔɪ? Ámá imónɪŋáonɪ ɪwɪ yarɪgɪ́áyɪ pasá nɪnɪmero ɪá nɪxɪrɪpɪrɪ rɪxa iyɪxɪnɪ. ⁴⁶ Rɪxa wiápɪnɪmeápoyɪ. Oweaneyɪ. Sɪŋwɪ wɪnɪpoyɪ. Pasá nɪmeno rɪxa iwo yaparɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Jisasomɪ ɪá xɪrɪgɪ́á nánɪrɪnɪ.

⁴⁷ Sɪnɪ e urarɪná re enɪnɪgɪnɪ. Judaso —O wiepɪsarɪŋɪ worɪnɪ. O ámá obaxɪ apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪ́á xwéowa tɪnɪ Judayɪ mebáowa tɪnɪ urowárɪ́áwa, wigɪ kirá tɪnɪ iwanɪ tɪnɪ nɪmaxɪmɪ Judasomɪ rɪwɪyo xɪdɪgɪ́áwa o nipemaxɪmɪ Jisaso tɪŋɪ e rémónapɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁴⁸ E nɪrémónapɪmáná óɪ e dánɪ re urɪ́pa, “Nionɪ pasá numerɪ kíyɪ miaúnáná ayɪ sɪmɪmajɪónɪŋɪ seaiarɪŋɪnɪ. Soyɪné ‘O Jisasarɪnɪ?’ nɪyaiwiro ɪá xɪrɪ́rɪxɪnɪ.” urɪ́pa ⁴⁹ Jisasomɪ nɪwɪmearɪná anɪnɪ yayɪ “Gɪ nɪréwapɪyarɪŋoxɪnɪ” nurɪrɪ kíyɪ miaúnɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁵⁰ Kíyɪ miaúnáná Jisaso re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nɪgɪ nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪgwɪ́oxɪnɪ, joxɪ nionɪ nɪmɪnɪrɪ barɪŋɪpɪ rɪxa rɪniarɪŋɪnɪ?” uráná awa mɪrɪ nɪbɪro omɪ ɪá xɪrɪgɪ́awixɪnɪ. ⁵¹ ɪá xɪrarɪná Jisaso tɪnɪ rogɪ́áwa wo xegɪ kirá renɪ nɪmɪxearɪ apaxɪpánɪŋɪ imónɪŋɪ seáyɪ e imónɪŋoyá omɪŋɪ wɪiarɪŋomɪ mɪŋɪ orómɪnɪrɪ éyɪ pɪrɪ nɪmoyɪkirɪ arɪ́á mɪŋɪ nɪwirɪpɪearɪ mamówárɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁵² Arɪ́á mɪŋɪ nɪwirɪpɪearɪ mamówáráná Jisaso re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Kirápá anɪwámɪ ámɪ sɪxɪ ikwaseaárei. Xwɪyɪ́á re rɪnɪŋɪpɪ, ‘Ámá kirá ɪá nɪmaxɪrɪro ámá pɪkianɪro emearɪgɪ́á gɪyɪ gɪyo wɪnɪyɪ enɪ kirá tɪnɪ pɪkipɪrɪ́árɪnɪ.’ rɪnɪŋɪpɪ dɪŋɪ rɪmoarɪŋɪnɪ? ⁵³ Joxɪ dɪŋɪ re rɪyaiwiarɪŋɪnɪ, ‘O xegɪ xanomɪ yarɪŋɪ nɪwirɪnáyɪ, xano éɪ umɪnɪ nánɪ anɪnajɪ sɪmɪŋɪ wɪnarɪgɪ́áwa ɪá mɪropaxɪ wɪ e bɪ wɪ e bɪ miaúrárɪ wé wúkaú sɪkwɪ wau inɪŋɪpɪ murowárénapɪpaxɪrɪnɪ.’ rɪyaiwiarɪŋɪnɪ? ⁵⁴ Oweoɪ, ápo nurowárénapɪpaxɪ aɪwɪ nionɪ apɪ nánɪ yarɪŋɪ nɪwirɪnáyɪ, rɪwamɪŋɪ nionɪ nánɪ ‘E nɪwiro pɪkipɪrɪ́árɪnɪ.’ nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪpɪ arɪge xɪxenɪ imónɪnɪŋoyɪ?” E nurɪmáná ⁵⁵ xɪomɪ ɪá xɪranɪro bɪ́áyo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné ámá ɪwɪ xauráparɪŋɪ womɪ ɪá xɪranɪro nánɪ yarɪgɪ́ápa kirá tɪnɪ iwanɪ tɪnɪ ɪá nɪmaxɪrɪmɪ nionɪ ɪá nɪxɪranɪro rɪbarɪŋoyɪ? Sɪ́á ayɪ ayo nionɪ anɪ rɪdɪyowá nánɪ mɪrɪnɪŋiwámɪ nɪŋweámáná searéwapɪyarɪŋagɪ aɪwɪ soyɪné wɪ ɪá nɪxɪranɪro egɪ́amanɪ. ⁵⁶ E nerɪ aɪ wɪ́á rókiamoagɪ́áwa nionɪ nánɪ nɪrɪro Bɪkwɪ́yo eagɪ́apɪ xɪxenɪ imónɪnɪ nánɪ soyɪné e niarɪŋoyɪ.” uráná wiepɪsarɪŋowá nowanɪ omɪnɪ nɪwiepɪsamoárɪmɪ éɪ ugɪ́awixɪnɪ.

Jisasomɪ xwɪrɪxɪ́ umegɪ́á nánɪrɪnɪ.

⁵⁷ Jisasomɪ ɪá xɪrɪ́áyɪ omɪ nɪméra nuro Kaiapasoyá anɪyo ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪ́áwa tɪnɪ Judayɪ mebáowa tɪnɪ awɪ eánarɪgɪ́e nánɪ nɪmeámɪ warɪ́ná ⁵⁸ Pitaó “Jisasomɪ pí wɪpɪrɪ́réoyɪ?” nɪyaiwɪrɪ ná ɪfamɪ dánɪ anɪnaxɪ́dɪ nɪwɪéra númɪ nurɪ apaxɪpánɪŋɪ imónɪŋɪ seáyɪ e imónɪŋoyá anɪ ákɪŋáyo nɪpáwɪrɪ porisowá tɪnɪ nawɪnɪ ŋweanáná ⁵⁹ apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪ́á xwéowa tɪnɪ Judayɪ mebáowa nowanɪ tɪnɪ omɪ pɪkipɪrɪ nánɪ “Sɪŋwɪ ɪwɪ wɪnarogɪ́á xwɪyɪ́á omɪ pɪkipaxɪ imónɪŋɪyɪ bɪ ouxekwɪ́mópoyɪ.” nɪyaiwiro “Xwɪyɪ́á omɪ uxekwɪ́mopaxɪ bɪ oimónɪnɪ.” nɪyaiwiro rayarɪ́ná ⁶⁰ ámá obaxɪ nɪbayiro omɪnɪ nuxekwɪ́moro aɪwɪ omɪ ananɪ pɪkipaxɪ wɪ mimónɪ nɪyayɪ́ásáná wau nɪbɪrɪ ⁶¹ omɪ nuxekwɪ́mori re rɪgɪ́sɪxɪnɪ, “Ámá ro re rɪŋorɪnɪ, ‘Nionɪ anɪ rɪdɪyowá yarɪgɪ́awá nɪpɪnearɪ sɪ́á wɪyau wɪyɪmɪnɪ ámɪ mɪrɪpaxonɪrɪnɪ.’ rɪŋorɪnɪ.” rɪgɪ́sɪxɪnɪ. ⁶² E nɪrɪmáná enáná apaxɪpánɪŋɪ imónɪŋɪ seáyɪ e imónɪŋo nɪwiápɪnɪmearɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪnɪ xwɪyɪ́á rɪxekwɪ́moarɪgɪ́áyɪ nánɪ xwɪyɪ́á wɪ mɪrɪpaxɪ rɪsɪarɪnɪ? Sɪnɪ xwɪyɪ́á nɪrɪxekwɪ́morɪ́ná rarɪgɪ́pɪ, ayɪ pí nánɪ rarɪŋɪ?” urɪ́agɪ aɪ ⁶³ Jisaso xwɪyɪ́á bɪ murɪŋɪnɪgɪnɪ. Xwɪyɪ́á bɪ murarɪŋagɪ apaxɪpánɪŋɪ imónɪŋɪ xwéo sɪŋwɪ e

n+winiri re uriniginini, “Joxi nepa Kiraisoxi, áamá yeáyí neayim+xemearfa nani arfowayá xwfa piaxíyo dani iwiaronfoyi rarinqáoxi enánáyí, nepa niaíwí Gorixoyáoxi enánáyí, Nwfa aninj sijn imóniño tñj e dánininj niri áwanj nearei.” urfagi ⁶⁴ Jisaso re uriniginini, “Oyi, ayí rixa joxi rarinqini. E neri aí re rirarinini, ‘Rfwená seyiné áamá imóniñaoni Gorixo enj sixí eánijoyá wé náúmini nweanagi sijnwí naniro aninami dani agwí tñj weparinagi naniro epírfarinini.’ rirarinini.” uraná ⁶⁵ Apaxpáninj imóninj xwéo wikí n+wóniri xewaninjo xegí rapirapí yinijú naxeri ámináowami re uriniginini, “Áamá ro Gorixomi xewaxoniginiri rixa omi riperirí umearini. Áamá wini wini omi xwiyfá uxeqwí mopíri bipaxí mimónini. Ai, o Gorixomi riperirí umeariná sewaninjoyiné rixa arfa wioi. ⁶⁶ Soyiné dñj pí yai-wiarinjo?” urfagi awa re urigfawixini, “O rípi rixa nikipaxirini.’ neaimónarinini.” nurimáná ⁶⁷ omi smimanjyo reanwí úriro wé amimá nemáná earo neriná wa wé piará nupikákwiayironá ⁶⁸ re urayigfawixini, “Kiraisoxini, dixí imónigfáyo yeáyí uyim+xemearfa nani arfowayá xwfa piaxíyo dani iwiaronoxini, áwanj n+nearirí wfa nearókiamoi. Agwí iwanj go rearinini? Iwanj go rearinini?” urayigfawixini.

Pitao “O nani nioni majfárinini.” urinj nánirini.

⁶⁹ Pitao, anj ákinjáo iniriwámini nweanomi apixí ominj wiiarinj wí re uriniginini, “Joxi Gariri piropenisíyo dñj Jisaso tñj emearinj woxirini.” urfagi aiwí ⁷⁰ Pitao “Oweoi.” nuriri “Jixi rarinjyí nani nioni majfárinini.” nurimi nurí ⁷¹ fwí ákinjá tñj e rojáná ámi wí nibiri omi sijnwí n+wíniri áamá e nwxapigfáyo re uriniginini, “Áamá royí Nasareti dñj Jisaso tñj emearigfáyí worini.” urfagi aí ⁷² Pitao “Oweoi.” nuririná “Xwfa tñj tñj e dani seararinini. Áamá o nani nioni majfárinini.” nurimáná enána ⁷³ rfwíyo onimiápi e rówapigfáyí anwí e nibiro Pitaomi re urigfawixini, “Xwiyfá joxiyá Gariri piropenisíyo dñjyí rarigfápi axípi rarinagi nani joxi ayíyá woxirini.’ neaimónarinini.” uraná ⁷⁴ o sipí ikaxí niméperi re uriniginini, “Xwfa tñj tñj e dani re seararinini, ‘Nepa o nani nioni majfárinini.’ seararinini.” uraná re eniginini. Karfkarí rfaiwá riniginini. ⁷⁵ Karfkarí rfaiwá rana ámi pñé Jisaso urípi “Karfkarí sini rfaiwá mirináná joxi biaú bi áamá wíyo re urirfiri, ‘O nani nioni majfárinini.’ urirfiri.” urípi dñj n+wíniri e dani nipeyari njwí piyí wfriniginini.

27

Jisasomi Pairato tñj e wárigfá nánirini.

¹ Wfápi tñj apaxpáninj imónigfá xwéowa tñj Judayí mebáowa tñj Jisasomi nikipirini nani xwiyfá numearimáná ² gwí n+yiro nimeámi nuro émayí gapimaní Pairato tñj e wárigfawixini.

Judasó gwí yaímininj nánirini.

³ Judaso, Jisasomi miyí urfo mebáowa “Jisaso xewaninjo rípi nani pikipaxí imóninagi nani émayí opikípoyi.” rarinqagfa arfa n+wiri dñj sipí wiagí nigwí siripá 30 m+ni wífápi ámi nimeámi nurí apaxpáninj imónigfá xwéowami tñj Judayí mebáowami tñj m+ni wimíniri neriná ⁴ re uriniginini, “Nioni áamá fwí bi méomi miyí nuriri nani sipí ikárinfaniginini.” urfagi aí awa re urigfawixini, “Jiwaninjoxi épi nani none pí nani neararinini? Jiwaninjoxi ikixéini.” urfagfa ⁵ Judaso nigwípi ridiyowá yarigfiwami e emi nimoánimo nurí xewaninjo gwí yaíminiginini.

⁶ Judaso peyeááná apaxípaníhí imónígá xwéowa nígwí apí nímearo re rínígáwixíni, “Nígwí rípi ámá opíkípoi nírí wíwápi enagi nání nígwí Goríxo nání aní riwámi tarígápi tñi nawíni níkwierorínáyí, ayí nípi kwíni meníni.” níríniro ⁷ nígwí apí nání xwíyá nírínfáwa nígwí apí níméami nuro ámá midání imónígáyí xwíá weyipíra nání xwíá xegí yoí Xwárá Sixí Imíxarígáyíyápiyí ríníhípi bí egáwixíni. ⁸ Nígwí ámá opíkípoi nírí wigíápi tñi xwíá apí bí éagá nání yoí Ragípiyí wíragíáriní. Agwí ení siní e nira waríhoi. ⁹ Awa e éáná xwíyá Goríxoyá wíá rókiamoagí Jeremaiao níwuriyirí ríwamíhí eaní rípi, “Awa nígwí 30 Isíreriyí ‘Ámá wo xegí wo nání míyí nearáná wianíwáriní.’ rínígápi nímearo ¹⁰ xwíá xegí yoí Xwárá Sixí Imíxarígáyíyápiyí ríníhípi Goríxo sekaxí níríhípi tñi xixeni bí nero miní wigíawixíni.” Xwíyá e níríní eáníhípi íná xixeni e imóníhíríni.

Pairato Jisasomí yaríhí wíayíhí náníriní.

¹¹ Jisasomí níméami nuro gapímaní Pairato tñí e mearémóáná gapímano yaríhí níwíayíríná re uríhínigíni, “Joxí míxí ináyí Judáyíáo xirani?” uríagi Jiaso “Joxí e raríhíni.” uríhínigíni. ¹² Apaxípaníhí imónígá xwéowa tñi Judáyíá mebaowa tñi xwíyá obaxí omíni uxekwímoaríhí agí aiwí o xwíyá xixe urípaxí nímoníni aí bí muríhínigíni. ¹³ Xwíyá bí murí yaríhíagi Pairato síhíwí e níwíníni re uríhínigíni, “Xwíyá obaxí ‘Joxíni ríxekwímoayarígíyo aríá míwípa ríyaríhíni?’” nuríni ¹⁴ Jiaso xíomí uxekwímoarígí bí nání aí xí bí murí yaríhíagi níwíníni ududí wíníhínigíni.

Pairato Jisasomí níkwearí wárimíníni ehípi náníriní.

¹⁵ Sía Goríxo Judayo mípíkí wíarí múroníyí imóníháná xwiogwí ayí ayo Judáyí nuro wigí gwí hweagíá wo nání émáyí gapímanomí yaríhí wíáná o ayo yayí owimómíníni wigí go go nání wimónaríhíyí wáriagíriní. ¹⁶ Íná wigí ámá gwí hweaní wo Barabaso ríního Judáyí níní yoí oyá níjía imónígáriní. ¹⁷ Ayínání ámá sípía ayí gapímaní Pairato tñí e awí éánáná o re uríhínigíni, “Nioní go seawárimíníni? Barabaso seawárimíníriní? Jiaso, ámá Kiraisoyí rarígí seawárimíníriní?” uríhínigíni. ¹⁸ Ayí rípi nání e uríhínigíni. O níjíáriní. Apaxípaníhí imónígá xwéowa Jisasomí sípí dñí níwíaiwiro nání xí tñí e wárá nání o níjíáriní. ¹⁹ Rípi nání ení “Jiaso seawárimíníriní?” uríhínigíni. O íkwíanjwí xwíríxí mearíhínámí éfí hweanáná xiepí Jiaso nání xwíyá re uowárenapíhínigíni, “Áríwíyimi ámá o nání oríhí níwíníriní dñí ríá níxéinígíni. Ayínání ámá wé róníhí omí sípí wí míwímíxípaní.” uowárfí enagi o ámá e epíroyí egíáyo “Jiaso seawárimíníriní?” uríhínigíni. ²⁰ E uríagi aiwí wíá móníhímí apaxípaníhí imónígá xwéowa tñi Judáyíá mebaowa tñi ámá oxí apíxí aiwá apí nání epíroyí egíáyo re uríméá enagi nání, “‘Barabasomí neawárit.’ uríro ‘Jisasomí opíkípoi.’ uríro éríxíni.” uríméá enagi nání ²¹ gapímano ámá e epíroyí egíáyo “Ámá rowáú gímíni go seawárimíníni?” uráná ayí re urígáwixíni, “Barabaso neawárit.” uríagí ²² Pairato re uríhínigíni, “Nioní Jiaso, ámá Kiraisoyí rarígíomí pí wímíni?” uríagi níní re urígáwixíni, “Omí íkíáyo seáyí e oyekwíroárfípoi.” uríagí ²³ o re uríhínigíni, “Pí nání? Pí íwí éfí nání yekwíroárimíni?” uríagi aiwí ayí xwamíání nura nuro re urígáwixíni, “Omí oyekwíroárfípoi.” nira waríná ²⁴ Pairato “Gí xwíyá aríá mínipa epíri enagi nání ámí bí nuríni aí naní wí imónínímeníhoi. Ríxa míxíni épímíxamopíráoi.” níyáiwírí ámá ayí re oyáiwípoi nírí, “O ‘Jisasomí xe oyekwíroárfípoi.’ níríni aí

‘Reá m̄roán̄pa oem̄ni.’ n̄iyaiwiri r̄fa yar̄ni?” oyaiw̄ipoȳn̄ri wiḡ s̄iŋw̄ an̄ḡte dán̄i wé waȳ n̄rón̄ri re ur̄iŋ̄niḡni, “Ámá ro man̄j̄ nion̄yáyo dán̄i p̄kip̄r̄iméoi. Sewan̄iŋ̄ȳné seḡ man̄j̄yo dán̄i p̄kip̄ráoi.” ur̄fagi ²⁵ ámá n̄ni re ur̄iḡawix̄ni, “Oyá raḡ pí en̄iŋoi xe oneaxén̄ni. Neḡ niaíw̄yo en̄i xe oxén̄ni.” uráná ²⁶ Pairato re en̄iŋ̄niḡni. Barabaso n̄wáriri porisowami re ur̄iŋ̄niḡni, “Jisasomi s̄ikw̄fá raḡ p̄r̄f̄ nuyikimáná ik̄fáyo seáȳ e yekw̄roár̄f̄poȳ.” nur̄ri m̄ni win̄iŋ̄niḡni.

Porisowa Jisasomi r̄iper̄r̄f̄ meḡfá nán̄ri.

²⁷ Porisowami m̄ni wíáná awa Jisasomi n̄imeám̄i gap̄man̄ȳyá an̄j̄yo —An̄j̄ yoŋ̄ P̄retorium̄ȳi r̄in̄iŋ̄yori. An̄j̄ ayo n̄ipáwiro poris̄ nowam̄ni “Ēni.” nur̄iro “Omi r̄iper̄r̄f̄ omépeaneȳ.” n̄riŋ̄niro re eḡfawix̄ni. ²⁸ Omi rap̄rap̄f̄ xeḡ ȳin̄iŋ̄u n̄wir̄iro em̄i moro ámi aȳfá r̄iŋ̄f̄ wú, m̄ix̄ in̄áyowa ȳinar̄iḡfáyo dán̄ȳf̄ wú n̄imearo uȳir̄iro ²⁹ ópiyá en̄iŋ̄iŋ̄f̄ imón̄iŋ̄f̄ w̄iri n̄ik̄k̄iyimáná m̄ix̄ in̄áyf̄ am̄nan̄w̄n̄iŋ̄f̄ imón̄iŋ̄f̄ m̄iŋ̄ȳo d̄f̄k̄inar̄iḡfápa om̄i en̄f̄ t̄ni m̄iŋ̄ȳo ud̄f̄kiár̄iro xoȳwá w̄yi m̄ix̄ in̄áyowa max̄rar̄iḡfápa f̄a um̄ir̄iro nemáná agw̄r̄iwám̄ni xóm̄iŋ̄f̄ n̄iyikw̄iro r̄iper̄r̄f̄ numer̄f̄ná re urayiḡfawix̄ni, “Judaȳyá m̄ix̄ in̄áyox̄ni, yaȳf̄ osianeȳ.” nur̄iro ³⁰ rean̄w̄f̄ n̄wúrayiro xoȳwáyi nuráp̄ro m̄iŋ̄ȳo neaayiro ³¹ r̄ixa r̄iper̄r̄f̄ numear̄f̄asáná rap̄rap̄f̄ aȳfá r̄iŋ̄u n̄wir̄iro ámi xeḡu nuȳimáná ik̄fáyo seáȳimi yekw̄roáran̄iro nán̄i n̄iméra uḡfawix̄ni.

Jisasomi ik̄fáyo yekw̄roár̄iḡfá nán̄ri.

³² Yekw̄roáran̄iro nán̄i an̄j̄ apimi dán̄i n̄iméra nuróná Jisaso r̄ixa en̄f̄ meán̄f̄ yar̄iŋagi n̄win̄iro ámá wo, Sairini dán̄f̄ Saimonom̄i sekax̄f̄ re ur̄iḡfawix̄ni, “Yoxáŋ̄f̄ ripá n̄imeám̄i wui.” nur̄iro ³³ r̄ixa d̄fw̄f̄ m̄feyoan̄f̄ ap̄ikw̄i xeḡf̄ yoŋ̄ Gor̄igotaŋ̄f̄ r̄in̄iŋ̄pimi —D̄fw̄f̄ ap̄i yoŋ̄ m̄f̄k̄f̄ ámá m̄iŋ̄f̄ ḡixweá nán̄ri. D̄fw̄f̄ ap̄ikw̄nim̄i n̄rémoro ³⁴ wa Jisaso r̄in̄iŋ̄f̄ m̄win̄ipa oen̄ri mar̄isinf̄a ȳik̄f̄ yar̄iŋ̄f̄ b̄i iniiḡf̄ wain̄ȳo niwaȳmómáná naw̄ini oimón̄ri kir̄f̄kir̄f̄ n̄imeari e nero m̄ni wíáná iwam̄f̄o ḡf̄ḡf̄ eáná m̄in̄pax̄f̄ wimón̄iŋ̄niḡni. ³⁵ Porisowa om̄i r̄ixa yoxáŋ̄f̄yo seáȳf̄ e n̄iyekw̄roár̄imáná “Oyá rap̄rap̄f̄ none go go mean̄r̄fen̄iŋoi?” n̄riŋ̄niro áwini e n̄it̄máná sárú nemáná ³⁶ éf̄ n̄iŋwearo Jisasomi aw̄i n̄imeŋwearo ³⁷ ámá n̄ni “O f̄w̄f̄ ap̄i éf̄ nán̄i r̄ip̄kiar̄iŋoi?” oyaiw̄ipoȳn̄ri ik̄fá wárá n̄imearo “Ámá ro Jisaso Judaȳyá m̄ix̄ in̄áyori.” n̄riro r̄fwam̄iŋ̄f̄ nearo m̄iŋ̄f̄ t̄iŋ̄f̄ e seáȳf̄ e p̄rauḡawix̄ni. ³⁸ Jisasomi n̄iyekw̄roár̄if̄ná ámá f̄w̄f̄ mear̄iḡf̄iwaúmi en̄i mid̄imid̄áni yekw̄roár̄iḡfawix̄ni. ³⁹ Ámá óf̄yimi b̄iri uri n̄iyayir̄f̄ná peaȳf̄ s̄iŋw̄f̄ n̄win̄iro m̄iŋ̄f̄ kir̄f̄kir̄f̄ n̄imearo ikaȳf̄w̄f̄ numear̄iróná ⁴⁰ re urayiḡfawix̄ni, “Re r̄iŋox̄irani? ‘N̄iwan̄iŋoni an̄j̄ rid̄iyowá yar̄iḡf̄iwá n̄ip̄neari ḡf̄ n̄iwini s̄f̄a w̄iyaū w̄iyimi ámi mir̄im̄f̄ar̄ini.’ r̄iŋox̄irani? Joxi nepa niaíw̄f̄ Gor̄ixoyáoxi en̄ánáyf̄, j̄iwan̄iŋoxi en̄f̄ n̄iyoaár̄inimi wep̄f̄nei.” rayiḡfawix̄ni. ⁴¹ Apax̄p̄aniŋf̄ imón̄iḡfá xwéowa t̄ni ŋw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iŋ̄p̄i meweḡfáwa t̄ni Judaȳyá mebáowa t̄ni ámá b̄iri uro yayar̄iḡfáŋf̄ r̄iper̄r̄f̄ umearar̄iḡfápa awa en̄i r̄iper̄r̄f̄ numero re riḡfawix̄ni, ⁴² “O ámáyo ‘Nion̄i t̄f̄am̄ni báná yeáyf̄ seayim̄ixemeám̄f̄ar̄ini.’ uraḡf̄ aí xewan̄iŋo ar̄irá min̄pax̄r̄ini. Ík̄fáyo dán̄i en̄f̄ n̄iyoaár̄imi wep̄f̄nánáyf̄, anani d̄iŋ̄f̄ w̄ikw̄roan̄f̄win̄i. ⁴³ O Gor̄ixomi d̄iŋ̄f̄ n̄iŋw̄ir̄ar̄iri re r̄inar̄iŋori, ‘Nion̄i niaíw̄f̄ Gor̄ixoyáon̄ri.’ r̄inar̄iŋori. Gor̄ixo xewax̄f̄ ro nán̄i yaȳf̄ n̄win̄ir̄ináŋf̄, r̄ixa éf̄ oum̄in̄i. Ar̄irá win̄r̄fen̄iŋoin̄ri s̄iŋw̄f̄ win̄an̄f̄win̄i.” riḡfawix̄ni. ⁴⁴ f̄w̄f̄ mear̄iḡf̄iwaú mid̄imid̄áni yekw̄roár̄in̄iḡf̄iwaú en̄i Jisasomi ikaȳf̄w̄f̄ numear̄ir̄f̄ná ax̄f̄p̄ini riḡfisix̄ni.

Jisaso penj nánirini.

⁴⁵ E néra núfasána enána rixa sogwí áwini e 12:00 imónána re eniginini. Anj nini sía yináriniginini. Sía niyinárinisána rixa 3:00 p.m. imónána ámi wía óniniginini. ⁴⁶ Ámi wía ónana Jisaso xegí Xibiruyí píné tñi ráiwá re riniginini, “Eri, Eri, rami sabakitani?” urinipiyí re níríná riniginini, “Gí Gorixoxini, gí Gorixoxini, joxi pí nani niepisamoarinini?” ráiwá e rana ⁴⁷ áma e rówapigíayí wí Jisaso e rági aría niwiro re rinigíawixini, “Wía rókiamoagí Irajao nani ráiwá ría rarinini?” nírínro ⁴⁸ ayí wigí wo anjini nuri írkwí bi nimeari wegwía wá tñi ayinwí nikíroárimána iniigí wainí niáf ení bi írkwípimi niwayimómána Jisaso oninri wimixánimniri yarína ⁴⁹ xegí winiyí re urigíawixini, “E mepani. Irajao niwepinri arirá winíreninjo? Arirá miwipa eníreninjo? Sinwí owinaneyi.” rariná ⁵⁰ Jisaso ámi ení tñi ráiwá bi níríná xegí diní niyámiga uniginini. ⁵¹ Xegí diní niyámiga úána re eniginini. Rapirapí anj ridiyowá yarigíiwami awawá nwá Gorixoyá nani niyimároninri epanioárininú yoparí éde dani xegípi naxega niwepinri wúkaú imóninri xwía poboní éána sñá xwé áwinimí nijiga urí ⁵² áma xwáripá noxoága úána áma Gorixomi diní wikwíroagí piyíyí wegíe dani sñí ero egíawixini. ⁵³ Piyí ayí Jisaso rixa niwiápinimeámána enána nuro Jerusaremí rémóána áma obaxí ayo sinwí winigíawixini. ⁵⁴ Porisowami seáyí e imóninjo tñi porisí xó tñi Jisasomi awí mearogíawa tñi xwía poboní eri amípi e imóninri éagi niwinro óf nikárinro re rinigíawixini, “Áma royí neparini. Gorixomi xewaxorini.” rinigíawixini.

⁵⁵ Apixí obaxí “Jisasomi sanj nurápa númi ouxfdaneyi.” nírínro Gariri piropenisíyo dani bííwa ná jfami nírómána sinwí winigííwa ríwarini. ⁵⁶ Íwa wí Magídara dánj Mariaíriní. Ámi wí Jemisomi tñi Josepomi tñi xinái Mariaíyí rininirini. Ámi wí Sebediomí xewaxowaúmi xináiriní.

Jisasomi xwía weyárigíá nánirini.

⁵⁷ Rixa sogwí nokepá tñi áma amípi mímúroniní wo —O Arimatia dánj Josepoyí rininorini. O ení Jisaso wiepísiníyí worini. ⁵⁸ O émayí gapímaní Pairato tñí e nani nuri Jisaso piyomi xwía weyárimniri nani yarínj wíána Pairato porisowami “Xe omeanri sinwí winípoyi.” uríagi ⁵⁹ Josepo nuri piyomi nimeari rapirapí apía xaiwí wenípi tñi xopíxopí nírómána ⁶⁰ sñá óf xewaninjo nani rixiníyimi —Ayí áma siní miweníyiriní. Ayimí nimeámi nípawiri nitimána sñá piára xwé wo mímegwinárf níméra nuro sñá ófíyimi nípíroárimí uniginini. ⁶¹ Magídara dánj Mariaí tñi Mariaí wí tñi ípaú sñá ófíyí midáninje ninweámána Jisaso piyomi e tarinagí winigíisixini.

Jisaso piyomi awí mearogíá nánirini.

⁶² Sía Sabaráyo nani Judayí amípi píraniní imixárarigíayi órana wíapi tñi apaxípaniní imónigíá xwéowa tñi Parisiowa tñi awa gapímaní Pairato tñí e awí neánro ⁶³ Jisaso piyo nani re urigíawixini, “Ámináoxini, yapí neáiwapiyino siní mipé ninwearína re rinípi, ‘Sía wíyau wíyí órana ámi wiápinimeámarini.’ rinípi nani diní neainarinagí nani barinwini. ⁶⁴ Oyá wiepísarínowa níbro piyomi íwí nimearo píní nitimána ámayo re urípirixiniri, ‘O rixa wiápinimeáningini.’ urípirixiniri joxi porisí wami sekaxí re uowárei, ‘Omí xwía weyárigíe nani nuro awí sía wíyau wíyimi mearópoyi.’ uowárei.” urána ⁶⁵ Pairato re uniginini, “Sewaninjoyiné porisí wa awí mearopíri nani nimeámi nuro soyiné íwí mímepa oépoyiniri yarigíapa wiepísarínowa piyomi íwí meapírixiniri e

e nurára úpoyi.” uríagi ⁶⁶ awa nuro Jisaso xwíá weyáriníje porisowami e e nurára numána sikí bi nimearo símimajjó nání sńǵá pńrónińjomí seáyí e ikwiárarígǵawixini. Apí mńwenána “Ámá nńpáwiro pńyomí meáfárńani?” yaiwianńwánro nání e egǵawixini.

28

Jisaso ámi wiápńńmeanńń nánńrńni.

¹ Magídara dánń Mariaí tńni Mariaí wńi tńni Sabarńá rńxa weána Sadéyo isńáyó ípaú Jisasoyá xwáripáyo sńǵwń wńnanńri nání nuri ² sńni mńrémopa yarńná re enńnigini. Pobonń xwé wí éána anńnamń Gorńxoyá wo anńnamí dánń nńweapńri sńǵá xwáripáyo óyimi pńroárigńo mńmegwńnárń néra nuri óyimi nńwiemoáńmána sńǵáomí seáyí e éń ńweáagi ³⁻⁴ porisń awí mearoarígǵáwa anńnajo ápiańwń yarńńńpa wńá énińń nókiri ńweanagi nńwńniro xegń rapńrapń ení sńǵwń mńmńńń inńń yńnińagi nńwńniro óń nikárńniro pńyńnińń nimónńro xwńámi piérńnowigńawixini.

⁵ Anńnajo sńni xwáripá tńń e ńweanána ípaú rémónapńagńi re urńnińnigini, “Ańpagwń wáyń mepanń. Nionń nńńńńń. Ańpagwń Jisaso, pńyomí ikńáyó yekwńroárigńomí sńǵwń wńnanńri barńńi. ⁶ O re mńwenini. Xńo searńńńpa rńxa nńwiápńńmeámi úńnigini. Ańpagwń xńomí tigńe nńbńri sńǵwń wńńńpńyń.” nuri ⁷ ámi re urńnińnigini “Rńxa nuri xegń wiepńsarńńowami re urémeápiyń, ‘O xwáripáyo dánń rńxa nńwiápńńmeámi úńnigini. Arńá épiyń. O Gariri pńropenńńyó nání xámń yńmń soyńné e nńyoaro sńǵwń wńńpńńńńń.” urémeápiyń. eararńńń.” uríagi ⁸ ípaú anńń xwáripáyo pńń nńwiárńmń nurńná wáyń ikárńńri yayń ikárńńri néra nuri wiepńsarńńowami áwanń urémeanńri anńń warńná re enńnigini. ⁹ Jisaso ípaúmi nńwńmearń “Gń ámá ańpagwń!” nuri yayń e wńána ípaú anńwń e nuri mńń xwńáyó nńkwńrori xegń sńkwń íá nńxńrńńń omí seáyí e umegńsńxini. ¹⁰ Seáyí e uméána o re urńnińnigini, “Ańpagwń wáyń mikárńńpanń. Sa nuri gń ámá imónńńńawami áwanń re urńńyń, ‘Soyńné Gariri pńropenńńyó nání yńńńńń.’ rńńot. nuri re urńńyń, ‘Nionń e sńǵwń nanńpńńńńń.’ rńńot. urńńyń.” urńnińnigini.

Porisowami xwapńń eaárigńá nánńrńni.

¹¹ Ípaú sńni wiepńsarńńowa tńń e nání warńná re enńnigini. Porisń awí mearóńáwa Jerusaremńyo nńrémoro apaxńpánńń imónńńńá xwéowami wa wńńńpń nńpńń nání repńyń wńána ¹² awa Judayńyá mebáowami awí neańro xwńyńá nńmńxńmána porisowa áwanń murńpa éńńńńńńń nńǵwń xwé obaxń mńń nńwiro ¹³ re urńńawixini, “Ámá wí yarńń seańána re urńńńńńń, ‘Áńwńyimi none sá wenána xegń wiepńńńowa nńbńro pńyomí ńwń nńmeámi ugńawixini.’ urńńńńńń. ¹⁴ Gapńmanń Pairato xwńyńá apí rńnarńńagi arńá nńwirńńáyń, o iwanń seaeanńńńri samńń imńxanńwá enagi nání ayá sńwń nńsearorń dńń obńbaxń mńmopanń.” urńagńa ¹⁵ porisowa nńǵwń apí nuráńro apaxńpánńń imónńńńá xwéowa urńńpa axńpń e yarńná pńné apí Judayń anńyó rńńmńńńpń agwń sńni rńńmearńń.

Jisaso wiepńńńowa tńń ámi erńmeánńńá nánńrńni.

¹⁶ Wiepńńń wé wńkaú sńkwń wo awa Gariri pńropenńńyó dńwń Jisaso uráńńńpimi nání nńyoaro ¹⁷ omí nńwńńńroná seáyí e numero aiwń wa “Jisatorńń.” yaiwiro wa “Ámá ro nepa Jisatorńń?” yaiwiro yarńná ¹⁸ o anńwń e nńbńri re urńnińnigini, “Gorńxo ‘Amńpń anńnamí imónńń xwńáńmń imónńń enńpń nání joxń apí nńpńń nání nńńń tńńoxń imónńńńń.’ nńńń

enagi nani ¹⁹ re seararini, 'Soyne nuro ama gwí rixí wirí wirími gí wiep̄sariniyáini n̄wim̄xa nuróná re eríni. Yoí ápo Gor̄xoyápi dani t̄ni xewaxoniyápi dani t̄ni kwíȳpimi dani t̄ni wayí umeairo ²⁰ sekaxí nion̄ seariniá n̄pini x̄d̄p̄r̄a nani uréwap̄yiro eríni. Rip̄i eni aríá époyí. Nion̄ an̄ni d̄ni seak̄kayóm̄r̄ni. Sía yopar̄yim̄ e nani aí n̄seak̄kayóa um̄r̄ni.' seararini." ur̄inigi.

Xwiyá yáy neainaríj Mako eanjíríní.

Ríwamíj rípí “Xwiyá yáy neainapaxí Mako eanjípíyí” ríníjíríní. O Jisaso gí wíepísarínáowa oimónípoynírí urípeañowa wo mimóníhagí aiwí Jerusaremí dání xwé niwiarorí íwí síkíño enáná amípí Jisaso uréwapíyírí erí yaríná síjwí wíníjoríní. Ríwíyo dání Banabaso t́níní Poro t́níní émayí añíyo wá urímearíná Mako ení uxídíjoríní. Xegí yoí ámi bí Joní Makoyí wírígíáríní. O Jisaso ríxa nípémáná níwiápnímeámí añínami nání nípéyímáná enáná ámi xwiogwí obaxí onímíápní nípwémáná enáná ríwamíj rípí eanjíríní. Romíyí ení “Jisaso Goríxomí xewaxorífaní?” níyáiwíro díjí owíkwrípoynírí amípí Jisaso Goríxoyá ení eáníjípímí dání eníjípí nání ríwamíj neáa uníjíríní.

Jono wayí numeaiá wago wá uríj náníríní.

¹ Xwiyá iwamíó Goríxomí xewaxo Jisási Kiraiso —O nene yeáyí neayímíxemeaníá nání Goríxo rípeañoríní. O nání xwiyá yáy seainíapaxípí rípíríní. ² Eníjíná Jono wayí níneameaiá wago síní menáná xwiyá Goríxoyá wá rókiamoagí Aisaiáoyí ríníño Jono ná ríwíyo bíno nání Goríxo xegí xewaxomí uríj rípí ríwamíj eanjínigíní, “Aríá eí. Goríxoní gí xwiyá yanjí wíowárimíáo joxí gí íwoxi xámí rímeaní nání urowárimíáríní. O joxí nání óf simoiníáríní. ³ O nurí ámá nání díjí meañe níjwearíná joxí nání ríaiwá re ríníáríní, ‘Ámíná ríwíyo bíno nání segí díjí óf naníjíní níwimóiro jweátríxíní. Óf píraníj imoarígíápáníj segí díjí píraníj nímoníro jweátríxíní.’ Gí xwiyá yanjí wíowárimíáo ríaiwá e ríníáríní.” Goríxo e rínípa ⁴ Jono wayí níneameaiá wago ámá nání díjí meañe níremorí wá nurímerí re uragíríní, “Goríxo seyíné íwí niga warígíápní yokwarímí seainí nání segí uyínií yarígíápní ríwímíní nímamoro nísaníro jweápoyní. E nerínáyí, wayí seameaimííní.” uraríná ⁵ ámá obaxí Judayíyá añíyo dáníyí t́níní áwíní e wígí añí xwé bí xegí yoí Jerusaremí dáníyí t́níní Jono t́jíní e nání nuro wígí íwí niga warígíápní nání waropárf wíáná iniígí Jodaní rapáyo wayí umeaiagíríní. ⁶ O Goríxoyá xwiyá yanjí wíowáriní aiwí seáyí e nerí weyí menagomání. Rapírapí awíaxí yínagomání. Kamerí —Ayí osíníj imóníjíríní. Kamerí íá aga iyíáníj imóníj níyínímáná areríxí agwoníjíníj íriníjío níyínírí emeagoríní. Aiwá ení awíaxí nagomání. Xópé t́níní ṕkí iniígí t́níní nagoríní. ⁷ O Jisaso, ríwíyo bíno nání wá nemeríná wauní xwiyá re ragíríní, “Nioní ení eáníhóní aiwí ení eáníj nioníyá t́níní ríwíyo bínoyá t́níní xíxenímání. Oyá ní múroní. Omíj wíiarígíáyí ananí wígí bosoyá síkwí sú gwí wíkweaiarígíáríní. E nerí aiwí nioní símanjwíyóníj yeáyí nurínírí o aga seáyí émi ní múroníhagí nání oyá síkwí sú gwí wíkweaipaxí meníní.” nurírí ⁸ re uragíríní, “Nioní wayí níseameairíná sa iniígí t́níní ígíá seaeairíní. Ríwíyo bíno wayí níseameairíná kwíyí Goríxoyápní t́níní seainíáríní.” uríjínigíní.

Wayí umeainí náníríní.

⁹ Jono wá uraríná Jisaso Garírí píropenísíyo xegí añí Nasaretí jweañe ṕníní níwíarímí nurí Jonomí wímeááná iniígí Jodaní rapáyo wayí numeairí ¹⁰ weníj éyí wíníjínigíní. Jisaso iniígíyó dání nímnímeámí yaríná añínami dání óf íníagí kwíyí Goríxoyá xawíówíníj xío nání weaparíhagí wíníjínigíní. ¹¹ Sínní e wínaríná Goríxo añínami dání Jisasomí re uraríhagí

arfa winiginini, “Gf iwí dñj sɪxɪ riyinǎoxi nání aga yayɪ seáyɪ e ninarini.” urarɪnagɪ arfa niwimáná enáná ¹² Gorixoyá kwíyɪ Jisasomi rɪxa áamá nání dñj meañe nání niméra nurɪ ¹³ o e ñweañáná sɪfá 40 nóra warfíná Seteno —O imfóyo xiráónɪñj imónɪnagɪ nání nñni simañwíyónɪñj wurfínigforini. O nibiri Jiaso xanoyá mañj pɪrɪ owiaikinɪrɪ iwamfó wíwapɪyarɪnagɪ aí o íwí wí mé sɪni tñj e niñwearfíná añnajɪ niwímearo simɪñj wíñagfárinɪ.

Ámá waú waú awamɪ “Nixɪdɪpoyɪ.” urɪñj nánɪrɪni.

¹⁴ Rfwená Jiaso, Jono rɪxa gwí ñweañáná, o Gariri piropenisfómɪni nuri xwíyɪfá yayɪ winipaxɪ Gorixo xfo xegɪ xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ píranɪñj umenñweanfápi nání wáf nurimerɪ ¹⁵ repiyɪ re wiemenɪniginini, “Rixarini. Gorixo seyfné xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ píranɪñj seamenñweanfápi sɪñáni imónini añwi ayo enagɪ nání segɪ íwí yarigfápi rfwɪmɪni nimamoro xwíyɪfá yayɪ seainipaxɪ nioni seararɪñá rɪpi dñj níkwíroro ñweáfrixini.” nurimerɪ ¹⁶ ipí xegɪ yoɪ Gariri riwoñpámɪ nipurfná áamá peyɪ nání yarigfá waú Saimono tñni xogwáo Adiruo tñni peyɪ nání ubenɪ ipíyo mamówararɪnagfɪ niwiniri niwímearɪ ¹⁷ re urɪñjiginini, “Agwiagwí omɪñj peyɪ nání yarigfɪ rɪpi pñni niwiárɪmɪ nixɪdɪpiyɪ. Omɪñj xegɪ bi peyɪ meayarigfípa áamá enɪ axɪpi e meapɪsi oeaíwapɪyimini.” uráná ¹⁸ agwiaú re egfísixini. Rɪxa peyɪ nání yarigfípi pñni niwiárɪmɪ númɪ ugfísixini. ¹⁹ Númɪ warfíná Jiaso sɪni ná jfe onimíapɪ nurfná ámɪ áamá waú, Sebediomɪ xewaxowáú Jemiso tñni xogwáo Jono tñni ewéyo niñweámáná egf ubenɪ peyɪ nání yarigfíu arfkinɪnagɪ yadirɪpfnarɪnagfɪ niwiniri ²⁰ rɪxa “Agwiagwí enɪ nixɪdɪpiyɪ.” uráná agwiaú xano tñni o xegɪ áamá ñgwí omɪñj wíiarɪgɪfá tñni sɪni ewéyo ñweañáná pñni niwiárɪmɪ omɪ númɪ ugfísixini.

Imfó dñj xixéroarɪñj womɪ mɪxɪ umáññj nánɪrɪni.

²¹ Jiaso wirimeárofwa tñni nurɪ añj yoɪ Kapaneamɪyo niremoro rɪxa Sabarfá —Sɪfá ayɪ Judayɪ omɪñj wí mé kikiɪfá nero xwíyɪfá Gorixoyá arfa wianɪro nání awí eánarigfáyirini. Sɪfá ayɪ imónáná rotú añjyo nipáwiro o áamáyo uréwapɪyarfná ²² ayɪ Gorixoyá ñwɪ ikaxɪ eánɪñjpi mewegfáwa uréwapɪyarigfápa muréwapɪyí aga Gorixoyá ñwɪ ikaxɪ eánɪñjpi xiáwónɪñj rarɪnagɪ niwinɪro o uréwapɪyarɪñjpi nání mɪñj sɪñá niweánɪro yarfná ²³ íná áamá imfó dñj xixéroarɪñj wo rotú añjyo ínɪmɪ dánɪ makɪrfwɪ nimori ²⁴ xwamiánɪ re urɪñjiginini, “Nasaretɪ dñj Jiasoxɪ imfóne pí neaimɪnɪrɪ barɪñjini? ‘Xwirfá neaikixémɪnɪrɪ rfa barɪñjini?’ nimónarini. Nioni nijfárinɪ. Joxɪ Gorixo xewaxoxɪ xfo rɪrɪpeañoxɪrɪni.” uráná ²⁵ Jiaso mɪxɪ numáññrɪ re urɪñjiginini, “Pñni wiárei! Dñj xixéroarɪñjpiñini niwáramómɪ ui!” uráná ²⁶ imfó áamáomɪ meañj neárɪrɪ o sinapɪxwɪnɪ nerɪ weñáná imfó nurfná makɪrfwɪ nimómɪ unɪniginini. ²⁷ Makɪrfwɪ nimómɪ úagɪ áamá nñni sɪñwɪ e niwinɪro mɪñj sɪñá niweánɪro xwíyɪfá nɪrɪga nuro re rɪnɪgɪfawixini, “Xwíyɪfá apimɪ xiáwónɪñj nearéwapɪyarɪñjpi xegɪ bɪrɪni. Eníná arfa wiagwámanɪ. Aga sɪni sɪñj aí arfa wiarɪñwini. Imfó aí sekaxɪ uráná arfa wiarɪñoi.” rɪnɪagfá ²⁸ xwíyɪfá Jiaso éfpi nání Gariri piropenisfóyo rɪxa yanɪ amɪ amɪ niwéa unɪniginini.

Simɪxɪ obaxfóyo nañj imimɪximɪ enj nánɪrɪni.

²⁹ Jiaso rotú añjyo pñni niwiárɪmɪ nipeyari nurɪ añj Saimonoyá tñni Adiruoayá tñni xiráxogwáowaúyá añjyo nipáwiro Jemiso tñni xogwáo Jono tñni enɪ nawini páwíáná ³⁰ Saimonomɪ xineagwí wará rfa pɪrɪ wiarɪnagɪ nání sá weñagɪ Jiasomɪ rɪxa áwanj urɪagfá ³¹ o í weñe nání nurɪ wéyo fá

meááná simixí rixa píní wiáríagí í niwiápínimearí rixa aiwá ríá niyeari tñínípi nimearí mñní niwia uñínigíní.

³² Rixa sía sisisañí imónaríná sogwí rixa wéími enáná ámá aní apimi dání simixí yarígfáyí tñní imfó dñí xixéroaríñíyí tñní nimeámi Jisaso tñí e nání nñbìro ³³ rixa oxí apixí niaíwí aní apimi dáníyí aní Jisaso ñweañiwámi íwí e awí eaárinaríná ³⁴ o ámá pí pí simixí yarígfáyo naní imixowáríri ámá imfó sayá nimerí xixéroaríñíyo ení imfó mixí umánowáríri neríná imfó o Gorixo xewaxo enagí nñfá imóníñagí nání mixí numánowáríriná xwíyífá wí orífoyíníri sñwí mñwínípa eníñigíní.

Jisaso Gariri pñopenísíyo emení náníriní.

³⁵ O wíá móníñími sñní sía xaiwí yiníñáná niwiápínimearí nipeyeámáná ámá mññweagíe nání nuri e Gorixomi xwíyífá rñímí niwiri ñweañáná ³⁶ Saimono tñní nñkumixíníri emearígfáwa tñní Jisaso sñní aníyo mññweañagí niwíníro o nání pía néra nuro ³⁷ niwimearíná re urígfawixíní, “Oxí apixí niaíwí nñní joxí nání pía yaníro yaríñoi.” uríagí ³⁸ o re uríñínigíní, “E nerí aiwí aní wíyo nioní xwíyífá ‘Gorixo píraníñí seameñweaní sññání imóníní anwí ayoríní.’ raríñápi wáf ourímemi nání owaneyí. Xwíyífá api aní ami ami áwaní urímíníri bññáríní.” nuri ³⁹ Gariri pñopenísíyo ami ami nimeríná wigí rotú aní iwiwámi nñpáwiemerí wáf uríri ámá imfó sayá nimerí xixéroaríñí tñíyo mixí umánowáríri nerí e emeníñigíní.

Peyíyí tñíyí womí naní imixíñí náníriní.

⁴⁰ Ámá peyíyí —Simixí api ámá sñwí niwíníriná neaxímeaníñíníri éf yarígfápiríní. Simixí ayí tñí wo, Jisaso emearíná, omí niwimearí sñmímaníñmíni xómíñí niyíkwiri wauní rixíñí nuri re uríñínigíní, “Joxí nñsimónírináyí, ananí píraníñí nimixípxáríní.” uríagí ⁴¹ o wá niwianíri wé íeapá niwiri omí seáyí e niwikwiáríri re uríñínigíní, “‘Nioní joxí naní oimóníní.’ nimónaríní. Rixa naní imónei.” uráná re eníñigíní. ⁴² Peyíyí rixa axíná yímoníñigíní. ⁴³ Rixa apaxí mé yímóagí Jisaso apaxípaníñí imónígfáwa tñí e nání nurowáríriná aríá jiyíkí norí ⁴⁴ re uríñínigíní, “Naní simixíyí nání amíná nuri ámáyo áwaní murípaní.” nuri ámá o wigí yarígfápi mé ámáyo xewaníño áwaní nura emeníñíníri e nuri ámi re uríñínigíní, “Amíná apaxípaníñí imónígfáwa tñí e nání nuri womí síwá niwíníri naníwí rídiyowá nání negí aríto Moseso eníñá ñwí ikaxí nearagíyí bí rídiyowá siáríri joxí naní imóníyí nání áwaní ríri ení mñní wírixíní.” uríagí aiwí ⁴⁵ o Jisasomi píní niwiárími nuri aríki áwaní rímeníñigíní. E éagí nání Jisaso ámá aríki upupígfí nípñrixíníri aní bí bimí nuri sññání mñremopaxí niwimóníri nání ámá mayí e ñweañáná ámá ami ami dání o tñí e nání bagíáríní.

2

Ení síwímí ení womí naní imixíñí náníriní.

¹ Jisaso, sía wí rixa nóra núsáná, o ámi aní yoí Kapaneamíyo nání nuri xegí aníyo íními ñweañáná ámá obaxí aríá re niwiro “O ámi xegí aníyo ñweaní.” raríñagí aríá e niwiro nñbìro ² awí neáníro nñpáwiro aníyo íními déroro aní íwí e ení pñkwípñkwí iníro yaríná o ámá ayí niyoní wáf niwiri pñné repíyí wiaríná ³ ámá wa ení nñní síwímí ení womí —O aní epaxomani. Omí íkwiañwíyo níkwíaríro níkwóními nñbìro aí ⁴ ámá aní íwí e pñkwípñkwí iníñagí niwíníro aníyo nñpáwiro Jisaso tñí e tñpaxí

menagi nání nimeámi nipeyiro anj ríwí seáyíyo dání anj sía bi Jisaso nweanje nupiyiro ikwianwí xío wenfnami midimidáni gwí niyuráráro gwíyo fá nixirimáná anj sía úpiyíe dání awayini mamówáráná ⁵ Jisaso awa xíomi dñj níwíkwíro “O negí áamá enj síwímí enomi ananí nanj imixipaxíri.” yaiwiarñagía níwini omi re urññigini, “Íwe, joxi íwí ikárinñj ríxa yokwarímí siarñini.” uráná ⁶ Gorixoyá nwi ikaxí eánñipi mewegía wa Jisaso uréwapiyarñipi aría wianiro nání e nñwearfna Jisaso enj síwímí enomi e urñipi aría níwiro ínimí dñj re nímóa ugíawixini, ⁷ “Pí nání ría urarini? Nioni Gorixonini yokwarímí riwiarini? Sa Gorixoní íwí yokwarímí wiarñorini. Áamá ro Gorixomi riperirí numeariri ría yarini?” yaiwiarfna ⁸ Jisaso xegí kwíyíyo dání awa ínimí dñj e nímóa warñagía níwini re urññigini, “Soyíne pí nání nioni nání ínimí ‘O íwí áamá yarigíapi yokwarímí wiipaxomani.’ nímóa warñoi?” nuriri ⁹ ámi re urññigini, “Áamá wo íwí ikárinñj nioni yokwarímí wiánáyí ínimí imónñagi nání áamá woxi síñwí tñni síñwí winipaxí menini. E nerí aiwí nioni áamá enj nñni síwímí enj womi ‘Ríxa níwiápnimeari díxí ikwianwí nimeámi ui.’ uránáyí o nanj imónñagi áamá niyínéni síñwí tñni síñwí winipaxíri.” nuriri ¹⁰ re urññigini, “Niyínéni nioni nání re yaiwipíri nání, ‘Áamá imónño anani áamá xwía tño dánjyí íwí ikárinñipi anani yokwarímí wiipaxorini.’ naiwipíri nání píranñj síñwí nanpoyí.” nuriri ¹¹ enj síwímí enomi re urññigini, “Nioni re rírarñini, ‘Joxi níwiápnimeari díxí ikwianwí nimeámi anj e nání ui.’ rírarñini.” uráná re enñigini. ¹² O ríxa nanj nimónri níwiápnimeari áamá nñni síñwí anigíe dání ikwianwí xwanwí níkwónimi peyanñigini. E éaná áamá ayí sírí nípikíro Gorixomi seáyí e numero re rigíawixini, “Nene enína dání aiwí áamá wo ro yarñipa axípi re yarñagi mwinagwáriní.” rigíawixini.

Ripaiomi “Nixídei.” urññ nánirini.

¹³ Jisaso ámi anj e pñni níwiárimí nurí ipí imanpá tñj e nweanána oxí apíxí niaiwí nñni o tñj e nání bayarñagía o nuréwapíya nurí ¹⁴ síni ipí imanpámi nípurfna Arípiasomi xewaxo Ripaio —O takisí nání nígwí uráparñorini. O opisí anjyo éf nñweari xegí omñj yarñagi níwini re urññigini, “Joxi ríwíyo nixídei.” uráná o níwiápnimeámi ríwíyo nuxídíri nuro ¹⁵ Ripaioyá anjyo nípáwiro Jisaso tñni xegí wiepísarñowa tñni nñwearo aiwá nñniro áamá takisí nání nígwí uráparigía wa tñni (Enína Judayí anjyo takisí nání nígwí urápigíawa takisí nání nígwí nurápirináyí wigí meapíra nání nígwí seáyí e bi íwí urápagía enagi nání áamá nñni awa nání xwioxíyo dání wíki níwóni kíkími níwimónri yagíarini.) Awa tñni íwí yarigía wínyí tñni áamá ayí obaxí Jisasomi níxídíro nání ayí ení nawíni Jisaso tñni aiwá nñniro yarína ¹⁶ áamá Parisiyí rññnyí wayá áamá Gorixoyá nwi ikaxí eánñipi mewegía wa Jisaso áamá takisí nání nígwí uráparigía wa tñni íwí yarigía wínyí tñni aiwá nawíni narñagía níwiniro xegí wiepísarñowami Jisaso nání re uríawixini, “O pí nání áamá takisí nání nígwí nearáparigía awa tñni íwí yarigía ayí tñni nawíni aiwá nñniro iniğí nñniro yarñoi? O nanj riyarini?” urarína ¹⁷ Jisaso e urarñagía aría níwiri ewayí xwíyá bi nuriri re urññigini, “Áamá símixí mepa nerfna xwirí tñj e nání warigíamani. Símixí tğíayí warigíarini. Nioni ení áamá ‘Nioni níğipi wé rónñini.’ yaiwinarigíayí nání mibñarini. Áamá ‘Nioni íwí yarñáonirini.’ yaiwinarigíayí wigí uyíni yarigíapi yokwarímí wiáná ayí wé rónñj imónpíri nání bñarini.” urññigini.

“Pí nání aiwá ñwá mñweaayarñjo?” urígá nánirñí.

¹⁸ Jisaso tñí xegí wiepñsarñjowa tñí aiwá ñwá bí mñweapa yarñjagá Jono wayí numeala warñjoyá wiepñsarñjowa tñí áamá Parisiyí rñññowa tñí aiwá nání ñwá ññwirárñnayiróná Jonoyá wiepñsarñjowa tñí Parisiowayá wiepñsarígá wa tñí nawíni nuro Jisasomi ñwímearo re urígtawixñí, “Jonoyá neaiepñsarñjone tñí Parisiowayá neaiepñsarígtone tñí aiwá nání ñwá ñwirárñnayarñwini. Pí nání joxiyá wiepñsarñjowa aiwá ñwá mñwea yarñjo?” uráná ¹⁹ Jisaso ewayí xwiyá bí nuríri re urñññigñí, “Áamá apíxí sññ ñwirárfo sññ ñweañáná oyá ñkumíxññ emearígtáwa aiwá ñwá ñxenwirárññiro yarígtárani? Oweoi, o sññ awa tññ ñweañáná aiwá ñwá ñxenwirárññipaxí menññ. ²⁰ E nerí aiwí o apíxí ññmearí ññweañsáná eñáná áamá wí omí anññmíxáná íná aiwá ñwá ñweapírtárññí.” nuríri xewañño apíxí sññ ñwirárññññí imónññagí nání ewayí xwiyá e urñññigñí. ²¹ Ewayí xwiyá áamá bí nuríri re urñññigñí, “Áamá rapírapí eñññññí ññyíga bagá wú axenññagí ñwññññá rapírapí sññ sññ wayí mñññññí wú ññmearo nupákiro gwí kiwearígtámani. E yaníro éfáyí wayí róáná sññ upákíññí ñkíkarññññí eññ ññpíperññá eñññññí xwé naxega unññoí.” nuríri ayí wigí eñññá dání “Nene e nerññá wé rónññí ññmónññane ññperññáyí, ananí Goríxo tññ e nání peyaníwárññí.” nñra wagíapí sññ yarígtápi tññ oyá xwiyá sññ tññ nawíni ñkwieropírtíxññññí ewayí xwiyá e urñññigñí. ²² Áamá axípi oyaiwípoynññí re urñññigñí, “Áamá inígtí wainí sññ ññmearo memé wará sññ soyí axíyo iwajíá yarígtámani. Iwajíá yaníro éfáyí núpñyimí ññpurí sññ soyíwá ení ríxa sññ enññoí. Wainí sññ memé wará sññ sññyo iwajíá yarígtárññí.” urñññigñí.

“Sabaríáyo ñwááxññí.” rígtá nánirñí.

²³ Jisaso tññ wiepñsarñjowa tññ Sabaríáyo aññ nemero wití aiwá omñññí tññ e óyo ññpuríñá wiepñsarñjowa wití siyí ññyíraga warññá ²⁴ áamá Parisiyí rñññññí wa omí yarññí re wigíawixññí, “Awa pí nání ‘Sabaríáyo ñwáárññí.’ rñññññí ññwiañkiro wití aiwá ññyíññiro narññoí?” uríagá ²⁵⁻²⁶ Jisaso re urñññigñí, “Soyíñé xwiyá negí mññ ináyí Depito nání eánñññí íá ññroro aiwí dññ wí mñmoarññoí. Eñññá Depito, áamá Abaiataoyí rñññño —O eñññá apaxípánññí imónñññí xwé worññí. O xegí Judayí Goríxomi rñññññí wianíro nání seníá aññ pákínñññyo mewenññá, Depito tññ xegí áamá ñkumíxññññí emearígtáwa tññ aiwá menññagí nání agwí wiarññá o seníá aññ pákínñññwámí ññpáwíri bisñkeríá Goríxo nání peaxí tñññññí umeaññá Depito ñññññí xegí áamáyo ení ñññññí winññññí. Bisñkeríá apí apaxípánññí imónññññáwaní ananí ññpaxíññí. Apí Depito ñññññí aiwí Goríxo o nání xwiyá bí murí eñññá gí wiepñsarññá rowa ení agwí wiarññagí nání yarññá pí nání xwiyáññí meararññoí?” nuríri ²⁷ re urñññigñí, “Goríxo áamá xámí ññmíxárññá sññ wñyi kíkíá ññwearo dññ sññ yíññiro epíri nání Sabaríá tñññññí. Sabaríá xámí ñññññí áamá rñwíyo Sabaríáyo mewepírtá nání imíxññññí. ²⁸ Ayíñññí áamá imónñññññí Sabaríá ayo aí xiáwoníññí. Nioní ‘Sabaríáyo ayí ananíññí.’ rñpaxí imónñññññí.” urñññigñí.

3

Áamá wé kññññí eññ womí nanñ imíxñññí nánirññí.

¹ Jisaso áamá rotú aññ wíwámí ññpáwíri áamá wé kññññí eññ wo ññweaññagí ñwññññí uréwapíyarññá ² áamá Parisi wa —Awa re rarígtárññí, “Sabaríáyo omñññí nerññáyí ayí ñwáárññí. Áamá aí Sabaríáyo nanñ ññmíxíññáyí ayí

ŋwíáríní.” rarígíáríní. Awa Jisaso áamá wé kíríní ení omí Sabaríáyo naní wimíxáná omí xwíyíá mearaníro nání síŋwí níwíníro ŋweaŋagíá aiwí ³ o wé kíríní enomí re urínínigíní, “Níwíápnímeámí nìbírí áwíní e éf roí.” nurírí ⁴ Parisiowamí re urínínigíní, “Segí díní píoí moaríní? ‘Sabaríáyo áamáyo naní níwíirínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíaríní? ‘Sabaríáyo sípí níwíkárrínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíaríní?” nurírí ámí re urínínigíní, “‘Sabaríáyo símíxíyo píráníní níwíxírínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíaríní? ‘Ámá nípníkirínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíaríní?” uríagí aiwí awa xwíyíá bí murígíawíxíní. ⁵ Xwíyíá bí murarínagíá níwínírí síŋwí níwínímeríná wíká níwóga nurí awa wé íkí enomí wá bí mívianí díní kíkímí níwímóga warínagíá níwínírí awa nání díní sípí ení níwírí omí re urínínigíní, “Wé íeapá énapéi.” uráná o wé íeapá neríná re enínigíní. Ríxa naní imónínigíní. ⁶ Ríxa naní imóníagí Parisiowa síŋwí e níwíníro níwíápnímeámí nípeyearo áamá míxí ináyí Xeroto tíní níkumíxínírí emearígíáwa tíní awí neáníro Jisasomí píkianíro nání ínímí mekáxí megíawíxíní.

Ípípámí dání áamá obaxíyo uréwapíyíní náníríní.

⁷ Jisaso, Parisiowa xíto nání mekáxí mearínagíá, o xegí wíepísaríníowa tíní ámí ípíwá ríwónímíní úáná áamá Garírí píropenísíyo dání obaxí omí númí nuro áamá Judía píropenísíyo dáníyí tíní ⁸ wígí aní xwé yoí Jerusaremí áwíní e mírínínípnímí dáníyí tíní xwíá yoí Idumía ŋweáyí tíní áamá inígí Jodaní rapáyo oríwámídání ŋweáyí tíní émáyí aní biaú Saidoní tíní Taía tíní tíní e ŋweáyí tíní áamá xwé obaxí ayí Jisaso yarínípní nání aríá níwíro xíto tíní e nání bímiarínagíá ⁹⁻¹⁰ Jisaso áamá obaxí símíxíyo naní imímíxímí éf enagí nání áamá níní símíxíyí omí amá rónaníro nání íkwíkwierí niga warínagíá nání xegí wíepísaríníowamí re urínínigíní, “Ámá obaxí amá nínírónríná níníxoyípióá níbaríní. Ewéyo píxemoánímí nání píráníní anwí e nítipoyí.” urínínigíní. ¹¹ Ámá imíto díní xixéoarígíáyí Jisasomí níwínírínáyí símímanímní nípníkínímearo wauní níwíkárríníro “Niaíwí Goríxoyáoxíríní.” uraníro yarínagíá nání ¹² o míxí numáínówáríná míxí ríá tíní nurírí re urínínigíní, “Nioní Goríxomí xewaxoní enagí nání áwaní mírowíáropaní.” urínínigíní.

Xegí wíepísíníáwamí rípeañí náníríní.

¹³ Jisaso dífwíyo nání níyírí áamá xíto xegí wímónaríníowamí “Soyíné ení yapíyoyí.” uráná awa ení xíto tíní e nání níyíro wímeááná ¹⁴⁻¹⁵ o áamá wé wúkaú síkwí waú xíto tíní emepíríá nání imóníro xíto nání wáí nurímero áamá imíto xixéoaríníyí míxí umáínówáripaxí nímoníro ero epíríá nání rípeañínigíní. ¹⁶ Ámá wé wúkaú síkwí waú xíto rípeañíowa wígí yoí rowaríní. Wo Saimono —O Jisaso yoí ámí bí Pitaoyí wíríníoríní. O tíní ¹⁷ ámí waú Sebediomí xewaxowáú Jemiso tíní xogwáo Jono tíní —Awaúmí Jisaso yoí Boanesisowaúyí —Yoí míkí ayí awaú akíríwíníní imónígííwaú enagí náníríní. Yoí e wíríníowáú tíní ¹⁸ ámí wo Adíruo tíní ámí wo Pírípó tíní ámí wo Batoromuo tíní ámí wo Matíyuo tíní ámí wo Tomaso tíní ámí wo Arípíasomí xewaxo Jemisoyí ríníní tíní ámí wo Tadiaso tíní ámí wo Saimono —O yoí ámí bí Seretoyí ríníníyí —Yoí míkí ayí “Émá yí ámí oxídowáraneyí.” rarígíáyí náníríní. E ríníní tíní ¹⁹ ámí wo yoparo Isíkariotí dání Judaso —O Jisaso nání míyí rorírímeníoríní. O tíní áamá wé wúkaú síkwí waú awamí rípeañínigíní.

“O oboyá ení eáníní tíní yaríní.” rígíá náníríní.

20 Jisaso t́nɪ wiep̄sarɪŋowa t́nɪ ámɪ aŋɪ e nánɪ nuro ŋweaŋáná ámá obaxɪ o t́ŋɪ e awí neánɪro ep̄royɪ wiarɪŋagɪa nánɪ nɪyórɪmoro aiwá mɪnɪpaxɪ wimónarɪŋagɪa 21 Jisasomɪ xexɪrɪmeáyɪ ámá wí xfo nánɪ “Xewanɪŋo rɪxa majɪá nikárɪnɪrɪ yarɪnɪ.” rarɪŋagɪa arɪá nɪwiro omɪ nɪwirɪmeámɪ wanɪro nánɪ barɪná 22 Gorɪxoyá ŋwɪ ikaxɪ mewegɪá wa aŋɪ yoɪ Jerusaremɪ dánɪ nɪbɪmáná Jisaso t́ŋɪ e rémónap̄áwa ámáyo Jisaso nánɪ re nura ugɪawixɪnɪ, “Imfó xɪráónɪŋɪ imónɪŋo Bieseburoyɪ rɪnɪŋo — O xegɪ yoɪ bɪ Setenorɪnɪ. O Jisasomɪ rɪwɪmɪnɪ nɪrómáná xɪxéronagɪ nánɪ o ámá imfó xɪxéorarɪŋɪyo mɪxɪ umáɪnowárarɪnɪ.” nura warɪŋagɪa nánɪ 23 Jisaso awamɪ “Nɪwanɪŋonɪ t́ŋɪ e nánɪ bɪpoyɪ.” nurɪrɪ ewayɪ ikaxɪ bɪ nurɪrɪná re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “‘Seteno xegɪ wɪamɪ mɪxɪ umáɪnowárɪpaxɪ imónɪnɪ.’ rɪyaiwiarɪŋoɪ?” nurɪrɪ 24 ewayɪ xwɪyɪá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá axowa mɪxɪ nɪnɪro xepɪxepá nɪrónɪróná eŋɪ mɪweánɪpa nero mɪmianwɪ upɪrɪárɪnɪ. 25 Ámá gwɪ axɪrí enɪ mɪxɪ nɪnɪro xepɪxepá nɪrónɪróná eŋɪ mɪweánɪpa nero xwɪámɪ imónɪp̄rɪárɪnɪ.” nurɪrɪ “Seteno xegɪ wɪamɪ mɪxɪ umáɪnowárɪpaxɪ mimónɪŋagɪ nánɪ rɪa neararɪnɪ?” oyaiwɪpoyɪnɪrɪ ewayɪ xwɪyɪá apɪ nurɪmáná 26 ámɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Seteno enɪ xegɪ wɪamɪ t́nɪ mɪxɪ nɪnɪro xepɪxepá nɪrónɪrónáyɪ wiwanɪŋowa eŋɪ meánɪ nɪnɪro xopɪrárɪ inɪp̄rɪárɪnɪ.” nurɪrɪ ayɪ xewanɪŋo nánɪ dɪŋɪ re oyaiwɪpoyɪnɪrɪ “Setenoyá eŋɪ eánɪŋɪpɪ t́nɪ mé omɪ xopɪrárɪ wimɪnɪrɪ rɪa yarɪnɪ?” oyaiwɪpoyɪnɪrɪ nánɪ 27 ámɪ ewayɪ xwɪyɪá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wo ámá rɪá rɪŋɪ woyá iyɪá íá urápekɪxémɪnɪrɪ nánɪ oyá aŋɪyo nɪpáwirɪná amíná aŋɪ xiáwomɪ gwɪ nɪyɪrɪ nɪtɪmáná amɪpɪ oyá ananɪ urápekɪxenɪgɪnɪ.” nurɪrɪ 28 ámɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ nepa seararɪŋɪnɪ. fɪwɪ yarɪgɪápɪranɪ, rɪperɪrɪ inarɪgɪápɪranɪ, amɪpɪ sɪpɪ nɪnɪ ámá yarɪgɪápɪ Gorɪxo ananɪ yokwarɪmɪ seainɪárɪnɪ. 29 E nerɪ aiwɪ ámá Gorɪxoyá kwɪyɪ nánɪ rɪperɪrɪ méfáyɪ Gorɪxo e rɪápɪ ámɪ wí yokwarɪmɪ wiinɪámánɪ. Anɪŋɪ e nɪmónɪrɪ xwɪyɪá meárɪnɪp̄rɪárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. 30 Ayɪ rɪpɪ nánɪ e urɪŋɪnɪgɪnɪ. Gorɪxoyá kwɪyɪ t́nɪ imfó mɪxɪ umáɪnowárarɪŋagɪ aiwɪ awa Gorɪxoyá kwɪyɪ rɪperɪrɪ nɪmearɪro “Jisaso imfó dɪŋɪ xɪxéronagɪ nánɪ imfó wɪamɪ mɪxɪ umáɪnowárarɪnɪ.” rarɪŋagɪa nánɪ Jisaso xwɪyɪá apɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Xɪnái t́nɪ xexɪrɪmeáowa t́nɪ nánɪrɪnɪ.

31 Jisaso sɪnɪ aŋɪyo ŋweaŋáná xegɪ xɪnái t́nɪ xogwáowa t́nɪ nɪrémónap̄ɪro bɪarɪwámɪnɪ nɪrómáná “Jisaso nɪwɪapɪrɪ sɪŋwɪ oneanɪnɪ.” uráná 32 ámá Jisasomɪ ep̄royɪ nɪwiro mɪnɪ mɪnɪ nɪŋweaxa pugɪá wí re urɪgɪawixɪnɪ, “Ai dɪxɪ rɪnái t́nɪ rɪrɪxɪmeáowa t́nɪ bɪarɪwámɪnɪ nɪrómáná joxɪ nánɪ rarɪŋoɪ.” urɪagɪa 33 o “Ewayɪ xwɪyɪá bɪ rɪa neararɪnɪ?” oyaiwɪpoyɪnɪrɪ yarɪŋɪ re wɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá gɪyɪ gɪ nókɪ t́nɪ gɪ nɪrɪxɪmeáowa t́nɪrɪnɪ?” nurɪrɪ 34 ámá mɪnɪ mɪnɪ nɪŋweaxa pugɪáyo sɪŋwɪ nɪwɪnɪmerɪná re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gɪ inókɪwayɪné, nɪrɪxɪmeáowayɪné rɪxa tɪ ŋweagɪá ayoyɪ. 35 Ámá gɪyɪ Gorɪxo rɪŋɪyo dɪŋɪ nɪkwɪroro xɪdarɪgɪáyɪ ayɪ gɪ inókɪwánɪŋɪ t́nɪ gɪ nɪrɪxɪmeánɪŋɪ t́nɪ imónɪgɪáyɪrɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

4

Ewayɪ ikaxɪ witɪ siyɪ wiáronɪ nánɪrɪnɪ.

1 Jisaso ámɪ ipɪ Gariri imanɪ t́ŋɪ e nánɪ nurɪ nuréwapɪyɪrɪ ámá xwé obaxɪ awí neánɪro ep̄royɪ wiarɪŋagɪa o ewéyo nɪpɪxemoánɪrɪ éf nɪŋwearɪ ámá nɪnɪ sɪnɪ ipɪ imanɪ e ŋweaŋáná 2 o nuréwapɪyɪrɪná xɪxewɪsɪ xwɪyɪá amɪpɪ obaxɪ nánɪ nuréwapɪyɪrɪ 3 re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Arɪá époyɪ. Ámá wo

o xegí omiñíyo axípi wítí siyí nìwiáróa uminiri nání nuri ⁴ xwíá yuní ikixeariníje píraníñí nìwiáróa nuri aiwi wí óf mañpá tñni piéroráná iní nìbìro míméanf eníñiginí. ⁵ Ámí wí sñá ínimí yapiníñáná xwíá onímiápi seáyí e enáná wiáróyí xwíá akwiníánái enagí nání apaxí mé nerápmáná ⁶ sogwí nìwepíniri xáiwí anaríná pìpíñí mìwáríñagí nání nìyíweániri yeáyí yáriníñiginí. ⁷ Ámí wí emí pìpíñí aríkiáriníje wiáróyí emí pìpíñíyo dání nerápiri xenwiráriníje nání wítí siyí apí ná mìweníñiginí. ⁸ Ámí wí xwíá nañí e wiáróyí píraníñí nerápiri xwé neri ná nìkìkìreániríná wí xwé onímiápi nìweri wí xwé obaxí nìweri wí aga dñí nìmori íá mìropaxí weníñiginí.” nuri ⁹ ámí re uríñiginí, “Seyíné wítí siyí nání nioní ewayí xwíyíá ríá apí nání aríá ókiarí nìmónípoiyí.” uríñiginí.

Eníá ríñíñípi tñni xixeni ewayí ikaxí uríñí nániríní.

¹⁰ Idáná o xegípi ñweañáná wiepísaríñowa wé wúkaú síkwí waú tñni ámá wí xfo tñni emearígfáyí tñni wigípi ewayí xwíyíá xfo ríípi nání yariní wiaríná ¹¹ o re uríñiginí, “Xwíyíá Goríxo seyíné xfo xegí xwioxíyo míméamí neri seameníweaníá nání eníá dání ínimí imóníñípi nioní ríxa wíá searókiamoaríñini. E neri aiwi ámá nioní dñí mìnìkwíró wigí dñí tñni néra warígfáyo nioní uréwapíyaríná mfkípi aríá mìní ewayí xwíyíá raríñápiní aríá niaríño. ¹² Ayí rípi nání ewayí xwíyíáni uraríñini. Goríxoyá xwíyíá wíá rókiamoagí Aisaiayí ríñíño ámá nioní dñí mìnìkwíró wigí dñí tñni néra warígfáyí nání eníá níriri ríwamíñí re eañíñiginí, ‘Ámá ayí wigí uyínií yarígfápi ríwímíní mamóánáyí Goríxo yokwarímí wiínígníri ewayí xwíyíá aríá nìwiríná aríá nìwiro aiwi nìjía mimóní ero sñwí nìwiníriná sñwí nìwiníro aiwi dñí mímó ero epíri nání ewayí xwíyíáni uríníaríní.’ Aisaiáo eníá ríwamíñí e eañípi tñni xixeni nioní xixeni e yariníñini.” uríñiginí.

Ewayí ikaxí wítí siyí wiároní mfkípi nániríní.

¹³ O ámí re uríñiginí, “Soyíné ewayí xwíyíá nioní ríápi síní majía rimóníño? Ewayí xwíyíá apí nìjía mimónípa nerínáyí, ewayí xwíyíá nioní raríñá nìpíní aríge neri nìjía imónípíríaríní? Mfkípi áwaní osearímíniri raríñini. ¹⁴ Ámá wítí siyí wiároníñoiyí xwíyíá Goríxo nání wáí nemerí urímearíñóníñí imónini. ¹⁵ Ámá wí wítí siyí ópá tñni piérorípi iní nìbiri manaríñíyíníñí imónini. Ayí xwíyíá Goríxo nání aríá wíápi Seteno ayí Goríxo nání dñí mopíríxíniri añini nìbiri píripírí nìwirí emí míméamí yaríñiríní. ¹⁶ Ámá ámí wí wítí siyí sñá ínimí yapiníñáná seáyí e xwíá onímiápi enáná wiáróyíníñí imónini. Ayí xwíyíá Goríxo nání aríá nìwiróná yayí nìwiníri nìxídaníro yaríná ¹⁷ xwíyíá ná ínimí pìpíñíñí mìwáríñagí nání aníñí xídarígfámani. Xwíyíá Goríxo nání xídaníro yaríñagíá nání ámá wí nìbìro nepa ení neáníro ríá xídaríñoíniri iwamíó nìwíwapíyiri xeaníñí wikearáná apaxí mé píní wiárarígfáriní. ¹⁸ Ámá ámí wí wítí siyí emí pìpíñí aríkiáriníje wiáróyíníñí imónini. Ayí ení xwíyíá Goríxo nání aríá nìwiro aiwi ¹⁹ amípi xwíáyo dání nání dñí obíboxí nìmoro ‘Amípi wí nioní mìnímúropa onini.’ nìyaiwiro amípi wí nání ‘Aríge nímeaníaríani?’ nìyaiwia nurínáyí wítí emí nerápiri xenwiráriní yapí nìmóníro aiwá ná mìkìkìreánaríñíyí yapí imónarígfáriní. ²⁰ Ámá ámí wí wítí siyí xwíá nañí imóníje wiáróyíníñí imónini. Ayí xwíyíá Goríxo nání aríá nìwiro dñí nìkwíroro píraníñí nìxídíroná wítí siyí aiwá ná wí xwé onímiápi weri wí xwé obaxí weri wí aga dñí nìmori íá mìropaxí weri yaríñíyíníñí imónini.” Ewayí xwíyíá mfkípi nání áwaní e uríñiginí.

Ewayf ikaxf ramixf nanirini.

²¹ O wiep̄sar̄iṅowa “Ámá ayo an̄iṅf yum̄fí win̄fár̄ini.” yaiwip̄r̄ix̄iniṅf s̄ini ewayf xw̄iyfá nán̄i áwan̄f̄i nur̄ir̄íná re ur̄iṅiṅiṅiṅi, “ ‘Ámá ram̄ix̄f n̄im̄ix̄ar̄ómáná s̄ix̄f xwé wá n̄imeari up̄ix̄ákwiár̄ip̄r̄ix̄ini.’ r̄iyaiwiar̄iṅoi? ‘Pien̄f̄ íkwian̄w̄fyo in̄imi t̄ip̄r̄ix̄ini.’ r̄iyaiwiar̄iṅoi? Oweoṅ, íkwian̄w̄fyo s̄iṅán̄iṅf e tar̄iḡfár̄ini.” nur̄ir̄i ²² re ur̄iṅiṅiṅiṅi, “Xw̄iyfá en̄íná dán̄i Gor̄ixo x̄fo xeḡf xw̄iox̄fyo m̄imeám̄f ner̄i seamen̄wean̄fá nán̄i in̄imi imón̄iṅf̄p̄iran̄i, am̄ip̄í p̄ín̄f imón̄iṅf̄p̄iran̄i, n̄ip̄ini s̄iṅán̄i imón̄in̄fár̄ini. ²³ Xw̄iyfá nion̄i searar̄iṅápi nán̄i ar̄fá ókiar̄f n̄imón̄ipoyi.” nur̄ir̄i ²⁴⁻²⁵ re ur̄iṅiṅiṅiṅi, “Ar̄fá n̄inir̄íná d̄iṅf p̄irán̄iṅf n̄imoro ar̄fá nir̄f̄ini. E ner̄fnáyf, Gor̄ixoyá d̄iṅf t̄fni n̄ijfá nimón̄iro s̄ini d̄iṅf p̄irán̄iṅf n̄imoro ar̄fá n̄inia nur̄fnáyf, oyá d̄iṅf t̄fni n̄ijfá ám̄i w̄ini nimóga up̄r̄fár̄ini. E mepa ner̄fnáyf, p̄fné nion̄i searar̄iṅápi r̄fw̄m̄ini mamoro ík̄f nemoro ner̄fnáyf, xw̄iyfá Gor̄ixo nán̄ipi n̄ijfá w̄i imón̄ip̄r̄fámani. Xw̄iyfá Gor̄ixo nán̄ipi n̄ijfá on̄imiápi imón̄iḡfáyf aí xewan̄iṅo ám̄i p̄r̄ip̄r̄f win̄fár̄ini.” ur̄iṅiṅiṅiṅi.

Ewayf ikaxf witf siyf xegfpi erap̄iṅf nanirini.

²⁶ O s̄ini ámá e ṅweaḡfá n̄iyoni xw̄iyfá Gor̄ixo xw̄iox̄fyo m̄imeám̄f ner̄i umen̄wean̄fá nán̄ipi nur̄ir̄íná ám̄i ewayf xw̄iyfá b̄i nur̄ir̄i re ur̄iṅiṅiṅiṅi, “Gor̄ixo x̄fo xeḡf xw̄iox̄fyo m̄imeám̄f ner̄i seamen̄wean̄fápi re imón̄ini. Ámá wo om̄iṅfyo nán̄i nur̄i witf siyf n̄iw̄iar̄óa nú̄sáná ²⁷ sá wer̄i wiápn̄imeari yar̄fná witf siyf r̄ixa ner̄ápir̄i xwé ner̄i o ‘Ar̄ige ner̄ápir̄i r̄fá peyar̄ini?’ yaiwiar̄fná ²⁸ xeḡfpi xw̄fáyo dán̄i n̄ipeyiri iwf̄ niga n̄iyiri siyf ner̄i ná n̄ik̄k̄reága n̄ipeyiri ²⁹ yóf éáná r̄ixa m̄ipax̄f en̄agi n̄win̄ir̄fná kirá n̄imeari m̄iwák̄wím̄f yar̄iṅf̄r̄ini.” ur̄iṅiṅiṅiṅi. Gor̄ixo xeḡf xw̄iox̄fyo m̄imeám̄f ner̄i umen̄wean̄fápi ax̄fpi iwam̄fó ner̄fná ayf d̄iṅf “Ar̄ige ner̄fná xwé imón̄in̄fár̄ini?” n̄iyaiwiro aiwi “Xeḡfpi xwé imón̄in̄fár̄ini.” oyaiw̄ipoȳiniṅf nán̄i e ur̄iṅiṅiṅiṅi.

Ewayf ikaxf masité siyf nanirini.

³⁰ Ám̄i re ur̄iṅiṅiṅiṅi, “Pí pí ewayf xw̄iyfá n̄ir̄rane Gor̄ixo xw̄iox̄fyo m̄imeám̄f ner̄i neamen̄wean̄fápi nán̄i ran̄fw̄ini? ³¹ O n̄ibiri neamen̄wean̄fápi masité aiwá siyf̄niṅf imón̄ini. Masité aiwá siyf nur̄ir̄fná aga on̄imiápia wiároar̄iḡfá aiwi ³² ner̄ápmáná xwé ner̄i aiwá n̄fni neḡf om̄iṅfyo yar̄iṅf̄pim̄i seáyf e n̄imúror̄i ren̄f̄i sepiá wiex̄ar̄aráná iṅf̄ n̄ibiri yéw̄f in̄ir̄iwám̄ini tar̄iṅf̄r̄ini.” ur̄iṅiṅiṅiṅi. Ayf “Iwam̄fóyf̄ nene on̄imiápi ner̄i aiwi r̄fw̄ená ámá xwé obaxene Gor̄ixo neamen̄wean̄fár̄ini.” oyaiw̄ipoȳiniṅf e ur̄iṅiṅiṅiṅi. ³³ Xw̄iyfá Gor̄ixo xw̄iox̄fyo m̄imeám̄f ner̄i umen̄wean̄fápi nán̄i nur̄ir̄fná ámá ayf ar̄fá wipax̄fpi t̄fni x̄ixeni ewayf xw̄iyfá obaxf ax̄f̄p̄niṅf imón̄iṅf nura nur̄i ³⁴ s̄iṅán̄i áwan̄f̄i b̄i mur̄f ewayf xw̄iyfán̄i nura nur̄i aiwi wiep̄sar̄iṅowa t̄fniṅf n̄iṅwean̄fná ewayf xw̄iyfá x̄fo urar̄iṅf m̄fk̄fpi nán̄i áwan̄f̄i uraȳiṅiṅiṅiṅi.

Ipi imeam̄kw̄f yar̄iṅagi sam̄iṅf̄ im̄ix̄iṅf̄ nanirini.

³⁵ O ewayf xw̄iyfá nura nú̄sáná s̄fápi t̄fni ax̄íná xeḡf wiep̄sar̄iṅowami re ur̄iṅiṅiṅiṅi, “Ipiyo j̄far̄iwám̄ini oxemoaneyi.” uráná ³⁶ awa ámá obaxf e awí eániḡfáyo p̄fni n̄iw̄iar̄imi ewé Jisaso éf n̄iṅweari e dán̄i p̄fné ur̄ewap̄yar̄iṅf̄pami en̄i n̄ip̄ixemoán̄ro Jisaso t̄fni nuro ewé wí en̄i awa t̄fni war̄fná re en̄iṅiṅiṅiṅi. ³⁷ R̄fw̄ip̄í biri iniṅf̄ en̄i imeam̄kw̄f eri ner̄fná ewéyo m̄imeám̄f yar̄fná ewéyo iniṅf̄ r̄ixa n̄ir̄óga wiápn̄imear̄iṅagi n̄win̄iro ³⁸ Jisaso ewé íkwém̄iṅf̄m̄ini íkwian̄w̄fyo sá weṅomi saiwiár̄f n̄iwiro re ur̄iḡfawix̄ini, “Near̄ewap̄yar̄iṅox̄ini, none r̄ixa iniṅf̄ namian̄ir̄i

yarɪŋwáyo! Joxɪ dɪŋɪ nɪmori rɪwɛŋɪnɪ?” uráná ³⁹ o nɪwiápɪnɪmearɪ re enɪnɪgɪnɪ. “Rɪwɪpɪ samɪŋɪ oweárɪnɪ.” rɪrɪ “Inɪgɪ imeamɪkwɪ yarɪŋɪpɪ enɪ samɪŋɪ oweárɪnɪ.” rɪrɪ éáná apaxɪ mé rɪwɪpɪ samɪŋɪ werɪ inɪgɪ enɪ samɪŋɪ werɪ yáráná ⁴⁰ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné pí nánɪ wáyɪ seainarɪnɪ? Dɪŋɪ mɪnɪkwɪropa nero nánɪ wáyɪ rɪseainarɪnɪ?” urɪagɪ ⁴¹ awa óf nɪkárɪnɪro nánɪ wɪgɪpɪ re rɪnɪgɪawɪxɪnɪ, “Pɪ áamáorɪani? Imɪŋɪ tɪnɪ inɪgɪ tɪnɪ o ráná arɪre ámánɪŋɪ arɪfá nɪwirɪ samɪŋɪ rɪfa wɛŋo?” rɪnɪgɪawɪxɪnɪ.

5

Imfó obaxɪ xɪxéroarɪŋomɪ mɪxɪ umáɪnɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso tɪnɪ xegɪ wiepɪsarɪŋowa tɪnɪ nuro ipɪ yoɪ Gaririyo jɪarɪwámɪnɪ áamá wɪgɪ yoɪ Gegesayɪ aŋɪyo niwiékɪnɪmearo ² o rɪxa ewéyo dánɪ ayoááná re enɪnɪgɪnɪ. Rɪxa áamá imfó dɪŋɪ xɪxéroarɪŋɪ wo áamá xwárɪpáyo dánɪ nɪweapɪrɪ Jisasomɪ nɪwímearɪ ³—O áamá xwárɪpáyo anɪŋɪ e weagorɪnɪ. Áamá wɪ ainɪxɪ aɪ tɪnɪ aɪ gwɪ mɪjárɪpaxɪ yagɪorɪnɪ. ⁴ Íníná ainɪxɪ tɪnɪ gwɪ xaíwɪ wɪrɪ tɪnɪ sɪkwɪyo tɪnɪ wéyo tɪnɪ járarɪŋagɪa aɪwɪ o narɪkiárɪmɪ wagorɪnɪ. Áamá wɪ enɪ neánɪro omɪ xayɪpemɪxɪpaxɪ yagɪomanɪ. ⁵ Xegɪpɪ anɪŋɪ xwárɪpáyo nɪŋwearná ikwáwɪyíná árɪwɪyíná dɪwɪ tɪŋɪ e dánɪ makɪrɪwɪ nɪmóa nurɪ sɪŋá nɪmearɪ pɪrɪ nuyɪkɪga wagorɪnɪ. ⁶ O Jisaso jɪamɪ barɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ mɪrɪ nɪwerɪ waunɪ nɪwikárɪnɪrɪ ⁷⁻⁸ Jisaso manɪ tɪnɪ “Áamá romɪ imɪoyɪné sɪnɪ dɪŋɪ mɪxɪxéropɪnɪ. Pɪnɪ wɪárɪpoyɪ.” urarɪŋagɪ o xwamiánɪ nɪwirɪ “Jisaso xɪ pí neaimɪnɪrɪ barɪŋɪnɪ?” nurɪrɪ “Gorɪxo ŋwɪfá amɪpɪ nɪyonɪ seáyɪ e múroŋomɪ xewaxoxɪrɪnɪ. Waunɪ siarɪŋagwɪ nánɪ Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ ‘Rɪnɪŋɪ wɪ seiapɪmɪmémɪnɪ.’ neareɪ.” urɪagɪa ⁹ Jisaso yarɪŋɪ “Segɪ yoɪ pɪrɪnɪ?” wíáná imfowa re urɪgɪawɪxɪnɪ, “None xwé obaxɪ mɪrónɪŋagwɪ nánɪ yoɪ Rijonɪyɪ—Yoɪ mɪkɪ ayɪ mɪxɪ nánɪ xwé obaxɪ gwɪ mónarɪgɪfá nánɪrɪnɪ. Yoɪ Rijonɪyɪ rɪnɪŋwɪnɪ.” nurɪro ¹⁰ waunɪ nɪwɪro arɪkɪ “Xwɪfá tɪyo dánɪ imfone mɪxɪ mɪneamáɪnowárɪpanɪ.” nurɪro ¹¹ odɪpɪ aga xwé obaxɪ bɪ dɪwɪ wɪyo mɪaúrárɪ nɪnɪro aɪwá narɪŋagɪa nɪwɪnɪro ¹² waunɪ rɪxɪŋɪ re urɪgɪawɪxɪnɪ, “Imfone odɪpɪyo rɪwɪmɪnɪ nɪrómáná dɪŋɪ oxɪxéroópoyɪnɪrɪ sɪŋwɪ neaneɪ.” urɪagɪa ¹³ Jisaso xe dɪŋɪ oxɪxéroópoyɪnɪrɪ sɪŋwɪ wɪnáná imfó áamá omɪ dɪŋɪ xɪxérogɪápɪ nɪmɪxearo ámɪ odɪpɪyómɪnɪ xɪxéroáná re egɪawɪxɪnɪ. Pɪmanɪ éf ronɪ wɪ e aŋɪnɪ wéfáyɪ wɪárɪ sɪwá nero anɪŋɪnɪ ipɪyo nɪpɪéroro pɪyɪ egɪawɪxɪnɪ. Odɪpɪ ayɪ wonɪ marɪfáɪ, 2,000 pɪyɪ egɪawɪxɪnɪ. ¹⁴ E éáná áamá odɪpɪ mearɪgɪfáyɪ aŋɪnɪ nuro odɪpɪ éfápɪ nánɪ aŋɪ e ŋweagɪfáyo áwanɪ nurárɪmɪ nuro omɪŋɪ tɪŋɪ e yarɪgɪfáyo enɪ áwanɪ nura eméáná áamá nɪnɪ “Pɪ rɪfa eno?” nɪyaiwɪro sɪŋwɪ wɪnanɪro nuro ¹⁵ Jisaso tɪŋɪ e nɪrémoro wɛnɪŋɪ éfáyɪ wɪnɪgɪawɪxɪnɪ. Áamá imfó dɪŋɪ xɪxéroarɪŋo xegɪ yarɪŋɪpa mé dɪŋɪ sɪxɪ nɪnɪrɪ aɪkɪ nɪyɪnɪrɪ riwo éf ŋweanagɪ nɪwɪnɪro xámɪ imfó obaxɪ dɪŋɪ xɪxérogɪfá nánɪ “Nepa imfó xɪxéroago orɪani?” nɪyaiwɪro wáyɪ yarɪfá ¹⁶ áamá Jisaso imfó mɪxɪ umáɪnowárɪfagɪ wɪnɪfáyɪ repɪyɪ nɪwɪro imfó sayá meago éfɪpɪ nánɪ tɪnɪ odɪpɪ éfápɪ nánɪ tɪnɪ repɪyɪ wíáná ¹⁷ Jisasomɪ waunɪ nɪwɪro re urɪgɪawɪxɪnɪ, “Negɪ xwɪfá re pɪnɪ nɪneawɪárɪmɪ uɪ.” uráná ¹⁸ o rɪxa ewéyo pɪxemoánɪmɪnɪrɪ yarɪfá imfó dɪŋɪ xɪxérofó waunɪ nurɪrɪ “Nionɪ enɪ joxɪ tɪnɪ wanɪwɪ.” urarɪŋagɪ aɪwɪ ¹⁹ Jisaso nionɪ tɪnɪ xe ounɪrɪ sɪŋwɪ mɪwɪnɪpa nerɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Dɪxɪ aŋɪ e nánɪ nurɪ dɪxɪ á máyo Ámɪnáonɪ ayá nɪrɪrɪmɪxɪrɪ síápɪ nánɪ áwanɪ nura úrɪxɪnɪ.” urɪagɪ ²⁰ o nurɪ aŋɪ Dekaporɪsɪyo apɪ apɪ nɪkwɪróga unɪŋɪyo áwanɪ nura nɛmerɪ amɪpɪ Jisaso wɪfɪpɪ nánɪ áwanɪ nura emearɪfá áamá nɪnɪ dɪŋɪ ududɪ nɪwɪnɪrɪ “Arɪge nerɪ nanɪ éorɪani?” yaiwiagɪfárɪnɪ.

Apixí ragí aníhí pwaríhí wími t́nì miáí penj wími t́nì naní imixíhí nánirini.

²¹ Jisaso t́nì xegí wiep̄saríhíowa t́nì ámi ewéyo núfasáná ipíyo j́faríwám̄nì niwiék̄nimearo ewéyo dánì nayoaro ipí t́hí aṅwí e roṅáná ámá obaxí n̄b̄iro Jisaso t́hí e ep̄royí yaríná ²² ámá wo —O Judayíyá rotú aṅí wíyo ámináo nimón̄rì meṅweaṅorinì. Xegí yoí Jairasoyí r̄n̄h̄orinì. O n̄b̄irì Jisasomì s̄h̄wí n̄w̄n̄r̄n̄á oyá s̄kwí t́hí aṅwí e m̄h̄í xw̄fáyo n̄kw̄rorì wauní n̄wikár̄n̄r̄i ²³ wauní xw̄yífá re ur̄h̄n̄iḡn̄i, “Gí miáí r̄ixa aṅwí ayo n̄pepaxí enì. Í naní nerì s̄h̄í unì nánì joxì n̄b̄irì wé seáyí e ikwiárei.” ur̄tagí ²⁴ Jisaso o t́nì nawínì úáná ámá n̄n̄i n̄x̄d̄iro ikw̄kwierí waríná re en̄n̄iḡn̄i. ²⁵ Apixí wí —Í xegí ragí aníhí pwaríná xwiogwí wé wúkaú s̄kwí waú múroṅír̄n̄i. ²⁶ Í naní onimix̄poȳn̄r̄i xw̄r̄í obaxíyo n̄gwí ayá wí n̄roaayirì m̄n̄i n̄wirì aí r̄n̄h̄í winar̄h̄p̄i naní b̄i on̄miáp̄i mé n̄ȳpei yar̄h̄r̄n̄i. Xegí n̄gwí anipá imón̄h̄agí aí ámi w̄n̄i m̄ix̄n̄h̄í yom̄xar̄ḡír̄n̄i. ²⁷⁻²⁸ Í Jisaso nánì ar̄fá n̄wiríná “Oyá iȳfáyo aí amáí n̄rón̄r̄n̄áyí ámi naní em̄n̄i.” n̄ȳaiwia n̄b̄irì ámá ep̄royí eḡfáyo áw̄n̄i e n̄idakwirì r̄f̄w̄m̄i dánì wé íeapá nerì oyá iȳfá amáí rón̄h̄n̄iḡn̄i. ²⁹ Amáí rónáná ragí aníhí pwar̄h̄p̄i yeáyí s̄kiár̄h̄n̄iḡn̄i. Ragí yeáyí s̄kiár̄tagí nainen̄r̄i re yaiw̄h̄n̄iḡn̄i, “R̄ixa naní riȳn̄i ré+n̄i?” yaiwiaríná ³⁰ Jisaso n̄j̄fá nimón̄r̄i “En̄í eán̄h̄í nioniyá b̄i n̄nowár̄m̄i ip̄i ruṅoi?” n̄ȳaiwirì n̄k̄n̄imón̄r̄i re r̄h̄n̄iḡn̄i, “Gí iȳfáyo amáí go rón̄igoí?” ráná ³¹ xegí wiep̄saríhíowa re ur̄ḡfawix̄n̄i, “Joxì ámá ep̄royí n̄siro ikw̄kwierí n̄siga waríná pí nánì ‘Go gí iȳfáyo amáí n̄rón̄igoí?’ rar̄h̄n̄i?” ur̄tagí ³² apixí e wíim̄i s̄h̄wí w̄n̄m̄n̄r̄i nánì sagagí emear̄h̄agí ³³ í “Jisaso p̄r̄án̄h̄í nim̄x̄f̄r̄n̄i.” n̄ȳaiwirì wáyí nerì en̄í óf̄ néra n̄b̄irì Jisasomì agw̄r̄wám̄n̄i wauní n̄wikár̄n̄r̄i m̄h̄í xw̄fáyo n̄kw̄rorì x̄f̄i éf̄p̄i nánì w̄fá rókiamón̄tagí ³⁴ Jisaso re ur̄h̄n̄iḡn̄i, “Ineyí, jíxì d̄h̄í n̄n̄kw̄ror̄h̄p̄im̄i dánì erf̄kiemeán̄n̄i. Sim̄x̄í ayá sinar̄h̄p̄i ámi wí sin̄n̄fá meṅagí nánì ámi ayá b̄i m̄siní kikiífá néra uí.” nur̄r̄i ³⁵ s̄n̄i ím̄i e uraríná s̄n̄i miáí sim̄x̄í weṅe m̄rémopa neríná ámá wí rotú aṅí mewenoyá aṅí e dánì n̄b̄iro Jisaso nánì re urémeaḡfawix̄n̄i, “Nearéwap̄yar̄h̄om̄i s̄n̄i ayá wí mur̄h̄weapani. D̄ix̄í miáí r̄ixa peṅoi.” uraríná ³⁶ Jisaso ar̄fá e n̄wirì rotú aṅí mewenom̄i re ur̄h̄n̄iḡn̄i, “E nerì aiw̄i wáyí mepanì. D̄h̄n̄i n̄n̄kw̄r̄oá uí.” nur̄r̄i ³⁷ ámá n̄n̄i e nurakion̄w̄r̄ár̄m̄áná aiw̄i “Pitao t́nì Jemiso t́nì xogwáo Jono t́nì awa nion̄i t́nì xe ob̄poȳn̄r̄i s̄h̄wí ow̄n̄m̄n̄i.” n̄ȳaiwirì nuro ³⁸ rotú aṅí mewenoyá aṅí e n̄rémoro Jisaso yaiw̄n̄h̄í nin̄r̄i r̄nar̄h̄agí ar̄fá n̄wirì wí yeyí n̄ra waríná wí ṅwapé rar̄h̄agí n̄w̄n̄r̄i ³⁹ aṅíyo n̄páwirì re ur̄h̄n̄iḡn̄i, “Pí nánì ṅw̄f̄ earo yeyí r̄iro yar̄h̄oi? Miáí r̄ixa peṅoin̄r̄i ṅw̄f̄ r̄m̄iear̄h̄oi? Í sa sá wenì.” nur̄r̄i ⁴⁰ r̄ip̄fá nura waríná o ámá n̄n̄i em̄i m̄m̄ixeám̄f̄ nerì miáim̄i xan̄yaú t́n̄i om̄i kum̄x̄nar̄ḡfá waú wo awa t́n̄i aṅí awawá ikw̄rón̄h̄í miáí wen̄f̄wám̄i n̄páwiro ⁴¹ Jisaso miáim̄i wéyo ífá n̄max̄r̄r̄i xegí p̄n̄é t́n̄i “Tarita kumi.” nur̄r̄i —Ayí agap̄né “Miá riȳí wiáp̄n̄imeai.” urar̄h̄w̄p̄i nán̄r̄n̄i. E uráná re en̄n̄iḡn̄i. ⁴² Í r̄ixa n̄wiáp̄n̄imear̄i xegí xwiogwí wé wúkaú s̄kwí waú en̄agí nánì r̄ixa n̄wiáp̄n̄imear̄i aṅí yaríná ayí s̄r̄f̄ n̄p̄k̄n̄iro “Arige ámi r̄fá wiáp̄n̄imean̄oi?” n̄ȳaiwiro ududí yaríná ⁴³ Jisaso ṅw̄f̄ ikaxí re ur̄h̄n̄iḡn̄i, “Nion̄i éap̄i ámá wíyo áwan̄i mur̄pa épiȳi.” nur̄r̄i “Ím̄i aiwá b̄i m̄n̄i wípiȳi.” ur̄h̄n̄iḡn̄i.

6

Ámá xegí aní e dáníyí ríwí umogíá nánirini.

¹ Jisaso aní e píní níwíárímí úáná xegí wiepísaríḡowa níxída nuro o t́níní xegí aní e níremoro níḡweagíásáná ² ríxa Sabaríá imóníḡáná o nurí rotú aníyo nípáwirí xwíyíá Goríxoyá uréwapíyaríná ámá aríá wííáyí sírí nípkíníro xwioxíyo dání ríá níwóroa nuro re ríníḡíawixíní, “Ro xwíyíá apí ge ríá níjía imóníḡoí? Níjía oyá pí níjía pí ríá neaíwapíyaríní? Emímí o yaríḡípi aríge níjía imóníḡíríní? Oweoi, re dánḡoríní. Nenéníḡí imóníní. ³ Ámá ro xegí omíḡí sa aní mírariḡoríní. Sa Mariaí xewaxoríní. Xegí xexírímeáowa wíḡí yoí Jemiso t́níní Josiso t́níní Judaso t́níní Saimono t́níní. Xexírímeaíwa nene t́níní ení nawíní mḡḡweapa reḡoí? Aríge nímonírí nearéwapíyaríní?” níḡíga nuro “Aríá mḡwipání.” níḡíníro wíḡí xwioxíyo dání wíḡí níwóga waríná ⁴ Jisaso xewaníḡo nání nuríríná wíḡí raríḡíapí t́níní xixení re uríḡíníḡíní, “Ámá aní mḡdáníyí Goríxoyá wíá urókiamoaríḡíáyo aríá umónaríḡíá aí wíḡí e dáníyí t́níní xexírímeaíyí t́níní ‘Sa negí ámaoríní.’ níḡíníro aríá umónaríḡíámani.” nurírí ⁵ e emímí mḡwíwapíyípaxí eḡagí aí ámá símíxí yaríḡíá wíyoní wé seáyí e níwíkwíárírí naní imíxíḡíníḡíní. ⁶ E neríná o ayí dḡíḡí mḡwíkwírópa nero aríá numónaríḡá nání ududí winíḡíníḡíní.

Wiepísaríḡowa wá uríméḡoyínírí uowáríḡí nánirini.

O aní apí apí ikwíróníḡí wíyí wíyoní nemerí xwíyíá Goríxoyá nuréwapíya nemeríná ⁷ xegí wiepísaríḡowa wé wúkaú síkwí waú awamí “Awí eáníḡoyí.” nurírí waú waú xixegíní upírí nání níḡumíxírí níwáríríná imíóyo mḡxí umáínowáríḡírí eḡí síxí eáníḡí bí xixegíní eḡí síxí neámíxowárírí ⁸ ḡwí ikaxí re uríḡíníḡíní, “Wagwí wagwí aní wíyí wíyo wá nemero ‘Goríxoyá xwioxíyo ḡweaníwá anwí ayo eḡagí nání seyíne uyíní néra waríḡíapí ríwímíní níḡamoro nísaníro ḡweáíríxíní.’ nuríríná amípí wí nímeámí mupaní. Aiwá bíraní, árupianí wúraní, níḡwí wowí bíraní, bí nímeámí mupaní. Xoyíwání eraḡí nuríga úḡoyí. ⁹ Síkwí sú níyíníro aiwí iyíá wúkaú mḡpánípaní. ¹⁰ Wagwí wagwí aní wí e níremoríná ámá wo ‘Awagwí ananí níwíapírí sá wépiyí.’ earíto o t́níní sá níwémí úisíxíní. Síntí aní e ikwíróníḡípímí nuréwapíyíríná aní axiwámíní sá wéíríxíní.” nurírí ¹¹ re uríḡíníḡíní, “Aní bimí soyíne níseaipemeámí mupa ero aríá míseaipe ero eánáyí, aní apímí ríxa píní níwíárímí nuríná síkwí sú níwiríro xwíá síḡí yeáyí xéníḡípi pírí níwíalkíárímí úíríxíní. Ámá aní apímí ḡweáyí dḡíḡí re yaiwípírí ‘Newaníḡene ikáríníḡwáyí nání awaú Goríxo nene nání xwíríá winíní nání iyí ríyáríí?’ yaiwípírí nání xwíá síḡí síkwíyo xéníḡípi pírí wíalkíáríríxíní.” Sekaxí e uowáráná ¹² wiepísaríḡowa waú waú níḡumíxínímí numíro wá nura nemeróná repíyí re wíḡíawixíní, “Seyíne uyíní néra waríḡíapí emí níḡmoro nísaníro ḡweáíríxíní.” repíyí e nuríro ¹³ ámá obaxíyo imíó ríwíyo nírómáná dḡíḡí xixéroaríḡípi mḡxí numáínowára nuro ámá obaxí símíxí wíaríḡíyo ení raní t́níní ḡíní níwíro naní níḡíxa ḡíawixíní.

Jono wayí numeaiá uḡomí píḡíḡíá nánirini.

¹⁴ Mḡxí ináyí Xerotoyí ríníḡo Jisasoyá wiepísaríḡowa e néra emearíná aní níyoní “Jisaso e yaríní. E yaríní.” rínaríḡá o aríá níwirí ḡweanáná ámá wí emímí Jisaso yaríḡípi nání re níḡíga ḡíawixíní, “Jono wayí níneameaiá wago peḡo ámí níwíapínímearí Jisaso nímonírí nání emímí apí ríá éwapínaríní?” e níḡíga waríná ¹⁵ ámá wí re níḡíga ḡíawixíní,

“Iraijao —O xwiyá Gorixoyá wá nearókiamoagá wo sını mipe yarına Gorixo niwirimeami anınami nani peyinorini. O niwepinri emimı api rıa yarini?” nırga warına ama wı re nırga ugıawixini, “Gorixoyá xwiyá enına wá nearókiamoagánıđ imónıđ wo rıani?” nırga warına ¹⁶ mıxı inayı Xeroto ama Jisaso nani xwiyá xıxegıni nıra warııagıa arıa niwiri aiwi re rayınıgıni, “Jono wayı numeaiia wago, nionı sııwı mııđ wákwináo rıxa niwiápınımeari emimı api yarini.” rayınıgıni. ¹⁷⁻¹⁸ Pı nani? Ayı rıpi nınırini. Xami o xegı xexırımeáo Piripoyı rınııoyá apıxı Xerodiasıyı rınııı nurápıri nımeari ıweanána Jono re urayınıgıni, “Joxı dıxı rırxımeáo xiepı nurápıri nımearınayı ‘Nıpkwini enarini?’ rısımónarini?” urayarııagı mıxı inayı Xeroto ama wıyo “Jonomı ıa xepoyı.” uowarána awa nuro Jonomı ıa nıxero gwı niyro nımeami nıbıro kırapusı anıyo warána ¹⁹⁻²⁰ mıxı inayı Xerotomı xiepı Xerodiası Jono nani sımı xwanıwı níkwónıri arıkı “Rıxa opıkıpoyı.” rarııagı ai Xeroto “Jono ama wé rónııorini. Ama ıwá Gorixo uowarınııorıani?” niyaiwiri wayı winarııagı nani xiepımi pırı nurakiri Jonomı kırapusı anıyo niwariri aiwi omı e dani ef numınıri niıwearına pıne Jonoyá arıa wımınıri nani niwımónıri “O nepa nırarini.” niyaiwiri ai apıxı nani wımónarııagı nani dıđ ududı niwinıri “Arı emıini?” niyaiwiri niıweanısána ²¹ sıa xınalı xırıııyi imónána Xerodiası o aiwá xwé rıyamı niyarımána ama amına Gariri pıropenısıyo meıweagıawami tını o xegı simııđ winarıgıa xıráonıđ imónıgıawami tını o xegı gapımanowami tını wá urepearııagı i sııwı e niwınıri re yaiwinıgıni, “Rıxa gı oxomı yapı wiwapıyaná xewanııo Jonomı nıpkıniııoı.” niyaiwiri Xeroto tını amáowa tını rıxa awı neanıro aiwá narına i xegı xemiáımi re uowarıııgıni, “Jıxı apo tııđ e nani nuri simıııđ ei.” uowarána ²² i nıpawiri simıııđ yarına mıxı inayı Xeroto tını ama o tını aiwá narıgıawa tını simıııđ i yarııđpi nani yayı niwinıri nani Xeroto imı re urıııgıni, “Jıxı pı pı nani simónııđ nani yarııđ nıána anani sıapımııı.” nurıri ²³ amı xwá e dani re urıııgıni, “Jıxı xwá nionı meıweanıpi nani ‘Awını e nepayori mıdani niapeı.’ nıranayı anani nı sıapımııı.” urána ²⁴ i nıpeyearı xınalımi re urıııgıni, “Inoke, pı nani yarııđ wımınıreini?” urána xınalı re urıııgıni, “Jono wayı numeaiia warııo nani ‘Sııwı mııđ niwákwiri niapeı.’ ureı.” urána ²⁵ xemiáı amı mırı nıpawiri mıxı inayomı re urıııgıni, “Nıını re nimónarini, ‘Anıni Jono wayı numeaiia warııomı sııwı mııđ niwákwiri mııo pırerıxı wınami nikwiarıri nımeami nıbıri niapeı.’ nimónarini.” urána ²⁶ o Jono nani dıđ sıpı niwiri aiwi miáımi xwá e dani ama o tını aiwá narıgıawa arıa enána urııđpi nani ayá niwinıri “Oweoi.” murıpaxı niwımónıri re enııgıni. ²⁷ Xegı simııđ winarııđ womı sekaxı re uowarıııgıni, “Jonomı sııwı mııđ niwákwiri nımeami bei.” uowarána o nuri kırapusı anıyo nıpawiri e sııwı mııđ niwákwiri pırerıxıyo nikwiarıri ²⁸ nımeami nıbıri miáımi mını wıána i nurápımi nurı xınalımi mını wıána i “Rıxa riwo rıpkıoi?” yaiwinıgıni. ²⁹ E éána Jonoyá wiepısarıııowa arıa niwiro náoni nımeanıro nımeami nuro xwá weyarıgıawixini. Xeroto Jonomı pıkııđ enagı nani Jisaso rıwıyo emimı yarına o re yaiwiagırini, “Nionı Jono wayı numeaiia wago sııwı mııđ wákwináo niwiápınımeari ama Jisasoı rınııo nimónıri emimı rıa yarini?” yaiwiagırini.

Áma 5,000 ayo aiwá winı nınırini.

³⁰ E yaiwıarına ama Jisaso wá uowarıııowa amı nıbıro o tını nerımeanıro anı api apımı wa emegıapı nani omı repıyı wıro xwiyá amıpı

wa nuréwapiya emegfápi nání repiyí wiro néisáná ³¹ Jisaso áamá obaxí omi síñwí wínaníro nání birí uro yayariñagía xfo tñi xegí wiepísariñowa tñi aiwá mñipaxí wiarñagí nání wiepísariñowami re urñiniginí, “Noneni áamá dñí meañe nání nurane kikiíá bí onweaneyí.” nuríri ³² ewéyo nñpíxemoáníro wigípi áamá dñí meañe nání waríñá ³³ áamá wí añí nñyoní dání wenñí éfáyí awa ewéyo pwarñagía nñwíniro mí nómiñíro aññi xwíáyo nuro xámi nñémoro ñweañáná ³⁴ Jisaso ríwíyo nñémori ewéyo dání nayoari áamá xwé ayá wí epíroyí yáñagía nñwíniro áamá ayí sipísipi xiáwo mayññí nimóníro píranñí mññweapaxí imónñagía nñwíniro nání ayá nñmíxiri amípi obaxí nání nuréwapiya nurí ³⁵ nuréwapiya núisáná enáná síapi tñi xegí wiepísariñowa añwi e nñbiro re urígtawixíni, “Ríxa síaríni. Re añí wí mayí e enagi nání ³⁶ áamá añí amí amí mñññññyo nání numiro aiwá bí nero nñpíri nání urowárapeí.” uríagía aí ³⁷ Jisaso re urñiniginí, “Aiwá nñpíri nání sewanñoyíné mñni wípoyí.” uríagi awa re urígtawixíni, “Aiwá mñni wiani nání nurane bisíkeríá (Aiwá nñni nání nñríná Judayí bisíkeríá ragíaríni.) bisíkeríá nání bí neranéná óf inñí 200 mñni nñwirane urápanírewíni?” uríagía ³⁸ o re urñiniginí, “Bisíkeríá ararí tñíoyíneríni? Síñwí winaúpoyí.” uráná awa síñwí nñwinaumi nñbiro “Bisíkeríá wé wú núni enáná peyí ná waúníri.” uríagía ³⁹ o awami “Áamá nñyoní sekaxí re urípoyí, ‘Aráyo miaúrará niga uro éf nññweaxa uro époyí.’ urípoyí.” uríagi ⁴⁰ ayí miaúrará niga nuríñá wí áamá 50 miaúrará iníro wí áamá 100 miaúrará iníro néra úáná ⁴¹ Jisaso re enñiniginí. Bisíkeríá wé wú núni enñpi nñmearí peyí waúni enñwaú ení nñmearí síñwí aññnamí nanánírná Goríxomi aiwápi nání yayí nñwimáná kíkwiñmí néra nurí xegí wiepísariñowa yanñ wípíri nání mñni nñwiayiri peyíwaú ení nororí mñni wiayaríñá wiepísariñowa nurápayiro yanñ nñwia nuro ⁴² áamá nñni nñniro agwí imí uyíagi ⁴³ kwíkwiñmí inñí e tñápi nñmeamero peyí ororómí inñí e tñápi ení nñmeamero soxí íá wé wúkaú síkwí waúmi aumaúmi nero nñni magwí miarígtawixíni. ⁴⁴ Áamá oxí aiwá api nñgtáwa nñni ayí áamá 5,000 nñgtawixíni.

Jisaso ipíyo seáyi e nosaxa unñ nániríni.

⁴⁵⁻⁴⁶ Jisaso, ayí aiwá nñniro nemáná, o wiepísariñowami re urñiniginí, “Soyíné ewéyo nñpíxemoáníro ipíyo jfaríwámíni añí yoí Betísaida nání xámi nñmeápoyí.” nuríri awa ríxa úáná áamá e epíroyí egíáyo yayí nñwirí xixegíni nurowárapímáná Goríxomi xwíyíá uríni nání dñwíyo nñyiri nññweañísáná ⁴⁷ árñwíyimi wiepísariñowa síni ipíyo áwini e ewé nñmeámi waríñá xfo síni jñe xwíáyo nñrómáná ⁴⁸ wñññññiní. Awa enñ tñni reaññagía aiwi imññí xwé símímiñi nññemi barñagí nání ewé aññni mñyarñagí nñwíniro ipíyo xwíáyónñí nosaxa nurí ríxa isíá yinñáná xegí wiepísariñowamí múrómiñíri yaríñá ⁴⁹⁻⁵⁰ nowani wenñí éfáyí wññgtawixíni. O ipíyo nosaxa warñagí nñwíniro “Píyññí síwí wo ríá pwaríni?” nñyaiwiro óf níkaríniro “Yeyí!” nñniro wáyí ayíkwí mñwinaríñá o ríxa xwíyíá nuríri re urñiniginí, “Wáyí mepani. Nioníri. Dñí síxí níniro enñ neáníro ñweápoyí. Ananíri.” nuríri ⁵¹ awami nñwimeari ewéyo píxemoánáná re enñiniginí. Imññí ení ríxa pñni wiárñagi síñwí e nñwíniro dñí “Imññí axínáni pí nání pñni ríá wiárñoi?” dñí e nñpíkíniro ududí néra nuro ⁵² Jisaso xámi aiwá kwíkwiñmí yarñagí nñwíniro aiwi dñí wakísí nñññññpimi dání oyá enñ eánñí mí mómiñí éfá nání síni o nání dñí ududí néra ugíawixíni.

Genesaret+ dáj+ simixí tíg+áyo nanj imimiximí enj nánirini.

⁵³ Dínj ududí néra waríná rixa ipíyo jfaríwámíní imanj e niwiékínimearo ⁵⁴ ewéyo dání nayoaro gwí yuráraná áamá wí Jisasomí rixa síjwí mí nómixiro ⁵⁵ ananíní áamá simixí wegíáyí nání anj ayí ayo nání numiamoro simixíyí íkwianwíyo níkwíaríro “Jisaso e nweantí.” ríníe nání nímeámí níbíro ⁵⁶ o anj onímíá bí bímíraní, anj xwé bí bímíraní, omíj iníjeraní, pwaríngagí níwíníro simixíyí nímeámí níbíro makerfá imixarígíe táná áamá simixí gíyí oyá rapírapí yíníjú sífíwí míde amáf rónaníro nání wauní ríxíj níuríro rapírapí sífíwíyo amáf níroníríná níni axíná nanj egfawixíní.

7

Píaxí weaaríj+pi nání uríj+ nánirini.

¹⁻² Parisi wa tñí Goríxoyá njwí ikaxí eáníj+pi mewegfá wa tñí, Jisaso síní Gariri píropenísíyo nweanáná, awa Jerusaremí dání níbíro Jisasoyá wíepísaríjowa wígí Judayí xiáwowa yagfápa mé aiwá nínróná xámí wé igwíá míwíró wé píaxí weanáná aiwá naríngagí níwíníro Jisaso tñj e axí e awí neánaríro ³⁻⁴ —Parisiowa tñí wígí Judayí níni tñí nene píaxí neaeanígnírí wígí xiáwowa yagfápi aiwá nínróná xámí píraníj wé igwíá wímoarígíaríní. Ayí makerfáyo nání nuro aiwá bí nemí anj e nání nínróná ení píaxí neaeanígnírí ígíá meánípa neríná aiwá m+narígíaríní. Xiáwowa érowiápnígíáyí aníj miní fá nímaxíro níxídro síní axípi nero kapíxí tñí xwáríá síxí tñí suyupeníxí tñí íkwianwí sá wearígíápi tñí ígíá eaagfápa axípi ígíá eaarígíaríní. ⁵ Parisiowa tñí Goríxoyá njwí ikaxí eáníj+pi mewegfáwa tñí Jisaso tñj e axí e awí neánaríro yaríj re wígíawixíní, “Díxí wíepísaríjowa pí nání negí aríowa nero nearéwapíyígíápi níwíakíro wé píaxí aí tñí aiwá narígíaríní?” uríagí ⁶ Jisaso re uríj+nígíni, “Eníná Goríxoyá xwíyíá wíá rókiamoagí Aisaiaoyí ríníjo soyíné nanj ríro sípí ríro yarígíoyíné nání xíxeni níwuriyírí ríwamíj re eanjríní, ‘Áamá tíyí “Goríxomí wéyo píraníj mearíjwíní.” níro aiwí Goríxoní dínj síxí míniyípa yarígíaríní. ⁷ E nero áamáyo amípi áamá wígí dínj tñí érowiápnígíápi nání nuréwapíyíróná yapí re níuríro “Xwíyíá tíyí Goríxo ríj+pi.” níro nání “Goríxomí seáyí e mearíjwíní.” nínróná Goríxoníyá yoíní surímá rarígíaríní.’ Aisaiao soyíné nání xíxeni e níwuriyírí ríwamíj eanjríní. ⁸ Soyíné áamá érowiápnígíápi níxídróná njwí ikaxí Goríxo ríj+pi íkí nínemoro yaríjotí.” níurí ⁹ re uríj+nígíni, “Nwí ikaxí Goríxo ríj+pi wíakíro amípi segí aríowa érowiápnígíápi xídro yaníro nání dínj obíbxí nímore oí imoarígíoyíneríní. ¹⁰ Ayí rípi nání searíj+ní. Eníná xwíyíá Goríxo ríj+pi Moseso nírírí ríwamíj re eanjnígíni, ‘Díxí ápowamí tñí inókíwamí tñí wéyo meríni.’ E nírírí nearí ámi rípi níurí eanjnígíni, ‘Áamá xanomíraní, xínáímíraní, ikayíwí umearíyí emí píkímópoyí.’ Moseso e nírírí ríwamíj eanj aiwí ¹¹ soyíné áamá wí xínáíwamíraní, xanowamíraní, re uraríná ‘Amípi níni wéyo nímeríná arírá nísíri síapíxí imóníjyí nání ríxa Goríxomí re uríanígíni, “Níni nísiapímíaríní.” níurí nání aríge joxí nísiapírí arírá símíni? Oweotí, aípawí nání wí meníni.’ Parisioyíné áamá wí xaníyaúmí e uraríngagí síjwí níwíníroná ‘O apání yaríní.’ níro ¹² o xaníyaúmí píraníj wéyo mímepe yaríngagí níwíníro aiwí o ayaúmí xe bí arírá owínínrí síjwí wínarígíamaní. ¹³ E neríná soyíné síwí aríowa érowiápnígíápi níxídro xwíyíá Goríxo ríj+pi xórórí nero wíakíaríjotí. E yarígíápa neríná xwíyíá Goríxoyá xwé wí ení níwíakíia waríjotí.” Jisaso Parisiowamí e níurímáná

14 áamá e epíroyí egíáyo “Anwi e bípoyí.” nurírí ayí ríxa anwi e báná o “Niyínéni nijíá imónipírí nání píráníñí arfá nípoyí.” nurírí 15 ewayí xwiyfá rípi uríñinígíni, “Aiwá áamá níníríná gwínáreáfápi wí piaxí weaaríñímaní. Pí pí xwioxíyo dání peyeaaríñípi áamáyo piaxí weaaríñíríni.” nurírí 16 re uríñinígíni, “Ewayí xwiyfá nioní ríá rípi nání arfá ókiarí nímónípoyí.” nuríísáná 17 áamá e epíroyí egíáyo e níwárími nuri aníyo nípáwiri níñweari xegí wíepísariñowa ewayí xwiyfá xfo urípi nání yaríñí wíáná 18 o re uríñinígíni, “Soyíné ení dñí mayoyínérani? Xwiyfá ‘Aiwá áamá níníríná gwínáreáfápi wí xfómí piaxí weaaríñímaní.’ searípi soyíné síní mfkí nání dñí mímóaríñí reño?” nurírí áwaní re uríñinígíni, “Aiwá wí áamáyo piaxí eapaxí mimóníni. 19 Pí náníyi? Ayí aiwá gwínáreááná níwerí írítwíyo ínñí rítwíyo íkí emoarígíá enagi náníríni.” nurírí —E nuríríná aiwá níní nání “Ananí nípaxíríni.” ríñíríni. 20 Ámí re uríñinígíni, “Aga pípi áamáyo piaxí weaaríñíríni? Ayí pí pí dñí xwioxíyo dání peyeáfípi, amípi sípi nání mófípi áamáyo piaxí weaaríñíríni. 21 Xwioxíyo dání dñí yaiwífápi dání rípi rípi yarígíáríni. fwi amípi wí nání dñí moro fwi ínro apíxí erápeníro amípi fwi mearo áamá pikíxwíríó ero oxí apíxí iyí nání niga uro 22 síñwí fwi wínro ríkíkiríó ero yapí wíwapíyiro ayá bí mé arfíki niga uro sípi dñí wíaiwiro xwiyfápámi ñwiráñíro míxí kínro majímajíá ikáríñíro yarígíápi 23 apí nípiñí áamá dñíyo ínñí dání nímoríná piaxí weaaríñíríni.” uríñinígíni.

Gíríkíyí apíxí wí dñí wíkwíroní náníríni.

24 O ewayí xwiyfá mfkí apí nurími aní e dání nuri aní yoí Taia tñí e nírémorí aní wíwámí nípáwiri áamá e ñweáyí “Aní ríwámí o mññweaníni.” oyaiwípoyíníri nerí sá ñweañagi aiwí áamá wí omí síñwí níwínímearo 25 apíxí wí “Jisaso aní iwámí ñweaní.” raríñagíá arfá e níwírí í xegí xemíái imfó xíxéroaríñí enagi nání o tñí e nání aníñí níbirí síkwí tñí e wauní níwikáríñíri mññí xwíáyo níkwírorí 26 —Í Judayí apíxímaní. Gíríkíyí apíxíríni. Pinisiayí aníyo píropenísí Siriayí ríññe dáníríni. Í Jisasomí “Gí miálmí imfó xíxéroaríñíyí míxí umáñnowárénapéi.” arfíki urayaríñagi 27 o í aní mídání enagi nání “Xámí gí Judayí saní ourápiñíni.” níyáiwírí ewayí xwiyfá re uríñinígíni, “Xámí niaíwí aiwá níñíro agwí ímí uyíní níwirínáyí ayí naníríni. Niaíwíyíyá aiwá nurápirí sfwíyo níwiríná ayí nanímaní.” uráná 28 í “Nepa aní mídáníni sfwíníñí imóníñíni.” níyáiwírí re uríñinígíni, “Ámínáoxíni, nepa raríñíni. E nerí aiwí sfwí re yaríñíríni. Íkwíañwíyo dání niaíwí aiwá níñíro yuní mamówárípi míméání yaríñíríni.” uríagi 29 o “Í nepa wauní níkaríñíri dñí níkwíroaríni.” níyáiwírí re uríñinígíni, “Jíxí naní nírfíyí nání díxí miálmí imfó xíxéroaríñípi ríxa míxí umáñníníni. Díxí aní uí.” uríagi 30 í ámí xegí aníyo nání nuri síñwí wíníyí wíníñinígíni. Xemíái imfó píni níwíárími úf enagi nání píráníñí sá wenagi wíníñinígíni.

Arfá tñí maní tñí píroníñí womí naní imíxíñí náníríni.

31 Jisaso ámí níwíápíñímearí aní yoí Taia tñí e píni níwíárími nuri aní yoí Saidoní tñí e áwíní e nuri xwíá yoí Dekaporísíyo nuríná ipí Gaririyo nírémorí yaríná 32 áamá wí áamá arfá píronáríri xwiyfá píronáríri ení womí Jisaso tñí e nání nímeámí níñíro wauní ríxíñí re urígíawíxíni, “O naní ení nání wé seáyí e ikwíárei.” uríagi 33 Jisaso áamá awí eánarígíe dání omí nímeámí nuri egípi neríná Jisaso xegí wé oyá arfá ófíyo wíxwáríri xegí wéyo reañwí núrínímáná oyá aíwíyo ikwíáríri nemáná 34 síñwí anínamí nanímáná rímiñí níriñí xegí píne tñí re uríñinígíni, “Epata.” —Wígí píne

“Oxoai.” nuriríná “Epata.” rarigfáriní. E uráná re enjinigini. ³⁵ Xegí arfá oxoániri aíwí sanj wiarinipi nayí eri nerí xwiyfá pírániní nira warfáná ³⁶ Jisaso ámi ámá awí eánarigfáyo niwímeari nwf ikaxí nuriri re uriniginini, “Nioní wíapí áwanj murimepaní.” urfagi aiwí amí amí nemero arfki áwanj nira nuro ³⁷ ayá nriwamóga nuro re nira ugáfawixini. “Amípi o éfpíyí aga nanjini yarinjirini. Arfá pírónarigfáyí tñni aíwí sanj mearigfáyí tñni aí pírániní imixáná arfá ero xwiyfá riro yarigfáriní.” nira ugáfawixini.

8

Ámá 4,000 ayo aiwá winj nánirini.

¹ Iná rfwíyo Jisaso ámá obaxí ámi o tñj e epíroyí niyáriro wigí aiwá ríxa menjagi niwiniri xegí wiepísariñowami “Eini.” nuriri ² re uriniginini, “Ámá tiyí sfá wíyau wíyi nioní tñni re niñwearóná wigí aiwá ríxa nowarigfá enjagi nání wá nonarini. ³ Wí anj aíwimí dání bífagfá enjagi nání nioní ayí siní agwí nání yarfná nurowárirfnáyí ‘Sínwí xaxá niwiniri enj siririnjwí niwiniri ná neága upríxini.’ niyaiwirí rarinini.” urfagi ⁴ xegí wiepísariñowa re urigáfawixini, “Anj mímirinini re aiwá ámá tiyí xixeni nípíri nání ge bí yanfwini?” urfagfá ⁵ o re uriniginini, “Segí bisfkerfá araririni?” uráná “Wé wfúmi dánj waú tñjwáonerini.” urfagfá ⁶ o ámá epíroyí egfáyo “Xwíamí éf niñweaxa úpoyí.” nuriri bisfkerfá nimeari Gorixomi aiwá api nání yayí niwimáná kwíkwírímí nerí wiepísariñowami mñni wíáná nurápayiro ámá ayo mñni niwía nuro ⁷ wigí peyí bia enjagi Jisaso apia ení nurápirí Gorixomi yayí niwimáná re uriniginini, “Peyí rípia ení yanj niwía úpoyí.” urfagi xfo urfípi yarfná ⁸ ámá nñni ríxa nñiro agwí ími uyíagi wiepísariñowa ayí aiwá nñiro e táfípa nimeayiro soxí fá wé wfúmi dánj waúmi aumaúmí nero magwí miárigfawixini. ⁹ Ámá 4,000 aiwá api nigáfawixini. Jisaso ayí aiwá nñimáná enáná wigí anj e nání nurowárimí ¹⁰ ewéyo wiepísariñowa tñni nípíxemoáníro nimeámí ugáfawixini. Ipíyo oriwámí dání anj yoí Darmanuta tñj e niwíékñimearo ayoagáfawixini.

“Emímí bñ neáiwapíyí.” urigfá nánirini.

¹¹ Parisi wa niwímearo ríxa sfmí tñni úrapí xwiyfá nuríro omí iwamfó wíwapíyaníro nání re urigáfawixini, “Anfnamí dánj emímí bñ neáiwapíyí.” urfagfá ¹² Jisaso awa nání xegí xwioxfyo dání mñj nípéniri “Ini!” níriri re uriniginini, “Judayí agwí ríná ñweagfáyíné pí nání ‘Emímí neáiwapíyí.’ nírarinjoi? E nírarinjagfá aiwí emímí soyíné nírarinjgápi wí nemíméini.” nuriri ¹³ ayo pñni niwíarimí wiepísariñowa tñni ewéyo nípíxemoáníro ipíyo oriwámí dání nání ugáfawixini.

Ewayí ikaxí yisí nání urinj nánirini.

¹⁴ Nuróná aiwá nání dnj arfá nikeamoro bisfkerfá ná bñni ewéyo wenjpiní nimeámí warfná ¹⁵ Jisaso Parisiowa nanj rayiro sipí rayiro yarinjpa wiepísariñowa axípi yaníro nerfná omí dnj míkwrópa nero rfwí nimopríxini nri ewayí xwiyfá nuriríná sekaxí re uriniginini, “Soyíné pírániní emépyí. Bisfkerfá yisí —Bisfkerfá siní sñj enáná yisí onímiápi tfa aiwí nímimí ikwianwí neapínariri nímiga wíapñnimearinjirini. Yisí Parisiowayá tñni Xerotoyá tñni nání wáyí nero emépyí.” uriniginini. Uyfní yisfniní wigí xwioxfyo ikwianwí eapiniginiri e urarfná ¹⁶ wiwaníñowa re rñngáfawixini, “None bisfkerfá menjagi nání neararini.” rñnarinjagfá ¹⁷ o arfá niwiri mñxí re uriniginini, “Pí nání ‘Bisfkerfá mayonerini.’ rñnarinjoi? Siní sñwí oxoaro dnj moro mepa renjoi? Segí mñj sfñániní rimónini?”

18 Sijwí tígíoyíné aiwi sijwí miwínipa riyariñoi? Aríá tígíoyíné aiwi aríá miyaríñí reñoi? Nioni bisíkerfá wé wú núni kwíkwírímí nerí áamá 5,000yo mìní winá nání dñí mīseainarínirani? 19 Aiwá ayí níníro tífápi soxí íá xwé arariyo aumaúmí yárigfawixíní?” uríagí awa “Wé wúkaú síkwí waú apimi aumaúmí yáriñwanigíní.” uríagí 20 o ámi re uríñinigíní, “Nioni bisíkerfá áamá 4,000yo níkwíriri winápi soxí íá arariyo miárigfawixíní?” uríagí awa “Wé wífúmi dání waúmí miáriñwanigíní.” uríagí 21 o re uríñinigíní, “Soyíné sìní majfá rimóniñoi? ‘Aiwá meñáná árínone mīneaiapípxoríní.’ ríniaiwiariñoi?” uríñinigíní.

Sijwí supáriñí womí naní imixíñí nániríní.

22 E nuríísáná nuro añí yoí Betísaidayo niwiékínimearo nayoaro emearfá áamá wí sijwí supáriñí wo Jisaso píraníñí imixíní nání níméra nñbīro wauní rixíñí re urígfawixíní, “Joxí wé seáyí e níwikwiáriri naní imixiréíní?” uríagí 23 Jisaso sijwí supáriñomí wéyo íá níxírímí añí Betísaida e níwárimí nurí yání e dání nírómáná oyá sijwíyo reañwí núriri wé seáyí e níwikwiáriri yariñí re winíñinigíní, “Joxí amípí wí sijwí ríwiníñíní?” uríagí 24 o sijwí naní re uríñinigíní, “Áamá wí añí emearíñagí sijwí níwiníri aiwi ikfáníñí imóníñagí winíñíní.” uríagí 25 ámi bí wé sijwíyo seáyí e wíkwíáráná o ríxa sijwí aníñí nanárirí xegí sijwí ríxa naní éagí amípí níyoní xixení winíñinigíní. 26 Xixení wináná Jisaso o xegí añí e nání nurowáriríná re uríñinigíní, “Dixí añí e nání nurfá ámi Betísaida tíyo nání mupaní.” uríñinigíní.

Pitao “Kiraísoxiríní.” uríñí nániríní.

27 Jisaso tñí xegí wiepísariñowa tñí níwiápnímeámi nuro añí xwé yoí Sisaria Piripai tñíyo ikwíróníñípimi nání nurfá awamí yariñí níwirí re uríñinigíní, “Ámayí nioni nání aríre rariñoi?” uríagí 28 awa re urígfawixíní, “Wí re rariñoi, ‘Jono wayí níneameaia wago ámi níwiápnímeari rífa yaríní?’ rariñoi. Ámi wí re rariñoi, ‘Eníá Goríxoyá xwíyíá wíá rókiamoagí mípé añínamí peyíñí Iraiyaoyí ríníño níweapíri rífa yaríní?’ rariñoi. Ámi wí re rariñoi, ‘Eníá Goríxoyá xwíyíá wíá rókiamoagí wo níwiápnímeari rífa yaríní?’ rariñoi.” uríagí 29 o sìní yariñí níwiríná re uríñinigíní, “Ayí e níróro aiwi sewaníñoíné nioni nání goríní rariñoi?” uríagí Pitao re uríñinigíní, “Joxí Kiraísoxí, nene yeáyí neayimíxemearfá nání aríowayá xwíá piáxíyo dání iwiaronoxiríní.” uríagí 30 o ñwí ikaxí re uríñinigíní, “Soyíné nioni e enáoní nání áwaní murípa époyí.” uríñinigíní.

Áwaní “Nioni níñipíkipírfáriní.” uríñí nániríní.

31 Xewaníño nání iwamfó nuréwapíyiri re uríñinigíní, “Áamá imóníñáoní ríñíñí xwé wí meámfáriní. Negí mebaowa tñí apaxípaníñí imónígfá xwéowa tñí Goríxoyá ñwí ikaxí eáníñípi mewegíawa tñí nioní ríwí nímoáná wa níñipíkipírfáriní. E nerí aiwi sá wíyaú wíyi óráná ámi wíápnímeámfáriní.” nuríri 32 pñé sñání e rímóagí Pitao Jisasomí nímeámi nurí yánimí nírómáná ríxa míxí urímínirí nání nerí “E wí mīnearípaní.” uraríná 33 Jisaso omí ríwí numorí wiepísariñí wífamí sijwí níwiníriná omí míxí nuríri re uríñinigíní, “Setenoxíní, pñí níñíwíárimí uí.” nírirí re uríñinigíní, “Pitaoxí amípí nání Goríxo wimónariñípi nání dñí mímó áamá wimónariñípi nání moariñíní.” nuríísáná 34 áamá e epíroyí egíayo “Eíní.” nuríri xegí wiepísariñowa tñí nawíní awí neánímáná enáná re uríñinigíní, “Soyíné woxí nioni yariñápa emínirí nání nioni

tíni nurínáyí re eríárini. Dixí simónarínjipi wí mé ríwífmíni nímamori re niyaiwirí 'Jisasomi xídarínjagí nání áamá wa íkíáyó níníyekwíroáriró nínípikiróná ayí ananírini.' niyaiwirí níxídiríárini. ³⁵ Áamá go go 'Jisasomi níxídirínáyí áamá wa nípikipíríxini.' niyaiwirí nání nioní míníxídí xegí wará éí níméniri neríná xewaníjo anínjini ikeamóníníárini. E nerí aiwí áamá go go nioní níníxídirí xwíyíá yayí seainarínjipi nání wáí emearínjagí nání píkiánáyí, o anínjini mikeamóní nioní níníxídirínjípimi dání eríkiemeáníníárini. ³⁶⁻³⁷ Áamá go go nioní míníxídí iyíá íá nígwí amípi emeámíniri nánini néra nurí nímeáísáná xewaníjo anínjini ikeamónáná ayí nanjraní? Oweoi! Amípi níní xwíá tíyo dání mímúropa nerí aiwí xewaníjo anínjini ikeamónáná amípi apí tíni xegí wará anínjini nweanfá nání roayírónípaxímaní." nuríri ³⁸ re urínjiginí, "Seyíné nuro áamá agwí ríná nweagíáyí Goríxomí díní míwíkwíró íwí néra warígíáyí tíjé e nemeríná nioní nání ayá seainíri píné nioní rarínjapi ení nání ayá seainíri yarínjagí nání áamáyo yumíí níwirínáyí, áamá imónínjioní níweapíríná ikínínjioní weapírí gí ápo xwínfá eearínjipa nioní ení xwínfá eanóní anjínají wa tíni weapírí nerí xíto nání ení ayá níniníri 'Go ríani?' rímíárini." urínjiginí.

9

¹ Áamí re urínjiginí, "Nioní nepa seararínjagí nání píránínjé aríá nípoyí. Áamá re rogíá wiyíné síní mípepa neríná ení eánínjé Goríxo xíto xegí xwioxíyo nímeámí nerí píránínjé seamenjweanfá nání imónínjipi imónarínjagí síjwí wínípiríárini." urínjiginí.

Jisaso níkníri xegí bí imónínjé náníri.

² Ríxa sfá wé wíúmí dání wo óráná o Pitaomí tíni Jemisomí tíni Jonomí tíni níwirímeámí díwí xwé bimí nípeyiro wíwíni níjwearíná wígí síjwí anígíe dání re enjiginí. Jisaso wará xegí bí nímoníri ³ xegí rapírapí ení wíá nókiáriri áamá wí wayí níroríná apíá e wéí míropaxí apíá xaíwí wearínjiginí. ⁴ E yaríná Goríxoyá wíá rókiamoagí Irajiaoyí ríníjo tíni eníná yagí Moseso tíni omí níwímeari o tíni xwíyíá rínaríná ⁵⁻⁶ wíepísarínjowa wáyí ayíkwí míwínfagí nání Pitaó "Píoi urímíni?" niyaiwirí úrapí xwíyíá nuríri Jisasomí re urínjiginí, "None re níjwearíná nanjriní. Ananí re njweapaxíriní. Anjé pípákí wíkaú wí, joxí nání wíwáyí, Moseso nání wíwáyí, Irajiao nání wíwáyí omíraneyí." nurímáná enáná ⁷ agwí bí rítí wíaráná agwípimi dání xwíyíá bí re rínínjiginí, "O gí íwí dínjé síxí yínáorini. Pí pí xwíyíá searánáyí aríá wípoyí." uráná ⁸ wenínjé éfáyí wínígíawixini. Áamá wo mepa Jisasoní iwo njweanagí wínígíawixini.

Irajiao nání yarínjé wígíá náníri.

⁹ E níwínímáná díwí mínjío dání píni níwíárími níweapíróná Jisaso njwí ikaxí re urínjiginí, "Rípi nanjapi nání áamáyo áwanjé murímepa époyí. Áamá imónínjioní ríxa níperí xwáripáyo dání níwíápínímeámáná enáná íná ananí áwanjé uríméfiríxini." uríagí ¹⁰ awa dínjini íá níxíríro xwíyíá "Níperí xwáripáyo dání wíápínímeámíárini." uríipi nání ududí nero "Pí nání ríá nearínjoi?" níriníro ¹¹ yarínjé re wígíawixini, "Pí nání njwí ikaxí eánínjipi mewegíáwa re rarígíárini, 'Irajiao ríxa bíjímí enáná ríwíyo áamá nene yeáyí neayímíxemeanfo aríowayá xwíá píaxíyo dání iwiaroníárini.' pí nání rarígíárini?" uríagí ¹² o re urínjiginí, "Ayí neparini. Irajiao xámí níbirí áamá wígí yarígíapi ríwífmíni mamoro Goríxomí dínjé wíkwíroro epírí nání xwíyíá nuríri aiwí xwíyíá Goríxoyá níriníri eánínjé rípi 'Áamá

imóniηomi ríniηí níwiyairo xwíríá wikíxepíríárini.’ xwiyíá api eni pí nání riniini?” nuriri ¹³ re uriniηigini, “Nwí ikaxí eániηípi mewegíáwa e niriro aiwi nioni re searariηini, ‘Iraijao rixa bíagi aiwi áamá ríwamiηí xíó nání eániηípi omi aríá míwí wigí dñí tñi sipi níwiéra ugíawixini.’ searariηini.” uriniηigini.

Íwí imíó xixéroariηí womi míxí umáiniηí nánirini.

¹⁴ Jisaso awa tñi ámi xegí wiepísariηí wíami wímeaniro nání níweapiro awa tñe áamá epíroyí enagíá níwiniro awa ηwí ikaxí eániηípi mewegíá wa tñi xwiyíá símí tñi rinariniηagíá níwiniro ¹⁵ rixa anwi e bání áamá e epíroyí egíáyí Jisaso weapariηagí níwiniro sirí nípi kíniro yayí wianiro nání aníni nuro wímeáaná ¹⁶ o yariηí re wiηiniηigini, “Awa tñi pí nání xwiyíá símí tñi rinariniηoi?” uríagi ¹⁷ áamá e epíroyí egíáyí wo re uriniηigini, “Nearéwapiyariηoxini, gí íwomi imíó xixéroariηagi nání maní píronáriní. ¹⁸ Imíó meaní eáaná meákíkwíáni yáriní maní síwí kírwinirí síkwí wé síwíá yáriní yárariniηirini. Nioni joxi nání nímeáa bíá aiwi joxi mniηweaηagi nání díxí wiepísariηowami ‘Soyíné míxí umáinowáripoyi.’ uríagi aiwi awa wí anani míxí umáinowáripaxímani.” uríagi ¹⁹ Jisaso rixa anidiniηí níwiaiwiri nání re uriniηigini, “Agwi ríná ηweagíáyíné nioni tñi nemerane emá obaxí níseamúróagi aiwi siní Gorixomi dñí míwíkwíroarigíá reηoi? Arire searayimíini?” nuriri “Íwomi níwirimeámi bípoyi.” uríagi ²⁰ rixa níwirimeámi níbiro imíó Jisasomi síηwí níwiniríná re eniniηigini. Meaní eáaná sinapíxwíni néra nípiérori xwíáyo níwieága uri meákíkwíá pumiri yariηagi ²¹ xanomi Jisaso re uriniηigini, “Sa arari eníriní?” uríagi re uriniηigini, “Sini onimiáo dání e néra uñirini. ²² Imíó íwomi iníná xwíríá oikíxémíni re yariηirini. Nixeri ríáyo ikeáariní níxeri iniigíyo mamówarini yariηirini.” nuriri “Jisaso eni yopa meginiríeniniηoi?” níyaiwiri re uriniηigini, “Joxi ‘Anani naní imixipaxonirini.’ níyaiwinirínáyí wá níyeaomixiri arirá yeai.” uríagi ²³ Jisaso re uriniηigini, “Joxi ‘O naní mimixipaxorini.’ níniawiri rinirariηini? Jiwaniniηoxi Gorixomi dñí wíkwíroi. Áamá gíyí Gorixomi dñí íkwírófáyí amipi aí anani arirá wininiηoi.” uríagi ²⁴ íwomi xano apaxí mé re uriniηigini, “Gorixomi dñí wíkwírómíni yariηagi nání aga píraniniηí wíkwírómí nimíxei.” uríagi ²⁵ Jisaso áamá obaxí o tñí e nání mírí bímiariηagíá níwinirí imíó íwomi xixéroariηomi míxí numáinowáriní re uriniηigini, “Maní píroáriní aríá píroáriní enoxi íwomi píni níwiárimí nuri ámi bí tñi ríwíminí nírori míxixéropani.” uráná ²⁶ imíó makiríwí nímorí meaní neari íwo sinapíxwíni níyáriní wenáná omi píni níwiárimí uñiniηigini. Píni níwiárimí úaná íwo rixa níperiniηí wenagi níwiniro áamá obaxí “Rixa níperi ríá wenoi?” rariηagíá aiwi ²⁷ Jisaso xegí wéyo íá nímaxirimáná míeyoáaná o wiápíni meaniniηigini. ²⁸ Níwiápíni meámáná enáná Jisaso nuri aníyo nípáwiri ηweanáná xegí wiepísariηowa wigípi inimi yariηí re wigíawixini, “Pí nání imíó íwomi xixéroomi míxí umáinowáripaxí mimónipa éwanigini?” uríagi ²⁹ o re uriniηigini, “Soyíné segí dñí tñi imíó tñiniηí imóniniηíyí míxí umáinowáripaxí menini. Gorixomi dñí wíkwíroro yariηí wiro nerónáyí, anani oyá dñí tñi míxí umáinowáripaxí imónipíráoi.” uriniηigini.

Ámi yumí “Ninipikipíríárini.” uriniηí nánirini.

³⁰ Awa aní ayo píni níwiárimí Gariri píropenisíyo áwinimi nuríná Jisaso “Áamá nioni pwariniηagi nání níjía mimónipa oépoyi.”

yaiwiñiniginí. Ayí rípi nání e yaiwiñiniginí. ³¹ Wiepísaríñowamini nuréwapíyirí re urayiniginí, “Ámá imóníñáoní nání míyí uráná nínípikipírífaríní. Nípi kífá aí sfá wíyaú wíyi óráná xwáripáyo níwémáná ámí níwiápnímeámífaríní.” urayaríñagí aiwí ³² awa síní nípi kwíní níjfé mimónípa nero aí masísfá níwiro nání yaríñf bí míwígíawixíní.

“Go gone seáyi e imónaníwárfani?” ríñigfá náníriní.

³³ Awa añf yoí Kapaneamí níremoro añfyo nípáwiro níñwearfná Jisaso wiepísaríñowamí yaríñf re wiñiniginí, “Óf e níbiranéná pí xwíyí níríga bífawixíní?” urfagí aiwí ³⁴ awa “Negí woxí goxí ámíná nímoníri neamenñeáná wíone símanñwíyóníñf ínímí yeáyí rurfnaníwárfaní?” nírga bífá enagí nání ayá nero xwíyí bí murí kíkísfá yaríñagífa ³⁵ o éf níñweámáná wiepísaríñf wé wúkaú síkwí waú awamí “Soyfné awí neáníro re ñwénapípoi.” nuríri re uríñiniginí, “Ámá ‘Nioní símanñwíyóníñf onurfnayípoi.’ níyaiwiríño re éwíniginí. Ámá níyoní xínáíníñf nímoníri arírá wíwíniginí.” nuríri ³⁶ níaiwí miá bí nímeari áwíní e éf nurárimáná wé nímakfíyirí ámí re uríñiniginí, ³⁷ “Ámá wo nioní níxídirfnáyí níaiwí rípníñf imóníñfyo peayí míwianf wéyo nímerfnáyí apimíní wéyo nímeariíní. Nioní wéyo nímerí gí ápo, nírowárenapíñomí ení wéyo umerí yaríní.” uríñiniginí.

“Ayf tífáminí míkumíxínigfáyf none tífáminí imóníní.” uríñf náníriní.

³⁸ Jono re uríñiniginí, “Neaiepísaríñoxíní, none ámá wo yoí joxíyá níríri imfó míxí umáñnowáraríñagí níwínírane o none tfní nawíní memearíñagí nání xe oeníri síñwí wínaníri enwámaní.” urfagí ³⁹ Jisaso re uríñiniginí, “Api e imíxáná pírf míwíaikipaní. Ámá go go yoí nioníyá níríri emímí nemí nurí añfní ikayíwí nímeari paxí imónínímeníñoí. ⁴⁰ Ámá ayf tífáminí míkumíxínípa nerfnáyí ayf none tfní imóníní. Ayínání e éfáyo bí pírf míwíaikipaní. ⁴¹ Ámá go go soyfné Kiraisoní níxídíro wáf urímero yaríñagífa nání arírá níseairí inígf bí aí níwirí níseaiapírfnáyí, Goríxo e éo nání wí díñf arfá míkeamó omí xíxení arírá wínífaríní.

Íwf oépoiñíri wíwapíyarígfáyf náníriní.

⁴² “E nerí aiwí ámá go go níaiwí rípiamí nioní díñf níkwíroaníro yarígfápiamí pírf wíai kíminíri nerí íwf oépoiñíri wíwapíyarfná Goríxo ‘O xwíyífá mayoríní.’ mírf ríxa nípémáná enáná rfníñf xwé wínífaríní. Síní níaiwípiamí íwf nání míwiepísipa enáná ámá wa omí fá níxero sfñá xwé wo síñwí tfní gwí níjáríro rawírawáyo nímamówárfífnáyí, sípí enagí aiwí rfníñf Goríxo wimíníri enípníñf imóníñfpiamí. ⁴³⁻⁴⁴ Íwf nání wé íeapá nísinírfnáyí níwákwíníri emí morfní. E nínrfná rfníñf xwé nísiníri aiwí wé rasfá ení tfní opéíri aí añfnamí nání nípeyírfnáyí ayf ananíriní. Wé núkaúní íeapá nerí íwf meáú síní ú tfní nerfná rífa aníñf wearíñf yómíní nurí rífa nírnírfnáyí ayf nanímaní. ⁴⁵⁻⁴⁶ ‘Síkwí rú tfní íwf nání añf oememíní.’ yaiwíú síkwí ú míñf níwákwíníri emí morfní. E nínrfná rfníñf xwé nísiníri aiwí síkwí rasfá ení tfní opéíri aí añfnamí nání nípeyírfnáyí ayf ananíriní. Síkwí ‘Íwf nání oumíní.’ yaiwíaríñú tfní enáná níperfná Goríxo rífa aníñf wearíñfyo nísikeaárfífnáyí ayf nanímaní. ⁴⁷ Síñwí wíníyí tfní íwf nání nímorfnáyí síñwí ayí níyorí emí morfní. E nínrfná rfníñf xwé nísiníri aiwí síñwí ná wíyíní nanímí opéíri aí añfnamí nání nípeyírfnáyí ayf ananíriní. Síñwí íwf nání mófyí tfní néísáná

niperfá ná Gorixo ríá aníjé wearíjéyo nisikeaárírnáyí ayí nanjémani. ⁴⁸ Ríá aníjé wearíje xweamí mipe aníjé nisiri ríá eni aníjé rínirí yaríjerini.

⁴⁹ “Saxí aiwáyo moarígíápa Gorixo ríá eni áamá níní nanjé oimónípoynirí saxíníjé e monfáriní. ⁵⁰ Saxí aiwá awíí imíxaríjé enagí nání nanjériní. E nerí aí xegí awíí yaríjépi anípá nerí aiwáníjé imóníjána arige nerí ámi awíí eníjoi? Soyíné saxíníjé nimóníro saxí aiwáyo awíí imíxaríjépa áamá níyoní píráníjé e níwirírnáyí, sewaníjeyíné mímíeyoánípa nero píráníjé níkumíxíníro néra úfírxíní.” uríjínigíní.

10

Apíxí emí moarígíá nániríní.

¹ Jisaso níwiápínímearí e píní níwiárímí nuri Judia píropenísíyo ní múrorí inígí Jodani rapáyo jfariwámí dání warfína oxí apíxí epíroyí nero o tífí e awí eánáná xegí yaríjépa ámi uréwapíyarfína ² Parisi wa níwímearo omí iwamíto níwíwapíyiro re urígíawixíní, “Wa negí jwí ikaxí eáníjépi íá níroro re rarígíáríní, ‘Xegí oxo apíxímí ananí emí mopaxíriní.’ rarígíáríní. Wa ‘Emí mopaxímaní.’ rarígíáríní. Joxíyá dífí arige simónaríní? ‘Ananí emí mopaxíriní.’ rísimónaríní? ‘Njwíáríní.’ rísimónaríní?” uríagíá ³ re uríjínigíní, “Moseso eníá segí seárfawéyo jwí ikaxí nurírná píoi uríjínigíní?” uríagí ⁴ re urígíawixíní, “Moseso áamá apíxí emí moaníro nání ananí payí re ríníjépi ‘Nioní ímí aníjé emí móáríní.’ ríníjépi nearo owiowárfpoynirí síjwí neanagíriní.” uríagíá aiwí ⁵ Jisaso re uríjínigíní, “Soyíné segí dífí tíní níxídíro arfíki segí apíxí emí moaníro yaríjagíá nání Moseso jwí ikaxí apí níriní eanjériní. ⁶ E nerí aiwí xwíyíá rípi níriní ríwamíjé eanjériní, ‘Gorixo eníá xwíá imíxírí anína imíxírí nerfína oxí imíxírí apíxí imíxírí enjériní. ⁷⁻⁸ Ayínání oxo xaníyaúmí píní níwiárímáná xegí apíxí tíní níkumíxínírná ná ayí ná bíníníjé imónípísíríní.’ E níriní eáníjé enagí nání xixegíní imónarígíímaní. Ná ayí ná bíníníjé nímonírí emearígííriní. ⁹ Ayaú nímeánímí nemeáná Gorixo jwíríríjé enagí nání píní níwiárínímí mupa oépiyí.” nurímí nuri ¹⁰ aníyo nípáwírí jweanáná wíepísaríjowa ámi o meánígíá nání uríjépi nání yaríjé wíáná ¹¹ o re uríjínigíní, “Áamá go go xegí apíxí emí nímorí wí nímeárfnáyí, xámí meanjímí sípí wíkararíní. ¹² Apíxí gí gí eni xegí xiagwomí píní níwiárímí nuri womí nímeánírnáyí, xámí meáníjomí sípí wíkararíní.” uríjínigíní.

Niaíwí onímíápiamí wé ikwíkwíárímí enjé nániríní.

¹³⁻¹⁴ Áamá wí Jisaso wígí niaíwí oimónípoynirí wé wíkwíáríní nímeámí báná wíepísaríjowa míxí uraríjagíá Jisaso awa pírfí urakianíro yaríjagíá níwínírí wíki dífí níwíaiwírí re uríjínigíní, “Soyíné pírfí murakipaní. Gorixo xwíoxíyo nímeámí nerí píráníjé seamejweaní síjání nímoníríná o áamá niaíwí tíyí yapí nioní dífí níkwírófáyo mejweanfá enagí nání soyíné pírfí murakipaní. Nioní tfe nání xe obípoyi. ¹⁵ Nioní nepa seararíjíní. Áamá gíyí gíyí niaíwípia xaníyaúmí dífí íkwíroro símanjwíyóníjé yeáyí uríró yaríjéápáníjé Goríxomí e mepa nerírnáyí, o xwíoxíyo nímeámí nerí píráníjé seamejweanfápímí wí páwípírfámaní.” nurímáná ¹⁶ niaíwípia wímí nímeárfí sáfíyo níjwírírínímáná wé seáyí e wíkwíárírí “Gí ápo píráníjé oumení.” rírí níwíá uríjínigíní.

Áamá amíjé mímúróníjé wo nániríní.

¹⁷ Jisaso níwiápínímearí anjé wíyo umínírí yarírná áamá wo o tífí e nání mírfí níbírí símímanjímí dání xómíjé níyíkwírí yaríjé re wíjínigíní,

“Nearéwapiyariñjé nanoxini, arige neríná nioni dñjé niyimñjé tñjáoni imónimárini?” uríagi ¹⁸ o “Jisaso Gorixoráni?” oyaiwiniri re urñjñigini, “Joxi pí nani ‘Nearéwapiyariñjé nanoxini niniñiríná ‘Nanoxini niriñini? Ámá wí nanfmani. Sa Gorixo nanorini. ¹⁹ Joxi ñwí ikaxí eániñjépi nani rixa nijfá imóniñjéni. ‘Niwiápinimeari ámá wí mipkipa eríini. Ámá wí tñni íwí minipa eríini. íwí mimeapa eríini. Yapí muripa eríini. Yapí nurepísiri íwí murápi eríini. Inókimi tñni ápomi tñni wéyo meríini.’ E riniñjépi joxi rixa nijfá imóniñjéni.” uríagi ²⁰ o re urñjñigini, “Nearéwapiyariñjéni, api nipini sini ononi imóniñjé dani pírí mñwiaíki píranñjéni xída bñjárini.” uríagi ²¹ Jisaso sñwí agwí niwiniri wá niwianiri nani re urñjñigini, “Nipini niñdírí aiwí ámá bi sñirini. Joxi nurí dixí iyfá ía tñni xwí tñni amípi díxíyí ñgwí nani bí nerí ñgwí meáfíyí ámá aiwá nani ikeamóniro aikí nani ikeamóniro egfáyo mñni wíñixini. E nemoxi niñirí niñixdímerínáyí, rfwéná nipémáná aññamí nani nipeyiríná amípi joxiyá aga xwé nidéronfárini.” uríagi aiwí ²² o amípi wí mímúronñjé enagi nani dñjé sipí niwiri e mepaxí wimónfagi nani sñmñañjé kipñjé niyimi uñjñigini.

²³ Sñmñañjé kipñjé niyimi úagi Jisaso xegí wiepísariñowami sñwí niwinimeri re urñjñigini, “Amípi xwé tégfáyí anani Gorixomi dñjé niwíkwíroro o xwioxíyo mñmeámí nerí umenñweanfe páwipaxfmani.” nuriri ²⁴ awa xfo ríñpi nani ududí yarñjagfa niwiniri ámí re urñjñigini, “Niaíwoyíné, ámá wí anñjé miní yaníro nero aiwí anani Gorixomi dñjé niwíkwíroro o xwioxíyo mñmeámí nerí umenñweanfe páwipaxfmani. ²⁵ ‘Kamerí enjé rapírapí gwí kiwearígfá ófíyimi anani páwipaxfiri.’ riyaiwariñjé? Ámá amípi xwé tégfáyí kamerí enjé ófíyimi mipáwipa éfñññjé Gorixo seamenñweanfe nani anani páwipaxfmani.” uríagi ²⁶ awa ududí nikáriniro re urígfawixini, “E imóniñjéni ámá gíyo Gorixo yeáyí uyimíxemeanfárini?” uríagfa ²⁷ Jisaso sñwí agwí niwinimáná re urñjñigini, “Ámá wí mepa epaxí nimónimáná aiwí Gorixoyá dñjé tñni ananirini. Amípi Gorixo mepa epaxí wí mimónñjéni nani oyá dñjé tñni epaxfiri.” uráná ²⁸ Pitao re urñjñigini, “Ai, none negí amípi rixa pñni niwiárími joxi rixdímeaññwini.” uríagi ²⁹⁻³⁰ Jisaso re urñjñigini, “Nepa searariñjéni. Ámá gíyí gíyí nioni dñjé niñkwíroro xwíyífá nioni nani yayí seainariñjépi wá urímero eni éfáyí xexirímeáyorani, xináíwamirani, xegí niaíwíyorani, xegí aññrani, xegí aiwá omññrani, pñni niwiárími niñdírnáyí, sini mipé xwífáyo niñwearíná xexirímeá imónfáyí xináíwa imónfáyí xegí niaíwí imónfáyí xináíwa imónfáyí xegí niaíwí imónfáyí xegí aññ imónfáyí xegí aiwá omññ imónfáyí wiwanññyí pñni wiárífáyo seáyí émi múronñfárini. E nerí aí nioni niñdarñjagfa xeanñjé eni niwímeanfárini. Ayí eni aññ rfwéná imónñfáyo dñjé niyimñjé tégfáyí nimóniro ñweapfárini. ³¹ E nerí aiwí ámá ‘Xwéonirini.’ niriñro xámi xámi imónarígfáyí niñeríná surfímá yaríñfárini. Agwí ríná surfímá ñweagfáyí niñeríná xamññyó múropfárini.” urñjñigini.

Ámí yumí “Niñipikipfárini.” urñjé naniñini.

³² Awa ófíyo nuro aññ yoñ Jerusaremí nani niyiríná wiepísariñowa Jisaso arfíki aññ apimi nani niyiri xámi umeaññjéni niwiniro ududí niniro ámá Jisasomi xdarígfáyí wí eni ayá sñwí uroaññjéni o ámi xegí wiepísariñjé wé wúkaú síkwí waú awami ná dámiñni e niñmauri ámi xfomi wa wipfárípi nani áwanñ nuriri ³³ re urñjñigini, “None

Jerusaremi nání niyirane rémóáná áamá imóniḡáoni re nikeaáripíríríni. Áamá wo nioni nání miyí uráná apaxípaniḡí imóniḡá xwéowa tñi ḡwí ikaxí eániḡípi mewegíáwa tñi nioni xwíríxí niniḡero xwiyá niniḡeáriro ‘Sa joxinirini.’ niniḡero nipiḡímoanro wauyowami mñi niwipíríríni. ³⁴ Mini niwíáná awa riperírí niro reanḡwí nuriro iwanḡ nearo niniḡásáná nipiḡípiríríni. Niniḡíkiro aiwi sá wiyáú wiyi óráná ámi wiápnimeámíni.” urinḡini.

Jono tñi Jemiso tñi yarḡḡ wíḡípi nánirini.

³⁵ Sebediomí xewaxowáú Jemiso tñi xogwáo Jono tñi anḡwí e nuri Jisasomí re urigíisixini, “Nearéwapiyarḡḡoxini, yawawi pí pí nání yarḡḡ síwíyí joxi anani niyeaiiríríni?” uríḡí ³⁶ o re urinḡini, “Nioni pí eaiimí nírariḡi?” uríḡí ³⁷ awáú yawawi eni áminá imóníwinḡinirí wiepísariḡí wíá yawawi simanḡwíyóniḡí yeáyí yeauríníríxini re urigíisixini, “Joxi idáná ámináoxi nimónirí meḡweanáná áamá nñi simanḡwíyóniḡí yeáyí rurínáná yawawi joxiyá wéyo mñi mñi onḡeápiyiríni sḡḡwí yeaniḡiréirani?” uríḡí aiwi ³⁸ Jisaso re urinḡini, “Awagwí yarḡḡ niarḡípi nání niḡá mimónipa neri nání yarḡḡ niarḡi.” nurírí ewayí xwiyá áamá wa xíomí piḡípirírí enḡí nání áwanḡ nuríríná yarḡḡ re winḡini, “Awagwí iniḡí síxí nioni niḡáwá anani niḡaxí imónipiḡíirani? Iniḡí waxíyo nioni xémíapi awagwí eni anani xepaxí imónipiḡíirani?” yarḡḡ wíáná ³⁹ awáú re urigíisixini, “Ananirini. Yawawi nepaxírini.” uríḡí o re urinḡini, “Iniḡí nioni niḡáwá awagwí eni niḡíirini. Iniḡí waxí nioni xémíapi awagwí eni xepíirini. ⁴⁰ E neri aiwi ‘Woxi rími dání ḡweá. Woxi rími dání ḡweá.’ wí earipaxonimaní. Goríxo xewanḡo earipaxírini. Xíto wimónariḡí goxi goxi ‘Jisasomí mñi mñi ḡweápiyí.’ earipaxírini.” uraríná ⁴¹ wiepísariḡí wé wúkaú wíá Jemiso tñi xogwáo Jono tñi e urariḡḡí aríá niwiro wikí dḡḡ niwíaiwiro yaríná ⁴² Jisaso “Nioni tḡḡ anḡwí re bípoyí.” nurírí re urinḡini, “Émáyíyá áminá meḡweagíáwa seáyí e nimóniro wíḡí ámáyo ayá mirímíxí peayí wianariḡíirini. ⁴³ E neri aiwi awa yarḡíápa axípi mimónipani. Go go segí rároniḡí nimónirínáyí wíoyínéyá omiḡí seaiirḡo nimónirí arírá seaíwinḡini. ⁴⁴ Go go xámi xiráóniḡí imóníoxi xínáiniḡí nimónirí áamá niyoní sanḡ urápiḡéiríxini. ⁴⁵ Nioni eni áamá imóniḡáoni aí áamá sanḡ nírápiḡí nání weapiḡáonimaní. Áamá nñi nání nupeirí ḡwínḡí roayírómḡinirí weapiḡáirini.” urinḡini.

Sḡḡwí supáriḡí Batimiasomí nanḡ imíxḡḡ nánirini.

⁴⁶ Jisaso wiepísariḡowá tñi nawíni sñi Jerusaremi nání niyiro anḡ áwini e bimi xegí yoí Jeriko níremoro ríxa anḡ apimi wiárf múroanro yaríná áamá sḡḡwí supáriḡí wo —O omiḡí meḡaxo enḡí nání óf manḡpá tñi niḡweámáná niḡwí nání tñi aiwá nání tñi ríxiniḡ urariḡorini. Xano xegí yoí Timiasorini. Xíto xegí yoí Batimiasorini. O óf manḡpá tñi niḡwearíná aríá wíyí re winḡini. ⁴⁷ “Nasareti dḡḡ Jisaso daiwo pwarini.” rariḡḡá aríá e níwiri ríaiwá enḡ tñi re rayinḡini, “Jisasoxi, rárfawé míxí ináyí Depitoyáoxini, wá niwianeí.” urariḡḡí ⁴⁸ áamá wí míxí ríá tḡḡ nuríro “Ríxa píní wiáreí.” uríḡí aiwi aríki wíni enḡ tñi ríaiwá re rayinḡini, “Rárfawé míxí ináyí Depitoyáoxini, wá niwianeí.” urayariḡḡí ⁴⁹ Jisaso xegí pwarḡe nírómáná re rinḡini, “Omí ríaiwá urípoyí.” uríḡí ayí omí ríaiwá nuríro re uríḡíawixini, “O wiárf ní múroanirí ayá síwí miríropaní. Joxi nání ríaiwá rírarini. Ríxa Wiápnimeáí.” uráná

⁵⁰ iyá nípániri nweañ nípíriri emi nímómi níwíápnimeámi nuri Jisasomi wímeááná ⁵¹ o re uriniginí, “Nioní pí simí nání nírariní?” uríagi síñwí supáriño re uriniginí, “Nearéwapiyarinoxini, nioní ríxa síñwí oanímániri rírariní.” uríagi ⁵² o re uriniginí, “Joxí dñí nínkwírori nání díxí síñwí ríxa naní aníni. Díxí aní ui.” uráná re eniginí. Ámi ríxa síñwí noxoari nanírná óf e dání Jisasomi ríwíyo númi uniginí.

11

Jerusaremíyo nírémoríná míxí ináyí rémoarígápa rémoñf nánirini.

¹⁻² Jerusaremí tñí anwí e nírémoríná aní onímíá biau xegí yoí rípiáurini. Betípassi tñí Betani tñí apiáurini. Aní apiáuyí díwí xegí yoí Oripipá tñí e nírémoro Jisaso xegí wiepísaríníyí waúmi re uowáriniginí, “Awagwí aní dayo ikwíronínípmi nání nuri ríxa nírémori dogí sípíkí wo ámá wí síni seáyí e éf mñwearingíto gwí yuráriníagi síñwí níwínírná níkweari nímeámi bñpiyí. ³ Ámá wí ‘Pí nání íkweearíní?’ yaríní e eaiánáyí, re urípiyí, ‘Yegí Ámínáo dogí romí seáyí e níxenweari uní nání íkweearíníwí. Ríxa níxenweari nímeámi numáná ámi re wírenapínínoí.’ urípiyí.” uowáraná ⁴ awaú nuri ámá wíyoyá aní fwi e dogí sípíkí wo gwí níyurárinímáná óf e roñagi níwíniri íkweearíná ⁵ ámá wí dae rogíáyí yaríní re wigíawixini, “Awagwí pí nání dogí o íkweearíní?” uríagí ⁶ awaú Jisaso “Re urípiyí.” urípi axípi uráná ayí xe oíkweápiyíniri síñwí wíníagí ⁷ awaú dogí sípíko Jisaso tñí e níméra níbiri níwárimáná Jisaso seáyí e éf xenweani nání wigí iyá seáyí e ikwíaráná o seáyí e níxenweari nímeámi waríná ⁸ ámá obaxí wí eníná míxí ináyowami yayí wianíro nání wigí iyá nípírayiro óf e íkwianwí neapára warígápa axípi wigí iyá óf e íkwianwí neapára waríná wí ópá tñí e írimíní náníní íkwianwí nídoro óf e íkwianwí neapára waríná ⁹ Jisaso áwini e enáná xámi warígáyí tñí ríwíyo warígáyí tñí ríaiwá re níra ugíawixini, “Goríxomi seáyí e oumeaneyí. Ámá Ámíná Goríxo uowárenapíagi baríní ro oyá dñí tñí seáyí e imóníwíniginí. ¹⁰ Aríowa míxí ináyí Depitoyá xwioxíyo nweaagápa xwioxí nene nweanfá nání nímogá barínípi Goríxoyá dñí tñí seáyí e imóníwíniginí. Anínamí seáyí e imónínomí seáyí e oumeaneyí.” níra ugíawixini.

Íkíá pikí wínamí ramíxíní nánirini.

¹¹ Ríxa Jerusaremí nírémoro Jisaso aní rídiyowá yarígíwámi nípáwiri wá íkwíroníní e dání weníní ami ami nimerí ríxa síá óraríní níwíniri xegí wiepísaríní wé wúkaú síkwí waú tñí nawíní aní yoí Betani nání nuro sá wegí ¹² wíápi tñí níwíápnimeámi Betani pñí níwíarimi nírná Jisaso agwí wíagi ¹³ weníní éyí wíniginí. Íkíá yoí pikíyí ríníní wina, íwí inínína jfami jfina roñagi níwíniri sogwí nání pía emíniri anwí e nuri weníní éyí wíniginí. Ná míwé íwíni inaríníagi níwíniri xegí ná wearínína síni mimóníagi nání ná míwenagi níwíniri ¹⁴ wiepísaríníowa aríá egíe dání íkíánami re uriniginí, “Íkíá rínaxini, ámá wí sogwí mídanípa epírfá nání ná míwepa sa aníní re éiríxini.” uraríná wiepísaríníowa aríá wigíawixini.

Aní rídiyowá yarígíwámi dání míxí uowárapíní nánirini.

¹⁵ Jerusaremí nírémoro aní rídiyowá yarígíwámi nípáwiro Jisaso re eniginí. Ámá aní iwámi ínimi bí inarígíayo míxídámí wíowárirí ámá nígwí senisí níyayiro tarígíayíyá íkwianwí mímíwíarí erí ámá iní xawíowí rídiyowá nání bí inarígíayí íkwianwí éf nweaaringápi mímíwíarí

eri ¹⁶ áamá sanjé amipí xwanwé níkwónimí anjé iwámí áwinimí anjé e imóniŋe xemoarigfáyo pírí wiaikímí wirí enjínigini. ¹⁷ E nemáná iwamfó nuréwapiyiríná mánjé nirorí re urinjinigini, “Re mirinipa reni, ‘Anjé Gorixoniyaíwá nání re ripírífarini, “Ámá gwí wirí wirí níní Gorixomí xwiyfá uripírífa nání oyá anjwáriní.” ripírífarini.’ mirinipa reni? E niriniri aiwí soyíné íwí meaarigfáyí yarigfápa axípininjé nero nání anjé riwá íwí meaarigfáyíyá anjíninjé imóniní.” urinjinigini.

¹⁸ Apaxípaninjé imónigfá xwéowa tñní ŋwé ikaxí eáninjépi mewegfáwa tñní áamá wí “Jisaso e nearariní. E nearariní.” rarinjagfá arfá niwiro ámayí o xwiyfá uréwapiyarinjéyí nání ríxa dñjé nipikíníro níní Jisasoniní xídipíríxiniri wáyí nero ínimí omí pikianíro nání mekaxí niméra ugáfawixini. ¹⁹ Sfá ayí ayo sfá óraríná o wiepísarínjowa tñní Jerusaremí pñní niwiárimí nuro anjé wíyo sá weagfáriní.

Pikfina yiweárinjagí winigfá nánirini.

²⁰ Jisaso wiepísarínjowa tñní sá wegfá wáfápi tñní niwiápinimearo Jerusaremí nání nuríná weninjé éfáyí winigfawixini. Íkfá pikfina mfkfái tñní ríxa yeáyí yarfagí niwiníro ²¹ Pitao Jisaso agíná éfápi nání dñjé winfagí mánjé sfá neánirí re urinjinigini, “Ai, nearéwapiyarinjoxini, íkfá pikfina joxi agíná ramixárfína ríxa yiweánárinini.” urfagí ²² o “Emímí nioní éapa awa eni epaxírini.” niyaiwirí nání re urinjinigini, “Soyíné eni Gorixomí dñjé niwíkwíróa úpoyí. ²³ Nioní nepa seararinini. Ámá gíyí gíyí ‘Dfíwí ripá nija rawírawáyo opiéroní.’ rirí dñjé ná bíní morí xfo rífpí ‘Xixeni imóniníŋoi.’ yaiwirí nerínáyí, Gorixoyá dñjé tñní xixeni eniŋoi. ²⁴ Ayínání soyíné woxí woxí Gorixomí yarinjé niwiríná ‘Nioní re emfáriní.’ uríro omí dñjé wíkwíroro ‘Gorixoyá dñjé tñní xixeni imónínfáriní.’ yaiwiro nerínáyí, oyá dñjé tñní xixeni imónínfáriní. ²⁵ Soyíné woxí woxí éfí níroro Gorixomí yarinjé niwirínáyí, áamá wí sipí seaikárfáyí wikí míwónipa nero yokwarímí wiíríxiní. E nerínáyí, segí ápo anjínami ŋweaŋo sipí soyíné wimíxíápi nání eni yokwarímí seainfáriní. ²⁶ E mepa nerínáyí, anjínami ŋweaŋo soyíné manjé pírí wiaikigfápi nání yokwarímí seainfámani.” urinjinigini.

“Néní tñjoxi imónei.’ go riríŋoi?” urigfá nánirini.

²⁷ Ríxa Jerusaremí nírémore Jisaso anjé ridiyowá yarigfíwámí ínimí anjé emearíná apaxípaninjé imónigfá xwéowa tñní ŋwé ikaxí eáninjépi mewegfáwa tñní Judayí mebáowa tñní omí niwímearo ²⁸ re urigfawixini, “Aga go riríŋagí áamá anjé ridiyowá yarinjwáiwá riwámí bí inarigfáyo míxídámí éiniginí? Dñjé goyá tñní e éiniginí?” urfagfá ²⁹ Jisaso re urinjinigini, “Nioní eni yarinjé bí oseaiminí. Soyíné nioniyápi áwanjé níranáyí, nioní eni ‘E éiríxiní.’ níriŋo nání anani áwanjé searímíní.” nurirí ³⁰ re urinjinigini, “Yarinjé nioniyá ripírini. Jono wayí níneameaia wago anjínami ŋweaŋoyá dñjé tñní wayí níneameaia wagírani? Xíoyá dñjé tñní yagírani? Nioniyá api nání xámí áwanjé nírípoyí.” uráná ³¹ wiwanínjowa dñjé nímore ínimí yarinjé re niga ugáfawixini, “None ‘Jono Goríxo dñjé ukíkayonjagí yagírini.’ áwanjé e nuríranénáyí o re neariníŋoi, ‘Pí nání Jono searagfápi nání míkwrópa néra ugáfawixini?’ neariníŋoi.” níriníro ³² ámi ínimí re rinigfawixini, “None ‘Jono xegí dñjé tñní yagírini.’ uraniréwiní? Oweoi. Ámá sipfá re epíroyí egfáyí iwanjé neaeapíríxiní.” níriníro — Judayí níní Jono nání “Goríxoyá wíá rókiamoagí worfani?” yaiwiarigfá enjagí nání “Api eni xixeni urípaxí mimóniní.” níriníro áamá iwanjé neaeapíríxinirí wáyí nero nání áwanjé murí ³³ re urigfawixini, “Oweoi,

none majfáriní.” urfágfa Jisaso “Nioní ení ‘Joxí e éirixíní.’ nírínjo nání áwanf wí nisearímíméiní.” uríniginí.

12

Ewayf ikaxf wainf omínj sijnwf uwíníarígfáwa náníríní.

¹ Jisaso ewayf xwiyfá wí nwf ikaxf eánínjfpí mewegfáwami tñní Pari-siowami tñní nurírí re uríniginí, “Ámá wo wainf uraxf iwfá nurírí xwfná nírórí wainf xegf inígf nípfrá nání wainf sogwf xoyíkímí enfa nání sijnáyo óf níríxírí wainf omínjyo áwínímí anj awí nweapfrá nání seáyí émi nímíra nípeyírí néísáná ámá wí sijnwf uwínaxfdípfrá nání re uríniginí, “Wainf sogwf niáf éánáyf bí soyfné segf mearo nioní gf mearí emfa nání nioniyá omínj rípímí ananí sijnwf níwínípfáraní?” nurímí anj wíyo ememínírí nání nurí nínweáísáná ² wainf ríxa niáf enáná xegf omínj wíiarígfá womí re uowáríniginí, ‘Joxí nioniyá wainf omínjyo nání nurí inígf wainf awa nioní nání nímíxírí iwajfá níarífápi nurápiyauí.’ uowárfagí o nurí ³ omínjyo rémóáná awa re egfawixíní. fá níxero wé neáfásáná anípáomi uowárfawixíní. ⁴ Anípáomi uowárfagfa nání omínj xiáwo ámi xegf omínj wíiarígfá ámi womí uowáraná awa re egfawixíní. Omí xegf mínjyo mínj roro sípí wíkaríro wíagfa ⁵ omínj xiáwo ámi wo uowáraná omí nípíkiro ttagfa o ámi wami uowáraná wíyo iwanfní nearo wáiríro wíyo nípíkiro tíro néfásáná enáná ⁶ ámi wo xegf xewaxo dínj síxí uyínjo síní enagí omí nuowárfáná re ríniginí, ‘ “Gf íwo enagí nání sípí wí míwímíxípa nero arfá wípfáoi.” nímónaríní.’ ríf aiwí ⁷ xewaxo rémóáná wainf omínj sijnwf uwíníarígfáwa re rínígfawixíní, ‘Íwf ro xanoyá dínj tñjo enagí nání omínj rípi nñní negípi meanfáwá nání opíkianeyí.’ níríníro ⁸ omí fá níxero nípíkiro omínjyo bfaníríwámíní moaígfawixíní.” Jisaso ewayf xwiyfá apí nurírí ⁹ re uríniginí, “Omínj xiáwo omínj sijnwf uwíníarígfáwami pí winínjo? O níbírí awami xwírfá níxerí ámi sínj wa sijnwf uwínípfá nání wárinínjoí.” nurírí ¹⁰ re uríniginí, “Ewayf xwiyfá Bíkwyíyo eánínj rípi ení fá míropa egfáraní? ‘Síná anj mírarígfáwa síná awíaxf nání pfá nerfná wo “Sípíríní.” níríro emí mófo nání Goríxo “Síná o tñní xámí nítírínáyf anj enj neánírí nanj imónínínjoí.” nírírí síná o nímearí táná anj enj neánírí nanj imónínífríní. ¹¹ Goríxo e éf enagí nání nene sijnwf níwínífná aga nanj imónínjagí wínarínjwáriní.’ E eánínjfpí soyfné fá míropa egfáraní?” urfagí ¹² awa “None nání dínj nínéaiawírí ewayf xwiyfá apí rífa neararíní?” níyaiwíro ríxa fá oxíraneyíní éfáyf ámá sípfá Jisasomí arfá wíáníro nání o tñnj e epíroyf egfá nání wáyf nero nání omí pfní níwíarímí ugfawixíní.

Nígwf émányo takisf nání wíarígfá náníríní.

¹³ Awa nuro ínímí re rínígfawixíní, “Omí pasánínj nurírane yapf re uréwapíyanfwiní, ‘Nígwf nání takisf émányf nearáparígfápi síní míní wíáníréwíní? Míní míwípa yaníréwíní?’ uranfwiní. O ‘Oweoi, síní míní míwípa époyí.’ ránáyf, wauyowa omí fá níxero gwf yípfáoi. E mírípa nerí ‘Oyí, seyfné míní níwífná apání yarínjoí.’ ránáyf, ámá sípfáyf ámi arfá bí míwí nero pfní wíarípfáoi.” níríníro Parisí wa tñní míf ináyf Xeroto tñní níkumíxíníro emearígfá wa tñní xwiyfá apí tñní pasánínj uráníro nání Jisaso tñnj e uowáraná ¹⁴ awa omí níwímearo weyf numearíro re urígfawixíní, “Nearéwapíyarínjoxíní, nínearéwapíyífná nepání nearéwapíyarínjoxíríní. Ámá ámínáowayá sijnwíyo dání aí xwiyfá ámi xegf bí mírí axípní rarínjoxíríní. Sípí rírí nanj rírí yarínjmaní.

Xwiyá Gorixoyáni xixeni nearéwapiyariñirini.” nuriri yariñí re wigfawixini, “Émáiyá mîxí ináyí Sisaoyí riniñomi takisí nání nigwí mîni wiarinwápi siní mîni wiayaniréwini? Pîni wiáraniréwini? ¹⁵ Siní anani mîni wianiréwini? Mîni miwipa yaniréwini?” uríagfa aiwi o “Yapí nirewapiyaniro rinirariño?” niyaiwiri re uriniginini, “Soyíné pí nání yapí pasániñí níwapiyariño? Émáiyá moní bi sinwí winani nimeámi bîpoyi.” nuriri ¹⁶ rixa nimeámi baná o re uriniginini, “Nigwí ripimi yof goyá tîni símimaní goyá tîni ñweani?” uríagi awa re urigfawixini, “Émáiyá mîxí ináyí Sisaoyá ñweani.” uríagfa ¹⁷ o re uriniginini, “Sisaoyá símimaní ñweañagi nání ayí oyáriní. Ayináni mîni wírixini.” nuriri áma Gorixo xewaninoniní imixiní enagi nání omí diní owikwírópoyiniri ámi re uriniginini, “Amípi Gorixoyaniní imóninípi Gorixomi ení mîni wírixini.” uráná awa ududí ayá wí wininiginini.

“Áma ámi wiápnimeapírfáriní.” uriní nánirini.

¹⁸ Áma Judayí wa Sajusiyí riniñí wa —Sajusiowa re rarigfáwa, “Áma nipémáná enánáyí wí níwiápnimeapaxímaní.” rarigfáwarini. Awa nibiro Jisasomi níwimearo ¹⁹ mîñí niroro re urigfawixini, “Nearéwapiyariñoxiní, Moseso eníná nene nání ñwí ikaxí bi re niriñí ríwaminí eañirini, ‘Áma wo siní niaíwí memeá péánáyí xegí apixí siní ñweañánáyí péomi xexirímeáowa wo niaíwí wiemeainí nání aní meáwiniginí.’ e niriñí eañirini.” nurimáná ²⁰ ewayí xwiyá rípi urigfawixini, “Xexirímeáowa wé wíumi dání waú enáná wo apixí wí nimeari niaíwí memeá péánáyí ²¹ ámi xexirímeáowa wo aními nimeari o ení niaíwí memeá péánáyí ²² xexirímeáowa ámi wo awaú egípa axípi neri ²³ nowani ení e néra nuro niaíwí wí memeá nipémáná enánáyí apixí ení peniginini.” Ewayí xwiyá Jisasomi e nuriro yariñí re wigfawixini, “Ríwéná áma pegfá niniyí wiápnimeááná xexirímeá wé wíumi dání waú awa ení níwiápnimearíná apixí axími meagfáwa enagi nání apixí go go meañagi winanwárfani?” yariñí e wíaná ²⁴ Jisaso re uriniginini, “Soyíné xwiyá Gorixoyá Bîkwíyo eáninípi nání nijfá mimónipa ero ení síxí eániní Gorixoyápi nání ení nijfá mimónipa ero nero nání xwiyá wasíwá rariño. ²⁵ Pegfáyí níwiápnimearóná ámi meánipírfámani. Aníñají aníñami ñweáwa imónigfápa axípi e ñweapírfáriní. ²⁶ E niriñí aiwi segí diní ‘Pegfáyí ámi wiápnimeapaxímaní.’ yaiwiarigfáyí nání xwiyá bi osearimini.” nuriri re uriniginini, “Pegfáyí ámi níwiápnimeapírfáriní. Xwiyá eníná Moseso ikfá onimíanána ríá mîni ápiáwí wearinagi wininípi nání Bîkwíyo niriñiri eáninípi siní fá mîropa regfawixini? Moseso ríá apimi sinwí wináná xegí xiáwowa Ebíramo tîni Aisako tîni Jekopo tîni awa pegfámi enáná aiwi omí Gorixo re uriniginini, ‘Nioni díxí ráwowa Ebíramo tîni Aisako tîni Jekopo tîni awayá Nwíá imóniníonirini.’ E uríagi nání awa pegfáwa aiwi wigfá diní siní siní imóniníagfá nání Gorixo ‘Awayá Nwíáonirini.’ rípañirini. ²⁷ O áma xíomi diní níwikwíróro péfá aí ayí siní wigfá Nwíáorini. Áma xíomi diní mîwikwíróro pegfá tîni siní siní ñweagfá tîni aiwi wigfá Nwíáomani. Soyíné diní aga wasíwá moariní.” uriniginini.

“Nwí ikaxí gímini gípi seáyí e imónini?” urigfá nánirini.

²⁸ Nwí ikaxí eáninípi mewegfá wo nibiri Jisaso Sajusiowa tîni xwiyá ximiximí niniro rinariñagfá níwiniri Jisaso ríxa píraniní urenwípearinagi arfá níwiri yariñí re winiginini, “Nwí ikaxí eániní niyoní gímini gípi seáyí e imónini?” yariñí e wíagi ²⁹ Jisaso re uriniginini, “Gorixoyá ñwí

ikaxí eáníḡpí seáyí e imóniḡpí rípirini, 'Isireriyíné aríá époyí. Negí Ámíná Goríxo ná woní onirini. ³⁰ Goríxomí dḡḡ sixí nuyiríná onimíápi onimíápi muyipa époyí. Dḡḡ sixí uyiro dḡḡ wíkwíroro eḡí neáníro xídíro éfríxini.' Nwí ikaxí seáyí e imóniḡpí apirini. ³¹ Ámí axípi nírini eáníḡpí b́ rípirini, 'Ámá aḡí nemeríná sḡwí wínariḡyí nání wará dḡḡ nání dḡḡ sipí siariḡpa axípi dḡḡ sipí wiríni.' Ámí b́ eáníḡpí apirini. Goríxoyá ḡwí ikaxí nírini eáníḡyí rípiáumi wí seáyí e mimónini." uríagi ³² ḡwí ikaxí eáníḡpí mewenḡ re uríḡnigini, "Nearéwapiyariḡoxini, neparini. Joxí xixeni mḡḡ nírori re ríni, 'Goríxo ná woní onirini. Axípi óniḡ wo mimónini. ³³ Goríxomí dḡḡ sixí nuyiríná dḡḡ sixí uyiro dḡḡ wíkwíroro eḡí neáníro xídíro eríni. Ámá aḡí nemeríná sḡwí wínariḡyí nání wará dḡḡ nání dḡḡ sipí siariḡpa axípi dḡḡ sipí wiríni.' Joxí xixeni e ríni. Ámá Goríxo nání sipísipí b́ mḡḡ noní ríá níkeaárónáraní, b́ níníro rídiyowá níyáírónáraní, nerínáyí naḡí yaríḡá aiwí ámá Goríxoyá ḡwí ikaxí apiaúmi xídariḡyí seáyí e imónini." uríagi ³⁴ Jisaso ḡwí ikaxí mewenḡ dḡḡ píranḡ nímorí naḡí e urariḡagi aríá níwiri re uríḡnigini, "Joxí dḡḡ sḡni e nímoá nurínáyí nioní nání dḡḡ níkwírori Goríxo xwioxíyo mḡmeámí nerí neamenḡeaní nání páwipaxí imóniríni." uríagi ámí ríwíyo ámá níni ayá urariḡagi nání wí yaríḡ ámí b́ owimíni mḡb́pa egíawixini.

"Kiraiso niaíwí goyáorini?" uríḡ níni.

³⁵ O sḡni Judayíyá aḡí sipísipí rídiyowá yaríḡíwámí dání nuréwapiyiríná ámá e epíroyí egíáyo yaríḡ re winḡnigini, "Nwí ikaxí eáníḡpí mewegíáwa pí nání re raríḡárini, 'Ámá nene yeáyí neayimíxemeaní nání aríowayá xwíá piaxíyo dání níwiaroríná sa xiáwo mḡxí ináyí Depitoyáo imóniníárini.' pí nání raríḡárini? ³⁶ Depito Goríxoyá kwíyí tḡni nírini ríwamḡḡ nearíná ámá yeáyí neayimíxemeaní nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníto nání re níri eanírini, 'Goríxo ǵ Ámínáomí re uríḡnigini, "Joxí wé náumini níḡweari sḡwí naní ḡweanáná mḡxí sianíro b́áyo xopírará ríwiimíárini." uríḡnigini. ³⁷ Depito ríwamḡḡ apí níri nearíná aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníto nání 'Ǵ Ámínáoyí ríagi nání aríge nerí sa xegí xewaxo imónini?" uríagi ámá e epíroyí egíáyo xegí xwíyíá aríá níwiróná yayí winḡnigini.

"Nwí ikaxí mewegíáwa yaríḡápa mepani." uríḡ níni.

³⁸ O sḡni nuréwapiyiríná re nura unḡnigini, "Nwí ikaxí eáníḡpí mewegíáwa yaríḡápi mepa éfríxini. Awa ámá weyí oneamépoyiníri rapírapí sepiá níyínimí aḡí emero ámá yayí 'Ámínáoxíní onearípoyiníri awí eánariḡe aḡí emero ³⁹ rotú aḡíyo nípáwirínáraní, aiwá imíxariḡe níḡwearínáraní, sḡmí sḡmí e ḡwearo ⁴⁰ apíxí aníwamí amípi níni íwí urápaníro nání ero ámá aríá egíe dání Goríxomí xwíyíá rírimí níwiríná anḡ níwia uro yaríḡápi seyíné mepa éfríxini. Ríwéná Goríxo ámá níyoní mí ómómíximí neríná awa xwíyíá xwé meárinípiríárini." uríḡnigini.

Apíxí aní wí níḡwí tḡḡpí níni.

⁴¹ O sḡni aḡí rídiyowá yaríḡíwámí ínimí aḡí nemeríná nurí Goríxo nání níḡwí tayaríḡe oríwámíní e éf níḡweámáná ámá obaxí ní múroayiróná níḡwí tariḡagí níwíníri níḡwí xwé tḡḡyí xwé tariḡagí níwínísáná winḡnigini. ⁴² Apíxí aní uyípeayí wí omí ní múrori moní ríá níḡ b́iáú tḡagi níwínimáná ⁴³ xegí wiepísariḡowamí "Eini." nurí re uríḡnigini, "Nioní nepa searariḡini. Apíxí aní amípi mayí rí Goríxo nání níḡwí onimíá

ná biaúni tff aiwi áamá nñni tffáyo seáyi e imónini. ⁴⁴ Áamá nigwí xwé tffáyi ná sñni nñwenáná obaxí tarñagfa aiwi apixí ríyí mayí enagi aiwi xegí nigwí aiwá nání bí epaxípi nñni tñjoí.” urññinigini.

13

“Aní rñdiyowá yarigfiwá pineapírarini.” urññí nánirini.

¹ Jisaso aní rñdiyowá yarigfiwámi pñni nñwiárimí warfná xegí wiepísarñjowa wo re urññinigini, “Nearéwapíyarñjoxini, aní awiaxí ikwíronirí sñná naní nñjweaxa urí ení eyí sñjwí wñnei.” uráná ² o re urññinigini, “Aní xwé tiyí sñjwí rñwññini? Rñwéná sñná kíkíronñj rñpiyí womí seáyi e ikwiárññíámáni. Nñni nñkwierómioanfárini.” nurñmi ugíawixini.

Xeanñí xámi wímeanfápi nání urññí nánirini.

³ O dñwí mññí Oripíyí rñññjyo nñjwearí aní rñdiyowá yarigfá pñni nñwiárimí yapfámñni wenññí nero ñjweañáná wiepísarññí Pitao tñni Jemiso tñni Jono tñni Adiruo tñni wigípi ⁴ yarññí re wigíawixini, “Joxí ‘Sñná womí seáyi e ikwiárññíámáni. Nñkwierónowinfárini.’ nearípi gíná imónññíárini? Sñjwí ayo nñwññirane ‘Ríxa nimónini anñwi ayorñani?’ yaiwianfáwá nání pí ekñyññí neainññíárini? Ekñyññí neainññíápí nání áwanñí neareí.” urññagfa ⁵ o áwanñí nurñri re urññinigini, “Áamá wí yapí searéwapíyanñro epírfá enagi nání dññí íá nñxirñro éfññini. ⁶ Áamá obaxí wo wo nñbayiro yoí nionñyá nñññro yapí re searéwapíyanñro epírfárini, ‘Yeáyi seayimíxemeámfa nání arñowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronññíárini.’ searéwapíyanñro éaná áamá obaxí ‘Nepaxini.’ nñyaiwiro xejwíyo xñdñpírfárini. Ayññani nioní seararññápi dññí íá nñxirñro éfññini. ⁷ Seyñné ‘Aní ayo mññí inarññoi.’ ránáyí, xwíyí ía imññí ‘Aní wúmi mññí inarññoi.’ rññiméánáyí, wáyí mepani. Mññí ayí xámí niga nurí aiwí sfá yoparí Jisasoní weapímññíyi sññirini. ⁸ Áamá gwí wññí nñwiápññímearo wññyí tñni mññí inñro ero mññí ináyí wí nñwiápññímearo wí tñni mññí inñro ero aní wíyí wíyo poboní erí aní wámí agwí nání ikeamónñro yarññagí nñwññírná dññí re yaiwipírfá nání ‘Rñwéná xwé enfa nání iwamfó ríyí rñyarini?’ yaiwipírfá nání seararññini. Apixí nñaiwí nñxirññí dññí re yaiwiarññíápá ‘Rñwéná rñññí xwé nimññirí nání iwamfó rññiarini?’ yaiwiarññíápá soyñné ení nioní rarññápi nñwññírná re yaiwífññini, ‘Rñwéná xeanñí xwé neáímeanfárñani?’ yaiwífññini. ⁹ Nioní rñwíññí nñmamopírfññirí nioní seararññápi sñmññí tiro awíññí ñjwearo éfññini. Seyñné nioní nñxñdarññagfa nání áamá wí pññí owiaíññeyññro ía nñseaxero negí Judayíyá opisí anñyo seawárñro rotú anñí neneyáyo dání iwanñí seamépero epírfárini. Mññí ináyí tñni gapímaní tñni ayíyá sñjwíyo dání ení nñseaurárñmáná xwíññí seamepírfá enagi aiwí nioní nání sññí urññññini. ¹⁰ Xwíyí nioní nání yayí seainarññíápí áamá gwí wññí wññí nññí arfá wigíámí enáná amí weapímññíárini. ¹¹ Ayí ía nñseaxero opisí anñyo seawáráná ayá sñwí nñsearorí ‘Pñné arñre uranñrèwñni?’ mññyaiwipa éfññini. Íná Gorñxo pí pí nání searññyí anani kwíyí oyápi mññí dání urípfárini. ¹² Xexíñmeá wo nñwiápññímearí xexíñmeáomí opíkipoyññirí ía nñxerí opisí anñyo wárñri xanowa ení wigí nñaiwí opíkipoyññirí ía nñxero opisí anñyo wárñro nñaiwíyí ení xanñyaúmi opíkipoyññirí wárñro epírfárini. ¹³ Seyñné yoí nionñyá nññro xñdarññagfa nání wikí nñseaónñro sñmññí tñni seaipírfárini. E seaipírfá enagi aiwí gñyí

giyíné ení neáníro nioní nixídiro aníḡ dīḡ níkwíroro nerínáyí, sá yoparí nioní ámi bímáyí Goríxo anani yeáyí seayimíxemeanfáriní.

Ámá wo ḡwá imóniḡe xórorí enííná nání uríḡf nániríní.

¹⁴ “Seyíné ámá sipí seaikárinḡo ḡwá imóniḡe xórorí nerí xwíríá ikíxéagi níwínirínáyí ámá Judia píropenísíyo ḡweagfáyí dífwí tḡḡ e nání éf yífríxíní. Ámá giyí xwíyá rípi fá roaríḡfáyí dīḡf pírániḡf mófríxíní. ¹⁵ Ámá giyí giyí aní wáiwíyo nípeyíro seáyíminí mírínḡiwámi níḡwearo ‘Sipí neaikárinḡo ríxa ḡwá imóniḡe xwíríá ikíxéfríní.’ rínarḡagfa arfá níwirínáyí níwiápínimeámáná amípí ínmi aní mírínḡiwámi wenḡpí meaaníro nání mípáwipa sa dífwí tḡḡ e nání anḡíní éf yífríxíní. ¹⁶ Ámá aiwá omiḡfyo yaríḡfáyí ení arfá e níwirínáyí ámi iyfá meaaníro nání anḡ e nání mupa sa dífwíyo nání éf yífríxíní. ¹⁷ Íná apíxí niaíwí agwí egfíwa tḡní síní niaíwí amíḡf naríḡíwa tḡní anḡíní éf upaxí meḡagi nání aweyí. Aríḡe anḡíní dífwíyo nání éf yipírfárfani? ¹⁸ Anḡíní éf mupaxí neaimóninḡinírí Goríxomi ríxḡḡf re urífríxíní, ‘Íná imiḡf mírípa éwinḡiní.’ urífríxíní. ¹⁹ Goríxo xwá imíxírí anḡna imíxírí ení e dání ámá xeaniḡf ní móga bagfa aiwí sipí seaikárinḡo ḡwá imóniḡe xwíríá ikíxéáná xeaniḡf ríá tḡḡf seaikárinfáriní. Xeaniḡf íná imónínáfpí tḡní ámi wí xíxení imónínfá meníní. ²⁰ Goríxo ‘Xeaniḡf apí anḡíní píní owiáríní.’ míyaiwipa nerínáyí ámá nḡníní mḡḡweapaxíriní. Ámá xfo eyíroárinḡfyo nání dīḡf nímorí nání ‘Xeaniḡf apí anḡíní anípa oimóníní.’ yaiwinfá enagi nání apaxí mé píní wiárínfáriní. ²¹ Xeaniḡf apí seaímeááná ámá wí ‘Ámá yeáyí neayimíxemeanfa nání arfowayá xwá piaxíyo dání iwíaronfo jfíwo ḡweaní.’ ránáyíraní, ‘Riwo ḡweaní.’ ránáyíraní, arfá mīwipa éfríxíní. ²² Wí epaxí enánáyí, ámá Goríxo eyíroárinḡfyo yapí wíwapíyaníro neríná nepa mimónípa nero aí ‘Arfowayá xwá piaxíyo dání iwíaronḡoníríní.’ nurímáná emímí ero ayá ríwamónípaxí imóniḡfpi ero epírfáriní. Wí nepa mimónípa nero aí ‘Goríxoyá wfá rókiamoaríḡoníríní.’ uríro emímí ero ayá ríwamónípaxípi ero epírfáriní. ²³ Amípí ríwéná imónínfáfpí nání ríxa áwanḡf searfagi yapí seaíwapíyipírxínírí nání dīḡf nímoró éfríxíní.

Ámá imóniḡo anḡnamí dání weapínfáfpí nániríní.

²⁴ Xeaniḡf apí nípiní ríxa níseaímeámáná enáná sogwí sá yínírí emá wfá mónípa erí ²⁵ sinḡf anḡnamí dání exweánowírí amípí ení eáníḡf anḡnamí eníyíf úpiyinírí nemáná enáná ²⁶ ámá imóniḡáoní ení neánírí agwíyo dání wfá nókiá weaparíḡagi nanípírfáriní. ²⁷ Nanáná anḡnají ámá Goríxo eyíroárinḡf xwá rírímí nírimíní anḡf ḡmí ḡweagfáyo wírimeamepífrí urowárimfáriní.” uríḡinḡiní.

Ewayí ikaxí ikfá pikf nániríní.

²⁸ E nuríríná ewayí xwíyá rípi uríḡinḡiní, “Íkfá pikfyo rínḡfyo renḡf sinḡf neáníro mḡḡf ináná ‘Xwiogwí ríxarfani?’ yaiwíaríḡfáriní. ²⁹ Pikfínḡf xwiogwíná nání níjfa imónípírfí yaríḡfpa xwíyá nioní ekíyḡḡf nání searfáyí ríxa imónaríḡagi níwínirínáyí dīḡf re yaiwífríxíní, ‘Jisaso ríxa níweapírí nání ríyaríní? Ríxa anḡf íwí éniḡf rónapíní.’ yaiwífríxíní. ³⁰ Nepa seararíníní. Ámá gwí axí rírí síní anípa mimónípa enáná nioní searfáfpí wí surfmá mimónípa nerí nípiní xíxení imónínfáriní. ³¹ Xwá tḡní anḡna tḡní anípa imónínfá enagi aiwí xwíyá nioníyá wí surfmá imónínfámaní.

Jisaso weapínfáyi nání ámá nḡníní wo níjfa mimóníní.

32 Nioní ámi gíní gíná nîweapîmîfa nánîyîf áamá nîní aiwî wo nîjîfá mimónîní. Anîfnajîf aiwî nionî aiwî majîfá imónîñwîní. Sa gîf áponî nîjîfárîní. 33 Ayîfnánî dîñîf píráñîñîf nîmoro ñweáfrîxîní. Nionî gínî gíná nîweapîmîfa nánî seyîné majîfá imónîñagîfa nánî xwayîf nanîrî ñweáfrîxîní.” nurîrî 34 re urîñîñîgîní, “Nionî nîweapîmîfa nánîyîf réñîñîf imónîní. Ámá wo anîf wîmî urîñîñîñîrî nurîfná xînáíwánîñîf omîñîf wîiarîgîfáwa o omî ‘Nionî úáná omîñîf joxî nîiarîñîfîpî píráñîñîf nîífrîxîní.’ nura urîñîñîgîní. E nerîfná womî ‘Anîf íwî e awî roarîñoxî xwayîf nanîrî awî rófrîxîní.’ urîño enîfîpî 35 soyîné axîfîpî éfrîxîní. O ‘Anîf xiáwo gínî gíná bîñîrîfenîñoî?’ nîyîaiwirî ‘Sîfápi tîñî bîñîrîfenîñoî? Árfîwegîyo bîñîrîfenîñoî? Karîkarî rîfaiwá rarîfná bîñîrîfenîñoî? Wîfá mónîñîfîmî bîñîrîfenîñoî?’ nîyîaiwia nurî majîfá nîmónîrî nánî 36-37 o nionî sá wenáná nîmeanîgîñîrî anîñîf xwayîf nanîrî awî roarîñîpa nîyîfnénî enî nionî weapîmîfa nánî píráñîñîf dîñîf nîmoro ñweáfrîxîní. Seyîné enî maiwî níkarîga warîñagîfa sîñwîf seanîmîgîñîrî nánî seararîñîñî.” urîñîñîgîní.

14

Jisaso nánî mîxîf megîfá nánîrîñî.

1 Rîxa sîfá wîyaú óráná sîfá enîfná anîfnajo Judayo múronîf nánî bisîkerîfá yîsîf mayîf iwamîfó narîgîfáyi —Enîfná sîfá ayî Judayo Isipîyîf mîxîf ináyo ífá xenwîrárîñáná Gorîxo nîaiwîf xámîñîf nîñî opîkîmîñîrî anîfnajîf oyáo urowárîñîf aiwî Judayîf Gorîxo ñwîf íkaxîf urîfîpî tîñî xîxenî nerî bisîkerîfá yîsîf mayîf úrapî nîmîxîro nîñîro sipîsipîf nîpîkiro ówanîyo ragîf xópé yárîfá enagîf nánî anîfnajo ayo múronîñîgîní. Ayîfnánî xwiogwîf o o pwéáná Judayîf Gorîxo enîfîpî nánî dîñîf mîwîñîpa enîgîñîrî sipîsipîf nîpîkiro bisîkerîfá yîsîf mayîf úrapî nîmîxîro narîgîfárîñî. Rîxa sîfá wîyaú óráná sîfá anîfnajo Judayo múronîf nánî bisîkerîfá yîsîf mayîf iwamîfó narîgîfáyi imónîñîfa enáná apaxîpánîñîf imónîgîfá xwéowa tîñî ñwîf íkaxîf eánîñîfîpî mewegîfáwa tîñî awa Jîsasomî arîge íñîmî ífá nîxîrîro pîkîanîréwîñîro íñîmî mekaxîf nîmero 2 re rîñîgîfawîxîñî, “Sîfá ayîmî áamá nîñî aiwá imîxanîro epîroyîf egîfáyimî ayîf mîxîf épîmîxamóanîgîñîrî mîpîkîpa éwanîgîñî.” rîñîgîfawîxîñî.

Apîxîf wî omî werîxîf wîwayîmonîf nánîrîñî.

3 Jîsasó ámi anîf yoîf Betanî nánî nurî Saimono peyîyîf imónagoyá anîfyo nîñwearî aiwá narîfná apîxîf wî werîxîf dîñîf nanîf eaarîñîf sîxîf wá —Sîxîf awá ñîgwîf aga xwé roñîfárîñî. Awá nîmeámî nîbîrîf ífá nóxayîmîxîrî Jîsasomî mîñîfyo iwayîmóáná 4 wa wîkîf dîñîf nîwîaiwîro re rîñîgîfawîxîñî, “Í pí nánî werîxîf ñîgwîf xwé roñîfîpî xwîrîfá íkîxearîñî? 5 Nene werîxîf apî ñîgwîf nánî bîf nerî sîñwîrîyîf, ñîgwîf K300 seáyîf e nîmearane áamá uyîpeayîyo arîrá nîwirane mîñîf wîpaxîrîñî.” nîrîñîro ímî mîxîf urarîfná 6 Jîsasó re urîñîñîgîní, “Xe oenî. Pí nánî ayá wî urarîñoî? Í nanîf niarîñî. 7 Ámá uyîpeayîf sîñî seyîné tîñî anîñîf ñweapîrîfá enagîf nánî gínî gíná ‘Ayo arîrá owianeyî?’ nîrîrîfná ananî arîrá wîpaxîrîñî. E nerî aiwî nionî seyîné tîñî nawîñî anîñîf re ñweámîfámani. 8 Í ‘Arîge nerîfná Jîsasomî arîrá wîmîfárîñî?’ nîyîaiwirî xwárîpáyo nîtîpîrîfî enagîf nánî anîñîñîf xámîf gîf waráyo xópé níararîñî. 9 Nepa seararîñîñî. Xwîfá rîrîf nîrîmîñîf amîf gîmîf xwîyîfá nionî nánî yayîf seainarîñîfîpî wáf nemero nurîmerîfná apîxîf rîf nionî werîxîf dîñîf nanîf eaarîñîf rîpîf nîwayîmófîpîf nánî enî repîyîf wîáná ‘Jîsasomî apîxîf wîf e iyîf renîñîgîñî?’ yaiwîpîrîfárîñî.” urîñîñîgîní.

Judasó mîyîf urîñîf nánîrîñî.

¹⁰ Jisasoyá wiep̄sar̄iñf wo, Isikarioti d̄añf Judasoyi r̄in̄iño apax̄p̄án̄iñf imóniḡfá xwéowami Jisaso n̄áni miȳf ur̄im̄in̄iri nuri n̄iwímeari ¹¹ miȳf uráná awa yayf nero apax̄f mé re ur̄iḡfawix̄ini, “Nigw̄f siapan̄wini.” ur̄faḡfá Judaso nuri Jisaso xeḡfp̄i ñweáage awa anani f̄á x̄ir̄ip̄f̄r̄fe s̄iñw̄f w̄in̄ar̄im̄in̄iri omi s̄iñw̄f w̄inax̄fd̄imeñ̄in̄iḡini.

Aiwá An̄ñajf Múron̄fyi n̄áni niḡfá n̄an̄ir̄ini.

¹² Bis̄ker̄fá yis̄f mayf iwam̄fó nar̄iḡfíná r̄ixa an̄ñajo Judayo s̄fá ayimi múron̄f n̄áni d̄iñf mop̄f̄ri n̄áni sip̄sip̄f miá p̄kiar̄fná xeḡf wiep̄sar̄iñowa Jisasomi re ur̄iḡfawix̄ini, “Ge nurane aiwá an̄ñajo neamúron̄fyi n̄áni r̄fá yeaar̄iñwápi joxi t̄ñi nawini nan̄fpi r̄iyam̄f yáran̄wini?” ur̄faḡfá ¹³ o wiep̄sar̄iñfyf waúmi nurowár̄iri re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Jerusarem̄i n̄áni nuri an̄fyo áwin̄im̄i áamá wo iniñgf̄ six̄f n̄ix̄ir̄im̄i war̄iñagi órórf̄ nin̄irónáyf n̄úmi úisix̄ini. ¹⁴ Númi nuri an̄f o páwíwám̄i awagw̄i en̄i n̄ip̄awiri an̄f xiáwom̄i yar̄iñf re w̄isix̄ini, ‘Yearéwap̄yar̄iño re r̄f̄in̄iḡini, ‘Gf̄ wiep̄sar̄iñowa t̄ñi aiwá An̄ñajo Neamúron̄fyi n̄áni n̄in̄ir̄fná an̄f awawá ḡiwám̄i d̄áni nan̄iréwini?’ r̄f̄in̄iḡini.’ uráná ¹⁵ o an̄f awawá seáyim̄i ikw̄irón̄iñfwá ikwianw̄f n̄ñi r̄ixa pir̄an̄iñf imix̄ar̄in̄iñfwá siwá eain̄iñoi. E eaiáná awagw̄i e aiwá none n̄áni r̄iyam̄f éisix̄ini.” ur̄fagi ¹⁶ awaú n̄ipeyari an̄fp̄imi n̄áni nuri Jisaso ur̄f̄pa x̄ixen̄i neri aiwá An̄ñajo Múron̄fyi n̄áni r̄iyam̄f eḡfisix̄ini.

¹⁷ S̄f̄api t̄ñi Jisaso t̄ñi wiep̄sar̄iñf wé wúkaú s̄ikw̄f waú t̄ñi awaú aiwá r̄iyam̄f éf̄ie n̄áni nuro ¹⁸ an̄fyo n̄ip̄awiro n̄iñwearo aiwá n̄in̄iróná Jisaso re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Nepa searar̄iñ̄i. Aiwá nar̄iñwá rone wox̄i nion̄i n̄áni miȳf nur̄ir̄f̄ini.” ur̄fagi ¹⁹ awa ayá sip̄í wíagi wo wo re urayiḡfawix̄ini, “Nion̄imani. Nion̄imani.” urayar̄fná ²⁰ o re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Wé wúkaú s̄ikw̄f waú eḡfoyf̄né wox̄ir̄ini. Soȳfné nion̄i t̄ñi múyo eagwianar̄iñwáone wox̄ir̄ini. ²¹ Wox̄i xw̄iyf̄á Gor̄ixoyá áamá imón̄iñáon̄i n̄áni r̄fwam̄iñf n̄ir̄in̄iri eán̄iñfpi t̄ñi x̄ixen̄i nir̄f̄ini. Áamá imón̄iñáon̄i n̄áni miȳf ur̄foxyf̄f s̄fá wiyi joxi majf̄á rór̄in̄fá en̄agi n̄áni aweȳf! X̄inái omi m̄ix̄ir̄ipa neri s̄iñw̄ir̄iyf̄f, nan̄f imón̄im̄in̄iri en̄f̄r̄ini.” ur̄iñ̄in̄iḡini.

“R̄ip̄i ḡf warár̄ini.” ur̄iñf n̄an̄ir̄ini.

²² S̄ini aiwá n̄in̄iróná o bis̄ker̄fá bi n̄imeari Gor̄ixomi api n̄áni yayf n̄iwimáná kw̄ikw̄ir̄im̄f neri yan̄f n̄iwia nur̄fná re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Nir̄áp̄poȳf. R̄ip̄i ḡf warár̄ini.” nur̄imáná ²³ wain̄f iniñgf̄ kap̄ix̄f wá n̄imeari Gor̄ixomi yayf n̄iwiri awam̄i m̄in̄i wíáná nowan̄i n̄iga war̄fná ²⁴ re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Wain̄f r̄ip̄iyf̄f ḡf raḡf̄r̄ini. Nion̄i áamá n̄ñi n̄áni n̄ip̄kiáná raḡf nion̄iyá xw̄fáyo pwar̄iñagi n̄w̄in̄ir̄fná soȳfné re yaiwip̄r̄f̄ar̄ini, ‘Xw̄iyf̄á s̄iñf “Nion̄i n̄iper̄iñ̄ip̄imi d̄áni yeáyf seayim̄ixemeám̄f̄ar̄ini.” réroár̄iñfyf̄f nepar̄ini.’ yaiwip̄r̄f̄ar̄ini. ²⁵ Nepa searar̄iñ̄i, ‘Nion̄i iniñgf̄ wain̄f ámi wí m̄in̄f néra nútsáná Gor̄ixo r̄ixa xw̄iox̄fyo m̄imeám̄f neri seameñweanf̄e ñweañáná ámi s̄iñf n̄im̄f̄ar̄ini.’ searar̄iñ̄i.” nur̄iri ²⁶ son̄f bi n̄rimowa n̄ipeyaro d̄fw̄f Oripiyo n̄áni uḡfawix̄ini.

“Pitaox̄i r̄fw̄f n̄imor̄f̄ini.” ur̄iñf n̄an̄ir̄ini.

²⁷ Jisaso re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Ewayf̄ xw̄iyf̄á n̄ir̄in̄iri eán̄iñf r̄ip̄i ar̄fá n̄ipoȳf, ‘Gor̄ixo sip̄sip̄f mear̄iñom̄i p̄kioreawáráná sip̄sip̄f n̄ñi w̄iwini umiamon̄iñoi.’ E n̄ir̄in̄iri eán̄iñfpi t̄ñi x̄ixen̄i soȳfné wáyf nero nion̄ini niep̄samop̄f̄ráoi. ²⁸ E neri aiw̄i nion̄i Gor̄ixoyá d̄iñf t̄ñi n̄wiáp̄n̄imeámáná Gariri p̄iropen̄s̄fyo x̄ám̄i seameám̄f̄ar̄ini.” ur̄fagi aiw̄i ²⁹ Pitao re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Áamá n̄ñi siep̄samop̄f̄r̄i aiw̄i nion̄i wí e em̄iméini.” ur̄fagi ³⁰ Jisaso re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Nepa r̄irar̄iñ̄i. S̄fá r̄iyimi kar̄fkar̄f s̄ini

ríaiwá biaú mîrîpa enáná jîwanîjoxî biaú bî re rayirîîni, 'Jisaso tîni nîkumîxîni emearîná wonîmanî.' biaú bî rayirîîni." urîagî aiwî ³¹ Pitaomî arîkî re urîîîîni, "Wa nionî tîni nawîni nîyeapîkirî aiwî nionî wî 'Jisaso nánî majîonîrîni.' rîmîmîni." urarîná wiepîsarîîî wîa enî axîpî rîgîawîîni.

Ojîkwîyo dánî Gorîxomî rîxîîî urîîî nánîrîîni.

³² Awa ojîkwî yoî Gesemaniyo nîrémoro Jisaso wiepîsarîîîowamî re urîîîîîni, "Nionî Gorîxomî yarîîî wimî nánî yimî soyîné re ñweápoî." nurîrî ³³ Pitaomî tîni Jemîsomî tîni Jonomî tîni nîwirîmeámî nurîná ayá síwî nurorî dîîî rîá uxearîîagî ³⁴ re urîîîîîni, "Dîîî rîá nîxearîîagî nánî rîxa nîpepaxî niarîni. Soyîné re xwayî nanîro ñweápoî." nurîmî ³⁵ jîfamîni e onîmiápi nurî mîîî xwîáyo nîkwîrorî Gorîxomî yarîîî nîwirîná imónîpaxî enánáyî awa mîîîpîkî wiárfî onîmúrîpoyîni Gorîxomî re urîîîîîni, ³⁶ "Gî ápe, joxî ananî mepaxî wî mimónîni. Nîpîkianîro yarîîî inîîî yîkî yarîîîîî imónîîî rîpî ananî emî nîmamorîréni? Nionî yarîîî nîsirî aiwî gî dîîî xîdîmîmîni. Dîîî dîîî pí pí yaiwîyî nîrîxîdîmîîni." Gorîxomî e nurîmî ³⁷ nîbîrî wenîîî étyî wîîîîîîni. Awa sa wenîîî nîwîîî Pitaomî re urîîîîîni, "Saimonoxî sá rîwenîî? Wenîîî nero onîmiápi mîîîweapaxî rîseaimónarîni? ³⁸ Obo nîbîrî yapî seaîwapiyîîîni. Sîîwî nanîrî nîîweáro Gorîxomî rîxîîî urîîî. Dîîî tîni ananî 'Jisasomî pí pí wîmeátyî xîdanîwîni.' nîyaiwîro aiwî segî wará nánî ayá nîrîmîxîîro nánî éfî seainîîî." nurîmî ³⁹ nurî Gorîxomî yarîîî wîîî axîpî ámî nîwîmáná ⁴⁰ ámî nîbîrî awa wigî sîîwî sipîxîpîxî wînarîîagî nánî sá órówapîîagî nîwîîî xwîyîá bî murîagî nîwîîî ámî Gorîxomî yarîîî wîmîîrî nurî nîîweapîsáná ⁴¹ nîbîrî re urîîîîîni, "Sîî sá riwoyîné rîwenîî? Kikîá rîyarîîî? Rîxarîni. Ámá imónîîîonî pasá níáná íwî yarîîîáwa íá nîxepîrî rîxa agwîrîni. ⁴² Wîápîîîmeápoî. Rîxa owaneyî. Pasá nîno rîxa iwo barîni." urîîîîîni.

Jisasomî pasá umenîî nánîrîîni.

⁴³ Sîî e urarîná re enîîîîni. Wiepîsarîîî wé wúkaú síkwî wáú imónîîîáwa Judaso apaxîpánîîî imónîîîá xwéowamî tîni îwî ikaxî eánîîîpî mewegîáwamî tîni Judayî mebaówamî tîni mîyî uráná awa wigî ámá iwanî tîni kirá tîni íá xîrîîîáwamî awî nearo Judaso tîni Jisaso tîîî e nánî wîrénápáná awa nîbîro Jisaso wiepîsarîîî wîamî urarîná wîmeagîawîîni. ⁴⁴ Jisasomî nîwîmearóná Judaso ófî e nuróná re urîîîpa, "Nionî pasánîîî numerî omî kîyî nîmîaúnîrîná símîmajîónîîî re seaiarîîîni, 'O Jisasorîni.' Omî soyîné íá nîxîrîro nîmîera úpoî." Ófî e nuróná e urîîîpa ⁴⁵ rîxa Jisasomî nîwîmearîná re enîîîîni. Anîwî e nurî "Nearéwapîyarîîîoxîni" nurîrî kîyî mîaúnîîîîni. ⁴⁶ Kîyî mîaúnáná omî mîrfî nuro íá xîrîîîawîîni. ⁴⁷ Íá xîrarîná ámá Jisasoyá xîo tîni rogîá wo kirá arerîxîyo wérónîîîpî nîmîxearî ámá Jisasomî íá xîrarîîîá womî —O apaxîpánîîî imónîîî seáyi e imónîîîoyá xînáîîîîî nîmónîrî omîîî wiarîîîorîni. Omî mîîî orómîîîî étyî pîrî nîmoyîkirî arîá mîîî nîwirîpîearî mamówârîîîîni. ⁴⁸ E éáná Jisaso mîxî bîáwamî re urîîîîîni, "Soyîné ámá íwî yarîîîáyo íá xîranîro nánî mîxî nîmónîmî warîîîápa nionî enî íá nîxîranîro nánî mîxî nîmónîmî rîbarîîî? ⁴⁹ Síá ayî ayîmî anî rîdîyowá yarîîîîwámî sîîîanî nîmónîrî searéwapîyarîîî soyîné wî íá mîîîxîrarîîîawîîni. Pí nánî? Ayî pîné Gorîxoyá nionî nánî nîrîîîrî eánîîîpî xîxeni imónîni nánî yarîîî." urarîná ⁵⁰ wiepîsarîîî nowanî omî nîwiepîsamoárîmî ugîawîîni. ⁵¹ Awa

n̄wiewp̄isamoár̄im̄i úáná n̄iaíw̄f̄ s̄ik̄iñ̄f̄ J̄isasom̄i x̄f̄dar̄iñ̄f̄ wo rap̄irap̄f̄ ap̄f̄á w̄eñ̄f̄n̄i xop̄ixop̄f̄ n̄irón̄im̄i n̄ib̄ir̄i J̄isaso t̄ñ̄f̄ e ax̄f̄ e rónapáná m̄ix̄f̄ b̄f̄áȳf̄ om̄i f̄á x̄iran̄iro éf̄áȳf̄ ⁵² rap̄irap̄f̄ ú n̄ip̄ir̄ipeár̄im̄i aik̄f̄ mayo éf̄ uñ̄in̄iḡin̄i.

Ár̄f̄w̄iyim̄i J̄isasom̄i x̄w̄ir̄ix̄f̄ umeḡf̄á nán̄ir̄in̄i.

⁵³ M̄ix̄f̄ b̄f̄áȳf̄ J̄isasom̄i n̄imeám̄i apax̄f̄pán̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄ seáȳf̄ e imón̄iño t̄ñ̄f̄ e nán̄i nuro e wáráná apax̄f̄pán̄iñ̄f̄ imón̄iḡf̄á x̄wéowa t̄ñ̄i Judaȳf̄ mebaowa t̄ñ̄i ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñ̄f̄p̄i meweḡf̄áwa t̄ñ̄i awí eánar̄f̄ná ⁵⁴ Pitao J̄isasom̄i m̄ix̄f̄ b̄f̄áȳf̄ n̄imeáa war̄f̄ná ná r̄f̄w̄f̄yo núm̄i nur̄i apax̄f̄pán̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄ seáȳf̄ e imón̄iño yá ák̄iñ̄áyo n̄ip̄áwir̄i porisowa t̄ñ̄i n̄iñweámáná r̄f̄á imónar̄f̄ná ⁵⁵ apax̄f̄pán̄iñ̄f̄ imón̄iḡf̄á x̄wéowa t̄ñ̄i x̄w̄ir̄ix̄f̄ mear̄iḡf̄á nowani t̄ñ̄i awa ámá s̄iñw̄f̄ f̄w̄f̄ w̄inaroḡf̄á wí x̄w̄iȳf̄á J̄isasom̄i anani n̄ip̄ik̄ipax̄f̄ imón̄iñ̄f̄ b̄i or̄f̄poȳn̄ir̄i nero aiw̄f̄ J̄isasom̄i p̄ik̄ipax̄f̄ b̄i m̄irar̄iñ̄aḡf̄a n̄iw̄in̄iro ñweañáná ⁵⁶ ámá obax̄f̄ om̄i nuxekw̄f̄moayiro aiw̄f̄ ax̄f̄p̄in̄i m̄ir̄f̄ b̄i b̄i n̄ira nur̄f̄ná ⁵⁷ ámá wí éf̄ n̄iroro J̄isasom̄in̄i yap̄f̄ nuxekw̄f̄moro re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, ⁵⁸ “Nene o re rar̄iñ̄aḡi ar̄f̄á w̄iñwaniḡin̄i, ‘Nion̄i añ̄f̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄á riwá, ámá wé t̄ñ̄i m̄ir̄iḡf̄á riwá n̄ip̄ineámáná s̄f̄á w̄iyaú w̄iyi óráná ám̄i wiwá, wé t̄ñ̄i m̄im̄ir̄ipa eḡf̄á wiwá m̄ir̄im̄f̄ár̄in̄i.’ rar̄iñ̄aḡi w̄iñwaniḡin̄i.” urar̄iñ̄aḡf̄a aiw̄f̄ ⁵⁹ x̄w̄iȳf̄á ap̄i aí ax̄f̄p̄in̄i m̄ir̄f̄ b̄i b̄i n̄ira war̄iñ̄aḡf̄a n̄iw̄in̄iro ⁶⁰ apax̄f̄pán̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄ seáȳf̄ e imón̄iño n̄iwiáp̄f̄n̄imeám̄i añw̄f̄ e n̄ib̄ir̄i J̄isaso yá s̄m̄f̄ e n̄irómáná yar̄iñ̄f̄ re w̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Aȳf̄ x̄w̄iȳf̄á ‘Jox̄ir̄in̄i.’ r̄ixekw̄f̄moar̄iḡf̄áyo x̄w̄iȳf̄á jox̄iyá wí en̄i m̄ir̄ipax̄f̄ r̄is̄iar̄in̄i?” ur̄f̄aḡi aiw̄f̄ ⁶¹ J̄isaso x̄w̄iȳf̄á wák̄wipax̄f̄ aiw̄f̄ k̄f̄k̄m̄i n̄imón̄ir̄i x̄w̄iȳf̄á b̄i murar̄iñ̄aḡi apax̄f̄pán̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄ seáȳf̄ e imón̄iño yar̄iñ̄f̄ ám̄i b̄i n̄iw̄ir̄i re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Jox̄i n̄iaíw̄f̄ Gor̄ixoyáox̄i, nene yeáȳf̄ neayim̄ixemear̄f̄a nán̄i ar̄f̄owayá x̄w̄f̄á piax̄f̄yo dán̄i iwiaron̄ox̄ir̄an̄i?” ur̄f̄aḡi ⁶² J̄isaso “Nion̄ir̄in̄i.” nur̄ir̄i re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Ámá imón̄iñ̄aon̄i Gor̄ixox̄o en̄f̄ s̄ix̄f̄ eán̄iño yá wé náúm̄in̄i ñweari agw̄f̄ t̄ñ̄i weap̄ir̄i yar̄iñ̄aḡi s̄iñw̄f̄ nan̄ip̄f̄r̄f̄ár̄in̄i.” ur̄f̄aḡi ⁶³ apax̄f̄pán̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄ seáȳf̄ e imón̄iño wik̄f̄ n̄iwón̄ir̄i n̄ik̄in̄imón̄ir̄i xeḡf̄ rap̄irap̄f̄ naxeri x̄w̄ir̄ix̄f̄ mear̄iḡf̄á w̄f̄ami re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “S̄iñw̄f̄ f̄w̄f̄ w̄inaroḡf̄á yá r̄f̄ápi nán̄i d̄iñ̄f̄ wí ik̄w̄f̄roan̄iméw̄in̄i. ⁶⁴ Xewan̄iño Gor̄ixom̄i r̄iper̄ir̄f̄ umearar̄f̄ná soȳf̄né r̄ixa ar̄f̄á wíoi. D̄iñ̄f̄ soȳf̄né yá pí ‘Oyaneȳf̄.’ yaiw̄iar̄iñoi?” uráná awa “X̄w̄iȳf̄á ám̄i b̄i r̄ipax̄f̄ mimón̄igoi. R̄ixa op̄ik̄ipoȳf̄.” n̄ir̄f̄asáná ⁶⁵ wa re eḡf̄awix̄in̄i. Reañw̄f̄ úr̄iro írikw̄f̄ s̄iñw̄f̄yo rit̄f̄ n̄iyár̄imáná iwan̄f̄ earo re ur̄iro, “W̄f̄á rók̄iamoar̄iñ̄ox̄in̄i, am̄ip̄i ín̄im̄i éf̄ápi áwan̄f̄ r̄agox̄i, iwan̄f̄ go reaar̄in̄i? Áwan̄f̄ nearēf̄.” ur̄iro néf̄asáná añ̄f̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄iwá awí mearoar̄iḡf̄áwami m̄in̄i wíáná awa en̄i s̄m̄im̄añ̄f̄yo wé up̄ik̄ak̄wiayiḡf̄awix̄in̄i.

Pitao “O nán̄i maj̄f̄on̄ir̄in̄i.” ur̄iñ̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

⁶⁶ Pitao, awa añ̄f̄yo ín̄im̄i J̄isasom̄i x̄w̄ir̄ix̄f̄ mépero iwan̄f̄ earo yar̄f̄ná, o m̄f̄de ák̄iñ̄áyo ín̄im̄i ñweañáná ap̄ix̄f̄ apax̄f̄pán̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄ seáȳf̄ e imón̄iño yá om̄iñ̄f̄ w̄iir̄iḡf̄á wí n̄ib̄ir̄i ⁶⁷ Pitao r̄f̄á imónar̄iñ̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄i s̄iñw̄f̄ agw̄f̄ n̄iw̄in̄ar̄iñ̄sáná re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Jox̄i en̄i Nasaret̄i dán̄f̄ J̄isaso t̄ñ̄i emear̄iḡf̄áȳf̄ wox̄ir̄in̄i.” ur̄f̄aḡi ⁶⁸ Pitao “Oweoi.” nur̄ir̄i re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “J̄ix̄i rar̄iñ̄f̄p̄i nán̄i nion̄i maj̄f̄ár̄in̄i.” nur̄im̄i n̄iwer̄i f̄w̄iyi t̄ñ̄f̄ e éf̄ ron̄áná ⁶⁹ ap̄ix̄f̄ ap̄iyá ax̄i en̄i n̄iwer̄i o e ron̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄i ámá e rówap̄iḡf̄áȳf̄ t̄ñ̄f̄ e dán̄i om̄i ár̄ixá n̄iw̄ir̄i re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Ámá oȳf̄ J̄isaso t̄ñ̄i nawín̄i emear̄iḡf̄á wor̄in̄i.” ur̄f̄aḡi aiw̄f̄ ⁷⁰ o “Oweoi. Nion̄iman̄i.” nur̄ir̄i ron̄áná ám̄i r̄f̄w̄f̄yo ámá e rówap̄iḡf̄áȳf̄ re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Nepar̄in̄i. Jox̄i awa t̄ñ̄i emear̄iñ̄ox̄ir̄in̄i. Jox̄i Gariri p̄iropen̄is̄f̄yo dán̄ox̄i en̄aḡi nán̄i J̄isaso

tíni emeariñoxiriñi.” uríagí aiwi ⁷¹ Pitao sipí ikaxí niriñi xwíá e dání re uriñinigiñi, “Ámá soyíné rarigíto nání majñoniriñi.” ríxa uráná re enñinigiñi. ⁷² Karíkarí ríaiwá ámi bñ ríagi aríá nñwirí Jisaso “Sfá riyimí karíkarí sñi ríaiwá biaú mñriipa enáná joxi ‘Jisaso nání nioni majñoniriñi.’ biaú bñ rayiríñi.” uríipi nání dññ nñwiniriñi yapí urííyí nání ayá sipí wíagi ñwí eañinigiñi.

15

Jisasomi Pairato tíñí e wárigíá nániriñi.

¹ Wíá móniñími apaxípaniñí imónigíá xwéowa tíni Judayí mebaowa tíni ñwí ikaxí eániñipi mewegíáwa tíni awa Judayí xwírixí mearigíá nñi tíni awí neániro xwíyíá nimixárimáná Jisasomi gwí niyiro nimeámi nuro émáyíyá gapímaní Pairatoyí rñinñomi mñni wíaná ² o Jisasomi yariñí re wiñinigiñi, “Judayíyá mñxí ináyoxiraní?” Yariñí e wíagi Jisaso “Ayí joxi rariñiñi.” uráná ³ apaxípaniñí imónigíá xwéowa omí sími tíni uxekwímoaríná ⁴ Pairato ámi Jisasomi yariñí re wiñinigiñi, “Xwíyíá joxíyá wí nñwiápnimeari mñriipaxí rñsianí? Ayí xwíyíá ‘Joxiñi.’ rñxekwímoarigíáyí onñmiápi nñriro mñyariñoi.” uríagi aiwi ⁵ Jisaso xwíyíá wákwipaxí aiwi ámi pñné bñ mñriagi nání Pairato dññ ududí nñwiga uñinigiñi.

Pairato Jisasomi níkwearí wárimñiriñi enñipi nániriñi.

⁶ Sfá Anñnajo Judayo Múronñyi imóniñáná xwiogwí ayí ayo Judayí nuro wigí gwí ñweagíá wo nání émáyí gapímanomi yariñí wíaná o ayí nioni nání yayí onípoyniriñi nñmñxearí uwáriagíriñi. ⁷ Iná ámá wo Barabasoyni rñinñoi —O ámá wa tíni nñwiápnimearo “Wauyowami mñxí oxífdowáraneyí.” nñriñi awa tíni mñxí ninñróná o ámá womí pñkiagi émáyí omí tíni ámá xíto tíni nñro mñxí egíáwami tíni gwí yíagíá nání o iná kírapusí anñyo ñweañoríni. ⁸ O nání oxí apíxí nñni aiwá apí nání awí eániñíyí émáyí gapímaní Pairatomi nuro yariñí re wigíawixíni, “Xwiogwí ayí ayo negí ámá gwí ñweagíá wo neaiapagípa ámi wo neaiapíreñiñi?” uríagíá ⁹⁻¹⁰ Pairato “Apaxípaniñí imónigíá xwéowa Jisasomi sipí dññ nñwíaiwiro nání gwí niyiro nimeámi nñbiro niapáoi.” niyáiwiri re uriñinigiñi, “Segí mñxí ináyí Jisasoyni rñinñoi seawárimñiriñi?” uríagi aiwi ¹¹ apaxípaniñí imónigíá xwéowa wíá móniñími ámá aiwá apí nání epíroyí egíáyo re rñnáríméfá nání “Jisaso pí enñoi! O nání yariñí mñwipaní. Barabaso nání yariñí wípoyni.” rñnáríméfá enagi nání ¹² ayí Pairatomi re uríagíawixíni, “Barabaso neawárii.” uríagíá Pairato re uriñinigiñi, “Judayínéyá mñxí ináyí uríagíomi pí emñiñi?” uríagi ¹³ ayí xñxewiámí re uríagíawixíni, “Íkíáyo yekwíroárei.” uríagíá ¹⁴ Pairato re uriñinigiñi, “Pí íwí éf nání e emñiñi?” uríagi aiwi awa xñxewiámí nura nuro “Íkíáyo yekwíroárei.” urayariñagíá ¹⁵ Pairato ayo oyapemñimñiriñi neri re enñinigiñi. Barabaso nñmñxearí nuwárimáná xegí porisowa Jisasomi iwanñí xaiwí nñmépéfasáná enáná awami re uriñinigiñi, “Omí nimeámi nuro íkíáyo yekwíroárípoyni.” uriñinigiñi.

Omi rñperíñí umearíro íkíáyo yekwíroáríro egíá nániriñi.

¹⁶ Porisowa Jisasomi nimeámi gapímanoyá anñwámí —Anñí yoí ayí Píretoriumñyi rñinñiwámiriñi. Anñí iwámí nñpáwiro wauyí porisí nowamñni “Eñni.” nuriro “Omí rñperíñí omépeaneyí.” nñriñi re egíawixíni. ¹⁷ Rapírapí ayíá rññí wú mñxí ináyí yínarigíá wú nñmearo omí nuyíriro ópiyá enñinñí imóniñí wíri nñkñkiyimáná mñxí ináyí amñnanñwíññí imóniñí

miñíyo d́kínarigíápa miñíyo xaiwí ud́kiáriro nemáná ¹⁸ mi+xí ináyíyo yayí wiarigíápa riperirí níwiro re urayigíawixini, “Judayíyá mi+xí ináyoxirini.” nurayiríná ¹⁹ wegwíá t́ni miñíyo iwaní earo reañwí úriro xómíñí ni+yikwiro miñí xwíáyo ikwíroro nero ²⁰ ríxa riperirí numépéfasáná rapírapí ayíá ríñú níwiróro ámi xegú nuyíriro íkíáyo yekwíroáraníro nání niméra nuro ²¹ óf e nuríná áamá obaxí pwarigíá womi xegí yoí Saimonoyi —O añí yoí Sairini dánorini. Xewaxo yoí Arekisadaorini. Xexirímeáo yoí Rupasorini. Omi porisowa íá nixero “Jisaso nání íkíá yoxáí ripá nímeámi wuii.” nuríro ²² Jisasomi nímeéra nuro d́fwí b́ Gorígota ríníñípmi —Yoí ḿkí ayí áamá miñí gíxweá nánirini. D́fwí apimi níremoro ²³ áamá wa Jisaso ríníñí b́ miwinípa oeniri marisíná muríyi ríníñí b́ iniigí wainíyo niwayimori ḿni wianíro yaríñagía aí o murápí “Oweoi.” uráná ²⁴ porisowa omi íkíáyo niyekwíroáriro xegí rapírapí yaní menaníro sárúyo dání “None go meanirfeniñoi?” níriníro sárú egíawixini.

²⁵ Jisasomi 9:00 a.m. imónáná ríxa sogwí xaiwí anaríná íkíáyo niyekwíroáriro ²⁶ áamá ńni “O íwí rípi éf nání rípiikiariñoi?” oyaiwípoyniri íkíá wára nímeáro “Judayíyá mi+xí ináyorini.” níriro ríwamíñí e nearo íkíáyo seáyí e nípráuro ²⁷ áamá ámayá amípi íwí pikioráparigííwaú eni Jisaso t́ñí e midímídáni niyekwíroáriro nání ²⁸ ríwamíñí eníná Bíkwiyo níriniri eániñí rípi, “O íwí yarigíá t́ni nawíni kumíxigíáriní.” ríníñípi xixeni imóníñínigini.

²⁹ Áamá Jisasomi ḿni ḿni ní múroayiro ikayíwí numeariro payí níwianiróná miñí kíríkiri nímeaayiro re rigíawixini, “Re ríñoxirani? ‘Níwaníñoni añí rídíyowá yarigííwá nípineari gí níwini śá wíyáú wíyimi ámi mírímíáriní.’ ríñoxi ³⁰ ení neániri jíwaníñoxi ení níyoárimí wepínei.” urayaríná ³¹ apaxípaníñí imónígíá xwéowa t́ni ñwí ikaxí eániñípi mewegíáwa t́ni eni ikayíwí numeariro re rigíawixini, “O ení neániri ámayo arírá wiago aí xewaníño arírá minípaíriní. ³² Áamá yeáyí neayimíxemeanía nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroní ro Isírereneýá mi+xí ináyí ríníñí royí íkíáyo seáyí e dání níyoárimí wepíñítagí sñwí níwíniranénáyí, d́ñí wíkwíroaníwini.” raríná áamá Jisaso t́ñí e midímídáni yekwíroárigííwaú eni omi ikayíwí axípi umearígísisixini.

Jisaso penj nánirini.

³³ Ayí e néra núfasáná enáná ríxa 12:00 ikwawedí imónáná re eníñigini. Añí níminí śá níyinárirí śá níyinárinísáná śá t́ni 3:00 dání ámi wíá ókíáná re eníñigini. ³⁴ Jisaso ríaiwá ení t́ni níriniri xegí Xibiruyí ṕné t́ni re ríñínigini, “Eroi, Eroi, rama sabakitani?” níriniri aga ṕné “Gí Goríxoxini! Gí Goríxoxini, pí nání emi ní móni?” urarigíápa Xibiruyí ṕné t́ni e ríagi ³⁵ áamá e rówapígíá wa aríá níwiro re rigíawixini, “Ai! Ríxa Goríxoyá wíá rókiamoagí mípé añínamí peyiño Irajao nání ríaiwá rarini.” níriro ³⁶ áamá wo íríkwí nímeari iniigí wainí níáí yaríñípmi igíá neari wegwíá wá t́ni ayíñwí níkiroárimáná wegwíáwámi nímaxírímáná o b́ níriniri sñí oeniri nání seáyí emi níwimíxániri re ríñínigini, “Irajao omi íkíá t́ni ení oníñí níyoari nímeámi wepíñini añínamí dání weapínirfeniñoi?” ríagi ³⁷ Jisaso ríaiwá ámi b́ ení t́ni nírimo d́ñí níyámiga uníñigini. ³⁸ D́ñí níyámiga úaná rapírapí sepiá añí rídíyowá yarigííwá awawá ñwíá t́ñímíni epaníroáriníñú áwini e axowáriníñínigini.

³⁹ Porisowayá seáyí e imóníño Jisaso nípearíná śmímanímmí nírori Jisaso péagi níwíniríná d́ñí níyámiga e úagi níwíniri re ríñínigini, “Áamá royí neparini. Goríxomi xewaxorini.” ríñínigini.

⁴⁰ Apixí wíwa eni Jisaso péáná ná jfami nírómáná sɨwɨ wɨnarogííwa wigí yoɨ ríwarini. Mariaí —Í anj yoɨ Magídara dánjirini. Í tɨni apixí Mariaíyi riniɨjí ámi wí —Í Jemiso onaxomi tɨni Josesomi tɨni xináirini. Í tɨni ámi wí Saromíyi riniɨjí tɨni rini. ⁴¹ Íwa Jisaso Gariri pɨropenisíyo emearɨná númi nuro arírá wigííwarini. Ámi obaxí wíwa eni o tɨni Gariri dáni Jerusaremi anjyo nani bigííwa Jisasomi pɨkiarɨná jfami dáni sɨwɨ wɨnigíawixini.

Jisasomi xwáá weyárigáá nánirini.

⁴² Rixa sápi tɨni sáá ayi Sabaríá nani amipi píraniniɨ imixárarigíáyimi
⁴³ Aramatia dánj Josepo —O Judayí meba seáyí e imónigíá worini. O Gorixo xwioxíyo mɨmeámí neri píraniniɨ umenweanfa nani dɨnj níki kayori weniniɨ neri ɨweanorini. O masísá mɨwí dɨnj síxí níniɨ émayí gapimaní Pairato tɨnj e nani nuri éf nírómáná Jisaso pɨyo nani “Anani omeámini?” nuriɨ yariniɨ wíáná ⁴⁴ Pairato Jisaso rixa ríá péniɨginiɨ “Porisowami meariɨo obini.” niriɨ poriso rixa báná yariniɨ re wininiɨgini, “Jisaso rixa rí péniɨgini? Sini mipepa réniɨgini?” nuriɨ ⁴⁵ poriso “O rixa péniɨgini.” ríagi Pairato aríá e níwiri Aramatia dánj Josepo Jisaso pɨyomi xe omeaniri sɨwɨ wɨnagi ⁴⁶ Josepo nuri rapirapí apíá wení wú bí neri nimeámi nibiri pɨyomi niyoari nimeámi níwepɨniri e nítimáná wigí yarigíápa xopxopí níróa numáná xwáripáyo nani nimeámi nuri —Xwáripá ayi síɨáyo óf rixárininiɨyirini. Ayimi nítimáná síɨá xwé wo mímegwínarí nímera nípuo óf manjwámi rití neriɨná éf rárárininiɨgini. ⁴⁷ E yaríá Magídara dánj Mariaí tɨni Josesomi xináí Mariaíyi riniɨjí tɨni “Jisaso ge típɨríríoí?” níyaiwiri sɨwɨ wɨnaxídigíisixini.

16

Jisaso ámi wiápnimeanjí nánirini.

¹ Sá wegípaú Sabaríá ayi rixa pwéáná sápi tɨni Saromí tɨni awí neániro wíápi tɨni pɨyomi waráyo xópé wiaúwaniniɨni íwa weríxí dɨnj nanj eariɨjí bí bí nero nítiro ² sá wegííwa Sadéyo wíá móniɨjómí níwiápnimeámi Jisaso xwáá weyárininiɨ nani nuro rixa sogwí xemónapariniɨagi níremoríá ³ wiwaniniɨwa re riniɨgíawixini, “Ámá gowa síɨá óf manjwámí pɨrono mímegwínarí neaiipɨríríoí?” níriniríá ⁴ weniniɨ éfáyí winiɨgíawixini. Síɨá aga xwéó aí rixa mímegwínarí níniɨrí ófíyi síɨáni ininiɨagi níwiniro ⁵ anwi e níbiro ófíyimi nípáwiro weniniɨ éfáyí winiɨgíawixini. Anjnanj wo rapirapí apíá wení sepiá wú níyinimáná daiwo éf ɨweanagi níwiniro ududí wíagíá ⁶ o re uriniɨgini, “Ududí mepani. Nioni níjírini. Sewayíné Nasareti dánj Jisaso, íkíáyo yekwíroárigíómi sɨwɨ wɨnaníro barini. Sini re mɨwenini. Rixa wiápnimeáiniɨgini. Omi tíge aníá rí imóniɨagi winiɨpoyí. ⁷ Rixa nuro wiepísiniowami tɨni Pitaomi tɨni eni áwanj re urémeápoyí, ‘Jisaso Gariri pɨropenisíyo nani xámi seameanfárinini. Xewanini seariniɨpa xíomi e sɨwɨ wɨnirírírini.’ urémeápoyí.” uráná ⁸ íwa nípeyearo xwáripáyo pɨni níwiárimí éf níroná enj óf ero sírí píkiniro nero wáyí níkáriníro nani ámá wíyo áwanj murí éf ugíawixini.

Jisaso Mariaími síɨáni wimóniɨjí nánirini.

⁹ Jisaso Sadéyo wíá móniɨjómí rixa níwiápnimeámáná nuri Magídara dánj Mariaími —Apixí í Jisaso xámi imíó ími dɨnj xixéroarigíá wé wíúmi dánj waú mɨxí umánowárinini. Ími xámi síɨáni síwá winíagi ¹⁰ í nuri ámá Jisaso tɨni emeagíáwa o nani dɨnj sípi níwiri nani ámíxá yariniɨgíá

nɪwɪmearɪ Jisasɔ wɪáɸnɪmeáɸ nánɪ áwanɸ nurɪɪ ¹¹ re urɪɸnɪgɪnɪ, “O rɪxa sɪɸɸ enagɪ sɪɸwɸ wɪnɸɸnɪ.” urɸagɪ awa arɸá nɪwɪro aí dɪɸɸ nɪwɪkwɸrɔro “Nepa neararɪnɪ.” mɪyáiwɪgɸawɪxɪnɪ.

Jisaso wɪepɸsɪɸɸ wáúmɪ wɪmeanɸɸ nánɪɪnɪ.

¹² E nemáná enáná xegɸ wɪepɸsɪɸɸ wáú Jerusaremɪ ɸɸnɪ nɪwɪárɪmɪ anɸ wɪyo nánɪ warɸná Jisasɔ xegɸ wónɪɸɸ nɪmónɪɪ wɪmeáagɪ ¹³ awáú enɪ nuri wɪepɸsɪɸɸ wɸamɪ “Jisasomɪ sɪɸwɸ wɪnɸwɪɪ.” urɸagɪ aíwɪ dɪɸɸ nɪwɪkwɸrɔro “Nepa neararɪɸɪ.” mɪyáiwɪgɸawɪxɪnɪ.

Jisaso wɪepɸsɪɸɸ wé wúkaú sɪkwɸ womɪ wɪmeanɸɸ nánɪɪnɪ.

¹⁴ E nemáná enáná xegɸ wɪepɸsɪɸɸowa wé wúkaú sɪkwɸ wo awɪ neánɪro aíwá narɸná Jisasɔ sɪɸánɪ sɪwá nɪwɪnɪɪ awa sɪnɪ dɪɸɸ mɪwɪkwɸró ero dɪɸɸ kɸkɸmɪ imónɪro yarɪɸagɸa nánɪ mɪxɸ nurɪɪ re urɪɸnɪgɪnɪ, “Ámá nɪonɪ nɪwɪáɸnɪmearɪ ámɪ sɪɸɸ enagɪ sɪɸwɸ nɪnanɪmɪ nɪbɪro áwanɸ searɸáyo arɸá nɪwɪro dɪɸɸ mɪwɪkwɸrɔpa ɸí nánɪ yarɪɸoɪ?” nurɪɪ ¹⁵ re urɪɸnɪgɪnɪ, “Xwɸá rɪrí nɪrɪmɪnɪ amɪ amɪ nemero xwɪyɸá nɪonɪ nánɪ yayɸ seainarɪɸɸɸpɸ ámá nɪyonɪ áwanɸ urɪméréɪxɪnɪ. ¹⁶ Ámá gɪyɸ arɸá nɪseairo nɪonɪ nánɪ dɪɸɸ nɪnɪkwɸrɔro wayɸ meáɸáyo Gorɪxo yeáyɸ uyɪmɪxemeanɸárɪnɪ. E nerɪ aíwɪ ámá gɪyɸ nɪonɪ nánɪ dɪɸɸ mɪnɪkwɸróáyɸ xwɪyɸá meárɪnɪɸɸrɸárɪnɪ. ¹⁷ Ámá nɪonɪ nánɪ dɪɸɸ nɪkwɸróáyɸ wáɸ nurɪmerɸná Gorɪxoyá dɪɸɸyo dánɪ emɪmɸ rɪɸɸ epɸrɸárɪnɪ. Gɸ yoɸyo dánɪ ámá imɸó dɪɸɸ xɪxéroarɪɸɸyo mɪxɸ umáɪnowárɪro ɸɸné ámá wɪyá majɸá aíwɪ Gorɪxoyá dɪɸɸyo dánɪ wɪgɸ ɸɸnéyo dánɪ urɪro ¹⁸ sɪdɪrɸyo ɸá nɪtamɪxɪnɪrɸná sɪdɪɸɸ nɪworɪ aíwɪ mɪɸé ero inɪgɸ ayáɸ inɪɸɸɸ nɪnɪɪnɪ aíwɪ mɪɸé ero ámá sɪmɪxɸyo wé seáyɪ e nɪkwɪárɪro nanɸ imɪxɪro epɸrɸárɪnɪ.” urɪɸnɪgɪnɪ.

Jisaso anɸnamɪ nánɪ ɸeyɸɸ nánɪɪnɪ.

¹⁹ E nurɪmɪ Jisasɔ Gorɪxoyá dɪɸɸ tɸnɪ anɸnamɪ nánɪ nɪɸeyɪrɸná ámɪ o tɸnɪ xɪxenɪ nɪmónɪɪ nánɪ wé náúmɪnɪ éɸ ɸweanɸnɪgɪnɪ. Éɸ ɸweanɸáná ²⁰ awa nuro Jisasoyá xwɪyɸá amɪ amɪ nurɪmeróná ámá “Nepa neararɪɸoɪ.” yáiwɪɸrɪ nánɪ emɪmɸ enɪ Ámɪná Gorɪxoyá dɪɸɸ tɸnɪ nɪwɪwáɸɸya wagɸárɪnɪ.

Xwiyfá yayf neainarinjf Ruko eanjfirini.

Rfwamijf rjpi “Xwiyfá yayf neainapaxf Ruko eanjfiryi” rininjfirini. O Jisaso wiepisagfyf womani. Judayf eni womani. Emáyf dokitá worini. O Poro tñni Sairaso tñni emáyf anjyo wáf nurimerfná wirimearogfiorini. O gf amáyf eni amjpi Jisaso uréwapjyiri eri enjpi nání píraninjf nijfá nimóniro dijf wikwfrórxiniri rfwamijf rjpi eanjfirini. Xewanjño Jisaso emearfná sñwfw mwininjño enagf nání wiepisinjowami yarinjf wiri bkwf Jisaso enjpi njwrrarininjfyo fá rori nemáná eanjfirini. Rfwamijf ámi b “Wáf wurimeiarigfáwa egfárinini.” rininjfpi eni nriri eanjfirini.

¹⁻² Ámá obaxf amjpi Jisaso xinái xirijne dání nene tñj e imóninjfpi nání “Rfwamijf oeaaneyi.” niyaiwiro ámá iwamfó dání Jisasomi sñwfw winiro arfá wiro egfáyf wáf nemerfná “Jisaso e enjfirini. E enjfirini.” nura úfapi rfwamijf eágfa aiwi ³ nionini eni “ ‘Gf ámináoxi Tiopirasoxi xixeni nijfá imóniri nání rfwamijf awa xámi eagfapi nionini fá nriri sñwfw winagfáyo yarinjf niwia nuri e nemáná píraninjf dijf nenjwperj rfwamijf nearj joxi nání wíowárenapimfini.’ E nerfná nanjfirini.” nimónarinini. ⁴ Ayf rjpi nání yarinjini. Joxi fá nriri amjpi rjréwapjyigfápi aga xixeni nijfá imónirfa nání yarinjini.

Anjnajf wo “Irisabeti Jonoyi rininjño xirijnfárinini.” urinjf nánirini.

⁵ Enjina Judayf mixf ináyf Xerotoyfi rininjño menjweañaná ámá apaxfpáninjf imónigfá wo, Sekaraiaoyfi rininjño njweañfirini. O xegf amáyf Abaijaoyárinini. O xegf amáyf enjina dání Gorixoyá apaxfpáninjf imónigfáyfirini. Sekaraiaoy xegf apixi yof Irisabetirini. Í xegf amáyf arfo Eronoyáyfirini. Í xegf amáyf eni apaxfpáninjf imónigfáyfirini. ⁶ Ayaú Gorixoyá sñwfwyo dání wé róninjf eri Gorixo njwfw ikaxf riri sekaxf riri enjyo mwiaiki eri neri aí ⁷ Irisabeti rjpaíwfw enj enagf nání niaíwfw mayfyaú e nera nuri rixa xweyanj apianj imónigfirini. ⁸ O xegf amáyf Abaijai rinigfáyf Gorixo nání ridiyowá yarigfiwámi ridiyowá nero wigf yarigfápa yarfná xfo tñni eni nawini nero ⁹ wigf nerfná yarigfápa “None gfmjni go ‘Nwfaxini.’ rininjfwámi páwinirfeninj?” niyaiwiro yarigfápa e nero Sekaraiaoy Gorixo nání ridiyowá yarigfiwámi awawá Gorixoyá tñj e “Nwfaxini.” rinijne njpawiri rfa awfi dijf earinjfi nání oilkaniri rjpeáaná ¹⁰ oxí apixf bfanirwámini rówapigfáyf Gorixomi rixinjf urarfná o awawá Gorixoyá tñj e njpawiri Gorixo nání rfa awfi dijf earinjfi nikearfná ¹¹ weninjf éfyf wininjiginini. Anjnajf wo rfa sñwfwfá wé náumini peyarinjfmi dání sñwfw naniri yarijne aí gínáninjf nibiri rónapinjagf sñwfw niwiniri ¹² of neri wáyf ikárinarfná ¹³ anjnajo re urinjiginini, “Sekaraiaoxini, wáyf mikárinipani. Dixi niaíwfw nání yarinjf wípi Gorixo rixa arfá sini. Dixi apixi niaíwfw oxí wo rixiriyiáná joxi yof Jonoyi wrririxini. ¹⁴ Omni nxiráná joxi seáyf e nimóniri yayf yarfná oxí apixf obaxf eni yayf eprrárinini. ¹⁵ O Gorixoyá sñwfwyo dání ámá áminá enj eáninjóninjf imóninifárinini. O inigf wainf minipa eri papikf yarigfáyf minipa eri enifárinini. O sini xegf xináiyá agwfyo enaná Gorixoyá kwíyf ukikayonfárinini. ¹⁶ O segf amá Isirerijyo uráná obaxf arfá niwiro fwf yarigfápi rfwfmjni nimamoro Gorixo wigf Ámináomi ámi xfdprrárinini. ¹⁷ Dixi íwo kwíyf Gorixoyápi xegf wfá rókiamoagf Iraijaomi ukikayonáná enj neániri yagfprinjf Jono axfpinjf e eri riri enifárinini. Xewaxowa tñni xanowa tñni pjyfá wfriniro ámá uyfnif yarigfáyf rfwfmjni nimamoro wé

róniṅf imóni-ro éfr̄ixini-ri Jono Gorixoyá Ámináomi xámi umeanfárini. Dixf Isireriyf e ero Gorixoyá Ámináomi yeáyf wur̄niro ep̄ri nán̄i oimóni-ri xámi umeanfárini.” ur̄fagi ¹⁸ Sekaraiao an̄fnajomi re ur̄iṅinigi-ri, “Arige ner̄i nioni n̄jía imónimi n̄rar̄iṅini? Nioni r̄ixa xweyanon̄ri-ri. Gf̄ ap̄ixí eni r̄ixa apian̄i-ri.” ur̄fagi ¹⁹ an̄fnajo ámi nur̄ri re ur̄iṅinigi-ri, “Gf̄ yoí Gebirieron̄ri-ri. Gorixoyá s̄m̄iman̄f e roariṅáon̄ri-ri. Gorixoyá nioni xwiyfá yayf seain̄paxf ap̄i áwan̄f ur̄ni-ri n̄rowar̄enap̄iṅoí. ²⁰ Am̄ipí nioni xámi r̄ir̄fáyf nimónir̄iná nimónin̄fárini. E ner̄i aiwi xwiyfá nioni r̄ir̄fáyf joxi ‘Nepar̄ini.’ n̄yair̄i d̄iṅf m̄ikw̄roariṅaḡi nán̄i joxi ámi xwiyfá bi mir̄ipa imóni-ri man̄f p̄róni-ri eri ei. Xámi nioni r̄ir̄fáyf nimónir̄iná íná ámi xwiyfá r̄ir̄fá n̄niyi.” nur̄ri s̄ini e nura war̄fna ²¹ ox̄f ap̄ixí Sekaraiao nán̄i wen̄iṅf nero wáf e roḡfáyf ayá wí s̄fá ór̄in̄iṅaḡi nán̄i ududf̄ nero “Sekaraiao pí r̄fá yar̄ini?” n̄yair̄i ²² o n̄peyeáána xwiyfá mur̄ipaxf imóniṅaḡi n̄winiro “Gorixoyá awawá t̄iṅf e ner̄fna or̄iṅá bi r̄fá w̄niṅoí?” yair̄iwar̄fna o “Xwiyfá arige r̄im̄ini?” n̄yair̄i xegf̄ man̄f n̄p̄róni-ri nán̄i wé árixá néra un̄inigi-ri. ²³ Sekaraiao an̄f Gorixoyá nán̄i ridiyowá yar̄iḡfiwámi xegf̄ om̄iṅf yar̄iṅf̄pi yopar̄fpi nemi xegf̄ an̄f e nán̄i yoan̄inigi-ri.

²⁴ O an̄f e nán̄i n̄yoari xiep̄imi n̄wim̄eari n̄iṅweaḡfisaná re en̄inigi-ri. Irisabeti n̄iaiwf̄ agwf̄ ner̄i an̄fyo ínim̄i p̄ini ṅwean̄ána emá wé wú múróána ²⁵ í re r̄iṅinigi-ri, “Gorixoyá ayá n̄n̄ir̄im̄ixiri d̄iṅf n̄ik̄kayon̄aḡi nán̄i níini agwf̄ en̄ar̄ini. Níini ámáya s̄iṅw̄fyo dán̄i ayá ninariṅf̄pi Gorixoyá yokwar̄im̄f niṅf̄ri-ri.” r̄iṅinigi-ri.

Mariaími “Jisasoyi r̄iniṅo x̄ir̄ir̄fárini.” ur̄iṅf̄ nán̄ir̄ini.

²⁶⁻²⁷ Gorixoyá, Irisabeti n̄iaiwf̄ agwf̄ ner̄i emá wé w̄fúmi dán̄f wo r̄ixa en̄ána o an̄fnajf̄ xegf̄ yoí Gebireromi ap̄ixí wí ṅwean̄e nán̄i —Í xegf̄ yoí Mariaíȳf r̄iniṅir̄ini. Gariri p̄ropen̄is̄fyo an̄f yoí Nasaret̄iyo ṅwean̄ir̄ini. Í ṅwean̄e nán̄i urowar̄iṅinigi-ri. Í ap̄ixí ap̄iyáí s̄ini ox̄f t̄ini memear̄iṅir̄ini. Í ámá wo xegf̄ yoí Josepoyi r̄iniṅo —O m̄ixf̄ ináyf̄ Depitoyá f̄wiárfawé wor̄ini. O xegf̄ meám̄ini-ri nán̄i yar̄iṅir̄ini. ²⁸ Gorixoyá an̄fnajo í t̄iṅf e nán̄i urowar̄ána o nur̄i ími re ur̄imean̄inigi-ri, “Ap̄ixí r̄ixi apán̄ri-ri. Gorixoyá d̄iṅf s̄ix̄f r̄iyiri d̄iṅf r̄ik̄kayori s̄ini.” ur̄fagi ²⁹ Mariaí ar̄fá e n̄wir̄i ududf̄ níkar̄ini-ri d̄iṅf re n̄p̄k̄iga un̄inigi-ri, “O pí nán̄i r̄fá n̄rar̄ini?” yair̄iwar̄fna ³⁰ an̄fnajo re ur̄iṅinigi-ri, “Mariae, wáyf̄ mepan̄i. Gorixoyá jíxi d̄iṅf s̄ix̄f r̄iyini. ³¹ Ar̄fá ei. Jíxi n̄iaiwf̄ agwf̄ ner̄i n̄iaiwf̄ ox̄f wo n̄ixir̄ir̄fánáyf yoí Jisasoyi w̄r̄ir̄fárini. ³²⁻³³ O Ámináo nimóni-ri ámá n̄yon̄i seáyf e múrónin̄fárini. Ayf̄ o nán̄i re r̄ip̄r̄fárini, ‘N̄iaiwf̄ Gorixoyá an̄f seáyf̄ em̄i ṅwean̄oyáon̄ri.’ r̄ip̄r̄fárini. Xiáwo Depito ámá Isireriyf̄ n̄ni yeáyf̄ ur̄fnayaḡfápa dixf̄ n̄iaiwf̄ eni Gorixoyá d̄iṅf t̄ini e nimóni-ri f̄wiárfawé Jekopoyáyo an̄iṅf̄ minf̄ umeṅweanfárini. O m̄ixf̄ ináyo yap̄i nimóni-ri ámá xwiow̄fyo m̄imeám̄f ner̄i numeṅwear̄fna wí n̄piéron̄faman̄i. An̄iṅf̄ umeṅweanfárini.” ur̄fagi ³⁴ Mariaí an̄fnajomi re ur̄iṅinigi-ri, “Níini s̄ini ox̄f wom̄i m̄imeán̄iṅáyo joxi n̄r̄f̄yf̄ ar̄ire ner̄i em̄fár̄ani?” ur̄fagi ³⁵ an̄fnajo ámi nur̄ri re ur̄iṅinigi-ri, “Kwiyf̄ Gorixoyápi jíxi t̄fám̄ini bir̄i en̄f eán̄iṅf̄ Gorixoyá seáyf̄ em̄i ṅwean̄oyápi jíxi r̄ik̄kayori s̄infá en̄aḡi nán̄i n̄iaiwf̄ jíxi x̄ir̄foyf̄ nán̄i ‘N̄w̄fáon̄ri.’ r̄iro ‘N̄iaiwf̄ Gorixoyáon̄ri.’ r̄iro ep̄r̄fárini.” nur̄ri ³⁶ re ur̄iṅinigi-ri, “Ar̄fá ei. Dixf̄ r̄ir̄owái Irisabeti r̄ixa apian̄i aí n̄iaiwf̄ ox̄f wo agwf̄ eni. ‘Ox̄f ron̄ixir̄ini.’ urar̄iḡfí aiwi agwf̄ r̄ixa agwf̄ t̄iṅf en̄ána emá wé w̄fúmi dán̄f wo imóni-ri. ³⁷ Am̄ipí wí Gorixoyá mim̄ix̄ipa epaxf̄ wí men̄ini.” ur̄fagi ³⁸ Mariaí re ur̄iṅinigi-ri, “Xewan̄iṅini Gorixoyá x̄in̄áin̄iṅf̄ imóniṅáini om̄i

dijé nîwîkwîrorî yarîjîni. Joxî nîrîfîyî ananî nimîxînjîni.” uráná anjînajo ímî pîni nîwiárîmî ujînjîni.

Maríaí Gorixomî seáyî e umenjî nânîrîni.

³⁹ Maríaí, anjînajo e nurárîmî úaná, í nîwiápîni meámî anjîni nîyirî dîwîni ene Judia pîropenîsîyo anjî bimî nânî nurî ⁴⁰ nîremorîná Sekaraiaoyá anjîyo nîpáwirî xîrówáí Irisabetîmî yayî wíáná ⁴¹ í arfá nîwirîná re enjînjîni. Niaíwî agwî eno xîxoyîmî wirî kwíyî Gorixoyápi xîímî ukîkayorî wíagî ⁴² pîné enjî tîni nurîrî re urînjînjîni, “Apîxî nîyonî nânî Gorîxo jíxîni píránînjî simîxîjîrîni. Díxî niaíwî agwî enomî enî píránînjî wimîxîrî enjîrîni.” nurîrî ⁴³ yayî numerî re urînjînjîni, “Gî Ámînáomî xînáixî imónîríxî, arîre nerî níni tîámîni bíni?” nurîrî ⁴⁴ áwanjî re urînjînjîni, “Aî, jíxî yayî níáná arfá nîsirîná gî niaíwî agwîyo ínîjo yayî nerî xîxoyîmî níagî nânî rîrarînjîni. ⁴⁵ Jíxî xwîyîfá Gorîxoyá rîrînjîpi díjî nîkwîrorî ‘O nîrîfîyî nepa nimónînfárîni.’ yaiwirî éf enagî nânî xewanîjîxî yayî sínîwînjîni.” uráná ⁴⁶ Maríaí re rînjînjîni, “Gî xwioxîyo dánî re yai-wiarînjîni, ‘Ámînáomî seáyî e oumemîni.’ yaiwiarînjîni. ⁴⁷ Gorîxo, níni yeáyî neayimîxemeanfo nânî aga yayî seáyîmî dánî ninarîni. ⁴⁸ Níni o xegî xînáínînjî nimónîrî omînjî wíiarînjîni aiwî o díjî nîkîkayonjo enagî nânî níni yayî ninarîni. Ámá agwî ríná ñweagîyî níni seáyî e nîmero rîwîyo ñweapîrîfáyî enî seáyî e nîmero nerîná re rîpîrîfárîni, ‘Gorîxo ímî píránînjî wimîxîjîrîni.’ rîpîrîfárîni. ⁴⁹ Gorîxo, enjî síxî eánîjo sanjî onîmiá mînrápînjîni. Gorîxo ñwíáo nerînjîyo dánî wé rónînjîni. ⁵⁰ Ámá gîni gíná ñweagîyî xîomî wáyî nîwiro símanjîyónînjî ínîmî wurînfáyo wá wianarînjîni. ⁵¹ O enjî neánîrî wíyo arîrá wiemerî wíyo xopîrârî wiemerî nerîná ámá díjî fîwî nânî nîkîkayorî ero weyî menîro yarîgîfáyî dowiakînrî ⁵² mîxî ináyî seáyî émî imónîgfáwamî mamówárîrî ámá sípîpiamî seáyî e wimîxîrî nerî ⁵³ ámá agwîni yarîgîfáyo aiwá nanjî nîniro agwî ímî uyîni wimîxîyirî nerî ámá amîpî múronîgfáyo anîpá uowárapîrî enjîni. ⁵⁴ Amîpî nígfî arfowayá símîmanjîyo urînjîyî díjî yaíkîá mîmó anînjî díjî morî xegî omînjî wíiarînjîwaéne Isîrerene arîrá neairî enjîni. ⁵⁵ O arfo Ebrîfamo nânî díjî nîmori nânî omî tîni xegî fîwíarfawé nenenî tîni ayá anînjî nînearîmîxa unfárîni.” Maríaí e nîra ujînjîni. ⁵⁶ Irisabetî tîni nîjîweanîsáná rîxa emá waú wo múroáná ámî xegî anjî e nânî ujînjîni.

Jonomî xîrînjî nânîrîni.

⁵⁷ Irisabetî rîxa niaíwî xîrîmînrî imónînjîná niaíwî síjîwî nîwanîrî oxî wo xîrînjînjîni. ⁵⁸ Oxî wo xîráná í xegî úríxîmeá tîni ámá anjî ayo dánjîyî tîni arfá re wigîawîxîni, “Irisabetîmî Gorîxo ayá urîmîxîfagî nânî niaíwî wo xîrînjîni.” Arfá e nîwiro í tîni yayî seáyîmî dánî yarîná ⁵⁹ rîxa síá wé wîúmî dánjî waú wo imónáná ayî niaíwî iyî símî síó wákwianîro nîbîro yoí axîpi xano wîrînjînjîpi Sekaraiaoyî wîranîro nânî yarîná ⁶⁰ xînáí “Oweoi!” nurîrî re urînjînjîni, “Nene ámî yoí axîpi Sekaraiaoyî wîrîpaxî menîni. Jonoyî owîraneyî.” urfagî ⁶¹ ayî re urîgfawîxîni, “Díxî oxoyá xoayowa aî wo yoí ‘Jonoyî rîwîrînjîni? Oweoi.’” nurîro ⁶² xano arfá enî pîrónînjîgî nânî wé áríxá nîwiro wé tîni yarînjî re wigîawîxîni, “Joxî yoí gîpi ‘Owîrîmîni.’ yaiwiarînjîni?” urfagî ⁶³ Sekaraiao pîraiporfá nânî áríxá wíagî umeaíáná o rîwamînjî re eanjînjîni, “Xegî yoí Jonorîni.” e eáagî ayî ududî nero Jonoyî wîrîfîyî “Pî nânî rîfa wîrarîni?” yaiwiarîná re enjînjîni. ⁶⁴ Ámî Gorîxoyá díjî tîni manjî nexoarî xwîyîfá rîpaxî nimónîrî Gorîxomî seáyî e numerî yarîná ⁶⁵ ámá anjî ayo dánjîyî ududî néra nuro anjî nîyonî Judia pîropenîsî

díwí mĩnĩyo amĩ gĩmĩ ñweagfá pĩné “Irisabetĩ niaíwí xiráná xano Sekaraiao manj pĩrónĩño manj exoanõĩ.” rĩagfá arfá nĩwiro ⁶⁶ dĩnjf aumaúmĩ ninĩro Gorĩxo Jonomĩ dĩnjf ukĩkayonagĩ nĩwĩnĩro re rĩnĩgĩawixĩnĩ, “Niaíwí o rĩwéná pí pí ámá imónĩnĩfárfanĩ?” rĩnĩgĩawixĩnĩ.

Sekaraiao wfá rókiamoarĩnjf wo yapĩ rĩnjf nánĩrĩnĩ.

⁶⁷ Xano Sekaraiaomĩ kwíyĩ Gorĩxoyápi ukĩkayonáná o wfá rókiamorigfá wónĩnjf nimónĩrĩ Jisaso nánĩ re rĩnjnĩgĩnĩ, ⁶⁸ “Isĩrereneýá Ámĩná Gorĩxomĩ seáyĩ e oumeaneyĩ. O xegf ámaéne arĩrá neairĩ yeáyf neayimĩxemearĩ nĩneairfńá ⁶⁹ nene yeáyf neayimĩxemeanfá nánĩ enj eánĩnjf wo iwiaronõĩ. O xfóyá xĩnánĩnjf nimónĩrĩ omĩnjf wĩagf Depitoyá fwiárfawé worĩnĩ. ⁷⁰ Enjĩná o nánĩ Gorĩxoyá wfá rókiamoagfáwa xwĩyfá Gorĩxo rĩnjf nĩwuriyirńá negf arfowamĩ re urĩgĩawixĩnĩ, ⁷¹ ‘Ámá nene mĩxĩ neairĩgĩáfayf nánĩ éf neamĩnĩrĩ wikf tĩnĩ neairĩgĩáfayf nánĩ éf neamĩnĩrĩ enfárfanĩ.’ urĩgĩawixĩnĩ. ⁷² Gorĩxo negf arfowamĩ re urĩnjnĩgĩnĩ, ‘Nionĩ wá nĩseawianĩrĩ xwĩyfá sfmĩmanjyó dánĩ “Nemfárfanĩ.” nĩrĩrĩ réroarĩnjfayf sfmĩ e nĩtĩnĩrĩ nĩsealimfárfanĩ.’ nurĩrĩ ⁷³⁻⁷⁴ negf arfó írĩño Ebirfámomĩ sfńá tĩnjf e dánĩ re urĩnjnĩgĩnĩ, ‘Mĩxĩ seaianĩro yarĩgĩáfayó aiwĩ éf seamĩnĩmfárfanĩ.’ urĩnjnĩgĩnĩ. Mĩxĩ neaianĩro yarĩgĩáfayf emĩ neamamóáná nene ámĩ wáyf wĩ mé amĩpĩ o ñwf ikaxf nearĩnjfayf nĩxfđĩrane nĩñwearane ⁷⁵ sinĩ sfńf nĩñwearńá wé rónĩnjf imónĩrane sanĩnjf imónĩrane nerane pĩránĩnjf xfdanfwarĩnĩ.” Sekaraiao e nĩrfĩsáná ⁷⁶ xewaxo Jono sinĩ pĩomĩ re umearĩnjnĩgĩnĩ, “Niaíwoxĩnĩ, ayf re rĩrĩpĩrfárfanĩ, ‘Gorĩxo seáyĩ e ñweanoyá wfá rókiamoarĩño xirĩnĩ.’ rĩrĩpĩrfárfanĩ. Joxĩ Ámĩnáomĩ óf nĩwimoirĩ xámĩ umearfárfanĩ. ⁷⁷ Joxĩ óf nĩwimoirfńá xegf ámáyo re urayirfárfanĩ, ‘Seyfńé fwf yarĩgĩáfayf rfwĩmĩnĩ nĩmamoro éáná Gorĩxo segf fwf yarĩgĩáfayf yokwarĩmĩ nĩsealĩrĩ “Ananĩ einĩ.” searĩnĩfárfanĩ.’ urayirfárfanĩ.” Sekaraiao e nĩrĩrĩ ámĩ ⁷⁸⁻⁷⁹ re rĩnjnĩgĩnĩ, “Gorĩxo wá neaomĩxĩrĩ ayá neawianĩrĩ neairĩño rĩnĩ. O nene nánĩ anjnamĩ dánĩ sogwf wfá ókĩarĩnjfĩnĩnjf wfá neaókĩenapĩnĩfárfanĩ. O nene sfá yinĩnjfĩmĩ ñweanwaéne ámá nĩpeanĩrĩ yarĩñwaéne óf sanĩnjfyimĩ neawárfńá nánĩ nene nĩneaméra nĩneaurĩ wfá neaómĩxĩyĩnĩfárfanĩ.” Sekaraiao e rĩnjnĩgĩnĩ.

⁸⁰ Niaíwí Jono xwé nerfńá xegf dĩnjf enĩ rĩxa enj neánĩrĩ dĩnjf sfxf níga nurfńá ámá dĩnjf meanj e nĩñweanjsáná xegf Isĩrerĩyo xewanĩño sfńánĩ wimónĩnjnĩgĩnĩ.

2

Jisasomĩ xĩrĩnjf nánĩrĩnĩ.

¹ Jonomĩ rĩxa nĩxĩrĩmáná enjána Romĩyĩ mĩxĩ ináyf Sisa Ogasĩtasoyĩ rĩnĩño oyá ñwf ikaxf bĩ re rĩnjfĩnĩ, “Ámá xwfá nĩrĩmĩnĩ ñweagfáyf wĩgĩ xiáwo írĩñowayá anj e nánĩ numiróná gĩ gapĩmanowamĩ yof ñwirárfĩrĩxĩnĩ.” rĩnjfĩnĩ. ² Yof ñwirárfarĩgĩáfayf e dánĩ iwamfó ñwirárfarĩgĩfńá gapĩmanf xegf yof Sairĩniaso ínãñorĩnĩ. O Siria pĩropenĩsfyó meñweanorĩnĩ. ³ E rĩnjf enagĩ nánĩ ámá nĩnĩ gapĩmanowamĩ yof ñwirárfĩrĩ nánĩ wĩgĩ xiáwowayá anj e nánĩ numiróná ⁴⁻⁵ ámá wo, xegf yof Josepoyĩ rĩnĩño —O mĩxĩ ináyf Depitoyá fwiárfawé worĩnĩ. O xiepĩ sinĩ xfomĩ mĩmeánĩnjĩ —Í xegf yof Mariaĩrĩnĩ. Sinĩ mĩmeánĩnjĩ aiwĩ niaíwí agwf enjĩrĩnĩ. Í tĩnĩ nawĩnĩ Garĩrĩ pĩropenĩsfyó anj yof Nasaretĩ ñweagfĩe dánĩ nĩwerĩ Judia pĩropenĩsfyó o xegf xiáwo írĩñoyá anj e Betĩrexemĩyĩ rĩnĩñe nĩrémorĩ ⁶ e nĩñwearńá í niaíwí agwf rĩxa yof

neri ⁷ niaíwí oxí xámi iwamíto xiriño o xiriñiniginí. Nixirimáná rapirapí tñi xopixopí nrori aní áamá midáni nibiro wérixiniri mirinijiwá rixa nireonagfa nani burimákaú aiwá naríne bokisí wámi ínimí sá wírariniginí.

⁸ Aní api tñí e áamá wa sipisipí awí mearoarigfá wa áríwiyimi amíyo wigí sipisipí ará wíwákwíní yaríne awí mearonáná re eniginí. ⁹ Aní nají Gorixoyá wo wigí símimaní tñími dani sñáni rónapáná awa roge midimidáni Gorixoyá wíá okímixáná awa óf níkariníro yaríná ¹⁰ aní najo re uriniginí, “Wáyí mepani. Xwiyá naní áamá nñi dñí yayí winipaxí bi soyíne tñí e nani nimeámi bariní. ¹¹ Xwiyá nioni nimeámi barinápi rípirini. Agwi ríná aní míxí ináyí Depito xwé iwiaronípmi apíxí wí niaíwí seyíne yeáyí seayimixemeanfo xiriño. O Kiraisoyí rarigíforini. Yeáyí neayimixemeanfa nani aríowayá xwíá piaxíyo dani iwiaroníoyi rarigíforini. Ámináorini. ¹² Soyíne nuro niaíwí xíto rapirapí nixopenimáná burimákaú aiwá narigíamí dani bokisíyo sá wírarinijagi nwiniríná ‘Oríani?’ yaiwírixini.” uríyí re eniginí. ¹³ Aní nají áwaní uríto roñe Gorixoyá siminí wínarigfá obaxí anínamí dñowa eni nírónapimáná Gorixomi seáyími numero re rigíawixini, ¹⁴ “Nwíá anínamí seáyími ñweañomi seáyí e oumeaneyí. Áamá Gorixo nani dñí aríá mikeamóogfá —O ayí nani wimónaríní. Ayí Gorixoyá xewaxo ríxa rémóaná dñí wíá wónáná awayini nisaníro ñweárixini.” nirimowa ¹⁵ sipisipí awí mearoarigfáwami pñi nwiárimí anínamí nani peyíaná awa re rinigíawixini, “Betirexemi niaíwí rémóe iríní nurane Gorixo áwaní nearí nani sñwí owínaneyí.” nirimowa ¹⁶⁻¹⁷ aní nuro Josepo tñi Mariaí tñi rípaú ñweañagí nwiníro ámi weníñí éfáyí winigíawixini. Niaíwo burimákaú aiwá narigíe bokisíyo riwo wírarinijagi nwiníro pñe aní najowa niaíwí o nani urípi nani áwaní uráná ¹⁸ áamá pñe sipisipí awí mearoarigfáwa uríapi aríá wíarigfáyí nñi dñí ududí nero aí ¹⁹ Mariaí xwiyá íwo nánipí dñí aumaúmí niníri dñí nípíkíga waríná ²⁰ sipisipí awí mearoarigfáwa ámi wigí sipisipí awí mearoarigíe nani nuróná aní najo urípi xixeni éf enagi winíro aríá wíro nero nani Gorixomi seáyími umero yayí umero wigíawixini.

²¹ Niaíwo xínái nixirimáná enáná ríxa sá wé wíumi dñí waú wo óráná omí iyí símí sío wákwianíroná yoí aní najo eníná xínái sñi agwí menáná “Yoí Jisasoyí wírixini.” urinípi wírigíawixini.

²² Sía Mariaí “Nwí ikaxí Moseso eníná niri ríwamíní eanípi tñi xixeni neri ígíá oéanímíni.” yaiwiníyi imóníjáná ayáú Jisaso Gorixoyá wo oimóniri mñi wianíri nani nimeámi Jerusaremí nani nuri ²³ —Ámináoyá ñwí ikaxí re niri eáninípi, “Niaíwí oxí xámi óf imóo Gorixomi mñi nwiwo ‘Díxorini.’ urírixini.” niri eáninípi tñi xixeni ²⁴ í niaíwí xirí nani ígíá eánimíni nani Gorixoyá ñwí ikaxí re rinípa “Nioni nani xawiówí waúrani, agwíwí waúrani, rídiyowá nírixini.” É rinípa ayáú ñwí rídiyowá yaníri nani nuri Jerusaremí niremori aní Gorixo nani rídiyowá yarigíwámi nípawiri ñwí ikaxí niri eáninípa yaríná ²⁵ íná áamá Jerusaremíyo ñweagíayí wo —O xegí yoí Simionorini. O áamá wé róníñí imóniri Gorixomi píraníñí uxídíri yarínorini. Áamá aríowayá xwíá piaxíyo dani niwiarorí xegí Isíreríyo yeáyí uyimixemeanfo nani xwayí naníri ñweañorini. Kwíyí Gorixoyápi omí ukíkayonorini. ²⁶ Gorixo Simionomí dñí nukíkayoríná kwíyí tñi wíá re urókiamoniginí, “Joxí sñi mipepa enáná áamá Ámináoniyá dñí tñi yeáyí seayimixemeanfa nani aríowayá

xwíá piaxíyo dání iwiaronfómi sɛɲwí wɛnɪrɪfárɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ. ²⁷ Simiono Gorixoyá kwíyɪ ukɪkayonagɪ nánɪ aɲɪ Gorixo nánɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ nɪpáwɪrɪ Jisasomɪ xanɪyaú ɲwɪ ikaxɪ Gorixo rɪɲɪpa wɪianɪrɪ nánɪ xfómɪ nɪmeámɪ fwiaparɪɲagɪ nɪwɪnɪrɪ ²⁸ íwomɪ nurápɪrɪ fá nɪmaxɪrɪmáná Gorixomɪ seáyɪmɪ numerɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, ²⁹⁻³⁰ “Ámɪnáoxɪnɪ, joxɪ nɪrɪɲɪpa ámá nene yeáyɪ neayɪmɪxemeanfómɪ rɪxa sɛɲwɪ tɪ tɪnɪ nɪwɪnɪrɪ nánɪ ayá sɪwɪ mɪnɪró ananɪ xe pémfárɪnɪ. ³¹ Joxɪ rɪɲɪpa ámá nɪnɪyá sɛɲwɪyo dání dɪxɪ yeáyɪ neayɪmɪxemeanfó rɪxa neaiapɪfɪrɪnɪ. ³² Ámá joxɪ neaiapɪfó wɪánɪɲɪ ókɪarɪɲɪpa émáyo nuréwapɪyɪrɪná wɪá wómɪxɪyɪnɪfárɪnɪ. O negɪ Isɪrereneýá aɲɪ re dání xɪrɪfɪ enagɪ nánɪ ámá nɪnɪ nene seáyɪmɪ neamepɪrɪfárɪnɪ.” urɪfagɪ ³³ íwomɪ xanɪyaú Simiono egɪ íwo nánɪ xwíyɪfá apɪ rarɪɲagɪ arɪfá nɪwɪrɪ ududɪ neri mɪɲɪf sɪɲá nɪweánɪrɪ yarɪná ³⁴ Simiono ayaúmɪ “Gorixo nanɪ oeaimɪxɪnɪ.” nurɪrɪ íwomɪ xɪnái Mariaímɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Arɪfá eɪ. Íwɪ romɪ Isɪrerɪyɪf nɪnɪ wɪ arɪfá nɪwɪro dɪɲɪf wɪkwɪrófáyɪf seáyɪ e imónɪpɪrɪfárɪnɪ. Wɪ arɪfá mɪwɪ nero dɪɲɪf mɪwɪkwɪró éfáyɪf anɪpá imónɪpɪrɪfárɪnɪ. Gorixo ‘Ámá nɪnɪ nanɪf oimónɪpoyɪ.’ wimónɪɲagɪ nánɪ íwɪ ro sɪmɪmajfónɪɲɪf yárɪnɪɲagɪ nánɪ ámá obaxɪ wikɪ nɪwónɪro ikayɪwɪ numearɪro yarɪná ayɪ ínɪmɪ dání dɪɲɪf wɪawɪarɪgɪfáyɪf sɪɲánɪ imónɪnɪfárɪnɪ. ³⁵ Jíxɪ mɪɲɪf mɪxɪf yarɪgɪfápá tɪnɪ rɪróagɪfánɪɲɪf íwɪ ro nánɪ íkɪnɪɲɪf sɪpɪ e sɪnɪfárɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ. ³⁶ Gorixoyá wɪá rókɪamoarɪgɪfá wɪ —Í Panueromɪ xemɪái xegɪf yoɪ Anaírɪnɪ. Xíáwo írɪɲo Asao tɪnɪ gwɪ axɪrɪrɪnɪ. Í rɪxa apɪanɪrɪnɪ. Oxɪ nɪmeánɪrɪ nɪɲwearɪná xwɪogwɪ wé wɪúmɪ dánɪf wáú múróáná ³⁷ xiagwo rɪxa nɪpéáná í apɪxɪf anɪ nɪmónɪrɪ nɪɲwearɪ xegɪf xwɪogwɪf nɪnɪ rɪxa 84 imónɪɲɪrɪnɪ. Í aɲɪf Gorixo nánɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ bɪ mɪpeyeá íkwáwɪyɪranɪ, árɪwɪyɪranɪ, aɪwá ɲwɪfá ɲwearɪ Gorixomɪ xwíyɪfá rɪrɪmɪf wɪrɪ yarɪɲɪrɪnɪ. ³⁸ Í enɪ anɪwámɪ íwo fá nɪxɪrɪrɪ ɲweagɪfɪe axɪná nɪrémorɪ íwomɪ sɛɲwɪ nɪwɪnɪrɪná Gorixomɪ yayɪf nɪwɪmɪ nurɪ ámá “Gorixo gɪná Jerusalemɪ ɲweanɲwaéne gwɪnɪɲɪf nearoayɪronɪfárɪnɪ?” yaiwɪarɪgɪfáyo íwɪf o nánɪ áwanɪf nura unɪnɪgɪnɪ.

³⁹ Xanɪyaú Gorixo ɲwɪf ikaxɪ rɪɲɪpa rɪxa nɪpɪnɪ nɪyárɪmɪ Garɪrɪ pɪropenɪsɪyo egɪ aɲɪf Nasaretɪyɪ rɪnɪɲe nánɪ íwomɪ nɪmeámɪ nɪyɪrɪ e ɲweanɲáná ⁴⁰ íwo xwé nɪwɪarorɪ Gorixo omɪ ayá nurɪmɪxɪrɪf dɪɲɪf ukɪkayonagɪ nánɪ enɪf eánɪrɪf amɪpɪf nánɪ dɪɲɪf enɪwɪperɪ enɪnɪgɪnɪ.

Xanɪyaú Jisaso nánɪ pɪfá egɪf nánɪrɪnɪ.

⁴¹ Xanɪyaú xwɪogwɪf o omɪ aɪwá Gorixoyá aɲɪnajo xíáwowa Isɪpɪyɪf aɲɪfyo ɲweanɲáná mɪpɪkɪ múronɪfɪmɪ —Sɪfá ayɪmɪ aɪwá Pasopayɪ rɪnɪɲɪf imɪxarɪgɪfárɪnɪ. Sɪfá ayɪ nánɪ dɪɲɪf wɪnɪnɪf nánɪ Jerusalemɪ nánɪ nuayɪrɪ yayárɪná ⁴² Jisaso xwɪogwɪf rɪxa wé wúkaú sɪkwɪf wáú enáná sɪfá Gorixo múronɪfɪ rɪxa aɲwɪf ayo imónɪɲáná xanɪyaú yarɪgɪfɪpa nánɪ Jisaso xfo tɪnɪ Jerusalemɪ nánɪ nɪyɪro ⁴³ sɪfá aɪwá apɪ nanɪro nánɪ nɪɲweagɪfásáná ámɪf aɲɪf e nánɪ nurɪná Jisaso sɪnɪ Jerusalemɪ ɲweanɲáná xanɪyaú majɪfá nɪmónɪrɪ ⁴⁴ re yaiwɪgɪsɪxɪnɪ, “Jisaso ámá negɪf wɪf tɪnɪf rɪxa púɪnɪgɪnɪ.” nɪyaiwɪrɪf warɪná sɪfá wɪyɪf órɪfagɪf ayaú egɪf ámáyo tɪnɪf ámá egɪf imoarɪgɪfɪyo tɪnɪf pɪfá imɪmɪf neri ⁴⁵ pɪfá yopa nɪmegɪnárɪrɪf ámɪf Jerusalemɪ nánɪ nɪyɪrɪf pɪfá néra núfɪsáná ⁴⁶ rɪxa sɪfá wɪyaúf wɪyɪf óráná wenɪɲɪf éfɪyɪf wɪnɪgɪsɪxɪnɪ. Aɲɪf Gorixo nánɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ ínɪmɪf rɪwo ɲweanɲagɪf nɪwɪnɪrɪf o Gorixoyá ɲwɪf ikaxɪ uréwapɪyarɪgɪfáf wámɪf áwɪnɪf e nɪɲweámáná yarɪɲɪf wɪrɪf arɪfáf wɪrɪf yarɪɲagɪf nɪwɪnɪrɪf ⁴⁷ ámá Jisaso pɪnéf ránáf arɪfáf nɪwɪro ɲweagɪfáyɪf nɪnɪf aga ududɪf nero re yaiwɪgɪfawɪxɪnɪ, “O arɪre neri nɪjɪfáf nɪmónɪrɪf rɪfáf rarɪnɪf?” yaiwɪarɪná ⁴⁸ xanɪyaú omɪf sɛɲwɪf nɪwɪnɪrɪf ududɪf nɪwɪrɪf xɪnái re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Íwe, pɪ

náni e yeaiwapiyarini? Yaipawi ayá s'w'f yearoarini? náni joxi náni p'á yarini? ur'ag'í ⁴⁹ o re ur'ini? "Pí náni aipagwí nioni náni ami ami p'á emearini? 'Xanoyá d'ini t'ni x'oyá an'f riwámi in'imi n'weani.' miyaiwiarini? re? ur'ag'í a'í ⁵⁰ xw'iy'á x'fo ur'f'p' náni xaniyaú n'p'kw'ini n'j'á mimónipa neri ⁵¹ x'fo t'ni naw'ini nuro wig'f an'f Nasareti n'rémore Jisaso xaniyaúmi ar'á y'img'f n'wir' n'weanáná x'íná am'p'í n'ni o éf náni d'ini aumaúmi inar'na ⁵² Jisaso s'ni xwé nimóga nur'na d'ini en'wiper' xwé imóniri néra war'na Gorixo t'ni áma n'ni t'ni eni o náni "Áma nanorini." niyaiwia wag'arini.

3

Jono xw'iy'á w'á ur'ini n'ni.

¹ Taibirias' Sisao m'ix'f inay'f nimóniri xwiogw'f wé wúkaú s'kw'f wú áma Rom'yo n'ime'weámáná enáná Podias' Pairato Judia p'ropen's'yo gap'iman'f niyon' n'ni x'ráón'ni nimóniri me'weanáná Adipas' Xeroto Gariri p'ropen's'yo gap'iman'f ámináo nimóniri me'weanáná xexir'meáo Piripo Ituria p'ropen's'yo t'ni Rirakonaitisi p'ropen's'yo t'ni gap'iman'f ámináo nimóniri me'weanáná Raiseniaso gap'iman'f ámináo nimóniri Abirini p'ropen's'yo me'weanáná ² Anaso t'ni x'ineagwo Kaiapaso t'ni apax'pán'ni imón'g'íwaú seáy' e nimóniri me'weanáná Jono —O xeg'f xano Sekaraiaorini. O áma d'ini me'ne n'weanáná Gorixo n'ir'pear' re ur'ini? "Nioniyá xw'iy'á r'p' Isirer'yo w'á ur'imé'r'x'ini." ur'ag'í ³ o ini'g'f Jodani rapá t'ni e w'á n'ner' re ur'im'ini? "Ámá'né f'w'f yar'g'áy'f r'w'f'm'ni n'imamoro n'san'ro yar'náy'f nioni way'f seameair' Gorixo f'w'f yar'g'áy'f yokwarim'f seair' en'ar'ini." nur'im' ⁴ en'pa Gorixoyá w'á rókiamoag'á wo xeg'f yo'f Aisaiaoy' r'ni'no en'ina Jono s'ni me'áná o n'ni n'ir'ri r'fwam'ni re en'ini? "Áma d'ini me'ni'f' d'ni áma wo r'aiwá re r'ni'ar'ini, 'Ámináo r'w'f'yo b'ni'f' n'ni seg'f d'ini óf nan'ni'f' wimoiro óf p'rán'ni imoar'g'f'pán'ni wimoiro neróná ⁵ s'kw'iox'f imón'ni'f'f' xw'á xewiároro d'f'w'f xwéran'ni, on'imiáran'ni, y'pároro óf n'ir'f'wor' in'ni'yo nan'f im'xá'ro óf s'ni' n'ni'weari x'xoar'w'f néra un'y'f p'rán'ni im'xá'ro é'r'x'ini. ⁶ E ner'na áma n'ni Gorixo yeáy'f neayim'xemeám'ni'ri yar'ini? w'ni'p'f'ar'ini. Áma wo r'aiwá e r'ni'ar'ini." Aisaiao en'ina Jono n'ni e n'ir'ri r'fwam'ni en'ini?

⁷ Jono Gorixo ur'ini'pa w'á ur'imear'na ox'f ap'ix'f obax'f Jono way'f neameain'no'ni'ri o t'ni e n'ni bar'na o ay'f n'san'ro mé way'ni me'ani'ro yar'ini'g'f n'w'ni'ri re ur'ini? "Sid'ri miaé'né, 'R'w'éná Gorixo xean'ni'f' seaiká'ni'f' en'ag'f n'ni éf úpoy'f.' go sear'ag'f sey'né wáy'f nero Gorixo e neaiká'ni'g'ni'ri nioni t'fá'm'ni éf bar'ni'?" nur'ri ⁸ re ur'ini? "Sey'né f'w'f yar'g'f'p' nepa r'w'f'm'ni n'imamor'náy'f p'rán'ni'f' nero ík'fá sogw'f nan'f n'wer'na yar'ini'pa imón'f'ri'x'ini. Sey'né re mir'ni'pa époy'f, 'Neg'f ar'fo Ebir'amoyaéne imón'ni'g'w'f n'ni Gorixo w'í xean'ni'f' neaiká'ni'f' men'ni.' mir'ni'pa époy'f. 'Gorixo Ebir'amoyá f'wiá'fawé n'ni "Nioni ayo xean'ni'f' n'wir'na ar'ige xwé obax'f imón'ni'ar'ini?" niyaiwir' udud'f winar'ini.' r'iyaiwiar'ni? Oweoi, Gorixo d'ini e yaiwipax'f men'ni. Anani s'ni'f' t'yo d'ni Ebir'amo n'ni f'wiá'fawé wim'x'iyipax'f'ri'ni. ⁹ Gorixo r'ixa rap'wé ík'fá m'f'k'f t'ni e n'ni íá x'ri'ni. Ík'fá g'ni'f' g'na sogw'f nan'f m'wéag'f n'w'ni'ri'na n'idiká'ri'f'f' r'fá ikeá'ri'f'ar'ini." ur'ag'í ¹⁰ áma o t'ni e ep'roy'f eg'fáy'f yar'ini'f' n'wiayiro re ur'ig'fawix'ini, "Nene n'san'ri'f' n'ni'weanáná

pí yanfwarini?” urayíagfa ¹¹ Jono re urayiniginini, “Ámá iyfá wúkaú tño wú ámá iyfá mayomi mñni wíwíniginini. Ámá aiwá tño eni mayomi mñni wíwíniginini.” nuriri yaríná ¹² takisí nánni nigwí uráparigfá wa wayf meañero nibiróna yarínf re wigfawixini, “Nearéwapiyarinoxini, none nisaniñi niñwaranéná pí yanfwarini?” uríagfa ¹³ o re uriniginini, “Nigwí takisí nánni nínearápméríná nigwí gapimanowa ‘Urápírixini.’ searigfápi wiárf nímúro seáyí e mínearápani.” nuriri yaríná ¹⁴ Porisí wa eni nibiro yarínf re wigfawixini, “None eni nisaniñe niñwaranéná pí yanfwarini?” uríagfa o re uriniginini, “Soyné ámáyá nigwí urápaniro nánni iwanf eamero xwirixí mero yapf uxekwímoro mepa érixini. Segf nigwí omínf nero meáfápinini nímearíná ‘Ayf apánirini.’ yaiwírixini. Ámá wayá nánni ayá sfwf mísaropani.” nuriri yaríná ¹⁵ oxí apixí nñni “Ámá Gorixoyá dñfyo dánni nene yeáyf neayimixemeanfa nánni arfowayá xwíá piaxfyo dánni iwiaronfo gíná imónnifárfani?” niyairóna xwíyá Jono wáf urímearínfpi arfá niwiro nánni dñf re nípikíga ugíawixini, “Ámá Gorixoyá dñf tñni yeáyf neayimixemeanfa nánni arfowayá xwíá piaxfyo dánni iwiaronfoyi rarínwáo ámá ro menirani?” yaiwairíná ¹⁶ Jono áwanf nuriri re uriniginini, “Nionni sa iniigf tñni wayf seameairinini. Nionni enf neánirni aiwí ríwíyo bñfo nionni nímúronni. Nionni ámá nañoni aiwí o nionni tñni xixeni mimóninagf nánni ámá omínf wiarigfáyf bosoyá síkwí sú gwí wíkwearigfápa nionni oyá wíkwaiapaxfmani. O wayf niseameairíná iniigf tñni seameainfámani. Gorixoyá kwíyf tñni seameairni ríá tñni seameairni enfárfani.” nuriri ¹⁷ Gorixo ámá nañfyo yeáyf nuyimixemearni sipíyo anípa imixirni enfá enagf nánni ewayf xwíyá rípi uriniginini, “Ámá pokf tñni wít aiwá eyeyírómf ero aiwá ná añfyo tiro mamíwí tñni síyikí tñni ríá ikeáariro yarigfápa Gorixo eni axípi e emfánirni wít mamíwí tñni ná tñni eyeyírómf inñe aiwá náyf añfyo tíri mamíwí tñni síyikí tñni ríá ikeáarirni emnirni nánni xegf pokf fá nixirirni ronni.” uriniginini. ¹⁸ E nuriri ámá dñf oyaiwípoyinirni xwíyá wí wí eni obaxí uriri xwíyá yayf winipaxfpi ríwíyo Gorixo uowárenapnfo nánni uriri nerí ¹⁹ gapimanf Xeroto íwí eri xexirfmeáoyá apixí Xerodiasíyi rñinñi urápirni yarínagf Jono mñxí nuriri “íwí nñni joxí yarínfpi nañfmani. Dixí rírixfmeáoyá apixí nurápiríná ‘Nañf yarínini.’ rísimónarini?” uríagf ²⁰ Xeroto íwí nñni apí neñagf aí amí wini nerí Jonomi gwí niyiri krapusf añfyo ñwiráriniginini.

Jisasomi wayf umeainf nánirini.

²¹ Jisaso, Jono sni gwí mñwirárinf enáná ámáyo wayf numearni yaríná, Jisaso eni nibiri Jono omí wayf umeaíáná Jisaso éf nrorñ xano Gorixomi rixinñf uraríná re eniginini. Anñnami dánni óf iniri ²² kwíyf Gorixoyá xawiówñinñf nimónirni o tñf e nánni weapirni anñnami dánni xwíyá wí re rñenapirni “Gí íwí dñf síxí ríyínáoxini, joxi nánni aga yayf ninarini.” rñenapirni eniginini.

Jisasomi xiáwo írñowa nánirini.

²³ Jisaso ámáyo iwamfó nuréwapiyemeríná xegf xwiogwí ³⁰ imóniniginini. Oxí apixí o nánni dñf re yaiwiagfárfini, “Josepomi xewaxorini.” yaiwiagfárfini. Josepomi xano Xiraiorini. ²⁴ Omí xano Matatorini. Omí xano Ripaiorini. Omí xano Merikaiorini. Omí xano Janaiorini. Omí xano Joseporini. ²⁵ Omí xano Matataiasorini. Omí xano Emosorini. Omí xano Neamorini. Omí xano Esiraiorini. Omí xano Nagaiorini. ²⁶ Omí xano Meatorini. Omí xano Matataiasorini. Omí

xano Semenoriñi. Omi xano Josekoriñi. Omi xano Jodaoriñi. ²⁷ Omi xano Joananoriñi. Omi xano Resaoriñi. Omi xano Serababeroriñi. Omi xano Siar+tieroriñi. Omi xano Neraioriñi. ²⁸ Omi xano Mer+kaioriñi. Omi xano Edaioriñi. Omi xano Kosamoriñi. Omi xano Er+medamoriñi. Omi xano Eroriñi. ²⁹ Omi xano Josuaoriñi. Omi xano Eriesaoriñi. Omi xano Jorimoriñi. Omi xano Matatoriñi. Omi xano Ripaioriñi. ³⁰ Omi xano Simionoriñi. Omi xano Judaoriñi. Omi xano Joseporiñi. Omi xano Jonamoriñi. Omi xano Eraiakimoriñi. ³¹ Omi xano Meriaoriñi. Omi xano Menaoriñi. Omi xano Matataoriñi. Omi xano Netanoriñi. Omi xano Depitoriñi. ³² Omi xano Jesioriñi. Omi xano Obetoriñi. Omi xano Bowasoriñi. Omi xano Sar+monoriñi. Omi xano Nasonoriñi. ³³ Omi xano Aminadaporiñi. Omi xano At+minororiñi. Omi xano Anaioriñi. Omi xano Xes+ironoriñi. Omi xano Peresoriñi. Omi xano Judaoriñi. ³⁴ Omi xano Jekoporiñi. Omi xano Aisakoriñi. Omi xano Ebi+r+amoriñi. Omi xano Tiraoriñi. Omi xano Nexoriñi. ³⁵ Omi xano Serakoriñi. Omi xano Reuoriñi. Omi xano Perekoriñi. Omi xano Ebeoriñi. Omi xano Seraoriñi. ³⁶ Omi xano Kenanoriñi. Omi xano Apak+satoriñi. Omi xano Siemoriñi. Omi xano Nowaoriñi. Omi xano Remekoriñi. ³⁷ Omi xano Metusaraoriñi. Omi xano Inokoriñi. Omi xano Jaretoriñi. Omi xano Maxarareroriñi. Omi xano Kenanoriñi. ³⁸ Omi xano Inosoriñi. Omi xano Setoriñi. Omi xano Adamoriñi. Omi xano Gor+xoriñi.

4

Obo iwam+ó wíwap+iyiñ+ náni+riñi.

¹ Jisaso kwíy+ Gor+xoyápi omi ni+wímeari uk+kayoñaná ini+g+ Jodani rapáyo dani peyar+na kwíy+ Gor+xoyápi áma diñ+ meañe ni+méra war+na ² s+á 40 órar+na Obo “O en+ neáni+ri xano wimónariñ+piñi x+diñi+ri+en+iñoi?” ni+yaiwiri omi iwam+ó ni+wíwap+iyayiri yar+na s+á ayo aiwá miñ+ néra nú+sána s+á 40 imónána ri+xa agw+ wiar+na ³ Obo re uriñ+iñig+ni, “Jox+ nepa niaíw+ Gor+xoyáoxi en+anáy+ aiwá ni+ri náni s+ñá tiy+, ‘Bis+ker+á imónei.’ urei.” ur+agi ⁴ Jisaso re uriñ+iñig+ni, “Oweoi, wí e emiméni. Gor+xoyá B+kwíyo dani re ni+riñi+ri eániñi, ‘Áma aiwá ni+pi+ri nániñi diñ+ ni+mor+nañy+, wí diñ+ ni+yim+iñ+ imón+iñ+pi meapax+ men+ni.’ riñ+iñagi náni jox+ ni+ri+pi wí emiméni.” ur+agi ⁵ Obo Jisaomi seáy+ émi ni+meáa ni+peyiri añ+ niñi xw+á ri+ri ni+rim+ni náni imón+iñ+yo añ+ni axína siwá ni+wiri ⁶⁻⁷ re uriñ+iñig+ni, “Añ+ niñi xw+á ri+ri ni+rim+ni náni imón+iñ+yo jox+ siwá siar+iñapi ay+ nioniyáriñi. Niñi ri+xa ni+g+ni imón+iñi. ‘Áma womi miñi owim+ni.’ ni+yaiwiri+na anani miñi wipax+riñi. Jox+ nion+ náni miñ+ xw+áyo ni+kwírori nion+ seáy+ e ni+méanáy+ ay+ niñi wey+ mearar+i+g+áp+ api t+ni di+x+ siap+i+m+ni.” ur+agi a+ ⁸ Jisaso re uriñ+iñig+ni, “B+kwí Gor+xoyáyo re ni+riñi+ri eániñi, ‘Di+x+ Áminá Gor+xom+ni miñ+ xw+áyo i+kwírori seáy+ e umer+ er+ni.’ riñ+iñagi náni jox+ ni+ri+ri+pi wí e emiméni.” ur+agi ⁹ Obo “Jisaso xeg+ xano Gor+xo en+ eániñor+fan+ri iwam+ó owíwap+iyini+ri yap+ owíwap+iyimiñi.” ni+yaiwiri omi añ+ Jerusaremiyo náni ni+meáa nuri añ+ Gor+xo náni ridiyowá yar+i+g+iwámi xeg+ ri+kwíyo niñ+wiri+ri+mána re uriñ+iñig+ni, “Jox+ nepa niaíw+ Gor+xoyáoxi en+anáy+, xw+ámi náni ni+mawiri xeamo+. ¹⁰ Ay+ ri+pi náni ri+ri+riñi. Gor+xoyá B+kwíyo xwi+y+á ri+pi en+ ni+riñi+ri eániñi, ‘Gor+xo xeg+ añ+nañ+ jox+ náni pi+ri+niñ+ awí ñweap+ri náni re uriñ+iñoi, ‘Omi awí mearópoy+.’ uriñ+iñoi.’ ni+riñi+ri eániñagi náni ni+mawiri xeamo+.” nuriñi ¹¹ re uriñ+iñig+ni, “Ri+pi en+ ni+riñi+ri eániñi, ‘Jox+ si+kwí s+ñáyo pi+ri uy+kieám+ in+ri+xiñi+ri ay+ íá ri+xi+ri+pi+ri wé awiá si+pi+raoi.’ en+ ni+riñi+ri eániñagi náni anani ni+mawiri xeamoána

‘Gorixomi xewaxoríani?’ siaiwimíni.” uríagi ¹² Jisaso re uríniigini, “Nioni re dani nipiérorínáyí, joxi nírariñpa Gorixo aníají nioni fá nixirípíri nurowárenapíaxí aí rípi eni nírini eánini, ‘Dixí Áminá Gorixoyá ení eániñpimi iwamó mívíwapiyipani.’ eániñagi nani wí nímawiri xeamómiméini.” uríniigini. ¹³ E urána obo iwamó níni e nívíwapiyísána omi píní nívíwírími nuri idána ámi wíwapiyipaxí imónána nani weníñí neri ñweañnigini.

Jisaso iwamó nemi uréwapiyemení nánirini.

¹⁴ Jisaso kwíyí Gorixoyápi ukíkayonagi áma dñí meañe píní nívíwírími nuri ámi Gariri píropenisíyo nemi píné o nani píropenisí ayo ami ami yaní iwénímearína ¹⁵ o añí api apimi nemi wigí rotú añíyo uréwapiyemearína oxí apíxí níni xíomi seáyí e umeaagárini.

Nasareti ñweáyí Jisasomi ríwí umogía nánirini.

¹⁶ Jisaso Nasaretiyo nani nuri —Añí ayo xíto síni onimía ína níñweari xwé iwiaroníyo nani nuri xegí ínina yariñpa Sabaríayo rotú añíyo nípawiri Bíkwi Gorixoyá fá rómínirini nani éf nírori ¹⁷ ríxa Bíkwi Gorixoyá wía rókiamoagí Aisaiaoyi ríniño eañpí umeaíána o nípariri xwíyá rípi ríniñe nani pía neri níwínirína fá re roníniigini, ¹⁸ “Kwíyí Gorixoyápi nioni níkíkayoni. Nioni áma uyípeayíyo xwíyá yayí winípaxí imóniñpí urimía nani nírfeari áma fá xewíríriniñíyo ‘Sini seyíné fá míseaxewírírini. Anani úpoyí.’ urimía nani nírowárenapiri áma síñwí supárigíayo ‘Anani síñwí noxoari anípoyí.’ urimía nani nírowárenapiri áma iwaní mépero xopírírí wiro egíayo yeáyí imíximía nani nírowárenapiri ¹⁹ ‘Gorixo xegí áma éf umíniniyí añwi ayorini.’ urimía nani nírowárenapiri eníirini.” Jisaso fá e níroárimí ²⁰ Bíkwi ámi níxopemíxárimána rotú añí meariñí womi míni níwimána éf níñweari áma rotú añíyo ñwíxapigíáyí omíni síñwí agwí níwíga warína ²¹ o “Xíto nani ría rarini?” oyaiwípoyiniri iwamó nuri re uríniigini, “Agwíni ríwamíñí nioni fá róapi seyíné aría níwirína ríxa xixeni imónigoí.” urána ²² níni o nani naníni níra uro xwíyá awííniñí yariñí xíto ríí jíapi nani dñí nípíkíga uro nero aí re ríniñgíawixini, “Áma royí sa añí re dñí Josepomi xewaxorini. Aríge neri níjía xwé api imóniñíríani?” rínarína ²³ o re uríniigini, “Seyíné ewayí xwíyá rípi níniñpíráoi, ‘Joxi nepa xwíroxi enánáyí, jíwaníñoxi píraníñí imíxínei.’ níñpíráoi. E níniñróna re níñpíráoi, ‘Emímí amípí añí Kapaneamiyo enoi.’ raríñagía aría wíñwápi ámi díxí añí re eni emímí neai.’ níñpíráoi.” nuri ²⁴ re uríniigini, “Nepa searariñini. Wía rókiamoariñí wo o xegí añíyo nani nuri Gorixoyá xwíyá urána xegí áma e ñweagíáyí omi míminarígíamani. ²⁵ E neri aiwi nioni nepa searariñagi píraníñí aría nípoyí. Enína wía rókiamoagí Irajao emearína agwí añí píriní eri iniá meapa eri áma níni aiwá nani dñwí ikeamóniro enána Isireriyí apíxí aní obaxí ñweañagía aiwi ²⁶ Gorixo Irajao íwami wími aríra wíwíniñiniri murowarí émayí apíxí wímini —Í Saidoni tíñí e añí onimía Serapari ríniñí bimí dñírini. Ímini aríra wíwíniñiniri wáriñnigini.” nuri ²⁷ re uríniigini, “Enína wía rókiamoagí Iraisao nemi rína eni Isireriyí obaxí peyiyí tígíáyí egíá aiwi Iraisao ayo womi naní wímiñagímani. Émayí womini —O Siria dñí xegí yoí Nemenorini. Omíni naní wímiñíirini.” urána ²⁸ áma níni rotú añíyo ñweagí aría e níwiróna xwíoxíyo dani ría ápiáwíniñí níwóroa nuro ²⁹ níwíapínímearo omi fá níxíriro wigí añíyo dani níxoyípióa nuro dñwí míñí wigí añí níniñpími

dáni mamówáraníro nání xixoyípií níméra yaríná ³⁰ o áwíními níyékíními xegí díní tñí unínigíní.

Imfó díní xixéoaríní womí míxí umáíníní náníríní.

³¹ Jisaso Gariri píropenísíyo nemeíná aní xegí yoí Kapaneamíyo níremorí Sabaríáyo nuréwapíyirí yaríná ³² ámá ayí aríá níwiróná o xwíyíá apí xiáwóníní rarínagí níwíníro míní síná níweáníro yaríná re enínigíní.

³³ Ámá rotú aníyo nweagíáyí wo —O imfó díní xixéoaríníoríní. O níwiápnímearí makíríwí nímorí ³⁴ re urínínigíní, “Aí! Nasaretí dání Jisaso xíní, none pí neaimíní ríbaríní? Xwíríá neaikíxémíní ríbaríní? Joxí nání nioní níjíríní. Goríxo xewaxoxí xíto rírípeáoxíríní.” uráná

³⁵ Jisaso míxí nurírí re urínínigíní, “Ámí bí mírípa eí. Omí píní níwiárímí uí.” uráná re enínigíní. Imfó ámá omí xwíríá wí mikíxé ámáyo áwíními dání meaníní neaárímí unínigíní. ³⁶ Meaníní neaárímí úáná ámá níní óf níkáriníro re rínígíawíxíní, “Xwíyíá oyá ení síxí eáníní. O néní tíjóníní níriríná sekaxí uráná imfó aí aríá níwíro éf waríní.” níriníro yaríná ³⁷ xwíyíá o yarínípi nání píropenísí ayo amí amí yaní iwénímenínigíní.

Saimonomí xineagwímí naní imíxíní náníríní.

³⁸ Jisaso níwiápnímeámí rotú aníyo píní níwiárímí nípeyearí xegí wiepísaríní wo Saimonoyí ríníníoyá aníyo nání nurí nípáwirí omí xineagwí ríá pírfí wíarínagí nání imí naní owímíxíní yaríní wíagíá ³⁹ o í sá weje nání nurí nírómáná ríá pírfíyo míxí uráná re enínigíní. Símixípi imí píní níwiárímí úáná í ríxa aníní níwiápnímearí aiwá pírfí nímeárí níwia unínigíní.

Símíxí obaxíyí naní imímíxímí ení náníríní.

⁴⁰ Ámá aní apímí dáníyí sogwí ríxa nípímeááná wígí ámá símixí xixegíní yarígíáyí nímeámí Jisaso tíjé e nání báná o ámá ayí ayo wé seáyí e ikwíkwíarímí erí naní imímíxímí erí yaríná ⁴¹ imfó ámá ayo wíyo obaxí xixéoaríníyí ámá ayo píní níwiárímí nuróná makíríwí nímoayíro re urayígíawíxíní, “Niaíwí Goríxoyáoxíríní.” urayarínagíá o imíowa xíto aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarígíto enagí nání níjírí imóníníagíá nání o míxí nurírí “Ámí bí mírípa époyí.” ururímí nerí e néisáná ⁴² sá weje wíá mónínímí níwiápnímeámí ámá mayí e nání nurí nweanáná ámá oxí apíxí níní o nání píá nmero omí níwímearóná “Nene píní níneawíarímí mupaní.” uraníro yaríníagíá aiwí ⁴³ o re urínínigíní, “Goríxo re nírowárenapíní, ‘Aní ayí ayo re urímérixíní, ‘Goríxo xwíoxíyo nímeámí nerí seameníweaní nání seyíné nísaníro nweárixíní.’ nírowárfí enagí nání aní wíyo xwíyíá yayí wínípaxí imóníní apí urímíní ení xe oumíní.” nurímí nurí ⁴⁴ Judayíyá aní apí apímí rotú aní míríníníyo dání nuréwapíya unínigíní.

5

Jisasoyá díní tñí peyí obaxí ubeníyo míníní náníríní.

¹ Jisaso ipí xegí yoí Genesaretípámí éf nírómáná xwíyíá Goríxoyá uraríná ámá obaxí aríá wíaníro nání xímíxímí níwíro Jisasomí íkwíkwíerí wíaríná ² ewé bíxaú, yánípámí tífá bíxaú wenagí níwíníri peyí ápearígíáwa ewé apíxaúmí dání nayoámáná wígí ubení ígíá eaaríníagíá níwínímí nurí ³ ewé bíbá Saimonoyápámí nípíxemoáníri yaríní re wínínigíní, “Iníkí tíjé re píní níwiárímí ná jíe onímíapí ananí níwaníréwí?” nurírí éf níweamáná ewé apámí dání oxí apíxí ipí manípá

tíḡ e rówapíḡáyo nuréwapíyiri ⁴ ríxa nípini nurárimáná Saimonomi re uríḡiníḡini, “Ipí ná mímí eḡe nání nimeámi nuri peyí fáyo mīnīnī nání ubení mamówárfiyi.” uríḡi ⁵ Saimono re uríḡiníḡini, “Negí neamemearíḡoxini, sía riyimí áríwiyimí peyí fá wí nīmīnīrīenīḡoinīrī aníḡí miní mépearíḡáná wíá neaḡoḡ. E nerí aiwí joxí e yearíḡi nání ye iwamíó mamówáraníwí.” nuríri ⁶ mamówáraná re enīḡiníḡini. Ubení ú peyí obaxíyo nīmudímorí ríxa aríkinīmīnīrī yaríḡaḡi níwīnīri ⁷ wigí wíwaúmí ewé bífámí ḡweaḡíwaú saḡí oyearápíyīnīrī wápiá níwiri awaú níbiri ubení nīmīxearo ewépfáxaúmí ikwiáráná ewépfáxaú ríxa ná ínīmīnīrī yaríḡaḡi ⁸ Saimoní Pitao síḡwí e níwīnīrī nání Jisasoyá síkwí tíḡ e mīḡí xwíáyo níkwírorí re uríḡiníḡini, “Ámínáoxini, nioní fíwí yaríḡáoní enḡaḡí nání píní nīnīwíárimí uí.” nuríri ⁹ peyí aga xwé nīmearo nání o tīnī xegí áamá níkumīxīnīrī peyí nání yaríḡíáwa tīnī ududí níkarīnīro ¹⁰ Sebediomí xewaxowaú Jemiso tīnī xogwáo Jono tīnī awaú Saimonomí níkumīxīnīrī peyí nání yaríḡíáwaú ení ududí ikárīnaríḡná Jisaso Saimonomí re uríḡiníḡini, “Joxí wáyí mikárīnīpaní. Agwí re dání peyí nání yaríḡípaníḡí áamá nání ení e néra uríáriní. Áamá nioní níxídípíríá nání wirímeaíáriní.” nurímáná enáná ¹¹ awa ewé nimeámi níbīro yání e dání nayoaro ewé peyí amípí e níḡimí omí níxída ugíawixini.

Áamá peyí tīḡ womí naḡí imíxíḡí nánīrīnī.

¹² Jisaso aḡí wíyo nimerí aḡí bimí ḡweaḡáná áamá wo —O peyíyí pípírīmíó yárinḡorini. O Jisasomí níwīnīrīná oyá síkwí tíḡ e símīmaḡí xwíáyo níkwírorí wauní re uríḡiníḡini, “Ámínáoxini, joxí naḡí nímīxīmīnīrīnáyí ananí naḡí nímīxípaxírini.” uríḡi ¹³ Jisaso wé nímoaurí omí seáyí e níkwíárimáná re uríḡiníḡini, “Nioní ‘Joxí naḡí oimónini.’ nímonarini. Ríxa naḡí imóneí.” uráná re enīḡiníḡini. Peyíyí apí ríxa naḡí imónáná ¹⁴ Jisaso “Áamá wíyo nioní simíxíáyí nání áwaḡí murípa eí.” nuríri áamá o Moseso eníḡná ḡwí ikaxí ragípi mé áamáyo xewaníḡo áwaḡí nura emenīḡinīrī e nuríri ámí re uríḡiníḡini, “Amíná apaxípaníḡí imóníḡíáwa tīḡ e nání nurí womí síwá níwīnīrī naḡwí rídíyowá nání negí aríó Moseso eníḡná sekaxí nearaḡíyí bí rídíyowá síáriní joxí naḡí imóníyí nání áwaḡí rírí ení mīnī wíríxini.” Jisaso sekaxí e uríḡi aí ¹⁵ xwíyíá emímí amípí Jisaso yayíḡíyí nání yaní ríxa ná jíamí níwéa nimerí yaríná oxí apíxí obaxí omí aríá wianíro nání bíro símíxí wiaríḡíyí naḡí oneaimíxīnīrī bíro nero o tīḡ e nípínīro níḡwearo e yayaríná ¹⁶ o íníná áamá dīḡí meaḡe nání níwayirí Goríxomí xwíyíá rírímí wiagírini.

Ení níní síwímí ení womí naḡí imíxíḡí nánīrīnī.

¹⁷ O sía wiyimí áamáyo uréwapíyaríná áamá wa Parisiyí rīnīḡíyí wa tīnī Goríxoyá ḡwí ikaxí uréwapíyaríḡíyí wa tīnī —Awa Garirí píropenísíyo aḡí ayí ayo dání bímiro Judia píropenísíyo aḡí ayí ayo dání bímiro Isíreriýí aḡí xwé Jerusaremí dání ení bíro egíáwarini. Awa Jisaso uréwapíyaríḡe éf níḡwearo aríá wiaríná Jisaso áamá símíxí wiaríḡíyo naḡí owimíxīmīnīrī nání ení síxí eáníḡí Goríxoyápi ukíḡayonáná re enīḡiníḡini. ¹⁸ Áamá wa wigí áamá womí —O ení níní síwímí yárinḡorini. Omí ikwíḡwíyo níḡiro Jisaso naḡí owimíxīmīnīrī nimeámí níbīro “Nimeámí nípáwirane Jisasoyá símīmaḡí mīnī aḡwí e owíráraneyí.” níḡiro éfáyí ¹⁹ áamá obaxí aḡí fíwí e píkwi píkwi iníḡaḡa óf nání pía nímeginíro aḡiwámí nimeámí níxéga nípeyiro aḡí sía tīnīḡíyí wí nípíneaayiro dae níḡimáná ikwíḡwína tīnī ḡwí níyiro áamá aḡíyo ínīmí epíroyí egíáyo áwīnīmí ḡwírí e e nímamówára

nɪwepɪnɪro Jisaso sɪmɪmanɪ tɪŋɪmɪni táná ²⁰ Jisaso enɪ nɪni sɪwɪmɪ enoyá áamá nɪni xɪo nánɪ dɪŋɪ wɪkwɪroro “Jisaso ananɪ nanɪ imɪxɪpaxɪrɪni.” wɪaiwɪro yarɪŋagɪa nɪwɪnɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪni, “Ámáoxɪni, dɪxɪ ɪwɪ yarɪŋɪpɪ rɪxa yokwarɪmɪ sɪɪni.” uráná ²¹ Gorɪxoyá ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪáwa tɪni Parisiowa tɪni ikeagɪgwɪ re nɪrɪga ugɪawɪxɪni, “Ámá royɪ gorɪani? Gorɪxomɪ rɪperɪrɪ numearɪrɪ yarɪŋɪ royoɪ? Ámá ɪwɪ yarɪgɪáyɪ yokwarɪmɪ yarɪŋɪ royɪ gorɪani? E yarɪŋɪyɪ sa Gorɪxorɪni.” rɪnarɪŋagɪa ²² Jisaso xegɪ dɪŋɪ tɪni adadɪ nɪwɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪni, “Nionɪ nánɪ segɪ xwɪoxɪyo dánɪ pí nánɪ dɪŋɪ e moarɪŋoɪ?” nurɪrɪ ²³ re urɪŋɪnɪgɪni, “Ámá wo ɪwɪ ikárɪnɪŋɪ nionɪ yokwarɪmɪ wɪánáyɪ, ínɪmɪ imónɪŋagɪ nánɪ áamá woxɪ sɪŋwɪ tɪni sɪŋwɪ wɪnɪpaxɪ menɪni. E nerɪ aɪwɪ nionɪ áamá enɪ nɪni sɪwɪmɪ enɪ womɪ ‘Rɪxa nɪwɪáɪnɪmearɪ dɪxɪ ikwɪaŋwɪ nɪmeámɪ uɪ.’ uránáyɪ, o nanɪ imónɪŋagɪ áamá nɪyɪnénɪ sɪŋwɪ tɪni sɪŋwɪ wɪnɪpaxɪrɪni.” nurɪrɪ ²⁴ re urɪŋɪnɪgɪni, “Nɪyɪnénɪ nionɪ nánɪ re nɪaiwɪpɪrɪ, ‘Ámá imónɪŋo ananɪ áamá xwɪá tɪyo dánɪyɪ ɪwɪ ikárɪnɪfáɪpɪ enɪ ananɪ yokwarɪmɪ wɪipaxorɪani?’ nɪaiwɪpɪrɪ nánɪ píránɪŋɪ sɪŋwɪ nanɪpoyɪ.” nurɪrɪ enɪ sɪwɪmɪ enomɪ re urɪŋɪnɪgɪni, “Nionɪ re rɪrarɪŋɪni, ‘Joxɪ nɪwɪáɪnɪmearɪ dɪxɪ ikwɪaŋwɪ nɪmeámɪ aŋɪ e nánɪ uɪ.’ rɪrarɪŋɪni.” uráná re enɪnɪgɪni. ²⁵ O áamá nɪni sɪŋwɪ anɪgɪe dánɪ rɪxa nanɪ nimónɪrɪ nɪwɪáɪnɪmearɪ xegɪ ikwɪaŋwɪ sá wenɪna nɪmearɪ xwanɪwɪ níkwónɪmɪ nɪpeyearɪ Gorɪxomɪ seáyɪ e numéra xegɪ aŋɪ e nánɪ úáná ²⁶ oxɪ apɪxɪ nɪni óf níkárɪnɪro Gorɪxomɪ seáyɪ e numero wigɪ xwɪoxɪyo dánɪ sɪrɪ nɪpɪkínɪro re nɪrɪga ugɪawɪxɪni, “Agwɪ xegɪ bɪ éagɪ rɪyɪ wɪnɪwɪni.” rɪgɪawɪxɪni.

Rɪpaiomɪ “Nɪxɪdeɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪni.

²⁷ Jisaso e dánɪ nɪpeyearɪ nurɪná áamá nɪgwɪ takɪsɪ nánɪ uráparɪŋɪ wo —O xegɪ yoɪ Rɪpaiorɪni. Xegɪ yoɪ ámɪ bɪ Matɪyuorɪni. O xegɪ opisɪ aŋɪyo éf ŋweaŋagɪ Jisaso sɪŋwɪ e nɪwɪnɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪni, “Joxɪ nɪxɪdeɪ.” uráná ²⁸ o nɪwɪáɪnɪmearɪ xegɪ amɪpɪ nɪni e pɪni nɪwɪárɪmɪ Jisasomɪ uxɪdɪŋɪnɪgɪni. ²⁹ Jisaso nánɪ xegɪ aŋɪyo aɪwá xwé bɪ rɪyamɪ nerɪ ŋweaŋáná takɪsɪ nánɪ nɪgwɪ uráparɪgɪá wa tɪni áamá wɪnɪyɪ tɪni nɪbɪro nawɪni awaú tɪni nɪŋweámáná aɪwá nɪnɪro yarɪná ³⁰ Parisi wa tɪni Gorɪxoyá ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪá wo tɪni Jisaso nánɪ wɪepɪsarɪŋowamɪ anɪŋúmɪ ikaxɪ nurɪro re urɪgɪawɪxɪni, “Soyɪné takɪsɪ nánɪ nɪgwɪ uráparɪgɪá awa tɪni áamá ɪwɪ yarɪgɪá wɪnɪyɪ tɪni pí nánɪ inɪgɪ nɪro aɪwá nɪro yarɪŋoɪ?” urɪfagɪa ³¹ Jisaso ewayɪ xwɪyɪfá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪni, “Ámá nanɪ yarɪgɪáyɪ nanɪ oneaimɪxɪnɪrɪ xwɪrɪ tɪŋɪ e nánɪ warɪgɪárɪni? Oweoɪ! Sɪmɪxɪ yarɪgɪáyɪnɪ xwɪrɪ tɪŋɪ e nánɪ warɪgɪárɪni.” Ewayɪ xwɪyɪfá apɪ nurɪrɪ ³² re urɪŋɪnɪgɪni, “Nionɪ áamá wé rónɪŋɪ imónɪgɪáyɪ wigɪ yarɪgɪáyɪ rɪwɪmɪni mamoro sanɪŋɪ imónɪro oépoynɪrɪ bɪŋámanɪ. ɪwɪ yarɪgɪáyɪ rɪwɪmɪni mamoro sanɪŋɪ imónɪro oépoynɪrɪ bɪŋárɪni.” urɪŋɪnɪgɪni.

“Wɪepɪsarɪŋowapɪ nánɪ aɪwá ŋwɪfá mɪŋwɪrɪrɪnɪ yarɪŋoɪ?” urɪgɪá nánɪrɪni.

³³ Ámá wa Jisasomɪ re urɪgɪawɪxɪni, “Jono wɪepɪsarɪŋowa ínɪná aɪwá ŋwɪfá ŋwɪrɪrɪnɪro Gorɪxomɪ rɪxɪŋɪ urɪro yayarɪgɪárɪni. Parisiowayá wɪepɪsarɪŋowa enɪ axɪpɪ yarɪgɪárɪni. E nero aɪwɪ joxɪ wɪepɪsarɪŋyɪf aɪwá ŋwɪfá bɪ mɪŋwɪrɪrɪnɪ ínɪná aɪwá nɪro inɪgɪ nɪro yarɪgɪárɪni.” urɪfagɪa ³⁴ Jisaso “Nionɪ gɪ wɪepɪsarɪŋáowa tɪni ŋweaŋáná awa aɪwá ŋwɪfá ŋweapaxɪmanɪ.” urɪmɪnɪrɪ nánɪ ewayɪ xwɪyɪfá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪni, “Ámá wo apɪxɪ meámɪnɪrɪ aɪwá imɪxɪfɪyɪf áamá aɪwá apɪ nɪpɪrɪ nánɪ bɪáyɪf apɪxɪ meáo sɪni ayɪ tɪni ŋweaŋáná aɪwá ŋwɪfá ŋwɪrɪrɪnarɪgɪárɪni? Oweoɪ! ³⁵ E nerɪ

aiwi apixf meáo sfá obaxf wí nórimáná enáná áamá wí omi wanfnimixáná íná áamá ayf diñf sipí wiarinagf nánf aiwá ñwáf ñwiráriniprfáriní.” uriniginí. ³⁶ Xfo raprapf sinúninif imóninagf nánf ewayf xwiyfá ámi rípi uriniginí, “Ámá wo xegf raprapf urú axeninagf niwinrfná prómíní nánf xegf sinú nimeari naxerf proraríní? Oweot! Sinú naxerfná xwírfá ikixeninoi. Sinú eni naxerf próánáyf urú yapf xixeni axípi imóninimeninoi.” nuríri awa wigf eníná dánf “Nene e nerfná wé róninif nimónirane niperfnáyf ananí Gorixo tñf e nánf peyanfwaríní.” nira wagfápi siní yarigfápi tñf xwiyfá siní tñf nawíní ikwieropfrixiníri ewayf xwiyfá e uriniginí. ³⁷ Ámi axí rípi re uriniginí, “Ámá wo re yarínimaní. Memé wará sixf urfyo iniigf wainf siní iwajfá yarínimaní. E nerfnáyf, memé wará sixf awá nupiyíníri wainf api purf memé wará sixfwá xwírfá ikixéníri eninoi. ³⁸ Iniigf wainf siníyf memé wará sixf siníyfyo iwajfá yarigfáriní.” uriniginí. ³⁹ Xfo yarínípi nánf ámi ewayf xwiyfá rípi uriniginí, “Ámá gíyf iniigf wainf príyf nínimáná siní siníyf nánf wimónariníri? Oweot, siní siníyf nánf mívimónf ‘Príyf apáníri.’ rarigfáriní.” uriniginí.

6

Sabarfáyo “Ñwfáriní.” ríninípi yaríní wigfá náníriní.

¹ Jisaso xegf wiepsarinowa tñf Sabarfá wiyimí wítf omíníyo áwinimí ófyo nuróná wítf siyf yáninif siní yiyírimf nemáná mamíwí nánf wé tñf xwiyxwiyf níroro nigápanf warfná ² Parisi wa re urigfawixíní, “Soyfné sabarfáyo ‘Ñwfáriní.’ ríniníyo pí nánf aiwá nímíaga warinoi?” urfagfá ³ Jisaso re uriniginí, “Míxf ináyf Depito eníná eníyf siní fá míroariní renoi? Oweot, fá níroro aiwí siní nífá mimóninoi. O tñf áamá xfo tñf emearigfáyf tñf agwf niwírfná ⁴ senfá aní Gorixo nánf peaxf tayarigfíwámí o nípawíri ‘Ñwfáriní.’ ríniníyf, bisfkerfá Gorixo nánf peaxf tayarigfáyf nimeari níníri xegf áamá níkumíxiníri emearigfáyo míní winiginí. Bisfkerfá peaxf tayarigfá api sa apaxfpaniní imónigfáwaní ananí nípaxfíní.” nuríri “Depito e yarfná Gorixo míxf wí murípa ení enagf nánf gf wiepsarináowamí pí nánf míxf urarinói?” urimíníri nánf e nuríri ⁵ “‘Sabarfáyo ayf ananíní.’ rípaxorfáni?” oyaiwípoyníri re uriniginí, “Ámá imóninóní Sabarfáyo xiáwoníní.” uriniginí.

Wé kiríní ení womí naní imíxiní náníriní.

⁶ O Sabarfá ámi wiyimí rotú aníyo nípawíri uréwapíyarfná áamá wo — O xegf wé náú kiríní enoríní. O ení e ñweanáná ⁷ Gorixoyá ñwáf ikaxf eáninípi mewegfá wa tñf Isíreríyfá Parisiyí ríniníyf wa tñf Jisaso áamá wé kiríní enomí naní imíxáná none xwiyfá oumeaaraneyníro omí xwayf niwiníro ñweanagfá aí ⁸ Jisaso awa xfomí “Xwiyfá oumeaaraneyf.” níyaiwíro ñweanagfá nánf diñf adadf niwíri áamá wé kiríní enomí re uriniginí, “Níwiápnímeámí níbirí ámáyo áwiní e rónapeí.” urfagf o níwiápnímeámí níbirí áwiní e róáná ⁹ Jisaso áamá e awí eánigfáyo re uriniginí, “Nioní yaríní bí oseaimíní. ‘Sabarfáyo naní niwírfnáyf, ayf ananíní.’ ríyaiwíarinói? ‘Sipí niwírfnáyf, ayf ananíní.’ ríyaiwíarinói? ‘Sabarfáyo áamá naní oimónípoyníri naní nímixírfnáyf, ayf ananíní.’ ríyaiwíarinói? ‘Ámáyo xwírfá níxerfnáyf, ayf ananíní.’ ríyaiwíarinói?” nuríri ¹⁰ áamá e éf ñweagfá níyoní siníwí niwinímémáná wé kiríní enomí re uriniginí, “Díxf wé irú pfmíxeí.” urfagf o e éáná re eniginí.

Xegí wé naní imón+η+nigini. ¹¹ Xegí wé naní imón+agi Parisiowa s+ηwí e n+winiro wigí xwioxíyo dání r+án+ηí n+wóróa úagi nuro wigí+pi j+ami dání re r+ing+awixini, “None Jisasomi pí wipaxí+rini?” r+ing+awixini.

Xfo nani waf wur+meip+r+awami r+pean+ nani+rini.

¹² Iná Jisaso xano Gor+xomi xw+y+á r+r+mí wim+n+rí d+wf m+η+yo n+peyiri s+á ayimi Gor+xomi xw+y+á nura nuri ¹³ r+xa w+áni wónána “Wiep+sari+η+yí ob+poi.” n+r+rí ayo wé wúkaú s+kwí waúm+ní n+r+pearí “Nigí wáf nur+meip+r+oy+nér+ní.” ur+η+nigini. Ámá wé wúkaú s+kwí waú r+pean+owa wigí yoí rowar+ní. ¹⁴ Saimono, omí Jisaso yoí ámi bí Pitaoyí w+r+ηor+ní. O t+ní omí xogwáo Ad+ruo t+ní Jemiso t+ní Jono t+ní Piripo t+ní Batoromuo t+ní ¹⁵ Mat+yuo t+ní Tomaso t+ní Ar+piasomi xewaxo Jemiso t+ní Saimono t+ní —O xegí yoí bí Seretoyí r+n+ηor+ní. O t+ní ¹⁶ Jemisomi xewaxo Judaso t+ní Is+kar+iotí dání Judaso t+ní —O Jisaso nani m+yí ur+ηor+ní. O t+ní+rini.

Amáyo uréwap+yiri naní im+x+rí ení nani+rini.

¹⁷ Jisaso ámá xfo r+peá+owa t+ní d+wf m+η+yo dání n+wero ayoxí naní e r+owapána oxí ap+xí obaxí íníná x+omi x+dari+g+áyí t+ní ámá obaxí Judia p+ropen+síyo dání+yí t+ní wigí aní xwé bí Jerusaremí dání+yí t+ní ámá émáyí aní biaú Taiayí r+n+η+pi t+ní Saidon+yí r+n+η+pi t+ní —Aní apiaú raw+rawá imaní t+ní anwí e ikw+rón+η+piaúr+ní. Aní apiaúmi dání+yí t+ní ¹⁸ ayí Jisasomi ar+á wianiro b+miro negí s+im+x+yí naní oneaim+x+n+rí b+miro oxí ap+xí im+ó d+ηí x+xérorí x+xean+ηí wirí eg+áyí b+miro éána o im+ó m+xí umá+n+rí ámá n+yoni naní nim+xa urí yar+ána ¹⁹ oxí ap+xí n+ní oyá ení s+xí eán+η+pi ámá n+yoni pírán+ηí im+xar+ηagi n+winiro ayí ení n+b+iro omí wé amáf rónan+iro eg+awixini.

“Yayí seain+rí d+ηí sipí seairí éwin+igini.” ur+ηí nani+rini.

²⁰ Jisaso xegí wiep+sari+η+yo s+ηwí n+wiga nuri re ur+η+nigini, “Sey+né am+ípí nani d+wf ikeamónar+g+áy+né Gor+xo xfo xegí xwioxíyo m+meámí nerí seamen+wean+é páwip+r+á nani yayí seáy+mi dání oseain+ní. ²¹ Aiwá nani agwí ríná d+wf ikeamónar+g+áy+né anani aiwá n+ro agwí ími seayiri ep+r+á nani yayí seáy+mi dání oseain+ní. Agwí sey+né d+ηí sipí n+seairí ηwí oeá+rí aiwí r+wéná Gor+xo pírán+ηí seamen+wean+é n+páwiro n+ηwear+náyí r+ip+á r+ip+r+á nani yayí seáy+mi dání oseain+ní. ²² Sey+né ámá imón+ηaoni n+x+dari+g+áy+né enagi nani ámá wa s+mí t+ní seairí xegí wúmí nani m+xí seax+dowá+ro ikay+wf n+sear+ro segí yoí xw+raim+mí sear+ro sea+ána xw+r+á mimón+paní. ²³ Ámá wí sipí e seaikárar+η+g+á n+win+r+náyí, re yaiwí+r+xini, ‘Nene sipí neaikárar+g+ápa wigí xiáwowa ení Gor+xoyá w+á rókiamoag+awami sipí wikárar+g+r+ani?’ n+yaiwiro sey+né idána an+nami n+peyiróná Gor+xo naní wí seaiap+n+á enagi nani n+mawirí n+xeamorí yayí seáy+mi dání néra ú+r+xini. ²⁴ E nerí aiwí sey+né am+ípí wí m+múrón+pa eg+áy+né an+gwiní aweyí! S+á w+yí sey+né maj+á seaór+n+fáriní. Agwí ríná am+ípí yayí seain+paxí imón+η+pi r+xa n+mearo sirí muní n+ηwearo aiwí r+wéná r+n+ηí meap+r+á enagi nani d+ηí sipí seaíwin+igini. ²⁵ An+gwi íníná aiwá n+ro agwí ími seayiri yar+g+áy+né, aweyí! S+á w+yí sey+né maj+á seaór+n+fáriní. R+wéná Gor+xoyá xwioxíyo m+páwí agw+ána ep+r+á nani d+ηí sipí seaíwin+igini. An+gwi yayí ero r+ip+á r+ro yar+g+áy+né, aweyí! S+á w+yí sey+né maj+á seaór+n+fáriní. R+wéná Gor+xo ámáyo pírán+ηí umen+wean+é m+páwipa ner+ána d+ηí sipí n+seairí ηwí eap+r+á enagi nani d+ηí sipí seaíwin+igini. ²⁶ Sey+né ámá n+ní seáy+mi seamearar+g+áy+né, aweyí! S+á w+yí sey+né maj+á seaór+n+fáriní. En+ána segí seáwowa mimóní

wíá rókiamoagfáwami seáyimi umearagfápa agwi seyíne eni seáyimi seameararfná dñj re niyaiwiro, 'Nene eni áamá Gorixoyá mimónipa enagwi nani oyá xwioxíyo páwianfwámani.' niyaiwiro dñj sipi seaíwiniñini.

"Símí tñi seaiarigfáyí nani wá oseaurini." urñj naniñini.

²⁷ "E niñini aiwi seyíne arfá niarigfáyíne re érixini. Áamá seyíne wikí seaónigfáyo nani seaimóni áamá símí tñi seaiarigfáyo nanj wimixiro ²⁸ áamá ikayfwí tñi niñini seararigfáyo Gorixo píranñj owimixiniñi ero áamá xwiraimimí seararigfáyí nanj oimónipoyiniñi Gorixomi yariñj wiro érixini. ²⁹ Áamá wo maripñwíyo midáni reáána ámi midáni eni anani xe reáwiniñini. Áamá wo dixí iyfá niñini rapirfnáyí, xe onirapiniñi dixí sorfá eni 'Xe onirapini.' yaiwirixini. ³⁰ Áamá giyí giyí yariñj síanáyí, anani mñi wirí giyí giyí riráfáyo ímí tñi 'Ámi niapipoyi.' murípa eri érixini. ³¹ 'Áamá e oniipoyi.' yaiwiarñjpa joxi eni e wiirixini. ³² Joxi re niyaiwirfnáyí, 'Áamá nioni nani wimónariñjyí naniñi nimónarini.' niyaiwirfnáyí, áamá giyí seáyimi rimepfrfáriní? Oweoi! Áamá fwí nera warigfáyí aí áamá wiwanñjyí nani wimónariñjyí nani wimónariñjini. Ayinani seyíne nani wimónariñjyí naniñi niseaimónirfnáyí, weyí áamá wí seamearipfrfámani. ³³ Seyíne áamá nanj seaimixarigfáyoní nanj niwimixirfnáyí, weyíyí áamá giyí seamearipfrfáriní? Oweoi! fwí nera warigfáyí aí áamá nanj wiarigfáyo xixeni nanj wiarigfáriní. Ayinani áamá seyíne nanj seaimixarigfáyoní nanj niwimixirfnáyí, weyíyí áamá wí seamearipfrfámani. ³⁴ Seyíne woxi 'O idána ámi xixeni niapipaxfrini.' yaiwiarñjyoní mñi niwirfnáyí, weyíyí áamá giyí seamearipfrfáriní? Oweoi! Áamá fwí yariñjyí aí wigí wfami 'Idána ámi xixeni neaiapipaxfrini.' yaiwiarigfáyo mñi wiarigfáriní. Ayinani woxi 'O idána ámi xixeni niapipaxfrini.' yaiwiarñjyo mñi niwirfnáyí, weyíyí áamá seamearipfrfámani. ³⁵ Áamá seyíne símí tñi seaiarigfáyí nani seaimóni nanj wimixiro amipi wí mñi niwirfná 'Xfóyá eni oniapini.' niyaiwipa érixini. E nerónáyí, niaíwí Nwta seáyí émi ñweañoyá nimóniro oyá nanj wí meapfrfáriní. Seyíne xfóyá niaíwí enagi nani áamá xómi yayí mñiwífáyo tñi sipini yariñjyí tñi wá wianarñjpa érixini. ³⁶ Segí ápo ámayo ayá nurimixiri yariñjpa seyíne ayá nurimixiro érixini.

Ewayí ikaxí siyikwí nani urñj naniñini.

³⁷ "Joxi áamá wo yariñjagi siñwí niwiniñiná 'O sipi yariñi.' mñipani. E nerfnáyí, joxi nani Gorixo 'O sipi yariñi.' rinfámani. Joxi ámayo xwiýfá mumearipani. E nerfnáyí, Gorixo xwiýfá rimearinfámani. Joxi áamá wí fwí sífapi yokwarimí niwirfnáyí, Gorixo anani joxiyáyo yokwarimí siñfáriní. ³⁸ Joxi ámayo mñi niwirfná sipí mñi wipa neri yariñjpa Gorixo mñi siapinfáriní. Ámayo mñi niwirfná 'Xwé owimini.' yaiwiro aiwá sixí ímímí neróná sixí úrore wé tñi kisiñisiñi ero nemána rixa niyurfnowíána mñi niwiróná xegí iyfáyo wiároarigfápa Gorixo eni xixeni e mñi siapinfáriní. Amipi xixeni joxi wiarñjpa Gorixo xixeni e siapinfáriní." urñjiniñini.

³⁹ Jisaso xegí wiepñsarñjyí nioni urarñj jfayí arfá nikeamoro áamá siñwí supáriní imóniprixiniñi ewayí xwiýfá rípi urñjiniñini, "Seyíne 'Siñwí supáriní wo wfómi anani nipemeámí ófyo unñjoi.' riyaiwiarñjoi? Awaú niwaúni xwáñwíyo eainpisiñi." nuriri ⁴⁰ xfóyá wiepñsarñj seáyí e nimóniro wigí dñjyo dani anani eprixiniñi re urñjiniñini, "Niaíwowa uréwapñyariñjomi seáyí e múronarigfámani. Xami nuréwapñya numána enána uréwapñyariñj tñi xixeni imónarigfáriní." nuriri ⁴¹ xfóyá

wiepiſariŋtyf ƒwƒ ayf yariġfáyf pƒni mƒwiárƒpa nero áma wí yariġfáyf nánƒni “Pƒni wiárƒpoyi.” urƒpƒrixiƒniƒri ewayf xwƒyƒá ámi bi rƒpi urƒŋiŋigƒni, “Segf sƒŋwƒyo ƒkƒá xwé wánƒŋf ƒweaŋagi aƒ sƒŋwƒ mainenƒpa nero dƒxƒ imónƒġfáyf womƒ sƒŋwƒ sƒyikwƒ onƒmiá bi ƒweaŋáná pí nánƒ sƒŋwƒ winƒmeaarƒġfárƒni? ⁴² ƒkƒá xwé awá segf sƒŋwƒyo ƒweaŋagi sƒŋwƒ mainenƒpa nerƒná arƒge nerƒ dƒxƒ imónƒġá omƒ ‘Sƒŋwƒ sƒyikwƒ onƒmiá ƒweaŋƒpƒ orƒmeámƒni.’ urƒrƒárƒni? Naŋf rƒri sƒpƒ rƒri yariŋoxƒni, ƒkƒá xwé joxƒyá sƒŋwƒyo ƒweaŋƒwá emƒ nƒmamónƒmáná sƒŋwƒ píráŋŋf nanƒmáná dƒxƒ rƒri xƒmeáoyá sƒŋwƒyo onƒmiá ƒweaŋƒpƒ ananƒ mearƒárƒni.” urƒŋiŋigƒni.

Ewayf ikaxf ƒkƒá sogwƒ nánƒ urƒŋf nánƒriƒni.

⁴³ Xegf wiepiſariŋtyf píráŋŋf nero oŋweáƒpoyƒniƒri ewayf xwƒyƒá ámi bi rƒpi urƒŋiŋigƒni, “ƒkƒá sƒyƒwƒ rƒŋƒna sogwƒ naŋf wearƒŋfmanƒ. ƒkƒá onagwá eŋƒna sogwƒ sƒpƒ wearƒŋfmanƒ. ⁴⁴ Áma ƒkƒá sogwƒ weŋagi nƒwƒniƒrƒnáyƒ dƒŋf ‘ƒkƒá yoƒ ayo rƒniŋf iyf rƒwenƒ?’ yaiwiarƒġfárƒni. ƒkƒá pikƒ sogwƒ nƒdƒrƒnáyƒ eŋwixƒyo darƒġfárƒni? Wainƒ sogwƒ nƒdƒrƒnáyƒ ará ekƒrƒkwƒyo darƒġfárƒni? Oweo! ⁴⁵ Áma naŋtyf wigf xwioxƒyo dánƒ dƒŋf naŋf moro píráŋŋf néra uro yariġfárƒni. Áma sƒpƒyƒ wigf xwioxƒyo dánƒ dƒŋf sƒpƒ moro ƒwƒ néra uro yariġfárƒni. Áma xwƒyƒá nƒrƒrƒnáyƒ xwioxƒyo dánƒ sƒpƒ nánƒni dƒŋf nƒmorƒná sƒpƒni rarƒġfárƒni. Naŋf nánƒni nƒmorƒná naŋƒni rarƒġfárƒni.” urƒŋiŋigƒni.

Ewayf ikaxf sƒŋá aŋf mƒrarƒġfwaú nánƒ urƒŋf nánƒriƒni.

⁴⁶ Ewayf xwƒyƒá ámi bi rƒpi urƒŋiŋigƒni, “Pí nánƒ ‘Ámƒnáoxƒni, Ámƒnáoxƒni,’ nƒniƒriro aiwƒ nionƒ seararƒŋáƒpƒ mepa yariŋoƒ? ⁴⁷ Áma ġyƒf ġyƒf nionƒ tƒámƒni nƒbƒro nionƒ searƒáƒpƒ arƒá nƒniro xƒxenƒ axƒpƒ yariġfáyf ‘Áma óniŋf rimónƒni?’ oyaiwƒpoyƒniƒri ewayf xwƒyƒá bi nƒrƒri sƒwánƒŋf oseaimƒni. ⁴⁸ Áma o sƒŋá aŋf nƒmƒrƒrƒná xámi sƒŋá nƒta yapƒrƒe xwƒá sewiárƒónƒŋf xapƒxapƒ nƒmirƒ eŋf tƒni ƒniƒmi nƒmiga nƒwémáná sƒŋá yapƒniŋagi nƒwƒniƒriŋe dánƒ sƒŋá piárá nƒkƒkƒíróa nƒyapƒrƒ aŋf mƒrarƒŋónƒŋf imónƒŋoƒ. Inƒá xwé neáƒsáná iniġf waxf nƒwerƒná aŋiwámƒ nƒmiákwiri pƒneámƒniƒri étyf o píráŋŋf mƒrƒŋf eŋagi nánƒ wiŋwƒ wí mimeaŋiŋigƒni. ⁴⁹ E nerƒ aiwƒ áma ġyƒf ġyƒf nionƒ searƒáƒpƒ arƒá nƒniro aƒ xƒxenƒ axƒpƒ mepa yariġfáyf áma rónƒŋf imónƒŋoƒ. O aŋf nƒmƒrƒrƒná sƒŋá piárá yapƒniŋe dánƒ sƒŋá nƒkƒkƒíróa yapƒni nánƒ xwƒá bi mƒmƒ úrapí xwƒáyonƒ seáyf e nƒta nƒpuri mƒrƒrƒfƒyƒ iniġf waxf nƒweapƒrƒ miákwíáná aŋƒni iniġfyo nƒpƒneamioari anƒpá imónárƒŋiŋigƒni.” nurƒri “Nene enƒ Jisaso nearƒƒpƒ nƒwiaƒkƒrƒná aŋiwá yapƒ Gorƒxo anƒpá neaimƒxiƒnƒrƒani?” oyaiwƒpoyƒniƒri nánƒ ewayf xwƒyƒá apƒ urƒŋiŋigƒni.

7

Porisf woyá omƒŋf wiarƒŋomƒ naŋf imixƒŋf nánƒriƒni.

¹ Jisaso, oxƒ apƒxƒ arƒá wiarƒná xwƒyƒá apƒ nƒpƒni nurárƒmáná aŋf wíyo xegf yoƒ Kapaneamiyo nánƒ nurƒ ƒweaŋáná ² wauyf porisf ámƒná imónƒŋf woyá áma xƒnáinƒŋf nimónƒri omƒŋf wiarƒŋo —O porisf ámƒná imónƒŋo dƒŋf sƒxƒ wiŋorƒni. O simƒxƒ nerƒ rƒxa nƒpémƒniƒri yarfƒná ³ “Jisaso nƒbƒri aŋf apimi ƒweanƒ.” rƒnarƒŋagƒa arƒá e nƒwirƒ Judayf ámƒná wa Jisasomƒ owirƒmeáƒpoyƒniƒri re urowárƒŋiŋigƒni, “Soyƒné nuro ġf ƒnókƒniŋf omƒŋf niarƒŋf ro nánƒ yariŋf re nƒwƒpoyf, ‘Joxƒ ananƒ

nibiri oyá xínáiníjé nimóniri omíjé wiiariño ríxa nípepaxé yariñagí nání píraníjé wimixiréini? yariñé e níwípoyí.” uowáraná ⁴ awa nuro Jisasomi níwímearo wauní rixíjé re urígfawixíni, “O émayí wo enagí aiwí píraníjé neaiariño enagí nání joxí níbirí oyá xínáiníjé omíjé wiiariñomi píraníjé wimixiyí. ⁵ O Judayene díjé níneañwírírí negí rotú añé jáyé miraní nání neaiapíñoríni.” uríagá ⁶ Jisaso awa tíni nuro porisí áminá imóniñooyá añé tíjé e añwi e rémóaná porisí áminá imóniño xegí ámá níkumíxíníri emearígfá wami re uowáriníjéni, “Jisasomi níwímeari Porisí áminá imóniño re nearowáriñoi urípoyí, ‘Ámináoxíni, nioní síni upupígfí siaríná nañímani. Nioní ámá nañoni síñagwíni. Joxí nioniyá añíyo wí íwiapípaxímani. ⁷ Xámí níwaníñoni ‘Ámá nañoni meníni.’ níyaiwiníri nání joxí sirímeámíri níbíríni. Ayínání díxé roñe dání píné ráná gí omíjé níiariño ámi nañé imóniñoi. ⁸ Nioní ámá ‘Omíjé ayé ayé eí.’ nírarígfíowami ínimi wuríniñíni. Nioní ení porisí wa ínimi nuríniñoi. Gí porisí womí ‘Joxí añé uí.’ uráná sa waríñíri. Womí ‘Beí.’ uráná sa xixení baríñíri. Gí inókíníjé omíjé níiariñé womí ‘E eí.’ uráná xixení yariñíri.’ Jisasomi e urípoyí.” uowáraná ⁹ awa nuro Jisaso tíni óf e óróf níniro e uráná Jisaso ududí níwiri níkínimóníri oxí apíxé epíroyé nero númi uxídígfáyo re uríñíjéni, “Wauyé porisí áminá imóniño díjé nínikwírorí yariñípa nígfí Isíreríyíne aí woxí nioní díjé xixení múníkwíroaríni.” uráná ¹⁰ xwíyíá uowárenapíáwa ámi wígfí añé e nání nuro xegí omíjé wiiariño ríxa ámi nañé riwo ñweañagí wíngíawixíni.

Íwé síkíjé píyí womí “Wíapínímeaí.” uríñé náníri.

¹¹ Jisaso wauyé porisoyá omíjé wiiariñomi píraníjé nímixíri ríxa sía wí óráná o añé bimí yoé Neníyí ríniñíyo nání nurí xegí wíepísaríñowa ení o tíni nuro ámá oxí apíxé obaxí nawíni nuro ¹² añé apimí ákíjé íwí e rémoaníro yaríná Jisaso weníjé éyí wíniñíjéni. Ámá píyí wo —O síni íwé síkíñoríni. Xexírímeáo wo mayoríni. Xínái apíxé aníríni. Omí xínái tíni oxí apíxé e dájé obaxí tíni xwíá weyaníro añé apimí dání nímeámi íwiapíñagí Jisaso síñwé e níwíníri ¹³ píyomi xínáimí wá níwianíri re uríñíjéni, “Nwé eaaríñíyí píní wíáreí.” nuríri ¹⁴ añwi e níbirí íkwíañwé píyo wenínamí fá níxíríri ámá nímeámi warígfáyé sa e rówapíñáná o píyomi re uríñíjéni, “Íwé síkíjé roxíni, ríxa wíapínímeaí.’ ríraríñíni.” uráná re eníñíjéni. ¹⁵ Píyo níwíapínímeari éf níñwearí iwamífo píné raríná Jisaso ámi xínái tíjé e uwáriaríná ¹⁶ ámá níni wáyé níkáríniro Goríxomi seáyí e numeróná re rígfawixíni, “Goríxoyá wíá rókiamoaríñé seáyí e imóniñé wo riwo ríneauowárenapíñoi? Goríxo Isírerene nání díjé nímorí arírá neainíña nání riwo ríneauowárenapíñoi?” níniro e yaríná ¹⁷ Jisaso e éfpí nání xwíyíá Judayé añé níyoní yané níwéa nurí mídimídání ení ríniñéniñíni.

Jono xegí wíepísaríñowa waúmi Jisaso tíjé e nání uowáriníjé náníri.

¹⁸ Jono xegí wíepísaríñowa Jisaso éf apí nípíni nání áwané uráná ¹⁹ o xegí wíepísaríñé waúmi “Eíni.” nuríri Áminá Jisaso tíjé e nání re uowáriníjéni, “Nuri yariñé re wípíyí, ‘Joxí nání Jono ‘Níbiníáríni.’ neararíñoxíriani? Wo ámi ríwíyo bíno nání síni xwayé naníri ñweanfwarani?’ Nuri yariñé e wípíyí.” uowárfagí ²⁰ awaú nuri Jisasomi re urémeagíisixíni, “Jono wayé níneameaia waríño joxí tfe nání re yearowáriñoi, ‘Omí yariñé re wípíyí, ‘Joxí Jono ‘Ríwíyo níbiníáríni.’ neararíñoxíriani? Wo ríwíyo bíno nání síni xwayé naníri ñweanfwarani?’”

yarínj e wípiyi.’ yearowárinjoi.” uráná ²¹ axíná Jisaso áamá simixí xixegíni yarigfáyo nanj imixiri sijnw supárigfá obaxfyo sijnw anipri nani wiri imfó amáyo xixeroarinjyo mixí umáinri nerí ²² awaúmi re uriniginini, “Awagwí nuri amipi nini nioni re yaríná sijnw nanri arfá niri éfiyí nani Jonomi áwanj urípiyi, ‘Sijnw supárigfáyí ámi sijnw aniro sikwí ikf egfáyí ámi anj ero peyiyí tífáyí wigf wará nanj iniro arfá pírónigfáyí ámi arfá ero áamá péfáyí ámi wiápinimearo áamá sipíyo xwiyfá yayf winipaxfpi arfá wiro yarínjoi.’ urípiyi.” nuriri ²³ re uriniginini, “Ripi eni urípiyi, ‘Yeáyf neayimixemeanfa nani arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfo e enfáriní. E enfáriní.’ yaiwiarigfápi tñni xixeni mepa yarínjagi sijnw ninaniri aiwi nóreámioari dñj minkwíropa nerí ‘Ayí omani.’ miyaiwipani. Áamá e yarigfá gíyí gíyí Gorixoyá dñj tñni yayf winipaxfyrini. Jonomi e urípiyi.” uriniginini.

Jisaso Jono nani uriniginini.

²⁴ Jisaso, Jonoyá wiepisarinjowau rixa úaná, o áamá e epíroyf egfáyo Jono nani re uriniginini, “Xami seyiné Jonomi sijnw winanro nani áamá dñj meanje nani nuróná pí áamá sijnw winarigfawixini? Áamá enj meáninj iminj yaríná wakwinjw winjw nimearfninj imóninj womi sijnw winanro riwarigfawixini? Oweoi! ²⁵ Aga pí áamá sijnw winanro warigfawixini? Áamá rapirapf yarapayf enj wú yíninj womi winanro áamá dñj meanje nani riwarigfawixini? Oweoi! Áamá rapirapf yarapayf nanjini niyínro njweagfáyf mixí ináyfya anjyo njwearigfáriní. Áamá dñj meanje njwearigfámani. ²⁶ Aga pí áamá sijnw winanro warigfawixini? Gorixoyá wfá rókiamoarinj womi sijnw winanro riwarigfawixini? Oyi, wfá rókiamoarinj womi sijnw winanro ugfá aiwi Jono áamá yeáyf seayimixemeanfa nani xwfá piaxfyo dání iwiaronfo nani wáf urimemini nani uowárenapinj enagi nani o Gorixoyá wfá rókiamoarigfá niyoní xixeni imóninjomani. Seáyf e múronorini. ²⁷ Jono nani Bkwf Gorixoyáyo rfwaminj re nirinri eánini, ‘Gorixo xegf xewaxomi re uriniginini, “Nioni gf xwiyfá yanj wiowárimfáyo joxi xami nrimearf áamá nisanri epri nani ófninj nisimoia unfá nani uowárimfáriní.” uriniginini.’ Rfwaminj e nirinri eánini.” nuriri ²⁸ re uriniginini, “Nioni seararinjini. Jono áamá yeáyf seayimixemeanfa nani arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfo nani ófninj imonjo enagi nani áamá nini aiwi wo Jonomi seáyf e imónini nani xirigfámani. E nerí aiwi áamá gíyí gíyí nioni nixdíro Gorixoyá xwioxfyo páwiro yarigfáyf xwiyfá nioni nani wáf nurimeipfripf xwiyfá Jono wáf rimenfipimi seáyf e imóninjagi nani áamá ayf onfpi aiwi Jonomi eni seáyf e imóninjoi.” uriniginini. ²⁹ Áamá nini tñni takisf nani nigwf nearáparigfáyf tñni Jono wáf urimearinjagi arfá niwiro nisanro Jono wayf umeaiarfna rípi urigfáninj imónini, “Gorixoxi wé róninjoxi óf nene uyínini yarínjwaéne nani imófpi xixeni neamoifriní.” urigfáninj imónini. ³⁰ E nerí aiwi Parisiowa tñni njw íkaxf eáninjpi mewegfáwa tñni Jono wayf oneameainri sijnw miwinipa neróná amipi Gorixo ‘Awa oépoyf.’ yaiwífipimi rfwf umogfawixini. ³¹ Jisaso ámi re uriniginini, “Ewayf xwiyfá pípi nirinri áamá agwf ríná njweagfáyfne áamá wo wo Gorixo seyiné nani uowárinjagi aiwi seyiné miseaimónarinjfyfne nani ‘Ayfninj imónini.’ rimfni? Seyiné píninj imóninjoi?” nuriri ³² re uriniginini, “Seyiné niaíwí rípiáninj imóninjoi. Niaíwí bia makerfá tñj e nífá neróná niaíwí bfbiami rfaiwá re urarinjoi, ‘Nepiane webfí rarinjagwi aí sepiayfne simininj miyarínjoi. Nepiane njwapé

rariŋagwi aí sepiayíné ámixtá bí miyaríŋoi.’ rinarigfápianíŋf imóníŋoi.
³³ Seyíné re egfápi nání ewayf xwíyftá api searariŋini. Seyíné Jono wayf nĩneameaia waríŋo nibirfná aiwá nanf minpa eri iniŋgf wainf minpa eri yariŋagi sŋwí nĩwiniro nání ‘Ámá royf imfó xixéroariŋorfaní?’ rariŋfáriní. ³⁴ Seyíné ámá imóníŋaoni eni nibirfná aiwá nĩri iniŋgf nĩri yariŋagi nĩnanĩro nání re rariŋfáriní, ‘O aiwá eŋf neri naríŋorini. Iniŋgf wainf eni naríŋorini. Ámá takisf nání nĩgwí nearáparigfáwa tñní ámá fwf yariŋfá winiyf tñní nĩkumixinĩri emearíŋorini.’ rariŋfáriní. ³⁵ E neri aiwi oxí apixf wini wini diŋf píraníŋf neŋwĩpero Jono tñní nioní tñní nání ‘Awaú nanf yariŋii.’ yaiwiarigfáriní.” uríŋiniginí.

fwf inaríŋf wimĩ yokwarimf wiíŋf nánĩri.

³⁶ Ámá Parisi wo Jisasomi yariŋf re wiŋiniginí, “Joxi anani nioní tñní gf aŋfyo aiwá naniréwi?” urfagi Jisaso oyá aŋfyo nĩpáwiri aiwá nanĩri nání wigf yariŋfápa xwápiyi nĩkfrómáná nawini aiwá narfná re eŋiniginí. ³⁷ Apixf fwf inaríŋf wí, aŋf apimi ŋweaŋí “Jisaso Parisioyá aŋfyo nĩŋweari aiwá narini.” rinaríŋagi arfá e nĩwiri sŋá tñní sixf imixiníŋf wá iniŋgf diŋf nanf eariŋf bí iníŋfwá nĩmeámi aŋf iwámi nĩpáwiri ³⁸ Jisaso síkwí tñŋf e rfwf riwáminí éf nĩrómáná ŋwí nearfná xegf sŋwĩrixí Jisasoyá síkwí sosfáyo nĩyorí í xegf dfá sepiá tñní kwĩkwĩrimf neri síkwíyo kíyf nĩmiaúnĩri iniŋgf diŋf nanf eariŋfpi niwayimómáná gñní nĩwiri e yarfáná ³⁹ Parisio, Jisasomi imánf ikaxf urfó apixf í e wiaríŋagi nĩwiniĩri inĩmi re riníŋiniginí, “Ámá ro nepa Gorixoyá wfá rókiamoariŋo eŋánáyf, apixf fá wiapiyimixariŋí nání xixeni nĩjftá re imónipaxorini, ‘Í apixf fwf inaríŋf wĩri.’ yaiwipaxorini.” Parisio inĩmi dání e yaiwinarfná ⁴⁰ Jisaso o xwioxfyo dání e yaiwiaríŋagi adadf nĩwiri re uríŋiniginí, “Saimone, xwíyftá bí orĩrimini.” urfagi o re uríŋiniginí, “Nearéwapiyariŋoxini, anani nĩrei.” urfagi ⁴¹ Jisaso ewayf xwíyftá rĩpi uríŋiniginí, “Ámá womí ámá waú nibĩri nĩgwí uráfíŋisixini. Wfó K500.00 uráfĩri wfó K50.00 uráfĩri neri nĩŋweagfísáná ⁴² awaú ámi xfomí miwipa eŋáná o nĩwaúminí ayá nurĩmixĩri nĩgwí miní wiŋfpi nání diŋf peá nĩmori kikiŋf eŋiniginí. Ayínáni awaú go go nĩgwí miní wiŋo nání xwapf wimónĩnĩŋoi?” urfagi ⁴³ Saimono re uríŋiniginí, “ ‘Nĩgwí K500.00 uráfĩŋo, o xwapf wimónĩnĩŋoi.’ nimónarini.” urfagi Jisaso re uríŋiniginí, “Joxi diŋf xixeni neŋwĩperĩ rariŋini.” nurĩri ⁴⁴ apixĩ táfáminí nĩkĩnĩmónĩmáná Saimonomĩ re uríŋiniginí, “Apixf rí nioní niaríŋf rí sŋwí wĩnei. Nioní dixf aŋfyo fwiapánáyf joxi negf yariŋwápa miní iniŋgf bí síkwí sosfá igfá eánĩminĩri nání miniapĩni. E neri aiwi apixf ríyf gf síkwí sosfáyo sŋwĩrixí tñní igfá nĩnearĩ xegf dfá sepiá eŋf tñní nĩkwĩriŋoi. ⁴⁵ Joxi ámá xwíyftá báná negf yariŋwápi kíyf minĩmiaúnĩni. E neri aí í nioní nfwĩapĩri ŋweááiná dání síkwí sosfáyo kíyf nĩnĩmiaúga warini. ⁴⁶ Joxi negf yariŋwápa yayf minipa neri ranf bí miŋfyo minĩwayimóini. E neri aiwi apixf ríyf síkwí sosfáyo iniŋgf diŋf nanf eariŋf bí nĩniwayimómáná gñní niŋoi. ⁴⁷ Ayínáni nioní re rariŋini. Í fwf xwapf yagfí aiwi nioní rĩxa yokwarimf wiíá eŋagi nání í nioní nání xwapf nĩwimónĩri nání nanf e niarini. Ámá fwf xwapf mé bí onĩmiápi yariŋfáyf nioní yokwarimf wiíáná ayf nioní nání eni onĩmiápi wimónarĩŋfĩri.” Saimonomĩ e nurĩri ⁴⁸ apixĩmi re uríŋiniginí, “Nioní dixf fwf yariŋfíf rĩxa yokwarimf siíarini.” uráná ⁴⁹ ámá xfo tñní nawini nĩŋwearo aiwá narigfáyf re rinigfawixini, “Ámá royf ‘fwf yariŋfíf yokwarimf wiipaxonĩri.’ nĩyaiwiri rfa rariŋi?” nĩriŋĩro

e yarfná ⁵⁰ Jisaso apixími re uriniginí, “Jíxi dñf níkwfroarínagi nání Gorixo yeáy riyimixemeáfrini. Ríxa kikiá néra ui.” uriniginí.

8

Apixí Jisasomi míranf wigfíwa nánirini.

¹ Jisaso Saimono tñi aiwá nñiri nñweanísána ríxa sfá wí óráná o añf wíyí wíyo xwíyá yayf winipaxf Gorixo xwioxfyo míméámí nerí píranínf umenweanfa nání wáf nurimerí re urimeniginí, “Seyfné íwí yarígfáyf rfwímíni nímamoro nisaníro ñweáfríxini.” urímearfná xfo xegf wiepísarínf wé wúkaú síkwf waú o tñi nawíni nemero ² apixí wíwa ení o tñi nawíni nemero —Wíwa simíxí tfgfíwami Jisaso nanf imíxiri wíwa imfó dñf xixéroarínf tfgfíwami míxí umáñiri wiaríníwa wigf yoí ríwaríni. Wí Mariaíri. Añf yoí Magídara dánf enagi nání ími yoí Magídara dánf Mariaíyí wfríníníri. Í Jisaso imfó wé wfúmi dánf waú dñf xixéroarínf míxí umáñowaríníri. ³ Apixí ámi wí Xusao —O míxí ináyf Xerotoyá boswí woríni. Omí xiepí í xegf yoí Joanaíri. Ámi wí Sasanaíri. Íwa tñi ámi wíwa ení wigf ñígwí tñi aiwá bf imímf ero Jisasomi tñi xegf wiepísarínjowami tñi míranf nñwiayiro númi wagfárini.

Ewayf ikaxf wítf siyf wiáronf nánirini.

⁴ Oxí apixí obaxí añf ayf ayo dánf Jisaso tñf e nání nñbimiro awí eánarfná o ewayf xwíyá rípi uriniginí, ⁵ “Ámá wo o xegf omínfyo wítf siyf nñwiároa umíñiri nání nurí ríxa xwíá yunf ikíxeáríníje píranínf nñwiárorí aí wí ófyo píerófyf ámá wí ófyo nñpurfná xwíriníwí osaxíro ínñf nñbiri mímánf erí eníniginí. ⁶ Ámi wí sfñá íñimi yapínínáná xwíá seáyí e onímíapí eníyo píerófyf apaxf mé nerápirí nñyapíri aiwí iniígf mñrúnínagi nání apaxf mé yíwearíniginí. ⁷ Ámi wí emí pípiñf arfkiáríníje wiáronfyf emí pípiñfyo dánf nawíni nerápmáná emf xenwirárínagi nání wítf ayf urí eníniginí. ⁸ Ámi wí xwíá nanfyo wiáronfyf nerápirí nñyapíri ná nñwerfná aga dñf nñmorí íá mñropaxf weníniginí.” Ewayf xwíyá e nurífná re urayíniginí, “Arfá tfgfáyfné ewayf xwíyá raríná rípi nání arfá ókiarf nñmónfpoyí.” urayíniginí.

“Rípi nání ewayf xwíyá seararíní.” urínf nánirini.

⁹ Xegf wiepísarínjowa ewayf xwíyá apí mñkfpí nání yarínf wíáná ¹⁰ o re uriniginí, “Xwíyá eníná dánf ‘Gorixo xwioxfyo míméámí nerí seamenweanfaríni.’ nñriri íñimi imónínípi nioni wfá searókiamoaríníni. E nerí aiwí ámá nioni dñf mñnikwíró wigf dñf tñi néra warígfáyf nioni ewayf xwíyá nuréwapíyirfná wfá rókiamoagf Aisaiaoyí rññjo nñriri rfwamínf eañípa sfñwí naníro arfá niro nero aiwí mñkfpí nání nñjfa imónífríxini ewayf xwíyáni uréwapíyaríníni.

Wítf siyf wiáronf mñkfpí nání áwanf urínf nánirini.

¹¹ “Ewayf xwíyá mñkfpí rípirini. Wítf siyf nání rññínípi ayf xwíyá Gorixoyánínf imónini. ¹² Ámá wí siyf óf manfpámí píerófynínf imónini. Ayf xwíyá Gorixoyá arfá nñwiro aiwí axíná obo nñbiri ayf xwíyá oyápi dñf móáná o yeáyf uyimíxemeanígniri mñrírakí nñwirí xwíyá oyá wigf xwioxfyo dánf emí míméámí yáraríníri. ¹³ Ámá wí wítf siyf sfñá íñimi yapínínáná seáyí e xwíá onímíapí enáná wiáronfyfnínf imónini. Ayf xwíyá Gorixoyá arfá nñwiróná yayf nñwiníri xfdaníro yarfná xwíyá ná íñimi pípiñfnínf mñwárínagi nání anínf xfdarígfámani. Xwíyá oyápi

xɔdanɔro yarɛnɔgɛ́a nánɛ áamá wí nɛ́bɛ́ro nepa enɛ́ neánɔro ríá xɛ́darɛ́nɔ́nɛ́rɛ́ iwamɔ́ wíwapɛ́yíáná pɛ́nɛ́ wíárarɛ́gɛ́árɛ́nɛ́. ¹⁴ Áamá wí wítɛ́ siyɛ́ emɛ́ pɛ́pɛ́nɛ́ arɛ́kiárɛ́nɛ́nɛ́ wíáronɛ́yɛ́nɛ́nɛ́ imónɛ́nɛ́. Ayɛ́ enɛ́ xwɛ́yɛ́á Gorɛ́xoyá arɛ́a nɛ́wiro aiwɛ́ wigɛ́ yarɛ́gɛ́ápa sɛ́nɛ́ nɛ́xɛ́dɛ́róná amɛ́pí xwɛ́áyo dánɛ́ nánɛ́ dɛ́nɛ́ obɛ́baxɛ́ moro ‘Amɛ́pí wí nionɛ́ mɛ́nɛ́múropa oninɛ́.’ yaiwiro amɛ́pí wí nánɛ́ nɛ́wimónɔ́ro ‘Arɛ́ge meámɛ́árɛ́anɛ́?’ yaiwiro néra nurɛ́náyɛ́ wítɛ́ emɛ́ nerápɛ́rɛ́ xenɛ́wɛ́rárɛ́nɛ́ yapɛ́ nimónɔ́ro aiwá ná nɛ́yɛ́nɛ́rɛ́ aiwɛ́ wí yóɛ́ yarɛ́nɛ́manɛ́. ¹⁵ Áamá wí siyɛ́ xwɛ́á nanɛ́ imónɛ́nɛ́ wíáronɛ́yɛ́nɛ́nɛ́ imónɛ́nɛ́. Ayɛ́ xwɛ́yɛ́á Gorɛ́xoyá nánɛ́ arɛ́a nɛ́wiro dɛ́nɛ́ sɛ́pí wí mɛ́maxɛ́rɛ́nɔgɛ́a nánɛ́ mɛ́wáramó anɛ́nɛ́ dɛ́nɛ́ nɛ́kwɛ́roro xaíwɛ́ íá nɛ́xɛ́rɔ́ro nerɛ́ná aiwá ná wearɛ́nɛ́pɛ́nɛ́nɛ́ imónarɛ́gɛ́árɛ́nɛ́.” Wiepɛ́sarɛ́nɔwamɛ́ ewayɛ́ xwɛ́yɛ́á mɛ́kɛ́pɛ́ nánɛ́ áwanɛ́ e urɛ́nɛ́nɛ́gɛ́nɛ́.

Ewayɛ́ ikaxɛ́ uyɛ́wɛ́ nánɛ́ urɛ́nɛ́ nánɛ́rɛ́nɛ́.

¹⁶ Awa “Jisaso áamá ayo anɛ́nɛ́ yumɛ́í winɛ́árɛ́nɛ́.” yaiwipɛ́rɛ́xɛ́nɛ́rɛ́ ámi ewayɛ́ xwɛ́yɛ́á rɛ́pɛ́ urɛ́nɛ́nɛ́gɛ́nɛ́, “Áamá wo re yarɛ́nɛ́manɛ́. Xegɛ́ ramɛ́xɛ́ nɛ́mɛ́xárorɛ́ sɛ́xɛ́ xwé wá nɛ́mearɛ́ upɛ́kákwiárarɛ́nɛ́manɛ́. Nɛ́mɛ́xárorɛ́ xegɛ́ sá íkwianɛ́wɛ́yo ínɛ́mɛ́ éxwiroárarɛ́nɛ́manɛ́. Nɛ́mɛ́xárómáná áamá gɛ́yɛ́ gɛ́yɛ́ nɛ́wɛ́apɛ́rɛ́ná ananɛ́ sɛ́nɛ́wɛ́ wɛ́nɛ́pɛ́rɛ́ nánɛ́ aiwá íkwianɛ́wɛ́yo seáyɛ́ e tarɛ́nɛ́rɛ́nɛ́.” nurɛ́rɛ́ ¹⁷ re urɛ́nɛ́nɛ́gɛ́nɛ́, “Amɛ́pí nɛ́nɛ́ ínɛ́mɛ́ imónɛ́nɛ́ aiwɛ́ wɛ́a ókíáná nɛ́nɛ́ sɛ́nɛ́nɛ́ imónáná áamá nɛ́nɛ́ “Tɛ́ ayɛ́rɛ́anɛ́?” yaiwipɛ́rɛ́árɛ́nɛ́. ¹⁸ Ayɛ́nánɛ́ seyɛ́né pɛ́né arɛ́a nɛ́nirónáyɛ́ arɛ́a píránɛ́nɛ́ nɛ́rɛ́nɛ́. Áamá gɛ́yɛ́ gɛ́yɛ́ nionɛ́ xwɛ́yɛ́á rarɛ́ná arɛ́a nɛ́ro dɛ́nɛ́ nɛ́kwɛ́roro nero nɛ́jɛ́a bɛ́ nimónɛ́rɛ́náyɛ́ Gorɛ́xo ámi wí mɛ́nɛ́ winɛ́nɔ́. Gɛ́yɛ́ gɛ́yɛ́ arɛ́a mɛ́nɛ́pa ero dɛ́nɛ́ mɛ́nɛ́kwɛ́ropa ero nerɛ́náyɛ́ ‘Nɛ́jɛ́a rɛ́pɛ́ imónɛ́nɛ́nɛ́.’ yaiwinarɛ́gɛ́ápɛ́ aí Gorɛ́xo apɛ́ aí ámi nurápɛ́nɛ́nɔ́.” urɛ́nɛ́nɛ́gɛ́nɛ́.

Jisasomɛ́ xɛ́nái tɛ́nɛ́ xogwáowa tɛ́nɛ́ nánɛ́rɛ́nɛ́.

¹⁹ Jisasomɛ́ xɛ́nái tɛ́nɛ́ xogwáowa tɛ́nɛ́ o tɛ́nɛ́ e nánɛ́ nɛ́bɛ́ro áamá xwé obaxɛ́ omɛ́ epɛ́royɛ́ wíárɛ́nɔgɛ́a epówa mɛ́páwɛ́paxɛ́ enɔgɛ́ ²⁰ áamá wí áwanɛ́ re urɛ́gɛ́awɛ́xɛ́nɛ́, “Dɛ́xɛ́ rɛ́nái tɛ́nɛ́ rɛ́gwáowa tɛ́nɛ́ sɛ́nɛ́wɛ́ rananɔ́ro nánɛ́ bɛ́amɛ́ bɛ́raiyɛ́ ronɔ́.” urɛ́agɛ́a aí ²¹ o re urɛ́nɛ́nɛ́gɛ́nɛ́, “Áamá re nɛ́wɛ́xapɛ́gɛ́a tɛ́yɛ́, xwɛ́yɛ́á Gorɛ́xoyá arɛ́a wiro xɛ́xenɛ́ ero yarɛ́gɛ́áyɛ́, ayɛ́ gɛ́ inókíwánɛ́nɛ́ nɛ́rɛ́xɛ́meáowánɛ́nɛ́ imónɛ́nɛ́nɔ́.” urɛ́nɛ́nɛ́gɛ́nɛ́.

Ipí imeamɛ́kwɛ́ yarɛ́nɔgɛ́ samɛ́nɛ́ imɛ́xɛ́nɛ́ nánɛ́rɛ́nɛ́.

²² Íná sɛ́a wɛ́yimɛ́ Jisaso tɛ́nɛ́ xegɛ́ wiepɛ́sarɛ́nɔwamɛ́ tɛ́nɛ́ ewéyo nɛ́pɛ́xemoánɔ́ro o re urɛ́nɛ́nɛ́gɛ́nɛ́, “Ipíyo jɛ́arɛ́wámɛ́nɛ́ dánɛ́ oxemoaneyɛ́.” nurɛ́rɛ́ nɛ́meámɛ́ nuro ²³ ipíyo nɛ́meámɛ́ warɛ́ná Jisaso rɛ́xa sá winɛ́agɛ́ sá wenɛ́áná re enɛ́nɛ́gɛ́nɛ́. Rɛ́wɛ́pí xwé wí nɛ́wepɛ́rɛ́ ipíyo nɛ́xemɛ́ nurɛ́ ewéyo inɛ́gɛ́ mɛ́meámɛ́ yarɛ́ná awa rɛ́xa inɛ́gɛ́ namɛ́paxɛ́ yarɛ́nɔgɛ́ nainenɛ́mɛ́ ²⁴ nuro saiwíárɛ́ nɛ́wimáná re urɛ́gɛ́awɛ́xɛ́nɛ́, “Neamemearɛ́nɔxɛ́nɛ́, neamemearɛ́nɔxɛ́nɛ́, rɛ́xa inɛ́gɛ́ namianɛ́ anɛ́wɛ́ ayorɛ́nɛ́.” uráná Jisaso nɛ́wíápɛ́nɛ́mearɛ́ imɛ́nɛ́ yarɛ́nɛ́pimɛ́ tɛ́nɛ́ inɛ́gɛ́ reakɛ́kwɛ́í yaparɛ́nɛ́pimɛ́ tɛ́nɛ́ mɛ́xɛ́ nurɛ́rɛ́ “Pɛ́nɛ́ wíáreɛ́.” uráná re enɛ́nɛ́gɛ́nɛ́. Pɛ́nɛ́ nɛ́wíárɛ́rɛ́ná imɛ́nɛ́ mé nerɛ́ inɛ́gɛ́ samɛ́nɛ́ wéarɛ́rɛ́ enɛ́nɛ́gɛ́nɛ́. ²⁵ Rɛ́xa imɛ́nɛ́ mé nerɛ́ inɛ́gɛ́ samɛ́nɛ́ wéarɛ́rɛ́ éáná o wiepɛ́sarɛ́nɔwamɛ́ re urɛ́nɛ́nɛ́gɛ́nɛ́, “Soyɛ́né dɛ́nɛ́ mɛ́nɛ́kwɛ́ropa pí nánɛ́ yarɛ́nɔ́?” urɛ́agɛ́ awa wáyɛ́ ero ududɛ́ ero nero re rɛ́nɛ́gɛ́awɛ́xɛ́nɛ́, “Áamá royɛ́ imɛ́nɛ́ tɛ́nɛ́ inɛ́gɛ́ tɛ́nɛ́ sekaxɛ́ uráná ámánɛ́nɛ́ arɛ́a wíɛ́ royɛ́ gorɛ́anɛ́?” rɛ́nɛ́gɛ́awɛ́xɛ́nɛ́.

Imɔ́ mɛ́xɛ́ umáɛ́náná odɛ́pí inɛ́gɛ́ namɛ́nɛ́ nánɛ́rɛ́nɛ́.

²⁶ Awa ewépa nɛ́meáa nuro ipí Gaririyo jɛ́arɛ́wámɛ́nɛ́ anɛ́ bɛ́ xegɛ́ yoɛ́ Gegesayɛ́ rɛ́nɛ́nɛ́pɛ́ tɛ́nɛ́ e niwíékɛ́nɛ́mearo ²⁷ Jisaso nayoarɛ́ rɛ́xa xwɛ́áyo éɛ́

ronáná áamá anj apimi dánj wo —Omi imfó wí xixéroarinjorini. Enjína dáni iyaxf aikf miyini néra uri anj wíyo mñweapa eri áamá xwáripá tñj eni nweari yarinjorini. ²⁸ O Jisasomi sñwñ nñwñrñná xwamiánf nñrñrñ Jisasomi agwñ rñwámñni nñpñkñmearñ ímf tñni re urñjnignñ, “Jisaxf, niaíwñ Nwá seáyñ émi nweañoyáoxñ, pí neaimñrñrñ barñjnñ? Nionñ waunñ re rñrarñjnñ, ‘Xeanñj wí mñneaikárñpanñ.’ rñrarñjnñ.” nurñrñ ²⁹ Jisaso sekaxf “Imfóyñné áamá romñ pñni nñwiárñmi úpoyñ.” urñf enagñ nánñ Jisasomi e nurñrñ —O imfó íníná dnñj xixéroarñj enagñ nánñ xegñ áamá omñ fá nñxero gwñ wirñ tñni ainñxf ikasfá inñj wirñ tñni nñjiro awí menweañagfá aiwñ gwñ jífapñ narñkiárñmi imfó áamá dnñj meañe nánñ sayá nñméra wayarñjorñni. ³⁰ Omi Jisaso yarñj re wñjnignñ, “Segñ yoñ píxñni?” urñagñ imfowa xwé obaxñ mñrónñagfá nánñ re urñgfawixñni, “Negñ yoñ Rijonñyñ —Yoñ mñkñ ayñ mñxñ nánñ xwé obaxñ gwñ mónarñgfá nánñrñni. Yoñ e rñnñwñni.” nurñro ³¹ waunñ rñxñj re urayñgfawixñni, “Joxñ none mñxñ nñneamáñnowárñrñná sirñrñkñ yoparñ bñ mimónññyñ tñj e Gorñxo xeanñj neaikárññe nánñ mñxñ mñneamáñnowárñpanñ.” nurñro ³² odipñ xwé obaxñ dfwñyo wiároárññagfá nñwññro waunñ re urñgfawixñni, “Imfone odipñyo rñwñmñni oxixéroppoyñrñrñ sñwñ neanñrñrñni?” urñagfá o xe oéppoyñrñrñ sñwñ wñnáná ³³ imfowa áamá omñ pñni nñwiárñmi nuro ámi odipñyo xixéroáná re enñjnignñ. Odipñ ayñ imegñ anñni omñfáyñ sapñpanñmi sñwá néra ipñyo nñpáwiro pñyñ egfawixñni. ³⁴ Áamá odipñ awí mearoarñgfáyñ wigñ odipñ e éagfá nñwññro wigñ anj apimi nánñ éf nuro áamá e nweagfáyo áwanñ urñro áamá omññyo yarñgfáyo áwanñ urñmero wñáná ³⁵ áamá ayñ “Pí rñfá enñ?” nñyaiwiro sñwñ wñnanñro nánñ nñbñro Jisaso tñj e nñrémoro wenñj éfáyñ wñnñgfawixñni. Áamá imfó xixéroarñño riwo aikñ yññrñ dnñj sñxñ yññrñ nemáná Jisasoyá sñkwñ tñj e éf nweañagñ nñwññro wáyñ nero yarñná ³⁶ áamá Jisaso imfó mñxñ umáñnowárñagñ sñwñ wññfáyñ Jisaso imfó sayá mearññomi píranññj wimñxñfñ nánñ repñyñ nñwiróná ³⁷ áamá ayñ nñni anj Gegesa dánñyñfñ tñni áamá anj apimi midñmidánñ nweagfáyñfñ tñni wáyñ xwé nikárññro nánñ Jisasomi waunñ re urñgfawixñni, “Nene pñni nñneawiárñmi ounñ.’ neaimónarñni.” urñagfá o ámi ewéyo nñpñxemoánñrñ umññrñ yarñná ³⁸ áamá imfó mñxñ umáññfó waunñ rñxñj “Nionñ tñni owaiyñ.’ nimónarñni.” urarñjagñ aí Jisaso xegñ anj e nánñ nurowárñrñ re urñjnignñ, ³⁹ “Dñxñ anj e nánñ nurñ Gorñxo sífñpñ nánñ dñxñ ámányo repñyñ nñwirñ nwearñ ui.” urñagñ o Jisasomi pñni nñwiárñmi nurñ anj apimi nñpimñni Jisaso wiífñpñ nánñ repñyñ wiemenñjnignñ.

Apñxñ ragñ anñj pwarññj wimñ nanñ imñxñrñ miáñ penñ wimñ nanñ imñxñrñ enñ nánñrñni.

⁴⁰ Jisaso ámi ipñyo jñarñwámñni iwiékññimeááná áamá obaxñ e epñroyñ ero o nánñ xwayñ nanñrñ nwearo egfáyñ omñ yayñ nñwiro yarñná re enñjnignñ. ⁴¹⁻⁴² Áamá ámñná wigñ rotú anj wiwá menweañ wo —O xegñ yoñ Jairasorñni. Miáñ ná wimñni xanorñni. O nñbñrñ Jisasoyá sñkwñ tñj e nñpñkñmearñ xfo xegñ miáñ —Í xwiogwñ wé wúkaú sñkwñ waú imónññjñrñni. Í rñxa nñpémññrñ yarñjagñ nánñ xano Jisasomi waunñ rñxñj re urñjnignñ, “Gñ miáimñ nanñ imñxñrñ nionñ tñni gñ anñyo nánñ nñwanñrèwñ?” urñagñ o “Ananñrñni.” nurñrñ awaú óf e warñná áamá e epñroyñ egfáyñ nuxdfñro Jisasomi ñkwñkwierñ warñná ⁴³ apñxñ wí —Í xegñ ragñ anñj pwarñná xwiogwñ wé wúkaú sñkwñ waú múronññrñni. Áamá obaxñ nanñ imñxanñro nñyayñrññ aí nanñ wí mimónññjñrñni. ⁴⁴ Í “Jisasoyá iyfáyoni amáf nñrónñrñnýf, ámi

nanj ímónimfíní.” nīyāiwia nīxǎdírī rǎwǎmī dání oyá iyǎ sǎrǎwǎyo amá rónáná re enjíniginí. Ragǎ anǎnj pwarǎnjǎpī yeáyǎ sǎkiárǎnjíniginí. ⁴⁵ Yeáyǎ sǎkiáráná Jisaso re rǎnjíniginí, “Amáǎ go nǎrónigoǎ?” rǎgǎ amá nǎnǎ “Oweoi, nionǎmanǎ. Nionǎmanǎ.” nǎra warǎnǎ xegǎ wiepǎsarǎnjǎ wo Pitaoyǎ rǎnǎjo re urǎnjíniginí, “Neamemearǎjoxínǎ, amá epǎroyǎ nǎsiro ikwǎkwierǎ nǎsiga warǎjoi.” urǎgǎ aiwǎ ⁴⁶ Jisaso re rǎnjíniginí, “Nepa amá wo amáǎ nǎrónigoǎ. Nǎgǎ enǎ eánǎnjǎ bǎ nǎnǎwǎrǎmǎ amá womǎ nanǎj imǎxǎgǎ nainenǎrǎ nǎnǎ rarǎnjínǎ.” rǎgǎ ⁴⁷ apǎxǎ í yumǎ mepaxǎ wimónǎgǎ nǎwǎnǎrǎ ófǎ néra anǎwǎ e nǎbǎrǎ oyá sǎmǎmanǎjǎrǎwǎmǎnǎ nǎpǎkǎnǎmearǎ oxǎ apǎxǎ nǎnǎ sǎnjwǎyo dání wǎǎ re rókiamónǎnjíniginí, “Niúnǎ gǎ ragǎ anǎnj pwarǎnjagǎ nǎnǎ Jisasomǎ amáǎ rónǎfínǎ. Omǎ amáǎ nǎrónǎrǎnǎ rǎxa nanǎj ímónimfínǎ.” urǎgǎ ⁴⁸ o re urǎnjíniginí, “Miaé, jíxǎ dǎnjǎ nǎnǎkwǎrorǎ nǎnǎ nanǎj ímónimfínǎ. Amǎ ayá mǎsinǎpa nerǎ kikiǎǎ néra uǎ.” nurǎrǎ ⁴⁹ sinǎ ímǎ e urarǎnǎ amá wo rotú anǎj menǎweanǎoyá anǎj e dání nǎbǎrǎ omǎ re urǎnjíniginí, “Urǎwapǎyarǎjnomǎ sinǎ ayá wǎ murǎjweapanǎ. Dǎxǎ miáǎ rǎxa péǎniginí.” urǎgǎ ⁵⁰ Jisaso arǎǎ e nǎwirǎ re urǎnjíniginí, “Dǎxǎ miáǎ péfǎ aiwǎ wǎyǎ mepanǎ. Nionǎ dǎnjǎ nǎkwǎróánáyǎ, í amǎ nanǎj ímónimfínǎjoi.” nurǎmǎ nurǎ ⁵¹ anǎjyo nǎpǎwirǎnǎ amá wǎ nawǎnǎ opǎwǎneyǎnǎrǎ sǎnjwǎ mǎwǎnǎpa nerǎ sa xegǎ wiepǎsarǎnjǎ Pitao tǎnǎ Jono tǎnǎ Jemiso tǎnǎ miáǎmǎ xǎnǎí tǎnǎ xano tǎnǎ ayǎ tǎnǎnǎ nǎpǎwiro ⁵² amá nǎnǎ njwǎ earo amǎxǎǎ mero yarǎnjagǎǎ nǎnǎ Jisaso re urǎnjíniginí, “Njwǎ eargǎǎ pǎnǎ wiárǎpoyǎ. Nǎperǎ mǎwenǎnǎ. Sa sǎ wenǎ.” uránǎ ⁵³ ayǎ “Í rǎxa pǎyǎxǎnǎ.” nīyāiwiro nǎnǎ rǎpǎǎ urǎgǎǎ aǎ ⁵⁴ o íyá wépǎmǎ íǎ nǎmaxǎrǎmǎnǎ ímǎ tǎnǎ “Miá rǎxǎnǎ, wiápǎnǎmeaǎ.” uránǎ re enjíniginí. ⁵⁵ Miáǎ amǎ dǎnjǎ sǎxǎ wǎnánǎ apaxǎ mé wiápǎnǎmeanǎnjíniginí. Rǎxa wiápǎnǎmeáánǎ Jisaso xanǎyaúmǎ “Aiwá bǎ umeaǎpǎyǎ.” urǎgǎ ⁵⁶ ayaú ududǎ ikǎrǎnǎgǎǎ Jisaso njwǎ ikaxǎ re urǎnjíniginí, “Aǎpagwǎ nionǎ éapǎ nǎnǎ amá wǎyo áwanǎj murǎpanǎ.” urǎnjíniginí.

9

Wiepǎsarǎnjǎyo enǎj sǎxǎ weámǎxowǎrǎrǎ sekaxǎ urǎrǎ enǎj nǎnǎrǎnǎ.

¹⁻² Jisaso xegǎ wiepǎsarǎnjǎ wé wúkaú sǎkwǎ waú awamǎ “Awǎ eánǎpoyǎ.” nurǎrǎ awa sǎmǎxǎ xǎxegǎnǎ nanǎj imǎxǎpǎrǎ nǎnǎ ero imǎfó nǎnǎ mǎxǎ umáǎnowǎrǎpǎrǎ nǎnǎ ero epǎrǎǎ nǎnǎ kwǎyǎ bǎ nǎwirǎ enǎj sǎxǎ eánǎnjǎ bǎ nǎweámǎxowǎrǎrǎ re urowǎrǎnjíniginí, “Soyǎné anǎj ayǎ ayo nemero Gorǎxo xwioxǎyo mǎmeámǎ nerǎ seamenǎweanǎǎ nǎnǎ wǎǎ urǎmero sǎmǎxǎ yarǎgǎǎyo nanǎj imǎxǎmero éfǎrǎxǎnǎ.” nurowǎrǎrǎnǎ ³ re urǎnjíniginí, “Amǎ amǎ wagwǎ wagwǎ nuro urǎnǎpǎrǎ nǎnǎ segǎ amǎpǎ bǎ nǎmeámǎ mupanǎ. Eraǎjǎranǎ, íǎ árupǎanǎjǎranǎ, aiwǎranǎ, nǎgwǎranǎ, iyǎ wúkaúranǎ, nǎmeámǎ mupanǎ. ⁴ Wǎǎ nemerǎnǎ anǎj bimǎ nǎrémorǎnáyǎ anǎj iwamǎfó nuro páwǎǎyo wéǎrǎxǎnǎ. Rǎxa amá anǎj apimǎ njweagǎǎyo nurǎwapǎyimánǎ anǎj axiwámǎnǎ nǎnjweagǎǎsánǎ ‘Amǎ anǎj bimǎ nǎnǎ owaiyǎ.’ nīyāiwirǎnáyǎ anǎj axiwámǎ dání pǎnǎ nǎwiárǎmǎ úfǎsǎxǎnǎ. ⁵ Wǎǎ nurǎmerǎnáyǎ anǎj bimǎ nǎrémorǎnǎ amá e njweagǎǎyǎ ‘Negǎ anǎj tǎyo íwiápǎpoyǎ.’ mǎsearǎpa éánáyǎ, amá ayǎ dǎnjǎ ‘Newanǎjene ikǎrǎnǎnjwǎyǎ nǎnǎ awaú nene nǎnǎ amǎ mǎbǎpa epǎsi nǎnǎ iyǎ rǎyǎrǎfǎ?’ yaiwǎpǎrǎ nǎnǎ sǎkwǎyo xwǎǎ sǎkǎ xénǎnjǎpǎ pǎrǎ wǎíkmǎ nīyǎrǎmǎ úfǎrǎxǎnǎ.” Sekaxǎ e nurǎǎsánǎ enǎǎnǎ ⁶ awa omǎ pǎnǎ nǎwiárǎmǎ nuro anǎj bǎ bimǎ nǎnǎ numiro xwǎyǎǎ nanǎj yayǎ winǎpaxǎpǎ wǎǎ urǎmero sǎmǎxǎ egǎǎyo nanǎj imǎxǎro néra ugǎfawǎxǎnǎ.

Xeroto Jisaso nǎnǎ ayá sǎwǎ uroǎj nǎnǎrǎnǎ.

⁷ Gapimaná Xeroto Jisasoyá wiep̄sar̄iḡowa yar̄iḡápi n̄ip̄ini n̄áni ar̄á n̄iwiri udud̄i n̄iwiniḡi ḡweañána áamá wí em̄im̄i api yar̄iḡaḡa n̄áni re n̄ira uḡawix̄ini, “Jono xw̄ar̄ip̄áyo dán̄i r̄ixa n̄iwiápiḡmear̄i r̄á yar̄ini?” n̄ira war̄fná ⁸ áamá ámi wí re n̄ira uḡawix̄ini, “Gor̄ixoyá w̄á rókiamoaḡá Iraijaoyi r̄iniḡo, miḡé añ̄nam̄i peyiḡo r̄ixa siḡáni nimón̄iri r̄á yar̄ini?” n̄ira war̄fná áamá ámi wí re n̄ira uḡawix̄ini, “En̄iná Gor̄ixoyá w̄á rókiamoaḡá wo r̄ixa n̄iwiápiḡmear̄i r̄á yar̄ini?” n̄ira war̄iḡaḡa n̄áni ⁹ Xeroto udud̄i n̄iwiniḡi re r̄iniḡini, “Niwan̄iḡoni r̄ána Jonom̄i siḡw̄i miḡf̄ wákwiḡf̄awix̄ini. E ner̄i aiw̄i áamá nioni ar̄á e wiar̄iḡá roȳf̄ gor̄ani?” n̄iriḡi Jisasom̄i siḡw̄i ow̄iniḡiniḡi yayiḡiniḡi.

Áamá 5,000 apim̄i aiw̄á m̄ini wiḡf̄ n̄aniḡini.

¹⁰ O xeḡf̄ w̄á wur̄imeiar̄iḡáwa ámi x̄fo t̄iḡf̄ e n̄áni n̄ibiḡo wiḡf̄ néra uḡápi n̄áni rep̄iȳf̄ n̄iwimáná en̄ána o awa t̄iniḡi ner̄imeániro áamá n̄ini p̄ini n̄iwiárim̄i nuro wiḡf̄pi añ̄f̄ wíyo xeḡf̄ yoḡ Bet̄isaidayo n̄áni war̄fná ¹¹ ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ obax̄f̄ Jisaso t̄ini wiep̄sar̄iḡowa t̄ini añ̄f̄ apim̄i n̄áni pwar̄iḡaḡa n̄iwiniḡo númi nuro om̄i wímeáána o yaȳf̄ n̄iwiri xw̄iȳf̄á “Gor̄ixo xwiox̄f̄yo miḡeám̄f̄ ner̄i seameḡweañf̄a n̄áni seȳf̄né n̄isan̄iro éf̄riḡini.” ur̄ewap̄yiri siḡix̄f̄ eḡf̄áyo nan̄f̄ im̄im̄ix̄im̄f̄ eri yar̄fná ¹² wiep̄sar̄iḡf̄f̄ wé wúkaú siḡkw̄f̄ waú sogw̄f̄ nokepá imónáná Jisasom̄i n̄ibiḡo re ur̄iḡf̄awix̄ini, “Áamá on̄f̄ wówi re miḡweañaḡf̄a n̄áni áamá ep̄roȳf̄ eḡf̄a tiȳf̄ aiw̄á niro sá wero ep̄ri n̄áni om̄iḡf̄ añ̄f̄ am̄i am̄i miḡriḡm̄eḡf̄yo n̄áni uro añ̄f̄ api api ikw̄f̄rón̄iḡf̄yo n̄áni uro oépoi.” ur̄f̄aḡf̄a aí ¹³⁻¹⁴ o re ur̄iniḡiniḡi, “Aiw̄á niḡf̄ri sewan̄iḡoȳf̄né m̄ini wípoi.” ur̄f̄aḡf̄ re ur̄iḡf̄awix̄ini, “Neḡf̄ aiw̄á xwé men̄ini. Bis̄ker̄f̄a wé wú en̄ána peȳf̄ waún̄iriḡini.” nur̄iro áamá ox̄f̄ 5,000 e ḡweañaḡf̄a n̄áni re ur̄iḡf̄awix̄ini, “None nurane aiw̄á bi mepa ner̄fnáȳf̄, ar̄ige m̄ini wian̄f̄w̄ini?” ur̄f̄aḡf̄a o re ur̄iniḡiniḡi, “Áamá t̄f̄yo re ur̄ipoyi, ‘Seȳf̄né áamá 50 50 max̄iriḡf̄ wí e wí e niḡweaxa úpoi.’ ur̄ipoyi.” ur̄f̄aḡf̄ ¹⁵ awa ax̄f̄pi e uráná áamá n̄ini 50 50 max̄iriḡf̄ wí e wí e niḡweaxa nuro ḡweañána ¹⁶ Jisaso bis̄ker̄f̄a wé wú t̄ini peȳf̄ awaú t̄ini añ̄nam̄i wen̄iḡf̄ niyán̄ir̄fná aiw̄á api n̄áni Gor̄ixom̄i yaȳf̄ n̄iwiri kw̄ikw̄iriḡm̄f̄ ner̄i xeḡf̄ wiep̄sar̄iḡowa yan̄f̄ n̄iwiap̄f̄ri m̄ini n̄iwiá war̄fná ¹⁷ áamá n̄ini n̄iniḡo agw̄f̄ im̄i uyáná aiw̄á n̄iniḡo e t̄ápiá wiep̄sar̄iḡowa niḡeamero sox̄f̄ f̄á wé wúkaú siḡkw̄f̄ waú apim̄i aumaúm̄f̄ yar̄iḡf̄awix̄ini.

Pitao “Jox̄i Kiraisox̄iriḡini.” ur̄iniḡiniḡi.

¹⁸ S̄f̄a wíyo Jisaso xeḡf̄pi niḡweari Gor̄ixom̄i xw̄iȳf̄a r̄iriḡm̄f̄ n̄iwiri xeḡf̄ wiep̄sar̄iḡowa x̄fo t̄ini ḡweañána o yar̄iḡf̄ re wiḡiniḡiniḡi, “Áamá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄ini nioni n̄áni gor̄iniḡi rar̄iḡoi?” ur̄f̄aḡf̄ ¹⁹ awa re ur̄iḡf̄awix̄ini, “Wí jox̄i n̄áni ‘Jono waȳf̄ niḡeameaia uḡoriḡini.’ rar̄iḡoi. Ámi wí ‘Gor̄ixoyá w̄á rókiamoaḡá Iraijaoriḡini.’ rar̄iḡoi. Ámi wí ‘En̄iná Gor̄ixoyá w̄á rókiamoaḡá wo r̄ixa wiápiḡmear̄iriḡini.’ rar̄iḡoi.” ur̄f̄aḡf̄a ²⁰ o re ur̄iniḡiniḡi, “Aȳf̄ e niḡiro aiw̄i sewan̄iḡoȳf̄né nioni n̄áni gor̄iniḡi rar̄iḡoi?” ur̄f̄aḡf̄ Pitao re ur̄iniḡiniḡi, “Jox̄i Kiraisoyi r̄iniḡox̄i, áamá Is̄irerene yeáȳf̄ neayim̄ixemear̄f̄a n̄áni neḡf̄ ar̄f̄owayá xw̄f̄a piáx̄f̄yo dán̄i iwiaron̄f̄oȳf̄ r̄iniḡox̄iriḡini.” ur̄iniḡiniḡi.

Jisaso áwan̄f̄ “Niḡip̄iḡf̄f̄ariḡini.” ur̄iniḡiniḡi.

²¹ Pitao e ur̄f̄aḡf̄ aí o ḡw̄f̄ ikax̄f̄ nur̄iri ar̄á j̄iyik̄f̄ nori re ur̄iniḡiniḡi, “Aga bi on̄imiápi áamá wíyo mur̄ipani. ²² Áamá imón̄iḡaoni xean̄iḡf̄ obax̄f̄ nik̄ar̄ip̄f̄f̄ariḡini. Neḡf̄ Judaȳf̄ mebaowa t̄ini apax̄f̄p̄aniḡf̄ imón̄iḡf̄a xwéowa t̄ini ḡw̄f̄ ikax̄f̄ eániḡf̄pi meweḡf̄áwa t̄ini nioni r̄f̄w̄f̄ niḡmóána wa

nɪpɪkɪpɪrɪfárɪnɪ. E neri aiwɪ sɪfá wɪyáú wɪyɪ óráná ámi wiápɪnɪmeámɪfárɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ. ²³ Xwɪyɪfá rɪpɪ enɪ nowamɪnɪ urayɪɲɪnɪgɪnɪ, “Ámá goxɪ goxɪ ‘Jisasomɪ ouxfɪdɪmɪnɪ.’ nɪyáiwɪrɪfnáyɪ, re étrɪxɪnɪ. Amɪpɪ ‘Nionɪ nɪgɪpɪ nánɪ oemɪnɪ.’ yáiwɪfáyɪ dɪɲɪ peá nɪmori re yáiwɪrɪxɪnɪ, ‘Nionɪ Jisasomɪ xɪdarɪɲagɪ nánɪ ámá wɪ xeanɪɲɪ nɪrɪ nɪpɪkɪrɪ nɪnɪrɪ aɪ ayɪ ananɪrɪnɪ.’ nɪyáiwɪrɪ nionɪ nɪxɪdɪrɪxɪnɪ. ²⁴ Ámá goxɪ goxɪ nionɪ Jisasomɪ dɪɲɪ nɪwɪkwɪrorɪ xɪdarɪɲagɪ nánɪ nɪpɪkɪpɪrɪxɪnɪrɪ xewanɪɲoxɪ éf nɪmenɪrɪfnáyɪ dɪɲɪ nɪyɪmɪɲɪ imónɪɲɪ anɪɲɪ ɲwearɪfá nánɪ mearɪfámanɪ. E neri aiwɪ ámá goxɪ goxɪ éf mɪmenɪpa neri ‘Nionɪ Jisasomɪ dɪɲɪ nɪwɪkwɪrorɪ xɪdarɪɲagɪ nánɪ nɪnɪpɪkɪrónáyɪ, ayɪ ananɪrɪnɪ.’ yáiwɪarɪɲɪf goxɪ goxɪ dɪɲɪ nɪyɪmɪɲɪ imónɪɲɪ anɪɲɪ ɲwearɪfá nánɪ mearɪfárɪnɪ. ²⁵ Ámá wo nionɪ mɪnɪxɪdɪf iyɪfá fá nɪgwɪ amɪpɪ emeámɪnɪrɪ nánɪnɪ néra nurɪ nɪmeáisáná xewanɪɲo anɪɲɪnɪ ikeamónáná oyá amɪpɪ anɪɲɪ nɪxɪrɪrɪ ɲweanfárɪfani? Oweoi!” nurɪrɪ ²⁶ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Ámá nionɪ nánɪ ayá sinɪrɪ xwɪyɪfá nionɪ rarɪɲápɪ nánɪ ayá sinɪrɪ neri nánɪ mɪnɪxɪdɪpa yarɪɲɪf goxɪ goxɪ ámá imónɪɲáonɪ ámi nɪweapɪrɪfná ikɪnɪɲáonɪ weapɪrɪ wɪfá nionɪyá tɪnɪ gɪ ápoyá tɪnɪ anɪɲnájowayá tɪnɪ nɪpɪróa weapɪrɪ emɪfáonɪ enɪ joxɪ nánɪ ayá nɪnɪrɪ re rɪrɪmɪfárɪnɪ, ‘Oweoi, nionɪyáoxɪmanɪ.’ rɪrɪmɪfárɪnɪ. ²⁷ E neri aiwɪ wɪyɪfné re rogɪfá tiyɪfné sɪnɪ mɪpepa egɪámɪ enáná Gorɪxo xwɪoxɪyo mɪmeámɪ neri seamenɲweanfápi wɪyɪfné sɪɲwɪ wɪnɪpɪrɪfárɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

Jisaso nɪkɪnɪrɪ xegɪ bɪ imónɪɲɪf nánɪrɪnɪ.

²⁸ E nurɪfásáná rɪxa sɪfá wé wɪúmɪ dánɪf wáú wo óráná o Gorɪxomɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪf wɪnɪ Pitaomɪ tɪnɪ Jonomɪ tɪnɪ Jemisomɪ tɪnɪ nɪwɪrɪmeámɪ dɪfwɪ xwé bɪmɪ nánɪ nɪyɪro ²⁹ o Gorɪxomɪ xwɪyɪfá urarɪfná re enɪnɪgɪnɪ. Xegɪ sɪmɪmanɪf xegɪ bɪ ɪrɪrɪ rapɪrapɪf yɪnɪɲú enɪ apɪfá werɪ ápiaɲwɪnɪɲɪf xwɪnɪfá earɪ neri enáná re enɪnɪgɪnɪ. ³⁰ Ámá pɪné o tɪnɪ nawɪnɪ xwɪyɪfá rarɪgɪfáwáuyɪ —Awáú Gorɪxoyá wɪfá rókiamoagɪfáwáú Moseso tɪnɪ Irajao tɪnɪrɪnɪ. ³¹ Awáú ikɪnɪgɪfáwáú éf nɪrónapɪrɪ Jisaso tɪnɪ o xwɪfá tɪyo pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ ámi anɪnamɪ nánɪ nɪpeyɪrɪfná Jerusaremɪyo perɪ ámá nɪyonɪ nánɪ wɪirɪ enfápi nánɪ xwɪyɪfá rɪnarɪfná ³² Pitaos tɪnɪ nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪgɪfáwáú tɪnɪ xámɪ sá wɪnarɪɲagɪ sá wegɪfáwa, sainɪfowa nɪwiápɪnɪmeáro wenɪɲɪf éfáyɪf wɪnɪgɪfawɪxɪnɪ. Jisaso ikɪnɪɲo ronagɪ nɪwɪnɪro ámá nawɪnɪ rogɪfáwáú enɪ nɪwɪnɪro ³³ awáú Jisasomɪ rɪxa pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ wanɪrɪ yarɪɲagɪfɪ nɪwɪnɪro Pitaos dɪɲɪf nɪpɪkwɪnɪ mɪmó “Píoɪ urɪmɪfnɪ?” nɪrɪnɪrɪ Jisasomɪ úrapɪ xwɪyɪfá re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Neamemearɪɲoxɪnɪ, none re nɪɲwearɪfná nanɪrɪnɪ. Anɪf pɪpákɪf wɪkáú wɪ, joxɪ nánɪ wɪwáyɪ, Moseso nánɪ wɪwáyɪ, Irajao nánɪ wɪwáyɪ oseamɪrɪyaneyɪ.” nurɪrɪ ³⁴ sɪnɪ e urarɪfná agwɪf wɪ nɪyapɪrɪ awamɪ rɪtɪf wɪmɪnɪrɪ yarɪɲagɪf nɪwɪnɪro wáyɪf yarɪfná ³⁵ agwɪf apɪmɪ dánɪf xwɪyɪfá bɪ re rɪnɪɲɪnɪgɪnɪ, “Gɪ nɪáíwɪf royoɪ, nɪwanɪɲonɪ rɪpeanɪdomɪ arɪfá wɪpoyɪ.” ráná ³⁶ wenɪɲɪf éfáyɪf wɪnɪgɪfawɪxɪnɪ. Jisaso xegɪ xewɪnɪ ronagɪf nɪwɪnɪro xwɪyɪfá marɪf wɪwanɪɲowá sɪɲwɪf wɪnɪfápi nánɪ ɪná ámá wɪyo áwanɪf murɪpa egɪfawɪxɪnɪ.

Íwɪf imɪfó dɪɲɪf xɪxéroarɪɲɪf womɪ nanɪf imɪxɪɲɪf nánɪrɪnɪ.

³⁷ Sá e wegɪfáwa wɪfápi tɪnɪ nɪwiápɪnɪmeámɪ dɪfwɪyo weapáná oxɪf apɪxɪf obaxɪ epɪroyɪf egɪfáyɪf o tɪnɪf órórɪf nɪnɪro ³⁸ ámá apɪf epɪroyɪf egɪfápɪmɪf dánɪf wo nɪwiápɪnɪmearɪf rɪfáiwá re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪɲoxɪnɪ, gɪf íwomɪf sɪɲwɪf owɪnɪnɪrɪf nánɪf waunɪf rɪxɪɲɪf rɪrarɪɲɪnɪ. O gɪf nɪáíwɪf ná wonɪrɪnɪ. ³⁹ Imɪfó xɪxéroáná o makɪrɪfwɪf nɪmori rɪxa meanɪf nearɪf móáná sinapɪxwɪnɪf iwénɪrɪf meákɪkwɪfá erɪf yarɪfná omɪf xwɪrɪxwɪrɪfá nɪkɪxerɪf rɪxa ayápinɪf

mewínarínagí nìwìnríná pínì wíáraríní. ⁴⁰ Díxí wíepísarínowami wauní ríxíní 'Imó gí íwomí xíxéoaríníyí míxí umáínowárípoyí.' urfá enagí aiwí awa wí e epaxí menínì." urfagí ⁴¹ Jisaso re rínínigínì, "Ámá agwí tíyíné ñweagfáyíné, nioní díní míníkwíropa ero xerwíní moro yarígfáyíné, 'Jisaso íníná renínì nene tñnì nínwearane arírá neainfárínì.' riyaiwiaríní?" nírírì xanomí re urínínigínì, "Díxí íwo anwí re nimeámí beí." urfagí ⁴² íwomí sínì nimeámí baríná imfó meaní eááná sírírínwí néra piéróagí aí Jisaso imfómí míxí numáínowárímáná niaíwomí naní nìwimíxírì ámí xanomí mínì wínínigínì. ⁴³ Mínnì wíáná ámá nñnì Goríxoyá ení eáníní Jisaso éfpí nánì ududí nero "Ayíkwírani?" yaiwigfawixínì.

Ámí áwaní "Níníkipíríárínì." uríní nánínì.

Ámá nñnì Jisaso yarínífpí nánì ududí yaríná o wíepísarínowami re urínínigínì, ⁴⁴ "Píráníní arfá nípoyí. Nioní arfá eníyo searémoarínínì. Anínami dání ámá imónínáoní ámá wíyo míyí nurípíríárínì." urfagí aiwí ⁴⁵ awa xwíyá apí Goríxoyá díní tñnì ínímí imónínagí nánì píráníní níjfé mimónípa nero mfkfípí nánì yaríní wianírì éfáyí wáyí nìwiro nánì masísfá wigfawixínì.

"None go go seáyí e imónírfeníní?" rínígí nánínì.

⁴⁶ Wíepísarínowa xímíxímí níníro "None go go seáyí e imónírfeníní?" rínaríná ⁴⁷ Jisaso wigfí xwíoxíyo adadí nìwirí awa e yaiwiarínagfá nìwínírì nánì niaíwí bí nímearí xfo tñnì e éfí nurárírì ⁴⁸ awamí re urínínigínì, "Ámá woxí goxí goxí nioní níníxídrí nánì niaíwí rípímí peayí míwianí wéyo nímérínáyí apímínì mímearínínì. Nioní ení wéyo nímérí gí ápo nìrowárenapínómí ení wéyo umerí yarínínì. Soyíné woxí 'Nioní awamí ínímí nìwurínírì saní ourápímínì.' yaiwinaríní oyí seáyí e imóníníorínì." urínínigínì.

"Ámá mídání míró segfí tífámínì imónígíáyíínì." uríní nánínì.

⁴⁹ Wíepísaríní Jono re urínínigínì, "Neamemearíníoxínì, none ámá wo yoí joxíyá nírírì imfó míxí umáínowárarínagí síñwí nìwíníríná o none míméaxídpá nerí yarínagí nánì mepa oení uríníwanigínì." urfagí aí ⁵⁰ Jisaso re urínínigínì, "Ámá orfíwámí dání míró segfí tífámínì imóníníorínì. Ayínánì e mepa oenírì pí nánì urígíawixínì?" urínínigínì.

"Omí míraní mívípa oyaneyí." rígfáyí nánínì.

⁵¹ Ríxa Goríxo Jisasomí anínami nánì wiríménapíní anwí e imónínáná Jisaso díní "Nioní Jerusaremíyo nánì oumínì." níkwírómmí nuríná ⁵² xwíyá yaní wíowárí wí xfómí xámí umeapírì nánì urowáraná awa nuro aní ámá wigfí yoí Samariayí —Ayí Isíreríyí tñnì xepíxepá rónígíáyíínì. Ayfáyá aní bímí nímémoro Jisaso ríwíyo bínì nánì amípí píráníní imíxaníro éfáyí ⁵³ ámá aní apímí ñweáyí Jisaso Jerusaremí nánì umínírì yarínagí nìwíníro "Míraní bí owianeyí." mívímóní yarínagfá ⁵⁴ xegfí wíepísaríní Jemiso tñnì Jono tñnì e nìwínírì Jisasomí re urígíisixínì, "Ámínáoxínì, yawawí 'Goríxo anínami dání rfá nímamówárenapírì ámá tfo rfá nínì nánì ananí ourfípiyí.' rísímónarínì?" urfagí aí ⁵⁵ o níknímónírì awaúmí míxí "E mírípaní." nurímí ⁵⁶ aní ámí bímí nánì ugíawixínì.

Ámá "Oríxídimínì." urígí nánínì.

⁵⁷ Ófíyo waríná ámá wo Jisasomí re urínínigínì, "Amí gímí joxí úfímí nioní ení númí ríxídimémfárínì." urfagí ⁵⁸ o ámá royí ení neánírì

nixñirñenñojñirñi re urññinigñini, “Síwí sayí xegí sirñirikí sá wenfa nání tññirñini. Iní eni xegí yéwí tññirñini. E nerí aiwí ámá imónññagñiyá sá wémfa nání añí wí menñini.” urññinigñini. ⁵⁹ Ámí womí re urññinigñini, “Joxí nixídei.” urññinigñini, “Xámí xe nurí gí ápo péaná xwíá oweyáññirñi sññwí nanñirñiréñini?” urññinigñini, ⁶⁰ o re urññinigñini, “Ámá nioní dññí minñkwíropa yaríggíayí ayí eni ámá pññyññññí imónññagñia nání wigí ámá péaná xwíá oweyáññirñipoyññirñi sññwí winññirñixñini. E nerí aí joxí xwíyíá Goríxo xegí xwioxíyo mññmeámí nerí umenñweanfa nánñipi amí amí wáí urññiméññirñixñini.” urññinigñini. ⁶¹ Ámí ámá wo nññbirñi re urññinigñini, “Ámññnáoxñini, nioní rññxíññimemññini. E nerí aiwí xámí xegí ámayo nurí yayí owiemenññirñi sññwí nanéi.” urññinigñini, ⁶² Jisaso ewayí xwíyíá rññipi urññinigñini, “Ámá omñññí mearñññí wo nññkinññimónññirñi rññwíññimí dání sññwí anáná xfo omñññí mearñññipi xññxení warñññímaní.” nurññirñi re urññinigñini, “Joxí eni dññí nññnikwírorí nññnixíññdññisáná amí nññkinññimónññirñi amññipi joxí pññni wiárññíyí meámññirñi nání dññí nññmorí nerñññáyí, omñññí Goríxo nání píranñññí mññwiipa erí oyá xwioxíyo páwipaxí mepa erí imónñññini.” urññinigñini.

10

Ámá 72 nññirññpearí yaxwí urowárapññí nánñirñini.

¹ Jisaso e nurímaná ámá amí wíyo 72 nññirññpearí añí xfo unfa ayí ayo nání waúñi waúñi xámí umeapññirñi nání nurowárapññirñi ² re urññinigñini, “Ámá nioní xwíyíá yanñi seaiapowáññíyíyí, ayí aiwá yofí pññirññirñi nññirñi mñññipaxñññí imónññini. E nerí aiwí ámá seyñné aiwá apí mipññirñi nání obaxí mimónñññoi. Ayññnání Goríxo ámá winí eni aiwá mipññirñññíñí nññimónññiro xwíyíá yayí winññipaxññipi yanñi wiowáññirññirñi nání yarñññí wípoyí.” nurññirñi ³ re urññinigñini, “Soyñné ofí nioní searññíyáyo úpoyí. Ámá wí síwí sayí sipññisipí roanarññíggíapánññí seaipññirññe nání searowáññirññini.” nurññirñi ⁴ re urññinigñini, “Nuróná nññgwí wowí bññiraní, íá árupianññí wúraní, síkwí súraní, nññmeámí mupaní. Ofí e ámayo nññwñññirññná yayí nñññiro e éf mñññweapaní. ⁵ Aññí wiwámí nññpáwíññná yayí nññwirí xámí re urñññirñixñini, ‘ “Seyñné Goríxoyá dññí tññi nññwayíróññiro onññweápoyí.” neaimónññarññini.’ urñññirñixñini. ⁶ Aññiwámí xiáwo sanññño imónñññagí nññwñññirññná xwíyíá yayí nññwirññná e urññápi mññdññdññ mikññxepaní. Aññí xiáwo sanññño mimónñññagí nññwñññirññná yayí apí mññdññdññ wikññxéññirñixñini. ⁷ Aññí giwí giwámí nññpáwiro nñññweanññná aiwá tññi inññíggí tññi seaiapññápi ananí nñññiro ññweáññirñixñini. Ayí rññipi nánñirñini. Ámá nññgwí omñññí nerññná nññgwí meaarññíggíápa soyñné wáí nemero nioní omñññí nññññirññná inññíggí tññi aiwá tññi seaiapññáyí nññgwññññí wayíá nññpññirññáññini.” nurññirñi xegí wiepññsarñññowa aiwá oneaiapññpoyñññirñi aññí wiwá wiwámí emepññirñixñini amí re urññinigñini, “Aññí wiwámí nññpáwiro ññweáññiwámí dání aññí axññpimí amí wiwámí ññweanññiro nání mupa éññirñixñini. ⁸ Aññí gññipi gññipimí nññrémorññná aiwá míranññí seianññiro ‘Aññíyo nání einí.’ nññsearññimí úññíyáyo númí nuro pí pí aiwá seaiapññápi sa ananí nñññirñixñini. ⁹ Aññí apimí sññmññxí yaríggíáyo nanñí wimññxiro ‘Goríxo xwioxíyo mññmeámí nerí píranñññí seamenññweanfa aññwi ayo enññagí nání nññsanññiro ññweáññirñixñini.’ urññiro éññirñixñini. ¹⁰ E nerí aiwí aññí gññipi gññipimí nññrémorññná ayí nññseairññmeámí wigí aññíyo nání mññseaupá éaná nuro ofí aññí apimí nání inñññyimí dání re urñññirñixñini, ¹¹ ‘Seyñné dññí re mopññirñi nání, ‘Goríxo xwioxíyo mññmeámí nerí píranñññí neamenññweámññirñi éf aiwí nene apí nání mññneaimónñññagí nání xfo xeanñññí neaiapñññáññani?’ yaiwipññirñi nání xwíá síkí segí aññí rññipimí dánñí aí negí síkwíyo xénñññipi pññirñi wiaíkkímí

seasiarinqwini.’ urírixini.” nuriri ¹² re urinqigini, “Nioni aga nepa seararinqini. Gorixo ámá niyoní mí ómómiximí enáyimi ámá aní Sodomi qweaagáyí —Enína Sodomi qweaagáyí ríáni níkiróa warinqagá Gorixo anínamí dání ríá mamówáráná niyoní ríá niinqigini. Sía ayimi ayo Gorixo xeaninqí xwé níwiri aiwí ámá soyíné aríá míseai xe ópoyinrí síqwfí seaníayo Gorixo xeaninqí níwiríná Sodomi qweaagáyí ríninqí winínápi tíni xixeni winínámani. Seáyí e múronfáriní.

Aní bí bimi qweáyí xíomi dinqí míkwiroarinqagá uréwapiyinqí nánirini.

¹³ “Isireriyíné ‘Gorixo nene nání aga wimónarini.’ yaiwinarinqagá aí xeaninqí o seaikárinápi ayíkwí menqagí nání dinqí sípí oseainí. Isireriyíné aní yoí Korasiníyí ríninqíyo qweaagáyíné tíni aní yoí Betísaida qweaagáyíné tíni aweyí! Sía wíyi seyíné majíá seaórínfáriní. Émáqí aní yoí Taiaiyí ríninqíyo qweáyí tíni Saidoníyí ríninqíyo qweáyí tíni emímí nioni seaíwapiyinqápi síqwfí níwíníro síqwiríyí, ayí enína nisaníro iyíá íríkwí wú páníro ríá uráwíyo iwíéáníro yaníri egfáriní. ¹⁴ Gorixo ámá niyoní xeaninqí winíayimi xeaninqí Taia qweáyo tíni Saidoní qweáyo tíni winíápi tíni seyíné seaikárinápi tíni axípi imónínámani. Seyíné seaikárinápi seáyí e múronfáriní. ¹⁵ Isireriyíné, Kapaneami qweáyíné ‘Gorixo anínamí nání níneameámí neayínfáriní.’ níyaiwiro seáyí e riyarinqoi? Ríá aninqí wearinqíyo níseamamówárínfáriní.” nuriri ¹⁶ wiepísarinqíyo ámí re urinqigini, “Ámá gíyí gíyí soyíné wáí urímearíná aríá seaíáyí nioni ení aríá niarinqoi. Gíyí gíyí aríá míseai pa éfáyí nioni ení aríá míníarinqoi. Nioni aríá mínípa éfáyí Gorixo, nírowárénarinqomi ení aríá míwiarinqoi.” urinqigini.

Ámá 72 imónigíáwa ámí Jisasomí wímeagá nánirini.

¹⁷ Ámá 72 urowárapinqíyí ámí dinqí yayí níyaiwia níbíro Jisasomí níwímearo re urígíawixini, “Ámínáoxini, ámá imíó dinqí xíxéroarinqíyo aí none yoí joxiyá nírirane míxí umánowáráná anani aríá níneaimí éfí warinqoi.” uríagíá ¹⁸ o re urinqigini, “Soyíné imíóyo míxí umánowáraríná nioni Seteno —O imíóyo xiráóninqí imóninqorini. O ápiarqwíninqí anínamí dání píérónaparinqagí winínanigini. ¹⁹ Aríá nípoyí. Nioni ení síxí eáninqí seaiapowárinqá enqagí nání soyíné weaxíá tíni wáre tíni anani xórórí ero Seteno, íwfí ópoyinrí seaíwapiyarinqomi anani xórórí wiro epaxíriní. E yaríná wí xwíríá seaikíxeníámani. ²⁰ E níseariri aiwí imíó xíxéroarinqíyo míxí umánowáráná aríá níseairo éfí warígíá enqagí nání seáyí e nímóníro yayí mepaní. Sa rípi nánini yayí époyí. Anínamí íkwí ámá wé róninqíyí nání qwirárininqínamí segí yoí ení qwirárininqagí nání yayí époyí.” urinqigini.

Gorixomí seáyí e umenqí nánirini.

²¹ Kwíyí Gorixoyápi ukíkayonqagí nání axíná yayí seáyími dání neri Gorixomí re urinqigini, “Gí ápoxini, xwíá imíxiri anína imíxiri enoxini, wiepísarinqowa yarígíá api nání ámá seáyí e nímóníro ‘Nioni níqípi dinqí ríxa níjía imóníqáoni nání go níwapiyininqoi?’ ríníayo joxi yumí wiri ámá ‘Nioni níaiwoníninqí nímóniri majíá imóníqáoni nání anani níwapiyí.’ ríníayo joxi wíá rókiamori yarinqoxi enqagí nání seáyí e rímearinqini. Ape, joxi ‘E oemini.’ simónarinqagí nání rarinqini.” nuriri ²² re rinqigini, “Gí ápo amípi xwíá rírími nírímini yaníwá nání fáninqí niepíxíniasinqíriní. Ámá wo Gorixomí xewaxo nání xixeni níjía mímónini. Gí áponi xixeni níjía imónini. Ámá wo ápo nání ení níjía mímónini. Xewaxonini níjíáriní.

Ámá ‘Xewaxoni gí ápo nání wíá orókiamómíni.’ yaiwíáyí, ayí ení gí ápo nání níjǎá imóniḡoti.” níriḡi ²³ níkinimóniri xegí wiepísariḡowa wigípi ḡweaḡagí sḡḡwí níwiniḡi awamini re urḡiḡiḡiḡi, “Amípi nioni eri xwíyǎá riri yarḡiḡapi soyíné sḡḡwí nanayíápi nání Gorixoyá dḡḡí tḡni yayí seáyí e dání seainipaxíriḡi. ²⁴ Gorixoyá wíá rókiamoagí obaxíyí tḡni mǎxí ináyíyí tḡni amípi soyíné sḡḡwí nanaríḡápi ‘Sḡḡwí owinaneyi.’ níriro aiwi wí sḡḡwí mǎwiniḡi ero amípi soyíné arǎá niaríḡápi ‘Arǎá owianeyi.’ níriro aiwi wí arǎá mǎwipa ero yagíáriḡi. Ayínáni soyíné yayí seáyimi dání seainipaxíriḡi.” urḡiḡiḡiḡi.

Ewayí ikaxí Samariayí wo xewí womi wá wianḡí nániriḡi.

²⁵ Ámá ḡwí ikaxí eánḡipi mewegíá wo “Jisaso ení eánḡoriḡani? Iwamíó owíwapíyimiḡi.” níyaiwiri níwiápiḡimeari re urḡiḡiḡiḡi, “Nearéwapíyarḡoxini, nioni arire nerí dḡḡí níyimiḡí tḡḡaoni imónimǎriḡi?” urǎḡi ²⁶ Jisaso re urḡiḡiḡiḡi, “ḡwí ikaxí eánḡipi arire níriḡiri eániḡi? Joxi íá níroríḡá arire riniḡagí roariḡiriḡi?” urǎḡi ²⁷ o re urḡiḡiḡiḡi, “Re níriḡiri eániḡi, ‘Joxi dǎxí Ámíḡá Gorixomi dḡḡí sǎxí nuyiri neríḡá dǎxí xwioxí o nání yayí osiniḡiri eri ení sǎxí eániḡí tḡni xídiri dḡḡí tḡni píranḡí wíkwírori ériḡini. Jiwanḡoxi dḡḡí sipí inarḡiḡiḡi ámá joxi tḡni ḡweagíáyí nání ení axípi síníwiniḡiḡi.’ níriḡiri eániḡi.” urǎḡi ²⁸ Jisaso re urḡiḡiḡiḡi, “Joxi xixeni rarḡiḡi. E neríḡáyí dḡḡí níyimiḡí tḡḡoxi nímoniri anḡí ḡwearíáriḡi.” urǎḡi ²⁹ ḡwí ikaxí eánḡipi mewenḡo ámá níni xewanḡo nání re oyaiwípoiḡiri “O ḡwí ikaxí eánḡipi tḡni xixeni ámá xí tḡni ḡweagíáyí nání dḡḡí sipí níwiri aríḡá wiarḡoriḡani?” oyaiwípoiḡiri ámi yarḡí re wiḡiḡiḡiḡi, “Ámá nioni tḡni nawíni ḡweaḡwáyí ḡiyíriḡani? Ámá ḡiyí nání níwanḡoni dḡḡí sipí inarḡiḡiḡi dḡḡí sipí axípi e níniḡo?” Yarḡí e wíáná ³⁰ Jisaso ewayí xwíyǎá rípi urḡiḡiḡiḡi, “Ámá wo aní yoí Jerusaremíyí píni níwiárimi aní yoí Jerikoyí riniḡíyo nání wearíḡá re enḡiḡiḡi. Ámá ámáya amípi íwí oxaurápaneyiḡi yaríḡá wa omí íá níxero xegí rapírapí wiriḡo iwanḡí mépero ríxa napéniḡearíḡá píni níwiárimi ugíawixíḡi. Ríxa numána enána ³¹ apaxípanḡí imónḡí wo ení óf axíyimi níweríḡá wenḡí éyí winiḡiḡiḡi. Iwanḡí mépéfo daiwo wenḡi níwiniḡi aríḡá bí mǎwí oríwámí dání múroḡiḡiḡi. ³² Ámi Judayí wigí yoí Ripaiyí riniḡíáyí wo —Ripaiyí Gorixó nání rídiyowá yaríḡíwámí aríḡá wiaríḡíáyíriḡi. Ripaiyí riniḡí wo iwanḡí mépéfo wenḡe níremori níwiniḡi aiwi o ení oríwámí dání múroḡiḡiḡi. ³³ E nerí aiwi ámá Samariayí wo —Samariayí tḡni Judayí tḡni eníḡá dání xepíxepá rónagíáriḡi. Samario ení aní wíyo nání nuríḡá winiḡiḡiḡi. Ámá iwanḡí nearí tfo riwo wenḡi níwiniḡi omí wa níwianiri ³⁴ anwi e nurí iniḡí wainí bí tḡni raní bí tḡni iwanḡí weáíayo ḡnií wiri wíá utiri nemána nímiḡeyoari xegí dogíyo seáyí e níḡwiráriḡi nímeámí aní ámá amí amí dání níbiri wétriḡiniḡi miriḡiḡí wíwámí nání nurí e mewenḡo ³⁵ wíápi tḡni íkwí winiḡáú níroari aníwámí meariḡomi níwiri re urḡiḡiḡiḡi, ‘Ámá romí níḡwí riniḡí dání píranḡí mériḡini. Rina anípa imónána o nání joxi dǎxí níḡwí xwíyǎá íkíxéánáyí ámi nioni níbiriḡá níniyá xixeni míni siapimǎriḡi.’ urḡiḡiḡiḡi.” Jisaso ewayí xwíyǎá api nurimána ³⁶ ḡwí ikaxí eánḡipi mewenḡomi yarḡí re wiḡiḡiḡiḡi, “Joxi dḡḡí arire yaiwiarḡiḡi? Iwanḡí nearí tḡomi ámá wáú wo níwiniḡi aí awa go o tḡni ḡweagíá wónḡí nímoniri aríḡá wiḡiḡiḡiḡi?” urána ³⁷ ḡwí ikaxí eánḡipi mewenḡomi re urḡiḡiḡiḡi, “ ‘Ámá níwiniḡiḡá wa

nɔwianiri nanɔ ɔ wiɔ o tɔni ŋweagɔ wɔniŋɔ imɔniŋɔniŋɔni. nimɔnarɔni. urɔagi Jisasɔ “Joxi eni nuri axɔpi e nera ɔrɔxɔni.” urɔniŋɔni.

Matai tɔni xɔnapɔ Mariai tɔni nanɔrɔni.

³⁸ Jisasɔ wiepɔsariŋɔyɔ tɔni ɔyɔ nurɔna anɔ bimi rɔmɔana apɔxɔ wi Mataiyɔ rɔniŋɔ aiwɔ miranɔ winɔ xegɔ anɔyɔ nanɔ niwirɔmeamɔ nuri ŋweanana ³⁹ i xegɔ xexɔrɔmeai Mariaiyɔ rɔniŋɔ nibiri Jisasoyɔ sikwi tɔni e niŋweamanana oyɔ pɔne arɔa wiarɔna ⁴⁰ Matai aiwɔ rɔyamɔ eminiri yarɔna upupɔgɔ winariŋagɔ nibiri Jisasomɔ re urɔniŋɔni, “Amɔnaoxɔni, niini aiwɔ rɔyamɔ yarɔna gɔ nɔrɔxɔmeai pɔni ninɔwiarɔmɔ nibiri ‘Ayɔ ananɔrɔni.’ rɔyaiwiarɔni? I sanɔ nɔrɔpɔni nanɔ urowarenapei.” urɔagi ⁴¹ Amɔnao re urɔniŋɔni, “Mataixɔ, Mataixɔ, jixɔ dɔni obɔbaxɔ morɔ amɔpi obaxɔ nanɔ ayɔ sɔwɔ rɔrorɔ yarɔni. ⁴² E neri ai jixɔ anɔni minɔ epaxɔ imɔniŋɔyɔ obaxɔmani. Aga na binɔrɔni. Mariai apɔ nanɔ dɔni neyɔrorɔ arɔa niarɔni. I dɔni eyɔroarɔni mɔdɔdɔ mɔwikɔxepa neri jixɔ nɔrɔrɔ bi urɔmɔmɔni.” urɔniŋɔni.

11

Ayɔ Gorɔxomɔ nuri rɔna rɔpaxɔni nanɔ urɔwapɔyɔniŋɔ nanɔrɔni.

¹ Jisasɔ wi e nuri rɔxa Gorɔxomɔ xwɔyɔ rɔrɔmɔ niwimana enana xegɔ wiepɔsariŋɔyɔ wo re urɔniŋɔni, “Amɔnaoxɔni, Jono wayɔ ni neameaia wago xegɔ wiepɔsariŋowamɔ Gorɔxomɔ xwɔyɔ rɔrɔmɔ wipɔrɔ nanɔ urɔwapɔyɔniŋɔpa joxi eni e nearɔwapɔyɔni.” urɔagi ² o awamɔ re urɔniŋɔni, “Gorɔxomɔ xwɔyɔ rɔrɔmɔ niwirɔna re urɔrɔxɔni, ‘Apoxɔni, “Amɔ nɔni joxɔni ŋwɔaxɔ enagɔ nanɔ wɔyɔ rɔmɔrɔxɔni.” neaimɔnarɔni. “Joxi xwioxɔyɔ mɔmeamɔ neri neameŋwearɔpɔ siŋani imɔniŋɔni.” neaimɔnarɔni. ³ Nene aiwɔ sɔa ayɔ ayimɔ nanɔwɔ nanɔ neaiayɔrɔxɔni. ⁴ Amɔ nene iŋwɔ neaiɔyɔ yokwarɔmɔ wiagwi nanɔ joxi nene iŋwɔ yarɔniŋwayɔ yokwarɔmɔ neaiɔrɔxɔni. Amɔ wi enɔ eanigɔyɔrɔaniri iwamɔ owiwapɔyɔpoyɔniŋɔ siŋwɔ mɔneanɔpa ɔrɔxɔni.’ Gorɔxomɔ xwɔyɔ rɔrɔmɔ niwirɔna e urɔrɔxɔni.” urɔniŋɔni. ⁵⁻⁷ E nuriŋana ewayɔ xwɔyɔ rɔpi urɔniŋɔni, “Soyɔne woxɔ dɔxɔ amɔ anɔ wi e dɔni wo arɔwegɔyɔ si meana aiwɔ menagɔ nanɔ joxi amɔ nɔkumɔxɔniŋɔ emearɔgɔyɔ womɔ nuri aiwɔ nanɔ rɔxɔniŋɔ nuriŋna re urɔrɔni, ‘Gɔ amɔ anɔ wi e dɔni wo anɔ wiyo nanɔ unɔ rɔxa arɔwegɔ rɔna nimeagɔ omɔ aiwɔ bi mɔni wimɔ nanɔ menagɔ nanɔ joxi tɔe nanɔ rɔxɔniŋɔ barɔniŋni. Aiwɔ biaɔ bi ninɔmeairɔniŋni?’ urana anɔyɔ inɔmɔ dani, sa wenɔmɔ dani re rɔrɔniŋɔni, ‘Aiwɔ nanɔ ayɔ wi mɔniŋweapani. Anɔ owanɔ niyarɔmana niaiwɔpia tɔni ikwianwɔyɔ rɔxa sa wenwinɔ. Nionɔ wi niwiapɔniŋmeari aiwɔ rimeaipaxɔ menɔni.’ rɔrɔniŋɔni. ⁸ Nionɔ re searariŋni, ‘Anɔ xiawo aiwɔ nanɔ rɔxɔniŋɔ bɔo xegɔ nɔkumɔxɔniŋɔ emearɔni wo aiwɔ niwiapɔniŋmeari xɔo rɔxɔniŋɔ urariŋyɔ umeaipaxɔmani. E neri aiwɔ arɔki rɔxɔniŋɔ urayarɔna niwiapɔniŋmeari xɔo wimɔnarɔniŋpɔ niŋni mɔni winɔniŋni.’ searariŋni. ⁹ Ayɔnani nionɔ re searariŋni, ‘Soyɔne Gorɔxomɔ amɔpi wi nanɔ yarɔniŋɔ wiana o anani mɔni seaiapɔniŋni. Rɔxɔniŋɔ nuriŋna amɔpi wi o tɔni e nanɔ pɔa nerɔnanɔniŋɔ anani meapɔrɔniŋni. Rɔxɔniŋɔ nuriŋna waf e nɔromana wakwɔ orananiŋɔ o anani arɔa nɔsiri anɔ owanɔniŋɔ rɔkwiiniŋni.’ searariŋni. ¹⁰ Ayɔ rɔpi nanɔ searariŋni. Amɔ nɔni Gorɔxomɔ rɔxɔniŋɔ urayarɔnayɔ ayɔ anani wi meapɔrɔniŋni. Amɔ gɔyɔ amɔpi wi nanɔ pɔa nerɔna anani meapɔrɔniŋni. Gɔyɔ waf e dani wakwɔ oranana o anani anɔ owanɔ wɔkwiinɔniŋni.” urɔniŋɔni.

11 Ewayf xwiyfá ámi bi rípi nuriri re uriniginí, “Ápoyiné woxi dixí íwo nibiri peyf nání rixinj riránáyf, weaxfá nimeari wiriréini? Oweoi, wí e wiriméini. 12 Inj kímijf nání eni rixinj riránáyf, wáre nimeari wiriréini? Oweoi, e eni nimeari wiriméini. 13 Soyiné íwf néra warigfóyiné aiwf segí niaíwf rixinj searánáyf, anani amípi awiaxyf anipa mni wiarigfóyínerini. E neri aí segí ápo aninami nweano anipaxirini. ‘Omi giyf giyf rixinj uránáyf, kwíyf oyápi aí anani mni winfáriní.’ searariní.” uriniginí.

“O enj éaninj oboyá tñi yariní.” rigfá nánirini.

14 Jisaso, imfó manj pfróninj womi —O áamá womi dinj xixéroarinjagi nání áamá eni manj pfróninorini. Imfómi mixf umáinowáráná imfó éf úaná áamá manj pfróninjo ámi pfné riniginí. Ámi pfné rarinjagi 15 áamá e efróyof egfáyf sinwf e niwiniro ududf nero aí 16 áamá wí re rigfawixini, “O imfó mixf numáinowárirfná imfó xiráoninj imóninjo —O xegf yof bi Bieseburoyi rininorini. Oborini. O enj weámixowárifagi nání enj éaninj oyá tñi umáinowárarinirini.” rarfná áamá ámi wí “Jisaso enj éaninoriní? Iwamfó owíwapyaneyi.” niriniro nibiro re urigfawixini, “Aninami dání emimf bi iwamfó neáiwapiyi.” urfagfa aiwf 17 o wigf yaiwigfá nání adadf niwiri ewayf xwiyfá re uriniginí, “Áamá gwí axíri xepixepá nironiro mixf ninirónáyf, ayf anj mwiárekixinipaxirini. Áamá xiráoxogwáowa eni xepixepá nironiro mixf ninirfnáyf, ayf eni anj mwiárekixinipfrfáriní. 18 Ayináni Seteno tñi xegf imfó axíyf tñi xepixepá nironiro mixf ninirónáyf, arige nero enj neániri ropfáoi? Oweoi! E neri aiwf seyfné ‘Enj éaninj Bieseburoyá tñi imfó mixf umáinowárarinini.’ ninarinjo. 19 Nioni nepa Bieseburoyá enj éaninj tñi imfó mixf numáinowáririni sinwiriyf, segf áamá enj éaninj goyá tñi mixf umáinowárarigfáriní? Segf áamá imfó mixf umáinowárarigfáwa sfá yoparfymí niwiáfnimearo yarinj re seaipfrfáriní, ‘Nene áamá wo imfó mixf umáinowárarinjagi niwinirane “Enj éaninj Gorixoyá tñi e yariní.” rinarinwá enjagi nání seyfné pí nání Jisaso axípi yarinjagi niwinirfná xwiyfá nimeariro “Enj éaninj oboyá tñi yarinini.” urigfawixini?’ Yarinj e seaipfrfáriní. 20 Nioni enj éaninj Gorixoyá tñi imfó mixf umáinowárarinjagi aí seyfné ‘Gorixo xfo xegf xwioxíyo mmeámf neri neamenjweanfápi rixa rimónini?’ miyaiwiarinjo. ‘Áamá yeáyf neayimixemeanfa nání uowárenapifó, arfowayá xwfá piaxyo dání iwiaronfoyi rarinwáo rixa nene tñi rimóninwiní?’ miyaiwiarinjo.” nuriri 21 ewayf xwiyfá ámi bi rípi uriniginí, “Áamá enj rinj wo éwaikf oxá nayiri nitiri awí menjweanáná áamá wo xegf anjyo nipáwiri amípi wí íwf meapaxf menini. 22 E neri aí áamá enj rinomi nimúrori omi seáyi e imóninj wo nibiri mixf wiminiri nerfná xopiráf niwiri amípi nñi mixf nání maxirinjyf nurápináná amípi oyá nñi eni rixa nurápiri yanj niwia warinirini.” Jisaso enj éaninj xfoyá oboyápmi múronjagi nání ewayf xwiyfá e uriniginí.

23 Áamá wí ámányf nñi Jisasomi dinj wikwíroro xfdiro efrixiniri pfrf rakiámf wianiro yarigfáyf nání ewayf xwiyfá ámi bi nuriri re uriniginí, “Áamá nioni tfáminí mimónigfáyf, ayf nioni tñi mixf imóninwáyfirini. Áamá nioni tñi sipisipf awí meaáripa yarigfáyf, ayf sipisipf xfdíxfdowáf yarigfáyfirini.” uriniginí.

Ewayf ikaxf imfó xegf winiyo wirimeanf nánirini.

24 Áamá ayf “Nene Jono nearáná saninj onimiápi nerane aiwf imfó xixéroarinj róninj imónaniginí.” oyaiwípoyniri ámi xixewisf ikaxf bi

nuriri re uriniginini, “Imíó xixéroarinyí míxí umánowaráná ámá womi pñi nwiárimí nuríná iniigí mayími ge ge sá onweáminiri nemi pía nimeginiméisáná re yaiwiárinirini, ‘Gí ámi aní axí pñi nwiárimí bñjé nání ouminí.’ niyaiwimi ²⁵ nurí aní ríxa síf peáriniri píraninjí imixáriniri yárininjagi nwiniri siní aníá imóninjagi nwiniri nání ²⁶ ámi nurí imíó wé wíúmi dání wáú íwí neróná xíomi seáyí e múroro egíáyo niwirimeámi nuro axomi nixixeroro e nweaarigíáriní. Xámi sípí imónago aí ínáyí aga sípí ikeamóninjirini.” uriniginini.

Yayí winipaxíyí nání urinjí nánirini.

²⁷ Xwiýfá apí uraríná apíxí wí ámá e epíroyí egíáyo dání ríaiwá re uriniginini, “Apíxí joxí nrixiriri aminí siapinjí Gorixoyá dñj tñni yayí winipaxíriní.” uríagi aí ²⁸ o re uriniginini, “E wí niyaiwiri miripaní. Ámá gíyí gíyí xwiýfá Gorixoyá aríá wiro axípi ero yarígíáyí ámá ayíní Gorixoyá dñj tñni yayí winipaxíriní.” uriniginini.

Ekinyí bñ nání rixinjí urígíá nánirini.

²⁹ Ámá obaxí Jisaso tñj e epíroyí enáná siní wíni wíni epíroyí yarínagíá o re uriniginini, “Isireriyíné, agwi nweagíáyíné íwí néra nuro aríki yarígíáyíné, emímí nání seaimónarínjagi aiwi nioni emímí wí miseaiwapiyipa nerí aiwi ná bñni Gorixoyá wíá rókiamoagí Jonao yagípiní seaiwapiyimíáriní. ³⁰ Eníná Gorixoyá wíá rókiamoagí Jonaoyí rininjo —O sía wíyáú wíyi piyíninjí nimóniri peyí agwíyo weagorini. O ámá aní yoí Ninipayí rininjíyo nweaagíáyo Gorixoyá símímajíoninjí wiinjípa ámá imónináoni ámá agwi nweagíáyíné Gorixoyá símímajíoníninjí seaininjini. ³¹ Gorixo ámá niyoní mí ómómíximí eníáyimí apíxí eníná Sibayí aníyo menweaagí —Í míxí ínáyí Soromono nijfá seáyí e nimóniri rírimí yaríná aríá wimíniri nání aní aga ná jfami dání bñjirini. Í ámá woní Soromonomi seáyí e imónináoni re éf nírómáná seararínjagi aiwi seyíné aríá mñniarínjagíá nání í sía ayimí nwiápnímeari xwiýfá seameáriníáriní. ³² Ámá eníná aní yoí Ninipayí rininjíyo nweaagíáyí —Ayí Gorixoyá wíá rókiamoagí Jonao Gorixoyá xwiýfá wáí uriméáná ayí wigí íwí egíápi ríwímíni nímamoro nisaníro nweaagíáyíriní. Ayí ámá wo Jonaomi seáyí e imónináoni re éf nírómáná seararínjagi aiwi seyíné aríá mñniarínjagíá nání ámá ayí sía Gorixo ámá niyoní mí ómómíximí eníáyimí nwiápnímearo xwiýfá seameáripíáriní.” uriniginini.

Ewayí ikaxí ramíxí nání urinjí nánirini.

³³ O xwiýfá Gorixoyá ramíxíninjí imóninjagi nání re riniginini, “Ámá wo ramíxí nímíxárománá aní sakwímaníyo tarínjmani. Síxí wá nímearí upíkákwiárarínjmani. Nímíxárománá ámá íwíapíá gíyí gíyí wíá óninjagi síñwí winíprí nání íkwianwíyo seáyí e ikwiárarínjirini.” nuriri ³⁴ re uriniginini, “Segí síñwí ení uyíwíninjí imónini. Segí síñwí tñni píraninjí naníro wé róninjí nerónáyí, dñj nanjñni aumaúmí niníro segí xwioxíyo wíáninjí ókímíxinariño. E nerí aiwi segí síñwí tñni íwí nání naníroná segí xwioxíyo síáninjí yimíxinariño. ³⁵ Dñj nanjñni aumaúmí niníro segí xwioxí wíáninjí seaókiarínjipi supíkíniniginiri dñj tñni éfrixini. ³⁶ Segí xwioxíyo sía wí míyiní wíání nókiáriní wíwí wíá seaókiarínjipáninjí segí xwioxí nñni wíá seaókiáriníáriní.” uriniginini.

Parisiowamí xwiýfá umeárinjí nánirini.

³⁷ E nuríísáná enáná Parisi wo “Gí aníyo aiwá onaiyi.” nuriri nipemeámi úáná Jisaso nuri aiwá nípíre éf ñweañáná ³⁸ Parisio Jisaso xámi wé piaxíníñf eañf nání wigf yarígfápa wé iniígfíyo igwáfá míwíró aiwá nípíre éf ñweañagi níwíníri ududf yaríná ³⁹ Jisaso re uríñnigíni, “Parisioyíné fwf mearo ríá kíro ro yaníro moarígfápi segf xwioxíyo síní magwí enáná kapíxí tñí píreríxí tñí ígfá nearínáníñf kíyí b́aríwámi dáníni kwírínarígfóyínéxíni. ⁴⁰ Majímajfá ikárínarígfóyíné ‘B́aríwámiñí imíxaríño íniríwámiñí mimíxíñfíriñí.’ ríyaiwiaríñoi? ⁴¹ Amípi soyíné fá xirígfápi áamá uyípeayíyo ayá nurímíxíro arírá níwíro míní wíánáyí, soyíné ígfá neáníróniñf imónípírífaríni. ⁴² Parisioyíné aweyi! Śfá wíyi soyíné majfá seaórínfáríni. Goríxo xeaníñf ríá tñf seaikárínfá enagi nání dñf śpí oseainíni. Soyíné aiwá nímiróná aníñf minf yíyí tñí af tñí siyó amípi píraníñf fá níro ro ríxa wé wúkaú imónáná wo Goríxomí míní níwíro aí áamáyo wé róníñf wiarígfáyí ṕni wíaríro Goríxomí dñf síxí muyípa ero yarígfóyínéxíni. Soyíné aiwá onímíápi aí segf aníñf minf yarígfá j́fapi ṕni míwíarípa ero áamáyo nanf mimíxípa yarígfápi ení ero nerí síñwíríyí, nanf imónímíniñf eníriñí. ⁴³ Parisioyíné aweyi! Śfá wíyi soyíné majfá seaórínfáríni. Soyíné rotú aníyo áamá síñwí oneanfóyíniñf śmí śmí e ñwearo makerfáyo awí eánarígfé áamá yayf ‘Ámináoxíni.’ oneanfóyíniñf emero ‘Oyaneyi.’ seaimónaríñagi nání Goríxo xeaníñf seaikárínfáríni.” uríñnigíni. ⁴⁴ Áamá níní Parisiowami níwíníriná “Nanowaríni.” yaiwiaríñagfá níwíníri awa wigf fwf yarígfápi áamá píyí xwárípáyo ínímí wenf yapí imóníñagi nání re uríñnigíni, “Aweyi! Śfá wíyi soyíné majfá seaórínfáríni. Soyíné áamá píyí tígfé xwáfá emadíróníñáná áamá ‘Áamá píyí tígférani?’ míyaiwí maiwí pwarígféníñf imónígfóyínéxíni.” uráná ⁴⁵ ñwí ikaxí eáníñfípi mewegfá wo níwíápínímeari re uríñnigíni, “Nearéwapíyaríñoxíni, Parisiowami e nuríriná none ení ikayíwí neameararíniñí.” urfagi aí ⁴⁶ Jisaso ñwí ikaxí eáníñfípi mewegfáwa áamáyo aníñf minf sekaxí “E éfrixíni. E éfrixíni.” nuríro aí wíwaníñowa wí míyarígfá enagi nání re uríñnigíni, “Ñwí ikaxí eáníñfípi mewegfóyíné ení aweyi! Śfá wíyi soyíné majfá seaórínfáríni. Soyíné áamáyo sanf xwé ayá wí níwikwíaríro aí sewaníñoyíné sanf xwé apí iwamfó mímfeyoarígfóyíné enagi nání Goríxo xeaníñf seaikárínfáríni. ⁴⁷ Soyíné Goríxoyá wáfá rókiamoagfáwami segf arfowa píkiarígfáyo xwárípáyo aníñf minf mfá imíxarígfóyínéxíni. ⁴⁸ Soyíné e neríñfípímí dání áamáyo áwanf réniñf uraríñoi, ‘Negf arfowa Goríxoyá wáfá rókiamoagfáwami nípíkíaríróná apáni yagfá enagi nání wigf xwárípáyo mfá imíxaríñwíni.’ Éniñf uraríñagfá nání Goríxo xeaníñf seaikárínfáríni. ⁴⁹ Ayínáni Goríxo dñf neñwíperi soyíné nání xíxeni re ríñnigíni, ‘Nioni wáfá rókiamoarígfá wami tñí xwíyáfá wáf urímeariñfá wami tñí urowáraná ayf wíyo pípíkímí ero wíyo míxí xfdowárapíro epírífaríni. ⁵⁰ Wáfá rókiamoagfá níyoní nioni anfna imíxíri xwáfá imíxíri enína e enae dání nípíkía b́agfá nání áamá agwí ñweagfáyíné nioni enf seameámfáríni. ⁵¹ Aiborfómi xámi xíráo Keno píkiñe dání nípíkía níb́fásáná yoparf nioníyá wáfá rókiamoagf Sekaraiami píkiñawíxíni. Omí nioni nání íkwianwí rídíyowá yaníro ikwíkwíarímí yarígfé mídáni enáná gí anf awawá “Ñwífaríni.” ríniñe mídáni enáná áwínímí e píkiñforíni. Omí píkiñf nání oxí apíxí agwí ñweagfá tíyíné nioni enf seameámfáríni.’ Goríxo e ríñfíriñí.” uríñnigíni. ⁵² Ñwí ikaxí eáníñfípi mewegfáwa áamáyo Goríxo “Oépoi.” wímónaríñfípi mímíwíáikf wiaríñagfá nání xíxewísí ikaxí re

urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪoyɪné aweyɪ! Soyɪné amɪpɪ Gorɪxo ‘Ámáyo owíwapɪyɪpoyɪ.’ wimónarɪŋɪpɪ mɪwíwapɪyɪpa yarɪŋagɪa nánɪ sɪá wɪyɪ soyɪné majɪá seaórɪnɪfárɪnɪ. Soyɪné kí aŋɪ nɪjɪá nánɪ mɪrɪnɪŋɪwá nánɪ fá nɪxɪrárɪro aɪ sewanɪŋoyɪné wɪ nɪkwɪro mɪpáwɪpa ero ámá nɪpáwɪanɪrɪ éfáyo soyɪné pɪrɪ mákɪmɪ wɪro yarɪgɪfárɪnɪ.” e nurɪsáná ⁵³ aŋɪ e pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ nurɪ emearɪná re egɪawɪxɪnɪ. Nwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪáwa tɪnɪ Parisiowa tɪnɪ wɪgɪ xwɪoxɪyo dání rɪá ápiáwɪnɪŋɪ nɪwerɪ omɪ sɪmɪ tɪnɪ urɪro amɪpɪ obaxɪ wɪ nánɪ yarɪŋɪ wɪayɪro neróná ⁵⁴ “O xwɪyɪfá sɪpɪ ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪ xɪxenɪ mimónɪŋɪ bɪ ráná xwɪrɪxɪ oumeaneyɪ.” nɪrɪnɪro arɪá wɪaxɪdɪgɪawɪxɪnɪ.

12

“Nanɪ ero sɪpɪ ero mepanɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Ámá oxɪ apɪxɪ obaxɪ ayá wɪ epɪroyɪ nɪyárɪróná xokɪrɪpɪ inarɪná Jisaso xegɪ wɪepɪsarɪŋowa Parisiowa seáyɪ e nimónɪro sɪpɪ yayɪro nanɪ yayɪro yarɪgɪfápa awa enɪ e epɪrɪxɪnɪrɪ awamɪ xámɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné bisɪkerɪfá yɪsɪ (Bisɪkerɪfá sɪnɪ sɪŋɪ eŋáná yɪsɪ onɪmiápi tɪá aɪwɪ nɪmɪnɪ íkwɪanɪwɪ eapɪnárarɪŋɪrɪnɪ.) Soyɪné bisɪkerɪfá yɪsɪ Parisiowayá nánɪ wáyɪ nero emépoɪ. Wɪgɪ nanɪ ero sɪpɪ ero yarɪgɪfápi nánɪ seararɪŋɪnɪ.” nurɪrɪ ² awa sɪpɪ ero nanɪ ero mepa oépoɪnɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Amɪpɪ agwɪ ínɪmɪ imónɪŋɪyɪ rɪwéná sɪŋánɪ imónɪnɪfárɪnɪ. Amɪpɪ ínɪmɪ nimónɪrɪ yokwarɪmɪ ínɪŋɪyɪ rɪwéná ámá nɪnɪ nɪjɪá imónɪpɪrɪfárɪnɪ. ³ Pí pí xwɪyɪfá árɪwɪyɪmɪ yumɪfɪ ikaxɪ rɪnɪfáyɪ enɪ ámá nɪnɪ íkwáwɪyɪnɪ arɪá wɪpɪrɪfárɪnɪ. Pí pí xwɪyɪfá aŋɪ náyo ínɪmɪ dání ikeagɪgwɪ rɪnɪfáyɪ rɪwéná aŋɪ seáyɪyo nɪŋweámáná áwanɪ rowɪáropɪrɪfárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Wáyɪ wɪpaxo nánɪrɪnɪ.

⁴ O re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gɪ nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪgɪoyɪné, nɪonɪ re seararɪŋɪnɪ, ‘Segɪ waráyɪnɪ seapɪkɪarɪgɪfáwa nánɪ wáyɪ mepanɪ. Dɪŋɪ enɪ seaxekwapaxɪ meŋagɪ nánɪ ayɪ nánɪ wáyɪ mepanɪ.’ seararɪŋɪnɪ. ⁵ Ámá wáyɪ wɪpaxo nánɪ nɪonɪ áwanɪ osearɪmɪnɪ. Ayɪ Gorɪxorɪnɪ. O ámáyo nɪpɪkɪmáná xewanɪŋo dɪŋɪ enɪ nɪseaxekwapɪrɪ rɪá anɪŋɪ wearɪŋɪyo seaikéaarɪpaxɪ eŋagɪ nánɪ wáyɪ omɪnɪ wɪrɪxɪnɪ. Oyɪ, o nánɪ aga wáyɪ wɪrɪxɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁶ Ámá ayɪ dɪŋɪ “Gorɪxo ámaéne nánɪ aŋɪpaxɪ dɪŋɪ moarɪŋɪrɪnɪ.” oyáiwɪpoyɪnɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá makerɪfáyo nánɪ nurɪ inɪ sirɪkwá wé wú núnɪ bɪ nerɪná nɪgwɪ rɪá nɪŋɪpia biaú tɪnɪ bɪ yarɪgɪfárɪnɪ. Inɪ apɪa aga onɪmiápɪa nánɪ aɪwɪ Gorɪxo wɪ dɪŋɪ peá nɪmorɪ arɪá ikeamoarɪŋɪmanɪ. ⁷ Seyɪné nánɪ enɪ Gorɪxo wɪ arɪá ikeamoarɪŋɪmanɪ. Segɪ mɪŋɪyo dɪá aɪ ararɪ wenɪyɪfɪ nánɪ o nɪjɪfárɪnɪ. Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dání seyɪné inɪ onɪmiápɪa tɪnɪ xɪxenɪ mimónɪŋagɪa nánɪ wáyɪ bɪ mepanɪ.” nurɪrɪ ⁸ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nɪonɪ re seararɪŋɪnɪ, ‘Ámá go go ámáyo sɪŋwɪyo dání ananɪ “Jisasomɪ xɪdarɪŋáonɪrɪnɪ.” urarɪŋo nánɪ ámá imónɪŋáonɪ nɪweapɪrɪnɪ o nánɪ enɪ Gorɪxoyá aŋɪnájɪyá sɪŋwɪyo dání “Gɪ ámaórɪnɪ.” rɪmɪfárɪnɪ. ⁹ E nerɪ aɪwɪ go go ámá nánɪ wáyɪ nerɪ sɪŋwɪyo dání “Jisasomɪ muxɪdarɪŋáonɪrɪnɪ.” urarɪŋo nánɪ nɪonɪ enɪ Gorɪxoyá aŋɪnájɪyá sɪŋwɪyo dání “Gɪ ámaómanɪ.” rɪmɪfárɪnɪ.’ seararɪŋɪnɪ.” nurɪrɪ ¹⁰ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá go go ámá imónɪŋáonɪ yarɪŋápi nánɪ xwɪyɪfá sɪpɪ nɪnɪmearɪrɪ aɪwɪ ananɪ Gorɪxo yokwarɪmɪ wɪpaxɪrɪnɪ. E nerɪ aɪwɪ go go Gorɪxoyá kwɪyɪfɪ yarɪŋɪpɪ nánɪ ‘Eŋɪ eánɪŋɪ Setenoyá tɪnɪ yarɪnɪ.’ nɪrɪrɪ rɪperɪrɪfɪ numearɪrɪnáyɪ, Gorɪxo ananɪ yokwarɪmɪ wɪpaxɪ menɪnɪ.” nurɪrɪ ¹¹⁻¹² re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wɪ fá nɪseaxero rotú aŋɪyoranɪ, gapɪmanowa tɪŋɪ

erani, áminá neamenweagíáwa tñí erani, nimeámi niseaurónáyí, ‘Arige xwiyá wákwinaníwini?’ miyaiwipa nero ayá síwí mīsearopa éfríxini. Ayí rípi nánirini. Sa axíná Gorixoyá kwíyípi xwiyá soyíné uríprípi seaiwapiyini enagi nání wáyí mēpa éfríxini.” uríñiniginí.

Ewayí ikaxí amípi mímúroníñí wo nánirini.

¹³ Ámá e epíroyí egíáyí wo Jisasomi re uríñiniginí, “Nearéwapiyaríñoxini, amípi ápo níperíná nítimi pépi gí ráro xegípi íkwínaroaríñagi nání ‘Dixí rígwáo tñí píraníñí yaní menípiyi.’ ureí.” uríagi aí ¹⁴ o re uríñiniginí, “Ámáoxini, ámáyo xwíríxí méwíniginirí go nífréáfrini? Go awagwíyá amípi yaní oeameinirí nífréáagi nání níraríñini?” omí e nurímáná ¹⁵ ámá níyoní re uríñiniginí, “Segí iyá íá amípi dñí níyímiñí imóníñípi seaiapíxí menini. Xwé ayá wí tñíoxí aiwí wí dñí níyímiñí imóníñípi siapíxí menini. Ayínáni amípi naní síñwí íwí níwínírná ‘Nioní meapaxífrini.’ yaiwiarígíápi nípiñí ení nání wáyí oseainini. Seyíné iyá íá amípi nánini dñí íkwíropífríxini seararíñini.” nurirí ¹⁶ ewayí xwiyá rípi uríñiniginí, “Ámá amípi mímúroníñí woyá omíñíyo wítí aiwá xwé pípríprí iníñagi níwínirí ¹⁷ dñí neyírorí re yaiwíñiniginí, ‘Arí emíniréini? Aiwá pípríprí iníñí tí tími nání gí aní apáni menini.’ níyaiwirí ¹⁸ re ríñiniginí, ‘Re oemini. Aní aiwá nání míríníñíyí emí pípiñamí níyármáná ámi aga xwé wiwí wiwá nímirá numáná gí wítí aiwá nñí tñí amípi níoniyá tñí aní iwiwámi níta úmíginí. ¹⁹ E níyármáná níwaníñoní re ríimíginí, “Gí amípi nñí ríxa déroní. Aiwá xwiogwí íá ropaxí nání míwenini. Anani kikiíá ñwearí aiwá níri iníngí níri nerí yayí éimíginí.” ríimíginí. ríñíagi aí ²⁰ Goríxo omí re uríñiniginí, ‘Majímajíá íkáríñaríñí roxini, síá ríyimiñí joxí ríxa níperíñí. Nípeáná díxí amípi píraníñí tñípi go meanífrini?’ uríñiniginí.” Ayo e nurirí ²¹ re uríñiniginí, “Ewayí xwiyá api ámá Goríxo nání dñí mímopa nero ‘Amípi xewaníñoní nígí wíni wíni nímeaayirí otímíni.’ yaiwiarígíáyí nánirini. Ámá e yarígíáyí amípi wí mímúroníñagi aiwí Goríxoyá síñwíyo dání uyípeayí imónarígíáyífrini.” uríñiniginí.

Aiwá tñí aikí tñí nání ududí winaríñí nání uréwapíyíñí nánirini.

²² O xegí wiepísaríñíyo re uríñiniginí, “Ámá e yarígíáyí amípi wí mímúroníñagi aiwí Goríxoyá síñwíyo dání uyípeayí imónarígíáyí enagi nání re seararíñini, ‘Arige píraníñí ñwearíréwini?’ níriro aiwá níprí nání ududí mēpa ero waráyo aikí yíníprí nání ududí mēpa ero éfríxini.’ seararíñini. ²³ Ayí rípi nánirini. Segí wárá jíayí aikíyo múronini. Dñí jíayí ení aiwáyo múronini. ²⁴ Soyíné ámi iní áwí nání dñí moríñí. Iní awa aiwá omíñí nero mianarígíámani. Wigí aiwá nímimi nuro aníyo típríyí ení aní wí mímirínini. E nerí aí Goríxoní míni wiaríñífrini. Soyíné dñí re ríyaiwiaríñoi, ‘Iníyo mímúroníñagwí nání Goríxo none nání ení aiwá neaimíxíyípaxomani.’ ríyaiwiaríñoi? Oweoi, dñí e wí mímopa époyí. ²⁵ Ámá ‘Sepiá ámi bí oimónímíni.’ níyaiwirí ududí éo sepiá ámi bí imónaríñífrani? Oweoi! ²⁶ Soyíné ení api aí wí mēpaxí neríñáyí aikí tñí aiwá tñí nání pí nání ududí yaríñoi? ²⁷ Soyíné adowayí nání dñí moríñí. Níyapírná xegí iyá óf earí aikí yirí yaríñímani. E nerí aiwí eníñá negí míxí ináyí Soromono okiyá níñirí meáríñíño neríñáyí adowayí yapí awíaxí e imónagímani. ²⁸ Goríxo adowayí tñí aráyo —Ará agwí eníyo anani níyoaro síá wíyimi ríá íkeaárípríyífrini.” uríñiniginí. Awa “Goríxo ará nání ayá síwí muroarínini.” oyaiwípoynirí e nurirí re

urijinigini, “Gorixo adowayf tñni aráyo okiyfániñf yarĩñagĩ nání soyfne eni añipaxf aikf e seayirĩnfárinĩ. ²⁹ Ayináni soyfne iniĩgĩ tñni aiwá tñni nání ‘Pĩ nanĩréwini?’ nĩrĩro ududf néra mupa éfrĩxini. ³⁰ Gorixomi mĩxĩdĩpa yarĩgĩáyf apĩ nání anĩñf minf nero meañĩro yarĩgĩárinĩ. E nerĩ aĩ segf ápo Gorixo soyfne apĩ nĩpĩni aiwáranĩ, aikfrani seainarĩñagĩ nání nĩjĩárinĩ. ³¹ Apĩ meañĩro nání mepa ero Gorixo xfo xegf xwioxfyo mĩmeámĩ nerĩ seameñweañe páwipfrĩ nání amĩpĩ xfo wimónarĩñpĩ ero nerfĩnáyf, Gorixo anani apĩ nĩpĩni nĩseainfárinĩ.” urijinigini.

“E e nerfĩnáyf, amĩpĩ nanf wĩ añfñamĩ awĩnĩñf eaárarĩñoi.” urĩñf nánírĩni.

³² Awa xwáfá tĩyo nĩñwearfna wĩgĩ amĩpĩ xwé meñagĩ nání wáyf epfrĩxiniĩ re urijinigini, “Seyfne sipĩsipf miaúrarf iniĩgĩáyf yapĩ imónĩgĩáyfne, segf ápo Gorixo xwioxfyo mĩmeámĩ nerĩ seameñweañe páwĩfrĩxiniĩ wimónarĩñagĩ nání wáyf mepa éfrĩxini. ³³ Segf iyfá ía amĩpĩ nĩgwĩ nání bf nero nĩgwĩ meáfáyf áma uyĩpeayf imónĩgĩáyo arĩrá wianĩro nání mĩni wĩfrĩxini. E nerfĩnáyf, amĩpĩ añfñamĩ ayá rĩmĩxarĩgĩápĩnĩñf tarĩñoi. Añfñamĩ amĩpĩ wĩ anĩpá imónarĩñfmanĩ. fwf yarĩgĩáyf wĩ páwipaxf mimónini. Ípĩkwiyf eni wĩ amĩpĩ xwĩrfá ikĩxepaxf mimónini. Ayináni xwáfá tĩyo amĩpĩ wĩni wĩni nĩmeaayirĩ mĩtĩpa nerĩ ámáyo ayá nurĩmĩxirĩ arĩrá nĩwirfĩnáyf, añfñamĩni anĩñf wenf e awĩnĩñf eaárarĩñoi. ³⁴ Segf amĩpĩ nanf ayá rĩmĩxarĩgĩápĩ xwáfá tĩyo wenfĩnáyf, ayf xwáfá tĩyo nání dĩñf mopfrĩárinĩ. Añfñamĩ wenfĩnáyf, Gorixo tĩñf e nání mopfrĩárinĩ.” urijinigini.

Ewayf ikaxf omĩñf wĩarĩgĩá nanfĩf nánírĩni.

³⁵⁻³⁶ O gĩ wiepĩsarĩñáyf wé nĩrónĩro ñweáffrĩxiniĩ ewayf xwĩyfá re urijinigini, “Áma xĩnáiwanĩñf nĩmónĩro omĩñf wĩarĩgĩáwa wĩgĩ boso nání ‘Aiwá apĩxĩ meánini nání imĩxarĩgĩápĩ gĩná pĩni nĩwĩarĩmĩ bĩnĩrĩenĩñoi?’ nĩyawiwo rapĩrapf írĩñfyo kfkĩyiniĩgĩú nĩkĩroro nĩpĩmoánĩro arerĩxĩ nĩyĩnĩro uyfwf nĩmĩxároro o nĩrémorĩ wáf e dání wakwf óráná apaxf mé ówanf fkwianeyĩnĩro xwayf nanĩrĩ ñweaarĩgĩápa seyfne eni e éfrĩxini. ³⁷ Boso nĩrémorĩ omĩñf wĩarĩgĩáwa sá mĩwé wé nĩrónĩro ñweañagfá nĩwĩnĩrĩnáyf, awa yayf winĩpaxfrĩni. ‘Boso omĩñf wĩarĩgĩáwa wé nĩrónĩro ñweañagfá nĩwĩnĩrĩ xewanĩño rapĩrapf nĩkĩroro arerĩxĩ nĩyĩnĩrĩ ‘Aiwá narĩgĩe éf ñweápoi.’ nurĩrĩ aiwá mĩni nĩwia unĩñoi.’ seararĩñini. ³⁸ O árĩwegfĩyorani, isfáyorani, nĩrémorĩ xegf omĩñf wĩarĩgĩáwa sĩni wé nĩrónĩro ñweañagfá nĩwĩnĩrĩnáyf, awa yayf winĩpaxfrĩni.” urijinigini. ³⁹ Ewayf xwĩyfá ámi bĩ nurĩrĩ re urijinigini, “Rĩpĩ eni nání dĩñf mópoi. Añf iwámĩ xiáwo fwf meanĩ bĩno nání ‘Sfá rĩyimi bĩnĩñoi.’ nĩyawiwi sĩñwĩrĩyf, awĩ nĩñwearĩ fwf meano opáwinĩrĩ sĩñwf mĩwĩnĩpa emĩnĩrĩ enfĩrĩni.” nurĩrĩ ⁴⁰ re urijinigini, “Seyfne eni wé nĩrónĩro ñwearfĩni. Sfá áma imónĩñáoni nání ‘O nĩweapĩnĩmenĩñoi.’ yaiwĩfĩyimi nĩweapĩmĩárinĩ.” urijinigini.

Ewayf ikaxf bosĩwo nánírĩni.

⁴¹ Pitaos re urijinigini, “Ámĩnáoxini, ewayf xwĩyfá apĩ rarĩñpĩ nearéwapĩyarĩñoneni nání rĩrarĩñĩni? Áma nĩyonĩ eni nání rĩrarĩñĩni?” urfagĩ ⁴² Jisaso ámi ewayf ikaxf urĩmĩnĩrĩ nání yarĩñf re wĩñnĩgĩni, “Omĩñf wĩarĩñf wo xegf bosoyá xwĩyfá arfá nĩwĩrĩ dĩñf neñwĩperĩ nerfĩnáyf arĩge imónini? O re imónini. O omĩñf rĩpĩ nání bosĩwo oimónĩrĩ xegf boso rĩpeañorĩni. O xegf bosoyá omĩñf wĩarĩgĩáyo umeirĩ aiwá yanf umeirĩ yarĩñorĩni. ⁴³ Boso ami dání nĩbĩrĩ xegf bosĩwo xamĩ

yagípa sını axípi píráníñf yaríñagí nıwınıríná bosıwo yayf winıpaxfırını. ⁴⁴ Nepa seararıñını. O píráníñf yaríñagí nıwınıríná xegf omıñf nını enı onımeınırı rıpeanfárını. ⁴⁵ E nerı aıwı bosıwı axo ‘Gf bosı yapfını bınımenıñoı.’ nıyaiwirı omıñf wııarıgıfáwamı tını omıñf wııarıgıfıwamı tını iwanf nıméperı aıwá nırı iniıgıf nırı nemána papıkf nerfınáyf ⁴⁶ ‘Bosı nıbınımenıñoı.’ nıyaiwirı yarıñfıyımı sfá xfo bınıyımı majfá nımónırı yarıñfıyımı bosı rıxa nırémónapırı re enfárını. Bosıwomı mıñf nıwákwırı ámá arfkı yarıgıfáyf tını wárinfárını. ⁴⁷ Bosıwı go go xegf bosı wımónarıñfıpi nánı nıjıfá nımónırı aıwı píráníñf mımıxıpa nerı wé nırónırı mıñweapa nerfınáyf bosı nıbıríná iwanf rıpi rıpi eámeámı eaayınfárını. ⁴⁸ E nerı aıwı bosıwı go go xegf bosı wımónarıñfıpi nánı nıjıfá mımónıpa nerı sıpı o iwanf eapaxf bı nımıxırínáyf, bosı nıbıríná iwanf onımiápi weaanfárını. Ámá nını amıpı xwé wı wıfáyf rıfwéná ayf enı xwé uráfıpırfárını. Gorıxo enı ámá gomı xegf omıñf wıını urıñfıyıf nánı rıfwéná yarıñf re wınfárını, ‘Omıñf nıonı sıapıñáyf xıxenı enfıranı?’ urınfárını.” Jıaso xegf wıepısarıñfıyıf xfo mıñweañáná úrapı néra upfırıxınırı dıñf mófırıxınırı ewayf xwıyıfá apı urıñınıgını.

“Ámá xepıxepá rónıfırıfá nánı bıñáonırını.” urıñf nánırını.

⁴⁹ O re rıñınıgını, “Nıonı ámá xwıfá tıyo ñweagıfáyo xeanıñf Gorıxoyá rıfáníñf wıkeaárımıfá nánı bıñáonırını. ‘Xeanıñf apı ápiáwınıñf rıxa wémınırı nerı sıñwırıyıf, ayf nanfırını.’ nımónarıını. ⁵⁰ E nerı aıwı xeanıñf ámá iniıgıf waxf márómınırınıñf yarıñfıpi nıonı nımeanfárını. Sını mınımeapa enıgıf nánı dıñf rıfá nıxearını.” Jıaso xfomı pıkipırfá enıgıf nánı e nurırı ⁵¹ re urıñınıgını, “Nıonı nánı ‘O ámá nıyonı pıyıfá wırımıfánırı bıñorını.’ rıñıaiwıarıñoı? Oweoı! Ámá nıonı dıñf nınıkwırıro yarıgıfáyf tını uyınıf yarıgıfáyf tını xepıxepá rónıfırıxınırı bıñáonırını. ⁵² Rına dání ná rıwıyo enı anıf ná wıwámı dání ámá wé wú axıyıf imónıñagı aıwı xwıyıfá nıonıyápımı dání xepıxepá nırónıro mıdání waú imónıñáná mıdání waú wo imónınfárını. ⁵³ Xano tını xewaxo tını xepıxepá rónırı xınáı tını xemiái tını xepıxepá rónırı xıfái tını xewaxomı xıepı tını xepıxepá rónırı néra upfırfárını.” urıñınıgını.

Sfımımajfónıñf imónıñfıpi nánı urıñf nánırını.

⁵⁴ O ámá oxıf apıxıf e epfıroyf egıfáyo re urıñınıgını, “Seyfne sogwı wearıñımı dání agwı yaparıñagı nıwınıríná ‘Rıxa iniá yaparıını.’ rarıgıfápa nepa earıñfırını. ⁵⁵ Imıñf damı dání enı barıñagı nıwınıríná ‘Agwı rına rıfá sınıñıñoı.’ rarıgıfápa nepa rıfá sınarıñfırını. ⁵⁶ Nanı rıro sıpı rıro yarıgıfıoyfne, agwı tırı imıñf erı yarıñagı nıwınıríná ananı ‘E imónıñıñoı.’ xıxenı rarıgıfá aıwı amıpı nıonı sfımımajfónıñf imıxarıñapı sıñwı nınanıro ‘Ayf Gorıxo rıpi nánı sıwá rıfá nearıını?’ mıyaiwıarıgıfáyfnéxını.

Ewayf ikaxıf ámá xwıyıfá rımearıno nánırını.

⁵⁷ “Sewanıñoyfne amıpı sıpı imónıñfıyıf nanfını eyeyırómf erfını.” nurırı ⁵⁸ ewayf xwıyıfá rıpi urıñınıgını, “Ámá wo omı xwıyıfá omearımınırı joxı tını xwırıxıf yanırı sırımeáná sını óf e nurfına o tını xwıyıfá nımıxınırı omı píráníñf pıyıfá wırırfını. E mıwıpa nerfınáyf, o xwırıxıf mearıño tıñf e nánı fá nırıxémı nurı xwırıxıf nırıméısáná enáná xwırıxıf mearıño joxı fá nırıxırırı porısıf womı mını wıáná o gwı anıyo rıñwırırınıñoı. ⁵⁹ Joxı nıgwı yoparıpi nıroarı nıroayırónırınáyf, gwı anıyo dání nıpeyearfını. ‘E mepa nerfınáyf, anıñf e ñwearfárını.’ seararıñını.” Jıaso ayı “Xwırıxıf mearıño Gorıxorfanı?” yaiwıro sfá o ámá nıyonı mı ómómıxımı enfáyı sını

mimóniḡaná “Nene dḡḡ nḡyaikirorane omi dḡḡ owḡkwḡroaneyḡ.” yaiwiro oépoyḡnḡri e wayḡ xwḡyḡá e urḡḡniḡni.

13

“Nḡsanḡro mepa nerónáyḡ, nḡkeamónḡḡrḡrḡni.” urḡḡ nánḡriḡni.

¹ Jisaso áamá e epḡroyḡ egḡáyo sḡni uréwapḡyarḡná áamá wḡ nḡwiápḡnḡmearo áwanḡ re urḡḡawixḡni, “Émányḡ gapḡmanḡ Pairato porisḡ wamḡ urowáráná awa anḡ Gorḡxo nánḡ rḡdiyowá yarḡḡiwámḡ nuro áamá Gariri pḡropenḡsḡyo dánḡ wḡ rḡdiyowá yarḡná pḡpḡkímḡ egḡawixḡni.” urḡagḡa ² o re urḡḡniḡni, “Seḡné ‘Gariri dánḡ ayḡ rḡkḡkḡrḡó nḡra nuróná áamá nḡyonḡ múronḡḡá enagḡ nánḡ e pḡkḡḡawixḡni.’ rḡyaiwiarḡḡoḡ? ³ ‘Oweoḡ, seḡné ḡwḡ yarḡḡáýḡ rḡwḡmḡnḡ nḡmamoro mḡsanḡpa nerḡnáyḡ, seḡné enḡ axḡpḡ éniḡḡ anḡnḡpḡrḡrḡni.’ seararḡḡni. ⁴ Áamá 18 ayḡ anḡ rḡḡḡḡwḡ wḡwá ipḡ xegḡ yoḡ Siroamiyḡ rḡniḡḡwá tḡḡ e nḡḡneamioarḡ áamá apimḡ pḡkḡḡyḡ nánḡ seḡné re rḡyaiwiarḡḡoḡ, ‘Áamá ayḡ rḡkḡkḡrḡó nḡra nuro áamá Jerusaremḡ ḡweagḡá wḡnḡyḡ nḡyonḡ seáyḡ e múronḡḡá enagḡ nánḡ anḡ iwá nḡpiérorḡ pḡkḡḡniḡni.’ rḡyaiwiarḡḡoḡ? ⁵ Oweoḡ, seḡné ḡwḡ yarḡḡáýḡ rḡwḡmḡnḡ nḡmamoro mḡsanḡpa nerḡnáyḡ, seḡné enḡ axḡpḡ éniḡḡ anḡnḡpḡrḡrḡni.” Áamá e epḡroyḡ egḡáýḡ “Xḡxenḡ e neáímeanḡrḡni.” oyaiwḡpoyḡnḡri e urḡḡniḡni.

Ewayḡ ikaxḡ íkḡá pikḡna nánḡriḡni.

⁶ E nurḡrḡná e wayḡ xwḡyḡá rḡḡ urḡḡniḡni, “Áamá wo xegḡ wainḡ uraxḡ omḡḡḡyo íkḡá pikḡ ḡwḡ nurárḡmáná rḡwḡná sogwḡ dḡmḡnḡri nḡbayirḡ aḡ pḡá megḡnayḡḡniḡni. ⁷ Pḡá nḡmegḡnayirḡ nánḡ xegḡ omḡḡḡ ayḡ wḡiarḡḡomḡ re urḡḡniḡni, ‘Íkḡá rḡna xwḡogwḡ waú womḡ nionḡ sogwḡ nánḡ nḡbḡri pḡá megḡnayḡárḡni. Ná mḡwearḡḡna íkwapḡḡ meaarḡni. Emḡ rómoárei.’ uráná ⁸ o re urḡḡniḡni, ‘Ámináoxḡnḡ, ámḡ xwḡogwḡ ro xe opwenḡ. Ná wenḡ nánḡ pḡḡḡḡyo ará nḡyarḡmáná xwḡá pḡyḡ wḡárómḡnḡ. ⁹ Xwḡogwḡ wḡomḡ ná wéagḡ nḡwḡnḡrḡnáyḡ, ayḡ nanḡrḡni. Ná mḡwḡenagḡ nḡwḡnḡrḡná nḡrorḡ emḡ móḡrḡxḡnḡ.’ urḡḡniḡni.” Jisaso áamá ayḡ “Nene íkḡá pikḡ anánḡḡ imónḡḡagwḡ nánḡ rḡa neararḡni?” oyaiwḡpoyḡnḡri e wayḡ ikaxḡ e urḡḡniḡni.

Anḡḡ rḡkwḡnḡḡimḡ nanḡ imḡxḡḡ nánḡriḡni.

¹⁰ Jisaso sabarḡá wḡyimi rotú anḡḡyo nḡḡweámáná áamáyo uréwapḡyarḡná re enḡniḡni. ¹¹ Apḡxḡ wḡ —Í imḡó dḡḡ xḡxéroarḡḡagḡ nánḡ anḡḡḡ sḡmḡxḡ nerḡ nḡrḡkwḡnḡri emearḡná xwḡogwḡ wé wḡkaú sḡkwḡ wḡ enḡáná ámḡ wḡúmḡ dánḡ waú wo múronḡrḡni. Éḡ ropaxḡ wiarḡḡimani. ¹² Í e ḡweanḡagḡ Jisaso nḡwḡnḡrḡná “Énḡ.” nurḡri re urḡḡniḡni, “Ineyḡ, sḡmḡxḡ siarḡḡpḡ rḡxa pḡnḡ rḡwḡárḡḡoḡ.” nurḡri ¹³ wé seáyḡ e ikwḡáráná re enḡniḡni. Í éḡ pḡránḡḡ nḡrorḡ Gorḡxomḡ yayḡ seáyḡ e umḡḡniḡni. ¹⁴ E éáná rotú anḡḡ meḡweanḡ Jisaso Sabarḡáyo apḡximi nanḡ wimḡxḡagḡ nánḡ wikḡ dḡḡ nḡwḡaiwirḡ áamá e epḡroyḡ egḡáyo re urḡḡniḡni, “Sḡá wé wḡúmḡ dánḡ wḡyi omḡḡḡ nánḡ imónḡnḡ. Sḡá ayo Jisaso nanḡ seaimḡxḡnḡfa nánḡ bḡrḡnḡ. Sabarḡáyo mḡbḡpa erḡnḡ.” urḡagḡ aiwḡ ¹⁵ omḡ Jisaso mḡxḡ nurḡri re urḡḡniḡni, “Nanḡ eri sḡpḡ eri yarḡḡoyḡné, Sabarḡáyo aḡ burḡmákauḡ tḡnḡ dogḡ tḡnḡ wigḡ anḡḡyo nḡpáwirḡ níkwéámḡ iniḡḡ onḡnḡri iniḡḡ tḡḡ e nánḡ nḡmḡra mupa yarḡḡáranḡ?” Ayḡ Sabarḡáyo wigḡ burḡmákauḡ nánḡ dḡḡ nḡmoro aḡ áamá nánḡ dḡḡ mḡmoarḡḡagḡa nánḡ e nurḡri re urḡḡniḡni, ¹⁶ “Apḡxḡ rḡ Ebḡrḡamoyá ḡwḡárḡawéyḡ wḡrḡnḡ. Seteno sḡmḡxḡ apḡ nḡwirḡ gwḡnḡḡ jarḡnḡḡáná xwḡogwḡ 18 múronḡrḡni. ‘Ímḡ Sabarḡáyo gwḡnḡḡ nḡwḡkwearḡ nanḡ nḡwimḡxḡrḡná nḡḡkwḡnḡ mḡyarḡnḡnḡ.’

riniaiwiarinjo?” uraríná ¹⁷ omi wikí dñj wiawíáwa ayá wininiginí. Ayá winaríná áamá oxí apixé e epíroyé egíáyé amipí ayá ríwamónipaxí Jisaso yarínjpi nání yayí seáyími dání néra ugíawixíni.

Ewayí ikaxí masité siyí nánirini.

¹⁸ O áamá obaxí dñj mīwīkwíropa yarínjagá nīwīniri re ragírini, “Nioni ewayí xwiyá bí pípi nīriri Gorixo xwioxíyo mīmeámí nerí seamenjweaníapí ‘Ripíninjí imónini.’ rīmíini?” nuriri ¹⁹ re uriniginini, “Apí masité siyíninjí —Masité aiwá xegí siyí aga onimiarini. Apí masité siyíninjí imónini. Áamá wo masité siyí nīmearí xegí omínjyo moáráná nerápiri íká nimóniri peyáná inj nībiri ápaxíyo yéwí tiniginini.” uriniginini. Áamá “Agwí Jisasomí áamá obaxí dñj mīwīkwíropa yarínjagá aiwí idáná obaxí dñj wīkwíropírfáriní.” oyaiwípoyiniri Jisaso e uragírini.

Ewayí ikaxí yisí nánirini.

²⁰ Ewayí xwiyá axípi ámi bí re uriniginini, “Arige nīriri Gorixo xwioxíyo mīmeámí nerí seamenjweaníapí ‘Ripíninjí imónini.’ rīmíini?” nuriri ²¹ re uriniginini, “Apí yisíninjí —Yisí bisíkeríá sini sinj enáná bí onimiarí ínimí táná yarínjpa nīpini íkwianjwí eapinarinirini. Gorixo xwioxíyo mīmeámí nerí seamenjweaníapí yisíninjí imónini. Apixé wí bisíkeríá sini sinj díramixé xwé wámi síxé inináná yisí bí nīmearí ínimí táná nīmíni íkwianjwí eapínariniginini.” uragírini.

Ewayí ikaxí óf onigíyíkwí nánirini.

²² O Jerusaremí nání nuríná anj apí apimi nuréwapíya waríná ²³ áamá wo re uriniginini, “Ámináoxini, síá Gorixo áamá nīyoní mí ómómiximí eníyimi o áamá womíni womíni nenení yeáyí neayimíxemeaníaraní?” uríagi o áamá ayo re uriniginini, ²⁴ “Gorixomí dñj nīwīkwírori xídargíapí óf onigíyíkwíninjí inini. Óf ayimí páwipíri nání aninjí miní éríxini. Áamá obaxí ananí opáwianeyiniri neríná yopa megínipírfáriní.” nuriri ²⁵ ewayí ikaxí re uriniginini, “Anj xiáwo nīwiápnīmearí anj ówanj yáraná seyíné nībīro wáf bíaríwámíni nīrómáná wakwí nórirí ‘Ámináoxini, anj ówanj neákwíenapei.’ uráná re searínírfáriní, ‘Nioni majírfáriní. Anj gími dájyínéxini?’ searáná ²⁶ re uraniri éfáyí ‘Joxí negí anj wáyo nīrémorí nene tñí nawíni aiwá tñí iniigí tñí nīnirane nearéwapíyinjenerini.’ uraniri éfáyí ²⁷ anj xiáwo re searíninjoí, ‘Anj gími dájyínéxini? Nioni majírfáriní.’ searínírfáriní. ‘Íwí yarígíáyíné nioni pñí nīnīwiárimí éf úpoyí.’ searínírfáriní.” nuriri Gorixo anj xiáwóninjí imóninjagi nání e nuriri ²⁸ re uriniginini, “Seyíné re wīnīpírfáriní. Segí seáwowa Ebíríamo tñí Aisako tñí Jekopo tñí awa Gorixoyá xwiyá wáf rókiamoagíáwa tñí xíoyá xwioxíyo nīpáwiro njweanagá nīwīnīro Gorixo ‘Segípi bíaniríwámíni njweápoyí.’ searíagi nīwīnīróná seyíné manj magí nīrónīro njwí piyí wírinipírfáriní. ²⁹ Émáyí oxí apixé sogwí weaparinjimi dájyí weapíro sogwí wearínjimi dájyí yapíro mīdīmīdájyí ení biro nero Gorixoyá xwioxíyo nīpáwiro aiwá narínjagá sinjwí wīnīpírfáriní.” nuriri ³⁰ xewaninjo ámi nīweapírfáná nání re uriniginini, “Émáyí xámi surímá imónígíáyí xámi xámi imónipírfáriní. Xámi xámi imónígíáyíné surímá epírfáriní.” uriniginini.

Jerusaremíyo imóniníapí nání áwanj urínj nánirini.

³¹ Jisaso xwiyá apí nuríísáná enáná Parisi wa re urémeagíawixíni, “Gapímaní Xeroto ripíkiní nání wimónarinjagi nání re pñí nīwīárimí uí.”

urʼagʼa ³² o re uriniginini, “Soyine nuro Xeroto, svi sayinini iwʼ yarionomi awanʼ re uremeapoyi, Jisaso re rarini uremeapoyi, “Nioni sta arini wio imo diŋʼ xixeroarinyʼ mixi umainowariri simixiyi piranini imimiximi eri nemana omiŋʼ (Omiŋʼ ayi xewanjo ama nion nani upeina nani rini.) Omiŋʼ Gorixo o ewiniginiri nrowarenapiŋpi yarimfarini.” rariŋʼ uremeapoyi.” nurowariri ³³ ama e epiroyi egayo xewanjo nani re uriniginini, “Nioni Xeroto nani wayi mininarinagi aiwi nioni rixa umigini. Nioni sta arini wio nuri Jerusalemi remofarini. Seyine ‘Wia rokiamoarigfa womi ami ami nikipirina ayi nanmani. Jerusalemi nikipirina ayi ananirini.’ yaiwiarinagfa nani warinini.” nuriri ³⁴ re uriniginini, “Jerusalemi hweayine, wa rokiamoarigfawami pikiro ama Gorixo seyine nani searowafayo sija tni nearo pikiro yarigafayine, karfar xeg mi negiri xwioxio mimeami yaripani nioni inina axipi e seaiayimiri egi ai seyine miseaimonarini. ³⁵ Arfa epoyi. Anʼ Gorixo yeay niseayimixemearina seyine hweaniri egte rixa anipa imonigo. Nioni sinwi minanipa nera nuro rixa ‘Aminao urowarana weapino oya diŋʼ tni yayi winipaxorini.’ niri rona ami sinwi naniprarini.” uriniginini.

14

Sikwi minekwidonomi nanʼ imixini nanirini.

¹ Sabarfa wiyimi Parisiowa wig amina wo Jisasomi “Yawawi nurai nionya anyo aiwa onaiyi.” urfagi Jisaso nipawiri hweanana awa omi sinwi winaxidinana ² ama wo —O xeg sikwi anini minekwidonarini. O Jisaso ya simmani tinimini hweanagi Jisaso e niwiniri ³ hwi ikaxi eaninipi mewegfawami tni Parisiowami tni xwiyfa bi nurina yarini re winiginini, “Sabarfaoyi soyine ama simixi egayf nanʼ nimixirina ayi, ‘Ay ananirini.’ riyaiwiarinoyi? ‘Nwaxini.’ riyaiwiarinoyi?” urfagi ai ⁴ awa pine marʼ wimoninagfa Jisaso sikwi minekwidonomi we seay e niwikwiariri fa nixiriri nanʼ niwimixiri xeg anʼ e nani nurowarimana ⁵ awami re uriniginini, “Soyine woxi dixi iworani, burimakaurani, Sabarfa ayo aiwi minihwi inigʼ riwonio pieronana apaxi me mimixearinirani?” urfagi ⁶ Gorixoya hwi ikaxi eaninipimi Sabarfaoyi amayo arira niwirina nani rfwaminigʼ meaninagi nani awa xwiyfa bi muripaxi wimoniniginini.

“Simʼ simʼ e hweanro mimonipa erixini.” urinini nanirini.

⁷ Jisaso awa tni aiwa niri ni hwearina ama aiwa nani urepearfay xami simʼ simʼ e onweaneyiniri niwiaro wenini egi Jisaso sinwi e niwiniri rixa nini niwiaro aiwa narina o eway xwiyfa ripi uriniginini, ⁸ “Woxi woxi apixi meanini nani aiwa imixipi nani rrepearana joxi nuri simʼ simʼ imonine mihweapa erixini. Ama urepearfa wo joxi seay e rimurojo eni nibirina ayi, ⁹ ama aiwa api nani earepearfo joxi hweane nibiri re rininoyi, ‘Joxi hweanʼ re o hweaninoyi.’ rirana joxi ayi nera nuri iwiyfa jami hweararini. ‘Iwiyfa jami hwea.’ rirpirixiniri simʼ simʼ imonine mihweapa erixini. ¹⁰ Rrepearana joxi nuri iwiyfa je hwearini. Rrepearfo joxi iwimi hweanagi niraniri re riniginini, ‘Gʼ nikumixiniri emearigwioxini, joxi nuri awini dae hwea.’ rirana ama oxʼ apixi awi neanro joxi tni aiwa narigafayfa sinwio dani joxi aminaoxinini imonirini.” Eway xwiyfa api nuriri ¹¹ re uriniginini, “Ama go go xewanjo wey menfo rwenana Gorixo wimixana ayi neri xwifana nimoga unarini. Go go wey mimeni waunʼ ikarinfo omi Gorixo wey umenarini.” uriniginini.

“Aiwá nání nurepeárírná re éríxíni.” uríñí náníni.

12-14 Ámí xwíyá rípi aiwá api nání urepeáríomí re uríñínigíni, “Ámá nání aiwá ríyamí nerínáyí díxí níkumíxíni rí emearígíáyíraní, ríríxímeáowaraní, díxí ámá axí joxíyáyíraní, ámá aní axí e dájí amípi mímúronígíáyíraní, ayí ríwéná joxí ení aiwá nání rírepeáráná ayíyá ení joxíyá nígíápa axípi nímingíni ayo murepeárípa éríxíni. Aiwá ríyamí neríná ámá uyípeayíyo tñí ámá wará miníñíyo tñí síkwí ikí egíáyo tñí síñwí supárigíáyo tñí nurepeárírnáyí, ámá e imónígíáyí joxí wí ríyamí nerí siapípaxí menági nání ríwéná ámá wé rónígíá wiápínimeááná Goríxo mí ómómíxímí neríná xewaníño joxíyá nání siapínfá enági nání yayí seáyími dání osíníni.” uríñínigíni.

Ewayí ikaxí aiwá apíxí meaní urepeáríñípi náníni.

15 Ámá wo awa tñí níñwearo aiwá narígíto Jisaso e uraríñagi arfá níwírí níwiápínimeari omí re uríñínigíni, “Ámá Goríxoyá xwíoxíyo nípáwírí níñwearí aiwá níprírfá gíyí gíyí ananí oyá díñí tñí yayí winípaxíyírní.” uríagi aí ¹⁶ o ewayí ikaxí re uríñínigíni, “Ámá wo ámá obaxí nurepeárímáná aiwá xwé ríyamí nerí ¹⁷ ríxa ríyamí níyáríísáná ámá xegí xínáíníñí nímoníni omíñí wíiaríño mí ‘Ámá nioní urepeárímenáyo “Bípoiyí. Aiwá ríxa ríyamí ináríni.” urímeí.’ wáf urowáríagi aí ¹⁸ ámá níní áxenwaríñíñí niga nuro ‘Aiwá api nání baníméwíni. Baníméwíni.’ nuríroná ámá xámí nurí wáf wímeáo re uríñínigíni, ‘Gí xwíá bí bí éáoní nurí síñwí winími enági nání aiwá nání bípaxí meníni. Xe xegí kíkífá ouníni síñwí nanéí.’ uráná ¹⁹ omíñí wíiaríño nurí ámá ámí womí wáf wímeááná o ení re uríñínigíni, ‘Burímákaú omíñí enífa nání wé wúkaú bí éáoní nurí waú waú maxírní níkumíxára nurí iwamíto emí enági nání aiwá nání bípaxí meníni. Xe xegí kíkífá ouníni síñwí nanéí.’ uráná ²⁰ o ámá ámí womí wáf wímeááná o ení re uríñínigíni, ‘Apíxí síñí meááoní enági nání bípaxímaní.’ uráná ²¹ omíñí wíiaríño nurí xegí boso, aiwá ríyamí níyáríni ñweañomí áwaní urémeááná wíkwí nóníni xegí omíñí wíiaríño mí re uríñínigíni, ‘Aníni nurí aní rípi rípipímí ófíyo nemerí ámá uyípeayíyo tñí wará miníñíyo tñí síkwí ikí egíáyo tñí síñwí supárigíáyo tñí nioníyá aní re nání níwírímeamemí beí.’ urowáríagi ²² o nurí xíto uríípa nememí níbirí re uríñínigíni, ‘Bosoxíni, nioní joxí nírfípa néagi aiwí íkwíañwí wí síni anípa imóníni.’ uríagi ²³ boso re uríñínigíni, ‘Aiwá rípi nání gí aní magwí epírí nurí omíñí ófí amí amí iníñíyo nemerí ámá omíñí yarígíáyo míxeameí.’ urowáríagi ²⁴ o nurí xíxení éáná boso ámá aiwá nání awí eánígíáyo re uríñínigíni, ‘Nioní “Ámá xámí aiwá nání urepeárímenáyí aiwá wí aíwí mepíríméoi.” seararíñíni.’ uríñínigíni.” Jisaso Judayí “Nene ámá xámí aiwá nání urepeáríméyíñíñí imóníñagwí nání rífa neararíni.” oyaiwípoyíni ewayí xwíyá api uríñínigíni.

“Wiepísaríñí oyáoní oimóníni.” moarfíni uríñí náníni.

25 Ámá oxí apíxí epíroyí egíáyí o tñí ófíyo nuróná o níkinímóníni re uríñínigíni, ²⁶ “Ámá go go nioní táfámíni níbirí ‘Wiepísaríñí oyáoní oimóníni.’ níwimónírnáyí, Jisasoní díñí síxí níyíñípi o xegí xanomí uyíñípi rani, xínáímí uyíñípi rani, xiepímí uyíñípi rani, xegí níaiwíyo uyíñípi rani, xexírímeáyo uyíñípi rani, seáyí e mímúropa nerínáyí o gí wiepísaríñáyí wo imónípaxí meníni. Go go Jisasoní nání díñí sípí wíaríñípi xewaníño díñí sípí yaiwíaríñípi mí seáyí e mímúropa nerínáyí o gí

wiepi sarinjayi wo imonipaxi menini. ²⁷ Ámá go go nioni ninixidiri ná 'Nioni Jisasomi xidarigagi nani á má wí xeani ní nikári aiwi anini xidimfari ni.' miyaiwipa nerináyi o gí wiepi sarinjayi wo imonipaxi mani." nuri ²⁸ ewayi ikaxi re uriniginini, "Seyíné woxi aní sepiá wíwá nimira opeyimiri ná xami éf niñweámána aní iwá miriri nani dñi neñwiperi 'Nigwi ararirani?' niyaiwiri 'Nigwi nioniyá anani anjwá tñi xixenirani?' yaiwinarinini. ²⁹ 'Nigwi ararirani?' niri meyiropa neri rixa sñá níki kíróa nipeyiri ná nigwi anipá imonigagi nani aní miramixwini niyárimi úána á má aní iwám niwini ná joxi nani riperirí niyayiro ³⁰ re riperirini, 'Á má ro aní iwá mirimiri éf aiwi niwáni miripaxi miwimonifagi miramixwini uniri.' riperirini." nuri Jisaso á má nioni níxidari gíayi aní miramixwini neróni nioni pñi niníwiri mi upirixiniri e uriniginini. ³¹ Ewayi xwiyá axipi á mi bí re uriniginini, "Míxi inayi wo xegí simini winarigayi á má nñi 10,000 imonigani míxi inayi jfami dánjyá simini winarigayi á má 20,000 imonigagi nani o xami éf niñweari dñi niyaikirori 'Míxi niniróna anani xopirari wimiri éf? Eñi miwini emiri éf?' yaiwinio. ³² Rixa 'Míxi inayo xopirari ninio.' niyaiwiri náyi wfo sini ná jfami ñweañána xegí á má wíyo re uowarinio, 'Nuro omi re urémeapoyi, "Negí míxi inayo re rari ni urémeapoyi, 'None soyíné tñi míxi xixe seaipaxi menini. Pí pí neariyi niyanfari rari.' " urémeapoyi.' uowarinio." Jisaso ewayi xwiyá e nuri ³³ "Seyíné woxi dixi iyá ía amipi nani dñi yaikiá mimopa nerináyi ayí gí siepi sarinjaxi imoniméni." nuri ³⁴ re uriniginini, "Ayínani saxi awíi yari aní awíi yari pi anipá neri aiwani imonigani á mi arige éána awíi enio? Oweoi. ³⁵ Sikí amipi omiño ayi aiwá xwé oeniri wiároarigá ayi saxi awíi anipá imonani aiwá urí eniginiri omiño wiáropaxi menini. Anini emi moarigari ni. Á má gíyíné aríá tígíyíné aríá ókíarí nimónipoyi." Jisaso xegí wiepi sarinjayi saxinini imonigagi nani e uriniginini.

15

Ewayi ikaxi sipisipi aní imonio niri ni.

¹ Á má takisi nani nigwi urarigí —Ayí émayi gapimanowami wipirí nani wigí Judayo nigwi niwurapiyiróna wigí meapirí nani eni á mi bí íwí urarigíyirini. Ayí tñi íwí yari gí winiyí tñi Jisasomi xwiyá aríá wianiro nani anwi e barigigá ² Parisiowa tñi ñwí ikaxi éanipi mewegíawa tñi siñwí e niwiniro mepi "Iyí tinarino." niri niro wigipi re rinigíawixini, "Á má o íwí yari gíyoyi nimimiri aiwá nawini eni narigirini." rinirina ³ Jisaso ewayi xwiyá rípi uriniginini, ⁴ "Soyíné á má woxi sipisipi 100 tíñoxi wo aní imonani ayí, amí eañyoyi dani sipisipi 99 winiyí e niwari moxi nuri aní imoní nani píá néra núisána rixa winimearirini. ⁵ Niwinimeariná nimeari yayí tñi xwanjwí níkwonimi nuri ⁶ aní e niremorí ná dixi ní kumixiniri emearigíyoyi tñi á má aní axí e ñweagíyoyi tñi ráiwá re urimeririni, 'Gí sipisipi aní imoní rixa píá neri meagí nani nioni tñi nawini yayí oyaneyi.' uriririni." Jisaso á má íwí yari gí o tñi barigíyoyi sipisipi aní imoní yapí imonigigá nani ewayi xwiyá api nuri ⁷ re uriniginini, "Nioni re seararini, 'Á má sipisipi nani píá neri nimeari nani yayí épa aní najowa á má íwí yari wo nisani yari gí niwini róna yayí nero aí á má 99 "Rixa wé roníñwaénerini. Nene sani imonipaxi menini." yaiwinarigíyoyi nani aní najowa yayí yari gímani.' seararini." uriniginini.

Ewayf ikaxf nigwf anfa imonijho nanirini.

⁸ Ámi ewayf xwiyfá axípi bi rípi uriniginini, “Apixf wí nigwf wé wúkaú tñj nígwí wo nímíaperfnáyf uyfwf nímixároárímáná píraninjf pfa nerí anj síyf niperi winimeaniginini. ⁹ Níwinimearfná xegf imáninjf yarígfíwami tñni anj axí e ñweagfáyo tñni rfaiwá re uriniginini, ‘Nígwí níini miápéao ríxa meáagf nání níini tñni nawíní yayf oyaneyi.’ uriniginini.” Jisaso áma fwf yarígfá o tfámíni barígfáyf nigwf miápéf yapí imónijagfa nání ewayf xwiyfá api nuriri ¹⁰ re uriniginini, “Nioní re seararinjini, ‘Nígwí apíxí nímíaperi pfa nerí ámi meáo náníinjf yayf étpa Gorixoyá anjnajowa áma fwf yaríinjf wo nisaniri yaríjagf níwinirfná yayf e yarígfáriní.’ seararinjini.” uriniginini.

Ewayf ikaxf niaíwf anfnijho nanirini.

¹¹ E nurimáná ámi ewayf xwiyfá re uriniginini, “Áma wo xegf niaíwf oxí waú tñjo ¹² —Xogwáo xanomi níwiápnimeari re uriniginini, ‘Ápe, joxi nípeáná “Amípi omí wímíginini.” yaiwiarinjipi ríxa niapeti.’ urfagi xano ‘Amípi rfwéná yanj nímeri nioní wímíginini.’ yaiwiarinjyf ríxa awaúmi yanj numeiri mñni níwimáná enáná ¹³ ríxa sfá áríní óráná xogwáo o xegfni awí eámeámí nerí nímeámí anj wímí ná jfamí nání nurí anj ayo níñwearfná uyfní nerí xegf nígwí amípi xano winjyf xwirixwirfá ikixeniginini. ¹⁴ Xegf nígwí xwirixwirfá níxerí ámayo níwiememáná enáná re enjiginini. Áma anj ayo dánjyf aiwá nání dfwf níkeamóniro yarfná o ríxa uyípeayo imóníf enjagi nání o ení aiwá nání dfwf níkeamóniri nání ¹⁵ nurí áma anj ayo dánj womí nígwí omíinjf nání ríxíinjf urfagi o omíinjf Judayf nñni xwirfá winarinjipi nání re uriniginini, ‘Gf omíinjfo nání nurí gf odípiyo aiwá níwíi.’ urfagi ¹⁶ o nurí omíinjf e nerfná ríxa agwf enj mívínárfagi aiwá pfa odípi naríinjipi nípaxf wimónifagi aiwí áma wí omí aiwá bi mñni mívígfawixini. ¹⁷ E enáná o ámi dnj fá níxiriri re yaiwiniginini, ‘Gf ápoyá omíinjf wíiarígfáyf nñni aiwá apáni nípríri nání múrónijagf aiwí nioní re níñwearí aiwá agwf nání nípémínrí ríyaríinjini? ¹⁸ Nioní níwiápnimeámi nurí gf ápomí re urémeáimíginini, “Ápe, nioní fwf Gorixomí wikárirí joxi síkáríri éaniginini. ¹⁹ Nioní nanj mimónijagf nání sní dnj ríwaxoni imónipaxf menini. Joxi ‘Gf omíinjf níiaríjoxíinjf imóníjoxini.’ nírei.” Ápomí e urémeáimíginini.’ níyáiwiri ²⁰ níwiápnimeámi xano tñj e nání nurí nurí ríxa anj e báná xano xegf xewaxo jíiwo baríjagf níwinirí wá níwianiri mírí nurí nímakfkiyiri kíyf miaúnáná ²¹ xewaxo re uriniginini, ‘Ápoxini, nioní Gorixomí fwf wikárirí joxi síkáríri enáriní. Nioní áma nanj mimónijagf nání sní dnj ríwaxoni imónipaxf menini.’ urfagi aiwí ²² xano omíinjf wíiarígfáyo rfaiwá re uriniginini, ‘Soyfné rapírapí imírinj mimóníjú anjini nímeámi níbirí uyírfpoyí. Omí okíyfá numerfná wé ramaxf wá wéyo uyíraríro síkwf sú uyíró époyí. ²³ E nemáná burímákaú sípíkí ikwaní imónaríjho nímeámi níbirí píkipoyí. Nene nínrane íwo nání yayf oyaneyí. ²⁴ Nígf íwf ro penóninjf imóníjho ámíinjf wíápnimeanjoí. “Anírinjiginini.” yaiwiagwá ro ámi neaímeáagf nání yayf yaní aiwá oimíxaneyí.’ urfagi awa o urípa nero ríxa aiwá ríyamí nero yayf seáyími dání néra warfná re enjiginini. ²⁵ Xewaxo xámíjho omíinjfo yaríjfmí dání níbirí ríxa anj tñj e anj e dání weníinjf éyf wírinjiginini. Sonj ríro símírinj ero yaríjagfa níwinirí ²⁶ omíinjf wíiarígfá womí rfaiwá nuriri o ríxa anj e báná re uriniginini, ‘Ayf pí nání nerí raríjoi?’ uráná ²⁷ o re uriniginini, ‘Díxí rígwáo ríxa rémónapíjoi. O rfníj wí mímeá nanjo

emeago dixí ápomí wímeáagi nání o burímákau sípíkí ikwaní imónaríño píkíñoi.' uráná ²⁸ o wikí nóníri mípáwipaxí níwimóníri wáf e rojáná xano nípeyearí piyípiyí xwiyíá uríagi aiwi ²⁹ xanomí mixí nuríri re uríñiniginí, 'Nioní rínáiníñí nimóníri omíñí siiaríñá xwiogwí obaxí nímúroaríñá sekaxí amípi joxí nírífyí nání nioní wí míríwíaiñíní. E nerí aí nioní gí níkumíxíníri emearíñáyí tñí yayí yaní nání memé miá aí wo míniapíñíri. ³⁰ Nioní míniapípa nerí aiwi dixí riwaxo, apíxí iyí ede dání oikíxearígfíwa tñí nemeríñá dixí nígwí xwé nowaríño nání burímákau sípíkí ikwaní imónaríño apání upíkíñí.' uráná ³¹ xano re uríñiniginí, 'Gí íwoxíni, "Nioníyáyí wí ámí o nírápíníñí." míyáiwipani. Joxí íníná nioní tñí ñwearíñojoxí amípi áponíyáyí nñí dixíñíri. ³² E nerí aí dixí rígwáo penóníñí imóníño ámíñíñí wíapíñímeañoi. "Aníñíñiniginí." yaiwiagwáo ámí neaímeáagi nání "Yayí mepa oyaneyí." rísimónaríni? Oweoi, xe yayí oyaneyí.' uríñiniginí." Jisaso Parisiowa "None xíráxogwáowaú xíráóníñí imóníñagwí nání rífa neararíni?" oyaiwípoyíñí nání ewayí xwiyíá apí uríñiniginí.

16

Ewayí ikaxí bosíwí díní émi saímí moño náníri.

¹ O ewayí xwiyíá rípi ení xegí wiepísaríño wamí nuríri re uríñiniginí, "Ámá amípi nñí mímúroníñí wo o xegí bosíwo nání ámá wí níbíro áwaní re urígfawixíni, 'Dixí bosíwo dixí iyíá ía amípi xwírfá ikíxearíni.' uríagí ² o bosíwo nání 'Obíni.' nuríri o ríxa báná re uríñiniginí, 'Pí éagi nání joxí nání xwiyíá wí raríñagí wíaniginí? Amípi nioníyá joxí nínímeiríñá aríge nínímeia waríñíni? Amípi nioníyá pñí níníwíarimí urí nání nñí ía nírorí bíkwíyo níñwíríríri niapí. Joxí sñí gí bosíwí nimóníri ñwearíméni.' uríagi ³ bosíwo nurí re yaiwíñiniginí, 'Nioní bosíwí roaríñáyí boso "Joxí kíkíá ui." níránáyí arí emíáríani? Bosíwí nimóníri yaríñaoni xwíá nímíríñá ení meání emíáríani? Ríxíñí nura nuríñá ayá níníñíáríani?' níyáiwírí ⁴ re yaiwíñiniginí, 'Ai, pí pí éimíginíri ríxa níjía imóníñíni. Gí boso "Joxí kíkíá ui." níránáyí ámá nioní wigí añíyo nání ananí nímímínípiñí nání pí pí éimíginíri ríxa níjía imóníñíni.' níyáiwírí ⁵ ámá o xegí boso nígwí wayá ríwéná niapíñíñíñí wíñíyo 'Bípoi.' nuríri awa ríxa báná xámí bómí re uríñiniginí, 'Gí boso pí siapíñí nání ríwéná rírápíníñíni?' uríagi ⁶ re uríñiniginí, 'Weríxí síxí íníñí díramíxí 100 niapíñí nání xíxeni axípi nírápíníñíni.' uríagi bosíwo re uríñiniginí, 'Dixí bíkwí nígwí nání ñwíráraríñíñamí nímearí éf níñweámáná weríxí síxí íníñí díramíxí 100 nání eáníñe níkwírírí 50 ñwírárei.' nuríñá xío ení bosoyá bíkwíyo axípi díramíxí 100 nání eáníñípi níkwírírí ámí 50 ñwíráríñiniginí. ⁷ Ámá ámí wo báná bosíwo yaríñí re wíñiniginí, 'Gí boso joxí siapíñíyí araríñíni?' uríagi o re uríñiniginí, 'O wítí ía 1000 nioní niapíñí nání xíxeni axípi nírápíníñíni.' uríagi bosíwo re uríñiniginí, 'Dixí bíkwíyo wítí ía 1000 nání ñwíráríñíñe níkwírírí wítí ía 800 ñwírárei.' nuríñá bosoyá bíkwíyo ení níkwírírí axípi níñwírírí womí womí nñí e néra uñiniginí. ⁸ Boso xegí yapí wíwapíyaríñí bosíwo nání 'O "Nioní onímímínípoi." níyáiwírí e éfíni.' raríñagí arí e níwírí o nání 'Díní émi saímí moñoñíni.' níyáiwírí seáyí e umeníñiniginí." Jisaso ewayí xwiyíá apí nuríri wiepísaríño wamí bí rípi uríñiniginí, "Ámá agwí ríná amípi xwíá tíyo wenípi nání díní níkwíro ro yarígfáyí wigí wíñíyí tñí níníróñá díní émi saímí nímoro nero nání ámá nioní díní

níníkwíróro yarígáyo seáyí e imóníñoi. ⁹ Ayínání re seararíñini, ‘Nígwípi áamá wí apí tñni sípí imíxarígá aiwi soyíné uyípeayí wí negí níkwímíxíní emearíñwáyíñini imónípiñi nání nígwípi tñni arírá wíríxíni. E nerínáyí ríwéná sía yoparíyimi nígwí nñni ríxa anípá imónáná Goríxo soyíné xegí aní íníná ñweapírífa nání eníyo páwipírífa nání seamímíníñíñí.’ seararíñini. ¹⁰ Áamá omíñí onímíápía neríná pírániñí dñí níkwíróro xixeni yarígá gíyí gíyí xwé ení xixeni yarígáñini. Áamá omíñí onímíápía neríná dñí níkwíróro mé áamá síñwíyo dání níwíepísiro omíñí yarígá gíyí gíyí omíñí xwé nání aí axípi yarígáñini. ¹¹ Ayínání nígwí áamá wí nímearo ayí tñni sípí imíxarígáyo soyíné nígwí ayí aí tñni áamáyo mñni mñwípa ero arírá mñwípa ero nerínáyí ‘Goríxo ananí xegí amípi naní aníñami weníyí none pírániñí umeianíwá nání neaiapíníñí.’ ríyáiwíaríñoi? Oweoi. ¹² Soyíné amípi áamá woyáyí síñwí muwínaxídipa nerínáyí omíñí soyínéyápi mepíríyí go seaiapíníñíñí? Oweoi. ¹³ Áamá wo áamá waúyá xínáníñí nimóníñí omíñí wíipaxí meníni. E nerínáyí wíomí dñí síxí nuyirí wíomí dñí peá nímorí nerí wíomí pírániñí ayá tñni níxídirí wíomí peayí níwianíñí eníñoi. Soyíné nígwíyíyá omíñí wíiaríñíñíñí nimóníro ‘Nígwí wí mñnimúropa oeni.’ níyáiwírínáyí, Goríxoyá omíñí wíiaríñí woxíniñí imónípaxí meníni.” uríñínigíni.

Jisaso xwíyá uríñíyí wí náníñini.

¹⁴ Jisaso xegí wíepísaríñowami e uraríná Parisiowa —Awa nígwí nání xwapí wimónaríñowaríni. Awa aría e níwiróná damí dání ríperírí umeaaríñagá ¹⁵ Jisaso e níwíníñí re uríñínigíni, “Soyíné áamáyo síñwíyo dání ‘Wé róníñwáoneríni.’ níñíro yapí níwíepísiro rarígíoyíné aí Goríxo amípi segí xwíoxíyo ínimi imónípiñí nípiñí níjía imóníni. Amípi nání áamá ‘Rípi ayá tñípi imóníni.’ ríápiyí Goríxoyá síñwíyo dání xwíría winaríñíyí imóníni. ¹⁶ Goríxo Ebíríamo xíomí dñí níwíkwíróro pírániñí xídaríñagí nání re uríñínigíni, ‘Díxí searíawé áamá obaxí nímogá úfáyí gí ayá tñíñíñí nímogá upíríñíni.’ uríñí enagí nání Moseso tñni wía rókiamoagíáwa tñni apí nání Bíkíyo níñíro eagíñíni. Seyíné píné apí nísearéwapíya bígíñíni. E nerí aiwí Jono wayí níneameaia unjo níremóríná xwíyá yayí seainípaxípi re searayíñínigíni, ‘Seyíné Goríxoyá xwíoxíyo páwipírí nání íwí yarígápi ríwímíni nímamoro nísaníro ñweáíríxíni.’ searayíñínigíni. Áamá nñni aní ayómíni ení tñni óf nímogá páwianíro yaríñoi. ¹⁷ E nerí aiwí amípi nñni Moseso tñni wía rókiamoagíáwa tñni Goríxoyá Bíkíyo eagípi bí onímíapi aí surímá imóníñíñíñí. Awa níñíro eagípa xixeni imóníñíñíñí. Aníña tñni xwía rírí tñni ananí anípá nímogíni aiwí Bíkí Goríxoyá ñwí ikaxí eánípiñí anípá imónípaxí meníni. ¹⁸ Go go xegí xiepi xámí meanímí emí nímorí ámí wíni nímearínáyí ayí íwí inaríñí. Go go apíxí áamá wo nímearí emí monímí nímearínáyí ayí ení íwí inaríñí.” uríñínigíni.

Rasaraso tñni amípi mímúróníño tñni náníñini.

¹⁹ Jisaso áamá ayo re uríñínigíni, “Áamá wo amípi mímúróníño —O nígwí xwé tígíáwa rapírapí awíaxíni yínarígápa íníná rapírapí ayía ríñíni níyíníñí sía ayí ayo aiwá naníñí níñíñí aníñí sírí muní ñweañáná ²⁰ áamá wa wíyí áamá wo xegí yoí Rasarasoyí ríñíño —O uyípeayí imóníñáná uraní xegí wí pípiñímíño enoríni. Omí nímeámí níbíro amípi mímúróníñooyá ákíñá íwí e wírírígíñíñí. ²¹ Amípi mímúróníño íkwíaríñíyo éf níñwearí aiwá níñíñí yunípiá píeróyí uraní tñño ‘Mímeání oemíni.’ níyáiwírí yaríná

síwí wí n̄bayiro xegí uraníyo aíwí meayigíawixini. ²² Uyípeayo r̄ixa n̄péagi an̄naji Gor̄ixoyáyí oyá d̄in̄ipi n̄imeámi n̄iyiro Eb̄ir̄famo t̄in̄í e w̄arigíawixini. Am̄ipí m̄imúróniño eni péagi omi eni xwíá n̄weyár̄imáná enáná ²³ o r̄fá an̄in̄í wear̄in̄íyo dán̄i r̄in̄in̄í xaiwí inar̄fná s̄in̄wí anaúyí w̄in̄in̄inigini. Eb̄ir̄famo ná j̄fami ηwean̄aná Rasaraso x̄fo t̄fám̄ini kin̄imónenap̄in̄aḡi n̄w̄in̄iri ²⁴ r̄faiwá re ur̄in̄inigini, ‘Ar̄fo Eb̄ir̄fame, r̄fá t̄í m̄imen̄in̄wí aȳkwí m̄in̄rar̄in̄ini. Rasarasomi re uowár̄enapei, “Wé s̄m̄ip̄ini iniigíyo igíá neámáná aíwí im̄in̄í ur̄ini n̄áni wikwiárau.” uowár̄enapei.’ ur̄fagi aí ²⁵ Eb̄ir̄famo re ur̄in̄inigini, ‘Ar̄foe, joxi s̄ini s̄in̄oxi n̄in̄wear̄fná am̄ipí nan̄in̄i símeari Rasarasomi s̄ip̄ini w̄imeari yaḡr̄ini. E ner̄i aiwi agwí o sa kikiá yar̄fná joxi r̄in̄in̄í n̄áni niwieán̄iri ηwean̄ini. ²⁶ Ripi eni p̄in̄í ear̄iri segí t̄fám̄ini ead̄rori negí t̄fám̄ini ead̄rori enagi n̄áni seȳné wí nene t̄fám̄ini m̄ixemónap̄ipax̄r̄ini. Nene eni wí seȳné t̄fám̄ini m̄ixemónap̄ipax̄r̄ini.’ ur̄fagi ²⁷ r̄fá xaiwí weánariño re ur̄in̄inigini, ‘Nioni t̄fám̄ini Rasarasomi re n̄áni uowár̄enap̄ipax̄ mepa enánáyí, waun̄i r̄ixin̄í re or̄ir̄im̄ini, “Gí ápoyá an̄m̄ini uowárei.” or̄ir̄im̄ini. ²⁸ Gí n̄ir̄ixímeáowa wé bi n̄ip̄ini imónigíáwa nioni r̄in̄in̄í mearin̄á r̄m̄i dán̄i b̄ip̄r̄ixin̄iri Rasaraso xwiyíá nijfá wino uowárei.’ ur̄fagi aiwi ²⁹ Eb̄ir̄famo re ur̄in̄inigini, ‘Awa r̄fwamin̄í Moseso n̄ir̄iri en̄í t̄in̄i wíá rókiamoagíáwa n̄ir̄iro eagíá t̄in̄i anani íá n̄iroro nijfá imónipax̄r̄ini. Xwiyíá ap̄i r̄in̄in̄íp̄imi anani ar̄fá w̄ir̄ixini.’ ur̄fagi aí ³⁰ r̄fá xaiwí weánariño re ur̄in̄inigini, ‘Ar̄fo Eb̄ir̄fame, xwiyíá ap̄imi ar̄fá umónipax̄ men̄agi n̄áni r̄ir̄arin̄ini. Ámá p̄iyí wo n̄wiáp̄in̄imeari nijfá wíánáyí, anani ar̄fá n̄wiro n̄san̄iro ηweapax̄r̄ini.’ ur̄fagi aí ³¹ o re ur̄in̄inigini, ‘Xwiyíá Moseso n̄ir̄iri en̄íp̄i t̄in̄i wíá rókiamoagíáwa n̄ir̄iro eagíap̄i t̄in̄i ar̄fá mumónipa nerónáyí, ámá p̄iyí wo n̄wiáp̄in̄imeari nijfá wim̄in̄iri yar̄in̄aḡi aí ayí ar̄fá wí wipax̄ men̄ini.’ ur̄in̄inigini.” Jisaso xwiyíá ap̄i e ur̄in̄inigini.

17

Íwí oépaȳin̄iri wíwap̄iyar̄igíáyí n̄áni ur̄in̄í n̄an̄ir̄ini.

¹ O xegí wiep̄isar̄in̄owami re ur̄in̄inigini, “Ámá wí wí íwí oépaȳin̄iri iwam̄fó n̄wíwap̄iyip̄r̄fá aiwi ámá e wíwap̄iyíáyí aweyí! S̄fá w̄iyi ayí majfá wór̄in̄f̄arin̄i. Ayí xean̄in̄í r̄fá t̄in̄í w̄imeanfá enagi n̄áni d̄in̄í s̄ip̄i w̄w̄in̄inigini. ² Ayí n̄iaíwí r̄ip̄iam̄i nioni d̄in̄í n̄ikw̄iroan̄iro yar̄igíápiami p̄r̄f̄i wiaíkian̄iro nero íwí oépaȳin̄iri wíwap̄iyar̄fná Gor̄ixo ‘Ayí xwiyíá maȳr̄ini.’ mir̄i r̄ixa n̄pémáná enáná r̄in̄in̄í xwé win̄f̄arin̄i. S̄ini n̄iaíwípiami íwí n̄áni m̄iwiep̄isipa enáná ámá wa ayo íá n̄ixero s̄in̄á xwé wo s̄in̄wí t̄in̄i gwí nij̄ar̄iro raw̄rawáyo n̄mamówar̄ir̄fnáyí, s̄ip̄i enagi aiwi r̄in̄in̄í Gor̄ixo wim̄in̄iri en̄íp̄in̄in̄í imónin̄f̄mani. ³ Ayin̄ani pír̄an̄in̄í étr̄ixini.

Íwí síp̄i yokwar̄im̄i n̄wiir̄fná epax̄p̄i n̄an̄ir̄ini.

“Joxi ámá wo, Gor̄ixomi n̄ix̄d̄ir̄i n̄áni r̄ir̄ixímeá imóniño íwí síánáyí m̄ixí ur̄ir̄ixini. O r̄ixa d̄in̄í neȳrori n̄san̄iri ner̄fnáyí íwí síp̄i yokwar̄im̄i n̄wiir̄i ‘Anan̄ir̄ini.’ ur̄ir̄ixini. ⁴ O íwí n̄isiri piax̄í weánarin̄aḡi n̄áni n̄ib̄iri ‘R̄ixa d̄in̄í neȳrori íwí ámi w̄ini sim̄f̄aman̄i.’ r̄ir̄émeááná joxi yokwar̄im̄i n̄wiir̄i ‘Anan̄ir̄ini.’ ur̄ir̄ixini. S̄fá ax̄iyimi o síp̄a ax̄p̄i wé w̄úm̄i d̄in̄í waú r̄ir̄émeaaȳánáyí, joxi eni yokwar̄im̄i wiaȳir̄ixini.” ur̄fagi ⁵ wá wur̄imeiar̄igíáwa Ámin̄áomi re ur̄igíawixini, “Joxi d̄in̄í r̄ikw̄iroarin̄wáyí ámi bi d̄in̄í r̄ikw̄iroani n̄áni neaii.” ur̄fagí ⁶ Jisaso re ur̄in̄inigini, “Soȳné nijf̄arin̄i. Masité aiwá siyí negí om̄in̄íyo íwí ur̄arin̄wáyí aga on̄imiápi ner̄i

aíwí segí dñj nioní nání níkwíroarígááyí ayínñj nerínáyí, 'Ík'á xé roxíni n'yoámíga rawírawáyo e dání roí.' uránáyí ananí arfánñj seainfáriní. Amípi 'Nioní epaxímaní.' yaiwiarígá aí ananí epírfáriní.

Ewayí ikaxí omñj wíarígááyí nániríní.

⁷ "E nerí aí soyíne woxí díxí rínáinñj nímonírí omñj síiarñj wo xw'á nímírí yuní íkíkémí yarñje dáníraní, sipísipí píranñj nímera warñje dáníraní, píní níwíarímí níbirí rémónapáná joxí 'Ayá tñí anñí níwíapírí nñjwearí aiwá neí.' uriréiní? Oweoi, o sa díxí rínáinñj omñj síiarñje enagi nání ⁸ xámí re uríríní, 'Amíná aiwá r'á níníyeairí díxí rapírapí níkkíyínímáná aiwá níxerí niapáná nioní iníggí nírí aiwá nírí nemáná enáná joxí r'w'íyo nírfíní.' uríríní. ⁹ O joxí sekaxí urífpí tñí xixení síáná omí weyí umeriréiní? Oweoi, díxí omñj síiarñje enagi nání yayí wiríméiní." Jisaso ewayí xw'y'á apí nurírí ¹⁰ re urñjñigíní, "G'í seaiepísaríñáooyíne ení sekaxí amípi nioní searfáyí xixení nerínáyí seáyí e mímónípa nero re r'írxíní, 'None xínáíwanénñj nímonírane oyá omñj wíaríñwáoneníríní. Omñj negíní nearf'íyíní enjwáriní.' r'írxíní." urñjñigíní.

Peyíyí t'g'á wé wúkaú nanj im'xñj nániríní.

¹¹ Jisaso Jerusaremí nání nurí Garírí píropenísf tñí Samaría píropenísf tñí m'ídm'ídání enáná o áwínimaní nípuríná ¹² anj bímí rémóáná ámá wé wúkaú peyíyí t'g'áwa ná j'amí nírómáná ¹³ r'áiwa re uríg'awixíní, "Jisasoxtí, negí neamemearíñoxíní, none nání wá oruníní." ur'ag'á ¹⁴ o síñw' níwínírná re urñjñigíní, "Soyíne nuro apax'pánñj imóníg'áwamí síwá winaúpoyí." ur'agi awa síní óf e warf'ná re enñjñigíní. Wigí wará nanj imónñjñigíní. ¹⁵ Nanj imónáná awa wo wenñj in'íy' wínñjñigíní. Xegí wará nanj imónñjagi níwínírí níknímónímí nurí Goríxomí yayí numeríná r'áiwánñj níra nurí ¹⁶ Jisaso yá síkw' tñj e níp'kínímearí omí yayí winñjñigíní. Ámá oyí Samariayí woríní. ¹⁷ O yayí wiarf'ná Jisaso ámá e rówapíg'áyo re urñjñigíní, "Ámá wé wúkaú nanj imón'awixíní. W'á gímíníríní? ¹⁸ Pí nání ámá anj m'ídánj roní Goríxomí yayí umemínírí bíñoi? W'á Judayowa ámí m'íb'pa pí nání éoi?" nurírí ¹⁹ Samaríaomí re uowárñjñigíní, "Níwíap'f'nímeámí uí. Joxí dñj níníkw'írorñj'pímí dání erf'kiemeánf'ní." uowárñjñigíní.

"Gíná Goríxo xwiox'yo m'imeám' nerí neamenjweanfáriní?" uríg'á nániríní.

²⁰ Parisiowa "Goríxoyá dñj tñí ámá nene yeáyí neayímíxemean'fa nání gíná arfowayá xw'á píax'yo dání iwíaronfárfani?" níyaiwíro Jisasomí yarñj re wig'awixíní, "Goríxo xwiox'yo m'imeám' nerí neamenjweanfápi gíná imónínfáriní?" Yarñj e wíag'á nání o re urñjñigíní, "Símímaj'ónñj seainarf'ná síñw' níwíníro re r'p'rfámani, 'Goríxo xwiox'yo m'imeám' nerí neamenjweanfápi ríxa ríy'f'ní.' r'p'rfámani." nurírí ²¹ "Ámá Goríxoyá dñj tñí yeáyí neayímíxemean'fa nání arfowayá xw'á píax'yo dání iwíaronf'oyí raríñwáo negí tñí áwínímí re riwo r'roní?" oyaiwípoyínírí re urñjñigíní, "Wí re r'p'rfámani, 'Síñw' wín'poyí. Ríy'f'ní. Síñw' wín'poyí. J'íy'f'ní.' r'p'rfámani. Ayí r'p' nání seararñjñí. Goríxo xwiox'yo m'imeám' nerí seamenjweáwín'gínírí yarñje ríxa seyíne tñí áwínímí re ronj enagi nání rarñjñí." nurírí ²² xegí wíepísaríñowamí re urñjñigíní, "R'wéná soyíne 'S'á ámá imónñje ámí síñání nímonírí emenfáyi anñí oimóníní.' yaiwípr'fá aiwí anñí imón'agi síñw' wín'p'rfámani. ²³ Ámá wí nioní

nání ‘Sihwí wínfpoyí. Jíiworíni. Sihwí wínfpoyí. Riworíni.’ searánáyí, nepa neararíñoíní númerí muxídipa éfrixíni. ²⁴ Ápianhwí neríná wíá aní ikwíróniñí nímíní ókiaríñípa ámá imóníñáoní n+weapíríná ámá nín+yá siñwíyo dání siñání imónímíá enagi nání númerí mupa éfrixíni. ²⁵ Xámí ámá agwí ríná ñweagfáyí ríwí nímóáná nioní ríníñí xwé wí meámfáríni. ²⁶ Ámá eníná Nowao tññí íná néra wagfápa ámá imóníñáoní weapímíníri yaríná axípi epírfáríni. ²⁷ Ayí ‘Goríxo iniígfí waxí tññí xwíríá wí neaikíxenfámani.’ n+yaiwiro o nání dññí peá nímoro aiwá niro iniígfí niro néra nuro apíxí nññwirára uro nimeága uro yaríná Nowao ríxa sipíxíyo ínímí páwíáná re eníñigíni. Iniígfí waxí xwé nírógá n+wiápínimeari oxí apíxí nññí iniígfí namígfawixíni. ²⁸ Nowao tññí íná dání ná ríwíyo Roto tññí íná ení Sodomí ñweagfáyí axípi e yagfáríni. Ayí ení Goríxo nání dññí peá nímoro aiwá niga uro iniígfí niga uro nero amípí bí bí niga uro omíñí néra uro aní nímíra uro yaríná re eníñigíni. ²⁹ Sfá Roto Sodomí pññí n+wiárímí éf úyími Goríxoyá dññí tññí ríá tññí sññá tññí aníñamí dání n+piérorí ámá aní apímí ñweagfáyí nññí ríá nññíñigíni. ³⁰ Ríwéná ení ámá axípi e néra nuro ‘Goríxomí xewaxo n+weapínfámani.’ n+yaiwia waríná ámá imóníñáoní siñání imónímífáríni. ³¹ Sfá ayímí ámá aní pákíkí nímíríga peyíñíyo seáyí eníwámí ñweagfá gíyí gíyí n+wepíníro ‘Nígfí iyíá íá aní xwíá eníwámí weníyí nimeámí éf oumíní.’ n+yaiwiro mípáwipa éfrixíni. Aiwá omíñíyo yarígfá gíyí gíyí ení wigí amípí meañíro nání ámí aní tññí e nání mupa éfrixíni. ³² Rotomí xiepi nání dññí oseainíni. Í xegí iyíá íá amípí nání dññí sipí wíagi n+kinímóníri weníñí éyí re eníñigíni. Níperi sññá imóníñíñigíni. ³³ Ámá xegí amípí dññí tññípi náníní dññí móf go go o dññí n+yímíñí imóníñí aníñí ñweanfá nánípi síxí ínínfámani. Ámá xegí amípí dññí tññípi nání aí ‘Pí eníño!’ yaiwíf go go o dññí n+yímíñí imóníñípi aníñí ñweanfá nání síxí ínínfáríni. ³⁴ Sfá ámá imóníñáoní weapímífáyímí ámá waú aní ikwianhwíyo sá wenáná Goríxoyá aníñajowa wífo, Goríxomí dññí wíkwíroaríñomí n+wirímearo wífo dññí m+wikwíroaríñomí e wáríprírfáríni. ³⁵ Ayímí apíxí wípaú ení pírawá yuní ikíxémí yaríná wíímí n+wirímearo wíímí e wáríprírfáríni. ³⁶ [Ámá waú ení omíñíyo yaríná wífomí n+wirímearo wífomí wáríprírfáríni.”] Jisaso e uríagi ³⁷ xegí wiepísaríñowa re urígfawixíni, “Ámínáoxíni, joxí neararíñípi gímí imónínfáríni?” uríagfá Jisaso “O weapíníe nání ámá áwaní wí nearípaxí meníni. Ámá nññí siñwí tññí wíníprírfáríni.” oyaiwípoyíníri ewayí xwíyíá re uríñíñigíni, “Píyí wené apurí obaxí pénaríñíri.” uríñíñigíni.

18

Ewayí ikaxí apíxí aní tññí xwíríxí mearíño tññí náníriñí.

¹ Jisaso xegí wiepísaríñowa Goríxomí xwíyíá rírimí n+wiríná aníñí wíníagi pññí wíaríprírxíniñíri ewayí xwíyíá bí nuríri ² re uríñíñigíni, “Aní bímí opisí aníyo dání xwíríxí eyeyírómí yaríñí wo —O Goríxo nání wáyí mepa erí ámá níníyo dññí sipí m+wiipa erí yaríñoríni. ³ Omí apíxí aní wí —Í ení aní apímí dáníriñí. Í íníná o tññí e nání n+bayírí re urayíñíñigíni, ‘Ámá nííní pñné n+meaarígfáyí joxí tññí n+rorai saní n+nrápirí xwíríxí bí oyaiyí.’ urayíagi aí ⁴ o ‘Saní murápiipa oemíni.’ n+yaiwia núísáná ríwéná í nání ríxa aníñí wíníagi re yaiwíñíñigíni, ‘Nioní Goríxo nání wáyí mé nerí ámayo dññí sipí m+wiaríñáoní aiwí ⁵ apíxí aní í aníñí nimoayaríñagi nioní í aníñí míní bayaríná aníñí níníñigíniñíri ímí oumearómíni.’ yaiwíñíñigíni.” ⁶ Jisaso ewayí xwíyíá e nuríri re uríñíñigíni, “Ámá xwíríxí eyeyírómí

yaríñf sipío enjipi nání dñf mópoyi. ⁷ O áamá sipío aiwí apíxí aní íníná bayaríñagí nání sanj urápiñiniginí. Goríxo áamá óññf wí mimóníñagí aí re riyaiwiaríñoi, ‘Goríxo áamá xfo xegíñi eyíronjyí omí áríwiyirani, ikwáwiyirani, “Joxí sanj nearápei.” urayarínáyí o kikiá néra nú+sáná ná ríwíyo dání sanj urápiñiniginí.’ riyaiwiaríñoi? ⁸ Oweo! ‘Anjñi sanj urápiñínáríni.’ seararíñni. E nerí aiwí áamá imóníñáoní níweapírfná áamá síní dñf níníkwíroro yaríñagí sñwí winímíáríani? Ríxa píñi níníwiárimí waríñagí winímíáríani? Ayínáni pírániñf dñf mópoyi.” uríñiniginí.

Ewayí ikaxí Parisio tñi takisí nání nigwí uráparíño tñi nániríni.

⁹ O ewayí xwíyá rípi ení waní dñf níkwíróñiro “None wé róníñwáoneríni.” yaiwiro áamá wíyo peayí níwianíro “Sípíowaríni.” yaiwiro yaríñgíayo nurírfná re uríñiniginí, ¹⁰ “Áamá waú —Wfo Parisioríni. Wfo takisí nání nigwí nearáparíñoríni. Awaú Goríxomí xwíyá rírfímí wianíri nání anj Goríxo nání nanjwí rídiyowá yaríñgíwámí nání axíná nuri ¹¹ Parisio xegípi anjwí e nírómáná xegí dñf tñi ínimi dání re rírfímí winíñiniginí, ‘Goríxoxíni, nioní áamá wa yapí sipíoní menagí nání yayí osimíni. Wa yapí ámayo íwí uráparíñáonímani. Wa yapí ríkíkíró yaríñáonímani. Wa yapí apíxí tñi íwí inaríñáonímani. Takisí nání nigwí nearáparíñf dao yapí mimóníñni. Ayínáni yayí osimíni. ¹² Sabarfá ayí ayo sía wíyaúmi aiwá ñwíá ñwírarínaríñáoníríni. Amípi nioní meááyí ení yanj nímerí wé wúkaú enáná wo joxí nání taríñáoníríni.’ Parisio Goríxomí e uraríná ¹³ takisí nání nigwí uráparíño ná jfamíni e nírómáná piáxí weánaríñagí nání sñwí nímfeyoari anjnamí maní ayá íá níxírínímáná Goríxomí rírfímí re winíñiniginí, ‘Goríxoxíni, nioní íwí yaríñáoníríni. Wá níwianeí.’ uríñiniginí.” Jísaso ewayí xwíyá e nurírí ¹⁴ re uríñiniginí, “Áamá o Goríxoyá sñwíyo dání wé róníñf nímonímí xegí anj e nání úagi aiwí wfo wé róníñf mimóníñiniginí. Áamá go go xewaníño seáyí e menfoyf Goríxo xwíámí imíxíníáríni. Go go ‘Sípíoníríni.’ níyaiwirí ínimi imóníoyf Goríxo seáyí e umeníáríni.” uríñiniginí.

Niaíwí onímiápiami wé ikwíkwíárímí enj nániríni.

¹⁵ Wiepísaríñowá áamá wí wigí niaíwípiami Jísaso wé owikwíárínírí nímeámí baríñagí níwíníro “Nímeámí míbipani.” uraníro yaríñagí Jísaso sñwí e níwínírí ¹⁶ niaíwípiami ríaiwá “Bípoyí.” nurírí wiepísaríñowamí re uríñiniginí, “Áamá niaíwí onímiápiá xaníyaúmi dñf níwíkwíroro yaríñgíapa Goríxomí dñf wíkwírófáyí o xwioxíyo nímeámí nerí pírániñf umenweanfá enagí nání niaíwí rípiá xe obípoyínírí sñwí winípoyí. Pírfí mívíaíkípa époyí. ¹⁷ ‘Áamá go go niaíwí onímiápiáníñf mimónípa erí Goríxomí yeáyí murínípa erí nerírfáyí, oyá xwioxíyo wí nípáwiro ñweapírfámáni.’ seararíñni.” uríñiniginí.

Amípi mímúróñíñf wo yaríñf winípi nániríni.

¹⁸ Judayí áminá wo níwímeari yaríñf re winíñiniginí, “Nearéwapíyaríñf nanjoxíni, nioní pí nerírfná dñf níyímíñf tññáoní aníñf íníná ñweámífa nání imónímíáríni?” yaríñf e wíagi ¹⁹ Jísaso áamá o “Xfo ení nanj enagí nání Goríxo tñi xíxeni imóníñoríani?” oyaiwinírí re uríñiniginí, “Joxí pí nání ‘Nanjoxíní níraríñni? Áamá níyoní nání Goríxoní nanj imóníni. ²⁰ Njwí ikaxí eáníñfpi joxí níjíáríni. ‘Apíxí tñi íwí minípaní. Níwiápiñimeari áamá mípíkípaní. íwí mímeapaní. Áamá wo nání xwíyá níyímáronírí

yapí murípani. Riníyaúmi wéyo meríini.’ Nwí ikaxí e eáníñipi joxi nífáriní.” uríagi ²¹ yaríñí wío re uríñinigini, “Nioni síní niaíwí imóniñae dání nipiñi niméra bñáriní.” uríagi ²² Jisaso arfá e nìwirí re uríñinigini, “Nwí ikaxí api píraníñí níméra nìbirí aí bí síní meníriní. Díxí iyfá fá amípi nñni nìgwí nání bí nemáná áamá uyípeayíyo mñni nìwia nuríñáyí, añnamí amípi ayá tññí tñjoxi imónirfáriní. E nemáná nìbirí nioni nìxídiríxiní.” uríagi aí ²³ o arfá e nìwiríñá amípi xwé wí mímúroniño enagi nání aga xwioxíyo dání dññí rfá nuxerí xwírfá nimónirí kipíñí nìyirí ronagi ²⁴ Jisaso e nìwinirí re ríñinigini, “Áamá amípi mímúroniñíyí nene Goríxomi nuxídirane oyá xwioxíyo páwiani nání aníñí miní oyaneyinirí nero aiwí nìpáwipaxí mímóniñoi. ²⁵ Kamerí ení rapírapí gwí kiwearígfá óf ayíkwínimí páwipaxí mímónini. Áamá amípi mímúroniñíyí kamerí ení óyimi mìpáwipa yaríñíyí yapí Goríxoyá xwioxíyo nìpáwiro ñweapaxí mímóniñoi.” ríagi ²⁶ áamá e nìñweámáná arfá wigíyíyí —Judayí nñni “Amípi mímúroniñíyí Goríxoyá dññí tñni amípi mearíñagfá nání Goríxo yayí winarini.” yaiwiagíyíriní. Áamá e nìñweámáná arfá wigíyíyí ududí winíagi omí re urígfawixini, “Joxi nearípi nepa enánáyí, Goríxo áamá gíyo yeáyí uyimíxemeanírfáni?” uríagfá aiwí ²⁷ o re uríñinigini, “Amípi áamá mepaxí imóniñíyí Goríxo ananí e nepaxíriní. Goríxo ananí áamá yeáyí uyimíxemeapaxíriní.” uríagi ²⁸ Pítao re uríñinigini, “Aí, áamá o xegí amípi pñni mìwiáripa nerí ríxídiríxaxí mìwimónaríñagi aiwí none negí añí tñni amípi nñni pñni nìwiárimí joxi númi ríxídiríñwini.” uríagi ²⁹⁻³⁰ Jisaso awamí re uríñinigini, “Gíyí gíyí nioni dññí nìnikwíroro wíñíyí ení Goríxoyá xwioxíyo páwírfíxinirí wá rímepírfí nání wigí añíraní, xiepímíraní, xexírfímeáowamíraní, xaníyaúmíraní, wigí niaíwíyoraní, pñni nìwiárimí nìnìxídiríñáyí, anfá imónipírfámani. Agwí ríná Goríxo ayí pñni nìwiárimí úfá axípi wíni mñni nìwimáná áamá nñni mí ómómíximí éíná ayí dññí aníñí íníná ñweapírfá nání ení winírfáriní.” uríñinigini.

Ámi áwaní “Nìñipíkipírfáriní.” uríñí nánirini.

³¹ O xegí wiepísaríñí wé wúkaú síkwí waú awamí jfáminí e nìmeáa numáná re uríñinigini, “Jerusaremí nání waríñwini. E rémóáná amípi Goríxoyá xwíyífá wfá rókiamoagfáwa áamá imóniñaóni nání níríro eagfápi xixeni nímemeanírfáni. ³² Negí Judayí míyí nírórírfáná émáyí wa fá nìñixero ikayíwí nímearíro iwaní nímépero reañwí núríro ³³ síkwífá ragí pírfí nuyíkiro nìnimáná nìpíkipírfáriní. E nerí aiwí ríxa sfá wíyaú wíyi óráná ámi nìwiárfíñimeámírfáni.” áwaní píraníñí e uríagi aiwí ³⁴ xwíyífá api awamí ínímíñíñí imóniñagi nání nífá wí mímónipa nero xío ríyíyí “Ayí nání rífa neararini?” míyaiwigíawixini.

Síñwí supáríñí womí naní imíxíñí nánirini.

³⁵ O añí xegí yoí Jeriko ríñiñipi tññí e rímine rémoaríñá áamá síñwí supáríñí wo óf manípa tñni nìñweámáná áamá e pwarígfáyo aiwá nání ríxíñí nurírfá ³⁶ arfá wíyíyí winíñinigini. Oxí apíxí obaxí íkwíkwierí pwaríñagfá arfá nìwirí yaríñí re winíñinigini, “Pí nání yaríñoi?” uríagi ³⁷ áamá wí áwaní re urígfawixini, “Nasaretí dññí Jisaso pwaríñagi yaríñoi.” uríagfá ³⁸ o ríaiwá re ríñinigini, “Jisasoxtí, míxí ináyí Depítomí xiáwoxiní, joxí wá nìwianeí.” raríñagi ³⁹ áamá Jisasomí xámí umeagíyíyí o ríaiwá e raríñagi arfá nìwiro míxí nuríro “Pñni wiárei.” uríagfá aiwí ríaiwá ení tñni ámi wíni wíni níríre re ríñinigini, “Jisasoxtí, Depítomí xiáwoxiní, joxí wá nìwianeí.” uraríñagi ⁴⁰ Jisaso e nírónapímáná sekaxí re uríñinigini, “Omí

nɪwiriɪmeámi bɪpoyi.” urɪagi áamá wí rɪxa nɪwiriɪmeámi aɲwi e bána ⁴¹ Jisaso yarɪɲɪ re wiɲɪnigiɲi, “Nionɪ pí oninɪrɪ nɪrarɪɲɪɲi?” urɪagi re urɪɲɪnigiɲi, “Ámináoxɪɲi, nionɪ ámi sɪɲwɪ oanɪmɪnɪrɪ rɪrarɪɲɪɲi.” urɪagi ⁴² Jisaso re urɪɲɪnigiɲi, “Dixɪ sɪɲwɪ ananɪ oxoarɪɲi. Dɪɲɪ nɪnɪkwɪrorɪɲɪpimi dánɪ erɪkiemeánɪrɪɲi.” uráná ⁴³ re enɪnigiɲi. Xegɪ sɪɲwɪ noxoari sɪɲwɪ anɪɲɪnigiɲi. Sɪɲwɪ nanɪrɪ Jisasomi nuxɪdɪrɪ Gorɪxomi seáyɪ e umearɪná áamá nɪnɪ o e éagi nɪwiniro ayɪ enɪ Gorɪxomi seáyɪ e megɪawixɪɲi.

19

Sakiaso enɪpɪ nánɪrɪɲi.

¹ Jisaso rɪxa Jeriko nɪrémorɪ aɲɪ apimi áwinɪmi pwarɪná ² áamá wo Sakiasoyɪ rɪnɪɲo —O áamá takisɪ nánɪ nɪgwɪ uráparɪgɪáyo xɪráowánɪɲɪ imónɪgɪá worɪɲi. Amɪpɪ wí mɪmúrónɪɲorɪɲi. ³ O “Áamá Jisasoyɪ rɪnɪɲo gorɪfánɪ?” nɪyaiwirɪ sɪɲwɪ winɪmɪnɪrɪ nerɪ aiwi rɪpɪwo enɪagi nánɪ oxɪ apɪxɪ uyimároarɪɲagɪa o yopa nɪmegɪnɪmi ⁴ ayo xámɪ numearɪ aɲɪnɪ nurɪ “Jisaso óɪ rɪyimɪ punɪɲoi.” nɪyaiwirɪ omɪ sɪɲwɪ winɪmɪnɪrɪ nánɪ íkɪá womɪ nɪpeyirɪ wenɪɲɪ nerɪ roɲáná ⁵ Jisaso nɪbɪrɪ e nɪrónapɪmáná sɪɲwɪ anánɪfɪyɪ Sakiasomi nɪwinɪrɪ re urɪɲɪnigiɲi, “Sakiase, aɲɪnɪ wepɪneɪ. Sɪá rɪyi joxɪ tɪnɪ ɲweámɪɲi. Dixɪ aɲɪ e nánɪ owaiyɪ.” urɪagi ⁶ o aɲɪnɪ nɪwepɪnɪrɪ yayɪ tɪnɪ nɪwiriɪmeámi xegɪ aɲɪ e nánɪ nɪmeáa uɲɪnigiɲi. ⁷ Xegɪ aɲɪ e nánɪ nɪwiriɪmeámi úagi áamá nɪnɪ sɪɲwɪ e nɪwiniro wikɪ dɪɲɪ nɪwɪaiwiro re rɪnɪgɪawixɪɲi, “Áamá fɪwɪ yarɪɲɪ o tɪnɪ ɲweámɪnɪrɪ nánɪ pí nánɪ uɲoi?” rɪnarɪná ⁸ Sakiaso éɪ nɪrómáná Jisasomi re urɪɲɪnigiɲi, “Ámináoxɪɲi, nɪgɪ iyɪá fá amɪpɪ nɪnɪ bɪ biaú kɪkɪrɪ nepayómáná bɪ áamá uyipeayɪ imónɪgɪáyo mɪnɪ wimɪfárɪɲi. Áamá gɪyɪ gɪyo nionɪ yapɪ nɪwɪwapɪyirɪ nɪgwɪ fɪwɪ uráɲɪɲáyo wigɪ fɪwɪ uráɲɪɲáyɪ tɪnɪ nionɪyá wí tɪnɪ seáyɪ e nikwiárɪrɪ mɪnɪ wimɪfárɪɲi.” urɪagi ⁹ Jisaso re urɪɲɪnigiɲi, “Agwɪ áamá ro arɪo Ebɪrɪfamo Gorɪxomi dɪɲɪ nɪwɪkwɪrorɪ yagɪpa axɪpɪ nerɪ nɪsanɪrɪ éagi nánɪ Gorɪxo rɪxa yokwarɪmɪ nɪwiirɪ yeáyɪ uyimɪxemeaɲoi. ¹⁰ Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪɲi. Áamá imónɪɲáonɪ áamá fɪwɪ néra nuro anɪɲɪ ikeamónanɪro yarɪgɪáyo nánɪ pɪfá nerɪ yeáyɪ uyimɪxemeámɪnɪrɪ bɪɲáonɪrɪɲi.” rɪɲɪnigiɲi.

Ewayɪ ikaxɪ omɪɲɪ wɪiarɪgɪá wé wúkaú nánɪrɪɲi.

¹¹ Áamá ayɪ xwɪyɪfá apɪ arɪfá nɪwiro Jerusalemɪ Jisaso warɪɲe nánɪ rɪxa aɲwi e imónɪɲagi nɪwiniro dɪɲɪ re nɪmóa ugɪawixɪɲi, “Gorɪxo nene xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ neamenɲewanɪ rɪxa nimónɪnɪɲoi. Jisaso Jerusalemɪ nɪrémorɪná émáyó mɪxɪ nuxɪdowárɪmáná mɪxɪ ináyɪ nimónɪrɪ xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ neamenɲewanɪɲoi.” Dɪɲɪ e nɪmóa warɪfá Jisaso “O negɪ mɪxɪ ináyɪ apaxɪ mé nimónɪmenɪɲoi.” oyaiwɪpoyɪnɪrɪ ewayɪ xwɪyɪfá bɪ nurɪrɪ ¹² re urɪɲɪnigiɲi, “Áamá áminá wo mɪxɪ ináyɪ imónaurɪ ámi nɪbɪrɪ xegɪ ámáyó meɲwearɪ emɪfánɪrɪ aɲɪ ná jɪfamɪ imónɪɲɪmɪ umɪnɪrɪ nerɪfá ¹³ xegɪ xɪnáíwánɪɲɪ nimónɪro omɪɲɪ wɪiarɪgɪá wé wúkaú awami ‘Eɪnɪ.’ nurɪrɪ nɪgwɪ gorɪ áamá anɪɲɪ minɪ omɪɲɪ emá waú wo nero mearɪgɪo wonɪ wonɪ nɪwɪa nurɪ re urɪɲɪnigiɲi, ‘Nɪgwɪ nionɪ seaiaparɪɲá rɪpɪ sayá imɪxɪpɪrɪfá nánɪ bisɪnisɪ nimɪxa warɪfá seáimeámɪgɪɲi.’ nurɪmɪ úáná ¹⁴ áamá aɲɪ e xɪo tɪnɪ ɲweagɪáyɪ wigɪ xwioxɪyo dánɪ wikɪ dɪɲɪ nɪwɪaiwiro wigɪ áamá wɪyo re uowárɪgɪawixɪɲi, ‘Mɪxɪ ináyɪ imɪmɪximɪ yarɪɲomi nuro “O nene neamenɲewanɪfá nánɪ mɪneaimónarɪɲi.” urɪpoyɪ.’ uowárɪfagɪa awa nuro mɪxɪ ináyɪ imɪmɪximɪ yarɪɲomi e urɪfagɪa aiwi ¹⁵ o áminá bɪfomi mɪxɪ ináyɪ nimɪxɪrɪ xegɪ aɲɪ e nánɪ uowárɪɲɪnigiɲi. O rɪxa mɪxɪ ináyɪ nimónɪrɪ aɲɪ

e nîrémorîná awa bisînisî nimîxîrîná nîgwî sayá rîa imîxîawixînrî sîŋwî owînimînrî re rîŋînigînrî, ‘Gî omîŋî nîiarîgîá nîgwî wiŋáwa obîpoyî.’ ráná ¹⁶ wo nîbîrî re urîŋînigînrî, ‘Negî neamenŋewanoxînrî, nîgwî gorî joxî niapîŋo tînrî bisînisî nimîxa nurîná rîxa wé wúkaú sayá imîxîŋárînrî.’ urîagî ¹⁷ o re urîŋînigînrî, ‘Gî omîŋî nîiarîŋî nanoxînrî, ayî awîaxîrînrî. Joxî nîgwî nionî siapîŋáo tînrî nionî rîrîŋápa xîxenî eŋî nánî gapîmanî nimónîrî aŋî wé biaúmi meŋweátrîxînrî.’ urîŋînigînrî. ¹⁸ Ámi wo nîbîrî re urîŋînigînrî, ‘Negî neamenŋewanoxînrî, nîgwî gorî joxî niapîŋo tînrî bisînisî nimîxa nurîná rîxa wé wú sayá imîxîŋárînrî.’ urîagî ¹⁹ mîxî ináyo re urîŋînigînrî, ‘Joxî enî gapîmanî nimónîrî aŋî wé bimî meŋweátrîxînrî.’ urîŋînigînrî. ²⁰ Ámi wo nîbîrî re urîŋînigînrî, ‘Negî neamenŋewanoxînrî, nîgwî joxî niapîŋo nionî írîkwîyo wowî nerî tîŋáo sînrî riworînrî. ²¹ Joxî xeanîŋî rarîŋoxî eŋagî nánî wáyî ninîagî “Nîgwî ro xwîrîá ikîxéánáyî, iwanî neanîárîfanî?” nîyaiwirî bisînisî wî mimîxîŋárînrî. Joxî amîpî áamá wa tîáyî dixî mearî aiwá áamá wa îwîá urîáyî dixî mirî yarîŋoxî eŋagî nánî rîrarîŋînrî.’ urîagî ²² o re urîŋînigînrî, ‘Omîŋî nîiarîŋî sumî roxînrî, jîwanîŋoxî nîrîŋîyo dánî xwîyîá rîmearîmînrî. Nionî xeanîŋî rarîŋáonî amîpî áamá wa tîáyî nîgî mearî aiwá wa îwîá urîáyî nîgî mirî yarîŋáonî eŋagî nánî joxî nîjîá imónîŋagî nánî ²³ pí nánî nîgwî nionî siapîŋáo nîgwî aŋîyo mînrîtipa eŋîrînrî. E nînrî sîŋwirîyî, nîgwî o tînrî ámi bî seáyî e ikwîárînrîŋáná meámînrî éárînrî.’ nurîrî ²⁴ áamá aŋwî e rogîáyo re urîŋînigînrî, ‘Áamá romî nîgwî ro nuráprîo nîgwî wé wúkaú tîŋomî mînrî wîpoyî.’ urîagî ²⁵ awa re urîgîawixînrî, ‘Ai, negî neamenŋewanoxînrî, o rîxa wé wúkaú tîŋorînrî. Pí nánî ámi wo wirînrî?’ urîagî ²⁶ o re urîŋînigînrî, ‘Nionî re seararîŋînrî, “Áamá gîyî gîyî nionî wiŋápi píranîŋî nîmero xwé nimîxîrînáyî ámi wînrî meapîrîárînrî. Gîyî gîyî nionî wiŋápi mîmepa nerî kikiá nerînáyî apî aî ámi nurápmîárînrî.” seararîŋînrî. ²⁷ E nerî aiwî nionî tînrî mîxî imónarîŋwáyî “O negî mîxî ináyî nimónîrî neamenŋewanî nánî mîneaimónarînrî.” yaiwîáyo nîwirîmeámi nîbîro gî sîŋwî anîŋaé dánî pîkîpoyî.’ urîŋînigînrî.” ²⁸ Jisaso ewayî xwîyîá apî nurármî Jerusaremî nánî nîyîrîná xámi umeaŋînigînrî.

Jerusaremîyo nîrémorîná mîxî ináyî rémoarîgîápa rémoŋî nánîrînrî.

²⁹ Jisaso aŋî onîmiá biaú —Aŋî apiaú dîwî Oripî rînrîŋîpîmî dánî aŋwî e imónînrî. Apiaú yoî Betîpasi rînrîŋîpî tînrî Betani rînrîŋîpî tînrî tîŋî e aŋwî e nîrémorîná wiepîsarîŋîyî waúmi re uowárîŋînigînrî, ³⁰ “Awagwî aŋî jîapîmî nánî nuri nîrémorîná dogî sipîkî e yurárînrîŋagî wînrîío —Sînrî áamá seáyî e éf mîŋweaarîgîorînrî. Omî níkwearî nîmeámi bîpiyî. ³¹ Áamá wo sîŋwî neanîrî ‘Awagwî pí nánî íkweaarîŋî?’ earánáyî, re urîpiyî, ‘Ámînáo seáyî e éf nîŋwearî nîmeámi umînrî nánî yearowárîŋoî.’ urîpiyî.” uowárîagî ³² awaú nurîná xîo urîŋîpa axîpi eŋagî nîwînrî ³³ rîxa dogî sipîko íkweaarîná xiáwowa re urîgîawixînrî, “Pí nánî dogîomî íkweaarîŋî?” urîagî ³⁴ awaú “Yegî Ámînáo seáyî e éf nîŋwearî nîmeámi unî nánî íkweaarîŋwî.” nurîrî ³⁵ Jisaso pwarîŋe nánî nîmeámi nuri e nurármáná wigî rapîrapî seáyî e yînrîgîápî seáyî e nîwikwîáro Jisasomî seáyî e ŋwiráráná ³⁶ dogîomî éf nîŋwearî nîmeámi warîná oxî apîxî xîo tînrî warîgîáyî mîxî ináyîyo yayî wianîro yarîgîápa wigî iyîá sanŋwîyo rîkárînrîgîáyî nîmearo óf e íkwianŋwî neapára nuro ³⁷ o rîxa Jerusaremî tîŋî aŋwî e nîrémorîná dîwî mîŋî Oripîyî rînrîŋîpîmî ipîmieaarîná xegî wiepîsarîŋî obaxî xîo tîŋî e epîroyî egîáyî re egîawixînrî. Emîmî Jisaso yarîŋî nînrîyî sîŋwî wînayîgîá nánî yayî seáyîmî dánî nero Gorîxo nánî

ríaiwán+ñj níriro yayí numero ³⁸ re nira ugíawixini, “Míxí ináyí Ámináo neaurowárinj ro oyá ðñj tñi seáyí e oimónini. ‘Anjnamí ñweañoxini, joxi niwayiróniri onweani.’ neaimónarini. Omíni seáyimí dání yayí oumeaneyí.” nira warína ³⁹ Parisi wa áamá epíroyí egíáyo áwinimí dání re urígíawixini, “Nearéwapíyaríñoxini, ðíxí wiepísaríñíyo míxí nuriri ‘E mirípa époyí.’ urei.” uríagía aí ⁴⁰ o re uríñinigini, “Wí pñi wiáripíriméoi. Pñi niwiárirínáyí, síñá tíyí eni ríaiwán+ñj níriro nioní nání Goríxomi seáyí e umepíráoi.” uríñinigini.

Jisaso Jerusaremí nání ñwí eañj nánirini.

⁴¹ Jisaso ríxa Jerusaremí tñj e añwí e níremorína añj apimí niwinirína ñwí neari ⁴² re ríñinigini, “Jerusaremí ñweáyíné nioní éf píraníñj seañwiráripaxí imóníñápi nání nijfá nimóniro síñwiríyí, ayí nañj imónimíniri enjirini. E neri aiwí nioní segí síñwí anígíe dání pñníníñj imóníñagí nání seyíné majfá imóníñoi. ⁴³ Ríwéná áamá seyíné tñi míxí inarígíáyí awí níseamero segí ákíñápimi píxemoánaniro nání xwíá waíwíníñj níta nípeyiro awí xapíxapí níseamudfímómána ⁴⁴ segí añj pípinamí néra uro niaíwí pípíkímí ero nero añj nímirirína síñá níkíkíróniga peyiníñjyí bí xe okíkíróniniri síñwí winíprírámani. Yeáyí seayimíxemeámífa nání seaímeáagí aiwí seyíné mí mñnómíxípa yaríñagífa nání e e seaikáripírárini” ríñinigini.

Añj rídiyowá yarígíwámí dání míxí urowárapíñj nánirini.

⁴⁵ Jisaso ríxa Jerusaremí níremorí añj nañwí Goríxo nání rídiyowá yarígíwámí nípáwiri áamá makerfá nimíxiro nañwí rídiyowá nání bí yarígíáyo míxídamí níwirína ⁴⁶ re uríñinigini, “Bíkwí Goríxoyápimi xegí añj riwá nání re níriniri eánini, ‘Añj nioniyáyí áamá níbíro xwíyíá rírimí nípríiwáriní.’ níriniri eáníñagí aiwí seyíné añj áamá yapí níwiepísiro íwí uráparígíáyíyáiwáníñj imíxaríñoi.” uríñinigini.

⁴⁷ O sfá ayí ayo añj iwámí dání áamáyo uréwapíyarína apaxípaníñj imónígfá xwéowa tñi ñwí ikaxí eáníñjpi mewegíáwa tñi Judayí ámína seáyí e imónígfáwa tñi omí “Opíkianeyí.” níriro aiwí ⁴⁸ oxí apíxí nñni oyá xwíyíá arfá wianiro aga níwimónaríñagí nání omí píkipaxí bí mimóníñagí nání síñwí wíñaxíðimegíawixini.

20

“‘Joxi néní tñjoxi imónei.’ go ríñjoi?” urígíá nánirini.

¹ Sfá Jisaso añj Goríxo nání rídiyowá yarígíwámí nípáwiri áamáyo xwíyíá yayí winípaxí imóníñjpi uréwapíyaríñj wíyimi apaxípaníñj imónígfá xwéowa tñi ñwí ikaxí eáníñjpi mewegíáwa tñi Judayí mebaowa tñi omí níwímearo ² re urígíawixini, “‘Joxi néní tñjoxi imónei.’ go ríñjoi? joxi áamá añj riwámí makerfá nimíxiro nañwí rídiyowá nání bí yarígíáyo míxídamí éñinigini?” uríagífa ³ o re uríñinigini, “Nioní eni yaríñj bí oseaimini. Soyíné áwanj níránáyí, nioní yaríñj níarígíápi nání eni anani áwanj searímíini.” nuriri ⁴ yaríñj re winíñinigini, “Jono wayí níneameaia unjo Nwíá añjnamí ñweaño uríagí rífa eníñinigini? Xegí ðñj tñi rífa eníñinigini?” uríagí ⁵ wiwaníñjowa yaríñj níriro re ríñigíawixini, “None ‘Goríxoyá ðñj tñi eníñinigini.’ urána re nearíñjoi, ‘Soyíné pí nání o ríñjpi nání arfá níwiro ðñj míkwíropa egíáriní?’ nearíni enagí nání wí e urípaxí menini.” níriníro ⁶ ámi re ríñigíawixini, “E neri aí none ‘Jono xegí ðñj tñi wáf nurímeri wayí níseameaia unjirini.’ uránáyí áamá nñni ‘Jono Goríxoyá ðñj tñi wáf rókiamonj worini.’ níyaiwiro nání síñá nínearo

neapikipírìxìní. Apì enì wí murìpa oyaneyì.” nìrìnrò ⁷ Jisasomì re urìgíawìxìní, “None majárìní. Gorìxoyá dìnì tìní yagírìfani? Xegí dìnì tìní yagírìfani?” urìagíá ⁸ o re urìjìnìgìní, “Soyíné Jono nánì dìnì yaiwiarìgíápi nánì áwanjì mìnìrìfagíá nánì nionì enì ‘Joxì e étrìxìní.’ nìrìjò nánì áwanjì wí searìmíméìní.” urìjìnìgìní.

Ewayí ikaxí wainí omìjì uwìnaxídiarìgíáwa nánìrìní.

⁹ O ewayí xwìyíá rìpì urìjìnìgìní, “Ámá wo wainí uraxí omìjì bì iwíá nura núísáná ámá wamì re urìjìnìgìní, ‘Gí omìjì rìpì píranìjì sìnjwí nuwìnaxídírìxìní.’ nurìmì anjì wímì urìnìmìnìrì nánì nurì emá obaxí nìjweanìsáná ¹⁰ rìxa wainí sogwí yóí éáná xegí omìjì wìiarìgíá wo xó xegí wí ourápaunìrì uowárìagì aiwì omìjì sìnjwí uwìnaxídiarìgíáwa omì íá nìxero iwanjì nìmépero aníomì wárìgíawìxìní. ¹¹ Omìjì xiáwo ámì xegí omìjì wìiarìgíá womì uowáráná omìjì sìnjwí uwìnaxídiarìgíáwa omì enì iwanjì nìmépero o ayá owinìrì rìperìrì numero aníomì wárìgíawìxìní. ¹² Omìjì xiáwo ámì omìjì wìiarìgíá womì uowáráná omì mìnì nìroro bíarìwámìnì moaigíawìxìní. ¹³ Omìjì xiáwo awa íníná xegí omìjì wìiarìgíáwamì iwanjì nìmépero aníowamì uowárarìjagíá nánì re yaiwìjìnìgìní, ‘Nionì arìre emìnìréìní? Gí íwí dìnì sìxí uyìjámì ouowárìmìnì. ‘Omì xìxeni aríá wìpírìfárìní.’ nìmónarìní.’ nìyaiwìrì uowárìagì aí ¹⁴ awa xegí xewaxo barìjagì sìnjwí nìwìnrò re rìnìgíawìxìní, ‘Xanoyá dìnì meaní jìwo barìní. Omìjì amìpìyí negí imónìfá nánì omì opíkianeyì.’ nìrìnrò ¹⁵ omì íá nìxero bíarìwámìnì nìmoaimáná pìkìgíawìxìní.” Jisaso ewayí xwìyíá e nurìrì yarìjì re wìjìnìgìní, “Omìjì xiáwo xewaxomì pìkìagíá nánì awamì pí winíárìní?” Yarìjì e nìwìrì ¹⁶ re urìjìnìgìní, “Omìjì xiáwo nìbìrì omìjì sìnjwí uwìnaxídiarìgíáwamì pìpìkímì nìyárìmáná omìjì ámì wa sìnjwí onìwìnaxídìpoyìnrì mìnì winíárìní.” urìagì ámá e rówapìgíá aríá e nìwìro “Jisaso ‘Judayíné omìjì sìnjwí uwìnaxídiarìgíáyì yapì imónìjò.’ ríá neararìní?” nìyaiwìro re rìgíawìxìní, “‘Oweoi! Wí e eníámànì.’ neaimónarìní.” urìagíá aí ¹⁷ o sìnjwí agwí nìwìnrì re urìjìnìgìní, “Seyíné ‘Wí e epaxí menìní.’ yaiwiarìjagíá aí pí nánì Bìkwíyo ewayí xwìyíá rìpì eníná nìrò eagíawìxìní, ‘Síná anjì mìrarìgíáwa síná awìaxí wo nánì píá neríná wo ‘Sìpìxìní.’ nìrò emì mófó Gorìxo ‘Awìaxorìní.’ nìrìrì nìmearì anjì xó mìrarìjìwámì iwamí nìtìwayìrorì mìnìjìrìní.’ xwìyíá wíá rókìamoagíáwa e nìrò eagíápi pí nánì rìnìní? Seyíné dìnì rìmoarìjò? ¹⁸ Sìxì botorìxì sínáyo nìpìérorì pírì mìyeámì inarìjìpa ámá gìyí gìyo sínáo nìpìérorì xaíwí nearínáyì axìpì imónìpírìfárìní. Xwasíwí yeáyì bimì síná nìpìérorì nearíná yuní wárarìjìpa sínáo ámá gìyí gìyo nìpìérorì nearíná axìpì xwasíwí yunìnìjì imìxìmíárìní.” Jisaso xó sínáónìjì nìmónìrì nánì e urìjìnìgìní.

Nìgwí takisí nánì émayó wiayìgíá nánìrìní.

¹⁹ Njwí ikaxí eánìjìpì mewegíáwa tìní apaxìpánìjì imónìgíá xwéowa tìní awa “Jisaso ewayí xwìyíá nìnearìríná ‘Soyíné omìjì xiáwomì xewaxo pìkìfánìjì imónìjò.’ ríá neararìní?” nìyaiwìro axíná “Rìxa íá oxìraneyì.” nìyaiwìro aiwì oxì apìxì e epíroyí egíáyì nánì wáyì nìwìro íá mìxìrìpa nero ²⁰ sìnjwí nìwìnaxída nemero ámá wa yapì nìwìwapìyìro sìnjwí nìwìnaróa oupoyìnrì nuowárìro re urìgíawìxìní, “Soyíné ámá nanjòyínènjì nìmónìro yapì nìwìwapìya nuríná pasánìjì nìméra úpoyì. Xwìyíá omì ananì gwí yipaxí wí ránáyì, rìxa omì íá xepìrì nánì gapìmanomì áwanjì uranì nánì re urìpoyì, ‘Takisí nánì nìgwí émayì nearáparìgíápi sìnì mìnì wianìréwìní? Mìnì mìwìpa yanìréwìní?’ urìpoyì.

O ‘Oweoi, sini m+ini m+iwipa époyi.’ ránáyí émáyí omi fá n+ixero gwí yip+ráoi.” urowár+ag+ta ²¹ awa nuro Jisasomi n+wímearo pasáni+ñí n+imera nur+íná weyí re umeari+g+awix+ini, “Nearéwap+iyar+ioxi+ini, joxi xwiy+á n+iri n+nearéwap+iyir+íná náyoní nearéwap+iyar+ioxi+ni enagi nání nene nij+ár+ini. Ámá giyí giyí símeáag+ta aí s+im+man+ñí si+ñwí n+win+iri si+ñwí nání wáyí mé xwiy+á Gor+xoyá nepáni urari+ñ+pi nearéwap+iyar+ioxi+ini.” nur+iro ²² yar+ñí re wig+awix+ini, “Di+ñí joxiyá pio+ yaiwiar+ñ+ini? ‘Nene émáyí mi+xí ináyí Sisaomi takisí nání n+gwí m+ini n+wiayiranená apáni wiar+ñ+winí.’ r+simónar+ini? ‘N+pi+kw+ini miyar+ñ+winí.’ r+simónar+ini?” ur+ag+ta aiwi ²³ Jiaso yapí wíwap+iyani+ro yar+ig+ápi nání di+ñí adad+í n+wiri nij+á nimón+iri nání re ur+ñ+ni+g+ini, ²⁴ “Émá+yá mon+í bi síwá nípoyí.” nur+iri r+ixa síwá wíáná yar+ñí re wi+ñ+ni+g+ini, “N+gwí r+ipi+ni yo+ goyá eán+iri s+im+man+ñí goyá ñw+rár+ini+ri in+ini?” ur+agi awa “Émá+yí mi+xí ináyí Sisaoyá eán+ini.” ur+ag+ta ²⁵ o re ur+ñ+ni+g+ini, “N+gwí r+ipi+ni s+im+man+ñí Sisaoyá ñw+rár+ini+ñagi nání xewan+ñ+omí m+ini wí+r+x+ini. Am+ipi n+ni oyá imón+ñ+yí+ni ení xewan+ñ+omí wí+r+x+ini. E ner+í aí am+ipi Gor+xoyá imón+ñ+yí+ni x+omí wí+r+x+ini.” Jiaso Gor+xo ámá xewan+ñ+on+ñí imix+ini+ñí enagi nání omi di+ñí ow+kw+r+ipoy+ini+ri e ur+agi ²⁶ awa yapí n+wi+wap+iyi+ro pasáni+ñí e umé+á aí ámá+yá si+ñwí+yo dání Jiaso xwiy+á meár+ini+pax+í wí mirar+ñ+agi ar+á n+wi+ro ámá n+ni ení Jiaso píran+ñí e reñw+ipear+ñ+agi ar+á n+wi+ro nání udud+í nero xwiy+á bi mur+ig+awix+ini.

“Ámá ámi wiáp+ñ+imeap+ñ+ár+ini.” ur+ñí nán+ri+ni.

²⁷ Ámá Judayí wa, Sajusiyí r+ini+ñí wa —Sajusiowa re rar+ig+áwar+ini, “Ámá n+ipémáná enánáyí wí n+wiáp+ñ+imeap+ñ+ámani.” rar+ig+áwar+ini. ²⁸ Awa n+bi+ro Jisasomi yar+ñí wian+iro nání re ur+ig+awix+ini, “Nearéwap+iyar+ioxi+ini, en+íná Moseso ñw+í ikax+í n+near+ir+íná nene nání n+iri+ri r+fwam+ñí re ea+ñ+ri+ni, ‘Ámá go go ap+ix+í n+meari+ niaíw+í meméá péánáyí ámi xex+ir+meáo ap+ix+í aními n+meari+ pejoyá niaíw+í wo wiemeaíw+ini+g+ini.’ Moseso e n+iri+ri ea+ñ+ri+ni.” nur+iro ²⁹ eway+í xwiy+á r+ipi ur+ig+awix+ini, “X+ráxogwá wé w+úmi dán+í waú eg+áwa x+ráo ap+ix+í wí n+meari+ niaíw+í meméá péáná ³⁰ xogwáo wo aními n+meari+ niaíw+í meméá péáná ³¹ ámi wo n+meari+ niaíw+í meméá péáná wé w+úmi dán+í waú imón+ig+áwa nowani o o ími n+meaay+iro aiwi niaíw+í wí meméá nowani r+ixa péáná ³² ap+ix+í ení x+ráxogwá nowam+ini n+meán+iri n+ipem+ix+ar+imáná x+í ení pe+ñ+ni+g+ini.” Eway+í xwiy+á Jisasomi e nur+imáná ³³ omi maj+á wik+xeáran+iro nání yar+ñí re wig+awix+ini, “Gor+xo ámá n+yoní mí ómóm+ix+im+í win+ta nání peg+á n+ni n+wiáp+ñ+imear+íná í x+ráxogwá wé w+úmi dán+í waú nowani meag+í enagi nání goyáí imón+ni+ár+ani?” ur+ag+ta ³⁴ Jiaso re ur+ñ+ni+g+ini, “Ríná ámá ap+ix+í ñw+rár+iro mearo inar+ig+ár+ini. ³⁵ E ner+í aí r+fwéná Gor+xo men+weañáná ámá oyá si+ñwí+yo dán+í anani n+wiáp+ñ+imearo ñweap+ñ+ár+áy+í ap+ix+í ñw+rár+ini+ro meán+iro in+ip+ñ+ámani. ³⁶ Íná ámi bi n+ipepax+í imón+ip+ñ+ámani. Ay+í r+ipi nán+ri+ni. An+ñ+najowa yar+ig+ápa nero ñweap+ñ+ár+ini. Gor+xoyá di+ñ+yo dán+í xwár+ipáyo dán+í wiáp+ñ+imeap+ñ+á enagi nání ay+í Gor+xoyá niaíw+í nimón+iro an+ñ+í ín+íná ñweap+ñ+ár+ini. ³⁷ Soy+né di+ñí ‘Peg+áy+í wí n+wiáp+ñ+imeapax+í men+ini.’ yaiwiar+ñ+ag+ta aiwi anani n+wiáp+ñ+imeap+ñ+ár+ini. Xwiy+á en+íná Moseso ík+á on+miáná+na íw+í r+á m+ini ápiáw+í wear+ñ+agi win+ñ+ipi nání r+fwam+ñí near+íná Gor+xo xewan+ñ+o nání ur+ini+ñ+ipi re n+iri+ri ea+ñ+ri+ni, ‘Gor+xoni di+xí ráwowa Eb+ir+famo t+ni Aisako t+ni Jekopo t+ni awayá Nw+áon+ri+ni.’ Moseso

ríwamíñf e nearíná xiáwowa ríxa pegfá aiwí o ríwamíñf e níriri eañfíní.
³⁸ Goríxo omí e nuríríná omí xiáwowa ríxa pegfámi aiwí Goríxoyá síñwíyo dání wigf díñf sínf síñf eñagí nání e rípañfíní. Goríxo ámá pegfáyf nání Nwáfáomani. Síñf egfáyf nání Nwáfáoríní. Oyá síñwíyo dání ámá níní wí pegfá aiwí, wigf díñf sínf síñf eñagí nání níní sínf síñfíní.” urarfíná
³⁹⁻⁴⁰ ñwí ikaxf eáníñfípí mewegfáwa ámí díñf síxf múnípa nero yaríñf ámí wíní bí míví re urígfawixíní, “Nearéwapíyaríñoxíní, joxí wigf yaríñf sífápi nání nuríríná aga nanf uraríñfíní.” urígfawixíní.

“Kiraiso niaíwíf goyáorani?” uríñf náníríní.

⁴¹ Jisaso re uríñfínigíní, “Ámá pí nání re rarígfáríní, ‘Ámá nene yeáyf neayimíxemeanfa nání aríowayá xwífá piaxfíyo dání iwíaronfo sa míf ináyf Depitoyá xiáwo imónínfáríní.’ pí nání rarígfáríní? ⁴²⁻⁴³ Bíkwwf Samíyí ríníñfíyo Depito xewaníño ámá aríowayá xwífá piaxfíyo dání iwíaronfo nání níriri ríwamíñf rípi eañfíní, ‘Goríxo gf Ámínáomí re uríñfínigíní, “Joxí wé náúmíní éf nínwearí joxí tíní míf infáyo xopíráf ríwiimfáé nání xwayf nanírí ñweáíríxíní.” Goríxo gf Ámínáomí e uríñfínigíní.’ Depito ríwamíñf apí nearíná ⁴⁴ xegf xiáwo nání ‘Gf Ámínáoríní.’ níriri nání aríge xegf xiáwo imóníní?” Jisaso ámá níní “Ámá yeáyf neayimíxemeanfa nání aríowayá xwífá piaxfíyo dání iwíaronfoyí raríñwáo ananí Depitomí seáyí e nimónírí nepa Goríxoyá xewaxorfání?” oyaiwípoyínírí e uríñfínigíní.

“Ñwíf ikaxf eáníñfípí mewegfáwa yarígfápa mepaní.” uríñf náníríní.

⁴⁵ Ámá níní o e raríñagí arfá wiarfíná xegf wiepísaríñowamí re uríñfínigíní, ⁴⁶ “Ñwíf ikaxf eáníñfípí mewegfáwa yarígfápa mepa éfíríxíní. Awa ámá weyf oneamépoyínírí rapírapf sepiání náyínímí añf emero ámá makerfá imíxaríge dání ‘Ámínáoxíní.’ onearípoyínírí emero rotú añfíyo nípáwirónáraní, aiwá imíxaríge nírémorónáraní, ‘Ámá náyíyá símf símf e onweaneyí.’ náyaiwíro ero ⁴⁷ síwí yáf ríkíníñfíyí yapí amáyá aiwá pírf níní fwf manarígfápa apíxí aníwayá amípí fwf urápaníro nání ero amáyá síñwíyo dání Goríxomí xwíyáf rírímí níríwóná aníñf míf nira uro yarígfápa soyfne ení axfípí mepa éfíríxíní. Rfwená Goríxo ámá náyóní mí omómíxímí yarfíná awa xwíyáf xwé meárínípfírfáríní.” uríñfínigíní.

21

Apíxí anf wí ñígwíf waúní tñf náníríní.

¹ O síní añf Goríxo nání rídiyowá yarígfíwámí ínímí nuréwapíya nemeafíná síñwíf anfíyí wíníñfínigíní. Amípí mímúrónígfáyf ñígwíf Goríxo nání tayaríge taríñagfá nívínírí ² apíxí anf uyípeayf imóníñf wí ení ñígwíf rfá iníñf waú nímeáa níbírí tfagí nívínírí ³ xegf wiepísaríñfíyo re uríñfínigíní, “Nioní nepa seararíñfíní, ‘Apíxí anf uyípeayf imóníñf rí Goríxo nání ñígwíf onímíá sípípíkwí nítírí aiwí Goríxoyá síñwíyo dání amípí mímúrónígfáyf tfáyo seáyí e imónígoí. ⁴ Amípí mímúrónígfáyf wigf ñígwíf xwé ayo dání bí nímearo nítíro aiwí apíxí anf ríyí xegf aiwá nání bí yanípaxf ówí tfagí nání íyá seáyí e imónígoí.’ seararíñfíní.” uríñfínigíní.

“Rídiyowá yarígfíwá píneapfírfáríní.” uríñf náníríní.

⁵ Xegf wiepísaríñf wa añf Goríxo nání rídiyowá yarígfíwá nání re rígfawixíní, “Añf ríwá nímírínfíná síñá awíaxf níkíkíróa nuro añf ríwá imíríñf mímónípa oenírí amípí nanf ámá Goríxo nání wigfáyf nímearo okíyáf egfáríní.” raríñagfá ⁶ Jisaso arfá e nírírí re uríñfínigíní,

“Amípi naní soyíné síñwí wínarígíá rípi ríwéná ámá wa aní riwá nípínearíná síñá níkiíróníga uní rípi nípíneaayiro emí mímeámí éáná síñá wo womí síní seáyí e ikwiárínínfámani.” uríagi ⁷ awa yaríñí re wigíawixíní, “Nearéwapíyaríñoxíní, joxí neararíñí apí gíná imónínfáríní? Pí símímaíjóníñí neaináná ‘Ríxa nimóníní ayoríani?’ yaiwianíwáríní?” uríagíá ⁸ o re uríñínigíní, “Ámá wa yapí seaiwapíyipíríxíní díní píráníñí moríñí. Obaxí níbiro gí yoí níriníro re ríprífáríní, ‘Nioní oníríní. Ríxa ínáríní.’ searáná aríá níwiro númí muxídípaní. ⁹ Soyíné ‘Aní wíyo míxí inaríñoi.’ raríñagíá aríá wíro ‘Ámá nípání míxí íkwínaroaríñoi.’ raríñagíá aríá wíro neríñá wáyí mikárínípaní. Apí xámí imónínfáríní. E enagi aiwí apí ríxa nimónímáná enáná soyíné ‘Síá yoparíyi, o weapínfáyí ríxa nimónínñoi.’ míyaiwípa éfíríxíní.” nuríri ¹⁰ ámí re uríñínigíní, “Ámá gwí axírí níwiápínímearo ámá xeríwí wí tñí míxí iníro míxí ináyí woyá woyáyí tñí míxí iníro ¹¹ poboní xwé néra urí aní níyoní aiwá nání díwí ikeamóníro aní wí e wí e símíarí wímearí aní pírfíyo dání xegí bí nimónírí ekíyíñí ináná ámá wáyí ikáríníprí nání imónírí enfáríní. ¹² Ayí e enfá imóníñagi aiwí síní mimónípa enáná íá níseaxero xeaníñí seaikáríprífáríní. E níseairíná xwíríxí seameprí nání awí éanarígíe nísearowáiro gwí aníyo níseanwiráiro nioní níxídaríñagíá nání xwíyíá seamearíprí nání míxí ináyíyá síñwí tñí e nání tñí gapímaníyíyá síñwí tñí e nání tñí níseameámí seaupírífáríní. ¹³ E seaipíríá enagi aí ananíríní. Ayí rípi náníríní. Xwíríxí seamearíná nioní nání áwaní uríprí imóníprífáríní. ¹⁴⁻¹⁵ Xwíríxí seamearíná nioní díní níseakíayorí níjía níseaiapírí xwíyíá uríprí nání imóníprí seaimíxímíá enagi nání soyíné xwíríxí seameprífáyí wí prí seawiaíkípaíxí meníní. Ayínání soyíné síní íá níseaxírípa enánáyí, díní re mófíríxíní, ‘Ananíríní. Xwíyíá prí wiaíkímíní nání menjwípepa oemíní. Sa Goríxoyá díníyo dání uríimígíní.’ yaiwíríxíní. ¹⁶ Segí sénáíwaraní, sénowaraní, séríxímeáowaraní, nawíní minígíáyíraní, níkumíxínírí emearígíáyíraní, míyí seauráná segíyí wíamí píkipírífáríní. ¹⁷ Soyíné nioní níxídaríñagíá nání ámá níní wíkwí níseaóníro símí tñí seaipíríá aiwí ¹⁸ Goríxo yeáyí seayímíxemeanfá enagi nání soyíné anípa wí imóníprífámani. Segí díá wí aí anípa imónínfámani. ¹⁹ Soyíné ení neáníro nioní aníñí níxídírónyí, segí dínípi erfíkiemeáníprífáríní.

“Jerusaremi xwíríá ikíxepírífáríní.” uríñí náníríní.

²⁰ “E nerí aí míxí nímeámí bíáyí aní Jerusaremi rípímí awí mudímóagíá níwíníróná ‘Ríxa aní rípi xwíríá ikíxepírí aní ayoríani?’ yaiwíríxíní. ²¹ E níwíníróná ámá Judia píropenífíyo ñweagíáyí díwí míñíyo nání éfí yíro ámá Jerusaremi apímí ñweagíáyí píní níwíarímí uro ámá apímí bíaríwámíní omíñíyo amí amí yarígíáyí aní apímí ámí mírémopa ero éfíríxíní. ²² Ayí rípi náníríní. Ináyí Goríxo xeaníñí ríá tñí seaikárínfá apíríní. Iná amípi níní nání Bíkwíyo nírinírí éaníñípi xíxení imónínfáríní. ²³ Iná xeaníñí ríá tñí xwíá tíyo seaiméanfá enagi nání apíxí níaiwí agwí egííwa tñí síní níaiwí amíñí wíarígííwa tñí éfí aníñí mupaxí imóníñagi nání aweyí! Goríxo ámá tíyo wíkwí níwónírí xeaníñí wíkararíná ²⁴ míxí nímeáa bíáyí Jerusaremi ñweáyo kírá tñí pípíkímí ero íwí meaníro nání nípíkíomearo wigí aní ayí ayo nání nímeámí umíro epírífáríní. E nemáná émáyí níbiro Jerusaremi dáníyíñé seáyí e níseaimóníro xwíraimímí níseaikíxéa nuro Goríxo ‘Yoparí e imóníwínígíní.’ yaiwíaríñe imóníñáná ríxa re imónínfáríní.

Ámá imóniŋo niweapiríná nánirini.

²⁵ “Sogwí tñni emá tñni siní tñni ekiyiŋŋiní ináná ámá xwíá tŋyo niyoni gwí ararí ŋweagfáyí ayá sŋwí nurorí dŋŋí ríá uxenfarini. Rawirawá ení xwé ayá wí níróga niwiápŋimeáísáná nŋjiri moariŋagi niwiniŋóná ududí wininíarini. ²⁶ Siní sogwí amípi aŋí pirŋyo eŋŋí aŋíni mi xenapfagi niwiniŋóná ‘Xwíá tŋyo ŋweaŋwaéne pí neaiminiri ríá yarini?’ niyaiwiro wáyí níkariniŋóná eaniramoro wepírfarini. ²⁷ E neróná siŋwí re nanipírfarini. Ámá imóniŋáoní níkfŋimáná eŋí neániri agwí tñni nawíni wepariŋagi nanipírfarini. ²⁸ E neri aí soyíne sogwí emá amípi ekiyiŋŋ inariŋagi niwiniŋíná ‘Gwŋniŋí nearoayironi aŋwi ayorani?’ niyaiwiro píraníŋí éf nírómáná nioní nání weníŋí niyániri rófrixiní.” uríŋiniginí.

Ewayí ikaxí íkíá pikína nánirini.

²⁹ O awami ewayí xwiýfá bi re uríŋiniginí, “Íkíá pikí tñni íkíá nŋni ení yaríŋípi nání dŋŋí mópoyí. ³⁰ Íkíá miŋí inariŋagi niwiniŋóná ‘Ríxa xwiogwírfani?’ yaiwiarigfápa ³¹ siní amípi ekiyiŋŋiní ení axípi inariŋagi niwiniŋóná ‘Goríxo nene xwioxŋyo mi meámí neri neameŋweani ríxa aŋwi ayorani?’ yaiwífrixiní. ³² Nioní nepa searariŋini, ‘Ámá agwí ríná ŋweagfáyí siní mi pepa eŋáná amípi nŋni nioní Jerusaremí nání searfápi xixeni nimóniníarini.’ searariŋini. ³³ Aŋína tñni xwíá rírí tñni anani anípa nimóniri aiwi xwiýfá nioníyá wí surfíma imóniníámani.

“Awíniŋí ŋweáfrixini.” uríŋí nánirini.

³⁴ “Mífríxí maiwí nípúísáná mírogwí ríxa fá niwiárími xiríná nípiérori nearíná yaríŋípa soyíne ení segí waráyo nánini niyaiwiniro aiwá xwé niro iniigí wainí xwé niro yaníro nání yarínáyí sía nioní weapi mífáyi axípi e seaímeaniginiri dŋŋí tñni ŋweáfrixini. ³⁵ Sía nioní weapi mífá nání imóníyáyi ámá xwíá rírí nírimini ŋweagfáyo niwimóniníarini. ³⁶ Soyíne íníná awíniŋí niŋwearóná Goríxomi yaríŋí re wífrixiní, ‘None amípi neaímeááná eŋí neánirane múrorane ámá imóniŋoyá sŋmímaními éf rorane yaníwá nání eŋí bi síxí neaímíxei.’ urífrixiní.” uríŋiniginí.

³⁷ Ikwáwíyíná aŋí rídiyowá yarígfíwámí dání ámáyo nuréwapíya núísáná sífápi tñni nípeyearí dŋwí miŋí Oripiyí riniŋípiimi sá wémíniŋí nání yagíriní. ³⁸ O sía ayí ayo e yaríná ámá nŋni wíá móniŋími niwiápŋimearó omí aŋí rídiyowá yarígfíwámí dání arfá wianíro nání bayagíarini.

22

Jisaso nání mekaxí megíá nánirini.

¹ Sía Judayí bisíkerfá yisí mayí úrapí nimixiro narigfáyi, sía Aŋínaŋo Wiárí Neamúroagoi riniŋíyi —Eŋíná sía ayí Judayo Isipíyí míxí ináyo fá xerwirárináná Goríxo níaiwí oxí xámiŋí nŋni opíkíminiri aŋínaŋí oyáo uowáriní aiwi Judayí Goríxo ŋwí ikaxí uríŋípi bisíkerfá yisí mayí úrapí nimixiro niniŋo sipísipí nípikiro ówaníyo ragí xópé yarfá eŋagi nání aŋínaŋo ayo múroniniginí. Ayínáni xwiogwí o o pwéáná sía ayí nání dŋŋí mopíri nání sipísipí nípikiro bisíkerfá yisí mayí úrapí nimixiro narigfáriní. Ríxa sía ayí aŋwi e imónáná ² apaxípaníŋí imónigfá xwéowa tñni ŋwí ikaxí eániŋípi mewegfáwa tñni oxí apíxí nŋni nání wáyí nero nání “Jisasomi aríre yumí íni mi pikianíwini?” níra waríná ³ Isíkarioti dání Judaso —O Jisaso yá wiepísaríŋí wé wúkaú síkwí waú imónigfáyí worini. Omí Seteno ríwímiŋí nírorí dŋŋí uxíxéroáná ⁴ o nurí apaxípaníŋí imónigfá xwéowa tñni Judayíyá porisowa tñni xwiýfá nírináŋíro Judaso

re ur̄iṅniḡini, “Soȳné omi íá x̄irip̄ri n̄ani nioni ar̄ire ner̄i pas̄an̄iṅf̄ umem̄f̄ar̄ini?” ur̄aná ⁵ awa yaȳf̄ n̄iwiniro re ur̄iḡf̄awix̄ini, “Jox̄i e neaīáná niḡw̄f̄ siapan̄f̄w̄ar̄ini.” ur̄f̄aḡf̄a ⁶ Judaso “Anan̄ir̄ini.” nur̄im̄i nur̄i ámá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ ep̄f̄roȳf̄ m̄iwipa en̄áná omi pas̄á umem̄n̄ir̄i n̄ani wen̄iṅf̄ wiax̄f̄d̄iṅniḡini.

Aiwá An̄fnajo Múroaḡf̄ n̄ani im̄ix̄iḡf̄í n̄an̄ir̄ini.

⁷ Jisaso, s̄f̄a bis̄ker̄f̄a yis̄f̄ maȳf̄ úrap̄i nim̄ix̄iro iwam̄f̄o niḡf̄ayi —Aȳf̄ s̄f̄a An̄fnajo m̄ip̄k̄í Wiár̄f̄ Múron̄f̄ n̄ani sip̄sip̄f̄ miá n̄ip̄kiro nar̄iḡf̄ayir̄ini. S̄f̄a ayi imónáná ⁸ o Pitaom̄i t̄f̄ni Jonom̄i t̄f̄ni re ur̄iṅniḡini, “Awaḡw̄í none aiwá an̄fnajo en̄iná neamúroaḡf̄ n̄ani nan̄i n̄ani nuri neaim̄ix̄f̄piȳf̄.” ur̄f̄aḡf̄ ⁹ awaú re ur̄iḡf̄isix̄ini, “Jox̄i ‘Awaú ge nuri pír̄an̄iṅf̄ oim̄ix̄f̄piȳf̄.’ simónar̄ini?” ur̄f̄aḡf̄ ¹⁰ o re ur̄iṅniḡini, “Awaḡw̄í an̄f̄ e n̄ir̄emor̄f̄ná iniṅf̄ six̄f̄ max̄ir̄iṅf̄ wo t̄f̄ni órór̄f̄ nin̄ir̄f̄ná núm̄i nuri an̄f̄ o páw̄iw̄am̄i awaḡw̄í en̄i n̄ip̄aw̄iri ¹¹ an̄iw̄am̄i xiáwom̄i re ur̄f̄isix̄ini, ‘Yearéwap̄iyar̄iṅo re r̄iṅoi, ‘Nioni ḡf̄ seaieps̄ar̄iṅoȳné t̄f̄ni aiwá An̄fnaj̄f̄ Wiár̄f̄ Neamúroaḡf̄yi n̄ani an̄f̄ awawá ikw̄r̄óniṅf̄ ḡiw̄am̄i dán̄i nan̄f̄w̄ini?’ Jisaso e r̄iṅoi.’ nur̄ir̄i ¹² o an̄f̄ awawá seáȳf̄ ém̄i ikw̄r̄óniṅf̄ xwé w̄am̄i aiwá nar̄iḡf̄aȳf̄ aiwá yeaan̄ip̄r̄i m̄im̄iaur̄w̄f̄ yár̄n̄iṅf̄w̄am̄i siwá eaiáná e aiwá r̄f̄a neayeáisix̄ini.” urowár̄aná ¹³ awaú nuri Jisaso ur̄f̄p̄f̄ x̄ixen̄i n̄iw̄iga nuri aiwá An̄fnajo Wiár̄f̄ Múroaḡf̄yi n̄ani im̄ix̄iḡf̄isix̄ini.

“R̄ipi ḡf̄ war̄ar̄ini.” ur̄iṅf̄ n̄an̄ir̄ini.

¹⁴ R̄ixa aiwá n̄ip̄r̄i b̄f̄iná Jisaso t̄f̄ni w̄af̄ wur̄imeiar̄iḡf̄awa t̄f̄ni aiwá nan̄iro n̄ani naw̄ini n̄iṅwearo ¹⁵ o re ur̄iṅniḡini, “Nioni s̄ni r̄f̄niṅf̄ m̄in̄imeapa ner̄f̄ná ‘Ḡf̄ seaieps̄ar̄iṅoȳné t̄f̄ni x̄am̄i aiwá An̄fnaj̄f̄ Neamúroaḡf̄ n̄ani r̄ipi on̄im̄ini.’ aga n̄nimón̄f̄aḡf̄ b̄f̄ar̄ini. ¹⁶ Aȳf̄ r̄ipi n̄ani searar̄iṅini. ‘Aiwá r̄ipi ám̄i b̄i b̄i nioni t̄f̄ni xw̄f̄a t̄f̄yo dán̄i nan̄f̄w̄aman̄i. Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i seamen̄wean̄f̄e dán̄i aiwá r̄ipi n̄ani m̄f̄k̄f̄pi x̄ixen̄i imón̄n̄f̄ar̄ini. Íná dán̄i nioni ám̄i n̄iweap̄r̄i nioni t̄f̄ni naw̄ini nan̄f̄w̄ar̄ini.’ searar̄iṅini.” nur̄ir̄i ¹⁷ kap̄ix̄f̄ w̄a n̄imeari Gor̄ixom̄i yaȳf̄ n̄iwimáná re ur̄iṅniḡini, “Kap̄ix̄f̄ r̄iwá yan̄f̄ nin̄iro n̄iga úpoȳf̄. ¹⁸ ‘Iniṅf̄ wain̄f̄ ám̄i b̄i xw̄f̄a t̄f̄yo dán̄i n̄im̄f̄aman̄i. R̄ixa Gor̄ixo soȳné xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i pír̄an̄iṅf̄ seamen̄wean̄f̄e dán̄i iniṅf̄ wain̄f̄ ám̄i íná n̄im̄f̄ar̄ini.’ searar̄iṅini.” nur̄ir̄i ¹⁹ bis̄ker̄f̄a b̄i n̄imeari Gor̄ixom̄i yaȳf̄ n̄iwimáná n̄ikw̄ir̄ir̄i yan̄f̄ n̄iwia nuri re ur̄iṅniḡini, “Nion̄iyá war̄a t̄f̄ȳf̄ soȳné ar̄ir̄a seaim̄f̄a n̄ani r̄id̄iyowá ner̄f̄niṅf̄ imón̄n̄i. R̄f̄wéná nioni n̄ani d̄iṅf̄ seain̄n̄f̄a n̄ani nioni éapa bis̄ker̄f̄a kw̄ir̄ir̄i seiap̄r̄i éapa ax̄f̄pi éf̄r̄ix̄ini.” nur̄imáná ²⁰ awa r̄ixa aiwá n̄in̄imáná en̄áná bis̄ker̄f̄a n̄imear̄f̄ná éf̄pa kap̄ix̄f̄ iniṅf̄ wain̄f̄ r̄iwon̄f̄ w̄a n̄imeari re ur̄iṅniḡini, “Gor̄ixo xwiȳf̄a s̄iṅf̄ b̄i réroar̄iṅf̄pi n̄ani nioni n̄iper̄f̄ná ḡf̄ raḡf̄ p̄úf̄ȳf̄ iniṅf̄ wain̄f̄ six̄f̄ r̄iwán̄iṅf̄ imón̄n̄i. ²¹ E ner̄i aiw̄i ar̄f̄a nípoȳf̄. Ámá nioni n̄ani m̄iȳf̄ nur̄ino nioni t̄f̄ni n̄iṅwearane aiwá nar̄iṅw̄ini. ²² Ámá imón̄iṅáon̄i Gor̄ixo r̄iṅf̄ j̄f̄ayo ax̄f̄pi n̄in̄ip̄kiro aiw̄i ámá nioni n̄ani m̄ix̄f̄yo m̄iȳf̄ nur̄inom̄i Gor̄ixo xean̄iṅf̄ xwé win̄f̄a en̄agi n̄ani aweȳf̄!” ur̄f̄aḡf̄ ²³ wiep̄sar̄iṅowa yar̄iṅf̄ re niga uḡf̄awix̄ini, “None go e win̄i n̄ani r̄f̄a rar̄ini?” n̄ira uḡf̄awix̄ini.

“None ḡf̄m̄ini go seáȳf̄ e imón̄ir̄f̄en̄iṅoi?” r̄in̄iḡf̄a n̄an̄ir̄ini.

²⁴ Wiep̄sar̄iṅowa xwiȳf̄a r̄ipi en̄i n̄ir̄iro s̄im̄f̄ t̄f̄ni re r̄in̄iḡf̄awix̄ini, “None wo go go seáȳf̄ e neaimón̄ir̄i en̄áná wone s̄iman̄w̄f̄yón̄iṅf̄ wur̄f̄nan̄f̄w̄ar̄f̄ani?” n̄ir̄iga war̄f̄ná ²⁵ Jisaso re ur̄iṅniḡini, “Ém̄áȳf̄a m̄ix̄f̄ in̄áȳf̄f̄ am̄áȳf̄a s̄iṅw̄f̄ e dán̄i seáȳf̄ e nimón̄iro w̄a en̄i b̄i mé sekax̄f̄ni

nuriro aiwi wiwaninowa nani re rinarigfarin, 'Sivi niaiwf nani nioni tfamin imonigfayf arira wiarinonirini.' rinarigfarin. ²⁶ Soyfne eni awa yarigfapa axipi e mepani. Segf raroninj imonfoyf segwaooninj imonfwningini. Segf bosoninj imonfoyf senaininj ominj seaiarinoninj imonfwningini. ²⁷ Dinj piraninj mopoyi. Nene pioi rarinwarini? Ama kiki fa ninweamaná aiwá narinjo seayi e imoninorfan? Aiwa rfa nuyeari yanj wiarinjo seayi e imoninorfan? 'Ayf kiki fa ninweamaná aiwá narinjo seayi e imoninorfan.' rarinwarini. Nioni e imoninonni aiwi soyfne tfini ninwearina anani segf okinininj nimoniri arira seaiarinonirini. ²⁸ Soyfne wa iwamfo niwapianiro yarina nioni tfini ef niroro pini ninwiarimi ufamani. ²⁹ Ayinani gf apo 'Joxi mixi inayf nimoniri ama ayo menjearixini.' nininpa ³⁰ nioni eni re seararinini, 'Nioni rixa mixi inayf nimoniri menjearina soyfne nioni tfini nawini aiwa nimaef aiwa niro iniigf niro nero negf Isireriyf gwf wirf wiri we wukaú sikwf wau enfyo xirawayf nininj nimoniro menjearifarin.' seararinini." uriniginini.

"Pitaoxi rfwf nimorfini." urinj nanirini.

³¹ O re uriniginini, "Saimonoxini, Saimonoxini, Seteno soyfne nani Gorixomi smf tfini re urarini, 'Ama wif aiwa sikf tinjyf neyirorina yarigfapa nioni Jisaso wiepisarinj awa enj rfa eaninoniri iwamfo owiwapiyimini.' Obo Gorixomi e urarini. ³² E ner aiwi dinj soyfneya nikwiroarigfapi saminj mepa oeniri Gorixom rixinj seauriyianiginini. Saimonoxini, rwená joxi ami dinj nimori nikinimoniri nioni tfamin nibirina ama nioni nixidarinqafa nani dixf ririximeaowa simonarigfayo enj sixf eamixirixini." urifagi ³³ Pitao re uriniginini, "Aminaoxini, gwf riyiferani, rpiiferani, niwawini yeaiprfarin." urifagi ³⁴ o re uriniginini, "Pitaoxini, sfa riyimi karfkarf sini rfaiwa miripa enana xwiyfa biaú bi nioni nani re urayirini, 'Jisaso nani nioni majfarin.' urayirini." uriniginini.

Nigwf tfini fa tfini kirá tfini nanirini.

³⁵ O awami re uriniginini, "Nioni xami 'Xwiyfa waf emepoyi.' nisearowarinina 'Nigwf wowf tfini arupianj wu tfini sikwf su ami bi tfini nimaxirimi memepa epoyi.' searowarifagi aiwi soyfne amipi wi nani dfwf nikeamoniro remegfawixini?" urifagi awa "Oweoi, amipi wi nani dfwf mikeamoninwaniginini." urifafa ³⁶ o re uriniginini, "E ner aiwi agwi soyfne goxi goxi nigwf wowf tinjoxi nimaxirimi ui. Arupianj enanayf eni nimaxirimi ui. Goxi goxi kirá mixi nani enjyf mayoxi enanayf dixf iyfa nipiriri bf eirixini. ³⁷ Ayf ripi nani seararinini. Bikwyo nioni nani re niriniri eanini, 'Rfa kiroarigfayo mepearigfapa omi eni nikumixiro axipi mepeprfarin.' niriniri eanini. Amipi nioni nani niriniri eaninipi xixeni nimoninino." urifagi ³⁸ awa re urigfawixini, "Aminaoxini, none mixi nani minj bfaú rixa ripxaurini." urifafa o "Xwiyfa rixa apanirini." uriniginini.

Dfwf Oripiyo dani Gorixomi xwiyfa ririmf winj nanirini.

³⁹ E nirinimi anjyo nipeyari xegf yarinpapa dfwf minj Oripiyi rininjipimi nani yarina xegf wiepisarinowa eni numi niyiro ⁴⁰ rixa niremorina awami re uriniginini, "Seteno iwamfo miseaiwapiyipa oeniri nani Gorixomi rixinj uripoyi." nurimi ⁴¹ ama sijná anani iwanj mopaxf imonine numana xwifayo xominj niyikwimaná Gorixomi xwiyfa ririmf niwiri ⁴² re uriniginini, "Ape, joxi nisimonirinayf xeaninj nioni nimeanipi kapixi

nioni nímíníñf imóníñf wá anani emi m+wiár+mopaxíriní. E neri aiwi nioni nimónaríñfpi mé díxí díñf tñni xixeni anani imóníwínigíni.” urarína⁴³ aññajf wo síñáni n+wiwimón+rí ení síxí weámíxíñíñigíni. ⁴⁴ E éána Jisaso ríñíñf agwí esíñwíñíñf wímeáagí Goríxomi xwíyíá ení tñni nurírína xegí okíñf nípwerína ragíñíñf nípuri xwíáyo niyóísána ⁴⁵ Goríxomi xwíyíá rírím+ wiaríñe dání éf niwíearómi nuri xegí wiepísaríñowa tññf e weníñf éfyf wíníñíñigíni. Díñf sípí wiaríñagí nání ení samíñf n+wóroa nuro sá órówapíñagí n+winírí ⁴⁶ re uríñíñigíni, “Pí nání soyíné sá weníoi? Seteno iwamíó míseaíwapíyipa oenírí nání n+wiápíñímearo Goríxomi ríxíñf urípoi.” uríñíñigíni.

Jisasomi íá xegíá náníríni.

⁴⁷ Síni e urarína re eníñigíni. Ámá wí íkwíkwierí bímíarína ámá Judasoyí ríñíño —O wiepísaríñf wé wúkaú síkwí waú imónígíá woríni. O ámáyo nípemeámi niyapírí Jisasomi kíyí miaúnímínírí nání añwi e báná ⁴⁸ Jisaso re uríñíñigíni, “Judase, ámá imóníñáoni pásá nínímerí kíyí nímiaúnímínírí ríbaríñíni?” urána ⁴⁹ Jisaso tñni rogíáwa omi ríxa íá xíraníro yaríñagí n+winíro re urígíawíxíni, “Ámínáoxíni, ‘Awami míñf orópoyí.’ rísimónaríni?” nuríro ⁵⁰ wo re eníñigíni. Apaxípáníñf imóníñf seáyí e imóníñoyá xínáíníñf nimónírí omíñf wíiaríñomi míñf rómínírí éfyf pírí nímoyíkirí aríá wé náumi dání míñf wírípieañíñigíni. ⁵¹ Aríá míñf wírípieáagí Jisaso “Píni wíarípoi. E mepaní.” nurírí ámá aríá míñf wírípieáomi wé seáyí e níkwíarírí naní imíxíñíñigíni. ⁵² Omi naní nímíxímáná apaxípáníñf imónígíá xwéowa tñni porísí añf rídíyowá yarígíwámí awí mearoarígíáwa tñni Judayí mebaówa tñni awa xíomi íá xíraníro bíáyo re uríñíñigíni, “Soyíné míñf tñni iwaní tñni íá maxírígíáyí ámá íwí xauráparígíáyo íá xíraníro yarígíápa níaníro ríbaríñíoi? ⁵³ Nioni síá ayí ayo añf sípísipí rídíyowá yarígíwámí ñweañána soyíné íá wí míníxírarígíawíxíni. E neri aiwi áríwíyína obo emearína soyíné íá níxíraníro nání ríseaimónígoi?” uríñíñigíni.

Pitao “O nání majíoníríni.” uríñf náníríni.

⁵⁴ Jisaso e uríagí aí awa omi íá níxero níméra nuro apaxípáníñf imóníñf seáyí e imóníñoyá añf e mearé móána Pitao awami ríwíyo yaxídí néra nuri ⁵⁵ ámá wí ákíñáyo añf ríwámí dání ríá níkearo ñweañagí n+winírí o ení nípawírí n+wímeari e éf ñweañána ⁵⁶ apíxí omíñf wíiaríñf wí ríá wíá ónínána Pitaomi símímaní síñwí n+winírí síñwí agwí n+wíga nípeyírí ámá e ñwíxapígíáyo re uríñíñigíni, “Ámá ro ení Jisaso tñni emearíñf woríni.” uríagí aí ⁵⁷ Pitao “Oweoi.” nurírí re uríñíñigíni, “Ine, jíxi raríño nání nioni majíáríni.” nurírí ⁵⁸ níñweámáná enána ámi wo omi síñwí n+winírí re uríñíñigíni, “Joxí ení ámá Jisasoyáowa woxíñíñf imónaríni.” uríagí aí Pitao “Royí, nioni xenwoníríni.” nurírí ⁵⁹ níñweañíśána enána ámá ámi wo ámáyo aríki “Ámá ro ení Garírí píropeníśíyo dání enagí nání nepa Jisaso tñni emearíñoríni.” urayarína ⁶⁰ Pitao re uríñíñigíni, “Royí, joxí raríñfíyí nioni majíáríni.” síni e urarína re eníñigíni. Karíkarí wo ríxa ríaiwá ríñíñigíni. ⁶¹ Karíkarí ríaiwá rána Jisaso níkinímónírí Pitaomi síñwí wínána o Jisaso píné xámi re uríípi “Karíkarí síni ríaiwá mírí enána joxí biaú bí ayo ‘Jisaso nání nioni majíáríni.’ urayíríni.” uríípi nání díñf wíníagí ⁶² nípeyari ákíñá bíaríwámí dání ñwí píyí wíríñíñigíni.

Iwaní mépero xwíríxí mépero egíá náníríni.

⁶³ Ámá Jisasomi íá xirárígfáyí ikayíwí numearíro iwaní níméperíná ⁶⁴ xegí sñwíyo wíá nitárímáná iwaní nearo re nura ugíawixíní, “Wíá nearókiamoarínoxíní, iwaní go ríá reariní? Joxí wíá rókiamoarínoxí enagí nání ríxa áwaní neareí.” nuríro ⁶⁵ ikayíwí numearíroná ayá wí nuríásáná ⁶⁶ ríxa wíá ónáná Judayí mebáowa xwíríxí imíxarígfáyí, ayí apaxípaníñí imónígfá xwéowa tñní ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñní awí eánáná Jisasomi awa tífámíní níméra níbíro wáríagí ⁶⁷ awa re urígfawixíní, “Joxí yeáyí neayímíxemeání nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáoxí enánáyí, áwaní neareí.” uríagí a iwí o re uríñnigíní, “Nioní nísearíagí a iwí soyíné ‘Neparíní.’ níyawiwo aríá nípíríméoi. ⁶⁸ Nioní ení yaríñí bí seaíanáyí, soyíné áwaní wí nírípíríméoi. ⁶⁹ E nerí a iwí re seararíñíní, ‘Ámá imóníñáoní Goríxo, ení síxí eáníñoyá wé náúmíní ñweámí nání añwí ayoríní. Íníná o tñní nñwearí ónñí imónímíáríní.’ seararíñíní.” uríagí ⁷⁰ nowaní re urígfawixíní, “Joxí niaíwí Goríxoyáoxírání?” uríagí o “Soyíné apí níraríñoi.” uríagí ⁷¹ awa re ríñígfawixíní, “None xewaníño xwíyíá meárínípxípi raríñagí aríá wíwáyí nání sñwí wíñarogíá ámí wí níbíro xwíyíá mearípxí mimóníní.” ríñígfawixíní.

23

Omi Pairato tññí e wárígfá náníríní.

¹ E níríníro nowaní níwíápínímearo Jisasomi gapímaní Pairato tññí e nání níméra nuro ² nírémómáná Jisaso nání níxekwímoro Pairatomí re urígfawixíní, “O yapí níneaíwapíya nurí Judayene yaríñwáyí níneawiaíkirí ‘Émáfyá míxí ináyí Sisaomí nígwí takís nání míní míwipaní.’ nínearí xewaníño nání re raríní, ‘Nioní ámá yeáyí seayímíxemeámí nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníáoní, míxí ináyí imóníñáoníríní.’ raríñagí aríá wíwáríní.” uríagí ³ Pairato Jisasomí yaríñí níwía nurífná yaríñí re wíñnigíní, “Joxí Judayíyá míxí ináyí imónínoxírání?” uríagí o “Joxí díxí ríxa apí níraríñíní.” uríagí ⁴ Pairato apaxípaníñí imónígfá xwéowamí tñní ámá e epíroyí egíáyo tñní re uríñnigíní, “Xwíyíá mearípxí imóníñí bí nání píá megínaríñíní.” uríagí a iwí ⁵ awa aríki re urayígfawixíní, “Jisaso Judia píropenísí re amí amí nemeí ámá níní re oyaiwípoyíní, ‘O negí míxí ináyí imónáná émáyo míxí xídwáraníwáríní.’ oyaiwípoyíní nuréwapíya waríñoríní. Garíri píropenísíyo dání néra bíñíyí re ení aí nearéwapíyaríní.” uríagí ⁶ Pairato aríá e níwírí awamí yaríñí re wíñnigíní, “O Garíri píropenísíyo dáníñorání?” uríagí ⁷ awa re urígfawixíní, “Oyí, Jisaso píropenísí gapímaní Xeroto meñweañíyo dáníñorání.” uríagí Xeroto ení íná Jerusaremí ñweañagí nání Pairato o tññí e nání wíowáríñnigíní.

Omi Xeroto tññí e nání wíowárígfá náníríní.

⁸ Judayowa Jisasomí gapímaní Xeroto tññí e nání níméra úáná o eníná dání amípí Jisaso yaríñíyí nání aríá níwírí “Omi sñwí owínímíní.” níyawiwia bagí nání omí sñwí níwínírná yayí níwíní “Jisaso emímí bí oníwapíyíní.” níyawiwirí ⁹ yaríñí obaxí níwíayaríñagí a iwí xíoyá bí muríñnigíní. Murípa yarífná ¹⁰ apaxípaníñí imónígfá xwéowa tñní ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñní xwíyíá ríá tññí xekwímóagí ¹¹ Xeroto tñní xegí porisowa tñní uyíñí mero ikayíwí mearíro nemáná rapírapí awíaxí wú míxí ináyowa yínarígfá imóníñí wú nuyíríro ámí Pairato tññí e nání

wiowáriniginí. ¹² Xeroto tñni Pairato tñni xámi xepixepá rónagíwaú sá ayimi nawíni imónigísisixini.

“O pí éagi íkíáyo yekwíroárimíni?” uríni nánirini.

¹³ Jisasomi ámi Pairato tñni e nánni níméra úaná Pairato “Apaxípaniní imónigíá xwéowa tñni Judayí mebaowa tñni áma nñni tñni obípoyi.” níriri ¹⁴ awa ámi báná re uriniginini, “Soyíne xámi áma ro nimeámi níriri re níríawixini, ‘O áma nñni “Émáyo mixí xídwáraníwáriní.” oyaiwípoyiniri nisearéwapíya emearinorini.’ níríá aiwi soyíne xwíyá umeararígíapi nánni nionni segí sñwí anigíe dánni yaríní wiayíagi aiwi omi xwíyá mearípaxí wí mimóniniginini. ¹⁵ Xeroto eni pía níriri aí omi xwíyá mearípaxí bi mimónipa enagi nánni ámi none tñni e nánni seapowárenapírini. Aríá époyi. None omi pikiani nánni uyíni ení bi aga mimónini. ¹⁶ Ayínáni ‘Nionni yarínapi nánni rínearinó?’ oyaiwiniri sa iwaníni níméperi wárimíni.” urána ¹⁷ Judayí xwiogwí ayí ayo aiwá Anínajo Múroagi nánni narígíayimi “Émáyi gapímano negí áma gwí ηweaní wo oneawáriní.” niyaiwiro nánni ¹⁸⁻¹⁹ áma e epíroyí egíá nawíni nñni xixewiámí re urígíawixini, “Jisasomi nípikiri Barabasomi —O Jerusaremi ηweagíayí wa tñni niwiápíni mearo ‘Émáyo mixí oxídwáraneyi.’ níriri ro mixí niwiróna áma pikíagi omi émáyi íá nixero gwí aníyo ηwirarígíorini. “Omi neawári.” urána ²⁰ Pairato “Jisasomi owárimini.” niyaiwiri áma ayo ámi bi uríagi aiwi ²¹ ayí ríminí tñni re urayígíawixini, “Íkíáyo yekwíroárei. Íkíáyo yekwíroárei.” urayarína ²² Pairato ríxa biaú urí aiwi ámi bi re uriniginini, “Pí nánni? O pí íwí éf nánni íkíáyo yekwíroárimíni? Xwíyá omi nímeariri píkíaxí wí imóninagi mívini meáini. Ayínáni iwaníni níméperi wárimíni.” uríagi aí ²³ áma ayí Pairato omi íkíáyo oyekwíroáriniri aríki ámi wíni símí tñni nurayiróna píné Pairatoyá xórórí wigíawixini. ²⁴ Píné oyá xórórí wíagi nánni re uriniginini, “Segí seaimónarínipi xe oimónini.” nuriri ²⁵ áma nñni wiwaníníyí “Neawári.” urí —O Jerusaremi ηweagíayí wa tñni niwiápíni meari “Émáyo mixí oxídwáraneyi.” níriri ro mixí niwiróna áma pikíagi omi émáyi íá nixero gwí aníyo ηwirarígíorini. O nánni ayí “Neawári.” urí omi Pairato níváriní Jisaso nánni wigí díní yaiwíáyo nixídri porisowa íkíáyo yekwíroáripíri nánni mñni winiginini.

Jisasomi yekwíroárigíá nánirini.

²⁶ Mñni wíaná porisowa omi níméra nurína Jisasomi iwaní mepeayíá enagi nánni ríxa ení meánipa nerí ná neága warínagi níviniro áma wo Saimonoyi ríninjo —O aní xegí yoí Sairini dánorini. O maiwí amíyo dánni Jerusaremi nánni barínomi óf e órórí niníro “O íkíá yoxáipá níkwónimí Jisasomi oxídini.” niyaiwiro omi íkíá yoxáipá sanwíyo niwikwiáriro níméra warína ²⁷ áma oxí apíxí obaxí ikwíkwierí ríwíminí nuro apíxí obaxí wíwa eni ríwíyo númi nuróna ηwapé tñni ámixá niwíaxída warínagi ²⁸ Jisaso níkinimóniri re uriniginini, “Jerusaremi dání apíxí riwayíne nionni ηwí mñni mieapa époyi. Sewaníníwayíne nánni mieainíro segí niaíwíyo miearo éfrixini. ²⁹ Ayí rípi nánni seararínini. Ríwéná xeaníní ríá tñni seáimeaná enagi nánni apíxí niaíwí tígííwa wigí niaíwí nánni aga díní sípí winíá enagi nánni áma re rípiríarini, ‘Apíxí oxí rogííwa tñni sñni apíyá niaíwí mixírigííwa tñni apíxí sñni niaíwí amíní mñni mívipa yarígííwa tñni íwa yayí owinini.’ rípiríarini. ³⁰ Xeaníní api aga xáiwí seáimeaná enagi nánni áma dífí míníyo ‘Nípiérori neákwárimó.’ uríro dífí míní

on+miápiá wími eni ‘Seáyí e rití neaii.’ ur+ro ep+ríár+ni. ³¹ Wé rón+ñáoni íkíá síñ+ñíñí imón+ñáoni aí xeaniñí níkárfáyí nání seyíné íwí yari+gíáyo dání íkíá k+riñ+ñíñí imón+gíáyíné an+paxí seaikár+ñíár+ni.” ur+ñinigi+ni. ³² Ámá ríkikír+ó yari+gííwaú eni Jisaso tñí nawíni píkian+ro nání ní+kum+xiro níméra nuro ³³ ríxa yoí ámá M+ñí G+ixweáí r+niñe nírémoro omí íkíáyo níyekw+iroár+imáná m+id+m+idání ríkikír+ó yari+gííwaúmi eni yekw+iroár+ar+ñá ³⁴ Jisaso Gor+xomi re ur+ñinigi+ni, “Ápe, nioní niar+gíá tíyí awa maj+á nimón+imáná niar+ñag+á nání joxí yokwar+imí wíi.” urar+ñá porisowa Jisasoyá rap+rapi goni goni meám+niré+ni+rí sárú nero yaní inar+ñag+á ³⁵ ámá númí b+áyí e nírówap+ro síñwí níw+ni+ro Judayí ámináowa eni aí ríper+rí número re rí+gíawix+ni, “O ámá wíyo ar+á wiagor+ni. O nepa ámá ar+owayá xw+á piax+yo dání iwiaron+oyí rar+ñwáo enánáyí, Gor+xo nír+pearí nene yeáyí neayim+ixemean+á nání urowár+enap+ni+oyí rar+ñwáo enánáyí, xewan+ño ar+á oin+ni.” nira war+ñá ³⁶ porisowa eni ikay+twí numear+róná ini+gí wainí m+ixí yari+ñípi m+ni wian+ro nání anwi e n+biro ³⁷ re urayigíawix+ni, “Joxí Juday+yá m+ixí ináyoxí enánáyí, j+wan+ñoxi éf m+ni+nei.” ur+gíawix+ni. ³⁸ “Ámá royí m+ixí ináyí Juday+yáor+ni.” nír+ro íkíá wáráyo ríwam+ñí e neámáná oyá yoxá+yo xwápiyi seáyí émi p+r+augíawix+ni.

³⁹ Ríkikír+ó yari+gííwaú, Jisasomi m+id+m+idání íkíáyo yekw+iroár+íwaú wó Jisasomi ikay+twí nur+ri re ur+ñinigi+ni, “Joxí nepa ámá yeáyí neayim+ixemear+á nání ar+owayá xw+á piax+yo dání iwiaron+oyí rar+ñwáo+xirani? J+wan+ñoxi éf m+ni+ni+rí yawawi eni yeam+ni+rí ei.” ur+agi aí ⁴⁰ wó “E mur+paní.” nur+ri m+ixí re ur+ñinigi+ni, “R+niñí o mear+ñípi joxí ax+pi nímeari aiwí Gor+xo nání wáyí m+sinar+ni+rani? ⁴¹ Yawawi yeap+kíáná ayí anan+r+ni. íwí yari+gwííyo dání xixeni yeap+kíar+ñoi. Ámá royí íwí bí méagi aiwí p+kíar+ñoi.” nur+ri ⁴² Jisasomi re ur+ñinigi+ni, “Joxí ríxa m+ixí ináyí nimón+ri nímen+ñwear+ñá nioní nání d+ñí mór+ix+ni.” ur+agi ⁴³ Jisaso re ur+ñinigi+ni, “Nepa r+rar+ñíni. Agwi nioní tñí an+ñami ñwean+wi.” ur+ñinigi+ni.

Jisaso penj nán+r+ni.

⁴⁴ Ríxa sogwí áw+ni e ñweañáná re en+ni+ni. Sogwí nísfkwirí aní n+mi+ni s+á xaiwí níyinára nurí ríxa 3:00 p.m. imónáná sogwí ámi noxárori an+ñinigi+ni. ⁴⁵ Sogwí sfkwíar+ñáná rap+rapi sepiá aní sip+sipí r+di+yowá yari+gííwá ñw+á tñ+m+ni epan+ñoar+ni+ñú áw+ni e nax+nowar+ri wúkaú epan+ñoar+ni+ñinigi+ni.

⁴⁶ Jisaso r+aiwá re r+ñinigi+ni, “Ápox+ni, gí d+ñí or+ñwir+r+mi+ni.” nur+mi d+ñí yán+ñinigi+ni. ⁴⁷ Jisaso d+ñí yán+agi porisowami seáyí e imón+ño am+ipi ayí e éagi síñwí e níw+ni+rí Gor+xomi yayí numerí re r+ñinigi+ni, “Ámá ro nepa wé rón+ño, sipí wí mim+xi+pa enomi aí p+kíw+ni.” r+ñinigi+ni. ⁴⁸ Ámá oxí ap+ixí n+ni Porisowa Jisasomi yekw+iroár+ar+ñá síñwí w+nan+ro b+mí+áyí sogwí sfkwíar+ri ámi oxárori nerí Jisaso peri éagi níw+ni+ro ayá fá n+xi+r+ni+mi wigí aní e nání umigíawix+ni. ⁴⁹ Ámá Jisasoyá xegí imón+ñ+yí tñí ap+ixí Gariri p+ropen+si+yo d+ñí o tñí nawíni b+gí+wa tñí ná j+ami on+miápi nírómáná omí p+kíar+ñá am+ipi api e éagi síñwí w+ni+gíawix+ni.

Jisasomi xw+á weyar+gíá nán+r+ni.

⁵⁰⁻⁵¹ Ámá wo xegí yoí Josepoyí r+niño —O Judia p+ropen+si+yo aní xegí yoí Arimatia d+ñor+ni. O Juday+yá xw+ri+xí mear+gíá mebáyí wor+ni. O wé rón+ño enagi nání xegí w+á Jisasomi p+kian+ro nání mekaxí nímero

yarigfápi nání “Apánirini.” miwimóninorini. “Gorixo xwioxfyo mimeámi nerí neamenweanfápi gíní gíná imóninfárani?” niyaiwiro weniní nerí nweanorini. ⁵² O émayí gapimaní Pairato tñí e nání nuri Jisaso piyomi xwíá weyáriminirí nání yaríní níriri Pairato “Oyi.” urfagi nuri ⁵³ Jisaso pikífomi nimeámi niwepinirí xwíá e dání rapirapí apfá wenípi tñí xopixopí nrori sñáyo áamá óf rixigfáyimi —Ayí áamá siní mitagfáyirini. Ayimi timinirí nání nimeámi nuri inimi tininigini. ⁵⁴ Sabarfá nání amípi píráníníní nimixiro tarigfáyimi nitirí aiwí Sabarfá náyi rixa anwi e enáná tininigini. ⁵⁵ Apixí Gariri piropenisfyo dání númi bfiwa “Jisasomi arige rfa tarini?” niyaiwiro sinwí wnaniro númi nuro sñá ófimi sinwí niwiniróná xfomi tarfna eni sinwí niwinimi ⁵⁶ wigí aní e nání nuro Sadéyo Jisaso yá wará xopé éwaniginirí ikfá dfa dñí naní eaariní bi tñí gñí bi tñí píráníníní nimixiro nitiro sá wegfiwa Sabarfáyo nwi ikaxí eáninípi rarinípa kikiá nweagfawixini.

24

Jisaso ámi wiápinimeanf nánirini.

¹ Sadéyo aga wíá móniními íwa ikfá dfa tñí gñí tñí xámi píráníníní imixarigfápi nimeámi nuro ² rixa Jisaso xwíá weyárinine nírémoro sñá xwáripáyo maní e éf rárariníno mímegwinárf nímega nuri yání e wenagi niwiniro ³ ófimi nipáwiro aí Áminá Jisaso miwenagi niwiniro ⁴ “Píyo gerfani?” niyaiwiro ududí niníro ronána re eninigini. Áamá waú egí rapirapí xwinfá eagíwaú smímaní e rónapigfisixini. Smímaní e rónapána ⁵ apixíwa wáyí níkariníro smímaní xwíáyo ikwíróána awaú re urigfisixini, “Siní úo nání áamá xwíá weyárarigfe pí nání pfá yarinoi? ⁶ Siní re miwenini. Rixa wiápinimeániginini. O siní sefne tñí Gariri piropenisfyo nimerfna searinípi nání dñí mópoyí. ⁷ Re seariníriní, ‘Negí Judayí áamá imónináoni miyí niniriróná áamá íwí yarigfáyí fá ninixero ikfáyo niyekwiroáripírfá enagi aí ámi sfá wíyaú wíyi rixa nórimána enána wiápinimeánifárinini.’ rinírinini.” urfagi ⁸ íwa Jisaso xwíyá enína uriní api nání dñí niwinirí ⁹ xwáripáyo pñí niwiárimí nuro wiepísaríní wé wúkaú síkwí wo awamí íwa winfápi nání repíyí niwiro áamá Jisaso yá xegí imóniníyo eni niyoní repíyí wigfawixini. ¹⁰ Apixí repíyí wiarigfiwa Magidara dñí Mariaí tñí Joanaí tñí Jemisomi xnái Mariaí tñí ámi wíwa tinirini. Íwa wá wurimeiarigfawami wigí winfápi nání áwaní urfagfa aí ¹¹ “Íwa wigí xwíyá ikfá íwíyo dániníní rariníoi.” niyaiwiro “Nepaxini.” miyaiwipa nero aí ¹² Pitao niwiápinimeari aníni nuri xwáripáyo nírémómána nipíkwínirí inimi weniní éfíyí wininiginini. Rapirapí Jisasomi xopixopí róniníni wí e wenagi niwinirí ámi xegí aní e nání nurfna e enagi winípi nání ududí nera uniginini.

Wiepsiní waú Emeasi nání warfna wimeanf nánirini.

¹³ Jisaso yá xegí áamá imóniníyí waú sfá axíyiminí aní Emeasiyi rininípiní nání nuri —Aní api Jerusaremí dání ná jfamine onimíápirini. ¹¹ kiromita imóniníeriní. ¹⁴ Awaú ófyo nuri Jerusaremíyo amípi Jisasomi wífápi nání repíyí niga nuri ¹⁵ xwíyá nírga warfna Jisaso xewaníno anwi e nibirí niwimeari awaú tñí nawíni nuro ¹⁶ awaú Jisasomi sinwí niwinirí aiwí omí mí mómixí yarfna ¹⁷ Jisaso yaríní re wininiginini, “Awagwí aní nurfna xwíyá nírga warigípi pí éf nání nírga wariní?” urána awaú éf nírómáná smímaní kípíní niyiri ¹⁸ wfo, Kriopasoyí riníno re

urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá nɪnɪ Jerusaremɪ urɪnanɪro úfáyo sa joxɪnɪ e imónɪfɪpɪ nánɪ majɪfáranɪ?” urɪagɪ ¹⁹ o yarɪŋɪ re wɪŋɪnɪgɪnɪ, “Jerusaremɪyo pí imónɪfɪnɪgɪnɪ?” urɪagɪ awaú re urɪgɪsɪsɪxɪnɪ, “Nasaretɪ dánɪ Jisasó nánɪ rɪnarɪŋwɪ. O Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ ámá nɪnɪyá sɪŋwɪyo dánɪ enɪ wɪfá rókiamoarɪŋɪ enɪ eánɪŋɪ wo nimónɪrɪ emɪmɪ erɪ xwɪyɪfá píranɪŋɪ urɪmerɪ yarɪŋo nánɪ rɪnarɪŋwɪ. ²⁰ Omi apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪfá xwéowa tɪnɪ negɪ áminá neamenŋweagɪfáwa tɪnɪ xwɪrɪxɪ numero omɪ íkɪfá seáyɪyo oyekwɪroárɪpoyɪnɪrɪ émáyo mɪnɪ wɪoɪ. ²¹ Xámɪ nene dɪŋɪ re kɪkayówárɪnɪ, ‘Gorɪxo nene émáyɪfá gwɪ ŋweaŋwaénénɪŋɪ imónɪŋwaéne neaíkweanɪfá nánɪ uowárénapɪnɪfó ámá orɪanɪ?’ Dɪŋɪ e kɪkayówárɪnɪ. Xwɪyɪfá apɪ aɪ ámɪ bɪ rɪpɪrɪnɪ. Omi rɪxa nɪpɪkɪmáná enáná sɪfá wɪyáú wɪyɪ óráná ²² agwɪ sɪfá rɪyɪmɪ neneyá apɪxɪwa ayá nearemóoɪ. Íwa wɪfá mónɪŋɪmɪ ámá xwárɪpá tɪŋɪ e nánɪ nuro aɪ ²³ pɪyɪfá tɪfó mɪwɛŋagɪ nɪwɪnɪro nene ŋweaŋwaé nánɪ nɪbɪro re nearáoɪ, ‘Newané xwárɪpáyo dánɪ orɪŋá nɪwɪnɪranéná anɪnáj wáú nɪrónapɪrɪ “O sɪŋɪ uŋoɪ.” nearɪfɪ.’ nearɪagɪfá ²⁴ negɪ ámá wa ámá pɪyo tɪe nánɪ nuro apɪxɪwa nearɪfápi sɪnɪ axɪpɪ e imónɪŋagɪ nɪwɪnɪro aɪwɪ pɪyomɪ sɪŋwɪ bɪ mɪwɪnáoɪ.” Jisasomɪ repɪyɪfá e wɪagɪfɪ ²⁵ Jisasó re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Awagwɪ majɪmajɪfá yarɪgɪfɪwagwɪrɪnɪ. Amɪpɪ wɪfá rókiamoaɪfáwa nɪrɪro rɪwamɪŋɪ eagɪfápi arɪfá nɪwɪrɪ aɪwɪ anɪnɪ ‘Neparɪnɪ.’ nɪyáiwɪrɪ dɪŋɪ mɪkwɪropa yarɪgɪfɪwagwɪrɪnɪ. ²⁶ Awagwɪ ámá yeáyɪfá seayɪmɪxemeanɪfá nánɪ arɪowayá xwɪfá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪfoyɪ rarɪgɪfó nánɪ re rɪyáiwɪarɪŋɪ, ‘O rɪnɪŋɪfá bɪ mɪmeá ananɪ mɪxɪfá ináyɪfá nimónɪrɪ nɪkɪnɪmɪ Gorɪxo tɪámɪnɪ ŋweapaxɪrɪnɪ.’ rɪyáiwɪarɪŋɪ? Oweoɪ, xámɪ rɪnɪŋɪfá nɪmeámáná rɪwɪyo nɪkɪnɪpaxɪrɪnɪ.” nurɪrɪ ²⁷ rɪwamɪŋɪ Gorɪxoyáyo amɪpɪ xɪfó nánɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪfá Moseso eanɪe dánɪ repɪyɪfá píranɪŋɪ nɪwɪéra urɪ amɪpɪ wɪfá rókiamoaɪfáwa rɪwɪyo eagɪfáe dánɪ enɪ repɪyɪfá píranɪŋɪ nɪwɪéra urɪ enɪnɪgɪnɪ. ²⁸ Anɪfá awaú warɪgɪfáe rɪxa anɪwɪ e nɪrémorɪná Jisasó awaú “O wɪárɪ nɪmúrɪrɪ unɪŋoɪ.” oyáiwɪpɪyɪnɪrɪ wɪwápɪyarɪfá ²⁹ awaú urakɪŋwɪránɪrɪ nánɪ re urɪgɪsɪsɪxɪnɪ, “Joxɪ mɪyeamúrɪpanɪ. Sogwɪ rɪxa wéfá enagɪ nánɪ sɪfá rórɪnɪŋoɪ. Yawawɪ tɪnɪ sá re oweaneyɪ.” urɪagɪfɪ awaú tɪnɪ sá wémɪnɪrɪ nánɪ nawɪnɪ anɪfáyo nɪpáwɪro ³⁰ nɪŋweagɪfásáná rɪxa aɪwá nanɪro nerɪfá Jisasó bɪsɪkerɪfápi nɪmearɪ Gorɪxomɪ yayɪfá nɪwɪmáná nɪkwɪrɪrɪ mɪnɪ wɪarɪfá ³¹ awaú rɪxa sɪŋwɪ mí wómɪxɪpaxɪ nimónɪrɪ omɪ sɪŋwɪ mí wómɪxáná re enɪnɪgɪnɪ. O awaú sɪŋwɪ anɪgɪfáe dánɪ anɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. ³² O anɪnɪfáagɪ nɪwɪnɪrɪ re rɪnɪgɪsɪsɪxɪnɪ, “O tɪnɪ ófáyo nɪbɪranéná o xwɪyɪfá Gorɪxoyá rɪwamɪŋɪ eánɪŋɪfá píranɪŋɪ repɪyɪfá nɪyeaíera barɪfá yegɪ xwɪoxɪyo dánɪ rɪxa dɪŋɪ nífá yeáɪrɪnɪ.” nɪrɪnɪrɪ ³³ axɪná Jerusaremɪ nánɪ nɪwɪápɪnɪmeámɪ nuri wɪepɪsarɪŋɪ wé wúkaú sɪkwɪ wo egɪfáwamɪ tɪnɪ ámá awa tɪnɪ nawɪnɪ ŋweagɪfáyo tɪnɪ nɪwɪmearɪ ³⁴ ayɪfá “Ámináo rɪxa wɪápɪnɪmeáɪnɪgɪnɪ. Sai-monómɪ sɪŋánɪ wimónɪfɪnɪgɪnɪ.” rɪnarɪŋagɪfá arɪfá nɪwɪrɪ ³⁵ amɪpɪ ófáyo néra úfɪpɪ nánɪ áwanɪfá nurɪrɪ re urɪgɪsɪsɪxɪnɪ, “O rɪxa bɪsɪkerɪfá kwɪrarɪfá yawawɪ rɪxa sɪŋwɪ mí wómɪxɪwɪsɪsɪxɪnɪ.” urɪgɪsɪsɪxɪnɪ.

Wɪepɪsɪŋfáyo áwɪnɪ e éfá rónapɪŋɪfá nánɪrɪnɪ.

³⁶ Sɪnɪ Jisasó nánɪ áwanɪfá e urarɪfá re enɪnɪgɪnɪ. Xewanɪŋo ámá nɪyonɪ áwɪnɪmɪ dánɪ sɪŋánɪ rónapɪŋɪnɪgɪnɪ. ³⁷ Sɪŋánɪ rónapáná ayɪfá sɪrɪfá nɪpɪkɪnɪro wáyɪfá nɪkárɪnɪro “Pɪyɪŋɪfá sɪwɪfá womɪ sɪŋwɪfá rɪfá wɪnɪŋwɪnɪ?” yáiwɪarɪfá ³⁸ o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Seyɪfá né ófá nɪkárɪnɪro ‘Jisasorɪanɪ?’ mɪyáiwɪfá dɪŋɪ obɪbaxɪ pí nánɪ nɪmóá warɪŋoɪ? ³⁹ ‘Ayɪfá Jisasorɪanɪ?’ yáiwɪpɪrɪfá sɪkwɪyo tɪnɪ wéyo tɪnɪ sɪŋwɪfá nanɪpoyɪ. ‘Gɪwɪfá tɪnɪ enɪfá tɪnɪ enɪ rɪ renɪ?’ yáiwɪpɪrɪfá wé seáyɪfá e nɪkwɪárɪpoyɪ. Pɪyɪŋɪfá sɪwɪfá gɪwɪfá tɪnɪ enɪfá tɪnɪ tɪŋɪrɪanɪ?” nurɪrɪ ⁴⁰ xegɪfá wé

tíni síkwí tíni síwá wíagi ⁴¹ ayí yayí seáyími dání winaníro nero aí síni “Aga Jisasoríani?” mīyaiwí ududí níwiga waríná o ayí “Pīyíñí síwímani. O aiwá naríni.” oyaiwípoyíníri re uríñínigíní, “Nioní nīmí nání aiwá bí meníraní?” uríagi ⁴² ayí peyí pírf bí umeaíáná ⁴³ o nurápírí wigí síñwí anígíe dání níñínigíní.

⁴⁴ O re uríñínigíní, “Xámi nioní síni seyíné tíni nemeríná xwíyíá rípi searíñanigíní, ‘Ríwamíñí amípí nioní nání Moseso ñwí ikaxí níriri eanípí tíni wíá rókiamoagíáwa níriro eagíápi tíni Bíkwí Samíyo níriníri eáníñípi tíni wí suríamá mé aga xixení nímoníníáríní.’ searíñanigíní.” níriri ⁴⁵ awa ríwamíñí xfo nání Bíkwí Goríxoyáyo eáníñípi níjía oimónípoyíníri wigí dñí jáyoyó naní níwímíxírí ⁴⁶ re uríñínigíní, “Eníiná dání Bíkwíyo ríwamíñí re níriníri eáníni, ‘Ámá yeáyí seayímíxemeaníá nání aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaronfo ríñíñí nímeari níperi aiwí síá wíyaú wíyi óráná ámi xwáripáyo dání wíápínímeaníáríní.’ níriníri eáníni. ⁴⁷ Rípi ení níriníri eáníni, ‘Ámá omí dñí níwíkwíroríñípi dání xegí imóníñíyí xwíyíá rípi wá wúríméipíríáríní, “Segí íwí yarígíáyí ríwímíní nímamoro saníñí imónánáyí, Goríxo yokwarímí seaiiníñoi.” Jerusaremí dání aní níminí wá e wúríméipíríáríní.’ níriníri eáníni. ⁴⁸ Seyíné amípí nioní nání wíníá rípi nání áwaní uríméíríxíní. ⁴⁹ Aríá époyí. Gí ápo eníiná segí seáwowayá símímaní e dání ‘Nioní segí searíawéyo gí kwíyípi wímíáríní.’ uríñípi seyíné seaímeaníá nání nioní ríxa seaiapowárímíni. Seyíné Goríxoyá kwíyí émi dání síni ení míseaeámíxípa neríná aní rípi mī píní níwíárímí amí amí mupaní. E nerí aí ríxa ení seaeámíxáná nioní nání amí amí wá uríméíríxíní.” uríñínigíní.

Anínamí nání peyíñí náníríní.

⁵⁰ O Jerusaremí dání ayo níwirímeámí nurí aní xegí yoí Betaniyí ríníñípi níréómáná xegí wé seáyí e níwímíxírí ayí Goríxoyá dñí tíni píraníñí onweápoyíníri amípí yaríñí níwírí ⁵¹ síni níwíaríná Goríxo omí níménapímí ríxa anínamí nání peyíñínigíní. ⁵² Ríxa anínamí nání peyíagi ayí e síñwí níwínímí ámi Jerusaremí nání nuro seáyímí seáyímí nímóga nuróná ⁵³ íníná aní rídíyowá yarígíwámí nípáwíayíro Goríxomí seáyí e umeagíáríní.

Xwiyá yáy neainaríñ Jono eañpíriní.

Ríwamíñ rípi “Xwiyá yáy neainapaxí Jono eañpíyí” ríníñpíriní. O Jisaso wiepísagowa woríní. Xewaníño nání nírírí nearíná yumí “Wiepísaríñ Jisaso díní síxí uyiño” nírírí eañoríní. O Jisaso ríxa nípémáná níwiápnímeámí añnamí nání nípeyimáná eñáná ámi xwiogwí aga obaxí nípwémáná eñáná ríwamíñ rípi eañríní. Ámá “Goríxo aríre imóníñoríñ?” yaiwiaríná Jisaso rírí erí eñpímí dání níjía imóníñríxinírí nírírí eañríní. “Óf Goríxo tífamíníñí iníñyí Jisatoríñ?” níyaiwiro díní níwíkwíroríñpímí dání díní níyímíñí imóníñpí tífáyí ení imóníñríxinírí nírírí eañríní.

Xwiyáoyí ríníño ámá imóníñpí náníríní.

¹ Iwamíó xwía rírí síní mejáná Xwiyáoyí ríníño íná ñweañríní. O Goríxo tíní nawíní níñwearí o tíní xíxeni imóníñríní. ² Aga iwamíó dání Goríxo tíní ñweagíloríní. ³ O Goríxo neríñpímí dání amípí imóníñ nípní imóníñríní. Pí pí imóníñpí wí xegípi mimóní xó neríñpímí dání imóníñríní. ⁴ O díní ámá amípí síñ ímóníná nání tñoríní. Díní o tñpí, ayí ámáyo Goríxo imóníñpí nání wía wókiná náníríní. ⁵ Wía apí sía yínaríñe wía ónaríná síápi wí sía uyímíxíñmaní.

⁶ Ámá wo —O wayí neameainí Jonoyí ríníñoríní. Goríxoyá xwiyá yaní wiowáríñoríní. Omí Goríxo uowárénapaná ⁷ o ámá níní wía apí nání aría níwiro díní íkwíropírí nání áwaní urímíní nání bíñínigíní. ⁸ O ámáyo wía wókiaríñomaní. Sa wía wókiaríño nání áwaní nearímíní bíñoríní.

⁹ Aga nepa wía wókiaríño, ayí roríní. Xwía tío nání níbírná Goríxo imóníñpí nání díní mopírí nání wía wókímíxíñoríní. ¹⁰ O xwía tío ñweañáná xwíarí tíní amípí tíní xó neríñpímí dání imóníñ aíwí oxí apíxí mí mívómíxígfawíxíní. ¹¹ O ámá xegí Judayí tñí e nání úagi aíwí mumímíxígfawíxíní. ¹² E nerí aíwí ámá omí numímíníro díní wíkwírófáyí niaíwí Goríxoyá oimónípoynírí síñwí wíníñríní. ¹³ Ayí niaíwí ámá emeearígfá yapí imónígfámaní. Apíxí xírarígfá yapí imónígfámaní. Ámáyo díníyo dání ení imónígfámaní. Sa Goríxoyá díníyo dání xegí niaíwíyí imónígfáríní.

¹⁴ Xwiyáoyí ríníño aga ámá nimónírí xwía tío nene tíní ñweañáná nene seáyí e o imóníñpí aga xegí bí imóníñagi wíníñwanigíní. O, Goríxoyá síñíníñ émiaño xó tíní xíxeni seáyí e imóníñagi wíníñwanigíní. Ámaéne wá ayá wí neawianaríñagi wíníñwanigíní. Goríxo imóníñpí nepa xíxeni síwá neainaríñagi ení wíníñwanigíní. ¹⁵ O nání wayí neameainí Jono áwaní níríríná wáf re ríñínigíní, “O nioní re ríñáoríní, ‘Ríwíyo bíñfo nioní síní mejáná o xámí ñweañagi nání nioní seáyí e nimóníní.’ ríñáoríní.” ríñínigíní. ¹⁶ Ayí rípi nání “Ámaéne wá ayá wí neawianaríñagi wíníñwane Goríxo imóníñpí nepa xíxeni síwá neainaríñagi wíníñwane eñwanigíní.” raríñíní. O wá níneawianíríná bí onímíápi míneawianí xwapí ayá wí níneawianírí arírá ámí ámí neainríní. ¹⁷ Ayí rípi náníríní. Moseo Goríxoyá díní tíní ñwí ikaxí nírírí ríwamíñ eañ eñagi aíwí ayí Jisá Kiraiso neaíwapíyíñpímí dání Goríxo wá neawianaríñpí nání níjía imóníñrane nepa xó imóníñpí nání níjía imóníñrane eñwáríní. ¹⁸ Wainá aíwí Goríxomí ámá go síñwí wíníñríní? E nerí aí Nwía síñíníñ émiaño

—O íniná xanoyá sáyoye ηweañorini. Nene “Xano imóniηipi apirani?” yaiwiani wía neaókímixiηirini.

Wayf neameainf Jono xewanijho nani rihipi naniirini.

¹⁹ Judayf wí Jerusaremí dani re niyaiwiro, “Wayf umeaiarini Jono áma Gorixoyá diηf tñi yeáyf neayimixemeanfa nani arfowayá xwía piaxfyo dani iwiaronfoyi rariηwáorani? Worani?” niyaiwiro apaxfpaniηf imónigfa wa tñi áma Ripaiyf riniηfyf wa tñi —Ripaiowa anj Gorixo nani ridiyowá yarigfiwami mewegfawami sanj uraparigfawarini. Awa tñi nuro Jonomi “Goxirini?” uripoyiniri uowaráná ²⁰ awa nuro omi niwimearo yarini “Goxirini?” wíaná o yumfi bi miwi waroparf niniri “Aga nepa seararini.” nuriri “Nioni áma yeáyf seayimixemeanfa nani Gorixoyá diηf tñi arfowayá xwía piaxfyo dani iwiaronfoyi rariηonimani. Kiraisoyf rariηonimani.” urifagi ²¹ awa yarini re wigfawixini, “Joxi ayf o menánayf, goxirini? Joxi wía rókiamoagf Eraijaoxirani?” urifagfa o “Ayf nionimani.” urifagi awa “Joxi wía rókiamoagf Isirerene xwayf naniri ηweañwáoxirani?” urifagfa o “Oweoi.” urifagi ²² awa “Joxi ‘Gonirini.’ simónarini? Áma none nearowárenapfáyo áwanj uraniri rariηwini. Jiwanijoxi píoif rinarini?” urifagfa ²³ o re uriniηigini, “Nioni wía rókiamoagf Aisaiao rihipi tñi xixeni áma diηf meanje dani rfaiwá re rariηáonirini, ‘Óf Ámináo nani piraniηf wimoipoyf.’ rariηáonirini.” urifagi ²⁴ awa —Parisiowa uowarfawarini. ²⁵ Awa yarini re wigfawixini, “Joxi áma yeáyf neayimixemearfa nani arfowayá xwía piaxfyo dani iwiaronfoyi rariηwáoxi mimónipa eri wía rókiamoagf Irajaoxi mimónipa eri wía rókiamoagf nene xwayf naniri ηweañwáoxi mimónipa eri enánayf, pí nani ámayo wayf numeaiá warini?” urifagfa ²⁶ Jono re uriniηigini, “Nioni ámayo wayf numeairiná iniηgf tñini umeaiariniáonirini. E neri aí seyfné tñi áwinimi roηf wo soyfné siηwf mí mómixforini. ²⁷ Áma nioniyá rfwfyo binfo nani rariηini. Áma nioni nani ‘Wé roniηorini.’ niawiariηagfa aí o aga seáyi e nimóniηagf nani oyá sikwf sú gwf wikweaipaxonimani.” uriniηigini. ²⁸ Jono iniηgf Jodani rapáyo jfariwáminí anj yoβ Betani tñi wayf umeaiaríná niwimearo yarini apf wigfawixini.

Jisaso sipisipf ridiyowá naniηif imóniηf enagi naniirini.

²⁹ Wayf neameainf Jono, sá wenjo Jisaso xfo tñi e nani barijagi niwiniri re riniηigini, “Sipisipf miá ridiyowániηf áma nineneni uyfnif yariniηwápi yokwarimf neaiinfa nani Gorixo neaiapiηo iworini. ³⁰ O re riniáorini, ‘Áma nioniyá rfwfyo binfo nioni siní menána o ηweaagf enagi nani nioni seáyi e nimóniηorini.’ riniáorini. ³¹ Xami nioni eni áma nibiri yeáyf neayimixemeanfwiniηigini xwayf naniri ηweañwáomi mí miwómixipa neri aiwi o nani gf Isirerfyo wayf numeaiariniηipimi dani wía urókiamómimiri biηarini.” riniηigini. ³² Wayf neameainf Jono Gorixomi xewaxo wimeañipi nani mko nimoniri áwanj re neariniηigini, “Nioni kwíyf Gorixoyápi anjnamí dani xawiówf yapf niweapiri omi xerweáagf winiηanigini.” ninariri ³³ re neariniηigini, “Xami nioni eni áma nibiri yeáyf neayimixemeanfwiniηigini xwayf naniri ηweañwáomi mí miwómixipa neri aiwi iniηgf tñi wayf numeaiá ouniri nirowárenapiηo re niniηigini, ‘Áma joxi kwíyf niweapiri wimeáagf winirfo nani diηf re yaiwirixini, ‘Ámayo wayf numeairiná kwíyf tñi numeairi sixf umímonfo, ayf orani?’ yaiwirixini.’ niniηigini. ³⁴ Gorixo niniηipi tñi xixeni

niiwanijoni omi sijnwí niwiniri nání nímeañpi nání mfkoni ‘O niaíwí Gorixoyáorini.’ seararini.” neariniginini.

Wiepisariñ wau wau awami niwirimeáa unñ nánirini.

³⁵ Wayí neameañ Jono, sá weño wíápi tñni xegí wiepisariñ wau tñni nawini éf nrorínná ³⁶ weninñ éfyf wininiginini. Jisaso añf warinagí niwiniri re riniginini, “Sipisipí miá ridiyowá nání Gorixo neaiapño iworini.” ríagí ³⁷ wiepisariñowau Jono e ríagí arfá niwiri Jisasomi númi warínná ³⁸ o níkinimóniri wininiginini. Awau númi barinagí niwiniri re uriniginini, “Pí yaniri númi niбарinini?” uríagí awau re urígisixini, “Rabai —Negí agapíne nírirínná ‘Nearéwapiyarinoxirini.’ rarinwápirini. Rabai, joxi añf giwami wearinirini?” uríagí ³⁹ o re uriniginini, “Awagwí niбiri sijnwí winipiyi.” uríagí awau tñni nuro añf xfo weariniwá sijnwí niwiniri ríxa sfápi tñni 4:00 p.m. imóninagí nání sfá ayi o tñni e sá wegíawixini. ⁴⁰ Wayí neameañ Jono Jisaso nání ríagí arfá niwiri númi úíwau wfo Adiruorini. O Saimoni Pitaomi xexirimeáorini. ⁴¹ O xami nuri xexirimeáo Saimono nání pfa nerí re urimeañiniginini, “Yawawi áma negí Xibiruyí pñe tñni Mesaiayo rarinwáo —O áma yeáy uyimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxíyo dán iwiaronfo ririgforini. Kiraisoyi eni rininorini. Omi ríxa sijnwí winimeáwi.” nurimi ⁴² niwirimeámi Jisaso tññ e nání nuri wimeánná Jisaso omi sijnwí agwí niwiniri re uriniginini, “Joxi Jonomi xewaxoxi Saimonoxirini. Rínná dán yoí Sipasoxi —Yoí api Girikiyí pñe nírirínná Pitaoyi ririgfápirini. (Yoí mfkípi sijná rinini.) Yoí Sipasoxi riripráoi.” uriniginini.

Piripo tñni Nataniero tñni nánirini.

⁴³⁻⁴⁴ Jisaso, sá weño wíápi tñni Gariri piropenisíyo nání uminiri nerínná áma womi —O Piripoyi rininorini. Añf yoí Betisaida dánorini. Añf api ayí Adiruo tñni Pitaó tñni eni añf apimi dánowaúrinini. Jisaso Piripoyi rininomi niwimeari “Joxi nixídei.” uríagí ⁴⁵ Piripo nuri xegí áma womi —O xegí yoí Natanieroyi rininorini. Omi niwimeari re uriniginini, “Áma Moseso enínná nírirí ríwaminñ eari wfa rókiamoagíawa nítro ríwaminñ earo egfo ríxa sijnwí winimeáwini. O Nasareti dánñ Josepomi xewaxo Jisatorini.” uríagí ⁴⁶ Nataniero áma Gorixo Isireriyó yeáy uyimixemeanfa nání urowárenapño nání re uriniginini, “Joxi re riyaiwiarinini, ‘Nasareti dán nene ayá sfwí nearopaxí imóninñ bí imónipaxirini.’ riyaiwiarinini?” uríagí Piripo re uriniginini, “Joxi niбiri sijnwí winei.” nurimi nuri Jisaso tññ e barínná ⁴⁷ o Nataniero barinagí niwiniri o nání re riniginini, “Isireriyí wo ámayo yapí bí miwíwapiyarño iworini.” ríagí ⁴⁸ Nataniero ududí niwiniri re uriniginini, “Arige nerí joxi nioni nání nijfá imóninini?” uríagí Jisaso re uriniginini, “Piripo sñni rfaiwá mñrirípa éfmi joxi íkfá pikínnami íkwapiníyo nweañnná sijnwí ranfaniginini.” uríagí ⁴⁹ Nataniero re uriniginini, “Nearéwapiyarinoxini, joxi niaíwí Gorixoyáoxirini. Isirerene negí mñxí ináyoxirini.” uríagí ⁵⁰ Jisaso re uriniginini, “Nioni ‘Joxi íkfá pikínnami íkwapiníyo nweañnná sijnwí ranfaniginini.’ rírfagí nání joxi ‘Gorixomi xewaxorfaní?’ nñiaiwiri dnñ rñnikwíroarinini? Nioni apimi seáy e imóninñ bí yarinagí sijnwí nanírfárinini.” nuriri ⁵¹ omi re uriniginini, “Aga nepa seararini. Añnnami dán óf inánná Gorixoyá añnnají áma imóninñáoni tññ e nání yiri weapiri yarinagífa sijnwí winiprfárinini.” uriniginini.

2

Agá iníigf iníigf wainf oimónirí imixinj nánirini.

¹ Sía wíyaú pwéaná Gariri píropenisíyo anj b́ xegf yoŋ Kenai riniñpimi ámá wo apixí meaarinjagi nání aiwá api nimixiro yaríná Jisasomi xinái anj ayo ñweañaná ² omi t́ni xegf wiep̄sarinjowamí t́ni urepearfá enjagi nání awa eni nibiro ñweañaná re enjiniñi. ³ Ámá aiwá api nání awí eánfáyf iníigf wainf ńni nowaráná Jisasomi xinái re urinjiniñi, “Íwe, wainf ńni ríxa nowaráoi. B́ śni ḿwenini.” urfagi ⁴ Jisaso re urinjiniñi, “Ineyi, jíxi nioni pí oenirí nírarinjini? Nioniyá enj eáninj śñáni imóniniyf rínámani.” urfagi ⁵ xinái ámá aiwá nixero yanf wiarigfáwami re urinjiniñi, “O pí pí searfíyf xixeni xfdípoi.” urfagi ⁶ Jisaso śñá t́ni xwárfá sixí imixinj wé ẃúmí dáj wo — Api wáni wáni iwajfá nerfná 100 ritá iwajfá epaxp̄rini. Judayf wigf yarigfápi t́ni xixeni nerfná Gorixoyá śñwíyo dáni amipi wé rónigfá imónaniro igwá wímoarigfápa yanirí yarigfápirini. Jisaso sixí wé ẃúmí dáj wo api wenjagi niwiniñi ⁷ ámá aiwá yanf wiarigfáwami re urinjiniñi, “Iníigf niwiro iwajfá nerfná magwf époi.” urfagi awa aga iníigf iwajfá neróná magwf imimf yáraná ⁸ o awami re urinjiniñi, “Xwárfá sixí t́yo dáni niwiro nimeámí nuro seáyf wiarigfóyfné seáyf e seaimóninjomi ḿni wípoi.” urfagi awa nimeámí nuro ḿni wíáná ⁹ seáyf wiarigfáwami bosf umiearño aga iníigf ríxa wainf imónifpi ǵgf nerí — O awa iwífe nání majfá nerí aiwí aiwá yanf wiarigfáwa n_jfáriní. O ǵgf nerí apixí meaarinjomi “Eini.” nuriri ¹⁰ re urinjiniñi, “Ámá ńni iníigf wainf yanf niwia nuróná re yarigfáriní. Xámí awiaxípi yanf niwia núisáná ámá wainf api ríxa ninimáná enáná nanf onimiápi imóninjipi yanf niwia warigfáriní. E yarigfá enjagi aiwí joxi e méini. Joxi xámí wainf nanf imóninjipi yanf nimeaiapirí aiwí wainf aga awiaxípi yóminj nimerí agwini neaiaparinjini.” urinjiniñi. ¹¹ Jisaso Gariri píropenisíyo anj Kenayo niñwearfná emimf api iwamfó niwíwapiyirinjipimi dáni enj eáninj x́o imóninjipi śwá winarfná xegf wiep̄sarinjowa śñwí niwiniñi dínj wíkwírogfawixini.

¹² E nemo anj xegf yoŋ Kapaneami riniñpimi nání niwerí xegf xinái t́ni xexirfmeáowa t́ni xegf wiep̄sarinjowa t́ni eni nawini niwero e sía árni wí wegíawixini.

Jisaso anj rídiyowá yarigfíwámí nípawiri enjpi nánirini.

¹³ Jisaso sía Anfnajo Neamúroagoi riniñfyi anjwí e imóninjáná Jerusaremi nání niyoari ¹⁴ anj rídiyowá yarigfíwámí ákínjáyó nípawiri weninj éfyf wininjiniñi. Nígwí nání wa burímákau b́ ero sipisipí b́ ero xawiówí b́ ero yarinjagfa niwiniñi nígwí senisf wiarigfáwa eni éf niñwearo yarinjagfa niwiniñi re enjiniñi. ¹⁵ Sámí nimeari síkwfá niyírearfná sipisipí t́ni burímákau t́ni m_xf xfdowáriní xiáwowami eni m_xf xfdowáriní nígwí senisf yarigfáwayá nígwípi nimeari emí noyaximorí wigf íkwianjwí eni m_iwíarorí nemáná ¹⁶ xawiówí b́ yarigfáwami m_xf re urinjiniñi, “Nimeámí úpoi. Anj ǵf apoyá riwá makerfá anjwáninj pí nání imixarinjoi?” urfagi ¹⁷ xegf wiep̄sarinjowa B́kwíyo rfwaminj re nirinirí eáninjipi nání dínj wininjiniñi, “ ‘Ápoxiniyá anjwámí píraninj éfrixinirí śmf nixeadfpenirinjipimi dáni miyfóyo urfkwínarinjini.’ nimónariní.” nirinirí eáninjipi nání dínj wininjiniñi. ¹⁸ Judayf ámináowa Jisaso éfpi śñwí niwiniñi m_xf re urigfawixini, “Nene ‘E epaxorfaní?’ siaiwiani nání emimf b́ ríxa ríneaiwapiyarinjini?” urfagi ¹⁹ Jisaso re urinjiniñi,

“Soyíne aní riwá píneápoýí. E neríináyí, nioní ámi sá wíyaú wíyimi mirímfáriní.” uríagi ²⁰ Judayí ámináowa re urígíawixíni, “None aní riwá miraríná xwiogwí 46 neamúronjwáriní. Joxí ananí sá wíyaú wíyimi mirípaxoxíraní?” uríagí aiwí ²¹ o e nurírná ewayí ikaxí xewaníño nání níriri e uríniginí. ²² Ayínání ríwéná Jisaso Goríxoyá díníyo dání piyí weje dání níwiápnímeámáná enáná wiepísaríñowa ewayí ikaxí xfo anjwá nání uríníñpí nání díní níwiníri “Bíkwíyo xfo nání níríníri eáníñpí tñí xwíyíá xfo ríníñpí tñí neparíní.” níyaiwiro díní wíkwírogríawixíni.

Jisaso áamá nñí xwioxíyo dání yaiwiarígíápi nání nijíá imóníñí náníriní.

²³ Sá Anínaajo Neamúroagoi ríníñíyi nání aiwá imíxarígííná Jisaso sñí Jerusaremí níñwearíná emímí yaríñagi áamá obaxí e ñweagíáyí síñwí níwiníro omí díní níwíkwíro apaxí mé “Oríani?” yaiwiaríñagí aiwí ²⁴ xewaníño nepaxíño nimóníri síñání “Oníriní.” níriní áwaní mírowiároníñiginí. O áamá nñí yarígíápi nání nijíá imóníño enagi nání áwaní mírowiároníñiginí. ²⁵ Áamá wígí yaiwiarígíápi xwioxíyo adadí níwiri níjía imóníño enagi nání wí áamá níbéro apí nání áwaní urípaxomaní.

3

Jisaso tñí Nikodimaso tñí xwíyíá ríníñí náníriní.

¹ Áamá wo —O xegí yoí Nikodimasoyí ríníñoríní. Gwí mónígíá yoí Parisiyí ríníñíyí woríní. Axo Judayí mebá woríní. ² O sá wíyimi áríwíyimi nuri Jisasomí níwímeari re uríniginí, “Rabai, ‘Joxí nearéwapíyaríñí Goríxo rírowarénapíñoxí imóníñíni.’ neaimónaríní. Goríxo díní mukíkayonáná áamá wo emímí joxí yaríñpí epaxí mimóníñagi nání raríñíni.” uríagi ³ Jisaso re uríniginí, “Aga nepa ríraríñíni. Áamá gíyí gíyí seáyími dání mewepa neríináyí, Goríxoyá xwioxíyo wí ñweapírá meníni.” uríagi ⁴ Nikodimaso re uríniginí, “Áamá go go ríxa xwé níwiarómáná aríge nerí ámi eweaníño? ‘Ámi xínáiyá agwíyo páwíáná omí ámi síñí xínái xírípaxíriní.’ níriní ríníraríñíni?” uríagi ⁵ Jisaso re uríniginí, “Aga nepa ríraríñíni. Áamá iniígíyo dání ewearí Goríxoyá kwíyíyo dání ewearí mepa neríináyí, wí Goríxoyá xwioxíyo nípáwiri ñweapaxí meníni. ⁶ Xaníyaúmi dání xírarígíápi, ayí warápníriní. Kwíyíyo dání imónaríñpí, ayí díní síñí imóníñpíriní. ⁷ Nioní re ríríápi nání, ‘Joxí “Goríxoyá xwioxíyo ñweáimígní.” nísimónírná wí seáyími dání ewearípi ní múropaxímaní.’ ríríápi nání ududí mísínipaní. ⁸ Imíñí yaríñpí nání díní moi. Imíñí xegí wimónaríñimaní yaríná joxí íwí raríñagi aríá níwiri aiwí gími dání bípíraní, gími nání úpíraní, joxí níjía imónaríñímaní. Níjía mimónípa nerí aiwí ‘Imíñí meníni.’ rípaxímaní. Kwíyí ení axípi imóníni. Áamá síñí ewearíná síñwí wínípaxí mimóníñagi aiwí ‘Síñí mewéáyíriní.’ rípaxí meníni.” uríagi ⁹ Nikodimaso re uríniginí, “Joxí níraríñpí aríge nerí imónípaxíriní?” uríagi ¹⁰ Jisaso re uríniginí, “Joxí áminá negí Isírerene nearéwapíyaríñí woxí enagi aí nioní ríraríñápi nání majíá rimóníñíni? ¹¹ Aga nepa ríraríñíni. None níjía imóníñwáyí nání rírane síñwí wíníñwáyí nání áwaní rírane yaríñagwi aiwí píné none raríñwáyí soyíne aríkwíkwí yaríño. ¹² Amípi xwíá rírímí imóníñíyí nání áwaní searáná soyíne ‘Neparíní.’ níyaiwiro díní míkwrópa yaríñagí nání amípi anínamí imóníñpí áwaní nísearírnáyí, aríge nero ‘Neparíní.’ níyaiwiro díní íkwíropíráoi? ¹³ Áamá imóníño —O anínamí dání weapíñoríní. O áamá níyoní aiwí oní anínamí nání

yinqorini. ¹⁴ Enina negi arfowa ama dñi meane nemerona ama weaxfa sidñi ofyi sñi upirfa nani Moseso ainixi tñi weaxfanñi nimixiri ikfayo niñwirarimana seayi e mfeyoapi sñw niwinirñipimi dani sñi ugawixini. Ainixi weaxfanñi imixinñipi niñwirariro mfeyoagfapa ama imoninomi axipi numfeyoapirfari. ¹⁵ Ama omi dñi wikwifofa giyi giyi dñi niyimñi tgfay imonipirfa nani omi numfeyoapirfari. ¹⁶ Ayi ripi nanirini. Gorixo ama niyoni dñi sixi xwapf ayi wi nuyiri nani xegi niaiwf sñinñi emiaoño nene nani wrenapiniginini. Ama xewaxomi dñi wikwifofa giyi giyi manñipa nero dñi niyimñi imoninipi tgfay imonipirfa nani wrenapiniginini. ¹⁷ Ayi ripi ewiniginiri Gorixo xegi xewaxomi xwfa ririm nani uowarenapiniginini. O amayo xwiyfa umearwiniginiri muowarenapiniginini. Yeayi uyimixemeanwiniginiri uowarenapiniginini. ¹⁸ Xewaxomi dñi wikwifofa giyi giyi Gorixo xwiyfa umearipaxi mimonino. E neri aiwi xewaxomi dñi miwikwifofa giyi giyi Gorixoya sñinñi emiaoñomi dñi miwikwifofa enagi nani rixa xwiyfa umearipaxi imonino. ¹⁹ Sa mfkf tfo dani Gorixo 'Xwiyfa tñoxini.' uriri 'Xwiyfa mayoxini.' uriri enfari. O xwifrimi ñweagfay e erixiniri wimonarñipi wfanñi wokiaqi aiwi ama wigf yarigfapi sipini imoninñi enagi nani wfa okinipi nani miwimonipa neri sfa yinñipi nani wimonarñirini. ²⁰ Ayi ripi nani ama sipini yarigfay nini wfa okinipi nani aga miwimonf sfa yinñipi nani wimonarñirini. Wigf yarigfapi wfa okimixinaniginiri wfa okine nani barigfaman. ²¹ E neri aiwi ama yadimñi yarigfa giyi giyi Gorixo wimonarñipi oemiriri arfa niwiri yarñipi sñani oimoniri wfa okine nani anani barigfari." uriniginini.

Wayf umeañf Jono Jisaso nani rñipi nanirini.

²² E nemana Jisaso tñi wiepisariñowa tñi Judia piropenstfo nani nuro wi e awa tñi nawini niñwearona amayo wayf numeaiia warina ²³ wayf neameañf Jono añf yof Inoniyi rñinñipimi —Añf api Serimi dani añwi erini. Jono añf apimi niñwearina e iniigf obaxi wearine enagi nani o eni ama bimiarigfayo wayf numeaiia warina ²⁴ —Ina Jono sñi gwf añfo miñwirariniñinari. ²⁵ Ina Jono xfo xegi wiepisariñowa re egfawixini. Niwiapnimearo wigf Judayf wo tñi xwiyfa nirinrona Gorixoya sñwfo dani nanñi imonaniro nani iniigfyo igfa eanarigfapi nani xwiyfa ximiximi niniro ²⁶ e nemowa wayf neameañf Jono tññi e nani nuro re urigfawixini, "Nearwapiyarñoxini, ama joxi tñi iniigf Jodani rapayo jarwaminini ñweagfio —O joxi awañf nearinorini. O re yarini. Amayo wayf numeaiia warini. E yarina ox fapixi niaiwf nini o tññi e nani warino." uragfa ²⁷ wayf neameañf Jono re uriniginini, "Ama wigf dññyo dani seayi e imonarigfaman. Anñami ñweaño 'Ama o e neri seayi e oimonini.' miyaiwipa nerfnayf, wi e neri seayi e imonipaxmani. ²⁸ Xami nioni awañf re seararñag f rfa nigfari, 'Nioni Kirasoni, ama yeayf seayimixemeanfa nani arfoway xwfa piaxfo dani iwiaronfo r rignonmani. Omi xami umeawiniginiri nirowarenapinonirini.' seararñag rixa arfa nigfari." nuriri ²⁹ ewayf xwiyfa bi ripi uriniginini, "Apixi ñwirarfoy ay f apixi oyarinini. Apf waf wiñoyaimani. E neri aiwi o dami dani ef nrori apixi meao yayf yarñag f rfa niwirina xfo eni yayf seayimi dani yarñirini. Ayinani dññi nifa nininiri bi onimiapf mininarinini. ³⁰ Nioni rixa yfwf nimoga warina xewanño niwiarori aga nepa nera nunino." nuriri ³¹ ami re uriniginini, "Ama eram f dano ama niyoni seayi e wimoninorini.

Ámá xwʼfá rírímí dánóní aga ámá imónírí amípí xwʼfá tʼyo dání nání rírí yaríŋáoníríní. E neríŋí aiwí anʼnamí dāño aga nʼyoní seáyí e wimóníní. ³² Xewaníño anʼnamí dání síŋwʼf wínírí arʼfá wirí enʼyí nání ámáyo áwanʼf nura waríŋagí aiwí wí o áwanʼf raríŋpí mumímínaríñoí. ³³ E seararíŋagí aiwí ámá áwanʼf o raríŋpí arʼfá nʼwirí ‘Neparíní.’ yaiwíʼfá gíyí gíyí réníŋí raríñoí, ‘Neparíní. Goríxo xʼfo raríŋpí tʼní xʼxeni yaríŋoríní.’ raríñoí. ³⁴ Ayí rípí náníríní. Ámá Goríxo urowárenapíŋomí xewaníño yá kwíyí ayíkwí mʼwíníŋí enagí nání xʼfo yá xwíyʼfá nʼra waríŋoríní. ³⁵ Xano xewaxomí dʼŋí síxí nuyírí amípí nʼníní fáníŋí wiepʼxʼfniasíŋíŋí. ³⁶ Ámá xewaxomí dʼŋí wíkwíroarígʼfá gíyí gíyí dʼŋí nʼyí mʼŋíŋí imóníŋpí tʼgʼfáyíŋí. E nerí aiwí xewaxomí aríkwíkwí wiarígʼfáyo dʼŋí nʼyí mʼŋíŋí imóníŋpí wímeanʼfá meníní. Wíkwí Goríxo ámá ayo wónaríŋpí aníŋí wíkwímonʼfáríní.” uríŋnigíní.

4

Jisaso tʼníní Samariayí apíxʼf wí tʼníní xwíyʼfá rínígʼfí náníríní.

¹⁻³ Parisiowa arʼfá re wigʼfawixíní, “Jisaso wiepʼsaríŋíyí imíxírí wayí umeairí yarʼfá oyáyí wayí umeaiaríŋí Jonoyá wiepʼsaríŋíyo ríxa wíarí múroaríñoí.” arʼfá e wíagʼfá aiwí Jisaso xewaníño ámáyo wayí umeaiaríŋagí marʼfái, sa xegí wiepʼsaríŋowa wayí umeaiaríŋagʼfá nání Parisiowa arʼfá e wigʼfawixíní. Ámíná Jisaso Parisiowa arʼfá e wíʼfá enagí nání níjʼfá nimónírí ámí Garírí píropenísʼyo nání umínírí nání Judía píropenísʼyo pʼfíní nʼwíarímí nurí ⁴ “Aga Samariayí anʼf tʼŋímaní oumíní.” nʼyaiwimo imaní nurʼfá ⁵ Samariayí anʼf bí xegí yoʼf Saíkai ríníŋpí —Anʼf apí xwʼfá eníná Jekopo xewaxo Josepomí wíŋpí tʼŋí e anʼwí eríní. ⁶ Míŋwʼf Jekopo iníŋf iwínʼfá nání rípíŋwá eríní. Anʼf apí tʼe nʼrémómáná sogwʼf áwíní e ŋweanʼfáná anʼf éf nání enʼf samíŋf uwéagí iníŋf nání míníŋwʼf rípíŋwá tʼŋí e sá níŋwearí ⁷⁻⁸ wiepʼsaríŋowa aiwá bí yaníro nání anʼf apímí nání ríxa numáná enáná Samariayí apíxʼf wí iníŋf iwímínírí baríŋagí nʼwínírí re uríŋnigíní, “Iníŋf iwíŋpí bí onímíní.” urʼfagí ⁹ í re uríŋnigíní, “Aríge simónʼfagí joxí ‘Iníŋf bí niapetí.’ nʼraríŋíní? Joxí Judayí woxíríní. Nííní Samariayí apíxʼf wíní enagí nání ríraríŋíní.” —Judayí Samariayí tʼníní wí kumíxínarígʼfá meŋagí nání í e urʼfagí ¹⁰ Jisaso re uríŋnigíní, “Jíxí Goríxo ámáyo anʼf wiaríŋpí nání níjʼfá imónírí nioní ‘Iníŋf bí niapetí.’ rírʼfáoní nání níjʼfá imónírí nerí síŋwíríyí, jíxí yaríŋí níáná nioní iníŋf dʼŋí síŋf síweapaxí imóníŋf bí siapímínírí éáríní.” urʼfagí ¹¹ í re uríŋnigíní, “Ámínáoxíní, iníŋf ayí ná mʼmí ríwóní. Iníŋf iwírí nání ení mʼmaxíríŋagí nání iníŋf iwírí mímoníŋníní. Ayínání joxí iníŋf dʼŋí síŋf eweapaxí imóníŋpí ge iwíríní? ¹² Joxí ‘Negí arʼfo Jekopomí —O míníŋwʼf ríwá nʼrípírí iníŋf xewaníño nʼrí xewaxowa nʼro xegí sipísipí burímákau amípí nʼro enoríní. Omí ananí wíarí múroŋáoníríní.’ ríyaiwinaríŋíní?” urʼfagí ¹³ Jisaso re uríŋnigíní, “Ámá iníŋf ríwámí nʼfá gíyí gíyí nʼníní ámí iníŋf nání winayínʼfáríní. ¹⁴ E nerí aiwí ámá iníŋf nioní wíápí nʼfá gíyí gíyí ámí iníŋf nání winayínʼfá meníní. Ayí rípí náníríní. Iníŋf nioní mʼníní wíápí ámá xwioxʼfyo iníŋf símíŋf meaaríŋe dání úrúrímí yaríŋpáníŋf nimónírí dʼŋí nʼyí mʼŋíŋf imóníŋpí íníná ŋweapírʼfá nání wímíxínʼfáríní.” urʼfagí ¹⁵ apíxí re uríŋnigíní, “Ámínáoxíní, nííní ámí gwʼfíní yeáyí mʼnípá oenírí iníŋf joxí raríŋpí niapetí. Iníŋf iwímínírí mʼbípa emʼfá nání ení niapetí.” urʼfagí ¹⁶ o re uríŋnigíní, “Jíxí nurí díxí oxomí nʼwirímeámí re nání bʼpíyí.” urʼfagí ¹⁷ apíxí re uríŋnigíní, “Oxí mayíníríní.” urʼfagí Jisaso re uríŋnigíní, “Jíxí

‘Oxí mayín+rini.’ n+rari+ñpi xixeni n+rari+ñini. ¹⁸ Ayí r+pi nán+rini. Jíxi oxí wé bi n+pi+ni r+meagí+xir+ni. Jíxi áamá agwi meán+ño d+ixí oxo men+agi nán+ni xixeni nepa n+rari+ñini.” urí+agi ¹⁹ apíxi re ur+ñ+nig+ni, “Ámináox+ni, ‘Joxi e n+rari+ñagi nán+ni wíá rókiamoarigíá woxirí+ani?’ nimónar+ni.” nurirí ²⁰ re ur+ñ+nig+ni, “Eníná negí arí+owa Goríxomi yar+ñ+ wiro yayí wiro yan+ro nán+ni díwí rí+imi nán+ni bagí+ar+ni. E nerí aiwí Judayíné re rarigí+ar+ni, ‘Wí e marí+ái, sa Jerusaremi dán+ni yayí níwírí+ná ayí apáni yar+ñ+oi.’ rarigí+ar+ni.” urí+agi ²¹ Jisaso re ur+ñ+nig+ni, “Ineyí, píran+ñ+ aríá nií. Síá wíyi díwí rí+imi dán+raní, Jerusaremi dán+raní, ápo Goríxomi yayí míwipírí+á nán+ni parímoní+ar+ni. ²² Seyíné yayí wiarigí+o arigén+ñ+ imón+ñ+pi nán+ni majíá imón+ñ+oi. E nerí aiwí yayí wiar+ñ+wá arigén+ñ+ imón+ñ+pi nán+ni Judayene n+ñ+ar+ni. Ayí r+pi nán+rini. Goríxo áamá yeáyí uyimíxemeám+nirí yar+ñ+pi gwí Judayene imón+ñ+wárimí dán+ni yar+ñ+ en+agi nán+ni o, yayí wiar+ñ+wá nene n+ñ+ar+ni. ²³ E n+r+r+rí aiwí síá áamá e nero yayí ní+rí+xin+rí wimónar+ñ+pi t+ni xixeni wiarigí+áyí ápo Goríxomi xegí kwíyí+yo dán+ni yayí wiro xixeni xí+o imón+ñ+pi nán+ni d+ñ+ nímoro yayí wiro wipírí+yi ríxa an+wi e nerí ríxa parímon+oi. Ayí r+pi nán+rini. Áamá xí+o nán+ni e nero yarigí+áyí nion+ni gí yayí niarigí+áyí imóní+rí+xin+rí wimónar+ñ+ en+agi nán+ni rar+ñ+ni. ²⁴ Goríxo kwíyí+ni en+or+ni. Ayínán+ni omí yayí wiarigí+áyí xegí bi epaxí+maní. Sa kwíyí+yo dán+ni yayí wiro xixeni xí+o imón+ñ+pi nán+ni nepa d+ñ+ nímoro yayí wiro epaxí+r+ni.” urí+agi ²⁵ apíxi re ur+ñ+nig+ni, “Mesaiao —Áamá Goríxo yeáyí neayimíxemeaní+á nán+ni arí+owayá xwíá piaxí+yo dán+ni iwiaroní+oyí rar+ñ+wáor+ni. O áamá nimón+rí+ bíní+apí nán+ni ní+ni n+ñ+ar+ni. O n+bi+rí+ná amí+pi n+ñ+ áwan+ñ+ nearí+ní+ar+ni.” urí+agi ²⁶ Jisaso re ur+ñ+nig+ni, “Oyí, jíxi t+ni xwíyí+á rí+narí+gwí ron+r+ni.” ur+ñ+nig+ni. ²⁷ E urarí+ná xegí wiepí+sari+ñ+owa, an+ñ+ j+apimí nán+ni úfáwa ámi n+bi+ro wen+ñ+ éfáyí w+nigí+awix+ni. Apíxi wí t+ni xwíyí+á rí+nar+ñ+agí n+wi+ní+ro ududí nero aiwí wo n+wiápí+ní+meari xwíyí+á bi re mur+ñ+nig+ni, “Joxi pí urápí+m+n+rí urar+ñ+ni? Pí nán+ni í t+ni xwíyí+á rí+nar+ñ+ni?” murí+pa éaná ²⁸ apíxi xwárí+á síxí e nítí+mí an+ñ+ j+apimí nán+ni nurí áamáyo re ur+ñ+nig+ni, ²⁹ “Áamá ní+ni eníná dán+ni néra bín+apí n+pi+ni nán+ni áwan+ñ+ n+rari+ñ+omí nurane sí+ñ+wí owínaneyí. O Kiraiso, áamá yeáyí neayimíxemeaní+á nán+ni arí+owayá xwíá piaxí+yo dán+ni iwiaroní+oyí rar+ñ+wá men+r+ni?” urémeáaná ³⁰ ayí an+ñ+pi+ni p+ni n+wiárí+mí Jisasomí sí+ñ+wí wí+ní+e nán+ni ugí+awix+ni.

³¹ Wiepí+sari+ñ+owa apíxi áamáyo wirí+meám+nirí úaná “Nearéwapí+yari+ñ+oxiní, aiwá bi nei.” urar+ñ+agí+á aí ³² o re ur+ñ+nig+ni, “Aiwá n+mi nán+ni soyíné mají+apí t+ñ+áon+r+ni.” urí+agi ³³ wiepí+sari+ñ+owa nepa aiwá nán+ni nearar+n+rí re rí+nigí+awix+ni, “None j+ami úaná áamá wo n+bi+rí aiwá n+ni nán+ni m+ni rí+á wí+oi?” rí+narí+ná ³⁴ Jisaso re ur+ñ+nig+ni, “Nion+ni n+rowárenapí+ño e éwí+nigí+nirí wimónar+ñ+pi erí xí+o ‘Joxi e éirí+xiní.’ n+rí+ñ+pi xixeni yá+rí+ nerí+náyí, ayí gí aiwán+ñ+ imón+ni. ³⁵ Seyíné ewayí xwíyí+á rí+pi m+rí+pa yarigí+ar+ni, ‘Emá waú waú sín+r+ni. Ríxa múróáná aiwá mianí+wá+rí+ni.’ m+rí+pa yarigí+ar+ni? Seyíné e n+rí+ro aiwí nion+ni re searar+ñ+ni, ‘Níwíápí+ní+mearo omí+ñ+yo m+ni m+ni wen+ñ+ emiamó+poyí. Aiwá ríxa yó+ nerí mipaxí imón+ni. ³⁶ Agwi aiwá miar+ñ+ go go omí+ñ+ nerí+ná xegí é+pi nán+ni nígwí n+meari ayí d+ñ+ n+yí+mí+ñ+ imóní+pírí+á nán+ni ríxa yar+ni. Aiwá íwí+á urarí+ño t+ni miarí+ño t+ni nawí+ní n+waú+ní yayí epí+si nán+ni e yar+ni. ³⁷ Xwíyí+á seyíné re rarigí+apí, ‘Wo íwí+á urí+rí wo mirí yarigí+ar+ni.’ rarigí+apí, ayí nion+ni rí+rí+apí t+ni xixeni rí+ní+ni. ³⁸ Nion+ni gí seaiepí+sari+ñ+áoyí+né, aiwá soyíné íwí+á murigí+apí mipírí+ nán+ni

searowárinjarini. Soyíné aiwá wa iwá urigfápi nimiróná awa aniní miní egfápi miariníoi.” uriniginini.

³⁹ Samariayí, aní jápimi dánfyí apixí áwaní re urfagi “Ámáo niini eniná dání néra binápi nipiini nání áwaní niriiníoi.” urí enagi nání obaxí o nání diní niwíkwíroro nání ⁴⁰ nibiro niwímearoná nene tñi onweaneyiníro yariní wíagfa o sfá wíyaú e weniginini. ⁴¹ Ámá obaxí wíni wíni eni xwíyfa o rarinípi arfa niwiro nání diní niwíkwíroro ⁴² apiximi re nura ugíawixini, “Jíxi nearípi arfa niwirane nánini omi diní niwíkwíroariníwini. Newaninene eni o xwíyfa rariníagi arfa niwirane ríxa nijfa nimóniri re yaiwiariníwini, ‘Ámá niyoní yeáyí uyimixemeámániri binorfaní?’ yaiwiariníwini.” urigfawixini.

Gapimaní woyá niaíwomi naní imixiní nánirini.

⁴³ Sfá wíyaú weño aní apimi píni niwiárimí Gariri píropenisíyo nání uniginini. ⁴⁴ Jisaso xewaniní re riní enagi nání, “Wífa rókiamoariní gomi ámá xegí aní e dánfyí wé ikwianwíyo unwirárigfáraní? Oweoi.” riní enagi nání ámi Gariri píropenisíyo nání uniginini. ⁴⁵ Ayínání Gariri píropenisíyo rémóaná Gariri nweáyí eni aiwá sfá Anínajo Múroagíyi nání Jerusaremíyo nání niyiro niñwearóná amípi xfo yarinípi winigfa enagi nání wigí aníyo rémóaná umímínigfawixini.

⁴⁶ Jisaso Gariri píropenisíyo aní Kená riníne —E xámi aga iniígi aí wainí imixiní erini. E nírémori nweanáná gapimaní wo xegí íwo simíxi nerí aní yoí Kapaneamíyo nweanáná ⁴⁷ xano arfa re winiginini, “Jisaso Judia píropenisíyo píni niwiárimí nibiri Gariri píropenisí tiyómíni rémónapínoi.” rariníagfa arfa e niwiri Jisaso tñí e nání niyapiri xegí niaíwo ríxa nipémíni aní ayo enagi nání o niweapiri gí íwomí naní oimíxiniri yariní wíagi ⁴⁸ Jisaso re uriniginini, “Seyíné nioní emimí mepa eri amípi ayá riwamónipaxí mepa eri yariníagi nínanirínáyí, wí diní níkwíropíriméoi.” urfagi ⁴⁹ gapimano re uriniginini, “Ámínáoxini, gí íwo peniginiri joxi aníni weapei.” urfagi ⁵⁰ Jisaso re uriniginini, “Díxi aní uí. Díxi íwo siní uniníoi.” urfagi o xwíyfa Jisaso urípi “Neparini.” niyairiri diní níkwírori xegí aní e nání nuri nuri ⁵¹ óf e sá weño wáfapi tñi siní ófyo waríná xegí xináiwániní nimóniro omíní wíiarigfáwa óf e órórí niníro re urigfawixini, “Díxi íwo ríxa siní úniginini.” urfagfa ⁵² o yariní re winiginini, “Gíná naní imóníniginini?” urfagi awa re urigfawixini, “Agíná 1:00 p.m. imónáná wará rfa píri píni wiáriniginini.” urfagfa ⁵³ xano re yaiwiniginini, “Agíná Jisaso ‘Díxi íwo siní uniníoi.’ níríná simíxi píni wiárfáfaní?” niyairiri xfomi diní niwíkwírori xegí íwíaxé eni diní wíkwírogíawixini. ⁵⁴ Jisaso Judia píropenisíyo píni niwiárimí ámi Gariri píropenisíyo nemeríná emimí ámi bí api eniginini.

5

Síkwí ikí ení womí naní imixiní nánirini.

¹ Jisaso e nemo niñweanísáná Judayí wigí yariígápa Goríxo nání diní moaníro aiwá Jerusaremíyo imixaríná o e nání niyoari nírémómáná ² —Jerusaremíyo ákiná íwí wíyi Sipísipíyi riníníyi tñí e ipí wá Xibiruyí píné tñi xegí yoí Betesaidá riníníwá e riwoníwáriní. Mídímídáni ríwíyi nání aní wíámíto wé wú miríniníerini. ³ Aní wíámíto wé bí api miríniníe ámá simíxi yariígáyi tñi siníwí supárigfáyi tñi síkwí ikí egfáyi tñi síkwí wé kiríní egfáyi tñi ayí obaxí e niñwearo [iniígi yaromí éfpi siníwí

owinaneyiniri ηweaarigferini. ⁴ Wainí wainá anjnají Gorixoyá wo niweri ipiwámi yaromí méaná áamá simixí tígíayí go go xámi páwíáná xegí wará naní imónariñí enagi nání ηweaarigferini.] ⁵ Jisaso e nírémorí áamá e ηweaarigíayí wo —O xegí simixípi yaríná xwiogwí 38 múroñorini. ⁶ O e wenagi sñwí niwiniri “Simixí eníná dání néra biñorfaní?” niyaiwiri nijfá e nimóniri nání re uriniginini, “Joxi ‘Naní oimónimini.’ risimónarini?” urfagi ⁷ simixoxe re uriniginini, “Áamá roxini, ipiwá yaromí éaná áamá ipíyo ninimeari niwáripfiri nání mayonirini. Niwaninoní niwiápnimeámi nuri páwimiri yaríná áamá wa xámi páwiarigíarini.” urfagi ⁸ Jisaso re uriniginini, “Niwiápnimeari dixí íkwianwí nixoperi nimeámi ui.” uráná re eniginini. ⁹ Naní nimóniri xegí íkwianwí nimeámi añí uniginini.

Sfá ayi Sabarfá ayimirini. ¹⁰ Ayinání Judayí ámináowa naní imónfomi re urigfawixini, “Sabarfáyimi enagi nání dixí íkwianwí xe nimeámi ouniri sñwí ranipaxí mimóninwinini. Nwárinini.” urfagía aí ¹¹ o re uriniginini, “Áamá nioní naní nimixfo, o ‘Dixí íkwianwí nimeámi ui.’ níríagi nimeámi warinini.” urfagi ¹² awa yariñí re wigfawixini, “‘Dixí íkwianwí nimeámi ui.’ go ririno?” yariñí e wíagía aí ¹³ áamá o xfomi naní wimixfo nání nijfá mimónipa neri nání áwaní uripaxí mimóniniginini. Ayí rípi nánirini. Jisaso áamá e epíroyí egfáyo áwinimi dakwíagi nánirini.

¹⁴ E nemáná enáná Jisaso áamá o añí ridiyowá yarigíiwámi ronagi niwiniri re uriniginini, “Arfá nií. Simixí joxi yariñípi ríxa naní imóniniginini. ‘Xámi sífpimi ámi bí wiárf múroninípi siniginiri nání íwí ámi mepa éirixini.’ rirarinini.” uráná ¹⁵ o nuri Judayí ámináowami Jisaso nání re uriniginini, “Naní nimixfo, ayí orini.” urfagi nání ¹⁶ Jisaso Sabarfáyo omí naní wimixí enagi nání awa “Ririxinií wikárwaniginini.” niyaiwiro iwamfo e wianiro egfawixini. ¹⁷ E wianiro éagía aiwi Jisaso re uriniginini, “Amípi gí ápo bí pñni mwiárf aniní miní néra biñípi nioní ení axípi e neri ámayo arírá wiarinini.” urfagi nání ¹⁸ Judayí ámináowa ríxa mekaxí nímoro “Omí pikíwaniginini.” rinigfawixini. O “Sabarfáyo ηwárinini.” rininípi niwiaikiri éfyí nánini marfái, xewaninjo Gorixo nání “Gí áporini.” nírírná ayí réniñí rífyí, “Nioní Gorixo tñni xixeni imóninini.” éniñí rífyí nání ení e rinigfawixini.

“Ápo amípi íaniní niepíxíniasiníriní.” uriní nánirini.

¹⁹ Ayinání Jisaso niwiápnimeari “Xaminoní bí osearimini.” nuriri xewaninjo nání re uriniginini, “Aga nepa seararinini. Xewaxo xegí dñíyo dání amípi wí epaxí menini. Xano yariñípimi sñwí niwiniri apini yariñirini. Pí pí xano yariñípi xewaxo ení axípi e yariñirini. ²⁰ Ayí rípi nání seararinini. Xano xewaxomí dñí sñxí nuyiri amípi xfo yariñípi síwá wiarinirini. Soyíné ududí epírfá nání emimí xewaxo agwí yariñípimi seáyí e imóniní bí éwiniginiri wiepísiníarini. ²¹ Xano áamá piyíyo ámi sñí nimixiri dñí sñxí umímoarinípa xewaxo ení xfo xegí dñíyo dání áamá xfo wimónariníyo anani dñí sñxí umímoarinirini. ²² Rípi ení xano áamá womí xwíyá umeararinímani. Xewaxo áamá niyoní xwíyá mearíwiniginiri winí enagi nání oní xwíyá meararinirini. ²³ Áamá nñni xanomi wé íkwianwíyo unwiráragíápa xewaxomí ení axípi e éirixiniri áamá niyoní xwíyá mearíwiniginiri mñni winirini. Áamá xewaxomí wé íkwianwíyo munwiráripa yarigíayí xano, uowárenapinomi ení wé íkwianwíyo munwiráragíarini.” nuriri ²⁴ re uriniginini, “Aga nepa seararinini. Áamá xwíyá nioní rarínapi

arfa niro nioni nirowarenapijomi dñj wikwiroro éfa giyf giyf rixa dñj niyimñj imónñjpi tfgáytrini. Wí xwiyfá meárññpírfá nani mimónñjoi. Sini óf pearigfáyimñni miwarñjoi. Dñj niyimñj imónñj íniná ñweapírfáyimñni warñjoi.” nurirí ²⁵ re urññnigñni, “Aga nepa seararññni. Sfa áma piyñññj imónñgfáy mañj Gorixomi xewaxoyá arfa niwiro xfdipírfyi rixa añwi e nerí rixa parimonjoi. Áma arfa niwiro xixeni éfáy dñj niyimñj imónñjpi íniná ñweapírfá nani meapíraoi. ²⁶ Ayf rñpi nánñrñni. Xano dñj niyimñj imónñjpi mfkf tñjo nimónñri áma xfo wimónarñjyo wiarñjpa xewaxo eni dñj niyimñj imónñjpi mfkf tñjo oimónñri wiññrñni. ²⁷ Rñpi eni xewaxo áma imónñjo enagi nani anani áma niyoní mí ómómñximf winfa nani eni imónñwññgññri íñññj wiepíxññiasññrñni. ²⁸ Nioni searñpi nani dñj ududf mñseainñpani. Ayf rñpi nani seararññni. Sfa áma xwárñpáyo wegfa nñniyf xewaxoyá mañj ráná arfa niwiro wiáñññmeapírfáy añwi e nimóga barññagi nani seararññni. ²⁹ Arfa niwiro xwárñpáyo dani niwiáñññmearóná nañj yarigfáy dñj niyimñj imónñjpi íniná píranñj ñweapírfá nani mearo sipí yarigfáy xwiyfá meárññro epírfárñni. ³⁰ Niwanññni gñ dñjyo dani amípi wí epaxf mimónññni. Ápomi arfa wiarññapi tñni xixeni ámayo xwiyfá umeararññrñni. Nioni gñ nimónarñjpi mñxífdípa nerí nirowarenapijño wimónarñjpi niñxífdíri nani ámayo xwiyfá numearírfná xixeni ayo umeararññrñni.” urññnigñni.

Jisaso nani áwanj rígfá nánñrñni.

³¹ Ámi re urññnigñni, “Soyñé dñj re naiwiarññagfa aiwi, ‘Xewanñjo nani áwanj nearaná ‘Neparñni.’ waiwipaxf menñni.’ naiwiarññagfa aiwi ³² ámi wo nioni nani áwanj seararññrñni. Nioni nani ni searírfná ‘Ayf neparñni.’ yaiwipaxftrñni.” nurirí ³³ re urññnigñni, “Xami segf wami wayf neameañj Jono tññmñni uowaráná o nioni nani áwanj ni searírfná nepaxñj imónñjpi tñni xixeni searññnigñni. ³⁴ Soyñé re rñseaimónarñni, ‘Xewanñjo nani áwanj rñnarñjpi aga áma wí rarigfápimi dani sopñj ononñri rarñni.’ rñseaimónarñni? Oweoi, seyñé Gorixo yeáyf seayimñxemeanfa nani wayf neameañj Jono nioni nani searñjpi mññj niro seararññni. ³⁵ O uywf ápiáwf wearññpánñj nerí ámayo wfá ókímñxarfná soyñé xegf xwiyfá uywf wññññj imónññaná yayf axínani egfawixñni. ³⁶ O nioni nani áwanj ni searñagi aiwi nioni nani áwanñññj searñpaxf imónñj bi omi seáy e wimónñni. Emñmf amípi gñ ápo e epaxf imónñwññgññri niapñjpi nani rarññni. Nioni emñmf ni searírfná api nioni nani áwanj réññj seararññrñni, ‘Xegf xano uowarenapijñorñni.’ éññj seararññrñni. ³⁷ Gf ápo, nioni nirowarenapijño eni nioni nani rixa áwanj searññrñni. Omi soyñé arfa bi wiro xfo imónñjpi sññwf bi wññro megfárñni. ³⁸ Xwiyfá xfo searññyf segf xwioxfyo mñwenñni. Ayññani áma o nirowarenapijñni dñj mñnikwíronjoi. ³⁹ Soyñé dñj niyimñj imónñjpi meáwanñgññro Gorixoyá Bkwíyo ía roro parñro yarigfárñni. Rfwamññj ayo nñrññri eánñjpi nioni nani áwanj rñññagi aí ⁴⁰ soyñé dñj niyimñj imónñjpi tfgáyf imónñpírfá nani nioni tfámñni mñbñpaxf seaimónarñni.” nurirí ⁴¹ re urññnigñni, “Nioni áma weyf mñmérfñññri bñññni menagi aiwi ⁴² nioni soyñé nani niñfárñni. Soyñé Gorixomi dñj sixf uyarigfóyñnémani. ⁴³ Nioni gñ dñjyo dani bñññni. Gf ápo nññrñpári nirowarenapijñni aiwi soyñé mññmíññarññoi. Áma wo xfo xegf dñjyo dani bánáyf, anani numíñññpaxoyñnéñni. ⁴⁴ Soyñé áma weyf oneamépoynñri ero Gorixo —Oni ñwfá imónññorñni. O weyf

oneameniri xfo wimónariñipi mixídipa ero yarigfoyné, soyfné sini e neróna arige nero diñi níkwíropíraoi? Oweoi!” nuriri ⁴⁵ re uriniginini, “Nioni nani re miniaiwipa époyi, ‘Xanoyá siñwíyo dani nene xwiýá neaxekwímoníarini.’ miniaiwipa époyi. Ámá seyfné seaxekwímonfo, ayf Mosesorini. Soyfné omi diñi níwikwímóa nuro re yaiwiarigíarini, ‘O arirá neainíarini.’ yaiwiarigíarini. ⁴⁶ Amipí Moseso niriri eañipi diñi níkwíroro siñwiríyí, nioni nani niriri eañi enagi nani nioni eni diñi níkwíroaníro egíarini. ⁴⁷ E nerí aí xfo niriri eañipi nani diñi níkwíropa yarigfoyné, soyfné arige nero xwiýá nioniyápi eni diñi níkwíropíraoi? Oweoi wí e epaxí menini.” uriniginini.

6

Jisaso oxí 5,000 awí éanigfáyo aiwá mini wiñf nánirini.

¹ Jisaso e nurárimo neméisaná ipí Gariri rininíwami —Ipí awá xegí yoí ami bi Taibiriasiyi rininíwáriní. Awámí jfariwámí dani nani nuri ñweañaná ² ámá obaxí emimí xfo simixí yarigfáyo wiarinipi siñwí níwiga nuro nani epíroyí nero omi númi uxídaríná ³⁻⁴ sía Judayf aiwá Anínaajo Neamúroagoí rininíyí nani imixipíri ríxa aqwi e imónináná Jisaso dfwíyo nani niyiri xegí wiepísarínowa tñni e éf ninwearo ⁵⁻⁶ Jisaso siñwí aníyí wininiginini. Ámá aga ayá wí epíroyí nero xfo tñmíni bimiariñagfa níwiniñi xfo enípi nani níjía nimóniri aiwí re yaiwiñiginini, “Gí wiepísaríña Piripo nepa ení neániri diñi ría níkwíroni? Iwamó owíwapíyiminí.” niyaiwiri re uriniginini, “Ámá tiyí aiwá nípiri nani ge bí nerí wianíwini?” uríagi ⁷ Piripo re uriniginini, “None aiwá óf iníñi 200 tñni bí nerane yaní níwiranénáyí, ámá re epíroyí egíayí aga obaxí imóninagfa nani woní woní bi onimíapi aí meapaxí imóninimeniníoi.” uríagi ⁸ wiepísaríñíyí wo —O Saimoni Pitaomi xogwáo Adíruoyi rininíorini. O re uriniginini, ⁹ “Íwí woyá bisíkerfá pírawá barí tñni imixiníñi wé wú tñni peyí orá biaú tñni neñagi aiwí ámá obaxí epíroyí egíá tño yo yaní wipaxí rimónini? Oweoi!” uríagi ¹⁰ Jisaso ará xwapí ene nani wiepísarínowami re uriniginini, “Ámá nñni éf onweápoyiniri urípoyí.” uríagi wiepísarínowa Jisaso urípa éaná oxí nñni éf ñweañaná ía rófayí 5,000 imóniniginini. ¹¹ Jisaso ámá nñni éf ñweáagfa níwiniñi bisíkerfá pírawá barí tñni imixiníñipi nímeari Goríxomi yayí níwimáná ámá e éf ñweagfáyo yaní nímeri níwia uniginini. Peyí orápiáú eni nímeari axípi neríná wigí onaneyiníro wimónariñipi tñni xixeni níwia uniginini. ¹² Ríxa apáni níniro agwí ími uyíagi níwiniñi wiepísarínowami re uriniginini, “Wí xwirfá mikixepa oépoyiniri níniro tñpia awí eaamépoyí.” uríagi ¹³ awa bisíkerfá pírawá barí tñni imixiníñi wé wú api ámayí níniro tñpia awí neaemero soxí ía xwé wé wúkaú síkwí waúmi aumaúmí nero magwí miarigfawixini. ¹⁴ Ámayí emimí Jisaso wíwapíyíipi siñwí níwiniñi nani re rinigfawixini, “Neparini. Wíá rókiamoaríñi xwíá tño biñfo orini.” rinariñagfa ¹⁵ Jisaso xfomi mixí ináyí imixipíri nani níwimónariñagi aí ayf “Ía nuxerane mixí ináyo oimixaneyí.” yaiwiaríñagfa diñi adadí níwiri níjía nimóniri nani ayo e níwárimí xegípi dfwí mñíyio nani yiniginini.

Jisaso ipí Gaririyo xwiríñwí nosaxa uní nánirini.

¹⁶ Sfápi tñni xegí wiepísarínowa ipí imaní e nani níwero ¹⁷ ewéyo nípiñemoaníro Kapaneami nani oríwámí dani xemoaníro nani nímeamí nuro ríxa sía yiníñaná Jisaso awamí sini níwímeáfmí enáná re eniginini.

¹⁸ Ríwípí xwé eri ipí imeamíkwí eri yarína ¹⁹ wiepísaríjowa ewéyo nireaxa nuro síní ipíyo áwíní e kiromita wé wúraní, wé wíúmí dání woraní, núfasáná weníjé éfáyí wínigíawixíní. Jisaso ewé títámíní ipíyo xwíríjwí nosaxa baríjagí wínigíawixíní. Síjwí e níwíníro éfí yaríjagí aí ²⁰ o re uríjínigíní, “Ananíre. Nioníríní. Wáyí mepaní.” uríagi ²¹ awa omí ríxa “Re xemónapeí.” uraníro yarína re eníjínigíní. Ríxa ipíyo jíaríwámíní aní wíjé dání níyáiwíro warígíe íwíékínímeagíawixíní.

Ámá yí Jisaso nání pítá egítá náníríní.

²² Ámá oríwámí dání bisíkerítá nfe sá wegítáyí wíápí tíní níwíápínímeáro re yáiwígíawixíní, “Agíná ewé ámí wí re míwé ná bání wenagí wíníwanigíní. Nene síjwí wíníjáná Jisaso xegí wiepísaríjowa tíní ewépámí mípíxemoánaríjagí níwínírane wiepísaríjowaní níxíxemoáníro waríjagí wínówaríwanigíní.” yáiwíaríná ²³ ewé wí aní yoí Taibiriasí dání bisíkerítá Ámínáo xegí xanómí yayí níwírí wíagi nfe nání bání ²⁴ ámá e epíroyí egítáyí Jisaso síní wíjé tfe míjweanagí wíníro wiepísaríjowa ení míjweanagí wíníro nerí nání ewé bítáyo níxíxemoáníro Jisaso nání Kapaneamíyo pítá yaníro ugíawixíní.

“Nioní aiwá anínamí dáníjíníjé imóníjáoníríní.” uríjé náníríní.

²⁵ Ayí ipíyo jíaríwámíní Jisaso Kapaneamíyo jweanáná níwíméáro re urígíawixíní, “Nearéwapíyaríjoxíní, joxí re nání gíná bítaxíní?” uríagí ²⁶ Jisaso re uríjínigíní, “Aga nepa seararíjíní. Seyíné emímí nioní seáiwapíyíápí síjwí níwíníroná síwáníjé níseairí seáiwapíyímínírí éápí nání níjítá nímoníro nání nioní nání pítá ríyaríjoi? Oweoi, seyíné bisíkerítá níwíníroná agwí ímí seayíjé enagí nání nioní nání pítá yaríjoi.” nurírí ²⁷ ewayí xwíyítá re uríjínigíní, “Aiwá píyí pénaríjípí meaaníro nání mepa nero aiwá níwíníjípímí dání dání níyímíjé imónípaxípí meaaníro nání éfírixíní. Aiwá apí ámá imóníjáoní ananí seaiapípaxíríní. Ápo Goríxo ‘Mímíwíároaríjoríani?’ níniáiwírí xfo e éwínigínírí nírfípeanóní aiwá apí ananí seaiapípaxíríní.” uríagi ²⁸ ayí re urígíawixíní, “Nene pí neríná Goríxo ámá e oépoyínírí wimónaríjípí yaníwíní?” uríagí ²⁹ Jisaso re uríjínigíní, “Seyíné rípi neróná Goríxo wimónaríjípí yaríjoi. Ámá xfo nírowarénaríjóní dání níwíníkwírorónáyí, xfo wimónaríjípí yaríjoi.” uríagi ³⁰ ayí re urígíawixíní, “Nene síjwí níwínírane dání ríkwíroaní nání pí emímí neáiwapíyíríní? Joxí aga píyí eríní? ³¹ Bítwíyo xwíyítá re níwínírí eáníjépa, ‘O aiwá nípírí nání anínamí dání wíjínigíní.’ níwínírí eáníjépa negí aríowa ámá dání meanje nemeróná aiwá maná ríníjípí — Aiwá apí Goríxoyá dáníjé xegípí weagípíríní. Aríowa ámá dání meanje nemeróná aiwá apí nagítáríní.” uríagí ³² Jisaso re uríjínigíní, “Nioní aga nepa seararíjíní. Aiwá eníná anínamí dání seaiapíjoi, ayí Moseso-maní. Agwí ení aga aiwá nepaxíjípí anínamí dání seaiaparíjoi, ayí gí áporíní. ³³ Aiwá nepaxíjé ápo Goríxo seaiaparíjípí, ayí aiwá anínamí dání níwéapírí ámá xwítá tíyo jweagítá dání níyímíjé tígítáyí imónípíríta nání síxí umímoaríjoríní.” uríagi ³⁴ ayí re urígíawixíní, “Ámínáoxíní, aiwá joxí neararíjípí íníná neaiapíríxíní.” uríagí ³⁵ Jisaso re uríjínigíní, “Aiwá nepaxíjé dání níyímíjé imónípírítápí, ayí nioníríní. Ámá nioní títámíní bítá gíyí gíyí ámí agwí wípaxí meníní. Nioní dání níkwírófá gíyí gíyí ámí ínigí nání bí gwíní yeáyí wípaxí mímóníní. ³⁶ E nísearírí aiwí nioní re searíjanigíní, ‘Seyíné emímí nioní enápi síjwí nínaníro aiwí “Oríani?” níniáiwíro dání mímíkwíroaríjoi.’ searíjanigíní. ³⁷ E nerí aí ámá ápo

'Dixíriní.' níniriri niapiníyí níní xixeni díní nínikwíroro nioni tífáminí bipíríárini. Nioni tífáminí bífáyí míxí wí umáinímfámani. ³⁸ Nioni anínamí dání níweapíríná nioni gí nimónarínípi emfániri weapínáonímani. Nioni nírowárenapíño wimónarínípi emfániri níweapírí nání áamá xfoyá díní tíní nioni tífáminí bífáyí míxí wí umáinímfámani. ³⁹ Nioni nírowárenapíño e éwiníginiiri wimónarínípi, ayí rípirini. Nioni áamá xfo niapiníyí wíyo mýoríripa eri sía yoparíyi imónáná ámi wiápínimeapírífa nání díní sixí umímori emfa nání wimónaríníriní. ⁴⁰ 'Gí ápo e éwiníginiiri wimónarínípi, ayí rípirini.' seararínini. O áamá xewaxoní síñwí nínaníro díní níkwírófá gíyí gíyí díní níyímínípi tígíáyí imónípirífa nání wimóniri nioni sía yoparíyimi ayí ámi wiápínimeapírífa nání díní sixí umímómfa nání wimóniri yaríníriní." uríniginí.

⁴¹ Judayí xewaníño re ríníípi nání, "Aiwá anínamí dání weapínípi, ayí nionirini." ríníípi nání anínúmí níríníro o nání ⁴² re rínígíawixini, "Jisaso ro Josepomí xewaxo meníraní? Xaniyaú nání nene majíaraní? O aríge nerí 'Anínamí dání wepíníñáonirini.' rífa rarini?" rínarínagía ⁴³ Jisaso re uríniginí, "Pí nání anínúmí níríníro rínaríní? ⁴⁴ Áamá wo aí xewaníño yá díníyo dání nioni tífáminí bipaxí menini. Ápo, nírowárenapíño xe o tífáminí ouniri díní ukíkayónánani nioni tífáminí bipaxíriní. Ayí sía yoparíyimi wiápínimeapírífa nání nioni díní sixí umímómfáriní. ⁴⁵ Ríwamíní wíá rókiamoagíawa eagíayo re rínini, 'Goríxo áamá níyoní wíwapíyinífarini.' rínini. Ayínáni áamá ápo wíwapíyaríná aríá wigíá gíyí gíyí níní nioni tífáminí barígífarini. ⁴⁶ Goríxo wíwapíyíní aiwi ayí wí Goríxomí síñwí wínígíá nání mirarínini. Ná woní Goríxo tíní e dání bínáoní ápomí síñwí wíníjarini. ⁴⁷ Aga nepa seararínini. Nioni díní níkwírófá gíyí gíyí díní níyímíní íníná ñweapírífa nání tígíáyíriní. ⁴⁸ Aiwá nínirínípimi dání díní níyímíní imónípaxípi, ayí nionirini. ⁴⁹ Eníná segí seárfawéyí áamá díní meañe nemeróná aiwá manái rínínípi níníro aiwi níñweagíasáná pegíawixini. ⁵⁰ Aiwá anínamí dání weapíní rípi xegí bixini. Áamá nínirínáyí, nípepíríámani. ⁵¹ Aiwá díní níyímíní imónípirí nání anínamí dání weapínípi, ayí nionirini. Áamá gíyí gíyí aiwá rípi nínirínáyí, aníní íníná ñweapírífarini. Aiwá áamá xwíá rírímí ñweagíá níní díní níyímíní tígíáyí nimóníro íníná ñweapírífa nání míní wímíápi, ayí gí warápirini." uríniginí.

⁵² Judayí wigípi xwíyíá xímíxímí níníro re rínarínagía, "Áamá ro aríge nerí xfoyá wará naníwá nání neapínífarini?" rínarínagía ⁵³ Jisaso re uríniginí, "Aga nepa seararínini. Seyíné áamá imóníñáoniyá warápi mínípa ero ragípi mínípa ero nerónáyí, díní níyímíní imónínípi tígíáyíné menini. ⁵⁴ Gí wará níro gí ragí níro éfá gíyí gíyí díní níyímíní imónínípi tígíáyí enagía nání sía yoparíyimi owiápínimeapoyíniri díní sixí umímómfáriní. ⁵⁵ Gí wará rípi aiwá nepaxíní imóniri gí ragípi iniígí nepaxíní imóniri enagí nání seararínini. ⁵⁶ Áamá gí wará níri ragí níri éf go go nioni tíní níkwímíxínírai nawíni imóníníwi. Nioni ení xfo tíní níkwímíxínírai nawíni imóníníwi. ⁵⁷ Ápo, díní níyímínípi míkí tíño nírowárenapíníriní. Ápo e ení enagí nání nioni ení díní níyímínípi míkí tíñáoní imónínini. Ayínáni go go níbiri nioni nínirínáyí, nioni ení díní míkí tíñáoní enagí nání xfo ení díní níyímíní íníná ñweanfa nání tíní wo imónínífarini. ⁵⁸ Aiwá anínamí dání weapíní rípi nání seararínini. Rípi aiwá eníná negí aríowa níníro níñweagíasáná pegíápi yapí mimónini. Go go aiwá rípi nínirínáyí, díní íníná ñweanfa nání tíní wo

imóniníárini.” uriniginini. ⁵⁹ Jisaso rotú aní Kapaneamiyo mirininiwámi dání nuréwapiyiríná e nura uniginini.

Xwiyá díní ikwíróáná díní niyimíní imónipaxípi uriní nánirini.

⁶⁰ Ayináni xegí wiepísaríníyí obaxí amípí o nuréwapiyiríná nura úpí aríá níwiróná re rígfawixini, “Xwiyá o rarínípi ududí inínípi rarini. Ámá go xixeni aríá winíreniní?” rarínagí aiwí ⁶¹ Jisaso xegí wiepísaríníyí obaxí o rípi nání aninúmí irinarínagí níjía nimónirí re uriniginini, “Xwiyá ududí seainipaxí searíapimí dání róreamioariní? Nioni píní níníwíarimí upírí ríseaimónariní? ⁶² Seyíné ámá imóniníáoní xewaniní weapínagé nání ámí peyarínagí nínanínáyí, pí wipírí seaimóniníáríani? Sini píní níníwíarimí upírí nání seaimóniníáríani?” nurí ⁶³ re uriniginini, “Díní niyimíní íniná nweapíría nání wiarínípi, ayí kwíyí Gorixoyápirini. Ámáyí wigí ení eánigíá tñí wí e imónipaxí menini. Xwiyá nioni searíapi ámá díní níkwírorínípi díní íniná nweapíría nání kwíyí ewearínípirini. ⁶⁴ E nerí aí wiyíné xwiyá nioniyá sini díní mnikwíroariní.” uriniginini. Jisaso iwamíto dání ámá xíomí díní mnikwírófáyí nání níjía imónirí xíto nání miyí uríníto nání ení níjía imónirí eno enagí nání e nurí ⁶⁵ re uriniginini, “Wiyíné díní mnikwíroarinínagí nání re searíniginini, ‘Ápo ámá go go nioni tñí e xe ounirí síjwí mwinípa nerínáyí, o nioni tñámíni wí bípaxí menini.’ searíniginini.” uriniginini.

⁶⁶ Xwiyá api nura úf enagí nání xegí wiepísaríníyí obaxí omí píní níwíarimí nuro ámí o tñí nawíní bí aní memegíawixini. ⁶⁷ Ayináni Jisaso xegí wiepísaríní wé wúkaú síkwí waú awamí re uriniginini, “Soyíné ení ‘Ríxa píní níwíarimí owaneyí.’ ríseaimónariní?” uríagi ⁶⁸ Saimoní Pitao re uriniginini, “Ámínáoxini, none go tñámíni waníwini? Xwiyá díní niyimíní tñwáone imónaní nání imóninípi joxini tñjoxirini. ⁶⁹ None ríxa díní níkwírorane níjía re imóniníwini, ‘Joxí síyikwí míniní Gorixo rírípeanoxiríani? Yeáyí neayimíxemeanía nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarínwáo, ayí joxirini.’ niyaiwirane níjía imóniníwini.” uríagi ⁷⁰ Jisaso re uriniginini, “Nioni ámá wé wúkaú síkwí waú soyíné mísearípeapa reniginini? E nerí aí woxí oboxíniní imóniníni.” uriniginini. ⁷¹ Isíkariotí dání Saimonomí xewaxo Judaso —O wiepísaríní wé wúkaú síkwí waú awa worini. O xíto nání miyí uríníto enagí nání e uriniginini.

7

Jisasomí xogwáowa xíomí díní mnikwírógíá nánirini.

¹ Jisaso e niyárimo néísáná Judayí ámínáowa xíomí pikianíro nání mekaxí mearínagí níjía nimónirí nání “Judia píropenisíyo oememini.” mnikwí Gariri píropenisíyo aní emearíná ² aiwá Judayí aní pákí pákí iníníyo níwéaríná imíxayarígfápi —Aiwá api, ayí eníná íwíaríawé Moseso tñí nemeróná seníá aníyo níwéaxa wagíapi nání díní winini nání xwiogwí ayí ayo Judayí wigí aníyí píní níwíarimí nuro sía wé wíumí dání waú wo aní pákí pákí iníníyo níwéaro aiwá imíxarígfápirini. Aiwá api ríxa anwí e imóniníáná ³ xogwáowa re urígfawixini, “Díxí wiepísaríní wíníyí ení emímí amípí joxí yarínípi síjwí winípirí nání aní re píní níwíarimí Judia píropenisíyo nání ui. ⁴ Ayí rípi nání rírarínwini. Ámá wo ámá níní xíto nání níjía oimónípoiirí níwimóniníáyí, xegí yarínípi

ínimí yariñímani. Emímí joxi yariñípi nepa nerínáyí, jìwanìjoxi nurí áamá niyíyá síñwíyo dání síwá winíríini.” urígfawixíini. ⁵ Awa xegí xogwáowa aí dñí mìwìkwíropa nero nání e urígfawixíini. ⁶ Jisaso re uríñnigíini, “Soyíné upíríiná ananí gíní gíná upíríá nání imóníñagí aiwí nioní umfáiná síní mimóníini. ⁷ Ayí rípi nání seararíñíini. Ámá xwíá tíyo dání níniyí soyíné tíni símí tíni inípxí mimóníñoi. E nerí aiwí nioní wigí yarígfápi nání ‘Sípíríini.’ nuríri waropárfí wiararíñagí nání símí tíni niaríñoi. ⁸ Segípi aiwá nene xwiogwí o omí imíxayaríñwápi nání yoápoyí. Nioní gí umfáiná síní mimóníñagí nání wí umíméini.” ⁹ nurárimí Gariri píropenísíyo ñweañínigíini.

Jisaso aiwá añí pákí pákí iníñíyo níñwearóná imíxarígfápi nání yoañí náníini.

¹⁰ Jisaso, xexírímeáowa ríxa aiwá api nání yoáfámi enáná xíto ení ámáyo síñwíyo dání míyoá yumíí ínimí niyíri Jerusaremi níremorí ñweañáná ¹¹ Judayí aiwá imíxarígfíe xíto nání pía néra nuro “O geríni?” níriğa nuro ¹² ámá e epíroyí egíáyí ikeagígwí ayá wí níriğa nuro wí “Ámá nañoríini.” ríro wí “Oweoi, nañomani. Ámá niyoní dñí nukínimíxírí xejwímí nipemeámí waríñoríini.” ríro nero aiwí ¹³ Judayí ámináowa nání wáyí nero nání ámá wí o nání ámá símímaní e dání mírínígfawixíini.

¹⁴ Jisaso sía aiwá imíxarígfáyí ríxa áwíni e imóníñáná añí rídiyowá yarígfíwámí nání nurí nípáwírí ámáyo uréwapíyaríiná ¹⁵ Judayí ámináowa dñí ududí níwiníro re rígfawixíini, “Aríre nerí níjía o raríñípi nímonírí ría raríni? Síkuríá meñooyí.” raríñagí ¹⁶ Jisaso re uríñnigíini, “Xwíyíá nioní searéwapíyaríñápi nioní gípiimani. Nioní nírowárenapíñoypíríini. ¹⁷ ‘O wimónaríñípi oemíini.’ wimónaríñí gíyí gíyí nioní searéwapíyaríñápi nání níjía nímonírí re yaiwípaxíríini, ‘Goríxoyá dñíyo dání ría nearéwapíyaríini? Xíto xegí dñíyo dání ría nearéwapíyaríini?’ níyaiwírí níjía imónípxíríini. ¹⁸ Ámá go go xíto xegí dñíyo dání nírirínáyí, ámá weyí onímépoynírí yaríñíini. E nerí aí ámá níni ámá xíto urowárenapíñoimí weyí oumépoynírí yaríño, o aga nepaxíñoríini. Yadímíñí yaríñoríini. ¹⁹ Eníiná Moseso ñwí ikaxí nírinírí eáníñípi míseaiapípa reñínigíini? E nerí aí soyínéyá wo aí ñwí ikaxí eáníñípi píraníñí xídaráñímani. Pí nání soyíné nioní nípíkianíro yaríñoi?” uríagi ²⁰ ámá e epíroyí egíáyí re urígfawixíini, “Imíó xíxéroaríñí roxíini, ámá gíyí rípiíkianíro yaríñagí raríni?” uríagi ²¹ Jisaso re uríñnigíini, “Nioní emímí ná bíni éagi seyíné síní ududí ikárinaríñoi. ²² Moseso ñwí ikaxí ‘Segí niaíwíyo níxírímáná sía wé wíúmí dání waú wo múróáná sía ayimí iyí símí síó wákwiíríxíini.’ ríñíini. E nísearírí aiwí ayí Moseso maríái, negí aríowa síwí api érowiápíngíáríini. Ayínáni seyíné segí niaíwíyí ñwí ikaxí ríniñípi níxídíríñípimí dání nañí oimónípoynírí Sabarfáyo aiwí iyí símí síó wákwiarígfáriní. ²³ Seyíné ‘Nañí nerane ñwí ikaxí Moseso nírinírí eañípi pírfí mívialíkiya oyaneyí.’ níyaiwíro Sabarfáyo ení iyí símí síó wákwiarígfáriní. Seyíné e yarígfá enagi nání pí nání nioní ámá womí Sabarfáyo nañí wímíxápi nání wíkfí nónaríñoi? ²⁴ Síñwí tíni ní níwínaxídíro mírípa époyí. Xíto yaríñagípi ení mí nómíxíríná ríríxíini.” uríñnigíini.

Jisaso nání “Kiraísofáni? Worfáni?” ríniğfá náníini.

²⁵ Ámá Jerusaremi ñweagíáyí wí re níra ugíawixíini, “Ámá ro ámá nípíkianíro egíto menírani? ²⁶ Síñwí wínípoyní. Ámá níni aríá egíe

siñáni nĩrori rariñagĩ aĩ mebá neamenñweagfáwa omĩ xwiyfá bi murariñoi. Awa ‘Ámá ro Kiraiso, ámá yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rariñwáo, ayf orfani?’ miyaiwipa riyariñoi? ²⁷ E neri aĩ ‘Ámá o Kiraiso, ámá arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rariñwáorfani?’ wiaiwipaxf menini. Ayf rĩpi nánĩrini. Nene xinái xfomi xĩriñe nání nijfá imóniñwini. E neri aiwi Kiraiso, ámá Gorixo yeáyf neayimixemeanfa nání urowárenapĩño imóniñfaniyf ámá wo ‘E dãnoriñi.’ rĩpaxf menini. Ayináni ‘O Kiraisorfani?’ wiaiwipaxf mimóniñwini.” rariñagfa ²⁸ Jisaso añf rĩdiyowá yarĩgfíwámĩ dání nuréwapiyiríná enjf tĩni nĩriri re uriñinigiñi, “Seyfne nepa nioni nání nijfá ero ‘O e dãnoriñi.’ rĩpaxf imóniñro yarĩgfáyfnerani? Nioni gf dñj tĩni biñámani. Nepaxiñf imóniñro —O soyfne majforini. O nioni nĩrowárenapĩñfĩrini. ²⁹ O tñj e dání biñáoni enagf nání o nioni nijfárfini. O nioni nĩrowárenapĩñfĩrini.” urfagi nání ³⁰ omĩ fá xĩranĩro nero aiwi fá xĩrĩpaxiná sinĩ mimóniñagf nání fá bi mixĩrĩgfawixini. ³¹ E neri aĩ ámá e epfroyf egfáyf obaxf wĩ dñj nĩwĩkwfĩroro re nĩra ugfwawixini, “Kirisso, ámá yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rariñwáo nimóniñfina emimĩ ámá ro yarĩñĩpimi nĩmũrori enfárfani? Oweoi.” rĩgfawixini.

Jisasomi fá oxĩrfpoyĩrĩ urowárfagfa nánĩrini.

³² Parisiowa ámá e epfroyf egfáyf Jisaso nání ikeagĩgwĩ e rariñagfa arfá nĩwĩro nání awa tĩni apaxfpaniñf imóniñgfá xwéowa tĩni dñj axfpi nĩxĩrĩro Jisasomi fá oxĩrfpoyĩrĩ rĩdiyowá yarĩgfíwámĩ awĩ mearoarĩgfá wami urowárfagfa awa nuro o uréwapiyariñe rémóagfa ³³ Jisaso re uriñinigiñi, “Seyfne tĩni re bi onĩmiápi nĩñweámoni gf nĩrowárenapĩño tfe nání umfárfini. ³⁴ Rixa úaná seyfne nioni nání pfá nĩniro aiwi wĩ siñwĩ nanĩpĩrfámani. Seyfne nioni ñweámfae upaxf wĩ mimóniñoi.” urfagi ³⁵ Judayf ámináowa re rĩnĩgfawixini, “O gĩmĩ nání umĩnĩrĩ rariñi? Aga gĩmĩ nání úaná nene o nání pfá megĩnanfwarini? Negf ámayf Gĩrikĩyf añfyo ñweagfámĩ nání nurĩ émáyo uréwapiyimfániñi rfa neararini? ³⁶ Xwiyfá o re rĩfpi, ‘Seyfne nioni nání pfá nĩniro aiwi wĩ siñwĩ nanĩpĩrfámani. Seyfne nioni ñweámfae upaxf wĩ mimóniñoi.’ rĩfpi pí niyaiwiri rfa rĩñoi?” rĩnĩgfawixini.

Iniĩgf oyfá tñj nání uriñf nánĩrini.

³⁷ Sfá aiwá api imĩxarĩgfáyf yoparfyi —Ayi seáyf e imóniñfĩrini. Sfá ayi imóniñáná Jisaso éf nĩrori enjf tĩni re rĩñinigiñi, “Ámá iniĩgf nání gwĩnĩ yeáyf wĩf gĩyf gĩyf nioni tfámĩni nĩbĩro iniĩgf onĩpoyf. ³⁸ Nioni dñj nĩkwĩrófá gĩyf gĩyf Bĩkwfyo nĩrĩnĩrĩ eániñf rĩpi tĩni xĩxeni imóniñfĩráoi, ‘Wĩgf xwioxfyo ná ínĩmĩ dání iniĩgf dñj nĩyĩmĩñf imĩxarĩñfpi oyfá tñj pwenfárfini.’ nĩrĩnĩrĩ eániñfpi tĩni xĩxeni imóniñfĩráoi.” uriñinigiñi. ³⁹ Jisaso e nĩrĩrfná kwĩyf Gorixoyá xfomi dñj wĩkwĩrófáyf meapĩrfápi nání e uriñinigiñi. Iná Jisaso sinĩ añfnamĩ nĩpeyiri mikĩnĩpa éiná enagf nání Gorixo sinĩ xegf kwĩyfpi ámayo sxf mumĩmopa yagĩnĩrini.

Jisaso nání dñj xĩxegfĩ tĩni nepayoro rĩgfá nánĩrini.

⁴⁰ Ámá e epfroyf egfáyf o e rariñagf arfá nĩwĩro wĩ re nĩra ugfwawixini, “Aga neparini. Ámá ro wfá rókiamoagf nene xwayf nanĩrĩ ñweañwáoriñi.” nĩra warfna ⁴¹ wĩ re nĩra ugfwawixini, “ ‘Ámá ro Gorixo yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi rariñwáo, Kiraisoriñi.’ neaimónarini.” nĩra warfna wĩ re nĩra ugfwawixini, “Gariri

piropenifoyo dánj wo Kiraiso, áamá arfowayá xwfa piaxfyo dáni iwiaronfoyi rarinhwáo imónipaxfrani? Oweoi, e dánj wo áamá arfowayá xwfa piaxfyo dáni iwiaronfoyi rarinhwáo imónipaxf menini. ⁴² Bikwfoyo re mirinipa reni, 'Kiraiso, arfowayá xwfa piaxfyo dáni iwiaronfoyi rarinhwáo negf arfo Depitoyá fwiárfawé wo imóniníáriní. Anj Betirexemí —Eniná Depito xegf hweaagerini. Omi e dáni xiriníáriní.' mirinipa reni?" nira nuro nání ⁴³ áamá e epfroyf egfáyf o nání dñj xixegfni tñi nepayoro nírironá ⁴⁴ wí "Rixa fá oxiraneyi." niwimóniri aiwi omi fá bi mixirigfawixini.

Judayf mebaowa Jisasomi dñj miwkwifrogfa nánirini.

⁴⁵ Ridiyowá yarigfiwami awí mearoarifgáwa ámi nuro apaxfpániñj imónigfa xweowami tñi Parisiowami tñi wímeáná awa re urigfawixini, "Pí nání omi fá mixirí anipáoyiné barinot?" urigfa ⁴⁶ awí mearoarifgáwa re urigfawixini, "Eniná aiwi áamá o nearéwapiyarinhpa wo minearéwapiyagfrini." urigfa ⁴⁷ Parisiowa ikayfwf nuriro re urigfawixini, "Soyné eni rixa dñj niseakinimixiri xejwími niseaipemeámi mupa reñot?" nuriro ⁴⁸ re urigfawixini, "Seamenhewawáone worani, Parisione worani, omi dñj bi wkwifrórani? Oweoi! ⁴⁹ E neri aí áamá epfroyf egfa jfayf hwf ikaxf nírini eániñpi nání píranñj nijfa mimónipa nero nání Gorixoyá sñwfoyo dáni anñpírfá nání ramixárinñyfrini." urigfa ⁵⁰ Nikodimaso —O eni Parisi worini. Xámi árfwiyimi nuri Jisasomi niwímeari yarinhf winorini. O niwiápnimeari re urinhigini, ⁵¹ "Negf hwf ikaxf nírini eániñfyo bi rípi ririnini, 'Áamá womi xfo rñnarinhpi arfa miwipa eri o yarinhpi píranñj nijfa mimónipa eri nemáná anani xwiyfa umeáripaxfrini.' ririnini?" urigfa ⁵² awa ikayfwf re urigfawixini, "Joxi eni Gariri dánj iwoxirani? Bikwfoyo píranñj fá rori pfa meri nerfnáyf, joxi re niyaiwiri nijfa imónirfni, 'Wfa rókiamoarinhf wo Gaririyo dáni imónarinhmani.' niyaiwiri nijfa imónirfni." urigfawixini.

Apixf fwf inñj wími xwirixf umeagfa nánirini.

⁵³ Áamá nñni wigf anj xixegfniyo umiagfa aiwi

8

¹ Jisaso dfwf xegf yof Oripiyo nání nuri ² sá wenjo wfa mónihñmi ámi niwiápnimeámi nibiri anj ridiyowá yarigfiwami nipáwiri áamá nñni xfo tfámni barinagfa nání o éf niñweámáná uréwapiyarfná re enñigini. ³ Nwf ikaxf eániñpi mewegfa tñi Parisiowa tñi awa apixf áamá wí fwf inarinhagi winimeáfa wími niméra nibiro áwini e éf nurárimáná ⁴ omi re urigfawixini, "Nearéwapiyarinhoxini, apixf rí fwf inarinhagi winimeáfrini. ⁵ Apixf rinhñj imónihñyf nání hwf ikaxf Moseso nírini eañpimi dáni re rinini, 'Síná tñi iwanj nearo pikífrini.' rinhñagi aí joxi píoi rirfni?" urigfawixini. ⁶ Rfwéná o Moseso rinhpi niwiaikiri xegf bf rífpimi dáni xwiyfa uxekwímoaneyniro iwamfo niwíwapiyiro e urigfa aiwi o ífpá éf niñweámáná xwfaýo webfa tñi rfwaminhf neari ⁷ awa arfkí ámi ámi yarinhf wiayarinhagfa o ámi éf nrori re urinhigini, "Soyné woxi goxi fwf bi miyarinhoxi xámi ími síná eai." nurimi ⁸ ámi ífpá éf niñweari xwfaýo rfwaminhf eaarfná re enñigini. ⁹ Awa Jisaso e urigfa arfa niwiro woni woni Jisaso tñj e pñni niwiárimini nuróná ámináowa xámi numearo nñni rixa núáná apixini xegf xewini Jisasoýa símf e éf ronagi niwiniri ¹⁰ ámi éf nrori ími re urinhigini, "Ineyi, ámayf gñminirini? Ayf wo xwiyfa mirimearfrini?" urigfa ¹¹ í re urinhigini, "Ámináoxini, wo xwiyfa minimearfrini." urigfa Jisaso re urinhigini, "Nioní eni xwiyfa

wí rímeari+meini. Dixí anj ui. Re dani ámi íwí bi minipa érixini.” uriniginini.

“Nioni áma nani uyíwíninjiní imóninjanonirini.” urinjiní nánirini.

¹² Jisaso ámi re uriniginini, “Nioni áma xwíá tío nweagí nionni uyíwí wíáninjiní wókímixarinjanonirini. Áma nioni nixídfáyí sía yininjinimini anj emepíríá menini. Wíá dinjiní nioninjiní tígíáyí imixipaxí imóninjinipi wókímixiníárinini.” uríagí nani ¹³ Parisiowa re urígíawixini, “Joxi e ríipi jíwaninnoxí símeanjiní míkoxíninjiní nimóninriní áwanjiní rinarinjinagí nani ‘Neparinini.’ nionniyairane aríá seaianiméwinini.” uríagí ¹⁴ Jisaso re uriniginini, “Nioni aini niwaninjoniní nani áwanjiní rinarinjinápi, ayí neparinini. Ayí ríipi nani seararinjinini. Ge dani ríá binanigininriní gimini nani umfáraninriní imóninjinipi nani nijíá nimóninriní nani seararinjinini. E nerini aini soyíne nionni binjáé nániranini, nionni umfáé nániranini, majíá nimóninro nani ninarinjinopi. ¹⁵ Soyíne áma xwíá tío dánjyí yarígíápa sinjwí tinnini niwinaxídiró rarinjinagí aini nionni áma womini aini sinjwí tinnini niwinaxídirí xwiyíá mumeeararinjinini. ¹⁶ Nioni xwiyíá numearinriní sinjwiriyí, nionni gí dinjiní tinni mepa nerini ápo, nirowárenapinjinoyá dinjyio dani nerini nani nepa xixeni imóninjinipi tinni umearipaxírinini. ¹⁷ Segí njwí ikaxí eáninjinjyio aini re nirinrinini eáninini, ‘Áma wáú xwiyíá áwanjiní niriníná axípinini nirinínáyí, xwiyíá api nepa imóninini.’ nirinrinini eáninini. ¹⁸ ‘Nioni niwaninjoniní nani áwanjiní searininriní ápo, nirowárenapinjinopi enini nionni nani áwanjiní searinini yarinjagí nani soyíne nionni seararinjinápi nani ‘Neparinini.’ yaiwipaxírinini.’” uríagí ¹⁹ awa re urígíawixini, “Dixí ápo ge nweanini?” uríagí o re uriniginini, “Soyíne nionni nani nijíá mimóninipa ero gí ápo nani nijíá mimóninipa ero yarinjopi. Soyíne nionni nani nijíá nimóninro sinjwiriyí, gí ápo nani enini nijíá imóninro éfárinini.” uriniginini. ²⁰ Anj rídiyowá yarígíiwámi Gorixo nani nigwí tarígíá tinniní e dani nuréwapinjiníná xwiyíá api urarinjinagí aiwi omí íá xiripíriníná sinini mimóninjinagí nani íá bi mixirígíawixini.

“Nioni umfáé nani soyíne wí upaxí menini.” urinjiní nánirini.

²¹ O ámi re uriniginini, “Nioni pinini niseawiárimini úaná soyíne nionni nani pía niniro aini segí íwí yarígíápi sinini yokwarimí mininjaná pepíríárinini. Nioni umfáé soyíne bipaxí wí mimóninjinopi.” uríagí ²² Judayí ámináowa re nira ugíawixini, “O ‘Nioni umfáé soyíne bipaxí mimóninjinopi.’ ríagí nani xewaninjinopi pikínimininrinini nani minearipa riyarinini?” nira waríná ²³ o re uriniginini, “Nioni eramini dánoninrinini. Soyíne biramini dánoyínérinini. Soyíne xwíá tío dánoyínérinini. Nioni xwíá tío dánoninmanini. ²⁴ Ayínánini re searíninini, ‘Segí íwí yarígíápi sinini yokwarimí mininjaná pepíríárinini.’ searíninini. Ayí ríipi seararinjinini. Soyíne dinjiní ninikwíroro ‘Ayí orinini.’ miniaiwipa nerónáyí, segí íwí yarígíápi sinini yokwarimí mininjaná pepíríárinini.” urarinjinagí ²⁵ awa re urígíawixini, “Goxirinini?” uríagí Jisaso re uriniginini, “Nioni iwamíó dani searagáonin onirinini. ²⁶ Soyíne yarígíápi nani xwiyíá searimearimini nani xwiyíá xwapí xirinjanoninrinini. Soyíne aríá miniarinjinagí aiwi nionni nirowárenapinjinopi nepaxinjinorinini. Amipi omí aríá winápi áma nini aríá egíe dani rarinjinárinini.” uríagí aiwi ²⁷ ayí majíá nimóninro “Ápo Gorixo nani ríá neararinini?” miyaiwiarinjinagí nani ²⁸ Jisaso re uriniginini, “Soyíne áma imóninjanoniní ikíáyo ninyekwíroárinipírinini seáyí e ninimíeyoáriníná nijíá ‘Ayí orinini.’ imóninipíríárinini. Nioni gí dinjiní tinni amipi bi yarinjamanini. Ápo nirewapinjininjinipinini rarinjinárinini. ²⁹ Íníná nionni nirowárenapinjinopi yayí winipaxípinini yarinjagí nani nionni pinini nininiwíárimini

minú sini dñj níkíkayoni.” urññigini. ³⁰ Xwiyfá apí urarfná áamá obaxí dñj wíkwírogfawixini.

Áamá áxenwarí inigfáyf nání urññí nánirini.

³¹ Jisaso Judayí omí dñj wíkwírófáyo re urññigini, “Seyfne gí xwiyfá rarñjapí dñj fá nixirirónáyí, nioniyá gí seaiepsarñjá nepaxñjfyfne imónñjoí. ³² Xwiyfá nepaxñj imónñjpi nání nijfá nimóniro e nemáná xwiyfá apí dñj fá nixirirñjipimí dání áxenwarí minigfáyfne imóniprfárini.” urfagi ³³ wa re urigfawixini, “Negí arfo Ebrfamoyá fwiarfawenerini. Eníná dání áamá wayá xináíwanenñj nimónirane omñj miiwiiagwaéne, joxi arige nerí ‘Áxenwarí minigfáyfne imóniprfárini.’ neararñjini?” urfagfa ³⁴ Jisaso re urññigini, “Aga nepa seararñjini. Áamá fwí yarñj go go fwí xfo yarñjpiyá xináíñj nimónirí áxenwarí wini. ³⁵ Áamá xináíwanñj nimóniro omñj wiiarigfáyf anñj aniwámí xiáwo tñni ñweaarigfámani. E nerí aí xewaxo íníná anñj e ñweaarñjirini.” nurirí áamá e rówapigfáyf re oyaiwípoyinirí, “‘Seyfne xináíwayfnenñj nimóniro omñj wiiarigfáyfne yapí imónñjoí.’ rfa neararini?” oyaiwípoyinirí ewayf xwiyfá apí nurirí ³⁶ re urññigini, “Ayínáni xewaxoni xináíwayfnenñj nimóniro omñj wiiarigfáyfne áxenwarí seainñjpi anipá seaimixiyiáná aga áxenwarí minigfáyfnñj imóniprfárini.” nurirí ³⁷ re urññigini, “Nioni nijfárini. Seyfne arfo Ebrfamoyá fwiarfaweyfnerini. E nimóniro aí seyfne gí xwiyfápi segí xwioxíyo aumaúmí miníf enagi nání nioni nñpíkianiro nání yarñjoí. ³⁸ Nioni ápo tñni ññwearfná sñjwí winñjapí nání rarñjárini. Seyfne ení amípí segí ápo rarñjagi arfá wigfápi yarigfárini.” urññigini.

“Segí ápo oborini.” urññí nánirini.

³⁹ Awa re urigfawixini, “Negí arfo Ebrfamorini.” urfagfa Jisaso re urññigini, “Nepa Ebrfamoyá fwiarfaweyfne enánáyí, xfo yagípa epaxirini. ⁴⁰ E nerí aí nioni xwiyfá nepáni Gorixomi arfá winjapí seararñjani nñpíkianiro yarñjoí. Soyfne nianiro yarigfápa arfo Ebrfamo wí e menñigini. ⁴¹ Ayínáni re searñini, ‘Segí ápo yarñjpi yarñjoí.’ searñini.” urfagi ayf re urigfawixini, “Negí inókiwa fwí niníro neaxirigfámani. Negí ápo imónñjo ná woní Gorixorini.” urfagfa ⁴² Jisaso re urññigini, “Nioni gí dñj tñni bñjámani. Gorixo ñrowárenapfagi o tñj e pñni ñwiarimi bñj enagi nání Gorixo nepa segí ápo enánáyí, soyfne nioni dñj sixí ñyipaxirini. ⁴³ Soyfne nioni xwiyfá rarfná arfá nero aí pí nání nijfá mimónípa yarñjoí? Ayf rñpi nánirini. ‘Xwiyfá arfá owianeyí.’ mñseaimónarñjagi nání nijfá mimónípa yarñjoí. ⁴⁴ Soyfne niaíwí segí ápo oboyáoyfne enagfa nání xfo wimónarñjpa niaíwíyfné ení ‘Axípi oyaneyí.’ seaimónarñjirini. O eníná dání áamáyo pikíxwírfó yagorini. Nepa bí miripaxí imónñjo enagi nání pí pí xwiyfá nrirfná yapñni rarñjorini. O yapf rarñjo imónirí áamá yapf rarigfá ñiyfá xanónñj imónirí enagi nání gíni gíná yapf nrirfná sa mfkí xfo imónñjpi tñni xixeni rarñjirini. ⁴⁵ E nerí aí nioni nepaxñj imónñjpiní seararñjagi nání ‘Neparini.’ ñiyaiwiro dñj miníkwíroarñjoí. ⁴⁶ Soyfne goxi fwí nání xwiyfá ñmeárípaxirini? Oweoi, wí xwiyfá ñmeárípaxímani. E nerí aí nioni nepáni seararfná pí nání ‘Neparini.’ ñiyaiwiro dñj miníkwíroarñjoí? ⁴⁷ Áamá Gorixoyáyf xwiyfá xfoyápi arfá wiarigfárini. Soyfne Gorixoyáoyfne mimónñjagfa nání xwiyfá oyápi arfá miniarñjoí.” urññigini.

“Arfo Ebrfamo sini menjána nioni ñweaagárini.” urññí nánirini.

48 Judayf ámináowa omi ikayfwf re urigfawixini, “None joxi re niriiranená, ‘Ámá sipí roxiyf Samariayf woxirini. Imfó xixéroarinf roxini.’ niriiranená xixeni miriripa réwini?” urfagfa 49 Jisaso re uriniginini, “Nioni imfó dinf minixixéroarini. Gí ápomí wé íkwianwfyo unwirararinfagi aí soyfné wé íkwianwfyo mininwirararinfoti. 50 Nioni gí dinf tñni seáyí e imónimfániri miyarinfagi aiwi wo nioni nání ‘Seáyí e oimónini.’ niaiwióyf soyfné tñni nioni tñni neapayonfo nweani. 51 Aga nepa seararinfini. Ámá giyf giyf xwiyfá nioniyápi nixfdirfnáyf, wí nipepírfámani.” urfagi 52 Judayf ámináowa re urigfawixini, “Joxi e rarinfagi nání rixa nijfá re imóninwini, ‘Joxi imfó xixéroarinf woxini.’ nijfá e imóninwini. Arfo Ebirfamo tñni wfá rókiamoagfáwa tñni pegfáriní. E éagfa aí joxi re rarinfini, ‘Ámá giyf giyf xwiyfá nioniyápi nixfdirfnáyf, wí nipepírfámani.’ rarinfini. 53 ‘Joxi negí arfo Ebirfamo penomi seáyí e miwimóninnoxirini.’ neaimónarini. Wfá rókiamoagfáwa eni pegfáriní. Joxi gonirini yaiwinarinfini?” urfagfa 54 Jisaso re uriniginini, “Niwaninoní seáyí e nimfeyoánirfnáyf, surfmá imónaripaxirini. Seáyí e nimfeyoarino, ayf gí áporini. O nání soyfné ‘Negí Nwfáorini.’ rarigfáriní. 55 E niriro aí xfo nání nepa nijfá mimóninoti. E nerinf aiwi nioni nijfáriní. ‘O nioni majfáriní.’ niriirfnáyf, nioni soyfnéninf yapf rarinfáoni imónipaxirini. E nerí aí o nioni nepa nijfá nimóniri nání xwiyfá oyápi xfdarinfáriní. 56 Segf arfo Ebirfamo sfá nioniyáyi nání ‘Sinfw wnimfárfáni?’ niyaiwiri nání yayf wininiginini. Oyi, o sinfw ninaniri yayf seáyimi dání wininiginini.” urfagi 57 Judayf ámináowa re urigfawixini, “Joxi sini xweyanoxi menjyf ‘Arfo Ebirfamomi sinfw winagáonirini.’ rirarinfini?” urfagfa 58 Jisaso re uriniginini, “Aga nepa seararinfini. Arfo Ebirfamo sini menjána nioni xámi nweaagáriní.” urfagi 59 awa “ ‘Gorixo tñni xixeni imóninoráni?’ oniaiwióyini rfa neararini?” niyaiwiro omi sfá eanro nání sfá meáagfa aiwi xewanino re eniginini. Yumfi nimóniri anf ridiyowá yarigfiwámí dání peyaniginini.

9

Sinfw supárinf womi nanf imixinf nánirini.

1 E nemo nipurná weninf étyf wininiginini. Ámá wo xinái xirine dání sinfw supárinf néra unjo nweanagi winána 2 xegf wiepísarinjowa eni sinfw niwiniro yarinf re wigfawixini, “Nearéwapiyarinoxini, fwf go enfpimi dání xinái sinfw supárinf ro xirinfirini? Xfo éagi nánirani, xaniyaú éagfi nánirani?” yarinf e wíagfa 3 Jisaso re uriniginini, “Ámá ro fwf éagi marfái, xaniyaú eni fwf éagfi marfái, sa omi dání emimf Gorixoyá siwáninf ininá nání e eno xirinfirini. 4 Agwi sini ikwáwiyná imónináná emimf nrowárenapino ‘E éwiniginini.’ yaiwiarinfpi éwaniginini. Árfwiyná ámá wo emimf mepaxf imónináná rixa anwi e enagi nání rarinfini.” uriniginini. Dinf re oyaiwióyini, “Xfomi pikíaná árfwiyninf imóninfáriní.” oyaiwióyini e nuriri 5 ámi re uriniginini, “Nioni xwfá tfyo ninweariná ámá nfníyf nání wfá wókimixinini.” nurárimí 6 xwfáyo reanwf núrímáná xwfá tñni reanwf tñni yiyf nidiiri ámáoyá sinfwfyo xopé niwimáná 7 re uriniginini, “Joxi nurí ipí Siroamíyi rininfwámí nání — Yof mfkf ayf mewárininf nánirini. E rininfwámí nání nurí sfmimanfyo wayf rónei.” urowárfagi o nurí sfmimanfyo wayf nironimáná re eniginini. Rixa sinfw anino biniginini. 8 Rixa sinfw anino barinfagi ámá anf xfo tinf e nweagfáyf sinfw e niwiniro sinfw supárinjo enagi nání éf ninweámáná

aiwá nání rixiñf urago barinagf sñwř niwiniro re nira ugřawixini, “Ámá royf e niñweámáná aiwá nání rixiñf nearariño menirani?” nira warfná ⁹ wí re nira ugřawixini, “Ayf orini.” nira warfná wí “Oweoi, ayf o yapi imóniñfyf worini.” nira warfná xewaniño arfki re uriñnigini, “Nioni onirini.” urariñagf ¹⁰ ayf re urigřawixini, “Joxi arige neri dixf sñwř oxoáini?” urřagřa ¹¹ o re uriñnigini, “Ámá Jisasoyf rarigfo xwřá bimi reañwř nuriñf yiyf nidiñf gř sñwřyo xópe ninimáná re nriñoi, ‘Joxi ipí Siroamřwámř nání nurř wayf rónei.’ nřřagř nioni nurř wayf nřronřfná re éini. Sñwř noxoari anřini.” urřagř ¹² ayf re urigřawixini, “Ámá o ge ñweani?” urřagřa o “Nioni majřarini.” urřagř ¹³⁻¹⁴ ámá ayf sfá Jisaso xwřápimi reañwř nuriñf yiyf nidiñf omi sñwř nanř wimixiñfyi Sabarřayi enagř nání ámá xámř sñwř supáragomi Parisiowa tñf e nání nřmera nuro wáráná ¹⁵ Parisiowa enř omi yariñf re wigřawixini, “Joxi arige neri sñwř oxoářini?” urřagřa o re uriñnigini, “O xwřriñwř bi tñf gř sñwřyo xópe níáná nioni nurř wayf nřronřfná sñwř oxoáini.” urřagř ¹⁶ Parisiyf wřa re nira ugřawixini, “Ámá o Sabarřá nání ñwř ikaxf riniñřpimi xopiřarř niyayiriñf nání Gorixoxo tñf e dánř biñomani.” nira warfná wřa re nira ugřawixini, “Ámá řwř yariñfyf wo enánáyf, arige neri emimř o yariñřpiniñf imóniñřpi epaxřini?” nira nuróná dñf xixegřini tñf nepayoro nání ¹⁷ ámi sñwř supáragomi re urigřawixini, “O dixf sñwř roxaóř enagř nání pí ámáoxini rarini?” urřagřa o re uriñnigini, “O Gorixoyá wřa rókiamoariñf wo menirani?” uriñnigini.

¹⁸ O xegř sñwř oxoáfyf nání píraniniñf áwanř urariñagř aiwř xámř sñwř supáragomi aiwř Judayř ámináowa arřá mřwipa nero re yaiwigřawixini, “Nepa sñwř supárago ámi sñwř manñorini.” niyawiwo “Ámá sñwř oxoáoyá xaniyáú obřpiyi.” niriwo ayaú rixa báná ¹⁹ yariñf niwiróná re urigřawixini, “Niaiwř ayagwřiyáorani? Ayagwř re rřrariñi, ‘Xinái nixiriřfná sñwř supářiño xiriñřini.’ rřrariñi? E xiriñf enánáyf, arige neri agwi sñwř noxoari anarini?” urřagřa ²⁰ xaniyáú re urigřisixini, “Ayf yegř íwo enagř nání yayawi niřřarini. Xinái nixiriřfná sñwř supářiñf enřfyf nání enř yayawi niřřarini. ²¹ E neri aí agwř o sñwř oxoáfyf nání yayawi majřarini. Sñwř supářiñfyf woxoáo nání enř yayawi majřarini. Xewaniñomi yariñf wřpoyf. Sini onomani. Xewaniño nání áwanř osearini.” urigřisixini. ²² Xaniyáú Judayř ámináowa nání wáyf winřagř nání e urigřisixini. Ayf rřpi nánirini. Judayř ámináowa re rřnariřřá enagř nání, “Ámá giyf giyf Jisaso nání waropářf nero ‘O Kiraiso, ámá yeáyf neayimixemeanřa nání arřowayá xwřá piaxřyo dánř iwiaronřoyf rariñwáorini.’ neaimónarini.’ ránáyf, rotú anřyo dánř yoř emi kwřřmoanřwářini.” ²³ rřnariřřá enagř nání xaniyáú re urigřisixini, “Onomani. Xewaniñomi yariñf wřpoyf.” urřagř ²⁴ Parisiowa ámi “Sñwř supárago obini.” niriwo o rixa báná re urigřawixini, “Joxi Gorixomini seáyf e numřeyoari waropářf inei. Ámá ‘Nanř nimixiño.’ rariño řwř yariñfyf wo enagř nání none niřřarini. Ayřnání waropářf inei.” urřagřa ²⁵ o re uriñnigini, “O řwř yariñorani? Nanorani? Nioni majřarini. E neri aí rřpi nání nioni niřřarini. Xámř sñwř supáragoni aiwř agwi o nířpimi dánř sñwř noxoari anini.” urřagř ²⁶ awa re urigřawixini, “O pí sířini? Arige neri dixf sñwř roxaóřini?” urřagřa ²⁷ o re uriñnigini, “Nioni rixa áwanř searřagř aí arřá mřniariñoi. Arige niyawiwo ‘Ámi arřá osianeyi.’ niriariñoi? Soyřné enř rixa xegř wiepřsariñfyfniñf imónaniro mřřpa riyariñoi?” urřagř ²⁸ awa ikayřwř numeariwo re urigřawixini, “Xewaniñoxiñf xegř wiepřsariñfyf woxřini.

None neaiepisagí Mosesoyáonerini. ²⁹ None Mosesomi xwiyá Gorixo uriñipi nani nijá imóniñwini. E neri aí áamá oyí e dñorfaniri none majfáriní.” uríagía ³⁰ áamá o re uriñinigini, “Soyíné rarigfápi ududí ninipaxí rariñoi. Soyíné o biñe dani majfá enagía aiwi o gí siñwí noxaóirini. ³¹ Áamá íwí yarigfáyí Gorixomi rixiñí urána arfá mñwipa yarini enagi nani nene nijfáriní. E neri aí áamá go go Gorixomi wéyo numeri xfo wimónariñipi nixídirínáyí, Gorixo áamáomi arfá nñwiri xfo rixiñí urariñipi nani arirá wipaxíriní. ³² Aga enína dani aí nene arfá wí re mñwiñwáriní, ‘Áamá wo nñwiápinimeari xínái xiriñe dani siñwí supáriní womi siñwí oxoáiniginí.’ rariñagía arfá mñwiñwáriní.” nuriri ³³ re uriñinigini, “Áamá o Gorixo tñí e dani mñbipa neri siñwiriyí, xfo yariniñipi bi epaxí imónimñiri éímani.” uríagi ³⁴ awa mñxí re urigfawixini, “Íwí niniriñipimi dani rixiriñoxini, joxi none rñnearéwapiyarini?” nurimána xegí yoí emi kwírimogfawixini.

Síñwí supáriníñí imónigfáyí nánirini.

³⁵ Jisaso “Áamá siñwí supáragoyá yoí kwírimóoi.” rariñagía arfá e nñwiri o nani pía nemi nñwimeámána re uriñinigini, “Joxi áamá imóniñomi dñí rñwíkwíronini?” uríagi ³⁶ o re uriñinigini, “Ámínáoxini, áamá imóniñogorini. Nioní dñí wñkwírómi nani áwaní nñrei.” uríagi ³⁷ Jisaso re uriñinigini, “Omí joxi rñxa siñwí winiñíriní.” nuriri siñáni re uriñinigini, “Joxi tñí rñnarigwí roni, ayí onirini.” uríagi ³⁸ o re uriñinigini, “Ámínáoxini, nioní rñxa dñí rñkwíronini.” nurimi xfo tñí e xómñí nñyíkwiri yayí winiñiginí.

³⁹ Jisaso re rñinigini, “Áamá nñyoni epayómfa nani xwíá tñyo nani biñáriní. Áamá siñwí supárigfáyíñí imóniñíyí siñwí anipñri imóniro siñwí anigfáyíñí imóniñíyí siñwí supáripñri imóniro epñrfa nani biñáonirini.” ríagi ⁴⁰ Parisi xfo tñí añwí e rówapigfáwa re urigfawixini, “None nani ení ‘Síñwí supárigfóyínerini.’ rñneararini?” uríagía ⁴¹ Jisaso re uriñinigini, “Soyíné siñwí supárigfóyíné siñwiriyí, rñwí nñmoarigfápi nani xwiyá meárinipaxímani. E neri aí soyíné ‘Síñwí anñwáonerini.’ nñriro nani rñwí nñmoarigfápi nani xwiyá meárinipñrñrini.

10

Ewayí ikaxí sipisipí awí mearoarñi nánirini.

¹ “Aga nepa seararini. Go go sipisipí xwíána íwíyo mñpáwipa neri wí e dani ogámí neri nñpñxemoánrínáyí, íwí mearini wo imónini. Íwí xauráparini wo ení imónini. ² E neri aí xwíána íwíyo páwiarñi, ayí sipisipí xiáworini. Awí mearoarñorini. ³ O xwíána róniñe nani báná íwí e ínína awí roñi ówaní wñkwíánána xiáwo xegí sipisipí nani yoí rána xiáwoyá maní arfá nñwiri uxídaná nñméra nñpeyari ⁴ rñxa xfoyá nñni bñaríwámñni enána o xámí umearfána sipisipíyí xiáwoyá maní umññnarini enagi nani númí warigfáriní. ⁵ Xeñwí womi wí númí uxídpñríméoi. Maní áamá xeñwí woyá umññnariniñagi nñwñriro nani númí muxídpña nero éí upñráoi.” uriñinigini. ⁶ Jisaso ewayí xwiyá api uríagi aiwi xfo api nani nijfá oimónipoyñiri uréwapiyimñiri yariniñipi nani nijfá mimónigfawixini.

“Sipisipí pñrññí awí mearoarñáoni nionirini.” uriniñí nánirini.

⁷ O ayí nijfá mimónipa yariniñagía nani ámi ewayí xwiyá re uriñinigini, “Aga nepa seararini. Nioní sipisipí xwíána íwíniñí imóniñáonirini.

8 Nioni sɪni mɪbɪpa enɔnɔ bɪgɪtɔ giyɪ giyɪ fɔwɪ meaarɪgɪtɔyɪnɪɲɪ imɔnɪɲoɪ. fɔwɪ xaurɔparɪgɪtɔyɪnɪɲɪ enɪ imɔnɪɲoɪ. E nerɪ aɪ sipɪsipɪyɪ wigɪ manɪ arɪtɔ mɪwigɪfɔrɪnɪ. 9 Nioni niɪwanɪɲonɪ fɔwɪnɪɲɪ imɔnɪɲɔonɪrɪnɪ. Giyɪ giyɪ nionɪyɔyɔmɪnɪ fɔwɪapɔnɔ yeɔyɪ uyimɪxemeɔmɪfɔrɪnɪ. Arɔ wɪwɔkwɪnɪ epɪrɪfɔ nɔnɪ fɔwɪapɪro peyearo nero epɪrɪfɔrɪnɪ. 10 fɔwɪ meaarɪɲo sipɪsipɪyo pɪpɪ wimɪnɪrɪ barɪɲɪmani. fɔwɪ xaurɔpɪrɪ pɪpɪkɪmɪ erɪ xwɪrɪtɔ ikɪxerɪ wimɪnɪrɪ barɪɲagɪ aiwɪ xewanɪɲonɪ rɪpɪ wimɪnɪrɪ bɪɲɔrɪnɪ. Ewɔrɔnɪɲɪ ɛrɪxɪnɪrɪ dɪɲɪ nɪyɪmɪɲɪ imɔnɪɲɪpɪ sɪxɪ umɪmɔmɪnɪrɪ bɪɲɔonɪrɪnɪ. 11 Sipɪsipɪ nɔnɪ pɪrɔnɪɲɪ awɪ mearoarɪɲɔonɪ, ayɪ nionɪrɪnɪ. Sipɪsipɪ nɔnɪ awɪ pɪrɔnɪɲɪ mearoarɪɲɔonɪ sipɪsipɪ arɪrɔ wimɪnɪrɪ nerɪnɔ ‘Nionɪ nɪpɪkɪɔnɔ ayɪ ananɪrɪnɪ.’ yaiwɪarɪɲɔrɪnɪ. 12 Nɪgwɪ meɔmɪnɪrɪ awɪ mearoarɪɲɪ wo —O sipɪsipɪ xiɔwo nimɔnɪrɪ pɪrɔnɪɲɪ awɪ mearoarɪɲo marɪtɔ, o sɔwɪ sayɪ sipɪsipɪ roanɪmɪnɪrɪ barɪɲagɪ nɪwɪnɪrɪnɔ sipɪsipɪ pɪnɪ nɪwiɔrɪmɪ ɛtɪ ɔnɔnɔ sɔwɪ sayɪ rɪrɔmɪ erɪ xɪdɪxɪdowɔrɪ erɪ yarɪɲɪrɪnɪ. 13 O sa nɪgwɪ nɔnɪ meɔmɪnɪrɪ yarɪɲo ɛɲagɪ nɔnɪ sipɪsipɪ nɔnɪ nepa dɪɲɪ moarɪɲɪmani.” nurɪrɪ 14-15 re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Sipɪsipɪ pɪrɔnɪɲɪ awɪ mearoarɪɲɔonɪ, ayɪ nionɪrɪnɪ. ɔpo tɪnɪ nionɪ tɪnɪ xɪxe mɪ ɔmɪxɪnarɪgwɪɪpa nionɪ tɪnɪ sipɪsipɪ nionɪyɔyɪ tɪnɪ enɪ xɪxe mɪ ɔmɪxɪnarɪɲwɔrɪnɪ. ‘Nionɪ gɪ sipɪsipɪ imɔnɪɲɪyo arɪrɔ wimɪnɪrɪ nɔnɪ nupeɪrɪnɔ ayɪ ananɪrɪnɪ.’ yaiwɪarɪɲɔonɪrɪnɪ.” nurɪrɪ 16 re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ sipɪsipɪ ɔmɪ wɪ —Sipɪsipɪ xwɪnɔ tɪyo dɔɲɪ imɔnɪɲɪyɪ marɪtɔ, ɔmɪ wɪ enɪ tɪɲɔonɪrɪnɪ. Ayɪ wɪ anɪɲɪ e xe ɲweɔrɪxɪnɪrɪ sɪɲwɪ wɪnɪpaxɪ mimɔnɪɲɪnɪ. Ayo enɪ wɪnɪyɪ tɪɲɪ e awɪ neaɔrɪmɪgɪnɪ. Ayɪ gɪ manɪ arɪtɔ nɪniro xwɪnɔ tɪyo dɔɲɪyɪ tɪnɪ nawɪnɪ imɔnɪro awɪ mearoarɪɲɪ nɔ wonɪ axonɪ tɪɲɪ imɔnɪro epɪrɪfɔrɪnɪ. 17 ɔmɪ sɪɲɪ nimɔnɪrɪ wiɔpɪnɪmeɔmɪtɔ nɔnɪ sipɪsipɪyo arɪrɔ wimɪnɪrɪ nerɪnɔ ‘Nionɪ nɪpɪrɪnɔ ayɪ ananɪrɪnɪ.’ yaiwɪarɪɲagɪ nɔnɪ ɔpo dɪɲɪ sɪxɪ nɪyɪnɪ. 18 Nionɪ ɔmɔ xe onɪpɪkɪpoyɪnɪrɪ sɪɲwɪ mɪwɪnɪpa nerɪnɔyɪ, wɪ nɪnɪpɪkɪpaxɪmani. Xe onɪpɪkɪpoyɪnɪrɪ sɪɲwɪ wɪnarɪɲɔyɪ giyɪ marɪtɔ, niɪwanɪɲonɪrɪnɪ. Pɪrɪ ɔmɪ wiɔpɪnɪmeari emɪtɔ nɔnɪ ɛɲɪ sɪxɪ ɛɔnɪɲɪpɪ tɪɲɔonɪrɪnɪ. Gɪ ɔpo o e ɛwɪnɪgɪnɪrɪ sekaxɪ nɪrɪɲɪ ɛagɪ nɔnɪ apɪ e epaxonɪrɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

19 Judayɪ ɔmɪnɔowa Jɪsaso e rarɪɲagɪ arɪtɔ nɪwɪro nɔnɪ dɪɲɪ xɪxegɪnɪ tɪnɪ nepayoro bɪ bɪ nɪrɪnɪrɔnɔ 20 wɪtɔ obaxowa re nɪra ugɪawɪxɪnɪ “Imɪtɔ dɪɲɪ uxɪxeroarɪɲagɪ nɔnɪ xɔxwɪ nerɪ rarɪnɪ. Pɪ nɔnɪ arɪtɔ wɪarɪɲoɪ?” nɪra warɪnɔ 21 wɪtɔ re nɪra ugɪawɪxɪnɪ, “Xwɪyɪtɔ o rarɪɲɪpɪ imɪtɔ xɪxeroarɪɲɪ wo yapɪ mɪrɪnarɪnɪnɪ. ‘ɔmɔ imɪtɔ dɪɲɪ xɪxeroarɪɲɪyɪ ɔmɔ sɪɲwɪ supɔrɪgɪtɔyo sɪɲwɪ woxoapaxɪ imɔnɪɲoɪ.’ rɪseaimɔnarɪnɪ? Oweoɪ.” nɪra ugɪawɪxɪnɪ.

Jɪsasomɪ rɪwɪ umogɪtɔ nɔnɪrɪnɪ.

22 Sɪtɔ Judayɪ ɛɲɪnɔ ɛmɔyɪ wa ɔɲɪ rɪdɪyowɔ yarɪgɪwɔmɪ xɔrɔrɪ nero xwɪrɪtɔ ikɪxegɪtɔ ɛɲagɪ nɔnɪ ɔmɪ pɪrɔnɪɲɪ imɪxɔrɔgɪtɔpɪ sɪtɔ apɪ nɔnɪ dɪɲɪ wɪnɪnɪ nɔnɪ awɪ neɔnɪro yayɪ yayarɪgɪtɔpɪ imɔnɪɲɔnɔ 23 —Ayɪ inɪɔ earɪ imɪɲɪ rɪrɪ yarɪɲɪnɔrɪnɪ. Inɔ Jɪsaso ɔɲɪ rɪdɪyowɔ yarɪgɪwɔmɪ nɪpɔwɪrɪ ɔɲɪ wɪɔmɪtɔ wigɪ ɛɲɪnɔɲɪ mɪxɪ inɔyɪ Soromono nɔnɪ rɪnɪɲɪpɪmɪ emearɪnɔ 24 Judayɪ ɔmɪnɔowa nɪwɪmearo mɪnɪ mɪnɪ xapɪxapɪ numero re urɪgɪawɪxɪnɪ, “Gɪnɔ jɪwanɪɲoxɪ nɔnɪ xe nɪjɪtɔ oimɔnɪpoyɪnɪrɪ nearɪrɪfɔrɪnɪ? Anɪɲɪ yumɪtɪ nearɪfɔrɔnɪ? Joxɪ Kiraisoxɪ, ɔmɔ yeɔyɪ neayimɪxemearɪtɔ nɔnɪ arɪowayɔ xwɪtɔ piaxɪyo dɔnɪ iwiaronɪoyɪ rarɪɲwɔoxɪ ɛɲɔnɔyɪ, sɪɲɔnɪ ɔwanɪ nearɪneɪ.” urɪtɔgɪtɔ 25 Jɪsaso awamɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ rɪxa ɔwanɪ searɪtɔgɪ aiwɪ soyɪnɛ ‘Nepa neararɪnɪ.’ nɪyaiwɪro dɪɲɪ mɪnɪkwɪroarɪɲoɪ. Emɪmɪ gɪ ɔpo e ɛwɪnɪgɪnɪrɪ nɪrɪɲɪ nionɪ yarɪɲɔpɪ sɪɲɔnɪ ɔwanɪ ayɪ orɪnɪnɪɲɪ seararɪɲagɪ aɪ 26 soyɪnɛ gɪ sipɪsipɪyɪfɪnɪnɪɲɪ mimɔnɪpa nerɪ nɔnɪ nionɪ dɪɲɪ

minikwíroaríñoi. ²⁷ Sipísipí nioniyáyí gí maní arfá niniro nixdarígaríni. Nioni ayo mí niwómixiri ²⁸ diñí aníñí íníná ñweapírfa nání miní wiaríñagi nání wí aníñipírfa meníni. Sipísipí nioniyáyí níníwéú tñí fá xiríñagi nání áamá gíyí nírápíríraríni? ²⁹ Gí ápo sipísipíyí niapíñiríni. O áamá niyoní seáyí e wimóníñagi nání nioniyá gí imóníñyí ápo níníwéí tñí ení fá xiríñagi nání áamá gíyí urápíríraríni? ³⁰ Nioni tñí ápo tñí axowawiríni.” uríagi ³¹ Judayí ámináowa xámi yaníro egfápa sñá tñí Jisasomí opíkianeyiníro meaaríñagfa ³² Jisaso re uríñinigíni, “Nioni emímí ápo e éwinígíniñí níríñipí obaxí seaíwapíyíaríni. Gíminí gípi seaíwapíyíarí nání sñá tñí nípíkianíro yaríñoi?” uríagi ³³ Judayí ámináowa re uríagíawixíni, “Amípi naní joxi yaríñipí wí nání sñá tñí rípíkianíri miyaríñwíni. Joxi aga áamáoxi enagi aiwí Nwáoniríníñí níríníñíñipímí dání Goríxomí ríperírí umearíñagi nání rípíkianíri yaríñwíni.” uríagfa ³⁴ Jisaso xfómí wikí wónarígíarí píyíá owépoyníri re uríñinigíni, “Segí ñwí ikaxí eáníñipímí Goríxo re ríñipí níríníri meánípa rení, ‘Ñwáoní re ríñanigíni, ‘Seyíné ení ñwáéyíné imóníñoi.’ ríñanigíni.’ níríníri meánípa rení? ³⁵ Soyíné níjfaríni. Xwíyíá Bíkwyó eáníñipí wí surímá ríníparí mimóníni. Ayínání Goríxo segí arfowamí ‘Seyíné ení ñwáéyíné imóníñoi.’ uríñí enagi nání ³⁶ soyíné pí nání ápo níníñípearí xwíá tñyó nírówarénapíñoni re searána, ‘Nioni Goríxomí xewaxoníni.’ searána pí nání míxí níníriro ‘Joxi Goríxomí ríperírí umearíñini.’ níríníñoi? ³⁷ Nioni emímí gí ápo e éwinígíniñí níríñipí mepa nerínáyí, diñí níníkwírooro ‘Nepa oríni.’ miníaiwípa éfíríxíni. ³⁸ E nísearíri aiwí nioni emímí ápo e éwinígíniñí níríñipí nepa nerínáyí, soyíné xwíyíá nioni searíñarí arfá niníro diñí miníkwíropa nero aí emímí nioni yaríñagi sñwí nínaníro nání diñí níníkwírooro ‘Ayí oríni.’ níaiwífíríxíni. ‘Ápo tñí nawíní imónígííwauríni. Axowauríni.’ níníaiwíro níjfa imóníñí nání emímí nioni yaríñarí diñí íkwírópoyí.” uríagi ³⁹ xámi yaníro egfápa omí fá oxíraneyiníro yarína ananí éf múroníñinigíni.

⁴⁰ Jisaso ámi nurí iniígí Jodaní rapáyo níxerí Jono xámi ámayó wayí umeañe nání nurí e ñweañána ⁴¹ áamá obaxí xfo tñí e nání níbíro re rínayígíawixíni, “Wayí neameañí Jono emímí wí mepa nerí aiwí amípi áamá ro nání ríñíyí ríxa xixení imóníni.” nírínayíroná ⁴² ámi obaxí wí diñí wíkwírógíawixíni.

11

Rasaraso pení náníriñí.

¹⁻² Áamá wo, Betaní dání Rasarasoyí ríníño simíxí yarína —Aní ayí xfo xegí xexírímeáípaú Maríaí tñí xínapí Mataí tñí ípaúyá aní ení eríni. Maríaí ayí apíxí ríwíyo Ámináoyá síkwíyo weríxí níwiwayímómáná díá tñí kwíriñíriñí. Ímí xexírímeáo Rasaraso simíxí wiaríñagi nání ³ xínapíxaníñípaú Jisaso tñí e nání xwíyíá re uowarígíñisixíni, “Ámináoxíni, arfá ei. Áamá joxí diñí síxí uyaríñooyí simíxí yaríni.” uowaríagí aí ⁴ Jisaso arfá e níwirína re ríñinigíni, “Simíxí o yaríñipí nípení nánímani. Ámayí ení síxí eáníñí Goríxoyá sñwí wínaníri ero Goríxomí xewaxoní yayí seáyí e dání nímeaníri ero epírfa nání simíxí apí wímeañíriñí.” uríñinigíni. ⁵ Jisaso Mataímí tñí xínaníñímí tñí ípaúmi xexírímeáo Rasarasomí tñí ayo diñí síxí nuyírí aiwí ⁶ “Rasaraso simíxí yaríni.” uríagfa arfá níwirína ámi sfá wíyau xfo ñweañe ñweañíñinigíni.

7 E niñweañisáná xegí wiepísariñowami re urñiniginí, “Ámi Judia piropenisíyo nání owaneyí.” uríagi 8 wiepísariñowa re urígfawixíní, “Nearéwapíyarñoxíní, ayí xámí sñá tñí ripíkianíri egíe nání ámi numíníri rñeararñiní?” uríagí xfo ikwáwíyíníñí imónñagi nání 9 ewayí xwíyá re urñiniginí, “Sogwí íwíapíe dání wée nání awá wé wúkaú síkwí waú tñíñí. Ámá ikwáwíyíná añí neríñá ná eánarígfámani. Xwíá tíyo wíá ókiñagi nání sñwí píraníñí nñwíñaxída nuro nání ná eánarígfámani. 10 E nerí aí amá áríwíyimi añí neríñá ná eánarígfáriní. Sñwí nñwíga upíri wíá mókiñagi nání ná eánarígfáriní.” nuríri ayí re oyaiwípoyíníri “Goríxo wimónaríñípi nñxíñíñá ayí ikwáwíyíná añí nemeríñaníñí ríá imóníní?” oyaiwípoyíníri 11 e nurímáná awami re urñiniginí, “Negí nñkumíxíníri emearíñwáo Rasaraso símíxí nerí sá wení. E nerí aí nioni saiwiárf wimíníri waríñiní.” uríagi 12 wiepísariñowa re urígfawixíní, “Ámínáoxíní, sa sání nñweríñá ananí naní imónínñoi.” nuríro 13 awa “Rasaraso sa sá weníagi nání ríá neararíní?” nñyaiwiro e uríagí aí Rasaraso ríxa péf nání ínímí nuríri nání 14 ámi nñpíkwíní sñání áwaní re urñiniginí, “Rasaraso ríxa píyíñí. 15 E nerí aí soyíñé sñwí winíprípi nání yayí ninaríní. O símíxí yaríñá nioni xfo tñí mññweáá eníagi nání soyíñé nioni emíapí sñwí nñnaníroná dññí nñkwíropíri nání yayí ninaríní. O tññí e nání owaneyí.” uríagi 16 Tomaso —O xegí yoí ámi bí Didimasoyí rarígfóriní. O xfo tñí wiepísariñí wíamí re urñiniginí, “O tñí nawíní peaníwá nání none ení owaneyí.” urñiniginí.

17 Jisaso Rasarasoyá añí tññí e nání añwí e nñbiríñá aríá re winíñiginí, “O ríxa nñperí xwárpáyo tígfámi enáná sía wíyaú wíyaú pwéñíñí.” aríá e winíñiginí. 18 Añí Rasarasoyá Betaniyí rññe Jerusaremí dání aíwímímani. Sa kiromita waú wo imóníñeríní. 19 Ayínání Judia piropenisíyo dání obaxí wí xexírímeáo Rasaraso péf nání Mataímí tñí Mariaímí tñí ípaúmi oganí wianíro nání nñbíro ípaú tñí ñweañáná 20 Mataí “Jisaso baríní.” rñnaríñagí aríá nñwirí óf e wirímiaumíníri nurí xñnaníñí Mariaí síní añíyo ñweañáná 21 í Jisasomí re urémeaníñiginí, “Ámínáoxíní, joxí re nññweaní sññwíyí, gí nñríxímeáo nñpémíníri enímani. 22 E nerí aí níñí re nñpímónaríní, ‘Goríxomí pí pí nání yaríñí wíyí agwí aí ananí xñxení síññoi.’ nñpímónaríní.” uríagi 23 Jisaso re urñiniginí, “Díxí rñrñxímeáo ámi nñwiápnímeaníñoi.” uríagi 24 Mataí re urñiniginí, “O sía yoparíyi amá nññí nñwiápnímeaníñoi o ení wiápnímeaníapí nání níñí nññfáriní.” uríagi 25 Jisaso re urñiniginí, “Amá píyí egíáyí ámi nñwiápnímeaníro sññí epíri nání dññí síxí umímóaríñáyí, ayí nioníní. Nioní dññí nñkwírófá gíyí gíyí nñpero aí amí sññí upírfáriní. 26 Amá sññí nero dññí nñkwírófá gíyí gíyí wí aníñpírfá meníní. Jíxí dññí nñnñkwírorí ‘O nepa ríá nñraríní?’ rññaiwiaríñiní?” uríagi 27 í re urñiniginí, “Oyí, Ámínáoxíní, níñí joxí dññí nñrñkwírorí re síaiwiaríñiní, ‘Kiraísoxi, nñaiwí Goríxoyáoxírñaní? Eníñá dání re rígfóxírñaní, ‘Aríowayá xwíá piáxíyo dání amá wo yeáyí neayímíxemeaníá nání iwiaroníñiní.’ rígfóxírñaní?’ síaiwiaríñiní.” urñiniginí.

28 E nurímí nurí xñnaníñí Mariaímí “Ení.” nuríri yumí re urñiniginí, “Nearéwapíyaríño nñrémónapíri jíxí nání ‘Obíní.’ raríní.” uríagi 29 í aríá e nñwiríñá añíní nñwiápnímeaní Jisaso tññí e nání uníñiginí. 30 Jisaso síní añí e mñrémónapí síní Mataí tññí órófí iníe ñweañáná 31 Judayí añíyo Mariaí tññí nawíní nññweámáná oganí wiarígfáyí í añíní nñwiápnímeaní peyeáagi nñwíñiro xexírímeáo yá xwárpáyo amíxíá emíníri nání waríníri

númi úagfa ³² Mariaí Jisaso roŋe nírémori níwínírná xóyá síkwí tñj e nípkínimeari re uríñnigíni, “Ámináoxíni, joxi re níñweari síñwiríyí, gí nírixímeáo péminíri enímaní.” uríagí ³³ Jisaso í ámixíá yaríñagí níwíníri Judayí í tñni barígíáyí ení ámixíá yaríñagí níwíníri wá níwuníri xwioxíyo dání dñj ríá uxearíñagí ³⁴ re uríñnigíni, “Seyíné omi ge tígíawixíni?” uríagí re urígíawixíni, “Ámináoxíni, níbirí síñwí wíneí.” uríagí ³⁵ Jisaso ení ñwí eañnigíni. ³⁶ Ñwí eáagí Judayí síñwí e níwíníro re rígíawixíni, “Omi aga dñj síxí uyíño eñagí nání ríá eaaríni?” rarírná ³⁷ wí re rígíawixíni, “Ámá royí síñwí supáríñomi síñwí míwoxoapa eñraní? Rasaraso síni síñj eñmí níbirí síñwiríyí, píyí mepa oeníri síñj imíximíníri mepa epaxírfani?” rígíawixíni.

Jisaso Rasaraso píyomi síñj imíxíñj náníri.

³⁸ Jisaso ámi wá bí níwunírná oyá xwáripá —Awá síñj óyí eñagí nání síñj wo píroáríñjwáriní. Awá tñj e níréromí ³⁹ re ríñnigíni, “Síñj ro ríwómópoyí.” uráná peñomi xexírímeái Mataí re uríñnigíni, “Ámináoxíni, nene omi tíñwaé dání síá wíyáú wíyáú ríxa óríñj eñagí nání ríxa píyaní neaeaññoí.” uríagí ⁴⁰ Jisaso re uríñnigíni, “Nioní re míríripa réanigíni, ‘Jíxi dñj nínikwírorírnáyí, eñj eáññj Goríxoyápi síñwí wínírníni.’ míríripa réanigíni?” uríagí ⁴¹ wa síñj emí ríwómóáná Jisaso añnamí síñwí nanáníri re ríñnigíni, “Ápoxíni, Rasaraso nání ríxíñj wuríyápi aríá níagí nání yayí siaríñni. ⁴² Nioní ríxíñj ríránáyí, joxi íníná aríá niaríñagí nání nioní níjía aiwí oxí apíxí re rogíá tí dñj nínikwíroro ‘Goríxo urowárenapíñoríani?’ oníaiwípoyíníri ríraríñni.” nírimáná re eñnigíni. ⁴³ Eñj tñni níri ríáiwá re ríñnigíni, “Rasarase, íwiapeí.” ráná ⁴⁴ re eñnigíni. Peño íwiapíñnigíni. Peño íwiapáná íríkwí wí wéyo tñni síkwíyo tñni xopíxopí róníri rapírapí wú tñni míñjyo xopíxopí róníri eñagí nání Jisaso re uríñnigíni, “Xopíxopí róníñjyí íkwíkwéámí níwíro wáripoyí.” uríñnigíni.

Judayí ámináowa “Jisasomí opíkianeyí.” rírná rígíá náníri.

⁴⁵ Judayí obaxí wí Mariaí tñj e nání bíáyí Jisaso e éagí níwíníro omi dñj wíkwíróagí aiwí ⁴⁶ wí Parisiowa tñj e nání nuro Jisaso éipí nání áwaní uríagí nání ⁴⁷ Apaxípáníñj imónígíá xwéowa tñni Parisiowa tñni Jisaso nání xwíyíá imíxaníro nání Judayí mebaowamí awí neaáriro re níri ga ugíawixíni, “Ámá oyí emímí ayá wí yaríñagí nání aríre yaníwáriní?” níra nuríná ⁴⁸ re ríñgíawixíni, “None o xegí yaríñjpi xe aññj néra ouníri síñwí níwínárinírnáyí, ámá nñni omi dñj níwíkwíroro neróná Romí dánjyo —Ámá Romíyí ríñgíáyí Judayí símanjwíyóníñj ínímí wuríñgíáyíriní. ‘Ámá ayo míxí oxídowáraneyí.’ rarírná ayí níbiró negí añj rídiyowá yaríñwáiwá pípinámí ero negí ámáyo ení xwíríá íkíxero epírixíníri nání arí yaníwárfani?” rírná ⁴⁹ wíyí wo, Kaia-pasoyí ríñño —O xwíogwí omi dání apaxípáníñj imónígíawamí seáyí e wimóníñoríni. O níwíapínimeari míxí nuríri re uríñnigíni, “Soyíné aga níjía bí mimónígíoyínéríni. ⁵⁰ Rípi nání ení dñj neñwípero mímóaríñoí, ‘Negí ámá nñni pepírixíníri ayí ríññj meaaníri éfápi nání ámá ná woní ríññj apí nímeari níperírnáyí, negí dñjyo dání naníriní.’ mímóaríñoí.” uríñnigíni. ⁵¹ O ríñjpi xegí dñjyo dání míríñnigíni. O xwíogwí omi dání apaxípáníñj imónígíawamí seáyí e wimóníño eñagí nání wíá nírókiamorí réññj ríñnigíni, “Jisaso negí Judayo arírá níwírná upeiníñoí. ⁵² Negí Judayí náníni maríá, Goríxoyá níáiwí imónígíá amí gímí ñweagíáyí ení

ámá axíyíníj ímónipírfa nání upeiníjoi.” éniñj ríagi nání ⁵³ sá ayimi dání xíomi pikianíro nání mekaxí nira ugíawixíni.

⁵⁴ Jisaso xíomi pikianíro mekaxí nira waríjagífa nání Judayí tñj e ámi síñáníje memepa nerí áma dñj meañj tñjímíní omíñj tñj e nání nurí añj onímíá bí Ipíremíyí ríníñjípimi xegí wiepísaríjowa tñní nawíní ñweañáná ⁵⁵ sá Aníñajo Neamúroagoí ríníñjýi añwí e imóníjagi nání áma obaxí sá ayí síní mimónípa enáná Judayí wigí yarígfápa Goríxo oneamímíníri ígfá eánaníro nání wigí omíñj tñjímíní píní níwiárími Jerusaremíyo nání nuro ⁵⁶ e dání Jisaso nání pía nemero añj rídiyowá yarígfíwáyá ákíñáyo íniríwámíní éf níromeróná re níriga ugíawixíni, “ ‘O aiwá rípi nání wí mibípa epaxíríni.’ ríseaimónaríni?” níriga ugíawixíni. ⁵⁷ Apaxípaníñj ímónígfá xwéowa tñní Parisiowa tñní Jisasomí ía oxíraneyíníróná re rínarígfá enagi nání “Jisaso ge ge ñweañagi áma go go níwínírná níbíro áwanj nearírxíni.” rínarígfá enagi nání e níriga ugíawixíni.

12

Maríal weríxí nanj bí Jisasomí síkwíyo iwayímonj nánírní.

¹ Jisaso sá Aníñajo Neamúroagoí ríníñjýi ímónínfá nání sá wé wíúmi dñj wo síní enáná o añj Betaniyí ríníñje Rasaraso, ámi síñj ímíxíñjo ñweañjípimi nání nurí ñweañáná ² áma añj apimí dñj wí aiwá Jisaso nání rífa níyearo Mataí aiwá níxerí yanj níwia warífná Rasaraso áma Jisaso tñní aiwá narígfáyí tñní nawíní níñweámáná aiwá narífná re eníñigíni. ³ Maríal weríxí awíaxí nígwí xwé roñj wá —Síxí wíxaú enáná xegí sanj kiro wo ímónípaxíwáríni. Awá nímeari Jisasomí síkwí sosíayo níwayímómáná xegí dífa tñní kwíkwírímí yarífná xegí sinadíñj áma añiwámi ñweagíayo níyoní weaáríagi aí ⁴ Isíkarioti dñj Judaso —O wiepísaríjowa ení woríni. Jisaso nání míyí wurímíáníri ímóníño, ayí oríni. O níwiápínímeari re ríñíñigíni, ⁵ “Pí nání weríxí dñj nanj eaaríñj awá ámáyo K300.00 nání bí nerane nígwí meáwápi áma uyípeayíyo arírá wianí nání míní mívípa réwíni?” ríñíñigíni. ⁶ O uyípeayíyo dñj sípí níwirí nání e murí íwí meaaríñjoríni. Ayínání nígwí wowíyí o ía níxíríri nání nígwí wa tíápi bí íwí meaaríño enagi nání e ríagi ⁷ Jisaso re ríñíñigíni, “Í niaríñjipi xe owíníri síñwí wínípoyí. Sá nioní nítipíríáyimi e nání xe oxíríni. ⁸ Áma uyípeayí síní seyíné tñní aníñj ñweapírífa enagi nání ayo gíní gíná ‘Arírá owianeyí.’ níseaimónírnáyí, ananí arírá wípaxíríni. E nerí aiwí nioní seyíné tñní nawíní aníñj re ñweámífa meñagi nání seararíñjini.” uríñíñigíni.

Apaxípaníñj ímónígfá xwéowa “Rasarasomí ení píkíwanígní.” rínígfá nánírní.

⁹ Judayí obaxí “Jisaso añj apimí ñweani.” rínaríñjagífa arífa níwiro Jisasomíní síñwí wínaníro marífaí, Rasaraso, síñj ímíxíñjomí ení wínaníro bíagífa aiwí ¹⁰ Apaxípaníñj ímónígfá xwéowa xwíyífa nímixíro “Rasarasomí ení píkíwanígní.” rínígfawixíni. ¹¹ Jisaso Rasaraso píyomí síñj ímíxíñj enagi nání Judayí obaxí wigí ámínáowa tíámíní píní níwiárími nuro Jisasomí dñj wíkwíroaríñjagífa síñwí níwíníro nání e nírníro mekaxí megíawixíni.

Jisaso Jerusaremíyo níremórífná míxí ínáyí rémoarígfápa rémonj nánírní.

¹² Áma obaxí aiwá sá Aníñajo Neamúroagoí ríníñjýi nání ímíxarígfápi nání Jerusaremíyo epíroyí egíáyí sá wegífa wíápi tñní arífa re wigíawixíni, “Jisaso Jerusaremíyo re nání baríni.” arífa e níwiro ¹³ írímíñj eaarígfáyí wí

nidoro o tñni óf e órórf inaniro nání nimeámi nuróná apf re nira ugřawixini, “Gorixomi seáy e oumeaneyi. Ámá Gorixo urowárenapiñf royf oyá dñf tñni seáy e oimónini. O miçf ináyf Isirerene negorini.” O tñni óf e órórf inaniro apf e nira warfná ¹⁴⁻¹⁵ Jisaso Bikwfyo re niriñi eániñpñ tñni xixeni eniñigini, “Saioni —Jerusarem nání dñwí yoñ bi Saioniñini. Apimi ñweáyfné siñwí winfpoyi. Segf miçf ináyo dogí sipikfyo niñweámáná iwo barñagñ nání amipí wí nání wáyf mepani.” niriñi eániñpñ tñni xixeni o dogí sipikf wo nimeari seáy e niñeweari nimeámi biñiñigini. E éagñ aiwi ¹⁶ axínáyf wiepñsarñjowa xfo yarññpñ nání “Ayf nání rfa yarñni?” miyawi majfá néra núfásáná Jisaso rixa nikññiñi niwiápnimeámi aññnamñ nání niñpeyimáná enáná xfo nání e niriñi eániñpñ nání dñf winñi ámá ayf xfomi seáy e numero wigfápn nání enñ dñf winñi egřawixini.

¹⁷ Ámá Jisaso Rasaraso xwáñpáyo wenáná “ñwiapei.” nurñi siñf imixarfná xfo tñni e niñwearo siñwí winarogfáyf o éfñ nání repñyf niwiéra emearñagfá nání ¹⁸ ámá epñroyf egfáyf emimf xfo enñ api nání repñyf néra warñagfá arfá wífá enagñ nání o tñni óf e órórf inaniro nání ugřawixini.

¹⁹ Ayñnání Parisiowa re riñigřawixini, “Siñwí winfpoyi. Ámá obaxñ tñni barñagfá nání none o nání riñarñwápn arñge yanñwini? Siñwí winfpoyi. Oxñ apñxñ sfwí niaíwñ nñni omñ rixa númi barñjoñ.” riñigřawixini.

Émáyf wí Jisasomi siñwí winaniro egfá naniñini.

²⁰ Ámá sfá aiwá apñ imixarñgřapimi Gorixomi seáy e umeaniro nání úfáyf wí ámá Grikñyi riñññfñini. ²¹ Ayf Piripomi —O wiepñsarñjowa wo añf Betisaida riñññf Gariri pñropenñsñyo ikwñronññpimi dññorñni. Ayf omñ niwimearo riñññf re urñgřawixini, “Rároxñni, ‘Jisasomi siñwí owinaneyi.’ neaimónarñni.” urñagfá ²² Piripo nurñ xexñrñmeáo Adñruomi áwanñ nurñmi awaú nuri Jisasomi áwanñ urñagfñ ²³ Jisaso ámá ayo re urññññigini, “Ámá imónññáonñ seáy e nimónñri ikññmñfá nání rixa añwi ayorñni.” nurññiñi ²⁴ ewayf xwñyfá bi xfo penñápn nání re urñññigini, “Aga nepa seararññni. Witñ siyf wo urñ nerñ xwñfáyo mñpiéropa nerñnýf, xegñpñ ropaxññni. Urñ nerñ xwñfáyo niñpiérorñnýf, ná obaxñ wepaxññni. ²⁵ Ámá xewanñjo náníni ayá riñmñxññf go go añññmñxñññfñrñni. Ámá xewanñjo náníni ayá mñriñmñxññf ámá wíyo nání enñ ayá urñmñxññf go go manññmñxññf dñf niyñmññf imónññpñ tñño imónññfñrñni. ²⁶ Ámá ‘Jisaso wimónarññpñ éimñgini.’ yaiñarññf go go nioni niñfñdñwññigini. Nioni ami gñmi ñweáámi ‘Jisaso wimónarññpñ éimñgini.’ yaiwíf go go xfo enñ e ñweañfñrñni. Ámá nioni e ériñxññiñiñi nimónarññpñ yarññf gomñ gomñ ápo wé ikwianñwfyo uñwirññfñrñni.

Jisaso xfomi pñkipñrñfápn nání urññf naniñini.

²⁷ “Agwi ríná rixa dñf rfa niñearññagñ ápomñ píoi urñmññni? ‘Ápoxñni, xeanññf nioni nímeanñpñ ‘Mñwimeapa oeni.’ osimónñni.’ urñmññrññni? Oweoi, ríná apñ onimeaññi nání biñá enagñ nání wí e urñmñméñni. ²⁸ ‘Ápoxñni, dixf yoñ seáy e imixñri enñ sixf eániñf joxñyápn ámáyo siwá wirñ ériñxñni.’ rñrarññni.” ráná re enññigini. Aññnamñ dánñ xwñyfá bi re riñenapñññigini, “Nioni emimf joxñ niwíwapñyirññpimi dánñ gñ yoñ rixa seáy e niñmñxññiñi gñ enñ sixf eániñpñ siwá niwiri aiwi ámi bi tñni siwá wimññni.” riñenapñññigini. ²⁹ Xwñyfá e riñenapñfagñ ámá e epñroyf nero rówapñgřáyf arfá e niwiro nání wí “Sa akñrñwñ rarñni.” rarfná wí “Aññnajf wo xfomi urññoñ.” rarfná ³⁰ Jisaso ayf e riñarññagfá arfá niwiri re

urinjiginí, “Manj apá nioní nání mirínénapiñoi. Seyné dñj mopíri nání rínénapiñoi. ³¹ Gorixo áamá xwía tño dánjyo xwiyá umeáriní ríxa anjwí ayoríní. Xwía rírímí menjweño —O oboríní. Omí xopírará winí ení anjwí ayoríní. ³² Níwanjóní xwíamí dání seáyí e nímíeyoáána nioniyá dánjyo dání áamá níní nioní títámíní bipíríáríní.” nurírí ³³ xewanjómí íkíáyo níyekwíroáríríná penfápi nání dánj omópoyínírí e urfagi ³⁴ áamá e epíroyí egfáyí re urígfawixíní, “Negí njwí ikaxé eáninjyo dání ‘Kíraisó, áamá yeáyí neayimíxemeanfa nání arfowayá xwía piaxíyo dání iwíaronfóyi raríjwáo, anjñf íníná njweanfáríní.’ ríníjagí arfá wíjwá enjagí nání joxí aríge nerí ‘Áamá imóníjómí nípikiro íkíáyo níjwiráíro seáyí e umíeyoapíríáríní.’ neararíníní? Áamá imóníjój goríní?” urfagía ³⁵ Jíaso xewanjóní wíáninjñf enjagí nání ewayf xwiyá bí nurírí re urinjiginí, “Wfápi sfá árínf wíyo seyné tñj e ónínjñoi. Sfá seaóríniginírí síní wía ónínáná anj époyí. Áamá sfá yíníjímí yarígfáyí ‘Amí iyf ríwaríníní?’ míyaiwíarígfá enjagí nání seararíníní. ³⁶ Wfápi síní seyné tñf níjwearí seaónínáná wfápiyá níaiwífnéninj wimónípírfa nání wfápi mí dánj wíkwírópoyí.” urinjiginí. O xwiyá api nurárimí píní níwíárimí nurí pínf njweanjiginí.

Judayf obaxf Jíasomí dánj míwíkwírogfá náníríní.

³⁷ Judayf Jíaso wígf síjwáf tñj e dání emímí ayá wí wíwapiyíagí aí síní dánj míwíkwíró nero “Ayf orfani?” míyaiwígfawixíní. ³⁸ Ayf rípi nání e egfawixíní. Xwiyá wía rókíamoagí Aísaiaoyí ríníjño xegí Judayf nání nírirí eanf rípi, “Ámínáoxíní, negí repíyí wíaríjwápi gíyí ‘Neparíní.’ níyaiwíro dánj neaíkwírogfáríní? Oweoi. Ámínáoxíníyá enj síxí eáníjpi gíyo síwá wíáná mí nómíxíro níjfa imónígfáríní? Oweoi.” nírirí eanfpi xíxení imónínfa nání Judayf Jíasomí dánj míwíkwírogfawixíní. ³⁹⁻⁴⁰ Xwiyá ámí bí Aísaiao nírirí eanf rípi, “Áamá ayf píránjñf síjwáf wíñiro dánj píránjñf moro neróná saníjñf nímoníro wígf íwí yarígfápi emí nímamoro ámí Goríxo títámíní upíríxínírí síjwáf upírorí dánj sfáníñf wímíxírí enjíríní.” Aísaiao e nírirí eanfpi xíxení imónínfa nání Judayf Jíasomí dánj míwíkwíropaxf imónígfáríní. ⁴¹ Aísaiao oríjñá níwíñíríná Goríxo urowárenapínfo níknírí njweanjagí níwíñírí nání o nání e ríjíríní. ⁴² Judayf níní Jíasomí dánj míwíkwíroaríjagfa aíwí Judayf ámíná obaxf wí aí omí dánj níwíkwíroro aíwí Parísíowa negí rotú anjyo dání yof emí neakwírímopíríxínírí wáyf nero nání waropárf níñiro “Jíasomí xídaríjóníríní.” mírínígfawixíní. ⁴³ Weyf Goríxo umearíjpi nání míwímónípa nerí weyf áamá umearígfápi nání níwímónírí nání waropárf níñiro “Jíasomí xídaríjóníríní.” mírínígfawixíní.

“Nioní raríjápímí dání áamá níní epayónípíríáríní.” uríjñf náníríní.

⁴⁴ Jíaso enj tñf ríaiwá nírirí re ríjíniginí, “Nioní dánj níkwíroarígfá gíyí gíyí nioníní dánj míwíkwíroaríjñoi. Nírowárenapíjómí ení dánj wíkwíroaríjñoi. ⁴⁵ Nioní síjwáf nanarígfá gíyí gíyí nírowárenapíjómí ení síjwáf wíñaríjñoi. ⁴⁶ Áamá nioní dánj níkwírófáyí aníjñf sfá yíníje míjweapa éfríxínírí xwía tño wíáníñf wókímíxímínírí bíjáríní. ⁴⁷ Nioní áamá xwía tño njweagfáyo xwiyá umeárimínírí míbí áamá níyoní yeáyí uyímíxemeámfánírí bíjáríní. Ayínání áamá xwiyá nioní raríjápi arfá níñiro aí míñíxídfá gíyí gíyo nioní wí xwiyá umeáraríjámání. ⁴⁸ Áamá nioní ríwí níñímoro xwiyá nioní raríjápi peayf níwíñiro éfáyí woní woní xwiyá meárinípaxípi ríxa wení. Xwiyá nioní uráná arfá míñígfáyo dání sfá yoparfíyímí xwiyá meárinípaxf enjagí nání raríjíní. ⁴⁹ Nioní gf

din̄fyo dáni wí m̄r̄f ápo, xewan̄ño nirowárenap̄ño am̄pí nioni ur̄im̄fápi nán̄i sekax̄f n̄r̄in̄j̄ en̄agi nán̄i ḡf din̄fyo dáni rar̄in̄áman̄i. ⁵⁰ Ápo sekax̄f r̄in̄j̄pim̄i áamá din̄j̄f n̄ikw̄r̄or̄in̄j̄pim̄i dáni din̄j̄f n̄iȳim̄in̄j̄f t̄fḡfá an̄in̄j̄f ín̄iná n̄wep̄r̄fá nán̄i imón̄ipax̄f en̄agi nán̄i nioni n̄ij̄fár̄in̄i. Aȳin̄án̄i am̄pí nioni searar̄in̄ápi, ápo n̄r̄in̄j̄p̄in̄i searar̄in̄ár̄in̄i.” ur̄in̄j̄niḡin̄i.

13

Jisaso wiep̄sar̄in̄owam̄i s̄ikw̄f sos̄fáyo iḡfá wean̄j̄f nán̄r̄in̄i.

¹ Aiwá s̄fá An̄fn̄ajo Neam̄úroagoi r̄in̄in̄j̄yi nán̄i s̄in̄i mim̄ix̄ipa en̄án̄a Jisaso xw̄fá t̄fyo p̄fn̄i n̄iwiár̄im̄i xano t̄e nán̄i yini an̄wi ayo en̄agi nán̄i o n̄ij̄fár̄in̄i. Ámá x̄fo xeḡf imón̄iḡfáyo din̄j̄f s̄ix̄f nuya n̄b̄f̄sán̄a x̄fo pene nán̄i aí nuya un̄j̄niḡin̄i. ² S̄fápi t̄fn̄i x̄fo t̄fn̄i wiep̄sar̄in̄owam̄i t̄fn̄i aiwá api nan̄ro nán̄i awí neán̄imán̄a Obo re en̄j̄niḡin̄i. Saimonom̄i xewaxo Is̄karioti d̄án̄j̄ Judaso nur̄i Jisaso nán̄i m̄iȳf our̄in̄r̄i din̄j̄f n̄iw̄kw̄r̄ómán̄a en̄án̄a ³ Jisaso xeḡf xano am̄pí n̄fn̄i f̄án̄in̄j̄f wiep̄x̄fn̄iasin̄j̄f en̄agi nán̄i n̄ij̄fá imón̄ir̄i Gor̄ixo t̄fám̄in̄i b̄in̄j̄p̄i nán̄i n̄ij̄fá imón̄ir̄i ámi x̄fo t̄fám̄in̄i unf̄ápi nán̄i en̄i n̄ij̄fá imón̄ir̄i ner̄i nán̄i ⁴ aiwá nar̄iḡf̄e dáni n̄iwiápn̄im̄ear̄i xeḡf rap̄rap̄f e pán̄in̄j̄ȳf n̄ip̄r̄ár̄imán̄a roar̄ix̄f wú n̄im̄ear̄i írin̄j̄yo n̄ik̄k̄iyin̄imán̄a ⁵ iniiḡf p̄irer̄ix̄f w̄nam̄i niwaȳimori wiep̄sar̄in̄owam̄i s̄ikw̄f sos̄fáyo iḡfá n̄iweáa nur̄i roar̄ix̄f k̄k̄iyin̄in̄j̄ú t̄fn̄i n̄ikw̄ra nur̄i ⁶ r̄ixa Saimoni Pitaomi wim̄in̄r̄i yar̄fn̄a re ur̄in̄j̄niḡin̄i, “Ám̄ináox̄in̄i, jox̄i ḡf s̄ikw̄fyo iḡfá neám̄in̄r̄i r̄iyar̄in̄in̄i?” ur̄fagi ⁷ Jisaso re ur̄in̄j̄niḡin̄i, “Nioni sim̄p̄i nán̄i agw̄f jox̄i maj̄fá nimón̄ir̄i aiw̄f r̄fwen̄a ‘E níwap̄iyim̄in̄r̄i r̄fá en̄j̄niḡin̄i?’ n̄iyaiwir̄i n̄ij̄fá imón̄ir̄fár̄in̄i.” ur̄fagi ⁸ Pitao re ur̄in̄j̄niḡin̄i, “Ná r̄f̄w̄fyo aiw̄f jox̄i ḡf s̄ikw̄fyo wí iḡfá near̄fá men̄in̄i.” ur̄fagi Jisaso re ur̄in̄j̄niḡin̄i, “Nioni d̄ix̄f s̄ikw̄fyo iḡfá m̄ireapa ner̄fn̄áȳf, jox̄i nioni t̄fn̄i naw̄in̄i kum̄ix̄in̄ipax̄f mimón̄in̄in̄i.” ur̄fagi ⁹ Saimoni Pitao re ur̄in̄j̄niḡin̄i, “Ám̄ináox̄in̄i, s̄ikw̄fyon̄i iḡfá m̄ineapan̄i. Ḡf w̄eyo t̄fn̄i m̄in̄j̄yo t̄fn̄i aí iḡfá neāi.” ur̄fagi ¹⁰ Jisaso re ur̄in̄j̄niḡin̄i, “Iḡfá eán̄in̄j̄f go go kíȳf b̄i men̄agi nán̄i sa s̄ikw̄fyon̄i iḡfá eán̄ipax̄f imón̄in̄i. Soȳfn̄é kíȳf b̄i men̄agi aiw̄f noȳfn̄én̄i mar̄fá.” ur̄in̄j̄niḡin̄i. ¹¹ X̄fo nán̄i m̄iȳf wur̄ino nán̄i n̄ij̄fá nimón̄ir̄i nán̄i “Noȳfn̄én̄i kíȳf mayoȳfn̄éman̄i.” ur̄in̄j̄niḡin̄i.

¹² R̄ixa s̄ikw̄fyo iḡfá n̄iweáa nú̄sán̄a xeḡf rap̄rap̄f n̄im̄ear̄i n̄iȳin̄r̄i aiwá nar̄iḡf̄e ámi éf n̄in̄wep̄ar̄i re ur̄in̄j̄niḡin̄i, “Nioni seaíápi nán̄i din̄j̄f ‘Aȳf nán̄i r̄fá neaiar̄in̄i?’ r̄imon̄j̄o? ¹³ Soȳfn̄é ‘Near̄éwap̄iyar̄in̄ox̄in̄f n̄ir̄iro ‘Ám̄ináox̄in̄f n̄ir̄iro yar̄iḡfár̄in̄i. E imón̄in̄áon̄i en̄agi nán̄i e n̄in̄r̄irón̄a x̄ixen̄i n̄irar̄iḡfár̄in̄i. ¹⁴ Nioni Ám̄ináon̄i imón̄ir̄i sear̄éwap̄iyar̄in̄áon̄i imón̄ir̄i en̄agi aiw̄f seḡf s̄ikw̄f sos̄fáyo iḡfá seaeáin̄i. Aȳin̄án̄i soȳfn̄é en̄i seḡf s̄ikw̄fyo x̄ixe iḡfá eán̄ir̄ix̄in̄i. ¹⁵ Nioni r̄ixa s̄in̄wep̄iḡf seaíwap̄iyáagi nán̄i nioni seaíápa soȳfn̄é en̄i ax̄fpi e niga ú̄r̄ix̄in̄i. ¹⁶ Aga nepa searar̄in̄in̄i. Ámá x̄in̄áin̄in̄j̄f nimón̄ir̄i om̄in̄j̄f w̄iar̄in̄j̄ȳf go xeḡf bosom̄i seáȳf e wimón̄ar̄in̄j̄r̄in̄i? Xw̄iȳfá yan̄j̄ w̄iowár̄in̄o en̄i urowár̄in̄om̄i seáȳf e wimón̄ar̄in̄j̄r̄an̄i?” nur̄ir̄i ¹⁷ re ur̄in̄j̄niḡin̄i, “Soȳfn̄é nioni s̄in̄wep̄iḡf seaíwap̄iyáa api nán̄i n̄ij̄fá nimón̄iro x̄ixen̄i ner̄fn̄áȳf, yaȳf seain̄ipax̄f seaímean̄fár̄in̄i. ¹⁸ Nioni noȳfn̄én̄i nán̄i m̄isearar̄in̄in̄i. Sear̄f̄eárin̄jáoȳfn̄é imón̄iḡfápi nán̄i nioni n̄ij̄fá aiw̄f B̄ikw̄fyo re n̄ir̄in̄r̄i eán̄in̄j̄f r̄ipi, ‘Ámá nioni t̄fn̄i aiwá naw̄in̄i nar̄iḡw̄fío nioni xop̄r̄ár̄f nim̄in̄r̄i s̄ikw̄f n̄im̄feyoari sos̄fá nean̄fár̄in̄i.’ n̄ir̄in̄r̄i eán̄in̄j̄pi x̄ixen̄i imón̄f̄w̄in̄iḡin̄r̄i noȳfn̄én̄i sear̄f̄eárin̄j̄in̄i. ¹⁹ Soȳfn̄é am̄pí r̄f̄w̄fyo imón̄in̄fpi imón̄ar̄in̄j̄agi n̄iw̄in̄rón̄a

‘Ayf orfani?’ niaiwipfiri nani agwi re dani amipi sini mimonipa efmi awanf seararini. ²⁰ Aga nepa seararini. Ama nioni urowararinyo umiminipifia giyf giyf nioni eni nimiminarino. Nioni nimiminipifiaf nrowarenapinomi eni umiminarino.” uriniginini.

“Miyf nurino Judasorini.” inimi urinf nanirini.

²¹ Jisaso e nurifisana dinf rfa uxefagi shani awanf nuriri re uriniginini, “Aga nepa seararini. Soyfne woxi miyf nurinino.” urfagi ²² xegf wiepifarijowa o rfo nani majfa enagfa nani kfkfmi nimoniro shwfi nainega nurona ²³ wiepifarijowa wo —O Jisaso xfo dinf sixf uynorini. O xfo tinf e anwi e ef nweanagi nani ²⁴ Saimoni Pitao omi smimajfo niwirfna reninf uriniginini, “Joxi yarinf niwiri ama xfo rfo nani awanf rei.” Eninf urfagi ²⁵ wiepifarijowa xfo tfamini nikinimonaumana yarinf re winiginini ‘Aminaoxini, joxi rfo, ayf gorini?’ urfagi ²⁶ Jisaso re uriniginini, “Aiwapimi muyo neagwiri wimo, ayf orini.” nurimana aiwapi muyo neagwiri Isikarioti dnf Saimonomi xewaxo Judasomi mini winiginini. ²⁷ Mini wiana Seteno Judasomi dnf xixerofagi Jisaso re uriniginini, “Joxi eripi anini ei.” urfagi ai ²⁸ xfo tni aiwa narigfawa o Judaso e oeniri uripi nani majfa nero ²⁹ wi dnf re yaiwigfawixini, “Judaso nigwi wowf xirino enagi nani re rfa urino, ‘Aiwa Anfnajf Neamuroagf ripi nani nanipi joxi bf neai.’ rfa urino? ‘Uyipeayfo arira wimirf nani amipi bf mini wi.’ rfa urino?” yaiwiarfna ³⁰ Judaso, muyo neagwiri wifpi nurapanimo arfwiyimi peyaniginini.

Jisaso nwf ikaxf shifpi urinf nanirini.

³¹ O rixa peyeana Jisaso re riniginini, “Ama imonijoni rixa seayf e imonifagi amayf shwfi nanipiri rixa rinirini. Nioni e eagi ninanirfna Gorixoya enf sixf eanifipi nani eni nijfa imonipifraoi. ³² Nioni e nimonirifipimi dani Gorixoya enf eaninf shani nimonirfnayf, nioni eni seayf e ninimixiri nininino. ³³ Gf niaiwoyfné, sini soyfne tni bf onimiapi nweamfni. Soyfne nioni nani pfa nipifia enagi aiwi negf Judayo re urifapa, ‘Nioni umfae soyfne eni wi upaxf menini.’ urifapa agwi soyfne eni axipi seararini.” nuriri ³⁴ re uriniginini, “Nioni nwf ikaxf shif bf oearimini. Nioni dnf sixf seayarifapa soyfne eni axipi xixe dnf sixf yinfrixini. ³⁵ Sewaninoyfne dnf sixf xixe nyinirfnayf, ama shwfi niseanro re seaiwipifarinini, ‘Oya wiepifarijowarini?’ seaiwipifarinini.” uriniginini.

“Pitaoxini, joxi rfwf nimorfni.” urinf nanirini.

³⁶ Saimoni Pitao re uriniginini, “Aminaoxini, joxi gimini uminiri nani neararini?” urfagi Jisaso re uriniginini, “Agwi nioni ume agwi joxi wi minixifdipaxf enagi ai rfwena joxi anani nixifdirarinini.” urfagi ³⁷ Pitao re uriniginini, “Aminaoxini, pi nani ‘Agwi joxi minixifdipaxfirini.’ ninarinini? Joxi ef rminimiri nani yarfna nioni nipikirfnayf, ananirini.” urfagi ³⁸ Jisaso re uriniginini, “Joxi nepa nioni ef niminiri nani rikipaxoxirani? Aga nepa rirarinini, ‘Karfkarf sini rfaiwa miripa enana joxi biaú bf nioni nani ‘O nani nioni majfarini.’ rirfni.’ rirarinini.” uriniginini.

14

“Gorixo tinf e nani ofyninf imonijonirini.” urinf nanirini.

1 Wiep̄sar̄iñ̄f̄yo “Soȳné d̄iñ̄f̄ r̄f̄a miseaxepant̄.” nur̄iri re ur̄iñ̄iniḡini, “Gor̄ixomi d̄iñ̄f̄ wik̄r̄oro nioni eni d̄iñ̄f̄ nikw̄r̄oro éf̄rix̄ini. 2 An̄f̄ ḡf̄ ápoyáyo awawá obax̄f̄ ikw̄r̄ón̄ini. Nioni soȳné nán̄f̄ an̄f̄ wé searoár̄im̄f̄a en̄agi nán̄f̄ an̄f̄ awawá aȳf̄ mikw̄r̄ón̄ipa ner̄f̄ s̄iñ̄wir̄iȳf̄, anan̄f̄ áwan̄f̄ sear̄im̄in̄iri en̄ár̄ini. 3 Nioni nur̄f̄ an̄f̄ wé n̄isearoár̄imi ámi n̄ib̄iri soȳné eni nioni ñweám̄f̄aé nioni t̄f̄ni naw̄ini ñweap̄r̄f̄a nán̄f̄ n̄iseair̄im̄enap̄imi um̄f̄ár̄ini. 4 Óf̄ nioni an̄f̄ apimi nán̄f̄ um̄f̄ayi nán̄f̄ soȳné n̄j̄f̄ár̄ini.” ur̄f̄agi 5 Tomaso re ur̄iñ̄iniḡini, “Ámináox̄ini, jox̄f̄ ur̄f̄e nán̄f̄ none maj̄f̄a nerane nán̄f̄ ar̄ige óf̄ ur̄f̄ayi nán̄f̄ n̄j̄f̄a imón̄iñ̄w̄ini?” ur̄f̄agi 6 Jisaso re ur̄iñ̄iniḡini, “Ámá ‘Gor̄ixo t̄ñ̄f̄ e nán̄f̄ úim̄iḡini.’ wimón̄ar̄iñ̄f̄yo nán̄f̄ niñwan̄iñ̄oni óf̄ȳin̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄áon̄ir̄ini. Am̄ip̄í Gor̄ixo nán̄f̄ nepa imón̄iñ̄f̄p̄i ámá ayo s̄iwá wir̄i d̄iñ̄f̄ niȳim̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄p̄i s̄ix̄f̄ um̄imori yar̄iñ̄áon̄ir̄ini. Ámá wo óf̄ w̄iȳimi dán̄f̄ ápo t̄ñ̄f̄ e nán̄f̄ w̄imeapax̄man̄f̄. Nion̄ini óf̄ ápo t̄f̄e nán̄iȳin̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄áon̄ir̄ini. 7 Soȳné nioni nán̄f̄ ‘Or̄f̄ani?’ n̄ñiaiwiro p̄irán̄iñ̄f̄ n̄j̄f̄a nimón̄iñ̄ro s̄iñ̄wir̄iȳf̄, ḡf̄ ápo nán̄f̄ eni p̄irán̄iñ̄f̄ n̄j̄f̄a imón̄an̄iñ̄ro eḡf̄ár̄ini. E n̄isear̄iri aiwi agwi r̄iná dán̄f̄ soȳné o nán̄f̄ n̄j̄f̄a nimón̄iñ̄ro s̄iñ̄w̄f̄ win̄iḡf̄ár̄ini.” ur̄f̄agi 8 Piripo re ur̄iñ̄iniḡini, “Ámináox̄ini, jox̄f̄ ápo s̄iwá neaíáná ‘Aȳf̄ apán̄ir̄ini.’ neaimón̄ar̄ini.” ur̄f̄agi 9 Jisaso re ur̄iñ̄iniḡini, “Piripe, nioni soȳné t̄f̄ni en̄j̄iná dán̄f̄ emen̄á aiwi jox̄f̄ nioni nán̄f̄ s̄ini p̄irán̄iñ̄f̄ n̄j̄f̄a mimón̄ipa reñ̄ini? Ámá nioni s̄iñ̄w̄f̄ nan̄f̄a ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ ápom̄i eni win̄f̄áȳf̄ en̄agi nán̄f̄ jox̄f̄ p̄í nán̄f̄ ‘Ápo eni s̄iwá neai.’ n̄ñrar̄iñ̄ini? 10 Ápo xewaxon̄f̄ t̄f̄ni naw̄ini imón̄ir̄ai xewaxon̄f̄ ápo t̄f̄ni naw̄ini imón̄ir̄ai en̄agw̄f̄i nán̄f̄ jox̄f̄ s̄ini ‘O xano t̄f̄ni axowaúr̄ani?’ n̄ñiaiwir̄i d̄iñ̄f̄ min̄ikw̄roar̄iñ̄f̄ reñ̄ini? Xw̄iȳf̄a nioni searar̄iñ̄ápi ḡf̄ d̄iñ̄f̄yo dán̄f̄ searar̄iñ̄áman̄f̄. Am̄ip̄í nioni yar̄iñ̄ápi eni ápo, nioni t̄f̄ni naw̄ini imón̄igw̄f̄ioyá d̄iñ̄f̄yo dán̄f̄ yar̄iñ̄ár̄ini. 11 Xw̄iȳf̄a nioni re sear̄f̄ápi, ‘Ápo nioni t̄f̄ni naw̄ini imón̄ir̄ai nioni ápo t̄f̄ni naw̄ini imón̄ir̄ai en̄wi.’ sear̄f̄ápi nán̄f̄ ‘Nepar̄ini.’ n̄ñȳaiwiro d̄iñ̄f̄ nikw̄rópoȳf̄. ‘E oyaneȳf̄.’ m̄iseaimón̄ipa ner̄f̄náȳf̄, em̄im̄f̄ am̄ip̄í nioni n̄iseaíwap̄iya bar̄fná soȳné s̄iñ̄w̄f̄ win̄iḡf̄ápi nán̄ini ‘Nepar̄ini.’ n̄ñȳaiwiro d̄iñ̄f̄ nikw̄rópoȳf̄. 12 Aga nepa searar̄iñ̄ini. Nioni d̄iñ̄f̄ nikw̄roar̄iḡf̄a ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ am̄ip̄í nioni seaíwap̄iyar̄iñ̄ápi eni ep̄f̄r̄f̄ár̄ini. Oyi, nioni ápo t̄f̄e um̄f̄a en̄agi nán̄f̄ am̄ip̄í nioni seaíwap̄iyar̄iñ̄ápi wiár̄f̄ seáȳf̄ e imón̄iñ̄f̄p̄i aí ep̄f̄r̄f̄ár̄ini. 13 Xewaxon̄f̄ en̄f̄ eán̄iñ̄f̄ ápoyá amáyo s̄iwá n̄ñwir̄iñ̄f̄p̄imi dán̄f̄ ‘Ápo seáȳf̄ e imón̄iñ̄or̄f̄ani?’ wiaiw̄ir̄ix̄in̄ir̄i soȳné p̄í p̄í nán̄f̄ ápom̄i r̄ix̄iñ̄f̄ nur̄ir̄fná xeḡf̄ xewaxon̄im̄f̄ dán̄f̄ nur̄iri r̄ix̄iñ̄f̄ ur̄ánáȳf̄, nioni anan̄f̄ x̄ixen̄f̄ n̄iseaiim̄f̄ár̄ini. 14 Am̄ip̄í ápom̄i r̄ix̄iñ̄f̄ nur̄ir̄fná nion̄im̄f̄ dán̄f̄ nur̄iri r̄ix̄iñ̄f̄ ur̄f̄ápi nioni anan̄f̄ n̄iseaiim̄f̄ár̄ini.

“Nion̄f̄ Kw̄iȳf̄ Gor̄ixoyápi urowár̄im̄f̄ár̄ini.” ur̄iñ̄f̄ nán̄ir̄ini.

15 “Soȳné nioni d̄iñ̄f̄ s̄ix̄f̄ n̄ñiȳir̄fnáȳf̄, nioni sekax̄f̄ sear̄iñ̄ápi x̄ixen̄f̄ x̄f̄d̄ip̄r̄f̄ár̄ini. 16 Nioni ápom̄i r̄ix̄iñ̄f̄ ur̄áná ar̄ir̄a seaipax̄f̄ imón̄iñ̄f̄ ámi wo soȳné t̄f̄ni naw̄ini an̄iñ̄f̄ ín̄iná ñweáwin̄iḡin̄ir̄i seḡf̄ t̄f̄am̄in̄f̄ urowár̄enap̄in̄f̄ár̄ini. 17 Kw̄iȳf̄ x̄fo nán̄f̄ nepa imón̄iñ̄f̄p̄ini seaíwap̄iyar̄iñ̄f̄p̄i nán̄f̄ rar̄iñ̄ini. Ámá x̄f̄om̄i d̄iñ̄f̄ m̄iw̄ikw̄roar̄iḡf̄áȳf̄ kw̄iȳf̄ x̄f̄oyápi m̄i n̄ñwóm̄ix̄iro n̄j̄f̄a mimón̄ipax̄f̄ en̄agi nán̄f̄ ar̄ir̄a wim̄in̄ir̄i en̄f̄ápi um̄im̄in̄ipax̄f̄ men̄ini. E ner̄f̄ aí kw̄iȳf̄p̄i r̄ixa soȳné t̄f̄ni naw̄ini imón̄iñ̄agi nán̄f̄ ap̄f̄ nán̄f̄ n̄j̄f̄a imón̄iñ̄oi. Idáná soȳné eni n̄iseaim̄ear̄i xw̄iox̄f̄yo sean̄wean̄f̄ár̄ini. 18 Nioni wimiáoȳfn̄en̄iñ̄f̄ seḡf̄p̄i n̄iseawár̄im̄f̄ um̄f̄áman̄f̄. Ámi soȳné t̄ñ̄f̄ e nán̄f̄ b̄im̄f̄ár̄ini. 19 Ámá nioni d̄iñ̄f̄ min̄ikw̄roar̄iḡf̄áȳf̄ s̄iñ̄w̄f̄ m̄ñnan̄ipa ep̄f̄r̄f̄ nán̄f̄ an̄w̄f̄ ayor̄ini. E ner̄f̄ aí soȳné ámi s̄iñ̄w̄f̄

nanipírjárini. Nioni ámi sijní emfa enagi nání soyfné eni sijní epírjárini. ²⁰ Sía soyfné nioni ámi sijní éaná nanipírjárini re niyaiwiro nijfá imónipírjárini, ‘O xano tñni imóniri enána none xfo tñni imónirane xfo none tñni imóniri enagwi nán xfo tñni axonerini.’ niyaiwiro nijfá imónipírjárini. ²¹ Ámá go go gí sekaxí rarijápí íá nixiriri nixídirínáyí, nioni dijé sixí niyarinjorini. Nioni dijé sixí niyarinjé gomi gomi gí ápo dijé sixí uyiri nioni uyiri nerí niwaninjoni nán yumí bí míví xixeni síwá winimfáriní.” urfagi ²² Judaso —Isikarioté dáné Judaso marfáí, wiepisarinjowa Judasoyi rininjé worini. O re urinjiginí, “Ámináoxini, pí éagi nání ámá nñni xwíá tfo yweagfáyo síwá mívini pa nerí newaninjoni síwá neainírjárini?” urfagi ²³ Jisaso re urinjiginí, “Ámá go go nioni dijé sixí niniyirínáyí, xwíyíá nioni rarijápí xídarínjárini. Omi gí ápo dijé sixí nuyiri yawawí o táfáminí nírari o tñni nawini aninjé yweanfáriní. ²⁴ Ámá nioni dijé sixí mniyarigfáyí nioni rarijápí xídarigfámani. Xwíyíá nioni seararíná soyfné arfá niarigfápi, ayí nioni gí dijé tñni rarijápímani. Ápo nrowarénapijoya dijé tñni rarijápíriní.” nuriri ²⁵ re urinjiginí, “Nioni siní soyfné tñni niywearíná amipí api nání searíini. ²⁶ E nerí aí ríwéná arirá seainfo —O kwíyí Gorixoyápirini. Xfo ámá nioni nixídarigfáyo nání urowarénapiínjárini. Api amipí nñni nání seaíwapiyíáná nioni niseara warinjá nipiini nání dijé seainínjárini. ²⁷ Nioni soyfné píni niseawiárimí nuri aiwi soyfné nioniyá dijé tñni niwayiróniro yweapírjárini. Nioniyá dijé tñni niwayiróniro yweapírápí nání níríná ámá xwíá tfo dáné wigí dijé tñni yarigfápi nání mirarinjini. Nioniyá dijé tñni aga niwayiróniro yweapírfa nání imónipírjárini. Ayínáni dijé ríá niseaxerí wáyí bí minipa éfrixini. ²⁸ Xwíyíá nioni searfá rípi, ‘Nioni píni niseawiárimí nuri ámi seyfné tñni e nání bímfáriní.’ searfápi soyfné ríxa arfá níoi. Nioni ápo tñni e nání umí enagi nání soyfné nepa dijé sixí niniyirínáyí, yayí seáyimí dání seainimíniri éfrixini. Ápo seáyí e nímúrono enagi nání rarijiginí. ²⁹ Soyfné nioni searfápi xixeni imónifagi niwiníná dijé níkwíroro ‘Ayí o nearinjépirfáni?’ yaiwiro oépoyniri síní mimónipa éfmí seararinjini.” nuriri ³⁰ re urinjiginí, “Xwíá tfo menweano —O oborini. O ríxa barinjagi nání nioni soyfné tñni niywearí ámi ayá wí searimiméini. O nioni ení mneáninjo enagi aiwi ³¹ ámá xwíá tfo dánéyí nñni re niawítrixiniri, ‘O xanomí dijé sixí uyiñoráni?’ niawítrixiniri ápo sekaxí nriñjépi tñni xixeni oemini.” nuriri re urinjiginí, “Re dání niwiápnimeámi ríxa owaneyi.” urinjiginí.

15

“Wainí uraxí nepaxinjé imóninjépininjé imóninjáonirini.” urinjé nánirini.

¹ Jisaso ewayí xwíyíá nuriri re urinjiginí, “Wainí uraxí nepaxinjé imóninjépi, ayí nionirini. Wainí ominjé xiáwo gí áporini. ² Wirenjé nionimí dání neániri ná mívéyí nñni ápo emí wiximoarinjirini. Wirenjé ná wearinjéyí nñni xwiogwí wíomi ná xwé wéwiniginiri o emí wíwákwímí niyárimáná mfá imixárarinjirini. ³ Xwíyíá nioni seararinjárimí dání soyfné ríxa mfáninjé ininjoí. ⁴ Soyfné uraxí wirenjé éáninjépa axípi nioni neánítrixini. E nerínáyí, nioni wirenjépininjé axípi soyfné seaeánimfáriní. Wainí míkomi wirenjé meánipa nerínáyí, ná mívexaxí imóninjépa soyfné eni nioni wirenjépininjé mneánipa nerínáyí, ná wexaxí menini. ⁵ Nioni uraxí wainí míkíninjé imóninjáonirini. Soyfné uraxí wainí wirenjépininjé

imónigfoytnerini. Ámá nioni wireñinijé neánijé go go nioni xfoyá mfkí imónijáoní enagí nání ná xwénijé wearinirini. Ayí rípi nánirini. Soyfne nioni pñí niniwiárimí nurfnáyí, amípi wí epaxí menini. ⁶ Wireñí emí mófyí yeáyí yárarinípa ámá nioni wireñinijé mneánipa éfí gomí gomí emí móáná yeáyí yárarinirini. Wireñí axípiní e eníyí awí neaárirí ríá ikeaáráná ríá nowárarinirini.” nurirí ⁷ re uriniginí, “Soyfne nioni wireñinijé neánirí xwíyá nioniyápi xfdíri nerfnáyí, soyfne pí pí seaimónariníyí nání ápomí rixiní uráná ananí seainfáriní. ⁸ Soyfne e nero ná xwénijé nerinípipimí dání ení sixí eánijé gí ápoyápi ámáyo síwá wíáná ‘O seáyí e imónijoráni?’ wíaiwipírfáriní. Soyfne e nerinípipimí dání ení ‘Xegí wiepísiníyí wírfáni?’ wipimóninfáriní. ⁹ Ápo dñí sixí niyinípa nioni ení dñí sixí seayiní. Ayínáni nioni dñí sixí seayinápi anijé neayíwiniginirí éfríxiní. ¹⁰ Soyfne nioni sekaxí searfáyo xixení nixfdíronáyí, nioni gí ápo sekaxí nirinípi píranijé xfdaríenagí nání dñí sixí niyarinípa nioni ení axípi anijé soyfne dñí sixí seayimfáriní. ¹¹ Dñí nífá bí onímiápi seairí yayí bí onímiápi seainirí oenirí nání mīsearariní. Dñí nífá nínirí yayí ninarinípa soyfne ení dñí nífá ayá wí seairí yayí seainirí oenirí searariní. ¹² Sekaxí nioni rarínápi rípirini. Nioni dñí sixí seayarínápa soyfne ení axípi xixe dñí sixí yinífríxiní. ¹³ Ámá wo xegí ámáyo dñí sixí nuyiríná arírá wimínirí nání upeípi dñí sixí uyarígíapi bí tñí xixení mimónini. Ága seáyí e múronini. ¹⁴ Soyfne nioni sekaxí seararinápi xixení axípi nerónáyí, gí ámáyfne imónijoi. ¹⁵ Xináiwánijé nimóniro omíjé wíiarígíayí wigí boso ‘E emfánirí nání ríá nearariní?’ mīyáiwí majfá imónarígíá enagí nání siní ‘Inókiwayfnénijé imónigfoytneyé searimiméni. Amípi ápo nírarná arfá winá nípini áwaní nīsearirí nání ‘Gí ámáoyfneyé searariní. ¹⁶ Soyfne nioni íá niyamíxigfámaní. Ayí nioni soyfne nuro ámáyo nuréwapíyirinípipimí dání aiwá niyimfniníjé wéfríxinirí íá yiyamíximí nīseairí searípeañáriní. Ayínáni pí pí nání ápomí rixiní nurífná nionimí dání nurirí uránáyí, ananí xixení seainfáriní. ¹⁷ Sekaxí nioni rarínápi rípirini. Ága xixe dñí sixí yinífríxiní.

“Gí seaiepsarinjáoyfne enagí nání ámá símfí tñí seaipírfáriní.” uriní nánirini.

¹⁸ “Ámá xwíá tfoyo enípi nánini moarígíayí soyfne símfí tñí seaiariníagfá nīwíniríná dñí re mófríxiní, ‘None siní símfí tñí mīneaipa nerfná xámí Jisasomí wigfáraní?’ mófríxiní. ¹⁹ Soyfne ámá xwíá tfoyo wenípi nánini moarígíayí tñí nawíní nimónirí síjwíríyí, soyfne wigíyí imónanirí éfá enagí nání dñí sixí seayipaxíriní. E nerí aí soyfne ámá xwíá tfoyo wenípi nánini moarígíayí tñí nawíní mimónipa ero ayí tñí axípi mimónipa éfríxinirí íá yiyamíximí seairí ená enagí nání ayí símfí tñí seaiariní. ²⁰ Ewayí xwíyá nioni searfá rípi, ‘Ámá xináinijé nimónirí omíjé wíiariní go go xegí bosomí seáyí e wimónarinímaní.’ searfápi nání dñí mófríxiní. Nioni xeanijé nīnikáríronáyí, soyfne ení xeanijé seaikáríprfáriní. Xwíyá nioniyápi arfá nīniro nīnixfdíronáyí, soyfneyápi ení arfá nīseairo seaxfdíprfáriní. ²¹ E nerí aí nioni nīrowárenapíno nání níjfá píranijé mimónipa nero nání soyfne nioni nīnixfdíro ‘Jisasoyáonerini.’ raríná nání xeanijé rípi nípini seaikáríprfáriní.” nurirí ²² re uriniginí, “Nioni nībirí xwíyá murípa nerí síjwíríyí, wigí íwí nero nioni ríwí nīmófápi nání xwíyá meárinípaxí imónanirí éfámaní. Nioni ríxa bíjé enagí nání ayí re wí rípaxí menini, ‘Negí enwápi nerfná íwí mīyarínwínirí enwáriní.’ rípaxí menini. ²³ Ámá nioni símfí tñí niarígíayí

gí ápomí ení símí tñní wiaríñoí. ²⁴ Nioní emímí amípí ámá eníná dání aiwí mīwíwapiyigfá bī mīwíwapiyipa nerí sñwíríyí, wígí íwí nero nioní ríwí nímófápi nání xwíyífá meárínipaxí meníní. E nerí aiwí nioní emímí wíwapiyínápí sñwí nñnaníro aí nioní tñní gí ápo tñní ení nīwawíní símí tñní yeaiaríñoí. ²⁵ Ríwamíní nioní nání wígí ñwí ikaxí eáníñyó dání eáníñí rípí, ‘Míkí menagí aiwí símí tñní nigfáríní.’ níríní eáníñí xixení imóníní nání niaríñoí.” uríñínigíní.

²⁶ Ámí re uríñínigíní, “Arírá seainfo —O Goríxoyá kwíyípiríní. Apí nioní ápo tñí e dání soyfne tñí e nání urowárenapímáfíríní. Apí kwíyí Goríxoyápi xfo tñí e dání nībírí xfo nání nepa imóníñípi ní seáiwapiyaríñípi nání raríñíní. Apí nībíríná nioní nání áwaní searínfáríní. ²⁷ Soyfne nioní ámayo iwamfo nuréwapíya unáe dání nioní tñní emeagfoyné enagí nání seáimeañí mfkoyfne ení ámayo nioní nání áwaní urípírfáríní.

16

¹ Soyfne axínání dñí nñnkwírooro nemáná óreámioapfírxíní apí nípíní seararíñíní. ² Ayí re seaipfírfáríní. Rotú añyó dání segí yof emí niseakwírimoro aiwí ríwéná xe nímóníríná ámá seapíkífáyí Goríxo wimónaríñípi ní yaríñwíní seapíkípfírfáríní. ³ Ápo nání níjía píraníñí mimónípa ero nioní nání ení axípi e mimónípa ero nero nání apí seaipfírfáríní. ⁴ Xwíyífá nioní searfápi, ayí rípí nání searfíní. Xeaníñí apí ríxa nímónaríná nioní niseara úápi nání dñí mopírfá nání searfíní. Apí nání iwamfo soyfne tñní emeñwaé dání áwaní mīsearíñanigíní. Síní soyfne tñní nimerí nání áwaní mīsearíñanigíní.

Kwíyípi enfápi nání uríñí náníríní.

⁵ “Ríxa nírowárenapíño tñí e nání waríñagí aí soyfne woxí ‘Joxí gímí nání uríñí?’ mñnraríñoí. ⁶ Nioní ‘Ríxa numfíní.’ searfagí nání soyfne íkññí sípí seaiaríní. ⁷ E nerí aí aga nepa seararíñíní, ‘Nioní soyfne tñní aníñí re níñwearíná arírá niseaipaxí aiwí pñí niseawiárimí nurfíná arírá aga seáyi e imóníñípi seaipaxírfíní.’ seararíñíní. Ayí rípí náníríní. Nioní pñí niseawiárimí mupa nerínáyí, arírá seainfomí —Kwíyípi nání raríñíní. Omí murowárenapípa epaxírfíní. Nioní nurfínáyí, omí soyfne táfamíní urowárenapímáfá enagí nání raríñíní. ⁸ Kwíyípi nībíríná ámá xwífá tñyó dñíyí re yaiwífírxíní, ‘Nene “fíwípi, ayí apírfaní?” moaríñwápi tñí “Wé róníñípi, ayí apírfaní?” moaríñwápi tñí “Goríxo ámayo xwíyífá numeárfíná e wínfárfaní?” moaríñwápi tñí apiaú apí xewíñí moaríñwárfaní?’ yaiwífírxíní wíwapiyínfáríní. ⁹ Ayí nioní dñí mñnkwíropa yaríñagí nání kwíyípi ‘fíwípi, ayí apírfaní?’ oyaiwípoyíní wíwapiyírí ¹⁰ nioní ápo tñí e nání yíaná o nñmímínmáná soyfne sñí sñwífá ámí wí mñnanfá enagí nání kwíyípi ‘Wé róníñípi, ayí apírfaní?’ ení oyaiwípoyíní wíwapiyírí ¹¹ Goríxo obo, ámá xwífá tñyó menweañomí ríxa xwíyífá umeáríñí enagí nání kwíyípi ‘Goríxo xwíyífá numeárfíná e wínfárfaní.’ ení oyaiwípoyíní wíwapiyírí enfáríní.” uríñínigíní.

¹² Ámí re uríñínigíní, “Nioní xwíyífá xwapí ámí bī tñí ‘Osearímíní.’ nímónaríñagí aiwí agwí soyfne arfá nípaxí mimóníñoí. ¹³ E nerí aiwí kwíyí amípí nepaxíñí imóníñípi nání raríñípi nībíríná Goríxo nání nepání imóníñípi nñí seáiwapiyínfáríní. Apí xegí dñí tñí wí mīsearípa nerí ápomíní arfá wiaríñípi ní rínfá enagí nání amípí Goríxo nání imóníñípi xixení searéwapíyínfáríní. Amípí ríwíyó imónínfápi

náni eni wíá searókiamonfárini. ¹⁴ Kwíyípi xwiyíá nioni rariñápi wíá nisearókiamori nioni náni niseariri náni nioni seáyí e nimixínfárini. ¹⁵ Ápo nioni fániní niepíxíniasiní enagi náni amípi níní oyá imóninípi nioniyáriní. Ayínáni nioni re searfíni, ‘Kwíyípi nioni rariñápi arfá níniri wíá searókiamonfárini.’ searfíni.” uriniginí.

“Íkíniní sípi niseaísáná yayí seainínfárini.” uriní nánirini.

¹⁶ Jisaso ámi re uriniginí, “Nioni bi onimiápi soyíne tñni niñweámána enána sñwí nanipíríméoi. Soyíne segípi ámi bi onimiápi niñweámána sñwí nanipírífárini.” uríagi ¹⁷ wiepísariñyí wa re rinigfawixini, “O pí enípi náni rfa re áwaní neararini, ‘Nioni bi onimiápi niñweámána enána sñwí nanipíríméoi. Soyíne segípi ámi bi onimiápi niñweámána sñwí nanipírífárini.’ Ripi eni ‘Ápo tñí e uminiri rariñini.’ neararini pí enípi náni rfa neararini?” níniníro ¹⁸ re rinigfawixini, “‘Bi onimiápiyí rariñyí pí náni rfa neararini? None xfo rariñipi náni nijfá mimóniníwini.’ rinariñagí ¹⁹ Jisaso awa yariñí owianeyiníro wimónariñagi náni nijfá nimóniri náni re uriniginí, “Nioni ‘Bi onimiápi niñweámána enána sñwí nanipíríméoi. Segípi ámi bi onimiápi niñweámána sñwí nanipírífárini.’ searfápi náni yariñí niníro rinariñoi? ²⁰ Aga nepa searariñini. Soyíne ámixfá nero ñwí piyí wírinipíri aiwi áma xwíá tño dáníyí —Ayí Goríxo tñni xepíxepá rónigfáyirini. Ayí yayí seáyimi dání wininíoi. Ríná soyíne íkíniní sípi niseairi aiwi rfwéná dñí nífá seainínfárini.” nuriri ²¹ ewayí xwiyíá bi rípi uriniginí, “Apíxiwa niaíwí nixirirfá yariñfápi náni dñí mópoyí. Apíxí niaíwí sñwí wanaríná ‘Riníñí níniniri niaíwí xirimi náni ríxa rínarfáni?’ niyaiwiri náni íkíniní sípi wariñirini. E nerí aí rfwéná niaíwí ríxa nixirimáná niaíwí xirfo náni dñí nífá winariñagi náni rñiní winípi náni arfá ikeamoariñirini. ²² Soyíne eni axípniní seaimónini. Agwi soyíne íkíniní sípi niseairi aiwi nioni ámi sñwí seanána xwioxíyo dñí nífá seainínfárini. Yayí apí áma wí amípi wí niseaikáiro aí pírfí searaki paxí mimóninípi náni rariñini. ²³ Dñí yayí seainíe dání nioni ámi amípi bi náni yariñí nipírfámani. Aga nepa searariñini. Ápomi amípi bi náni rixiní nuriríná nionimi dání uránayí, anani niseaiapínfárini. ²⁴ Ínina dání ápomi nionimi dání rixiní murípa néra nibfásána aí dñí nífá seainínfápi bi onimiápi miseainípa éwiniginiri omi anani rixiní urírfixini. Rixiní urána seaiapínfárini.” uriniginí.

“Nioni áma Goríxo tñni xepíxepá rónigfáyo ríxa xopírarfí winíriní.” uriní nánirini.

²⁵ Ámi re uriniginí, “Xwiyíá nioni niseara úapi ewayí xwiyíá tñni niseairi aiwi rfwéná ewayí xwiyíá tñni ámi bi misearí ápo náni sñjani áwaní searímfáiná nimóninífárini. ²⁶ Íná Goríxomi rixiní nuriríná nionimi dání uripírífárini. Sewaniníoyíne rixiní urána anani arfá seainíe enagi náni ‘Íná nioni soyíne náni ápomi rixiní seauriyimfárini.’ misearariñini. ²⁷ Xewaníno dñí sixí niseayiri náni arfá seainífárini. Soyíne nioni dñí sixí niyiro ‘Ápo tñí e dání biñorfáni?’ niaiwiro yariñagí náni xewaníno dñí sixí niseayiri náni arfá seainífárini.” nuriri ²⁸ re uriniginí, “Enína nioni ápo tñni ñweagáoni aí o tñí e dání pñni niwiárimí xwíá tño náni biñáriní. Re niñweañísána xwíá tño pñni niwiárimí ámi o tñí e náni umíini.” uríagi ²⁹ xegí wiepísariñowa re urigfawixini, “Ayí apirini. Agwi joxi ewayí xwiyíá tñni mienarariñini. Ríxa sñjani áwaní nearariñini. ³⁰ Agwi none dñí re nisaiwirane nijfá imóniníwini, ‘Amípi níní náni

nijforani? Ámá yariñf miwipa éfmi aiwi wigf xwioxíyo “Yariñf api owimíni.” yaiwiarigfápi nání nijfá imóniñorani? nisaiwirane nijfá imóniñwini. Ayináni dñf re nisaiwirane dñf rikwíroariñwini, ‘Joxi Gorixo tñf e dání biñoxirini.’ rikwíroariñwini.” urfagfa ³¹ Jisaso re urñiniginí, “Agwi soyfne dñf rinikwíroariñoi? ³² Soyfne xfdíxífdowarí seaíaná nioni nigfpi pñi niníwiárími segf añími nání xixegfni umipfíná ríxa añwi e nerí ríxa imónini. Soyfne nioni pñi niníwiárími núagfa aí ápo dñf níkkayonagi nání nioni nigfpi ñweapaxfmani. ³³ Soyfne ayá sfwf mísearó ‘O tñi ikáriniñwáonerani?’ niyáwiníro kikiáf éfríxinírí xwiyfá nioni niseara bfápi searfáriní. Soyfne xwfá tño ñweañáná ámá Gorixo tñi xepíxepá rónigfáyf xeaniñf seaikárípfáf enagi aiwi nioni ayo ríxa xopírarí wíá enagi nání dñf síxí níniro ñweáfrixini.” urñiniginí.

17

Wiepísaríñño nání ríxíñf wuríyíñfpi nánírini.

¹ Jisaso xwiyfá api nura núsáná añnamí nání síñwf nanániri re rñiniginí, “Ápoxini, nimónini nání ríxa rínarini. Díxí riwaxoní ení síxí eániñf joxiyápi ámáyo síwá wimi nání joxi ‘O ámá niyoní seáyí e imóniñorani?’ oniaiwípoyinírí níiríxiní. ² Ámá joxiyá dñño dání nioni níxídarigfáyó dñf niyímiñf imóniñfpi síxí umímopaxo imóníwiniñinírí ‘Ámá níni nání nénf tñoxi imónei.’ níriñf enagi nání rírarini. ³ Ámá rípiñi neríñfipimi dání dñf niyímiñf imóniñfpi tñgfáyf imónarigfáriní. Joxi nání ‘Nwfá imóniño, ayf Gorixorini. Ámi wo miñweanini.’ dñf rímore Jisasi Kiraisoní, joxi nírowárénapíñoni nání ‘Nepa ayf orini.’ dñf nímore yarigfáyf, ayf dñf niyímiñfpi imónarigfáriní. ⁴ Joxi o e éwiniñinírí níriñfpi xixeni nípiñi niyárírná ení síxí eániñf joxiyápi níwíwapíyiríñfipimi dání seáyí e joxi imóniñfpi ámá xwfá tño dánño síwániñf wíariní. ⁵ Ápoxini nioni e éa enagi nání xámi xwfá rírí síni mimónipa eními joxi tñi niñwearfná níknírí ñweagápi ‘Ámi nioni tñi niñwearfná nioni tñi nawíni seáyí e nimóniri axfpi oikfniñi.’ osimónini.” níriñf ⁶ re urñiniginí, “Ámá xwfá tño dánf joxiyá dñf tñi nioni níxídarigfáyf joxi imóniñfpi nání xixeni nijfá oimónípoyinírí wíwapíyíñarini. Ayf ámá díxíyí nioni niapíñfíyí nání rírarini. Díxí xwiyfá nioni níriñfipimi píraníñf níxída níbiro ⁷ ríxa nijfá re imóniño, ‘Amípi joxi fáníñf niepíxíniasiñf nioni níriñf yariñapi nípiñi joxi niapíñfíni.’ Nijfá e imóniño. ⁸ Xwiyfá joxi níriñfpi xewaníñoni ríxa urfá enagi nání nijfá e imóniño. Xwiyfá nioniyápi arfá níniroáná dñf nínikwíroro xixeni re nisaiwiro nijfá imóniño, ‘Gorixo tfámíni biñorini.’ nisaiwiro ‘Gorixo urowárénapíñorani?’ níaiwíariñoi.” níriñf ⁹ re urñiniginí, “Ámá xwfá tño dánf ápoxi tñi xepíxepá rónigfáyó arírá owinírí yariñf mísiarini. Ámá joxiyá dñf tñi dñf níkwíroarigfáyf díxí imóniñagi nání yariñf siarini. ¹⁰ Amípi ámá aí nioniyáyf ayf joxiyá imónini. Amípi ámá aí joxiyáyf ení ayf nioniyá imónini. Ayf dñf nínikwíroríñfipimi dání ámáyo rénñf uraríñoi, ‘Seáyí e imóniño, ayf orini.’ uraríñoi. ¹¹ Nioni joxi tfámíni bími enagi nání xwfáyo re bí tñi síni ñweámíméini. E nerí aí ámá rowa síni xwfá tño re ñweapírfá enagi nání ápoxini, —Joxi síyikwí míníñf imóniñoxirini. Joxi díxí ení eániñfpi —Ení eániñf joxi neámíxowáríñfpi nání rarini. Api tñi píraníñf uméiríxiní. Yawawí nawíni imónigwíípa ayf ení axfpi nawíni imónípfáfá nání píraníñf

uméirixiniri rirarijini. ¹² Nioni awa tñni emearná enj sîxî eániñj joxi neámîxowáriñjpi tñni niméra nibiri awínîñj numearóa barína awa wo miyorîrinipa nemána aiwi Bîkwîyo dani rîwamîñj eániñjpi xixeni imónini nani awa wonini xewanîño nerîñjipimi dani yorîrinimîniñj yarini. ¹³ Agwi nioni joxi tññ e nani bimîni. E nerî ai dîñj nífá nioni ninarîñjpa awa enî bi onîmiápi mîwinî xwé wîwinîgîniñj sîni xwíá tîyo niñwearína nioni nîra warîñjapi rirarijini.” nuriri ¹⁴ re urîñjîñjîni, “Nioni ámá ápoxî dîñj rîkwîroarîñjîyo xwîyíá joxiyápi urîñjî enagî nani ámá xwíá tîyo dâñjîyî ayo sîmî tñni wiarîñoî. Nioni xwíá tîyo dâñjîni mimónîpa enápa awa enî xwíá tîyo dâñjîniñj mimónîñjagîfa nani sîmî tñni wiarîñoî. ¹⁵ Awami joxi xwíá tîyo dani owirîmeaniri mîrîrarijini. Sipî wikârariño xwîrîfá mîwikîxepa enfa nani joxi píranîñjî méwinîgîniñj rirarijini. ¹⁶ Nioni xwíá tîyo dâñjîni mimónîpa enápa awa enî xwíá tîyo dâñjîniñj mimónîpa enagîfa nani ámá xwíá tîyo dâñjîyî tñni axîyî mimónîñoî. ¹⁷ Xwîyíá joxiyápi aga nepani imónîñjagî nani ámá rowa joxi simónariñjpi nani xixeni kumîxinîpîri nani xwîyíá api nuréwapîyirîñjipimi dani píranîñjî imîxîrîxinî. ¹⁸ Joxi xwíáyo nani úwinîgîniñj nîrowarénapîñjpa xamîñjîni enî awami uowáriñjîrîni. ¹⁹ Joxi ámáyî nani wîwinîgîniñj nîrowarénapîñjpi tñni xixeni niîwanîñjîni owîimîniñj nani okumîxinîmîni. Ámá rowa enî joxi e éfîrîxinîñj simónariñjpi nani okumîxinîpoyîniñj nani joxi wîwinîgîniñj nîrowarénapîñjpi tñni xixeni owîimîni.” nuriri ²⁰ re urîñjîñjîni, “Nioni awa naniñj rîxinîñj mîrîrarijini. Awa uréwapîyíaná dîñjî nîkwîrófáyî nani enî ápoxîniñj rirarijini. ²¹ Ayî nîni axîyîniñjî imónîpîrîfa nani yarîñjî siarîñjîni. ‘Ápoxî nioni tñni imónîniñj nioni joxi tñni imónîniñj egwîfîpa ayî enî yawawî tñni nawîni oimónîpoyî.’ nimónarîni. Ámá nîni dîñjî nînikwîroro ‘Gorîxo uowarénapîñjî weapîñjîñjî?’ nîaiwîrîxinîñjî ‘Ámá tîyî axîyîniñjî oimónîpoyî.’ nimónarîni. ²² Enjî sîxî eániñj joxi neámîxowáriñjpi awa enî yawawî axowawî imónîgwîfîpa axowániñjî oimónîpoyîniñj nani weámîxowáriñjîrîni. ²³ Awa aga xixeni axowániñjî oimónîpoyîniñj nioni awa tñni nawîni imónîniñj joxi nioni tñni nawîni imónîniñj enwîni. Ámá nîni re nîyaiwîro nîjîfá imónîpîrîfa nani e imónîñwîni, ‘Gorîxo omî uowarénapîñjîrîni. Omî dîñjî sîxî uyîñjîpa awami enî dîñjî sîxî uyîni.’ nîyaiwîro nîjîfá imónîpîrîfa nani e imónîñwîni.” nuriri ²⁴ re urîñjîñjîni, “Ápoxîni, ámá joxiyá dîñjî tñni nîxîdarîgîfá rowa nioni xami joxi tñni niñwearína nîkîniñjî ñweaagápa ámî nîkîniñjî ñweañaná sîñwî nanîpîrîfa nani nioni ñweámîfáe awa enî nioni tñni ñweáfîrîxinîñjî nani nimónarîni. Ápoxîniyá dîñjî tñni nîkîniñjî ñweaagápi nani rirarijini. Ayî rîpi naniñjîni. Xwíá rîrî sîni mimónîñjîfá dîñjî sîxî nîyîñjî enagî nani rarîñjîni. ²⁵ Ápoxîni, joxi wé rónîñjîñjîni. Joxi nani ámá xwíá tîyo dâñjîyî nîjîfá xixeni mimónîpa enagîfa aiwi nioni joxi nani nîjîfá xixeni imónîñjîni. Rowa enî joxi nani ‘O omî uowarénapîñjîñjî?’ nîsîaiwîro nîjîfá imónîñoî. ²⁶ Joxi imónîñjîpi nani awami rîxa nîwîwapîyirî wíá urókiamonîrîni. Dîñjî joxi sîxî nîyarîñjîpa awa enî wîniyo axîpi uyîpîrîfa nani ámî bi tñni wîwapîyimîniñjîni. Nioni enî awa tñni nawîni imónîmîfa nani ámî bi tñni wîwapîyimîniñjîni.” urîñjîñjîni.

18

Jisasomî fâ xîrîgîfá naniñjîni.

1 Gorixomi rixiñf e nurárimo xegf wiep̄sar̄iñowa tñni nuro ír̄iren̄f xegf yoŋ Kid̄iron̄iyi r̄in̄iñf̄p̄ami n̄ixemoro om̄iñf oj̄ikw̄í b̄i or̄iw̄ami dán̄i in̄iñf̄pi t̄fe rémoḡawix̄ini. 2 Judaso, Jisaso nán̄i m̄iyf ur̄ino en̄i Jisaso tñni xegf wiep̄sar̄iñowa tñni ín̄iná e awí eán̄ayar̄iḡfá en̄aḡf nán̄i om̄iñf oj̄ikw̄í ap̄i nán̄i n̄ij̄fár̄ini. 3 O ém̄áyf poris̄f wami awí ear̄i an̄f r̄id̄iyowá yar̄iḡfiw̄ami awí mearoar̄iḡfáwami en̄i Parisiowa tñni apax̄f̄p̄an̄iñf imón̄iḡfá xwéowa tññf e dán̄i awí ear̄i nemáná awa ram̄ix̄f tñni uȳfw̄f tñni m̄ix̄fn̄ap̄f tñni n̄ix̄ir̄imáná oj̄ikw̄í̄pimi nán̄i nuro rémoḡáná 4 Jisaso x̄fom̄i wik̄ar̄ip̄r̄ip̄i n̄ip̄n̄i nán̄i r̄ixa n̄ij̄fá nimón̄ir̄i nán̄i an̄wi e nuri re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Soȳfné go nán̄i p̄fá yar̄iñoi?” ur̄faḡf 5 awa re ur̄iḡfawix̄ini, “Nasareti d̄an̄f Jisaso nán̄i p̄fá yar̄iñw̄ini.” ur̄faḡfá Judaso x̄fo nán̄i pasán̄iñf umear̄iño awa tñni roñáná Jisaso “Ayf nion̄ir̄ini.” ur̄iñ̄in̄iḡini. 6 “Ayf nion̄ir̄ini.” uráná awa re eḡfawix̄ini. Óf nero r̄fw̄im̄inañf úfáyf xw̄fáyo p̄k̄in̄imeaḡfawix̄ini. 7 Xw̄fáyo p̄k̄in̄imeaḡfá o ám̄i re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Go nán̄i p̄fá yar̄iñoi?” ur̄faḡf awa “Nasareti d̄an̄f Jisaso nán̄i p̄fá yar̄iñw̄ini.” ur̄faḡfá 8 Jisaso “‘Ayf nion̄ir̄ini.’ r̄ixa sear̄fan̄iḡini. Ayin̄an̄i nion̄i nán̄i p̄fá n̄in̄ir̄fn̄áyf, ámá rowayf xe oúpoȳin̄ir̄i s̄iñw̄f w̄in̄f̄poȳi.” ur̄iñ̄in̄iḡini. 9 Xám̄i Gorixomi re ur̄f̄p̄i, “Ámá jox̄iyá d̄iñf tñni x̄d̄f̄r̄ix̄in̄ir̄i niap̄iñf̄yf womi m̄iwior̄f̄r̄iñar̄ini.” ur̄f̄p̄i xixeni imón̄ini nán̄i e ur̄iñ̄in̄iḡini. 10 E urar̄fná Saimoni Pitao kirá bá n̄im̄ixear̄i re en̄iñ̄iḡini. M̄f̄r̄f nuri apax̄f̄p̄an̄iñf imón̄iḡfáwami seáyf e wimón̄iñoyá om̄iñf wīiar̄iñom̄i —O xegf yoŋ Mar̄ikasoyi r̄in̄iñor̄ini. Om̄i m̄iñf róm̄in̄ir̄i éf̄yf p̄r̄f noyf̄kiri ar̄fá m̄iñf wir̄f̄pieañ̄iḡini. 11 P̄r̄f noyf̄kiri ar̄fá m̄iñf wir̄f̄pieaḡf Jisaso Pitaomi m̄ix̄f re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Kirápá xegf an̄fyo ám̄i up̄frōi. Xean̄iñf kap̄ix̄in̄iñf ápo o on̄in̄ir̄i niap̄ar̄iñf̄p̄i ‘M̄in̄ipa oeni.’ r̄isimón̄ar̄ini?” ur̄iñ̄in̄iḡini.

Jisasomi Anaso tññf e nán̄i n̄iméra nuro wár̄iḡfá nán̄ir̄ini.

12 Ém̄áyf porisowa tñni wigf seáyf e wimón̄iño tñni Judayf an̄f r̄id̄iyowá yar̄iḡfiw̄ami awí mearoar̄iḡfáwami tñni Jisasomi f̄á n̄ixero gw̄f n̄ij̄iro 13 xám̄i Anaso tññf e nán̄i n̄iméra uḡfawix̄ini. Anasomi x̄neagwo Kaiapasor̄ini. Xwiogw̄f om̄i o apax̄f̄p̄an̄iñf imón̄iḡfáwami seáyf e wimón̄iñor̄ini. 14 Xám̄i xegf Judayo re ur̄iño, ayf or̄ini, “‘Negf ámá n̄ni pep̄r̄ix̄in̄ir̄i ayf r̄in̄iñf meañ̄ir̄i éf̄ap̄i nán̄i ámá ná woni r̄in̄iñf ap̄i n̄imear̄i n̄iper̄fn̄áyf, anan̄ir̄ini.’ nimón̄ar̄ini.” ur̄iñor̄ini.

Pitao “Oyá niep̄sar̄iñf won̄iman̄i.” r̄iñf nán̄ir̄ini.

15 Om̄i x̄neagwo, Anasoyi r̄in̄iño tññf e nán̄i Jisasomi n̄iméra war̄fná Saimoni Pitao tñni wiep̄sar̄iñf̄yf ám̄i wo tñni awaú Jisasomi r̄fw̄fyo n̄ix̄fda nuri apax̄f̄p̄an̄iñf imón̄iḡfáwami seáyf e wimón̄iñoyá an̄f tññf e n̄irémómáná wiep̄sar̄iñf w̄fom̄i apax̄f̄p̄an̄iñf imón̄iḡfáwami seáyf e wimón̄iño s̄m̄iman̄f oyá n̄ij̄fá en̄aḡf nán̄i o Jisaso tñni an̄f ák̄iñáyo ín̄m̄i n̄ip̄awiri 16 Pitao s̄ini b̄f̄ar̄iw̄am̄ini f̄w̄i e roñaḡf nán̄i nuri ap̄ix̄f ák̄iñá f̄w̄iyimi awí roar̄iñimi Pitao nán̄i nur̄imo n̄ipeyear̄i n̄iwir̄imeám̄i f̄wiapar̄fná 17 ap̄ix̄f ák̄iñá f̄w̄iyimi awí roar̄iñi Pitaomi re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Jox̄i en̄i ámá royá wiep̄sar̄iñf wox̄f men̄ran̄i?” ur̄faḡf o “Nion̄iman̄i.” nur̄im̄i n̄ip̄awiri 18 x̄in̄áiwan̄iñf nimón̄iro om̄iñf yar̄iḡfáyf tñni an̄f r̄id̄iyowá yar̄iḡfiw̄ami awí mearoar̄iḡfáwami tñni e n̄irówap̄iro im̄iñf rar̄iñaḡf nán̄i r̄fá n̄ikeámáná r̄fá imón̄ar̄fná Pitao en̄i r̄fá oimón̄im̄in̄ir̄i an̄wi e nuri awa tñni nawín̄i n̄irori r̄fá imón̄ar̄iñaḡini.

Anaso Jisasomi yar̄iñf n̄iwia un̄f nán̄ir̄ini.

19 Apaxfpán+ñj ímónigfáwami seáyí e wimón+ñjo Jisasoyá wiep+sar+ñjyí nání yar+ñj wirí xw+yfá ámayo uréwap+yar+ñj+pi nání yar+ñj wirí éagi 20 Jisaso re ur+ñj+ñig+ñi, “Nioní áamá n+yoní s+ñán+ñje dání uréwap+yar+ñj+ñi. Nioní gíní gíná nuréwap+yir+ñná rotú anjyo dán+ñraní, anj rídi+yowá yar+gfiwámí dán+ñraní, sa negí Judayí awí eánar+gfe dání uréwap+yar+ñj+ñá enagi nání 21 joxí pí nání nioní yar+ñj niar+ñj+ñi. Nioní xw+yfá urar+ñná arfá niar+gfiáyo yar+ñj wi. Pí pí urar+ñj+ñápi nání ayí ananí nijfár+ñi.” uráná 22 anj rídi+yowá yar+gfiwámí awí mearoar+gfiáyí wo anjwí e éf nírómáná Jisasomí wé tñní nup+kákwirí re ur+ñj+ñig+ñi, “Apaxfpán+ñj ímónigfáwami seáyí e wimón+ñjomí e nur+ñná ‘Apání urar+ñj+ñi.’ r+simónar+ñi?” urfagi 23 Jisaso re ur+ñj+ñig+ñi, “Nioní xerw+ñni n+r+rí s+ipíni rar+ñnáyí, xerwí rfápi nání áwanj neareí. Nioní nanj rar+ñnáyí, pí nání iwanj neaar+ñj+ñi?” urfagi 24 Anaso Jisaso s+ñni gwí jin+ñj+ñá apaxfpán+ñj ímónigfáwami seáyí e wimón+ñj+ñí ámí wo, Kaiapasoyí r+ñ+ñjo tñj e nání wiowár+ñj+ñig+ñi.

Pitao “Oyá niep+sar+ñj won+maní.” ámí ur+ñj+ñí nán+r+ñi.

25 Saimoní Pitao rfá ikeaar+ñj+ñje éf nírómáná rfá imónar+ñná e rówap+gfiáyí wí re ur+gfiawix+ñi, “Joxí ení xegí wiep+sar+ñjyí woxí men+ñraní?” urfagí aí o “Oweoi.” nur+rí “Nioní ení won+maní.” urfagi 26 Apaxfpán+ñj ímónigfáwami seáyí e wimón+ñjoyá x+náiwán+ñj+ñí nimón+ñro om+ñj wiiar+gfiáyí wo —O Pitao arfá m+ñj wir+pieanomi xex+r+meá wor+ñi. O ení Pitaomí re ur+ñj+ñig+ñi, “Nioní oj+kwiyo Jisaso tñní nawíni ronagi s+ñwí ranfáoxi men+ñraní?” urfagi 27 Pitao ámí “Oweoi.” uráná re en+ñig+ñi. Karfkarí rfaiwá r+ñj+ñig+ñi.

Jisasomí Pairato tñj e nání wiowár+gfiá nán+r+ñi.

28 Wfá món+ñj+ñmí Kaiapaso tñj e dání émáyí gap+manowayá aniwámí nání Jisasomí n+méra nuro aiwí Judayí ámináowa none n+páwir+ñj+ñpimi dání xw+r+ñá ik+xenáná aiwá Anf+najo Neamúroagoí r+ñ+ñjyí nání m+ñ+paxí imónan+gfi+ñi r+ñi m+páwí yar+ñjagí 29 gap+maní p+ñimíá imón+ñjo —O émáyí wo xegí yoí Pairatoyí r+ñ+ñjor+ñi. O awa tñj e nání nfwiap+rí re ur+ñj+ñig+ñi, “Omí pí xw+yfá nání xw+yfá mearan+ñro n+meámí bar+ñjoi?” urfagi 30 awa re ur+gfiawix+ñi, “Ámá ro f+wí m+yar+ñjo enánáyí, joxí tfe nání n+meámí ban+rí éwamaní.” urfagí 31 Pairato re ur+ñj+ñig+ñi, “Sewan+ñj+ñé n+meámí nuro segí ñwí ikaxí rar+ñj+ñpi tñní x+xení xw+yfá umear+ñj+ñoyí.” urfagi Judayowa re ur+gfiawix+ñi, “Émáoy+ñé f+wí yar+gfiáyo op+kípoy+ñi r+ñi s+ñwí neanar+gfiámani.” urfagí 32 Xw+yfá Jisaso xámí re ur+ñj+ñi, “Nioní n+n+p+kir+ñná e n+ñiro n+p+kir+ñfár+ñi.” ur+ñj+ñi x+xení imón+ñni nání Judayowa Pairatomí xw+yfá e ur+gfiawix+ñi. 33 Pairato ámí gap+manowa wigí anj iwámí n+páwímáná “Jisaso ob+ñi.” n+r+rí re ur+ñj+ñig+ñi, “Joxí m+ñxí ináyí Judayfyáox+ñraní?” urfagi 34 Jisaso re ur+ñj+ñig+ñi, “D+ñxí d+ñj tñní r+ñ+r+r+ñj+ñi? Wa r+r+fagí r+ñ+r+r+ñj+ñi?” urfagi 35 Pairato re ur+ñj+ñig+ñi, “Nioní d+ñxí Judayí won+ñraní? D+ñxí gwí ax+rí imónigfáyí tñní apaxfpán+ñj ímónigfá xwéowa tñní joxí n+r+meámí n+ñiro nioní tñj re r+wáráoi. Joxí pí éagi n+meámí r+ñbáoi?” urfagi 36 Jisaso re ur+ñj+ñig+ñi, “Ámá m+ñxí ináyí nimón+ñro xw+fá tfyo menweaar+gfiáyí yapí mimón+ñj+ñi. Nioní xw+fá tfyo dánjyí m+ñxí ináyí imón+w+ñj+ñi r+ñi m+ñ+r+ñpeagí enagi nání xw+fá tfyo menweaar+gfiáy+ñj+ñi mimón+ñj+ñi. M+ñxí ináyí xw+fá tfyo dánj woní nimón+rí s+ñw+r+yí, gí Judayowa íá m+ñ+x+r+ñpa oépoy+ñi r+ñi gí s+ñm+ñj n+ñar+gfiáyí m+ñxí n+wii+pax+r+ñi. E n+r+r+rí aí m+ñxí ináyí nioní imón+ñj+ñápi xw+fá tfyo

dánjmaní.” urfagi ³⁷ Pairato re uriniginíni, “Ayínáni ‘Joxi mixí ináyí woxiríni.’ nimónaríni.” urfagi Jisaso re uriniginíni, “ ‘Mixí ináyoxiríni.’ joxi xixeni niraríni. Nioni nepaxíni imóníni pí á máyo áwanj uríimiginíni gí ókí nixiríni xwíá tíyo nání birí enáríni. Ámá nepaxíni imóníni pí xídaríni gíyí gíyí níní nioni aríá niaríni.” urfagi ³⁸ Pairato re uriniginíni, “Nepaxíni imóníni pí píriní?” uriniginíni.

Pairato “Ananí yekwíroárfoyí.” ríni nániríni.

E nurímo Judayí níní tíni e nání nípeyearí re uriniginíni, “O xwíyíá meáríni píxí bí raríni aríá mívíni. ³⁹ E nerí aí xwiogwí ayí ayo sía Aníno Neamúroagoí raríni nání aiwá imíxaríni á má gwí nweanj wo seawaríni. ‘Judayenyá mixí ináyí imóníni oneawaríni.’ ríseaimónaríni?” urfagi ⁴⁰ ayí xwamiání níwiera nuro “Omí míneawaríni. Barabasomí —O á máyá amípí píkiaríni woríni. Omí neawaríni.” nura ugíawixíni.

19

¹ Ayí Pairatomí e uraríni nání porisowa Jisatomí nímeámí nuro síkwíá nearo ragí pírí nuyíkiaríni ² ópíyá eníni imóníni wírí níkiyíimáná mixí ináyí amínanwíni imóníni míniyo dífíniaríni míniyo udíkiaríni rapírapí ayíá ríni mixí ináyí yínaríni wú nímearo omí uyíro níyáimáná ³ xío tíni e anwí e uro “Ámínooxíni, Judayíyá mixí ináyoxiríni.” uríro wé upíkiaríni níyayimáná enáná ⁴ Pairato ámí nípeyearí re uriniginíni, “Aríá nípoyí. ‘Xwíyíá meáríni píxí bí mírariíni aríá níwírí nímeámí níwíaparíni?’ oníaiwíni nímeámí níwíaparíni.” nuríni ⁵ Jisaso, ópíyá eníni imóníni udíkiaríni rapírapí ayíá ríni uyíro éfo níwíapáná Pairato á má e awí neaaríni rogíyo re uriniginíni, “Ámá royoí. Síni wíni.” urfagi ⁶ Apaxíni imóníni xwéowa tíni anj rídíyowá yaríni awí mearoaríni tíni omí síni níwíaríni xwamiání níwíro “Íkíyo yekwíroárfoyí. Íkíyo yekwíroárfoyí.” urfagi Pairato re uriniginíni, “Nioni o xwíyíá meáríni píxí bí mírariíni aríá níwírí nání sewaníni nímeáa nuro yekwíroárfoyí.” urfagi ⁷ Judayowa re uríawixíni, “O nání negí niwí ikaxí eáníni dání bí ríni. Ayo dání ‘Xe síni ouní.’ ríni píxí mimóníni. O ‘Níaiwí Goríxoyáoníni.’ ríni enagi nání xe síni ouníni síni wíni píxí meníni. Xe píkoí.” urfagi ⁸ Pairato xwíyíá apí aríá níwíríni wáyí ámí bí tíni níwíríni ⁹ ámí gapímanowayá aníwámí nípawírí Jisatomí yaríni re wíni, “Joxi gíni dáníoxiríni?” urfagi aí Jisaso xwíyíá bí muríni. ¹⁰ Xwíyíá bí muríni níwíríni nání re uriniginíni, “Joxi xwíyíá bí míríni ríni? ‘O íkíyo níyekwíroárfoyí níwíawíríni mepa epaxoríni.’ ríniwíaríni? Gí díní tíni níyekwíroárfoyí níwíawíríni píxí. Níwíaríni níwíawíríni.” urfagi ¹¹ Jisaso re uriniginíni, “Eramí nweano apí xe oimóníni síni mírani níwíríni nerí níwíríni, joxíyá díní tíni wí e ríni píxí imóníni éfmaní. Ayínáni síni joxi níwíríni xwé nerí aiwí nioni joxi tíni nání níwíawíríni aga seáyí e imóníni.” urfagi ¹² Pairato aríá e níwíríni nání omí wíaríni éfíni Judayí xwamiání níwíawíríni re uríawixíni, “Joxi á má romí níwíawíríni níwíawíríni, é máyíniyá mixí ináyí Síno tíni níwíawíríni emearíni woxi mimóníni. Á má go go xewaníni nání ‘Mixí ináyoníni.’ níwíawíríni, Síno mímówíríni yaríni enagi nání raríni.” uraríni ¹³ Pairato xwíyíá apí aríá e níwíríni nání Jisatomí nímeámí wáí e nípeyearí síni tíni wáí imíni —Ayí

Xibiruyf pfné tñni Gabatai rinñerini. E ikwianwíf xwirixf numerfná éf ñweaarigfánami éf ññweari¹⁴ —Sfá ayi Judayf Anñnajo Múronñyi nání aiwá imixárarigfáyirini. Ayimi sogwíf rixa áwiniñi ñweáminiri enáná Pairato re urññinigini, “Siñwíf winfpoyf. Segf mixf ináyo riworini.” urfagi¹⁵ Judayf xwamiánf re wigfawixini “Xe ñimeáa xe ñimeáa oupoyf. Ñimeáa nuro íkfáyo yekwiroárfpoyf.” urarñagfá Pairato re urññinigini, “Segf mixf ináyo ‘Íkfáyo oyekwiroárinini.’ riseaimónarini?” urfagi apaxfpánññf imónigfá xwéowa re urigfawixini, “Negf mixf ináyf ámi wo menini. Émáynéyá mixf ináyf Sisao eni negorini.” urfagfá¹⁶ Pairato Jisasomi oyekwiroárfpoyiniri porisowami tñni wiowarññinigini.

Jisasomi yekwiroárigfá nánirini.

¹⁷ Jisasomi añf apimi dáni ñiméra nuróná xewanñño íkfá yoxáfpa xwanwíf níkwónimf nuri wí e xwífá yoíf bi Mññf Gixweáñf rinñe —Xibiruyf pfné Gorigotai rinñerini. E ñirémoro¹⁸ e Jisasomi yekwiroárigfawixini. Ñyekwiroárfóná Jisaso áwini e enáná ámá waú eni midmidáni yekwiroárigfawixini.

¹⁹ Pairato rfwamññf bi re ñirñi neari yoxáfpami seáyf e pñraunññinigini, “Nasareti dññf Jisaso, Judayf mixf ináyorini.” rfwamññf e neari pñraunññf ²⁰ Jisasomi yekwiroárfé añf apimi ná jñami mimónññagf nání Judayf obaxf ñipuróná rfwamññfpi —Apf nearfná Xibiruyf pfné tñni eari Romiyf pfné tñni eari Girikiyf pfné tñni eari enñpñrini. Apf íá roarññagfá nání ²¹ Apaxfpánññf imónigfá seáyf e imónigfáwa Pairatomi re urigfawixini, “Joxf rfwamññf re ñirñi meapani, ‘Judayf mixf ináyorini.’ ñirñi meapani. Sa re ñirñi eai, ‘Xewanñño “Judayf mixf ináyorini.” rinñorini.’ ñirñi eai.” urfagfá aí ²² Pairato re urññinigini, “Nioni eáapf xe oeánini.” urññinigini.

²³ Porisowa Jisasomi rixa ñyekwiroárfmáná rapñrapf amñpí o yinññfpi yanf ñimero biaú biaú ñitiro nowani xixeni ñimearo aí xegf sorfá gwíf bi mikiwénññú —Ú ñimixirfná axúni imixárigfúrini. ²⁴ Ú nání re rinigfawixini, “None maxepa oyaneyf. Áwini e ñitmáná go go meanñrñenññoññi sárú oyaneyf.” rinigfawixini. Bñkwfyo xwiyfá ñirññi eánññf rñpi, “Rapñrapf nioni seáyf e yinññayf yanf ñinñro gf sorfá meapññi nání go go meanñrñenññoññi sárú egfawixini.” ²⁵ ñirññi eánññfpi xixeni imónini nání porisowa e egfawixini.

Jisasomi xñnái tñni xññisimái tñni Kñriopasomi xiepi Mariaí tñni Magñdara dññf Mariaí tñni íwa íkfá yoxáf Jisasomi yekwiroárfñññfpmi añwi e roñáná ²⁶ Jisaso xegf xñnái e roñagf ñwññiñi wiepñsarññf xfo dññf sixf uyño eni añwi e roñagf ñwññiñi xñnáiñi re urññinigini, “Ineyf, dixf íwo iworini.” ñirñmáná ²⁷ wiepñsarññomi re urññinigini, “Dixf rñnái iyirini.” urfagi wiepñsarñño sfá ayimi dáni xegf añfyo nání pñránññf numéra unññinigini.

Jisaso penf nánirini.

²⁸ E nuráñmo ññfá re ñimónñfná “Xano e éwññgññiñi ñirññfpi rixa ñpñni yárfñni.” ññfá e ñimónñfná Bñkwfyo xfo nání ñirññiñi eánññf ñpñni xixeni oimónññi re rñññinigini, “Inñgf nání ñinññni.” ráná ²⁹ sixf wainf mixf yarññfpi magwíf inññf wá wenagf nání wa írñkwf bi ñimearo inñgf wainf apimi igfá neámáná xisopñyi rññññf wegwfánññf imónññfwámi ñikñroárfmáná xegf mañf tññf e wimixfagf ³⁰ Jisaso wainf mixf yarññfpi ñññmáná “Rixa pñxwñññgoi.” ñirññi mññf warf ñinññi dññf ñiyámñga unññinigini.

Porisowa Jisasomi miwíyo ayiñwí ikirógá nánirini.

³¹ Sía Jisasomi yekwiroárigíayi —Ayí aññajo Judayo múronjé nání aiwá amípí píraníñjé nimíxiro tarígíayirini. Ayí ríxa sía óráná Sabaríá aga seáyi e imóníñjéyi nimóniní enagí nání porisowa Jisasomi tñí awaúmi tñí awí menweañaná sabaríá imóninígínirí Judayé ámináowa nuro Pairatomí re urígíawixini, “Apaxí mé dñjé simigwíá niyinirí opépoyinirí sikwíyo enjé pírí jeápoyí. Nipéaná wigé warápi oyoaneyinirí enjé pírí jeápoyí.” uríagíá ³² porisowa nuro midimidáni yekwiroárigíwaúmi sikwíyo pírí nįjearo aí ³³ Jisaso yekwiroárinñe weníñjé éfáyí wínigíawixini. O ríxa nipéagi nįwiniro nání xegé sikwí pírí mįjeapa nero aí ³⁴ porisí wo wákwiríxá tñí ayiñwí ikiróaná axíná iniigé tñí ragé tñí íwiapíñiniginí. ³⁵ Ámá Porisowa e yaríná sñwí wínaronáoní áwanjé níríná xixení aga nepa ríñárini. Nioní raríñápi nįjía xixení e nimónirí nání seyíné “Neparini.” yaiwiro dñjé ikwíroro éfíxínirí áwanjé seararíñiní. ³⁶ Bíkwiyo re nírínirí eáníñjépi xixení imóniní nání porisowa omí e wigíawixini, “Xegé enjé bí pírí jeapíríámani.” ³⁷ Bíkwiyo ámi bí re nírínirí eáníñjépi, “Ayíñwí ikiróarígíomí sñwí wínipíríárini.” ríníñjépi ení xixení e imóniniginí.

Jisasomi xwíáyo weyárigíá nánirini.

³⁸ E niyárimáná enáná ámá wo —O Arimatia dánjé Josepoyí ríninorini. O Jisasoyá wiepísaríñjéyi wo aí Judayé ámináowami wáyé nįwirí nání ínimí xídaríñorini. O Pairato tñjé e nání nurí “Jisaso piyo omeámíni.” uráná Pairato xe omeanirí sñwí wínagí o nurí piyomí xwíá weyárimínirí nání nįmeámi úaná ³⁹ ámá ámi wo —Xegé yoí Nikodimasoyí ríninorini. O xámi áríwiyimí Jisaso tñí xwíyía rínigílorini. O ení nįbirí íkía día biau —Bí muríyi ríninípi tñí bí earosíyi ríninípi tñí apiáurini. Apiáú xámi nawíni nífá megíapiaú xegé sanjé 30 kiro imóninípirini. Api tñí piyomí xópé oemínirí nįmeámi nįbirí ⁴⁰ awaú piyomí nįmeari Judayé wigé ámá piyé nítíríná yarígíapa rapírapíyo rígwírgwí níróríná íkía día dñjé nanjé earíñjépi tñí xópé niyárimáná ⁴¹ nįmeámi omíñjé añwi e iníñjépi nání —Omíñjé api Jisasomi yekwiroáre dání añwi e enjépirini. Sñjá óf sñni ámá mítarígíayi tñjépirini. Omíñjé apimí nání nįmeáa nurí ⁴² sía ayi Sabaríá nání Judayé amípí píraníñjé nimíxiro tarígíayi imóninagí nání sñjá óf añwi e iníñjéyimí nání nįmeámi nurí e tigísisixini.

20

Jisaso wiápíñimeañjé nánirini.

¹ Sadéyo wía móniními sñni sía yiníñaná Magídara dánjé Mariaí sñjá ófíyimí Jisaso wenje nání nurí weníñjé éfíyí wíniniginí. Sñjá xwé ófíyimí éfí ráríniníño sñni mípíróní ríxa wí e wenagí nįwínimí ² aññni nurí Saimoní Pitaomí tñni wiepísinjé wío, xío dñjé síxé uyiñomí tñni nįwímeari re uríñiniginí, “Ámináomí ríxa nexwearo gími ría tíaawixini? Newané majíárini.” uríagí ³ Pitaó tñni wiepísinjé wío tñni añjé e píni nįwiárimí xwáripáyo nání nurí ⁴ añññni nurí wío Pitaomí nįmúrorí xwáripáyo xámi nírémorí ⁵ níríkwínirí ínimí weníñjé yánfíyí wíniniginí. Rapírapí Jisasomí xopíxopí róninúní wenagí nįwínirí aiwí ínimí mípáwí weníñjé yaríná ⁶ Saimoní Pitaó ení ríwíyo nįbirí bífariwámíni éfí nírómáná weníñjé mé xwáripáyo ínimí nįpáwirí weníñjé éfíyí wíniniginí. Rapírapí xopíxopí róninúní wenagí nįwínirí ⁷ rapírapí mñjéyo xopíxopí rogíú wíú tñni nawíni mįwé xegé wí e níkrónirí wenagí wínaríná ⁸ wiepísinjé wío, xámi xwáripáyo rémóo ení nįpáwirí rapírapí e imóninagí nįwínirí “Neparini.”

niyaiwirí dñj wíkwíronjínigini. ⁹ Íná awaú Bikwíyo Jisaso ámi xwáripáyo dáni n>wiápnímeanfápi nání nírínirí eánñjipi nání siní píranñj dñj mímopa neri majfá neri nání ¹⁰ ámi egf anj e nání ugfsisixini.

Magidara dñj Mariaí Jisasomí sñjwí winñj nánirini.

¹¹ Mariaí xwáripá tñj e anwi e nírómáná ñwí nearí e nerfná xwáripáyo ínimi nírkwínirí wenñj yánfíyí winñjínigini. ¹² Jisaso tigte anñnajf waú rapirapí apfá wenj niyínimáná wfo mñj tífámíni ñwearí wfo síkwí tífámíni ñwearí enagfí wináná ¹³ awaú Mariaími re urígfisixini, “Ineyí, jíxi pí nání ñwí eearñjini?” urfagfí í re urñjínigini, “Gf Ámináo nexwearí tfe nání níni majfá enagí nání ñwí eearñjini.” nurimáná ¹⁴ níkinimónirí wenñj éfyí winñjínigini. Jisaso daiwo ronagí n>winirí aiwí mí m>wómixñjínigini. ¹⁵ Mí m>wómixfagí Jisaso re urñjínigini, “Ineyí, pí nání jíxi ñwí eearñjini? Go nání pfá yarñjini?” urfagí Mariaí omñj xiáwo nírarinirí re urñjínigini, “Ápoxini, joxi piyomi nimeámi nuri wí e tfrá oenwiríyí áwanj nireí. Níni nuri nimearí nimeámi umfíni.” urfagí ¹⁶ Jisaso “Mariaíxini!” urfagí í níkinimónirí Xibiruyí pfné tñn Rabonaiyí —Apí “Nearéwapiyarñjoxini.” nírínfná rarígfápirini. E urfagí ¹⁷ Jisaso re urñjínigini, “Nioni siní gf ápo tfe nání mipeyía enagí nání jíxi fá minixepani. Jíxi nuri áma nioni gf níríxímeá imónígfáyo re ureí, ‘O re rñjoí, ‘Nioni gf ápo Goríxo tfe nání peyarñjini. O seyfné ení segf ápo Goríxorini.’ rñjoí.’ urémeat.” urfagí ¹⁸ Magidara dñj Mariaí nuri xegf wiepísiñjyo áwanj re urémeañjínigini, “Níni Ámináomi ríxa sñjwí winfíni. Xfo nírífpi, ayf apíriní. Ayf apíriní.” nura unñjínigini.

Xegf wiepísiñjowa xfomi sñjwí winígfá nánirini.

¹⁹ Sadéyo sfá axíyimi sfápi tñn wiepísiñjowa Judayf ámináowa nání wáyf nero nání anj wigf ñweagfiwámi ówanj xaiwí niyárimáná ñweañáná re enñjínigini. Jisaso awami áwiní e nírónapirí re urñjínigini, “ ‘Goríxoyá dñj tñn n>wayíroniro onweápoyi.’ nimónarini.” nurimáná re enñjínigini. ²⁰ Wé nírí ogfúkaú síwá wirí miwí wákwíríxá tñn íkírogfáyi síwá wirí éagí wiepísiñjowa Jisaso ámi sñj enagí sñjwí n>winíro nání dñj nífá winarfná ²¹ ámi re urñjínigini, “ ‘Soyfné Goríxoyá dñj tñn n>wayíroniro onweápoyi.’ nimónarini. Ápo nioni xwfa tfo n>rowárenapñjpa nioni ení soyfné searowárenañjini.” nurimáná ²² awami píramí imímí n>wiowárirí re urñjínigini, “Kwíyí Goríxoyápi numímíro api tñn nawíni eméfríxini. ²³ Soyfné áma íwí yarígfápi yokwarímí nerfnáyf, ayf Goríxo ení yokwarímí wiirini. Soyfné yokwarímí m>wiipa nerfnáyf, ayf Goríxo ení yokwarímí m>wiirini.” urñjínigini.

Tomaso Jisasomí sñjwí winñj nánirini.

²⁴ Wiepísiñjowa wo, Tomaso —O wiepísiñj wé wúkaú síkwí waú imónígfáwa worini. Xegf yoí ámi bí Didímasorini. O mñjweañáná wfa Jisaso wiwanñjowamini wímeáf enagí nání ²⁵ Tomasomí re urígfawixini, “None Ámináomi ríxa sñjwí winfwiní.” urfagfá aí o re urñjínigini, “Nioni wéyo nírí ogfáyaú m>winípa erí nírí ogfáyaúmi wé m>wíxímopa erí miwí wákwíríxá tñn íkírogfáyimi gf wé m>wíxímopa erí nerfnáyf, dñj wí ‘Nepa orini.’ niyaiwirí wíkwírómíméini.” urñjínigini. ²⁶ Sfá wé wfúmi dñj waú wo nórímáná enáná ámi xegf wiepísiñjowa anjyo ínimi ñweañáná Tomaso ení wfa tñn nerimeáníro ñweañáná Jisaso anj ówanj niyárinñjagí aiwí awami áwiní e nírónapimáná re urñjínigini, “ ‘Goríxoyá dñj tñn n>wayíroniro onweápoyi.’ nimónarini.” nurimáná ²⁷ Tomasomí re

urijinigini, “Dixá wé símí re nínimixénapiri gí wéyo síjwí nanei. Dixá wé re nínimixénapiri gí miwíyo níwíxímoi. Síni dñj mñikwíró mepani. Aga dñj níkwírói.” uríagi ²⁸ Tomaso re urijinigini, “Joxi gí Ámínáoxirini. Gí Nwíáoxirini.” uríagi ²⁹ Jisaso re urijinigini, “Joxi síjwí nínaniri nání ríxa ‘Neparini.’ níyáiwiri dñj rínikwíróini? Ámá nioni síjwí mñanipa nero aí ‘Neparini.’ níyáiwiro dñj níkwírófáyí yayí winijíyíri.” urijinigini.

“Bíkwí rípi ámá dñj wíkwíróríxini eáni.” urijí nánirini.

³⁰ Jisaso emímí ámí ayá wí wiepísarijowa síjwí anígíe dání ení aí apí nání bíkwí rípimi ríwamijí bí meáni. ³¹ E neri aí seyíne Jisasomi dñj wíkwíroro “O Kiraiso, ámá yeáyí neayimixemeanfa nání Goríxoyá dñj tñi aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarijwáorfaní?” wíaiwiro “Goríxoyá xewaxorfaní?” wíaiwiro éríxini ríwamijí rípi níriniri eáni. Omi dñj níwíkwíroríjípimi dání dñj níyímijí imónijípi tígíáyí imóníríxini níriniri eáni.

21

Wiepísijí wé wíúmí dání waú ámí Jisasomi síjwí winigíá nánirini.

¹ Jisaso e néísáná xegí wiepísijowami ipí Taibiriasiyí rínijíwá —Xegí yoí bí Gaririyí rínijíwáriní. Awá ríwone ámí síjání síwá níwinírná rípi eníinigini. ² Saimoni Pitao tñi Tomaso, Didimasoyí rínijó tñi Gariri píropenísíyo aní yoí Kena dání Nataniero tñi Sebediomí xewaxowau tñi wiepísijí ámí waú tñi awa nerímeániro nawíni níjwearóná ³ Saimoni Pitao re urijinigini, “Nioni ubení ipíyo mamówarimí umíini.” uríagi awa re urígíawixini, “None ení joxi tñi waníwini.” nuríro nípeyearo ewéyo nípixemoániro sfá ayimí áríwíyimi peyí nání néra nuro aiwí símí egíawixini.

⁴ Ríxa sogwí xemónapímíni yarijí tñi Jisaso níbirí ipí imanjípa tñi ronagí aiwí xegí wiepísijowa omí mí mñwómíxí éagíá ⁵ Jisaso re urijinigini, “Niaíwíyíne, segí ubení mamówararígíayo peyí fá mñmñipa reñoi?” uráná awa “Oweoi.” uríagíá ⁶ o re urijinigini, “Ubení ewé námíni mamówáraná peyí bí mñnínijoi.” uríagi o ríípi tñi xíxeni yarírná re eníinigini. Peyí xwé obaxí ayá wí mñnítagi nání mñmñixepaxí wimónijíinigini. ⁷ Mñmñixepaxí wimónítagi wiepísijí Jisaso dñj síxí uyíno Pitaomí re urijinigini, “E nearíto negí Ámínáorini.” uríagi Saimoni Pitao aríá e níwiri Jisasomi xámí owímeámíni xegí rapírapí seáyí e yínarijú —Ú níwirárimáná yarijúri. Ú nímearí níyínimáná ipíyo nímawirí xeamonijíinigini. ⁸ Ipíyo nímawirí xeamóagí aí wiepísijí wíá ipí imanjípa tñj e anwi e sa 100 mita imónijagí nání ewépámí peyí ubení magwí mñnínjú ú tñi nímixeáa níbíro ⁹ imanjípámí níwíékíni mearo weníjé éfáyí winigíawixini. Ríá níkeánimáná peyí bí ríkwamijíyo werí bisíkerfá bí ení werí enagí wínarírná ¹⁰ Jisaso re urijinigini, “Peyí soyínéyá ubeníyo mñnítípi bí nímeámí yapípoi.” uríagi ¹¹ Saimoni Pitao ewéyo nípixemoániri ubení peyí magwí mñnínjú imanjípa tñe nání nímixeáa bíjínijíinigini. Peyí xwéríxani 153 mñnínijagí aiwí ubení ú wí maríkiníjagí winíjínijíinigini.

¹² Jisaso re urijinigini, “Soyíne anwi e níbíro aiwá nípoi.” uríagi xegí wiepísijowami omí ríxa mí níwómíxíro “Negí Ámínáorini.” níwíaiwiro nání wo yarijé “Goxirini?” wípaxí mímónípa yarírná ¹³ Jisaso ríá wearíje anwi e nurí bisíkerfá nímearí yaní níwia nurí peyí ení axípi e níwia uníjínijíinigini.

14 Jisaso xwáripáyo dání nîwiápîniméámáná wiepîsinjowami xámi biaú síwá nîwinîmáná ámi síwá winîñf bi apîrîni.

Pitaomi “Nionîyáyo pírániñf umérixîni.” urîñf nánîrîni.

15 Rîxa aiwá nînimî Jisaso nîwiápînimearî Saimonî Pitaomi re urîñîniñîni, “Jonomî xewaxo Saimonoxîni, joxî dîñf síxî nînyirîná dîñf síxî ámá rowa nîyigîápimi wiárf nîmúrorî rînyîñîni?” urîagî o re urîñîniñîni, “Oyî, Ámináoxîni, nionî dîñf síxî rîsinápi nánî joxî nijfárîni.” urîagî o re urîñîniñîni, “Sipîsipî miá nîmerîná aiwá wiarîgîápa joxî ámá nionî tîámîni bîáyo axîpi nerî pírániñf uréwapîyîrixîni.” urîñîniñîni.

16 Jisaso ámi bi nurîri re urîñîniñîni, “Jonomî xewaxo Saimonoxîni, joxî dîñf síxî rînyîñîni? Mînyîñf reñîni?” urîagî o “Oyî, Ámináoxîni, nionî dîñf síxî rîsinápi nánî joxî nijfárîni.” urîagî Jisaso “Ámá sipîsipî awî mearoariñîni joxî axîpi nerî ámá nionî gî imónîñîyo pírániñf umérixîni.” urîñîniñîni. 17 Jisaso ámi bi nurîri re urîñîniñîni, “Jonomî xewaxo Saimonoxîni, joxî dîñf síxî rînyîñîni? Mînyîñf reñîni?” urîagî Pitao Jisaso rîxa biaú bi “Joxî dîñf síxî rînyîñîni?” urîfpi nánî dîñf sipî nîwinîri re urîñîniñîni, “Ámináoxîni, amîpî nîni nánî joxî nijfoxîrîni. Nionî dîñf síxî rînyîñîni nánî enî nijfoxîrîni.” urîagî Jisaso re urîñîniñîni, “Sipîsipî aiwá wiarîgîápa joxî enî ámá nionî nîxîdarîgîáyo axîpi nerî pírániñf uréwapîyîrixîni. 18 Aga nepa rîrariñîni. Joxî sínî íwî síkîñf nerîná jîwanîñoxî arerîxî nîyîniñî dîxî simónîmîni wagîrîni. E nerî aí joxî rîxa xweyanî nerîná dîxî wé wúkaú wimîxáná ámá wî gwî nîrîjiro joxî ‘Mupa oemîni.’ yaiwiarîñîmîni nîmeáa rupîrîfárîni.” urîñîniñîni. 19 Wiepîsinjowa re oyaiwîpoyîniñîni, “Pitao penfápi nánî rîfa nearariñîni? O e nerî nîperîñîpîmi dání seáyî e Gorîxo imónîñîpi nánî síwá neainfárîni? Oyî.” oyaiwîpoyîniñîni e urîñîniñîni. E nurîmáná re urîñîniñîni, “Joxî nîxîdei.” urîñîniñîni.

Jisaso wiepîsinjî xfo dîñf síxî uyîño nánî rîñîpî nánîrîni.

20 Pitao nîkîniñîmónîriñîni wiepîsinjî Jisaso dîñf síxî uyîño —O xámi nerîmeánimáná aiwápi nîniñîróná Jisaso tîámîniñî nîkîniñîmónaurî yarîñf re winjorîni, “Ámináoxîni, mîyîf rurîno gorîni?” urîñorîni. O awaúmi númi barîñagî nîwinîri 21 Jisasomî re urîñîniñîni, “Ámináoxîni, ámá romî enî pí wipîrîfárîni?” urîagî 22 Jisaso re urîñîniñîni, “O nionî ámi añînamî dání weapîmîfáiná nánî xe ñweáwîniñîniñîni nînimónîrîfányîf, ayî dîñf joxîyá menjagî nánî pí nánî nîrariñîni? Jîwanîñoxîniñîni sa nîxîdei.” urîñîniñîni.

23 Ayînánî ámá Gorîxoyá imónîgîáyîf rîpiñî rînimégîfárîni, “Wiepîsinjî o wî nîpenfámani.” rînimégîfá aiwî Jisaso “Joxî nîperfámani.” wî murî rîpiñî urîñîniñîni, “O nionî ámi weapîmîfáiná nánî xe ñweáwîniñîniñîni nînimónîrîfányîf, ayî dîñf joxîyá menjagî nánî pí nánî nîrariñîni?” urîñîniñîni. 24 O Jisaso wiepîsarîñf Pitaomî e urîñorîni. O amîpî apî nánî áwanî nîrîriñî rîfwamîñf eañorîni. Nene o nánî nijfá re imónîñwîni, “O áwanî rîñîpiñî nepániñîni.” nijfá e imónîñwîni.

25 Amîpî Jisaso eñf ámi obaxîf ayá wî enî eñagî aiwî nionî re nimónarîni, “O eñfpiñî nîpîniñî nánî bîkwîyo rîfwamîñf pírániñf nearîfányîf, xwîfá tîyo bîkwîf apî déropaxîrîni.” nimónarîni.

Wáf wurimeiarigfáwa egfápi nánirini.

Rfíwamini rípi, “Wáf wurimeiarigfáwa egfápiyi” riniñipi Ruko niri eañpirini. O Jisasoyá wiepsagíyí womani. Judayí eni womani. Émáyi dokítá worini. Poro tñi Sairaso tñi émáyi añyo wáf nurimerfina wirimeárogorini. O Tiopiraso amipi wáf wurimeiarigfáwa Jisaso rixa añnamí nani nipeyimána enána egfápi nani nijfá oimóniri rfíwamini rípi eañpirini. Rfíwamini nearfina Tiopiraso re oyaiwiniri eañnigini, “Iwamfó amá Jisasoyá siyikí imónigíyí sa Jerusaremí dani nimóniróna ayí Judayíni imónagfá aiwi Gorixo xfoya kwíyipi sixí umimóána añ apimi wáf nura neméfasána e dani wáf nura numiro Samariayí añyo nura neméfasána ami nuro émáyi añyo eni nura neméfasána enána émáyi obaxí eni Jisasoyá siyikí nimóga nuróna ayá wí nimóga nuro Judayo múrogfawixini.” oyaiwiniri rfíwamini neari rípi eni oyaiwiniri, “Pitaomi tñi Poromi tñi eni Gorixo nurípeari eni sixí weámixiñowaúrani?” oyaiwiniri emimí amipi Jisaso enipa Pitao xami nera uñipi nani niri eari ami rfíwíyo Poro nera uñipi nani niri eari eninigini.

¹⁻² Tiopirasoxini, rfíwamini nioni xami niri eañapi, ayí Jisaso iwamfó eri wíwapiyiri enipi tñi e dani sía xegí wáf wurimeiarigfáwami —Awa xfo rípeañowarini. Awami Gorixoyá kwíyíyo dani sekaxí nurimána xfo añnamí nani peyiñyi tñi e nani niri eañarini. ³ O riniñi nimeari niperi niwíapfimeámána sía 40 nora warfina awa “O ami sñi rífa ñweani?” oyaiwípoyniri ami ami siwá winayiri Gorixo amá xfoyáyí xwioxíyo mímameami nerí umenweanfápi nani uréwapiyiri nerfina awa sñi ududí mé “Ayí orfani?” niyaiwiro niwipimónimána enána re eninigini. ⁴ Awami awí neaárimána sekaxí re uriniñigini, “Ápo ‘Niseaiapimfáriní.’ seariniñipi —Api, ayí nioni searána soyfne arfá niarigfápirini. Api sñi mímeseámeapa enána añ Jerusaremí tíyo dani niwárimí mupa nero api nani wenini nero ñweárixini. ⁵ Ayí rípi nánirini. Jono wayí niseameairfina iniñgí tñi seameainí aiwi sñi sía obaxí mórípa enána Gorixo xfoya kwíyí tñi wayí seameainífarini.” uriniñigini.

Jisaso añnamí peyiñfá nánirini.

⁶ Awa rixa awí neánimána omi yarini re wigfawixini, “Ámináoxini, enina negí wa mixel inayí nimóniro negí nearfawéyo umenweagfápa rina dani joxí eni axípi mixel inayí nimóniri Isirerene xwioxíyo mímameami nimeari neamenwearífarani?” Yarini e wíagfa ⁷ o re uriniñigini, “Sía seyfne yarini niarigfápi nani parimonfayi —Ayi ápo Gorixo xfo xegí neni tñi nimóniriniñipimi dani niri tagíyirini. Ayi nani seyfne nijfá imónipiri mimóniñagi nani áwaní searimiméini. ⁸ E nerí aiwi rípi nani nijfá imónipiri nani áwaní searimíini. Kwíyí oyápi niseameari eni sixí seáimixána soyfne nioni seámeañá mfkoyfne nimóniro amá Jerusaremí ñweagfáyo áwaní urimero amá Judia piropenisíyo tñi Samaria piropenisíyo tñi ami ami ñweagfáyo urimero amá xwífa yoparí ikwíroniniñimí ñweagfáyo aí urimero érixini.” ⁹ E nurárimána awa sñi sñiwí wínarfina o Gorixoyá dñi tñi nipeyiri wigí sñiwí anigíe dani agwí bimí ainiñigini. ¹⁰ Nipeyiri agwí bimí aínána awa sñi añnamí sñiwí ananiñána re eninigini. Amá rapírapí apfá wení yiniñfíwaú awa tñi e nironapiri ¹¹ re urigfisisini, “Gariri piropenisíyo dánjoyfne, pí nani re éf

nirómáná anfnamí weniní yáninói? Ámá o, Jisasoyí ríninjo seyfné tfe dání Gorixoyá diní tñí anfnamí nání ríxa nipeyirí aí soyfné sinwí wínarfná peylípa ámi axípi wepíninfnáriní.” urigfisixiní.

Ámá womí Judaso nání wayfá urípeagfá nániríní.

¹² Awa dfwí Oripiyí ríninípimí —Apí Jerusaremí dání anwí e enípíriní. Sabarfáyo Judayí ná jfámí mupa nero aí Jerusaremí dání dfwí miní apí tñí e e nání ananí wagfápíriní. Apimí pñí níwiárímí nuro ¹³ ríxa Jerusaremí nírémoro aní pákfkí seáyí émi miríniníwámí —Iwá awa sá wearigfiwáríní. Iwámí nání waíwíyo nipeyiro páwigfawixíní. Awa wigí yoí rowaríní. Pitao tñí Jono tñí Jemiso tñí Adíruo tñí Piripo tñí Tomaso tñí Batoromuo tñí Matiyuo tñí Arípíasomí xewaxo Jemiso tñí Saimoní Sereto tñí Jemisomí xewaxo Judaso tñí awaríní. ¹⁴ Ámá awa diní ná biní tfgfáwa nimóniro ámá wí ámi tiyí ení apíxí wíwa tñí Jisasomí xinái Mariaí tñí Jisasomí xexirímeáowa tñí ení awa tñí nawíní awí neánayiro aniní miní Gorixomí xwiyfá rírimí wiayarfná ¹⁵ sfá wiyí ámá awí eánfáyí nfní ámá 120 enáná Pitao áwinímí éf nírómáná re uríniginí, ¹⁶ “Gí níríxímeáyfné, eníná míxí ináyí Depito kwíyí Gorixoyápimí dání Judaso nání —O ámá ‘Jisasomí fá oxíraneyí.’ yaiwífáyo o tñí e nání nipemeámí unjoríní. O nání nírírí Bíkwyí eanípí surfámá imónipaxí mimóninagí nání amípí Judaso enípí ayínání xixení imóniníriní. ¹⁷ O none tñí nemerane yanfwá nání urípeaníní enagí nání o ení nearípeaníní woríní. ¹⁸ (O sipí wikárínípiní dání nigwí meanípí tñí xwíá bí bí nemáná e dání ná neánirfná xegí agwíyo áwinímí narfkínirí agwí amípí nípíní míxeánowiníniginí. ¹⁹ Jerusaremí nweagfáyí nfní o e iní nání arfá níwiro nání wigí pfné tñí xwíá apí yoí Akerídamayí —Yoí mfkí ayí ámá niperí ragí xwíáyo puñí nániríní. Yoí e wírigfáriní.) ²⁰ “Xwiyfá rípi Bíkwyí Samiyí ríniníyo nírínirí eáninagí nání Judaso xfo enípí eníriní, ‘Aní oyá yfwí imóníwiníniginí. Ámá wí e miníweapa éfrixíní.’ Xwiyfá apí surfámá imónipaxí mimóninagí nání amípí Judaso enípí xixení imóniníriní. Xwiyfá ámi bí rípi Bíkwyí axíyo ení nírínirí eáníní, ‘O e nimónirí éwinínirí rípeaníní ámá wo xe nimónirí éwiníniginí.’ eáninagí nání ²¹⁻²² noneyá wo anípa imónináná ‘Ayí anániríní.’ rípaaxí meníní. Ayínání ámá none Jiaso tñí emearfná íníná nawíní wagwáyí wo none tñí nawíní Jiaso wiápnímeanípí nání áwaníní uranfá nání aga orípeaaneyí. Ámá iwamfó Jono wayí nínemeaia wage dání Jiaso xegí xanoyá diní tñí anfnamí nání peyiné nání o tñí emeagwáyí wo nání raríníní.” Pitao e uríagí ²³ ayí ámá waú nání —Wfo Josepí Basabasoyí ríniníriní. Oyá yoí ámi bí Jasítasoríní. Wfo Mataiasoríní. Awaú nání re rínigfawixíní, “Ámá rowaú ananí womí Judaso nání wayfá rípeapaxowaúríní.” níríníro ²⁴ Gorixomí yaríní níwiro re urigfawixíní, “Ámínáoxíní, joxí ámá nfní wigí xwioxíyo sipí tñí naní tñí nání imóninípi níjfoxí enagí nání ámá awaú gfmíní go joxí simóníagí rípeáo síwá neaí. ²⁵ Jiaso awa wáf nurimeífríxinírí nearípeáagí aí Judaso xfo ‘Aníní apí oimónímíní.’ míwimóní pñí níwiárírí xegí ‘Oumíní.’ wimónarínífní ríxa úf enagí nání joxí o nání wayfá oimónirí siní rípeáo síwá neaí.” Yaríní e níwimáná ²⁶ Judayí wigí yarígfápa neróná “Rowaú gfmíní go xixení ayo imóniríeniní?” níyaiwiro sárúníní nero Mataiasomí wáf wurimeiarigfá wé wúkaú síkwí wo awa tñí axípi imóníní nání sinómí kumíxárigfawixíní.

2

Kwíyípi Gorixomi dñf wíkwíroarigfáyo wímeanípi nánirini.

¹ Sfá Pedikosiyi rarigfáyi —Sfá ayi Judayí aiwá omíñf sñyoyo dání mífápi Gorixomi yayí wianíro nání nimeáa nñbñro peaxí tarigfáyirini. Sfá ayi imóniñáná áamá Jisasomi dñf wíkwíroarigfáyf añf wíwá axiwámi awí eánñáná re enñinigini. ² Anñnamí dání ríwípi xwénñf íwí nñra weapítyf añf ayf ñweagíwámi niwámini árfó ináriniñinigini. ³ Árfó ináriniñáná sñwí wíñfáyf wíñgíawixini. Rfá ápiáwññf imónñf bñ aípñañwí néra nurí womini womini nññweaxa úagí xixe sñwí ainenigfawixini. ⁴ Sñwí e ainenarfná re enñinigini. Ayo nñyoní Gorixo kwíyí xfoyápi ayá wí sixí umímonñinigini. Sixí umímóáná kwíyípi wimixípi tñni xixeni nero pñné xegí wí wínyf mñrípaxí imónigfáyf aí anani rípaxí nimónñro nñra ugíawixini.

⁵ Judayí wí —Ayf añf xwíá rñrí nñrímñni amí gñmí ikwíronñyoyo xirigfáyirini. Gorixomi píranññf oxídaneyññro anññf miní yarigfáyirini. Ayf nñbñmimáná Jerusaremi urññgífná ríwípi xwénñf íwí nñra weapññpi inárini. ⁶ Íwí nñra weapáná áamá xwé ayá wí epíroyf nero Jisasomi xídarigfáyf wigí aga pñné xixegñni tñni nñra warññagí arfá nñwiro nání ududf nero ⁷ ayá nñrñwamónñro dñf sññá nñweánñro re rññgíawixini, “Áamá aga pñné xixegñni tñni rarigfá rowa nowani Gariri píropenísyoyo dññf menñrani? ⁸ Nowani e dññowa enagí aiwí aríge nero negí aga pñné oníná dání arfá nñwia uñwá xixegñni tñni neararfná arfá nñwia warññwini? ⁹ Nene wiene Patíayf rñññwaéne wiene Midíayf rñññwaéne wiene Iramíyí rñññwaéne wiene Mesopotemia dññene wiene Judia dññene wiene Kapadosa dññene wiene Podasi dññene wiene Esia dññene ¹⁰ wiene Pírigia dññene wiene Pabiria dññene wiene Isipi dññene wiene Sairini tññmñni Ribia píropenísyoyo dññene wiene Romí dññene nene nñbrane re urñññwaéne —Wiene aga nepa Judayenerini. Wiene Judayí yarigfápi nñxídrane nání nawíni imónññwaénerini. ¹¹ Ámi wiene Kírítí dññene wiene Arebia dññenerini. E e dññene aiwí nñnenení wine wine awa amípi Gorixo eníñá ení neánñrñ yagíyí nání nñnearñfná negí aga pñné xixegñnyoyo dání rarññagí arfá wiarññwini.” E nñrñga nuróná ¹² ududf néra nuro ududf nikárññro nání wí re nñrñga ugíawixini, “Pí neáimeani nání rññá yarññoi?” nñrñga warññagí aiwí ¹³ wí rññerñf nñwiro re nñra ugíawixini, “Awa wainí sññfpi xwé nññmáná papíkf nero nání rarññoi.” nñra ugíawixini.

Pitao Jisaso nání xwíyífá urññf nánirini.

¹⁴ E nñra warfná Pitao Jisaso yá wiepísagí wé wúkaú síkwí wo imónigfá wíá tñni éf nñrómáná ení tñni repíyí nerí re urñññinigini, “Gí Judia píropenísyoyo dññyífné tñni áamá amí amí dání nñbñro Jerusaremi urñññgífáfné tñni nioní repíyí seiarfná píranññf arfá ókiarí nñmónñro none neáimeáfpi nání nñjñfá imónípo yí. ¹⁵ Ayf rñpi nání seararññni. Agwí sñni 9:00 a.m. áamá wainí xwapí mññpa yarígná imónññagí nání soyfné áamá nioní tñni re rogíá rowa nání yaiwiarigfápi nepa papíkf nero mñrarññoi. ¹⁶ Awa yarigfápi, ayf eníñá wíá rókiamoagí Joeroyí rñññoi nñrñrñ eagí rñpi, ayf apíñni, ¹⁷ ‘Gorixo re rarñni, “Sfá yoparíyí tññíñá kwíyí nioníyápi tñni áamá nñni wíyí wíyoní ayá wí sixí umímóáná segí niaíwí oxí tñni apíxí tñni xwíyífá nioníyápi wíá urókiamoaro segí íwí síkññyíf íkwíkwíf yáñro segí xweyaníyí orññá wññro epírfárini. ¹⁸ Iná áamá wíyá xñnáíwánññf nimónñro omíñf wíiarigfá oxowamí tñni apíxíwamí tñni ayo aí gí kwíyípi tñni sixí

umímóáná xwiyfá nioní nání wáf rókiamopírjárini. ¹⁹ Nioniyá dñí tñi añí píríyo dání ayá ríwamónipaxí imóniñíyí iníri xwáf rírímí dání ekiyiniyí iníri nerfná re enfáriní. Xwáfárimí ragí purí ríá werí sñwirfá awímñíñíñí imóniñí tñi yarfná ²⁰ añí píríyo sogwí sfá yiníri emá ragí rñí imóniñí enfáriní. E nemáná enáná sfá Ámináoni áamá niyoni mí ómómíximí wimfá nání seáyí e imóniñíyí parímonfáriní. ²¹ Ayi sñni mīparimopa enáná áamá dñí nñikwírooro ‘Ámináoxini, yeáyí neayimíxemeat.’ nírífá niyoni yeáyí uyimíxemeámfáriní.” Goríxo e raríni.’ wáf rókiamoagí Joero e níriri eaagípi áamá rowa yarfná seyfné axípi xixeni wīnaríñoi.

²² “Gí Isíreriýíné, xwiyfá nioní searímí rīpi ení arfá nípoyí. Nasareti dání Jisaso nání raríñini. O Goríxoyá dñí tñi emímí tñi ayá ríwamónipaxí imóniñípi tñi amípi bí áamá mepaxí imóniñípi tñi néra unípiimí dání Goríxo síwá rénñí neainíriní, ‘O nioní nírípearí urowárenapñáorini.’ síwá éññí neainíriní. O seyfné tñi nñwearfná néra uní apí nīpini nání seyfné nñífá imóniñoi. ²³ Eníná Goríxo xewaníño ‘Apí neríñípiimí dání áamá yeáyí uyimíxemeámígní.’ nīyaiwíriri ipímóaríñípi tñi xixeni segí maníyo dání omí áamá Goríxo nání dñí wí mīmóarigfáyí yoxáfámí ení noro nīyekwíroáriro píkigfawixini. ²⁴ Omí píkigfá aiwí piyípi omí aníñí gwíññí yinípaxí menagí nání Goríxo níkwearíñípiimí dání sññí wimíxáná áamá wíápñimeanínigini. ²⁵ Míxí ináyí Depito o nání níriri ríwamíñí re eaagípi nioní seararíñápi tñi xixenirini, ‘Ámináo nioní ñweañé íníná ñweañagí wīnaríñanigini. O nioní tñí e añwí e nñweañagí nání óf bí emfámaní. ²⁶ Ayínání gí xwioxíyo dání dñí nífá nñiníri yayí xwiyfáni raríñini. Apíni marfái, gí wará urí epaxí rírí “Níríní nīyímíñí imónimfá nání nímíxínfáraní? Oyí, e nímíxínfáriní.” nīyaiwirí dñí nísikwímorí ñweañini. ²⁷ Ayí rīpi nánirini. Joxí dñí nioniyá piyíñí síwí tífámíni, Xedisíyí rññí tífámíni nñiwárimí onuníri mīnií erí áamá joxí aníñí miní ríxídaríñáoní xwáripáyo dání piyí oeníri sñwí mñnaní erí erfá nání dñí nísikwímorí ñweañini. ²⁸ Óf dñí nīyímíñí imóniñípi íníná ñweámfá nányi joxí ríxa síwá nñíriní. Joxí dñí nñikíyayí nioní tñi nñwearíñoxíñí imóniñagí nání dñí nífá bí onímíapi mñníní aga xwé nñnññoi.’ Depito e ragíriní. ²⁹ Gí áamáýíné ‘Negí arfó Depito nání xwiyfá bí oseareñwípémíni.’ nímónariní. O nīpéagí xwáf weyárigfó xwáripá sñni jé rīpini. ³⁰ Ayínání eníná o wáf rókiamoaríñí wo imóniñagí nání re nīyaiwirí ‘Goríxo sññáyo dání “Díxí ráríawéyí wo míxí ináyí nímóniñí joxí menweañíñípa axípi menweañfáriní.” níríñonírfáni?’ nīyaiwirí nání ³¹ ná ríwíyo imóniñápi nání nñífá nímóniñí Kiraiso, arfowayá xwáf piaxíyo dání iwíaronfóyí raríñwáo xwáripáyo dání wíápñimeanfápi nání rññíriní. Xwiyfá o rññí rīpi ‘Joxí gí dñí piyíñí síwí tífámíni nñiwárimí onuníri mīnií erí xwáripáyo dání piyí oeníri sñwí mñnaní erí erfáriní.’ rññípi, ayí xfó nání mírí Kiraiso nání rññíriní. ³² Áamá Jisasoýí rññí Goríxoyá dñí tñi xwáripáyo dání wíápñimeañípi nenení neáimeañí mfkonerini. ³³ Ayínání o Goríxoyá dñí tñi xfó tífámíni nīpeyirí seáyí e o imóniñípi tñi xixeni nímóniñí wé náúmíni nñweámáná xano xfóyá kwíyí ‘Nioní áamáyo wímfáriní.’ raríñípi wíagí o ení nene kwíyípi síxí neáimóagí nání seyfné ududí seainaríñí rīpi arfá neairo sñwí neaníro yaríñoi. ³⁴ Ayí rīpi nání seararíñini. Áamá aññamí nání peyíño, ayí Depitomaní. Xewaníño re rññíriní, ‘Áminá Goríxo gí Ámináomí re uríñínigini, “Joxí gí wé náúmíni ñweat. ³⁵ Joxí míxí sianíro bíáyo xopírárí ríwíimfáé nání sñwí naníri ñweáirixini.” omí Goríxo e uríñíriní.’ Depito xewaníño e rññí enagí nání

‘Anjnamí nání peyiño, ayí omani.’ yaiwipaxírini. ³⁶ Ayínání gí Isireriyí níní aga nǐjǐ rǐpǐ xixeni oimónǐpoyí. Jisaso, seyǐné íkǐáyo yekwǐroárǐgǐo, o ayí anjnamí nání peyiñorini. Gorixo o ámináo oimónǐrǐ wimǐxǐrǐ áamá yeáyí neayimǐxemeanǐa nání arǐowayá xwǐá piaxǐyo dání iwiaronǐoyǐ rarǐñwáo oimónǐrǐ wimǐxǐrǐ enǐrǐni.” Pitao e urǐñnigǐni.

³⁷ Pitao e urarǐná ayí arǐá nǐwiro íkǐnǐñǐ sǐpǐ nǐwirǐ nání Pitaomǐ tǐnǐ wáf wurimeiarigfá wǐamǐ tǐnǐ re urǐgǐawixǐni, “Nǐrǐxǐmeáoyǐné, nene arǐ yanǐwǐnǐ?” urǐagǐa ³⁸ Pitao re urǐñnigǐni, “Segǐ íwǐ yarǐgǐáyǐ rǐwǐmǐnǐ nǐmamoro áamá nǐnǐ ‘Jisasi Kiraisomǐ dǐñǐ rǐa wǐkwǐroarǐñoi?’ seaiawǐpǐrǐ nání wayǐ meápoyí. E éaná Gorixo segǐ íwǐ yarǐgǐáyǐ yokwarǐmǐ nǐseaiirǐ xǐoyá kwǐyǐpǐ nǐseaiapǐnǐñoi. ³⁹ Ayǐ rǐpǐ nánǐrǐni. Kwǐyǐ enǐná dání Gorixo ‘Ámáyo waínǐnǐ nání uowárenapǐmǐfǐrǐni.’ rǐrǐñǐpǐ, ayí re roñwáoneni nání rǐñǐmani. Seyǐné tǐnǐ segǐ nǐaíwǐ tǐnǐ áamá ná jǐamǐ anǐ gǐmǐ ñweagǐáyo —Áamá Gorixo xǐoyá oimónǐpoyǐnǐrǐ wéyo íá umǐrǐnǐfá gǐyǐ gǐyo —Ayo nǐyonǐ nání Gorixo e rǐñǐ enagǐ nání rarǐñnǐ.” urǐñnigǐni.

⁴⁰ O xwǐyǐfá ámǐ ayá wǐ tǐnǐ woákǐkǐ nǐwirǐ enǐ rǐrémǐxǐ nǐwia nuri re urayǐñnigǐni, “Xeanǐñǐ áamá uyǐnǐfǐ yarǐgǐfá tǐyo wǐmeanǐpǐ nene enǐ neaǐmeanǐgǐnǐrǐ wáyǐ nǐseainǐrǐ Gorixo yeáyǐ oneayimǐxemeanǐrǐ kǐnǐmónǐfǐrǐxǐnǐ.” urayǐñnigǐni. ⁴¹ Ayínání áamá Pitao rarǐñǐpǐ nání dǐñǐ nǐkwǐroro “Ayǐ nepaxǐnǐ.” wǐaiwǐfáyǐ wayǐ nǐmearo nání sǐfá ayimǐ Jisasomǐ xǐdarǐgǐáyǐ tǐnǐ áamá sǐñǐ ámǐ 3,000 kumǐxǐnǐrǐgǐawixǐni. ⁴² Sǐñǐ kumǐxǐnǐrǐfáyǐ anǐñǐ minǐ rǐpǐ néra ugǐawixǐni. Wáf wurimeiarigfáwa uréwapǐyarǐná arǐá wiayiro xǐxe arǐrá inayiro Jisaso penǐpǐ nání dǐñǐ wimonǐ nání aiwá nawǐnǐ nayiro Gorixomǐ xwǐyǐfá rǐrǐmǐ wiayiro néra wagǐfǐrǐni.

Jisasomǐ uxǐdarǐgǐáyǐ egǐápǐ nánǐrǐni.

⁴³ Wáf wurimeiarigfáwa Gorixoyá dǐñǐ tǐnǐ emǐmǐ ayá wǐ ero ayá rǐwamónǐpaxǐ imónǐñǐpǐ ayá wǐ ero yarǐñagǐa nání áamá nǐnǐ wáyǐ nero “Pǐ oépoyǐnǐrǐ rǐa neaǐwapǐyarǐñoi?” nǐyaiwiro e yarǐná ⁴⁴ Jisasomǐ dǐñǐ wǐkwǐroarǐgǐfáyǐ nǐnǐ nǐkumǐxǐnǐro nawǐnǐ nemero amǐpǐ wigǐ imónǐñǐpǐ aǐ tǐnǐ rǐxa nawǐnǐ nǐxǐrǐro ⁴⁵ wigǐ wo amǐpǐ bǐ nání dǐwǐ íkeamónǐfagǐ nǐwǐnǐrǐná wigǐ xwǐfǐrǐni, amǐpǐranǐ, nǐgwǐ nání bǐ nero dǐwǐ íkeamónǐfomǐ arǐrá nǐwiro e néra wagǐfǐrǐni. ⁴⁶ Sǐfá ayí ayo nawǐnǐ nemeróná anǐ rǐdǐyowá yarǐgǐfǐwámǐ awǐ neánqǐro wigǐ wǐnǐyǐ tǐnǐ aiwá nǐnayiróná aiwá nǐnǐrǐ nǐnǐro wǐkǐ tǐnǐ bǐ onǐmiápǐ minǐ aga yayǐ seáyǐmǐ dání nǐnǐro ⁴⁷ Gorixomǐ yayǐ seáyǐ e numero e yarǐná áamá nǐnǐ yayǐ nǐwǐnǐrǐ “Ayǐ nanǐ inarǐñoi.” yaiwiagǐfǐrǐni. E yarǐná Áminá Gorixo sǐfá ayí ayo áamá xǐomǐ dǐñǐ wǐkwǐróagǐa nání yeáyǐ uyimǐxemeaarǐñǐyǐ xámǐ dǐñǐ wǐkwǐrogǐfá wǐnǐyǐ tǐnǐ nawǐnǐ kumǐxagǐrǐni.

3

Pitao sǐkwǐ íkǐ enǐ womǐ nanǐ imǐxǐñǐ nánǐrǐni.

¹ Sǐfá wǐyimǐ 3:00 p.m. Judayǐ Gorixomǐ xwǐyǐfá rǐrǐmǐ wiarǐgǐfǐnǐ Pitao tǐnǐ Jono tǐnǐ e yanǐrǐ nání anǐ rǐdǐyowá yarǐgǐfǐwámǐ nání yarǐná ² áamá wo —O sǐnǐ xǐnǐáyá agwǐyo dání sǐkwǐ íkǐ enǐrǐni. Sǐfá ayí ayo xegǐ ámayǐ omǐ íkwǐañwǐyo nǐtǐmáná nǐmeámǐ nuro anǐ rǐdǐyowá yarǐgǐfǐwámǐ íwǐ Awiaxoǐ rǐnǐñǐyǐmǐ ñwirárayǐgǐorǐni. Áamá anǐ rǐdǐyowá yarǐgǐfǐwámǐ páwiarǐgǐáyo nǐgwǐ nání rǐxǐñǐ ourǐnǐrǐ óf ayimǐ ñwirárayǐgǐorǐni. ³ O Pitao tǐnǐ Jono tǐnǐ anǐ rǐdǐyowá yarǐgǐfǐwámǐ páwianǐrǐ yarǐñagǐǐ nǐwǐnǐrǐ awaúmǐ

nigwí nání rixiñf uraríná ⁴ Pitao tñni Jono tñni omi sñwí agwí n+wináriti Pitao re uriniginini, “Joxi sñwí yeaneí.” uríagi ⁵ o “Nigwí bi niapanitri rarini.” niyaiwiri sñwí winénapíagi aí ⁶ Pitao re uriniginini, “Nioni nigwí siripáraní, goríraní, mayoní aiwí nioni xirínápiní bi osiapimíni. Ení sxi eániní Nasareti dání Jisasi Kiraisoyáyo dání joxi ananí naní imónipaxí enagi nání ‘Niwiápinimeari aní et.’ rirarinini.” nuriri ⁷ xegí wé náumini ía nixiriri méyoáaná siní mé re eniginini. Xegí síkwí sosíapiaú tñni xómínipiaú tñni rixa síwí nuyiri re eniginini. ⁸ Ení tñni niwiápinimeari píraniní éf nírómáná iwamfó aní nerí awaú tñni nawíni aní rídiyowá yarigíiwámí nípawiri nímawiri nímawiri nixeamóá nemeríná Gorixomi yayí seáymí dání níméra uniginini. ⁹ Ámá nñni o aní emerí Gorixomi yayí seáymí dání umerí yarínagi sñwí n+winíro ¹⁰ omí rixa mí n+wómíxíro “Ámá aní fwi Awiaxo ríniníyimi nñweari nigwí nání rixiñf neararinjo ayí ro orini.” niyaiwiro nání “Arige nerí naní rífa imóninjo?” niyaiwiro ududí bi onimiápi mé o imónípi nání dñf niyága ugíawixini.

Pitao aní rídiyowá yarigíiwámí dání uriní nánirini.

¹¹ Omi naní wimíxíagi nání Pitaomi tñni Jonomi tñni nímakíkiyiri aní wiámfó Soromonoyá ríninípimi rojáná ámá nñni mírí n+bi+miro ududí ikárinaríná ¹² Pitao ámayí e yarínagí n+winí nání niwiápinimeari re uriniginini, “Gí Isireriyíne, pí nání ududí ayá wí nikáriníro sñwí agwí yeanninjo? ‘Egí ení sxi eániníyo dánirani, síwí wé róniní yarigípimi dánirani, omi naní wimíxíagi aní yarini.’ ríyeaiwiarinjo? Oweoi! ¹³ Nwí negí aríowa Ebiríamo tñni Aisako tñni Jekopo tñni awayáomi xewaxo Jisaso ámi seáyi e oimóniri wimíxarini. O seyíne émayí opíkípoi nñni wiowáraná Pairato ‘Jisaso fwi bi méf enagi nání gwí n+wikwari owárimini.’ wimóníagi aí seyíne Pairatoyá sñwíyo dání ríwí umogíorini. ¹⁴ Ámá aga wé róninorini. Síyikwí bi míninorini. Omi seyíne ríwí numero ámá pikíxwíró yarínf wo nání ‘Neawári.’ urigíawixini. ¹⁵ Seyíne dñf niyimíní míkí ikinípi xiáwomi n+pi+kiro tíagi aiwí Gorixoyá dñfyo dání xwáripáyo dání niwiápinimeari neáimeaní míkone wawirini. ¹⁶ Jisasomi yawawi dñf wíkwíroarigwípimi dání ámá síkwí ikí ení ro —O seyíne sñwí winíro nñfá imóniro egíorini. O apimi dání rixa síkwí síwí yinjo. Oyi, yawawi Jisasomi dñf n+wikwírorai éwí enagi nání ámá ro segí sñwíyo dání rixa naní nimóniri sxi kwíyíniní onjo. ¹⁷ Ai níríxímeáyíne, nioni nñfáriní. ‘Seyíne Jisasomi ríwí numeróná majfá nero “Gorixo uowárenapinoríani?” niyaiwí wiaríná segí áminá seamenweagíayí ení axípi wigíáriní.’ nimónariní. ¹⁸ E nerí aiwí xwíyí eíná Gorixo xegí wí rókiamoagíawayá maníyo dání ámá nene yeáyí neayimíxemeanfa nání xwí piaxíyo dání iwiaroníoyi rarínwá nání re ragípi, ‘O ríniní nimeari peníáriní.’ ragípi, api seyíne wikárigíapimi dání xixeni imóniníriní. ¹⁹⁻²⁰ Ayínáni Gorixo seyíne segí fwi egíapi yokwarimí oneainí nání dñf sípí niseairí ríwíminí nímamoro xíó tñminí kínimónípoi. Gorixo ámi Jisasomi —O aríowayá xwí piaxíyo dání iwiaroníoyi rarínwá, nene yeáyí neayimíxemeanfa nání urípeanorini. Omi nene nání ámi neawáriénapiyiri dñf sxi neamímorí eníayi parímówiniginí nání segí fwi egíapi ríwíminí nímamoro xíó tñminí kínimónípoi. ²¹ O xegí dñf tñni ámi wáiní wáiná weapíaxí menini. Gorixo amípi sñf bi imíxíníayi nání —Ayi eíná dání xegí wí rókiamoagíawayá maníyo dání ragíyirini. Ayi nání siní anínamí weniní nerí nweani. ²² Moseso o nání níríriná re ragí enagi nání rarínini, ‘Arírá seainfa nání Áminá Gorixoyá dñf tñni segí imóniníyí wo

wfá rókiamoarinjí nioníninjí nimóniri iwiaronfáriní. Amípi o searíí níní seyíné arfá níwiro xixeni éfrixiní. ²³ Ámá wfá rókiamoarinjí imónfómi arfá mífáfáyí síní wigí Isirerí wínyí tñí nawíní níkumixiníro nweapfrixiníri Gorixo ámá ayí ayo níyoní emí pípíkímí enfáriní. Moseso e ragí enagi nání rarínjíní. ²⁴ Gorixoyá wfá rókiamoagfá nowaní, Samueroyí ríninjó wuriyíne dání oyá rfwíyo dání níwuriya bigfáwa ení amípi Jisaso sfá nene nweanwá ríná enjípí nání ragfá enagi nání segí fwí yarigfápi rfwímíní mamópoyí. ²⁵ Xwíyáfá Gorixoyá wfá rókiamoagfáwa níwuriya bagfápi tñí xwíyáfá Gorixo xewaníno negí arfowamí nurífná Arfo Ebríamomí símímanjío dání 'Díxí iyí axípámí dání ámá gwí wirí wirí níní xwáfá tío nweagfáyo píraninjí wímíximfáriní.' réroáragfápi tñí apiaú, ayí seyíné nání ríninjagi nání rarínjíní. ²⁶ Gorixo xegí xewaxomí nurípearí nuowárenapífná níyfnéní píraninjí seaimíximfárimí dání segí uyínií yarigfápi píni níwiárimí kíkífá éfrixiníri nurípearí xámí seyíné tñí e nání uowárenapíinjí enagi nání rarínjíní." urínjínjíní.

4

Pitaomí tñí Jonomí tñí gwí yigfá nániríní.

¹⁻² Awaú ámá ayo síní urarfná apaxfáninjí imónigfá wa tñí anj rídiyowá yarigfíwámí awí mearoarigfáyo seáyí e imóníno tñí Sajusiowa tñí awa níbéro awaú nuréwapíyiri "Jisaso wiápnímeanj nání ámá níní ení wiápnímeapfífnáriní." urarínjagfí arfá wífá enagi nání wigí xwioxíyo dání dñj rfá ápiáwfninjí níwóroa nuro ³ íá níxíro ríxa sfá enagi nání wfáfná xwírxí uméwanígníri gwí anjío nwrárigfawixíní. ⁴ E éagfá aiwí Pitao urarfná arfá wífáyí obaxí wí Jisasomí dñj wíkwírogfawixíní. Sfá ayí dñj wíkwírófáyí ámá xámí dñj wíkwírogfáyí tñí níkumíximáná oxí níní 5,000 imóníngíní.

Pitaomí tñí Jonomí tñí xwírxí umegfá nániríní.

⁵ Sá wegíáwa wfá tñí Judayí wigí umenweagfáwa tñí ámináowa tñí nwf íkaxí eáninjípí mewegíáwa tñí Jerusaremíyo awí neáníroná ⁶ apaxfáninjí imónigfáyo seáyí e wimóníno —O Anasoyí ríninjoríní. O tñí oyá ámá axígwíowa Kaiapaso tñí Jono tñí Arekisadao tñí agwíowa ení awí eánfáwa tñí awí neáníro nweanáná ⁷ Pitaomí tñí Jonomí tñí gwí anjío dání nímeámí níbéro awí eánigfáyo áwíní e éf uráfná yarínj re wigfawixíní, "Síkwí íkí enomí píraninjí níwímíximfná aríge wífíriní? Pí enj eáninjípímí dáníraní, yoí goyápmí dáníraní, neríná awagwí éfípí éfíriní?" uríagfá ⁸ Pitao kwíyí Gorixoyápi ayá wí síxí wíninjagi nání níwiápnímeapí re urínjínjíní, "Isirerene neamenweagfóyfné tñí negí ámináoyfné tñí ⁹ yawawí síkwí íkí enj romí nanj imíxíwípi aríge nerí nanj imíxífnáriní agwí níjáfá imónaníro nání yarínj yeaiarínjagfá nání ¹⁰ apí nání soyíné níjáfá xixeni imónípní nání áwanj bí osearímíní. Ámá nanj imóní re éf ronj ro yawawí Nasaretí dánj Jisasi Kiraisomí dání — Omí Isirerene rfwí umóáná íkfáyo yekwíroárfagfá aiwí Gorixo ámí sínj wímíxíagí nání wiápnímeanjoríní. Omí dání ámá ro nanj imónífní. ¹¹ 'O gorfan?' míyáiwípa époyí. Bíkwíyo níriníri eáninjípí tñí xixeni sínjá anj mírarígfóyfné 'Sípíoríní.' níriní emí mogfo Gorixo nímeapí anj xfo mírarínjwámí iwamfo nítiwayírorí eno, ayí ná woní oníriní. ¹² Ámá nene yeáyí neayímíxemeapaxí imóníno nání nínearífná ámá níní xwáfá rírí nírimíní

ŋweagfáyo aiwí yoí ámi wo nání nírírí neariŋfmaní. Ayí ná woní oníríní.” uríŋínigíní.

¹³ Xwirixí umearigfáwa Pitao t́ńi Jono t́ńi masísá bí mǐwí rariŋagfí nǐwǐniróná awaú síkurfá megfíwaú aga kǐnǐxowaú enagfí nání nǐjǐfá nimóníro nání ududí nero “Awaú arige neri nǐjǐfá awaú rariŋgípi imónigfírǎnǐ?” nǐyaiwiróná rǐxa síŋwǐ mí nǐwómǐxíro re yaiwigfawixíní, “Awaú Jisaso t́ńi emeagfíwaúrǎnǐ?” nǐyaiwiro ¹⁴ ámá síkwǐ ikǐ enǐ nanǐ imóníro awaú t́ńi nawíní roŋagi nání ámi xwǐyǐfá bí murǐpaxǐ imónigfawixíní. ¹⁵ E neri aiwǐ awaúmi sekaxǐ “Awagwǐ xwirixǐ eamearǐŋwá re pǐnǐ nǐwiárǐmǐ bǐfariwámǐnǐ bí ŋweápiyǐ.” nurmáná wigfǐpi xwǐyǐfá nimǐxíro ¹⁶ re rǐnǐgǐfawixíní, “None awaúmi pí wianǐwǐnǐ? Ámá oxǐ apǐxǐ nǐnǐ Jerusaremǐ re ŋweagfáyǐ emǐmǐ seáyǐ e imóniŋǐ éfǐpi nání rǐxa nǐjǐfá imóniŋoi. Ayínánǐ none wǐ ‘Awaú méfíríní.’ urǐpaxǐ mimóniŋagǐ aiwǐ ¹⁷ xwǐyǐfá awaú rariŋgípi ámi sínǐ bí t́ńi nírǐga nuro ámá nǐnǐ rǐnǐmepǐrǐxǐnǐrǐ awaúmi íkwairǐrǐ nǐwirane ‘Awagwǐ ámi arǐkǐ bí t́ńi ámá Jisaso yǐ rǐnǐŋo nání muréwapǐyipa eri xwǐyǐfá murǐpa eri épiyǐ.’ ouraneyǐ.” níríníro ¹⁸ “Awaú ámi obǐpiyǐ.” nírímáná ŋwǐ ikaxǐ re urǐgǐfawixíní, “Awagwǐ ámi arǐkǐ bí t́ńi Jisaso nání muréwapǐyipa eri xwǐyǐfá murǐpa eri épiyǐ.” urǐagǐa aiwǐ ¹⁹ Pitao t́ńi Jono t́ńi re urǐgǐsǐxǐnǐ, “Gǐmǐnǐ gǐpǐ Gorǐxoyá síŋwǐyo dánǐ xǐxenǐ rǐfá imónínǐ? Yawawi Gorǐxo yearǐŋǐpǐ nǐxǐdǐrai nerǐnǐ ‘Awaú Gorǐxoyá síŋwǐyo dánǐ nanǐ yarǐŋǐ.’ rǐseaimónarínǐ? O yearǐŋǐpǐ mé soyǐné yeararǐgǐfǐpǐ nǐxǐdǐrai nerǐnǐ ‘Awaú Gorǐxoyá síŋwǐyo dánǐ nanǐ yarǐŋǐ.’ rǐseaimónarínǐ? Sewanǐŋoyǐné dǐŋǐ nimoro rǐpoyǐ. ²⁰ Ayǐ rǐpǐ nání rariŋwiǐ. Yawawi wǐnǐgwǐfǐpǐ t́ńi arǐfá wigwǐfǐpǐ t́ńi wǐ pǐnǐ nǐwiárǐrǐ mǐrǐpaxǐ meŋagi nání rariŋwiǐ.” urǐagfǐ ²¹ awa iwanǐ mépepaxǐ imóniŋǐpǐ nání pǐfá nǐmegǐnǐro nání ámi íkwairǐrǐ bí t́ńi nǐwia núfásáná ámá nǐnǐ awaú éfǐpi nání Gorǐxomǐ yayǐ seáyǐmǐ umearǐŋagfá nání awaúmi sa wǐrǐgǐfawixíní. ²² Ámá emǐmǐ neri nanǐ imǐxǐfío, o xegǐ xwiogwǐ rǐxa 40 nǐmúrorǐ ámǐnáo enagi nání ámá nǐnǐ Gorǐxomǐ yayǐ seáyǐmǐ numéra ugǐfawixíní.

Gorǐxomǐ xwǐyǐfá rǐrǐmǐ wigfá náníríní.

²³ Xwirixǐ umearigfáwa awaúmi wǐráná awaú egǐ nǐkumǐxǐnǐro yarǐgǐfáyǐ t́ŋǐ e nání nuri apaxǐpánǐŋǐ imónigfá xwéowa t́ńi wigǐ Judayǐ ámǐnáoowa t́ńi urǐfá nǐpǐnǐ nání repǐyǐfǐ nǐwia úagfǐ ²⁴ ayǐ arǐfá e nǐwimáná dǐŋǐ ná bǐnǐ tǐgǐfáyǐ nimóníro Gorǐxomǐ xwǐyǐfá rǐrǐmǐ nǐwiro re urǐgǐfawixíní, “Ámǐnáo xǐnǐ, joxǐ anǐna t́ńi xwǐárǐ t́ńi rawǐrawá t́ńi imǐxǐrǐ amǐpǐ nǐnǐ ayo nǐyonǐ yarǐŋǐpǐ imǐxǐrǐ enoxǐrǐnǐ. ²⁵ Xwǐyǐfá joxǐyá rǐpǐ dǐxǐ kwǐyǐfǐmǐ dánǐ negǐ arǐfo Depito —O dǐxǐ rǐnǐnǐnǐŋǐ nimónírǐ omǐŋǐ síiagorǐnǐ. O nírírǐ Bǐkwǐyo rǐfwamǐŋǐ re eaŋǐrǐnǐ, ‘Émá yǐ pí nání mǐxǐfǐ rǐfá ápiáwǐ nǐwerǐnǐŋǐ imónigfawixíní? Pí nání wigǐ surǐmá imónínǐfǐpǐ nání ipǐmoárǐgǐfawixíní? ²⁶ Ámǐnǐ Gorǐxomǐ t́ńi ámá xǐoyá dǐŋǐ t́ńi xǐáwowayá xwǐfá piaxǐyo dánǐ niwiarorǐ yeáyǐ uyimǐxemeáwǐnǐgǐnǐrǐ urǐpeanomǐ t́ńi awaúmi mǐxǐfǐ ináyǐ xwǐfá tǐyo dánǐ t́ńi ámáyo umenŋweagfáwa t́ńi mǐxǐfǐ wianíro nání mǐxǐfǐ épǐmǐxamoro xopǐrǐrǐfǐ wianíro nání awǐ neáníro egǐfawixíní.’ Depito dǐxǐ kwǐyǐfǐpǐ t́ńi e nírírǐ eaŋǐrǐnǐ. ²⁷ Apǐ t́ńi xǐxenǐ anǐ rǐpǐmǐ dánǐ mǐxǐfǐ ináyǐ Xeroto t́ńi gapǐmanǐ Podiasǐ Pairato t́ńi émá yǐfǐ ámi wa t́ńi negǐ Isǐrerǐyǐfǐ t́ńi dǐxǐ riwaxo Jisasomǐ —O dǐxǐ rǐnǐnǐnǐŋǐ nimónírǐ síiarǐŋorǐnǐ. Síyǐkwǐ bí mǐnǐŋorǐnǐ. Omǐ xopǐrǐrǐfǐ wianíro nání awǐ eánǐgǐfawixíní. ²⁸ E neri aiwǐ joxǐ majǐfá imóniŋǐpǐ yaníro nání awǐ reánǐgǐfawixíní? Oweoi, sa Gorǐxoxǐ enǐnǐ enǐfǐ neánírǐnǐ pí pí e éfǐrǐxǐnǐrǐ

ipimoáragípiní yaníro nání awí eánigfawixíni. ²⁹⁻³⁰ Ámináoxíni, agwí joxí awa íkwairírí nínearo nearfápimi díní kíkayoí. Nene díxí rínáíwanéníni nímonírane siliaríhwaéne díxí ení eaníníyo dání simíxí tígíáyo píraníní wimíxírane díxí riwaxo Jisaso, síyikwí mínínomí dání emímí bí tñní ayá ríwamónipaxí bí tñní wíwapíyirane nerfíná ayá igigí mé xwíyá joxíyápi xixení uranfáwá nání ení síxí bí neaeámíxei.” ³¹ Goríxomi xwíyá e nurímáná enáná re enínigíni. Aní ayí awí neáníro ñweagíwá sírí nuga unínigíni. Sírí nuga warfíná kwíyí Goríxoyápi ayá wí síxí wínínigíni. Ayá wí síxí wínínáná xwíyá Goríxoyápi ayá bí mé xixení nuréwapíya ugíawixíni.

Jisasoyá síyikí imónigfáyí xíxe nínowíayí inígíá náníríni.

³² Ámá Jisasomi díní níwíkwíroro axípi imónigfáyí díní xíxegíni bí bí mímó axípiní nímoa nuróná re yayagíáríni. Wigíyí wo xegí amípi bí enáná “Ayí aga nígíníríni. Negí imóníníyí womí arírá níwirfíná api wipaxí meníni.” yaiwiagíámani. “Wone wone negí amípi, ayí níneneniyáníní imóníni.” yaiwiagíáríni. ³³ E nero wáf wurimeiarigfáwa ení síxí eáníní Goríxo imónínípi ámáyo síwá níwirfíná Jisaso xwárípayo dání níwíápínímeámí emearínagí síñwí wínarogíápi nání repíyí wíayarfíná Goríxo naní ayá wí níwikára unínigíni. ³⁴ Ayí rípi náníríni. Wigíyí wí amípi bí nání aníní díwí níkeamóga warínagí síñwí mívínípa yagíáríni. Xwíá tñní aní tñní surímá enípi tígíáyí nígwí nání bí nero nígwí xéfápi nímeámí níbíro ³⁵ wáf wurimeiarigfáwami mání wíáná awa wigí wí díwí íkeamónarígíáyo wipaxípi tñní xixení yaní níwía wagíáríni. ³⁶ E néra nuróná wigí wo Josepoyí ríníño —O Judayí aiwí xíáweyí Ripaiyí enagí nání síyikí Ripaiyí woríni. Pírínwí Saipírasi dání xírínoríni. Wáf wurimeiarigfáwa yof síñí bí Banabaso —Yof míkí ayí ení rírémíxí yarínño enagí náníríni. Yof e wírígíforíni. ³⁷ O ení xwíá surímá bí tññoríni. Api bí nemáná nígwí xéfí nímeámí níbíri wáf wurimeiarigfáwa negí uyípeayíyo yaní owípoyíníri mání wínínigíni.

5

Ananiaso tñní Sapairáí tñní xiapíxiagwí ayaú náníríni.

¹ Ámá wo xegí yof Ananiasoyí ríníño tñní xiepí xegí yof Sapairáiyí ríníní tñní egí xwíá surímá bí ámáyo nígwí nání bí neri ² xiagwo xiepí níjfé imónínáná nígwí xéfí bí xegí yumí nítmáná bí wáf wurimeiarigfáwa “Nígwí xéfí nípiní api neaiaparíni.” oyaiwípoyíníri nímeámí nurí mání wíagi aiwi ³ Pitao re urínínigíni, “Ananiasoxíni, Obo xfo wimónarínípi oenírí díní ríxíxéróoxíni, pí nání kwíyí Goríxoyápi yapí wíwapíyímíníri xwíá bí nerfíná nígwí xéfí bí díxí píní nítmáná bíní neaiaparíníni? ⁴ Síni bí mepa nerfíná díxí mímonínípiraní? Xwíá api bí nerfíná nígwí xéfí díxí díní tñní pí pí ‘Oemíni.’ nísimóníríná ananí mepaxípiraní? E nímonírí aí joxí pí nání díní ínímí níkwírónmáná ‘Wáf wurimeiarigfáwami yapí owíwapíyímíní.’ yaiwínínigíni? Yapí joxí neaiwapíyímíníri éfípi, ayí ámáone marfái, Goríxomi wíwapíyímíníri éínigíni.” urfagí ⁵ Ananiaso xwíyá api arfá níwímáná re enínigíni. Xwíáyo nípiérorí díní níyámíga unínigíni. Díní níyámíga úáná ámá o éfípi nání arfá wífáyí níni wáyí níkaríga ugíawixíni. ⁶ O díní níyámíga nurí píyí wenagí íwí síkínowa níwíápínímearo rapírapí tñní wowí nero nímeámí nuro xwíá weyárigfawixíni.

7 Ananiasomi xiepi xegí wí e sepiá bi on+miápi niñweañisáná xegí xia gwomi winíípi nání sını majíí nimóniríná Pitao tñj e nání nıbırı páwíáná ⁸ o re urıñ+nigıni, “Nıgwı xwıá bı neríná xéıpi nıpınıpi, ayı rıpi apıranı? Jıxı nıreı.” urıagı “Ayı rıpi apırinı.” uráná ⁹ Pitao re urıñ+nigıni, “Ayagwı pí nánı ‘Kwıyı Ámınáoyápi enı eánıñpırıfanrı yapı nıwıwapıyırarı iwamó owıwapıyaiı.’ rınısıxıni? Ámá dıxı ragwo xwıá weyárfáwa rıxa fıwı e riwa rónapıñoi. Jıxı enı xwıá rıweyárpırı nımeámı rupıráoi.” uráná re enıñıni. ¹⁰ Í enı Pitaoyá sıkwı tñj e nıpiérorı dıñj nıyámıga unıñıni. Dıñj nıyámıga úagı íwı sıkıñowa nıwıapıro ípıyı weñagı nıwınıro nımeámı nıpeyero xegı oxo xwıá weyárfıe mıdánıñj e xwıá weyárigfawıxıni. ¹¹ E éáná Jısayoyá sıyıkı imónıgıfáyı nıni tñj ayaúmı wımeáfpı nánı arıá wıfá gıyı gıyı tñj wáyı nıkarıga wagfárinı.

Wáf wurimeiarigfáwa emımı xıxegıni ayá wı egfá nánırinı.

¹² Wáf wurimeiarigfáwa ámá wıgı tıámıni mımónıgıfáyı tıe nımeríná emımı tñj ayá rıwamónıpaxı imónıñj tñj néra nuro axıpi nawını nimónıro anı rıdıyowá yarıgıwámı ínımi awı neánıríná anı wıámó Soromonoyá rınıñpımı awı neánıro yayıagfá aıwı ¹³ Jısayomi dıñj mıwıkwıroarıgıfáyı wáyı nero nánı “Awa tñj awı bı oeánaneyı.” mıyayıwıpa yagfárinı. E nero aí awa nánı xwıyá nıriróná “Ámá nañowarını.” ragfárinı. ¹⁴ Ámá ámı ayá wı ayá wı Ámınáomi dıñj wıkwırófáyı oxı tñj apıxı tñj ínıná sfá ayı ayo wı tñj wı tñj kumıxınayıgıfárinı. ¹⁵ Ámá emımı wáf wurimeiarıgıfáwa néra warıgıfápi sıñwı nıwınıro nánı “Negı ámá sımıxıyo Pitaoyá onapámıgı enı aí wıáná nañı imónıpıráoi.” nıyayıwıro wıgı ámá sımıxı yarıgıfáyı nımeámı nuro óf e Pitao nıpuríná onapámıgı inıpaxımıni ikwıañwıyo wıráragfárinı. ¹⁶ Ámá Jerusaremi tñj e anı mıni mıni ikwıróñıñyo ñweagfáyı enı wıgı ámá sımıxı xıxegıni tıgıfáyı tñj imó xıxéronıyı tñj nımeámı wáf wurimeiarıgıfáwa tñj e nánı bımıáná pıranıñj imımıxımı wıagfárinı.

Wáf wurimeiarıgıfáwamı xeanıñj wıgıfá nánırinı.

¹⁷ Apaxıpánıñj imónıgıfáyo seáyı e wımónıño tñj xegı nıkumıxınrı emearıgıfáwa tñj —Awa xegı gwı mónıgıfáwa Sajusıyı rınıgıfáwarını. Awa tñj wáf wurimeiarıgıfáwamı sıpı dıñj bı on+miápi mıwıaiwı aga sıpı dıñj xwé ayá wı nıwıaiwıro nánı nıwıapınımearo re egfawıxıni. ¹⁸ Awamı fá nıxero gwı anıyo ñwıráragfawıxıni. ¹⁹ Gwı anıyo ñwıráragfá aıwı árıwıyımı Ámınáoyá anınajı wo nıweapırı gwı anıyo ówanı nıkwırı awamı nımıxeámı nıwıapırı re urıñ+nigıni, ²⁰ “Soyıné nuro anı rıdıyowá yarıgıwámı éf nırómáná ámá e rówapıgıfáyo xwıyá ámá dıñj nıyımıñj imónıpırı nánı rınıñj nıpını nánı uréwapıyıpoyı.” urıagı ²¹ arıá nıwımowa nuro wıfá nóga warıñj tñj anı rıdıyowá yarıgıwámı nıpáwıro ámá éf rówapıgıfáyo uréwapıyarıná apaxıpánıñj imónıgıfáyo seáyı e wımónıño tñj xegı nıkumıxınrı emearıgıfáwa tñj awı neánımáná negı Isırerıyı mebá parımenı imónıgıfá nowanı tñj xwıyá oımıxaneyınıro nánı “Eını.” nurıro rıxa awı neánarımáná anı rıdıyowá yarıgıwámı awı mearoarıgıfá wa wáf wurimeiarıgıfáwamı wırmıaupırı nánı gwı anıyo nánı urowáragfá aıwı ²² gwı anıyo nırémorıná awa nánı pıfá nımegınıro ámı Judayı mebáowa awı eánıgıe nánı nıbıro repıyı nıwıro ²³ re urıgıfawıxıni, “Gwı anıyo nırémómáná ówanı sını xaıwı yárinrı awı mearoarıgıfáwa fıwı tñj e awı roro enagfá nıwınırane aí ówanı nıkwırıane nıpáwırane sıñwı wınıwáyı sını ínımi ñweañagfá mıwınıwını.” urıagfá ²⁴ anı rıdıyowá yarıgıwámı

awí mearoarigfáyo seáyí e wimóniño tñni apaxfpá imónigfá xwéowa tñni arfá e n#wiróná ududf ayá wí nero re r#nigfawixini, “Agwí pí imónimniri nání rfa yarini?” r#narfná re enjiginini. ²⁵ Ámá wo n#rémónapiri áwanf re ur#jinigini, “Ai, ámá agíná soyfné gwí an#yo nwirárigfáwa an# r#diyowá yarigfiwámí éf n#rómáná ámáyo uréwapiyar#oi.” uráná ²⁶ an# r#diyowá yarigfiwámí awí mearoarigfáwa tñni wigf seáyí e wur#nigfo tñni awamí ámí fá xir#p#ri nání nuro aí awa uréwapiyarfná arfá wiarigfáyf s#já neaeap#rixiniri wáyf n#wiro nání awamí fá n#xero n#méra n#biróná uyfní wí m#mépegfawixini.

Wáf wurimeiarigfáwa Judayf mebaowami masifá m#wí urigfá nánirini.

²⁷ Wáf wurimeiarigfáwami n#meáa n#biro Judayf mebaowa awí eánigfe éf uraráná apaxfpán#f imónigfáyo seáyí e wimóniño xwiyfá numearirfná ²⁸ re ur#jinigini, “None arfá jiyikf n#seorane sekaxf ‘Segf uréwapiyarigfo nání s#ni muréwapiyipa époyi.’ sear#agwí aí soyfné arfki o nání nuréwapiyiróná segf uréwapiyarigfápi r#xa Jerusaremí t#yo n#yoní fá menár#nigoí. None xen#wone nání re oneaiawipoyiniri, ‘Awa omí n#p#kiro nání reá roánigfáwarfani?’ oneaiawipoyiniri uréwapiyarigfoyfnérini.” urfagi aí ²⁹ Pitao tñni wáf wurimeiarigfá wfa tñni re urigfawixini, “Ámá neararigfápi marfái, Gor#xo nearar#p#ni p#rf wiaikipaxf mimóni#wini. Ay#nání soyfné arfá jiyikf n#neaori nearigfápi wiaikiar#wini. ³⁰ Ayf r#pi nánirini. Jisasomí soyfné n#p#kiróná yoxáyo yekw#roarigfá aiwí Nw#fá negf arfowa en#ná dání n#xfda bagfoyá d#fyo dání o ámí wiápn#mean#rini. ³¹ O ayf Gor#xo gf wé náúm#ni on#n#weaniri seáyí e n#wim#xirfná ‘Xiáwowayá xw#fá piaxfyo dání iwiaronf wo imóniri m#xf ináyf wo imóniri éw#nigini.’ n#yiwirí wim#x#rini. Is#rerene negf fwf yar#nwápi rfw#m#ni mamorane yokwar#mf neaipaxf imónirane yanfwá nání o r#xa e nimóniri xanoyá wé náúm#ni n#weani. ³² None searar#nwá api s#n#wf n#w#nirane nání m#konerini. Kwíy#pi ení ‘Api neparini.’ oyaiwipoyiniri neaiwapyar#rini. Nonení marfái, ámá Gor#xomí manf p#rf m#wiaikí arfá wí#fá giyf giyo ení xegf kwíy#pi r#xa m#ni win#rini.” urigfawixini.

³³ Xw#r#xf mearigfáwa xwiyfá e rar#nagfa arfá n#wiro wikf rfa ápiáw#n#f n#wero op#kianey#n#ro wimóni#nigini. ³⁴ Op#kianey#n#ro wimónarfná ámá wo —O xegf yo# Gamerieroyf r#n#jorini. O Parisi worini. Nw#f ikaxf eán#f#pi uréwapiyar#f worini. Nuréwapiyirfná nanfn# nen#w#perí rar#no enagi nání ámá n#ni wé íkwian#w#yón#f nwirárigforini. O xwiyfá urini nání awí eánigfe éf n#rómáná sekaxf re ur#jinigini, “Ámá rowamí b# on#miápi b#amí wárfpoyi.” nuriri r#xa b#amí wáraná ³⁵ re ur#jinigini, “Gf Is#reroyfné xwiyfá b# osear#m#ni. ‘Ámá rowamí owianeyi.’ yaiwiarigfápi s#ni mepa neróná xámí d#f#p#rání#f mópoyi. ³⁶ Ayf r#pi nání searar#nini. En#ná on#miápi ámá Tiudasoyf r#n#no en#f#pi nání d#f#f mópoyi. O xewan#no nání re r#n#nigini, ‘Ám#ná seáyí e imóni#fá won#rini.’ n#r#niri yarfná ámá 400 xwiyfá o r#f#pi arfá n#wiro nání gwí numón#ro yarfná émáyf omí p#kiáná xegf gwí mónigfáwa w#w#ni éf umigfawixini. Éf umiagfa nání o oem#niri en#f#pi sur#má yar#nigini. ³⁷ E nemáná enáná ámá ámí wo —Gariri p#ropen#fyo d#f# Judasoyf r#n#no nání rar#nini. O gap#man#yf ámá n#ni yo# nwirárigf#ná n#wiápn#meari xegf d#f#yo dání ámá wí o tñni gwí numón#ro ‘Émáyo m#xf ox#dowáraneyi.’ n#r#ro yarfná omí an#n#m#xfagfa omí arfá wigfáyf ení w#w#ni éf umiamogfawixini. ³⁸ Ay#nání ámá rowa yan#ro yarigfápi p#rf m#wiaikipa nero wé fá um#xeán#poyi. Ámá rowa

Gorixoyá dñŷyo dání marfái, wigí dñŷyo dání nipimoáriro nerfnáyf, wa awami xopírarf wipírfá enqagí nání xe éfríxíníri síŷwí wínfpoŷi. ³⁹ E neri aí awa wigí dñŷyo dání marfái, Gorixoyá dñŷyo dání nerfnáyf, soŷné xopírarf wí wipaxf meníni. E owianeyíniro nerfnáyf, Gorixo tñní mîxíniŷf iníagfa síŷwí aineníprfáríni.” urñŷnigíni.

Wáf wurimeiarigfáwami rñŷŷf wíagfa aí yayf egfá náníriŷi.

⁴⁰ Xwiríxí umearigfáwa Gameriero “E époŷi.” urfípi arfá níwiro níxídiro nání wami “Wáf wurimeiarigfáwami níwirimeámi fwiapípoŷi.” nurimáná ríxa nímera fwiapáná síkwfá ragí prf uyíkímí nero ŷwí ikaxí re urígfawixíni, “Jisaso nání síni bí muréwapíyipa éfríxíni.” nuríro wárigfawixíni. ⁴¹ Wáráná awa xwiríxí umearigfáwa tñŷf e dání nípeyearo nuróná re níyaiwiro nání, “Gorixo Jisasomi xídaríŷwáone ayá neaimoariŷf neaikárfápi xixeni meapaxowarfaníri xe fáf xero iwanf mépero éfríxíniŷf síŷwí neanírfáni?” níyaiwiro nání yayf néra nuro ⁴² íníná sfá ayf ayo añf rídíyowá yarígfíwámi dáníraní, ámá añf wíwá wíwámi dáníraní, arfíki uréwapíyiro wáf urímero neróná “Ámá Gorixo yeáyf neayimíxemeanfa nání uowárenapíŷo, arfowayá xwáf piaxíyo dání iwiaronfoŷi raríŷwáone, ayf Jisasoriŷi.” urígfawixíni.

6

Seáyf wipírfá nání ámá wé wíŷumi dánf waú rípeagfá náníriŷi.

¹ Íná Jisasomi xídarígfáyf ámi wí tñní sayá nímoŷa nuróná wigí Judayf émáyf tñŷfíní xírigfáyf wí níwiápínimearo Judayf añf ná tñŷf e xírigfáyo aníŷumf ikaxí re urígfawixíni, “Negí yaríŷwápa sfá ayf ayo aiwá yanf níwia nuróná negí apíxí aníwami soŷné pí nání múroariŷoi?” aníŷumf ikaxí e nura warfná ² Jisasoyá wiepíŷagf wé wúkaú síkwí waú imónigfáwa níwiápínimearo ámá Jisasomi xídarígfá síyíkí imónigfá níyoní “Eñí.” nuríro re urígfawixíni, “None aiwáni yanf seaiapaní nání xwíyáf Gorixoyá searéwapíyaríŷwápi pñní níwiárírfáná ‘Ayf nanf meníni.’ neaimónariŷi. ³ Ayínáni negí níríxímeáyfné, negí ámá naníni yarígfápi nání fáf roáríniŷowa náníni yeyimá nearo wé wíŷumi dánf waú nání nearáná none aiwá yanf níseaiapa emepírfá nání rípeaaníwíni. Ámá kwíyf Gorixoyápi ayá wí síxí wíníri dñŷf émf saímí moro egfáwa nání raríŷwíni. ⁴ Awa aiwá api yanf mearfná noneyf rípiŷí mimáyo níŷínirane aníŷf míní yaníwárfáni. Gorixomi ríxíŷf urírane ámá xwíyáf oyápi nání xixeni níŷfá oimónípoŷíniŷf uréwapíyirane yaníwárfáni.” uríagfa ⁵ ámá Jisasoyá síyíkí imónigfá nñní “Apáníriŷi.” níyaiwiro ámá wé wíŷumi dánf waú rowami eyírogfawixíni. Wo Sítipenoŷi ríniŷo —O Jisasomi enf neáníri dñŷf wíkwírorí kwíyípi ayá wí síxí wíníri enoríni. Ámi wo Píriporíni. Ámi wo Pírokorasoriŷi. Ámi wo Naikenaoriŷi. Ámi wo Taimonoríni. Ámi wo Pamenasoriŷi. Ámi wo Nikorasó —O émáyf añf yoŷ Adíokí dánf wo aiwí eníná dání síwí xegí imónigfáyf yarígfápi pñní níwiárímo Judayf yarígfápiŷi yaríŷoríni. ⁶ Ámá awami neyíro wáf wurimeiarigfáwa tñŷf e nání nímeámi úáná wáf wurimeiarigfáwa awa nání Gorixomi ríxíŷf nurimáná enf neáníro píráníŷf éfríxíniŷf wigí wé seáyf e wíkwíarfawixíni.

⁷ Xwíyáf Gorixoyápi síni níriŷa nemeírfná ámá Jerusaremi ŷweagfá Jisasomi xídarígfáyf ámi wíní ayá wí sayá nímoŷa nuro apaxípáníŷf imónigfá obaxí ení arfá níwiro dñŷf níwíkwírómáná xixeni egfawixíni.

Sitipenomi íá xirigfá nánirini.

⁸ Sitipeno, Gorixo xfomi wá ayá wí wianiri ení sixí weámixiri ení enagi o áamá siḡwí anigfe dání emimí seáyí e imóniḡipi tñni ayá riwamónipaxí imóniḡipi tñni niwíwapiya waríná ⁹ Judayfá rotú aní áamá Áxenwarí Minigfái rininḡyo awí eánarigfá wa —Wa aní yoí Sairini dánjowarini. Wa aní yoí Arekisadiria dánjowarini. Awa tñni wigí Judayfá wíníyí —Wa Sirisia piropenisfyo dánjowarini. Wa Esia piropenisfyo dánjowarini. Awa tñni niwiápnimearo Sitipeno tñni xwíyíá ximiximí niniro mixí niriniróná ¹⁰ kwíyí Gorixoyápi sixí wíninḡ enagi nání o diḡí émi saímí nimori píraninḡ reḡwipwearinḡagi nání wí xopirárí niwiri muripaxí imónigfawixini. ¹¹ Xopirárí niwiri muripaxí nimóniro nání wigí wíamí yumí ínimí re urigfawixini, “Omí nuxekwímoro re rípoyi, ‘O negí arfo Mosesomi ripeririniḡí umerí Gorixomi umerí yarinḡagi arfá wíwáriní.’ rípoyi.” nurárimí nuro ¹² omí wikí niwóniro íá oxirípoyniri áamá sipfáyo tñni ámináowami tñni ḡwí ikaxí eáninḡipi mewegfawami tñni símirí xwíyíá nura nemero éaná ayí wikí wónfagi niḡiro omí íá niḡero niḡeámi nuro Judayfá mebaowa awí eánigfe wárigfawixini. ¹³ E nemána áamá omí yapí ouxekwímopoyiniri urfáyí éí niro re urigfawixini, “O negí aní ḡwíá riwá nání sipí riri negí ḡwí ikaxí eáninḡipi nání ení sipí riri arfí yarigorini. ¹⁴ Ripi rarinḡagi arfá wíwá enagi nání rarinḡwiní, ‘Nasareti dání Jisaso aní riwá nipineari síwí nene xídanfáwá nání Moseso nérowiápniri nearagípi xwíá iwení nání ámi siḡí bi érowiápninifáriní.’ rarinḡagi arfá wíwá enagi nání rarinḡwiní.” uraríná ¹⁵ mebaowa xwirixí umearigfe ḡweagfáwa nowani omí siḡwí agwí niwíniróná xegí símimanḡ aní najowayá símimanḡinḡí xwínfá earinḡagi winigfawixini.

7*Sitipeno xwirixí umearigfawami ririmí winí nánirini.*

¹ Apaxípaninḡí imónigfáyo seáyí e wimóninḡo Sitipenomi yarinḡí re wininḡini, “Xwíyíá joxi rixekwímoarigfápi neparani?” urfagi ² o re urinḡinḡini, “Nigí nriximeáyíné tñni ápoyíné tñni xwíyíá bi searimi nání arfá nípoyi. Enína negí arfo Ebirfamo aní yoí Xaranyiyo nání mú siní xwíá Mesopotemia rininḡipimi ḡweañána ḡwíá aninami aninḡí seáyí e nimóniri ḡweaño xfo tñḡí e nironapiri ³ re urinḡinḡini, ‘Joxi xwíá dixí rinái rixiriḡe tñni dixí ririximeáyo tñni pñni niwiárimí xwíá nioni síwá simfáe nání úrixini.’ urfagi ⁴ Karidiayí anḡyo xfo ḡweañe pñni niwiárimí nuri Xaranyiyo nirimori nuriniríná xano e nipémána enána Gorixoyá diḡfyo dání niḡweaxa niḡiri xwíá agwí seyíné ḡweagfápipimi ḡweagfirini. ⁵ Apimi ḡweaagí aiwi Gorixo xwíá api onimíá bikwi nání aí ‘Aga joxi dixirini.’ nuriri mwiagí enagi nání o siní siḡí niḡweari nemeríná ‘Xwíá rípi nioni gfrini.’ wí ripaxí imónagfmani. E neri aí o siní niaíwí memeá enána Gorixo símimanḡfyo dání re urinḡinḡini, ‘Joxi tñni dixí rárfawé tñni segí imóninfa nání seaiapimfáriní.’ nuriri aiwi ⁶ rípninḡí ení urinḡinḡini, ‘Dixí rárfawé nuro áamá aní midánfíyí nimóniro émayí aní wíyo ḡweañána omiḡí ríá tñḡí niwiro numépero yaríná xwiogwí 400 múronfáriní. ⁷ Dixí rárfawéyo áamá ḡwí axírimí omiḡí ríá tñḡí wiprfáyo xaminḡfyo nioni ríá umeáraná dixí rárfawéyí e niḡweagfásána e pñni niwiárimí niḡiro xwíá rípipimi dání Gorixoní yayí ninimero seáyí e nimepfrfáriní.’ Negí arfomi xwíyíá e nurimána ⁸ re urinḡinḡini, ‘Nioni “E seaiimfáriní.” réoarfápi nání diḡí morfa nání símimajfó rípi érixini.’ urfagi Ebirfamo xewaxo Aisakomi

nemearfna rixa sfa we wufumi danf waú wo nórímáná enáná iyf sfmf sfó wákwiñiniginí. Aisako e dani Jekopomi nemeari iyf sfmf sfó wákwiñiniginí. Jekopo e dani negf arfo írinqowa we wúkaú síkwf waú awami nemearfna eni iyf sfmf sfó wákwiñiniginí. ⁹ Arfo írinqf awa Josepomi sipí dñf ñiwaiwiro ‘Isipiyf anfyo xínáinñf nimónrri omñf ñwiirfna, ananrriñf.’ ñiwaiwiro ñigwí xeaniro nání bí egfawixini. Omi e sipí wíagfa aí sññ Gorixo anñf dñf nukikayori ¹⁰ Isipiyf xeanñf wikarigfe dani éf numínrřna oyá dñf tññ Isipiyf mǎxǎ ináyf Peroyi rñññoyá sññwǎ tññ e dani Josepo dñf ñífa winipaxǎ rññ píranññ neñwiperǎ rññ yarññagǎ ñwññrññ nání gapimanǎ ámináo oimónrri Isipiyf anñ ñiyonǎ tññ xfoyá anñ tññ meñweañfa nání rǎpeaññiniginí. ¹¹ Josepo gapimanǎ nimónrri meñweañfna Isipiyf anfyo tññ Kenaniyf anfyo tññ aiwá nání dǎwǎ nikeamóniro siyikǎ eánigfawixini. Negf arfowa eni aiwá nání pǎfa neróná bǎ mǎmanipaxǎ nimóniro aiwǎ ¹² arfo Jekopo xwiyfá ‘Isipiyf anfyo aiwá wení.’ rññarññagǎ arfa ñwiri nání negf arfo írinqowa iwamfo nuro meapǎrfa nání urowarññiniginí. ¹³ Ámǎ rǎwǎyo aiwá bǎ yaniro úaná Josepo xewanñño nání áwanñf nurri ‘Segǎ sérǎxǎmeáonrriñf.’ urfagi Isipiyf mǎxǎ ináyf Peroyi rñññño Josepomi xanǎmǎrówa tññ xexǎrǎmeáyf tññ nání ñjǎfa imónññiniginí. ¹⁴ Josepo gǎ ápmǎrówa weapǎrǎxǎñññ xwiyfá yanñ wíowarǎfagi epówa o tññ e nání ñweróná oxǎ apǎxǎ ñaiwǎ ñññ ayǎ ámá 75 ñwero ¹⁵ Bǎkwǎyo ñrññrri eánñfpa Jekopo Isipiyf anfyo nání ñwerǎ e dani ñpémáná enáná negf arfo írinqowa eni e dani pegfawixini. ¹⁶ Pǎyf awami xwǎfa weyaraniro nání ñmeámǎ Kenaniyf anfyo Sekemiyf rñññe nání ñmeámǎ ñyiro sññá of arfo Ebǎrǎfamo Xamomi fwiarǎwéyo ñigwǎ ñwiri bǎ enfyimi tǎgǎwixini.

¹⁷ Rixa Gorixo arfo Ebǎrǎfamomi sfmǎmanfyo dani ‘Dǎxǎ rǎrǎwéyo e ñwiimǎrññf.’ urññpǎ parǎmonǎfyi rixa anwi e imónarǎna negf arfowa Isipiyf anfyo dani sayá nimóga warǎna re enñiniginí. ¹⁸ Ámá arfo Josepo enǎpǎ nání majǎfa imónññf wo mǎxǎ ináyf nimónrri Isipiyf anfyo ñmeñweañfna ¹⁹ negf arfowami nepaxññf pákínǎ nimónrri wíwapǎyirǎ wigǎ ñaiwǎ sññf xǎrǎyf yǎwǎ tǎmearǎgǎpimi dani pǎyf oenrri sipí wikarri enorini. ²⁰ O ayo e wikararǎna ñaiwǎ wo —O negf arfo Mosesoyi rñññorññf. Gorixoyá sññwǎyo dani ñaiwǎ awiaxorññf. Omi xínáí ñxǎrriññ xanǎyáú egf anfyo emá waú wo ñmeñweagǎfísaná ²¹ Pero urarññfpa neri pǎyf oenrri nání wí e xegǎpǎ wǎrǎráná xfomi xegǎ xemíáí íwo wí e wǎrǎrñññagǎ ñwññrri ñmeañf píranññf ñmerǎna xegǎ xewaxonññf ñméra unñiniginí. ²² Ayñnani negf arfo Moseso Isipiyf anfyo síkurǎfa yagǎpǎ xfo eni síkurǎfa néisáná Isipiyfya ñjǎfa imónagǎpǎ xixenǎ ñpññ ñjǎfa nimónrri xwiyfá rññ omñf eri enfa nání dñf síxǎ ñíga wíapññmeaññiniginí. ²³ E neri aí xegǎ xwiogwǎ ñññ rixa 40 imónáná re wimónññiniginí, ‘Gǎ ñrǎxǎmeá Isireriyoyi bǎ nuri sññwǎ owññmññf.’ ñwimónrri nání nuri ²⁴ wenññf éfyf wñññiniginí. Isipiyf wo xfo xegǎ xexǎrǎmeáyf womǎ sipí ñwikarri iwanñf mépearññagǎ ñwññrri ‘Gǎ ñrǎxǎmeáomi ourakiowarññmññf.’ ñyáiwirǎ Isipiyomi xfomi eni iwanñf bǎ oeámññrri éfyf pǎyf ñpǎkiri tññiniginí. ²⁵ Pǎyf ñpǎkiri ñtǎrǎna gǎ ñrǎxǎmeáyf re ñaiwipǎráonrri éfyf, ‘O yarññpimi dani Gorixo gwññññññ weañwaéne neáikweawarññmññrri nání rǎfa yarññ?’ ñaiwipǎráonrri éfyf xewanñño yaiwǎfpa axǎpǎ e mǎwíawigfawixini. ²⁶ Sá wenño wǎpǎ tññ xegǎ Isireriyf tññ e nání nuri waú mǎxǎ inarññagǎ ñwññrri pǎyfá owǎrññmññrri nání re urññiniginí, ‘Ámá axǎ rowagwǎ, pí nání axowagwǎnǎ iwanñf xaiwǎ eánarñññ?’ urfagi ²⁷ wǎfomi xaiwǎ nearǎ xopǎrǎrǎf wimññrri éo arfo Mosesomi ñxoyǎpiowarri re urññiniginí, ‘Go simǎxǎfagi joxǎ neameñweaññoxǎ imónrri

xwiyfá píraninjé yeaimixipaxoxi imóniri neri yarinini? ²⁸ Joxi aginá Isipiyomi pikinjpa nioni eni nipikimniri riyarinini? urfagi ²⁹ arfo Moseso arfá e niwimo éf nuri anjé midánjé wo nimóniri Midianiyé anjéyo niñweari apixé ni meámáná naiwí waú nemeari niñweanjsáná ³⁰ rixa xwiogwí 40 múróáná áamá dñjé meañe dfwí Sainai tñjmñni emearfná re enjiginini. Íkfá enjé tñjé wináina rfá ná mñni ápiáwñni wearñe dání anjnajé wo sñjání wimóninjiginini. ³¹ Arfo Moseso íkfá ana rfá ná mñni ápiáwñni wearñagjé niwinrfná xfo winarinjépi nání ududf neri ‘Píraninjé sñjwí owñmñni.’ niyaiwiri anwi e warfná Ámínáo re urinjiginini, ³² ‘Nioni Nwfa díxé arfowa Ebirfamo tñni Aisako tñni Jekopo tñni awa ni xfdagfonirni.’ urfagi arfo Moseso sñrñe nipikimniri óf níkariniri nání ‘Ámi sñjwí bi tñni owñmñni.’ mñwimónipa yarinjagjé aiwi ³³ Ámínáo re urinjiginini, ‘Xwfa joxi roñe ñwfa imónñe enjagjé nání díxé síkwí sú yoaré. ³⁴ Isipiyé anjéyo dání gí á máyo umépeanro wikárarigfápi sñjwí winiri amipi nñni wikárarigfápi nání “Yeyi!” rarñagfá arfá wiré enjóni yeáyé wimiximiginiri nání weaparinini. Ayináni joxi wiápnimeai. Nioni “Isipiyé anjéyo nání orñrowáraumini.” nimónarinini.’ urinjiginini. ³⁵ Sitipeno e nuriri ámi re urinjiginini, “Ámá o —O xámi re urigfiorini, ‘Go simixfagi joxi neameñweañoxi imóniri xwiyfá píraninjé yeaimixipaxoxi imóniri neri yarinini?’ urigfiorini. O anjnajé íkfá onmiánáina tñjé e dání sñjání wimónñe enjé síxé weámixáná arfowami yeáyé uyimixemeari umenweari éwiniginiri urowarñe, ayf axo negf arfo Mosesorini. ³⁶ Negf arfowami Isipiyé anjéyo dání nipemeámí unorini. Anjé ayo dání nipemeámí umñniri nerfná ayá riwamónipaxé bi tñni emimf bi tñni niwíwapiya uri ipí ayfá rñjé riwonjé tñjé e dání wíwapiyiri áamá dñjé meañe nemeróná xwiogwí 40 múroarfná wíwapiyiri enjorini. ³⁷ Ripi eni negf arfo Isirerowami urñño axorini, ‘Segfýf wo wfa rókiamoarñjé nionñnjé imónñfa nání Gorixo rípeañfárinini.’ urñño, ayf axorini. ³⁸ Negf arfowéyé áamá dñjé meañe awí neañro ñweañáná dfwí mñjé Sainaiyi rinñjépipimi niyiri roñáná anjnajé Gorixoyáo xwiyfá uragorini. O seyñné niñfá imónipñrfa nání eni xwiyfá Gorixoyá anñpá mimónf anñjé íníná rinñpaxé imónñjépi anñnajo rarñagjé arfá niwiri rfwamñjé neari winjiginini. ³⁹ E neri aí negf arfowéyé ‘Mosesomí awayini arfá owianeyi.’ mñwimónf nero rfwí numero amipi Isipiyé anjéyo wenjépi nání ayá sipí niwiri nání ‘Ámi e nání mupaxenerfani?’ niyaiwiniro ⁴⁰ arfo Mosesomí xogwáo Eronomi re urigfawixini, ‘Joxi ñwfa bi nene negf xfdanfwa nání neaimixe. Nene re dání apí xwanwí níkwónimi nuranéná api xámi neameani nání neaimixe. Ayf rñpi nání rñrarñwini. Ámá Moseso ro, nene Isipiyé anjéyo dání ni neaipemeámí bñño dfwí rñpimi peyíaná pí wímeáagi ámi rixa mñweaparinini? Nene majfárinini.’ nurárimáná ⁴¹ sñjá gorf bi awí neañro api tñni burímákáú miá xopaikigf nimixiro nanwí bi burímákáú miápi nání rñdiyowá yanro nání ni meámí niñbiro wigf wé tñni imixfápi nání yayf seáyimi dání néra ugfawixini. ⁴² Ayináni Gorixo rfwí numori emá tñni sogwí tñni sñjé tñni nání xe dñjé níkwíróa úfrixiniri wárinjiginini. Wárfagi ayf wfa rókiamoagfáwa Bíkwiyo Gorixo nání niwuriyiro eagfá rñpi tñni xixeni egfawixini, ‘Isireriyñé, áamá dñjé meañe nemero xwiogwí 40 múroarfná nanwí nipikiro rñdiyowá wiagfó, ayf Gorixoniranini? Oweoi, nionmanini. ⁴³ Isipiyé anjéyo pñni niwiárimí nuróná senfá anjé ñwfa xegf yoí Morokiyi rinñjépiyá tñni ñwfa sñjñnjé imixñnjé Repaniyi rinñjépi tñni —Nwfa apiaú sewanñyñé xfdanro nání imixigfápiúrini. Apiaú ni meámí ugfá enjagjé

nání nioniyá dñf tñni mixí wa nĩbĩro xwirfá niseaikxero seapikiomeáfáyo nĩwirimeámi nuro añf xegf yof Babironi tñf e oriwámi dání wáripfárini.’ Wáf rókiamoagfáwa Gorixo nání e nĩwuriyiro rfwamñf eagfápi tñni negf arfowéyf xixeni egfawixini. ⁴⁴ Negf arfowa áamá dñf meañe nemeróna senfá añf —Senfá añf iwá Gorixo Mosesomi ‘Áamá nĩmixiróna e éfrixini. E éfrixini.’ uriri nĩmixiróna iwá sñwf nĩwĩnaxfda úfrixiniri síwá wiri éána imixagfiwárinini. Iwá Gorixo nání nepaxñf imónñfpi síwá wiagiwá eni nĩmeámi emeagfárinini. ⁴⁵ Áamá dñf meañe nĩmeámi emeagfáwa pegfámi dání ámi wigf niaíwfyf xamñfyf Josuao tñni senfá añiwá nĩmearo éma gwf wirf wiri negf xwfa rĩpimi ñweaagfáyo Gorixo mixí xfadowáñe dání wiwanñfyf nurápiro senfá añf Gorixomi seáyi e umepfíwá nĩmeámi nĩbĩro nĩpákiróna ayf negf mixí ináyf Depito tñf e nání nĩpákía bagfárinini. ⁴⁶ Depito nání Gorixo yayf winfagi xfomi Depito rixñf re urññigini, ‘Ñwáf gf arfo Jekopo rixfdagoxi, añf joxi ñwearfa nání wiwá onimriyiniri sñwf nanei.’ urñf aí ⁴⁷ añf iwá Depito xamñño mumriyinñigini. Umriyño, ayf xewaxo Soromonorini. ⁴⁸ E nerf aí Gorixo, seáyi émi imónño añf áamá mĩrarigfáyo ñweaarññomani. O nání wáf rókiamoagf wo xwiyfá nĩriri rfwamñf re eañfiri, ⁴⁹ ‘Ámináo re rññoi, “Añfna gf éf ñweámfa nání ikwiawĩnarini. Xwfárimf gf síkwf ikwiárimfa nánirini. Nioni seáyi e seaimónñáonf eñagf nání pí añf nĩmriyipfáraf? Wí e nioni sá ñweámfae giyf erini? ⁵⁰ Re rĩniaiwiarññoi, ‘Xwfárf tñni añfna tñni xewanñño mimixipa eñfiri?’ rĩniaiwiarññoi?’ Ámináo e rññoi.’ Wáf rókiamoagf wo e nĩriri eañfiri.” Sitipeno e nurimáná ⁵¹ re urññigini, “Mñf síwáf nĩyiro áamá Gorixomi muxfdarigfáyf yarigfápa arikwfkwf nera uro arfá mĩwí ero yarigfóyfné iníná kwíyf Gorixoyápi síwá seainimĩniri yarfná mĩrĩrakf inarigfárinini. Segf arfowa nera bagfápa axfpi e yarigfóyfnérini. ⁵² Wáf rókiamoagfáyo negf arfowa xeanñf mĩwikárigfá wo rimónini? Oweof. Eñíná ‘Gorixoyá wé rónño bĩnfárinini.’ xwiyfá yanf e nĩwiro áwanf uragfáwamf negf arfowa nĩpákía bagfa aiwĩ ríná soyfné awa eñíná dání ragfomf rfwf numero mĩyf nuriro nání pikigfóyfnérini. ⁵³ Gorixoyá ñwf ikaxf rĩññfpi añfnajowa Mosesomi urigfápmi dání tfgfáyfné imónñagfa aí nepa mimáyo nĩtĩnĩro mixfdarigfóyfnérini.” Sitipeno e urññigini.

Sitipenomf sñfá nearo pikigfá nánirini.

⁵⁴ Xwirixf umeañiro nání awí eánigfáwa Sitipeno e rarññagf arfá nĩwiróna wĩkf rfa ápiáwññf nĩwero nání makĩrfwf nĩmorof yarññagfa aiwĩ ⁵⁵ Sitipeno Gorixoyá kwíyfpf ayá wí síxf umímonño eñagf nání añfnamf sñwf agwf anánfyf winññigini. Wáf Gorixo tñf e dání pĩrónaparññagf sñwf winri Jisaso oyá wé náumini éf ronagf winri nerf ⁵⁶ re urññigini, “Ai, nioni rixa añfna oxoánri eñagf winri áamá imónño Gorixoyá wé náumini éf ronagf winri eñni.” uráná re egfawixini. ⁵⁷ Arfá nĩpĩróniro xwamiánf neróna omf fá xĩraniro nání axíná mĩrf nĩpumiro ⁵⁸ fá nĩxero xixoyfpi nĩméra nuro rixa añf apimi ákññayo bĩarwámf dání sñfá tñni eañiro yarigfáwa wigf iyfá nĩpĩrayiro áamá wo, Soroyf rĩñño oneameiniro xfoyá síkwf tñf e nĩtayimáná ⁵⁹ Sitipenomf sñfá tñni neáa ugfawixini. Sñfá tñni neáa warfná o rfaiwá re rññigini, “Áminá Jisasoxini, gf dñfpi orñwĩrĩmĩni.” nĩrĩmĩ ⁶⁰ xomñf nĩyĩkwĩrĩ ámi eñf tñni rfaiwá nĩrĩrfná re rññigini, “Ámináoxini, ‘Omf sípĩ wikárfápi nání yokwarĩmf wiimfámani.’ mĩyaiwipa ei.” nurárimf penñigini.

8

1 Soro xegí áamáowa Sítipenomi pikiaríná dñí sípí bí m+wí “Apáni yaríñoi.” yaiwíñiniginí.

Soro áamá Jisasoyá síyikí imónigfáyo xeaníñí wikáríñí nániríní.

Síá ayimí dání áamá Jisasoyá síyikí imónigfá Jerusaremi ñweagfáyo xeaníñí ríá tñí wikáraríná ayí nñí éf numiamoróná wí Judia pìropenisfyo amí amí ñwearo wí Samaria pìropenisfyo amí amí ñwearo nero aiwí wáf wurimeiarigfáwa Jerusaremi dání éf mugfawixíní. 2 Áamá Goríxomi píraníñí xídaníro nání aníñí miní yarígfá wí Sítipeno pìyomi nimeámí nuro xwáfá nìweyárimáná ámixfá nìmero ení tñí ñwí mieáagfá aí 3 Soro re eníñiginí. Áamá Jisasoyá síyikí imónigfáyo paimímí nìwia nurí aní wíwá wíwámí nìpáwiri pífá nemerí oxíraní, apíxíraní, fáfá nìxerí níropémí nurí gwí aníyo nìñwirára uníñiginí.

Samaria pìropenisfyo xwíyáfá yayí neainaríñí nání wáf urimegfá nániríní.

4 Áamá amí amí xídxídwóráf éfáyí éf numiamoróná xwíyáfá Jisaso nání wáf nurímero 5 wigí wo, Piripoyí ríníño aní yoí Samaria ríníñípimí nìremorí áamá Goríxo yeáyí neayimíxemeanfa nání uowárénapíño nání wáf uraríná 6 áamá ayá wí o tñí e epíroyí nero o nura unípi arfá wiro emímí o néra unípi síñwí wíníro neróná dñí nawíní nimónimáná arfá ókiarí mónigfawixíní. 7 Ayí rípi nániríní. O yaríñípimí dání imfó dñí xixéoarígfáyí áamá ayo pñí nìwiárímí nuróná xwamiání nìyárimí uro ení síwímí egfáyí naní imóníro síkwí ikí egfáyí naní imóníro yaríñagfá nìwíníro nání omí arfá ókiarí numóníro 8 aní apimí dání yayí seáyímí dání néra ugíawixíní.

9 Áamá wo —O xegí yoí Saimonoríní. Aní apimí dání xegí ikayíwí tñí ayáf mfkí níkirí xegí yaríñípi yaríná áamá Samaria pìropenisfyo ñweagfáyí ududí wiagforíní. O e nerí nání “Nioní seáyí e mimóníñáonírífaní?” rínagoríní. 10 Áamá seáyí e nimónírí menñweagfáyíraní, ínímí wurínigfáyíraní, aní apimí dání nñí omí arfá ókiarí numóníro re ragforíní, “Ení síxí eáníñí Goríxoyái raríñwápi xfo imóníñípi, ayí axípi o imóníní.” ragforíní. 11 Ayáf mfkí níkiríñíyo dání xegí néra waríñípi yaríná ududí níkaríníro nání arfá ókiarí numóníro e ragforíní. 12 O nání áamá aní apimí dányí síñí e yaiwíaríná Piripo xwíyáfá Goríxo xwioxfyo míméámí nerí umenñweanfá nání ríníñí yayí neainaríñípi nání wáf urírí Jisasi Kiraiso nání wáf urírí yaríñagí arfá nìwiróná dñí wíkwírogfawixíní. Dñí wíkwírófáyí oxíraní, apíxíraní, wayí meagfawixíní. 13 Saimono ení aí xwíyáfá Piripo nìra unípi nání “Neparíní.” nìyáiwiri dñí nìwíkwírorí wayí meaníñiginí. E nemáná Piripomí wí pñí mìwiárí aníñí síñwí nìwínaxídímerí Piripo emímí tñí ayá rìwamónípaxí seáyí e imóníñípi tñí yaríñagí nìwíníríná ámi ámi ududí níkaríga uníñiginí.

14 Wáf wurimeiarigfáwa wigí Jerusaremi ñweagfámí dání arfá re nìwiro nání, “Samariayí xwíyáfá Goríxoyá ríxa arfá nìwiro umímínáoi.” arfá e nìwiro nání wigí waú Pitaomí tñí Jonomí tñí uowáríagfá 15 awaú nìwerí kwíyí Goríxoyápi Samariayo ení wímeaní nání Goríxomí ríxíñí urígfísisíní. 16 Ayí rípi nániríní. Áamá ayí Jisasomí dñí nìwíkwíroro nání wayí nímearo aiwí kwíyípi síñí mìwainígfáyíriní. Síñí mìwainíff enagí nání awaú Goríxomí ríxíñí nurímáná 17 o omí wé seáyí e ikwíkwíarímí éaná kwíyípi ayo aíníñiginí.

18 Saimono wáf wurimeiarigfíwaú wé seáyí e wikwiárarigfípimi dání Gorixo xegí kwíyípi ayo mǎni wiarǎnagí nǎwǎnǎri nǎgwí bǎ nǎroarǎ awaúmi mǎni wimǎnǎri nerǎ 19 re urǎnǎnigǎnǎ, “Awagwǎ yarǎigfǎpa nionǎ enǎ ámá gǎyǎ gǎyǎ nǎyonǎ wé wikwiáraná kwíyǎ Gorixoyápi áinǎnǎ nǎnǎ enǎ sixǎ eánǎnǎ awagwǎ imónǎigfǎpi nionǎ enǎ bǎ neámǎxǎpiyǎ.” urǎgǎ aǎ 20 Pitao re urǎnǎnigǎnǎ, “Joxǎ enǎ sixǎ eánǎnǎ imónǎigwǎí Gorixo anǎpá yeaiapǎnǎ rǎpi ‘Nǎgwǎ tǎnǎ bǎ epaxonǎrǎnǎ.’ yaiwiarǎnagǎ nǎnǎ joxǎ dǎxǎ nǎgwǎ aǎ tǎnǎ anǎnǎrǎxǎnǎ. 21 Dǎnǎ joxǎyǎ ‘Awaú yarǎigfǎpa oemǎnǎ.’ yaiwiarǎnǎpi Gorixoyá sǎnǎwǎyo dǎnǎ aga nanǎ wǎ mimónǎnagǎ nǎnǎ joxǎ yawawǎ tǎnǎ nawǎnǎ nǎkumǎxǎnǎri yawawǎ yarǎigwǎípi epaxǎ mimónǎnǎnǎ. 22 Ayǎnǎnǎ sipǎ joxǎ emǎnǎri éfǎ rǎpi rǎwǎmǎnǎ nǎmamori jǎwanǎnǎoxǎ dǎxǎ dǎnǎyo dǎnǎ ‘E oemǎnǎ.’ yaiwǎípi nǎnǎ ‘Gorixo ananǎ yokwarǎmǎ rǎfa niinǎrǎenǎnǎ?’ nǎyaiwirǎ rǎxǎnǎ ureǎ. 23 Joxǎ yawawǎ sipǎ dǎnǎ yeaiwiarǎnǎpi ayá wǎ dǎnǎ sixǎ rǎyǎnagǎ sǎnǎwǎ nǎranǎri fǎwǎ joxǎ yarǎnǎpimi dǎnǎ gwǎnǎnǎ yǎrǎnǎnagǎ sǎnǎwǎ nǎranǎri nǎnǎ rarǎnǎnǎ.” urǎgǎ 24 Saimono re urǎnǎnigǎnǎ, “Awagwǎ nǎrarǎigfǎpi wǎ mǎnǎmeapa oenǎri nǎnǎ aiwanǎnǎowagwǎ Ámǎnǎomǎ yarǎnǎ nǎwǎípiyǎ.” urǎnǎnigǎnǎ.

25 E nemowaú egǎ sǎnǎwǎ tǎnǎ Jisaso emearǎnǎ wǎnǎigfǎpi nǎnǎ urǎri xwǎyǎfá Ámǎnǎo nǎnǎ urǎri nǎyǎrǎmǎ anǎ e pǎnǎ nǎwiárǎmǎ Jerusaremǎ nǎnǎ nurǎnǎ Samariayǎ anǎ obaxǎ wǎyo xwǎyǎfá yayǎ neainarǎnǎpi wáf nura múrogǎsǎxǎnǎ.

Piripo ámá Itiopia dǎnǎf womǎ uréwapǎyǎnǎf nǎnǎrǎnǎ.

26 Piripomǎ anǎnǎjǎ Ámǎnǎoyá wo nurǎri re urǎnǎnigǎnǎ, “Joxǎ nǎwiápǎnǎmeámǎ óf Jerusaremǎ dǎnǎ anǎ Gasayǎ rǎnǎnǎpimi nǎnǎ inǎnǎyǎi —Óf ayǎ ámá dǎnǎf meanǎ inǎnǎyǎirǎnǎ. Ayǎ tǎnǎf e nǎnǎ ut.” urǎgǎ 27 o nǎwiápǎnǎmeámǎ nurǎ óyǎ tǎnǎf e nǎrémorǎnǎ wenǎnǎf éyǎf wǎnǎnǎnigǎnǎ. Gapǎmanǎf Itiopia dǎnǎf wo —O Itiopiayǎf anǎyo menǎweanǎ Kadesíyǎ rǎnǎnǎyǎ amǎpǎ ayá tǎnǎf imónǎnǎf nǎpǎnǎ mewenǎ, ayǎ orǎnǎ. O Jerusaremǎ dǎnǎ Gorixomǎ yayǎ seáyǎmǎ numemo barǎnagǎ wǎnǎnǎnigǎnǎ. 28 O ámǎ xegǎ anǎf e nǎnǎ nurǎnǎ karǎf osǎ íropearǎnǎpimi éfǎ nǎnǎweámáná xwǎyǎfá Gorixoyá wǎfá rókiamoagǎ Aisaiao nǎrǎri eanǎpi fǎ nǎróa warǎnagǎ 29 kwíyǎf Gorixoyápi Piripomǎ re urǎnǎnigǎnǎ, “Joxǎ nurǎf osǎ íropearǎnǎpimi nǎweanǎomǎ wǎmeat.” urǎgǎ 30 Piripo anǎnǎf mǎrǎf nurǎ anǎwǎ e dǎnǎf arǎfá wǎfǎyǎf winǎnǎnigǎnǎ. O wǎfá rókiamoagǎ Aisaiao nǎrǎri eanǎpi fǎ nǎróa warǎnagǎ arǎfá nǎwirǎ re urǎnǎnigǎnǎ, “Joxǎ fǎ roarǎnǎpi mǎkǎpi nǎnǎ rǎxa nǎjǎfá nimónǎmáná rǎroarǎnǎnǎ?” urǎgǎ 31 o re urǎnǎnigǎnǎ, “Ámá wo mǎniepǎsipa nerǎnǎyǎf, arǎge nerǎf mǎkǎpi nǎnǎ nionǎf nǎgǎpi nǎjǎfá imónǎmǎnǎnǎ?” nurǎri re urǎnǎnigǎnǎ, “Joxǎ nǎxemónǎpǎri nionǎf tǎnǎf onǎweaaiyǎ.” urǎnǎnigǎnǎ. 32 Xwǎyǎfá Bikwǎyo eánǎnǎf o fǎ roarǎnagǎf arǎfá winǎpi, ayǎ rǎpǎrǎnǎ, “Sipǎsipǎf nǎpǎkianǎro nǎnǎ nǎméra warǎigfǎpa omǎ enǎ axǎpi nǎméra ugǎawixǎnǎ. Sipǎsipǎf miáyo fǎ wǎwǎkwǎmǎf yarǎnǎf ogeǎf bǎ mǎrarǎnǎpa o enǎ axǎpi manǎf bǎ mǎyoámonǎnǎnǎ. 33 Ayá imǎmǎf wikárarǎnǎf ámá wo nurakirǎf ‘fǎwǎf bǎ menǎrǎnǎ.’ murǎnǎnigǎnǎ. Nǎpǎkǎnǎf xwǎfáf tǎyo bǎ tǎnǎf mǎnǎweanǎf nǎnǎf xegǎf ámá imónǎigfǎyo wǎwanǎnǎyǎf wikárǎigfǎpi nǎnǎf go áwanǎf urǎnǎfǎrǎnǎnǎ?” xwǎyǎfá o fǎ roarǎnagǎf wǎmeanǎpi ayǎf apǎrǎnǎ. 34 Itiopia dǎnǎf gapǎmano Piripomǎ yarǎnǎf nǎwirǎ re urǎnǎnigǎnǎ, “Wǎfá rókiamoago nǎrǎri eanǎf apǎ xewanǎnǎo nǎnǎf nǎrǎri eanǎfǎnǎ? Ámá wo nǎnǎf nǎrǎri eanǎfǎnǎ? Joxǎf ananǎf áwanǎf nǎrǎrǎnǎnǎ?” urǎgǎ 35 Piripo xwǎyǎfá Bikwǎyo eánǎnǎf ámáo fǎ rópimi dǎnǎf iwamǎfó nuréwapǎya nurǎf Jisaso nǎnǎf repǎyǎf winǎnǎnigǎnǎ.

³⁶ Awaú sɪnɪ nerɪmeánɪmɪ óf ayimɪ nuri iniɪgɪ wú wearɪɲɪ e nɪrémori Itiopia dánɪ gapɪmano re urɪɲɪnigɪnɪ, “Sɪɲwɪ wɪnei. Iniɪgɪ e wearɪnɪ. Nionɪ ‘Wayɪ omeámɪnɪ.’ nɪnimónɪrɪnáyɪ, pí nɪrakionwɪrárarɪɲagɪ nánɪ wayɪ mɪmeapa epaxɪ imónɪmɪfɪnɪ?” urɪagɪ ³⁷ [Piripo re urɪɲɪnigɪnɪ, “Joxɪ dɪɲɪ bɪ bɪ mamó Jisasomɪnɪ dɪɲɪ nɪwɪkwɪrorɪnáyɪ, ananɪ wayɪ meapaxɪ imónɪrɪfɪnɪ.” urɪagɪ o re urɪɲɪnigɪnɪ, “Jisasi Kiraiso Gorɪxomɪ xewaxorɪnɪ.’ nɪyiwirɪ nánɪ dɪɲɪ wɪkwɪronɪnɪ.” nurɪrɪ] ³⁸ osɪ íropearɪɲɪpimɪ omɪɲɪ mearɪɲomɪ “Re ɪkwɪroárei.” nurɪrɪ Piripo tɪnɪ Itiopia dánɪ tɪnɪ nayoari iniɪgɪyo nánɪ nɪweri nɪpáwiri e dánɪ Piripo ámá omɪ wayɪ umeainɪnigɪnɪ. ³⁹ Wayɪ numeairɪ awaú iniɪgɪyo dánɪ nɪmɪnɪmeámɪ peyarɪná re enɪnigɪnɪ. Kwíyɪ Ámɪnáoyápi Piripomɪ anɪnɪ ménapɪɲɪnigɪnɪ. Anɪnɪ ménapáná Itiopia dánɪ gapɪmano Piripomɪ ámɪ sɪɲwɪ bɪ mɪwɪnɪpa nerɪ aiwɪ óf xegɪ warɪɲɪyimɪ nurɪná yayɪ néra unɪnigɪnɪ. ⁴⁰ Piripo wenɪɲɪ éfɪyɪ wɪnɪɲɪnigɪnɪ. “Anɪ xegɪ yoɪ Asidotɪ rɪá rémóɪnɪ?” nɪyiwirɪ e dánɪ nurɪná anɪ óf e apɪ apɪ ɪkwɪrónɪɲɪyo xwɪyɪfá yayɪ neainarɪɲɪpɪ wáf nura nɪmúrorɪ anɪ yoɪ Sísaria rɪnɪɲɪpimɪ rémonɪnigɪnɪ.

9

Soro Jisasomɪ dɪɲɪ wɪkwɪronɪyɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Soro sɪnɪ ámá Jisasomɪ xɪdarɪgɪáyɪ pɪnɪ wiárɪrɪxɪnɪrɪ éf nɪremori re nɪra nemerɪná, “Jisasomɪ anɪɲɪ nuxɪdɪrónáyɪ, mɪyɪfó rárarɪnɪɲɪyónɪɲɪ urɪkwɪnáná pɪpɪkɪmɪ wianɪwárɪnɪ.” nɪra nemerɪná apaxɪpánɪɲɪ imónɪgɪfáyo seáyɪ e wimónɪɲo tɪɲɪ e nánɪ nuri ² omɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “Nionɪ anɪ yoɪ Damasɪkasi nánɪ nuri Judayene negɪ rotú anɪyo awí eánɪgɪfáyɪ oxɪranɪ, apɪxɪranɪ, gɪyɪ gɪyɪ óf Jisaso tɪámɪnɪ inɪɲɪyimɪ xɪdarɪɲagɪa nɪwɪnɪrɪná fá nɪxɪrɪrɪ gwɪ nɪjirɪ Jerusaremɪ re nánɪ nɪmeámɪ bɪmɪfá nánɪ joxɪ payɪ bɪ Judayenyá rotú anɪ wiwá wiwámɪ mewegɪfáwa nánɪ nɪrɪrɪ rɪwamɪɲɪ nearɪ niapowárei.” nurɪrɪ o payɪ nearɪ mɪnɪ wiowáráná ³ Soro payɪ nurápɪrɪ nɪmeámɪ nurɪ nurɪ nurɪ rɪxa Damasɪkasi tɪɲɪ e anɪwɪ e rémóáná re enɪnigɪnɪ. Anɪnamɪ dánɪ wáf nókienapɪrɪná omɪ wáf wókɪarɪnɪnigɪnɪ. ⁴ Wáf wókɪaráná o xwɪfáyo pɪkɪnɪmeááná re enɪnigɪnɪ. Anɪnamɪ dánɪ xwɪyɪfá re rɪnénapɪɲɪnigɪnɪ, “Soroxɪnɪ, Soroxɪnɪ, joxɪ pí nánɪ nionɪ rɪkɪkɪrɪfó nikárarɪnɪnɪ?” urɪagɪ ⁵ Soro re urɪɲɪnigɪnɪ, “Ámɪnáoxɪnɪ, joxɪ goxɪrɪnɪ?” urɪagɪ “Nionɪ Jisasonɪ joxɪ rɪkɪkɪrɪfó nikárarɪɲonɪrɪnɪ.” urɪɲɪnigɪnɪ. ⁶ E nurɪrɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “E nerɪ aí joxɪ nɪwiápɪnɪmeámɪ anɪ apɪ ɪkwɪrónɪɲɪpimɪ nánɪ nuri e ɲweanáná ámá wo joxɪ aga nerɪpɪ nánɪ áwanɪ rɪrɪnɪɲoɪ.” urarɪná ⁷ Soro tɪnɪ warɪgɪfáyɪ e nɪrówapɪmáná xwɪyɪfá bɪ mɪrɪpaxɪ nɪmónɪro xwɪyɪfá rɪnénapɪɲɪpɪ arɪfá nɪwiro aiwɪ ámá womɪ sɪɲwɪ mɪwɪnɪgɪawixɪnɪ. ⁸ Soro xwɪfáyo pɪkɪnɪmeáé dánɪ nɪwiápɪnɪmearɪ xegɪ sɪɲwɪ noxoarɪ nanɪrɪ aiwɪ amɪpɪ wí sɪɲwɪ wɪnɪpaxɪ mimónɪɲagɪ nánɪ omɪ wéyo fá nɪmaxɪrɪro nɪméra nuro Damasɪkasi nɪrémoro ⁹ nɪɲwearɪná o sɪnɪ sɪɲwɪ mɪwɪnɪpaxɪ nerɪ iniɪgɪ nɪrɪ aiwá nɪrɪ mepa yarɪná sɪfá wɪyáu wɪyɪ órɪɲɪnigɪnɪ.

¹⁰ Ámá Damasɪkasi ɲweanɪyɪ wo —O xegɪ yoɪ Ananiasorɪnɪ. Jisasomɪ uxɪdarɪɲɪ worɪnɪ. Omɪ Ámɪnáo orɪɲá nupárɪrɪ “Ananiasel!” uráná o “Ámɪnáoxɪnɪ, nionɪ ɲweanɪnɪ.” urɪagɪ ¹¹ Ámɪnáo re urɪɲɪnigɪnɪ, “Joxɪ nɪwiápɪnɪmeámɪ óf Awiaxoɪ rɪnɪɲɪyimɪ nánɪ nuri anɪ Judasoyáiwámɪ dánɪ ámá anɪ xegɪ yoɪ Tasasi dánɪ Soroyɪ rɪnɪɲo nánɪ yarɪɲɪ wí. ‘O re rɪɲweanɪ?’ Yarɪɲɪ e wí. Ai agwɪ o nionɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪ niarɪɲagɪ nánɪ rarɪɲɪnɪ. ¹² O orɪɲá nɪwɪnɪrɪná re wɪnɪfɪrɪnɪ. Ámá wo, Ananiasoyɪ

riniño nfiwapiři xfo ámi sijnwfi anini nani wé seáyi e wikwiártađi winfi enađi nani eni rariñini.” urtađi ađ 13 re uriniñini, “Ámináoñini, áma obaxfi áma joxi nrariño nani xwiýfá rariñagfa arfa winarini. O áma joxiyá imónigfáyo Jerusaremi dani sipi wikariñipi nani arfa winarini. 14 Apaxfpániñi imónigfá xwéowa payfi nearo wiowárenaptađa nani áma joxi xwiýfá ririñi nisirfina yof Jisasoyi rariñgáyo gwfi yipaxfi nimónimi bñorini.” urtađi ađ 15 Ámináo re uriniñini, “O gf inókinñi omiñi niariño imóniri yof nioniyapi nani émayo tñi wigfi mxi ináyyo tñi dixfi Isireriyoy tñi wáf uriri enfa nani rixa rípeañao enađi nani joxi anani o tñi e nani ui. 16 O nioni nani wáf urimearfná riniñi wímeanfapi nani xamiñoni niñfá niwiri wiwapiyimfariñi.” urtađi 17 Ananiaso arfa e niwimi nuri aniwami nipawiri wé seáyi e niwikwiárimána re uriniñini, “Jisasomi dñi niwikwírorai nani gf nrixfimeá imóniñi Soroxini, Áminá Jisaso, of joxi bariniyimfi sijnani simóniño joxi ámi sijnwfi aniri kwíyfi oyapi sixfi rimimori eni nani nirowárenaptađi bariniñi.” uraná axiná re eniñini. 18 Sijnwfiyo yfániñi imóniñi upariñipi rixeámioañiniñi. Rixeámioáána o ámi píraniniñi sijnwfi naniri nani niwiápnimeari wayfi nimeámána 19 aiwá niniñi eni sixfi eániñiniñi.

Soro Damasikasio niñwearfná uréwapiyiñi naniñini.

Soro áma Jisasomi xfdarigfá Damasikasio ñweagfáyfi tñi sfá wi niñwearfná kikiá bi mé re eniñini. 20 Apaxfi mé xegfi Judayfya rotú añi wí e wí e miriniñiyo nipawiemeri Jisaso nani “Ayfi Gorixomi xewaxorini.” urimeñiniñi. 21 E urimearfná xfo rariñagfi arfa wiarigfáyfi nini anini ududfi niwiniro re nriga ugfa wixini, “Jerusaremi dani áma Gorixomi xwiýfá ririñi niwirfina yof Jisasoyi rariñgáyo rikikiffo niwikarimi bño, ayfi ro menirani? Áma re dani axfpi yarigfáyo eni gwfi niyiri nimeámi nuri apaxfpániñi imónigfá xwéowa tñi e wáriminiri bño, ayfi ro menirani?” nriga warfna 22 Soro wáf nurimeri píraniniñi niñwipéa nurfna xegfi Judayo ududfi wini nurekariri “Áma Gorixo yeáyi neayimixemeanfa nani uowárenapiño, ayfi Jisasorini.” urarfna ayfi o e urariñipi xopirarfi wipaxfi bi mimónigfawixini.

Judayfi Soromi mekaxfi umegfá naniñini.

23 Sfá ayá wí rixa nimúromána enána xegfi Judayfi Soromi pikianiro nani awi neaniro mekaxfi meagfa aiwi 24 Soro ayfi xfo nani mekaxfi méfapi nani arfa wíagi nani ayfi o éfi uminiri nani peyeána opikianeyiniro añi api nipimini ákiñayo midmidani fwi ge ge inñe ikwáwiyimirani, arfiwiyimirani, inina anini awi niroa pwarinađa aiwi 25 xegfi uréwapiyariñiyfi re egfawixini. Rixa sfá yiniñána Soromi soxfi fá xwé wúmi nimiárimána gwfi niñimána ákiñayo seáyi émi dani awayini nímamówára wepfána o xwfá mfi de dani niroámniñimeámi uniniñini.

Soro ámi Jerusaremi nani unifi naniñini.

26 Soro rixa Jerusaremi nani nuri e niremómána xewaniño áma Jisasomi xfdarigfáyfi tñi gwiaumfi oinimniri yarfna ayfi “O eni nene tñi Jisasomi xfdariniwayfi womaní.” niyaiwiro wayfi niwiéra wariñagfa aiwi 27 Banabaso omi sanfi nurapiri wáf wurimeiarigfáwa tñi e nani niwirimeámi nuri Soro of e nuri Ámináomi sijnwfi winiri o tñi xwiýfá riniñi enipi nani repiyfi wiri o Damasikasi niñweari Jisaso nani wáf nurirfna ayá igigfi mé urariñipi nani repiyfi wiri eniñini. 28 E enina dani Soro Jisasomi dñi wikwíroarigfáyfi tñi gwiaumfi niniro anani Jerusaremi añi nipimini

nemerfná ayá igigf mé Áminá Jisaso nání nuréwapíya nuri yarfná ²⁹ Judayf émayf tfámíní xirigfáyf níwiápnímearo re egfawixíní. O tñí xwiyfá ximiximí niníro mífí nínínfásáná ríxa “Omí píyo dání pikianiréwíní?” níníníro e yaníro yarínagfá aiwí ³⁰ Jisasomí dñf níwíkwíro nání xegf xexirfmeá imónigfáyf omí owikáraneyíníro rínarigfápní nání níjfé nimónimáná omí nímeámí anf yof Sisaria nání níwero e dání anf Tasasi tñfmí nání urowáraugfawixíní.

³¹ Ayínání áamá Jisaso yá síyikf imónigfá Judia píropenisfyo ñweagfáyfraní, Gariri píropenisfyo ñweagfáyfraní, Samaria píropenisfyo ñweagfáyfraní, níní níyopiyárrí níñwearo dñf síkfkf nomíxíga nuróná Ámináo nání wáyf wíro kwíyf Goríxoyápní arírá wíri yarfná áamá síñf wíní wíní níkumíxíga ugíawixíní.

Pitao Iniasomí nanf imíxíñf nánírní.

³² Pitao anf apí apí ikwíróñíñfyo nemerfná anf yof Ridayf ríníñfípímí nání níwerí níremorí áamá Goríxoyá imónigfá e ñweagfáyf tñí níñwearfná ³³ áamá wo —Xegf yof Iniasoyf ríníñoríní. Xegf enf níní síwímí eno enagi nání íkwianwíyo wenáná xwiogwí wé wífúmí dánf wáu wo múroñoríní. O íkwianwíyo wenagi Pitao síñwí níwínírní ³⁴ re uríñínigíní, “Iníase, Jisási Kiraiso píráñíñf simíxíagí nání níwiápnímeari díf íkwianwí kíroárei.” uráná re eníñíní. O axíná wiápnímeañíní. ³⁵ Níwiápnímeari emearíñagi áamá anf apí Ridayf ríníñfípímí dánfyf tñí áamá ayoxf Saroníyí ríníñfípímí ñweagfáyf tñí omí síñwí e níwíníro nání níkínímóníro Ámináo tfámíní dñf wíkwírogríawixíní.

Pitao uráná Tabitaí wiápnímeañf nánírní.

³⁶ Anf yof Jopayf ríníñfyo apíxí Jisasomí xfdaríñf wí —Í xegf yof Tabitaírní. Gírikíyí pfné tñí Dokasírní. Í kíkífá bí mé aníñf mínf áamá uyípeayf imónigfáyo nání ayá níwianírní nání sanf nurápa waríñírní. ³⁷ Í Pitao síní Ridayo ñweañáná símíxí níwerí peníñíní. Péagi píyímí píráñíñf ígfá nearo anf awawá ikwíróñíñfyo seáyf émi nítmáná ³⁸ “Pitao anf yof Ridayo ñweaní.” rínaríñagfá arfá níwíro Jopa anf apímí dání anwí e enagi nání Jisasomí xfdaríñf wí wíf wáúmí urowáraná awáu nuri waunf ríxíñf re urígfísíxíní, “Joxí nene tñf e nání bei. Síñí mepaní.” urfagí ³⁹ Pitao níwiápnímeámí awáu tñí níbíro anf e rémóáná ayf anf awawá seáyf émi ikwíróñíñfwámí nání nípeameámí nípeyíro apíxí anf imónigfíwa xfo roñe anwí e éf nírómáná ñwí nearo rapírapí aikf amípní níní í síní wíyí tñí níñwearfná imíxagípní síwá níwia warfná ⁴⁰ Pitao ayo “Wáfímí nání peyeápní.” nurowárimáná xómíñf níyíkwírí Goríxomí yaríñf níwímáná apíxí píyí wenfmíní níkínímónírní re uríñíní, “Tabitaíxí, wiápnímeaí.” uráná re eníñíní. Í ríxa síñwí noxoari Pitao ñweañagi níwínírní sá wírárníñe dání níwiápnímeari éf ñweañíní. ⁴¹ Níwiápnímeari éf ñweááná Pitao ímí wéyo fá níxírímáná nímfeyoari áamá Goríxoyá imónigfáyo tñí apíxí aníwamí tñí ení rfáiwá nurírní ríxa fwiapáná í ámí síñf úagi nání ayo míní wíñíní. ⁴² Pitao e éfpi nání áamá anf Jopayf ríníñe nímní ñweagfáyf arfá níwiápnírní obaxí wí Ámináomí dñf níwíkwíroa ugíawixíní. ⁴³ O sfá ayá wí Jopa níwerfná áamá wo tñí — O xegf yof Saimonoyf ríníñoríní. Burímákaú wará enf erí yeáyf imíxírní yaríñoríní. O tñí ñweagfírní.

10

Anfnajf wo Koniriasomi sijnani uronapinjananirini.

¹ Anf yoŋ Sisariayf riniŋfipimi áamá wo —O xegf yoŋ Koniriasoyf riniŋjorini. Émáyf porisf simiŋf niwiniro axe gwf monigfá Itariyf riniŋfyo seáyf e imoniŋfyf worini. ² “Gorixomi píraninŋf ouxfdimini.” niyaiwiri aninŋf minf yarinjorini. O tñni áamá xegf anfyo nweagfáyf tñni Gorixo nani wáyf niwiniro nani Judayf uyipeayfyo sanf urápayiri nigwf mini wiayiri yarinjorini. Ínina Gorixomi xwiyfá ririmf wiayarinjorini. ³ O sfá wiyimi 3:00 p.m. imoniŋáná oriŋá winarfna anfnajf Gorixoyá wo niwimeari re uriniginini, “Koniriasoxini!” urfagi ⁴ o sijnwf agwf niwinariniŋisana sirf nipiŋiniri re uriniginini, “Ámináoxini, pírinif?” urfagi anfnajo re uriniginini, “Gorixo xwiyfá joxi ririmf wiayariniŋfpi arfá sirf uyipeayfyo sanf nurápirfna mini wiayariniŋfpi sijnwf raniri nerf nani yayf winarinagf nani nirowárenapinjo. ⁵⁻⁶ Agwf joxi áamá wo Saimonoyf riniŋjomi —O xegf yoŋ bi Pitaorini. O áamá burimákau wará enf eri yeáyf imixiri yariniŋf Saimonoyf riniŋjofá anfn rawirawá imanfpá tñni miriniŋiwami nweani. Omi wirimiauŋfiri nani Jopa nani áamá wami uowárei.” ⁷ Anfnajo e nurimi úaná Koniriaso xegf aniwami omiŋf wiirigfáyf waumi “Eini.” nuriri simiŋf winariniŋf xfo tñni aninŋf minf emariŋf womf eni —O “Gorixomi píraninŋf ouxfdimini.” niyaiwiri aninŋf minf yarinjorini. Omi eni “Eini.” nuriri awami ⁸ amipi nñni anfnajo urfipi nani repiyf niwimána Jopa nani uowariniginini.

Pitao ikwkwf niyariri wininŋfpi nanirini.

⁹ Sá wegfáwa wáfpi tñni niwiáŋinimeami nuro nuro sini of e nuróná Jopa tñf e anwi e rémoanro yarfna Pitao ikwawedf imoniŋáná Gorixomi xwiyfá ririmf wiminiri nani anfn xfo weariniŋiwami waiwfyo nixéga niŋeyiri anfn rfwf seáfyo ikwifroniŋe dani e yarfna ¹⁰ agwf wíagf “Aiwá onimini.” niwimóniri aí ayf aiwá sini riyamf yarfna ikwkwf niyariri ¹¹ weniŋf yánfyyf wininiginini. Anfnami dani of ninmána rapirapf xwé wuninŋf imoniŋf bi midani biaú midani biaú fá niŋirimána xwáfyo nani awayini nimamówara weŋininarinagf niwiniri ¹² rixa xwáfyo ikwiárinána weniŋf éfyf wininiginini. Nanwf xwé xixegfni tñni amipi agwf tñni napéa wariniŋfpi tñni inŋf xixegfni tñni iwáfipimi wenagf winarfna re eniginini. ¹³ Xwiyfá bi nriŋenapiri re uriniginini, “Pitaoxini, niwiáŋinimeari nanwf api nipiŋiri nei.” urfagi aí ¹⁴ Pitao re uriniginini, “Ámináoxini, aga oweof. Nanwf Judayene nwf ikaxf eaniŋfipimi dani ‘Nwfárinif.’ riniŋfpi, ayá nininiri piaxf neanipaxf imoniŋfpi sini minfáoni enagf nani joxi nifipf wí emiméini.” urfagi ¹⁵ xwiyfá ami bi re rinénapiniginini, “Gorixonif rixa ‘Nwfá mimónini.’ rárfipi nani sini dñf re miyaiwipani, ‘Ninirfnáyf, sini ayá nininiri piaxf neanipaxf imoniŋfpirfani?’ miyaiwipani.” rinénapiniginini. ¹⁶ Pitao sijnwf winiri arfá wiri éfpi axfpi biaú bi niwinayimána enána re eniginini. Iwáfpi apaxf mé niŋeyiri anfnami ainiginini.

¹⁷ Pitao ikwkwf niyariri winifpi nani “Pí nani rfa winifini?” niyaiwiri ududf ayá wí nikariga warfna re eniginini. Áamá Koniriaso xfo tñf e nani wáf uowáfáwa anfn wíyo Saimonoyá anfn nani yariniŋf niwiéra nibimána rixa ákñá fwí e nironapiro ¹⁸ rfaiwá re rigfawixini, “Áamá Saimono ami yoŋ bi Pitaoyf riniŋjo re rinweani?” rfaiwá e rarfna ¹⁹ Pitao ikwkwf niyariri mfkfpi nani “Pí nani rfa winifini?” niyaiwiri dñf e piŋinarfna Gorixoyá kwíyipi omi re uriniginini, “Arfá ni. Áamá waú wo joxi símeanro nani pfá

siarìṅṅoi. ²⁰ Wigí dṅṅfyo dání marfái, niṅwanìṅṅoni awa joxi siriménapírì urowárenapfá enagí nání joxi niṅwiápṅṅimeámi niṅwepṅṅnirì dṅṅ obibaxí ‘Pí nání rfa yarìṅṅini?’ mimó anani awa tṅṅni níṅkumìxìṅṅnirì nawínì úpoyì.” urfagi ²¹ Pitao awa rogíe nání niṅwepṅṅnirì re urìṅṅnigìṅṅni, “Arfá níṅpoyì. Ámá soyṅṅé pfa yarìṅṅí, ayí nionì nání yarìṅṅoi. Soyṅṅé pí nání bíoyṅṅnérìṅṅni?” urfagi ²² awa re urìṅṅfawixìṅṅni, “Koniriaso —O porisí 100 imónìṅṅfáyo seáyi e wimónìṅṅorìṅṅni. Ámá wé rónìṅṅo nimónìṅṅnirì Gorìxomì wáyí wiarìṅṅorìṅṅni. Dìxí Judayí nṅṅni ‘O ámá nanṅorìṅṅni.’ rarìṅṅorìṅṅni. Omì anṅṅnají wo re urénapìṅṅnigìṅṅni, ‘Joxi xwìyíá o rìrìṅṅfapì arfá wirfá nání omì wirìmiaupírì nání dìxí wamì urowárei.’ urénapìṅṅfá nání bíwáonerìṅṅni.” urfagfá ²³ Pitao “Anani níṅwiapìro nionì tṅṅni sá oweaneyì.” urìṅṅnigìṅṅni.

Pitao Koniriasoyá aniwámì nání unṅfá nánìrìṅṅni.

Sá weṅṅo wíápì tṅṅni niṅwiápṅṅnimearì awa tṅṅni nuróná ámá Jopa dánṅf Jisasomì dṅṅf níṅwikwíroro nání xexìrìmeá imónìṅṅfáwa tṅṅni nawínì nuro ²⁴ óṅṅmì sfá wiyì wegíáwa niṅwiápṅṅnimeámi waríṅṅá Koniriaso xegí xexìrìmeáyí tṅṅni xegí níṅkumìxìṅṅnirì emearìṅṅfáyí tṅṅni awí neaárìmáná wenìṅṅf nerì ṅweanáná Pitao anṅf apimì Sisariayí rìṅṅṅpimì níṅrémorì ²⁵ anṅf Koniriasoyáiwámì páwimìṅṅnirì éfyí o Pitao tṅṅni nerìmeánìrìṅṅni oyá síkwí tṅṅf e níṅpṅkìṅṅnimearì mṅṅf xwíáyo íkwíronìṅṅnigìṅṅni. ²⁶ E éagí aiwì Pitao omì áríwí numearì re urìṅṅnigìṅṅni, “Joxi niṅwiápṅṅnimearì éf roí. Nionì enì sa ámá wonìrìṅṅni.” nurìṅṅni ²⁷ o tṅṅni xwìyíá níṅṅnirì nerìmeánìṅṅni níṅpáwiríṅṅni ámá obaxí awí neánìro ṅweanagfá níṅwìṅṅnirì ²⁸ re urìṅṅnigìṅṅni, “Judayene re rìṅṅarìṅṅwápì nání émáyíṅṅé xamìṅṅfýṅṅé enì níṅjía imónìṅṅoi, ‘Nene émáyí tṅṅni gwiaumí níṅṅiranénáranì, xwìyíá níṅṅwearanénáranì, apimì dání negí ṅwí íkaxí rìṅṅarìṅṅwápimì wiaíṅṅarìṅṅwìṅṅni.’ E rìṅṅarìṅṅwápì nání xamìṅṅfýṅṅé níṅjía imónìṅṅoi. E nerì aí Gorìxo nionì re oyaiwìṅṅnirì orìṅṅá níṅpárìṅṅnigìṅṅni, ‘Émáyí aí wo tṅṅni gwiaumí minìpaxí mimónìṅṅni.’ E oyaiwìṅṅnirì orìṅṅá níṅpárìṅṅf enagí nání ‘Émáyí tṅṅni gwiaumí níṅṅrìṅṅni píaxí eánìpaxìrìṅṅni.’ wí sṅṅnì rìṅṅaxonìmanì. ²⁹ Gorìxo síwá éṅṅṅf níṅf enagí nání ámá rowa nionì níṅṅmeanìro báná nionì urakìṅṅnirì wí murí sa arfá níṅwìṅṅ níṅmì bíanìṅṅni. Ayìṅṅnì yarìṅṅf bí oseaimìṅṅni. Pí nání níṅṅmeáṅṅonìṅṅni?” urfagi ³⁰ Koniriaso re urìṅṅnigìṅṅni, “Nionì agíná ayìṅṅnì sfápì tṅṅni xìxeni reyáíná 3:00 p.m. imónìṅṅáná anṅf rìwámì dání Gorìxomì xwìyíá rìṅṅmì wiaríṅṅni re enìṅṅni. Ámá rapìrapì xwìṅṅfá eaarìṅṅf yìṅṅf wo níṅrónapìṅṅni ³¹ re níṅṅnigìṅṅni, ‘Koniriasoxìṅṅni, joxi Gorìxomì yarìṅṅf wiarìṅṅfapì arfá sirì joxi ámá uyípeayíyo arìṅṅá wiayarìṅṅfapì síṅṅwí ranìṅṅ nerì nání yayí winarìṅṅagí nání níṅrowárenapìṅṅoi. ³² Agwì joxi ámá wo Saimonoyì rìṅṅṅomì —O xegí yoí bí Pitaorìṅṅni. O ámá burìmákaú wará enṅf erì yeáyí imìxìṅṅni yarìṅṅf Saimonoyì rìṅṅṅoyá anṅf rawìrawá imanṅṅfá tṅṅni mìṅṅrìṅṅwámì ṅweanì. Omì wirìmiaupírì nání Jopa nání dìxí wamì urowárei.’ níṅrfagi ³³ nionì sṅṅnì mé anṅṅnì ámá wa joxi sirìmeapírì nání urowáraná joxi nanṅf nerì awa tṅṅni bíṅṅni. Agwì nene Ámínáo ‘Xwìyíá ayo uríṅṅrìxìṅṅni.’ rìṅṅṅfapì níṅṅnì arfá wianìrane nání Gorìxoyá síṅṅwí anìṅṅe dání awí neánárìrane ṅweanṅṅwìṅṅni.” urìṅṅnigìṅṅni.

Pitao anṅf Koniriasoyáiwámì dání uréwapìyìṅṅf nánìrìṅṅni.

³⁴ Pitao manṅf níṅyoámorì re urìṅṅnigìṅṅni, “Xámì nionì Gorìxo yarìṅṅfapì nání majfá nerì aiwì agwì rìxa níṅjía imónìṅṅni. O wí síṅṅf síṅṅf e níṅmerì anìṅṅmì yaríṅṅnìṅṅf epaxomanì. ³⁵ Omì wáyí wiro wé rónìṅṅf imónìṅṅfapì ero yarìṅṅfá gíyí gíyí gwí wírí wírìṅṅmì dánṅf imónìṅṅfáyí aiwì xíto tṅṅmìṅṅni báná anani yayíṅṅni níṅwìṅṅ umìṅṅnarìṅṅrìṅṅni. ³⁶ Xwìyíá Gorìxo Isìrerene yanṅf

neaiapiní rípi nání seyíné ríxa nijfáriní. Jisasi Kiraisomí —O Ámináo nimónirí áamá nìyoní seáyí e wimóninoriní. Omí díní wíkwíroariníwápimí dání Goríxo t́níní piyífá wírínipaxí imóninwíní. ³⁷ Jono xámí wayí xegí umeainípi nání wáf nememáná enáná Gariri dání iwamfó nimóga bíri Judia píropenisíyo amí amí imónimerí enípi nání xamíníyíné nijfáriní. ³⁸ Nasareti dání Jiaso nání raríniní. Omí Goríxo nírfearí xegí kwíyípi wirí ení síxí weámíxiri éaná o Goríxo díní ukíkayonagí nání nemeríná á máyo naníní níwiiri á má obo díní níxíxérorí sípí wíkarariníyí nìyoní naní imíxímenípi nání seyíné ríxa nijfáriní. ³⁹ Amípi o negí Judayí aníyo erí negí aní xwé Jerusaremípmí dání erí enípi wone síhwí wínarónwáone riwoneriní. Omí nípkiróná yoxáyo yekwíroarítagí aí ⁴⁰ sífá wíyaú wíyi nórímáná enáná Goríxoyá díníyo dání níwiápnímeari á má síhwí anígíe dání síhání wimóniniginí. ⁴¹ Gí á má Judayí níní síhwí anígíe dání maríái, á má Goríxo eníná dání síhwí wínaróríxíní ní neayíronone — None o xwáripáyo dání níwiápnímeámáná enáná o t́níní iniígí nírane aiwá nírane enwáoneriní. Noneyá síhwí aníhwaé dání síhání níneaimónirí ⁴² sekaxí re nearíniginí, ‘Soyíné nioní nání á máyo wáf urímero “Á má síhí hweagfáyo t́níní ríxa pegfáyo t́níní nìyoní áwíní e níhweámáná wíyí yarígíápi eyeyíromí enífa nání Goríxo rípeano, ayí oríní.” Áwaní e urímero éfíxíní.’ ⁴³ E nearíno nání wífa nearókiamoagfá níní re nearagfóriní, ‘Á má omí díní wíkwírófáyí níní xífo wíhípmí dání Goríxo ananí yokwarímí wíariníriní.’ nearagfóriní.” uríniginí.

É máyo Kwíyí Goríxoyápi waíniní nániríní.

⁴⁴ Pítao xwíyífá apí síní nura waríná re eníniginí. Á má xwíyífá o rarínípi arífa wíarígífáyo nìyoní kwíyí Goríxoyápi waíniniginí. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kwíyí Goríxoyápi waínáná Judayí Jiasomí díní wíkwíroarígífá Pítao t́níní bífáyí weníní éfáyí wínígíawíxíní. Xwíyífá arífa wíarígífá tíyí ríxa píné xíxegíní ayí majífa imónígífáyí ríro Goríxomí seáyí e umero yarínagífa níwíníro nání re yaiwígíawíxíní, “Goríxo xegí kwíyí é máyo sípí míví nene xwé ayá wí neaiapínípa ayo ení anífa axípi rífa wíariní?” níyaiwíro ududí níkaríga waríná Pítao re uríniginí, ⁴⁷ “ ‘Á má kwíyí Goríxoyápi waíní tíyí iniígí t́níní wayí meapaxí mimónínoí.’ go rínínoí? Oweoi, kwíyípi nene neaainípa axípi waíní enagí nání á má wo e rípxí mimóníní.” nuríní ⁴⁸ sekaxí re uríniginí, “Á má tíyo Jisasi Kiraisomí díní wíkwíroarínagífa nání wayí umeaipoyí.” uráná ayí “ ‘Joxí nene t́níní sífá á mí wíní re onhweaneyí.’ neaimónariní.” urígíawíxíní.

11

Pítao Koniriasoyá aníwámí enípi Jerusaremí dání áwaní uríní nániríní.

¹ Wáf wurimeiarigfáwa t́níní á má Jiasomí díní níwíkwíroro nání xexírímeániní imónígífa Judia píropenisíyo wí e wí e hweagfáyí t́níní xwíyífá rípi rínariníagí arífa níwíro “É máyí ení Goríxoyá xwíyífápi arífa níwíro díní wíkwíroaríní.” rínariníagí arífa níwíro hweanáná ² Pítao Jerusaremí nání níyírí rémóáná xegí Judayí wí —Ayí Jiasomí díní níwíkwíroro aiwí re rarígífáyíriní, “É máyí Jiasomí díní níwíkwíroróná iyí símí sífo níwákwíníro nene imónínwápa nimóníroná, ayí anániríní.” rarígífáyíriní. Ayí wí Pítaomí míxí nuríro ³ re urígíawíxíní, “Joxí pí nání negí yarínwápi ogámí nerí é máyí, iyí símí sífo níwákwínípa egífáyí t́níní gwíaumí níriní nawíní aiwá níhíniginí?” uríagífa aí ⁴ Pítao xámí imóníe

dáni repiyí nīwiéra nuri nurenwipéa nuríná re urīnigini, ⁵ “Nioni anj yoŋ Jopayo nīnweari Gorixomi xwiyá ririmi nīwiríná ikwíkwí niyáriti oriŋá nīpáráná wenīŋ yánfáy wīnīŋanigini. Rapirapí xwé wúnīŋ imónīŋ bī mīdánī biaú mīdánī biaú nīxirimáná anjnamī dānī awayini nīmamówariga weaparīŋagi nīwīnīrī nioni tīŋí e ikwiárīnénapáná ⁶ rapirapí iwáŋ inīŋúmi pírānīŋí sīŋwí owīnīmīnīrī ínīmī sīŋwí agwí wīnīfáy wīnīŋanigini. Nanwí áamá iwí mearīgáy tīnī sayí tīnī agwí tīnī níropéa warīŋfáy tīnī inī tīnī ínīmī wenīŋagi nīwīnīríná ⁷ anjnamī dānī xwiyá re rīnénapīŋagi arfá wīŋanigini, ‘Pitaoxini, nīwiápīnīmeari nanwí apī nīpīkiri nei.’ nīrīŋagi arfá nīwiri aī ⁸ nioni re urīŋanigini, ‘Ámīnáoxini, amīpī “Nwíárini.” rīnīŋīŋpī, nīnīríná piaxí eánīpaxí imónīŋīŋpī sīnī iwamíó gīgí bī méáonīrīnī. Aga wí nīmīméini.’ urīŋagi aī ⁹ xwiyá anjnamī dānī rīnénapīŋpī ámī bī nīrīnénapīrī re nīrénapīŋigini, ‘Gorixonī rīxa “Nwíá mimónini.” rārīŋpī nānī joxī sīnī dīŋí re mīyāiwipani, “Nīnīrínáyí, sīnī ayá nīnīnīrī piaxí neánīpaxí imónini.” mīyāiwipani.’ Xwiyá e nīnīrénapīmáná ¹⁰ xwiyá apī axīpī biaú bī nīnīrénapīmáná írīrīwáŋpī ámī anjnamī nānī mīxeánénapīnīŋigini. ¹¹ Mīxeánénapáná axíná re enīŋigini. Áamá waú wo —Awa Sisaria dānī nioni tīŋí e nānī uowárfáwarini. Awa anj none wearīŋwáiwámī rémónapīgíawixini. ¹² Rémonapáná kwíyí Gorixoyáŋpī re nīrīŋigini, ‘Joxī awa tīnī ananī uī. Awa tīnī nawínī nuróná dīŋí kīkīmī nimóga nuri “Pī nānī áamá rowa tīnī warīŋini?” mīyāiwipani.’ nīrīŋagi nioni tīnī áamá Jisasomī dīŋí nīwīkwíroro nānī nīrīxímeá imónīgíá wé wíúmi dāŋí wo rowa tīnī nurane áamá nioni nānī uowárenapíoyá aniwámī páwíáná ¹³ o xegí anjyo anjnají wo sīŋánī nīwīmónīrī urīŋīŋpī nānī repiyí nīneairī re nearīŋigini, ‘Anjñajo re nīrīŋigini, “Dīxí áamá wa Saimonomī —Oyá yoŋ bī Pitaorini. Omī wirīmiaupírī Jopa nānī uowáreŋí.” nīnīrīrī ¹⁴ re nīrīŋigini, “Xwiyá o nībīrī rīrīnīfáŋpī joxī tīnī áamá joxiyá aniwámī wearīgíáyí tīnī arfá wīpírīfáŋpīmī dānī Gorixo yeáyí seayīmīxemeaníárini.” Anjñajo e nīrīŋigini.’ nearīŋagi ¹⁵ nioni xwiyá iwamíó uréwapīyaríná re enīŋigini. Kwíyí Gorixoyáŋpī nene xámī nīneáimearíná neaáinīŋīŋpa ayo enī axīpī waínīŋigini. ¹⁶ Axīpī waínīŋagi nīwīnīrī xwiyá Ámīnáo nearagí rīpī nānī dīŋí nīrónīŋigini, ‘Jono inīŋíŋ tīnīnī wayí seameaīŋagi aīwī Gorixo seyíné xegí kwíyīŋpī tīnī wayí seameainíárini.’ rīŋīŋpī nānī dīŋí nīrónīŋigini. ¹⁷ Gorixo nene Ámīná Jisasi Kiraisomī dīŋí nīwīkwírómáná enáná xegí kwíyīŋpī anfá neaiapīŋīŋpa áamá ayo enī axīpī wíŋagi nānī ‘Nioni Gorixo xegí dīŋíyo dānī yarīŋīŋpī pírīŋ urakīpaxorini.’ rīseaimónarini?” urīŋagi ¹⁸ awa xwiyá Pitaó urīŋpī pírānīŋí arfá nīwīro omī ámī xwiyá bī murí Gorixomī seáyí e numeróná re rīgíawixini, “Gorixoyá dīŋí tīnī émáyí enī wīgí íwí yarīgíŋpī rīwíŋmīnī nīmamoro dīŋí nīyīmīŋí imónīŋīŋpī meapaxí imónīŋoi.” rīgíawixini.

Adioki ŋweáyí wí Jisasomī dīŋí wīkwíróáná imónīŋīŋpī nānīrīnī.

¹⁹ Xámī Sītipenomī nīpīkíróná Jisasomī dīŋí wīkwíróarīgíáyó xeanīŋí nīwīkárīro xídíxídowárí éagíá émáyí anjīmīnī numiamoróná wí xwíá rawīrawápāmī enīŋpī xegí yoŋ Pinisia ŋwearo wí pírīŋwí Saipírasi rīnīŋīŋyīmī ŋwearo wí anj bī xegí yoŋ Adioki ŋwearo neróná xwiyá Gorixoyáŋpī émáyo muréwapīyí wīgí Judayoni nuréwapīya nuro aī ²⁰ wīgí wa pírīŋwí xegí yoŋ Saipírasi dānī xīrīgíáyí tīnī anj yoŋ Sairini dānī xīrīgíáyí tīnī Adioki nīrémoro wáf nurīmeróná émáyo enī xwiyá Ámīná Jiaso nānī yayí wīnīpaxīŋpī nura emegíawixini. ²¹ E yaríná Ámīná

Gorixo dñf ukikayori enj sixt weámixiri yarñagí nání áamá obaxt wigf ñwáf nání yarigfápi arfá nikeamoro Ámináo tñmñi ñikinmóniro dñf wíkwírogfawixini.

²² Ámá Jerusaremi dáni Jisasoyá siyikf imónigfáyf xwiyfá rípi rñnarñagfá arfá ñiwiro “Adiokiyo émayf obaxt Jisasomi dñf wíkwíroarñjo.” rñnarñagfá arfá ñiwiro nání Banabasomi Adiokt nání urowáfagfá ²³ o nuri anj apimi ñrémori winññinigini. Gorixo émayo wá ñwianiri ayo wimixarñipi ñwinirfná dñf nífá ñwiniri enj rñrémixt ñwiri re urññinigini, “Gorixomi wí rfwf mumó anñf minf ayá tñi xdfñrixini.” urññinigini. ²⁴ O áamá nanj yarñjo imóniri Gorixoyá kwíyfpí ayá wí sixt winiri Jisasomi dñf ayá wí wíkwírori yarñjo enagi nání e urññinigini. Ámá obaxt Ámináomi dñf wíkwírófáyf axñññf ñimóniro ñikumixiga warñagfá ²⁵ Banabaso Soro nání páf emñiri anj yoñ Tasasi nání nuri ²⁶ apimi ñweañagi ñwiniri ñwirimeámi bñíwaú nawini Adiokiyo ññwearíná áamá e dánf Jisasoyá siyikf imónigfáyf tñi awí neánayiro obaxt wíyo nuréwapiya nuríná xwiogwf wo awaúmi e múroññinigini. Adiokiyo e íná dáni áamá wí áamá Jisasi Kiraisomi uxfdarigfáyf nání yoñ Kirisiteniyf iwamfó wñrigfáñini.

²⁷ Íná wáf rókiamoarigfá wa Jerusaremi pñi ñwiáñmi Adiokt nání ñweapíro ²⁸ wigf wo Agabasoyf rññjo éf ñrori Gorixoyá kwíyfo dáni wáf nurókiamorñ re urññinigini, “Aiwá nání xwáf tfo ñyonñ aga dfwf ayá wí ikeamónañwáñini.” E urññipi Romiyf mixt ináyf Kirodiasoyf rññjo menweañáná dfwf apí ikeamónfagfá nání ²⁹ Jisasomi xfdarigfáyf wonñ wonñ xixegñi ñwipaxt imónññpa wigf dñf re yaiwigfawixini, “Negf ññriximeá Judia piropenñsfo ñweagfáyo arírá wianfwá nání ñgwí apí apí ññtrane wíowáñwanñini.” ñyawiwo ³⁰ xixeni e nero ñgwí awí eáfapi Banabaso tñi Soro tñi awaú ñmeámi nuri Jisasoyá siyikf imónigfá Jerusaremi ñweagfáyo wípenweagfáwami mñi wípññi nání wíowáñfawixini.

12

Míxñ ináyf Xeroto Jemisomi pñkiri Pitaomi gwí uyirñ enñ nánññini.

¹ Íná Judayf mixt ináyf Xeroto Jisasoyá siyikf imónigfáyf wíyo rikikirfó wikáñni nání íá ñixirñi ² porisñ wami uráná kirá tñi Jonomi xiráo Jemisomi pñkigfawixini. ³ Jemisomi pñkiagfá nání Judayf yayf yarñagfá ñwiniri Xeroto sipí ámi bi nerñ re enññini. Pitaomi enñ íá xirññinigini. Sfá Pitaomi íá xirññiyi tññíná Judayf Gorixo enñíná múroññpi nání dñf mopñri nání bisñkerfá yisñ mayf úrapí ñimixiro narigfíná omñ Xeroto íá xirññinigini. ⁴ Omñ íá ñixirñmáñá re yaiwinññinigini, “Sfá Anñnajo Neamúroagoñ rñññf rípi ríxa pwéáná omñ gwí anñyo dáni ñmíxeari áamá ññni sñwñ anigfe dáni xwirixñ numerñ pñkíñmñgñni.” ñyawiññi gwí anñyo ññwirárñfná porisñ awí eánigfá biaú biaú xixegñi waú waú awí mearoayipñri nání wáñññinigini. ⁵ E wáñáná Pitaomi gwí anñyo awí mearoarñagfá aí Jisasoyá siyikf imónigfáyf Gorixo omñ arírá owinññri anñf minñ arfá rfá wé yarñf ñwiéra ugñawixini.

Anñnajf wo Pitaomi gwí anñyo dáni mñxearñ nánññini.

⁶ Sfá Xeroto “Ayimi omñ ñmíxeari áamá sñwñ anigfe dáni xwirixñ uméñmñgñni.” yaiwinññiyi sñni wáf mónññáná Pitaomi senfá wñrfkaú ñyáññmáñá áwññmñ sá weñáná porisñ waú mñdñmñdñni ñweari wa gwí anñ ówanñ ñyáññmáñá bñarñwámi dáni awí roro enñáná re enññini. ⁷ Ámináoyá anñnajf wo ñrónapñri gwí anñyo wáf ókiáráná Pitaomi

miwfyo saiwiárf wim+n+rí nání ay+ñwí núrori re ur+ñ+nig+ñí, “Joxi aññí wiáp+n+meai.” uráná re en+ñ+nig+ñí. Senfá arfkaú xegí wéyo dání ikweámioañ+nig+ñí. ⁸ Senfá arfkaú ikweámioáagí aññajo ámi re ur+ñ+nig+ñí, “Dixí arerixí yín+rí síkwí sú yín+rí ei.” nur+rí o ríxa e éaná re ur+ñ+nig+ñí, “Dixí iyfá n+kfkyin+mí n+xídei.” urfagí ⁹ gwí añí awámi dání omí númí n+peyearí númí nurfná “Aññajo niri xwiyfá n+r+rí yar+ñ+pí, ayf nepa rfa niar+ní?” m+yaiwí “Sa or+ñá rfa w+n+ñ+ní?” n+yaiwirí ¹⁰ awaú porisí xfo tñf añwi e awí rogáfawamí múrori jfamí awí rogáfawamí ení múrori nemáná ákñá ówanf ain+xí tñí imix+n+ñfnamí — Anamí pñí n+wiár+mí n+peyearfná gwí añfyo pñí n+wiár+mí ríxa añí apí ikwíron+ñ+pimí emearigfánar+ní. Ana tñf e rémóaná re en+ñ+nig+ñí. Xegípi fkwím+n+ñ+nig+ñí. Xegípi fkwím+náná n+peyearí óf wiyimí nuríná re en+ñ+nig+ñí. Aññajo ríxa pñí n+wiár+mí úaná ¹¹ Pitaó xegí dñf fá n+x+r+rí re r+n+ñ+nig+ñí, “Ám+náo nioní éf n+mín+m+n+rí nání xegí aññajo nurowárenap+rí Xeroto ‘Gf enf eán+ñfyo dání e wikár+m+g+ñí.’ yai-wiar+ñ+pí pfrf urakirí gf Judayf ‘Xeroto omí e wikár+w+n+g+ñí.’ n+yaiwiro dñf wikwímoarigfápi pfrf urakirí neri gwí añfyo dání n+m+xeáon+ríani? Oyí, e nion+r+ní.” r+n+ñ+nig+ñí. ¹² Dñf e fá n+x+r+mo añí ap+xí Mariaíyí r+n+ñf wíyá —Ímí xewaxo Joní Makor+ní. Omí x+nái Mariaíyí r+n+ñf yá añí iwámi nání nurí ámá obaxf añiwámi awí neánár+máná Goríxo xfomí arírá owin+n+rí nání yar+ñf n+wia warfná n+rémorí ¹³ ákñá fwí m+de dání iwanf nearí ikaxf r+mákíáná ap+xí wí, añí iwámi x+náin+ñf nimón+rí om+ñf wiir+ñf wí —Í xegí yoí Rodair+ní. Í iwanf neán+rí ikaxf r+mákín+tagí nání gorfan+rí sñwí ow+n+m+n+rí nurí ¹⁴ “Gox+r+ní?” nur+rí Pitaoyá manf um+ñ+nítagí nání dñf nífá wíagí re en+ñ+nig+ñí. Xámí ówanf m+wfkwiomeá aññí nurí ayá tñí re ur+ñ+nig+ñí, “Pitaó ákñá ówanfyo bfar+wám+ní dání b+r+iwo roní.” urfagí ¹⁵ ámá ayf re urigfawix+ní, “Jíxi xaxá neri rar+ñ+ní.” urfagí aí í axípi arfki ámi bí tñí urarfná ayf re urayigfawix+ní, “Pitaoyá aññajo rfa roní?” urayar+ñagí aiwí ¹⁶ Pitaó siní ówanf iwanf nearí ikaxf r+mákíar+ñagí ayf nuro ówanf n+kwiwo w+n+g+fawix+ní. Pitaó riwo ronagí n+w+n+ro dñf n+yága úagí aí ¹⁷ Pitaó ayf xwiyfá m+r+pa oépay+n+rí wé ówanf nuyimáná Ám+náo n+wiirí gwí añfyo dání n+meámí nupeyearfná épi nání rep+yf n+wiéra nurí re ur+ñ+nig+ñí, “Jemisomí tñí negf n+r+xímeá imónigfáyo tñí nioní níf apí nání áwanf urf+r+x+ní.” nurár+mí n+peyearí mí nání un+ñ+nig+ñí.

¹⁸ Ríxa wfá ónáná porisí Pitaomí awí mearoarigfáwa o m+ñweañagí n+w+n+ro “Pitaó aríge neri rfa unoi?” n+r+n+ro ayá ípfpfá n+ñwiráriga warfná ¹⁹ m+xí ináyf Xeroto Pitaó nání pfa néra nurí pfa n+meg+nár+máná porisí awí mearogfá awamí yar+ñf im+mí n+wiár+máná wfamí sekaxf re ur+ñ+nig+ñí, “Awamí n+meámí nuro pikípoyí.” Sekaxf e nurímo Judia p+ropen+sífo pñí n+wiár+mí añí yoí Sisaria nání n+werí e ur+n+ñ+nig+ñí.

Míxf ináyf Xeroto penj nán+r+ní.

²⁰ Xeroto ámá Taia ñweáyo tñí Saidoní ñweáyo tñí wikf bí on+míapí m+wónf ayá wí wónar+ñagí wigf wí awí neánár+máná o ñweañe nání n+b+ro xámí Xerotoyá gapímanf seáyí e imónigfá wo tñí —O xegí yoí Birasitasor+ní. O tñí xámí Xeroto wikf wónar+ñ+pí nání xwiyfá nim+x+ro re urigfawix+ní, “Joxí Xeroto wikf neónar+ñ+pí nání omí xwiyfá n+neaur+yirí p+yfá neawf+rí. Ámá dixí m+xí ináyomí simañwfyón+ñf wurfnigfáyo aiwá bf yar+ñwáone enagí nání r+rar+ñw+ní.” uráná o re ur+ñ+nig+ñí, “Soyfné tñí nawíní n+r+rane seaur+yimfár+ní.” urfagí awa wen+ñf nero ñweañáná ²¹ sfá

Xeroto xwiyfá imixínfa nání ráriñfyi parimóána o mǎxǎ ináyowa yínarigfápi okiyfá ninimáná xegfǎ siá íkwianwǎ seáyǎ e imixíninñnamǎ nññwearǎ xwiyfá rǎrimǎ wiaríná ²² áamá awí eánigfáyǎ rǎaiwá nǎriro re rayigfawixínǎ, “Xwiyfá apǎ áamá woyá mirǎnarínǎ. Apǎ aññnamǎ dánfǎ ñwǎfá imónññfǎ woyánññfǎ rǎnarínǎ.” rayaríná re enññinǎ. ²³ Ayfǎ urarigfápi nání xewanñño pǎrfǎ nǎrakínǎri “Gorǎxomǎni seáyǎ e numerǎ rǎpoyǎ.” murǎpa éagǎ nání Gorǎxoyá aññnajfǎ wo rǎnññfǎ wíáná agwǎ ayññwǎ noríná pǎyfǎ omonññinǎ.

²⁴ E nerǎ aǎ xwiyfá Ámináoyá surǎmá mimónǎ sǎnǎ nǎriǎga nurǎ nání áamá obaxǎ nǎkumǎxǎga ugǎfawixínǎ.

²⁵ Banabaso tǎnǎ Soro tǎnǎ awaúmǎ ñigwǎ rǎpǎ negǎ nǎriǎfmeá imónigfá Jerusaremǎ ñweagfáyo mǎnǎ wíisixínǎri wíowarigfápi rǎxa ñyárǎmáná Jonǎ Makomǎ ñwirǎmeámǎ Jerusaremǎ pǎnǎ ñwiárǎmǎ ámǎ Adiokǎ nání yigǎfawixínǎ.

13

Banabasomǎ tǎnǎ Soromǎ tǎnǎ wáf urǎmepǎsǎfǎ nání nǎriǎpearo urowarigfá nánírǎni.

¹ Jisasoyá siyikǎ imónigfá Adiokǎyo ñweáyǎ wigǎ wa wáfá rókiamoarigfá imóniro wa uréwapǎyarigfá imóniro egǎfáwa rowarínǎ. Wo Banabasorínǎ. Ámǎ wo Simiono xegǎ yoǎ bǎ Naijeroyǎ wǎriǎgǎforínǎ. Ámǎ wo Sairini dánfǎ Rusiasorínǎ. Ámǎ wo Maneyeno —O gapǎmanǎ Xeroto tǎnǎ nemerǎnǎ xwé iwiaronñorínǎ. Ámǎ wo Sororínǎ. ² Ayfǎ awí neániro Ámináomǎ yayǎ ñwiro aiwá ñwǎfá ñweañáná kwíyǎ Gorǎxoyápi re urñññinǎ, “Banabaso tǎnǎ Soro tǎnǎ nionǎ awaú e éisixínǎri wéyo fǎ umǎrǎrññápi xǎxeni emepǎsǎfǎ nání nurǎpearo urowarǎpoyǎ.” uráná ³ ayfǎ aiwá ñwǎfá ñwearo Gorǎxomǎ xwiyfá rǎrimǎ wiro néfásáná awaúmǎ wé seáyǎ e ñwikwiárǎmáná urowarigfawixínǎ.

Banabaso tǎnǎ Soro tǎnǎ pǎriñwǎ Saipǎrasǎpimi dánǎ wáf urǎmegǎfǎ nánírǎni.

⁴ Awaúmǎ kwíyǎ Gorǎxoyápi urowarǎgǎ ñwerǎ añfǎ yoǎ Serusia rǎnññpimi dánǎ sipǎxǎ womǎ ñpǎxemoánǎri nññweámáná pǎriñwǎ Saipǎrasǎ rǎnññfyimi nání nuri ⁵ sipǎxo añfǎ yoǎ Saramisiyǎ rǎnññpimi iwiékǎnǎmeááná awaú sipǎxǎyo dánǎ nayoari Judayfá rotú añfǎ wí e wí e mǎrǎnññfyo dánǎ Gorǎxoyá xwiyfápi wáf nurǎmeríná Jonǎ Mako enǎ sanǎ nurǎpǎmerǎ ⁶ rǎxa pǎriñwǎ miwǎ midánǎ dánǎ midánǎ nání wáf nura neméǎsáná añfǎ yoǎ Peposiyǎ rǎnññpimi ñrémoro wǎnññgǎfawixínǎ. Ámá ayáǎ mǎkǎ ikinǎ wo —O Judayfǎ worínǎ. Mimónǎ wáfá rókiamoarññfǎ worínǎ. Xegǎ yoǎ Ba-Jisasoyǎ wǎriǎgǎforínǎ. ⁷ O tǎnǎ pǎropenisǎ apimi dánǎ pǎrimiáo —O xegǎ yoǎ Sejiasǎ Porasorínǎ. Dññfǎ neyǎrorǎ aumaúmǎ inññorínǎ. O tǎnǎ ñkumǎxínǎri ñweagǎfǎforínǎ. O añfǎ apimi ñweañagǎ Banabaso tǎnǎ Soro tǎnǎ sññwǎ e ñwǎnǎri wáf urǎmearǎnǎ pǎrimiáo xwiyfá Gorǎxo nání wáf rǎriǎgǎfǎ arǎfá owimǎnǎri awaúmǎ “Eínǎ.” urǎgǎ aǎ ⁸ ayáǎ mǎkǎ ikinño —Gǎrikǎyfǎ wigǎ pǎné tǎnǎ Erimiasoyǎ rǎnññorínǎ. O pǎrimiáo Jisasomǎ dññfǎ mǎwǎkwǎropa oenǎri awaúmǎ xegǎ dññfyo dánǎ pǎrfǎ rakímǎnǎri éagǎ aiwǎ ⁹ Soro —O xegǎ yoǎ bǎ Poroyǎ urǎgǎforínǎ. O kwíyǎ Gorǎxoyápi ayá wí sixǎ wínññagǎ nání ayáǎ mǎkǎ ikinñomǎ rǎxa sññwǎ agwǎ ñwǎnǎri ¹⁰ mǎxǎ re urñññinǎ, “Oboyá ñiaǎwǎnññfǎ imónññfǎ roxínǎ, áamá wé rónññfǎ yarǎgǎ gǎyfǎ gǎyo pǎrfǎ urakímǎnǎri yarññoxǎrínǎ. Arǎkǎ yapǎ wíwapǎyirǎ fǎwǎ urǎpǎri néra warññoxǎrínǎ. Ámináo nání nepaxññfǎ rǎnññpǎ joxǎ añññfǎ minǎ yapǎnǎ imorǎréinǎ?” nurǎri ¹¹ re urñññinǎ, “Agwǎ nionǎ re rǎrǎrññinǎ, ‘Ámináo rǎxa dññfǎ rǎkǎkayóagǎ nání joxǎ sññwǎ ñsupǎrǎri sǎfá obaxǎ wíyo sogwǎ sññwǎ

winirfámani.’ rirariḡini.” urána re enḡini. Agwáf wáfaniḡ uráiri sáf uyinariri éagí nání “Ámá go go wéyo fá ninixiri óf síwá ninirfenḡoi?” niyaiwiri ámá nání páf emenḡini. ¹² E éagí piriimiáo siḡwáf niwiniri Jisasomi diḡ wíkwíronḡini. E nerí Ámínáo nání uréwapiyarigfípi nání ududf niwiga unḡini.

Banabaso tḡni Soro tḡni Pisidia piropenisfyo nání nuri Adiokfyo wáf urimegfí nánirini.

¹³ Poro tḡni níkumixiniri emearigfíwaú tḡni Peposi pḡni niwiárimí nuro sipxí womi niþixemoániro niḡweámáná nuro Pabiria piropenisfyo aḡí xegí yoí Pega rinḡipimi iwiékḡimeááná nayoaro e dání Joni Mako awaúmi pḡni niwiárimí ámi xegí axí Jerusaremi nání úagí aiwi ¹⁴ Poro tḡni Banabaso tḡni awaú Pega nimúrori Pisidia piropenisfyo aḡí xegí yoí Adiokfi rinḡipimi níremori Sabarfáyo Judayfya rotú aḡfyo niþáwiri éf ḡweaḡáná ¹⁵ ḡwáf ikaxí eánḡipimi bi fá roro wáf rókiamoagfáwa eagfapimi bi fá roro niyárimáná rotú aḡí iwámi mewegfáwa ámá womi awaú éf ḡweagfíe nání nurowáiro re urigfawixini, “Re urei, ‘Negí nírixímeá imónigfíwagwí, awagwí xwiyfá enḡ ríremixí neaipaxí bi enḡányí, anani nearfipi.’ urei.” urowáraná o nurí awaúmi axípi e urána ¹⁶ Poro niwiápnimeari wé ówanḡ nuyimáná re urḡiniḡini, “Gf Isireriyfne tḡni émayí Gorixomi wáf niwiro nání nene tḡni nawini awí neánirane Gorixomi yayí wiarḡwáyfne tḡni arfá nípoyi. ¹⁷ Nwáf Isirereneýa arfowéyí uxídagfo, o enḡiná negí arfowami neýrori ayí aḡí midánfýf nimóniro Isipiyí aḡfyo ḡweaḡáná oyá diḡ tḡni sayá nimóga numáná enḡáná o enḡ síxí neániri emimí niwíwapiya unḡipimi dání aḡí ayo dání niwirimeámi biḡiniḡini. ¹⁸ Niwirimeámi báná ayí ámá diḡ meañe nemeróná xwiogwí 40 pwearfna o ayá nurimixiri wé fá numixeánfisaná ¹⁹ Kenanfy aḡfyo ámá gwí wirí wirí wé wáfumi dánḡ waú apimi xwirfá níxeri xwáf wigí ḡweagfápi nurápiri negí arfowami miní winḡiniḡini. Api niþini yarfna xwiogwí 450 pwenḡiniḡini. ²⁰ Gorixo e niwífisaná oyá diḡ tḡni ámá wa aníwá nimónayiro wáf rókiamoagfí Samueroyi rinḡo tḡḡiná nání niḡweága nibfásaná ²¹ negí arfowa Gorixomi re urigfawixini, ‘Míxí ináyí neameḡweani nání neaimónarini.’ urána o Kisomi xewaxo, Soromi —O xiáwo íriḡo Bejimanoyáorini. Omi míxí ináyí nání urípeááná o numeḡwearfna xwiogwí ámi 40 pwenḡiniḡini. ²² Gorixo omi surfma nimixiri ámi Depito xamḡo míxí ináyí nimóniri oudenḡweaniri imixḡo nání woákfkí nerí re nearḡiniḡini, ‘Jesioni xewaxo Depito ámá nioni diḡ unḡwiráripaxí wo imónḡagí winḡáorini. Nioni nimónarḡfí niþini xixeni enforini.’ nearḡiniḡini. ²³ O ‘Depitoyá fwiárfawéyí wo Isireriyoyeáyí uyimixemeanfa nání oimiximini.’ niyaiwiri negí arfowami sfmmanḡfyo dání urḡipa xixeni nerí ámá Jisasoyi rinḡo imixḡirini. ²⁴ O sini ámayo piaumimí miwinḡáná Jono xámi Isireriyoyeáyí nioní wáf nemeri ‘Segí fwf yarigfápi rfwfmini mamóáná wayí seameaimfni.’ nurimeri ²⁵ ríxa Gorixo e éwinḡiniri wimixiyḡpí yoparfpi urimfaniri nerfna re rayḡirini, ‘Seyfne nioni nání “Gorini.” yaiwiarḡoi? Seyfne wenḡf nerí niḡweagfonimani. E nerí aí arfá nípoyi. Ámá nioniyá rfwfyo binfo nioni aga seáyí e nimúronḡo enḡi nání xegí síkwí sú gwí wíkwéaipaxí mimónḡini.’ rayḡirini.

²⁶ Gf nírixímeá imónigfáyfne, Ebirfamoyá fwiárfawéyfne tḡni émá Gorixomi wáf niwiro nání ayí tḡni re awí eánigfáyfne tḡni rípi osearimini. Xwiyfá ámayo yeáyí uyimixemeapaxo nánípi nineneni arfá wiani nání

Gorixo ríxa urowárenapinirini. ²⁷ Ámá Jerusaremi ηweagfáyí tñni wigf mebá nimóniro umenweagfáwa tñni omi ayf orfaniri mí mīwómixipa ero eníná dání wáf rókiamoagfáwa o nání níriri rfwamijf eagfápi —Apí Sabarfá ayf ayo dání fá roarigfápirini. Apí mfkf nání dñj mīmó surf má fá nīro nání ‘Ayf o nání rfa rinini?’ mīyaiwipa ero néfasána wáf rókiamoagfá awa nīro eagfápi tñni xixeni omi wikarigfawixini. Wáf rókiamoagfá awa nīro eagfápi tñni xixeni nīwikariróná ‘Sipioxirini.’ nūro xwiyfá umeárigfawixini. ²⁸ E nemowa nīmeámi nūro omi xwiyfá numeariri pkipaxf imónijf bī nání páf nīmeginiri aiwī gapimanf Pairatomf ‘Pīkoī.’ urigfawixini. ²⁹ Omi nīpīkiróná wáf rókiamoagfáwa o nání nīro eagfá nīpini xixeni nīwimáná enáná wa yoxáf pámi dání nīyoámi nīwepnīro xwáripáyo weyáragfá aiwī re eniniginí. ³⁰ Gorixoyá dñj tñni xwáripáyo dání ámi wiápnīmeaniniginí. ³¹ Nīwiápnīmeámáná sfá ayá wí ámá Gariri pīropenīsyó dání o tñni nawín Jerusaremi nání bigfáyo sñjání wimónayiniginí. Ayínání sñjání wimónayinijf negf Isīreriyf imónijfyo áwanf urimepīri nání imónigfáyirini. ³²⁻³³ Yawawi eni xwiyfá yayf seainpaxf rīpī searanīrai nīyaiwimi barīnwi. Gorixo negf arfowami sfmīmanjyo dání nūrirfná ‘Nīseaimfáriní.’ urinīpī Jisaso xfóyá dñj tñni wiápnīmeanīpimi dání awayá fwiárfawene ríxa xixeni apī, xfo urinīpī neainīrini. Xwiyfá Bīkwf Samīyo soñf biaúyī rininīpimi nīriniri eánijf rīpī, ‘Joxī Gorixonīyá íwoxirini. Agwi nionī simīxáná imónīoxirini.’ Xwiyfá e nīriniri eánijfpi eni xixeni imóninīrini. ³⁴ Nene dñj re yaiwianf wá nání ‘O Gorixoyá dñj tñni wiápnīmeáf yf nání ámi nīperi wí pīyf epaxf menini.’ yaiwianf wá nání Bīkwfyo nīriniri eánijfpa Gorixo re urinīrini, ‘Depitomi sfmīmanjyo dání nūrirfná “Ayá nīrimīxiri píránijf siimfáriní.” urināpī joxī eni axfpi nīsiimfáriní.’ urinīrini. ³⁵ Ayínání o nání Bīkwf Samīyo soñf ámi bīmī Depito re rīnīrini, ‘Gorixoxī ámá e wīwiniginiri urinīpī anījf minī xfdarīño joxī xwáripáyo dání xe pīyf oeniri sñjwí winīrfá menini.’ rīnīrini. ³⁶ Depito imóninīpī nání nene nījfáriní. O Gorixo e éwiniginiri wimónarinīpī néra nūsáná péáná negf arfowa xwáf weyárininīyo weyáraná pīyf eniniginí. ³⁷ E neri aí ámá Gorixoyá dñj tñni wiápnīmeanīño wí pīyf meniniginí. ³⁸ Ayínání gī nīrixīmeá imónigfáyfné, yawawi seararīgwfīpī nání xixeni nījfá re imónīpoyī. Jisaso enīpimi dání Gorixo negf fwí yarīnīwápi yokwarīmī neaiipaxf rini. ³⁹ fwí yarīnīwá nīwí ikaxf Moseso nīriri eanīpī xfdarīnīwápi dání yokwarīmī neaiipaxf mīmóninīpī Jisasomi dñj wīkwf rówá gene gene xegf xewaxo neainīpimi dání ananī yokwarīmī neaiiri gwīnījf neajinīpī neaikweawárirī epaxf rini. ⁴⁰⁻⁴¹ Ayínání wáf rókiamoagfáwa nīro eagfá rīpī xixeni seaimóniniginiri wáyf nīseainiri dñj mófrixini, ‘Gorixo rīnīpimi ikayfwí umeararīgáf yfné, xámi sñjwí nīwinīro ududf nemáná anīnīrixini. Ayf rīpī nání seararīnī. Nionī seyfné tñjíná yarīnāpī ámá wa áwanf searāgfa aiwī seyfné agwi aí ná rfwīyo aí bī “Neparini.” yaiwīpīrfá menini.’ xwiyfá apī wáf rókiamoagfáwa nīro eagfápi xixeni seaimóniniginiri wáyf nīseainiri dñj mófrixini.” uriniginini.

⁴² Poro tñni Banabaso tñni e nura numowáú peyearfná ámá arfá wífáyf rīxījf re urayigfawixini, “Awagwí ámi Sabarfá wfómi dání xwiyfá agwi neararīgīpī axfpi ananī nearéwapīyipīsfīrani?” urayigfawixini. ⁴³ E nemáná ríxa rotú añf tñj e pñni nīwīarīmi ami ami numiamoróná Judayf obaxf wí tñni émáyf Gorixomi wáyf nīwīro nání Judayfnījf imónigfáyf wí tñni Poromi tñni Banabasomi tñni nūmī warīnāgfa awáú ámi nura nūriná enī rīrēmīxī nīwīri re urīgfsixini, “Seyfné Gorixo wá nīneawianiri

neaiñpí íá nixiriro ñweáfrixini.” urigfisixini.

⁴⁴ Sabarfá wo rixa parimóaná áamá añf apimi ñweáyf nápi xwiýfá Gorixoyápi arfá wianiro nání awí eánigfá aí ⁴⁵ áamá ayá wí awaú rarigfípi arfá wianiro nání epfroyf yarñagfá Judayf siñwí e nñwiniro sipí dñf bñ onimiápi mñwiaiwí ayá wí nñwiaiwiro nání Poro uréwapiyarñpí pñrípñf ero ikayf wñ umeariro egfawixini. ⁴⁶ E yarñagfá aí Poro tñni Banabaso tñni ayá igigf bñ mñwinf re urigfisixini, “Yawawi aga xwiýfá rípi yegf Judayfné nñseamúrorai émáyo xámi urípaxf menagf nání seyfné xámi seararñwii. E nerí aí xwiýfá rípi arfá mñyeaf aríkwfkwf neróna seyfné áwanf réññf nñyeariro yarñoi, ‘Dñf nñyimñf imónñpí meapaxf imónigfáyf tñni xixeni mimónñwini.’ Áwanf éññf nñyeariro yarñagfá nání agwi yawawi seyfné pñni nñseawiármi émáyo uréwapiyarñrai warñwii. ⁴⁷ Ayf rípi nánrini. Ámínáo sekaxf nearñf rípi ñwí ikaxf eánñfyo re eánni, ‘Gorixoní joxí émáyo uyfwnñf wfá wókímñf ná nání rñwirárñf. Joxí nioní nání urírfápimi dání áamá xwfá nñrimñi gñmi ñweagfáyo yeáyf uyimñxemeámfa nání e oimónrñ rñrowárñf.’ Gorixo e nñnearrñná yawawi nání enññf rñf enagf nání émáyo urañrai warñwii.” urigfisixini. ⁴⁸ E urarñagfí émáyf arfá nñwiróna dñf nífá nñwinrñ xwiýfá Ámínáoypí nañf e rñnarñagf nání re rñnigfawixini, “Apí seáyf e imónni.” nñrñro áamá Gorixo dñf eyíroárñf yf dñf wíkwfrogfawixini.

⁴⁹ Xwiýfá Ámínáoypí añf apí tñf e nñmñni rñnárñmearñná ⁵⁰ Judayf re egfawixini. Apíxf seáyf e imónigfá ayf tñni rotú ñweaarigfíwámi tñni añf apimi seáyf e nñmónro menweagfáwami tñni sfmíríf wíagfá ayf Poromí tñni Banabasomí tñni sipí nñwikárro wigf tñf e dání mñxf xfdowárñfawixini. ⁵¹ Wigf tñf e dání mñxf xfdowárñagfá awaú “Nene sipíni wikárarñwaénerñf?” oyaiwinfpoyñrñ egf síkwfyo xwfá síkf xénñpí pñf wiaíkímñ nñyármi añf yof Aikoniamiyf rñññpimi nání ugfisixini. ⁵² E nerí aí añf apimi dání Jisasomí dñf nñwikwñro uxfdarñgáyf yayf bñ onimiápi mñwinf yayf seáyfmi dání niga uro kwíyf Gorixoyápi ayá wí síxf wñññpimi dání enñf neága uro néra wagfárni.

14

Poro tñni Banabaso tñni Aikoniamí dání egfí nánrini.

¹ Awaú xámi egfípa Aikoniamíyo nñremómáná Judayfya rotú añfyo nñpáwiri nurñríná píranñf reñwñpearñagfí nání áamá xwé ayá wí, Judayf tñni Gñrikíyf tñni áamá gwí apiaú dñf wíkwfrogfawixini. ² E nerí aiwí Judayf arfá nñwiro dñf mñwikwñropa éfáyf Gñrikíyf áamá Jisasomí dñf wíkwñroarñgáyf sfmí tñni owípoyñrñ sfmíríf nñwiro yarñagfá nání ³ awaú e ayá wí nññwearíná “Ámá tñf wí mñxf nñyeaipaxf aí Ámínáo anani yeamenñoi.” nñyaiwiri ayá igigf bñ mñwinf sa nñra ugfisixini. E yarfná Ámínáo “Awaú neararñgípi nepa rñá neararññf?” owípimónfpoyñrñ gí dñfyo dání xe nurñri emímí tñni ayá rñwamónñpaxf imónñpí tñni owíwapñyípiyñrñ enñf síxf nñweámñxa uñññgini. ⁴ E nerí aí áamá añf apimi ñweagfáyf dñf bñ biaú nixiriro wí Judayf, dñf mñwikwñroarñgáyf tñni kumñxñro wí wáf wurimeiarigfíwá tñni kumñxñro neróna re enññgini. ⁵ Gñrikíyf wí tñni Judayf wí wigf seáyf e nñmónro umenweagfáyf tñni ayf nñwiápnñmearo “Awaúmí sipí nñwikárñrane sfñá tñni opñkianeyí.” nñrñro yarfná ⁶ e owianeyñro yarñgápi nání awaú nñjñá nñmónrñ nání Raikonía pñropenñfyo añf sfmí biaú xegf yof Risñtrápimi tñni Debipimi tñni nání

éf uri anj m̄d̄m̄d̄áni ikw̄rón̄n̄p̄iam̄ eni nán̄i éf uri neri ⁷ anj̄ ayo dán̄i xw̄iyfá yayf̄ neainar̄n̄p̄i wáf ur̄imegf̄isix̄ini.

Poró t̄ni Banabaso t̄ni Ris̄it̄rapimi dán̄i egf̄ip̄i nán̄ir̄ini.

⁸ Awaú anj̄ yoí Ris̄it̄irai r̄in̄n̄p̄imi emear̄ná áamá e dán̄j̄ wo —O x̄iná agw̄íyo dán̄i s̄kw̄f̄ ikf̄ enj̄ x̄ir̄n̄or̄ini. Xegf̄ s̄kw̄íyo enj̄ b̄i meán̄n̄aḡi nán̄i o b̄i on̄miáp̄i irú n̄p̄m̄x̄ir̄i anj̄ yagomani. O éf n̄n̄weari ⁹ Poró urar̄n̄p̄i arf̄a wiar̄ná re en̄n̄iḡini. Poró s̄n̄w̄f̄ agw̄f̄ n̄w̄in̄ár̄ir̄iná w̄in̄f̄ȳf̄ w̄in̄n̄iḡini. Xegf̄ s̄kw̄f̄ s̄p̄i enj̄ȳf̄ nanj̄f̄ wim̄x̄ini nán̄i Jisasom̄i d̄n̄j̄f̄ w̄ikw̄roar̄n̄aḡi n̄w̄in̄ir̄i ¹⁰ ím̄f̄ t̄n̄i n̄ir̄ir̄i “N̄wiáp̄n̄imeari d̄ix̄f̄ s̄kw̄f̄ t̄n̄i p̄ir̄án̄j̄f̄ éf̄ rot̄.” urán̄a re en̄n̄iḡini. Úrap̄i éf̄ n̄roamori anj̄ en̄n̄iḡini. ¹¹ Poroyá manj̄yo dán̄i éf̄ n̄roamori anj̄ yar̄n̄aḡi áamá e ep̄royf̄ egf̄áyf̄ s̄n̄w̄f̄ ap̄i n̄w̄in̄ro xw̄iyfá n̄im̄feyoaro n̄ir̄ón̄a wigf̄ Raikoniyaf̄ p̄ín̄é t̄n̄i re r̄igf̄awix̄ini, “Negf̄ n̄w̄fá anj̄nam̄i n̄weagf̄áwa r̄ixa áamá n̄imón̄ro nene t̄n̄j̄f̄ e nán̄i riwaú weap̄f̄i.” n̄ir̄iro ¹² “Banabaso, o negf̄ n̄w̄fáo Susoyf̄ w̄ir̄in̄or̄ini.” r̄iro Poró xw̄iyfá yanj̄f̄ umeaiar̄n̄o en̄aḡi nán̄i “O negf̄ n̄w̄fáo Xemisoyf̄ w̄ir̄in̄or̄ini.” r̄iro nerón̄a ¹³ Susoyf̄ w̄ir̄in̄o —O nán̄i anj̄ r̄id̄iyowá yar̄igf̄iwá anj̄ apim̄i ák̄n̄áyo b̄far̄iwámi dán̄i um̄r̄iyin̄or̄ini. Oyá apax̄p̄án̄j̄f̄ imón̄n̄o urf̄a iw̄f̄ yeyf̄ in̄n̄j̄f̄ b̄i n̄im̄ax̄ir̄im̄i bur̄imákau ox̄f̄ wo t̄n̄i n̄im̄era n̄ib̄ir̄i ák̄n̄á íw̄i e éf̄ n̄rómán̄a áamá e ep̄royf̄ egf̄áyf̄ t̄n̄i “Awaú nán̄i r̄id̄iyowá owianeyf̄.” n̄iwimón̄ro e wian̄ro yar̄f̄ná ¹⁴ wáf wurimeiarigf̄iwaú, Banabaso t̄n̄i Poró t̄n̄i ayf̄ “Awaú nán̄i e owianeyf̄.” r̄inar̄n̄aḡf̄a arf̄a n̄iwiri re egf̄isix̄ini. Ayf̄ “Nene wian̄r̄i yar̄n̄wápi awaú aga m̄wimón̄ar̄ini.” oyaiw̄ipoȳn̄ir̄i egf̄ iyfá naxeri áamá ep̄royf̄ egf̄e áw̄in̄im̄i anj̄n̄i nuri xw̄iyfá ím̄f̄ t̄n̄i n̄ira nuri ¹⁵ re ur̄igf̄isix̄ini, “Ámá t̄ȳné, pí nán̄i e yeaian̄ro yar̄n̄o? Yawawi eni seȳné imón̄igf̄ápa ámáwawir̄ini. Yawawi sa r̄ip̄i nán̄i yar̄n̄w̄i. Seȳné segf̄ n̄w̄fápi n̄ix̄d̄irón̄a surf̄má yar̄igf̄ápi p̄ín̄i n̄wiár̄im̄i Gor̄ixom̄i —N̄w̄fá nepa d̄n̄j̄f̄ t̄n̄o ayf̄ or̄ini. O anj̄na im̄x̄ir̄i xw̄fá im̄x̄ir̄i raw̄rawá im̄x̄ir̄i neri am̄p̄i n̄n̄i ayo yar̄n̄p̄i im̄x̄in̄or̄ini. Omi seȳné x̄d̄ip̄r̄i nán̄i yawawi xw̄iyfá yayf̄ seain̄pax̄f̄ r̄ip̄i wáf searar̄n̄w̄i. ¹⁶ Ámá gw̄f̄ w̄ir̄f̄ w̄ir̄i n̄n̄i aga en̄iná dán̄i n̄n̄weaxa bigf̄áyf̄ Gor̄ixo wigf̄ s̄w̄íyo xe ox̄d̄f̄poȳn̄ir̄i n̄w̄iga n̄ib̄ir̄i aiw̄i ¹⁷ xewan̄n̄o imón̄n̄p̄i nán̄i yumf̄i m̄iseain̄f̄ xegf̄ nanj̄f̄ n̄iseaiir̄n̄p̄imi dán̄i s̄wán̄n̄j̄f̄ n̄iseaiga b̄n̄j̄r̄ini. Segf̄ om̄n̄j̄f̄ ná wear̄n̄iná wenf̄a nán̄i oyá d̄n̄j̄f̄ t̄n̄i iniá eaenap̄r̄i aiwá p̄r̄ip̄r̄f̄ in̄ir̄i yar̄f̄ná seȳné n̄in̄ro yayf̄ n̄iga war̄igf̄ár̄ini. Aȳnán̄i o e n̄iseaiir̄n̄p̄imi dán̄i xewan̄n̄o imón̄n̄p̄i nán̄i s̄wán̄n̄j̄f̄ n̄iseaiga b̄n̄j̄r̄ini.” ¹⁸ Xw̄iyfá e nur̄ir̄i aiw̄i áamá ayf̄ arf̄k̄i “Awagw̄i nán̄i xe r̄id̄iyowá oépoȳn̄ir̄i s̄n̄w̄f̄ nean̄piȳf̄.” urar̄n̄aḡf̄a awaú an̄n̄j̄f̄ min̄f̄ p̄r̄f̄ urakian̄r̄i néfisán̄a en̄án̄a ayf̄ kikiáf̄ egf̄awix̄ini.

Poromi s̄n̄j̄á nearo t̄igf̄á nán̄ir̄ini.

¹⁹ Judayf̄ wí Adioki dán̄i b̄iro Aikoniam̄i dán̄i b̄iro nero áamá obax̄f̄ e n̄weagf̄áyo d̄n̄j̄f̄ uk̄in̄im̄ixán̄a “Porom̄i s̄p̄i e owikár̄aneyf̄.” wimón̄ar̄n̄p̄i n̄ix̄d̄iro re egf̄awix̄ini. Om̄i s̄n̄j̄á t̄n̄i nearo “R̄ixa p̄ȳf̄r̄an̄i?” n̄ȳaiwiro anj̄ apim̄i dán̄i nírop̄em̄i n̄ipeyero e wár̄agf̄a aí ²⁰ áamá Jisasom̄i d̄n̄j̄f̄ n̄w̄ikw̄rooro x̄dar̄igf̄áyf̄ p̄yo weje m̄d̄m̄d̄áni r̄owapán̄a re en̄n̄iḡini. O ám̄i wiáp̄n̄imean̄n̄iḡini. Ám̄i n̄wiáp̄n̄imeari anj̄ apim̄i nán̄i nuri sá weño w̄fápi t̄n̄i Banabaso t̄n̄i anj̄ yoí Debi r̄in̄n̄p̄imi nán̄i nuri ²¹ anj̄ apim̄i dán̄i xw̄iyfá yayf̄ neainar̄n̄p̄i wáf nur̄imer̄f̄ná áamá obax̄f̄ Jisasom̄i d̄n̄j̄f̄ n̄w̄ikw̄rooro oux̄d̄f̄poȳn̄ir̄i n̄wim̄x̄ár̄im̄i ám̄i Ris̄it̄ira nán̄i nuri e eni nur̄ára múrori Aikoniam̄i e eni nur̄ára múrori Adioki e eni

nurára múrori neríná ²² awaú xámi nura púáná Jisasomi uxídigfáyí ení neáníro omí píní míwíarí aníhí miní xídípírífa nání ení rírémíxí níwíera nuri re urígísisixíní, “Xeaníhí ayá wí níneaímeáa numáná enáná Goríxoyá xwioxíyo páwianfwaríní.” nuríri ²³ áamá wa Jisasoyá síyikí imónígíáyo wípenweapíríáwa aní apí apimí níwúrífpeaária níweri xámi aiwá ñwáfá ñwiráriníri Goríxomí xwíyífa rírímí wiri néfisáná Ámínáo, wígí díní wíkwíroarígífo píraníhí oumeníníri wéyo níwimí ugísisixíní.

Poró t́ńi Banabaso t́ńi ámi egí axímíní ugí náníríní.

²⁴ E nemowaú Pisidia píropenísíyo áwínímí nípurí Pabiria píropenísíyo níréromí ²⁵ aní yoí Pega ríníhípímí xwíyífa Goríxoyapí nurára ní múrori aní yoí Ateria ríníhípímí nání níweri ²⁶ e dání sípíxí womí nípíxemoáníri níñweámáná nuri Adiokíyo nání nuri —E ayí awaú ríxa eméípi wáf emearíná Goríxo wá wianfápímí dání éfisixíníri omí wéyo níwíro wáfígeríní. E nání nuri ²⁷ nírérománá Jisasoyá síyikí imónígíáyo awí neaáriní amípí awaú nemeríná Goríxo enípi nání repíyí níwíera nuri Goríxo émáyí níkinímóníro díní oníkwírípoyíníri ówaníhíní wíkwíhínípi nání repíyí níwíri ²⁸ e nemowaú Jisasomí uxídarígífa aní apimí ñweáyí t́ńi nawíní sfá ayá wí e ñweagísisixíní.

15

Émá Jisasomí xídarígíáyo nání xwíyífa imíxígífa náníríní.

¹ Áamá wa Judia píropenísíyo dání níweapíro Adiokí nírérománá áamá Jisasomí díní níwíkwíroro nání wígí xexírímeá imónígíáyo nuréwapíyíro re urígíawixíní, “Seyíné Judayene t́ńi xíxeni imónípírí nání negí aríto Moseso rínípi iyí sfímí sfó mívákwinípa nerónáyí, Goríxo yeáyí seayímíxemeapaxí meníní.” urarínagífa ² Poró t́ńi Banabaso t́ńi xwíyífa sfímí t́ńi xímíxímí níniro xwíyífa ayá wí níriga níwíápínímearo néfasáná áamá e dání Jisasoyá síyikí imónígíáyo re rínígíawixíní, “Poró t́ńi Banabaso t́ńi negí wa t́ńi Jerusaremí nání nuro wáf wurimeiarígífa t́ńi áamá e dání Jisasoyá síyikí imónígíáyo wípenweagíáwa t́ńi nerímeánímáná ‘Iyí sfímí sfó wákwinípoyí.’ neararígífa rípi nání xwíyífa nímixiróná, ayí naníríní.” níriníro ³ uowáraúáná awa xwífa Pinisiayí ríníhípímí t́ńi Samaria píropenísíyo t́ńi nípuríná aní apí apimí Jisasomí díní níwíkwíroro nání xexírímeá imónígífa wíyoní wíyoní émáyí Goríxo t́fámíní kínímónígífapí nání e e áwaní nura ní múroróná yayí níwímóa ugíawixíní.

⁴ E nemowa ríxa Jerusaremí níréromo aní e dání Jisasoyá síyikí imónígíáyo t́ńi wígí wípenweagíáwa t́ńi wáf wurimeiarígífa t́ńi yayí wíemeááná Poró t́ńi Banabaso t́ńi awaú émáyí t́hí e emearíná Goríxo egí wéyo dání néra uní nípiní nání repíyí wíaríná re enínigíní. ⁵ Parisi imónígífa Jisasomí díní wíkwíroarígífa wa níwíápínímearo re rígfawixíní, “Émá Jisasomí díní wíkwíroarígíáyo negí iyí sfímí sfó wákwiníhíní wápi mepa epaxí wí mimóníní. Ayí ñwáf ikaxí negí aríto Moseso eanípímí míxídípa neríná, ‘Ayí ananíríní.’ urípaxí mimóníní. Ayo nuréwapíyírane ‘Apimí aníhí miní xídíríxíní.’ uríwanígíní.” rígfawixíní. ⁶ Ayínání wáf wurimeiarígífa t́ńi Jisasoyá síyikí imónígíáyo wípenweagíáwa t́ńi apí nání xwíyífa imíxaníro nání awí neáníro ⁷ ríxa xwíyífa ayá wí rírowiágí nínfásáná enáná Pitao níwíápínímearí re urínínigíní, “Gí nírixímeá imónígífoyíné, xámi dání émáyí xwíyífa yayí neainarínípi arífa wíro díní wíkwíroro epírífa nání soyínéyá wo iwamífo wáf uríwínígíníri

Gorixo eyíroŋo, ayf nioni enagi nání soyfne nijfáriní. ⁸ Nioni ayo wáf urimeáaná Gorixo —O ámayá xwioxíyo imóniŋfpi níní nání nijfá imóniŋoriní. O xegf kwíyípi nene neaiapiŋfpa axípi miní niwiríŋfipimí dání síwá réniŋf neaiŋfíriní. Émayf ení dŋf níníkwíroróná, ayf ananíríní. Síwá éniŋf neaiŋfíriní. ⁹ Judayene xegf bí neaiiri émayo xegf bí wiiri enfmani. Nene neaiŋfpa axípi ayf ení dŋf wíkwíroariŋagfa níwiniri yokwarimf wiŋfíriní. ¹⁰ Ayínání soyfne Gorixo wikf oneaóniri pí nání yariŋoi? Nwáf ikaxf Moseso eaŋfipimí dání saŋf negf arfowa anani nimeámi upaxf mimóniŋfpi —Api, ayf ŋwáf ikaxf negf arfowa oxídaneyiniróná níxídiŋpaxf mimóniŋfpiríní. Api pí nání émaf Jisasoni dŋf wíkwíroariŋfáyo wikwiáraníro yariŋoi? Soyfne Gorixo ayo miwikwiáriŋfpi wikwiáraníro neríŋfipimí dání Gorixo nene wikf oneaóniri yariŋoi. ¹¹ Nene dŋf wí re mímó, ‘Nwáf ikaxf eániŋfpi xídaríŋwápimí dání yeáyf neayimixemeapaxfíriní.’ wí mímó dŋf re neaiŋfíriní, ‘Áminá Jisaso émayo wá níwianírí ayo nání wayfá upeiŋfyo dání Gorixo yeáyf uyimixemeaaríŋfpa Judayene ení axípi e yeáyf neayimixemeaaríŋfíriní.’ Dŋf e neaiŋfíriní.” uríŋinígíni.

¹² Awí eániŋfáwa xwíyfá bí míf síni arfáni níwiro yarfna Banabaso tñni Poro tñni éf nírori xwíyfá nuriri emímí tñni ayá ríwamónipaxf imóniŋf tñni awaú émayf tñf e wáf urimearfna Gorixo egf wéyo dání wíwapiyíŋfpi nání repíyí níwiri ¹³ ríxa nírárimáná enána Jemiso níwiápnimeari re uríŋinígíni, “Gf nírixímeá imóniŋfíoyfne, xwíyfá nioniyá bí ení arfá nípoyí. ¹⁴ ‘Gorixo émayf nání wí dŋf mímóariní.’ yaiwiagwá aiwi xewaníŋo émayf wí nioniyá imónírxíní níwíeyíroríŋfipimí dání ámaf ayf nání moŋfpi iwamfó síwá neaiŋfíriní. Api nání Saimono ríxa repíyí neaiŋoi. ¹⁵ Agwí o nearíŋfpi, ayf wáf rókiamoagfáwa Depitoyá fwiárfawé nání níriro eagfá rípi tñni xixeni imóniní, ¹⁶ ‘Api nípiní nimónimáná enána Gorixoní ámi níbirí aŋf segf míxí ináyf Depitoyá píneamioagiwá ámi mífímfáriní. Aníwá xwírfá ikíxéníŋfpi ámi nímirírí síŋf imíximfáriní. ¹⁷ Ayf rípi nání e emfáriní. Judayf gwáf axírfí marfáí, ámaf gwáf wírf wírf níní Ámináoni tfámíní obfpoyníriní nání ámi api e mífímfáriní. Ayf émaf nioniyá imónírxíní wéyo fá umíriŋáyf nioni tfámíní obfpoyníriní ámi mífímfáriní. ¹⁸ Ámináoni xwíyfá rípi seyfne nijfá oimónípoyníriní enína dání searíŋáoni seararíŋiní.’ Xwíyfá wáf rókiamoagfáwa eagfá api tñni Saimoní nearíŋfpi tñni xixeni imóniní. ¹⁹ Ayínání dŋf nioniyá ení rípiríní. Émaf Gorixo tfámíní ukínimónariŋfáyo upupígf míwikáriŋpa oyaneyí. ²⁰ Nwáf ikaxf eániŋf nípiní nání miwikwiáriŋpa nemáná aí sa payf wí nearane re uríwanígíni, ‘Judayene xwírfá neainíŋpaxf imóniŋf rípi rípi mepa éfrixíní. Ámaf wí mimónf ŋwáf imóniŋfpi nání rídiyowá yariŋfápí minípa éfrixíní. Apíxí nímearfna sewíní mímeánípa éfrixíní. Nanwáf gwáf síŋwíyo xíráná ragf síni eníŋfpi minípa éfrixíní. Rakiwáf ení minípa éfrixíní.’ Apíní payf nearane uríwanígíni. ²¹ Ámaf enína dání néra níbiri nene ŋweaŋwá ríná ení Sabarfá ayf ayo aŋf api apimí ámaf wa ŋwáf ikaxf Moseso eaŋfipimí dání fá roro uréwapíyiro yariŋagfa nání émayf Judayene xwírfá neainaríŋfpi nání nijfá imóniŋoi. Ayínání ríwamíŋf apíní nearane e uríwanígíni.” uríŋinígíni.

Émayf nání payf nearo wiowaríŋfá náníriní.

22 Wáf wurimeiarigfáwa t́nɪ Jerusaremɪ d́nɪ Jisasoyá sɪyikɪ imónigfá ńnɪ t́nɪ wigɪ wipenweagfáwa t́nɪ enɪ dɪŋɪ ná bɪnɪ nɪxɪrɪro re rɪnigfawixɪnɪ,

“Negɪ wɪ Poro t́nɪ Banabaso t́nɪ payɪ nɪmaxɪrɪmɪ upɪrɪ nánɪ nɪrɪpearanénáyɪ nanɪrɪnɪ.” nɪrɪnɪro Judasomɪ —O xegɪ yoɪ ámɪ bɪ Basabasorɪnɪ. Omɪ t́nɪ ámɪ wo Sairasomɪ t́nɪ —Awaú Jisasomɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪrɪro nánɪ xexɪrɪmeá imónigfáyo seáyɪ e imónigfáwaurɪnɪ. Awaúmɪ nɪrɪpearo ²³ payɪ re nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪpɪ wɪowárɪgɪfawixɪnɪ, “Wáf wurimeiarɪŋwáone t́nɪ Jisasoyá sɪyikɪ imónigfáyo umenweanwáone t́nɪ nene segɪ sérɪxɪmeá imónɪŋwaéne seyɪné negɪ nɪrɪxɪmeá imónigfáyɪné nánɪ —Wiyɪné anɪ yoɪ Adiokɪyo ŋweagfáyɪné, wiyɪné Siria pɪropenɪsɪyo ŋweagfáyɪné, wiyɪné Sirisia pɪropenɪsɪyo ŋweagfáyɪnérɪnɪ. Seyɪné nánɪ payɪ rɪpɪ nearɪ wɪowárɪnɪparɪŋwɪnɪ. Seyɪné nɪyɪnénɪ yayɪ oseainɪnɪ. ²⁴ None rɪxa arɪá re wɪwárɪnɪ, ‘Negɪyɪ wɪ none “Soyɪné nuro e urɪpoyɪ.” murɪwámɪ ayɪ seyɪné t́e nánɪ nɪbɪro searɪwɪpɪyarɪnɪ dɪŋɪ rɪá seaxerɪ dɪŋɪ sɪmɪgwɪá seayɪnɪrɪ enɪrɪnɪ.’ arɪá e wɪwá enagɪ nánɪ ²⁵⁻²⁶ none rɪxa dɪŋɪ ná bɪnɪ t́nɪ nɪmónɪmáná ‘Ayɪ rɪpɪ neranéná nanɪrɪnɪ.’ neaimónɪrɪnɪ, ‘Ámá negɪ wamɪ nɪrɪpearane Banabasomɪ t́nɪ Soromɪ t́nɪ —Awaú nene dɪŋɪ sɪxɪ uyɪŋwáwaurɪnɪ. Negɪ Ámɪnɪ Jisasɪ Kiraiso nánɪ wáf nurɪmerɪnɪ yoɪ mayɪ nɪmónɪrɪ urɪmegfáwaurɪnɪ. Awaúmɪ t́nɪ negɪ wamɪ t́nɪ seyɪné t́ŋɪ e nánɪ nurowárɪnɪpɪrɪnɪ, ayɪ nanɪrɪnɪ.’ neaimónɪrɪnɪ. ²⁷ Ayɪnánɪ rɪwamɪŋɪ re eaarɪŋwápɪ Judaso t́nɪ Sairaso t́nɪ awaú manɪ t́nɪ enɪ ananɪ áwanɪ searɪsɪxɪnɪrɪ urowárɪnɪ. ²⁸ None xwɪyɪá nɪmɪxɪranéná kwɪyɪ Gorɪxoyáyo d́nɪ re rɪnɪwanɪgɪnɪ, ‘Ŋwɪ ikaxɪ ayá wɪ sanɪnɪŋɪ imónɪŋɪpɪ mɪwɪkwɪárɪpanɪ.’ rɪnɪwanɪgɪnɪ. Ŋwɪ ikaxɪ émáyɪné aga pɪnɪ mɪwɪárɪpaxɪ imónɪŋɪpɪ, ayɪ rɪpɪnɪrɪnɪ. ²⁹ Ámá wigɪ mɪmónɪ ŋwɪá imónɪŋɪpɪ nánɪ rɪdɪyowá yarɪgɪá pɪ mɪnɪpa éfɪrɪxɪnɪ. Rakiwɪ mɪnɪpa éfɪrɪxɪnɪ. Nanɪwɪ gwɪ sɪŋwɪyo xɪráná ragɪ sɪnɪ enagɪ nánɪ mɪnɪpa éfɪrɪxɪnɪ. Apɪxɪ nɪmearóná sewɪnɪ mɪmeánɪpa éfɪrɪxɪnɪ. Seyɪné nene rɪwá apɪnɪ e nerónáyɪ, ayɪ apánɪ yarɪŋoɪ. Negɪ xwɪyɪá apɪrɪnɪ.”

E nɪrɪro payɪ eagfawixɪnɪ. ³⁰ E nemowa mɪnɪ wɪowáráná awa payɪ nɪmeámɪ Adiokɪ nánɪ nɪwero nɪrémómáná ámá e d́nɪ Jisasoyá sɪyikɪ imónigfáyo awɪ neárɪmáná payɪ mɪnɪ wɪagfá ³¹ ayɪ íá nɪroróná xwɪyɪá enɪ rɪrémɪxɪ nɪwɪro eánɪŋagɪ nánɪ dɪŋɪ nɪfá winɪŋɪnɪgɪnɪ. ³² Dɪŋɪ nɪfá winarɪnɪ Judaso t́nɪ Sairaso t́nɪ awaú enɪ wɪá rókɪamoarɪgɪfáwá enagɪ nánɪ wigɪ xexɪrɪmeá imónigfáyo xwɪyɪá ayá wɪ bɪ t́nɪ enɪ rɪrémɪxɪ nɪwɪrɪ enɪ sɪxɪ nɪwɪmɪxɪrɪ egfɪsɪxɪnɪ. ³³ E nemowá sɪfá wɪ e nɪŋweagfɪsáná enáná awaúmɪ ámɪ wigɪ urowárɪgɪfáwa t́ŋɪ e nánɪ nurowárɪro yayɪ wɪowárɪagfá nánɪ xexɪrɪmeá imónigfá e ŋweagfáyo pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ kɪkɪfá néra ugfɪsɪxɪnɪ. ³⁴ [Jerusaremɪ nánɪ nuri aɪwɪ Sairaso “Adiokɪyo ámɪ bɪ t́nɪ nɪŋwearɪnɪ, nanɪ emɪnɪ.” yayɪwɪnɪgɪnɪ.] ³⁵ Awaú e éagɪ aɪ Poro t́nɪ Banabaso t́nɪ Adiokɪyo nɪŋwearɪ ámá obaxɪ wɪ t́nɪ nawɪnɪ xwɪyɪá Ámɪnáooyá pɪ wáf urɪmerɪ urɪwɪpɪyɪrɪ egfɪsɪxɪnɪ.

Poro t́nɪ Banabaso t́nɪ ewáramónigfá nánɪrɪnɪ.

³⁶ E nemowá rɪxa sɪfá wɪ múróáná Poro Banabasomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Yawawɪ ámɪ nurai anɪ apɪ apɪmɪ xwɪyɪá Ámɪnáooyá pɪ wáf nurɪmerá nɪnɪ ámá Jisasomɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪrɪro nánɪ yegɪ nɪrɪxɪmeá imónigfáyɪ arɪge rɪá

ηweaηo+n+r+i s+ηw+ owinimeaiyi.” urfagi ³⁷ Banabaso “Ayí anan+r+i+n+i.” niyaiwir+i “Jon+i Mako en+i yawawi tñ+i nawíni owaneyi.” wimónfagi aiwi ³⁸ Poro arfki re urar+ηagi nán+i, “Xám+i wáf ur+mean+rane nuranéná s+i+n+i nápi oyaney+n+r+i nán+i mú Pabiria piropenisfyo dán+i pñ+i niyeawiárim+i uño ámi yawawi tñ+i nawíni niwir+meám+i mupa oyaiyi.” urar+ηagi nán+i ³⁹ m+x+ n+r+nowieánfísáná apim+i dán+i newáramón+r+i Banabaso Jon+i Makom+i niwir+meám+i nuri sip+x+ wom+i n+pi+xemoán+r+i niηweari pi+r+ηw+ Saip+rasiyi r+n+ηf+pimi nán+i ugfisix+i. ⁴⁰ E nán+i úagfi aí Poro Sairasom+i nimeari xex+r+meá imónigfáy+ awaú wáf emearfná Ám+náo wá niwian+r+i uméwinig+n+i om+i wéyo m+n+i wíáná e dán+i pñ+i niwiárim+i nuri ⁴¹ Siria piropenisfyo tñ+i Sirisia piropenisfyo tñ+i áw+n+i e nuri aηf+ ap+i apim+i n+rémómáná ámá Jisasoyá siyikf+ imónigfá wíy+ wíyo nuréwapiya nuríná enf+ six+ wím+x+gfisix+i.

16

Poro Timotiom+i niwir+meám+i uηf+ nán+r+i+n+i.

¹ Poro aηf+ Debiyi r+n+ηf+pimi n+rémor+i ámi nuri Risit+r+i r+n+ηf+pimi n+rémorfná win+η+nig+i. Ámá Jisasom+i x+dar+gfáy+ wo —O xegf+ yo+f Timotior+i. X+nái Jisasom+i d+ηf+ w+kw+roar+ηf+ wír+i. Í Judayf+ eηagf+ aí om+i xano G+r+i+k+i+yf+r+i. ² Ámá Risit+r+i ηweáyf+ tñ+i Aikoniam+i ηweáyf+ tñ+i Jisasom+i d+ηf+ niw+kw+roro nán+i xex+xex+r+meá imónigfáy+ Timotio nán+i “Ámá naηf+ wor+i.” rar+gf+or+i. ³ O nán+i Poro “Yawawi tñ+i nawíni omeaneyi.” niwimón+r+i nán+i om+i nimeari iyf+ s+m+ sfo wákw+winig+i. Ayf+ r+i+p+i nán+i e eη+nig+i. Judayf+ ar+wám+dán+i ηweagfáyf+ nñ+i o xegf+ xano G+r+i+k+i+yf+ eηagf+ nán+i xfo iyf+ s+m+ sfo m+wákw+win+ηf+p+i nán+i n+ηfá e imónigfá eηagf+ nán+i Poro negf+ Judayo wáf ur+mearf+ná om+i arfá m+wipa ep+r+x+i+n+i iyf+ s+m+ sfo wákw+winig+i.

⁴ Aηf+ ap+i apim+i nurára nimúroróná xwiyfá wáf wurimeaiarigfáwa tñ+i Jerusarem+yo Jisasoyá siyikf+ imónigfáyo wipen+weagfáwa tñ+i awa xwiyfá nim+x+róná r+nárigfá r+i+p+i, “Negf+ ηw+ ikaxf+ eán+ηf+ r+i+pim+i émá Jisasom+i d+ηf+ niw+kw+roro nán+i negf+ n+r+x+meá imónigfáy+ ogámf+ mepaxf+ imón+i. Apim+i n+x+d+róná apán+r+i.” e r+nárigfáp+i nán+i áwanf+ nurára múroar+ηagfá nán+i ⁵ aηf+ ap+i apim+i ámá Jisasoyá siyikf+ imónigfáyf+ d+ηf+ w+kw+roar+igfáp+i enf+ neán+ro xaíw+ fá n+x+r+ro nán+i sfá ayf+ ayo ámá ámi wí Jisasom+i d+ηf+ niw+kw+roro wín+yf+ tñ+i kum+x+nagfár+i.

Poro Tirowas+yo niηwearfná or+ηá win+ηf+p+i nán+r+i+n+i.

⁶ E nemowa piropenisf+ biaú P+r+igia tñ+i Garesia tñ+i r+n+ηf+piau tñ+i m+n+i warfná kwíyf+ Gor+xoyápi xe Esia piropenisfyo nán+i nuro ámá e ηweagfáyo xwiyfá yayf+ win+paxf+p+i wáf ur+imé+r+x+i+n+i s+ηw+ m+w+n+ urakiowár+η+nig+i. ⁷ Awa ámi wím+i nán+i n+k+n+món+ro nuro r+xa Maisia piropenisfyo n+rémómáná Bitinia piropenisfyo nán+i owaney+n+r+i yarfná ámi kwíyf+ Jisasoyápi xe oupoy+n+r+i s+ηw+ m+w+n+ urakiowár+η+nig+i. ⁸ Awa Maisia piropenisfyo nimúro aηf+ Tirowas+y+i r+n+ηf+pimi nán+i niwero ⁹ n+rémómáná sfá ayim+i ár+wiyim+i Poro sá wenáná or+ηá winf+yf+ win+η+nig+i. Ámá Masedonia piropenisfyo d+ηf+ wo éf+ n+ror+i waunf+ r+x+ηf+ “Joxi Masedonia re nán+i n+bi+r+i ar+rá neai.” urar+ηagf+ or+ηá e niw+n+i nán+i ¹⁰ none (r+wam+ηf+ r+i+p+i eanón+i tñ+i) re yaiwinwanig+i, “Gor+xo r+xa ámá ayo e dán+i wáf our+imé+poy+n+r+i sfwá n+neair+i or+ηá rfa

neapárarini?” niyaiwirane Masedonia táfámini nání píyo waniréwini rí páfá neranéná sipixí wo e nání uminiri yarinqagi wininqwanigini.

Ridiaí níkinimóniri Jisasomi dinq wíkwíronq nánirini.

¹¹ E nemone sipixomi nipixemoánirane niqwearane anq Tírowasiyi riniqípimi dání pñni niwiárimni nurane pirinqwí Samotiresiyi riniqípimi tñq e nání nimeámi nurane nimúrorane sá weqwaone wáfápi tñni anq Niaporisiyi riniqípimi tñq e nání nimeámi nurane wiáf ni múrómáná ¹² e dání anq Piripaiyi riniqípimi —Anq Masedonia piropenisíyo ikwíroninq seáyi e imóninqyí, ayí bí Piripairini. Romiyí nibíro anq apimi dání anq nimíro qweagfápirini. Apimi none niremómáná sfá obaxí wí e niqwearane ¹³ Sabarfáyo “Ini qí wearinqú tñq e ámá Gorixomi xwiyfá ririmi wiarigferini.” niyaiwirane anq apimi nání ákinqá fwiyo niqyearane ini qí e wearinqí ú tñq e nání niwerane éf niqweámáná apixí e awí neáníro qweagfíwami xwiyfá yayí neainarinqipi uraríná ¹⁴ apixí wí —Í xeqí yoí Ridiaí rini. Anq Taiatairai riniqípimi dánqirini. Í rapirapí ayfá rinq nígwí xwé ronqipi nígwí xeni nání bí yarinqirini. Judayí mimóninqí aí Gorixomi wáyí niwiri nání yayí wiarinqí wí rini. Í xwiyfá Poro rarinqipi arfá niwiri Gorixo í xwiyfá api dinq íkwíropaxí oimóniri xwioxíyo píraninqí wimixáná í “Poro neararinqipi neparini.” niyaiwiri Jisasomi dinq wíkwíroninqigini. ¹⁵ Jisasomi dinq niwíkwírori ríxa wayí nimeari ámá xeqí aniwámi í tñni nawíni qweagfáyí eni wayí nimearo e nemáná í re nearinqiniginí, “Soyíne re niniawirónáyí, ‘Neparini. Ámináomi dinq wíkwíróf wí rini.’ niniawirónáyí, gí aniwámi nání nibíro anani sá wepiriréoi?” Aninq miní e nearayíagí nání í tñni uqwaniginí.

Poromi tñni Sairasomi tñni gwí anqyo qwirárigfá nánirini.

¹⁶ E nemone sfá wíyi Gorixomi xwiyfá ririmi wiarigfe nání warfna apixí wí —Í ámá wíyá xináininqí nimóniri ominq wiarinqirini. Imfó xixéroarinqipimi dání ámá siní majfá imóniqfápi áwanq urékweaarinqirini. Ámá imi xiáwowáninqí imóniqfáwa í ámayo áwanq urékweaarinqipimi dání nígwí xwé urápayarigfirini. Í none tñni óyimi óróf niranéná ¹⁷ í Poro tñni none númi nixaxídirí arfí ríaiwá re nira neaxídinqiniginí, “Ámá rowa Nwfá wíyo nimúrori aga seáyi émi imóninqomi xináiwáninqí nimóniro ominq wiarigfáwarini. Óf Nwfá e imóninqo nene yeáyi neayimixemeanfa nání ininqíyi nání wáf neararigfáwarini.” nira neaxídinqiniginí. ¹⁸ Ámi ámi sfá ayá wíyo axípi e nixaxídirfna e rayarinqagi nání Poro ríxa aninq bí onimiápi mwinipa yarinqagi nání níkinimóniri imfó imi xixéroarinqipimi mixí re urinqiniginí, “Jisasi Kiraisoyá enq éaninqíyo dání sekaxí re rirarinqini, ‘Apixí rími pñni niwiárimni ui.’ rirarinqini.” uráná re enqiniginí. Siní mé imfó api imi pñni niwiárimni uqiniginí. ¹⁹ Imi pñni niwiárimni úáná xanowáninqí imóniqfáwa re niyaiwiro, “Óf apixí rí áwanq rékweaarinqipimi dání nígwí meayarinqwáyi ríxa anipa imónigoí. Ámi bí siní meapaxí mimónini.” niyaiwiro Poromi tñni Sairasomi tñni fá nixero makerfá imixarigfe nání níropémi nuro gapimanowa siqwf anigfe dání xwirixí oumeaneyiníro nimeámi nuro ²⁰ awa tñq e niwáriro re uxekwímogfawixini, “Ámá Judayí rowaúyí ámá negí anq rípiimi qweagfáyo nearakiowáripaxí yarinqagí nání nene píraninqí minqweapaxí neaimónarini. ²¹ Siwf nene Romiyene imóninqagwi nání gapimanfyfnyá siqwfíyo dání anani fá xirirane xídirane epaxí wí mimóninqipi ámá rowaú wáf neararinqi.” uráná re enqiniginí.

22 Ámá e epíroyí egfáyí ení nīwiápínimearo awaúmi mīxí wianīro yarfná gapimanowa egí iyfá nupírīro porisí wami sekaxí re urígfawixini, “Soxí mépépoi.” uríagfa 23 iwaní rīpī rīpī nīmépeayimáná nīméra nuro gwí anfyō nīwárīróná gwí anfyō awí mearoarījomi re urígfawixini, “Joxí awaúmi éf mupaxí imónījī nīwirárarījwápī nījwirárīmáná píránījī awí mearórixini.” 24 Sekaxí e uráná awaúmi gwí anfyō nīmeámi nīpáwiri awawá ná ínīmi ikwírónījīpimi nánī nīmeámi nīpáwiri e nījwirárīrfná re enīnigini. Egí síkwí íkfá wárá wīnamī nīwíxīmori wárá wīna tīnī nīwakírīwīarīmáná rokīmí yárīnīnigini. 25 E wikárīagfa aī rīxa árīwegí imónījāná Poro tīnī Sairaso tīnī Gorīxomi xwīyfá rīrīmí wiri yayí umeanīri nánī sojī rīri yarījagfī ámá gwí anfyō nīweagfáyí arfá wiarfná re enīnigini. 26 Poboní xwíá aī tīnī yaiwīámí méáná gwí anjīwá nīmīrīrfná sījā piará xwíámī eapīnījīyí rīwómīnīmīnīrī nerfná re enīnigini. Gwí anjī ówanjī nīnī fkwīnowiri senfá ámayo yárīnījīyí nīnī íkweánowiri enīnigini. 27 Gwí anjīwámī awí mearoarījō sá wejē dánī nīwiápínīmeari wenījī éfyí wīnīnīnigini. Gwí anjī ówanjī fkwīnowījagī nīwīnīrī “Gwí nīweagfá nīnīyí rīxa éf úfawixini.” nīyairī ámá ayí éf úfá nánī gapimanowa nionī nīpīkipīrixinīrī xegí kirá nīmīxearī rīxa pīkīnīmīnīrī éfyí 28 Poro enjī tīnī rīfaiwá nurīrī re urīnīnigini, “Jīwanījoxī mīpīkīnīpanī. Gwí nīweanwáone nīnonenī sīnī riwone nīweanwīnī.” uríagi 29 o awí mearoarīgfá wīamī “Uyíwí nīmīxáromeaénapīpoi.” nura mīrī nīpáwiri wáyí wīnījagī enjī óf nīkárīga Poro tīnī Sairaso tīnī tīgfīe nīpīkīnīmeari 30 awaúmi nīmīxeámi nīpeyearī bīarīwámīnī nīrómáná re urīnīnigini, “Ápowagwí Gorīxo yeáyí nīyimīxemeanī nánī pí emīnī?” uríagi 31 awaú re urígfīsīxini, “Ámīná Jīasomī dījī wīkwíróáná Gorīxo yeáyí nīrīyimīxemeanījōf.” urígfīsīxini. 32 E nurīri omī tīnī ámá xegí anjīwámī nīweagfá nīyonī tīnī xwīyfá Ámīnáo nánīpī rīrīmí wīáná 33 sīnī árīwegí imónījagī aīwī o awaúmi “Eīnī.” nurīrī iwanjī mépéfáyō igfá nīweámáná re enīnigini. Wayí meari ámá xegí anjīwámī nīweagfáyí enī wayí mearo nemáná enáná 34 o awaúmi xegí anjīwámī nīmeáa nīpáwiri aīwá nīxerī mīnī nīwirfná xfo tīnī ámá xegí anjīwámī ínīmi nīweagfáyí tīnī “Rīxa Gorīxomī dījī wīkwírówaénerfanī?” nīyairī nánī yayí seáyīmī dánī néra ugíawixini.

35 Gapimanowa wíapī tīnī nīwiápínīmearo porisí wami awí mearoarījō tījī e nánī xwīyfá yanjī re wīowárīgfawixini, “Omī ‘Ámá awaúmi wárei.’ urípoi.” wīowárīagfa awa nuro uráná 36 o xwīyfá apī Poromī áwanjī nurīrī re urīnīnigini, “Gapimanowa nionī nánī xwīyfá yanjī re wīowárenapáoi, ‘Awaúmi owárīnī.’ wīowárenapīagfa nánī awagwí ananī nīwīapīri kīkīfá néra úpiyí.” uríagi aī 37 Poro re urīnīnigini, “Yawawī Romīyīwawī imónījagwī aī mīkfí wī mejagī aī gapimanowa, xwīrīxí nīyeamero ámá obaxí sījwí anīgīe dánī iwanjī yeamépero gwí anfyō yeawírārīro egfáwa ínīmi nīyeamīxearo yeawáranīro rīrarījōf? Oweoi, aga wī e yeapaxí mimónīnī. Wīwanījowā nībīro fīwīapīpiyī.’ yearáná peyearīwī.” uríagi 38 porisowa xwīyfá Poro urípī ámī nīmeáa nuro gapimanowamī repīyí nīwīro “Awaú Romīyí waurīnī.” uríagfa awa arfá nīwiróná wáyí nīkárīnīro 39 nuro awaúmi pīyīpīyí nurīro gwí anfyō dánī nīmīxearo nīwárīróná arfīkī wauní rīxījī re urayīgfawixini, “Awagwí anjī rīpīmī pīnī nīneawīarīmī nurfná ‘Ayí nanjīrīnī.’ neaimónarīnī.” urayarījagfa 40 awaú gwí anfyō dánī nīpeyearī anjī apīxí Rīdīaīyī rīnījīyāiwámī nánī nūrī nīpáwiri ámá Jīasomī dījī nīwīkwírōro nánī egí xexīrīmeá imónīgfáyí

tñni e nawíni nerimeániro xwiyfá ámi bi tñni enj rirémixí nñwiári mi ugfawixini.

17

Tesaronaika ηweáyf Poromi tñni Sairasomi tñni iwanjf weaniro egfá nánirini.

¹ E nemowa e dání nuro anj biaú Abiporisi tñni Aporonia tñni rñniñfpiáumi nímúroa nuro anj Tesaronaikei rñniñfpimi —Anj apimi Judayf wigf rotú anj wiwá mirñniñfpimiriñni. Apimi nñremómáná ² Poro xegf íníná yarñfpa e eni axfpi nerf Sabarfá wíyaú wíyimi Judayf wigf rotú anjfo awí neániro ηweañáná nñwímeari Bikwf Gorixoyáyo dání nureñwípéa nurfná ³ ayf re oyaiwípoyññri urayññigñni, “Bikwfyo dání api api nñriññri eániñagf nání ámá yeáyf neayimixemeanfa nání Gorixoyá dñj tñni arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyi rarññwáomi wa pikíáná rñññf o nñmeari xwáripáyo dání wiápnñmeañfpi apimi wí nñmúropaxf mimónñni.” oyaiwípoyññri mfkfpi nání uréwap+yiri mññf niróa uri nerfná re urayññigñni, “Ámá Jisasoyf rñññf ro, nioni wáf seararñjáo, o ayf ámá yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyi rarññwáorñni.” urayññigñni. ⁴ E nurñññfpiñni dání Judayf wíyo dñj ukññmíxíagf ayf dñj “Neparñni.” nñwipimónñri nání Jisasomi dñj nñwikwíroro Poro tñni Sairaso tñni nawíni nñkumixñniro Gñrikíyí Gorixomi wáyf nñwiro nání yayf umearigfáyf obaxf tñni anj apimi seáyf e nímónñro meñweagfáwayá apixf wíwa tñni eni dñj nñwikwíroro nání awaúmi nñkumixñnayiro yarfná ⁵ Judayf Jisasomi dñj mñwikwírófáwa awaúmi sipí dñj nñwíaiwiro nání nñwiápnñmearo re egfawixñni. Makerfá imíxarigfe dání ámá sipíyí wa Poromi tñni Sairasomi tñni wikf nñwónñro míxí wíprñi nání sñmfráxwíró nñwiemero ayf ríxa íkwíkwierf niga uro wikf nñwóga uro yarññagfá nñwññro nñwirimeámi anj apimi áwññmñ nñpuróná míxññi népímíxamóa nñpuro Poro tñni Sairaso tñni anj Jesonoyáiwámi rfa ηweañññro e nání nuro awaúmi ámá negf anj rñpimi ηweagfáyfyá sññwí anigfe dání xwírxí oumeaneyññro anj iwámi prf íkwieámí nera nñpáwiro ⁶ awaú nání pfá nñmegññro nání Jesonomi tñni Jisasomi dñj nñwikwíroro nání xexirfmeá imónigfá wami tñni fá nñxero anj apimi dñj gapñmanowa tññf e nání níropémi nuróná rfaiwá re nñra ugfawixñni, “Ámá anj xwfá nñmñni íkwíróñññyo ηweagfáyf wigf yarññgápi mé pñni owiárfpoyññri sipíni urekárarigfáwa ríxa nene eni nñnearekárñro yarññoi. ⁷ Awa Jesono numímññri xegf anjwámi nání nñpemeámi uñowarñni. Awa ηwf íkaxf negf míxí ináyf Sisao rññfpi nñwíaiñkiro xegf bi nera nuro re rarññgáwarñni, ‘Segf míxí ináyf Sisao, ayf surfmá míxí ináyorñni. Wo omi seáyf e wímónñño xegf yof Jisasorñni.’ rarññgáwarñni.” rfaiwá e nñra nuro ⁸ ámá e epfroyf egfáyf tñni anj apimi dñj gapñmanowa tñni ayf rfaiwá e rarññagfá arfá nñwiro sñmñ níróññro wikf nñwóga nñwiápnñmearo ⁹ gapñmanowa xwírxí numéfasáná Jesonowa ámi axfpi bi mepa oépoyññri nñgwí bi nurápnñro wárfgáwixñni.

Poró tñni Sairaso tñni Beriayo egfípi nánirini.

¹⁰ Sfá ayimi árñwíyimi Jisasomi dñj nñwikwíroro nání xexirfmeá imónigfáyf Poromi tñni Sairasomi tñni fá xñrñpñrñññri ríxa anj Beriái rñniñfpimi nání éf urowárfagfá awaú nuri anj apimi nñremoríná Judayfyá rotú anj e mirñññiwámi nñpáwiri xwíyá yayf neainarññfpi wáf urññfñsññni.

¹¹ Judayf Beria ηweáyf —Ayf Judayf Tesaronaikei ηweagfáyf yapf mimónññoi. Dñj píráñññf eyíroarññf enagf nání seáyf e wímónññoi. Ayf sñmñ

nixeadfpéniro “Xwiyfá Poro neararinjipi arfá owianeyi.” niwimóniro sfá ayf ayo re niyaiwiro, “O neararinjipi, ayf Bikwíyo nirinri eáninjipi tñi nepa xixeni rfa imónini?” niyaiwiro Bikwípi fá niroa uro pfa nimera uro neróna ¹² obaxf wí Jisasomi dñf wikwíroro Girikiyf anf apimi dñf seáyf e imónigfáyf wí oxf tñi apixf tñi eni dñf wikwíroro yarfná re enjiginí. ¹³ Judayf Tesaronaika ñweagfáyf xwiyfá rípi, “Beriyayo eni Poro xwiyfá Gorixoyá wáf urarini.” rinarinjagi arfá niwiro re egfawixini. Anf apimi nani nuro amá e dñfyf Poromi mixf owípoyinri smfráxwíró wieméaná amá obaxf rixa epíroyf nero wikf niwóga wiápnimeagfawixini. ¹⁴ Amá obaxf rixa epíroyf nero wikf niwóga wiápnimearinjagfa Jisasomi dñf niwikwíroro nani xexxexirímeá imónigfáyf sñwí e niwiniro re egfawixini. Apaxf mé Poromi rawirawá tñf e nani éf uowárigfawixini. Poromi rawirawá tñf e nani éf nuowáriro Sairaso tñi Timotio tñi sini e ñweañaná ¹⁵ amá Poromi éf nimíga úfáyf omi sfá obaxfyo nimera núfasána anf Atenisiyi rininjipimi nremoro e dani wáraúána o ami sekaxf re uowárinjiginí, “Sairaso tñi Timotio tñi nioni tñf e nani bipaxf imóninánáyf, anfni bñisixini.” uowaráná omi e niwárimí ugfawixini.

Poro Atenisi dani wáf urinjf narinini.

¹⁶ Poro Atenisi dani awaú nani weninjf nerf niñwearfná anf apimi mimónf ñwfa imóninjyf —Ayf xopaikigf xixegfni amá imixigfáyfrini. Ayf aga ayá wí ami ami nimini éf nurárára uninjagi niwiniri nani smf nironimi nemerfná ¹⁷ Judayfya rotú anfyo nipáwiayirf ayf tñi emá Gorixo nani dñf moarigfáyf tñi xwiyfá riniro sfá ayf ayo makerfá imixarigfe nani nuayirf amá o eméiná e rówapigfáyf tñi xwiyfá riniro nera nurfná ¹⁸ amáyo uréwapiyarigfá Epikurianiyf rinigfá wa tñi Sitoikiyf rinigfá wa tñi Poro tñi ximiximí xwiyfá rinigfawixini. O wáf nurirfná Jisaso nani uriri amá xwáripáyo dani wiápnimeapfrfa nani uriri yarinjagi nani wa peayf niwianiro re rigfawixini, “Amá xwiyfá rírowiárf emearinjf ro pí xwiyfá nearimiri rfa rarini?” riro wa “O anfnami dñf ñwfa imónigfá amá anf midánfyfya nani nearimiri rfa rarini?” riro nero ¹⁹⁻²¹ omi niwirimeami nuro —Amá Atenisi dñfyf tñi amá anf midánf anf apimi urfningfáyf tñi kikiá bi mé aninjf minf pí pí xwiyfá sñf rinípi arfá wiro áwanf uriro yaniro naini yarigfáyfrini. Ayf omi niwirimeami nuro Ariopagasiyi rininjfpámf dani xwiyfá réwapfnarigfe nani niwirimeami nuro re urigfawixini, “Xwiyfá sñf joxi wáf neararinjipi nene piráninjf arfá nisirane nijfá imónani nani áwanf nearef. Ayf rípi nani rírarinjwini. Xwiyfá joxiyá ninarfná nene sini arfá miwiarinjwápi rarinjagi nani xwiyfá mfkípi nani nijfá imónani nani rírarinjwini.” urfagfa ²² Poro Ariopagasi tñf e dani éf nírómáná re urinjiginí, “Atenisi dñfyfné, segf ñwfa imóninjipi niweróná awayini ayá tñi wéyo umearinjagfa sñwí seaninjini. ²³ Ayf rípi nani seararinjini. Xami nioni anf rípimi nemerf segf ñwfa éf nurárára uninjyfo —Ayo seyfné yarinjf niwiro seáyf e umearigfáyorini. Ayo piráninjf sñwí mí nómixa nurfná winfaniginí. Éf urárininjf bimf rfwaminj f rípi ‘Ñwfa nene majfáo narinini.’ eáninjagi winfaniginí. Ayfnani ñwfa seyfné majfá nimóniro aiwi yarinjf niwiro seáyf e umearigfo nani áwanf bi oearimini. ²⁴ Ñwfa xwfa riri nirimini imixiri amípi tñi arimi enfyf imixiri eno, o anfnami tñi xwárimí tñi Ámináo seáyf e wimóninjo enagi nani dñf re yaiwipaxf mimónini, ‘O anf nanwf rídiyowá yanfwa nani negf wé tñi mirarinjwáyo ñwearinjfrini.’ dñf e yaiwipaxf wí mimónini. ²⁵ Xewaninjo amá niyonf wigf dñfipi sixf umímorf sñf nimóniro anf upaxf

imónipírri nání wimixiri amipí níní ámá nipírri nánirani, yínipírri nánirani, wimixiyiri yariño enagi nání rípi ení yaiwipaxí mimóniní, ‘O amipí wí nání dífwí ikeamónarínagi nání negí wé tñí arirá wipaxoriní.’ Díní api ení yaiwipaxí wí mimóniní. ²⁶ Nwáfá o xewaníño re niyaiwiri, ‘Ámá gwí arí arí e e ηweapíríríní. Gwí arí arí xiáfáwa xirípíríná íná íná imónínfáríní.’ niyaiwiri aníní neyíroárímáná ámá ná woní imixíní pimi dání ámá gwí wirí wirí níní nimóga bñwáríní. ²⁷ Ámá gwí arí arí níní xewaníño nání páfá néra nuro ámíríníní neróná sñwí wínimeapírífa nání xío ení api e eníríní. E nerí aí o nene xixegíní ηweañwá gene gene tñí e dání ná jfami mineaimóniní. ²⁸ Ayí rípi nání seararíní. Segí sorixowa aí re rigfápi, ‘Nene ení Nwáfáo neameañeneríní.’ rigfápi tñí xixeni nene ení eáníní oyáyo dání imónirane ηwearane añí emerane yariñwíní. ²⁹ Nene Nwáfá o neameañene imónínagwi nání díní re miyaiwipa oyaneyí, ‘Nepa Nwáfá imóníní imónínípi, ayí ámaéne díní nímorane wé tñí xopaikígí imóníní ηwáfá sñáyo dání imixarínwápirani, sñá goríyo dání imixarínwápirani, sñá sirípáyo dání imixarínwápirani, sa apíníní rífa imóniní?’ miyaiwipa oyaneyí. ³⁰ Ayínání Nwáfá o —O Gorixoriní. O ámá xámí o nání majífa nero wigí ηwáfápi níméra bigfápi nání peá nímorí kikiáfá níwia níbirí aiwi agwi ámá amí gímí ηweagfá niyoní re neararíní, ‘Segí íwí yarígíapi nání ríwímíní nímamoro saníní nímóníro ηweápoýí.’ neararíní. ³¹ Ayí rípi nání e neararíní. O sfá wiyimí ámá xwáfá rírí nírimíní ηweañwáyo xwíyáfá píraníní níneamearíná woní woní negí yariñwápi nání yariñí imímí neainífa nání ríxa ráriní. Nene xwíyáfá neamearíní ení ríxa rípearíní. Nene ‘Rípearíní, ayí orfani?’ yaiwianíwá nání o péo ámí sñí nerí owiápínímeanírí ení síxí weámixáná wiápínímeaníríní.” Poro e uráná re eníniginí. ³² Ámá e awí eánígíyí Poro xwíyáfá “Xwáfáyo dání wiápínímeaníríní.” ríagi arfá níwiróná wí ríperírí wigíawixíní. Wí “Xwíyáfá joxí neararínípi ríwéná ámí bí tñí arfá sianíwáríní.” urígíawixíní. ³³ E uráná Poro réwapínarígíe dání píní níwiárímí úagí aí ³⁴ ámá wí —Oxí wo xegí yoí Daionisiasoyí ríníñoríní. O Ariopagasi dání réwapínarígíyí woríní. Apíxí wí xegí yoí Damarisíyí ríníñíríní. Ámá ámí wí ení nawíní. Ayí omí níkumíxíníro númí nuro Jisasomí díní wíkwírogíawixíní.

18

Poro Koriníyo níñwearíná enípi nániríní.

¹ Poro e nemí Atenísí píní níwiárímí añí yoí Koriní ríníñí pimi nání nurí e ² níréómáná ámá Judayí wo —Xegí yoí Akwiraoyí ríníñoríní. Xínái Podasi píropenísíyo dání xiríñoríní. Xiepi xegí yoí Pírísirairíní. Romíyí míxí ínáyí Kírodiaso Judayí añí apimí ηweagfá niyoní sekaxí re uríní enagi nání “Romí añí rípi dání píní níneawiárímí úfrixíní.” uríní enagi nání ayaú Itari píropenísíyo píní níwiárímí Koriní nání sñí bigíyáuríní. Ayaúmí Poro níwímeari ³ nígwí omíní o yariñípi ayaú ení yarígí enagi nání ayaú tñí nawíní níñwearo senfá añí pákipírífa nání imímíximí nero níñwearóná ⁴ Poro Sabarfá ayí ayo Judayíyá rotú añíyo nání nurí ayí tñí Gíríkíyí tñí ení re owipímónírí, “Xwíyáfá Goríxoyápi dání Jisaso nání neararínípi neparíní.” owipímónírí ayí tñí nawíní rotú añíyo dání xwíyáfá xímíximí níñro rínayígíawixíní.

⁵ E néra nuríná Sairaso tñí Timotio tñí Masedonia píropenísíyo dání níbirí Poromí wímeááná o xegí nígwí omíní yariñípi píní

níwíarímáná Sabaríáyoni marfái, sía ayí ayo Judayí tñj e nání nuayiri píraníñj uréwapíyiminírí nerfíná woákí k' re wiayíñjínigíní, “Ámá yeáyí neayimíxemeanfá nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyí raríñwáo, ayí Jisasoríní.” ⁶ E urayaríná ayí ríxa xíxewiámí nuríro ikayíwí uráná Poro xegí iyfá nípirírí sík' xéníñjípí pítrí wiaíkímí yáríñjínigíní. Pírí wiaíkímí níyárírí re uríñjínigíní, “Seyíné anínánáyí sewaníñjífíné ríá meárínfáyo dání anínípiríáríní. Seyíné arfá mñiaríñjagfá nání nioní wí níxímeapaxímaní. Agwí nioní seyíné píní níseawiárímí ríxa émáyo wáf urímínírí riwoní waríñjíní.” uráríñjínigíní. ⁷ E nurárímo píní níwíarímí nuri añj ámá woyá —O xegí yoí Titiasí Jasítasoyí ríníñjoríní. Goríxo nání wáyí níwirí nání yayí umearíñj woríní. Xegí añj Judayíyá rotú añjyo dání oríwámí dání míríníñjoríní. Oyá añjwámí nání nuri e dání xwíyíá uraríná re eníñjínigíní. ⁸ Judayí wo —Xegí yoí Kírísípasoríní. Judayíyá rotú añjyo awí eánarígífáyo seáyí e umenweañjoríní. O tñní ámá o xegí añjwámí wearígífáyí tñní Poro uraríñjípí arfá níwiro Jisasomí dñj níwíkwíroro émáyí Koríní ñweagífáyí obaxí ení arfá níwiro dñj wíkwíroro wayí mearo yaríná ⁹ sía wíyímí Ámínáo re eníñjínigíní. Poromí oríñá nupárírí re uríñjínigíní, “Joxí wáyí mísínípa oení. Xwíyíá nioní nání joxí nura waríñjípí píní níwíarí síní aníñj nura úíríxíní. ¹⁰ Ayí rípi nání ríraríñjíní. Nioní joxí dñj ríkíkayonagí nání ámá míxí sífápímí dání wí ríníñj sínínfámaní. Ámá añj rípímí nioní dñj níwíkwírópírfá nání nígí imóníñjyí obaxí enagí nání ríraríñjíní.” urfagí nání ¹¹ o añj apímí níñwearí Goríxo nání nuréwapíya waríná emá 18 múroníñjíní.

¹² Judayí Koríníyo ñweagífáyí, Romíyí wo xegí yoí Gario pírimíáo nímonírí Gíríkíyí píropenísí e menweañjáná, Judayí dñj axípi tñníní nímoníro níwíápínímearo Poromí xwíyíá oumeáraneyíníro wáf pírimíá Gario xwíríxí umearíñe nání nímeámí nuro ¹³ Poromí nuxekwímoro re urígíawíxíní, “Ámá ro ámá Goríxomí yayí numeróná ñwí ikaxí ríníñjípímí níwíákiro xegí bí nero éfíríxínírí dñj xenwímíní ukínímíxaríñjoríní.” urfagfá aí ¹⁴ Poro ríxa manj exoámínírí yaríná pírimíá Gario Judayí ayo re uríñjínigíní, “Poro íwí éfí síñwíríyí, ríkíkíríó éfí síñwíríyí, nioní re yaiwímínírí éáríní, ‘Ámá rowa uxekwímoarígífápi arfá níwiríná, ayí ananíríní.’ yaiwímínírí éáríní. ¹⁵ Soyíné uxekwímoarígífápi, ayí xwíyíá tñní yoí tñní segí ñwí ikaxí eáníñjípímí dání ríníñjípí nání o tñní míxí rínaríñjagfá nání segípi xwíyíá níwíxíro eyírópoyí. Nioní ‘Xwíyíá apí os-eaeyíroímíní.’ mñnimónaríní.” nurírí ¹⁶ xwíríxí umearíñe dání míxídámí wíowáraparíná ámá wí re egíawíxíní. ¹⁷ Judayí wí gí rotú añjyo awí eánarígífáyo seáyí e umenweañjomí —O xegí yoí Soténisoríní. Omí fá níxero pírimíá Gario xwíríxí umearíñe mídáníñe iwanj mépearíñjagfá aí o dñj sípi wí míví kíkífá eníñjíní.

Poro ámí Siria píropenísíyo nání nurí Adíokíyo rémonj náníríní.

¹⁸ Poro síní sía ayá wí e níñweañjísáná ámá e dñj Jisasomí dñj níwíkwíroro nání xexírímeá imónígífáyo yayí níwíarímo Siria píropenísíyo nání úímígínírí sípíxí womí nípíxemoánírí Pírísirái tñní Akwírao tñní ení nawíní nípíxemoánírí o tñní nuro Poro Goríxomí dñj níwíkwírorí nání ñwíá ñweañjípí nání añj xegí yoí Segíría ríníñjípímí dání d'fá nírónrí ¹⁹ ríxa añj Epesásí ríníñjípímí níréromo Poro ayaúmí añj apímí níwárímí Judayíyá rotú añj e míríníñjwámí nání nuri nípáwirí ayí tñní xwíyíá níwíróro ²⁰ ayí “Joxí síní bí tñní níñweámoxí úíríxíní.’ neaimónaríní.” urfagfá aiwí o “Ananíríní.” mñwímóní ²¹ yayí níwíarímí nuríná re uríñjínigíní, “Goríxo

níwimónirínáyí, nioní ananí ámí re seaíménapímfáríní.” nurárimí nuri sípíxíyo nípíxemoánirí Epesasi píní níwiárimí nuri nuri nuri ²² sípíxo ríxa aní Sisaria ríníñípímí iwiékínímeááná Poro nayoámínímeámí Jerusaremí nání níyirí Jisasoyá síyikí imónígíáyo yayí níwiára ní múroairí aní yoí Adiokíyo nírémorí ²³ e sítá wí níñweañísáná píní níwiárimí nuri xwítá yoí Garesia rínirí Pírigia rínirí enje —Ayí xto xámi wáf urímenjeríní. E nípuríná ámá Jisasomí díní wíkwíroarígíáyo xwíyítá ámí bí tñí nuri ení síxí níweámíxára múronínigíní.

Aporoso Epesasiyo tñí Koriniyo tñí dání uréwapíyíñí nániríní.

²⁴⁻²⁵ Judayí wo —Xegí yoí Aporosoríní. Aní yoí Arekísadírria dání xíríní woríní. Xwíyítá níriríná neñwíperí émfí saímí rarínoríní. Bíkwí Goríxoyáyo nírinírí eáníñípí nípíní aumaúmí inínoríní. Óf Ámínáomí xídípaxíyí nání píráníñí uréwapíyígíto enagí nání ámáyo Jiaso nání urírí píráníñí uréwapíyírí neríná símfí níxeadípenírí uréwapíyarínoríní. E nerí aí wayí Jono umeaiagípi náníní níjítá imónínoríní. O Epesasiyo nírémorí ²⁶ Judayíyá rotú aníyo iwamító nípáwirí ayá igígí mé xwíyítá Goríxo nání urarínagí aí Pírísirai tñí Akwirao tñí o apíní nání rarínagí arítá níwiríná omí níwirímeámí nuri óf Goríxomí xídípaxíyí nání bí, o síní majítá enípi nání áwaní nuri ámí bí tñí píráníñí uréwapíyígísisixíní.

²⁷ Aporoso “Nioní Gíríkíyí píropenístíyo nání úimígíní.” wimónáná ámá Epesasi dání Jisasomí díní níwíkwíroro nání xexírímeá imónígíáyí omí díní síxí numímowárirro payí bí nearo Gíríkíyí píropenístíyo ñweagítá Jisasomí díní wíkwíroarígíáyí nání ríwamíñí re eagíawixíní, “Ámá ro seaímeááná yayí tñí nípemeámí úfrixíní.” Ríwamíñí e nearo wíowáraná o nuri e nírémománá ámá Goríxo wá wíanarínagí nání Jisasomí díní wíkwíroarígíáyo xegí nuréwapíyíríníñípímí dání arírá níwiríná arírá bí onímíápi mívínínigíní. ²⁸ Ayí rípi nániríní. O ámá obaxí síñwí anígíte dání Judayí xejwí nímorro rarígíáyí tñí xímíxímí níniro níriníróná o Bíkwí Goríxoyáyo dání míñí nírorí “Ámá yeáyí neayímíxemeaníta nání aríowayá xwítá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarínwáó, ayí Jiasoríní.” nuríríná xwíyítá mímúropaxí imóníñípí nuri xórórí bí onímíápi mívínínigíní.

19

Poro ámí Epesasiyo nírémorí e dání ení nániríní.

¹ Poro, Aporoso síní aní yoí Koriniyí ríníñípímí ñweañáná, o dífwíní enímfí áwínímí nípumáná ámí aní yoí Epesasiyo nírémorí Jisasomí xídárígítá wíyo níwímeari ² yaríní re wínínigíní, “Soyíné Jisasomí díní wíkwíróáná kwíyí Goríxoyápi seaímeaníoyínérani?” uríagí awa re urígíawixíní, “Xwíyítá re ríníñípí, ‘Goríxoyá kwíyí bí ñweaní.’ ríníñípí aí rínarínagíta síní arítá bí mívínwáoneríní.” uríagíta ³ o re urínínigíní, “Wayí nímearoná pí wayí meagíoyínéríní?” uríagí awa “Wayí Jono umeaiagípi axípi meanwáoneríní.” uríagíta ⁴ o re urínínigíní, “Wayí Jono umeaiagípi, ayí ámá re oyaiwípoyínírí umeaiagípiríní, ‘Ámá ayí wígí fíwí yarígíápi ríwímfíní mamófáyífrání?’ oyaiwípoyínírí umeaiagípiríní. O ámáyo wayí apí numeairíná re uragífríní, ‘Ámá nioníyá ríwíyo bínfómí díní wíkwírófrixíní.’ O e urago, ayí Jiaso nání uragífríní.” uríagí ⁵ awa Poro e urípi arítá níwiro wayí ámá Ámíná Jisasomí díní níwíkwíroríná mearígíápi meagíawixíní. ⁶ Wayí apí meááná Poro wé seáyí e wíkwíaráná re enínigíní. Kwíyí Goríxoyápi ámá awamí wáinínínigíní. Kwíyípi wáináná

awa xwiýfá mfkf apí apimi dání ananí ríro wfá rókiamoarigfániní ríro egfawixini. ⁷ Ámá e egfáwa nowani wé wúkaú síkwf waú awarini.

⁸ Poro aní apimi niñweari Judayíyá rotú aníyo nípáwiri ayá bí mé xwiýfá nura nurí ámá ayí re owipimóniri, “Ayí ámá Goríxo xfo xegí xwioxíyo mímeámí nerí umeñweaníapí nání ámá ro neararínípi, ayí neparini.” owipimóniri nureñwípea nurí ñweañáná emá waú wo ríxa ní múrómáná enáná ⁹ Judayí wí díní wakísí niníro Poro rarínípi pírí níwíakíro ámá obaxí epíroyí egfá síñwí anígíe dání óf Goríxo tñí e nání iníníyi nání Jisasomí xfdarígíayi nání ikayíwí raríná o ayo pñí níwíarími nurí ámá Jisasomí díní níwíkwíroro nání wiepísaríní wíníñí imónígíayo níwírimeámí xfo tñí nawíni nuro sfá ayí ayo aní xwiýfá réwapínarígíá Tiranasoýáiwámí dání nureñwípea unínigini. ¹⁰ O e yarínagí nání ámá Judayíraní, Gírikíyíraní, Esia píropenisíyo ñweagfáyí nñí Poroyá maníyo dání xwiýfá Ámínáo nánípi arfá wíaríná xwiogwí waú múronínigini.

Sipaomí xewaxowa imfó míxí ounáinowáraneyiníro egfá nánirini.

¹¹ Poro Goríxoyá díní tñí emimí xegí bí ámá síñwí mívínarígíá imónínípi yarínagí nání ¹² iríkwíraní, roaríxíraní, o kwírínarínípi ámá nurápmí nuro ámá símíxí yarígíayí tñí e nání nímeámí úáná símíxí ayí pñí wíaríri ámá imfó díní xixéroaríníyí tñí e nání nímeámí úáná imfó pñí níwíarími urí yagírini. ¹³ Judayí aní wí e wí e nemero “Imfó míxí umáinipaxonerini.” rínarígíayí wí re yagírini. “Imfó ámá romí xixéroaríníyí míxí umáinowáraneyí.” níyaiwiro iwamfó yoí Jisasoyáyo dání míxí umáinowáraníro neróná imfóyo re nura wagfáraní, “Nioní yoí Poro wáf neararíño, Jisasoyí ríníñomí dání rírarínagí nání ámá xixéroaríní romí pñí níwíarími ut.” nura nuro nemeríná ¹⁴ Judayíyá apaxfáníní imóníní xwé wo —Xegí yoí Sipaoyí ríníñorini. Omí xewaxowa wé wífúmi dání waú imónígíáwa ení axípi e yaníro yaríná ¹⁵ imfó awa urarígíto re urínigini, “Nioní ananí Jisasomí mí ómíxíri Poro nání níjía imóníri enagí aiwí soýné goýnénerini?” uráná re enínigini. ¹⁶ Ámá imfó díní xixéroaríño nímwírí níxeamomerí awamí xopírará wíáná ríníní xaiwí wíníagfá aní iwámí dání éfí nuróná aikf urírfáwa ugíawixini. ¹⁷ Aní iwámí dání éfí nuróná aikf urírfáwa úfáyí nání ámá Judayíraní, Gírikíyíraní, Epesasi ñweagfáyí nñí arfá níwíaríro nání wáyí níkaríníro Ámíná Jisasoyá yoí níríroná seáyí e número ¹⁸ Jisasomí díní wíkrófáyí obaxí wí níbayiro wigí yarígíapi waropárfí wiro wáf urókiamóníro níyayiro ¹⁹ wigíyí obaxí wí ayáf xixegíni yarígíayí wigí ikayíwí síñwí wínaxídfwanígíiní bíkwíyo ñwíríníníyí nímeámí níbíro ámá nñnyá síñwíyo dání ríá níkeaárimáná nígwí bíkwí ríá íkeaárfípi bí neróná tarígíapi íá níroróná nñí K50,000 imónímíníri éagí wínígíawixini. ²⁰ Apí nípíní ní móga waríná xwiýfá Ámínáo nánípi surfímá mímoní wí e wí e síní xwé níriga emearínagí nání ámá ámi ámi ayá wí kumíxinayígíawixini.

Epesasi ñweagfáyí símímiákwf nero egfá nánirini.

²¹ Apí ríxa nímonímáná enáná Poro Goríxoyá kwíyípmí dání re yaiwínínigini, “Nioní nurí Masedonia píropenisíyo áwínímí urí Gírikíyí aníyo áwínímí urí níyárimoní Jerusaremí nání úimígini.” E níyaiwíríná re rínínigini, “Nioní ríxa Jerusaremíyo nání nurí nírémorfnáyí e dání wí e nání xámí mupaxí nímoníri nurí aní Romíyí rínínípmí síñwí wínímígini.” níríri ²² ámá xfómí seáyí wíarígííwaúmi —Egí yoí Timotiomí tñí Erasítasomí tñí awaúmi Masedonia píropenisíyo nání nuowárirí aí

o sɪnɪ ámɪ bɪ tɪnɪ Esia pɪropenɪsɪyo ɲweaɲáná ²³ ámá wí nɪwɪáɸnɪmearo óf Gorɪxomɪ xɪdarɪgɪfáyi nánɪ mɪxɪ nɪrɪnowieánɪrɪnɪ sɪmɪmiákwɪ onɪmiáɸi megɪfawixɪnɪ. ²⁴ E egɪíná ámá wo —Xegɪ yoɪ Demitɪriasorɪnɪ. O xegɪ nɪgwɪ omɪɲɪ nerɪnɪ ámɪpɪ sɪɲá sirɪpá tɪnɪ imɪxarɪgɪfáɸi yarɪɲɪyɪ worɪnɪ. Esia pɪropenɪsɪyo ɲweáyɪ wigɪ ɲwɪfá xwéɸi —Apɪ xegɪ yoɪ Atemisɪyɪ rɪnɪɲɪɸɪrɪnɪ. Apɪ wigɪ aɲɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ éf urárarɪɲɪɸnɪɲɪ imónɪɲɪɸi sirɪpá tɪnɪ wigɪ ɲwɪfá onɪmiá bia ananɪ nɪmeámɪ nuro wigɪ aɲɪ xɪxegɪnɪyo tɪɸrɪfá nánɪ imɪxarɪgɪfáyɪ worɪnɪ. Ámá omɪɲɪ xɪo yarɪɲɪɸa axɪɸi neróná nɪgwɪ onɪmiá meaarɪgɪfámanɪ. ²⁵ O ámá omɪɲɪ xɪo yarɪɲɪɸa axɪɸi yarɪgɪfáwamɪ tɪnɪ ámá omɪɲɪ xegɪ bɪ onɪmiáɸi yarɪgɪfáwamɪ tɪnɪ awí neárɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Gɪ ámáoyɪné, soyɪné nɪjɪfárɪnɪ. Omɪɲɪ none yarɪɲwá rɪɸi nánɪnɪ nɪgwɪ wí mɪneamúroarɪnɪnɪ. ²⁶ Ámá Poroyɪ rɪnɪɲo negɪ aɲɪ Epesasiyonɪ marɪfáɪ, negɪ Esia pɪropenɪsɪyo nɪmɪnɪ enɪ yarɪɲɪɸimɪ soyɪné sɪɲwɪ wɪnɪro arɪfá wɪro yarɪgɪfárɪnɪ. O ámá wigɪ ɲwɪfá fá xɪrarɪgɪfá imónɪɲɪɸi rɪwɪf oumóɸoyɪnɪrɪ nerɪnɪ re urarɪɲorɪnɪ, ‘Nwɪfá ámá wé tɪnɪ imɪxarɪgɪfáɸi nepaxɪɲɪ mimónɪnɪ. Mimónɪ ɲwɪfárɪnɪ.’ E urarɪɲagɪ nánɪ ámá obaxɪ arɪfá nɪwɪro ɲwɪfá nene imɪxarɪɲwáɸi rɪxa rɪwɪf umogɪfárɪnɪ. ²⁷ None o rarɪɲɪɸi xe orɪnɪrɪ sɪɲwɪ nɪwɪnɪranénáyɪ, nɪgwɪ omɪɲɪ none nerane nɪgwɪ mɪneamúroarɪɲɪɸi peayɪ wianɪpaxɪ imónɪnɪfáɸnɪ marɪfáɪ, rɪɸi enɪ imónɪnɪfárɪnɪ. Aɲɪ rɪdɪyowá yarɪɲwáiwá, negɪ ɲwɪfá Atemisɪyɪ rɪnɪɲɪɸi nánɪ mɪrɪnɪɲiwá nánɪ enɪ peayɪ nɪwianɪro ‘Sɪpírɪnɪ.’ rɪpaxɪ imónɪrɪ ɲwɪfá apɪxɪf imónɪɲɪf í, ámá Esia pɪropenɪsɪf tɪyo ɲweagɪfá nɪnɪ tɪnɪ xwɪfá nɪmɪnɪ ɲweagɪfáyɪf tɪnɪ yayɪf umearɪgɪfɪ enɪ surɪmá nimónɪrɪ xwɪfá iwerɪ enɪfárɪnɪ.” urɪagɪ ²⁸ awa arɪfá nɪwiróná wikɪf bɪ ayɪkwɪf mɪwónɪtagɪ enɪf tɪnɪ rɪfaiwá re nɪra ugɪfawixɪnɪ, “Epesasi ɲweaɲwaéneyá ɲwɪfá Atemisɪɸi, ayɪf seáyɪ e imónɪɲɪɸɪrɪnɪ.” nɪra nuro ²⁹ aɲɪ nɪpimɪnɪ rɪfaiwá rɪrowiámɪf nɪga nurɪnɪ ámá nɪnɪ re egɪfawixɪnɪ. Wáf ámá awí eánarɪgɪfɛ nánɪ nawɪnɪ xwamiánɪf néra mɪrɪf nuro ámá Masedonia pɪropenɪsɪyo dánɪɸ Poro tɪnɪ emearɪgɪfáwá —Egɪf yoɪ rowaúmɪ Gaiasoyɪ rɪnɪɲomɪ tɪnɪ Arisɪtakasoyɪ rɪnɪɲomɪ tɪnɪrɪnɪ. —Awaúmɪf fá nɪxero nɪropémɪf úáná ³⁰ Poro ámá wikɪf tɪnɪ awí eánarɪgɪfɛ pɪyɪfá xwɪyɪfá bɪ ourɪmɪnɪrɪf yarɪnɪf ámá Jisasomɪ xɪdarɪgɪfáyɪf xe ounɪrɪf sɪɲwɪ mɪwɪnarɪnɪ ³¹ gapɪmanɪf Esia pɪropenɪsɪf ayo umeɲweagɪfá wa —Awa Poro tɪnɪ nɪkumɪxɪnɪro emearɪgɪfáwarɪnɪ. Awa xwɪyɪfá Poro nánɪ nurowárɪróná re urayɪgɪfawixɪnɪ, “Arɪkɪf ámá awí eánɪgɪfɛ nánɪ mupanɪ.” urarɪnɪ ³² ámá awí eánɪgɪfɛ dánɪf xwamiánɪf nero wa wigɪf bɪ nánɪ rɪro wa wigɪf bɪ nánɪ rɪro neróná arikɪkɪf nɪnɪro nánɪ ámá náɸi arɪfá kwɪkwɪfkwɪkwɪf nero “Ayɪf rɪɸi nánɪ awí eánɪfwaénerɪanɪf?” mɪyawiɸa nero ³³ wa Judayɪf wigɪf wo Arekɪsadaoyɪ rɪnɪɲo xwɪyɪfá rɪrɪmɪf oneainɪrɪf wáráná ámá e epɪroyɪf egɪfáyɪf wí “Ayɪf o nánɪ awí eánɪfwaénerɪanɪf?” yaiɸiarɪnɪf o re oyaiwɪɸoyɪnɪrɪf, “Judayɪf rɪfá apɪ neameárɪgɪfámanɪ.” oyaiwɪɸoyɪnɪrɪf xwɪyɪfá ourɪmɪnɪrɪf nánɪ wé ówanɪf uyimɪnɪrɪf éyɪf re egɪfawixɪnɪ. ³⁴ Awa o Judayɪf wo enagɪf sɪɲwɪf mɪf nɪwómɪxɪro nánɪ nawɪnɪf axɪnɪf nɪrayɪro ayá wí rɪfaiwá re nura ugɪfawixɪnɪ, “Epesasi ɲweaɲwaéneyá ɲwɪfá Atemisɪɸi, ayɪf seáyɪf e imónɪnɪ.” Anɪɲɪf minɪf e nɪra nuro nɪra nuro ³⁵ gapɪmanowayá payɪf weaiarɪɲo nɪbɪrɪf ámá epɪroyɪf egɪfáyo pɪrɪf wiaikɪmɪf nɪyárɪmáná re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Epɪsasi ɲweagɪfóyɪné, ámá wo sɪnɪf majɪfá re rimónɪnɪf, ‘Epɪsasi ɲweagɪfáyɪf aɲɪf rɪdɪyowá yarɪgɪfáwá wigɪf ɲwɪfá xwé Atemisɪyɪf rɪnɪɲɪɸi nánɪ mɪrɪnɪɲiwá tɪnɪ ɲwɪfá apɪ aɲɪnamɪf dánɪf piérónapɪɲɪɸi tɪnɪf meɲweagɪfáyɪfɪrɪnɪ.’ Ámá wo sɪnɪf majɪfá e rimónɪnɪf? Oweoɪ. ³⁶ Nionɪf searɪfá apɪf ámá wo ‘Ayɪf nepamanɪ.’ rɪpaxɪf mimónɪɲagɪf nánɪf soyɪnéf nɪyopɪyára oseauɪnɪ. Úrapɪf mikárɪnɪɸa

époŷi. ³⁷ Ayí rípi nání searariŷini. Ámá soyíné íá nixemi bía rowaú negí aŷí rídiyowá yaríŷwáiwámi dání amípi bí íwí mímeapa eri negí ŷwá imóniŷi nání ikayíwí aí bí mírípa eri éííwaúrini. ³⁸ Xwirixí nání mimónípa nerí gapímanowa xwirixí aríá wianíro nání míŷweapa reŷoi? Ayínání Demitíríaso tíni omíŷí axípi yarígfáwa o tíni nawíni kumíxiniŷígfáwa tíni ámá womí xwíyíá oumearaníro nerónáyí, xwíyíá umeararíŷe nání ríxa nuro e dání xixe oxekwímonípoŷi. ³⁹ Soyíné xwíyíá síni wí tígfáyíné enánáyí, xwíyíá nání sía awí eánariŷwáiná dání ríírixini. ⁴⁰ Ayí rípi nání searariŷini. Agwí none éwapíníwá rípi míkí mayí enagi nání gapímanowa ‘Píyo dání awí neáníro rírowiámí niníro símímiákwí éoi?’ nearáná ‘Xwíyíá anani urípaŷí imónaníwini.’ ríseaimónariŷi? Oweoi, ríxa gapímanowa xwíyíá neamearípaŷí imóniŷwini.” ⁴¹ Gapímanowayá payí weaiariŷo e nuríísáná ámá e awí eánígfáyo xixegíni urowaríŷiniŷini.

20

Poro ámi Masedonia Píropenísíyo emerí Gíríkíyí aŷíyo emerí ení nánirini.

¹ Ámá xwíyíá rírowiámí niníro símímiákwí yarígfá píní níwíaríro kikiá yaríá Poro ámá Jisasomí xídarígfáyo xíto tíŷí e nání “Eini.” nurírí ríxa báná ení rírémíxí níwírí yayí níwíarímí Masedonia píropenísíyo nání úimíŷiniŷi e dání píní níwíarímí ² nurí píropenísí apimí áwiniŷi nípuríá ámá e ŷweagíá Jisasomí díŷí wíkwírogíáyo ení rírémíxí ayá wí níwíera nípurí Gíríkíyí aŷíyo níremorí ³ e ŷweanáná emá waú wo ríxa nímúrómáná enáná ríxa Siria píropenísíyo nání úimíŷiniŷi sípíxí womí píxemoánimíniŷi éyí Judayí wí o nání mekaŷí rínariŷagíá nání ámi díŷí re yayiŷiniŷini, “Ámi Masedonia píropenísíyo nioní bíŷáimani oumíni.” níyaiwirí imani nuri ⁴ ámá rowa ení o tíni nawíni ugíawixini. Wo Beria dání Pirosomí xewaxo Sopataorini. Ámi waú Tesaronaika dání Arisítakaso tíni Sekadaso tíni awaúrini. Ámi wo Debi dání Gaiasorini. Ámi wo Timotiorini. Ámi waú Esia píropenísíyo dání Tikikaso tíni Tíropimaso tíni awaúrini. ⁵ Awa nioní tíni Poromí tíni xámi níyeamearo Tírowasí dání yawawí nání weníŷí nero ŷweanáná ⁶ Judayí Goríxo múroŷíyi nání díŷí mopírí nání sía bísíkeríá yisí mayí nimíxíro narígfáyí ríxa pwéáná yawawí Pírípai e dání píní níwíarímí nurai sípíxí womí nípíxemoánirai níŷwearai sía ríxa wé wú yeamúróáná awamí Tírowasíyo níwíwearai e ŷweanáná sía wé wíúmí dání waú neamúroŷiniŷini.

Yutikaso píyomí Poro síŷí imíxíŷí nánirini.

⁷ Sadéyo nene aiwá nírane rosapá imíxírane yaní nání awí neáníranéná Poro ámá e dání awí eáníáyo xwíyíá nuríríná “Wíaríná ríxa aŷí úimíŷiniŷi.” níyaiwirí nání xwíyíá aníŷí miní xwíá nímirí níra nurí ríxa áríwegí imónáná ⁸ aŷí awawá seáyí e ikwíróniŷí nene awí neánimáná xwíyíá aríá wiaríŷwáwámí ramíxí obaxí míxároariniŷagí aí ⁹ íwí síkíŷí wo —O xegí yoŷ Yutikasorini. O pípíwíyo níŷweámáná Poro aníŷí miní xwíyíá xwíá nímirí nura waríá aríá níwírí sá níŷasí níyayíísáná ríxa sá díŷí mamó níweáriri re eníŷiniŷini. Pákíki wíxaú wá ikwíróniŷí seáyí e enowámí dání pírimioaníŷiniŷini. Pírimioáná ámá níwepíniŷi nímearíá xwíámí píyí wenagí meágíá aiwí ¹⁰ Poro níwepíniŷi íwí síkíŷomí seáyí e nupíkákwiníri nímíkwíyínimáná re uríŷiniŷini, “Seyíné díŷí sípí míseaipani. Ámi síŷí eníŷoi.” nurímí ¹¹ ámi nípeyirí ayí tíni nawíni aiwá níkwíririŷi nínimáná ayí tíni xwíyíá níriŷa núfasáná ríxa wíá nóga waríŷí tíni Poro píní

níwíarími úagí ¹² ayí íwí síkíñfí o ámi síñfí éagí nímeámi wigí aní e nání nuro díñfí wáfá bí onímiápi míwóníñínigíni.

Poró Tirowasíyo pñí níwíarími Mairitasíyo nání uní náníríní.

¹³ Poró “Awa aní Asosíyi ríníñfípími nání sípíxíyo warínná nioní xwáfáyo úimígíni.” níyáiwírí none sípíxí womí nípíxemoánírane Asosíyo nání nurane xfo nání weníñfí nerí ñweanfáwá nání ófí neaimoífí enagí nání none omí xámi numearane sípíxomí nípíxemoánírane Asosí nání nurane nírémorane ñweañáná ¹⁴ Poró ríxa xwáfáyo níbírí aní apími neaímeááná o tñí nerímeánímí sípíxíyo nurane aní Mitirini ríníñfípími nírémorane ¹⁵⁻¹⁶ e dání pñí níwíarími nurane sípíxomí sá wenwáone píriñwáf Kaiosíyi ríníñfípími oríwámí dání ní múrorane ámi sá wenwáone píriñwáf Semosíyi ríníñfípími nírémorane Poró nioní Esia píropenisíyo nírémorí níñwearínná sáfá ayá wí ní múronígíni re yáiwíaríñínigíni, “None aníñí nuranénáyí, sáfá Judayeneyá Pedikosíyi ríníñfíyi síni mípweífmí enáná Jerusaremí rémoanfáwáraní? Ayínání Epesasi múróimígíni.” yáiwíaríñfí enagí nání none Epesasi míwíékíñimeá ní múrorane ámi sípíxomí sá wenwáone aní Mairitasíyi ríníñfípími rémonwanigíni.

Poró Jisasoyá síyikí imónígíá Epesasi ñweáyo wípenweagfáwami uríñfí náníríní.

¹⁷ Poró Mairitasíyo nírémománá e dání ámá Jisasoya síyikí imónígíá Epesasiyo ñweagfáyo wípenweagfáwa nání re uowáríñínigíni, “Awa obípoyi.” nuowáríri ¹⁸ awa ríxa o tñí e nání báná re uríñínigíni, “Sáfá nioní segí Esia píropenisí tío iwamfó rémonáyími dání pñí níseawíarími unáyí nání seyíné tñí nawíni níñwearínná pí pí enápi nání soyíné níjfaríni. ¹⁹ Seyíné tñí níñwearínná Ámínáoyá xínáíníñfí nímoníri o nání wáf níwúrimeírí nísearínná seáyí e mímonípa nerí ínímí níseaimóníri enáríni. Seyíné nání díñfí sípí níaríñagí nání wáiní wáinná ñwáf níseaeayírí enáríni. Judayí nioní nání mekaxí nírinaríñagí nání xeaníñfí obaxí nímeañfí aíwí ²⁰ nioní wé fáfá mímíxeání xwíyáfá seyíné arfáfá níwíro níxídiróná naní seaimíxípaíxípi wí yumí míseai nerí ámá obaxí síñwáf anígíe dáníraní, aní xíxegíyo ínímí dáníraní, nísearéwapíyírí enáríni. ²¹ E nerínná Judayíneraní, Gírikíyíneraní, ayá nísearemóri re searayíñaríni, ‘Segí íwí yarígíápi ríwíminí nímamoro Goríxo táfáminí níkinímónínná negí Ámíná Jisasi Kiraisomí díñfí wíkwírópoyí.’ searayíñaríni.

²² Arfáfá nípoyi. Agwí kwíyí Goríxoyápi o Jerusaremí nání úwínígíni níkíkayonagí nání aní apími rémóáná pí pí nímeanfápi nioní majfáfá aíwí, sa e nání waríñíni. ²³ E rémóáná pí pí nímeanfápi nioní majfáfá enagí aíwí aní apí apími múroarínná Goríxoyá kwíyípi ayá re níremoaríñfíni, ‘E rémóáná gwí ríyíro xeaníñfí seaikáriro epírfaríni.’ ²⁴ Ayá e níremoaríñagí aíwí, nioní díñfí míñwíráríñíníni. Ayínání míñfí yíwí nírimí e nání ananí waríñíni. Síñfí umífa nání ‘Ayí seáyí e imóníñfípirfani?’ míyáiwí, pí pí níkarípirfá aí gí xámi néra bíñápa síni axípi néra nurí rípiñí nerínnáyí, ‘Ayí seáyí e imóníñfípirfani?’ nímonaríni. Ámíná Jisaso re níyáiwírí sekaxí nírinípi, ‘O Goríxo ámáyo wá wianíñfí enagí nání xwíyáfá yayí wínpaxípi wáf níriméiwínígíni.’ níyáiwírí sekaxí nírinípi yoparípi nípiñí wáf nurámerínná ‘Ayí seáyí e imóníñfípirfani?’ nímonaríni.

²⁵ Arfáfá nípoyi. Nioní seyíné tñími nemerí xwíyáfá ámá Goríxomí díñfí wíkwíroarígíáyo xegí xwíoxíyo mímeámí nerí umenweanfápi nání wáf searímearíñáyíné, níyínéni ámi gí símímaní bí síñwáf nanípirfá menípi nání nioní níjfaríni. ²⁶⁻²⁷ Ayínání ayá re searemóaríñíni,

‘Enjíná dání Gorixo “Re éimigini.” yaiwiárinjipi nání nioní áwanj niseariríná wé íá mimixeání nípini xixeni seararíná enagí nání áamá niyíyá wo anínáná “Poró ríá nimeárinjoi.” rípxí imónínfá menini.’ seararínini. ²⁸ Ámá Jisasoyá imónigfá sewaninjoyíné umenweagfápimi rikikirító wiarigfoyíné imóniprixiniri wáyf seainwinigini. Ámá Gorixoyá siyikf imónigfá niyoní —Ayf nání yoxá pámi dání nupeiríná xewaninjo gwfninj roayíroárinjyfrini. Ayo niyoní numenwearíná Gorixoyá kwíyípi sipisipí awí mearoarigfápa axípi awí umearórixiniri seaimixárinjoyíné xixeni píraninjf umenweáfrixiní. ²⁹ Ayf rípi nání seararínini. Nioní ríxa pñi niseawiárimí úáná áamá sfwí sayf sipisipí roarigfápáninjf nimónimi seyíné tífámini nibiro áamá soyíné umenweagfáyo xe nanj oépoyniri síñwí mívwiní xwírfá seaikxeayipfráriní. ³⁰ Ayf rípi nání ení seararínini. Segfíyí wa ení niwiápnimearo re niyaiwiro yapf wíwapiyipfrixiní, ‘Jisasomi xídarigfáyf wigf wíniyo pñi niwiárimí nionini oníxídfpoi.’ niyaiwiro yapf wíwapiyipfrixiní. ³¹ Ayínáni nioní seyíné tñni ninwearf xwiogwí waú wo nimúroaríná woxini woxini nání dnjf sipí niseairi ñwí tñni enj ríremixí searínápi bí pñi niwiárf aninjf minf yayínápi nání rfwfmíni mímamó síñwí tñni aninjf minf éfrixiní. ³² Agwí nioní Gorixo seamenfa nání xegf wéyo seawáriní soyíné xwíyíá o áamá niyoní wá niwianiri enjpi nání dnjf wíkwíropfrí seawáriní yarínini. Xwíyíá api anani síkfkf seaomixiri amípi nanj Gorixo áamá nioní gf imóninjfo wíimiginiri imóninjpi meapaxíyíné seaimixiri epaxf imónini. ³³ Nioní seyíné tñni ninwearíná segf woyá síñá gorfrani, síñá siripáraní, rapirapfrani, wí síñwí fwf mívwinínáriní. ³⁴ Nioní seyíné tñni ninwearíná enápi sewaninjoyíné nijfáriní. Amípi wí mísearápí ‘Pí yiniri pí niri emíini?’ niyaiwiri nerfíná wé gf rúmí dání nígwí omínj nerí nígwí nímeari bí nerfíná nioní gf bí eri áamá nioní tñni ñweaarigfáyo ení bí wiiri enáriní. ³⁵ Amípi nñni nioní enápi nerfíná ríxa re seaíwapiyínáriní. Ámá sipíyí seáyf nerí minípxí imóninjfo arírá wífrixiní. Xwíyíá Áminá Jisaso rínj rípi, “Yayf mñni wiarinjo winarínjpi yayf uráparinjo winarínjpimi seáyí e imónini.” xwíyíá api ení rfwfmíni mímamó dnjf mófrixiní.” uríniginí.

³⁶ Poró xwíyíá api nípini nurárimí xómínj niyikwirí awa tñni Gorixomi xwíyíá rírimí niwiro ³⁷⁻³⁸ awa xwíyíá Poró “Gf símímanjf ámi bí síñwí nanípríámani.” urfí enagí nání dnjf sipí niwiri ñwí nearo omí nimakfkíyayiro kíyí nímiaúnayiro xfomí nímeáa nuro sípxí tñj e wárigfawixiní.

21

Poró ámi sípxífo nípxemoániri unj nánirini.

¹ E nemone awamí pñi niwiárimí ámi sípxífo nuranéná niyakía mú irfíní pirínwí yoí Kosiyí ríninjípimi níremorane sá wenwáone nurane pirínwí Rosiyí ríninjípimi níremorane e dání nurane anj yoí Patará ríninjípimi niwiékínimearane ² e nayoarane sípxí ámi wo Pinisia píropenisfo nání umíniri yarínjagi níwinirane omí nípxemoánirane ninweámáná nímeámi nurane nurane ³ pírinwí yoí Saiprásiyí ríninjipi wé onamínjuminí enáná nímurorane nurane nurane xwíyíá re rínárinj enagí nání, “Anj yoí Taiayí ríninjípimi sípxí royá sanj e tífwaniginí.” rínárinj enagí nání none Siria píropenisfo anj apimi niwiékínimeámáná ⁴ e nayoarane áamá Jisasomi xídarigfáyf nání pífá nemerane ayf tñni síá wé wífumi dnjf waú ñweanáná ayf kwíyí Gorixoyáyo dání Poromí re

urayigfawixini, “Joxi Jerusaremio nani wí nurí xwirinwí mosaxipani.” nurayiro ⁵ sá none ayí tñi ñweani imóniníyí nñi rixa óráná aní apimi pñi niwiárimí nurane ayí tñi wigí apixí tñi wigí niaíwí tñi ñneameámi nuro rawirawá imaní e dani xómíní ñyikwirane Gorixomi xwiyá rirímí ñwimáná yayí ninowárimí ⁶ none sipixomi pñxemoánáná ayí wigí aní e nani ugíawixini.

Agabaso Poromí ikwairí wíñpí nánirini.

⁷ E nemone Taia pñi niwiárimí nurane aní yoí Toremesiyí rñinípimi ñirémómáná nayoarane áamá Jisasomí dñí ñwikwíroro nani negí ñrixímeá imónigfáyo yayí ñwirane ayí tñi sá ayí sá wenwáone ⁸⁻⁹ wíapí tñi e dani pñi niwiárimí nurane aní Sisariayí rñinípimi ñirémómáná nayoarane aní xwiyá yayí winipaxí wáf uraríní Piripoyí rñiní —O eníná wáf wurimeiarigfáwami seáyí wírixiní wé wíúmi dñí wá rípeáninowa worini. O xegí xemiáíwa —Íwa Gorixo nani wáf rókiamoarigfíwarini. Apíyá wípaú wípaú íwa tñorini. ¹⁰ Oyá aníyo ñpáwirane o tñi sá wí ñweanáná wáf rókiamoaríní wo —Xegí yoí Agabasorini. O Judia pñopenisíyo pñi niwiárimí ñweapí ¹¹ none ñneaimearí oríná ikaxí ñnearí re enínigini. Poroyá arerixí nurápirí xegí wéyo tñi síkwíyo tñi ñjárnirí re rñiniginí, “Kwíyí Gorixoyápi rñipí rñirini, ‘Arerixí rñí xiáwomí Judayí Jerusaremí dani axípi re gwí nuyiro émayo mñi wípírfáriní.’ Kwíyí Gorixoyápi rñipí apíriní.” nearíagi ¹² none arfá e ñwiranéná none tñi áamá e ñweáyí tñi Poromí wauní rixíní re urayinwaniginí, “Joxi Jerusaremí nani ñyipani.” uríagwí aí ¹³ Poro re nearíniginí, “Seyíné pí nani ñwíni ñwíni nearo íkñiní sñpí ñipaxí ñikáraríní? Awa nioní gwí ñjárnányí, ‘Ayí ananirini.’ ñyairini e nani ñwarinini. Áminá Jisasomí xídarínagi nani ñpíkiánáyí, ‘Ayí ananirini.’ ñyairini ení warinini.” nearíagi ¹⁴ none omí urakipaxí mimóníagi ñwíñirane omí xwiyá ámi bí murí re rñinwaniginí, “Ámináo ‘Omí wímeáwíniginí.’ yaiwarínipí xe wímeáwíniginí.” rñinwaniginí.

Poró Jerusaremio ñirémorí Jisasoyá sñyikí imónigfáyo umenweagfáwami repíyí wíñ nánirini.

¹⁵ E nemone sá ayí rixa neamúróáná none yúrará nemáná rawirawá pñi niwiárimí Jerusaremio nani ñyirane ¹⁶ Sisaria dani áamá none pñi niwiárimí yarínwáé dñí Jisasomí xídarigfáyo wa tñi ñyirane awa none aní Nesonoyá —O Saipírasí pñinwípimi dñí worini. Eníná dani Jisasomí dñí ñwikwírorí xídagí worini. “Oyá aníyo sá owépoí.” ñyairini nani ñneaipemeámi ñneayiro e neawárigfawixini.

¹⁷ E nemone rixa Jerusaremí nani ñyirane e rémóáná áamá Jisasomí dñí ñwikwíroro nani negí ñrixímeá imónigfáyo yayí ñneairo ñneamímíníagi ¹⁸ sá wenwáone wíapí tñi Poro tñi none ñwíapñimeámi Jemiso tñí e nani nurane Jisasomí dñí wíkwíroarigfáyo wipenweagfáwa ení Jemiso tñi awí eánináná ¹⁹ Poro rixa yayí ñwimáná xí émayí tñimíni wáf nurímeríná Gorixo xíoyá wéyo dani wiemení bí bí nani repíyí ñwiéra úagi ²⁰ awa arfá ñwiróná Gorixomí seáyí e numero re uríawixini, “Gwíáoxini, negí Judayí sñpí ayá xwé wí Jisasomí dñí wíkwíroníagi joxi rixa ñjítá imóninini. Ayí ñni negí ñwí ikaxí eníná dani ñrínirí eáninípimi xídaníro nani sñmí xeadípenaríní. ²¹ Ayo áamá wí joxi nani re uríawixini, ‘Poro émayíyá aníyo nemeríná negí Judayí émayí tñámíni ñweagfáyo re uréwapíyarínirini, “Ñwí ikaxí negí aríó Moseso

niriri eanjipimi pñi wiáiro síw negí arfowa érowiápnigfápimi mîxîdîpa ero nero segí niaíw íyí símí sfo mîwákwiapa érixini.” Ámá ayo Poro e uréwapiyarîñî. ²² E urigfá enagi nánî arî yanfwinî? Negí Judayí Jisasomî xîdarigfá anjî rîpimi táfamîni ñweagfáyí ananî joxî bîfpî nánî rîxa arfá nîwipîrî enagi nánî ²³ xwîyfá none rîranî rîpî axîpî érixini. Negí ámá ñwáf ñweagfá waú waú ñweañoi. ²⁴ Joxî awa tîni nîkumîxîniro nene xwîraimîmî neainarîñîpî anîpá imónînfá nánî yarîñwápi awa tîni nawîni nero ámî nanjî imónîrixini. E nerfna waú waú awa wigí dfá nîrónîro xwîraimîmî winarîñîpî anîpá imónîro nanjî Gorîxo nánî rîdiyowá wiîro epîrfá nánî bî wiîrixini. Joxî none rîrarîñwápi axîpî e nerfna ámá nîni re yaiwipîráoi, ‘Poro nánî neararîgíapî mîkî mayîrîni. O enî negí ñwáf ikaxî eánîñîpimi nîxîdîrî pîránîñî yarîñorîni.’ yaiwipîráoi. ²⁵ E nîsearîrane aí enîná xwîyfá nîmîxîranéná ‘Émá Jisasomî dîñî wîkwîroarîgíáyí negí ñwáf ikaxî eánîñî nîpîni xîdîrixîni uranîréwîni?’ nîrîni ranéná re rînarîñwanigîni, ‘Ñwáf ikaxî rîpiaú rîpiaú pñi wiáîpaxî mimónîni.’ nîrîni rane payí re nearî wârîñwanigîni, ‘Nanjî ámá wî mimónî ñwáf imónîñî nánî rîdiyowá éfápi mîniapa érixini. Rakiwî enî mîniapa érixini. Nanjî síñwîyo gwí xîráná ragí síni enagi nánî mîniapa érixini. Apîxî nîmearóná sewîni mîmeánîpa érixini.’ Apîaú apîaú nánî nearî wîowârîñwanigîni.” urfagfa ²⁶ Poro sá weño wáfápi tîni ámá ñwáf ñweagfá waú waú awamî nîwirîmeámî nurî xwîraimîmî winarîñîpî anîpá imónîwîniñîni yarîgíapa xfo tîni nawîni wigí yarîgíapa nemáná o anjî rîdiyowá yarîgíwámî nîpáwîrî apaxîpánîñî imónîgíayo áwanjî re urîñîniñîni, “Sfá ámá awa xwîraimîmî winarîñîpî anîpá imónînfá nánî yarîgíapî nîpîni néfasáná Gorîxo nánî xîxegîni wonî wonî rîdiyowá wîpîrfáyi sfá ayimîrîni.” urîñîniñîni.

Judayí Poromî anjî rîdiyowá yarîgíwámî dánî mîxî wigí nánîrîni.

²⁷ E nemo sfá wé wáfumî dánjî waú awa xwîraimîmî winarîñîpî anîpá imónînfá nánî yarîgíapî rîxa yoparîpî anjî e imónîmîniñî yarîfná Esia pîropenisfyo dánjî Judayí wî Poro anjî rîdiyowá yarîgíwámî ñweañagi nîwîniro re egíawixîni. Ámá e epîroyí egíayo símîrîrî nîwiemero omî fá nîxero ²⁸ rfáiwá re rîgíawixîni, “Negí Isîrerîyîné rîxa símîñî neainîpoyî. Ámá re ronjî royí ámá xwáfá nîmîni ñweagfáyo nuréwapîyemeri ámá negí gwí axî imónîñwárfá nánî uréwapîyîrî negí ñwáf ikaxî eánîñîpî nánî uréwapîyîrî negí anjî rîdiyowá yarîñwá rîwá nánî uréwapîyîrî nerfna apî nîpîni nánî ‘Sîpîrîni.’ urarîñorîni. Sa apîniñî marfái, ámá Gîrikîyí wî anjî rîdiyowá yarîñwá rîwámî nîpemeámî nîwiapîrîñîpîmî dánî ñwáf imónîñî re rîxa xórórî enîrîni.” nîrîro ²⁹ —Xámî ámá Esia pîropenisfyo dánjî Tîropîmasoyî rîniño Poro tîni anjî apîmî nawîni emearîñagí wînfá enagi nánî xenwî re mogíawixîni, “Poro omî rîdiyowá yarîñwáiwámî ínîmî nîpemeámî fîwiapîñorîni.” xenwî nîmoro nánî rfáiwá enjî tîni nîrîróná e nîrîro ³⁰ ámá anjî apîmî ñweagfá nîni símîmiákwí e yarîgíapî arfá nîwîro mîrî nîbîmîro Poromî fá nîxero rîdiyowá yarîgíwámî dánî nîropémî peyeáaná apaxî mé ówanjî nîni nîyára ugíawixîni.

Romîyí porisowa Poromî urápigfá nánîrîni.

³¹ E nemowa Poromî nîpîkianîro nánî yarfná ámá wî porisowámî seáyî e imónîñomî xwîyfá re urémeagíawixîni, “Jerusaremî ñweáyí nîni símîmiákwí inarîni.” urémeagífa ³² o anjîñî xegí porisí wamî tîni awamî seáyî e wimónîgíawámî tîni nîwirîmeámî Poromî pîkianîro yarîgíe

náni wéána ayí porisowa tñni wigí seáyí e wimóniño tñni weaparíñagfa nñwiniro ámi Poromi iwaní meá pñni wiárigfawixini. ³³ Pñni wiáragfa porisowami seáyí e wimóniño añwi e nñbirí Poromi fá nñxeri xegí porisí wami re uríñinigini, “Gwí senfá wirfkaú tñni yípoyí.” nuriri ayo yariñí re wiaríñagini, “Ámá ro gorini? O pí éfrini?” ³⁴ Yariñí e wiaríñagi aiwi ámá e epíroyí egfáyí xwamiání nñriro wí xegí bí náni riro wí xegí bí náni riro nero arikikí yariñagfa o arfá kwíkwíkwíkwí nñwiri náni o yariñí wiaríñipí e dání nñjía píraníñí imónipaxí meñagi nñwiniñri re uríñinigini, “Porisoneyá aniwámi náni nñmeámi úpoyí.” urfagi ³⁵⁻³⁶ omi nñméra warfna ríxa ámá e epíroyí egfáyí númi nuro ríaiwá ímí tñni “Rurápapikiaríñoi?” nñriña warfna awa ríxa añí iwámi sñjá waiwí tññí e nñremórna ámá Poromi píkiaríño yariñagfáyí porisowami urápapikiaríño yariñagfa náni omi seáyí e nñmfeyoaro nñxiriñi peyigfawixini.

Poró Judayí xfomi umeararigfápi owákwiminiñri uríñipí nániñriñi.

³⁷ Porisowa ríxa wigí aniwámi nñmeáa páwianíño yarfna awami seáyí e wimóniñomi Poró re uríñinigini, “Nioni xwiýfá bí anani ririñiniñri?” urfagi o re uríñinigini, “Ai, joxi Gírikíyí pñné anani rariñini. ³⁸ Ayináni re nimónarini, ‘Joxi ámá Isipíyí xámi re ríño, “Émáyo mñxí xfdwaníñini.” nñriñi ámá 4,000 gwí mónigfá, Iríkiarigfái riniñowami nñwirimeámi ámá dññí meañe náni uño, ayí joximani.’ nimónarini.” urfagi ³⁹ Poró re uríñinigini, “Ámá joxi rariño, ayí nionimani. Nioni añí onimiá yoí mñriñíñí bimí dññonimani. Sirisia píropenisíyo añí Tasasíyí riniñipimi dññí Judayí woniriñi. Wauní rixíñí bí oririñini. Ámá tñyo xwiýfá ouriniñri anani sññwí naniriñriñi?” nuriri ⁴⁰ o ríxa anani xe ouriniñri sññwí winána Poró sññá waiwíyo e nñrómána ámá ayí xwiýfá mñriña oépoyiniñri wé ówaní nuyiri ríxa ñññíá imónaráná wigí Xibriuyí pñné tñni nuriri re uríñinigini,

22

¹ “Rárowayfne, ápowayfne, xwiýfá ámá wí nñekwímoarigfápi wákwiniñini searáná anani arfá nñpñriñriñri?” urfagi ² arfá wífáyí Poró nuririñá wigí Xibriuyí pñné tñni rariñagi arfá nñwiro erówarí aí bí mé aga ñññíá imónaríagfa Poró ámi re uríñinigini, ³ “Nioni Judayí woniriñi. Sirisia píropenisíyo añí yoí Tasasíyí riniñipimi gí nókí nñxiriñoni aí añí ríñimi dání xwé iwiaronáoniriñi. Negí nearéwapíyagí Gamiñero nñnñréwapíyirfna ñwí ikaxí eániñipí negí arfowa neaiapigfápi náni aga xixeni píraníñí nñréwapíyiniñí enagi náni agwi seyíne Gorixomi oxídaneyiniñri sñmí nñxeadípeniño yariñgápa nioni ení axípi e imóniñáoniriñi. ⁴ Ayináni eníñá nioni ámá Óf ‘Gorixo tñámiñi imóniñoi.’ riniñíyimi dññí wíkwíroarigfá anñniñiximiniñri náni xeaníñí nñwiri oxíyorani, apíxíyorani, gwí nñyiri gwí añíyo wáragáoniriñi. ⁵ Negí apaxípaníñí imóniñí xwé tñni negí ámiñá meba imónigfáwa tñni ení ‘O nepa e yagorini.’ searipaxí imóniñoi. Awa negí Judayí añí yoí Damasíkasiyí riniñipimi ñweagfáyí náni payí nearo niapowaráná nioni ámá e ñweagfá óf axíyimi xfdarigfáyí ení añí ríñimi dání ríñiñí meáfrixiniñri ayo fá nñxeri gwí nñyimána ámi re náni nñmeámi bimífa náni añí ríñimi pñni nñwiáriñi nurí Damasíkasiyo náni uññagini.

Poró “Apí yarfna Gorixo nñkiniñixiñriñri.” uríñí nániñriñi.

⁶ “E nemoni nurí nurí Damasíkasi tññí añwi e rémóminiñri neri ríxa ikwawedí enána re enñinigini. Anñnamí dání wífa sññwí mñmíñí iníí xwé bí

nókiárénapɨnigɨnɨ. ⁷ Wáf apɨ nókiárénapáná nionɨ xwáfáyo nɨpɨkínimeari arfá wíáyɨ xwíyáfá bɨ re nɨrɨnénapɨfagɨ winɨnigɨnɨ, ‘Soroxɨnɨ, Soroxɨnɨ, pí nánɨ xeanɨɨf níkararɨnɨnɨ?’ nɨrɨnénapɨfagɨ ⁸ re urɨnɨnigɨnɨ, ‘Ámináoxɨnɨ, joxɨ goxɨrɨnɨ?’ urfagɨ o ‘Nionɨ Nasaretɨ dánɨf Jisasonɨ joxɨ xeanɨɨf níkararɨnɨnɨ.’ nɨrfagɨ ⁹ —Ámá nionɨ tɨnɨ warɨgɨfáwa wáf nókiárénapɨfɨpɨ píranɨnɨf sɨɨwɨf nɨwɨnaxɨfɨro aiwɨ o tɨnɨ xwíyáfá rɨnarɨgwɨfíomɨ arfá nɨpɨkwɨnɨ mɨwigɨfawixɨnɨ. ¹⁰ ‘Joxɨ xeanɨɨf níkararɨnɨnɨ.’ nɨrfagɨ re urɨnɨnigɨnɨ, ‘Ámináoxɨnɨ, nionɨ pí oenɨrɨ nɨrarɨnɨnɨ?’ urfagɨ Ámináo re nɨrɨnɨnigɨnɨ, ‘Joxɨ nɨwiápɨnɨmeámɨ Damasɨkasi jɨfapimɨ nánɨ nurɨ e rémóáná ámá wo nɨsɨmeari e éwɨnɨgɨnɨrɨ rɨrɨfpeanɨpɨ nánɨ áwanɨf rɨrɨnɨɨoɨ.’ nɨrfagɨ ¹¹ nionɨ wáf apɨ sɨɨwɨfyo nɨnɨpɨrorɨ sɨnɨ sɨɨwɨf mɨmɨnɨf nɨnɨnɨrɨ sɨɨwɨf manɨpaxɨf niarɨnɨagɨ nánɨ ámá nionɨ tɨnɨ warɨgɨfáwa wéyo árɨwɨf nɨnɨmaxɨrɨro Damasɨkasiyo nánɨ nɨnɨméra nuro e nɨrémorɨ nɨweanɨáná ¹² ámá wo, xegɨf yoɨ Ananiasoyɨ rɨnɨɨo —Judayɨf anɨf apimɨ nɨweagɨfáyɨf nɨnɨ ‘Ámá awiáxɨf worɨnɨ.’ rɨnagɨforɨnɨ. Negɨ nɨwɨf ikaxɨf rɨnɨnɨpɨ bɨ múroagomanɨ. Anɨnɨf minɨf nɨpɨnɨ xɨxenɨ axɨpɨ xɨdagorɨnɨ. ¹³ O nɨbɨrɨ nionɨ tɨnɨf anɨwɨ e nɨrómáná re nɨrɨnɨnigɨnɨ, ‘Gɨf nɨrɨxɨmeáo imónɨnɨf Soroxɨnɨ, díxɨf sɨɨwɨf ámɨ aneɨ.’ nɨráná re enɨnigɨnɨ. Gɨf sɨɨwɨf ámɨ nanɨrɨ omɨ sɨɨwɨf winɨnɨnigɨnɨ. ¹⁴ Omɨ sɨɨwɨf wináná o re nɨrɨnɨnigɨnɨ, ‘Nɨwáfá negɨf arɨfowa xɨdagɨo joxɨ e éwɨnɨgɨnɨrɨ wimónarɨnɨpɨ nánɨ nɨjɨfá erɨ Wé Rónɨɨomɨ enɨ sɨɨwɨf winɨrɨ xɨfoyá manɨfyo dánɨ xwíyáfá rarɨfná arfá wirɨ oenɨrɨ rɨrɨfpeanɨfɨrɨnɨ. ¹⁵ Ámá nɨyonɨf xɨfó nánɨ áwanɨf nurɨrɨfná jɨwanɨɨoxɨf wáfá nɨrókiárɨrɨfná sɨɨwɨf winɨrɨ arfá wirɨf éfɨpɨ nánɨ repɨyɨf wirɨfá nánɨ rɨrɨfpeanɨfɨrɨnɨ. ¹⁶ Ayɨnánɨf joxɨ pí nánɨ sɨnɨf yómɨnɨf yarɨnɨnɨ? Rɨxa nɨwiápɨnɨmeari wayɨf meaf. Joxɨ Ámináomɨ rɨxɨnɨf urɨrɨfɨpimɨ dánɨf díxɨf fɨwɨf yarɨnɨpɨf yokwarɨmɨf nɨsiirɨf wayɨf píranɨnɨfɨnɨf rɨronɨɨoɨ.’ nɨrfagɨ nionɨ axɨpɨ e enɨnigɨnɨ.

“Gorɨxo Poronɨ émayɨf tɨnɨf mɨnɨf rɨrowárɨnɨnigɨnɨ.” urɨnɨf nánɨrɨnɨ.

¹⁷ “E nemonɨf ámɨ Jerusaremɨf nánɨf nɨbɨrɨf anɨf rɨdɨyowá yarɨnɨwá rɨwámɨf dánɨf xómɨnɨf nɨyɨkwɨrɨf Ámináomɨf xwíyáfáf rɨrɨmɨf nɨwirɨfnáf íkwɨkwɨf nɨyárɨrɨf wenɨnɨf éáyɨf ¹⁸ Ámináo re nɨrarɨnɨagɨf winɨnɨnigɨnɨ, ‘Joxɨf sɨɨwɨf nanɨrɨf arfáf nɨrɨf enɨpɨf nánɨf anɨf rɨpimɨf dánɨf uránáf arfáf mɨsɨpa epɨrɨf enɨagɨf nánɨf joxɨf sɨnɨf mepanɨ. Anɨnɨf anɨf rɨpimɨf pɨnɨf nɨwiárɨmɨf uɨ.’ nɨrfagɨ ¹⁹ nionɨ re urɨnɨnigɨnɨ, ‘Ámináoxɨnɨ, nionɨf éwapɨnagápɨf ámáf re nɨweáyɨf nɨnɨf nɨjɨfáf imónɨnɨoɨ. Ámáf joxɨf nánɨf dɨnɨf rɨkwɨroarɨgɨfáyo nionɨf fáf nɨxerɨf gwɨf anɨfyo nɨnɨwirárɨrɨf iwanɨf nɨméperɨf yagáonɨf enɨagɨf nánɨf wiwanɨnɨfɨyɨf rɨxa nɨjɨfáf imónɨnɨoɨ. ²⁰ Joxɨf nánɨf wáf urɨmeagɨf Sɨtipenomɨf pɨkɨgɨfnáf nionɨf anɨwɨf e nɨrómáná “Ayɨf omɨf nɨpɨkɨrónáf apánɨf yarɨnɨoɨ.” nɨyáiwɨrɨf omɨf pɨkɨarɨfnáf wigɨf iyáfáf awɨf mearonɨnigɨnɨ.’ urfagɨf aí ²¹ Ámináo re nɨrɨnɨnigɨnɨ, ‘Joxɨf uɨ. Nionɨf náf jɨfamɨf émayɨf tɨnɨf mɨnɨf rɨrowárɨmɨfáf enɨagɨf nánɨf joxɨf ananɨf uɨ.’ nɨrɨnɨnigɨnɨ.” urɨnɨnigɨnɨ.

Porɨsf seáyɨf e imónɨnɨo Poromɨf éf umɨnɨnɨf nánɨrɨnɨ.

²² Ámá e epɨroyɨf egɨfáyɨf Poromɨf arfáf nɨwɨa nɨbɨfásánáf aiwɨf xwíyáfá “Émayɨf tɨnɨf mɨnɨf rɨrowárɨmɨfárɨnɨ.’ nɨrɨnɨfɨrɨnɨ.” rɨf e nánɨf arfáf nɨwimánáf xwíyáfáf xwamiánɨf nɨrɨrof ímɨf tɨnɨf re rɨgɨfawixɨnɨ, “Ámá e imónɨnɨo xe onɨweanɨrɨf sɨɨwɨf winɨpaxɨf mɨneaimónarɨnɨ. Rɨxa rurápapɨkɨarɨnɨoɨ?” ²³ Xwamiánɨf e nɨra nurónáf wɨkɨf ayɨkwɨf nɨwógaf mɨwarɨnɨagɨf nánɨf wigɨf iyáfáf nɨwirayɨrof úpɨrɨxáf mɨmeámɨf yánɨrof xwáfáf sɨkɨf úpɨrɨxáf mɨmeámɨf yánɨrof yarɨnɨagɨfá ²⁴ porɨsf seáyɨf e imónɨnɨo sekaxɨf re urɨnɨnigɨnɨ, “Omɨf porɨsonef negɨf anɨf

riwámí nimeáa nípáwiro áamá ayí xwamiání n#wiróná ríá tñí wianíro yarigfápi mfkípi nání waropárí oneainíri nání síkwíá ragí pírí nuyíkiro yaríñí imímí wípoyí.” uríagi ²⁵ awa omí nimeáa nípáwiro síkwíá ragí pírí uyíkianíro nání gwí jíáná Poro Porisí aṅwí e roṅomí re uríñiniginí, “ ‘Romíyíyá ṅwí ikaxí re ríniní, rísimónariní, ‘ ‘Ámá Romíyí womí mfkípi nání pía mé xámí síkwíá eápayí.’ ríniní, rísimónariní?” uríagi ²⁶ poriso aríá e n#wimáná seáyí e wimóniṅo tñí e nání nurí re uríñiniginí, “Ámá Romíyí romí joxí pí wimíniri yaríñiní?” uríagi ²⁷ porisí seáyí e imóniṅo Poro tñí e nání nípáwiri re uríñiniginí, “Jíwaníṅoxí nireí. Joxí Romíyí woxíraní?” uríagi o “Oyí.” uríagi ²⁸ porisí seáyí e imóniṅo re uríñiniginí, “Nioní gapímanowamí ṅgwí xwé wíáná ‘Romíyí woxíriní.’ níniriro nimixigfáriní.” uríagi Poro re uríñiniginí, “Gí inókí tñí ápo tñí enjíná dání Romíyí wimixigfápaú enagí nání nioní gí nókí nixíriṅe dání Romíyí imóniṅá woníriní.” uríagi nání ²⁹ porisí síkwíá ragí pírí nuyíkiro yaríñí wianíro nání gwí jarfáwa wáyí n#winíri omí wáramogfawixiní. Wigí porisí seáyí e wimóniṅo ení “Poro Romíyí worfání?” niyaiwiri níjía nimónimáná “Omí senfá tñí gwí jípayí.” uríagi enagí nání wáyí winíñiniginí.

Poro xwíyíá wákwínimíniri nání Judayí mebaowa awí eánigfáe dání uríñí nániri.

³⁰ Poriso, sá weṅo wáfápi tñí Judayí omí uxekwímoarigfápi nání xixení níjía oimónimíniri omí níkwewárimáná wamí sekaxí re urowárapíñiniginí, “Apaxfáníñí imónigfá xwéowa tñí Judayí mebaowa tñí awí oeánípayí.” nurowárapiri awa ríxa awí eánaráná Poromí níméra n#wepíniri awa síṅwí anigfáe éf uráráñiniginí.

23

¹ Poro mebaowamí síṅwí agwí n#wínáriní re uríñiniginí, “Gí níríxímeáoyíné, Goríxo síṅwí aníñáná amípi nioní iwamfó dání sfá riyimí nání enápi nípíní aí nání dñí níyaikiroríná bí nání ayá sfwí míniró dñí peá nunariní.” uríagi ² apaxfáníñí imóniṅí xwé, Ananiasoyí ríniní áamá Poro tñí e aṅwí e rogíayo “Omí wé mañíyo upíkákwpoyí.” uráná ³ Poro Ananiasomí re uríñiniginí, “Kíkéróniṅí ínímí pípíwí enagí aí seáyí e xwíá nañíníñí eáníñí roxiní, Goríxo joxí ení wé nírúpíkákwiníṅo! Joxí negí ṅwí ikaxí níríniri eáníñípa xwíríxí nímemíniri e éf níṅwearíná ṅwí ikaxí apimí ogámí nerí ‘Omí wé upíkákwpoyí.’ uríipi nání ‘Ayí apáni yaríñiní. rísimónariní?’” uríagi aí ⁴ áamá e rówapigfáyí míxí re urigfawixiní, “Joxí ananí apaxfáníñí imóniṅí xwéomí ikayíwí uraríṅoxíraní?” uríagí ⁵ Poro re uríñiniginí, “Níríxímeáoyíné, ‘Apaxfáníñí imóniṅí xwé worfání?’ míyaiwí nerí ríiní. Xwíyíá Bíkwyíyo re níríniri eáníñagí nání, ‘Joxí segí seáyí e nimóniri seamenweagfá wo nání xwíyíá sípí bí mírípaní.’ níríniri eáníñagí nání o seáyí e imóniṅípi nání níjía nimóniri síṅwíríyí, wí e rímíniri éámaní.” nuríri aí ⁶ mebaowa wa Sajusi imóniri wa Parisi imóniri enagí n#wíniri gí Parisi rowa gwí onímónípayíniri ení tñí re uríñiniginí, “Níríxímeáoyíné, nioní Parisi woníriní. Parisi imónigfí wíyaúyá xewaxoníriní. Nioní ‘Ámá pegfáyí ámi n#wiápnímeapfáríní.’ niyaiwiri dñí kíkayonagí nání xwíríxí nímearigfóníriní.” uraríná ⁷ Parisiowa tñí Sajusiowa tñí wíwíní míxí nírínowíeáníro dñí bí biaú nixíriro yaní epayónigfawixiní. ⁸ Ayí rípi náníriní. Sajusiyí re rarigfáyíriní, “Ámá pegfáyí ámi wíápnímeapaxí meníni. Aníñají wí meníni. Kwíyí ení meníni.” rarigfáyíriní. E nerí aí Parisiyí “Nípíní ananí

imónipaxf imónini.” rarigfáyirini. Apimi dani dñf bi biaú nixiro yanf nepayóniro ⁹ xixewiámf nriñowieága nuro ñwí ikaxf eániñpimi mewegfá Parisiowayá wa niwiápñimearo Sajusiowa tñf ximximf niniro nriñóná re urigfawixini, “Ámá ro íwí bi éo mimóniñagi winiñwini. Anñajf worani, kwíyf birani, omi xwiyfá uránáyf, ayf pí eniño?” nuriro ¹⁰ xixewiámf ayá wí nriñowieága wiápñimearfná porisf seáyf e imóniño Poromi midimidáni mimixeawiámf ninróná omi didiyimf nero pikipfirxinirf xegf porisowami sekaxf re uowárañiniginf, “Soyfné niwepñiro enf neániro ayo Poromi nurápiro negf porisf añf riwámi nánf niñeámi yapfpoi.” uowáraíáná awa xixeni o urfípa e egfawixini.

¹¹ Poro sfá ámi rixa wiyimi áríwiyimi sá weñána Ámináo miwmidáni nurónapiri re uriniginf, “Joxi dñf sixf ínef. Jerusaremi tñyo dani xwirixf rimearfná joxi nionf nánf ‘Sñwí e winiri arfá e wiri enjirini.’ urariñpa émáyfá añf xwé Romiyo enf axfpi urirfá enjagi nánf dñf sixf ínef.” uriniginf.

Judayf Poro nánf mekaxf megfá nánirini.

¹² Wfápi tñf Judayf wí Poro nánf mekaxf niñeróná awá ñwí nñwiráñiro sñá womi dani re rinigfawixini, “None iniigf mñipa erane aiwá mñipa erane néra nurane Poromi pikíwae dani ámi nipaxf imónanfwarini.” nriñiro ¹³ —Ámá mekaxf niñero “Sñá romi dani rariñwini.” rigfáwa amá 40 wiárf múrogfáwarini. ¹⁴ E nemowa apaxfpániñf imónigfá xwéowa tñf Judayf amínáowa tñf tñge nánf nuro yumí re urigfawixini, “None awá ñwí nñwiráñirane sñá womi dani re riníwarini, ‘Poromi sñf mñipkipa neranéná aiwá bi aiwf mñimepaxf imóniñwini.’ Sñá womi dani e rinárfwá enjagi nánf ¹⁵ soyfné tñf mebaowa tñf ámi xwirixf niwiro yariñf wiayanróniñf nimóniro porisfyo seáyf e wimóniñomi wáf re urepearfpoi, ‘Joxi none Poromi ámi píranñf yariñf wiani nánf niñeámi weapef.’ urfpoi. None omi niñikiani nánf yumí áyá eánanfwinf. Poromi niñeáa niweapiri sñf añwi e mñbipa enána niñikianfwarini.” urigfawixini.

¹⁶ Poromi xexirfmeáiyá niaíwo “Awa yumí áyá eánariñoi.” rinariñagfa arfá niwiri porisowayá añiwámi nánf nuri niñawiri Poromi áwanf urfagi ¹⁷ o porisf womi “Eñf.” nuri re uriniginf, “Íwf sikiñf ro dixf porisf seáyf e simóniñomi xwiyfá wí áwanf urini nánf o tñf e nánf nipemeámi uf.” urfagi ¹⁸ o íwf sikiñomi nipemeámi porisf seáyf e wimóniño tñf e nánf nuri re uriniginf, “Poro, gwí ñweaño ‘Eñf.’ nñiriri re nriñoi, ‘Íwf sikiñf ro xwiyfá wí dixf seáyf e simóniñomi urini nánf o tñf e nánf nipemeámi uf.’ nriñagi nipemeámi bariñini.” urfagi ¹⁹ porisfyo seáyf e wimóniño omi wéyo fá nixiriri niñeámi aigf wí e nánf nuri aigfpi niñweámána yariñf re winiginf, “Xwiyfá joxi áwanf nriñrifi pí xwiyfáñini?” urfagi ²⁰ o re uriniginf, “Judayf xwiyfá ná bñf sñmf e nita nuróná re riníawixini, ‘Poromi ámi mñkípi nánf yariñf bi wianññf nimónirane porisfyo seáyf e wimóniñomi yapf re uréwapiyiwaniginf, ‘Wfáriná joxi Poromi mebaowane xwirixf ámi bi umeanfwa nánf niñeámi weapfirini.’ urfwaniginf.’ riníawixini. ²¹ Ámá 40 wiárf múrogfáwa awá ñwí nñwiráñiro sñá womi dani re riníawixini, ‘Omi pikíwae nánf aiwá mñipa erane iniigf mñipa erane éwaniginf.’ nriñiro omi pikianiro nánf rixa yumí áyá neániro ñweañagfa nánf awa nuowárenapiro yariñf síáná arfá mñwipani. Awa joxi rixa re uráná, ‘Wfáriná nionf Poromi soyfné tñf e nánf anani

nimeámi weapimfáriní.’ uráná nání xixeni nirináro weniñf nero ñweañoi.” uríagi ²² porisf seáyf e imóniño íwí síkñomi arfá jiyikf norf re uowáriniginí, “Xwiyfá joxf repiyf nínirf áwanf nírífpi nání amá womí aí ‘Nionf omí e urfíní.’ murípaní.” uowáriniginí.

Poromí Pírimíá Píriso tñf e nání wiowárñf nániríní.

²³ Porisf seáyf e imóniño xegf porisf áminá imónigfáyf waúmi “Eíní.” nurirí re urñiginí, “Awagwí porisf éf tñf míf yarigfáyf 200 apimí ‘Nikínirí ñweápoi.’ uríri osfyo ññweámáná míf yarigfáyf 70 apimí ‘Nikínirí ñweápoi.’ uríri wákwíríxá tñf míf yarigfáyf 200 apimí ‘Nikínirí ñweápoi.’ uríri nemáná ríxa árfwiyimí 9:00 p.m. imónáná añf yof Sisariayf rññfípimí nání upfíri nání awí eaárfpiyf. ²⁴ Osf wí ení Poro seáyf e éf ññweámáná uní nání nímeari omí éf numíga nuro pírimíá Píriso tñf e wárfpoi.” nurirí ²⁵ payf re rññf wínánñf rfwamñf eaññiginí,

²⁶ “Nioní Kirodiasí Risiasoní payf rína pírimíá Pírisoxí tñf e nání nearí wírenaparññí. Negí áminá seáyf e imóniño xí nioní yayf bí osimíní.

²⁷ Judayf amá romí fáf nixiríro ríxa ñpíkianíro yarñagfá nioní arfá ‘Romíyf woríní.’ ñwirfná gf simñf nínarigfáyf tñf míf nurane omí éf umínñwaniginí. ²⁸ Nioní omí uxekwímoarigfápi mífkípi nání ñjífá imónmí nání wigf Judayf mebáowa xwiyfá imíxarigfíe nání nimeámi nurí aiwí ²⁹ omí xwiyfá nuxekwímoróná none píkipaxí bí uríro gwí yipaxí bí uríro míf yarñagfá ñwínirí xwiyfá wigf ñwf ikaxí eánñfípimí dání wíwanñfíf míf rñnarigfápi náníní uxekwímoarñagfá wñññiginí. ³⁰ Amá wo ñbírí áwanf re níráná, ‘Judayf Poromí píkianíro nání yumí mekaxí meariñoi.’ níráná nioní síní mé omí joxí tñf e nání ñwiowárénarí amá omí uxekwímoarigfáyo sekaxí re urñaniginí, ‘Nuro pírimíáoyá síñwf anñe dání uxekwímófríxíní.’ urñaniginí. Ayf xwiyfá ríxa apíríní.”

³¹ Porisowa wigf seáyf e wimóniño sekaxí urífpa axípi nero árfwiyimí Poromí níméra nuro añf yof Adipatírísíyf rññfípimí nírémoro ³² ríxa wáf ónáná porisf síkwf tñf warigfáwa xe osfyo ññweámáná míf yarigfáwa Poromí ananí re dání níméra oupoiñirí pñf ñwiárímí amí wigf porisf añiwámí nání úagfá ³³ awa níméra nuro ríxa Sisariayo nírémoro pírimíáo tñf e nání nuro payf mñf ñwíro Poromí ení xfo tñf e ñwáríroná “Ayf roríní.” uríagfá ³⁴ pírimíáo payfna nurápirí ríxa fáf nírómáná “Ro amá nioní umenweañayo dánf worfání? Mí dánjorfání?” ñyáiwirí Poromí yarñf re wññiginí, “Píropenísí gíyo dánjoxíriní?” uríagi Poro “Sirisia píropenísíyo dánjoríní.” uríagi ³⁵ o re urñiginí, “Anániríní. Amá joxí ríxekwímoarigfáyf rémónapáná díxí xwíríxí arfá simfáriní.” nurirí wamí sekaxí re urñiginí, “Omí gapímanf añf míf ináyf Xeroto míf ragiwámí ññwiráriní meñweápoi.” urñiginí.

24

Píriso Poroyá xwíríxí arfá wñf nániríní.

¹ Ríxa sfáf wé wú óráná apaxfpanñf imónñf xwéo, Ananiaso tñf Judayf mebá imónigfáyf wa tñf amá womí —O xwíríxí neróná xwiyfá wuríyarñf woríní. O xegf yof Tetarasoríní. Omí ñwiríméámí Sisaria nání ñwero pírimíáomí ñwímearo xwiyfá Poromí xwíríxí umeaníro nánipi uríagi ² Poromí “Eíní.” nuríro o ríxa báná Tetaraso Poromí nuxekwímoríná pírimíáomí re urñiginí, “Negí áminá awíaxf seáyf e imónñf Pírisoxíní, joxí neamenweañagf nání nene míf bí mínf kíkíání

ñweañáná xwiogwí ríxa obaxí pwétnigíntí. Joxí dñí píránñí neñwíperi nñeameñwearínná amípi eníná dání nípíkwíntí mimónñípi dñí joxíyá tñí gwí axírí imónñwaéne neaeyíroiarñagí nání agwí ríxa naní nimóga waríñwíntí. ³ Negí aní gímí gímí apí nípíntí e neaiarñño, ayí joxíntí enagí nání nene nijfáríntí. Ayínání yayí tñí ríraríñwíntí. ⁴ E nerí aiwí nioní ayá wí áxémá siáraná anñí sinñngíntí joxí neaiñípi nání ayá wí rírímíméíntí. Sa wauní ríxñí rípíntí orírímíntí, ‘Joxí ayá nñnearímíxírí pñé bí onírípoyníntí sñwí neaneí.’ orírímíntí. ⁵ Ámá Poroyí rínñí royí síwí arfkiónñí neaikárarññoríntí. Negí Judayí xwíá nñyoní ñweagfáyo míxí épímíxamoarññoríntí. Negí ámá arfowa nñeaiwapiya bigfápi arfá nkeamoro yoí sñí Nasaretene nírññro kumíxñnayífápi, ayí o mfkí ikinfíríntí. ⁶ Negí aní rídíyowá yaríñwáiwá aí xórórí emíntí yaríñagí nñwíntíranéná fá xírñwanigíntí. [Negí ñwí ikaxí eanñípi rínñípa xwíríxí oumeaneyíntírane fá xíríagwí aiwí ⁷ porísí seáyí e imónñí Rísiasoyí rínñño míxí nimónímí nñbíntí ení neáníntí omí xfo nñnearápiwerí ⁸ sekaxí re nearíññigíntí, ‘Ámá romí xwíríxí umeanírí éfáyíné pírímíáo sñwí tñí e dání uméfríxíntí.’ nearowáfagí nání baríñwíntí.] Ayínání amípi none ríraríñwápi nání xewanñoxí yaríñí nñwia nuríñpímí dání ananí none uxekwímoaríñwápi nání xixení nijfá imóníntí.” Tetaraso e nuríntí ⁹ Judayowa ení Poromí nuxekwímoro pírímíáomí re urígfawíxíntí, “Amípi Poro nání rírípi neparíntí.” urígfawíxíntí.

¹⁰ Pírímíáo Poro ríxa xwíyá oríntí nñkíntímóníntí sñwí wínáná Poro re uríññigíntí, “Joxí ámá gwí rírímí nñmeñwearí xwíríxí nñmeámí bayífáyo arfá nñwiéra warfá xwiogwí obaxí rímúronñoxí enagí nání nioní nijfáríntí. Ayínání joxíyá sñwíyo dání xwíyá wákwíntí nání níríntí ‘Ayí ananíríntí.’ nñyaiwirí yayí ninaríntí. ¹¹ Ámá rowa re rírípaxíríntí, ‘O Goríxomí yayí wimíntí nání Jerusaremíyo rémoñe dání síá ayá wí marfáí, wé wúkaú síkwí waúní wóríññigíntí.’ rírípaxíríntí. ¹² Nioní aní rídíyowá yarígfíwámí dáníraní, rotú aníyo dáníraní, aní apímí wí e dáníraní, wa tñí xwíyá míxí rínaríñagí sñwí nñnaníro míxí épímíxamoarññagí nñnaníro megfawíxíntí. ¹³ Agwí nñxekwímoarígfá renípiyí pírímíáoxí ‘Nepaxíntí.’ yaiwirí nání ení mfkí bí síwá sipaxí mimónñño. ¹⁴ E nerí aí awa ríríntí, ayí neparíntí. Nioní Nwíá negí arfowa xídagfómí nuxídírínná Ófí Goríxomí xídarígfáyí rínñíyímí dání xídaríñáríntí. Ámá ófí ayímí xídarígfáyí nání awa re rarígfáríntí, ‘Negí arfowa nñeaiwapiya bigfápi arfá nkeamoro pñí wíarígfáríntí.’ raríñagfá aí nioní síní amípi negí ñwí ikaxí Moseso níríntí eanñípi tñí xixení imónñípímí dñí wíkwírorí amípi wíá rókíamoagfáwa níríro eagfápímí dñí wíkwírorí eníntí. ¹⁵ ‘Ámá pegfáyí nñí wé rónígfáyíraní, uyíntí egfáyíraní, nñí ámí nñwiápnímeapfáríntí.’ nñyaiwirí Goríxomí dñí ukíkayonñí. Wiwanñnowa ení axípi e nñyaiwíro dñí ukíkayonñó. ¹⁶ Nioní dñí e nñyaiwirí nukíkayorí nání Goríxoyá sñwíyo dáníraní, ámáyá sñwíyo dáníraní, pí pí nerínná ayá sípí mñnipa oenírí anñí miní wé níróníntí oemíntí yaríñáríntí. ¹⁷ Wí e emeagáoní xwiogwí wí ríxa nñmúrófímí ámí gfí aní e nání nñbíntí ñgwí bí gfí ámá gwí axírí imónígfáyíyá uyípeayíyo mñn wírí Goríxo nání rídíyowá nñwiírí éímíntíntí nñmeámí nñbíntí ¹⁸ ríxa xwírímímí nínñípi anípa éwíntíntí yaríñwápi nñyárimáná aní rídíyowá yaríñwáiwámí nñpáwírí e éímíntíntí bñápi yarínná ayí sñwí nanímeagfawíxíntí. Sñwí nanímeánná nioní ámá ayá wí tñí epíroyí nerí símímíákwí mé aga kíkífá yaríñagí aí Judayí Esia pñropenísíyo dání wí ¹⁹ —Ayí nioní nání xwíyá bí tífáyí enánáyí, nñbíro

joxiyá sɨwɨ́ tɨ́ɨ́ re dání nɨ́nɨ́xekwɨ́moro sɨ́wɨ́rɨ́yɨ́, nanɨ́ imónɨ́mɨ́nɨ́rɨ́ éɨ́rɨ́nɨ́. ²⁰ Ayɨ́ joxɨ́ tɨ́ɨ́ re mɨ́bɨ́pa éagɨ́a nánɨ́ nionɨ́ Jerusaremɨ́yo mebáowa awí eánigɨ́e dání xwɨ́rɨ́xɨ́ nɨ́nɨ́meróná xwɨ́rɨ́xɨ́ náɨ́ sɨ́wɨ́ wɨ́nɨ́gɨ́áɨ́ nánɨ́ re rogɨ́á rowa wiwanɨ́ɨ́owa áwanɨ́ ‘Ná ripɨ́rɨ́nɨ́.’ orɨ́rɨ́poyɨ́. ²¹ Mepa oenwɨ́rɨ́yɨ́, awa Jerusaremɨ́yo dání xwɨ́rɨ́xɨ́ nɨ́mearɨ́náná xwɨ́yɨ́á nionɨ́ ímɨ́ tɨ́nɨ́ re urɨ́ɨ́á rɨ́pɨ́nɨ́ ‘Nionɨ́ “Ámá pegɨ́áyɨ́ ámɨ́ wiápɨ́nɨ́meapɨ́rɨ́fárɨ́nɨ́.” nɨ́yawiwi kɨ́kayonagɨ́ nánɨ́ agwɨ́ soyɨ́né xwɨ́rɨ́xɨ́ nɨ́mearɨ́ɨ́oɨ́.’ urɨ́ɨ́á apɨ́nɨ́ nánɨ́ joxɨ́yá sɨ́wɨ́ tɨ́ɨ́ e dání nɨ́xekwɨ́mopaxɨ́rɨ́nɨ́.” ²² Poro e urɨ́agɨ́ aɨ́ pɨ́rimɨ́á Piriso ámá Óɨ́ Gorɨ́xo Tɨ́fámɨ́nɨ́yɨ́ rɨ́nɨ́ɨ́yɨ́mɨ́ xɨ́darɨ́gɨ́áyɨ́ nánɨ́ bɨ́ nɨ́jɨ́á imónɨ́fɨ́ enagɨ́ nánɨ́ sɨ́á xwɨ́rɨ́xɨ́ píránɨ́ɨ́ wimɨ́xɨ́nɨ́fáyɨ́ nánɨ́ ná jɨ́e nɨ́ta nurɨ́ re urɨ́ɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, “Porɨ́sɨ́ seáyɨ́ e imónɨ́ɨ́o, Risiaso weapáná segɨ́ xwɨ́rɨ́xɨ́ píránɨ́ɨ́ seaimɨ́xɨ́yɨ́mɨ́fárɨ́nɨ́.” nurɨ́rɨ́ ²³ porɨ́sɨ́ Poromɨ́ awí mearoarɨ́ɨ́omɨ́ re urɨ́ɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, “Joxɨ́ omɨ́ awí nɨ́mearorɨ́ aɨ́wɨ́ gwɨ́nɨ́ mɨ́yárɨ́pa éɨ́rɨ́xɨ́nɨ́. Xe erɨ́rɨ́ó eméwɨ́nɨ́gɨ́nɨ́. Xegɨ́ nɨ́kumɨ́xɨ́nɨ́rɨ́ emearɨ́gɨ́áyɨ́ omɨ́ arɨ́rá wianɨ́ro bánáyɨ́, pɨ́rɨ́ murakipanɨ́.” urɨ́ɨ́nɨ́gɨ́nɨ́.

Piriso tɨ́nɨ́ xiepí Dirusiraí tɨ́nɨ́ Poromɨ́ arɨ́á wigɨ́í nánɨ́rɨ́nɨ́.

²⁴ Sɨ́á wí rɨ́xa nórimáná enáná Piriso tɨ́nɨ́ xiepí Dirusiraí —Í Judayɨ́ apɨ́xɨ́ wírɨ́nɨ́. Í tɨ́nɨ́ ípaú Poromɨ́ awí mearogɨ́e nɨ́rémorɨ́ “Ámá wa omɨ́ nɨ́meámɨ́ obɨ́poyɨ́.” nurɨ́rɨ́ Poro rɨ́xa nɨ́bɨ́rɨ́ “Kiraisɨ́ Jisasomɨ́ dɨ́ɨ́ɨ́ nɨ́wɨ́kwɨ́rorɨ́náná, ayɨ́ apɨ́rɨ́nɨ́.” repɨ́yɨ́ nɨ́wiéra warɨ́ɨ́agɨ́ arɨ́á wiarɨ́náná ²⁵ o “Wé rónɨ́ɨ́ nerɨ́náná, ayɨ́ apɨ́rɨ́nɨ́.” urɨ́rɨ́ “Nɨ́pɨ́reánɨ́rɨ́ nerɨ́náná, ayɨ́ apɨ́rɨ́nɨ́.” urɨ́rɨ́ “Gorɨ́xo ámá nɨ́yonɨ́ mí ómómɨ́xɨ́mɨ́ nerɨ́náná, ayɨ́ apɨ́rɨ́nɨ́.” urɨ́rɨ́ yarɨ́náná Piriso rɨ́xa wáyɨ́ wɨ́nɨ́agɨ́ re urɨ́ɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, “Joxɨ́ ámɨ́ awí rɨ́mearoarɨ́gɨ́e nánɨ́ uɨ́. Rɨ́wéná nionɨ́ ámɨ́ ananɨ́ arɨ́á simɨ́a nánɨ́ nɨ́nimónɨ́rɨ́náná ‘Eɨ́nɨ́.’ rɨ́rɨ́mɨ́fárɨ́nɨ́.” nurárɨ́mɨ́ ²⁶ nɨ́ɨ́wearɨ́náná Poro nɨ́gwɨ́ bɨ́ onɨ́apɨ́nɨ́rɨ́ dɨ́ɨ́ e nukɨ́kayorɨ́ wainɨ́ waináná re yayagɨ́rɨ́nɨ́. “Ámá wa Poromɨ́ nɨ́wirimeámɨ́ obɨ́poyɨ́.” nurɨ́rɨ́ Poro báná o tɨ́nɨ́ xwɨ́yɨ́á rɨ́nɨ́yagɨ́fírɨ́nɨ́. ²⁷ E yayarɨ́náná xwiogwɨ́ waú rɨ́xa pwéáná ámá sɨ́ɨ́ wo, xegɨ́ yoɨ́ Posiasɨ́ Pesɨ́tasoyɨ́ rɨ́nɨ́ɨ́o pɨ́rimɨ́áo nimónɨ́rɨ́ Piriso imónɨ́ɨ́ɨ́pɨ́ urápáná Piriso re enɨ́nɨ́gɨ́nɨ́. Judayɨ́ nionɨ́ nánɨ́ yayɨ́ owinɨ́poyɨ́nɨ́rɨ́ wíwapɨ́yɨ́mɨ́nɨ́rɨ́ nánɨ́ Poro xe gwɨ́ onweanɨ́rɨ́ wárɨ́ɨ́nɨ́gɨ́nɨ́.

25

Poro Romɨ́yɨ́ mɨ́xɨ́ ináyo xwɨ́rɨ́xɨ́ píránɨ́ɨ́ nɨ́mɨ́xɨ́yɨ́wɨ́nɨ́gɨ́nɨ́rɨ́ urɨ́ɨ́ nánɨ́rɨ́nɨ́.

¹ Pesɨ́taso, pɨ́rimɨ́á sɨ́ɨ́ imónɨ́ɨ́o pɨ́ropenɨ́sɨ́ o meɨ́weanɨ́yo nɨ́rémómáná rɨ́xa sɨ́á wíyau wíyɨ́ óráná aɨ́ɨ́ Sisaria rɨ́nɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ pɨ́nɨ́ nɨ́wiárɨ́mɨ́ Jerusaremɨ́ nánɨ́ nɨ́yɨ́rɨ́ rémóáná ² apaxɨ́pánɨ́ɨ́ imónɨ́gɨ́fá xwéowa tɨ́nɨ́ Judayɨ́ wigɨ́ seáyɨ́ e wimónɨ́gɨ́fáwa tɨ́nɨ́ omɨ́ nɨ́wímearo Poro nánɨ́ áwanɨ́ nurɨ́róná nuxekwɨ́moayiro awayɨ́nɨ́ rɨ́xɨ́ɨ́ re urɨ́gɨ́awɨ́xɨ́nɨ́, ³ “Poromɨ́ negɨ́ neaimónarɨ́ɨ́pɨ́ wianɨ́ nánɨ́ ananɨ́ ‘Oyɨ́!’ nearɨ́réɨ́nɨ́? ‘Poromɨ́ Jerusaremɨ́ tɨ́ɨ́ re nánɨ́ wa nɨ́meámɨ́ yapɨ́rɨ́xɨ́nɨ́.’ neaimónarɨ́nɨ́.” nurɨ́ro ayɨ́ ínɨ́mɨ́ “Óɨ́ e áyá neánɨ́rane pɨ́kíwanɨ́gɨ́nɨ́.” nɨ́yawiwi e urɨ́agɨ́a aɨ́wɨ́ ⁴ Pesɨ́taso re urɨ́ɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, “Poro sɨ́nɨ́ Sisaria gwɨ́ ɨ́weanɨ́. Nɨ́wanɨ́ɨ́onɨ́ e nánɨ́ umɨ́a nánɨ́ aɨ́wɨ́ e imónɨ́nɨ́. ⁵ Ayɨ́nánɨ́ segɨ́ Judayɨ́né seáyɨ́ e seaimónɨ́gɨ́fáwa nionɨ́ tɨ́nɨ́ nawínɨ́ úwanɨ́gɨ́nɨ́. Ámá o íwɨ́ seaikárɨ́ɨ́o enánáyɨ́, ananɨ́ xwɨ́yɨ́á umeapɨ́rɨ́nɨ́.” urɨ́ɨ́nɨ́gɨ́nɨ́.

⁶ Pɨ́rimɨ́á Pesɨ́taso e nurɨ́nɨ́rɨ́náná sɨ́á wé wúkaúrɨ́nɨ́, wé wíúmɨ́ dánɨ́ waú woranɨ́, sɨ́nɨ́ mɨ́múroɨ́áná Jerusaremɨ́ pɨ́nɨ́ nɨ́wiárɨ́mɨ́ Sisaria nánɨ́ nɨ́werɨ́ e nɨ́rémorɨ́ sá weɨ́o wɨ́ápɨ́ tɨ́nɨ́ siá íkwianɨ́wɨ́ xwɨ́rɨ́xɨ́ mearɨ́gɨ́fánamɨ́ éɨ́

nɪŋweámáná sekaxí re uowárɪŋɪnɪgɪnɪ, “Poromɪ nɪwɪrɪmeámɪ bɪpoyɪ.” uowáráná ⁷ wa nuro Poromɪ nɪmeámɪ báná Judayɪ Jerusalemɪ dání weapfáyɪ Poromɪ mɪdɪmɪdání nɪrówapɪmáná xwɪyɪfá mɪwákwinɪpaxɪ imónɪŋɪf ayá wí nuxekwɪmoayiro aiwɪ Pɪrimiáo “Neparɪnɪ.” yai-wɪnɪ nánɪ mɪkɪf bɪ sɪwá wɪpaxɪ mimónɪpa egfawixɪnɪ. ⁸ E yarfná Poro xwɪyɪfá owákwinɪmɪnɪrɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ negɪ Judayɪ ŋwɪ íkaxɪ eánɪŋɪpɪ bɪ pɪrɪf mɪwɪaíkɪ erɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ enɪ xórórɪf bɪ mé erɪ Romɪyɪf mɪxɪf ináyɪf Sisaomɪ enɪ sɪpɪ bɪ mɪwɪkárɪf erɪ enárɪnɪ.” urɪfagɪ aɪ ⁹ pɪrimiá Pesɪtasɪ Judayɪ xfo nánɪ yayɪf owɪnɪfɪpoyɪnɪrɪ Poromɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ dɪxɪf xwɪrɪxɪf Jerusalemɪ dání arɪfá sɪrɪ xwɪyɪfá awa rɪxekwɪmoarɪgɪfáɪ eyeyírómɪf erɪ emɪfá nánɪ ‘E nánɪ ananɪ ɔumɪnɪ.’ rɪsɪmónarɪnɪ?” urɪfagɪ aɪ ¹⁰ Poro re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Sɪá íkwɪaŋwɪf xwɪrɪxɪf mearɪgɪfá Sisaoyá maŋɪyo dání imɪxárɪnɪŋɪf rɪnamɪ dání xwɪrɪxɪf nɪnɪmepaxɪ imónɪŋe rɪxa re roŋɪnɪ. Ayɪf wí e dání xwɪrɪxɪf ananɪ nɪmepaxɪ mimónɪnɪ. Joxɪ nɪjɪfárɪnɪ. Nionɪ gɪf Judayo fɪwɪf bɪ mɪwɪkárɪŋanɪgɪnɪ. ¹¹ fɪwɪf erɪ sɪpɪ imónɪŋɪf nɪpɪkɪpaxɪpɪ bɪ erɪ enáonɪ enánáyɪf, ‘Mɪnɪpɪkɪpanɪ.’ rɪpaxonɪmanɪ. E nerɪ aɪf awa xwɪrɪxɪf nɪmearɪgɪfáɪ mɪkɪf mayɪf imónɪŋánáyɪf, ámá wo awa omɪ wɪgɪf dɪŋɪf tɪnɪ owɪpoyɪnɪrɪ mɪnɪ nɪwɪpaxɪ mimónɪnɪ. Ayɪnánɪ yarɪŋɪf re osɪmɪnɪ, ‘Mɪxɪf ináyɪf Sísao xewanɪŋo nɪgɪf xwɪrɪxɪf arɪfá nɪwɪnɪgɪnɪ.’ nɪmónarɪnɪ.” urɪfagɪ ¹² pɪrimiá Pesɪtasɪ xegɪf gapɪmanɪf yarɪŋɪf wɪemeanɪfá nánɪ ínɪmɪ wurɪnɪgɪfá wa tɪnɪ xwɪyɪfá nɪrɪnɪmáná re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ ‘Sísao arɪfá nɪwɪnɪgɪnɪ.’ rɪfɪyɪf nánɪ o tɪŋɪf e nánɪ rɪrowáranɪf wárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Poro nánɪ Pesɪtasɪ Agɪrɪpaomɪ áwanɪf urɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

¹³ Rɪxa sɪfá wí órɪfɪmɪ enáná Judayɪyá mɪxɪf ináyɪf wo —O xegɪf yoɪf Agɪrɪpaoyɪ rɪnɪŋorɪnɪ. O tɪnɪ xexɪrɪmeáɪf Benaisɪ tɪnɪ ípaú pɪrimiá sɪŋɪf Pesɪtasomɪ yayɪf owɪaɪyɪnɪrɪ Sisaria nánɪ nɪbɪrɪ e nerɪ ¹⁴ sɪfá obaxɪf e ŋweanáná pɪrimiá Pesɪtasɪ xwɪrɪxɪf Poroyá nánɪ mɪxɪf ináyɪf Agɪrɪpaomɪ áwanɪf nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wo, Pɪriso gwɪf ŋwɪrárágo ŋweanɪ. ¹⁵ Nionɪ Jerusalemɪyo nánɪ nurɪ urɪnɪŋáná apaxɪpánɪŋɪf imónɪgɪfá xwéowa tɪnɪ Judayɪf wɪgɪf mebáowa tɪnɪ omɪ xwɪyɪfá nuxekwɪmoro re nɪrɪgɪfawixɪnɪ, ‘Joxɪ omɪ “Nepa sɪpɪ ayɪkwɪf mɪwɪkárɪŋoxɪrɪnɪ.” nurɪrɪ negɪ neaimónarɪŋɪpɪ wɪanɪ nánɪ neaiapeɪ.’ nɪrɪfagɪfá aɪ ¹⁶ nionɪ awamɪ re urɪŋanɪgɪnɪ, ‘Romɪyene re yarɪŋwámamɪ. Ámá xɪfomɪ uxekwɪmoarɪgɪfáɪf tɪnɪ sɪnɪ nawɪnɪ axɪf e awɪ neánɪro omɪ xwɪyɪfá ayɪf uxekwɪmoarɪgɪfáɪf nánɪ wákwinɪmɪnɪrɪ sɪnɪ mɪrɪpa enáná amɪnáf ámá wɪgɪf wɪmónarɪŋɪpɪ xe owɪpoyɪnɪrɪ wɪarɪŋwámamɪ.’ urɪŋanɪgɪnɪ. ¹⁷ Ayɪnánɪ awa re nánɪ nɪweapɪro awɪ eánáná nionɪ sɪnɪ mé wɪfáɪpɪ tɪnɪ xwɪrɪxɪf nánɪ sɪá íkwɪaŋwɪfnamɪ éf nɪŋweámáná wamɪ re urɪŋanɪgɪnɪ, ‘Ámá omɪ nɪwɪrɪmeámɪ bɪpoyɪ.’ urɪfagɪ ¹⁸ omɪ nɪmeámɪ báná uxekwɪmoarɪgɪfáwa éf nɪroro nuxekwɪmoróná fɪwɪf mɪwákwinɪpaxɪ imónɪŋɪf nionɪ ‘Apɪ nánɪ uxekwɪmopɪrɪréoɪ?’ yaiwɪŋáɪpɪ nánɪ muxekwɪmó nero ¹⁹ sa wɪgɪf ŋwɪfá imónɪŋɪpɪ nɪmépero ‘Apɪ nerɪfná apɪ nerɪfná, ayɪf ananɪrɪnɪ.’ rɪnarɪgɪfáɪpɪ nánɪ mɪxɪf rɪnɪro ámá pɪyɪf wo Jisasoyɪ rɪnɪŋo —O nánɪ Poro ‘Sɪnɪ sɪŋɪf ŋweanɪ.’ rarɪŋorɪnɪ. O nánɪ mɪxɪf rɪnɪro egfawixɪnɪ. ²⁰ E yarɪŋagɪfá nɪwɪnɪrɪ nionɪ re yaiwɪŋanɪgɪnɪ, ‘Xwɪrɪxɪf náɪpɪ nɪjɪfá imónɪmɪ nánɪ arɪge nerɪ pɪránɪŋɪf yarɪŋɪf wɪayɪmɪnɪrɪéɪnɪ?’ nɪyɪwɪrɪf dɪŋɪf ududɪf nɪnarɪŋagɪf nánɪ omɪ re urɪŋanɪgɪnɪ, ‘Nionɪ dɪxɪf xwɪrɪxɪf Jerusalemɪ dání arɪfá sɪrɪ xwɪyɪfá awa rɪxekwɪmoarɪgɪfáɪf eyeyírómɪf erɪ emɪfá nánɪ “E nánɪ ananɪ ɔyɪmɪnɪ.” rɪsɪmónarɪnɪ?’ urɪfagɪ aɪ ²¹ Poro yarɪŋɪf re nɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘ “Mɪxɪf ináyɪf Sísao xewanɪŋo gɪf xwɪrɪxɪf arɪfá nɪnɪfá nánɪ fáf nɪxɪrɪrɪ onɪmenɪweanɪ.”

nimónarini.' nírřagi porisř wami sekaxř re urřjanigini, 'Nioni Sisao třřř e nani wiowarimřae nani awi mearorřřřini.' urřjanigini." Piriimiá Pesitaso e urřagi ²² Agřipao re urřřnigini, " 'Nioni eni áma omi arřa bi owimini.' nimónarini." urřagi "Wřarřná joxi eni anani arřa wirřarřini." urřřnigini.

Agřipao třř Benaisi třř Poromi arřa wigřř naniřřni.

²³ Sá wegřa wřapi třř Agřipao třř Benaisi třř řpaú okiyřa ninřřřaná wá nimóniga wigř ařř xwé awi eanarigřřwami nřřawiri porisřyo seayř e wimónigřřa třř áma ařř apimi seayř e nimóniri menřweagřřa třř eni nawini nřřawiro éř řweanřaná piriimiá Pesitaso wami sekaxř nurřř Poromi řřřa nřřwirimeami báná ²⁴ re urřřnigini, "Mřř inayř Agřipaoxi třř áma nřřni yawawi třř re awi eanigřřřné třř xwřřřa bi osearřini." nurřř re urřřnigini, "Áma ro nani Judayř nřřni nioni ařř řřřimi řweanřanarřni, Jerusaremi nani úanarřni, gř arřa eņae dani řmi třřni ' "Xe řřřř ouni." mřřneaimónarini.' nřřyarřřřa romi řřřwř wřřřřoyř. ²⁵ Omi yarřřř nřřwia nuri aiwi řwř o eņřř nani přřřpaxř imóniřř bi nani přř megřřnariřjanigini. Xewanřo 'Sisao xwřřřř nioniřř arřa nřřwiniřřni.' nřřřagi nani nioni omi Sisao třřř e nani wiowarimřa nani řřřa rariřarřini. ²⁶ E nerř ai xwřřřa negř mřřř inayř aminá Sisao nani 'Poro e eņřřini. E eņřřini.' nřřřři payř nearř wiowarimřa naniřř řřni přř nřřmegřřniřř nani nioni omi áma nřřřřřni yarřř wiayiro mřřř inayř Agřipaoxi ařřřpaxř wiayiri mřřř iperi eřřřřřřimi dani o xwřřřa nioni anani payř eapaxř bi searřini nani omi seyřřné třřř re nani 'Eini.' urřřni. ²⁷ Ayř řřř naniřřni. 'Gwř řweanř wo xřomř uxekwřmoarřřřapi nani řřřwamřřř meá sa nřřwiowarřřřnayř, ayř xaxaniřř nerř emřřni.' nimónarini." urřřnigini.

26

¹ Agřipao Poromi re urřřnigini, "Joxi dřřř eni anani rei." urřagi Poro wé nřřmómáná xwřřřa wákwinimřniřř nani re řřřnigini, ²⁻³ "Mřřř inayř Agřipaoxiřni, joxi řřwř Judayene yarřřwapi nřřni nřřřa eri nene 'Ařř nerřřnayř, Gorřxomi piriariřřř xřdarřřwini.' nřřřniřřane dřřř xřřegřni moarřwapi nani nřřřa eri eņřni. Ařř nřřřniřřni aga nřřřa xřřeni imóniřřoxi eņagi nani nioni joxi arřa eņe dani amřřř Judayř nřřekwřmoarřřřapi nani nřřwákwinimřniřř řřmi nani aga yayř ninarřni. Ayřřnani waunř řřřřř řřř orřřřini, 'Gř xwřřřa nřřwákwinimřniřř rariřřapi joxi arřa nřřniřřná anřřř mřřřřřpa oeni.' nimónarini.

⁴ Nioni eņřřná řřni onřřmiainá dani agwř re nani nera biřřapi nani Judayř nřřni nřřřarřni. Onřřná dani gř gwř axřřř imónigřřayř třřni nřřřwari Jerusaremi dani xwé iwiaronarřni. ⁵ Eņřřná dani nioni Parisiyř —Judayř Gorřxomi oxřdaneyřniřo neróná dřřř xřřegřni bi bi moarřřřřřimi dani gwř nřřmóga ugřa ayř ayo nřřyonř Parisiyř řřniřřřayř řwřřa xerřwiriřřniřřřřapi winiřřřayyo seayř e múronř. Ayř Gorřxomi nřřřřřřřná yarřřřřřa nioni eni nřřřřa biřřapi nani Judayř nřřni nřřřarřni. Áma ayř 'Áwanř oraneyř.' nřřwimóniřřřayř, 'Nepa Poro e yagorřni.' nřřřřřřřni. ⁶ Agwř nioni Gorřxo negř arřřwamř nurřř řřřmřmanřřyo třřniřřřř nani 'Neparřni.' nřřyaiwiri dřřř ukřřkayonagř nani ayř xwřřřa nřřmeararřřni. ⁷ Negř Judayř gwř wřřř wřřř wé wúkaú řřřwř waú eni ikwáwřřimřřni, arřřwřřimřřni, řřřná Gorřxomi yayř umero xřřřo neróná re nřřyaiwiro nani, 'Nene Gorřxo negř arřřwamř nurřř řřřmřmanřřyo třřniřřřř imónani nani éwanigřni.' nřřyaiwiro nani dřřř axřřř ukřřkayonř. Mřřř inayoxni, axř ařř nani nioni dřřř ukřřkayonagř nani nřřř Judayř xwřřřa

nixekwímoaríñoi. ⁸ Gorixoyá dínj t́níní pegfáyí wiápnímeaarigfápi nání seyíné pí nání ‘Wí “Neparíní.” yaiwipaxf mimóníní.’ yaiwiarigfáríní?

⁹ Eníná níwaníñoi ení re yaiwiagáoníríní, ‘Yoí Nasaretí dínj Jisasomí dínj wíkwíroarigfáyí xe oépoynírí sñwí wínipaxf mimóníní. Xwirfá oikíxémínírí nání ayá wí nerfna, ayf nanj yaríñíní.’ yaiwiagáoníríní.

¹⁰ E níyairíñoi dání Jerusaremíyo rípi yagáríní. Apaxfpaníñj imónigfá xwéowa ‘Ámá Jisasomí dínj wíkwíroarigfáyo gwí yipaxoxíríní.’ níníríro nírípeááná nioní nurí ayo gwí yemerí gwí anjío ñwirárírí nerfna apíní yagámaní. Xwiríxí numeranéná ‘Opíkípoiyí.’ ríáyí t́níní nioní ení níkwíxínírí ‘Opíkípoiyí.’ ragáríní. ¹¹ Rotú anj ayf ayo nípáwiemerí ríníñj níwiemerfna ‘Jisasomí síní dínj míwíkwíroaríñwíní.’ níróro ikayf wí umearfpoynírí wíwapíyagáríní. Nioní ámá ayf nání wíkwí ríá ápiáwíníñj nónaríñagí nání ayf nuro émáyf anjmí aí ñweañáná nioní ení númí nurí f́á níxíra wagáríní.

Poro “Nioní apí níwíníñjímí dání kínímóníñjíní.” uríñj náníríní.

¹²⁻¹³ “Míxí ináyoxíní, nioní e néra nurfna apaxfpaníñj imónigfá xwéowa nioní Damasíkasí nání nurí ámá anj apímí Jisasomí dínj wíkwíroarigfáyo ení f́á xíríwínígínírí nínírípearo payf nearo niapowáráná nioní anj apímí nání nurí síní ófyo nurfna ríxa ikwawedf enáná wíá b́ anjnamí dání ókiénapfagí wíníñanigíní. Sogwí wíá nókirfna anaríñjpi t́níní xíxeni marfái, aga seáyí e imóníñjpi mídímídání nókiárfagí wíníñanigíní. Nioníní marfái, ámá nioní t́níní ugfáwa ení wínígíawíxíní. ¹⁴ Nínonení xwíáyo nípkínímeámáná nioní arfá wíáyf Xíbírúyí píné t́níní xwíyfá b́ re rínénapfagí wíñanigíní, ‘Soroxíní, Soroxíní, joxí pí nání nioní xeaníñj níkararíñjíní? Joxí Jisasomí ríníñj owímínírí nerfna jíwaníñoi ayíñwíñíñj omónaríñjíní.’ rínénapfagí arfá níwírí ¹⁵ yaríñj re wíñanigíní, ‘Ámínáoxíní, goxíríní?’ urfagí o re níñjínigíní, ‘Nioní Jisasomí joxí xeaníñj níkararíñoíríní. ¹⁶ E nerí aí joxí níwíápnímearí éf roí. Nioní rípi emí nání joxí tfámíní simónfíní. Joxí nioní nání ámáyo wáf nuríyemerí agwí sñwí nanaríñj rípi nání áwanj urírfa nání rírípeáíní. Apíní áwanj urírfa nání marfái, amípi ríwíyo síwá símfápi nání ení áwanj urírfa nání rírípeáíní. ¹⁷ Nioní díxí gwí axfí imónigfáyf sípí síkaraníro yarfna éf rímínírí émáyf —Ayf joxí nioní nání wáf urírfa nání rírowárfmáfírfíní. Ayf sípí síkaraníro yarfna éf rímínírí símfáríní. ¹⁸ Ayf rípi nání joxí émáyf tfámíní rírowárfmáfírfíní. Joxí wáf nura waríñjímí dání ayf níwíápnímearo sñwíñíñj noxoaro wígwí nerfna sfá yíníñmíní yarígfápi pfní níwíárfmí wíá óníníñmíní nání kínímóníro Seteno menweañfímí dání pfní níwíárfmí Goríxo menweañfímíní kínímóníro yarfna nioní wígwí f́wí yarígfápi yokwarímí wíirí ámá nioní dínj níkwíróro nání nioní gí imónigfáyf t́níní kumíxárírí emfa nání joxí émáyf tfámíní rírowárfmáfírfíní.’ níñjínigíní.” nurírí ¹⁹ re uríñjínigíní, “Míxí ináyf Agírípaoxíní, ayínání oríñá anjnamí dání nípárenapfípi wí pfrí mívialkí nerí ²⁰ re néra unjární. Iwamfó Damasíkasíyo dání uréwapíyírí Jerusaremí dání ení uréwapíyírí Judía pítropenísfyo níyoní dání uréwapíyemerí émáyf t́ñfímí ení uréwapíyemerí nerfna re nura unjární, ‘Segí f́wí yarígfápi ríwíñmíní mamoro Goríxo tfámíní ukínímóníro nero ámá sñwí níseanaxfímírfna “Wígwí f́wí yarígfápi ríxa ríwíñmíní nímamoro nání ríá yaríñoi?” seaíaiwipaxf imóníñjímíní éfírxíní.’ nura unjární. ²¹ Nioní e néra unjáoní enagí nání Judayf wí níwíápnímearo anj rídiyowá yaríñwáiwámí dání f́á níxíróro nípkíaníro éagfá aiwí ²² Goríxo arírá níf enagí nání agwí nioní

onixwéyfné sñwƒ anigƒe dání éf nírómáná ‘Wáf rókiamoagfáwa tñní Moseso tñní “E nimónínfáríni.” ragfápi ní ríxa imónínfáríni.’ seararíníni. ²³ ‘Awa re ragfáríni, “Ámá yeáyf neayimixemeanfá nání Goríxoyá dñǵ tñní arfowayá xwáfá piaxfyo dání iwiaronfomi rñnǵf wímeanfáríni.” ní ríro ámí rǵpí ragfáríni, “Xewanínjo xwárípáyo dání wiápnímeanfá enǵagí nání o iwamfó xwíyáfá wfánínǵf imónínǵf Goríxo ámáyo yeáyf uyimixemeanfápi nání Judayo tñní émáyo tñní wáf urínfáríni.” ragfápi ní ríxa axǵpi e imónínfáríni.’ seararíníni.” urínǵnigíni.

²⁴ Poro xwíyáfá wákwínimíníri nání e nura warfná pírimíáo Pesítaso ímí tñní re urínǵnigíni, “Poroxíni, joxí xaxá nerí raríníni. Díxǵ níǵfá xwé imónínǵfpi xaxá rímeáríni.” urǵagí aí ²⁵ Poro re urínǵnigíni, “Ámíná seáyí e imónínǵf Pesítasoxíni, nioní xaxá nerí míraríníni. Nepaxínǵf imónínǵfpi ní seararíníni. Díǵf síxǵ níyínímáná seararíníni. ²⁶ Ayǵ rǵpí náníri. Míxǵ ináyǵ ro amǵpí nioní seararínǵpí nání níǵfá imónínǵagí nání díǵf sñǵá neánaríni. Apí, ayǵ ínímí pñf ní mímónínǵf enǵagí nání ‘Omí wiárf mímúropaxǵf imóníní.’ ní mómárinǵagí nání omí ní tamfíxwfníri murǵ nípní repíyǵ níwiéra waríníni.” Pesítasomí e nurímáná ²⁷ re urínǵnigíni, “Míxǵ ináyǵ Agírípaoxíni, ‘Wáf rókiamoagfáwa ní ríro eaagfápi nepa ríníni.’ ríyáiwíníni? Joxí díǵf e yáiwínóxi enǵagí nání nioní níǵfáríni.” urǵagí ²⁸ Agírípao Poromí re urínǵnigíni, “Axínání ná bíní ní ní rírná ‘O Jisasomí díǵf wíkwíropaxoríni.’ ríníaiwíaríníni?” urǵagí ²⁹ Poro re urínǵnigíni, “Nioní ‘Goríxomí ríxínǵf bí oseauríyímíni.’ ní mómáriní. Joxí nání ní marfái, ámá sfá ríyímí arfá níaríǵfá ní ní nioní ná bíní searánáraní, anínǵf míní searánáraní, nioní Jisasomí díǵf wíkwíroarínǵpá níyínéní ení axǵpi níwíkwíroro nioní imónínǵpá axǵpi oimónípoyníri ní mómáriní. Nioní gwǵ níyíǵfá rǵpí seyfné ení axǵpi oseayípoyníri ní mímóriníni.” urínǵnigíni.

³⁰ Míxǵ ináyo tñní pírimíáo tñní Benaisí tñní níwíápnímeáro ámá ayǵ tñní nawíní éf nweagfáyǵ ení níwíápnímeáro ³¹ wíwíní wí e éf nírómáná re ríníǵfawíxíni, “Ámá o ananí nípníkiprí ní náníraní, gwǵ nwráriprí ní náníraní, fǵwí bí menfíri.” ní ríniro ³² Agírípao pírimíá Pesítasomí re urínǵnigíni, “Ámá o ‘Míxǵ ináyǵ Sisao xwíríxǵf nioníyá níeyíróíwíníǵíni.’ ní rípa nerí sñwíríyǵ, ayǵ ananí kíkífá wáripaxíri.” urínǵnigíni.

27

Poromí Romíyǵ anfyo nání sípíxíyo wíowárigfá náníri.

¹ Ríxa none nání re rárínínáná, “Romíyǵ anfyo Itaríyí rínínǵpímí nání sípíxíyo owíowáraneyí.” rárínínáná porísǵ 100 bímí seáyí e wímónínǵf wo —O símínǵf wínaríǵfá Sisaoyá rínínǵpí woríni. O xegǵ yof Juriasoyí rínínǵoríni. O Poromí tñní gwǵ nweagfá wámí tñní ní méra ouníri wíowáraná ² Adírámítíamí dáníyíyá sípíxǵ wo Esia píropenísfǵ tñǵf ríríwámíní umíníri yarínǵagí níwínírane ámá wo xegǵ yof Arísítakaso — O Masedonia píropenísfyo anǵf yof Tesaronaika dánǵoríni. O tñní nawíní nípníxemoánírane ní nweáfná xwáfápmí pñf níwíárimí nurane ³ sípíxomí sá wénwáone wáfápi tñní anǵf yof Saidoníyí rínínǵpímí níwíékínímeárané ayóáaná Juriaso Poromí ayá nurímíxíri nání xegǵ ní kumíxíni ní emearíǵfáyǵ míránǵf owípoyníri ayǵ tñǵf e nání xe ouníri sñwǵ wínínǵnigíni.

⁴ Ámí sípíxomí nípníxemoánírane anǵf apímí pñf níwíárimí nurané ní imínǵf sfmímíní níneaxemí barínǵagí nání níyákía nurane nání pírinǵwǵ Saipírasiyí rínínǵpímí oríwámí dání nímeámí nurane ⁵ imanǵpámí nurané ní Sírsia píropenísfyo tñní Pabíria píropenísfyo tñní ní múróá nurane

Risia p̄ropenis̄yo aṅf̄ yoʼ Mairai r̄n̄n̄ṅp̄im̄ niwiék̄n̄imearane nayoámáná ⁶ poris̄ 100 bimi seáȳ e wimón̄ṅo Arekisad̄ria d̄n̄ȳȳá sip̄ix̄ wo Itari p̄ropenis̄yo um̄n̄r̄t̄ yar̄ṅagi n̄w̄n̄r̄t̄ n̄meám̄ n̄neaur̄t̄ o t̄n̄t̄ sip̄ixom̄ n̄p̄xemoán̄rane ⁷ aṅf̄ apim̄ p̄n̄t̄ n̄wiár̄m̄t̄ nurane sip̄ixo awayin̄t̄ awayin̄t̄ war̄ṅagi n̄n̄t̄ s̄f̄á ayá wí nóróa nurane r̄f̄á meak̄roar̄ṅaḡf̄a n̄w̄n̄rane an̄ṅf̄ min̄t̄ ner̄ṅp̄im̄t̄ d̄n̄t̄ aṅf̄ yoʼ Naidasiȳt̄ r̄n̄n̄ṅp̄im̄t̄ t̄ṅf̄ e aṅwi e n̄rémómáná im̄ṅf̄ s̄m̄m̄n̄t̄ n̄neaxem̄t̄ bar̄ṅagi n̄n̄t̄ n̄yakía nurane xw̄f̄á s̄m̄n̄t̄ imón̄ṅf̄ Sar̄moniȳt̄ r̄n̄n̄ṅp̄im̄t̄ n̄múr̄orane p̄r̄ṅw̄f̄ yoʼ Kiritiȳt̄ r̄n̄n̄ṅp̄im̄t̄ or̄wám̄t̄ d̄n̄t̄ n̄yakirane ⁸ sip̄ix̄ om̄ṅf̄ mear̄igf̄áwa r̄f̄á n̄meak̄roro sa an̄ṅf̄ min̄t̄ ner̄ṅp̄im̄t̄ d̄n̄t̄ Kiriti t̄ṅf̄ im̄aṅf̄p̄am̄t̄ n̄x̄f̄da n̄purane wí e “Raw̄rawá s̄m̄n̄t̄ r̄w̄ṅf̄ Nan̄f̄ Imón̄ṅo” r̄n̄ṅe —E aṅf̄ Rasia r̄n̄n̄ṅp̄im̄t̄ d̄n̄t̄ aṅwi er̄n̄t̄. E rémon̄waniḡn̄t̄.

⁹ S̄f̄á ayá wí r̄ixa nór̄máná eṅáná Judaȳf̄ f̄w̄f̄ yar̄igf̄áp̄t̄ Gor̄ixo yokwar̄im̄t̄ wiṅf̄ n̄n̄t̄ d̄ṅf̄ mop̄f̄r̄t̄ n̄n̄t̄ aiwá ṅw̄f̄á ṅwir̄ár̄nar̄igf̄áyi en̄t̄ r̄ixa múróf̄m̄t̄ eṅáná xwiogw̄f̄ n̄n̄t̄ raw̄rawá sam̄ṅf̄ m̄wear̄ṅṅn̄á eṅagi n̄n̄t̄ Poro ar̄f̄á j̄yik̄f̄ nor̄t̄ ¹⁰ re ur̄ṅṅn̄iḡn̄t̄, “Ámáoȳné, ḡf̄ d̄ṅf̄ re nimón̄ar̄n̄t̄, ‘Agw̄i none re p̄n̄t̄ n̄wiár̄m̄t̄ ám̄t̄ sip̄ixom̄t̄ n̄meám̄t̄ nuranénáȳf̄, xw̄r̄f̄á ik̄xén̄pax̄f̄r̄n̄t̄.’ nimón̄ar̄n̄t̄. ‘San̄f̄ n̄meám̄t̄ war̄ṅwáp̄t̄ t̄n̄t̄ sip̄ixo t̄n̄t̄ an̄f̄n̄n̄f̄a n̄n̄t̄ mar̄f̄á, none en̄t̄ an̄f̄nan̄f̄wár̄n̄t̄.’ nimón̄ar̄n̄t̄.” ur̄f̄agi aí ¹¹ poris̄ 100 bimi seáȳ e wimón̄ṅo sip̄ixom̄t̄ om̄ṅf̄ mear̄ṅo t̄n̄t̄ sip̄ixom̄t̄ xiáwo t̄n̄t̄ awaú rar̄igf̄íp̄t̄ n̄n̄t̄ d̄ṅf̄ ni f̄á wíagi n̄n̄t̄ om̄t̄ Poro yopa mur̄iḡn̄ṅn̄iḡn̄t̄. ¹² Aȳf̄ ip̄i s̄m̄n̄t̄ r̄w̄ṅf̄ sip̄ixo ṅweaṅf̄p̄im̄t̄ xwiogw̄f̄ n̄n̄t̄ raw̄rawá s̄w̄f̄á yáná sip̄ix̄ pír̄an̄ṅf̄t̄ wepaxe mimón̄ṅagi n̄n̄t̄ ámá ná sip̄ix̄yo ṅweagf̄áp̄t̄ re r̄n̄ár̄igf̄awix̄n̄t̄, “Anan̄t̄ e epax̄f̄ eṅánáȳf̄, re d̄n̄t̄ p̄n̄t̄ n̄wiár̄m̄t̄ sip̄ixom̄t̄ n̄meám̄t̄ nurane ip̄i s̄m̄n̄t̄ r̄w̄ṅf̄ yoʼ Pinikas̄iȳt̄ r̄n̄n̄ṅf̄wám̄t̄ —Sim̄n̄t̄ r̄w̄ṅf̄ awá p̄r̄ṅw̄f̄ Kiritip̄im̄t̄ ax̄f̄ r̄wám̄n̄t̄ r̄w̄ṅf̄wár̄n̄t̄. Xw̄f̄á m̄d̄án̄t̄ m̄d̄án̄t̄ wiáp̄n̄t̄mean̄f̄ eṅagi n̄n̄t̄ e raw̄rawá wiṅw̄f̄ mé eṅer̄n̄t̄. Sogw̄f̄ wear̄ṅf̄m̄t̄ d̄n̄t̄ r̄wón̄ap̄ṅf̄wár̄n̄t̄. Awám̄t̄ n̄rémorane raw̄rawá s̄w̄f̄á yar̄n̄á awám̄t̄ ṅweáwaniḡn̄t̄.” r̄n̄ár̄igf̄awix̄n̄t̄.

R̄f̄w̄p̄i xw̄é éáná raw̄rawá imeam̄f̄kw̄f̄ eṅf̄ n̄n̄r̄n̄t̄.

¹³ Im̄ṅf̄ raw̄rawá t̄ṅf̄ r̄wám̄t̄ d̄n̄t̄ sip̄ixom̄t̄ Pinikas̄i t̄ṅf̄ e awayin̄t̄ n̄xem̄t̄ upax̄f̄p̄t̄ bar̄ṅagi n̄w̄n̄róná “Sim̄n̄t̄ r̄w̄ṅf̄ none rár̄f̄wáwám̄t̄ n̄n̄t̄ anan̄t̄ sip̄ixom̄t̄ n̄meám̄t̄ upax̄f̄r̄n̄t̄.” n̄yaiwiro ain̄x̄f̄ gw̄f̄yo d̄n̄t̄ mamówár̄n̄ṅf̄ ípeañ̄p̄t̄ n̄m̄ixearo sip̄ixom̄t̄ n̄meám̄t̄ nuróná p̄r̄ṅw̄f̄ Kiriti im̄aṅf̄p̄á t̄ṅf̄ e aṅwi e d̄n̄t̄ n̄x̄f̄da n̄puro ¹⁴ sin̄t̄ ná j̄f̄am̄n̄t̄ e mun̄ṅáná re eṅn̄iḡn̄t̄. R̄f̄w̄p̄i ik̄f̄á j̄j̄im̄t̄ epax̄f̄ b̄t̄ —Im̄ṅf̄ ap̄t̄ yoʼ Miw̄f̄m̄n̄t̄ Bar̄ṅp̄iȳt̄ r̄n̄n̄ṅp̄ir̄n̄t̄. Ap̄t̄ t̄ṅf̄m̄t̄ d̄n̄t̄ n̄weap̄r̄t̄ ¹⁵ sip̄ixom̄t̄ x̄eṅweááná sip̄ix̄f̄ s̄m̄t̄ im̄ṅf̄ bar̄ṅf̄m̄n̄t̄ mémopax̄f̄ eṅagi n̄n̄t̄ neḡf̄ wan̄r̄t̄ yar̄ṅwaé n̄n̄t̄ p̄n̄t̄ n̄wiár̄rane “Im̄ṅf̄ xe n̄m̄éra oneaun̄t̄.” n̄yaiwirane e yar̄n̄á ¹⁶ none p̄r̄ṅw̄f̄ yoʼ Kodaȳt̄ r̄n̄n̄ṅp̄im̄t̄ or̄wám̄t̄ d̄n̄t̄ n̄pur̄f̄n̄á im̄ṅf̄ b̄t̄ on̄im̄iáp̄t̄ yimáron̄áná ewé sip̄ixom̄t̄ d̄n̄t̄ níropém̄t̄ war̄ṅwáp̄t̄ an̄ṅf̄ min̄t̄ ner̄ṅp̄im̄t̄ d̄n̄t̄ n̄m̄ixeáa n̄b̄rane sip̄ixo t̄ṅf̄ e eṅáná ¹⁷ sip̄ixom̄t̄ ik̄wiáran̄rane n̄n̄t̄ n̄m̄ixeáa n̄yap̄rane nikwiár̄máná sip̄ix̄f̄ xw̄éo orónowin̄ḡn̄r̄t̄ s̄m̄t̄ t̄n̄t̄ xeḡf̄ sip̄ix̄f̄ miw̄f̄ m̄d̄m̄d̄án̄t̄ n̄xem̄t̄ n̄b̄iro gw̄f̄ n̄ija n̄pwémáná sip̄ixo eṅf̄ t̄n̄t̄ n̄xem̄t̄ nur̄t̄ xw̄f̄á ip̄i seáȳ e r̄w̄ṅáná ín̄m̄t̄ aṅwi e imón̄ṅp̄im̄t̄ —Ap̄t̄ yoʼ Sair̄tas̄iȳt̄ r̄n̄n̄ṅp̄i Ap̄rika d̄n̄t̄ aṅwi er̄n̄t̄. Apim̄t̄ sip̄ixo aṅf̄n̄t̄ nur̄n̄á s̄ix̄f̄ úron̄iḡn̄r̄t̄ wáȳf̄ win̄f̄agi sip̄ixo awayin̄t̄ oun̄r̄t̄ ain̄x̄f̄ gw̄f̄ yur̄ár̄n̄ṅf̄ ípear̄ṅf̄p̄t̄ n̄mamówár̄iro níropém̄t̄ nuróná im̄ṅf̄ xe n̄neaxem̄t̄ oneaun̄r̄t̄ w̄n̄ṅwaniḡn̄t̄.

18 Sipixomi sá wenwáone wáfpi tñni sipixo wiápñimeari eámori néra warinagí awa sipixo nayí oeniri saní wí emi mímeámí nero 19 sá wenwáone wáfpi tñni sipixí omiñí mearigfáwa wiwaninowa sipixomi saní uníñí ikweari ñwirárirí yarigfáyí bí emi mímeámí egfawixini. 20 Ríwipí símí tñni aníñí sipixomi xenweaarfná sá obaxí ayá wí órtaí aí siní tñni sogwí tñni bí anarinagí sinwí mîwîñipa nerane nání “Ámîñi rîwarinwîñi?” nîyaiwirane sinwí mîwîñaxíðipa nerane nání ðiñí “Wí e niwiékñimearane siní wanfwarini.” nîyaiwia warinwápi ðiñí peá nîmónirane “Ríxa nanñanfwáriní.” nîyaiwia nurane 21 awa sá ayá wí neamúroarfná nîmeamîwiáronigini ayá sîwí uoarinagí nání aiwá mîñí néra numáná enáná Poro nîwiápñimeari ámáyo áwîñi e nîrómáná re uriniginí, “Ámáoyíné, nioní searinápmi arfá nîñiro nîñixíðiro pîrîñwí Kîritîyo pîñi nîwiárimí sipixo nîmeámí mupa nero sinwîrîyí, segí amîpí xwîrfá ikîxéniri anîpá imóniri éfîyí wí e emîñiri éfmaní. 22 E searinagí aiwí sipixí ro xwîrfá nikîxéniri aí ámáone wí anñanfwá meñagí nání ðiñí peá mîmóní siní ðiñí sixí oseainí. 23 Ayí rîpi nání searininí. Sá rîyimini árfwîyimí Gorîxo —Nioní ámá oyáyí imóniná wonîrini. Oyá anñají wo nioní tññí e nîrónapiri 24 re nîrîñiginí, ‘Poroxini, joxi Romîyí anîyo anani nîrémori mîxí ináyí Sisao xwîrîxí rîmenfe sîmîmaní e urorfáriní. Ayínani siní wáyí mîsinpaní. Arfá nií. Gorîxo joxi tñni ámá sipixí romí ñweagfáyí tñni nîyîñéní xe siní oupoyiniri yaiwí enagí nání woxí aí iniigí namipaxfmaní.’ 25 Anñajo e nîrfí enagí nání soyíné ðiñí sixí oseainí. Ámáoyíné, nioní Gorîxomi ðiñí re wîkwîroniní, ‘Nioní nîrfîpi xîxení nîmóninîjoí.’ nîwîkwîrori nání e searininí. 26 E nerí aí imíñí siní nîneaxemí warfná pîrîñwí bimí sixí úroanfwarini.” uriniginí.

27 None ríwipí rawîrawá Edîriayi rîñîñfwámi sipixomi nîneaxemí warfná ríxa sá wé wúkaú síkwí waú waú imónîyimí áriwegí imónáná sipixí omiñí mearigfáwa “Xwíá bí tññí e ríxa anwí erfani?” nîyaiwiro 28 gwí e e kîkwîrfá neaáriga puñrî tñni iwamfó neróná “Xwíá siní ná mîmîraní? Sa mîmî onîmiápirani?” yaiwiarigfári nîmearo nîmamówarîro iwamfó sinwí nîwîñaxíðiróná xwíá siní ná mîmî enagí nání 40 mita imóninagí nîwîñiro ámi bí tñni núfasáná ámi bí nîmamówarîro xwíá tññí e ríxa 30 mita enagí nîwîñiro 29 sipixí imíñí nîxemí nurfná wí e sîñáyo sixí úroniginiri sipixí ámi bí tñni nîxemí mupa oeniri ikwémîñîyo dání ainíxí ípeaaríñí wîrfkaú wîrfkaú nîmamówarimáná wíá anñni oóniniri wigí ikayfíwí nîra ugfawixini.

30 Sipixí omiñí mearigfáwa sipixomi pîñi nîwiárimí éf owaneyinîro ámáyo yapí nîwîwapîyiro “Sipixí sîmîyo dání ení ainíxí ípeariní bí mamówariniri yarîñwîni.” nurîro ewépa rawîrawáyo ikwiárináná apámi nîpîxemoániri éf owaneyinîro ríxa mamówararfná 31 Poro porisí 100 bimí seáyí e wimóninomi tñni xegí porisowami tñni re uriniginí, “Ámá sipixí omiñí mearigfá rowa sipixí romí none tñni mîñweapa nerfnáyí, soyíné siní nuro xwíá tññí e rémopîrîméoí.” uráná 32 porisowa mîrfí nîwiápñimearo ewépa gwí nîyimáná awayini mamówararigfári mîñí nîwákwirowa rawîrawáyo mamówarigfawixini.

33 Wíá óñine nání Poro ení rîrémîxí nîwia nurí re urayiniginí, “None ríwipí rîpi nání ayá sîwí nearoarinagí nání aiwá mîñí mîmîwiaikí ninîrane yarfná sá obaxí ríxa nóra nurí agwí ríxa wé wúkaú síkwí waú waú imóninîyiriní. 34 Ayínani nioní ení rîrémîxí nîseairí ‘Aiwá bí nîmearo nîpoyí.’ searininí. Sewanîñîyîné aiwá nîñiro oerfkiemeánîpoyiniri

seararini. Woxi aí bi maninpa epíri enagi nani seararini.” nurimána³⁵ bisferká bi nimeari wigí sijnwí anigfe dani aiwá apí nani Gorixomi yayí numemána níkwiriri rixa narína³⁶ áamá nini eni rixa díní wá bi wóníagi aiwá bi nimearo niniro³⁷ —Áamá sipixíyo ηweaηwáne ayí 276 enerini.³⁸ Nene rixa apáni ninimána sipixo nayí oeniri wítí aiwá miníwápi rawirawáyo emi míméamí egfawixini.

Sipixo sixí núrori orónowinijí nánirini.

³⁹ Rixa wá ónáná árfwiyimí “Xwíá bi anwi erini.” yaiwífápi sijnwí nínwíniróná mí mómixipa nero aí símíní ríwóní bi inikini wiáronagi nínwíniro e epaxí enánáyí, sipixo níméa niyirane e oiwiékínimeaneyiniri éfáyí⁴⁰ wa gwí ainíxí ípeaarini mamówarinijípi rawirawáyo ípeane ami xe oépeaniri níkwéawára pwarína wa iminípi símíní ríwónípi nani nixemi oneaniri sipixoyá rapirapí nemiméa nipeyiro soná eni níkwéaro inikini wiáronje nani omíní níméra waníro yarínagífa aí re enínigini.⁴¹ Sipixo xwíá inimi enáná rawirawá akwínáná ríwónje sixí núrori símí xwíáyo xaiwí noranjariniri nani winwí bi mepaxí imónináná rawirawá sipixí íkwéminíyo miákwiayíáná sipixo rixa orónowiarinijagi winigfawixini.⁴² Sipixo rixa orónowiarinijagi nínwíniro porisowa xámí re rínarigífa enagi nani “Sipixo sipí éánáyí, áamá gwí ηweagífa none awí mearoarínwáowa iníbé neáa éf upríxiniri pipíkímí éwaniginí.” rínarigífa “Rixa opíkianeyí.” rínarínagífa aiwí⁴³ porisowamí seáyí e wimóninjo “Poromi níméra nuri Romíyí aníyo xixeni rémówaniginí.” niyaiwiri nani awa wianíro yarígíapi pírí nurakiri sekaxí re nearinínigini, “Áamá iníbé warígíáyíné rixa nímawiri nixeamoro iníbé neáa nuro imaní e iwiékínimeápoi.⁴⁴ Iníbé mívarigíáyíné íká wáraní, sipixo ororómí inípirani, íá nixirimána níkwíaríga nuro imaní e iwiékínimeápoi.” nearíagi nene axípi e nerane nani wo aí inígí mnamí nineneni imaní e iwiékínimeanwaniginí.

28

Poromi Morítayo ηweanáná wimóninípi nánirini.

¹ Nene wo maníní nineneni imaní e niwiékínimeámána áamá e dáníyí “Pírinwí ríyi xegí yoí Morítaí ríniníyirini.” rarínagífa arífa nínwírane rojáná² ayí none neaiapaníro nani ayá tñni nero iniá aniní siyamíto eri iminí riri yarínagí nani rífa níkeámána nineneni nínéaipemeámí nuro rífa tñí e neawáríagífa aí³ Poro rífa kíriní bia awí neari saríwá neri níméa níniri rífa íkeaáraná re enínigini. Weaxífa wo rífa usíníagi nímíméamí níwíapiri Poroyá wéyo sidíní nori ríwinínigini.⁴ Rírwíagi wé éf míméáná sidíro siní yekwíronagi áamá pírinwí ayimí dáníyí sijnwí e nínwíniro wiwini re rínigfawixini, “Áamá ro rawirawáyo mnamío aí áamá píxíwíró ení woráni? Ayínani ηwífa anínamí dání imónigíáyí ‘Xe sijní mupa oeni.’ yaiwiarígíapimí dání weaxífa sidíní rífa onoi?” ríníagífa aiwí⁵ Poro weaxífaomi wíwífa nírori rífa níkeaárimána ríniní bíkwí onímíapi aí mívíninínigini.⁶ Ríniní bíkwí onímíapi aí mívíníagi aiwí áamá ayí “O xegí wé rixa nímíninínoi.” yaiwiro “Rixa nípiérori píyí neninoi.” yaiwiro nero nani sijnwí nínwíniro nínwearo ayá wí sijnwí nínwíniro nínweagífasána “Sipí apí wímeanínoi.” yaiwiarígíapi mívíméaagi nínwíniróná ámi díní sijní bi nímoro re níriga ugíawixini, “Áamá ro ηwífa anínamí dání imóniníyí woráni?” níriga ugíawixini.

⁷ None iwiékínimeáwaé áamá pírínwáf apimi áamá niyoní seáyí e nimóniri menweañoyá omíní bí iníní eríní. O xegí yoí Pabíriasoyí ríninoríní. O yayí nínearí nínearipemeámi nuri none sía wíyaú wíyi o tñí nínwearane míraní neaiaríná ⁸ Pabíriasomí xano ría pírfí wiayirí agwí xoxí urorí wiarínagí nání “O simíxí wení.” rarínagí Poro aría e níwiri o wené nání nuri nípáwiri Goríxomí yaríní níwimáná wé seáyí e níwikwiáríri naní imíxínínigíní. ⁹ Naní nimíximáná enáná áamá pírínwáf apimi nweagfá simíxí yarígíyí nñí Poro omí naní imíxíípi nání aría níwiro o tñí e nání bayaríná naní imíximí enínigíní. ¹⁰ E yaríná áamá ayí wéyo níneamero aiwá amípi naní bí níneaiapa nuro none ríxa pírínwáf apimi pñí níwiárími waníri yaríná óf e sípíxíyo nuranéná aiwá naníwá nání anípa bí neaiapowárigfawixíní.

Poro Romíyo rémoní nániríní.

¹¹ None pírínwáf apimi emá waú wo nweañwáone sípíxí Arekísadíría dání wo —Rawírawá xwiogwí nání síwíá yínagí nání pírínwáf apimi e níwweañísáná umíniri yarínoríní. O sípíxí símí ikayíwí tñí imíxínínípi áamá ayá wáuníní sípíxomí símí e imíxínínoríní. Sípíxomí nípíxemoánirane pírínwáf apimí pñí níwiárími nurane ¹² aní yoí Sairakusíyí rínínípi níwiékínimearane sía wíyaú wíyi e wenwáone ¹³ ámi sípíxomí nípíxemoánirane níyakía nurane aní yoí Ríjiamíyí rínínípi nírémorane e sá wenwáone wíápi tñí imíní rawírawá tñími dání yaparínagí níwínirane sípíxomí nímeámi nurane omí sá wenwáone wíápi tñí simíní ríwoní yoí Putioraiyí ríníníwámi nírémorane nayoámáná ¹⁴ re yaiwínwanigíní, “Áamá Jisaomí díní níwíkwíroro nání nírixímeá imónígíyí aní rípiimi re wí ría nweañoi?” níyaiwirane pía nerane wí tñí ríxa nerímeánirane ayí “Sía wé wíúmi dání waú nene tñí ananí re nweapaxíraní?” nearíagí ayí tñí wíníyí nearíapa e nweañwanigíní. Apí apí néra níbíwasáná Romí aní tñí e rémoníwanigíní. ¹⁵ Romíyo nweagfá nírixímeá imónígíyí wí none nání “Awa óyimi barínoi.” rínarínagí aría níwiro óf e owírimeaneyíníro níbíróná wí aní Apiasí tñí e makería imíxarígíe awí roro wí Áamá Aní Mídání Níbíro Sá Wearígíwá Wíkaú Wíwáyí rínínípi tñí e awí roro egíayo Poro síwáf níwínírná Goríxomí yayí numerí díní síxí ínínínigíní.

¹⁶ None ríxa Romí náyo rémóáná gapímanowa Poromí gwí aníyo mínwírárí aní wíwámi xegípi nweañáná porísí awí mearoaríno xe awí omearoní síwáf wínígíawixíní.

Poro Romíyo dání wáf uríní nániríní.

¹⁷ Poro sía wíyaú wíyi ríxa nóráná “Judayí áminá imónígíá Romíyo re nweagíyí obípoyí.” níriri awa ríxa o tñí e awí eánáná re urínínigíní, “Gí Judayíné, nioní negí Judayo xwíríá wíxémíníri wí mepa erí síwí eníná dání negí aríowa érowiápínígíápi pírfí wíáikímíníri wí mepa erí éagí aiwí Jerusaremíyo dání gwí níyigítoní negí Judayí Romíyo mñí níwígíáríní. ¹⁸ Romíyo mñí níwíagí ayí xwíríxí nínímero yaríní níniayíroná íwí nioní nípíkipaxí bí menáoní imónínagí nínaníro nání ríxa Poromí kíkíá owáraneyíníri éagí aiwí ¹⁹ negí Judayí pírfí wíáikímí nero ‘Wáripaxomání.’ rígfawixíní. E rarínagí nioní síwáf e níwíníri ‘Go aría ené dání ráná xe kíkíá ouníri níximípríáríani?’ níyaiwiri nání re urínánigíní, ‘Romíyí míxí ináyí Sisao gí xwíríxí aría níwínígíní.’ urínánigíní. Nioní negí Judayí nání xwíyíá bí uxekwímómíá nání míraríní. ²⁰ E nígfá apí nání áwaní searímíníri nání ‘Awamí síwáf níwíníri xwíyíá urímí nání

obfpoyi.’ rfaniginí. Ámá Isirerene yeáyf neayimixemeanfa nání dñf ukikayoarñwáomí nioní dñf ukikayonagí nání gwí ainíxí rírí niyiníní.” urññiginí. ²¹ E urfagi awa re urigfawixíní, “Judia pñropenísíyo dání joxí nání payí bí mímeanwáriní. Negí wo e dání ení nñbirí repiyí nñnearfnáraní, áwanf nñnearfnáraní, joxí nání sipí bí mínearñfníní. ²² E nerí aí ‘Dñf joxí yaiwiarñf rñpí, “Gorixomí píránñf xfdarigfáyf apí apí nerñfpimí dání píránñf xfdarigfáriní.” yaiwiarñfpí arfá osianeyí.’ neaimónariní. Ayf none rñpí nání arfá nñwirane nñfá imónñagwi nání rñrarñwíní. Ámá Óf Gorixo táfaminí inñfyiyí rññfyimí nñxídro gwí mónigfáyf nání ámá amí amí ñweagfáyf ‘Ayf nanf mñyarñoi.’ rñnarigfá nání none nñfáriní.” urigfawixíní.

²³ Judayf áminá awa “Sfá ayimí Poro xwiyfá nearnfá nání awí eánwaniginí.” nñrñnáro sfá ayí ríxa imónáná obaxf añf xfo ñweañiwámí nání báná wíá mónñfmí dání sfápi tñní nání Gorixo amáyf xegf xwioxíyo mímeámí nerí umenweanfápi nání áwanf nurífná repiyí nñwiéra urí nioní Jisasomí dñf wíkwíroarñápa ayf ení owíkwífpoyínñrí o nání nuréwapiyirfná ñwí ikaxf Moseso nñrñrñ eañfpimí dání tñní wíá rókiamoagfáwa nñrñro eagfápmí dání tñní mññf nñróa urí nerí nura warfná ²⁴ wa xfo urarñfpí arfá nñwiro “Neparíní.” wípímónfagi aiwí wa arfá nñwiro dñf mñkwírogfawixíní. ²⁵⁻²⁷ Awa e nero Poro urarñfpí nání dñf bí biaú nñmoro nání xwiyfá ná bñnñ rñnárñpaxf mímónf yarfná Poro xwiyfá yoparf rñpí uráná omí pñnñ nñwiárñmí ugíawixíní, “Kwíyf Gorixoyápi wíá rókiamoagf Aisaiaoyí rñññomí ‘Joxí ámá ayo nurí e uríñrñxíní.’ uráná o nurí negí arfowéyo aga xñxení re urññrñnñ, ‘ “Seyfné arfá néra nuro aí nñfá wí imónñpñrfámani. Sññwí naga nuro aí dñf ‘Ayf apñrñani?’ wí mopñrfámani.” ’ urñrñxíní. Ayf rñpí nánñrñnñ. Wigí dñf tñnñ néra warigfáyf mññf sññánñf imonagfá nání rñrarññnñ. Wigí sññwí mñsupárñpa ero arfá mñpñrónñpa ero nero sññwíñrñyf, wigí sññwí tñnñ sññwí anñro arfá ero dñf píránñf neyírooro moro wigí fwí yarigfáyf rfwíminí mamoro éánáyf, Gorixoní píránñf wímñxñpaxfñnñ.’ Aisaiao Gorixo nání e nñwurñyirfná negí arfowéyo imónagfápi tñnñ aga xñxení nñrñrñ wurñyññrñnñ. ²⁸ Ayñnání seyfné aga nñfá re imónfpoyí, ‘Gorixo xfo nene yeáyf neayimixemeámññrññ enñpí nání wáf urarigfáwa ríxa émáyo ourñpoyínñrñ nání uowárññrñnñ. Ayf arfá wípñrfáriní.’ yaiwípoyí.” ²⁹ [Poro e uráná Judayf mñxñmñxeawiámí niga nuro omí pñnñ nñwiárñmí ugíawixíní.]

³⁰⁻³¹ Poro e añf xfo bí enñiwámí nññwearí ámá xfomí xwiyfá onweaneyínñrñ bíáyo yayf nñwimorí xwiyfá Gorixo amáyf xegf xwioxíyo mímeámí nerí umenweanfápi nání wáf nuríñrñ inñmí bí mímónf Áminá Jisasi Kiraiso nání uréwapñyarfná ámá wí pñrf urakianñro mepa egíawixíní. E yarfná xwiogwí waú múronñniginí.

Payí Poro Romíyo ηweáyí nání eañnaríni.

Payí rina Jisasoyá s̄yik̄yí an̄í yoí Romíyo ηweaḡáyí nání Poro n̄ir̄ir̄i eañnaríni. An̄í ap̄í, Itari p̄ropen̄is̄ȳo ikw̄rón̄ñ̄p̄i an̄í am̄i am̄i ikw̄rón̄ñ̄ȳo seáȳi e imón̄ni. E Romíyí m̄ix̄í ináyí Sisaoȳi r̄in̄ñ̄o ηweaaḡp̄ir̄ini.

Payí rina Poro Korin̄yo n̄ñweámáná ap̄ix̄í Pibíȳi r̄in̄ñ̄im̄i neari wiowár̄ñ̄nar̄ini. S̄ini Romíyo b̄i memé en̄im̄i neari wiowár̄ñ̄nar̄ini. Ayí n̄ij̄á nimón̄iro re oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i n̄ir̄ir̄i eañ̄niḡini, “Ámá n̄ñ̄i íw̄í yar̄iḡáyí imón̄ñ̄o. Wiḡí íw̄í ner̄ñ̄p̄im̄i dán̄i Gor̄ixo t̄ñ̄i xep̄ixep̄á rón̄ñ̄o. N̄w̄í ikax̄í Moseso n̄ir̄ir̄i eañ̄p̄i n̄ix̄ídir̄ñ̄p̄im̄i dán̄i ámá wé rón̄ñ̄í w̄i imón̄ipax̄man̄i. Sa Gor̄ixom̄i xewaxo Jisasom̄i d̄ñ̄í n̄iw̄kw̄ror̄ñ̄p̄im̄i dán̄i oyá s̄ñ̄w̄ȳo dán̄i wé rón̄ñ̄í imón̄iro am̄i o t̄ñ̄i naw̄in̄i imón̄iro epax̄r̄ini.” oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i n̄ir̄ir̄i eañ̄niḡini.

¹ Poron̄i payí rina neari món̄apar̄ñ̄ini. Nion̄i Kirais̄i Jisasoyá x̄in̄áin̄ñ̄ñ̄í nimón̄ir̄i yar̄ñ̄á won̄r̄ini. Gor̄ixo wáí nur̄imeiar̄ñ̄í wo imón̄ñ̄w̄in̄ḡin̄ir̄i wéyo íá num̄r̄ir̄i oyá xw̄iȳá yayí neainar̄ñ̄p̄i nur̄imeiw̄in̄ḡin̄ir̄i n̄ir̄ípear̄i niñon̄r̄ini. ² Xw̄iȳá ap̄i o en̄íná xeḡí wáí rókiamoaḡáwa n̄ir̄iro r̄íwam̄ñ̄í ηw̄f̄á r̄in̄ñ̄ȳo eaḡáp̄im̄i dán̄i n̄inear̄ir̄i s̄m̄í e t̄ñ̄ñ̄p̄ir̄ini. ³ Xw̄iȳá yayí neainar̄ñ̄í ap̄i xeḡí xewaxo nání r̄in̄ñ̄p̄ir̄ini. O aga ámá nimón̄r̄íná imón̄ñ̄p̄i nání d̄ñ̄í n̄imoranéná re yaiwiar̄ñ̄wár̄ini, “M̄ix̄í ináyí Depitoyá iyí ax̄p̄á imón̄ñ̄ȳí wor̄ani?” yaiwiar̄ñ̄wár̄ini. ⁴ Kw̄iȳí xeḡí b̄i o imón̄ñ̄p̄i nání d̄ñ̄í n̄imoranéná re yaiwiar̄ñ̄wár̄ini, “Gor̄ixo en̄í s̄ix̄í eán̄ñ̄í x̄ío imón̄ñ̄p̄i ayá w̄i s̄iwá neair̄i xwár̄p̄áyo dán̄i owiáp̄ñ̄imean̄ir̄i am̄i s̄ñ̄í wim̄x̄ir̄i ner̄ñ̄p̄im̄i dán̄i rén̄ñ̄í near̄ñ̄r̄ani, ‘Ḡí niwaxor̄ini.’ near̄ñ̄r̄ani?” yaiwiar̄ñ̄wár̄ini. O Jisasi Kiraiso neḡí Ámináo nání rar̄ñ̄ini. ⁵ Om̄i dán̄ini Gor̄ixo wá n̄ineawian̄ir̄i xeḡí wáí wur̄imeiar̄ḡáwa oimón̄p̄oȳin̄ir̄i near̄ípeañ̄r̄ini. None wáí wur̄imeiar̄íná émáyí x̄ixeḡin̄i n̄ñ̄i w̄i w̄i d̄ñ̄í “Xw̄iȳá ap̄i nepar̄ini.” yaiwiro s̄ini p̄r̄í m̄iwialk̄i ar̄f̄á ȳm̄iḡí wiro é̄r̄ix̄in̄ir̄i near̄ípeañ̄r̄ini. Kiraisom̄i e wií̄r̄ix̄in̄ir̄i near̄ípeañ̄r̄ini. ⁶ Seȳné en̄i ayí wiȳñ̄ér̄ini. Jisasi Kiraiso x̄íoyá imón̄ip̄r̄i nání wéyo íá seaum̄r̄ñ̄í wiȳñ̄ér̄ini. ⁷ An̄í Romíyo ηweaḡáyíñé —Ámá Gor̄ixo d̄ñ̄í s̄ix̄í seayir̄i nion̄iyá oimón̄p̄oȳin̄ir̄i wéyo íá seaum̄r̄ir̄i en̄ȳñ̄ér̄ini. Seȳné nání nion̄i payí rina neari món̄apar̄ñ̄ini. “Neḡí ápo Gor̄ixo t̄ñ̄i Áminá Jisasi Kiraiso t̄ñ̄i awaú wá seawian̄ir̄i seȳné n̄iwaȳr̄on̄iro ηweap̄r̄i nání seaiiri éisix̄ini.” nimónar̄ini.

“Romíȳñé s̄ñ̄w̄í sean̄im̄iḡini.’ nimónar̄ini.” ur̄ñ̄í nán̄ir̄ini.

⁸ Payí rina near̄íná xam̄i r̄ip̄i osear̄im̄ini. An̄í n̄im̄ini xw̄iȳá r̄ip̄i íá menárar̄ñ̄aḡf̄a nání ḡí Gor̄ixom̄i yayí wiar̄ñ̄ini, “Romíyo ηweaḡf̄a Jisasom̄i x̄ídar̄iḡáyí p̄irán̄ñ̄í d̄ñ̄í w̄ikw̄roar̄ñ̄o.” Xw̄iȳá ap̄i an̄í n̄im̄ini íá menárar̄ñ̄aḡf̄a nání seȳné n̄iȳñ̄eni nání yayí wiar̄ñ̄ini. Jisaso neaiñ̄p̄im̄i dán̄i seȳné e yar̄ñ̄aḡf̄a nání Gor̄ixom̄i yayí wiar̄ñ̄ini. ⁹ Xewan̄ñ̄o —O e éw̄in̄ḡin̄ir̄i n̄ir̄ñ̄p̄i an̄ñ̄í min̄í n̄iw̄iir̄íná xw̄iȳá xeḡí xewaxo nání yayí neainar̄ñ̄p̄i wáí ur̄im̄in̄ir̄i nání yar̄ñ̄áor̄ini. Xewan̄ñ̄o nion̄i x̄íom̄i r̄ix̄ñ̄í nur̄ir̄íná sá b̄i m̄ñ̄weá íníná seȳné nání yar̄ñ̄í seawi-iar̄ñ̄ap̄i nání anani sop̄ñ̄í opax̄r̄ini. ¹⁰ Om̄i r̄ix̄ñ̄í nur̄ir̄íná seȳné t̄ñ̄í e nání m̄ib̄ipax̄í imón̄aȳñ̄á en̄aḡi aiwi agw̄i anani oyá d̄ñ̄í t̄ñ̄i b̄ipax̄í imón̄ñ̄m̄iḡin̄ir̄i an̄ipax̄í yar̄ñ̄í wiar̄ñ̄ar̄ini. ¹¹ Ayí r̄ip̄i nán̄ir̄ini. Nion̄i

seyfne tñf e niseaimeari searéwapiyarfná seyfné kwíyfpimi dání ámi bi tñni yóf imóniro sfkfkf ámi bi tñni nomixiga uprí nání nioni aga nibiri sñwí seanimi nání nimónarini. ¹² Nioni seyfné niseaimearfná nionini enj sñxí seaimximí nání marfái, seyfné eni Jisasomi dñf niwkwíroro píranñf xfdarñagfa seanri nioni eni dñf niwkwírori píranñf xfdarñagf naníro nerñfpimi dání xixe enj sñxí ímixinani nání rarñini.

¹³ Gf nriximeáyfné, seyfné rípi nání majfá eprixiniri nání áwanj osearimini. Ayá wí seyfné tñf e nání bñmiginiri nerí aí amípi bi prf nñrakiañagf nání seyfné bi sñni sñwí mñseañarini. “Nioni éma amí gimi ñweagfáyf tñf e nemi wáf urarfná wí arfá nñiro Jisasomi dñf wkwírogfápa segf wí eni nioni urarfná axfpi wkwírórixiniri segf tñmíni bñmiginí.” nimónarini. ¹⁴ Nioni áma nñyoni kñxí imónigfáyorani, wauyf imónigfáyorani, dñf émf saímí mogfáyorani, majfá imónigfáyorani, áma ayo nñyoni xwíyfa yayf neainarñfpi urímfa nání yoxáññf inarññini. ¹⁵ Ayñnání nioni áma Romí ñweagfáyfné eni xwíyfa yayf seainpaxfpi wáf searímfa nání sñmí dñpénarñini.

“Xwíyfa yayf neainarñfpimi dání Gorixo yeáyf neayimixemeaarñfñini.” urñf nñirini.

¹⁶ Xwíyfa yayf neainarñfpimi dání Gorixo dñf wkwírófayo nñyoni — Xámí Judayo yeáyf uyimixemeari émayo eni yeáyf uyimixemeari epaxf enagf nání xwíyfa apí nání nioni ayá bi mé anani wáf rñmearñarini. ¹⁷ Ayñnání nene “Gorixo arige nerí áma ámi wé rónñf xfo imónñfpi wimixiníarñani?” nñyiwirane ududf neainpaxfmani. Ayf rípi nñirini. Xwíyfa yayf neainarñfpimi dání Gorixo wáf rññf neaókímíxarñfñini. Áma Jisasomi iwamfó dání dñf niwkwíróa numána ámi xegf bi mé sa anñf wkwíroarigfáyf, ayf wé rónigfáyf wimixarñfñini. Bkwíyo dání re nñirini eaññfpi, “Áma Gorixoní dñf nkwíróagfa nání ‘Wé rónigfárini.’ rarññf dñf nñyimñf tñgáyf imónpñfñini.” nñirini eaññfpi nioni seararñfpi tñni xixeni imónñagf nání seararñfñini.

Áma Gorixomi rfwf umogfa nñirini.

¹⁸ Gorixo áma wé rónñf xfo wimónarñfpi mé rikikifó yarigfáyf — Ayf wigf rikikifó yarigfápi neróna Gorixo nání nñfá imónpaxf imónñfpi rfwmíni mamoarigfáyfñini. Áma ayf nání Gorixo anñnamí dání wikf wónfagf nání prf umañfpi rñxa sññani piaumí inini. ¹⁹ Ayf rípi nání rarñfñini. Gorixo áma xfo nání re yaiwipaxfpi, “O imónñfpi, ayf apí rfa imónini?” yaiwipaxfpi yumfí mñwimónf sññani imónini. Gorixo xewanñjo imónñfpi nání sñwá winñf enagf nání rarñfñini. ²⁰ Xewanñjo imónñfpi — Apí sñwí tñni sñwí wñpaxf mimónñagf aí enína anñna imixiri xwáfari imixiri ene dání áma apimi sñwí nñwñrfná “Xfo imónñfpi, ayf apí rñani?” yaiwipaxfñini. “Enj amípi apí imixñjo eaññfpi ná rfwíyo aí wí samñf wenfámani.” yaiwiri “Xfo imixñfpimi xegf bi nñwimónri nání aga seáyf e rfa wimónini?” yaiwiri epaxfñini. Ayñnání áma Gorixomi wí yapf re uréwapiyipaxf menini. “Nioni joxí imónñfpi nání majfá nimónri nání nñpñkwiní mimónñf enañrini.” urípaxf menini. ²¹ Enína áma ayf sñni xixeni “Gorixo apí rfa imónini?” nñyiwiro aiwí re egfawixini. O Nwáfao enagf nání wé íkwianwíyo tñpaxfpa mñtñpa ero amípi xfo imixñfpi nání yayf mñwipa ero wigf dñf nñmorfná majmajfá ikárñiro dñf xewñni nñmóa núfasána dñf rfa xeyánigfáyf imóniro egfawixini. ²² “Dñf émf saímí monwaénerini.” nñro aiwí majmajfá ikárñigfáyf nimóniro ²³ Nwáf mñpé

an+ñf imón+ñom+ mumím+ñf rfw+ numero mimón+ ñw+á b+ f+á ox+raney+ñro ámaran+ñ, ññ+ran+ñ, od+íp+ran+ñ, nanw+ on+miá+piaran+ñ, xopaik+g+ b+ nim+x+ro “Neg+ ñw+á imón+ñf+ñ, ay+ r+ñ+ñ+ñ.” r+g+awix+ñ+ñ.

Ámá Gor+xom+ rfw+ numor+ñá eg+á+ñ nán+ñ+ñ+ñ.

²⁴ Gor+xo ámá e maj+maj+fá nikár+ñro yar+ñag+á n+win+ñ+ñá wig+ feapá winar+ñf+ñim+ñ dán+ñ sipí imón+ñf+ñim+ñ xe oik+r+peán+f+oy+ñ+ñ+ñ s+ñw+ win+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ. S+ñw+ e win+f+ag+ñ w+wan+ñ+ñ+y+ñ piax+ eám+x+ñ+ñ+g+awix+ñ+ñ. ²⁵ Ay+ r+ñ+ñ nán+ñ Gor+xo e en+ñ+ñ+ñ. Ámá ay+ nepa imón+ñf+ñ Gor+xo nán+ñ+ñ rfw+ umoro yap+ñ imón+ñf+ñ+ñ f+á x+ñ+ñro nemáná am+ñ+ñ n+ñ+ñ im+x+ñ+ñom+ñ —O an+ñf min+ñ yay+ñ umepaxor+ñ+ñ. “Ámá n+ñ+ñ e é+ñ+ñ+ñ+ñ.” nimónar+ñ+ñor+ñ+ñ. Om+ñ yay+ñ numero f+á m+x+ñ+ñf x+ño im+x+ñ+ñf+ñim+ñ+ñ f+á x+ñ+ñro wéyo umero yar+ñag+á nán+ñ Gor+xo e en+ñ+ñ+ñ. ²⁶ Ay+ñán+ñ Gor+xo wig+ feapá winar+ñf+ñim+ñ dán+ñ piax+ñ weán+ñpax+ñ imón+ñf+ñ+ñ xe oik+r+peán+f+oy+ñ+ñ+ñ s+ñw+ win+f+ag+ñ ap+x+ñ+ñwá ox+ñ n+ñ+ñeán+ñ+ñ+ñá x+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ imón+ñf+ñ+ñ p+ñ+ñ n+ñ+ñw+ár+ñro ap+x+ñ wí t+ñ+ñ n+ñ+ñ+ñkw+ñ+ñ mimón+ñf+ñ+ñ niga ug+ñawix+ñ+ñ. ²⁷ Oxowa en+ñ ap+x+ñ n+ñ+ñ+ñeáro x+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ imón+ñf+ñ+ñ p+ñ+ñ n+ñ+ñw+ár+ñro “Ox+ñ w+ñá t+ñ+ñ f+w+ñ oinaney+ñ.” n+ñ+ñ+ñw+áro aga s+ñ+ñ+ñ n+ñ+ñ+ñeád+ñpén+ñróná ox+ñ w+ñá w+ñá t+ñ+ñ f+w+ñ nin+ñro piax+ñ weán+ñpax+ñ imón+ñf+ñ+ñ in+ñ+ñ+ñawix+ñ+ñ. Ay+ñán+ñ “Wig+ñ néra ug+ñá+ñ t+ñ+ñ x+ñ+ñen+ñ p+ñ+ñ Gor+xo umamon+ñf+ñ+ñ r+ñ+ñá w+ñ+ñeañ+ñ+ñ+ñ.” rar+ñ+ñ+ñ.

²⁸ Ámá “Gor+xo ap+ñ imón+ñf+ñor+ñ+ñ?” n+ñ+ñw+aiw+áro s+ñ+ñ+ñ e m+ñ+ñ+ñ+ñpa yar+ñag+á nán+ñ o wig+ñ “S+ñ+ñ e e oyaney+ñ.” yaiw+iar+ñ+ñ+ñá+ñ nán+ñ xe m+ñ+ñf niga ú+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ s+ñw+ win+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ. S+ñw+ e win+ñ+ñf en+ñag+ñ nán+ñ ay+ñ am+ñ+ñ+ñ n+ñ+ñ+ñkw+ñ+ñ mimón+ñf+ñ ámá mepax+ñ imón+ñf+ñ+ñ néra nuro re yar+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ. ²⁹ N+ñ+ñ+ñkw+ñ+ñ mimón+ñf+ñ n+ñ+ñ nán+ñ m+ñ+ñf in+ñro r+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ epax+ñ imón+ñf+ñ n+ñ+ñ nán+ñ m+ñ+ñf in+ñro an+ñ+ñf yar+fá epax+ñ imón+ñf+ñ n+ñ+ñ nán+ñ m+ñ+ñf in+ñro “Ámá wí r+fá omeár+ñ+ñf+ñ+ñ+ñ.” yaiw+iar+ñ+ñ+ñá+ñ nán+ñ m+ñ+ñf in+ñro yar+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ. Ap+ñ+ñ yar+ñ+ñ+ñáman+ñ. R+ñ+ñ+ñ en+ñ ayá wí yar+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ. S+ñw+ñ f+w+ñ win+ñro “Am+ñ+ñ+ñ ap+ñ nion+ñ meapax+ñ+ñ+ñ+ñ.” b+ñ on+ñ+ñiá+ñ m+ñ+ñ+ñw+aiw+í ayá wí yaiw+áro n+ñ+ñw+iá+ñ+ñ+ñ+ñ+ñeáro ámá p+ñ+ñkiro s+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ ero yap+ñ wíwap+ñ+ñy+iro ámá wí nán+ñ nur+ñ+ñ+ñá sipí ow+ñ+ñeán+ñ+ñ ur+ñro únún+ñf w+ñkár+ñro m+ñ+ñmay+fó w+iro ³⁰ xw+ñ+ñ+ñá+ñpai uñw+irár+ñro Gor+xo nán+ñ s+ñ+ñ+ñ t+ñ+ñ ero ámayo x+ñ+ñew+íám+ñ r+ñ+ñro m+ñ+ñx+ñ k+ñ+ñro m+ñ+ñx+ñ meak+ñ+ñro sipí imón+ñf+ñ ámá s+ñ+ñ+ñ n+ñ+ñfá mimón+ñ+ñ+ñá+ñ éwap+ñ+ñro x+ñ+ñá+ñxaneyo man+ñf w+ia+ñkiro yar+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ. ³¹ R+ñ+ñ+ñ en+ñ yar+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ. Maj+fá ikár+ñ+ñro d+ñ+ñf uñw+irár+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ mimón+ñpa ero wíyo d+ñ+ñf sipí m+ñ+ñw+ipa ero wá m+ñ+ñw+ian+ñpa ero yar+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ. ³² E yar+ñ+ñ+ñá+ñ Gor+xo re rár+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ nán+ñ n+ñ+ñfá nimón+ñro aiw+ñ, “Ámá sipí ap+ñ yar+ñ+ñ+ñá+ñ wí s+ñ+ñf upax+ñ+ñ+ñ+ñ. Pepax+ñ+ñ+ñ+ñ.” rár+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ nán+ñ n+ñ+ñfá nimón+ñro aiw+ñ sipí ap+ñ imón+ñf+ñ+ñim+ñ n+ñ+ñfda nuro ap+ñ+ñ+ñ mé sipí seáy+ñ e imón+ñf+ñ r+ñ+ñ+ñ en+ñ nero f+w+ñ ap+ñ néra war+ñ+ñ+ñáyo wey+ñ ayá wí mearar+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ.

2

“Gor+xo ámá n+ñyon+ñ mí ómóm+x+ñm+ñ ner+ñá wig+ñ eg+á+ñ t+ñ+ñ x+ñ+ñen+ñ w+ññ+ñ+ñ+ñ+ñ.” ur+ñf nán+ñ+ñ+ñ+ñ.

¹ Ay+ñán+ñ ámá wíyo xw+ñ+ñ+ñá umearar+ñ+ñ+ñá w+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ w+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ b+ñ osear+ñ+ñ+ñ+ñ. S+fá yopar+ñ+ñ+ñim+ñ Gor+xo ámá n+ñyon+ñ mí ómóm+x+ñm+ñ yar+ñ+ñá “Ay+ñ nán+ñ f+w+ñ ap+ñ en+ñ+ñ+ñ+ñ.” ur+ñpax+ñ imón+ñf+ñ+ñ t+ñ+ñ+ñá+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ. Ay+ñ r+ñ+ñ+ñ nán+ñ+ñ+ñ+ñ. Ámá f+w+ñ yar+ñ+ñ+ñá+ñ nán+ñ xw+ñ+ñ+ñá umearar+ñ+ñ+ñá+ñ+ñ+ñ, sey+ñ+ñ en+ñ f+w+ñ ax+ñ+ñ yar+ñ+ñ+ñá+ñ+ñ+ñ en+ñag+ñ nán+ñ w+ñ+ñyo xw+ñ+ñ+ñá numear+ñróná sewan+ñ+ñf+ñ+ñ+ñ en+ñ+ñ+ñf mear+ñnar+ñ+ñ+ñá en+ñag+ñ nán+ñ Gor+xo mí ómóm+x+ñm+ñ seaiar+ñ+ñá xw+ñ+ñ+ñá b+ñ ur+ñpax+ñ imón+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ+ñ. ² R+ñ+ñ+ñ n+ñ+ñ+ñw+ir+ñ n+ñ+ñfá imón+ñw+ñ+ñ, “Ámá sipí e yar+ñ+ñáyo

Goríxo xwiyíá numeáriri pirí numamorína xenwíni bi mé xixeni ayo ríá wiarini?” yaiwinwini. ³ Íwí axípi nero aí segí wíniyí íwí yarigíápi nání xwiyíá umeararigíáyíne, wíniyo numeariróna segí axípi egíápi nání píoi yaiwinaríno? “Xwiyíá Goríxo neamearínfápiimi ananí múropaxenerini.” riyaiwinaríno? ⁴ Goríxo segí íwí yarigíápi ríwímiini omamópoyini wá niseawianiri seaiinípi nání majíá nimóniróna rípi eni ríseaimónarini, “O wá ayá wí neawianiri pirí apaxí mé míneamamó eri okiniimónípoyniri xwapí ayá wí xwayí naniri nwearí yarínípi peayí wianípaxí imóninípi yarini.” ríseaimónarini? ⁵ Oweoi, seyíne díní wakísí niniróna segí íwí yarigíápi ríwímiini mímamoarigíáyo dání sía Goríxo sipí áma yarigíápi nání wikí ríá ápiáwíniiní níweri pirí umamonfáyi nání xfo pirí seama-monfápi wíni wíni ikwíkwarimíniiní yáraríno. ⁶ Bíkwyo re niriiniri eáninípa, “Goríxo ámayo pirí numamorína woni woni xixegíni wigí nera ugíápi tñi xixeni pirí umamonfáriní.” niriiniri eáninípa eníáriní. ⁷ Áma Goríxo yayí neameri seáyí e neaimixiri negí wará urí mepaxí neaimixiri díní niyimíni tñwaéne neaimixiri éwíniiniri epaxípi tñi xixeni nero pñi míwiárf aniní miní yarigíáyo o pirí numamorína díní niyimíni tígíáyí imónipíri nání wimixíníáriní. ⁸ E neri aí áma wiwaniníyí nánini díní nímóniro xwiyíá nepaxiní imóninípi aríkwíkwí níwiro nípikwini mimóninípimi xídarigíáyo pirí numamorína xegí wikí ríá ápiáwíniiní wearinípimi dání pirí umamonfáriní.

⁹ Áma sipí yarigíá ayí ayo xeaniní mimeniníwí ayíkwí mírípaxí imóninípi wímeanfáriní. Judayí e yarigíáyo anípaxí níwímeri aí émáyí e yarigíáyo eni wímeanfáriní. ¹⁰ Api e níwiri aí áma naní yarigíá ayí ayo seáyí e umeri wé íkwianwíyo nwaríriri níwayiróniro nwearíri nání wiiri eníáriní. Judayí e yarigíáyo anípaxí e níwiiri aí émáyo eni wiiníáriní. ¹¹ Goríxo ámayo pirí numamorína símí símí e nímeri pirí umamonfámani. Sa áma wigí egíápi tñi xixeni pirí umamonfá enagi nání rarínini. ¹² Áma Goríxoyá nwf ikaxí eáninípi mayí nimóniro íwí yarigíáyí anínipíri nání xwiyíá numeárirína nwf ikaxí eáninípimi dání numeáriri “Joxi xwiyíá e eániní api níwiaíkirí enírfani?” nuriri umeárínfámani. E neri aí nwf ikaxí eáninípi tígíá íwí yarigíáyo o apimi dání xwiyíá nuriri umeárínfáriní. ¹³ Ayí rípi nánirini. Áma xfoyá nwf ikaxí eáninípimi nepa míxídf suríma aríá wiárfáyí nání Goríxo díní re yaiwiníámani, “Nioniyá sinwíyo dání wé róniní imónigíáyírfani?” yaiwiníámani. Áma aríá níwimáná xixeni xídarigíáyí nánini “Wé róniní imónigíáyíriní.” ráriníáriní. ¹⁴ Émá — Ayí nwf ikaxí eáninípi mayí imónigíáyíriní. Ayí wigí díní tñi nwf ikaxí eáninípi rininípa nerónáyí, nwf ikaxí eáninípi mayí imóninagíta aiwi wigí díníyo dání re yaiwiarigíáriní, “Mepaxí imóniri ananí nepaxí imóniri enípi, ayí apírfani?” yaiwiarigíáriní. ¹⁵ Ayí pí pí neróna wigí díníyo dání “Nioni e nerína sipí ríá yarínini?” yaiwiníro “E nerína naní ríá yarínini?” yaiwiníro yarigíápi síwá réniní inarigíáriní. Nwf ikaxí Bíkwyo eáninípa negí xwioxíyo eni axípi éniní reánini? Síwá éniní inarigíáriní. ¹⁶ Xwiyíá yayí neainaríní nioni rarínápi rininípa sía Goríxo xegí xewaxo Jisasomi dání áma wigí egíápiraní, díní ínimí ikwíroarigíápiraní aí, píró wírfáyí imónáná áma níyoní wigí egíápi tñi xixeni pirí umamonfáriní.

“Judayí nwf ikaxí eáninípimi díní níwíkwíroro aí wiaíkiarigíáriní.” uríní nánirini.

¹⁷ E neri aí wiyíne “Nene Judayí wírininíwaénerini.” rinarigíáyíne re yarigíáriní. Nwf ikaxí Moseso eanípimi díní níwíkwíroróna “Negí

apimi xídarinwápimi dání Gorixoyá yeáyí neayimixemeanfáriní.” ríro seáyí e nimeníro “Ámá Gorixoyá ayá tñwaéne imóninwini.” ríro yarigfáriní. ¹⁸ Seáyí e nimeníro “Gorixoyá ayá eétrixinírí wimónarinjipi tñni xixení ríxa nijfá imóninwini.” ríro “Nwí ikaxí eáninjpimi dání nearéwapiyigífene enagí nání nanj imóninjpimi sinwí mí nómixirane ‘Apí nanj imóninjpírini.’ rírapaxenerini.” ríro yarigfáriní. ¹⁹ “Ámá sinwí supárigfáyo nene sinwí tñwaéne ananí nipemeámí upaxenerini.” yaiwinarigfápa seyíné dñj re niyaiwiníro dñj síñá eáníro, “Émáyo uréwapiyipaxí imónigfáyí ámá wímaní. Ayí nenenírini.” niyaiwiníro dñj síñá eáníro “Émáyo Gorixoyá nání majfá nero síá yinínjímíninjí emearigfáyo wíá wókímixipaxí imónigfáyí ámá wímaní. Ayí nenenírini.” yaiwiníro yarigfáriní. ²⁰ “Ámá dñj mamó nerí arfki yarigfáyo ayiyumí wipaxí imónigfáyí, ayí nenerini.” yaiwiníro “Ámá siní niaíwí dñj mogfáyo uréwapiyipaxí imónigfáyí, ayí nenerini.” yaiwiníro “Nwí ikaxí eáninjpí tñwaéne enagwí nání mfkí amipí nání nijfá imónirane nepaxinjí imóninjpini rírane yarínwaénerini.” yaiwiníro yarigfáriní. ²¹ Seyíné e e niyaiwiga warigfápi nepa nimónirínáyí, ámá wíyo uréwapiyarigfáyíné pí nání sewaninjíyíné miréwapíní yarigfáriní? Ámáyo “fwi mímeapaní.” nuríro aí seyíné ení fwi mímeá yarigfáyínéraní? ²² “Meánigfáyíné, fwi minípaní.” nuríro aí seyíné ení fwi miní yarigfáyínéraní? “Ámá xopaikigí nimixíro ‘Negí nwfápi, ayí rípirini.’ rarigfápi nání xwirfá neainariní.” níríro aí seyíné anj nwfá xopaikigí nání míríninjíyo nípáwíro fwi mímeapa yarigfáraní? ²³ Weyí nimeníro “Nwí ikaxí eáninjpí tñwaéne mimónipa renwini?” rarigfáyíné, apimi niwialkiríná pí nání “Ayí Gorixomí ayá mívímó wé ikwianwíyo unwírárarinwini.” yaiwiarigfáriní? ²⁴ Judayíné “Gorixomí xídarinwini.” níríro aí sipí apí apí yarigfáyíné enagí nání Bkwíyo xixení rípi nírínírí eániní, “Sipí seyíné yarigfápiní dání émáyo Gorixomí ikayfwi umeararigfáriní.” E nírínírí eáninjpí seyíné nání xixení ríniní.

*“Ámá iyí símí síó wákwínarigfápiní dání Gorixoyá imónarigfámaní.”
urínj nánirini.*

²⁵ Judayíné nwí ikaxí eáninjpimi xixení nixídirónáyí, segí síwí “Ámá o Gorixoyá imóninjí worfani?” yaiwipírí nání iyí símí síó wákwínarigfápi nanj seaiipaxí aí nwí ikaxí eáninjpimi niwialkirínáyí, iyí símí síó niwákwíníro aí nanj seaiipaxí mimóní nerí mívákwínigfáyí yapí imóninjoí. ²⁶ Ámá iyí símí síó mívákwínigfáyí nwí ikaxí eáninjpí xixení nixídirónáyí, iyí símí síó mívákwínigfá aí Gorixoyá “Ayí ámá nioniyáyíriní.” yaiwiarinagí nání wákwínigfáyíninjí imóninjoí. ²⁷ Judayíné nwí ikaxí eáninjpí tñgáyíné imóníro iyí símí síó wákwíníro egfáyíné aí apimi wialkíanáyí, émáyo — Ayí iyí símí síó mívákwínarigfáyíriní. Ayí mívákwínigfá aí nwí ikaxí eáninjpí tñni xixení yarigfápiní dání seyíné xwíyí seaxekwímopaxí mimónipa epírífarani? Oyi, xwíyí seaxekwímopaxí epírífarini. ²⁸ Ayí rípi nání searariní. Segí waráyo igí wegí bími dání ámá Gorixoyá imónarigfámaní. Wákwínarínj ámá Gorixoyá wimixipaxí imóninjpí ení iyí símí seyíné síó wákwínarigfápiní. ²⁹ Oweoi, ámá nepa Gorixoyá imónigfáyí wigí xwioxíyo ínimi dání e imónarigfáriní. Wákwínarínj ámá xíoyá wimixipaxí imóninjpí, ayí wigí dñjyo dání imónarigfáriní. Nwí ikaxí eáninjpí xídarigfápiní dání marfáí, kwíyí Gorixoyápiní dání ámá oyá

imónarigfárini. Ámá e imónigfáyo wíniyí seáyí e umepírfámanti. Gorixoni umenfárini.

3

“Judayí xwiyfá Gorixoyá eáninfpí tfgfáyirini.” urinfpí nánirini.

¹ Ámá iyí símí sfo wákwínarigfápimi dání Gorixoyá imónipaxf menjagi nání píyo dání Judayene émáyo múronwini? Negí wákwínarinwápimi dání aga pí nanf neaiiarinfpí? ² Ai, nene Judayene enagwi nání amipí nanf bi bi obaxf neámeanfpí. Nanf bi bi obaxfyf xiráni imóninfpí, ayf ripirini. Gorixo xwiyfá xfoypí Judayí nixfdiro mewérixiniri neaiarinfpí. ³ Judayí dñf ntwikwíroro xwiyfá apimi xaiwf fá mixiripa egfá enagi nání píoi ripaxfiri? “‘Ayí dñf ntwikwíroro xaiwf fá mixiripa egfá nání Gorixo ‘Nanf e niseaimfárini.’ urarinfpí arfá ikeamonfárini. Xixeni e enfámanti.’ ripaxfiri.’ riseaimónarini? ⁴ Aga oweoi! Ámá nñni yapf rarigfá imóninagfá aí Gorixo nání wí e ripaxf menini. Nepáni niri xegf rarinfpí tñni xixeni yárarinorini. Bkwíyo dání axfpí re rinini, “Ámá ‘Gorixoxi fwf nene enwápi nání xwiyfá neameáraninfpí xixeni neameáraninfpí.’ riripfárini. Joxi xwiyfá rimeáraniro yarfná xopiráf wirfárini.” rininagfá nání re yaiwinwini, “Gorixo rarinfpí tñni xixeni yárarinorfaní?” yaiwinwini. Ayináni “O xegf Judayo ‘E niseaimfárini.’ urarinfpí wí arfá ikeamonfámanti.” seararinini.

⁵ E nerí aí Judayene Gorixomi manf ntwiaikirane sipí enwápimi dání o nearinfpí tñni xfo xixeni píraninfpí xfdarinfpí sináni piaumimf ninirfnáyf, píoi ripaxfiri? Ámá wí nene ntwiaikirane sipí yarinagwi sinwf nneaninfpíyo dání “Neparini. Ámá wímani. Sa Gorixoní xfo rinfpí tñni xixeni yárarinorini.” yaiwiarinagfá nání nene re ripaxfiri, “Gorixo Judayene wikf nneaninfpí pirf nneamamorfná npikwini miyarinini.” ripaxfiri? “Ámá dñf npikwini mamó rarigfápa nimori rfa rarini?” nimónarini. ⁶ Oweoi, wí e ripaxf menini. “Judayene sipí enwápi nání Gorixo pirf nneamamorfná npikwini miyarinini.” ripaxf enánáyf, o arige nerí ámá niyoní ení pirf umamopaxf imónini? O ámá niyoní ení pirf umamopaxo enagi nání wí e ripaxf menini. ⁷ Ámá wo re niriniginí, “Ámá wí nioní Gorixomi manfyo ntwiaikiri sipí yarinagfá sinwf ninanro re yaiwipfáoi, ‘Ámáyo xfo xegf urarinfpí símí e nitiniri xixeni xfdarino, ayf ámá wímani. Sa Gorixorini.’ E niyaiwiro omí yayf numerfnáyf, pí nání o nioní fwf éapi nání xwiyfá ninimeárirí pirf nimamopaxfiri? Sipí nioní éapimi dání ámá Gorixo yarinfpí nání dñf nanf nímoro yarinagfá nání nioní arige pirf nimamopaxfiri?” Ámá wo e niriniginí. ⁸ Ámá o e nirinfpí nepa enánáyf, ámá wí nioní yapf ninixekwímoro repiyf “Poró e nira warinorini.” rarigfápa axfpí re oraneyí, “Nanf imóninfpí sináni imixani nání ne sipí néra owaneyí.” oraneyí. E niseariri aí ámá e rarigfáyf xixeni xwiyfá meárinfpírfárini.

“Ámá wé róninfpí imónigfáyf wí menini.” urinfpí nánirini.

⁹ Ayináni píoi raniréwini? “Judayene seáyí e imóninfpí bi neámeanfpí enagi nání émáyo seáyí e wimóninwini.” raniréwini? Wí e raniméwini. Ayf rípi nánirini. Nioní xámi niri fná “Ámá nineneni Judayenerani, Grikinyenerani, negf fwf yarinwápi neaikwaripeárinini.” ríxa rarfá enagi nání wí e ripaxf menini. ¹⁰ Bkwíyo dání rípi rípi nira uninfpí nioní

seararínápmi sopínj noníní. Bìkwíyo wí e rípi níríní eáníní, “Ámá wí aga wé rónígfá mimóníjoí. Wo aí e mimóníní. ¹¹ Ámá wí níjfiá nimóníro ‘Arige nerí Goríxomi ínímí wurínímíníréíní?’ yaiwiarígfámani. ¹² Níní omí ríwí umóagfa nání oyá síjwíyo dání ríxa sípí imóníjoí. Wí wé rónínj imónínjpi yarígfámani. Wo aí e mīyarínjíríní.” níríní eáníní. ¹³ Ámí wí e rípi ení níríní eáníní, “Wígí manjyo dání rarígfápi xwáripá oxoámioanáná piyanj eearínjfpínínj imóníní. Yapí owíwapīyaneyíníro ayá wí nīra warígfáriní. Weaxfá sídínj norfná amá pikiarínjpa wígí xwíyá níríroná axípi yarínjíríní.” ení níríní eáníní. ¹⁴ Ámí wí e rípi ení níríní eáníní, “Xwíyá amáyo ikayfíwí umearíro ramíxíro yarígfápi wígí manjyo magwí rároní.” ení níríní eáníní. ¹⁵ Ámí wí e “Ayí amá opíkianeyíní aga símfí xeadfípenarígfáriní. ¹⁶ Ayí nemeríge aga uyíní nīwikárfasáná ríxa ‘Yeyí!’ rarfná píní nīwíarímí warígfáyíríní. ¹⁷ Ófí amá nīwayíroníro njweapírí nání imónínjyímí wí warígfámani.” ení níríní eáníní. ¹⁸ Ámí wí e “Ayí ‘Goríxo seáyí e imónínjorfní?’ nīyaiwíro wí wáyí wiarígfámani.” ení níríní eáníní. Apí apí nīra unínjyí nioní seararínjapí tfní xixeníríní.

¹⁹ Nene níjfiá re imónínjwiní. Ámá nīmíní njweagfáyí Goríxomi xwíyá manj nexoámoro murípaxí imóníro oyá síjwíyo dání xwíyá meárínipaxí imóníro epírfa nání pí pí njwí ikaxí eánínjpmí dání rínínjpi Judayene, apímí xfdírxíní nearepeáríne neararíní. ²⁰ Ayí rípi náníríní. Ámá wí “Njwí ikaxí eánínjpmí píránínj oxfdímíní.” nīyaiwíro éfáyí apí tfní xixení mé wíwanínjyí “Nioní nīwíakírí fíwí éáonírfní?” nīyaiwíní níjfiá e imónarígfáriní. Ayínání amá njwí ikaxí eánínjpmí nīxídirínjpmí dání wí Goríxoyá síjwí tfní e dání wé rónígfáyí imóníprfá meníní.

“Ámá Jisasomí dínj wíkwírófáyí wé róníjoí.” urínj náníríní.

²¹ E nerí aí agwí ríná ófí Goríxo xíoyá síjwí tfní e dání amá wé rónínj oimónípoyíní wímíxárínjyí xewaníjo ríxa síwá neainjíríní. Njwí ikaxí Moseso eníná níríní eanjpi tfní xwíyá wí rókíamoagfáwa níríro eagfápi tfní apiaú ófí agwí ríná Goríxo amá wé rónínj oimónípoyíní wímíxárínjyí nání níríní sopínj norí aiwí wé rónínj apí amá wíwanínjyí njwí ikaxí eánínjpmí nīxídirínjpmí dání imónípaxípmí. Xegí bí imónínjpríní. ²²⁻²³ Ayí rípi seararíníní. Goríxo amá go go Jisasi Kiraisomí dínj wíkwíroarínjagí nīwínírná “Gí wé rónínj woríní.” rárarínjíríní. Ayí rípi náníríní. Ámá nīnenení fíwí nerane Goríxo seáyí e imónínj apí éfírxíní imónínjpi mé písfí weárínjwá enjagwí nání o Judayo xegí bí wíirí émayó xegí bí wíirí nerí yeáyí uyímíxemeanfámani. Dínj wíkwírófá gíyí gíyí níní nání o “Dínj wíkwíroarígfáyí, ayí gí wé rónígfáyíríní.” rárarínjíríní. ²⁴ Goríxo wíníyí ení xíxe bí oníipoyíní mīneaií wá nīneawíaní Kiraisí Jisaso nīneapeírfná nearoayíronjpmí dání “Gí wé rónígfáyíríní.” rárarínjíríní. ²⁵⁻²⁶ O amá “Jisaso nene anfnaníníní nání wayfá neapeínjfní?” nīyaiwíro dínj wíkwíroarígfápmí dání wígí fíwí yarígfápi yokwarímí wíimíníní omí amáyá síjwí aníge dání rídiyowánínj wíarínjíríní. E nerfná “Nīwanínjóní wé rónínj imónínjpi tfní xixení yarínjíríní.” éínj níríní síwá neainjíríní. Ayí rípi nání raríníní. Eníná dání Goríxo kíkífnínj nerí “Ámá fíwí éfápi nání axíná prí oumamómíní.” mīyaiwí sa nīmúroa núsáná agwí ríná amá níní “Neparíní. Goríxo wé rónínj imónínjpi tfní xixení yarínjóríní.” yaiwíprfá nání xewaxomí e wíarínjíríní. Ayínání Jisasomí dínj wíkwírófá gíyí gíyí nání ananí “Wé rónígfáyíríní.” rípaxoríní.

27 Ayínáni áamá go “Nwí ikaxí Moseso níriri eanípimi xídarínápimi dáni wé róniñí imóniñáonírini.” níriri mixí meakínipaxí imónini? Oweoi, ñwí ikaxí eáninípi xídarigíápimi dáni marfái, sa Jisasomi ðiñí wíkwíroarigíápimi dáni wé rónigíáyí imónarigíá enagí nání áamá e rípaxí imónigíáyí wí menini. 28 Ayínáni re neaimónaríní, “Gorixo ‘Áamá ayí wé rónigíáyíriní.’ níríríná wigí ñwí ikaxí eáninípi xídarigíápimi dáni rárarinímaní. Jisasomi ðiñí wíkwíroarigíápimi dánini e rárariníriní.” E níneaimóniri uréwapíyarínwáriní. 29 “Gorixo Judayoni yeáyí uyimixemeanfa nání imóniñorini.” riyaiwiariní? “Émáyo ení yeáyí uyimixemeanfa nání mimóniñorini.” riyaiwiariní? Oweoi, émáyo nání ení imóniñorini. 30 O ná woní imóniño enagí nání “Áamá ayí gí wé rónigíáyíriní.” níríríná bi bi yarínagí nínwíninípiní dáni e rárínfámaní. Iyí símí sío wákwínigíáyíraní, sío mívákwínigíáyíraní, sa Jisasomi ðiñí wíkwíroarínagí nínwíninípiní dánini “Wé róniñí imónigíáyíriní.” rárínfáriní. 31 Nene re níriranénáyí, “Áamá Jisasomi ðiñí wíkwíroarigíápimi dánini Gorixo ‘Ayí wé rónigíáyíriní.’ rárariníriní.” níriranénáyí, “Nwí ikaxí eáninípi xwíá oiweniníri yarínwini.” ríseaimónarini? Aga oweoi! E níriranénáyí, nepa ñwí ikaxí eáninípiní sfkíkfí nomíxiri yarínwini.

4

“Ebiríamo Gorixomi ðiñí wíkwíróagi nání ‘Wé róniñorini.’ ráriníriní.” uríñí

1 Negí arío írino, Ebiríamo —O nene yapi imóniñorini. O xegí enípi nání ðiñí nímorane “Gorixo apimi dání ‘Áamá wé rónigíáyíriní.’ rárariníriní?” níriranéná píoi raníwini? 2-3 Arío Ebiríamo xewanino ení neániri enípiní dání Gorixo “Gí wé róniñorini.” níríriri síñwiriyí, xewanino anani mixí meakíninipaxíriní. E nerí aí Bíkwyo dání píoi nírini eánini? “Ebiríamo ‘Gorixo nepa nírariní.’ niyaiwiri ðiñí wíkwíróagi nání o nání Gorixo ‘Wé róniñorini.’ yaiwiaríníriní.” nírini eáninagí nání Gorixoyá síñwí tñí e dání mixí meakíninipaxí wí mimónini. 4 Nene níjfa rípi imóniñwápi nání ðiñí omoaneyí. Áamá wo o xegí nígwí omiñí éfpi nání nígwí wíáná, “Anípa wípirini.” yaiwiarínwámaní. “Xegí omiñí éfpi nání xixeni wípirini.” yaiwiarínwáriní. 5 Nígwí omiñí yarínwápi nání ðiñí e niyaiwirane aí áamá Gorixo “Wé rónigíáyíriní.” rárariníyí nání ðiñí nímoranéná “Ayí wigí egíapi tñí xixeni ríá wiarini?” wí yaiwipaxímaní. Áamá nioni gí ení neániri yarínápimi dání Gorixo “Wé róniñorini.” oriniri mé sa omí —O áamá fwi yarigíáyí xíomi ðiñí wíkwíróagí nínwíniní anani “Wé rónigíáyíriní.” rárariníorini. Omi ðiñí nínwíkwírorínáyí, o “Ayí ðiñí níkwíroarínagí nání gí wé rónigíáyíriní.” yaiwiaríníriní. 6 Nioni seararínápi tñí xixeni enína mixí ináyí Depito yayí áamá níwaninoní ení neániri píraniní oemini yarigíápimi dání marfái, yayí ðiñí wíkwíroarigíápimi dání Gorixo “Gí wé rónigíáyíriní.” ráríagi nání winarínípi nání xwíyá bi ení níriri re ríníriní, 7 “Áamá wigí ríkíkirío yarigíápi Gorixo yokwarimí wiiní gíyí gíyí yayí owinini. Áamá wigí fwi egíapi Gorixo ríxa yokwarimí wiíagi nání ámi ríwéná xwíyá mímearinítríá imónigíá gíyí gíyí yayí owinini. 8 Áamá wigí fwi egíapi nání Ámináo ríxa ðiñí peá nímori nání ámi ‘Sípi e enoríani?’ mívaiwipa enfáyí yayí owinini.” Depito e ríníriní. 9 “Yayí áamá Gorixo ‘Wé rónigíáyíriní.’ urárfipimi dání winipaxí imóniñípi, ayí áamá iyí símí sío wákwínigíáyíriní nánirini.” ríseaimónarini? Sío mívákwínigíáyí nání

eni menirani? Bıkwıyo xwıyá re nırınırı eánıńpı, “Gorıxomı Ebırámo dıń wıkwıróagı nánı ‘Gı wé rónıń wórını.’ yaiwıárıńırını.” nırınırı eánıńpı nene mıńı ıroarınwá enagı nánı re nimónarını, “Yayı apı só mıwákwınıgıáyı nánı enırını.” nimónarını. ¹⁰ Ebırámo arıge enáná Gorıxo “Wé rónıńorını.” rárıńırını? Iyı sımı rıxa só wákwınıńmıranı, sını só mıwákwınıńmıranı? Rıxa só wákwınıńáná marfáı, sını só mıwákwınıńáná rárıńırını. ¹¹ Ayı rıwıyonı Gorıxo sekaxı re urıńıńıńı, “Iğı wenıpı nainenırıná ‘Nionı Gorıxoyá wonırfanı?’ yaiwirfa nánı iyı sımı só wákwıneı.” urıagı o dıń sını só mıwákwınıńáná wıkwıróagı nánı “Gorıxo ‘Wé rónıńorını.’ rárıńonırfanı?” yaiwinı nánı igı apı enırını. Ayınanı Ebırámo ámá iyı sımı só mıwákwınıgıá aı Gorıxomı dıń wıkwıróagıa nánı “Wé rónıgıáyırını.” rárarınıpı nánı iwamfó épeńo enagı nánı wigı xiáwo írınónıńı imónını. ¹² Só wákwınıgıáyı nánı enı wigı xiáwo írınónıńı imónını. Dıń mıwıkwıró sónı wákwınıgıáyı marfáı, ámá só nıwákwınıro aı Ebırámo só mıwákwınıńáná Gorıxomı dıń wıkwırónıpa axıpı wıkwıróarıgıáyı nánı enı wigı xiáwo írınónıńı imónını.

“Ebırámo dıń wıkwıróarınıpımı dánı Gorıxo sımımanıyo dánı urınıpı wımeanıńırını.” urını nánırını.

¹³ Ebırámo ńwı ikaxı rınınıpımı xıdarınagı nánıranı, oyá iyı axıpá imónıgıáyı xıdıpırıá enagı nánıranı, Gorıxo xegı sımımanıyo dánı “Dıxı iyı axıpá imónıgıáyı tını anı nımını segı imónınfárını.” urınımanı. Xıomı dıń wıkwıróagı nánı “Wé rónıńorını.” rárırı sımımanıyo dánı e urırı enırını. ¹⁴ Ámá dıń mıwıkwıró ńwı ikaxı eánıńpımını xıdarıgıáyo Gorıxo Ebırámomı sımımanıyo dánı “E nıseaiımfárını.” urınıpı nepa nıwımearı sıńwırıyı, ámá Gorıxomı dıń wıkwıróarıgıáyı surımá ero xwıyá Gorıxo urınıpı surımá xwıánı uxewıearırı epaxırını. ¹⁵ Ayı rıpı nánırını. Ámá ńwı ikaxı eánıńpımı xıxenı oxıdımınırı éfáyı wigı nıwıaıkirınıpımı dánı Gorıxo pırı umamonfápı nánı yarıgıfárını. E nerı aı ńwı ikaxı mırinıpa enánáyı, nıwıaıkipaxı imónıńpı enı menını. ¹⁶ Ayınanı Gorıxo Ebırámomı “Joxımı dánı ámá nıyonı nanı wıımfárını.” urınıpı ámáyo nıwımearına xegı bı mimónı ínına ámáyo wá nıwıanırı anıpá wııarınápı tını xıxenı oımónırı nánı ámáyı nını xıomı dıń wıkwıróarıgıápımı dánını owımeanırı enırını. ńwı ikaxı eánıńpı tıgıáyonı owımeanırı enımanı. Ebırámo Gorıxomı dıń wıkwırónıpa wıkwıróarıgıá gıyı gıyo enı owımeanırı enırını. O dıń wıkwıróarınwápı épeńo enagı nánı nınenenıyá negı arfo írınónıńı imónıńorını. ¹⁷ Bıkwıyo xwıyá rıpı “Gorıxonı ámá gwı wırı wırı obaxı ayá wı nánı xiáwo írınoxı imónıwınıgıınırı simıxıını.” nırınırı eánıńpı nionı seararınápı tını xıxenı imónıńagı nánı rarını. Ayınanı Gorıxo —O ámá pegıáyı ámı wıápınımeapırı nánı dıń sıxı uyırı amıpı sını mimónıńpı oımónırı rırı yarını, ayı orını. Ebırámo dıń wıkwırónı, ayı axorını. Ayınanı o “E nıseaiımfárını.” urınıpı bı arfá mıkeamonını. Sını sımımanı e tınını. ¹⁸ Ebırámo Gorıxo “Dıxı rárıaweyı obaxı e imónıpırıfárını.” nırınıpı xıxenı nınımearı ámá gwı wırı wırı obaxıyıyá xiáwo írınonı imónımıgıınırı yagırını. E nerı Gorıxo “E nıseaiımfárını.” urınıpı nánı dıń nımorına “‘Apımı dánı xıxenı e nımeanıfárını?’ nıyaiwirı dıń wıkwırópaxımanı.” wımónıagı aı nımeáwınıgıınırı anıń Gorıxomı dıń nıwıkwırórı nıwıkwımóa unıńıńı. ¹⁹ E nerı xewanınıo imónıńpı nánı dıń nımorına “Xwıogwı nionıyá 100 nánı anıwı e enagı nánı rıxa yıwı imónıńáonırfanı?” yaiwirı “Gı apıxı Seraı enı rıxa rıpaıwı imónıńırfanı?” yaiwirı nerı aıwı Gorıxomı dıń wıkwırónıpı bı mıwáramó

anijé íá nixira nuri ²⁰ Gorixo xegé sémimanjéyo dání “Dixí apixí Seraí niaíwí wo xirínfáriní.” urinjépi nání dñé nìwìkwíroríná dñé bí bí mímó omí yayí numeri ené neága nuri xegé dñé wìkwíronjépi xaiwí íá nixira unijnigíní. ²¹ Xaiwí íá nixira nuríná re yaiwinijnigíní, “Gorixo ‘Niseaiimfáriní.’ nìrinjépi e mepaxorífaní? Oweoi, aga xixeni e epaxoríní.” yaiwinijnigíní. ²² Ayínání Bìkwíyo nìrinjépi eáninjépa Gorixo Ebiríamo dñé e wìkwíroarínjagí nìwìninjépi nání “ ‘Gé wé róninjé worífaní?’ yaiwinijnigíní.”

²³ Bìkwíyo dání “ ‘Gé wé róninjé worífaní?’ yaiwinijnigíní.” nìrinjépi eáninjépi, ayí Ebiríamo náníní mìrinjépi. ²⁴ Nene dñé neaimonífa nání ení nìrinjépi eáníní. Gorixomí —Oyá dñé tñí Áminá Jisaso xwáripáyo dání wiápínimeanjériní. Omí dñé wìkwíroarínjagwí nání “Gé wé rónigfáyíriní.” ráriníene dñé neaimonífa nání ení nìrinjépi eáníní. ²⁵ Negé fwí yarínjwápi yokwarímí neaiínífa nání rídiyowáninjé wirí nene nání “Wé rónigfáyíriní.” rínífa nání xfoyá dñé tñí xwáripáyo dání wiápínimearí eno, ayí Jisaso dñé wìkwíroarínjwáoríní.

5

“Gorixo ámá xfo tñí nawíní imónírxínjépi Kiraiso enjépipímí dání píyá neawírinjériní.” urinjépi náníní.

¹ Ayínání Gorixo nene Jisasomí dñé wìkwíroarínjagwí sínjwí nìneanirí “Wé rónigfáyíriní.” rárinjépi enjagí nání re rípxáriní, “Nene negé Áminá Jisaso Kiraiso neaiinjépipímí dání ríxa Gorixo tñí nawíní píyá wírinjépi.” rípxáriní. ² Jisasomí dñé wìkwíroarínjwápipímí dání Gorixo xfo ámáyo wá nìwianirí wiarínjépi nání xe níjía imóníro apí wímeáfíyí imóníro oépojínjépi sínjwí neaninjeneríní. E imóninjépi seáyí e Gorixo imóninjépi síwá neaiwínigínjépi dñé wìkwímoarínjwápi nání dñé níjía neainaríní. ³ Apí náníní dñé níjía neainarínjépi. Xeaninjépi nene neaiméarínjépi nání ení dñé níjía neainarínjépi. Ayí rípi náníní. Xeaninjépi neaiméarínjépi, ayí xaiwí neaimíxíní nání rífa neaiméarínjépi dñé níjía neainarínjépi. ⁴ Nene pí pí neaiméarínjépi xaiwí nìneaimíxa úáná Gorixoyá sínjwíyo dání mímíwíaró yarínjépi imónarínjwáriní. Mímíwíaró yarínjépi imóninjépi naineníranéná “Seáyí e Gorixo imóninjépi síwá neainínfáriní?” nìyiwirane dñé ikwímoarínjwáriní. ⁵ Dñé e níkwímoránéná rípaíwínjépi wí meaaníwámaní. Ayí rípi náníní. Gorixo xegé kwíyí síxí neaimónjépipímí dání xewaníno síwá réninjépi neaininjépi enjagí nání, “Nioní seyíne nání aga wá nonarínjépi.” Síwá éninjépi neaininjépi enjagí nání dñé níkwímoránéná wí rípaíwínjépi meaaníwámaní. Dñé “E neaiméarínjépi?” nìyiwirane wìkwímoarínjwápi xixeni neaiméarínjépi.

⁶ Ayí rípi nání “Dñé wìkwímoarínjwápi nání rípaíwínjépi meaaníwámaní.” searínjépi. Xámí Gorixomí ríwí umoagwaéne ené ófíninjépi nerane xewaníne yeáyí yimíxemeánanirane nání wí mímóninjépi Górixo xe oenirí wimóninjépi ámá Kiraiso yeáyí neayimíxemeámánirí nání neapeinjépi. ⁷ Ámá wé róninjépi wo nání arírá wímígínjépi ananí pepaxí imónigfáyí obaxífaní? Oweoi, aga wíní wíná áríní wa ámá nané wo nání arírá wímígínjépi mñé wínpaxí imónarígífaní. ⁸ E nerinjépi aiwí nene ríxa ámá wé róninjépi nímonímáná enáná marfáí, nene síní uyíní wiaríná Kiraiso neapeinjépipímí dání Gorixo nene nání dñé sípí neainjépi nání neaiwápiyínjépi. ⁹ Ayínání re nìyiwirane aiwí, “Jisaso nìperíná xegé ragé púpi igfáninjépi neaeámóáná nene nání Gorixo ‘Wé

rónigfáyíriní.’ ráriníriní.” nīyairane aiwí rípi anípaxí yaiwīnwiní, “Ríwéná Goríxo ámáyo pírf numamoríná Kiraiso enípimí dání yeáyí neayimixemeanfáriní.” yaiwīnwiní. ¹⁰ Ayí rípi seararíniní. Nene Goríxo t́níní xepíxepá rónináná xewaníño xegí xewaxo penípimí dání xfo t́fámíní bípaxí oimónfopoyínirí píyífá neawíríní enagí nání rípi anípaxí yaiwīnwiní, “Goríxo ámáyo pírf numamoríná ríxa píyífá neawírínene xewaxo nīwíápnímeari síñí imóninípimí dání yeáyí neayimixemeanfáriní.” yaiwīnwiní. ¹¹ Apí náníní díní nífá neainarínímaní. Nene negí Ámíná Jisasi Kiraiso —O nene Goríxo t́níní nawíní imónanfáwá nání píyífá neawírínoríní. O díní sípí nīneairíná neaiinípi nání díní nīmoranéna “Xano Goríxo ení apíníní imóniníorfaní?” nīyairane yayí seáyímí dání yarínwáríní.

“Adamo enípimí dání ámá xwíyífá meárinígífá nimóniro aí Jisaso enípimí dání wé rónigfá imónigfáriní.” uríní náníní.

¹² Ayínání ámá wo maní wiaíkinípimí dání xwífá t́yo nweagfáyí níní f́wí epírfa nání épeníriní. Ámá o f́wí nerínípimí dání pení enagí nání ámá níní ení wigí f́wí nerínípimí dání pearígífápi xímeaníriní. ¹³ Nwí ikaxí eánínípi síní menáná ámá f́wí néra wagfá aiwí nwí ikaxí “Apí mepaní. Apí mepaní.” ríniní b́ síní mení enagí nání Goríxo wíwaníníyí ayá udunípaxí enípí ikwí wínami nínwírara pweagímaní. ¹⁴ E neríní aiwí nene níjfa re imóninwíní. Ámá Adamo t́níní e dání nínweaxa nīb́iro Moseso t́níní e nání nweagfáyí níní nípéa wagfáriní. Ámá níní Adamo —O ámá ŕfwíyo b́nfo neaiinífápi nání díní moaní nání áríxáníní neaiiníoríní. Ámá níní o wiaíkinípa mīwíákipa nero aí níní nípéa wagfáriní.

¹⁵ E nerí aí Goríxo wá nīneawianírí anípá neaiinípimí dání imóninwápi, ayí Adamo enípimí dání imóninwápi t́níní xixení meníní. Ayí rípi nání seararíniní. Ámá o wiaíkinípimí dání ámá obaxí pegfá aiwí rípi nání anípaxí yaiwīnwiní, “Goríxo ámáyo wá wianírí ámáyo, Jisasi Kiraisoyí ríniníño ayá nurímíxírí enípimí dání wiirí enípí Adamo enípimí seáyí e nīmúrorí ámá obaxí ayá wíyo wímeaníriní.” yaiwīnwiní. ¹⁶ Rípi nání ení díní nīmoranéna “Goríxo wá nīneawianírí neaiinípimí dání imóninwápi, ayí Adamo enípimí dání imóninwápi t́níní xixení meníní.” yaiwianíwíní. Adamo wiaíkiní ná bimíní dání ámá xwíyífá meárinígífáyí imónigfáriní. E neríní aiwí Goríxo ámá ayá wí wiaíkarínagfá nīwínimáná ayí ení xixení onípoyínirí mīyáiwí wá nīwianírí wiinípimí dání ámá obaxí wé róninagfá ráríniníyí imónigfáriní. ¹⁷ Nioní searfápi, ayí rípi seararíniní. Ámá wo Goríxomí maníyo wiaíkinípimí dání ámá níní pearígífá aiwí rípi imónanfáwápi anípaxí imóníní. Nene Goríxo wá ayá wí nīneawianírí wíníyí ení wigí onípoyínirí mé anípá “Wé rónigfáyínéríní.” nearíniníene Jisasi Kiraiso neaiinípimí dání díní nīyímínípi t́nínwéne imónirane xfo t́níní nawíní seáyí e imónirane yaníwáríní. ¹⁸ Ayínání nene díní rípi moanígíní, “Ámá ná woní wiaíkinípimí dání ámá níní xwíyífá meárinípaxí imónigfáyí imónigfápa ámá ná woní nīperí wé róniní enípimí dání ámá níní ‘Xwíyífá mayíyíriní.’ rínarípaxí imónigfáyí imóniro díní nīyímínípi t́gífáyí imónípaxí imóniro egfáriní.” moanígíní. ¹⁹ Ayí rípi seararíniní. Ámá wo Goríxo “E éiríxíní.” urínípi wiaíkinípimí dání ámá obaxí f́wí yarígífáyí imónigfápa ámá ná woní Goríxo “E éiríxíní.” urínípi arfá nīwirí xixení xídínípi dání ámá obaxí “Wé róniní imónigfáyínéríní.” uráríniníyí imónípírfáriní.

²⁰ Ámá re oyaiwípoyiniri, “Ai, bi on+miápi m+wiaikiarinwiní. Aga ayá wí wiaikiarinwiní.” oyaiwípoyiniri Gorixo Mosesomi ηwí ikaxí niriniri eáninipi wéyo íá umiriniriní. E nerí aí xóo ámá ayá wí n+wiaikía ugápi tñni xixeni wá n+wiaga mú wiárf nímúrori n+wiaga uniriní. ²¹ Ámá nñni wigí íwí nerinipimi dání pearigápa nñni eni Gorixo wá n+wianiri “Wé róniní imónigáyrini.” rárarinipimi dání diní n+yimipipi —Apí negí Áminá Jisasí Kiraiso enipimi dání neaímeaarinipiriní. Apí tígáyf imónipírfá nání wigí n+wiaikía ugápi tñni xixeni wá n+wiaga mú wiárf nímúrori n+wiaga uniriní.

6

“Kiraiso tñni nawíni ikárininwaéne xóo tñni perane wiápnimearane enwaéneniní imóninwiní.” uriní nániriní.

¹ Gorixo íwí ámá ayá wí n+wiaikía warigápi tñni xixeni wá n+wiaga úmiginiri yarinagí nání píoi ranfwiní? “ ‘Gorixo ámi bi tñni wá oneawianiniri ámi íwí bi tñni néra owaneyi.’ oraneyi.” riseaimónariní? ² Oweoi, aga wí e m+riipa oyaneyi. Siní íwí mepa oépoyiniri ríxa piyíniní imóninwaéne arige nerane íwí néra wanfwiní? ³ Ripi nání seyíne siní majfá rimóninoi? Nene Kiraisí Jisaso tñni ikárininwaéne imónani nání wayf n+mearanényí, nene eni xóo penfpániní niperane xóo tñni nawíni ikárinani nání wayf meanwáriní. ⁴ Ayínáni negí wayf meanwápimi dání Kiraiso tñni nawíni nikárinirfná xóo niperi xwáfayo weyárininipániní nene eni niperane xwáfá neaweyárininjeneniní imóninwaniginí. Kiraiso n+pémáná xanoyá ení eániní múniní imóninipi tñni ámi siní nerí wiápnimeanipa nene eni xámi íwí nání diní sixí uyagwápi pñni n+wiárirane siní imiriní mimóninipi oxiraneyiniri wayf n+mearanényí xwáfá neaweyárininjeneniní imóninwaniginí. ⁵ Nene xóo tñni nawíni nikárinirane nání xóo penfpa nene eni penwaéneniní imóninagwi nání rípi eni anipaxí imóniní. Xóo wiápnimeanipa nene eni axípi wiápnimeanfwariní. ⁶ Nene nijfá re imóninagwi nání e rípxirini. íwí nání siní áxenwarí minípa yanfwa nání xámi diní sixí uyagwápi siní muyipa éfrixiniri nene Jisaso tñni nikáriniri nání xóomi yoxáfpámi n+yekwíroáriróná xámi íwí nání diní sixí uyagwápi eni yoxáfpámininí yekwíroniniginí. ⁷ Ayí ámá ríxa péfáyí siní íwí nání áxenwarí miní gwfniní wíkwewárfá enagí nání rarininí. ⁸ Kiraiso péáná nene eniní penwá enagí nání diní n+wikwírorane rípi eni yaiwinwiní, “O tñni nawíni diní n+yimipipi imóninipi tñnwaéne imónanfwariní.” yaiwinwiní. ⁹ Ayí nijfá rípi imóninagwi nání e yaiwinwiní. Kiraiso n+pémáná xwárfpáyo dání n+wiápnimeari nání ámi bi penfámani. Piyí ámá pearigápimi siní arfá wíaxídní nání mimóniní. ¹⁰ Ayí rípi nániriní. O niperfná ná wináni íwí ámá yarigápi nání peniniginí. E nerí aí ríxa n+wiápnimeari siní nimóniri n+inwearfná Gorixomi wé íkwianwíyo ouñwiráriminiri nání ηweani. ¹¹ Ayínáni seyíne eni “Nene ríxa penwaéneniní imóninwaéne íwí nání siní áxenwarí miní enwaénerfani?” yaiwinro “Kiraisí Jisaso tñni nawíni ikárininwápimi dání Gorixomi wé íkwianwíyo unwiráraní nání siní imóninwaénerfani?” yaiwinro éfrixiní.

¹² Ayínáni “Negí wará niperaxí imóninírfí íwí nání miní inarinwápi siní yaní nání áxenwarí xe n+neaiga ouní.” miyaiwipani. ¹³ Segí síkwíraní, wéraní, íwí nání feapá seainána “Ayí apí nání rífa imóniní?” niyaiwimáná “Apí tñni xe íwí oemini.” niyaiwiri sípi mepani. Ámá n+pémáná ámi sininí imónigáyné, sewaninífné aniní Gorixoyá oimónaneyinro

míni winíþoyi. Segí wérani, síkwíraní, api tñi Goríxo nání wé róniñf imóniñfipiñi oyaneyiníro eni omi miníñiñf winíþoyi. ¹⁴ Seyíné Goríxoyá síñwíyo dání áamá wé róniñf imóniþírfá nání ñwí ikaxí níriniñi eániñfipi íá míseaxeñwiráriní Goríxo ayá nísearimíxiri arírá seaiarñagi nání íwí nání íeapá seainarñipimi arírá wiaxídiþírfá nání mimóniþa éfríxini.

“Wé róniñfipi yani nání áxeñwarí iníñwaénerini.” uríñf nánirini.

¹⁵ Ayínáni píoi raniréwini? “Ñwí ikaxí níriniñi eániñfipi míneaxeñwiráriní ríxa Goríxo ayá nínearimíxiri arírá neaiarñagi nání anani íwí néra owaneyi.” raniréwini? Oweoi, aga wí e ríþaxí menini. ¹⁶ Seyíné bikírainí warígfáwa yarígfápi nání re miyaiwipa reñoi, “ ‘Míraxwí o nímeni nání oyá xínáiníñiñf nimóniri omiñf owiimini.’ niyaiwiri e nimónirínáyí, o pí pí uríþipimi arírá wiaxídinífa nání xegí xínáiníñf imóniñorini.” miyaiwipa reñoi? Bikírainí warígfáwa yarígfápa seyíné eni axípi imóniñoi. “Íwí nání íeapá neainarñfipi yani nání rimóniñwini?” niyaiwiro apini íá níxiríronáyí, xínáíwayíñeniñf nimóniro api néra núfasána aníñiþírfáriní. E mepa nero “Goríxo wimónarñfipi yani nání rimóniñwini?” niyaiwiro íá níxiríronáyí, xínáíwayíñeniñf nimóniro xixeni arírá yímiñf néra núfasána wé róniñf imóniþírfáriní. ¹⁷⁻¹⁸ E níseariri aiwi seyíné xámi íwí yaníro nání xínáíwayíñeniñf nimóniro áxeñwarí niníro aiwi agwí síni e miyaríñoi. Ríxa xwíyífa searéwapíyarína arírá níwiro xirígfápi xixeni oxídaneyiníro yaríñoi. Seyíné íwí nání íeapá seainarñfí áxeñwarí niníro gwíñiñf seayinagípi ríxa seaíkweawáriní enagi nání wé róniñf imóniñfipi epírfá nání apimi xínáíwayíñeniñf imóniñfáriní. Ayínáni Goríxomi yayí wiaríñini. ¹⁹ Ámaéne xwíyífa arírá níwiranéna aññi “Ayí api nání rífa rarini?” miyaiwí yaríñwaéne enagi nání nioni diñf re yaiwiñini, “Xegí riniñfipi tñi níriñína apaxí mé níjfa mimóniþa epaxí enagi nání sa ámaéne yaríñwápi tñi níkumíxiri ourimini.” niyaiwiri seararíñini. Xámi seyíné segí wé nánirani, síkwí nánirani, “Ayí api tñi íwí nání rífa imóniñfipi?” niyaiwiro xe api tñi níþíkwini mimóniñfipi ero rífa kíroo oyaneyiniri neróna ríkikiríó ámi bí tñi bí tñi yagífa agwí rína re éfríxini. Segí wé nánirani, síkwí nánirani, “Ayí api tñi wé róniñf imóniñfipi emi nání rífa imóniñfipi?” niyaiwiro api yani nání áxeñwarí oinaneyiníro éfríxini. E neríñfipimi dání síyikwí mínígfáyíné imónífríxini. ²⁰ Ayí rípi nání seararíñini. Xámi seyíné íwí yaníro nání xínáíwayíñeniñf nimóniro áxeñwarí ninírona wé róniñf imóniñfipi nání éfríxiniñi míseaxeñwiráriníñfiriñi. ²¹ Segí íwí xámi yagíapi nání “Píni yagwárfani?” niyaiwiro ayá seainarñfipi pí nañf seaiagíriní? Áma apimi dání sa aníñiþírfá enagi nání nañf bí seaiagímaní. ²² E nerí aí seyíné íwí epírfá nání íeapá seainagípimi dání ríxa gwíñiñf seaíkweawáriníyíné nimónimáná Goríxo wimónarñfipi epírfá nání xínáíwayíñeniñf nimóniro yaríñagífa nání nañf rípi seaiarini. Síyikwí bí mínígfáyíné seaimíxiri diñf niyimiñfipi tígíyíné imóniþírfí seaimíxiri yarini. ²³ Ayí rípi seararíñini. Áma nígwí omiñf neróna wigí éfápi nání nígwí mearígfápa áma íwí éfápimi dání aníñiþírfáriní. E nerí aiwi Goríxo xixe nání míniapí anípa neaiaparíñfipi —Api diñf niyimiñf imóniñfipiñi. Api negí Ámína Jisasi Kiraiso tñi nawíni ikáriníñwaéne neaiaparíñfiriñi.

7

“Peñwaéneñfí imóniñwaéne ñwí ikaxí eániñfipi síni íániñf míneaxeñwiráriní.” uríñf nánirini.

¹ Gí níríxímeáyíné, áamá mípé sını sını nıñwearná ñwí ikaxí rınıñpımı xıdıptıra nanı uxenwırárınıñpı nanı sını majfá rimónıñoı? Ñwí ikaxí rınıñpı nanı nıjfa imónıgıáyíné enagı nanı rarınıñı. ² Ewayı ikaxí rıptı nanı dıñf nımoranéná nionı seararınáptı ananı dıñf mopaxırını. Apıxı oxı nımeánırına ñwí ikaxí “Oxı nımeánırına o tını anıñf kumıxınırını.” rınıñpımı danı oxo sını ñweañáná o tını nawını ñweañfa nanı fánıñf xenwırárınıñı. E nerı aı oxo nıperınáyı, ñwí ikaxí imı xegı oxo nanı fánıñf xenwırárınıñpımı rıxa rakiowárınıñı. ³ Ayınanı íyá oxo mıpé sını sını ñweañáná omı pını nıwiárımı nurı womı meánáná “Áamá o oyá apıxırını.” rıptırırını. E nerı aı íyá oxo péánáyı, ñwí ikaxí o nanı fánıñf xenwırárınıñpımı rıxa rakiowárınıñf enagı nanı í nurı womı meánfagı aı “Áamá o oyá apıxırını.” rıptırámanı.

⁴ Ayınanı gı níríxímeáyíné, áamá pegfáyı pí pí ñwí ikaxí rınıñpı sını fánıñf mıxenwırárınıgıfápa seyíné enı Kiraiso tını nawını ikárınıgıáyíné, xfo penpımı danı rıxa pegfá enagı nanı sını ñwí ikaxí eánıñpımı danı wé rónıñf oimónaneyınıro xıdıptıra nanı fánıñf mıseaxenwırárını. Seyíné enı áamá wo tını —O nıpémáná ámı sını nerı wiápnımeañorını. Seyíné enı áamá o tını nawını nıkumıxınıro Gorıxo nanı neróná íkfá sogwı nañf wearıñfna yapı imónıfıxınırı ñwí ikaxí nırınırı eánıñpı sını fánıñf mıseaxenwırárını. ⁵ Ayı rıptı nánırını. Nene sını Jisasomı dıñf mıwıkwıró áamá wigf dıñfyo nıxıdıróná yarıgıfápa neranéná fwf nanı feapá neainarınpı ñwí ikaxí eánıñpımı danı sıwánıñf neaıpiomeaagırını. E yagf enagı nanı anınanfwá nanı íkfá sogwı sıpı wearıñfna yapı yagwárını. ⁶ E nerı aı rıxa penwaénenıñf nımónırane nanı ñwí ikaxí eánıñf xámı fánıñf neaxenwırárınıñpımı danı gwınıñf neaıkweawárınıñenerını. Ayınanı agwı nene Gorıxomı nuxıdıránéná xámı ñwí ikaxí rıfwamıñf eagfápımını sını ñwı nıwınaxıdırane yagwápımı mé ámı sını bı, xfoyá kwıyı neaıwapıyarınpımı nıxıdırı yarınwını.

“Ñwí ikaxí nırınırı eánıñpı fwf nanı sıwá neaıpiomeaarınıñı.” urınf nánırını.

⁷ Ayınanı pıoı ranıréwını? “Ñwí ikaxí eánıñpı sıpırını.” ranıréwını? Oweoı, wı e rıpaxı menını. Nıwanıñonı ñwí ikaxí eánıñpı fá mıropa nerı sınıwırıyı, arıge nerı “E nerına ayı fwf rfa yarınıñı?” yaiwımınırı enárını? Ñwí ikaxí “Amıpı wayá sınıwı fwf mıwınıpa erfını.” rınıñpı meánıpa nerı sınıwırıyı, nionı arıge apı nanı nıjfa nımónırı “Sınıwı fwf nıwınırına ayı fwf rfa yarınıñı?” yaiwımınırı enárını? ⁸ Fwf nanı feapá nınarınpı ñwí ikaxí “Sınıwı fwf mıwınıpa erfını.” rınıñpımı danı ananı amıpı xıxegını sınıwı fwf owınırını nanı sıwá nıpiomeañırını. Sınıwı fwf wınımfa nanı apı apı sıwánıñf nıpiomeaagı apı e enárını. Ñwí ikaxí “E mepanı. E mepanı.” rınıñpı mırınıpa nerı sınıwırıyı, fwf nanı feapá neainarınpı sıwá wı mıneaıpiomeapaxı imónımınırı enı menagı nanı seararınıñı. ⁹ Enına nionı ñwí ikaxí eánıñpı nanı majfá nımónırına “Ananı nañonırını.” nıyaiwınırı maiwı ñweaagárını. Iná fwf nanı feapá nınarınpı nınımeámı sınıñf nımeawéagı aiwı nionı ñwí ikaxí eánıñpı nanı rıxa nıjfa nımónırınáyı, fwf nanı feapá nınarınpı saiwiárınıñf nıñfını. E níagı nanı nionı “Fwf yarınáonıranı?” nıyaiwınırı “Gorıxoyá sınıwıyo danı anınfımıgınırı yarınáonıranı?” yaiwınıñanıñı. ¹⁰ “Ñwí ikaxí eánıñpı nionı nıxıdırına dıñf nıyımıñf imónımfa nanı imónıñpıranı?” xámı dıñf e nıyaiwırı aı pıranıñf nıjfa nımónırına apı sıwá renıñf nıñfını, “Joxı dıñf nıyımıñf

imóniηoximani. Naníniríáriní.” Siwá éniηí niηírini. ¹¹ Íwí nání íeapá ninariηípi ηwí ikaxí eániηípi dání siwá ninipiomearíná yapí níníwapíyiri náninimífa nání niηí enagi nání rariηini. ¹² Ayínáni re niyaiwirane nijífa imóniηwini, “Nwí ikaxí eániηípi Goríxo tífamini imóniηagi nání awiaxí imóniηípirini. Nwí ikaxí eániηípi dání sekaxí riniηíyí tñni awiaxí imónini. Wé róniηí imóniηípi nání riniηí naní imóniηípi nání riniηí yariηíyírini.” E niyaiwirane nijífa imóniηwini. ¹³ Ayínáni “Naní imóniηí api nioni anínimífa nání nimixiηírini.” riminiréini? Oweoi, wí e rípaaxí mimónini. Goríxo nioní rípiáú yaiwíwiniηinirí íwí nání íeapá ninariηípi xe íwí enífa nání wíwapíyiri anínimífa nání wimixiri oeniri siηwí naniniηini, “Íwí nání íeapá ninariηípi re enírfani? Nwí ikaxípi dání —Api naní imóniηípirini. Apimi dání anínimífa nání nimiximini enírfani?” yaiwiri “Nwí ikaxí riniηípi dání siwá nipiomearíηagi nání íwí ayí aga xwirífa ninipaxí imóniηípiríani?” ení yaiwiri éwiniηinirí íwí nání íeapá ninariηípi xe íwí enífa nání wíwapíyiri anínimífa nání wimixiri oeniri siηwí naniniηini.

“Íwí nání íeapá neainariηípi áxenwaríniηí neaiáraríniηí.” uríηí nánirini.

¹⁴ Nene nijíáriní. Nwí ikaxí eániηípi dání kwíyí Goríxoyápi xío wimónariηípi nání siwá neaiariηagi aí íwí nání áxenwarí nináriníoni enagi nání nioní gí nimónariηípi xídaríáriní. ¹⁵ Ayí rípi searariηini, “Nioní yariηápi nání ududí ninariηini. ‘Api oemini.’ nimónariηípi mé sipípi, xwirífa ninariηípi aí yariηáriní.” searariηini. ¹⁶ Nioní “Sipí api mepa oemini.” nimónariηípi nerínáyí, ayí “Nwí ikaxí riniηípi naní imónini.” riniηípi tñni xixeniniηí niriηí woákíki yariηini. ¹⁷ Ayínáni “Nioní sipí api oemini.” nimóníagi nání e yariηámani. Íwí íeapá ninariηí gí xwioxíyo niroηípi dání ninána sipí e yariηáriní. ¹⁸ Nioní “Naní imóniηípi oemini.” ninimóniri aiwí wí mepa neri nání dñí re niyaiwiri nijífa imóniηini, “Gí xwioxíyo —Nioní gí dñíyo dání ninimóniri xídaríápi nání rariηini. Gí xwioxíyo nipi kwini mimóniηípi rífa nínini?” niyaiwiri nijífa imóniηini. ¹⁹ Ayí apíriní. “Naní imóniηípi oemini.” nimónariηípi mepa neri sipí “Mepa oemini.” nimónariηípi yariηáriní. ²⁰ Nioní “Sipí mepa oemini.” nimónariηípi yariηá enagi nání ayí niwaníoni “Sipí api oemini.” nimóníagi nání e yariηámani. Íwí íeapá ninariηí gí xwioxíyo niniηípi dání yariηáriní.

²¹ Ayínáni nioní ínina yariηápi dání siηwí re anímeánini. “Naní oemini.” nimónariηoni sipí nání íeapá ninariηí gí xwioxíyo niniηípi pírfí niraíariηirini. ²² Gí dñí tñni ηwí ikaxí Goríxo riniηípi nání dñí nímoríná “Ayí naníriní.” niyaiwiri yayí ninariηagi aiwí ²³ gí xwioxíyo niniηípi dání niariηípi xegí bí imóniηagi anímeánini. Gí xwioxíyo nipi kwini mimóniηí niniηípi, ayí ηwí ikaxí Goríxoyá gí dñí tñni “Api naní rífa riniηini?” yaiwiaríápi tñni apiáú mixeliηí inariηi. Api niniηípi íwí nání íeapá ninariηípi nání gwíniηí nijárinariηini. ²⁴ Ai, nioní e imóniηáoni enagi nání íkíniηí sipí nimixárinini. Wará anínimífa nání imóniηírfí tñáoni íwí nání íeapá ninariηí gwíniηí járininiηípi go níkweawáripaxí imónini? ²⁵ Ai, negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiiηípi dání Goríxo neaikweawáripaxí imóniηagi nání omí yayí owianeyí. Ayínáni nioní nira úapi, ayí rípi searariηini, “Nioní gí dñí tñni ‘Nwí ikaxí Goríxo riniηípi oxídímíni.’”

nínimónirí aiwí íwí nání íeapá ninaríñí nání gwíñíñí járiníñípimí — Apí nípíkwíní mimóníñí gí xwioxíyo níníñípíríní. Apimí xídaríñáríní.” seararíñíní.

8

“Goríxo wimónaríñípimí xídaníwá nání oyá kwíyípi neaiaríñíríní.” uríñí náníríní.

¹ Ayínání Kiraisí Jisaso tñní ikáriníñwaéne omí dñí wíkwíróáná “Wé rónígíáyíríní.” ríníñípí tñní xíxeni nimónírane nání síní xwíyíá bí neamearípaxí mimóníñwíní. ² Goríxoyá kwíyípi —Apí Kiraisí Jisaso tñní ikáriníñwaéne dñí nýimíñí tññwaéne imónaní nání neaimíxaríñípíríní. Apí dñí neaxíxéroaríñípimí dání íwí nání íeapá neainaríñí nene neaanínímíxaríñípí neaikweawáríñí enagí nání “Síní xwíyíá neamearípaxí mimóníñwíní.” seararíñíní. ³ Nwí ikaxí eáníñípí tñní xíxeni oxídaneyínírná nípíkwíní mimóníñí xwioxíyo neainíñípimí dání ení míneaeánaríñagí nání nene mepaxí imóníñwápi, ayí Goríxo neaiñíríní. Xegí xewaxo —O wará íwí nání íeapá neainaríñene iníñwápa axípi iníñoríní. O negí íwí yaríñwápi yokwarímí neaiíní nání Goríxo rídiyowáníñí oenírí níwírénapíríná íeapá neainaríñípí nání gwíñíñí neajáríñípimí xwíyíá umearíñíríní. ⁴ Agwí nene nípíkwíní mimóníñí negí xwioxíyo neainíñípimí nixídiríñípimí dání maríái, xegí kwíyípi e éfríxínírí e éfríxínírí síwá neaiaríñípimí nixídiríñípimí dání ñwí ikaxí Goríxo xífo ríñípí tñní xíxeni xídaní nání íeapá nání gwíñíñí neajáríñípimí xwíyíá umearíñíríní.

⁵ Ámá nípíkwíní mimóníñí wigí xwioxíyo íníñípimí xídarígíáyí apíní símí e tinarígíáríní. Ámá Goríxoyá kwíyípi síwá wiaríñípimí xídarígíáyí ení apí símí e tinarígíáríní. ⁶ Ámá nípíkwíní mimóníñí wigí xwioxíyo íníñípí símí e tinarígíáyí nanínípíría aiwí ámá Goríxoyá kwíyípi síwá wiaríñípí símí e tinarígíáyí dñí nýimíñí tígíáyí imóníro níwayíróñíro ñwearo epíríáríní. ⁷ Ayí rípi náníríní. Ámá nípíkwíní mimóníñí xwioxíyo íníñípí símí e nítínírí yarígíáyí “Ñwí ikaxí Goríxoyápi xídpaxeneríani?” mýyaiwí nero nání omí símí tñní níwiro yarígíáyíríní. E yarígíáyí ñwí ikaxí Goríxoyá wí epaxí mimónígíáyíríní. ⁸ Nípíkwíní mimóníñí xwioxíyo íníñípí yaní nání imónígíáyí Goríxo yayí winínífa nání ení wí epaxí meníní.

⁹ Nípíkwíní mimóníñí xwioxíyo íníñípimí xídarígíáyí e nimóníro aí seyíné axípi gwíñíñí míseajáríní Goríxoyá kwíyípi apí éfríxínírí apí éfríxínírí síwá seaiaríñípimí xídarígíáyíñéríní. Kwíyí Goríxoyá nepa segí xwioxíyo searónánáyí, e imónígíáyíñéríní. Ámá go gomí Kiraisoyá kwíyípi míronánáyí, ayí oyáo mimóníñagí nání seararíñíní. ¹⁰ Kiraiso xegí kwíyípimí dání segí xwioxíyo searónánáyí, íwí egíápi nání segí wará nípépíría nání ríxa imóníñagí aí Goríxo “Wé rónígíáyíríní.” ríxa ráriní enagí nání segí dñípí ríxa nýimíñí imóníní. ¹¹ Kwíyí Goríxoyápi —Apí Jisaso xwáripáyo dání wíápnímearíñípíríní. Apí segí xwioxíyo searónánáyí, Kiraisí Jisaso, píyí éaná ámí sñí wimíxíño seyíné ení segí warápi —Apí urí epaxí imóníñípíríní. Segí warápi xegí kwíyí seyíné searónípimí dání sñí seaimíxíníáríní.

“Kwíyí Goríxoyápi xíoyá níáíwí imónaní nání neaimíxíñíríní.” uríñí náníríní.

¹² Ayínání gí níríxímeáyíné, rípi osearímíní, “Goríxo naní bí ríxa e neaiírí bí síní neaiírí enífa enagí nání nene nípíkwíní mimóníñí negí

xwioxíyo ínı̄ı̄pımı̄ xı̄danı̄ nánı̄ sını̄ íánı̄ı̄ı̄ mı̄neaxenwırárinı̄ rı̄xa xegı̄ kwı̄yıpı̄ sı̄wá neainarı̄ı̄pımı̄ xı̄danı̄ nánı̄ íánı̄ı̄ı̄ neaxenwırárinı̄nı̄.” osearı̄mını̄. ¹³ Ayı̄ rı̄pı̄ nánı̄ searı̄rı̄ı̄nı̄. Seyı̄né nı̄pı̄kwını̄ mimónı̄ı̄ı̄ ínı̄ı̄pımı̄ nı̄xı̄dı̄rónáyı̄, nanı̄nı̄pı̄rı̄fárinı̄. E nerı̄ aı̄ Gorı̄xoyá kwı̄yıpı̄ sealı̄warı̄ı̄pımı̄ nı̄xı̄dı̄rı̄ı̄yo dánı̄ fı̄wı̄ nánı̄ feapá seainarı̄ı̄pı̄ pı̄kı̄moarı̄ı̄pánı̄ı̄ı̄ nerı̄náyı̄, dı̄ı̄ı̄ nı̄yımı̄ı̄ı̄ tı̄gı̄áyı̄né imónı̄pı̄rı̄fárinı̄. ¹⁴ Ámá Gorı̄xoyá kwı̄yıpı̄ xe nı̄neaipemeámı̄ úwını̄ı̄ı̄rı̄ xı̄xenı̄ xı̄darı̄ı̄gı̄áyı̄, ayı̄ Gorı̄xoyá nı̄alı̄wını̄ı̄ imónı̄ı̄ı̄. ¹⁵ Ayı̄ rı̄pı̄ nánı̄rı̄nı̄. Kwı̄yı̄ Gorı̄xo sı̄xı̄ seamı̄mónı̄ı̄pı̄, ayı̄ ámı̄ xı̄omı̄ wáyı̄ owı̄poyını̄rı̄ gwı̄ omı̄ı̄ı̄ı̄ yarı̄ı̄gı̄áyı̄néı̄nı̄ı̄ imónı̄pı̄rı̄ nánı̄ seaimı̄xı̄ı̄manı̄. Oweotı̄, kwı̄yı̄ o neaiarı̄ı̄pı̄ nı̄alı̄wı̄ xı̄oyá piaxı̄ mearı̄ı̄ı̄ wını̄ı̄ı̄ oimónı̄poyını̄rı̄ seaimı̄xı̄ı̄rı̄nı̄. E neaimı̄xı̄ı̄pımı̄ dánı̄ Gorı̄xomı̄ “Ápoxını̄, Raráoxını̄.” urarı̄ı̄wárinı̄. ¹⁶ Nene negı̄ dı̄ı̄ı̄ nı̄morane “Nı̄alı̄wı̄ Gorı̄xoyaéenerfani?” nı̄yaiwinı̄ranená oyá kwı̄yı̄ xamı̄ı̄pı̄ sopı̄ı̄ı̄ neawarı̄ı̄rı̄nı̄. ¹⁷ Nene nı̄alı̄wı̄ Gorı̄xoyaéne enagwı̄ nánı̄ o mını̄ neaiarı̄mı̄fánı̄rı̄ tı̄ı̄pı̄ meanı̄wárinı̄. Apı̄ nı̄mearanená Kiraiso tı̄nı̄ nawını̄ meanı̄wárinı̄. Rı̄nı̄ı̄ı̄ o meanı̄pa agwı̄ rıná nene enı̄ xe onealı̄meáwınáyı̄, rı̄wéná o tı̄nı̄ neaiarı̄mı̄fánı̄rı̄ tı̄ı̄pı̄ nı̄mearanená o tı̄nı̄ nawını̄ nı̄kı̄nı̄rane seáyı̄ e imónanı̄wárinı̄.

“Rı̄wéná Gorı̄xo tı̄nı̄ nı̄ı̄wearane seáyı̄ e imónanı̄wárinı̄.” urı̄ı̄ı̄ nánı̄rı̄nı̄.

¹⁸ Nionı̄ aı̄nı̄mı̄ dánı̄ seáyı̄ e imónı̄ı̄ı̄ nene nealı̄meanı̄pı̄ nánı̄ dı̄ı̄ı̄ nı̄morı̄ná dı̄ı̄ı̄ re yaiwı̄arı̄ı̄rı̄nı̄, “Apı̄ aga seáyı̄ e imónı̄ı̄ı̄ enagı̄ nánı̄ rı̄nı̄ı̄ı̄ agwı̄ rıná nı̄meaarı̄ı̄pı̄, ayı̄ sı̄pı̄ı̄arı̄fani?” nı̄yaiwı̄rı̄ paimı̄mı̄ wı̄arı̄ı̄rı̄nı̄. ¹⁹ Amı̄pı̄ Gorı̄xo xwı̄fá tı̄yo nı̄mı̄xı̄rı̄ tı̄ı̄ı̄ íkı̄faranı̄, nanı̄wı̄ranı̄, ámáranı̄, nı̄pı̄nı̄ xegı̄ nı̄alı̄wı̄ imónı̄ı̄gı̄áyı̄ piäumı̄mı̄ winı̄nı̄fápı̄ nánı̄ sı̄mı̄ nı̄xeadı̄pénı̄ro wenı̄ı̄ı̄ nero ı̄weanı̄otı̄. ²⁰⁻²¹ Ayı̄ rı̄pı̄ nánı̄ e nerı̄ ı̄weanı̄otı̄. Amı̄pı̄ o imı̄xı̄ı̄pı̄ Adamo fı̄wı̄ épéáná urı̄ néra úwını̄ı̄ı̄rı̄ ramı̄xı̄ı̄ı̄yı̄ anı̄ı̄ı̄ mı̄ramı̄xárinı̄pa eri seáyı̄ e imónı̄ı̄ı̄ nı̄alı̄wı̄ Gorı̄xoyaéne gwı̄nı̄ı̄ı̄ nealı̄kweaawáraná imónanı̄wápı̄ tı̄nı̄ axı̄pı̄ imónı̄rı̄ éwını̄ı̄ı̄rı̄ ramı̄xárinı̄rı̄nı̄. Amı̄pı̄ xı̄o imı̄xı̄ı̄pı̄ xegı̄pı̄ ramı̄xárinı̄ı̄manı̄. Rı̄wéná ámı̄ pı̄ráníı̄ı̄ imı̄xı̄ı̄ı̄ı̄rı̄ Gorı̄xo ramı̄xárinı̄rı̄nı̄. ²² Nene nı̄ı̄fárinı̄. Apı̄xı̄ nı̄alı̄wı̄ xı̄rı̄mı̄nı̄rı̄ nánı̄ “yeyı̄” rı̄rı̄ rı̄nı̄ı̄ı̄ winı̄rı̄ yarı̄ı̄ı̄pa amı̄pı̄ nı̄nı̄ Gorı̄xo imı̄xı̄ı̄ı̄yı̄ enı̄ ámı̄ mı̄ramı̄xárinı̄ı̄ı̄ imónı̄mı̄fánı̄rı̄ nánı̄ axı̄pı̄nı̄ı̄ı̄ “yeyı̄” rı̄rı̄ rı̄nı̄ı̄ı̄ winı̄rı̄ yarı̄ı̄rı̄nı̄. ²³ “Yeyı̄” rı̄rı̄ rı̄nı̄ı̄ı̄ winı̄rı̄ yarı̄ı̄pı̄, ayı̄ apı̄nı̄ marı̄fáı̄, ámaéne Gorı̄xoyá kwı̄yıpı̄ –Apı̄ amı̄pı̄ ná rı̄wı̄yo neaiarı̄mı̄fánı̄rı̄ nı̄wákwını̄nı̄ı̄ neaiarı̄ı̄pı̄rı̄nı̄. Apı̄ tı̄ı̄waéne enı̄ Gorı̄xo negı̄ warápı̄ sı̄ı̄ı̄ inanı̄ nánı̄ nearoayı̄rorı̄ xı̄o xegı̄ piaxı̄ neamentī nánı̄ neaimı̄xı̄rı̄ enı̄ıná nánı̄ “yeyı̄” nı̄rı̄rane xwayı̄ nanı̄rane ı̄weanı̄wını̄. ²⁴ Gorı̄xo yeáyı̄ neayimı̄xemeáagı̄ nánı̄ amı̄pı̄ nanı̄ xı̄o neaiını̄fápı̄ nánı̄ dı̄ı̄ı̄ nı̄wikwı̄morī ı̄weanı̄wını̄. E nerı̄ aı̄ amı̄pı̄ nene dı̄ı̄ı̄ nı̄wikwı̄móa warı̄ı̄wápı̄ rı̄xa nı̄nealı̄mearı̄ sı̄ı̄wı̄rı̄yı̄, sı̄nı̄ apı̄ onealı̄meanı̄rı̄ dı̄ı̄ı̄ wikwı̄mopaxı̄ menı̄nı̄. Ámá dı̄ı̄ı̄ wikwı̄moarı̄ı̄gı̄pı̄ rı̄xa wı̄meááná sı̄nı̄ apı̄ nánı̄ dı̄ı̄ı̄ mı̄wikwı̄mopa yarı̄ı̄agı̄fa nanı̄ rarı̄ı̄nı̄. ²⁵ E nerı̄ aı̄ nene “Gorı̄xo seáyı̄ e imónı̄ı̄ı̄ apı̄ neaimı̄xı̄nı̄fárinı̄.” yaiwı̄arı̄ı̄wápı̄ sı̄nı̄ mı̄nealı̄meapa enáná dı̄ı̄ı̄ nı̄wikwı̄moranényı̄, sı̄mı̄ nı̄xeadı̄pénı̄rane gı̄nı̄ gı̄ná nealı̄meanı̄rı̄enı̄ı̄nı̄rı̄ anı̄ı̄ı̄ mını̄ xwayı̄ nanı̄rı̄ ı̄weaarı̄ı̄wárinı̄.

²⁶ Negı̄ dı̄ı̄ı̄ wikwı̄moarı̄ı̄wápımı̄ dánı̄ dı̄ı̄ı̄ sı̄xı̄ ínarı̄ı̄wápa Gorı̄xoyá kwı̄yıpı̄ enı̄ omı̄ dı̄ı̄ı̄ owı̄kwı̄roaneyını̄rı̄ nerı̄ná enı̄ meanı̄ı̄waéne arı̄rá neaiarı̄ı̄rı̄nı̄. Omı̄ rı̄xı̄ı̄ı̄ nurı̄ranená “Apı̄ urı̄paxı̄rı̄fani?” mı̄yaiwı̄ majı̄fá yarı̄ı̄agwı̄ aı̄ kwı̄yı̄ xamı̄ı̄pı̄ xwı̄yı̄fá tı̄nı̄ murı̄paxı̄ imónı̄ı̄ı̄ ararı̄xı̄ nı̄rı̄rı̄ná apaxı̄pánı̄ı̄ı̄ nı̄mónı̄rı̄ neaurı̄yarı̄ı̄rı̄nı̄. ²⁷ Neaurı̄yarı̄ná Gorı̄xo

—O anani ámayá xwioxíyo adadí n>wiri pí pí d>ñf moarigfápi n>ni nijfá imónari>ñorini. O xegf kwíyfpí xfoyá ámaéne n>ni n>neauriyirfná gf ámayf e imónfr>xiniri wimónari>ñfpini neauriyar>ñagf n>ni pí pí urari>ñfpí n>ni anani nijfá imónini. ²⁸ Nene nijfá re imón>ñwini. Amípi n>ni Gor>xomf d>ñf sixf uyarigfáyo wímeaar>ñfpí nanf imón>ñfpirani, sipí imón>ñfpirani, oyá d>ñf t>ni nanf wim>xinfa n>ni wímeaar>ñfrini. Ámá xfoyá imónfr>xiniri yaiwiáragfpi t>ni xixeni imónfr>xiniri wéyo fá umir>ñfyo e wiiar>ñfrini. ²⁹ Ayf r>pi n>ni. Ámá amípi n>ni siní mimón>ñáná xfo yeáyf uyimixemeanfa n>ni x>mi nijfá imón>ñfyf xewaxo imón>ñpa ayf eni axfpi nimónirfná Kiraiso xiráon>ñf imón>ri xogweá obaxfn>ñf t>ño imón>ri enfa n>ni repear>ñfrini. ³⁰ Repear>ñfyo ap>ni n>wiri p>ni m>wiárf ámá xfoyá imónfr>xiniri wéyo fá umir>ñfrini. Wéyo fá umir>ñfyo ap>ni n>wiri p>ni m>wiárf “Gf íwo upei>ñpimi dánf d>ñf wíkwfroar>ñagfa n>ni wé rón>ñf imónigfáyfrini.” r>ri>ñfrini. E r>ri>ñfyo ap>ni n>wiri p>ni m>wiárf seáyi e xfo imón>ñpa ayf eni axfpi imón>ñfrfa n>ni wim>xinfrini.

“D>ñf sipí Gor>xo nene n>ni neaiar>ñfpí wí p>rf rakipaxf mimónini.” ur>ñf n>ni.

³¹ Gor>xo api api e neai>ñf e>agf n>ni píoi raniréwini? O nene t>ni nawíni imón>ñagwi n>ni go s>mf t>ni neaipaxf imónini? Oweoi, wí e mimónini. ³² O xegf xewaxomí kiyf mímiaúnf nene n>ni xe opikípoyniri uowárénap>ñf e>agf n>ni nene re m>yaiwipaxf re>wni, “O ayf eni xixe oniípoyniri m>yaiwí xfoyá xewaxo anipá wírenapfagf n>ni amípi xfomí píran>ñf xfd>paxf imónani n>ni imón>ñfpí eni anani neaiap>ñfrini.” m>yaiwipaxf re>wni? ³³ Gor>xo fá y>yam>ximf neai>ñe go xwiyfá neaxekwímopaxf imónini? Oweoi, wí e mimónini. Nene n>ni “Wé rón>ñf imónigfáyfrini.” r>ri>ño, sa Gor>xo e>agf n>ni ³⁴ ámá go negf fwf e>w>pi n>ni xwiyfá neamear>paxf imónini? Oweoi, ayf r>pi n>ni wí e mimónini. Jisasi Kiraiso —O nene n>ni pe>orini. Ap>ni mé ámi n>wiápnimeari xano t>ni xixeni nimón>ri xegf wé náúm>ni>ñwea>orini. E n>ñwearfná apaxfp>ni>ñf nimón>ri r>xin>ñf neauriyar>ñorini. O apaxfp>ni>ñf nimón>ri r>xin>ñf neauriyar>ñagf n>ni ámá xwiyfá neamear>paxf wo menini. ³⁵ Kiraiso nene n>ni d>ñf sipí n>wiri neai>ñfpí pí p>rf rakipaxf imónini? Xean>ñf neaímeán>rani, rfmewá n>neairfn>rani, ámá wí xwiraimimf neaik>xéán>rani, aiwá n>ni dfwf nikeamóniranén>rani, íkwaux>x nimóniranén>rani, ámá wí m>yó r>rfáyo nene nurfkwínirfn>rani, kirá t>ni r>rómí neaiarfn>rani, api n>pní n>neaimeari aiwi Kiraiso d>ñf sipí n>wiri neai>ñfpí wí p>rf rakipaxf mimónini. ³⁶ Nioni searar>ñapi Bfkwíyo n>riniri e>ni>ñf r>pi t>ni xixeni imónini, “Nene Gor>xox>n>yaéne imón>ñagwi n>ni íníná p>pkímí neai>niro yarigf>ri. ‘Nanwf n>pkianfwá n>ni rfa imónini?’ n>yaiwiro p>kiairigfápa neiap>kiairigf>ri.” N>riniri e>ni>ñf api nioni searar>ñapi t>ni xixeni imónini. ³⁷ Api n>pní neaímeaar>ñagf aiwi negf d>ñf sixf neay>nomí dánf xop>r>rf>ni>ñf n>wiranéna m>gf n>wim>xirane xop>r>rf wiar>ñw>ri. ³⁸ Nioni r>pi aga n>pmónini, “Nene n>perfn>rani, siní xwfa t>yo n>ñwearfn>rani, a>ñ>najfrani, imfórani, amípi agwi ríná imón>ñfpirani, amípi rfwéná imón>ñfpirani, a>ñf p>rfyo dánf e>ñf e>ni>ñf imónigfáyfrani, ³⁹ a>ñ>najf t>ñ>m>ni imón>ñfpirani, xw>anjf t>ñ>m>ni imón>ñfpirani, ai amípi n>ni Gor>xo im>x>ñfyf wí d>ñf sipí o nene n>ni neaiar>ñfpí —Api Áminá Jisasi Kiraiso neai>ñpimi dánf siwá neai>ñfrini. Api wí p>rf rakipaxf menini.” n>pmónini.

9

*“Gí Judayí obaxí Jisasomi ríwí umogíá enagí nání gí dñí ríá nixearini.”
uríñí nánirini.*

¹ Nioní Kiraiso tñí ikárinñáoní enagí nání agwí nioní searimípi nepa searimíini. Gorixoyá kwíyípi neaiwapíyaríñípiimi nixidírná dñí níyaikirori “Ayí ananírani? Sipírani?” níyaiwiri pikínaríñápi nioní yapí miseararíñagí nání sopíñí níwarini. ² “Gí Isireriyí Jisasomi ríwí numero ‘Yeáyí neayimíxemeaní nání uowárenapíníto, ayí omani.’ yaiwiaríñagí nání íníná nioní dñí ríá nixeri íkíníñí nuyimínirí eri niarini.” seararíñini. ³ Gorixo Poroní siní Kiraiso tñí nawíní mikárinípa oenirí peá nínimori emí nímoaríñípiimi dání nioní gí nírixímeáyí —Ayí gí áamá gwí axírí imónigíáyí nání raríñini. Ayí Kiraisomi dñí wíkwíropírí nání arírá wipaxí enánáyí, “Xe peá onimoni.” nimónipaxírini. ⁴ Ayí gí Isireriyí nání raríñini. Gorixo xegí piaxí mení wimíxíñíyírini. Moseso tñí áamá dñí meaní e nemeírná Gorixoyá apákíki inaríñípi síñwí winagíáyírini. Gorixo “E níseaiimíárini.” réoaríñípi aríá wiagíáyírini. Nwí ikaxí Moseso eañípi meagíáyírini. Omí yayí wianíro nání epaxí imóníñípi nání níjía imónigíáyírini. Sími-maníyo dání Gorixo “E níseaiimíárini.” uríñíyírini. ⁵ Xiáwo íríní xámí imónigíáwa, ayí ayíyáriní. Ayíyá xiáwíyo dání yeáyí neayimíxemeaní nání imóníño áamá imóníñíni. Amípi níyoní seáyí e wimóníño, ayí oríni. O Gorixo, aníñí íníná nene yayí umepaxí imóníñorini. “E éwanígini.” nimónarini.

Áamá Gorixo íá yamíxaríñíyí nání uríñípi nánirini.

⁶ Gí Judayí nápi Jisasomi ríwí umogíá enagí aí “Xwíyíá Gorixo ayo ‘E níseaiimíárini.’ uríñípi písií weáriní.” rípxímaní. Ayí rípi nánirini. Negí aríto Jekopoyá íwiaríawéyí níní omí dání nemeága nuro nání Isireriyí aiwí wí Gorixoyá mimóníñagí nání níní nepa Isireriyí imónigíámaní. ⁷ Ebíríamoyá íwiaríawéyí níní ení xíoyá enagí aí níní Gorixoyá niaíwíníñí imónigíámaní. Oweoi, eníná Gorixo Ebíríamomí re uríñínigini, “Díxí ráríawé nepaxíñí imónigíáyí segí niaíwí wamí dání maríái, Aisakomí dániní nemeága upíríárini.” uríñínigini. ⁸ Ayí rípi nání seararíñini. Gorixo niaíwí Ebíríamo emeaníyí níní nání “Ayí niaíwí nepaxíñí imónigíáyírani?” míyaiwí sa niaíwí xíto Ebíríamomí sími-maníyo dání xwíyíá uríñípiimi dání emeaníyí nání “Ayí nepaxíñí imónigíáyírani?” níyaiwiri ríñíni. ⁹ Ebíríamomí sími-maníyo dání re uríñí enagí nání, “Xwiogwí wíomí rínáníñí imónáná Seraí niaíwí wo ríxa xíríñáná ámi bímíárini.” uríñí enagí nání raríñini. ¹⁰ “Gorixo apíní ení enagí nání seararíñini.” maríái, Rebekáí áamá ná woní, negí aríto Aisakoyá niaíwí ayáí agwí enáná enípiimi dání ení axípi síwá réníñí neaiarini. Áamá nepa xíoyá imónigíáyí áamá emeaníyípiimi dání imónarigíámaní. ¹¹ Niaíwí ayáí Iso tñí Jekopo tñí siní míxírí agwíyo neríná siní naní bí eri sípi bí eri mepa enáná Gorixo áamá xíto yaríñípi nání re oyaiwípoyínirí, “O áamá nioníyá oimónípoyínirí íá níyamíxarírnáyí, wíwaníñíyí wígí naní epíríápirani, sípi epíríápirani, api nání dñí nímorí íá yamíxaríñímaní. Sa xewaníño e emíánirí enwípeáragípi nání dñí nímorí ámayo íá yamíxaríñíni.” Dñí e oyaiwípoyínirí ¹² Rebekáimí re uríñínigini, “Xíráo xogwáomí ínimi wuríñíníárini.” uríñínigini. ¹³ Bíkwíyo dání re ríníñípi, “Gorixoní xogwáo Jekopo nání nínimónirí aí xíráo Iso nání mínimónarini.” ríníñípi nioní “Gorixo xíto wimónaríñípiini yáraríñíni.” seararíñápi tñí xixení rínini.

14 Ayínáni píoi raniréwini? “Gorixo á máyo íá niyamixáriríná enjipi nipi kwini menjirini.” raniréwini? Oweoi, wí e ripaxí mimónini. 15 Ayí rípi nánirini. Moseso Gorixomi rixinjí uráná Bíkwyo nírini eáninjípa Gorixo re urinjiginí, “Á má nioní wá owianimíniríná ananí wá wianimíní. Á má nioní ayá urimiximíniríná ananí ayá urimiximíní.” 16 Gorixo e urinjí enjagi nání ayí á má wigí díní tñí “E oimónaneyí.” yaiwiarinjagí nání íá yamixárininjíyí imónarigíámani. E i oimónaneyínro aninjí miní yarinjagí nání íá yamixárininjíyí imónarigíámani. Sa Gorixo wá wianarinjípimi dání íá yamixárininjíyí imónarigíámani. 17 Bíkwyo dání Moseso tñíná Gorixo Isipíyí mixel ináyomi re urinjí enjagi nání nene ananí díní axípi mopaxírini, “Nioní xopírará síapimi dání enj eáninjí nioniyá síjání piaumímí iníri yoí nioniyá xwíá nírímíní yaní niwéa uri éwiniginíri nioniyá díní tñí joxi mixel ináyí nimónirí menjewaxírini.” 18 Gorixo e urinjí enjagi nání nene re niyaiwirane nijíá imóninjwini, “Á má ‘Wá owianimíní.’ wimóninjíyo wá wianarinjírini. Á má ‘Díní wakísf oinípoyníri owimiximíní.’ wimóninjíyo díní wakísf iníprí nání wimixarinjírini.” niyaiwirane nijíá imóninjwini.

“ ‘Gorixo nipi kwini mýarini.’ ripaxí mimónini. ” urinjí nánirini.

19 Seyíné re nírípráoi, “Joxi neararinjípi nepa enjánáyí, Gorixo pí nání á má wigí sípí egíápi nání síní ayairí wiarinjírini? O ‘Á má xe api api oimónípoiyí.’ yaiwiarinjípi á má go prí urakipaxí imónini? Oweoi, wí e mimóninjagi nání rarinjwini.” E níráná 20 re searimíní, “Seyíné pí á máyíné nimónimáná Gorixomi xixewiámí wiarinjoi? ‘Xwáríá síxí xwíá tñí imixífwá imixarinjomi ‘Ni wáni imóninjápi pí nání e nimixíni?’ urinjoi.’ ríseaimónarini? 21 ‘Xwáríá síxí imixarinjoi xwíá axí xépipimi dání xwáríá síxí wíxaú nimixiríná wíwá ayí aiwá ríá nání imixirí wíwá ráf síxí yiníná nání imixirí epaxí mimónini.’ ríseaimónarini?’ searimíní. 22 Gorixo “Á má íwí egíápi nání wikí nóninjípi owíwapíyiminí.” wimónirí “Pírí umamómí nání gí enj eáninjípi síwá owíwapíyiminí.” wimónirí nerí aí á má xwáríá síxí xwíríá ikixeníwíniginíri ipímoárininjíyíninjí imónigíáyo apaxí mé pírfí mumamó kikiá nerí sa síjwí níwíga warinjagi nání á má go xixewiámí níwiri “Joxi nipi kwini mýarini.” uripaxí imónini? 23 O á má xwáríá síxí wá wianíimiginíri ipímoárininjíyíninjí imónigíáyo —Ayí ení seáyí e xí oimóninjípi bí imóníríxiníri eníná dání ipímoárininjíyírini. Ayo wá wianaríná á má níní síjwí níwíníro re yaiwíríxiníri, “Seáyí e Gorixo imóninjípi, ayí xegí bí imóninjí apíríani?” yaiwíríxiníri wíníyo apaxí mé pírfí mumamó kikiá néra unjírini. 24 Á má xwáríá síxí wá wianíimiginíri ipímoárininjíyíninjí imónigíáyí, ayí neneníri. Nioniyá oimónípoyníri wéyo íá neaumírínerini. Gí Judayí wieneni íá neaumírímaní. É má wíyo ení íá umíríriní. 25 Nioní “Gorixo é máyí ení nioniyáyí oimónípoyníri wéyo íá umíríriní.” seararínápi eníná xwíyíá wíá rókiamoagí Xoseao Bíkwyo níri eanjí rípi tñí xixeni rínini, “Á má Gorixoniyá mimónigíáyí nání ‘Gí á máriní.’ rírí á má díní síxí muyípa enáyí nání ‘Gí díní síxí uyínáyíriní.’ rírí emíáriní. 26 Anj nioní ‘Á má nigíyínémani.’ urinjápi nání re rípríáriní, ‘Niaíwí Njwíá díní niyimíní tñíoyáyíriní.’ rípríáriní.” Xoseao e níri eanjírini. 27 Eníná wíá rókiamoagí Aisaiayí ríní Isireriyíyá íwiárfawéyí nání níriríná re ríníriní, “Isireriyíyá íwiárfawéyí á má obaxí iníki rawírawápami enjyí imóninjípa imóninjagi aiwí Gorixo árínípimi yeáyí uyimixemeaníáriní. 28 Á míná Gorixo ‘Xwíá tñíyo njewagíáyo pírfí umamómíginí.’ rínípi

níyáriríná síní mé pírf umamoárínfá enagi nání raríníni.” Aisaiao e nírirí eaníríni. ²⁹ “Goríxo xegf Judayo wá mîwianîpa nerínáyf, wí yeáyf uyimîxemeañf ímónîpaxf menîni.” oyaiwîpoyíníri nání Aisaiao ámi rîpî ení rîñíri, “Ámínáo —O añínajf níní sîmîñf wînarîgîoríní. O Isîrerene negf áamá bî xe onweápoyníri sîñwî mîneanîpa nerí sîñwîryf, áamá añf Sodomîyi rínîñfîpimî ñweáyf tîni Gomorayî rínîñfîpimî ñweáyf tîni níní anfá ímónagfápa nene ení ímónanîri enwáríní.” nírirí eaníríni.

“Judayf xenwf xfdarîgfá enagi nání wé rónîgfáyf mimónîgfáríní.” urîñf náníri.

³⁰ Ayínání nene píoi ranîréwîni? Sa rîpî ranfîwîni. Émáyf wí “Goríxo áamá nání ‘Gf wé rónîgfáyíri.’ nírarîríná ayf apimî dání rárarîñfíri?” níyaiwîro “Wé rónîñwáyf” oimónaneyínîro anîñf minf mepa nero aí apî tîni xîxenî ímónîgfawîxîni. Wé rónîñf Goríxo áamá Jisasomî dîñf wîkwîroarîñagfá níwînríná rárarîñfîpî apî tîni xîxenî ímónîgfawîxîni. ³¹ E ímónîñagfá aí Isîrerîyf ñwf íkaxf rínîñfîpimî níxîdîrîñfîpimî dání wé rónîñf oimónaneyínîro anîñf minf neróná wé rónîñf ñwf íkaxf eánîñfyo rínîñfîpî tîni xîxenî mimónîgfawîxîni. ³² Ayf pí nání apî tîni xîxenî mimónîgfawîxîni? Ayf Jisasomî dîñf níwîkwîrorîñfîpimî dání oimónaneyínîro mé wigf dîñf tîni ñwf íkaxf rínîñfîpimî níxîdîrane oimónaneyínîro yarîñagfá nání wé rónîñf apî tîni xîxenî mimónîgfawîxîni. Ayf Jisasomî —Judayf Jisasomî nípîkiro aí “Goríxomî xewaxomî wí pîkipaxenemânî. Ayínání o Goríxomî xewaxomânî.” rarîgfá enagi nání o sîñá áamá níkrîpeaánîrí ná eánarîgîónîñf ímónîñoríní. Omî níkrîpeaánîro nánîñf eánîgfawîxîni. ³³ Bîkwîyo dání apî nání xîxenî re nírinîrí eánîni, “Arfá époyî. Goríxonî dîwf Saionîyi rínîñfîpimî —Apî Jerusaremîyo rínîni. Apimî áamá níkrîpeaánîrí ná eánîro sîmirîrí wirî epîrfá nání sîñá wo e tîni. E nerí aí omî dîñf wîkwîrófáyf xfo rîñfîpî tîni xîxenî wiínfá enagi nání ayá wí epîrfámanî.” Bîkwîyo dání xîxenî e nírinîrí eánîni.

10

“Judayf nápi Kiraisomî dîñf mîwîkwîfrogfá enagi nání Goríxo yeáyf uyimîxemeañfmanî.” urîñf náníri.

¹ Gf nírixîmeáyfne, Goríxo gf Isîrerîyo yeáyf uyimîxemeáwîniñîri íkîñîñf sîpî niarîñagf nání omî rîxîñf anîñf minf wurîyarîñáriní. ² E nerí aí ayf yeáyf mîyimîxemeánîñoi. Nionî ayf yarîgîápi nání píranîñf dîñf íá níxîrîrí nání áwanf raríníni. Ayf Goríxomî oxîdaneyínîro sîmf níxeadîpénîro nero aí píranîñf dîñf neñwîpémáná mîyarîñoi. ³ Ayf rîpî nání seararîñíni. Ayf “Áamá e yarîgîápimî dání Goríxo ‘Wé rónîgfáyfneríní.’ urararîñfíri?” níyaiwîríná xenwf yaiwiarîgîáríní. Xenwf dîñf re níyaiwîro, “Negf píranîñf yarîñwápimî dání Goríxo ‘Wé rónîgfáyfneríní.’ nearínfáríní.” níyaiwîro apîni níxîdîro nání Goríxomî yeáyf sîmanwîyónîñf mîwurînípa ero “Apî neróná wé rónîgfáyfne ímónîpîrfáríní.” rárínîñfîpimî míxîdîpa ero egfá enagi nání seararîñíni. ⁴ Gf Judayf dîñf re moarîgîápi, “Ñwf íkaxf rínîñfîpimî níxîdîrîñfîyo dání wé rónîñwaéne ímónanîwáríní.” Dîñf e moarîgîápimî Kiraiso pírf wiaíkimonfíri. E enf enagi nání omî dîñf wîkwîrófá gîyf gîyf nání Goríxo “Wé rónîgfáyíri.” rárínfáríní. ⁵ Moseso áamá wé rónîgfá ímónîpîrí nání ñwf íkaxf eánîñfîpimî xfdarîgfáyf nání nírirí rîwamîñf nearíná rénîñf rîñfíri, “Áamá wé rónîgfá ímónîpîrí nání ñwf íkaxf eánîñf rîpî nípîni yarîgîáf xîxenî e nerîñfîpimî dání dîñf níyimîñf tîgfá

imónipírítáriní.” 6 Wé róniníj áamá n̄wí ikaxí eániníjipimi x̄darigítápimi dání imóniníjipi nání Moseso e r̄iníj enagi aiwi d̄iníj w̄ikw̄rówápimi dání “Áamá wé rónigítáyíriní.” ráriníjene Kiraiso yeáyí neayimixemeanfa nání r̄ixa n̄weap̄ir̄i n̄ipémáná ámi wiáp̄inimean̄j̄ enagi nání B̄ikw̄íyo dání n̄ir̄in̄ir̄i eániníjipa re rar̄in̄wár̄iní, “Re miyaiwin̄ipani, ‘An̄namí nání gene peyan̄wár̄fani?’ miyaiwin̄ipani. Ayí xw̄iyítá ‘Apimi dání Gor̄ixo áamáyo yeáyí uyimixemeanfár̄iní.’ r̄in̄in̄j̄ipi ar̄fá wian̄fwá nání Kiraisomi an̄namí dání gene n̄ipeyirane n̄ipemeám̄i weapan̄fwá nání rar̄in̄j̄iní. 7 Rip̄i ení miyaiwin̄ipani, ‘Sir̄ir̄ik̄f̄ s̄r̄fw̄f̄ mayí imónin̄j̄m̄i nání gene wean̄wár̄fani?’ miyaiwin̄ipani. Ayí Kiraisomi ami dání gene n̄iwep̄in̄rane n̄ipemeám̄i yapan̄fwá nání rar̄in̄j̄iní.” 8 B̄ikw̄íyo xw̄iyítá Gor̄ixoyápi nání p̄ioí r̄in̄in̄i? Rip̄i re r̄in̄in̄i, “Xw̄iyítá api ná j̄fami mimónin̄i. An̄wi e segí s̄m̄iman̄j̄ t̄in̄j̄ e imónin̄j̄agi nání api anan̄i xw̄iyítá r̄iro d̄in̄j̄ moro epaxí imónin̄i.” B̄ikw̄íyo e r̄in̄in̄i. Xw̄iyítá áamá Jisasomi d̄in̄j̄ w̄ikw̄rór̄ixin̄ir̄i none wáf rar̄in̄wápi nání rar̄in̄j̄iní. 9 Xw̄iyítá api, ayí rip̄ir̄in̄i. Ámáyné ayá mé Jisaso nání “Ámináor̄in̄i.” n̄ir̄ir̄i woák̄k̄f̄ er̄i “O Gor̄ixoyá d̄in̄j̄ t̄in̄i xwár̄ipáyo dání wiáp̄in̄imean̄j̄rin̄i.” niyaiwir̄i d̄in̄j̄ w̄ikw̄ror̄i ner̄ínáyí, Gor̄ixo yeáyí seayimixemeanfár̄iní. 10 Ayí rip̄i searar̄in̄j̄iní, “Gor̄ixo áamá wo Jisasomi d̄in̄j̄ w̄ikw̄roar̄in̄j̄agi n̄iw̄in̄ir̄fná ‘Wé rónin̄j̄or̄in̄i.’ rár̄ir̄i man̄j̄yo dání woák̄k̄f̄ yar̄in̄j̄agi n̄iw̄in̄ir̄fná yeáyí uyimixemear̄i yar̄in̄j̄rin̄i.” searar̄in̄j̄iní. 11 Nion̄i searar̄in̄j̄ápi Jisaso nání B̄ikw̄íyo dání re n̄ir̄in̄ir̄i eánin̄j̄ipi t̄in̄i x̄ixeni searar̄in̄j̄iní, “Áamá omi d̄in̄j̄ n̄iw̄ikw̄ror̄ínáyí, x̄fo r̄in̄j̄ipi t̄in̄i x̄ixeni wiin̄fá enagi nání ayá wí win̄in̄fa men̄in̄i.” n̄ir̄in̄ir̄i eánin̄j̄ipi t̄in̄i x̄ixeni rar̄in̄j̄iní. 12 Ayí rip̄i nánir̄in̄i. Áminá d̄in̄j̄ n̄ineneni w̄ikw̄roar̄in̄j̄wáo —O áamá ar̄ir̄á neaiw̄in̄igin̄ir̄i yar̄in̄j̄ wiar̄igítá n̄iyon̄i wá b̄i on̄imiápi m̄iwian̄f̄ ayá wí wianar̄in̄j̄or̄in̄i. O ná won̄i enagi nání Judayo xegí b̄i wiir̄i émáyo xegí b̄i wiir̄i yar̄in̄j̄man̄i. 13 B̄ikw̄íyo re n̄ir̄in̄ir̄i eánin̄j̄i rip̄i “Giyí giyí Ámináo yeáyí on̄iyimixemean̄ir̄i yar̄in̄j̄ wífáyo yeáyí uyimixemeanfár̄iní.” n̄ir̄in̄ir̄i eánin̄j̄ipi nion̄i searar̄in̄j̄ápi t̄in̄i x̄ixeni ax̄ip̄i r̄in̄in̄j̄agi nání searar̄in̄j̄iní. 14 Áamá wo ḡf Judayí nání re n̄ir̄ánáyí, “Kirisomi d̄in̄j̄ m̄iw̄ikw̄rogítá enagi nání ar̄ige nero yeáyí oneayimixemean̄ir̄i yar̄in̄j̄ wip̄ráoi? O nání ar̄fá m̄iwigítáyí enagi nání ar̄ige nero d̄in̄j̄ w̄ikw̄rop̄ráoi? Áamá wo o nání wáf mur̄in̄j̄ enagi nání ar̄ige nero ar̄fá wip̄ráoi? 15 Gor̄ixo áamá wa wáf ur̄ip̄r̄fá nání murowár̄in̄j̄ enagi nání ar̄ige nero wáf ur̄ip̄r̄fáoi?” Áamá wo Poron̄i rar̄in̄j̄ápi p̄r̄f̄ n̄irakim̄in̄ir̄i nání e n̄ir̄ánáyí, re ur̄im̄f̄in̄i, “B̄ikw̄íyo dání ‘Áamá xw̄iyítá yayí win̄ipaxí imónin̄j̄ipi wáf ur̄imear̄igítáyí nurémearf̄fná ayí aw̄iax̄f̄rin̄i.’ n̄ir̄in̄ir̄i eánin̄j̄agi nání wáf ur̄ip̄r̄fá nání Gor̄ixo r̄ixa murowár̄ipa ren̄in̄igin̄i? 16 Wáf our̄imépoyn̄ir̄i urowár̄fagi aí Judayí n̄in̄i xw̄iyítá yayí win̄ipax̄ip̄i p̄ir̄ánin̄j̄ x̄ixeni ar̄fá n̄iwiro m̄ix̄diḡawix̄in̄i. Wífá rókiamoagí Aisaiao B̄ikw̄íyo re n̄ir̄ir̄i ean̄j̄rin̄i, ‘Ámináox̄in̄i, none áwan̄j̄ urar̄in̄wápi giyí ar̄fá n̄ineair̄i d̄in̄j̄ ikw̄roar̄in̄j̄oi? Oweoi, wí e miyar̄in̄j̄oi.’ N̄ir̄ir̄i ean̄j̄ api nion̄i searar̄in̄j̄ápi t̄in̄i x̄ixeni imónin̄j̄agi nání rar̄in̄j̄iní. 17 Aȳin̄n̄ani nene n̄ij̄fá rip̄i imónin̄j̄win̄i. Áamá xw̄iyítá Kiraiso nání ar̄fá n̄iwir̄in̄j̄yo dání d̄in̄j̄ w̄ikw̄roar̄igítárin̄i. Áamá wí xw̄iyítá api wáf urar̄igítápimi dání ar̄fá wiar̄igítárin̄i.” ur̄im̄f̄in̄i. 18 Áamá wo “Xw̄iyítá Kiraiso nání wáf rar̄igítápi Judayí nepa ar̄fá r̄fa wiḡfawix̄in̄i?” n̄ir̄ánáyí, re ur̄im̄f̄in̄i, “Aga r̄ixa ar̄fá wiḡfawix̄in̄i. B̄ikw̄íyo dání re n̄ir̄in̄ir̄i eánin̄i, ‘Áamá xw̄fá r̄ir̄i n̄ir̄im̄in̄i n̄weagítáyí wiḡf̄ man̄j̄ r̄ixa ar̄fá wiḡfawix̄in̄i. Áamá an̄j̄ n̄im̄in̄i n̄weagítáyí wiḡf̄ xw̄iyítápi r̄ixa ar̄fá wiḡfawix̄in̄i.’ n̄ir̄in̄ir̄i eánin̄j̄agi nání ‘Judayí

ríxa arfá wigfawixini.' rariñini." urimfini. ¹⁹ Ámi ámá wo "Xwiyfá wáf uragfápi nání Judayf majfá imónagfárfani?" níránáyf, re urimfini, "Oweoi, émayf aí nijfá imóniñánáyf, 'Judayf nijfá mimónagfárfani.' rípxaf menini." urimfini. Moseso Gorixo nání re niwuriyiri eañf enagf nání rariñini, "Judayfne Gorixoní ámá xerwaf wíyo píranñf mearñagf sñwaf nínanirfíná sipí diñf waiwipfárfani. Ámá seyíne 'Majfá imónigfáyfírfani.' waiwiarigfáyo píranñf mearñagf sñwaf nínanirfíná wikf wónipfárfani." Moseso e niwuriyiri eañf enagf nání rariñini. ²⁰ Judayf "Gorixo émayo marfái, nenení neamímíninírfani." yaiwiarñagfa aí wáf rókiamoagf Aisaiiao ení xwiyfá Gorixo nání niwuriyiríná ayá igigf mé nerí re niwuriyiri eañfírfani, "Ámá omí ge dání winimeaniréwinírfí miyarigfáyf Gorixoní ríxa sñwaf nanimeagfáyfírfani. Ámá Gorixoní nání yarñf mñwipa egfáyo niñwanñoní xámí piaumímí winñárfani." Émayf nání Aisaiiao e nírírfí rfwamñf nearí aiwí ²¹ gf Isireriyf nání Gorixo rñf rípi rfwamñf eañfírfani, "Ayf Gorixoní tfámíni obfpoyírfí anñf miní wé awiá niwixáfírfíná ná mé ámá mañf niwiaíkirí rfwaf síwáf yiri yarigfáyo wé awiá wixáfírfani." nírírfí eañfírfani.

11

"Isireriyf árínf bimi Gorixo wá wianarñfpi wímeaarini." urñf nánirfíni.

¹ Ayínání "Gorixo xegf Isireriyó ríxa anñfíni rfwaf umonfírfani." rimíniréini? Oweoi, wí e rípxaf menini. Nioní ení Isireriyf wonírfani. Ebirfámoyá fwiarfawéyf wonírfani. Siyikf Bejímáno tñí imóniñá wonírfani. Nioní e imóniñáoní aí Gorixo wí rfwaf mínimonf enagf nání " 'Isirerí niyoní ríxa anñfíni rfwaf umonfírfani.' rípxaf menini." seararñfíni. ² O xegf ámayo —Ayf amípi síní mimóniñáná fá yiyamíximf enfyfírfani. Ayo wí rfwaf umonfímaní. Wáf rókiamoagf Iraiiao nání Bíkwyó nírínírfí eánñfípi síní majfá rimóniñoi? O Gorixo ayo ení xixe rfwaf umówinigírfí xegf Isireriyf nání anñjómí ikaxf nurírfíná re urñfínigíni, ³ "Ámínáoxíni, díxf wáf rókiamoarigfáwamí nowamíni píkiro joxí nání rídiyowá epfírfá nání íraf onñfyf pípinamí ero éfá enagf nání joxí diñf ríkwíroná yoparoní ñweañfíni. Nioní ení nípikíaníro nání ríxa pfá niarñoi." urfagf aí ⁴ Gorixo píoi urñfínigíni? "Joxíni marfái, ámá nñí nioniyá imóniñfyf 7,000 imóníni. Ayf wayá ñwáf xopaikígf imóniñf Bfariyf rññfípimi xómñf niyíkwiro yayf mumearigfáyfírfani." urñfínigíni. ⁵ Ayínání eníiná e imóniñfpa agwí ríná ení axfpi árínf wí Gorixo xegf wá wianarñfpi tñí xixeni neríná fá neayamíxñf árínf wiene ñweañwíni. ⁶ Gorixo ámayo fá nuyamíxírfíná xegf wá niwianírfñfípimi dání fá uyamíxñf enagf nání "Ámaéne nañf bí yarñagwí níneanírfí nání fá neayamíxñfírfani." yaiwipaxf menini. Ámá nañf yarñagfa nání fá nuyamíxírfí sñwírfiyf, wá wianarñfpi mimónf, mimónf wá wianarñfpi imónmínírfí enfírfani. ⁷ Ayínání píoi rípxafírfani? Isireriyf wé rónñf apí oimónaneyíniro anñf miní yarigfápi mimónípa egfá aiwí ámá Gorixo xegf diñf tñí fá uyamíxñfyfíni xixeni imónigfárfani. Wínyf Gorixoyá diñfyo dání wigf diñf ríxa wakísf inígfárfani. ⁸ Nioní seararñfapí tñí xixeni Bíkwyó dání re nírínírfí eánñfípa, "Ayf diñf píranñf nímoró 'Gorixo apí neaíwapíyímínírfí rfa yaríni?' miyaiwí éfírfíxíni káká sñwaf anírfí aríkwíkwí arfá wirí diñf xaxá merí epfírfí wimíxñf enagf nání apí e néra níbfásáná agwí ríná ení síní yarñoi." Bíkwyó dání e nírínírfí eánñfípa agwí ríná xixeni diñf wakísf inarñoi. ⁹ Depito ení re rñfírfani, "Ayf 'Níwayíróni rñweañwíni.' niyaiwiro maiwí

ηweañáná aiwá yayí yaníro nání nimixíro narigítápi dñí Gorixoxiniyá tñí xe sipogwínñí imóniri m්රෙනñí imóniri éwinigini. Xe nikiripeañiri ná eánarigítápnñí imóniri ría meáarinarigítápnñí imóniri éwinigini. ¹⁰ Gorixoxi yarñipi nání sñwí anopasñipri nání joxiyá dñí tñí sñwí xe sía uyinri joxi yarñipi nání majía nero ikárinarigítápi xe anñí aiwá íá xwénñí nimearíkwínimi emero érixini.” Depito e riñpa gí Judayí nápi xixeni api nero dñí wakísí inarñoi.

“Judayí manñ wiaikigía enagi nání Gorixo émayné yeáyí seayimixemeañini.” urñí nánirini.

¹¹ Ayináni áamá wo yarñí re níanáyí, “Judayí Jisasomi dñí miwíkwíropa nero nikiripeañiri ná neánirññí neróná anñí axípi e imónaríwanigini egíarani?” Yarñí e níanáyí, re urimñini, “Aga oweoi, ayí wiaikigía enagi nání Gorixo émayo yeáyí uyimixemeañini. Judayí o émayo nanñ wiarñagi sñwí niwiniróná sipí dñí niwíawiro Jisasomi dñí owíkwírópoyinri nání e yarini.” urimñini. ¹² Ayí manñ wiaikigía enagi nání agwí ríná Gorixo áamá xwía tño ηweagía winiyo nanñ ayá wí niwiiri aiwí Judayí Gorixo íá uyamixñí nñí ríxa Jisasomi dñí niwíkwírorñáyí, émayo eni nanñ xwapí ayá wí wiinárini. Judayí nikiripeañiri ná eánigía enagi nání Gorixo émayo nanñ ayá wí niwiiri aiwí Isireri Gorixo íá uyamixñíyí nñí Jisasomi dñí niwíkwírorñáyí, émayo niwiirina xámi nanñ wiñpa mé ámi seáyí e imóniñpi wiinárini.

¹³⁻¹⁴ Agwí Romiyo ηweagía émayné xwiyía bi osearimini. Gorixo émayo wáí ourinri nirowárenapiñoni enagi nání nioni e nerina rípi eni yarñáriní. Gí áamá gwí axírí imónigíayí “Gorixo émayo nanñ ría wiarini?” niyaiwiro sipí dñí wiaiwiarigítápi dñí wieríkiemeáimigini xío émayo ourinri nirowárenapiñipi yarñáriní. E nerina “Gorixo e éwinigini nirowárenapiñipi seáyí e imóniñpiráni?” niyaiwiri yayí tñí nera warñáriní. ¹⁵ Ayí rípi seararñini, “Gorixo Isireriyo ríwí umonipimi dñí áamá xwía tño ηweagía winiyí tñí xío nawini piyía wírinigíayí imóniñagía nání Isireriyo ámi numimnirina ayí ríxa xwárípayo dñí wiápnimeáíayññí imónipírarini. ¹⁶ Bisíkería iwamíó nimixirina xámi bi onimiápi nixerí ‘Rípi, ayí Gorixo nánipirini.’ niyaiwiri táná nápi nipiñ Gorixoyaññí imónarñpa Judayí íwiaríawéwa Gorixoyá imónigía enagi nání ríwíyo imónigíayí eni axípi oyá imónipírarini. Íkía pipñí wíri ‘Gorixo nánirini.’ niyaiwiri nitirñáyí, reñí eni oyá imóniñpa Judayíyá xiáwo íriñyí Gorixoyá imónigía enagi nání ríwíyo imónigíayí eni axípi oyá imónipírarini.” seararñini. ¹⁷ E nerí aí ewayí xwiyía rípi osearimini, “Gorixo xegí Judayo ríwí numorina íkía oripí reññí bi nóreari émayné —Seyné reñí oripí áamá iwía urarigía maríá, oripí xegípi yaparñipimi dñí reñí eánigíayínerini. Seyné Gorixo nimeari winiyí reñí eánigíe seanwirarí enagi nání seyné oripí pipñipimi dñí iniigí nínirina Judayíyá xiáwo íriñyí Gorixo nanñ wíagípi dñí iniigíni nínirí reñí winiyí tñí píranñí reñí onarigíarini. ¹⁸ E nerí aiwí Judayo Gorixo ríwí numorina reññí óreañíyí nání wárixayné mimónipa époyí. Wárixane oimónaneyinirónáyí, xámi píranñí dñí niyaikirori re mórixini, ‘Reñene pipñí nání iniigí ímixarñwámani. Pipñíyí —Ayí Judayíyá xiáwo íriñyíriní. Ayí nene nání iniigí ímixarñíriní.’ mórixini.” osearimini.

¹⁹ Émá Jisasomi dñí wíkwíroarigíayné re níránáyí, “Nene neañwirarimniri nání ayo óreañíriní.” níránáyí, ²⁰ re searimñini, “Seyné anani rarñoi. Ayí Jisasomi dñí miwíkwíroarñagía nání óreañíriní.

E neri aí seyíné eni píyo dání marfái, sa dñf wíkwíroarígíápimi dání óreaé seanwiráriníyíné imónígíáyíné enagi nání wá mimónipa ero wáyf ero éfríxíni.” searimíni. ²¹ Goríxo “Renf íkíá bimí dání nóreari ñwiráriní marfái, íkíá ná apámí dání eáninípi xe oeánini.” miyaiwí óreanf enagi nání émáyíné eni “Xe oeánini.” miyaiwí axípi neaóreanígíiní “Wáyf éfríxíni.” searariníni. ²² Ayínáni Goríxo ámáyo wá nñwianírná wiri wíkf tñni nñwirírná wiri yarínipi nání dñf mófríxíni. Jisasomi dñf miwíkwíropa nerínipimi dání níkrípeaániní nániní eánígíáyo Goríxo wíkf tñni nñwirí aiwí émáyíné wá seawianariní. Seyíné dñf wíkwíroarígíápimi dání aniní wá seawianípxaf imóninánáyf, ayf ananí wá nñseawiaga unfáriní. E mepa nerínáyf, seyíné eni seawákwímo nányi. ²³ Renf óreamoníniní imónígíáyf eni dñf miwíkwíró yarígíápi ríxa emi nñmoro dñf wíkwíróánáyf, Goríxo wigf óreanje dání ámi ñwirárinírní. Goríxo ananí ámi ñwiráripaxf enagi nání rarínini. ²⁴ Émáyíné Goríxo íkíá orípf xegípi yaparinínamí dání nóreari ámá aiwá omíní nerírná mepa yarígíápa neri ámáyánami seanwiráriní enagi nání xegf anamí dání óreanípi anípxaf ámi wigf axínamí ñwiráripaxf imóninagf nání searariníni.

“Goríxo ámi Isíreríyo yeáyf uyimíxemeanfáriní.” uríní nániníni.

²⁵ Gf nñríxímeáyíné, seyíné “Nene dñf émf saímí monwaéneriní.” niyaiwiníro “Goríxo xegf Judayo aniníní emi moníniní.” yaiwípxíxíniní xwíyíá yumíí imóniní rípi nání majíá oimónípoyniní minimónariní. Xwíyíá yumíí imóninípi, ayf rípiíniní. Émá Goríxo fá uyamíxíníyí nñni xfo tñmíní bipírfé nání Isíreríyí nápi dñf wakísf niga upfáriní. ²⁶ E néra numáná enáná Goríxo Isírerí nñyoní yeáyf uyimíxemeanfáriní. Nioní searariníapi Bíkíwíyo dání xwíyíá nñriní eániní rípiáú sopíní nñwaríní, “Éf neamínínfo dñwí Saioní —Dñwí Saioníyí ríninípi Judayíyá aní e nání ríninípiíniní. Éf neamínínfo dñwí Saioní ñweanwaéneyáo nimóniní Jekopoyá fwiárfawene uyíní yarínwápi emi neawiaíkímonfáriní.” nñriní eániní ²⁷ ámi wí e “Goríxoní wigf íwí egíápi yokwarímí nñwiirírná ‘Rípi nñwiimfáriní.’ réroárimíni.” nñriní eániní enípiáú nioní searariníapi tñni xíxeniíniní. ²⁸ Judayf xwíyíá yayf neainípxaf imóninípi ríwí número nání Goríxomi símf tñni wiarígíáyf imóninagíá nání Goríxo émáyíné naní seaiariní. E neri aí Goríxo wigf xiáwo íriníyí fá uyamíxíní enagi nání xfoyá dñf síxí uyíníyí imóniní. ²⁹ Goríxo wá nñwianírná anípa nñwirí nioníyá oimónípoyniní wéyo fá numítrírná ámi yarápmíó miwíarínjo enagi nání rarínini. ³⁰ Émáyíné eníná Goríxomi wiaíkiagíá aiwí agwí ríná Judayf xamíníyí wiaíkiariníagíá nání Goríxo seyíné ayá searimíxariní. ³¹ Judayf Goríxo émáyíné ayá searimíxariníagíá nñwírnírná sípi dñf nñseaiwíri ámi xfo tñmíní kñimónáná xamíníyí eni ayá urímíxíní nání émáyíné wiaíkiagíápa ayf eni axípi nero xíomi wiaíkiariní. ³² Goríxo ámá nñyoní Judayoraní, émáyoraní, ayá urímíxíimíginíni “Ámá nñni gf maní nñwiaíkiarígíáyírní.” nñríniní gwínniní yárinírní.

“Goríxo dñf émf saímí monjo enagi nání yayf uméwanígíiní.” uríní nániníni.

³³ Goríxo dñf émf saímí morí nñjía imóniní enípi aga seáyí e imóninagí nání nioní miní síñá weánípxafíniní. Nene ámaéne dñf o “E éimíginí.” niyaiwirí monípi nání aniní miní yaríní niga nurane aí “E ríá moní?” yaiwípxene meniní. Nene dñf o nñmori yarínipi nání aniní miní “Aríge nñmori ríá yaríní?” niyaiwirane aí mñkípi nání xíxeni dñf mopaxene

menini. ³⁴ Nioni searariñápi Bìkwíyo dání re niriñiri eániñipi tñi xixenirini, “Ámináo diñí moariñipi nání áamá wí nifá rimóniñoi? Oweoi. Omí áamá wí píraníñí diñí ureñwípegfáraní? Oweoi. ³⁵ Áamá giyí wíniyí xámi wífápi nání xfo wipaxí imóniñoriñi? Oweoi.” niriñiri eániñipi nioni searariñápi tñi xixení imónini. ³⁶ Amípi nñi oyá diñí tñi imóniri xegí imóniñípa oyá diñí tñi sñi imóniri o naniñi imóniri enagi nání rariñini. Nene íníná omí seáyí e numéra úwanigini. “E éwanigini.” nimónarini.

12

“Ridiyowá Gorixo wimónariñipi iníwanigini.” uríñí naniñini.

¹ Ayináni gí niriñimeáyiné, Gorixo wá neawianayaríñagi nání ení rirémixí bi osearimini. Nanwí noni Gorixo nání ridiyowá yáranigípa sewaniñíyiné eni o nání ridiyowá sñí siyikwí miníñí xfo wimónariñípiñíñí oimónaneyiniróná “Negí diñíyo oxídaneyi.” miyaiwí “Oyá diñíyoni oxídaneyi.” niyaiwiro xamiñíyiné mñi winíñixini. E neróná Gorixomi yayí umeanero nání epaxípi tñi xixení yariñoi. ² Gorixomi mixídarigíyí yariñípa axípi mé “E éñixini.” wimónariñipi nání nifá imónirí nání segí diñí xámi moagíapí xe sñí bi oneaimixinirí sñiwí winíñixini. Xe diñí sñí bi oneaimixiniríná xfo wimónariñipi —Apí awiaxí imóniri oyá sñiwíyo dání apáni imóniri wé róniñí imóniri enípiñini. Apí nání anani nifá imónipaxíñini. ³ Nioni Gorixo wá nñiñwianirí niñipimi dání niyíñeni woxini woxini rípi osearimini, “ ‘E imóniñáoniríñani?’ niyaiwiniríná dixí imóniñipi nání niñmúrorí ‘Seáyí e imóniñáoniríñani?’ niyaiwinipani. ‘E imóniñáoniríñani?’ niyaiwiniríná diñí wíkwíroarigíá woxini woxini Gorixo e epaxo e epaxo oimóniri simixiñipi nání diñí niñmori dixí nepa imóniñipi tñi xixení ‘E imóniñáoniríñani?’ yaiwiniríñini.” osearimini. ⁴ Negí wará ná wirími dání wéraní, síkwíraní, bi bi iníñwini. Bi bi iníñwápi tñi axípiñi yariñwámaní. Xixegíñi yariñwáraní. ⁵ E imóniñípa axípi Kiraiso tñi ikáriníñwaéne eni re imóniñwini. Obaxene aiwí omí diñí wíkwíroaríñagwi nání niñnenení axípi wará ná bimi dání síkwí wé ayí imóniñípaniñí nimóniri ikwíroniñwini. ⁶ Niñnenení wá neawianíñipi tñi xixení niñeaiiríná xixegíñi e epaxí e epaxí oimónipoyinirí neaimixiñí enagi nání xixegíñi epaxí imóniñwápi tñi xixení oyaneyí. Gorixo xwiyíá xfoyápi wíá urókiamóñixinirí neaimixánáyí, negí diñí wíkwíroaríñwápi tñi xixení e éwanigini. ⁷ Negí wíniyo arírá wíñixinirí neaimixánáraní, wíniyo wíwapíyíñixinirí neaimixánáraní, ⁸ ení rirémixí wíñixinirí neaimixánáraní, xixení e éwanigini. Negí wíniyo negí amípi niñnowiayí iníñixinirí neaimixánáyí, sípí mñi wí éwanigini. Negí wíniyo oudenweápoyinirí neaimixánáyí símí niñeadípenirane éwanigini. Negí wíniyo wá wianíñixinirí neaimixánáyí, kípíñí miyí yayí tñi éwanigini.

“Kiraiso tñi ikárinigíyíñé apí apí néra úñixini.” uríñí naniñini.

⁹ Segí wíniyo diñí sípi niñwiríná mimóní miñwíwapíyipa éñixini. Sípi imóniñipi ríwíminí niñmori naní imóniñipi íá xiríñixini. ¹⁰ Xexíxexímeáyí ayá ririñixí niñiro píraníñí menarigípa iníñixini. Negí wíniyo wéyo umeaneyinero símí xeadípeníñixini. ¹¹ Ríwí síwíá miyí niñkwíñiri éñixini. Ámináomi niñdíroná xfoyá kwíyipi e niñixinirí seaimixariñipimi sñiwíñaniñí wiaxíñixini. ¹² Ámináo seaiñfápi nání diñí ikwímoarigípimi dání diñí niñá seainíwiniñini. Xeaníñí seaiméááná xwámámí wíñixini. Íníná Gorixomi rixiñí urayíñixini. ¹³ Áamá Gorixoyá

imónigfáyí wí d'wí ikeamónarínagfa n'wíniríná segí bi m'ni wíríxini. Ámá anj' midánj' wí seaimeááná segí anj'yo nání nipemeámí úf'rixini. ¹⁴ Ámá rfmewá seaiarigfáyo Gorixo nanj' wíwínigínirí rixinj' urf'rixini. Ayo uramix'wínigínirí rixinj' murí nanj' imix'wínigínirí rixinj' urf'rixini. ¹⁵ Ámá yayí yarínagfa n'wíniróná ayí t'ni nawíni yayí ero n'wí eaarínagfa n'wíniróná ayí t'ni nawíni n'wí earo éf'rixini. ¹⁶ Segí wín'yo nání "W'fo sipíorini. W'fo nanjorini." miyaiwipaní. Ná b'ni ax'pini móf'rixini. "Seáyí e imóninwaénerfani?" miyaiwinipa nero ámá yunigfáyí t'ni anani gwiaumí niniro eméf'rixini. "Nene d'ni émf' saimí monwaénerfani?" miyaiwinipa éf'rixini. ¹⁷ Sipí seaikáraná seyíne ení xixe sipí miwikáripáni. Ámá n'ni "Apí nerfíná xixeni r'fa yarini?" yaiwiarigfápi nání d'ni n' moro éf'rixini. ¹⁸ D'ni m'x'fm'ni nikw'mori mepa éf'rixini. Anani nepaxí enánáyí, ámá n'ni t'ni piyá n'w'rin'ro nweáf'rixini. ¹⁹ Gí d'ni s'ixí seayínáyíne, rikikir'ó seaikarfáyo seyíne ení "P'rf' oumamoaneyí." miyaiwiro mé Gorixo wikí r'fa ápiáw'ninj' wóninj'pí xe ayo wímeáw'nigínirí s'ijw' w'n'f'rixini. B'kw'yo dání r'pi n'rinirí eáninagí nání seararinini, " 'Rikikir'ó yarigfápi nání "Gorixoní p'rf' umamómigini." nimónarini. Rikikir'ó seaikarfáyíne marfái, niwan'joni p'rf' numamori r'rininj' wimf'ariní. ' Ámináo e rin'riní." B'kw'yo dání e n'rinirí eáninagí nání "Sewanin'yíne 'P'rf' oumamoaneyí.' miyaiwiro xixe miwipa éf'rixini." seararinini. ²⁰ E mepa nero B'kw'yo dání re n'rinirí eánin'pa éf'rixini, "Joxí t'ni s'mí t'ni inarigfáyí agw' wiarinagí n'wíniríná aiwá m'ni wirf'ini. Gw'ni yeáyí wiarinagí n'wíniríná iniigí niwirí wirf'ini. E niwiríná wigí sipí seaiarigfápi nání ayá wimorf'ini." B'kw'yo dání e n'rinirí eánin'pa éf'rixini. ²¹ Rikikir'ó seaikarfáyo xixe sipí niwirónáyí, ayí seyíne xop'rar'f'ninj' seaiarinoi. Sewanin'yíne p'rf' oumamoaneyinirí nerónáyí, sewanin'yíne samin'f'ninj' imixinarinoi. Seyíne e mepa nero nanj'ni niwirónáyí, xop'rar'f'ninj' wiarinoi. Ayináni sa ap'ni éf'rixini.

13

"Gapimanf'yo simanw'yóninj' yeáyí wur'nf'wanigini." urinj' nánirini.

¹ Ámá ayí ayí gapimanf'yo simanw'yóninj' yeáyí wur'nf'rixini. Gapimanf' wí nimóniróná wigí d'ni'yo dání imónarigfámani. Gorixoyá d'ni'yo dání imónarigfáriní. O xe oimónipoyinirí s'ijw' w'narin'yíni gapimanf'yí imónarigfá enagí nání rarinj'ni. ² Ayináni gapimanf'yo ámá giyí wiaikian'ro nerfínáyí, ayí Gorixo "E oimónipoyí." yaiwin'pí ení p'rf' rakian'ro yarinoi. Ámá e éfáyí r'fa meaárinan'ro yarinoi. ³ Ayí r'pi nání seararinini. Gorixo gapimanf' nimóniro seamenweagfáyí nanj' yarigfáyo enj' óf' wimix'f'rixinirí wimixinj'mani. Sipí yarigfáyo enj' óf' wimix'f'rixinirí wimixinj'riní. "Neamenweagfáyí nání wáyí mepa oemini." niseaimónirínáyí, nanj'ni erf'ini. E yarínagfa s'ijw' niseanirínáyí, yayí seamep'f'f'ariní. ⁴ Seamenweagfáyí Gorixo seyíne nanj' sealf'rixinirí wimixinj' enagí nání seararinini. E nerí aiwi seyíne sipí nerfínáyí, enj' óf' erf'ini. Gapimanf'yí kiki'á éwanigínirí iwanj' f'á rixirinoi? Oweot, Gorixo sipí nera warigfáyí re oyaiwipoyinirí, "O nene nání wikí wóninagí nání gapimanf'yí p'rf' e r'fa neamamoino?" oyaiwipoyinirí seamenweagfáyí sipí yarigfáyo p'rf' umamóf'rixinirí wimixinj' enagí nání seararinini. ⁵ Ayináni nene ayo simanw'yóninj' yeáyí wur'nf'wanigini. "P'rf' m'neamamopa ep'rf'fa nánini simanw'yóninj' yeáyí wur'nf'wanigini." marfái, "Nene woní woní negí yarínwápi nání

níyáiwínírná ‘Ayo símanwíyóníñí níwúrínírná, apání yariñwíni.’ yaiwianíwá nání ení símanwíyóníñí yeáyí wúríníwaníginí.” seararíñíni.
 6 “Apání ríá yariñwíni?” yaiwianíwá nání ení gapímaníyo nígwí takísí nání míni wiaríñwáríni. Goríxo neameñweáfríxíniñí wímíxíñowa píraníñí neameñweaaníro nání aníñí miní yariñagí nání seararíñíni.
 7 Seameñweagí gíyo pí pí míni wípaxí imóníñípi ananí míni wífríxíni. Takísí nání pí pí nígwí wípírfá nání imóníñíyo sa ananí míni wífríxíni. Símanwíyóníñí yeáyí wúríníwírírfá nání imóníñíyo e wúrínífríxíni. Wé íkwianwíyo umepírfá nání imóníñíyo e uméfríxíni.

“Wíníyo díñí sípí níwíríná ñwí ikaxí ríñíñípi tñí xíxeni yariñoi.” uríñí náníñíni.

⁸ Seyíne íwí éfápimí dání “Nígwí neaiapeí.” searípaxíyíne mimónípa éfríxíni. Apí mimóní “Díñí sípí neaií.” searípaxípiñí imónífríxíni. Pí nání maríái, áma wo wíyo díñí sípí níwíríná ñwí ikaxí eaníñípi tñí xíxeni yariñí enagí nání raríñíni. ⁹ Bíkwiyo dání rípi rípi ríñíñíyí, “Meaníñíyíne wí tñí íwí minípaní. Níwíápnímeari áma mípíkipaní. íwí mímeapaní. Amípi wayá nání síñwí íwí mívínípaní.” apí apí ríñíñíyí tñí sekaxí ámí bí ení ríñíñí enánáyí, nñí nawíni níkwieroríná sekaxí ná bimíni, Jisaso “Jíwaníñoxí nání díñí sípí inaríñípa áma wíyo nání díñí sípí wífríxíni.” ríñípiñí íkwíkwírfí iníñagí nání seararíñíni. ¹⁰ Áma wo womí nepa díñí sípí níwíríná sípí bí wiaríñímaní. Ayínání “Áma wígwí wíníyo díñí sípí níwírínáyí, ñwí ikaxí ríñíñíyí tñí xíxeni yariñoi.” seararíñíni.

“Jisaso weapíníyí añwí e enagí nání píraníñí éwaníginí.” uríñí náníñíni.

¹¹ Rípi ení osearímíni. Agwí ríná nene ñweañwáiná nání seyíne níjía imóníñoi. Sía Kiraiso níweapíri yeáyí neayímíxemeañíyí nene díñí iwamíó wíkwíróaná ná jíamí imóníñípa síni e mimóníñagí nání sá wegíyíne wíápnímeapaxíná ríxa rínaríni. ¹² Sía níyiga núísaná ríxa wíá nókia waríñípa sía nene xwíá tíyo ñweañwá nání imóníñíyí ríxa nóra waríni. Kiraiso weapíní nání añwí e imóníñagí nání áma aikí nífrífrí taríñípa amípi sípí áríwíyíná yariñípi pñí wíáfríne áma míxí nání íkñaríñípa amípi nañí íkwáwíyíná yariñípi íá xífríne oyaneyí. ¹³ Áma íkwáwíyíná píraníñí yariñípa neranéná papíkí erane uyínií erane mepa éwaníginí. Áma wí tñí íwí inífríne iyí ede dání onaríñípi monípa éwaníginí. Xeaníñí ríñímerane sípí díñí yaiwínífríne mepa éwaníginí. ¹⁴ E mepa nerane negí Ámíná Jisasi Kiraiso wimónaríñípi aikíñíñí níyínífríne íwí nání íeapá neainaríñípi yaní nání wí díñí mímopa éwaníginí.

14

“Séríxímeáyo xwíyíá numearíro ‘Sípí yariñoi.’ murípaní.” uríñí náníñíni.

¹ Áma Jisasomí díñí níwíkwíroríná wígwí díñí samíñí níwero ududí níwíníro “Apí neríñáyí, Goríxo negí yariñwápi nání yayí enífríeníñoi?” yaiwínaríñíyo seyíne ananí umímínípoyí. Ayí tñí xwíyíá xímíxímí inífrí nání umímínífrí nání míseararíñíni. Nañíni nero umímínífrí nání seararíñíni. ² Áma Jisasomí díñí níwíkwíroríná wígwí díñí ení neaníro wí ududí mívínípa nero “Apí neríñáyí, Goríxoyá síñwíyo dání ananí yariñwíni.” yaiwínaríñíyí pí pí reaxí wínípi ananí naríñífríni. Áma Jisasomí díñí níwíkwíroríná wígwí díñí samíñí wearíñíyí nañwí mívíní aiwání naríñífríni. ³ Áma “Pí pí reaxí wínípi ananí nípaxífríni.” níyáiwíro naríñíyí áma “Nañwí níñípaxímaní.” níyáiwíro mívaríñíyo

peayí miwianípa oépayí. Ámá nanwí minarigfáyí ení pí pí reaxí winíípi ananí narigfáyo xwiyfá numearíro “Nípkwiní miyaríñoi.” murípa oépayí. Ayo Goríxo ríxa umímíníñf enagí nání raríñíni. ⁴ Pí pí ananí narigfáyo xwiyfá numearíro “Nípkwiní miyaríñoi.” urarigfá giyíné ámá woyá xínáiwáníñf nimóníro omíñf wiarigfáyo xwiyfá numearíranénáyí, “Apání yaríñwíni.” ríseaimónaríni? Oweoi, xwiyfá numearírná “Sípí yaríñoi.” uríri numímíníri “Ananí yaríñoi.” uríri epaxo ná woní wigf bosíworíni. Ayf nanwí nínírnáraní, mínípa nerfnáraní, wigf bosíwo —O Ámíná Goríxoríni. Oyá dñf tñf xfómi dñf níwíkwíróa upaxf enagí nání o ananí umímínínfáriní.

⁵ Ámá wí “Sfá ayi wí tñf xixení mimóníni. Goríxoyá síñwíyo dání ayá tñfíyi rfa imóníni?” yaiwiarigfáriní. Wí “Sfá wíyi seáyí e mimóní nfní Goríxomí yayf umeanfáwá nání apání rfa imóníni?” yaiwiarigfáriní. Ámá ayf ayf “Sfá wíyi seáyí e imóníñfáraní? Nfní axípi imóníñfáraní?” níyairírná “Nioní e ríyairíñíni?” níyairí ipímónítríxíni. ⁶ Ámá “Sfá ayi seáyí e imóníñfíyirfáni?” níyairí xídarigfáyf Ámínáo nene yaríñwápi nání yayf owiníni rí nání e yarigfáriní. Ámá pí pí reaxí winíípi narigfáyf ení Ámínáo nene yaríñwápi nání yayf owiníni rí nání narigfáriní. Ayf ananí nínírná wigf narigfápi nání Ámínáomí yayf wiarigfá enagí nání raríñíni. Ámá nanwí minarigfáyf ení Ámínáo nene yaríñwápi nání yayf owiníni rí nání “Apí mínípa oyaneyí.” níyairí xídarigfáriní. Ayf ení wigf narigfápi nání Goríxomí yayf wiarigfáriní. ⁷ Ayf rípi seararíñíni. Negfíyí wo xfóminí yayf winíni nání síñf ñweapaxfmaní. Xfóminí yayf winíni nání “Opémíni.” yairíwipaxfmaní. ⁸ Nene síní síñf níñwearírná ayf Ámínáo nene yaríñwápi nání yayf owiníni rí yaríñwáriní. Pí pí nerfná Ámínáo yayf owiníni rí yaríñwáriní. Níperfná ení yayf owiníni rí pearíñwáriní. Ayínání nene níperfnáraní, síní síñf níñwearírnáraní, newaníñene yayf inaníwaníri mé sa Ámínáo yayf winíni rí nání éwaníginí. ⁹ Ayf rípi nání seararíñíni. Kiraiso ámá pegfáyo tñf mípé síní síñf ñweagfáyo tñf wigf Ámínáo imónímífníri ríxa níperí ámí wiápnímeanf enagí nání seararíñíni. ¹⁰ Kiraiso ámá níyfyá Ámínáoní imónímíginí níperí wiápnímeanf aí dñf samíñf wegíyíné pí nání segf sérixímeá dñf enf eáníñf tfgfáyo xwiyfá numearíro “Sípí yaríñoi.” uraríñoi? Dñf enf eáníñf tfgfáyíné ení pí nání segf sérixímeá dñf samíñf wegíyíyo peayf wianaríñoi? Goríxo ámá níyoní xwírxí umenfáyi nínenéní neamenfá enagí nání seararíñíni. ¹¹ Bíkíyíyo dání re níriníri eáníni, “Ámínáo re ríñfíri, ‘Aníñf nonf ñweañáoní, níwaníñoní imóníñápi mí dání seararíñíni. Ámá nfní Goríxoní nání xómíñf níyíkwíróná yayf nínímero woákíki nírinóná “Níyoní nání Ámínáoxí, ayf joxíri.” níripírfáriní.’ Ámínáo e ríñfíri.” Bíkíyíyo dání e níriníri eáníñagí nání “Ámá nínenéní xwírxí neamenfáriní.” seararíñíni. ¹² Ayínání nene níjfa re imóníñwíni. Pí pí newaníñene enwápi nání Goríxo xwírxí neamearfárná “Ayf apí nání e enwáriní. E enwáriní.” nura waníwáriní.

“Sérixímeáyo óreámioapaxf imóníñfípi míwíwapíyípaní.” uríñf náníriñí.

¹³ Ámá níyoní xwírxí umenfó, ayf Goríxo enagí nání Jisasomí dñf wíkwíronwáene xwiyfá xixe nímearinírane “Nípkwiní miyaríñoi.” rínaríñwápi síní mírinípa nerane dñf píráñí re neyírorí éwaníginí, “Negf nírxímeá sípí epírxíni níkirípeánípaxf imóníñfípiraní, nóreámioapaxf imóníñfípiraní, bí míwíwapíyípa éwaníginí.” Dñf e

neyírori éwanigini. ¹⁴ Nioni Áminá Jisaso tñni ikárininápimi dáni nijfá nimóniri dñf re niyaiwiri nipimónini, “Pí pí áamá narigfápi nñirfná bi piaxf weánipaxf menini.” niyaiwiri nipimónini. E nerñf aí áamá “Api nñirfná piaxf neánipaxfrfani?” yaiwiarigfá gíyf gíyf ayfní aiwá api piaxf weánipaxf imónini. ¹⁵ Segf dñf tñni “Api anani nipaxfpirini.” niyaiwiro nñiróná wíwapiyarigfápimi dáni séríxímeá axípi nemáná “Sípí imóninfpí nñáonirfani?” niyaiwiri xwírfá níxénirfnáyf, “Ayo sñni dñf sñpí niwirane píraninfp umearinwini.” ríseaimónariní? Kiraiso yeáyf uyimíxemeámfniri upeñf enagf nání séríxímeáyo segf narigfápimi dáni xwírfá mñwikíxepani. ¹⁶ Ayínáni segf “Anani nipaxfpirini.” niyaiwiri narigfápimi séríxímeá wí nñseaxfdro axípi nerinfpimi dáni piaxf nñweánirfnáyf, áamá wí segf yarigfápi nání “Ayf sñpí imóninfpí yarñoi.” rñpñrñxñniri api e mepani. ¹⁷ Ayf rñpí nání seararinini. Goríxo, xwioxíyo páwianfwaomi ínimi nñwurfniranéná ayf xwíyfa iniigf tñni aiwá tñni nání “Api nipaxfrini. Api mñnipaxfrini.” ranfwa nání ínimi wurfnarinwamaní. Ayf wé róninfp imóninfpí xfdirane áamá tñni piyfa wñrñirane kwíyf Goríxoyápimi dáni dñf nífá neainiri yanfwa nání ínimi wurfnarinwáriní. ¹⁸ Áamá e nero Kiraisomi xfdarigfá gíyf gíyf Goríxo “Ayf apáni yarñoi.” yaiwiri áamá “Ayf mñmñwiáro xñxení yarñoi.” rñro yarigfáyf enagf nání rarñini. ¹⁹ Ayínáni “Nene yarñwápimi dáni áamá nñwayróniro ñwearo wigf dñf wñkwíroarigfápi yóf imóniro epaxf imóninfpini oyaneyí.” niyaiwiro xaiwí fá xirñrñxñni. ²⁰ Aiwá segíyf wí “Ñwfarini.” yaiwiarigfápi nñirñinfpimi dáni Goríxo emñniri yarñinfp mñpñeamóninfp oyaneyí. Pí pí áamá narigfápi Goríxoyá sñwíyo dáni anani nipaxf imóninfpí aí áamá bi nñniri wíyo óreámioaniri wimíxáná ayf sñpí yarini. ²¹ Nanwf nñirfnáraní, iniigf wainf nñirfnáraní, pí pí nerfná apimi dáni segf séríxímeá óreámioapaxf imóninfpí mepa nerónáyf, ayf nanf yarñoi. ²² Seyfné woxini woxini Goríxo sñwí ranñe dáni “Iniigf wainf tñni nanwf tñni nání emfápi nání e ipi rñyaiwinini?” niyaiwiro ipimónñrñxñni. Áamá iniigf wainf tñni nanwf tñni nání dñf nñyaikirómáná “E nerfná ayf ananirini.” yaiwinarigfápiní xfdarigfáyf wigf dñfpi “Nioní sñpíni yarñini.” mñyaiwinipa yarñagfa nání yayf winarñrini. ²³ E nerí aiwí áamá wigf dñf tñni “Nioní api nñirfná Goríxoyá sñwíyo dáni nñpñkwini mimóninfná rfa narñini?” yaiwinarigfápi nñwiaikñniri nerfnáyf, wigf dñfyo dáni “Sípí rfa yarñini?” yaiwinarigfáriní. Ayf “E nerfná apánirini.” yaiwinarigfápi tñni xñxení mé nñwiaikñniri nání wigf dñfipimi dáni “Nioní sñpíni yarñini.” yaiwinarigfá enagf nání rarñini. “Goríxoyá sñwíyo dáni ayf e anani epaxenerini.” mñyaiwinf enfpí arñkí nerfnáyf, ayf fñwí yarñoi.

15

“Negf neaimónarinfpimini mñxídnf wñnyf wimónarinfpimi ení xídfwanigini.” urñf nánirini.

¹ Nene Jisasomi dñf nñwñkwíroranéná dñf enf eáninfp tñnwaéne negf neaimónarinfpí nánini mñxídnf re yaiwíwanigini, “Áamá Jisasomi dñf nñwñkwíroro aí wigf dñf samñf wegíyaf amñpí Goríxoyá sñwíyo dáni anani epaxf imóninfpí nání ududf nero ‘Nepa e epaxfmaní.’ niyaiwiro xfdarigfáyfrfani?” nñwaiwimáná nñyunirane éwanigini. ² E neranéná nene dñf samñf wegíyaf nanf wñiarñwápimi dáni sñkñkí oomíxaneyñniri wigf yayf winipaxf imóninfpimi xídfwanigini. ³ Ayf rñpí nání seararinini. Kiraiso aí xegf wimónarinfpimini mñxídnf xfo

Gorixomi urinipi nani Bikwíyo re niriniri eaninipa, “Ámá joxi ikayfwí rimeararigfápi ayf nioni eni nifáriní.” Bikwíyo dani api niriniri eaninipa Gorixo wimónarinipimíni xfdiní enagi nani re seararinini, “Negf neaimónarinipimíni mixfdiní díní samíní wegáfáyf wimónarinipimíni xfdwaniginí.” seararinini. ⁴ Xwiyfá eniná Bikwíyo niri eagfá gíyf gíyf nene fá nroranéna éwapfníwaniginí eagfáriní. fá nroranéna aniní miní xfdipaxí imónirane díní sixí inirane enwápimí dani díní Gorixo neainfápi nani ikwfmófrixiní eagfáriní. ⁵ “Gorixo —O ámá díní sixí iniro xfomi aniní miní xfdiro epíri nani anani wimixarínorini. O seyfné ‘Kiraisi Jisaso enipa nerane oxfdaneyí.’ niyaiwiróna díní axfpini xriro nawini nimónimáná píraniní nwearo éfrixiní seaimixfwíniginí.” nimónariní. ⁶ “Seyfné díní axfpini tífáfáyfné nimóniro nani maní ná bami dániníní nriro omí —O negf Áminá Jisasi Kiraisomi xanorini. Omí seáyí e uméfrixiní e seaimixfwíniginí.” seararinini.

“Kiraiso Émáyo eni yeáyf uyimixemeáimiginí.” yaiwinipi tñni xixeni e enjfrini.” uriní nánirini.

⁷ Ayinani Kiraisomi díní wikwíroarinwaéne yarinwápimí dani ámá Gorixomi seáyí e umepírfá nani “Kiraiso neaimíninipa negf wíníyo eni oumíminaneyí.” niyaiwirane xixe mímíníwaniginí. ⁸ Nioni seararinípi, ayf ripirini. Kiraiso “Gorixo díní unwiráripaxí imóninorani?” yaiwinirane “Aríowami Gorixo wigf sfmimaníyo dani ‘Niseaiimfáriní.’ réroarinipi xixeni neainfrani?” yaiwinirane yaníwá nani xfo iyf sfmí sfó wákwininwaéneyá inókininí nimóniri arirá neainfrini. ⁹ Judayene arirá neainíni marfáí, émáyf eni Gorixo wá niwianiri winí enagi nani xfomi yayf uméfrixiní ayo eni Kiraiso arirá winfrini. Émáyf nani nioni seararinípi Bikwíyo niriniri eaniní tiyf tñni xixeni imóninagí nani seararinini. Wí e ayf re niriniri eanini, “Ayinani ámá émáyf arfá egfe dani Gorixoxi nani woákfkf wiri dixf yof niffriná soníyo dani riri emfáriní.” niriniri eanini. ¹⁰ Ámi wí e eni re niriniri eanini, “Émáfné Gorixo xegf Judayf tñni yayf éfrixiní.” niriniri eanini. ¹¹ Ámi wí e eni re niriniri eanini, “Émáfné niyfnéni Ámináomi yayf uméfrixiní. Ámá nímíni nweagáfáyf nñni yayf uméfrixiní.” niriniri eanini. ¹² Ámi wfá rókiamoagf Aisaiio niri eninipi eni re niriniri eanini, “Xiáwo Jesioyá piaxíyo dani wo niwiarorfná mixf ináyf nimóniri émáyo umenweanfáriní. Émáyf díní ‘Píraniní neainfo, ayf orfani?’ niyaiwiro wikwfmopfráriní.” niriniri eaninagí nani seararinini. ¹³ “Gorixo —O ámá díní ‘O naní e neainfáriní?’ niyaiwiro wikwfmoarigfápi nani wimixarínorini. O seyfné xfomi díní niwikwírorfná díní nífá seainiri niwayíroniro nwearo epírfá nani xwapí ayá wí seaiíwíniginí.” nimónariní. Seyfné ení eaniní oyá kwíyípi ení sixí seaeámixinipimí dani “Gorixo e neainfáriní?” niyaiwiro díní niwikwímorfná ayá wí wikwfmófrixiní “Gorixo api seaiíwíniginí.” nimónariní.

Poro xfo émáyo wáf uriméfpí nani yayf wininí nánirini.

¹⁴ Gf nrixímeáfné, nioni eni seyfné nani díní re niseaiiwiri nipimónini, “Ayf wigf wíníyo naní wiipaxí imóninipi nani nijfá imóniro wiwini xixe éwapfnipaxí imóniro egáfáyf enagi nani wíníyo naní imóninipi onimiápi bi mwií xwapí ayá wí niwíia warigfáriní.” niseaiiwiri nipimónini. ¹⁵ E niseariri aí seyfné xwiyfá bi bi díní seaimómi nani payf rina neáa nurfná ayá igigf mé niri eáariní. Ayf rípi nánirini. Gorixo wá

niniwianiri ¹⁶ Kiraisi Jisaso nani émayo wá uríwiniḡiniri niriḡeaniḡiniri. Émayí xegí kwíyá ámá xíoyá wimixariḡipimi dani aiwá peaxí tiniḡí Gorixoxo wimónariḡipiniḡí oimónipoyiniri nioni ámá apaxípa nimóniri yarigfániḡí nerína xwiyá Gorixoxo tíamini imóniḡí yayí neainipaxí imóniḡípi wá urariḡáriniri. ¹⁷ Ayinani Kiraisi Jisaso tini ikárininiḡáoní enaḡi nani Gorixoxomi nuxídirína yariniḡápi nani mixel meakiniḡipaxirini. ¹⁸⁻¹⁹ Nioni seayi e nikáriniri amipi wí nani mirí sa Kiraiso nioni yariniḡápi dani enipi naniḡi orimini. Nioni émayí tiniḡimini wá uriri Gorixoyá kwíyipi ení nixiniḡipimi dani emimí tini ayá riwamónipaxí imóniḡípi tini wíwapiyiri yarina ayí aría niniro nani Jisasomi diḡí wíkwírogfáriniri. Ayinani iwamíto Jerusaremi dani néra neméśána Iririkami piropenisí tini e nani ami ami nemerina xwiyá Kiraiso nani yayí neainipaxípi niniḡi ía meariḡanigini. ²⁰ Api e nerina “Kiraiso nani niḡíá imóniḡíamí ourimemini.” minimóní “Majía imóniḡíamí ourimemini.” niyaiwiri e enáriniri. “Ámá wo síḡá aní nani xami tiwayiroḡíyo omirimini.” minimóniḡí enaḡi nani e enáriniri. ²¹ “Majía imóniḡíamí ourimemini.” ninimóniri enápi Bíkwíyo re niriḡiniri eániḡípi tini xixeni imónini, “Ámá o nani sini murémeániḡíyí siḡwí winiḡíriḡáriniri. O nani xwiyá aría miwigíyí niḡíá imóniḡíriḡáriniri.” E niriḡiniri eániḡípi tini nioni enápi tini xixeni imónini.

“Siḡpeni nani nurina Romíyo imani seamúrómfáriniri.” uriniḡí naniḡiniri.

²² Ayinani seyíné tíamini obimiriḡi xwapí ayá wí ninimóniri aí e enápi áxenwarí niniḡa wariniḡápi nani wí nibipaxí nimóniḡímani. ²³ E neri aí nioni tía rímini wí e sini urimepaxí mimónipa eri xwiogwí obaxí niniḡároarína eni ámi ámi “Romíyí tíamini úmigiḡini.” nimónayiri ení enaḡi nani ²⁴ nioni “Siḡpeni piropenisíyo nani nurina seyíné eni siḡwí ni-seaga seamúrómigiḡini.” nimónariniri. “Seyíné tini xwiyá ni-seanwaxa seamúróarína ḡí diḡí bi yayí oniniḡiniri óf e nani aiwá bi niapowáririxini.” nimónariniri. ²⁵ “E éimigiḡini.” ninimóniri aí anigwi ámá Gorixoyá imóniḡíá Jerusaremi ḡweagíáyo arirá wimiriḡi e nani wariniḡini. ²⁶ Ámá Gorixoyá imóniḡíá Masedonia piropenisíyo tini Griki piropenisíyo tini ḡweagíáyí, ayí ámá Gorixoyá Jerusaremiyo ḡweagíá díwí ikeamónariḡíáyo arirá wíwaniniḡiniri raúroariniḡíá enaḡi nani nioni niḡwí api nimeámi e nani wariniḡini. ²⁷ Wiwaniniḡíyí wigí diḡí tini yayí nero “E éwanigiḡini.” riniḡíawixini. E neri aí “Émayí ayo arirá miwipaxí imóniḡíáyirini.” ri-seaimónariniri? Oweoi, Judayí Jisasomi diḡí wíkwírogíáyo dani émayí xwiyá yayí neainariḡípi aría niwiro diḡí niwíkwírorína kwíyí tíḡíyí nimóniro nani wiwaniniḡíyí eni ayo wigí amipi bi tini arirá wipaxí enaḡi nani rariḡini. ²⁸ Ayinani wigí raúroariniḡíápi nimeáa nurí mini niwirí “E niri-morína éimigiḡini.” nimónariḡípi nipiḡini niyárimoni Siḡpeni piropenisíyo nani nurina seyíné tiniḡimani seamúrómfáriniri. ²⁹ Nioni re niyaiwiri niḡíá imóniḡini, “Seyíné tiniḡimini nibiri seámeáána Kiraiso naní ni-neaiirína bi onimiápi m-neaiiní ayá wí neaiiníáriniri.” niyaiwiri niḡíá imóniḡini.

³⁰ ḡí niri-xí-meáyíné, anigwi ení riri-mixí bi rípi oseaimini. Seyíné negí Áminá Jisasi Kiraiso nani diḡí moro negí niri-xí-meá nani diḡí siḡí wianíwá nani kwíyípi dani imóniḡwápi nani diḡí moro nero Poroni tini nawini ḡwí niniḡiro nioni nani aniniḡí miní Gorixoxomi rixiniḡí nuriyíriḡiniri. ³¹⁻³² Nioni Gorixoxo niwimóniriḡipimi dani seyíné tíamini yayí tini nibiri seyíné tini xwiyá niḡweariḡipimi dani diḡí síxí inimíá nani rixiniḡí re

nuriyírrixini, “Judia piropenisíyo ηweagfá xwiyfá yayf neainariniþi arfá miwí wiaikiarigfáyf omi wífapimi dáni éf umínei.” nuriyírrixini. Nioni Jerusaremi niremorfná eni áma Gorixoyá e ηweagfáyf arirá nioni wimfáþi nani yayf winfwiniginiþi Gorixomi rixiniþf nuriyírrixini.

³³ Gorixo —O anani áma niwayiróniro ηweapfiri nani wimixariniþori. O seyfné diþf seakikayówiniginiþi. “Apf e éwiniginiþi.” nimónariniþi.

16

Yayf Poro wiowárinþiþi nániriniþi.

¹ Nioni negf niriþimeái Pibíyþi riniþi —Í Jisasoyá siyikf imónigfá Segiria ηweagfáyo sanf wurinaroariniþf wíriniþi. “Í apixf awiaxf wíriniþi.” searariniþi. ² Í seyfné tfáminiþi nibirfná seyfné “Í eni Ámináo tni ikárininiþf wíraniþf?” niyaiwiro umimniþfrixiniþi. E nerfná úrapí miwí áma Gorixoyá imónigfá wigf winiyo umimniþpaxf imóniniþpa axiþi numimniþiro pí pí nani ikeamónfagf niwiniþroná arirá wírrixiniþi. Ayf rþiþi nániriniþi. Í áma ayá wíyo arirá wiriþi nioni eni arirá niriþi yariniþi enagiþi nani rariniþi.

³ Pirisiraími tniþi xiagwo Akwiraomi tniþi “Poro yayf eaiwárenapiþoi.” urþpoyi. Ayaú nioni Kiraisi Jisasomi niþdriþi yariniþiþi nani gwf niþmónigfíyaúriniþi. ⁴ Nioni éf niþmíniþiri nani yoþ mayf nimóniri egfíyaú enagiþi nani Gorixomiþi yayf wiariniþariþi. Nioniþi marfái, éma Jisasoyá siyikf imónigfá niþmíniþi ηweagfáyf eni ayaú nani yayf wiarigfáriþi. ⁵ Jisasoyá siyikf imónigfá xfomiþi yayf wianiro nani anþi ayaúyaiwami awí eánarigfáyo eni “Poro yayf seaiwárenapiþoi.” urþpoyi.

Epinitasomi —O gf diþf siþf uyiþáoriniþi. Esia piropenisíyo áma nniþi siþi enána xami Kiraisomi diþf wiþkwíronþo, ayf oriniþi. Omi eni “Poro yayf siowárenapiþoi.” urþpoyi.

⁶ Mariaími —Í seyfné arirá oseaimniþiþi aniniþf minf eniriþi. Imi eni “Yayf siowárenapiþoi.” urþpoyi.

⁷ Adironikasomi tniþi Juniasomi tniþi awaúmi eni “Yayf eaiwárenapiþoi.” urþpoyi. Awaú nioni tniþi axfgwíoneriniþi. Awaú nioni tniþi nawíniþi gwf aníyo ηweanwáwaúriniþi. Nioni siþi Kiraisomi diþf miþkwíronþána awaú xami o tniþi ikárinigfíwaú imónigfíriþi. Wáf wurimeiarigfá seáyþi e imónigfáyf waúriniþi.

⁸ Abirietasomi —O Ámináooyá wo nioni diþf siþf uyiþáoriniþi. Omi eni “Yayf siowárenapiþoi.” urþpoyi.

⁹ Ebanomi —O Kiraisomi niþdriþi yariniþwáþi nani gwf niþmóniniþyf woriniþi. Omi tniþi gf diþf siþf uyiþáo, Sitekisomi tniþi awaúmi eni “Yayf Eaiwárenapiþoi.” urþpoyi.

¹⁰ Aperisomi —O Kiraisomi niþdriþfná miþmiþiáro píraniniþf xfdariniþagi winariniþwá woriniþi. Omi eni “Yayf siowárenapiþoi.” urþpoyi.

Arisitoburasoyá aniwami wearigfáyo eni “Yayf seaiwárenapiþoi.” urþpoyi.

¹¹ Yegf axowawi Xerodionomi eni “Yayf siowárenapiþoi.” urþpoyi.

Nasisasoyá imónigfáyo —Ayf Ámináooyá wí imónigfáyfiriþi. Ayo eni “Yayf seaiwárenapiþoi.” urþpoyi.

¹² Tiraiþinaími tniþi Tiraiþosaími tniþi —Íþaú Ámináoomi niþdriþfná áma wí eni oxfdiþoyiniþiþi rfwf niriþkwíniþi aniniþf minf yarigfíþaúriniþi. Íþaúmi eni “Yayf eaiwárenapiþoi.” urþpoyi.

Gí dñf sîxí uyiñáo, Pesisomi —O Ámináomi nîxîdirîná wîniyí enî dñf owîkwîrîpoyînrî anîñf minî yarîñorînrî. Omî “Yayî siowárenapîñoi.” urîpoyî.

¹³ Rupasomi —O Ámináomi nîxîdirîná mowîfá xîdarîñomanî. Omî “Yayî siowárenapîñoi.” nurîroná xînáimî —Í omî xînáimî gí inókînrîñf imónîñîrînrî. Ímî enî e urîpoyî.

¹⁴ Asigîritasomi tînrî Pîrîgonomi tînrî Xemisomi tînrî Patîrobasomi tînrî Xemasomi tînrî negî nîrîxîmeá awa tînrî ñweagîfáyo enî “Yayî seaiwárenapîñoi.” urîpoyî.

¹⁵ Pîrorogasomi tînrî xiepî Juriaímî tînrî Neriasomi tînrî xînapímî tînrî Oribasomi tînrî ámá Gorîxoyá imónîgîfá ayî tînrî ñweagîfáyo enî “Yayî seaiwárenapîñoi.” urîpoyî.

¹⁶ Jisasoyá sîyîkî imónîgîfáyné yayî ninîroná yayî óf eánenîrîxînrî. Jisasoyá sîyîkî imónîgîfá ñweagîfá apî apî nîpînrî yayî seaiwárenapîñoi.

“Ámá xepîxepá orónaneyînrî seaiwapîyarîgîfáyf sîñwîf wînaxîdîrînrî.” urîñf nánînrînrî.

¹⁷ Gí nîrîxîmeáyné, enî rîrémîxîf bî rîpî oseaimînrî. Seyîné ámá mîxîf orînrîpoyînrî seaiépîsiro óreámîoápoyînrî seaiwapîyîro yarîgîfáyo —Ayî none seaiwapîyîñwápi nîwîaîkiro xegîf bî seaiwapîyanîro yarîgîfáyrînrî. Ayo sîñwîf wînaxîdîpoyî. Sîñwîf nîwînaxîdîroná ayî tînrî gwîaumî minîpa époyî. ¹⁸ Ayî rîpî nánî seararîñînrî. Ámá e yarîgîfáyf nepa Áminá Kiraisoyá xînáiwánîñf nimónîro omîñf wîiarîgîfáymánî. Reaxîf wînarîñpî nánînrî dñf nîmoro yarîgîfáyrînrî. Ayî dîyimánîf ikaxîf nurîro weyîf umeararîgîfápîmîf dánîf ámá maîwî “E neaiwapîyanîro rîfa yarîñoi?” mîyáiwîf egîfáyo yapîf wîwapîyarîgîfárînrî. ¹⁹ “Romî ñweáyîf xwîyîfá yayîf neainarîñpîf rîwîf mumó píránîñf xîdarîñoi.” rînrîñpîf anîf nîmînrîf yanîf iwénîmenîf enagîf nánîf nionîf seyînéf nánîf yayîf nînarînrî. E nerîf aîf ámáf nionîf seararîñáyf yapîf seaiwapîyîpîrîxînrîf seyînéf nanîf imónîñpîf nánîf dñf émîf saímîf moro sîpîf imónîñpîf nánîf majîfá ero oimónîpoyînrîf nimónarîñagîf nánîf rarîñînrî. ²⁰ Nionîf seararîñápîf seyînéf xîxenîf nerîfáyf, Gorîxo —O ananîf ámáf nîwayîrónîro ñweapîrîfáf nánîf wîmîxarîñorînrî. O sînrîf méf obomîf xopîrárîf nîwîmánáf seyînéyfáf suyîmanîwîyof wárînrîfárînrî.

“Áminá Jisaso wá seawianîwînrîgînrî.” nimónarînrî.

“Ámá tîyf yayîf seaiwárenapîñoi.” urîñf nánînrînrî.

²¹ Timotio —O Kiraisomi nîxîdirîf yarîñápîf nánîf gwîf nîmónîñf worînrî. O yayîf seaiwárenapîñoi. Nionîf tînrîf axîgwîowa, Rusiaso tînrîf Jesono tînrîf Sosipatao tînrîf enîf yayîf seaiwárenapîñoi. ²² Tetiasoni —Nionîf Poro áwanîf nîrarîfnáf payîf rîna eaarîñáonînrînrî. Nionîf enîf Ámináoyáynéf yayîf seaiwárenapîñînrî. ²³ Gaiaso —O Poronîf xegîf anîfyo ñweañánáf píránîñf nîmearîñorînrî. Jisasoyáf sîyîkîf imónîgîfáf anîf rîpîmîf ñweagîfáyf xegîf anîfyo awîf eánîpîrîf nánîf umîmînarîñorînrî. O enîf yayîf seaiwárenapîñoi. Erasîtaso —O anîf rîpîmîf dánîf gapîmanîfýyfáf nîgwîf menîweañorînrî. O tînrîf xogwáo Kwotasof tînrîf awáu enîf yayîf seaiwárenapîñîf. ²⁴ [Áminá Jisaso seyînéf nîyîfnénîf wá seawianîwînrîgînrî. “E imónîwînrîgînrî.” nimónarînrî.]

“Gorîxomî seáyîmîf uméwanîgînrî.” urîñf nánînrînrî.

²⁵⁻²⁶ Seyînéf xwîyîfáf yayîf neainarîñpîf —Xwîyîfáf apîf Jisaso Kiraiso nánîf nionîf wáf urarîñápîf tînrîf xîxenînrînrî. Apîf enîfnáf dánîf ínîmîf yumîfíf imónîñpîrînrî. Ínrîmîf yumîfíf nimógaf bagîf aîwîf agwîf rínáf rîxa

wíá wókímíxíníñpíríní. Émá nímíní ñweagfáyí wí arfá níwiro díní owíkwírópoyíní Goríxo —O aníñí noní ñweañoríní. O eníná dání “E imóníwínígíní.” ráríñípa wíá rókiamoagfáwa eagfápi wáí urímearíñwápímí dání émá nímíní ñweagfáyí tíñí e ríxa síñání áwaní rínáríníñpíríní. Xwíyíá apí xáíwí fíá oxírípoyíní seaimíxípaxo, ayí Goríxoríní. ²⁷ Díní émí saímí morí ñwíá imóní eno, ayí oníríní. Omí Jisasi Kiraiso neaiñpí nání díní nímoríñpímí dání yayí seáyí émí oumeaneyí. “E éwanígíní.” nímónaríní.

Payí Poro Koriniyo ñweáyí nání xámi eañnarini.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí aní yoí Koriniyo ñweagíyí nání Poro xámi níriri eañnarini. Aní apí Gírikíyí píropenisíyo xwé bi imóniñpíriní. Poro émayí aníyo wáí nurimeríná aní apimi eni nírémori (Wáí wurimeiarigá 18:1-17) xwiogwí wo niñweari nuréwapíyiri ámi wo sini enáná áwini e dání wí e nání nurí niñwearíná ará re wiñnigini, “Jisasoyá siyikí imónigá Koriniyo ñweáyí nípkwini miyaríñoi.” rinariñagá ará niwirí payí ayí Poromi yaríñí owianeyiníro neari wiowárinípi eni nímeari nání payí rina neari wiowáriníni. Ayí Jisasomi dñí niwíkwíro aiwí sini niaíwí ptopia yapi imóniño íwí sini Jisasomi dñí miwíkwíropa neríná egápi ía xíro yaríñagápi nání míxí nurí eañnigini. Xíomi yaríñí payí nearíñpimi dání wigápi nání eni áwaní nurí eañnigini.

1 Poroni —Nioni Gorixo xegí niwimóniñpimi dání gí íwí Jisasi Kiraisoyá wáí wurimeiaríñí wo imóníwiniñniri wéyo ía numíñonirini. Nioni negí nírixímeáo, Soteniso tñi nawíni niñwearíná ² siyikí Jisasoyá imónigá aní Koriniyo ñweagíyí nání —Seyíne Kiraisi Jiaso tñi nawíni ikárinigáyíne enagi nání siyikwí míní imónírixiniri searípeañíyínerini. Seyíne áma aní nímíni gími gími ñweagá negí Áminá Jisasi Kiraisomi — O Áminá ayí tñi nene tñi nání nawíni imóniñorini. Omi yayí wiarigáyí nñi tñi nawíni xewaníjoyá imónírixiniri wéyo ía seaumíñíyínerini. Seyíne nání payí rina neari mónaparíñini. ³ “Negí ápo Gorixo tñi Áminá Jisasi Kiraiso tñi awaú wá seawianíri seyíne niwayíroníro ñweapíri nání seaíri éisixini.” nimónarini.

“Gorixo seaipíñpi nání yayí wiaríñarini.” uríñí nánirini.

⁴ Seyíne Kiraisi Jiaso tñi ikárinigáyíne enagi nání Gorixomi nurírná xío wá níseawianírná nañí seaimíxíñpi nání dñí nímori ínina seyíne nání yayí wiaríñarini. ⁵ Ayí rípi nání raríñini. Kiraiso tñi ikárinigáyíne Gorixo wá níseawianíri nañí imóniñí bi bi níseaimíxírná réwapíñpaxí imóniño níjía imónipaxí imóniño epíra nání bi onímíapi síxí míseamímó nípini ayá wí seamímoníri. ⁶ Xwíyía Kiraiso nání yaní seaipíñwápi xwioxíyo síkíkníñí seaomíxíñagí nání ⁷ negí Áminá Jisasi Kiraiso ámi xwía tío nání niweapíri piaumímí iníwiniñniri xwayí naníri niñwearóna e e epaxí imónírixiniri xegí kwíyípimi dání síxí seamímonípi nání díwí wí mikeamóniñoi. ⁸ Jisasi Kiraiso sía xío áma niyoní mí ómómíximí eníayi nání síkíkní níseamíxa nunía enagi nání xwíyía míseaxekwímopaxíyíne imónipíráriní. ⁹ Gorixo —O seyíne xegí xewaxo, negí Áminá Jisasi Kiraiso tñi nawíni gwiaumí inigáyíne oimónipoyiniri wéyo ía seaumíñorini. O ananí áma ikwiáríñpaxí imóniño enagi nání “O xixeni e neaiiníráni?” yaiwipaxíri.

“Jisasoyá siyikí imónigáyíne yaní mepayónipani.” uríñí nánirini.

¹⁰ Gí nírixímeáyíne, gí dñí tñi maríái, negí Áminá Jisasi Kiraiso e wiwapíyíwiniñniri nírpéañpimi dání ení ríremíxí bi oseaimini. Seyíne niyínení xwíyía axípi ríro píraníñí níxiriniño ñweapíri nání xixegíni yaní mepayónipa ero dñí axípi moro dñí aga ná bini ía xíro nero ñweáírxini. ¹¹ Gí nírixímeáyíne, áma Kírowioyá wí

nĩbĩro seyĩné nání nĩnĩrĩróná “Ayí mĩxĩ rĩrowiágĩ inarĩñoĩ.” nĩrĩfá enagi nání seararĩñĩ. ¹² Wiyĩné wiyĩné rĩpĩ rĩpĩ rarĩgĩfá enagi nání seararĩñĩ. Wiyĩné “Poró neaiepĩsĩarĩñenerĩnĩ.” rarĩná wiyĩné “Aporoso neaiepĩsĩarĩñenerĩnĩ.” rarĩná wiyĩné “Pĩtao neaiepĩsĩarĩñenerĩnĩ.” rarĩná wiyĩné “Kĩraiso neaiepĩsĩarĩñenerĩnĩ.” rarĩgĩfá enagi nání enĩ rĩrĩmĩxĩ seararĩñĩ. ¹³ “Kĩraiso ná wonĩ imónĩñagi aĩ sĩyĩkĩ oyá imónĩgĩfáyĩ xĩxegĩnĩ yanĩ epayónĩpaxĩrĩnĩ.” rĩseaimónarĩnĩ? “Poró nene arĩrã neainĩfã nání ikĩfãyo yekwĩroárigĩfãrĩnĩ.” rĩyãiwĩarĩñoĩ? Seyĩné wayĩ nĩseameairĩná Poromĩ oxĩdĩpoyĩnĩrĩ yoĩ nionĩyã nĩrĩro wayĩ seameaigĩfãrãnĩ? ¹⁴⁻¹⁵ Nionĩ segĩyĩ wĩyo wayĩ mumeaipã nerĩ aĩ Kĩrĩsĩpasomĩ tĩnĩ Gaiasomĩ tĩnĩ awãúmĩnĩ wayĩ numeairĩ nání Gorĩxomĩ yayĩ wĩarĩñĩnĩ. Ayĩnãnĩ ámã wĩ re rĩpaxĩ menĩnĩ, “Poroyã yoĩ nĩrĩrĩfã wayĩ neameaigĩenerĩnĩ.” rĩpaxĩ menĩnĩ. ¹⁶ Ayĩ neparĩnĩ. Ámã Sitepanasoyãyo enĩ wayĩ umeainĩpĩ nání rĩxa dĩñĩ nĩnĩfãgĩ aĩwĩ ámĩ wĩyo enĩ wayĩ umeainĩfãrãnĩ? Nionĩ rĩxa dĩñĩ mĩnĩnarĩnĩnĩ. ¹⁷ Ayĩ rĩpĩ nání rarĩñĩnĩ. Kĩraiso ámãyo wayĩ umeaĩwĩnĩgĩnĩrĩ nĩrowãrĩnapĩñĩmanĩ. Xwĩyĩfã yayĩ neainarĩñĩ xĩfó nánípĩ wãf nũrĩmeĩwĩnĩgĩnĩrĩ nĩrowãrĩnapĩñĩrĩnĩ. Kĩraiso yoxãfãpãmĩ nĩperĩfã neaĩñĩfã surĩfã enĩgĩnĩrĩ wãf nũrĩmeĩwĩnĩgĩnĩrĩ nĩnĩrowãrĩnapĩrĩfã ámã wigĩ dĩñĩyo dãnĩ émĩ saĩmĩ nĩmoro urĩwapĩyarĩgĩfãpĩ urĩwapĩyĩwĩnĩgĩnĩrĩ nĩrowãrĩnapĩñĩmanĩ.

“Enĩfĩ eãnĩrĩ nĩjĩfã seãyĩ e imónĩrĩ Gorĩxo enĩfĩ Kĩraiso sĩwã neaĩñĩrĩnĩ.” urĩñĩfĩ nãnrĩnĩ.

¹⁸ Xwĩyĩfã Jĩsaso yoxãfãpãmĩ nene nání neapeĩñĩpĩ nání ámã nanĩnanĩro yarĩgĩfáyĩ re rarĩñagĩfã aĩ, “Xwĩyĩfã apĩ majĩfã nĩkãrĩnĩro rarĩgĩfãpĩrĩnĩ.” rarĩñagĩfã aĩ nene Gorĩxo yeãyĩ neayĩmĩxemeaarĩñene re yãiwĩñwĩnĩ, “Jĩsaso ikĩfã yoxãfãpãmĩ peñĩpĩmĩ dãnĩ Gorĩxo enĩfĩ eãnĩñĩfĩ xegĩ imónĩñĩpĩ sĩwã neaĩñĩrĩfãnĩ?” yãiwĩñwĩnĩ. ¹⁹ Nionĩ rarĩñãpĩmĩ Bĩkwĩyo re nĩrĩnĩrĩ eãnĩñĩpĩ sopĩñĩfĩ nĩwarĩnĩ, “Gorĩxonĩ ámã ‘Dĩñĩfĩ émĩ saĩmĩ moarĩñwaénerĩnĩ.’ yãiwĩnarĩgĩfãyo mĩrĩrakĩ wĩmĩfãrĩnĩ. ‘Dĩñĩfĩ imegĩ yegĩ moñwaénerĩnĩ.’ yãiwĩnarĩgĩfãyo dĩñĩfĩ mĩxĩxeyãĩkĩfĩ wĩmĩfãrĩnĩ.” E nĩrĩnĩrĩ eãnĩñĩpĩ nionĩ rarĩñãpĩmĩ sopĩñĩfĩ nĩwarĩnĩ. ²⁰ Ayĩnãnĩ Gorĩxo e wĩnĩfã enagi nání ámã rĩnã dãnĩfĩ imónĩgĩfã “Dĩñĩfĩ émĩ saĩmĩ moarĩñwaénerĩnĩ.” yãiwĩnarĩgĩfáyĩ arĩrerĩnĩ? Nwĩfĩ ikaxĩfĩ eãnĩñĩpĩ mewegĩfáyĩfĩ enĩ arĩrerĩnĩ? “Xwĩyĩfã xĩmĩxĩmĩfĩ nĩnĩrĩ mĩrarĩñwaénerĩfãnĩ?” yãiwĩnarĩgĩfáyĩfĩ enĩ arĩrerĩnĩ? Ámã Gorĩxomĩ dĩñĩfĩ mĩwĩkwĩroarĩgĩfáyĩfĩ “Dĩñĩfĩ émĩ saĩmĩ nĩmorane rarĩñwaénerĩnĩ.” rarĩgĩfãpĩ nání o rĩxa re oyãiwĩpoyĩnĩrĩ mĩneãĩwapĩyĩpã enĩfãrãnĩ, “Nepã dĩñĩfĩ émĩ saĩmĩ nĩmoro rarĩgĩfãpĩmanĩ. Majĩfã nĩkãrĩnĩro rarĩgĩfãpĩrĩnĩ.” oyãiwĩpoyĩnĩrĩ mĩneãĩwapĩyĩpã enĩfãrãnĩ? ²¹ Ayĩ rĩpĩ nání rarĩñĩnĩ. Gorĩxo xewanĩño dĩñĩfĩ émĩ saĩmĩ nĩmorĩfã ámã xĩfomĩ dĩñĩfĩ mĩwĩkwĩró “Dĩñĩfĩ émĩ saĩmĩ nene negĩ moarĩñwãpĩmĩ nĩxĩdĩrãnĩfã anãnĩ xĩfoyã ámãene imónĩpaxĩrĩnĩ.” yãiwĩarĩgĩfáyĩfĩ apĩ xe oimónĩpoyĩnĩrĩ sĩñwĩfĩ mĩwĩnĩfĩ xwĩyĩfã none wãf rarĩñwãpĩmĩ —Apĩ “Majĩfã ikãrĩnĩñĩfĩrĩnĩ.” rarĩgĩfãpĩrĩnĩ. Apĩmĩ dãnĩnĩ ámã nepã dĩñĩfĩ wĩkwĩroarĩgĩfãyo Gorĩxo “Yeãyĩfĩ uyĩmĩxemeãĩmĩgĩnĩ.” wĩmónĩñĩrĩnĩ. ²² Gĩfĩ Judayĩfĩ xwĩyĩfã apĩ nepãfãnĩrĩ ipĩmónãnĩ nání emĩmĩfĩ bĩ oneãĩwapĩyĩpoyĩnĩrĩ wĩmónãrĩñĩrĩnĩ. Émãyĩfĩ xwĩyĩfã apĩ nepãfãnĩrĩ ipĩmónãnĩ nání nĩjĩfã seãyĩ e imónĩñĩfĩ bĩ oneãrĩwapĩyĩpoyĩnĩrĩ wĩmónãrĩñĩrĩnĩ. ²³ E e wĩmónĩfãgĩfĩ aĩwĩ none wãf nũrĩmerãnĩfã xwĩyĩfã rĩpĩ wãf urãrĩñwãrĩnĩ, “Ámã Gorĩxo yeãyĩfĩ uyĩmĩxemeãĩwĩnĩgĩnĩrĩ nání urówãrĩnapĩñĩomĩ yoxãfãpãmĩ yekwĩroárigĩfãwĩxĩnĩ.” urãrĩñwãrĩnĩ. E

uraríná émayí “Xwiyá majá iníñipi ría raríño?” yaiwiarígáriní. Gí Judayí “Símírí neaiaríñipi ría raríño?” yaiwiarígáriní. ²⁴ E nerí aí xfoyá imónanwá nání wéyo íá neaumríñene Judayeneraní, Gírikíyeneraní, xwiyá apí aríá níwiranéná re yaiwiaríñwáriní, “Kiraiso níperí níwiápnímearíñipimí dání Goríxoyá ení sixí eáníñí tñí dñí émí saímí o moñípi tñí síwá neainíñí?” yaiwiaríñwáriní. ²⁵ Ayí rípi náníriní. Ámá dñí re yaiwiarígápi, “Goríxo majá níkaríníri yaríní.” yaiwiarígápi, apí aí pí pí níjía ámá imónígáyo wíarí nímurorí seáyí e wimóníní. “Goríxo ení samíñí níwerí yaríní.” yaiwiarígápi, apí ení aí pí pí ení eáníñí ámá imónígáyo wíarí nímurorí seáyí e wimóníní.

²⁶ Gí nírixímeáyíné, Goríxo gí ámá oimónípoyníri wéyo íá seaumíráná íná seyíné imónígápi nání dñí nímoróná “Poro ayí apí nání ría neararíní?” yaiwipaxíriní. Nioníyáyí oimónípoyníri wéyo íá níseaumíríná segíyí obaxí wí níjía ámá wí gí dñíyo dání imónarígápi xwé bí imóníñáná wéyo íá seaumíríñíraní? Segíyí obaxí wí xwérixáyíné imóníñáná wéyo íá seaumíríñíraní? Segíyí obaxí wí ení ríñí nímoníro ámáyo umenweañáná wéyo íá seaumíríñíraní? Oweoi. ²⁷ O ámáyo yeáyí uyimíxemeámíñíri nání neríná ámá “Negí dñíyo dání dñí émí saímí moñwaéneríní.” yaiwinarígáyo ayá wimómíñíri nání “‘Majá íkaríníñí imóníñípiríní.’ rarígápipimí oxídimíní.” níyaiwírí eníriní. Ámá “Ení sixí eáníñwaéneríní.” yaiwinarígáyo ayá wimómíñíri nání “‘Ení meáníñípiríní.’ rarígápipimí oxídimíní.” níyaiwírí eníriní. ²⁸ Ámá xíomí míxídarígáyí “Apí seáyí e imóníñípiríñí?” yaiwiarígápi anípa imíximíñíri nání “Amípi ayí peayí níwianíro ‘Sípíríní.’ rarígápipimíraní, ‘Mípímóníñíriní.’ rarígápipimíraní, sa apimí oxídimíní.” níyaiwírí eníriní. ²⁹ Ámá wo aí Goríxoyá síñwí tñí e dání míxí meakíníñípaxí mímonípa éwínígníri apí apí níyaiwírí eníriní. ³⁰ E nerí aí xewaníño neaiñípipimí dání Kiraisí Jisaso tñí nawíní íkaríníñwaéneríní. Omí dání Goríxo dñí émí saímí xío moaríñípi dñí sixí neamímorí xfoyá síñwíyo dání ámá wé róníñwaéne neaimíxíri ámá nioníyá síyíkwí míníñí imóníñírixíníri wimóníñípi neaimíxíri negí íwí yaríñwápipimí dání gwíñíñí nearoayírorí eníriní. ³¹ Goríxo Kiraisomí dání apí apí neaiñíñí enagí nání Bíkíwíyo re níriníri eáníñípi, “Ámá míxí nímeakíníroná ámá wí nání míxí nímeakíní Ámínáo nání míxí meakínípoyní.” níriníri eáníñípi xixení xídíñírixíní.

2

“Níseáimearíná Jisaso náníní searéwapíyíñáriní.” uríñí náníriní.

¹ Gí nírixímeáyíné, nioní iwamíó níseáimearí xwiyá Goríxoyá ínimí imóníñípi wáí nísearíriná “Poro níjía seáyí e imóníñoríñí?” oníaiwípoyníri xwiyá xwé imóníñí rarígápi tñí searíri ámaéne negí dñíyo dání dñí émí saímí moaríñwápi tñí searíri mé ² dñí rípiní moñáriní, “Amí bí gí dñí tñí gíwí nímixíri murípa oemíní. Sa Jisaso Kiraisomí íkía yoxáípamí yekwíroarígápi náníní ouréwapíyímíní.” nímorí apíní seáíwapíyíñáriní. ³ Nioní seyíné tñí níñwearíná ení samíñí níniwerí ñweañáriní. Wáyí erí óf erí nerí ñweañáriní. ⁴ Nísearéwapíyíñáriní, wáí nísearírináriní, xwiyá ámá “Apí seáyí e imóníñípiríñí?” yaiwiarígápi bí tñí níkumíxíriñípipimí dání dñí oseakínímíximíníri nerí mísearí emímí ení eáníñí Goríxoyá kwíyípipimí dání níseáíwapíyíñá searéwapíyíñáriní. ⁵ E enápi, ayí rípi nání enáriní. Seyíné Goríxomí dñí níwíkwíroróná

ámaéne “Dijé émf saímé moaríñwini.” yaiwinaríñwápimi m+wikwíró Goríxoyá ené eáníñpimi dijé owíkwírópoyiní e neri seaíwapíyínáriní.

“Nijfá Goríxoyápi xegé kwíyípmi dánini imónipaxíriní.” uríñf nánirini.

⁶ E niseariri aí none áma Goríxomi dijé wikwíroarígá yóé imónigfáyo nijfá dijé émf saímé móníñpimi dáni imóníñf bí uraríñwáriní. Nijfá api áma ríná dájé imónigfápimi dánimani. Nijfá api ení áma ríná dájé seáyí e nimóniro menweagfáyí —Ayé anfnaniro yarígáýíriní. Ayíyá imónigfápimi dánimani. ⁷ Nijfá dijé émf saímé móníñpimi dáni imóníñf nioní seararíñápi, ayé Goríxoyá yumí imóníñpíriní. Api ínimi imóníñagi nání áma “Goríxo enfápi nání nijfá oimónaneyí.” n+wimóniro aiwi wiwaníñyí dijé mopaxí mimónini. Api Goríxo anína tñni xwíarí tñni sñni mimixípa ene dáni yumí dijé enwípeáríñpíriní. Nene xfo tñni anfnamí ñweanfá nání enwípeaaríñpíriní. ⁸ Áma ríná dájé seáyí e nimóniri menweagfáyí wí Goríxo yumí dijé enwípeáríñpí nání nijfá mimónigfáriní. Ayé nijfá nimóniro síñwíryí, Áminá ené eáníñf nene yeáyí neayimixemeanfa nání Goríxo imóníñpí neaíwapíyíñomi wí íkfáyo yekwíroáraníro egfámani. ⁹ None raríñwápi nání Bíkwyóo dáni xixeni re nírini eánini, “Amípi Goríxo áma xfomi dijé síxí uyarígáyo wipímoáríñpí, ayé áma wí síñwí m+winípa ero arfá m+wipa ero ‘Neaipímoáríñpí, ayé apírfani?’ n+yaiwiri dijé mímopa ero yarígápirini.” E nírini eáníñpí none seararíñwápi tñni xixeni imónini. ¹⁰ Goríxo nene nání neaipímoáríñpí áma wigé dijé tñni dijé mímopaxí imóníñagi aiwi Goríxo xegé kwíyípmi dáni ríxa wíá nearókiamoníriní. Ayé rípi nánirini. Xegé kwíyípi neneri amípi nñni nání nijfá imónini. Amípi Goríxo yumí enwípeáríñpí nání aí nijfá imónini. ¹¹ Áma go áma wo yumí dijé moaríñpí nání nijfá imónini? Oweoi, áma o yumí dijé moaríñpí xewaníñoyá dijépiní api nání nijfá imónini. Kwíyí Goríxoyápi ení axípi imónini. Áma wo aí dijé Goríxo moaríñpí nání nijfá mimónipaxí neri aí xegé kwíyípiní nijfá imóníñf enagi nání Goríxo yumí neaipímoáríñpí nání ananí wíá nearókiamopaxíriní. ¹² Goríxo wá n+neawianiri e e epaxí imóníñixiniri síwiá síxí neamímoní n+piní nání nijfá imónanfá nání o kwíyí áma xwíá tfo xfomi m+xdarígáýíyá imóníñpí síxí m+neamímó xfo tñf e dájépi síxí neamímoníriní. ¹³ Ayínáni none Goríxo wá n+neawianiri síwiá síxí neamímonípi nání nisearéwapíyiríná xwíyíá áxwíñajeneyá dijé émf saímé n+morane réwapíñaríñwápimi dáni m+searéwapíyí xwíyíá Goríxoyá kwíyípi nearéwapíyífo dáni searéwapíyaríñwáriní. Áma Goríxoyá kwíyípi tífáyo kwíyípi nearéwapíyípi píraníñf ureñwípearíñwáriní. ¹⁴ E neri aí áma kwíyí Goríxoyápi mayé imónigfáyo o wá n+neawianiri e e epaxí imóníñixiniri xegé kwíyípmi dáni síxí neamímonípi nání nurífnáyí wí mímínipaxímani. Ayé rípi nánirini. Áma ayé áma wí Goríxoyá kwíyípmi dáni yaríñagfa n+winíroná kwíyípmi dánini mí óm+ixípaxí imóníñagi nání dijé píraníñf neyíro “Goríxoyá kwíyípmi dáni rífa yaríñoi?” yaiwipaxí mimóníñoi. Ayínáni api e m+yaiwí majfá neróna “Áma ayé majfá níkariníro rífa yaríñoi?” yaiwiarígáriní. ¹⁵ E neri aí áma Goríxoyá kwíyí tífáýf amípi bí nání dijé neyíro “Ayé m+kf apimi dáni rífa imónini? Apimi dáni rífa imónini?” yaiwipaxíriní. Kwíyípi tífáýf e yaiwipaxí aiwi mayíyí ení kwíyípi tífáýf imónigfápi nání wí dijé eyíropaxí menini. ¹⁶ Nioní seararíñápi tñni xixeni Bíkwyóo re nírini eánini, “Áma gíyí Ámináo dijé moaríñpí nání nijfá imóníñoi? Oweoi. Gíyí omí uréwapíyipaxí

imóniñoi?” E niriñiri eániñagi aiwi nene oya kwíyipi tñwaéne dñj Kiraiso moariñipi axipi moariñwaénerini.

3

*“Searéwapiyariñwáone sa Gorixomi xináiwániniñj imóniñwáonerini.”
uriniñnaniñini.*

¹ Gí niriñiri meáyine, nioni e niseariri aí xami seyine tñni niñweari nisearéwapiyirina áma kwíyipi tñgá wiyóniñj searéwapiyipaxí mimónigfáriní. Áma kwíyipi mayí imónigfá Gorixomi mixídarigfáyo uréwapiyariñwápa axipi searéwapiyiñariní. Áma Kiraisomi iwamóo nixídirina o tñni rixa ikárinigfáyine aiwi sini pfofia yapí imóniñaná searéwapiyiñariní. ²⁻³ Seyine niaíwí pfofia aiwá mñipaxíniñj imóniñagfa nani xwiýfá inimi imóniñipi nisearéwapiyirina aiwá mñiseaiapf amñiñniñj seaiapiñariní. Agwi rina aí seyine kwíyipi oseaiwapiyimñiri yariñipimi mixídf segí dñj tñni feapá seainariñipimi nixídiro sini aiwá niñpaxíniñj mimóniñoi. Seyine segí wñnyo sini sipí dñj wiaiwiwo sñm tñni iniro nerónayí, “feapá neainariñipimi xídirane sipí áma Gorixomi mixídarigfáyí yariñwápa erane mepa yariñwini.” rñseaimónariní? ⁴ Ayí rñpi nani e searariñini. Seyine yaní nepayóniro wiyine “Nene Poromñi xídaríñwaénerini.” rñro ámi wiyine “Aporosomñi xídaríñwaénerini.” rñro nerónayí, re rñseaimónariní, “Áma Gorixomi mixídarigfáyí yapí mepa yariñwini.” rñseaimónariní? ⁵ Seyine píranñj dñj yaikirópyi. Aporoso pí rñfa imónini? Poroni pí rñfa imóniñini? Sa Ámináoyá xináipawíniñj nimónirai yawawi xixegíni pí pí éisixinñri fá yeaumráná yariñwáwini. Yawawi apñi yariñwáwini dani seyine Gorixomi dñj wíkwírogfáriní. ⁶ Nioni iwamóo wá nisearirina aiwá iwániniñj seauriñariní. Aporoso rñwíyo nisearéwapiyirina aiwá apí yeáyí eniñniñri iniñniñj seapñseamenñri. Yawawi e egwíwawi aiwi seyine Gorixoyá dñjyo daniñi aiwá ná nerápirñniñj yariñwáriní. ⁷ Ayinani gñmñi go aiwá iwá urññraní, gñmñi go iniñgí pñseaññraní, ayí ananñri. Sa Gorixoyá dñjyo dani aiwá ná yapariñj enagi nani xfo naniñi “Seáyí e imóniño, ayí orñani?” yaiwipaxñri. ⁸ Aiwa iwá urñño tñni iniñgí pñseañño tñni awaú wfo wñomi seáyí e mñwimónini. Nñwaúni xixeni axipi imóniñi. Sñá Gorixoyá ámayo yayí wimóniñimí awaúmi yayí nñwimórñná wfo xegí enñpi tñni xixeni wiiri wfo xegí enñpi tñni eni xixeni wiiri enñariní. ⁹ Yawawi Gorixomi xináipawíniñj nimónirai e éisixinñri wimónariñipi yanñrai nani gwí nawini mónigwíwawi enaná seyine oya aiwá omññyíñeniñj imóniñagfa nani rariñini.

Uréwapiyariñwáone sa Gorixomi xináiwániniñj imóniñwáonerini.

Seyine Gorixoyá xegí aniwániñj eni imóniñoi. ¹⁰ Nioni Gorixoyá wá nñniñwaniñri e nimónirai éwiniñniñri sixí nimímonñipimi dani áma sññá anñ mñranñro nani dñj émf saímf moariñwáwaniñj nerina píranñj nisearéwapiyiri sññá xami tñwayñronañniñi. Sññá xami nñtñwayñrómána enaná áma ámi xamñj wo e daniñi nñmñra peyarini. E neri aí seyine sññá xami tñwayñróniñjomí dani omñraneyñniñroná úrapí mé woxini woxini xixegíni píranñj dñj nñmori mñrññriñni. ¹¹ Seyine niñfá re imóniñoi. Sññá iwamóo tñwayñróniño, ayí Jisasi Kiraisoriñi. Sññá ámi sññj wo tñwayñróniñpaxí mimónini. Omí daniñi seáyí e nñmñra peyipaxñri. ¹² Omí daniñi anñ nñmñra nñpeyirina áma wí sññá gorí tñniñraní, sññá siripá tñniñraní,

síñá ayá tñj ímóniñyí tñirani, miriro wínyí íkía tñirani, ówí tñirani, ará siyikí tñirani, miriro yaríñoi. ¹³ Ámá xixegíni nimirá ugíápi sía Kiraiso weapínfáyimi ámá nineneni síñwí winani nani síñáni imónínfáriní. Síñáni imónáná re yaiwianfáriní, “Anj nimiróná ayí tñni mirigfárfani?” yaiwianfáriní. Ayí rípi nánirini. Sía ayimi ría niníppimi dani síñwí winaxídanfáriní. Xixegíni mirigfápi wíyfyá ría náná “Ayí Gorixomi dñj níwíkwíroro aí ría nípaxí imóniñf tñnññj mirigfárfani?” yaiwirane wíyfyá ría nimirí éf aí síni mirinñagí níwiníranénáyf, “Ayí Gorixomi dñj níwíkwíroróná píranñj níxídiro ría minípaxí imóniñpi tñnññj mirigfárfani?” yaiwirane yanfáriní. ¹⁴ Anj ámá gíyí gíyí síñá xámi twayiróniñomi seáyí e nimirá peyigfápi ría miní síni mirinñánáyf, ámá ayo Gorixo yayí wimonfáriní. ¹⁵ Anj ámá gíyí gíyí nimirá peyigfápi ría nowáranáyf, “Anj riwá mirarñini.” yaiwigfápi anípa imóní enagí aiwi Gorixo yeáyf nuyimíxemearfna añj xiáwíyo ría nimirí yarína ríayo dánññj umíxeanfáriní.

“Seyíne Gorixoyá añj wíwánñj imóniñoi.” uríñf nánirini.

¹⁶ Anj Gorixo tñni awí eánarigfíwánñj imónigfáyíne imóniñpi nani seyíne síni majfá rimóniñoi? Oyá kwíyípi seyíne aniwánñj imóniñpimi inimi seanweañpi nani eni síni majfá rimóniñoi? ¹⁷ Ámá gíyí gíyí añj Gorixo tñni awí eánarigfíwámi xwirfá seaikíxéánáyf, iwá nioniyáiwáni imóníwinígníni imíxñj enagí nani xíomi eni xwirfá wíxénfáriní. Seyíne níyínéni, ayf añj iwánñj imóniñagí nani rarñini.

“Segfyí wone míneamfeyoapani.” uríñf nánirini.

¹⁸ Ámá woxi “Níwanñoni dñj émf saímí monáonirini.” níyaiwiníri yapí méwapíniapani. Segfyí wo “Nioní ámá ríná dánfyfyá síñwíyo dani dñj píranñj émf saímí monáonirini.” níyaiwinírfányf, nepa Gorixoyá síñwíyo dani dñj émf saímí monáonirini. ¹⁹ Ámá Gorixomi míxídarigfáyf “Nene dñj émf saímí moarñwáriní.” yaiwinarigfápi, ayf Gorixoyá síñwíyo dani majímajfá níkaríniro yarigfápi enagí nani seararñini. Bíkwyíyo dani nioní seararñápi tñni xixení rípi níriníri eánñagí nani rarñini, “Ámá ‘Dñj émf saímí moarñwáriní.’ yaiwinarigfápimi dani sípogwí wioárínfáyo opíkínfopoyíníri yaríño, ayf Gorixorini.” níriníri eánñagí nani rarñini. ²⁰ Ámi wí e eni bí rípi níriníri eáníni, “Áminá Gorixo níjfáriní. Ámá ‘Dñj émf saímí monwaénerini.’ yaiwinarigfáyf wígf dñj tñni enwípearigfápi surfma imónini.” níriníri eáníni. ²¹ Ayínáni negf nearéwapíyarigfáyf womí seáyí e numfeyoarane “Omíni xídarñwaénerini.” mirípa oyaneyí. Ayí rípi nani seararñini. Amípi níni ayf seyíne arírá seainfá nánirini. ²² Poronirani, Aporosorani, Pitaorani, xwíá rírirani, seyíne síni síñf níñwearfánarani, níperfánarani, amípi agwí ríná imóniñfyíraní, rfwíyo imónínfáyíraní, nínyí ayf seyínéyá imónini. ²³ Seyíne eni Kiraisoyá imóniñoi. O eni Gorixoyá imóniño enagí nani “Negf nearéwapíyarigfáyf womí seáyí e mímxípa oyaneyí.” seararñini.

4

“Gorixo ámá xíoyá imónigfáyo yarigfápi nani píró umenfáriní.” uríñf nánirini.

1 Seyíné wáf rímeariṅwáone nání dṅí nímoróná ríṗíní mófrixíní, “Awa Kiraiso apí éfrixíní wimónariṅṗí epíri nání xegí xínáíwáníṅ ímóníḡáfawaríani? Xwiyíá oyá yumíí ríníṅṗí áwaní wuríyíṗíri nání xegí bosíwówáníṅ ímóníḡáfawaríani?” yaiwíífxíní. 2 “Bosíwí nimóníro yaríḡáyí wíḡí dṅí tṅí amíṗí ayá wí neríṅáyí, ayí apání yaríṅoi.” yaiwiaríṅwámani. “Sa ná bíní boso urariṅṗí tṅí xixení dṅí uṅwiráṗaxí ímóníṅṗí neríṅáyí, ayí apání yaríṅoi.” yaiwiaríṅwáriní. 3 Ámá opisí aṅíyo dání xwírixí mearíḡáfá wíraní, seyíneraní, segí dṅíyo dání nioní ḡí yaríṅáṗí nání píṗíró nínímeríṅáyí, ayá sṑwí bí míníró “Apí, ayí ananíríní.” yaiwímíṅíní. Níṅwaníṅoní aí ḡí yaríṅáṗí nání píṗíró níménírí “E éapí naníríani? E éapí síṗíríani?” yaiwinaríṅámani. 4 Nioní dṅí peá nunírí “fíwí bí méáoníríní.” níyaiwinírí aiwí “Xwiyíá mayoní ímóníṅíní.” wí ríṗaxí meníní. Nioní yaríṅáṗí nání píṗíró epaxí ímóníṅo, ayí ná woní Ámíná Goríxoríní. 5 Ayínání síní ímóníṅáná seyíné ámá wíyo xwiyíá mumeárípaní. Ámínáo —O níbiríná amíṗí sá yíníṅmíṅíṅí ímóníṅíyí wíá ókímíxírí ámá dṅí ínímí níkwírómáná egíáṗírání, ríḡáfírání, níṗíní síṅání imíxírí eníforíní. O weapíné nání xwayí naníro ṅweáífxíní. Íná dání xixegíṅí womíní womíní yayí níneameríná wo xegí néra uṅṗí tṅí wo xegí néra uṅṗí tṅí xixení nearíníáríní.

“Seyíné seáyi e seáyi e níméníróná naníṅmani.” uríṅí náníríní.

6 ḡí nírixímeáyíné, payí rína nearíná ewayí xwiyíá nioní tṅí Aporoso tṅí nání níra waríṅáṗí, ayí seyíné dṅí píraníṅí nímoro “Poró nene yaríṅwáṗí nání ríá neararíní?” oyaiwíṗoyínírí nání níra waríṅíní. Seyíné yawawí nání níra waríṅáṗí nání dṅí nímoróná Bíkíyó nírinírí eáníṅṗí ogámí mepa nero seáyi e mímónípa nemáná wíyo ímímí wímíxíro wíyo seáyi e umíeyoaro mepa éfrixínírí seararíṅíní. 7 Seyíné nání ámá ḡiyí “Seáyi e ímóníḡáfáyíríní.” yaiwiaríṅoi? Oweoi, wí e míseaiaiwiaríṅoi. Amíṗí seyíné ímóníḡáfáṗí Goríxo wí síxí míseamímóṅí reṅoi? Oweoi, amíṗí seyíné ímóníḡáfáṗí o síwíá síxí seamímóṅíríní. O síwíá síxí seamímóṅí eṅagi nání pí nání seáyi e nímóníro síxí míseamímopa eṅí náníníṅí míxí meakínínaríṅoi. 8 Neparíani? Seyíné ríxa aiwá xwé níníróníṅí agwí ímí ríá seayíní? Ríxa amíṗí wí mímúróníḡáfáyíné nímóníro ríá ṅweaṅoi? None síní síṗfáníṅí nímónírane ṅweaṅáná seyíné ríxa míxí ínáyí nímóníro ríá ṅweaṅoi? Ai, none ení seyíné tṅí nawíní míxí ínáyí nímónírane seáyi e ímónáníwá nání re neaimónaríní, “Seyíné nepa ríxa míxí ínáyí nímóníro, síṅwiríyí naní ímónímínírí eṅíṗíní.” neaimónaríní. 9 Nioní dṅí re nímónariṅagi nání seararíṅíní, “Wáf wurímeaiaríṅwáone Goríxo aga síwíá neawaríṅoneríní. Ámá xwírixí numemáná ‘Ríxa opíkíṗoyí.’ ráriníṅíyíṅíṅí ímóníṅwáoneríní. Pí pí níní síṅwí tḡáfáyí —Aṅínajírání, ámáraní, níní síṅwí níneaníro ríṗfá neamearíṗíri nání áwínímí yaríṅwáone ímóníṅwíní.” nímónaríní. 10 None Kiraisomí níxíḡírane nání majímajíá ikáriníṅwáone aí seyíné o tṅí nawíní níkáriníro nání ríxa dṅí naní ímóníṅṗíní tḡáfáyíneríní. None eṅí samíṅí neawenone aí seyíné ríxa eṅí eáníḡáfáyíneríní. None peayí neawianíḡíone aí seyíné seáyi e seaimíxíḡóyíneríní. 11 Eṅíná dání agwí ríná nání none agwí nání erane iniḡí nání neainírí iyíá íríkwíní pánírane ámá wé tṅí neaupíkákwiaríḡíone ímónírane aṅí sá weaníwá nání wí mayone eṅagi nání aṅí xwírínímerane 12 negí wé tṅí omíṅí aníṅí míní erane ámá ríṗerírí neaíáná píraníṅí naníní umearírane xeaníṅí neaíáná xwámámí wirane 13 ikayíwí neamearáná píyíá xwiyíá urírane yaríṅwáoneríní. Xwíá

riri nirimni danjyí ráf neaimoaringtonerini. Ámá nini none piaxí eanjí íyanwiniñí neaimoaringtonerini. Agwi ríná eni api sini e neaimoaringoi.

“Poroni ikaninjí niaxídírixini.” urinjí nánirini.

¹⁴ Ríwaminjí nioni neáa warinjá api seyíne ayá oseaimómniñí meá niaíwí gí dñí síxí seayinjáyíneninjí dñí íá oxirípoyiniri eارينini. ¹⁵ Seyíne Kiraisomi píraninjí xídipíría nani yayíwí seamearingtáyí nepa íá miropaxí enánáyí, segí áponininjí imóninjáoni ayí obaxí menini. Nioni xwiytá yayí seainipaxí imóninjípi iwamíó wáí niseariríná seyíne Kiraisi Jisaso tñi nawini ikárinipírí nani nioni seameanjáyíneninjí imóninjagía nani seararinini. ¹⁶ Segí áponininjí imóninjáoni, ayí nioni enagi nani ení ríremixí rípi oseaimini, “Nioni yarinjápa axípi ikaninjí niaxídírixini.” osearimini. ¹⁷ Nioni seararinjápi oépoyiniri xámi Timotiomí —O gí dñí síxí uyiri dñí uñwirárirí enáorini. Kiraiso nani wáí urinjápmi dani dñí wíkwíróagi nani gí íwóninjí imóninjorini. Omi seyíne tñamini urowárenapinjáriní. O ríxa niseaiméaríná nioni Kiraisomi níxídíríná yarinjápi —Api nioni ami ami nemeríná Jisasoyá síyikí imónigíá niyoni uréwapiyarinjápirini. Api nani o dirirí seaininói.

¹⁸ Wiyíne nioni mibipa emfa nánininjí seáyi e seáyi e nimeniro wárixayíne imónarinói. ¹⁹ E neri aí Áminá Gorixo niwimóniríná nioni sini mé seyíne tñamini nibiri wárixayíneyá xwiytápi arfá miseaí segí ení neániro seáyi e imónigítápi apimi dani rí rimónaringtawixiniri síñwí seanaxídímíarini. ²⁰ Ámá manjípáni rarinjagía niwiniranéná “Ayí Gorixoyá xwioxíyo páwipíríáyírani?” yaiwiarinwámani. Ení neániro uxídarinjagía niwiniranéná “Ayí oyá xwioxíyo ñweáyírani?” yaiwiarinwá enagi nani seararinini. ²¹ Seyíne gímini gípi nani seaimónariní? “Poró síyikí nearani nani iwanjí nimeámi bíwínigini.” ríseaimónariní? “Dñí síxí neayarinjípi neaíwapiyini nani nopení nimónimáná bíwínigini.” ríseaimónariní?

5

Wigí wo xanoyá apixí tñi íwí niniri meánigítápi nani míxí urinjí nánirini.

¹ Xwiytá bí rípi seyíne nani rinimeariní, “Jisasoyá síyikí imónigíá Koriniyo ñweagítáyí wí íwí inarinói.” rinimeariní. íwí api émá Gorixomi míxídarigítáyí aí xe oinípoyiniri síñwí míwinaringtápi nani seararinini. Segí wo xanoyá apixí tñi íwí ninayífisáná meánigítá enagi nani rarinjini. ² íwí api sini enána pí nani wárixayíne imónarinói? Sípi api yarinjomi segí síyikí imónigítápmi dani nipariro mopaxí enagi nani api e nemáná ñwí nearo síñwiríyí, ayí nanj yaniri egfáriní. ³ Nioni ná jfami ññweari aí gí dñípi seakikayonáoni seyíne tñi ñweaarinjápáninjí sípi api enomi ríxa xwiytá umeárinjáriní. ⁴⁻⁵ Áminá Jisaso nirowárinjápimi dani dñí re moárfanigini, “Ayí awí neániróná nioni sini dñí ukikayonáná ení eáninjí Áminá Jisasoyápmi dani xwiytá axí rípi rinírixini, ‘Xe íwí api yarínjo náomini xwírfá wíxixenfa nani Seteno tñi owáraneyi. Ríwíyo sía Ámináo biníayimi xegí dñípi yeáyí uyimíxemeanfa nani agwi Seteno tñi owáraneyi.’ rinírixini.” dñí e moárfanigini.

“Ámá sípi enomi emi parimórixini.” urinjí nánirini.

⁶ Seyíne wárixá imónaringtápi aga nanj menini. Yisí bí onimiápi tñagi aí bisíkerfá nípimini íkwianwí eapínáraríná nípini nímiga warinjípi nani seyíne níjfa mimónipa reñoi? ⁷ Yisí onimiápi táná bisíkerfá nípimini íkwianwí eapínárarinjípa axípi xámi íwí ná woni éfí aí ámá obaxí

axípi xéniþaxí eþagi nání seyíné bisíkerfá siþniþniþ imóniþfiri nání yisi xámiþniþniþ imóniþipi emi kwírimópoyi. Seyíné ríxa bisíkerfá yisi mayí siþniþniþ imóniþagi aí searariþniþ. Ayí rípi nániriþniþ. “Judayene Gorixoyá aþnajo neamúroagiþi nání dñiþ moani nání sipisipi rídiþowá yariþwápa Kiraiso eni nene nání ríxa rídiþowá iníþ eþagi nání seyíné ríxa bisíkerfá yisi mayí siþniþniþ imóniþoþi.” nimónariþniþ. ⁸ Ayínáni nene Kiraiso neaiiþipi nání dñiþ moani nání aiwá api niþirane yayí neranéna bisíkerfá yisi xámiþipi —Api sipi wikáriro rikikiríó ero yariþgániþi imóniþipiþniþ. Api tñi nimixiriþi miní bisíkerfá yisi mayípi —Api dñiþ naþipiþniþ ía xiriþo nepa imóniþipiþniþ nání ríro yariþgáþiþniþ. Bisíkerfá yisi mayí api tñi níwaniginiþ.

⁹ Nioni xámi payí wina re niþiriþ neari mónapiþariþniþ, “Seyíné áma íwí inariþgáyí tñi nawíni gwiaumí minípaniþ.” niþiriþ neari mónapiþariþniþ. ¹⁰ E niþiriþ nearína áma Gorixomi miþdarigfá íwí iniróriþniþ, siþwí íwí winiróriþniþ, íwí uráþiróriþniþ, wigí þwáþimiþ xídiróriþniþ, yariþgáyí nání miþseariþaniginiþ. “Áma Gorixomi miþdarigfá api api e yariþgáyí tñi gwiaumí wí minípa oeminiþ.” niþaiwirónáyí, xwíá ririmiþ píni niþiáriþniþ nání e epaxí imóniþagiþ nání wí e miþseariþaniginiþ. ¹¹ Payí xámi niþiriþ nearína ayí rípi imóniþipiþ nání seariþaniginiþ, “Áma ‘Jisasomi niþdíriniþ nání segí sérixímeáoniriþniþ.’ rariþniþ wo apiþí wí tñi íwí iniriraniþ, siþwí íwí winiriraniþ, xegí þwáþimiþ xídiriraniþ, ámayo ikayíwí umeaririraniþ, iniþgí xwapí niþmáná papíkí eriraniþ, ámayá amipi wí íwí uráþiriraniþ, e yariþo tñi gwiaumí minípaniþ. Aiwa aí o tñi nawíni níkumixiniþi minípaniþ.” niþiriþ eaþaniginiþ. ¹²⁻¹³ Ayí rípi nání searariþniþ. Áma Jisasoyá siþikí imóniþwaéne tñi siþniþ nawíni mimónigfáyo nioni siþwí niþwinaþdíriniþ xwiþfá uríþaxí rimóniþniþ? Oweoi, ayo Gorixomi siþwí niþwinaþdíriniþ xwiþfá uríþaxíþniþ. E neri aí áma Gorixomi dñiþ niþkwíroþo nání seyíné tñi nawíni imónigfáyo siþwí niþwinaþdíro sipi yariþagfá niþwinirína xwiþfá uríþaxíþniþ. Áma sipi eþomi emi þariþmóþriþiniþ searariþniþ.

6

“Segí wíyo xwíriþí mumeþaniþ.” uríþiþ nániriþniþ.

¹ Segíyí wo xegí imóniþiþ wo tñi xwiþfá imixipiþiþ nání nimóniriþna, ariþe neri “Áma Gorixoyá imónigfáyí tñi niþirane þirániþiþ oyeaimixíþoyiþ.” miþaiwiþ ayo nimúroriþ “Áma Gorixoyá mimónigfáyí tñi niþirane þirániþiþ oyeaimixíþoyiþ.” niþaiwiriþ wigí opisí aþi tñiþ e nání waríþiriþniþ? ² Gorixoyá áma imóniþwaéne Kiraiso niþeapiþriþna xíó tñi nawíni nene áma Gorixoyá mimónigfáyo xwíriþí umeaníwáþi nání siþniþ niþfá mimóniþa reþoiþ? Seyíné xwíriþí seáyiþ e imóniþiþ api umepírfá eþagi nání “Xwiþfá onímiá agwi rína rínaríþwáþia xwíriþí miþmeníþaxí imóniþwaéneriniþ.” riþaiwinaríþoiþ? Ananiþ xwíriþí meníþaxí imónigfáyíþneriniþ. ³ Aþnajiþ maþiþ Gorixoyáyo þírfí wiaikigfáyo xwíriþí nene umeaníwáþi nání siþniþ niþfá mimóniþa reþoiþ? Seyíné e epírfá eþagi nání xwiþfá xwíá tíyo rínaríþwáyo aþiþaxí xwíriþí umepaxíþneriniþ. ⁴ Ayínáni wiyíné xwiþfá biþ tígíþíné nimóniróná pí nání áma Jisasoyá siþikí imónigfáyíþnéya siþwíyo dániþ sipfá imónigfáyí wí þirániþiþ oneaimixíþoyiþniþ ayí tñiþ e nání waríþíþriþniþ? ⁵ Ayá seaimopaxí biþ rípi yariþiþ oseaiminiþ. Jisasoyá siþikí imónigfáyíþné, segíyí wo wo tñi xwiþfá tñiþ nimóniriþna segíyí dñiþ tñiþ wo xwiþfá arfá niþwiriþ þirániþiþ wimixiþipaxí imóniþo meniraniþ? ⁶ Sérixímeániþiþ imóniþiþ wo wíomíþ xwíriþí oumeminiþriþna, ayí naþiþ mimóniþiþ neriþ aí

Jisasomi dñj mîwîkwîroarîgîfâyî pîránîñj oyeaimîxîpoyîñrî ayî tñj e nánî nîmeámî nurînáyî, ayî aga sipî imónîñjîpî yarîñî. ⁷ “Jisasomi pîránîñj oxîdaneyî.” yaiwiarîgîfâyîné xwîrîxî nîmenîróná apimî dánî rîxa rîpaîwîñîñj meáarîñjî. Dîxî womî xwîrîxî mumé xe onîkárîñrî nerînáyî, “Ayî apánî yarîñjî.” searîmîñî. Xwîrîxî mumé amîpî xe íwî onîrápîñrî nerînáyî, “Ayî apánî yarîñjî.” searîmîñî. ⁸ E nerî aí seyîné wî e mepa nero sipî ikárîñro íwî rápenîro yarîñjî. Sérîxîmeánîñj imónîgîfáo aí apî e wikárîñjî. ⁹ Gorîxo ámá rîkîkîrîfó yarîgîfâyî xe xîoyá xwioxîyo opáwîpoyîñrî sîñwî mîwîñîpa enîápî nánî seyîné sîñî nîjîfá mimónîpa reñjî? Seyîné xerîwîñî nîmoro yapîñîñjî méwapîñîpanî. Ámá íwî nîñrî rîpeánarîgîfâyîrânî, wigî ñwîápîmî íá xîrarîgîfâyîrânî, oxî wo apîxî wî tñî íwî inarîgîfâyîrânî, oxî wo wîfó tñî “íwî oinaiyî.” wimónarîgîfâyîrânî, oxî wo wîfó tñî iyî onarîgîfâyîrânî, ¹⁰ íwî urápekîxearîgîfâyîrânî, amîpî wayáyo sîñwî íwî wînarîgîfâyîrânî, iniîgî xwé nîñro papîkî yarîgîfâyîrânî, ikayîwî umeararîgîfâyîrânî, majîfá nîwikárîmáná íwî uráparîgîfâyîrânî, ámá e yarîgîfâyî wî Gorîxo gî xwioxîyo xe onîweápoynîñrî wî sîñwî wîñîñfá menîñî. ¹¹ Xámî wiyîné apî bî yagîfâyîné imónîñagîfá aí Ámîná Jisásî Kiraiso tñî kwîyî negî ápo Gorîxoyápî tñî egîpîmî dánî Gorîxo segî yagîápî rîxa igîfánîñj seaeámorî sîyîkwî mínîñyîfîné imónîñrîxîñrî seaimîxîrî xwîyîfá mayî imónîgîfâyîné imónîñrîxîñrî seaimîxîrî enîñrîñî.

“Ámá náomî dánî pí pí neróná Gorîxomî seáyî e umepaxî imónîñjîpîñî époyî.” urîñjî nánîñîñî.

¹² Seyîné re nîyaiwiarîñagîfá aiwî “Pí pí ‘Oemîñî.’ nîneaimónîñfá ananî epaxenerîñî.” nîyaiwiarîñagîfá aiwî apimî nîpîmîñî dánî nanî seaimîxîpaxî menîñî. Amîpî nîonî “Oemîñî.” nînimónîñfá apî ananî nepaxonî aiwî wî nánîñî xe mîñjî nîñîga ounîñî sîñwî wîñîñfámanî. ¹³ Ámá íwî inarîgîfá wî íwî wîwanîñyî yarîgîfápî nánî re oyaiwîpoyîñrî, “Ananîñîñî. Ámá nápî, ayî apî nánî menîrânî?” oyaiwîpoyîñrî ewayî ikaxî rîpî rarîgîfárîñî, “Aiwá ayî agwú nánîñîñî. Agwú enî ayî aiwá nánîñîñî.” E rarîgîfápî nepa rîñîñagî aiwî Gorîxo agwú tñî aiwápî tñî anîpá imîxîñfárîñî. E nerî aí ámaéne íwî inanîfá nánî menîñî. Ámînáo wimónarîñjîpîñî yanîfá nánî imónîñwîñî. Ámînáo enî ámá nápî nanî oimónîpoyîñrî yarîñjîñî. ¹⁴ Gorîxo sa negî Ámîná Jisaso owîápîñîmeanîñî sîñjî wimîxîñfámanî. Nene enî wîápîñîmeanîfá nánî xegî enî eánîñjîpîmî dánî sîñjî neaimîxîñfá enîagî nánî rarîñjîñî.

¹⁵ Seyîné Kiraisoyá sîyîkîpî imónîgîfâyîné enîagî nánî xîoyá nápîmî dánî seyîné bî bîñîñjî imónîgîfápî nánî sîñî majîfá rimónîñjî? Ayîñanî nîonî oyá nápîmî dánî bîñîñjî imónîñáonî nîyónîmî nurî apîxî iyî ede dánî warîgîfá wîmî nîkumîxîñrîñá “Ayî ananîñîñî.” rîyaiwiarîñjî? Oweoî, wî e yaiwîpaxî menîñî. ¹⁶ Ámá apîxî iyî ede dánî warîgîfá kumîxîñîgîfá gîyî gîyî, ayî xîí tñî nawîñî nîmónîro ná ayî ná bîñîñîñjî imónîgîfápî nánî seyîné sîñî majîfá rimónîñjî? Bîkwîyo dánî xwîyîfá rîpî “Ayaú nîkumîxîñrîñá ná ayî ná bîñîñîñjî imónîgîfárîñî.” nîñîñîñî eánîñagî nánî searîñjîñî. ¹⁷ E nerî aí ámá Ámînáo tñî nawîñî kumîxîñfáyî o tñî nawîñî nîmónîróná kwîyî axîpî tîgîfâyî imónarîgîfárîñî. ¹⁸ Ámá wî tñî íwî inanîgîñrî wáyî nero éfî úrîxîñî. Pí pí íwî ámá yarîgîfá wîñîyî náomî bîarîwámîñî nero aí apîxî tñî íwî inarîgîfápî xegî bî imónîñî. Náomî ínîmî dánî nero nánî wîwanîñyî xwîrîfá ikîxenarîgîfárîñî. ¹⁹⁻²⁰ Segî ná xîxegîñî imónîgîfápî, ayî kwîyî Gorîxoyápî nánî —Apî Gorîxo sîxî seamîmóáná seaainîñjîpîñî.

Api nani segf wara aninijf imonigfapi nani seyne sini majfa rimonijoi? Gorixo Jisaso neaiijpimi dani rixa bniijf neaiijf enagi nani rixa xfoya imonijwini. Sini sewanijfyfneya mimonijoi. Ayinani seyne segf napimi dani pi nerona Gorixomi seayf e umepaxf imonijfipini efrixini.

7

Ámá meánigfáyf nani urijf nanirini.

¹ Seyné payf nearo yarijf nigfapi nani awanjf bi osearimini. Oyi, áma apixf bi mmeapa nerináyf, ayf nanf yarijoi. ² E niseariri aí fwf xixegfni áma inarigfapimi dani feapá seainpaxf enagi nani oxf woxf woxf dixf apixf meari apixf wiyf wiyf eni dixf oxf meánirf érixini. ³ Apixf wiyf “Gf oxo fá onixirini.” nisimónirfná xiagwoxi ími xe fá xirifrixini. Oxf woxf “Gf apixími fá oxirimini.” nisimónirfná xiepiyf eni “Xe fá onixirini.” yaiwifrixini. ⁴ Xiagwoxi, ayf dixf nápi nani xiáwoximani. Dixf apixf dixf nápi nani xifáirini. Xiepiyf eni, ayf dixf nápi nani xifáiyimani. Dixf oxo, ayf jíxyá nápi nani xiáworini. ⁵ Ayinani wiyagwí wiyagwí “fá oxirinaiyf.” nirinirfná arfá mé minf xixe “Oyi.” rinifisixini. Sfá árinf Gorixomi xwiyfá ririmf wiani nani xixe “Oweoi.” nirinirfná, ayf ananirini. E niseariri aí sfá “‘Oweoi.’ orinaiyf.” yaiwifipi rixa nórimána enána ámi fá xirinifisixini. Ayf rípi nanirini. Woxf woxf “Ámá wí tñni fwf inanipi nani mñj minipa oemini.” nisimónirf aí xixeni api eminirf nani enj mireánijagi nani Seteno áma wí tñni fwf inirf nani rirfpeáwinigirini “Ámi fá xirinifisixini.” seararini. ⁶ “Sfá árinf Gorixomi rixijf uripirf nani xixe ‘Oweoi.’ nirinirfná, ayf ananirini.” seararijapf sekaxf e érixinirf miseararini. Niseaimónirfná xe e érixinirf sñjwí seanarini. ⁷ “Ámá nñni nionf apixf mmeapa enáonf yapf nimónirfná, ayf ananirini.” nimónarini. E nerf aí Gorixo áma o omf xixegfniyo wá nñwianirf nñwiirfná wíyo meánipaxf oimónfpojirf wiirf wíyo mmeánipaxf oimónfpojirf wiirf enj enagi nani seararini.

⁸ Segf áma sini mmeánigfáyf tñni apixf anfyf tñni nani rípi osearimini. Ayf mmeánijáonf yapf sini anijf e nimónirfná nanf yarijoi. ⁹ E niseariri aí rípi eni osearimini. “Ámá wí tñni fwf inani nani mñj mneainpa oyaneyf.” niseaimónirf aí xixeni api yaniro nani enj miseaeánpa nerináyf xe meánfirixini. “Nimeánipirf nani dñj spí nñwia nurfnáyf, nanf menjagi nani xe meánfirixini.” seararini. ¹⁰ Rixa meánigfáyfné nani ñwí ikaxf rípi —Apf nionf yapf marfáí, Ámináo rñjipini. Apf osearimini. Apixf meánigfíwa wigf oxowamf nñwárimf mupanf. ¹¹ E mepa nerf nñwárimf nurfnáyf, ámi oxf mmeánf kiki fá ñweáfirixini. “Kiki fá onweáminf.” mñwimónipa nerfnáyf, ámi xiagwo tñni kumixinfrixini. Xiagwowa eni wigf apixiwamf emf mñmopa érixini.

¹² Ámá xamijf wñnyfné xwiyfá rípi —Apf Ámináo rñjipimani. Nionf yapirini. Apf eni osearimini. Ámináomf dñjf wñkwíronjyf woxf apixf dñjf mñwíkwíronj wí rimeánijáná í sini “Ananf meánijáomini omeánimini.” nñwimónirfná xiagwoxi ími emf mñmopa érixini. ¹³ Apixf Ámináomf dñjf wñkwíronjixi, oxf dñjf mñwíkwíronj womf meánijixi enánáyf, o sini “Gf apixf meanái tñni anijf onweáminf.” nñwimónirfná omf nñwárimf mupa érixini. ¹⁴ Ayf rípi nani rarini. Oxf Ámináomf dñjf mñwíkwíronj wo arige nerf Gorixoyá wo imónipaxirini? Ayf xegf xiepi dñjf wñkwíronj tñni nawini nemerijpimi dani Gorixomf dñj

nɪwɪkwɪrorɪ ámá xɔyá wo imónɪpaxɪrɪnɪ. Apɪxɪ dɪŋɪ mɪwɪkwɪronɪ wɪ enɪ xegɪ xiagwo, dɪŋɪ wɪkwɪronɔ tɪnɪ nawɪnɪ nɛmɛrɪŋɪpɪmɪ dánɪ ámá Gorɪxoyá wɪ imónɪpaxɪrɪnɪ. Apɪ mɛpá nero pɪnɪ nɪwɪárɪnɪmɪ nurónáyɪ, segɪ nɪáíwɪ Gorɪxoyá wɪ mɪmónɪ oyá sɪŋwɪyo dánɪ pɪaxɪnɪŋɪ éánɪgɪáyɪ imónɪpɪrɪxɪnɪ. Nɪonɪ seararɪŋápɪ xɪxɛnɪ nɛrɪnáyɪ, oyá imónɪpɪrɪfárɪnɪ. ¹⁵ E nɪsearɪrɪ aɪ Gorɪxomɪ dɪŋɪ mɪwɪkwɪronɪ meánɪgɪíó “Gɪ apɪxɪ Gorɪxomɪ dɪŋɪ wɪkwɪronɪ rɪmɪ nɪwárɪmɪ oumɪnɪ.” nɪwɪmónɪrɪná xɪepɪxɪ xɛ pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ onunɪrɪ sɪŋwɪ wɪnɪrɪxɪnɪ. Dɪŋɪ mɪwɪkwɪronɪ meánɪgɪíú “Gɪ oxɪ Gorɪxomɪ dɪŋɪ wɪkwɪronɪ romɪ nɪwárɪmɪ oumɪnɪ.” nɪwɪmónɪrɪná xiagwoxɪ xɛ pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ onunɪrɪ sɪŋwɪ wɪnɪrɪxɪnɪ. Nɪseawárɪmɪ ugɪáyɪné sɪnɪ áxɛŋwarɪ inɪgɪáyɪ yapɪ mɪmónɪŋɔtɪ. Gorɪxo nɪwayɪrónɪro ŋweáɪrɪxɪnɪrɪ nánɪpɪ rɪxa wéyo íá neaumɪrɪŋɛnɛ ɛŋagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ. ¹⁶ Oxɪ dɪŋɪ mɪwɪkwɪronɪ womɪ xɪepɪxɪ, jíxɪ dɪxɪ oxomɪ pɪnɪ mɪwɪárɪpá nɛrɪ o tɪnɪ nɪŋwearɪná sɪŋwɛpɪgɪ nɪwɪrɪŋɪpɪmɪ dánɪ wɪerɪkɪɛmɛarɪfárɪanɪ? Mɪwɪerɪkɪɛmɛapá ɛrɪfárɪanɪ? Jíxɪ majfárɪnɪ. Apɪxɪ dɪŋɪ mɪwɪkwɪronɪ wɪmɪ xiagwoxɪ, joxɪ enɪ í tɪnɪ nɪŋwearɪná sɪŋwɛpɪgɪ nɪwɪrɪŋɪpɪmɪ dánɪ wɪerɪkɪɛmɛarɪfárɪanɪ? Mɪwɪerɪkɪɛmɛapá ɛrɪfárɪanɪ? Joxɪ enɪ majfárɪnɪ. Ayɪnánɪ segɪ ámá Gorɪxomɪ dɪŋɪ mɪwɪkwɪrogɪfá meánɪgɪfáyo nɪwárɪmɪ mupá ɛrɪxɪnɪrɪ seararɪŋɪnɪ.

“Segɪ imónɪrɪxɪnɪrɪ yanɪ seadɪmɪxɪŋɪpɪ imónɪrɪxɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁷ Seyɪné woxɪnɪ woxɪnɪ Ámɪná Gorɪxo ayɪ xɪxɛgɪnɪ apɪ apɪ ɛ imónɪrɪxɪnɪrɪ yanɪ seadɪmɪxɪŋɪpɪ, o ayɪ nɪonɪyá ámá oimónɪpoyɪnɪrɪ wéyo íá seaumɪráná imónɪgɪápɪ axɪ apɪnɪ “Xɛ oimónɪmɪnɪ.” nɪyáiwɪro imónɪrɪxɪnɪ. Gorɪxoyá sɪyɪkɪ nɪmónɪrɪ amɪ gɪmɪ ŋweagɪfá nɪyonɪ sekaxɪ axɪpɪ urɪmɛarɪŋárɪnɪ. ¹⁸ Segɪyɪ wo Judayo ɛŋagɪ nánɪ iyɪ sɪmɪ sɔ wákwɪnɪŋáná Gorɪxo o ámá nɪonɪyá oimónɪrɪ wéyo íá numɪrɪrɪnáyɪ, ámá o “Iyɪ sɪmɪ sɔ wákwɪnɪŋɪpɪ arɪgɛ nɛrɪ yo mɪyɪmɪnɪrɛnɪ?” mɪyáiwɪpá ɛwɪnɪgɪnɪ. Segɪyɪ wo iyɪ sɪmɪ sɔ mɪwákwɪnɪŋáná Gorɪxo nɪonɪyá oimónɪrɪ wéyo íá numɪrɪrɪnáyɪ, ámá o Judayɪ wonɪnɪŋɪ oimónɪmɪnɪrɪ iyɪ sɪmɪ sɔ mɪwákwɪnɪpá ɛwɪnɪgɪnɪ. ¹⁹ Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Iyɪ sɪmɪ sɔ nɪwákwɪnɪrɪnárɪnɪ, mɪwákwɪnɪpá nɛrɪnárɪnɪ, Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ ná ayo mɪmónɪnɪ. Oyá sɪŋwɪyo dánɪ “Ná ayo imónɪnɪ.” yáiwɪarɪŋɪpɪ, ayɪ sekaxɪ xɔ rɪŋɪpɪmɪ xɪdarɪgɪfáɪnɪrɪnɪ. ²⁰ Ayɪnánɪ ámá woxɪnɪ woxɪnɪ, seyɪné Gorɪxo ámá nɪonɪyá oimónɪpoyɪnɪrɪ wéyo íá seaumɪráná pí pí xɪxɛgɪnɪ imónɪgɪápɪ xɛ apɪnɪ nɪmónɪro ŋweáɪrɪxɪnɪ. ²¹ Woxɪ Gorɪxo ámá nɪonɪyá oimónɪrɪ wéyo íá rumɪráná ámá woyá xɪnájɪnɪŋɪ nɪmónɪrɪ omɪŋɪ wɪarɪŋoxɪ nɪmónɪrɪnáyɪ, ududɪ bɪ mɪrɪnɪpá nɛrɪ “Nɪonɪ sɪnɪ axɪ apɪnɪ nɪmónɪrɪná, ayɪ ananɪrɪnɪ.” yáiwɪrɪxɪnɪ. E nɛrɪ aɪ xɪnájɪnɪŋɪ nɪmónɪrɪ omɪŋɪ wɪarɪŋoxɪ ámá áxɛŋwarɪ mɪnɪgɪfáyɪnɪŋɪ imónɪpaxɪ ɛŋánáyɪ, ananɪ xɪnájɪnɪŋɪ nɪmónɪrɪ omɪŋɪ wɪarɪŋɪpɪ pɪnɪ nɪwɪárɪrɪ kɪkɪfá úrɪxɪnɪ. ²² Xɪnájɪnɪŋɪ nɪmónɪrɪ omɪŋɪ wɪarɪŋoxɪ, ayɪ rɪpɪ nánɪ “Ududɪ bɪ mɪrɪnɪpanɪ.” rɪrarɪŋɪnɪ. Gɪyɪ Ámɪná Gorɪxo ámá nɪonɪyá oimónɪpoyɪnɪrɪ wéyo íá umɪráná ámá wɪyá xɪnájɪwánɪŋɪ nɪmónɪro omɪŋɪ wɪarɪgɪfáyɪ ɛŋánáyɪ, ayɪ sɪnɪ apɪ imónɪŋagɪfá aɪ Gorɪxo rɪxa gwɪ roayɪronɪyɪrɪnɪ. Gɪyɪ Ámɪnáo ámá nɪonɪyá oimónɪpoyɪnɪrɪ wéyo íá umɪráná áxɛŋwarɪ mɪnɪgɪfáyɪ ɛŋánáyɪ, ayɪ xɔ wɪmónarɪŋɪpɪ ɛpɪrɪfá nánɪ xegɪ xɪnájɪwánɪŋɪ omɪŋɪ wɪarɪgɪfáyɪ imónɪŋagɪfá nánɪ “Ududɪ mɪrɪnɪpanɪ.” seararɪŋɪnɪ. ²³ Jɪsaso neaɪŋɪpɪmɪ dánɪ Ámɪnáo bɪnɪŋɪ nɪseairɪ gwɪ searoayɪronɪ ɛŋagɪ nánɪ ámá wɪyɪfá xɪnájɪwayɪnɛnɪŋɪ mɪmónɪpá ɛrɪxɪnɪ. ²⁴ Gɪ nɪrɪxɪmeánɪŋɪ

imónigfáyíné, Gorixo áamá nioniyá oimónipoyiniri wéyo íá seaumiráná pí pí xixegíni imónigfápi o xegí síñwíyo dáni apini imónífríxini.

Áamá míméánigfáyí nání uríñf nánirini.

²⁵ Seyíné áamá siní míméánigfáyí nání payí neari yariñf nigfápi nání Ámináo sekaxí bi mániríñf aiwi nioni —Nioni Ámináo wá níníwianiri niñfipimi dání xwíyíá dñf uñwiráripaxí imóniñfipi searariñáonirini. Nioni gí dñfíyo dání bi osearimíni. ²⁶ Xeaniñf neaímeámíniñf yariñfipi ríxa neaímeaaríñf enagi nání nioni dñf re moariñini, “Áamá agwi pí pí imónarigfápa aníñf axípi e imónífríxini. ‘E nerínáyí, ayí nanífrini.’ nimónarini.” Nioni dñf e moariñini. ²⁷ Woxi ríxa apíxí meañoxi enánáyí, “Ími aríge wárimíniréini?” niyaiwiri mepani. Woxi apíxí míméañoxi enánáyí, “Apíxí aríge neri meámíniréini?” niyaiwiri mepani. ²⁸ E niseariri aí woxi apíxí nímearíná ayí íwí bi mýariñini. Apíyáixi ení oxí níméániríná ayí íwí bi mýariñini. E neri aí xeaniñf méánigfáyí siní xwíá tíyo ñweañáná wímeanfápi seaímeánigíniñf searariñini. ²⁹ Gí níríxímeáyíné, e niseariríná rípiñf searariñini, “Jisaso weapínfáyí nání ríxa añwi ayo enagi nání áamá apíxí ríxa meagfáyíné re nimóniro éfríxini. Apíxí mayowa áxenwarí minípa nero nání ‘Gorixo wimónariñfipini oemini.’ niyaiwiro yariñfáwa yapí nimóniro éfríxini. ³⁰ Ámíxíá yariñfáyíné ámíxíá mýariñfáyí yapí nimóniro éfríxini. Dñf nífá seainariñfíyíné dñf nífá mýwinariñfíyí yapí nimóniro éfríxini. Amípi bí nero tífíyíné amípi mayíyí yapí nimóniro éfríxini. ³¹ Omíñf neríná amípi xwíá tíyo wenfipimi dání omíñf yariñfáyíné áamá apí nání wí ududí mýwinariñfáyí yapí nimóniro éfríxini.” Amípi agwi ríná xwíá rírímí eníyí imóniñfipa aníñf imónínfá menini. Xegí bi imónínfá nání añwi ayo enagi nání searariñini. ³² “Amípi ayá wí nání ududí mirínípa oépoyí.” nínimóniri nání searariñini. Áamá apíxí míméagfáyí Ámináo nioni yariñfápi nání yayí owiníniñf nání o yayí winípaxí imóniñfipini nání dñf nímóá warígarini. ³³ E neri aí áamá apíxí meagfáyí “Gí apíxí yayí owiníniñf nání aríge emíniréini?” niyaiwiro apí nání dñf nímóá nuro ³⁴ dñf bi biaú íá xírarígarini. Apíxí siní oxí míméánigfíwa tñf apíyáíwa tñf íwa wí wí re yaiwiaríñfíni, “Niíní gí nápi tñf dñfipi tñf síyikwí míníñf Ámináo gí áamá e oimónipoyiniri wimónariñfipi tñf xixeni oimónimíni.” niyaiwiri o nání wiipaxí imóniñfipi náníni dñf moariñfíni. E neri aí apíxí ríxa oxí méánigííwa wí wí axípi e yariñfímaní. “Gí oxo yayí owiníniñf nání aríge emíniréini?” niyaiwiri xwíá tíyo dání imóniñfipi nání dñf nímóá warígarini. ³⁵ Nioni searariñfápi naní oníiniñf mýsearariñfíni. Sewaniñfíyíné níxídiríná naní oseainíni searariñfíni. Nioni áxenwarí oseaimíniñf mýraríñfíni. Seyíné naní imóniñfipini nero amípi pí pí imóniñfipi nání mímíwíáíki mýseainípa yaríná “Ámináo wimónariñfipini oyaneyí.” niyaiwiro oépoyíniñf nání searariñfíni.

³⁶ Áamá go go “Apíyá nioni nání ríxíñf nuríyigfími nípíkwíni mýwikáraríñfíni.” niyaiwirínáyí, í xwé nimóniri ríxa meapaxí imóniñfagi síñwí winiri “Ími ríxa omeámíni.” niyaiwiri míñf níniñf nání “Kikífá bi epaxonímaní.” yaiwiniri nerínáyí, xe o xegí wimónariñfipi neri ími omeaní. E neríná, ayí sípi bi mýariñini. Ananirini. ³⁷ E neri aí go go “Ná bini apí oemini.” ríniñfipi nání dñf síxí íniñf íeapá winípaxí imóniñfipi xe míñf oníiniñf mímónípa eri xewaniño xegí dñfíyo dání “Apíyá nioni nání ríxíñf nuríyigfí kíkífá onweani.” yaiwiri nerínáyí, ayí naní yariñfíni.

³⁸ Ayínáni áamá apíxí xegí ríxíñí wuriyigíími nímearínná, ayí naní yaríni. Áamá apíxí xegí ríxíñí wuriyigíími mímeapa nerínná, ayí ení naní nerí seáyí e imóníñípi yaríni.

³⁹ Apíxí wíyá oxo síni mípé ñweañánná aníñí re yaiwíwínigíni, “Oyá apíxíni rimóníñíni?” yaiwíwínigíni. E nerí aí xegí oxo ríxa níperínnáyí, síni omí mímeání “Go gomi omeánímíni?” níwimónírínná, ananí meáníwínigíni. E nerí aí áamá sípíá imóníñí womí mímeání Jisaso tñni ikáríngíáyí womíni meáníwínigíni. ⁴⁰ Ámi nímeánírínná, ananí enagi aiwí nioní gí dñí ayí rípi nímonaríni, “Í ámi mímeání síni aníñí apíxí aní níñwearínnáyí, yayí oxí tñni níñwearínná winíniápipí seáyí e imóníñípi winíniáríni.” nímonaríni. “Nioní ení Goríxoyá kwíyí tñjáoníríni?” níyaiwirí seararíni.

8

Nanwí mimóní ñwíápi nání rídiyowá iníñpi nání uríñí náníríni.

¹ Seyíné payí nearo nanwí áamá wí gí mimóní ñwíá imóníñípi nání rídiyowá yaríngíápi nání yaríñí níngíápi nání bí osearímíni. Ayí neparíni. Seyíné ríwamíñí nearo níngíápa Jisasomí dñí wíkwíronwaéne níneneni ríxa níjía imóníñwaéneríni. Ayí nepa imóníñagi aiwí rípi osearímíni. Áamá “Ríxa níjía imóníñáoníríni?” níwimónírínná, dñí apimí dání wá ríxa imónaríngíáríni. E nerí aí áamá wíyo dñí sípí níwirí arírá níwirínná apimí dání Jisaso yá síyíkí imóníñwaéne síkíkí ámi bí eámíxínaríñwáríni. ² None go go “Amípi bí nání ríxa níjía imóníñáoníríni?” níyaiwinírínnáyí, níjía Goríxo “Áamá nñni e oimónípoi.” wimónaríñpi tñni síni xíxeni wí mimóníñoríni. ³ E nerí aí go go “Níjía imóníñáoníríni?” míyaiwiní Goríxomí dñí síxí nuyírínnáyí, Goríxo “Áamá o nioníyá imóníñí woríni?” yaiwiní. ⁴ Ayínáni gíwí áamá wí wí gí ñwíápi nání rídiyowá nemáná ámi makeríá imíxarínná Jisaso yá imóníngíáyíné bí nero naríngíápi nání rípi osearímíni. Nene níjíáríni. Xwíá tñyo mimóní ñwíápi obaxí enagi aiwí bí nepaxíñí imóníñpímaní. Nípiñí nepa ñwíá mípímóníñpíríni. Nwíá nepa imóníñpi, ayí ná woní Goríxoníríni. ⁵ Áamá wí re raríngíáríni, “Ñwíá rípi añínamí dánípiñíni.” Wí “Xwíárími dánípiñíni.” raríngíáríni. Nwíá raríngíá api bí “Nepa ñwíá imóníni.” ríniñpíríni. Bí “Kwíyí seáyí e imóníñí tñjíríni.” ríniñpíríni. Api api obaxí ayá wí imóníñagi aiwí ⁶ nene nání ñwíá imóníñpi, ayí ná woní Goríxoríni. O negí áporíni. Amípi nání míkí ikíñoríni. Áamá xíto nání imóníñwaéne ayí oníríni. Nene nání seáyí e imóníñpi ení “Píríni?” maríáí, ayí ná woní Ámíná Jisaso Kiraisoríni. Omí dání Goríxo amípi nñni imíxírí síñí nene imóníñwápi neaimíxírí enoríni.

⁷ E nerí aí áamá Jisasomí dñí wíkwíroaríngíáyí nñni níjía api nímoníro “Negí ñwíá xídagwápi ná míkí mayí imóníñpíríni?” yaiwíaríngíámaní. Segíyí wí Jisasomí síni dñí míwíkwíró nerínná wí gí ñwíápi fá níxíra níwagíásáná yaríngíáyí enagíá nání mimóní ñwíápi nání gíwí rídiyowá inípi níni róná “Ayí gíwí ñwíá imóníñpi nání rídiyowá éfápi ríá naríñíni?” níyaiwíro wí gí dñí píwíniñí imóníngíápipí dání “Nípi kwíni míyaríni.” níyaiwíro nání apimí dání piáxí níweánírí udunaríñíríni.

⁸ E nerí aiwí aiwá mñnípa yaríñwápipí dáníraní, naríñwápipí dáníraní, Goríxo neamímínaríñmaní. Mñnípa nerínná oyá síñwíyo dání síyíkwípiánéniñí imónaríñwámaní. Nñnínná ení oyá síñwíyo dání seáyí e imónaríñwámaní. ⁹ E nerí aí áamá Jisasomí dñí níwíkwíroro aí wí gí

dñj yófnñj mimónigfáy wiyfné anani nìpaxí imónñjpi narñjagfa nìseanìro nánì ayf enì nìnimáná “Nìpìkwìni mimónñjpi rfa éwini?” nìyaiwirñjipimi dánì óreámioapfrixiniri dñj tñni nìfrixini. ¹⁰ Ámá Jisasomi dñj nìwikwíroro aiwi sñni dñj yófnñj mimónigfáy segf ámá “Ñwíá rñniñj rìpi ná míkí mayfñni.” yaiwiarñj wo ñwíá imónñj api nánì añj rìdiyowá yarigfíwami nñjweámáná aiwá rìdiyowá éfapi narñjagi nìwiniróná “Nene enì anani nìpaxenerfani?” nìyaiwinìro enj sñxí nìnimáná nìpfráo. ¹¹ Rìxa nñniro wigf xwioxfyo dánì wíá mìwókìpa nerì udunáná re searimfñni, “Seyfnéyá nñjía imónigfápimi dánì sñni yófnñj mimónigfá tñyí —Ayf segf sérìxímeaññj imónigfáyfñni. Kiraiso upeñjyñni. Ámá ayf seyfné nñjía nimónìro ‘Pí pí ñwíá ámá mewegfá nepa mimónñni.’ yaiwiarigfápimi dánì rìxa xwírfá ìkìxenáo.” searimfñni. ¹² Ayñnani nene negf nìrìxímeá dñj sñni yófn mimónigfáyo sipí e wikárìrane ayf wigf dñj “Api neranéná nìpìkwìni mìyarñjwini.” yaiwinarigfápimi wiaìkirane nerñjipimi dánì Kiraisomi enì sipí wikárarñjwini. ¹³ Ayñnani nionì gfwf narñjápimi dánì gf nìrìxímeá imónigfáyf óreámioapaxí enánáyf, ayf nóreámioaro udunìnginiri nionì aga ná rfwfyo dánì aiwi ámi gfwf bì nìmfámani.

9

“Wáf wurimeiarñjwáone nìsearápìpaxfpi Poroni wí searápñjámami.” urñj nánirñni.

¹ “O áxenwarf inñjorini.” rñniaiwiarñjoi? “Jisasoyá wáf wurimeiarñj wo mimónñni.” rñniaiwiarñjoi? “O negf Ámíná Jisasomi sñjwí mìwñnñjorini.” rñniaiwiarñjoi? “O Ámínáo nánì wáf neararñjipimi dánì dñj wikwíronjwaéne menini.” rñyaiwinarñjoi? ² “Poró Jisasoyá wáf wurimeiarñj womanì.” niaiwiarigfáyf wí enánáyf aí seyfné añjapaxí nionì wáf wurimeiarñj imónñjapi nánì “Rìxa xixeni nñjía imónñjoi.” nimónarñni. Poroni wáf searáná seyfné rìxa Gorìxo tñni nawíni ikárìngfáyfné nimónrñjipimi dánì ámáyo áwanj rénñj urarñjoi, “O nepa Jisasoyá wáf wurimeiarñj worini.” urarñjoi.

³ Ámá pairífi niarigfápi wiaìkímñniri nánì rìpi nura warñjárini, ⁴ “Jisasoyá wáf wurimeiarñjwáone nánì re nìneaiaiwiwo rìrarñjoi, ‘Awa yarigfápi nánì ñgwí nánì wayfá inìgf nìro aiwá nìro epaxí mimónñjoi.’ nìneaiaiwiwo rìrarñjoi? ⁵ ‘Wáf wurimeiarigfá wí tñni Ámínáomi xogwáowa tñni Pitao tñni awa apìxí nìmearo apìxí tñni nawíni emearigfápa Porowa axfpi wí e epaxí mimónñjoi.’ nìneaiaiwiwo rìrarñjoi? ⁶ Api nìyaiwiwo rìrarñjoi? Rímñni rìpi nìyaiwiwo rìrarñjoi? ‘Wáf wurimeiarigfá wí wigf ñgwí omñj pñni wiárìpaxí aiwi Poró tñni Banabaso tñni awaúni aiwá nìpìsi nánì ñgwí omñj yarigfípi pñni wiárìpaxí mimónñjii.’ nìyeaiaiwiwo rìrarñjoi? ⁷ Símñj wínarigfá ámá wo mìxí onìpoyñniri wirimeáaf gíyí rìxa enj nìmeámáná wiwanñj upfrowárinarigfárini? Oweoi, wí e epaxí menini. Ámá gíyí aiwá omñj nurimáná mímianf yarigfárini? Oweoi, api enì wí epaxí menini. Ámá gíyí burímákáú nìmeróná wiwanñjyí amñj mìnìpa yarigfárini? Oweoi, api enì wí epaxí menini. ⁸ Nionì ámá dñj moarigfápimñni nìxídrì rfa rarñjini? Oweoi, ñwf ikaxí Moseso nìrìri eañjipimi dánì enì axfpi e rñnini. ⁹ Apimi dánì re nìrñniri eánini, ‘Burímákáú tñni wítí aiwá exwexwímí neríná bì mìnìpa oeniri manj gwí mñjárìpani.’ nìrñniri eánñjpi ‘Gorìxo burímákáú nánini dñj nìmorì rñjñni.’ rìseaimónarñni? ¹⁰ ‘Ayf ámaéne nánì

eni dñjé nìmorì mìrìpa enjírànì?’ mìseaimónìpa reñoì? Oyi, ayí ámaéne nánì enì rìnjírìnì. Moseso áamá aiwá iwíá urìpírì nánì xwíá yuní níkwéa warìgíáyí tñnì aiwá yóí éaná miarìgíáyí tñnì nñnì nawínì wigí bì nìpíríá nánì dñjé níkwímore éfrixìnì e rárìnjírìnì. ¹¹ Wáí wurìmeiarìnjwáone xwíyíá Gorìxoyápi nìsearíríná aiwá iwíánìnjé seaurarìnjagwi aí re rìseaimónarìnì, ‘Aiwá iwíánìnjé neaurarìgíápimì dání bì nìmiro aiwá nìpírì nánì nìnearápirónáyíranì, aikí yínìpírì nánì nìnearápirónáyíranì, ayí nanjé mìyarìnjoi.’ rìseaimónarìnì? ¹² ‘Áamá wí ananì nìsearápiro nìpaxí enjánáyí, ayí none anjìpaxírìnì.’ nìmónarìnì.” rarìnjárìnì.

E nerì aí none nìsearápi paxí imónìnjépi mìsearápi njwárìnì. Áamá xwíyíá yayí neainìpaxí uraríná “Amìpí wí nearápanìro nánì ríá yarìnjoi?” nìyaiwiro dñjé mìwìkwíropa epírixìnì nìsearápi paxí nìmónìrane aí wí mìsearápi dífwí ikeamónìnjwápimì xwámámí wìnjwárìnì. ¹³ Áamá amìpí anjé rìdìyowá yarìgíiwámì ínìmì enjìyo mearìgíáwa aiwá nìpírì nánì iwámì wenjépi mearìgíápi nánì seyíné nìjía mìmónìpa reñoì? Áamá nanjé Gorìxo nánì nìmeámì báná rìdìyowá wìiarìgíáwa rìdìyowá wííápì bì nìmearo narìgíápi nánì enì seyíné nìjía mìmónìpa reñoì? ¹⁴ Axípi Áminá Jisaso sekaxí re rìnjírìnì, “Áamá xwíyíá yayí seainìpaxípi wáí nurìmeiarìgíáwa apimì dání aiwá nìpírì nánì meárixìnì.” ¹⁵ Ámináo sekaxí e rìnjé aí nionì seyíné tñnì nìnjwearíná wí mìsearápi nerì agwi enì apì bì nionì oniapìpoyìnìrì payí nearì mìseamónaparìnjìnì. Ayí rìpi nánì seararìnjìnì. Nionì aiwá nìsearápi rì mìnì nerì néra unjépi nánì mìxí meakínìnarìnjápi áamá wo aiwá nìniapíríná nìsanjionjwírárìnìgìnìrì nánì “Nionì xámì péimìgìnì.” nìmónarìnì. ¹⁶ Aríá nípoyì. Nionì xwíyíá yayí neainìpaxípi wáí nìsearíríná Gorìxo e éwìnjìgìnìrì sekaxí nìrowárènapìnjé enjagì nánì e yarìnjápi nánì nìwanìnjoni mìxí meakínìnìpaxí wí menìnì. Nionì Gorìxo e éwìnjìgìnìrì nìrowárènapìnjépi mepa nerínáyí, sía wí nionì majía nórìpaxírìnì. ¹⁷ Gí dñjé tñnì “Wáí ourìmemìnì.” nìnimónìrì sìnjwírìyí, “Gorìxo yayí nìmopaxípi emìnìrì yarìnjìnì.” rìpaxírìnì. Gí dñjé tñnì “Wáí ourìmemìnì.” mìnìmónì Gorìxo sekaxí nìrowárènapìnjé enjagì nánì nerínáyí, arìge nìyaiwirì “O yayí nìmopaxípi yarìnjìnì.” rìmíìnì? ¹⁸ Ayínánì pípimì dání nionì yayí nìmopaxírìnì? Nionì á máyo xwíyíá yayí neainìpaxípi wáí nurìríná apimì dání urápìpaxí imónìnjépi murápìpa nerìnjìyo dání yayí nìmopaxí imónìnjépi yarìnjìnì.

“Áamá pí pí imónìgíápa nionì enì imónarìnjárìnì.” urìnjé nánìrìnì.

¹⁹ Nionì nepa áamá womì xìnáínìnjé nìmónìrì omìnjé wìiarìnjáonì menjagì aí áamá ayá wí Jisasomì oxídìpoyìnìrì nánì nionì gí dñjìyo dání áamá nìyíyá xìnáínìnjé nìmónìrì omìnjé wìiarìnjáonì imónìnjìnì. ²⁰ Nionì gí Judayí tñnì nìnjwearíná Jisasomì dñjé owìkwírópoyìnìrì ayínìnjé nìmónìrì yarìnjárìnì. Njwí ikaxí rìnìnjépipimì njwíá mìxenjwírárìnìnjáonì aiwí gí Judayí apimì njwíá xenjwírárìnìgíáyí tñnì nawínì nìnjwearíná, “Nionì arìge yaríná ayí Jisasomì dñjé wìkwíropíráoi.” nìyaiwirì nánì nionì enì apimì njwíá xenjwírárìnìnjáonì imónarìnjárìnì. ²¹ Gí Judayí tñnì nìnjwearíná ayínìnjé nìmónìrì aiwí áamá Gorìxoyá njwí ikaxí rìnìnjépipimì njwíá mìxenjwírárìnìgíáyí tñnì nawínì nìnjwearíná, ayí Jisasomì dñjé wìkwírófrixìnìrì nionì enì njwíá mìxenjwírárìnìnjáonì imónarìnjárìnì. Nionì njwí ikaxí rìnìnjépipimì mìxídfì nerì maríái, Kiraiso rìnjépipimì xídarìnjáonì enjagì nánì rarìnjìnì. ²² Nionì á má enjé samìnjé wegíáyí tñnì nawínì nìnjwearíná ayí Jisasomì dñjé wìkwíropírì

nání nioní ení ení samíñí níwenoní nimóníri uréwapíyaríñáriní. Ámá níní wíyo eríkiemeáimíginíri ayí pí pí imónígíápa nioní ení axípi e imónaríñáriní. ²³ Nioní apí nípíní yaríñápi, ayí rípi nání yaríñáriní. Xwíyíá yayí neainípaaxí imóníñípi uráná aríá nípíri nání yaríñáriní. Xwíyíá apí ámayo naní wimíxaríñípimí nioní ení onímeaníri e yaríñáriní.

“Goríxo yayí neaimoníwínígíníri Jisasomí pírániñí ouxídaneyí.” uríñí náníriñí.

²⁴ Ámá yamíyamúrónígí inarígíáyí níní aníni nero aí ná woní, múróo xífo díñí níyaiwirí níyirí meaaríñípi nání seyíné níjía mimónípa reñoi? Ayínání seyíné ení Jisasomí níxídíróná yamíyamúrónígí nero xámí rémoarígíápáníñí éríxíni. ²⁵ Ámá re yaiwiarígíáyí, “Nííá xíxegíni yaníro nání awí eánarígíe nání nurí wíníyo múróimíginí.” yaiwiarígíáyí wíwaníñíyí ení síxí ímíxínaníro nání pí pí míñí winaríñípi aríá níkeamoro ení síxí eámíxínarígíáríni. E yarígíáyí urí ímíxínpaxí imóníñípi bí meaaníro nání yaríñagía aí nene urí ímíxínpaxí mimóníñípi meaanírane nání yaríñwíní. ²⁶ Ayínání nioní Jisasomí níxídíróná yamíyamúrónígíníñí níníri íríní xíxeni waríñáriní. Wé neánírná xaríxarí nerí meá pírániñí sopíñí norí nírómáná xíxeni eaaríñáoníriñí. ²⁷ Níwaníñoní ení síxí oímíxínmíníri nání náoni iwaníñíñí eáníri pí pí nioní míñí ninaríñípi aríá oíkeamómíníri nání iwaníñíñí eáníri yaríñáriní. Ayí rípi nání e yaríñáriní. Nioní ámá wíyo wáí re nuríméísáná, “Kiraísomí níxídíróná yamíyamúrónígíníñí níníro xídíríxíni.” nuríméísáná enáná Goríxo “Ayí tíní yamíñíyí mimóníñíni.” níriñíginíri e yaríñáriní.

10

“Sípí Judayeneyá neáríawéyí yagíápa mepa éwanígíní.” uríñí náníriñí.

¹ Gí nírixímeáyíné, negí neáríawéyí yagíápi nání díñí mopíri nání bí osearímíní. Ayí níní Moseso Isipíyí aníyo dání níwirímeámí nurírná agwí Goríxo nípemeámí úwínígíníri tíñípimí símanwíyóníñí ínímí níñweámáná númí wagíáríni. Níní ení ipí Ragí ríñoyí ríníñíwá níxeróná mídímídání eadíkíowáríñíñá áwínímí níxéa ugíawíxíni. ² Níní agwípimí símanwíyóníñí níñweaxa uro ipíwámí xero neróná Moseso tíní nawíní aní níkaríníro néra ugíawíxíni. ³ Aiwá mayí e nemeróná aiwá maná ríniñí Goríxoyá kwíyíyo dání imóníñípi ayí níní níga wagíáríni. ⁴ Iníí gí mayí e nemeróná Goríxoyá kwíyíyo dání símíñí meañú ayí níní nagíáríni. Síñá iníí gí símíñí meago —O wíníyí úfámí númí emeagoríni. O, ayí Kiraíso nání raríñíni. ⁵ E neríñí aiwí ayí nápi yarígíápi nání Goríxo wíki níwóníri ámá díñí meañe dání amí amí opépoyníri níwíkára wagíáríni.

⁶ Ayí amípí apí apí néra nuróná pegíápimí dání nene nání síñwepígí neainíni. Ayí sípí imóníñípi nání míñí inagíápa nene ení axípi míñí mínípa éwanígíníri síñwepígí neainíni. ⁷ Ayí wí wí gí ñwíápimí níxídíróná Bíkíwíyo dání re níriñíri eáníñípi tíní xíxeni re egíawíxíni, “Ámáyí aiwá níro iníí gí níro epíri nání níñweagíásáná ríkíkírífo inaníro nání wíápínímeagíawíxíni.” níriñíri eáníñípi tíní xíxeni e egíawíxíni. Nene ayí yagíápa nerane mimóní ñwíá imóníñíyo wí míxídípa éwanígíní. ⁸ Ayí wí íwí iníí gíápa —Íwí e iníí gíápi nání Goríxo píri umamópoyíníri uráná ámá xíomí pírániñí xídarígíáyí síá axíyímí ámá íwí inarígíáyo, níní 23,000 imónígíáyo pípíkímí emegíápi nání raríñíni. Íwí ayí e inagíápa nene ení axípi e mínípa éwanígíní. ⁹ Ayí wí Ámíná Goríxo nepa ení eáníñoríñíri iwamífo wíwapíyagíápa —E wíwapíyíáná oyá díñí tíní ámá ayo weaxíá

sidin#f óagi nán# peg#íná nán# rar#in#i. E iwam#fó w#iwap#iyag#ápa nene en# m#iw#iwap#iyipa éwan#igin#i. ¹⁰ Ay#f w#i Gor#ixom#i an#in#úm#f wir#inag#ápa —An#in#úm#f e wir#ináná an#in#aj#f á máyo xwir#fá wik#ixear#in#o pik#in#p#f nán# rar#in#i. Gor#ixom#i an#in#úm#f wir#inag#ápa nene en# ax#p#f e mepa éwan#igin#i. ¹¹ Ap#f ap#f e n#iw#imeáa un#p#f wig#f win#iy#f é#f oweay#imeán#poy#in#ir#i s#in#wep#ig#in#in#f wir#i nene agw#f r#íná s#fá yopar#iy#i r#ixa nimón#íná n#wean#waéne íkwair#ir#f neain#fá nán# Bikw#fyo n#w#ir#ár#in#in#p#ir#in#i. ¹² Ay#in#án#f “Gor#ixom#i p#ir#án#in#f x#fdar#in#áon#i ay#f yag#fápa w#i epaxon#iman#i.” yaiwinar#in#f gox#i gox#i, j#iwan#in#ox#i ax#p#f ner#f an#in#m#ig#in#ir#i p#ir#án#in#f men#f#ir#ix#in#i. ¹³ “En#f eán#ig#fáy#f#r#f#an#ir#i á máyo iwam#fó w#iwap#iyar#ig#fápa ax#p#f m#ineái#meá xeg#f b#i imón#in#p#f neái#meaar#in#i.” m#iyaiwipani#f. Gor#ixo —O á má d#in#f wik#wiár#in#pax#f imón#in#or#in#i. O iwam#fó á má sea#iwap#iy#í#áná sey#fne xwámám#f m#iwipax#f imón#in#p#f xe oseái#wap#iy#poy#in#ir#i w#i s#in#w#f sean#in#fá men#in#i. Á má w#i xe iwam#fó oseái#wap#iy#poy#in#ir#i s#in#w#f n#isean#ir#f#n#á sey#fne xop#ir#ár#f wip#f#r#fá nán# en# xwámám#f wipax#f#fne seaim#ix#iyin#f#ár#in#i.

R#id#iyowá mimón#f n#w#fápa nán# in#in#p#f nán# ur#in#f nán#ir#in#i.

¹⁴ G#f n#ir#ix#f#meáy#fne, Gor#ixo neg#f neár#fawéyo nan#f w#iagi aiw#f obax#f ayá w#i wig#f sip#i ner#in#f#yo dán#f xwir#fá ik#ixenag#fá enagi nán# nene d#in#f n#imorane mimón#f n#w#fápa w#i m#ix#ir#ipa nerane ap#f t#in#f e dán#f é#f#in#f owaney#f. ¹⁵ D#in#f t#ig#fáy#fne, nion#f d#in#f t#ig#fáyo urar#in#ápa ax#p#f n#isear#im#in#ir#i yar#in#ápa nán# sewan#in#f#fne d#in#f n#iya#ikiroro “S#ip#ir#f#an#f? Nan#f#r#f#an#f?” yaiw#ipoy#f. ¹⁶ Kap#ix#f ini#ig#f wain#f in#in#p#f —Ap#f Á#in#á Kiraiso nene nán# n#ineapeir#f#n#á rag#f pu#in#p#f nán# d#in#f neain#in#fá nán# imón#in#p#ir#in#i. Nene n#in#iran#é#n#á Gor#ixom#i yay#f wiar#in#wá#p#ir#in#i. Ini#ig#f ap#f n#in#iran#é#n#á o t#in#f m#im#in#in#ipa yar#in#wá#ran#f? Aiwá o n#ineapeir#f#n#á x#fó náo r#f#in#in#f win#in#p#f —Ap#f nán# d#in#f neain#in#fá nán# n#ik#w#ir#ir#i nar#in#wá#p#ir#in#i. Aiwá ap#f n#in#iran#é#n#á en#f o t#in#f naw#ín#f m#im#in#in#ipa yar#in#wá#ran#f? ¹⁷ Aiwá n#ik#w#ir#ir#i nar#in#wá ap#f ná b#in#f enagi nán# nene á má obaxene imón#in#agw#f aiw#f ná bimi#f dán#in#f n#ik#w#ir#ir#i nar#in#wáyo dán#f s#iyik#f ná b#in#f mimón#ipa ren#w#in#f? ¹⁸ G#f Is#irer#iy#f yar#ig#fápa nán# en#f d#in#f mópoy#f. R#id#iyowá é#fápa nar#ig#fáy#f Gor#ixo, e írá#f on#in#o t#in#f m#in#in#ar#ig#f#ár#in#i. ¹⁹ Nion#f sear#im#in#ir#i yar#in#ápa sey#fne r#ixa d#in#f r#imon#o#f? “R#id#iyowá á má Gor#ixom#i m#ix#fdar#ig#fáy#f wig#f mimón#f n#w#fápa nán# yar#ig#fápa, ay#f nepax#in#f imón#in#p#f nán# r#fá nearar#in#f?” r#iyaiwiar#in#o#f? “Wig#f n#w#fá imón#in#p#f en#f, ay#f nepax#in#f imón#in#p#f nán# r#fá nearar#in#f?” r#iyaiwiar#in#o#f? ²⁰ Oweo#f, w#i e sear#im#in#ir#i m#iyar#in#in#i. R#ip#f oyaiw#ipoy#in#ir#i searar#in#in#i, “Á má Gor#ixom#i m#ix#fdar#ig#fáy#f wig#f r#id#iyowá yar#ig#fápa Gor#ixo nán# r#id#iyowá mé wig#f mimón#f n#w#fá kw#íy#f sip#i t#in#p#f nán# r#id#iyowá yar#ig#f#ár#f#an#f?” oyaiw#ipoy#in#ir#i searar#in#in#i. Sey#fne wig#f r#id#iyowá é#fápa n#in#iróná kw#íy#f ap#f t#in#f naw#ín#f m#in#in#p#f#r#ix#in#ir#i searar#in#in#i. ²¹ W#i re m#iyaiwin#ipa é#f#ix#in#f, “Nene anani#f kap#ix#f Á#in#áo neai#in#p#f nán# d#in#f moan#f#wá nán#wá n#irane mimón#f kw#íy#f#f nán#wá n#irane epaxener#in#i. Nene anani#f aiwá Á#in#áo nán#p#f n#irane mimón#f kw#íy#f#f nán# r#id#iyowá é#fápa n#irane epaxener#in#i.” m#iyaiwin#ipa é#f#ix#in#i. ²² “R#id#iyowá mimón#f n#w#fá nán#p#f nar#in#wá#pimi#f dán#f Á#in#á Gor#ixo wik#f d#in#f neai#aiwin#f nán# s#fmir#ir#f w#iwan#igin#i.” r#iseaimónar#in#f? “En#f eán#in#f nene eán#in#wá#p#f x#foyá#pimi#f seáy#f e imón#in#ag#f nán# p#ir#f neamamopaxeneman#i.” r#iyaiwinar#in#o#f?

“Gor#ixom#i yay#f umepax#f imón#in#p#in#i éwan#igin#i.” ur#in#f nán#ir#in#i.

23 Wiyíné re rarigfápi, “Pí pí ‘Oyaneýi.’ níneaimónírná nene anani epaxíriní.” rarigfápi nepa níríro aiwí apí bí neríñpimí dání píráññí imíxinarigfámaní. Goríxomí dññ wíkwíronwaéne “Pí pí ‘Oyaneýi.’ níneaimónírná anani epaxeneríni.” yaiwinariñwápi nepa imóníñagí aiwí apí bí neríñpimí dání sfkfkf omíxinaríñwámaní. 24 Segíyí wo “Naññ níwaníñoníni nímeani nání aríge emíníréni?” míyawiwa eri “Naññ áamá tíyo ení wímeani nání aríge emíníréni?” yaiwirí éwínigíni. 25 Pí pí gíwí áamá wí makerfá imíxarigfá dání bí yarigfápi seyíné anani bí nero níníroná ayá sfwí searonígíni rí “Mimóní ñwífápi nání rídiyowá éfápirani? Rídiyowá mepa éfápirani?” yaríññ minípa éfírixíni. 26 Bíkwiyo dání “Xwíá ríríraní, amípí xwíá tíyo enípirani, níní Ámináoyá imóníni.” níríníri eáníñagí nání “Pí pí gíwí enípi anani nípaxeneríni.” seararíñni. 27 Áamá Jisasomí dññ míwíkwíroní wo “Aiwá bí onaneýi.” searepearáná seyíné “Anani Owaneýi.” níseaimónírná, sa nuro ayá sfwí searonígíni pí pí aiwá seaiapípi nání “Wígí mimóní ñwífápi nání rídiyowá éfápirani? Mepa éfápirani?” míyawiwa nero anani nífírixíni. 28 E nerí aí áamá wo áwaní re nísearírnáyí, “Gíwí rípi ñwíá imóníñpí nání rídiyowá inífpíríni.” nísearírnáyí, áwaní searíto nání dññ nímore o seyíné naríñagí níseanírná “Gíwí apí Jisasomí dññ wíkwíroarigfá tíyí mínípaxí imóníñpí pí nání ríá naríñoi?” níyawiwirí ayá sfwí uronígíni mínípa éfírixíni. 29 Seyíné níníroná “Nípíkwíni míyaríñwíni.” níyawiwo ayá sfwí searonígíni mírariñni. Áwaní searíto “Ayí nípíkwíni míyaríñoi.” níseaiawirí ayá sfwí uronígíni raríñni. E seararíñagí nání áamá wo níwíapínímeari re níríníñoi, “Nene anani nepaxí imóníñpí pí nání áamá wí ayá sfwí uropaxí imóníñpimí dání ámí mepaxí imóníñwíni? 30 Nioní gíwí apí níníri Goríxomí yayí níwirírnáyí, gíwí nioní yayí wíapí nání mfkf píyo dání pairíri nípaxí imóníni?” Áamá wo e níríní aí 31 rípi osearímíni, “Seyíné gíwí níníronáraní, inígí níníronáraní, pí pí nerónáraní, áamá wí síñwí níseaníroná ‘Goríxomí dññ níwíkwírooro nání ríá yaríñoi?’ oseaiawípoyíníri omí seáyí e uméyoapaxí imóníñpí éfírixíni.” osearímíni. 32 Judayíraní, Gírikíyíraní, áamá Goríxoyá síyíkí imónígíáyíraní, ayí omí síní xídípaxí enánáyí, nene oyá síñwíyo dání anani epaxí aí ayo óreámioapaxí imóníñpí mepa éwanígíni. 33 Nioní yaríñápa seyíné ení axípi éfírixíni. Nioní pí pí nerírná níwaníñoní náníni ayá tñni míméní “Áamá obaxíyo Goríxo yeáyí uyimíxemeanfá nání omí dññ owíkwírpoyíníri aríge nerí ayo ayá tñni umemfárfani?” níyawiwirí ayí yayí wínípaxí imóníñpíni yaríñáriní.

11

1 Nioní Kiraiso yagfápi ikaníññ wiaríñápa seyíné ení nioní ikaníññ nífírixíni.

“Apíxíwa mññyo wí pánfírixíni.” uríññ náníriní.

2 Seyíné nioní nání íníná dññ aríá mikeamó Jisasomí xídariñwaéne yaríñwápi nání nioní seaiékwíkwíyíñápi xaíwí fá níxíríro yaríñagí nání yayí bí oseaimíni. 3 Seyíné seaiékwíkwíyíñápi xaíwí fá níxíríro aí “Rípi nání ení níjía oimónípoyí.” nímonaríni. Kiraiso áamá oxí níyoní seáyí e wimóníri oxowa xiepíwami seáyí e wimóníro Goríxo Kiraisomí seáyí e wimóníri ení. 4 Ayínání oxí go go Goríxomí ríxíññ nurírnáraní, oyá xwíyífápi wíá nurókiamorínáraní, wí mññyo nípákínímáná e nerírnáyí, o xegí seáyí e wimóníñomí —O ayí Kiraisoríni. Omí ayá wimoaríni. 5 E nerí

aí apixí gí gí mñño wí midfkinpa nemána Gorixomi rixññ nurirñnaraní, oyá xwiyápi wía nurókiamorñnaraní, í xegí seáyí e wimónññomi —O ayí xegí xiagworini. Omi í ayá wimoarini. Apixí e yarigíwa re imónññíwa tñni xixeni imónññoi. Íwami gwí niyirñná ayá xwé owinññi día nñni róána mññ wá nero nani ayá winarññíwa tñni xixeni imónññagía nani rarññini. ⁶ Apixí giyí “Mñño wí mipákinpa oemini.” niwimónññáyí, wigí día nñni eni rónññixini. E nisearññi aí apixí día nñni róánáyí mññ wá nimónññi nani ayá niwinññnaraní, úrapí róánáyí wiwía ía niweri nani ayá niwinññnaraní, mñño wí pákinññixini. ⁷ Ayí rñpi nani rarññini. Gorixo áma oxí iwamóo nimixirññi nññíwa seáyí e xewanññónññí imónññípa wimixññí enagí nani oxíyí Gorixo xóo imónññípi siwánññi niwinññi nani omi rixññ nurirññnaraní, oyá xwiyápi wía nurókiamorññnaraní, amípi wí mñño mipánñpa éññixini. E nerí aí apixíyí wigí fwiagwíyí imónññípi siwánññi niwinññi nani ayí Gorixomi rixññ nurirññnaraní, oyá xwiyápi wía nurókiamorññnaraní, amípi wí mñño pánññixini. ⁸ Ayí rñpi nani rñni. Enína Gorixo áma oxí nimixirññí apiximi dani bi niyori imixññímani. Apixí nimixirññí oxomi dani bi niyori imixññíni. ⁹ Apiximi oxo aríra wíwinññiññi imixññímani. Oweoi, apixí oxomi aríra wíwinññiññi imixññíni. ¹⁰ Ayí nani “Oxíyí apixíyo seáyí e ría wimónññoi?” yaiwipññi nani imónññípi wí apixíwa mñño pánññixini. Íwa pí pí yarigípi aññají sñwí wñnaxídarigí enagí nani rarññini. ¹¹ E seararññagí aiwí oxí Ámináo tñni nawíni nikárññíñná “Nioni apixí mayoni nerí aí sopññ nonññi yarññáonññini.” rñpaxí menini. Apixí eni Ámináo tñni nawíni nikárññíñná “Oxí mayíni nerí aí sopññ nonññi yarññáinññini.” rñpaxí menini. ¹² Neparini. Gorixo apixí iwamóo nimixirññí ayí oxíyo dani niyori imixññíni. E nerí aí rñpi eni neparini. Oxí nñni apixíwa xirarigíarini. E nerí aí apixírani, oxírani, pírani, amípi nñpini mñkí iñño, ayí Gorixorini.

¹³ Sewanññíyíné xwiyá nioni seararññá rñpi nani dññ niyaikiroo “Sipíñani? Nanññani?” yaiwípoi. Apixíwa amípi bi mñño mipákinpa nemána Gorixomi rixññ nurirññáyí, “Anani yarññoi.” rñseaimónarini? “Anani miyarññoi.” rñseaimónarini? ¹⁴ Ámaéne negí imónññwápimi dani siwá réññí neainarññíni. Áma oxí día sepiá xíra enána ayí ayá winñpaxí imónñni. ¹⁵ E nerí aí apixí día sepiá enána ayí dññ nífa winñpaxí eni. Negí imónññwápimi dani siwá éññí neainarññíni. Pí nani marífa, Gorixo apixíwa ríñ inññixiniññi día sepiá wññ enagí nani sepiá enánáyí “Dññ nífa winñpaxí eni.” seararññini. ¹⁶ Áma wí “Xwiyá Poro rarññ rñpi nani xixewiámí ouraneyí.” niwimónññí rñpi urimññi, “None ámi xegí bi yarññwámani. Siyikí Jisasoyá imónññí amí amí ñweagíyí eni xegí bi xídarigíámani. Ayí nioni ríapini yarigíarini.” urimññi.

“Aiwá Ámináo nani dññ oneainññi imixarññwápi úrapí minimepani.” urññ naniññi.

¹⁷ Seyíné Gorixomi yayí wianiro nani awí neánñroná nanñ mimónñ sipíñni nimónñi yarigí enagí nani ámi sekaxí rñpi nññíñná segí yarigíapi nani weyí nimearññi searimññini. ¹⁸ Xami rñpi searimññini. Nioni áma wí re rarññagía arífa winñrini, “Jisasoyá siyikí imónññí Korinño ñweagíyí Gorixomi yayí umeanñro nani awí neánñroná nawíni mimónñ yanñ epayónarigíarini.” rarññagía arífa niwirí “Bi nepa e ría yarññoi?” yaiwiarññini. ¹⁹ Ayí neparini. “Seyíné dññ ná bñni nñmoro axíñni mimónñíyíññini.” nimónarini. Seyíné re yaiwinññi nani “Negíyí

wiene Jisasomi xixeni nixfdirane mimiwiároariñwaéne, ayf anerfani?” yaiwinipiri nani xixegni yanf nepayóniro yariñoi. ²⁰ Ayinani seyíne awí neániróna “Aiwá Amináo nani ‘Dijf oseaininiri nírrixini.’ nearijipi narñwini.” niyaiwiro aiwi nepa minariñoi. ²¹ Ayf rípi nánirini. Awí neániro aiwá níniróna niyíneni sini mé aiwá xixegni ríá yeaáríapi añni niyoaro xixegni niníro nani wiyíne agwíni ñweañána wiyíne iniígf wainí xwapf nínimána papíkí yariígarini. ²² Pí nani e yariígarini? Aiwá niro iniígf niro epíra nani segf añf meniraní? Jisasoyá siyikf seyíne imónígfápimi peayf owiananeyiniri e yariígarani? Séríxímeá aiwá nani dífwf ikeamónarígfáyo ayá owimoaneyiniri e yariígarani? “Poró weyf neamearipaxf imóniñipi yariñwini.” riseaimónarini? Oweoi, api néra waríñagfa nani wí weyf seamearimfámani.

Aiwá Amináo xfo nani dijf winíwiniginiri imixiñipi nani uríñf nánirini.

²³ Xwiyfá nioni enína searéwapiyiñápi gf diñfyo dani mīsearéwapiyiñáriní. Amináo nīréwapiyiñfyo dani searéwapiyiñápi, ayf rípirini. Sía Aminá Jiaso nani Judaso pasá uméyimi Amináo aiwá bi nīmeari ²⁴ aiwá api nani Gorixomi yayf niwimána níkwiriri re ríñiniginí, “Rípi gf waráriní. Seyíne nani rídiyowániñf inimípirini. Soyíne nioni seaiimípi nani dijf seaininfa nani nioni éapa axípi e yayírixini.” uríñiniginí. ²⁵ Awa ríxa aiwá nínimána kapíxf iniígf wainí iníñf wá nīmeari xegf yariñpa axípi nemána re ríñiniginí, “Gorixó xwiyfá siñf ‘E nīseaiimíariní.’ raúroaríñipi ‘Nepa xixeni nīneaiiníarfani?’ oyaiwípoiñiri nioni nīperfna gf ragf púyf iniígf wainí síxf ríwániñf imónini. Inína soyíne iniígf ríwá nínirfna nioni nani dijf seaininfa nani nírrixini.” uríñiniginí. ²⁶ Seyíne o ríñipi nero aiwá api niro iniígf awá niro neríñipimi dani o ámi weapíne nani wáf réníñf nira waríígarini, “Amináo nene nani ríxa neapeiñirini.” Éniñf nira waríígarini.

“Amináo yá aiwápi giyíne úrapí nínirfna xwiyfá mearínipaxf yariñoi.” uríñf nánirini.

²⁷ Ámá giyf xámi píraníñf dijf miyaikiró Amináo ayá winípaxf imóniñipi ero aiwáraní, iniígrani, xfo nani dijf winíni nánipi úrapí niro nerónáyf, warápi tñni ragípi tñni xórórñiñf nero nani xwiyfá mearínipaxf imóniñoi. ²⁸ Ayinani ámá woxí woxí, “Nañf imóniñipi ríá yariñini? Sipí imóniñipi ríá yariñini?” niyaiwirí yariñf niga núísána aiwá api tñni iniígf awá tñni xe nírrixini. ²⁹ Ayf rípi nánirini. Ámá aiwá api tñni iniígf awá tñni nínirfna “Amináo xegf warápi dani neaiñf enagí nani ríá naríñini?” miyaiwipa nerfnyáf, ayf xwiyfá mearínaníro nani naríñagfa nani raríñini. ³⁰ Sa mífkf apimi dani segf obaxf wí símíxf nero niyipé nimóniri ero wí ríxa piyf ero egfáriní. ³¹ Nene xámi negf yariñwápi nani yariñf niga nurane “Nañf ríá yariñini? Sipí ríá yariñini?” niyaiwirane dijf píraníñf nimíxinimána aiwá api nínirane siñwíryf, Kiraiso xwiyfá bi nīneameariri siyikf neareáminiri enímani. ³² E nerí aí agwí rína Amináo xwiyfá nīneamearírfna ríwéná nene ámá xfomi míxfdarígfáyo tñni nawíni xwiyfá umearimíginiri ríxa xwiyfá nīneameariri siyikf nearearini. ³³ Ayinani gf níríxímeáyíne, aiwá nioni seararíñápi naníro nerímeánirfna axína nawíni píraníñf onaneyiniri ríwíyo rémoarígfáyf nani weníñf nerí ñwearíini. ³⁴ Seyíne aiwá api níniróna úrapí nero xwiyfá mearínipírrixiniri segíyf wí agwí ení mīweániñánáyf sini mībipa neróna wigf aniwámi dani aiwá

nífríxini. Aiwá apí nání xwíyá bí síní níwenagí aí ámí níseáimearfná searímfarini.

12

“Kwíyá pimi dání epaxí imónigfápi bí bí imónini.” uríjé nánirini.

¹ Gí nírixímeáyíné, seyíné payí nearo Gorixo xegí kwíyápi síxí seamímonjé pimi dání e e epaxí imónífríxini ní seaimxíjé seyíné yaríjé nigfápi nání “Seyíné xe majfá nero oépoyí.” mímimónarini. ² Seyíné síní Gorixomí míxí dípá neróná seaigfápi nání níjé imóniñoi. Ámá yá mimóní njwá imóníjéyo —Ayí xwíyá bí rí paxí mimóníjéyífrini. Ayo oxídépoyiní yapí pí pí seaiepísíáná seyíné nepaxiní xídagfápi nání níjé imóniñoi. ³ Ayínání “Seyíné níjé re oimóní poyí.” nimónarini. Ámá wí Gorixoyá kwíyá pimi dání nífrífná wí re rí paxí menini, “Jisaso xewaníjo roapíkíníjorini.” rí paxí menini. Ámá wí Gorixoyá kwíyá pimi dání mírípa nerfnáyí, “Jisaso negí Ámínáorini.” ení wí rí paxí menini.

⁴ Kwíyá pimi dání e e epaxí imónífríxini síxí umímoaríjépi xíxegíni imóniñagí aiwí kwíyá axípi ná bíni imóniñjé pimi dánini yarígfarini. ⁵ E neríjéyo dání ámáyo seáyí e e wífríxini Ámínáo wímíxaríjépi xíxegíni enagí aiwí Ámínáo, ayí ná woní axorini. ⁶ Ananí nepaxí imónigfápi xíxegíni imóniñagí aiwí Gorixo, ayí ná woní e e epaxí imónífríxini ení síxí weámíxaríjéfrini. ⁷ E neríjé aiwí o ámá xíoyá imónigfá níni xíxe arírá inífríxini womini womini xegí kwíyáyo dání epaxí imóniñjépi bí bí yaní wiaríjéfrini. ⁸ Bí bí yaní níwirfná ámá wo kwíyá pimi dání xe díjé émí saímí nímorí ámáyo píraníjé urí paxí oimóniní wirí wo kwíyá axí pimi dání xe níjé seáyí e nímoriní píraníjé uréwapíyí paxí oimóniní wirí ⁹ ámí wo kwíyá axí pimi dání xe díjé ayá wí oníkwíroniní wirí ámí wo kwíyá axí pimi dání xe ení síxí neániní ámá símíxí yarígfáyo píraníjé owímíxini wirí ¹⁰ ámí womí emímí epaxí oimóniní wirí ámí womí xíoyá xwíyá wá urókiamopaxí oimóniní wirí ámí womí ámá wí kwíyá bimi dání raríñagfá arfá níwirfná adadí níwirí “Ayí kwíyá apimi dání rí raríño?” yaiwí paxí oimóniní wirí ámí wo ámá gwí wífrí wífrí xwíyá mfkí apí apimi dání ananí rí paxí oimóniní wirí ámí womí xwíyá mfkí apí apimi dání arfá níwirí yaní umeaipaxí oimóniní wirí yaríjéfrini. ¹¹ Gorixo ámá wíyá wíyo yaní xíxegíni e e níwia nurí aiwí kwíyá axí ná bimí dánini e e epaxí imónífríxini níwímíxífrfná womí pípi owímíxífrfná apí wiaríjéfrini. Ámí womí pípi owímíxífrfná apí wiaríjéfrini.

“Obaxene imóniñagwí aiwí wará ná bíniñíjé imóniñwini.” uríjé nánirini.

¹² Ámá yá wará ná bíni enagí aiwí ná pimi dání wé síkwí amípi xíxegíni bí bí imónini. Wará pimi dání amípi xíxegíni bí bí imóniñjé níni obaxí imóniñagí aiwí nápi ná bínirini. Ámá Kiraisoyá síyíkípi imónigfá yí ámá warápi níni ríramíjéyí imóni paxífrini. ¹³ Ayí rípi nánirini. Nene —Wiene Judayenerani, wiene Gírikíyenerani, wiene xínáíwanéniñjé nímorí rane omíjé wíiaríñwaénerani, wiene áxenwarí míneainí negí díjé níni emearíñwaénerani, —Níneneni ení kwíyá axí pimi dánini síyíkí ná bíni imónani nání wayí neameairo kwíyá axí pini neaáiní ení enagí nání raríjéni. ¹⁴ Nene níjé re imóniñwini. Ámá warápi, ayí ná bíni mimóní síkwí rani, wé rani, míñ rani, xíxegíni bí bí imónini. ¹⁵ Síkwú xwíyá rí paxí nímoriní re ránáyí, “Níuni wéuni mimóniñagí nání nápiyá bíni maní.” ránáyí, “ ‘Ná pimi dání bí imóniñjé pimaní.’ yaiwí paxífrini.”

riseaimónarini? Oweoi. ¹⁶ Arfána eni re ránáyf, “Niinani sijnwýini menjagi nani nápiyá binimani.” ránáyf, “ ‘Nápimi dani bi imóninjipimani.’ yaiwipaxfrini.” riseaimónarini? Oweoi. ¹⁷ Napi nini sijnwini enánáyf, arige nerí arfá epaxfrini? Napi nipini arfáni enánáyf, arige nerí dijf weánipaxfrini? ¹⁸ Napi, ayf axfpi ná biní mimónini. Sijnwfrani, arfáraní, api api e nimóga úwiniginiri Gorixo xfo wimóninjipa dijf neyírori nimixiri tijnfrini. ¹⁹ Warápimi dani amipi síkwfrani, wérani, xixegfni imóninjipa mimónf axf ná biní nimónirfnáyf, warápi arige imónipaxfrini? Oweoi, e nerfnáyf, wará xegf imóninjipa bi imónipaxf menini. ²⁰ Negf wará imóninjipi, ayf rpirini. Warápimi dani amipi xixegfni wérani, síkwfrani, imóninjipi ayf obaxf aiwi warápi, ayf ná binirini. ²¹ Sijnwýi xwiyfá rípxaf nimónimáná wéumi wí re urípxaf menini, “Ná sanj mñiráparinjúxi, pí nani júxi tñni nawíni imónimfñini? Niýyini anani nigfpi njweapaxýinirini.” urípxaf menini. Mñfyi eni síkwúm wí re urípxaf menini, “Ná sanj mñiráparinjúxi, pí nani júxi tñni nawíni njweámfñini? Niýyini anani nigfpi njweapaxýinirini.” urípxaf menini. ²² Oweoi, pí pí nápimi dani imóninjí “Enj meáninjipirfani?” yaiwiarinjwápi menjánáyf, ominj amipi nene nápimi dani yarinjwápi nipikwini epaxf menini. ²³ Nápimi dani imóninjí “Nanj onimiápi imóninjipirini.” yaiwiarinjwáyf nene anani píraninj okiyfá mearinjwáriní. Nápimi dani imóninjí sijnáni mímepaxf imóninjíyí píraninj rítí yarinjwáriní. ²⁴ E nerí aí pí pí nápimi dani imóninjí “Awiaxf imóninjipirfani?” yaiwiarinjwápi, ayf rítí mepaxf imóninjagí nani wí e yarinjwámani. Gorixo áma warápi nimixiri pí pí nápimi dani enjpi njwírárírná “Nanj onimiápi imónini.” yaiwiarinjwápi seáyf e imóníwiniginiri njwiráriní. ²⁵ Nápimi dani imóninjíyí mídimidáni mímearónipa ero xixe píraninj meniro epírfá nani e njwiráriní. ²⁶ Nápimi dani imóninjí bi rñinj wináná nápimi dani imóninjí nipini rñinj wináriní. Bi imóninjipimi yayf uméaná nipini dijf nífá njwiga warinjfrini.

²⁷ Kiraisoyá siyikfpi imónigfáyfné oyá warápininj imóniro wiyfnéni wiyfnéni oyá nápimi dani síkwfranjfrani, wéninjfrani, xixegfni imóniro enoi. ²⁸ Gorixo áma xfoyá siyikfpi imónigfáyf xixegfni bi bi nimóga úrixiniri rípeanjfrini. Wí wáf wurimeiarigfáyf imóniro wí xewaninjoyá xwiyfápi wáf urókiamoarigfáyf imóniro wí uréwapiyarigfáyf imóniro epírfá nani rípeanjfrini. Xíraní xíraní imóninjí api api nírípeámáná ámi wí emimf epírfá nani imóniro wí simixí yarigfáyo nanj wimixipírfá nani imóniro wí dfwf ikeamónarigfáyo arírfá wipírfá nani imóniro wí pí pí ominj yarigfáyo mepírfá nani imóniro wí áma gwf wírf wírf xwiyfá mfkf api apimi dani ríprfá nani imóniro epírfá nani rípeanjfrini. ²⁹ Nñni wáf wurimeiarigfáyf rimóninjoi? Nñni wáf rókiamoarigfáyf rimóninjoi? Nñni uréwapiyarigfáyf rimóninjoi? Nñni emimf yarigfáyf rimóninjoi? ³⁰ Nñni simixíyo nanj imixipírfá nani rimóninjoi? Nñni gwf wírf wírf xwiyfá mfkf api apimi dani ríprfá nani rimóninjoi? Nñni xwiyfá mfkf api apimi dani rarigfápi yanj umeaipírfá nani rimóninjoi? Oweoi. ³¹ E níseariri aí seyfné woxini woxini, “Gorixo áma e e epaxf imónírixiniri kwíyfpimi dani síxf umímoarinjí api api enjagi aí sa seáyf e imóninjipi oimónimini.” njyiwiri símf xeadfénírxini.

13

“Ámáyo nepa dijf sípi njwirfná rípi rípi yarigfáriní.” urinj nánirini.

“Arige neri Gorixo wimónariñipi tñni xixeni yaniréwini?” niseaimóniríná epíríapí nání áwaní bñ osearimíni.

¹ Nioni gwí wirí wirí xwiyá mfkí ámarani, aññajirani, rarigápimi dani anani rípací nimóniri aí ámayo diñí sipí mñwipa nerínayí, suríma nírari berí ikaxí níriríná yaiwiniñí yárariniñí imónimíni. Soní udá xami mñwiráripa nemána eána rariñipániñí ení imónimíni. ² Nioni xwiyá Gorixoyápi wá rókiamopaxí imóniri amípi nñni o éimiginiri enwípeariñí inimi imóniñipi nání niñá imóniri amípi nñni áma “Ayí api ría imónini?” niyaiwiro niñá imónigápí nání niñá imóniri neri aí ámayo diñí sipí mñwipa nerínayí, suríma imónimíni. Nioni Gorixomi diñí ení neaniri nñwíkwíroriniñipi dani “Díwí rípxi ná jé ui.” urípací nimóniri aiwi ámayo diñí sipí mñwipa nerínayí, suríma imónimíni. ³ Nioni gí iyá fá amípi yaní nñmerí uyípeayíyo niwirí aí ámayo diñí sipí mñwipa nerínayí, wí naní nimixípací menini. Negí womí pikianiro yaríná niaíwomí wáripíri nání re nuriri aí, “Nioni fá nñnñxiro ría nñwioárípoi.” nuriri aí ámayo diñí sipí mñwipa nerínayí, nioní éapí wí naní nimixípací mimónini.

⁴ Áma wíniyo diñí sipí niwiríná pípi marfá, rípi yarigfáriní. Sipí wíniyí wífápi apaxí mé píri umamoarigfámani. Ayá nurimixiri naní imóniñipini wiarigfáriní. Wíniyo sipí diñí wí wiaiwiarigfámani. Wíniyo diñí sipí wiarigfáyí wíwaniniñí mñxi meakñniro wárxá imóniro ⁵ uyíni wíkaríro yarigfámani. Amípi nenení arige neri neaímeaníreniñoiniri mepa ero apaxí mé símí rñniñí mñwinípa ero íwí wíniyí wíkarfápi nání símí xwanwí níkwónimi memepa ero yarigfáriní. ⁶ Nñpíkwini mimóniñí yarigfápi nání diñí ní fá mñwiní wé róniñí imóniñí yarigfápi nání diñí ní fá winariñirini. ⁷ Áma wíniyo diñí sipí wiarigfáyí pí pí wímeána “Xe oneaímeaní.” yaiwiro diñí wíkwíroarigfápi wí pñni mñwiarípa ero amípi nñni Gorixo nñwíiríná nání diñí níkwímore ñwearo pí pí sipí imóniñí wímeána xwámamí wiro yarigfáriní.

⁸ Ámayo diñí sipí wiariniwápi ná ríwíyo aí wí anípa imóninífa menagi nání aníñí fá xirípacíriní. E neri aiwi Gorixoyá kwíyípimi dani wá rókiamopaxí imóniniwápirani, xwiyá mfkí api apimi dani rípací imóniniwápirani, pí pí niñá imóniniwápirani, api nñpini anípa imóninífarini. ⁹ Nioni searariñápi nání áwaní bñ osearimíni. Agwí ríná nene Gorixoyá kwíyípimi dani niñá imóniniwápi sa bñni bñni imóniniwini. Oyá xwiyá wá rókiamoariniwápi nñpini marfá, bñni bñni rókiamoariniwáriní. ¹⁰ E neriñí aiwi Kiraiso nñweapíri amípi Gorixo éimiginiri yariniñipi ríxa yóí imónaná agwí ríná nene bñni bñni imóniniwápi anípa imóninífarini. ¹¹ Nioni searariñápi niaíwí tñni ríraminiyí oemini. Enína nioni siní niaíwí nimóniríná niaíwí rarigfápa xwiyá axípi riri niaíwí yaiwiarigfápa axípi yaiwirí niaíwí diñí moarigfápa axípi morí néísána aí ríxa ámínáoni nimónimáná niaíwí yarigfápi siní fá mñxirí pñni wiariniñirini. ¹² Agwí nene Gorixo éimiginiri yariniñipi nání niñá bñni bñni imóniniwápi xixíeá sfá yikiniñíyo dani nene sinwí nñpíkwini mainenariwápi tñni ríraminiyí oemini. Agwí ríná xixíeáyo símímaníni roñagi niwiniwane aiwi ríwéná nepa o tñni xixeni símímaníyo sinwí ainenaníwáriní. Agwí ríná nene bñni bñni niñá nimóniri aí ríwéná xfo nene nání xixeni niñá imóniniñipa nene ení xfo nání niñá imónaníwáriní. ¹³ E neriñí aiwi agwí ríná Gorixomi diñí wíkwírorane o neaiiníapi nání diñí ikwímore wíniyo diñí sipí wirane yariniwá biaú bñ api aníñini imóniníapirini. Biaú bñ api bñ seáyí e imóniniñipi, ayí ámayo diñí sipí wiariniwápirini.

14

Kwíyíþimí dání epaxí imóniþíþí nání ámi bí uríþí nániríní.

¹ Seyíné “Ámáyo ðiþí síþí owianeyí.” niyaiwiro aníþí miní xíðíþíxíni. E nero aí Goríxo api api e imóníþíxíniþí kwíyíþimí dání seaimíxariþíþí “Api api oimónaneyí.” niyaiwiro símí níxeadíþéníro aiwi ná bíni ayí oyá xwíyíþá ámáyo wíá urókiamopaxí imóníþíþí nání aníþaxí símí xeadíþéníþíxíni.

² Ayí ríþí nání searariþíni. Ámá giyí giyí gwí wirí wirí xwíyíþá míkí wíniyí majíá imónigíþimí dání níriþíráyí, ayí ámáyo murariþí. Wíniyí xwíyíþá míkí api nání majíá imóniþagíá nání Goríxomíni nuríþí kwíyíþimí dání yumí imóniþíþí rariþí. ³ E nerí aí giyí giyí xwíyíþá Goríxoyáþí wíá nírókiamorónáyí, ayí ríþimí dání ámáyo síkíkí womíxíro ení ríremíxí wiro ðiþí wíá wókímíxíro epaxíþí urariþíáþíni. ⁴ Ámá xwíyíþá míkí xegí wíyo dání rariþí go go, ayí xewaníþí síkíkí omíxíniþíni. Ámá Goríxoyá xwíyíþáþí wíá rókiamoariþí go go, ayí Goríxo wimónariþíþí uríþimí dání Jisasoyá síyikíþí imónigíþáyo síkíkí womíxariþíþíni. ⁵ Nioní “Seyíné níyínéni xwíyíþá míkí bí bimí dání oríþoyí.” nínimóníþí aiwi aga aníþaxí ayá wí nimónariþíþí, ayí ríþíþíni. “Goríxoyá xwíyíþáþí wíá orókiamóþoyí.” nimónariþíni. Ayí ríþí nániríní. Wíá rókiamoariþí go go Jisasoyá síyikíþí imónigíþáyo nuríþírá xí uríþimí dání síkíkí níwomíxíþí nání xwíyíþá míkí xegí wíyo dání rariþí go gomi seáyí e wimóniþagi nání rariþíni. Xwíyíþá míkí xegí wíyo dání rariþí go go ráná ámá wo níwiáþíniþímeariþí Jisasoyá síyikíþí imónigíþá wíniyo o ríþimí dání síkíkí owomíxíniþí yaní nu-meairíþí ení ananiríní. ⁶ Gí níriþímeáyíné, ríþí nání þíráníþí ðiþí móþoyí. Nioní seyíné tíþí e nání níþíriþí xwíyíþá míkí wíyo dání nísearíþíráyí, “Api wí naní neaimíxíþaxí imóníni.” ríseaimónariþíni? Oweoi. Nioní xwíyíþá Goríxo wíá níþókímíxíþí níriþíþí mīsearíþa neríþáraní, níþíá o nání nioní imóniþá bí mīsearíþa neríþáraní, xwíyíþá oyáþí bí wíá mīsearókiamopa neríþáraní, bí mīsearéwapiþa neríþáraní, sa xwíyíþá míkí wíyo dání níseara nuríþáyí, aríge nerí naní wí seaimíþáþíni? Oweoi, wí e epaxíþani.

⁷ ðiþí mayí imóniþíþí, þékákíþíni, gitáraní, ayí axíþí imóníni. Yaiwíniþí níyáþíþí níþíkwiþí irí míreþepa neríþáyí, ámá aríge “Ayí api ríá rariþí?” yaiwíþaxíþíni? Ámá kwíyíþimí dání xwíyíþá míkí wíyo dání ení níriþíráyí, ámá aríá mīwíaríþíáþí aríge nerí “Ayí api ríá rariþí?” yaiwíþaxí imóníni?

⁸ Ámá míxí nání awí roþí xowienomi dání ríaiwá oríniþí þírámí níþíkwiþí meþa neríþáyí, ámá giyí “Míxí nání ríaiwá iyí ríráoi?” niyaiwiro éwaiþí tíni níkíniþí tíni aríþíþaxíþíni? Oweoi, þírámí níþíkwiþí meþa neríþáyí, wí e epaxí meníni. ⁹ Seyíné ení ámá wíyo kwíyíþimí dání xwíyíþá míkí xegí wíyo dání nuríþíráyí, ámá aríá seaiaríþíáþí aríge nero “Api nání ríá nearariþíþí?” niyaiwiro níþíá imóniþaxíþíni? Oweoi, seyíné urariþíþáþí mīmianþí upaxí imóníni. ¹⁰ Ayí neþariþíni. Xwíá ríþimí xwíyíþá míkí xíxegíþí tíþí rariþíþáþí obaxí imóníni. Xwíyíþá bí míkí mayí imóniþíþíni. Níni míkí tíþí imóníni. ¹¹ E nerí aí ámá wo xwíyíþá míkí nioní majíá imóniþíþimí dání rariþíþagi aríá níwiríþíá “Émayí worþani?” yaiwíþíþíni. Xí ení nioní aríá mīwíaríþíþagi nínaniríþíá “Émayí worþani?” níaiwíniþíþí.

¹² Seyíné Goríxo api api imóníþíxíniþí kwíyíþimí dání síxí seamímoariþíþíþí “Oimónaneyí.” niyaiwiro símí níxeadíþéníro yariþíþáyíné imóniþagíá nání pí pí neróná ríþí éþíxíþíni. Kwíyíþimí dání epaxí imóniþíþimí dání Jisasoyá síyikí imóniþíþáéne ení síkíkí omíxíniþaxí imóniþíþíþí oyaneyíþíro ayá wí néra úþíxíþíni.

13 Ayínáni segíyí wo kwíyípmi dání xwíyíá mǫkǫ seyíné majíá imóníǫápmi dání nǫsearírínáyí, aríá mǫwiaríǫáíyíné yaní seameaimínirí nání Goríxomi rǫxíñǫ uríwíníǫíni. 14 Ayí rǫpí nání seararíñíni. Nioní ǫí ámá aríá niaríǫé dání xwíyíá mǫkǫ xegí bimi dání Goríxomi rǫxíñǫ nuríríná ǫí dǫñǫ aí tǫní murí sa mañǫpámi dání nurírínáyí, “Apí ourímíni.” nǫyáiwirí murípa éá enǫǫí nání nioní rǫápi bí naní mǫniiaríni. 15 Ayínáni nioní pí emíniréini? Nioní Goríxomi rǫxíñǫ nurírínáraní, soní níriri omí yayí numerínáraní, xwíyíá mǫkǫ bí bimi dání mañǫpá tǫní nurírí aí “Ayí apí ríá uraríñíni?” nǫyáiwirí ǫí dǫñǫ tǫní ení nawíni uríimíǫíni. 16 Seyíné e mepa nero Goríxomi yayí nǫwiríná dǫñǫ tǫní nawíni murí xwíyíá mǫkǫ bí bimi, seyíné majíápmi dáníni nurírínáyí, ámá sípíá imóníǫá seyíné tǫní nawíni awí eánaríǫáíyí aríge nero “Ayí rǫápi xixeni e imóníwíníǫíni.” rǫpaxírini? Oweoi, xwíyíá mǫkǫ seyíné raríǫápi aríá mǫwípaxí nimóniro nání wí e rǫpaxí meníni. 17 Seyíné e nerínáyí, Goríxomi píraníñǫ yayí nǫwiro aiwí wíníyo síkǫkǫ mǫwomíxí ududí iní wikáraníñǫá nání seararíñíni. 18 Seyíné kwíyípmi dání xwíyíá mǫkǫ wíyo dání ayá wí níriri aí nioní ení kwíyípmi dání xwíyíá mǫkǫ bí bimi dání seáyí e nǫseamúrorí nání Goríxomi yayí wiaríñárini. 19 E nimóniri aí Jisasoyá síyikí imóníǫá bí tǫní nerímeánirí wigí aríá egíe dání xwíyíá mǫkǫ bí bimi dání nuríríná “Íá mǫropaxí imóníñǫpí ourímíni.” mǫnimónaríni. Oweoi, “Poró ipí ríneaiwápiyaríni?” oyáiwípoyínirí sa “Xwíyíá mǫkǫ nioní nǫjǫá imóníñápmi dání nurírí ‘Ayí apí ríá uraríñíni?’ yáiwímípi áríní ourímíni.” nimónaríni. “E neríná seáyí e imóníñápi yaríñíni.” nimónaríni.

20 ǫí níríxímeáyíné, seyíné nǫaiwí onímíá dǫñǫ mǫmaxírípa époyí. E nǫsearírí aí nǫaiwí pǫpía íwí oyaneyíníro síní dǫñǫ mǫmoaríǫápa seyíné ení axípi imónípoyí. E nero dǫñǫ nǫmoríná ámíná yapí mǫóríxíni. 21 Isíreríyí aríá mǫwiaríñǫá nání Goríxo ámá wí e dǫñǫyí mǫxí nǫmeámi nǫbíro xwíríá wikíxéríxíni ríñǫpí nání ñwí ikaxí eáníñíyo re nírínirí eáníni, “ ‘Goríxoní ámá mǫkǫ wí e dǫñǫyíyá xwíyíá mǫkǫ bí tǫní ámá tǫyo urírí wí e dǫñǫyíyá mañǫpími dání urírí emíá enǫǫí aiwí nioní wí aríá nǫpíríámáni.’ Ámínáoní e raríñíni.” nírínirí eáníni. 22 Ayínáni nene re yáiwíñwíni, “Goríxoyá kwíyípmi dání xwíyíá mǫkǫ nene majíá nimóniri aí raríñwápi, ayí ámá omí ríxa dǫñǫ wíkwíroaríǫá wíníyí aríá nǫneairóná óf níkáríníro ‘Ayí ení eáníñǫ Goríxoyápmi dání ríá yaríñoi?’ oyáiwípoyínirí mimónini. Sa omí dǫñǫ mǫwíkwíroaríǫáíyí óf níkáríníro ‘Ayí ení eáníñǫ Goríxoyápmi dání ríá yaríñoi?’ oyáiwípoyínirí imónini.” yáiwíñwíni. E nerí aí oyá xwíyíápi, nene wíá urókiamoaríñwápi, ayí ámá xíomí dǫñǫ mǫwíkwíroaríǫáíyí aríá nǫneairóná “Ení eáníñǫ Goríxoyápmi dání ríá raríñoi?” oyáiwípoyínirí mimónini. Sa xíomí dǫñǫ wíkwíroaríǫáíyí e oyáiwípoyínirí imónini. 23 Ayínáni ámá Jisasoyá síyikí imóníǫáíyíné awí neániróná nǫyínéni xwíyíá mǫkǫ seyíné majíá bí bimi dání nǫra waríná ámá sípíá imóníǫáíyí wírani, ámá síní Goríxomi dǫñǫ mǫwíkwíroaríǫáíyí wírani, nǫseáimearo nǫñwearóná “Ámá tǫyí xóxwí yaríǫáíyí meníraní?” rǫpíríárini. 24 Seyíné wí e mepa nero nǫyínéni xwíyíá Goríxoyápi wíá nǫrókiamóá waríná ámá sípíá imóníǫáíyí wírani, ámá síní Goríxomi dǫñǫ mǫwíkwíroaríǫáíyí wírani, nǫseáimearo nǫñwearóná seyíné raríǫá nǫpímíni dání “Íwí awa raríǫápi mǫyaríñwaéneríani?” nǫyáiwiro wairírí iníro “Apí nene nání ení ríá raríñoi?” nǫyáiwiro ayá mǫñímíñǫ roro nemáná 25 sípí imóníñǫ wigípi yumíí egíápi nání waropárí nero mǫñí xwíáyo níkwíróniro Goríxomi yayí numero “Neparíni. Goríxo seyíné dǫñǫ seakíyoni.”

ripírjárini.

Gorixomi yayí umeaníro nání nerimeániróná epaxípi nání uríjínánirini.

²⁶ Gí níríxímeáyíné, pí oyaneyinri nearariní? Seyíné awí neániróná woxi sonj searéwapiyini nání imóniri woxi xwiyá bí searéwapiyini nání imóniri woxi xwiyá Gorixo wá wókímíxíípi bí seariní nání imóniri woxi xwiyá mfkf bí bimi dání bí seariní nání imóniri woxi xwiyá mfkf bí bimi dání ríníípi bí yanj seameaini nání imóniri neri aí nipi neri nerfá Jisasoyá siyikf imónigfáyíné síkfkf omíxínípi nání éfrixini. ²⁷ Segíyí wí “Xwiyá mfkf bimi dání ouraneyí.” níwimóniríná obaxowa xe onearfipoyinri síjwí mívínípani. Waúniraní, waú woraní, ayí apánirini. Axíná nawíni orfipoyinri síjwí mívínípani. Wo xámi nírímáná wo ríwíyo ríwínigini. E yaríná wo yanj seameáiwínigini. ²⁸ Ámá wo xwiyá yanj seameaipaxí menánáyí, xwiyá mfkf api apimi dání rarigfáwa Jisasoyá siyikf imónigfáyínéyá arfá egíe dání manjpa tñni síjání miripa nero wigf dñíyo dání Gorixo tñni nawíni ínmi ríníírixini. ²⁹ Awí neániróná segí xwiyá Gorixoyápi wá rókiamoarigfáyí waúraní, waú woraní, awa xe xwiyá searíírixini. Ríxa searáná wínyí o nepa kwíyípimi dání rfa rarinri pfa nímero mí omíxíírixini. ³⁰ E neri aí segíyí wo éf níjweari wá rókiamoaríj womi arfá wiaríná Gorixo xwiyá bí wá wókímíxánáyí, o xwiyá api áwanj seariní nání dao xámi raríjo pñni wíaríwínigini. ³¹ Nioni seararíjapi níxídiróná seyíné níyínéni níjía imóniro enj ríremíxí iníro epírfá nání woxi woxi ananí wá nírókiamóa upaxí imóníjoí. ³²⁻³³ Nene níjjaraní. Gorixo yaiwíníj yaríjomaní. “Xwiyá níxeayiri neri orfipoyí.” níwimóní “Nítiwayírori orfipoyí.” wimónaríjagi nání wá rókiamoarigfáwa kwíyípimi dání rókiamopaxí imóníjpi tñni úrapí mírí píraníj dñí fá níxííro ríírixini.

Gorixoyá siyikf imónigfá wí e wí e njweagfá nñni yarigfápa ³⁴ siyikf oyá Koriníyo njweagfáyíné ení awí neániróná apíxíwa xwiyá wí mírípa oépoyí. Awí neániranéná apíxíwa xe xwiyá onearfipoyinri síjwí mívínípa yaríjwá enagi nání raríjini. Nwí ikaxí eáníjío dání ríníjípa oxoyíné símanwíyóníj searíníírixini. ³⁵ Íwa Jisasoyá siyikf imónigfáyí awí eánígíe dání xwiyá níríríná ayá wínípaxí yaríjagfa nání wíni wíni “Api nání níjía oimónímíni.” níwimóniríná anj xíxegíniyo dání oxomi yaríj wíwínigini. ³⁶ Seyíné seáyí e seáyí e mimónípani. “Xwiyá Gorixoyápi nene táfámíni mfkf imóníjwaénerini.” ríyáiwinaríjoí? “Xwiyá oyápi Koriníyo njweanwaénerini táfámíni ríníjírini.” ríseaimónariní?

³⁷ Ámá goxi goxi “Nioni Gorixoyá xwiyápi wá rókiamoaríj wónirini.” níyáiwínírnáraní, “Oyá kwíyí síxí nímímonjípimi dání e epaxí nímoniri yaríjónirini.” níyáiwínírnáraní, xwiyá nioni níríri eaaríjá rípi nání dñí re yaiwíírixini, “Poro sekaxí Ámínáo uríípimi dání rfa níríri eanjírfaní?” yaiwíírixini. ³⁸ Ámá go go e míyáiwípa yaríjagi níwínírnáyí, seyíné ení “O nepa Gorixoyá wá rókiamoaríj wo meníni.” yaiwíírixini. ³⁹ Ayínáni gí níríxímeáyíné, Gorixoyá xwiyá wá orókiamoaneyinri símí xeadípéníro oyá kwíyí tñni xwiyá mfkf bí bimi dání seyíné rarigfápi pírfí mírakínípa ero éfrixini. ⁴⁰ E nero aí Gorixomi yayí umeaníro nání awí neániróná pí pí seyíné yarigfápi nipi nítiwayíroro píraníj éfrixini.

15

Jisaso nípémáná xwáripáyo dání wíapñímeanjpi nánirini.

1 G# n#r#x#meáy#né, xw#y#f#á y#y#f# neainar#n#f# nion# w#f# sear#n#p#i —Ap# sey#né ar#f#á n#n#r#f#n#á “Nepar#n#i.” n#y#ai#w#ro d#n#f# n#w#k#w#f#r#oro ík#f#á xw#f#á a#í t#n#i ner#f#n#á s#f#k#f#k#f# non#r#i roar#n#p#a sey#né en#i ax#f#p#i xw#y#f#á ap#i t#n#i s#f#k#f#k#f# non#r#i rog#f#á#p#r#n#i. Ap#i n#n#i dir#r#f# oseaim#n#i. 2 Sey#né nion# w#f# sear#n#p#i an#n#f# min#f# xa#í#w#f# f#á n#x#r#a nur#n#á#y#f#, Gor#x#o ap#im#i d#n#i yeáy#f# seay#im#x#emean#f#ár#n#i. Sey#né s#n#i xa#í#w#f# f#á r#x#r#n#o#i? E mep#a ner#f#n#á#y#f#, sur#f#m#á w#k#w#f#ropax#r#n#i. 3 Nion# w#f# n#sear#r#f#n#á xw#y#f#á x#r#án#i x#r#án#i im#n#n#f# sear#n#p#i —Ap#i nion# en#i en#n#á ar#f#á w#n#p#r#n#i. Ap#i, ay#f# r#p#r#n#i. Kiraiso n#n#i en#n#á B#k#w#f#yo d#n#i n#r#n#r#i e#án#n#f#p#a o nene f#w#f# yar#n#w#p#i yokwar#m#f# neain#f#a n#n#i n#p#er#i 4 xw#f#á n#w#y#ár#m#án#á en#án#á B#k#w#f#yo d#n#i “O n#w#i#á#p#n#i#mean#f#ár#n#i.” n#r#n#r#i e#án#n#f#p#a s#f#á w#y#á#ú w#y#i n#r#m#án#á en#án#á Gor#x#oy#á d#n#f# t#n#i w#i#á#p#n#i#mean#n#n#i#n#i. 5 N#w#i#á#p#n#i#me#á#mo Pitaom#i s#n#án#i nur#n#á#p#r#i r#f#w#f#yo xeg#f# w#iep#s#n#f# w#é w#ú#ká#ú s#k#w#f# w#á#ú awam#i s#n#án#i ur#n#á#p#n#i#n#i#n#i. 6 E nem#án#á á#m#i r#f#w#f#yo x#f#om#i d#n#f# w#k#w#f#rog#f#á#y#f# —Ay#f# 500 ap#im#i w#i#ár#f# múrog#f#á#y#f#r#n#i. Nion# pay#f# r#p#i eaar#n#á r#n#á w#n#i w#n#i r#x#a n#p#ero a#i#w#f# ná#y#f# s#n#i n#w#ean#o#i. Ap#im#i ná w#n#án#i ax#n#á s#n#án#i ur#n#á#p#n#i#n#i#n#i. 7 E nem#án#á r#f#w#f#yo xeg#f# xog#w#á#o Jemisom#i s#n#án#i nur#n#á#p#m#án#á w#f# wur#meiar#n#g#f#á nowam#n#i en#i s#n#án#i ur#n#á#p#n#i#n#i#n#i. 8 E né#s#án#á nion# —Nion# ap#i#x#i#w#a n#i#á#í#w#f# n#x#r#r#n#á kw#í#y#f# w#i#ár#n#g#f#á#y#f# won#f#n#n#f# im#n#n#f#á#on#r#n#i. Nion# awam#i aga r#f#w#f# ná#yo yopar#f#p#i s#n#án#i n#im#n#n#f#n#i#n#i#n#i. 9 Ay#f# r#p#i n#n#i rar#n#n#i. Nion# á#m#á Gor#x#oy#á s#y#ik#f# im#n#n#g#f#á#yo xean#n#f# w#ik#ár#ag#á#on#i en#ag#i n#n#i w#f# wur#meiar#n#w#á n#n#g#f# w#f#a n#w#am#n#i s#y#ik#w#f#n#n#f# im#n#n#f#á#on#i, ay#f# nion#r#n#i. Gor#x#oy#á s#y#ik#f# im#n#n#g#f#á#yo xean#n#f# w#ik#ár#ag#á en#ag#i n#n#i nep#a “W#f# wur#meiar#n#f# im#n#n#f# wox#n#i.” n#r#i#pax#f# men#n#i. 10 E ner#i a#í Gor#x#o w#á n#n#w#ian#r#i n#i#n#f#p#im#i d#n#i agw#f# r#n#á nion# im#n#n#f#á#p#i im#n#n#f#n#i. O w#á n#w#ian#n#f#p#i sur#f#m#á n#w#ian#n#f#m#n#i. Oweo#i, nion# an#n#f# min#f# ner#i n#n#i w#f# wur#meiar#n#w#á n#n#g#f# w#f#am#i múron#ár#n#i. E ner#i a#í n#w#ian#n#o#i en#f# e#án#n#f#p#im#i d#n#i ner#i múron#á#m#n#i. Nion# en#á#p#i sa Gor#x#o w#á n#w#ian#n#f#p#im#i d#n#i en#á en#ag#i n#n#i rar#n#n#i. 11 Ay#n#án#i sey#né awam#i wig#f# man#f#yo d#n#i ar#f#á n#w#ir#f#n#á#r#n#i, nion#y#á#yo d#n#i ar#f#á n#n#r#f#n#á#r#n#i, w#f# n#n#on#en#i searar#n#w#á sey#né d#n#f# w#k#w#f#rog#f#á#p#i, ná b#n#i ay#f# ap#r#n#i.

“R#f#w#n#á peg#f#á#y#f# n#f#n#i w#i#á#p#n#i#meap#r#f#ár#n#i.” ur#n#f# n#án#r#n#i.

12 None w#f# n#sear#r#f#n#á “Kiraiso Gor#x#oy#á d#n#f#yo d#n#i w#i#á#p#n#i#mean#n#n#i#n#i.” searar#n#w#á en#ag#i n#n#i seg#f#y#f# w#í d#n#f# ar#n#ge n#y#ai#w#ro “Peg#f#á#y#f# á#m#i s#n#f# nero w#í w#i#á#p#n#i#meap#r#f#á men#n#i.” rar#n#g#f#ár#n#i? 13 Ay#f# rar#n#g#f#á#p#a á#m#á peg#f#á#y#f# nep#a m#w#i#á#p#n#i#meapa ner#f#n#á#y#f#, “Kiraiso a#í Gor#x#oy#á d#n#f# t#n#i w#i#á#p#n#i#mean#f#m#n#i.” ran#n#g#n#i. 14 Kiraiso Gor#x#oy#á d#n#f# t#n#i m#w#i#á#p#n#i#meapa ner#i s#n#w#ir#y#f#, xw#y#f#á none w#f# searar#n#w#á#p#i ná may#f# im#n#n#r#i sey#né d#n#f# w#k#w#f#roar#n#g#f#á#p#i ná may#f# im#n#n#r#i epax#r#n#i. 15 S#p#í im#n#n#f# ap#i yan#r#i en#w#á a#í á#m#i b#i r#p#i á#m#á yap#f# rar#n#g#f#á#y#f# yap#f# im#n#n#n#r#i en#w#ár#n#i. None “Gor#x#oy#á d#n#f#yo d#n#i Kiraiso w#i#á#p#n#i#mean#f#r#n#i.” xen#w#f# ran#r#i en#w#á en#ag#i n#n#i “Yap#f# rar#n#g#f#á#y#f# yap#f# im#n#n#n#w#n#i.” r#p#ax#r#n#i. Peg#f#á#y#f# nep#a Gor#x#oy#á d#n#f#yo d#n#i m#w#i#á#p#n#i#meapa ner#f#n#á#y#f#, “Kiraiso en#i Gor#x#oy#á d#n#f# t#n#i w#i#á#p#n#i#mean#f#m#n#i.” r#p#ax#r#n#i. 16 Ay#f# r#p#i n#n#i rar#n#n#i. Á#m#á peg#f#á#y#f# Gor#x#oy#á d#n#f# t#n#i m#w#i#á#p#n#i#meapa ner#n#á#y#f#, “Kiraiso a#í w#í w#i#á#p#n#i#mean#f#m#n#i.” ran#n#g#n#i. 17 Kiraiso Gor#x#oy#á d#n#f# t#n#i m#w#i#á#p#n#i#meapa ner#i s#n#w#ir#y#f#, sey#né d#n#f# w#k#w#f#rog#f#á#p#i s#i#w#i#á w#k#w#f#r#oro seg#f# f#w#f# yar#n#g#f#á#p#i n#n#i s#n#i xw#y#f#á meár#n#p#ax#f# im#n#n#ro

yaníro egfárini. ¹⁸ Ámá Kiraisomi diñf niwíkwíroárimáná pegfáyf eni ríxa aninñfni anínaníro egfárini. ¹⁹ Nene re niyaiwirane, “Nene nípémáná enjáná Kiraiso wí arirá neainínfámani. Sa xwíá rírímni emearfná Kiraiso arírá neainínfárini.” E niyaiwirane omíni diñf níkwímoránénáyf, ámá íkfnñf sípí wípaxf imónñf niyoní nání nene añpaxf neaipaxfíni. Ayf Kiraiso nepa xwárípáyo dání míwiápfnimeapa ení enjánáyf nání raríñfni.

²⁰ Nioní e nisearíri aiwí Kiraiso níperi wenfmí dání Goríxoyá diñf tñni wiápfnimeañfíni. O ámá ríxa pegfáyf nání xámí níwiápfnimearfná omíñfyo aiwá níwákwínf wí xámí miarígfápánñf wiápfnimeañfíni. ²¹ Ayf rípi nání seararíñfni. Ámá wo sípí yagfímí dání ámaéne pearíñwárini. E yaríñwápa ámá ámí wo enípímí dání ení wiápfnimeañfíni. ²² Níneneni Adamo tñni ikáríññwaéne imónñgwi nání pearíñwárini. E yaríñwápa Kiraiso tñni ikáríññwaéne neperane aiwí ámí sñf nerane wiápfnimeañfíni enagf nání raríñfni. ²³ Wiápfnimeapfírfáyf wígf imónáná wiápfnimeapfírfárini. Kiraiso aiwá níwákwínf wíniñf xámí wiápfnimeañfíni. Omí dání ríwíyo xfo weapáná xegf imónígfáyf wiápfnimeapfírfárini. ²⁴ O ámí aññami dání níweapfírfá amípi nene tñf ríná imónñfpi yoparfpi imónínfárini. Íná aññajfñani, ámarani, omí mañf pfrf wíakíarígfá gíyf gíyf, ení eánígfáyf imóníro nénf tgfáyfnñf imóníro menweagfáyf imóníro egfáyo anpá níwímíximáná ámá xfoyá xwíoxfyo mímeámí nerí umenweañfáyf xano Goríxomi símañwíyónñf wurfnípfíri wíinfárini. ²⁵ Ayf rípi nání raríñfni. Goríxo ámá Kiraiso tñni símf tñni inarígfáyo xopfírf níwírí íkwíañwí xegf síkwí ikwíarínfánánñf wímíxíyínf nání míxí ináyf nímoníri menweañfárini. Bíkíwíyo apí nání e níriníri eánñgaf nání raríñfni. ²⁶ Símf tñni inarígfí yoparf anpá imíxínfápi, ayf píyf nene pearíñwápfíri. ²⁷ Bíkíwíyo bí rípi xíxeni níriníri eáníni, “Goríxo amípi nñni omí símañwíyónñf wímíxíyínfíni.” níriníri eánñgaf aí ananí re yaiwípaxfíni, “Amípi nñnyí ríniñfpi, ayf amípi nñni Kiraisomi símañwíyónñf oimóníri wímíxíyíño ení nání míríni.” yaiwípaxfíni. ²⁸ Amípi nípiní xewaxomi símañwíyónñf yeáyf wurfníñáná o diñf re nímorí enfárini, “Gf ápo Goríxo amípi níyoní ámayorani, amípíyorani, seáyf e níwímóníri oumenweañfíri xewaníñoni amípi nípiní símañwíyónñf níwímíxíyíñomi símañwíyónñf yeáyf owurfnímíni.” nímorí e enfárini.

²⁹ “Ámá pegfáyf wiápfnimeapfírfárini.” seararíñwápi nepa mímoníñánáyf, pí nání wíyfné segf pegfá wíniyo nañf owímíxaneyíniro ámí wayf mearígfárini? “Pegfáyf wí wiápfnimeapfírfámani.” rarígfápi nepa imóníñánáyf, pegfá wíniyo nañf rípi oimíxaneyíniro neróná pí nañfpi owíaneyíniro epaxfíni? Oweoi, sa surímá epaxfíni. ³⁰ “Pegfáyf wiápfnimeapfírfárini.” raríñwápi nepa mímoníñánáyf, pí nání Jisasoyá wáf wurímeiaríñwáone yof mayf imónaníri yaríñwíni? ³¹ Gf nírxímeáyfné, sfá ayf ayo nemefná “Nioní nípémfáoníri.” yaiwinaríñápi símf e nítiními emearíñfíni. E seararíñgaf aí “Xewaníño seáyf e nímoníri raríni.” míniaiwípaní. Seyfné negf Ámíni Kiraisí Jisaso tñni aní ikáríññwaéne nímonírane nání nioní míxí nímeakfíni “‘Nípémfáoníri.’ yaiwinaríñápi símf e nítiními emearíñfíni.” seararíñfni. ³² “Pegfáyf wiápfnimeapfírfárini.” raríñwápi nepa mímoníñánáyf, nioní pí nání añf Epesasiyf ríniñfímí níñwearfná xwíyá Goríxoyápi arfki wáf urímémíni nání yof mayf nímoníri ámá wí sídf íñf rírómf yaríñfpaníñf yarígfáyf tñni nawíní míxí iníñfárini? Pípi nañf oníni e enfárini? E nerí aí pegfáyf

nepa miwiápínimeapa nerínáyí, áamá wíniyí re rarigfápa, “Apaxí mé pearinwaéne enagi nání amipí wí nání ‘Arige oyaneyí?’ miyaiwí sa maiwí iniigf nírane aiwá nírane oyaneyí.” rarigfápa nioní ení axípi e ripaxírini. ³³ E nerí aí áamá yapí oneaiepisípoyiníri sijnwí miwinipani. Áamá ríá kiroarigfáyí tñní níkumixiníro nawíní nemerónáyí, seyíné naní yarigfápi pírí niseawiaikiro sipí imóninípi yapí seaiepisípírixiníri searariníni. ³⁴ Seyíné xaxá yarigfápi píní níwiárimáná píraniní díní nímorosegf íwí yarigfápi ení píní wiárfírixiní. Segíyí wí nepa Gorixo nání díní mimonjo. Ayínáni ayá seainipaxípi ríini.

“Pegfáyí níwiápínimearóná wará ámi xegf bí ninimi wiápínimeapírfáriní.” uriní nánirini.

³⁵ Áamá wí yaríní re nipíráoi, “Áamá pegfáyí ámi arige nero wiápínimeapírfáriní? Wará ámi gíminí gípi ninimi wiápínimeapírfáriní?” níraná ³⁶ re uríimiginí, “Majimajíá ikárinarigfá tiyíné, ‘Aiwá siyí wiároarinwáyí urí nerí mípíeropa nerínáyí, nerápirí niyapipaxírini.’ riseaimónariní? Oweoi, xámi urí nerí nípiérománá ríwíyo nerápirí yapariníri.” uríimiginí. ³⁷ Siyí seyíné wiároarigfápi wítí siyíraní, ámi xegf wíraní, níwiároa nurínáyí, ríxa nerápirí niyapimáná imóninípi wiároarigfáraní? Oweoi, siyí anípápi wiároarigfáriní. ³⁸ Seyíné siyí anípápi wiároarinagía aí Gorixo “Apí nerápirí oyapíni.” yaiwiarinípi tñní xixeni nerápirí yapariníri. Siyí apí apí xegf íwíraní, eníraní, apí tñní xixeni imóninípi xixegfíní apí yapí pía oríxiníri imixariníri. ³⁹ Wará níní axípi miníni. Áamá wará xegf ení bí iníni. Nanwí wará xegf ení bí iníni. Iní wará xegf ení bí iníni. Peyí wará xegf ení bí iníni. ⁴⁰ Amipí anínamí dání pía rixiníyí tñní xwíarími dání pía rixiníyí tñní nání ení díní mópoyí. Awiaxí amipí anínamí dání pía rixiníyí imóninípi xegf bí imóniní. Awiaxí amipí xwíarími dání pía rixiníyí xegf bí imóniní. ⁴¹ Wíá ónariníyí nání ení díní mópoyí. Sogwí wíá ókíarinípi xegf bí imóniní. Emá wíá ókíarinípi xegf bí imóniní. Siní wíá ókíarinípi ení xegf bí imóniní. Siní níniyí ení wíá ókíariníyí axípi mimóniní. Xegf bí xegf bí imóniní.

⁴² Áamá pegfáyí níwiápínimearóná wará inípirfápi nioní níra warinápíniní imóniní. Wará agwí ríná ninírane nweanwápi —Apí urí epaxí imóninípirini. Apí xwíá weyárarinwá enagi aí urí mepaxí imóninípi ninimáná wiápínimeanfáriní. ⁴³ Wará nene xwíá weyárarinwápi, ayí sipí imóniníagi aí siní ninimi wiápínimeanfápi, ayí aga awiaxí imóninípirini. Wará xwíá weyárarinwápi ení meáninípi imóniníagi aí siní ninimi wiápínimeanfápi ení eániní imóninípirini. ⁴⁴ Wará nene xwíá weyárarinwápi xwíá tíyo dání imóniníagi aí siní ninimi wiápínimeanfápi, ayí anínamí dání kwíyípiyá wará imóniní.

Wará xwíá tíyo dání imóninípi enagi nání re yaiwipaxírini, “Anínamí dání kwíyípiyá wará imóninípi ení ríá wení?” yaiwipaxírini. ⁴⁵ Bíkíwíyo dání apí tñní xixeni imóninípi rípi ríniníagi nání rarínini. “Áamá iwamfó imóniní Adamomí Gorixo nímixiríná díní síxí umímoní enagi nání o díní tñní wo nímoními siní wagíriní.” ríniníagi aí Adamomí ríwíyo imóniníjo —O Kiraisorini. O áamáyo díní níyiminípi síxí umímonífa nání kwíyí imóniníorini. ⁴⁶ E nerí aí anínamí dání kwíyípiyá wará xámi imóniníwámani. Wará xwíá rírími dánípi nímonimáná ríwíyo anínamí dání imóninípi inaníwáriní. ⁴⁷ Áamá Gorixo iwamfó imixiníjo xwíá tñní imixiní enagi nání xegf wará xwíarími dání inarinwápi imóniníagi. E nerí

aí áamá ríwíyo imóniño —O Kiraisorini. O wará anínamí dání imóniñipi imóniñirini. ⁴⁸ Xwíá tío ηwearigá gíyí wará áamá xwíá tini imixiniño inagípa inarigáriní. Anínamí ηwearigá gíyí wará áamá anínamí dání iníñipa axípi inarigáriní. ⁴⁹ Ayináni dñí re oyaiwianeyí, “Agwí nene wará áamá xwíá tini imixiniño inagípa ríxa ninirane nani ríwéná wará áamá anínamí dání iníñipa inaníwáriní.” oyaiwianeyí.

⁵⁰ Gí níríxímeáyíné, rípi osearimíni. Áamá wará íkíá íwí wínaniñí mimóní sini gíwí tini ení tini nene imóniñwápi Gorixoyá xwioxíyo wí ηweapaxí menini. Negí wará urí epaxí imóniñipi amípi urí mepaxípi tñí e ηweapaxí mimónini. ⁵¹⁻⁵² Nioni raríñápi nani ududí ríseainarini? Aí, nioni yumí xwíyá Gorixoyápi áwaní bí osearimíni. Gorixomí dñí wíkwíroaríñwaéne nineneni mípepa nerane aí pékákí yoparípi ráná sini mé ápiarwí norímíxírí yaríñipa nineneni ámí wará xegí bí imónaníwáriní. Pékákí ráná pegíáyí wará urí mepaxí imóniñipi ninimí wíapínimearo sini síñí ηweañwaéne wará xegí bí inirane yaníwáriní. ⁵³ Ayí rípi seararíñini. Íná negí wará urí epaxí imóniñipi sini aníñí miní axípi imónipaxímani. Urí mepaxí imóniñipi íkíkí ininíáriní. Íná negí wará nípepaxí imóniñipi sini aníñí miní axípi imónipaxímani. Mípepaxí imóniñipi íkíkí ininíáriní. ⁵⁴ Negí wará píyí erí urí erí epaxí imóniñipi xegí bí nimónirí píyí erí urí erí mepaxí imóniñipimí ríxa íkíkí ináná Bíkíwíyo dání re nírínirí eáníñipi tini xixeni imóniníáriní, “Píyípiyí ríñíñipi ríxa anípa imixiniñí. Ríxa xopíraráf winini.” ⁵⁵ Xwíyá axí ámí wí e eáníñí rípi ení xixeni imóniníáriní, “Píyí rípiñini, ‘Sini ámáyo xopíraráf wípaxípinirini.’ rísimónarini? Oweoi, sini e wí epaxípixi menini. Píyí rípiñini, ‘Ámáyo píkími nani sini sidíñí opaxípinirini.’ rísimónarini? Oweoi, sini e wí epaxípixi menini.” Íná nani e nírínirí eáníñipi tini ení xixeni imóniníáriní. ⁵⁶ Íwí ámaéne yaríñwápipimí dání Píyípi sidíñíñí norí neapíkipaxí imónini. Pípipimí dání maríái, nene Gorixoyá ηwí ikaxí ríñíñipimí níwíákiríná íwí yaríñwáriní. Ayináni “Píyípi ηwí ikaxí ríñíñipimí dání ení eáníñí nimónirí ámá píkipaxí imóniñipirini.” ríparíriní. ⁵⁷ E nerí aí Gorixomí yayí owianeyí. O negí Áminá Jisasi Kiraiso neainíñipimí dání Píyípipimí xopíraráf wípaxí neaimixíñirini. ⁵⁸ Ayináni gí níríxímeáyíné, dñí wíkwírogápi xáiwí íá níxíróná bí éf mímíxeánípa éríxini. Ámináomí nuxídíróná ríwí níríkwínirí yarígápi wí surímá imóninífa menagí nani “Nene xío ‘E éríxini.’ ríñipi bí onímíapí nerínáyí, ayí apánirini.” míseaimóní aníñí miní xwapí ayá wí éríxini.

16

Nígwí ámá Gorixoyá wíniño nani awí eaarigápi nani uríñí nánirini.

¹ Agwí seyíné payí nearo “Ámá Gorixoyá imónigá Judia píropenisíyo ηweagíáyo nígwí wianíwá nani awí eaaríñwini.” nírigápi nani bí osearimíni. Nioni Jisasiyá síyikí imónigá Garesia píropenisíyo wí e wí e ηweagíáyo “Nígwí awí eámeámí neríná apí éríxini. Apí éríxini.” uréwapíyíñápi seyíné ení axípi nero re éríxini. ² Nioni ríxa seyíné tñí e níseaimearí ηweañáná seyíné nígwí ámí wí awí eámeámí mepa epírfa nani Sadé ayí ayo awí neániróná woxini woxini omíñí néfasáná nígwí meáíapi tini yamíñiyí nítróná píraníñí xegí wí e yómíñí tíríxini. ³ Ríwéná nioni seyíné tfe níremoríná ámá seyíné re níyaiwiro rípeáíáyo, “Nígwí rípi anani Jerusaremí nani nímeámí upaxíyíriní.” níyaiwiro rípeáíáyo payí wí nearí

wiowárimfáriní. ⁴ E nerí aí “Ayí t́níní nurífná ananíríní.” nimónánáyí, nioní ayí t́níní waníwáriní.

“Ríwéná seyíné t́fámíní bímfáriní.” uríj́f náníríní.

⁵ Ríwíyo nioní Masedonia píropenisíyo imaní ńbírí seaíménapímfáriní. “Masedonia píropenisí t́j́míní xámí úimígíní.” nimónaríjagí nání raríjíní. ⁶ Imaní ńbírí niseaíménapímáná seyíné t́níní ayá wí onímíapí j́weámfárfaní? Emá rawírawá imeamfkwí yaríj́pí nípimíní seyíné t́níní j́weámfárfaní? Nioní majfáriní. Sa seyíné t́níní níj́weámoní ámí gímíní “Oumíní.” nínimónírfná seyíné nioní óf e d́j́f síxí níga umfá nání niapowáripíríáriní. ⁷ Ayí rípi nání raríjíní. Nioní “Agwí síjwí niseaga oseamúrómíní.” mínimónaríní. “Seyíné t́níní ayá wí j́weámígíní.” nínimónírí d́j́f e ikwímonjá enagí nání raríjíní. Ámínáo xe éwínígínírí síjwí nínanírfnáyí, e emfáriní. ⁸ E nerí aiwí śfá Judayene Pedikosíyí ríníj́yí imóníe nání Epesasio re j́weámfáriní. ⁹ Pí nání marfáí, nioní yaríj́pí nání pírf mákímí nianíro yarígíá obaxí enagí aiwí Goríxo ámá ayá wí xfo nání d́j́f wíkwíropírí nání ouréwapíyínírí ówaníj́níní ńkwíinj́ríní.

¹⁰ Timotio niseaímearfánáyí, nioní Ámínáo nání nimerí uréwapíyaríj́pá o ení axípi uréwapíyaríj́f enagí nání seyíné t́níní níj́wearfná ayá śwí muropa ení nání píráníj́f wéyo uméfríxíní. ¹¹ Segíyí wí Timotiomí xe peayí owianípoyínírí síjwí míwínípa éfríxíní. O t́níní níríxímeá imónígíáyí wí t́níní nawíní nioní t́j́f re nání bípíríá nání weníj́f nerí j́weanagí nání o “Ámá t́f naní níníro niowáráoí.” yaiwíwínígínírí seyíné omí píráníj́f wéyo níméra nuro nioní t́j́f e nání bíníá nání wírénapífríxíní.

¹² Negí níríxímeá imóníj́f Aporoso nání xwíyíá rípiríní. Nioní negí níríxímeá wí seyíné t́fámíní nurowárenapírfná omí ení rírémíxí ayá wí wíagí aiwí o “Ríná seyíné t́j́f e nání obímíní.” míwimónaríníní. E nerí aí “Seyíné t́fámíní bípaxí imóníj́fíní.” níwimónírfná bínfáriní.

Yoparfípi nurífná uríj́fípi náníríní.

¹³ Seyíné píráníj́f awíníj́f j́wearo d́j́f wíkwírogfápi xaiwí f́á xíríro d́j́f síxí íníro ení eáníro éfríxíní. ¹⁴ E neróná pí pí seyíné yarígíápi ámáyo d́j́f sípí níwiríj́yo dání éfríxíní.

¹⁵ Gí níríxímeáyíné, nioní ení rírémíxí bí rípi oseaimíní. Sítepanasepówa nání seyíné níj́fáriní. Ámá Gíríkí píropenisíyo dáníyí epówa aiwá níwákwiní miarígíápa Jisasomí xámí d́j́f níwíkwíro uxfdígíepówaríní. Wígí d́j́fyo dání “Ámá Goríxoyá imónígíáyo arírá owianeyí.” yaiwígíápi nání śmí e nítíníro yarígíepówaríní. ¹⁶ Seyíné ámá éníj́f imónígíáyo yeáyí níwuríníro ámá ayí t́níní níkumíxíníro ríwí níríkwínímáná Goríxoyá imónígíáyo arírá wiarígíá gíyo ení yeáyí wurínífríxíní.

¹⁷ Sítepanaso t́níní Potunetaso t́níní Akaikaso t́níní awa nioní t́j́f e nání ńbírí seyíné ńbírí míníipaxí imóníj́fpi arírá níagíá nání nioní d́j́f nífá ninaríní. ¹⁸ Awa nioní d́j́f síxí nímímoro seyíné ení d́j́f síxí seamímoro éagíá nání seáyí e imónígíáwa iwa rfanírí síjwí mí wómíxípoyí. ¹⁹ Jisasoyá síyíkí imónígíá Esia píropenisíyo dáníyí yayí seawárenaparíj́oí. Akwirao t́níní xiepí Pírísiráí t́níní ayáú egí aníyo dání Jisasoyá síyíkípi imónígíá awí eánarígíáyí t́níní nawíní yayí niseawárenapírfná seyíné ení Ámínáo t́níní nawíní ikárínígíáyíné enagíá nání yayí bí onímíapí miseawárenaparíj́oí. ²⁰ Negí níríxímeá re dáníyí níní ení yayí seawárenaparíj́oí. Sewaníj́yíné yayí níníroná xíxe yayí óf eánínípoyí.

²¹ Xámí neága uŋípi áamá wo nioní raríná eáí aiwi agwi nioní Poroní gí wé tñí yayí niseawárenapírí ríwamíŋí rípi nearí wírenapariŋí. ²² Ámá gíyí gíyí Ámínáomí dīŋí síxí muyipa nerínáyí, xe oroapíkínípoyí. “Ámínáo ríxa oweapíni.” nimónaríni. ²³ “Ámíná Jisaso wá seawianíwíníŋíni.” nimónaríni. ²⁴ Kiraisí Jisaso tñí nawíní ikáríniŋwaéne enagi nání niyínéní dīŋí síxí niseaya úimíŋíni. “E éimíŋíni.” nimónaríni.

Payí Poro Koriníyo ñweáyí nání ríwíyo eaññaríní.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí aní yoí Koriníyo ñweagfáyí nání Poro ríwíyo níriri eaññaríní. Aní apí Gírikíyí píropenísíyo xwé bí imóníñpíríní. Payí Poro Koriníyo ñweáyí nání xámi níriri eañña nearíná dñjé níkinimóníro píraníñjé éfríxiníri mǎxí nuríri eañjé nání emá bí nípwemáná eñáná “Ayí nimóníro yarígfápi nání Taitaso síñwí níwíniauiní ourowárimíní.” níyáiwírí urowárfagí Taitaso síñwí níwínaumí níbírí áwanjé réñjé uríñjéñí, “Wí mǎxí joxí uríñjéñí dání ríxa nísaníro nero aiwí wí ‘Poro pípimi dání sekaxí nearípaxírfaní?’ níróro arfíkí yaríñoi.” Éñjé urfagí nání Poro payí rina níriri nearíná nípení xwíyá bí uríri mǎxí bí uríri xwíyá xwíyá bí uríri nerí eaññíñí.

¹ Poroní —Nioní Goríxo wimóníñpímí dání Kiraisí Jisasoyá wá wúrimeiaríñá woníríní. Nioní tñní negí nírixímeá Timotio tñní yawawi siyikí Goríxoyá imónígfá Koriníyo ñweagfáyíñé tñní oyá ámá imónígfá Gírikíyí aníyo wí e wí e ñweagfáyíñé tñní nání payí rina nearí mónaparíñwí. ² Negí ápo Goríxo tñní Áminá Jisasi Kiraiso tñní awaú wá seawianíri seyíñé níwayíróñíro ñweapírí nání seaimíxíri éisixíní.

Xeaníñjé wímeáagi aí Goríxo ikíñwí umíríñjépi náníñí.

³ Goríxo —O negí Áminá Jisasi Kiraisomí xano imóníri oyá Nwíáo imóníri enjoríní. Omí yayí níwirane seáyí e umíeyoaneyí. Wá wianarígfá ámáyo wímeaaríñjé nípíní mǎkí ikíñoríní. Ámá pí pípi nání dñjé sípí wiaríñjéyo mñjé ikíñwí umíríñjépi mǎkí ikíño, ayí oríní. ⁴ O mñjé ikíñwí neamíríñjépa nene ení axípi pí pí xeaníñjé wímeááyo mñjé ikíñwí umíríñwá nání pí pí xeaníñjé neaímeááná mñjé ikíñwí neamíríñjéñí. ⁵ Ríñjé Kiraiso ámáyo arírá owimíníri neríná wímeañjépi nene ení ayá wí neaímeaaríní. E nerí aí xfo neaíñjépi dání Goríxo mñjé ikíñwí ayá wí neamíríñjéñí. ⁶ Xeaníñjé none neaímeáípi, ayí seyíñé seaerfíkiemeaarane mñjé ikíñwí seamíríñjé yaníwá nání neaímeaaríní. Mñjé ikíñwí Goríxo neamíríñjépi, ayí seyíñé mñjé ikíñwí seamíríñwá nání ení neamíríñjéñí. Nepa mñjé ikíñwí seamíríñjéwaéyíñé eñánáyí, xeaníñjé none xwámámí wiaríñwápa seyíñé ení xeaníñjé axípi imóníñjépi xwámámí wípaxíyíñéñí. ⁷ None re níyáiwírí níjé imóníñwíní, “Ríñjé none meaaríñwápi seyíñé ení axípi meaarígfáriní. Ayínání Goríxo mñjé ikíñwí neamíríñjépa seyíñé ení axípi seamíríñjéñí.” níyáiwírí níjé nimónírane nání dñjé re níyáiwírane ikwímoaríñwápi síkíkfí oníní, “Seyíñé eñjé neáníro pí pí seaímeáípi ananí xwámámí níwíro ñweapírírfáriní.” yáiwíaríñwápi síkíkfí oníní.

⁸ Negí nírixímeáyíñé, ayí rípi nání seararíñjéñí. Xeaníñjé none Esia píropenísíyo ñweañáná neaímeañjépi “Seyíñé síní majfá oimónípoýí.” mñneaimónaríní. Xeaníñjé ríá tñjé none eñjé neánírane aí xwámámí mñwípaxí imóníñjépi neaímeáagi “Arí yaníwíní?” níyáiwíríñá “Ríxa nípeaníréwíní?” yáiwíñwáriní. ⁹ Aí, newaníñjé “Eñjé eáníñwáonerfání?” níyáiwírane dñjé mñjéwíríñjé sa Goríxomí —O ámá pegíyí wíápnímeapírífa nání wímíxaríñjéñí. Omíní none dñjé uñwíríñwá nání síkwífa neañjépi neaññíñjéñí. Síkwífa neañjé apí ámá opisí aníyo dání xwíríxí arífa níwímáná “Ríxa píkipoyí.” raríño

ríxa “Awami pikípoyi.” ránániní neaininiginí. 10-11 E neri aí nene maní umónani nání mímúropaxí imóniní apimi dání Goríxo éf neamíniníriní. Ríwíyo bí ení éf neamíniníriní. “Ámí ríwíyo bí maní umónipaxípimi umónaniri yaríná éf neamíniníriní.” niyaiwiri díní wikwímoarínwáo seyíné none nání ríxiní níneauriyirínipimi dání arírá níneairíná ananí éf neamíniníriní. Goríxo éf neamínariníagi níwíniróná re níyaiwiro, “O áamá obaxene ríxiní wuríyarínwápi arfá níneairí nání Porowami wá níwianiri xeaniní wímeáfpimi dání éf umíniníriní?” niyaiwiro none nání omí yayí wípíriní.

Koriníyo ámí munípi nání áwaní uríní nániríní.

12 Ayí rípi nání míxí meakíninarínwini. “None naní rífa wiinwaniginí? Sípi rífa wiinwaniginí?” yaríní e niníranéná re yaiwinarínwini, “Goríxomi míxídarígíayo síyikwí míniní nimónimáná wiirane omí píraniní nuxídíríná epaxípi nepání wiirane nerane aiwí seyíné ayí anípaxí e seaiinwaniginí.” yaiwinarínwini. Ayí “Níjía áamá wigí díníyo dání imónarígíapimi dání marfái, Goríxo wá níneawianiri ení síxí neaimíxinípimi dání ayo e wiirane seyíné anípaxí e seaiirane enwaniginí.” níyaiwinirane nání míxí meakíninarínwini. 13-14 None seyíné nání payí nearí níseamónapíríná ríwaminí seyíné fá níroro níjía mimónipaxípi nearí wírenaparínwámaní. Sa ríwaminí seyíné ananí fá níroro níjía imónipaxípi nearí wírenaparínwáriní. Agwí seyíné none e oyaneyiniri nearí wírenaparínwápi nání “Awa ayí api nání rífa yaríní?” níyaiwiro xíxeni níneaiaiwiaríníagi aiwí seyíné rípi epírfa nání díní seaikwímonwini. Ríwéná seyíné none yarínwápi nání “Awa ayí api nání regfawixíní?” níyaiwiro none e oyaneyiniri yarínwápi tíní xíxeni neaiawipírfa nání díní seaikwímonwini. Seyíné “Porowa e yaníro nání regfawixíní?” xíxeni níneaiawirónáyí, sfá Áminá Jisaso weapínáyimi none seyíné nání ayá wí míxí seameakínáníwápa seyíné ení none nání míxí neameakíníriní.

15 Seyíné “Ayí neparíní. Poro aga seáyí e oimónimíniri payí nearí mónapínímaní. Sa nene nání ayo píraniní owimíximíniri nearí mónapíníriní?” Seyíné ananí e yaiwipírí nání díní níseaikwímorfná re yaiwiniginí, “Xámí seyíné tíní e nání níbirfná díní síxí biaú seamímómíginí.” yaiwiniginí. 16 E níyaiwirfná ayí rípi yaiwiniginí, “Masedonia píropenisíyo nání nurfná seyíné tínímaní xámí numáná ámí Masedonia píropenisíyo dání níbiri Judia píropenisíyo nání nurfná óf e díní síxí níga umfá nání bí niapíríníriní ámí seyíné tíní aximani bíimíginí.” yaiwiniginí. 17 Nioní e yaiwiní ení nání seyíné re rínaiwiaríní, “Poro ‘E éimíginí.’ níyaiwirfná díní íkwíroayiri míxeayiri neri yaiwiníriní.” rínaiwiaríní? “O ‘Rípi éimíginí.’ níyaiwirfná sípí imónarínipimi dání níyaiwiri nání sa díní íkwírorí míxearí yaríníriní.” rínaiwiaríní? 18 Pí pí Goríxo rarínípi díní unwírínípaxípa xwíyífa none searínwápi ení díní unwírínípaxípi searínwaniginí. Xwíyífa none searínwápi wí díní íkwírorí míxearí yarínwámaní. 19 Ayí rípi nání searíníriní. Íwí Goríxoyáo, Kiraisí Jisaso —O nání nioní tíní Sairaso tíní Timotio tíní none wáf searínwáoríní. O díní íkwírorí míxearí yarínímaní. Oweoi, xegí díní níyaiwiri íkwírópí aníní íkwíroaríní ení nání searíníriní. 20 Goríxo símímaníyo dáníní “E níseaiimíriní. E níseaiimíriní.” níriní obaxí rárínípi “Ayí neparíní.” yaiwianíwá nání síwániní iníno, ayí Kiraisoríní. O e imóníno ení nání Goríxomi

seáyí e umeaníwá nání yoparípi níríranená Jisasi Kiraisoyá yoí rírane “Api e imóníwínigíni.” rírane yaríñwáríni. ²¹ Seyíné tñni none tñni níneneni Kiraiso tñni nawíni ikárínaníwá nání síkíki neaomíxaríño, ayí Goríxo xewaníñoríni. Wáí raríñwápi nání nearípeano, ayí axoríni. ²² “Ayí oyáríani?” oyaiwípoyíníri yaríñpa nene ení neaiñíri. Xegí kwíyípi níneaiapíríná nene “O réoáríñípi nípi ní xíxeni níneaiíníáríni.” yaiwianíwá nání kwíyípi tñni ikíyíñíñí neaiáríñíri.

²³ Nioní apaxí mé seyíné tññí e nání níbirí míxí searána dññí ríá seaxenígíníri “Ámí Korintíyo nání míbipa éimígíni.” yaiwíñanigíni. Nioní dññí e yaiwiaríná Goríxo, síñwí naníño ananí sopíñí nopaxíríni. ²⁴ None seáyí e níseaimónírane seyíné dññí ikwíropaxí imóníñípi “Ayí rípi níri.” osearaneyíníri míyaríñwíni. Seyíné Jisasomí dññí níwíkwíroróná sírí muní nero wíkwíroarígíá enagí nání none Goríxomí níxídirané seyíné dññí nífá seainífa nání sa seyíné tñni nawíni omíñíñíñí éwanígíni ní imóníñwíni.

2

¹ Ayínání nioní seyíné nání dññí yaní nímeníri re yaiwíáríñanigíni, “Nioní seyíné tññí e nání níbirí míxí searíapimí dání dññí sípí seaipaxí míseaimíxípa éimígíni.” yaiwíáríñanigíni. ² Ayí rípi nání e yaiwíáríñanigíni. Nioní níbirí míxí nísearíri dññí sípí níseaimíxírínáyí, áamá wí gíyí nioní dññí yayí nímpíríáríani? Oweoi, seyíné e níseairínáyí, áamá nioní dññí yayí nímpíríá wí meníni. ³ Ayínání nioní míbí payíni nearí wírénapíñanigíni. “Nioní báná yayí nímpaxíyíné míxí searíapimí dání dññí sípí míseaimíxípa éimígíni.” nínimóníri nání payíni nearí wírénapíñanigíni. “Nioní yayí nínaríná seyíné ení seainaríñíri.” yaiwíaríñápi “Api aga nepa imóníni.” nípímóníñí enagí nání raríñíni. ⁴ Ayí neparíni. Xámí nioní payí nearí níwírénapíríná dññí ríá samíñí míníxé ayá wí níxearíná ñwí tñni eañanigíni. Payí ana dññí sípí oseainíri meananigíni. Seyíné rípi nání níjía oimónípoyíníri eañanigíni, “Poró nene nání dññí sípí níwíríná xwapí ayá wí ríá wíaríni?” oyaiwípoyíníri eañanigíni.

“Sípí éomí ríxa yokwarímí wíñáríni.” uríñí náníri.

⁵ Segí áamá xegí sípí neríñípi dání dññí sípí neaimíxíño nepa nioní dññí sípí mímímíxíñíri. Seyíné dññí sípí seaimíxíñíri. Níyínéni dññí sípí míseaimíxípa nerí aí wíyínéni dññí sípí seaimíxíñíri. Omí ayá ríá wepaxí imóníñípi míripa éimígíni apíni seararíñíni. ⁶ Áamá omí síyíkí níwearíná segíyí nápi weagíapí “Ayí apáníri.” nímónaríni. ⁷ Ayínání dññí sípí íwí xewaníño neríñípi dání wíaríñípi aníñí rítí wíarínígíni agwí seyíné ámí síyíkí bí míweá yokwarímí níwíiro míñí ikíñwí umírírixíni. ⁸ Ayínání ení rírémíxí rípi oseaimíni. O “Áamá tíyí nioní dññí síxí níyarígíáyíriani?” oyaiwíníri naní wí wíírixíni. ⁹ Payí ana nioní nearí níwírénapíríná re níyaiwírí eañaríni, “Nioní payí nearí uríapí nípi ní nání aríá yímígí epíríreoi? Aríkwíkwí nípíríreoi?” níyaiwímáná iwamíó seaiwápíyímíníri nání payí ana eañaríni. ¹⁰ Seyíné áamá xegí sípí épi nání yokwarímí wíánáyí, nioní ení ananí yokwarímí wíaríñaríni. Ayínání nioní áamá omí nepa yokwarímí wíipaxí imóníñí bí enánáyí, yokwarímí níwíiríná seyíné nání “Aríge nerí arírá wíimíáríani?” níyaiwírí Kiraisoyá síñwí tññí e dání yokwarímí wíñáríni. ¹¹ None xíxe yokwarímí mínípa neríñípi dání Seteno yapí níneaiepsimáná

xopíraráf neainigíniri nání áamá íwá éomi yokwarímáf wiinjáriní. Obo yapf neaiepísimíniri yarínjípí nání níjáfá imónínjagwí nání rarínjini.

Poró anj Tírowasiyo níjweaxa múronj nánirini.

¹² Xámi nioní xwiyáfá Kiraiso nání yayf neainarinjípí wáf urímíniri nání anj Tírowasiyo nání nurí níremoríná Ámináo ówanjínjéf níkwíífpimí dání ananí e epaxf imónínjáoní naineniri aiwí ¹³ negf nírixímeá Taitaso segf táfáminí dání siní mibípa éagi nání páfá nímegíniri dínj súpí niarinjagi nání iwieánínjanigíni. Ayínání nioní Tírowasi nweáyo píní níwiárímí Masedonia píropenísfyo nání bíjanigíni.

“Wáf níwurímeiranéná ámáyo sinadinjínjéf wearinjwáriní.” urínj nánirini.

¹⁴ Taitaso nání dínj súpí niarinjagi nání iwieánínjáoní aiwí agwí Goríxomí yayf wiarínjini. Ayf rípi nání yayf wiarínjini. O Kiraiso pí pí imónínjípimí xopíraráf wípaxo oimóníri wimíxínjírini. Apíní marfáf, o ge ge níneaipemeámí umíniri neríná xopíraráf wípaxíyí oimónípoyníri níneaímíxíri níneaipemeámí warínjírini. Ayf rípi nání ení yayf wiarínjini. Goríxo none wáf wurímeiarínjwápimí dání anj níminí xwiyáfá Kiraiso nání rínínjípí “Ayf apírífáni?” oyaiwípoyníri yarínjírini. Xwiyáfá o nánipi awíí dínj eaarínjéf bíninjéf anj níminí rínárímenjípírini. ¹⁵ Ayf rípi nánirini. Sinadinj Kiraiso Goríxomí dínj nanj oweaniri ráfá ikeáaráná nanj wearinjípínjéf imónínjípí, ayf none imónínjwíni. None sinadinj Goríxo yayf winarinjípínjéf imónínjwápi neáa nuríná áamá Goríxo yeáyf oneayímíxemeaniri yarígíáyf ténj e neáa urí áamá nanínaniri yarígíáyf ténj e neáa urí yarínjírini. ¹⁶ Áamá maiwí nanínaníro yarígíáyf xwiyáfá wáf rímeiarínjwápi aráfá níwiróná “Anínáníwárfáni?” yaiwípírí nání píyanj pearígíápínjéf wearinjírini. E nerí aí áamá Goríxo yeáyf neayímíxemeáwínigíniri wimónarígíáyf xwiyáfá api aráfá níwiróná “Dínj níyímínjéf ténjwaéne imónáníwárfáni?” yaiwípírí nání sinadinj sínj nweapírífápinjéf wearinjírini. Xwiyáfá api wáf nírímeríná e epaxíyí gíyírini? ¹⁷ E epaxf imónínjwáyf, ayf nonerini. Ayf rípi nánirini. Áamá obaxf xwiyáfápi wáf nírímeríná “Negf yarínjwápimí dání nígwí meaní nání rífa yarínjwíni?” níyaiwíro úrapí yarígíápa wí míyarínjwáonerini. Xwiyáfápi wáf nírímeríná nepání nímoníri Goríxo api e éríxíniri níarípeanjípí téní xíxeni níriri yarínjwáriní. Kiraiso téní níkárinímáná Goríxoyá sínjwí ténj e dání rarínjwá enjagi nání “E epaxf imónínjwáyf, ayf nonerini.” seararinjini.

3

“Xwiyáfá sínj réroárinjípí nání wáf wurímeiarínjwáonerini.” urínj nánirini.

¹ Nioní e seararinjagi nání seyíné “Porowa ámí ríxa weyf mearínarínjoi.” ríseaimónarini? Oweoi, seyíné none wáf nírímeranéná yarínjwápi nání níjáfá imónípírí nání áamá wí seáyí e níneamféyoaro “Porowa wáf nírímeríná imínjéf míyarígíáwarini.” níriro payf wína neaeaiarígíonemaní. Áamá wí ení none yarínjwápi nání níjáfá imónípírí nání seyíné “Porowa e yarígíáwarini.” níriro payf wína neaeaiarígíonemaní. Wa nání e níriro payf weaipaxf aiwí none nání wí e níriri payf neaeaipaxímaní. ² Payf “Porowa e imónígíáwarini.” níriníri eánínjípínjéf seyíné ríxa imónínjoi. Negf payfínjéf imónígíáyíné negf mímayo tínjagwí nání wí peá seamopaxíyínemaní. Payfínjéf seyíné imónígíápi áamá níni níjáfá

nimóniro íá roariḡtá enagi nánri rariḡini. ³ Payíniḡt seyíne imóniḡtápi siwá réniḡt inariḡtáriní. Kiraiso xewaniḡo niriḡt eanḡpiniḡt imóniḡwini. Siwá éniḡt inariḡtáriní. None searéwapiyiḡwápimi dánri Kiraiso payí seyíne imóniḡtápininiḡt nearíni iniḡt ríwaminiḡt eánariḡtápi tñni meá Nwíá aniniḡt siḡt imóniḡoyá kwíyápi tñni seaeanḡtáriní. Moseso tñniḡná Gorixo ḡwí ikaxí nuríḡtá sḡḡáyo eanḡpániḡt meá ámayíneýá diḡtápi seaeanḡtáriní.

⁴ None Kiraisoyá diḡtáyo dánri Gorixo nánri diḡt sḡḡá neaeánariḡt enagi nánri rariḡini. ⁵ “Newaniḡone imóniḡwápimi dánri wá rimeapaxí imóniḡwini.” wí yaiwinipaxonemani. Wá rimepaxí imóniḡwápi, ayí Gorixo neaimixiniḡpimi dánri e imóniḡwini. ⁶ O ámi siḡt bi “E niseaimfáriní.” niriḡt réoárininiḡtápi wá nurimeipaxí imóniḡtárininiḡt neaimixiniḡtáriní. Siḡt réoárininiḡt ápi áma ḡwí ikaxí eániniḡtápi nixídiḡtápi dánri onixídiḡtápi niriḡt réoárininiḡtápi maní. Kwíyápi nipemeámí neawariḡtápi dánri onixídiḡtápi niriḡt réoárininiḡtápi riní. Nwí ikaxí eániniḡtápi áma “Xixeni oxídaneyí.” niyaiwiro aí apimi wiaikiariḡtá enagi nánri pemixariḡtáriní. E nerí aí xegí kwíyápi ámayo diḡt niyiminiḡtápi siḡt umímoariḡt enagi nánri xwíyá siḡt réoárininiḡtápi nánri wá nurimeipaxí imóniḡtárininiḡt neaimixiniḡtáriní.

Siḡt réoárininiḡtápi xámi réoárininiḡtápi seáyí e wimóniḡt nánriḡt.

⁷ Gorixo xegí ḡwí ikaxí siḡt piárayo akireḡt niḡperí niḡwáriní Isireriyó mánri wíáná wíá xíto piriḡtáriní nerí ókímiḡtárininiḡtápi ení siḡtáni wimóniḡtárininiḡt. Ápi Mosesomí wíá wókímiḡtáriní oyá símimaniḡt xwíniḡt eanḡtárininiḡt. Xwíniḡt o eanḡtápi awayiniḡt awayiniḡt neayipoáa wariniḡtápi aí axiná siní ení tñni xwíniḡt eanḡtárininiḡt nánri aríowa siḡtáni mimiḡtápi winariḡtápi nánri siḡtáni mimiḡtápi imóniḡtárininiḡt. Nwí ikaxí eániniḡt ápi, áma pemixariḡtápi imóniḡtápi uráriní Gorixoyá wíá piriḡtáriní nerí ókímiḡtárininiḡtápi tñni ení siḡtáni imóniḡtápi enagi nánri ⁸ “Xwíyá siḡt re réoárininiḡtápi ‘Kwíyápi ámaéne ananiḡt nineaaíniḡt diḡt niyiminiḡtápi tñniḡtápi neaimixiniḡtápi riní.’ riniḡtápi ḡwí ikaxí eániniḡtápi wíá mímúrori wíá mókímiḡtápi imóniḡtápi.” ríseaimónariḡtápi? ⁹ Xámi réoárininiḡtápi —Apimi dánri áma aniniḡtápi nánri xwíyá meárinariḡtápi riní. Ápi awiaxí imóniḡtápi aiwi siḡt réoárininiḡtápi —Apimi dánri Gorixo “Áma wé róniḡtárininiḡtápi.” ráriní nánri imóniḡtápi riní. Ápi xámi réoárininiḡtápi seáyí e niwimóniḡtápi aga awiaxí imóniḡtápi. ¹⁰ Re rípaḡtárininiḡtápi, “Xámi réoárininiḡtápi awiaxí aiwi siḡt réoárininiḡtápi sogwíyo uyíwí mixeláriní peá unariḡtápi peá umixiniḡtápi enagi nánri ríxa supikínariḡtárininiḡtápi imóniḡtápi riní.” rípaḡtárininiḡtápi. ¹¹ Ayí rípaḡtárininiḡtápi nánri e rípaḡtárininiḡtápi. Xwíyá xámi réoárininiḡtápi —Ápi opínagwíá neayipoáa wariniḡtápi imóniḡtápi riní. Ápi awiaxí imóniḡtápi aiwi xwíyá siḡt réoárininiḡtápi —Ápi yaxwí miréoárininiḡtápi aniniḡtápi réoárininiḡtápi riní. Ápi awiaxí nimóniḡtápi xámi imóniḡtápi aga wíá seáyí e múniniḡtápi enagi nánri rariḡtárininiḡt.

¹² None “Xwíyá siḡt réoárininiḡtápi wí neayipoáa uní meniniḡt.” niyaiwirane diḡt sḡḡá neaeánariḡtápi nánri wá niriḡmeranéná ayá igigí bi mé rimeariḡtárininiḡtápi. ¹³ None Moseso yagípa wí yariḡwáonemani. O re yagoriniḡt. Xegí símimaniḡtápi dánri xwíniḡt eanḡtápi neayipoáa waríniḡtápi gí Isireriyí siḡtáni mimiḡtápi oépoyniniḡtápi símimaniḡtápi rapirapí aximíto bi tñni ríḡt inariḡtárininiḡtápi. ¹⁴ E searariḡtápi aiwi wigí diḡtápi wakísiḡt inariḡtárininiḡtápi. Ái síá ríyi tñni e nánri gíniḡtápi gíniḡtápi xwíyá xámi réoárininiḡtápi íá uroíáná rapirapí aximíto axípi tñniḡtápi wigí diḡtápi siní ikwárimoárininiḡtápi. Ayí rípaḡtárininiḡtápi wigí diḡtápi siní ikwárimoárininiḡtápi. Áma Kiraiso tñniḡtápi nawíniḡtápi.

nikárinirinjípimi dáni rapirapí aximópi Gorixo yípmoarinjírini. ¹⁵ E neri aí gí Isireriyí gíní gíná eníná dáni sía riyi tíjé e nání njwí ikaxí Moseso eanjípi ía nroríná rapirapí aximó bi siní wigí dínjyo ikwarimoárinini. ¹⁶ Siní wigí dínjyo ikwarimoárininjagi aiwi Ámináo táfaminí níkinimóniri dínj níwíkwírorínáyí, rapirapí wigí dínjyo ikwarimoárininjípininjí yípmónarigfáriní. ¹⁷ Áminá táfaminí kinimónipíro, ayí Gorixoyá kwíyípirini. O xwiyíá sínj níréoáriríná kwíyí api nání réoárinjírini. Ámináo yá kwíyí api ámá gíyo níwainirínáyí, ayí njwí ikaxí eáninjípimi dáni áxenwarí minigfáyí imónipaxírini. ¹⁸ Ayínání Ámináomí dínj wíkwíroarinjwá nineneni xfo imóninjípi nání síwáninjí níwiniranéná negí símimanjé rítí bi mininjagi nání wía Ámináo ónarinjípi negí símimanjéyo dáni xwínfáninjí weámixarinjírini. E neríná nene wía xfo seáyí e nimóniri ónarinjípi tñí xixeni imónanfá nání wía ámí bi ámí bi nógáninjí warinjwini. Ámináo ayí kwíyípirini. Apimi dáni xfo imóninjípininjí nimóga warinjwini.

4

“Wáf urarinjwápi dáni Gorixo wía wókímixarinjírini.” urinj nánirini.

¹ Ayínání Gorixo wá níneawianirinjípimi dáni xfo imóninjípi nání ámáyo síwáninjí wíwaninjínirí nearípeáagi nání siní aninjí ayá ría neawearini. ² E neri aí ámá ayá neaininjínirí ínimi yarigfápi wí “Ananí oyaneyí.” rarinjwámani. Ináyíninjí nimóniri yapí owiepisaneyínirí wí yarinjwámani. Xwiyíá Gorixoyápi ení níriranéná náiroayirí neri rarinjwámani. Api api mepa nerane sa xwiyíá nepaxinjí imóninjípi síjání wía rókiamoarinjagwí ámá e sínjwí níneaniróná “Awa apání yarínjoi.” neaiiwipíria nání Gorixoyá sínjwí neanije dáni e yarinjwáriní. ³ Xwiyíá yayí neainarinjí none wáf urarinjwápi rítíninjí níwinirínáyí, sa ámá anínaníro yarigfáyo rítíninjí winarinjírini. ⁴ Ayí rípi nání rítíninjí winarinjírini. Xwiyíá Kiraiso —O pí pí Gorixo imóninjípi tñí xixeni axípi imóninjorini. Xwiyíá o wá níneawianirí seáyí e imóninjí neaininjípi wía neaókímixarinjírini. Xwiyíá yayí neainarinjí api nánipi ámá Kiraisomí dínj míwíkwíró anínaníro nání yarigfáyo wía míwókímixípa oenirí wigí njwía imóninjó —O, ayí oborini. O dínj píripírí wíjé enagi nání xwiyíá api rítíninjí winarinjírini. ⁵ None wáf nuríranéná newaninjone seáyí e oimónaneyínirí nání wáf urarinjwámani. Jisasi Kiraiso nání “Negí Ámináorini.” urírane none nání “Jisasomí xfdarinjwá enagi nání segí sénáíwanéninjí nimónirane omíjé seaiiarinjwáone imóninjwini.” urírane yarinjwáriní. ⁶ Ayí rípi nání e yarinjwáriní. Gorixo —O amípi nñí iwamó nimíxíríná “Sía yíkiárinjípi wía oónini.” ríjorini. Rípi yarínjoi, ayí ení axorini. O wá níneawianirí seáyí e neaininjípi —Api Kiraisoyá símimanjéyo dáni xwínfáninjí neaeámixarinjípirini. Api nání njíá oimónípojínirí negí dínjyo wía neaókímíxarinjírini. E neainjoi, ayí axo enagi nání rarínjini.

“Xeaninjí neaímeaarinjagi aí wáf raní nání siní ayá ría neawearini.” urinj nánirini.

⁷ Wáf nurímeífríxínirí nearípeanjípi, ayí ayá tínjípininjí imóninjípirini. Api tínjwáone enjé meání xwáríá síxí xwía tñí imíxíninjíninjí nimónirane samíjé imóninjwáonerini. Ámá aría níneairóná re yaiwipírí nání e imóninjwáonerini, “Enjé eáninjí seáyí e imóninjí xwiyíá yayí neainarinjípimi dáni neaímeápi wáf rímearigfáwayámani. Sa Gorixoyáriní.” yaiwipírí

náni saminjé e imónijwáonerini. ⁸ Xeanijé xixegíni neaikárarinjagi aiwi sumíninjé imónijwáonemani. Wainá neaímeáfpí náni ududé neainarinjagi aiwi negé dijé anijé niyoámiga míneaunonerini. ⁹ Ámá wí mǐxé neaxídowáríagífa aiwi Gorixo wí neaiepisamoarinonemani. Iwanjé níneaeari neatfagífa aiwi anijé eaniramori wearijwáonemani. ¹⁰ Íníná wáf nírimeranéná rípi níyaiwirane yarijwáonerini, “Negé Jisasomi pikigíapa none eni níneapikirínáyí, ananirini.” níyaiwirane yarijwáonerini. Ámáyé none e yarijagwi síjwí níneaniróná “Jisaso níperi aiwi ámi síjé nimónirí jweajagi nání rífa yaríjoi?” yaiwipírí nání api e yarijwáonerini. ¹¹ Íníná xwífa tíyo ami gími nemeranéná Jisasomi xídarinjwáone enagi nání yoé mayé nimónirane emearinjwáriní. Ámáyé wará pepaxé tíjé imónijwáone yoé mayé nimónirí yarijagwi níneaniróná “Jisaso ámi síjé nimónirí anjnamí jweajagi nání rífa yaríjoi?” yaiwipírí nání e nimónirí emearinjwáriní. ¹² Ayínání rípi rípxírini, “None wáf nírimeranéná níneaxeanípxé imónijwáonerini. E nerí aí e imónijwápimi dání seyíné ríxa dijé níyíminjé tígíáyíné imóníjoi.” rípxírini.

¹³ Ámá wo, Bíkwiyo dání “Nioní Gorixomi dijé níwíkwírorí nání ámáyo urinjiginí.” ríniño dijé wíkwíroagípa none eni axípi e wíkwíroarinjwáonerini. Ayínání Jisasomi dijé níwíkwírorane nání xwíyífa yayé neainaríjpi ámáyo wáf urarinjwáriní. ¹⁴ Níjía re imónijagwi nání wáf urarinjwáriní. Áminá Jisaso xwáripáyo dání owiápnímeanirí síjé wimíxíño none eni xíomi síjé wimíxíjépa axípi síjé níneaimíxírí seyíné tíni nawíní gwiaumí níneairí Jisaso tíjé e neawárinfáriní. Níjía e imónijagwi nání wáf urarinjwáriní. ¹⁵ Ayé seyíné nanjé oseaiianeyínirí nání yoé mayé imónirane neaxeanípxé imónirane yarinjwáriní. Ámá Gorixoyá xífo wá níwianiríjpiimi dání sayá nimóga nuróná ayé omí yayé ayá wí níwiéra warígíapimi dání “Gorixo seáyí e imóníjoríani?” wíaiwípxé imóníwíníginirí yoé mayé imónirane neaxeanípxé imónirane yarinjwáriní.

“Anjnamí dání neaímeanfápi símimanjé e nítinirane nání dijé síxé ínarinjwáriní.” uríjé nánirini.

¹⁶ None api nání dijé nímorane nání Kiraiso nání wáf uraní nání síni ayá rífa neawearini. Negé warápi xeanijé neaímeaaríjpiimi dání ríxa sípi nimóga warinjagi aí dijépiní sífa ayé ayo síjé bí síxé ínarinjírini. ¹⁷ Ayé rípi nání sífa ayé ayo negé dijépi síjé bí síxé ínarinjírini. Xeanijé agwi ríná neaímeáfpiimi xwámámí níwiéra úwáyé nání Gorixo yeáyé níneayimíxemearífná seáyé e imóníjpi neaiinfáriní. Api nání dijé nímoranéná “Xeanijé none neaímeaaríjpi axíná ná bínníinjé neaímearí onímíapiáninjé neaímearí yaríjrfaní?” níyaiwirane peayé wianarinjwáriní. “Sa sípi agwi ríná neaímeaaríjpi nání dijé arífa ikeamopaxípi tíni xixeni Gorixo nanjé neaiinfámani. Ámi wíarf imóníjé bí tíni neaiinfáriní.” yaiwíarinjwáriní. ¹⁸ Ayé sípi agwi ríná neaímeaaríjpi —Api síjwí tíni síjwí wínípxé imóníjpirini. Apimi síjwí níwíniranéná e yaiwíarinjwámani. Amípi ríwíyo Gorixo yeáyé níneayimíxemearífná neaímeanfápi —Api agwi nene síjwí tíni síjwí wínípxé mimóníjpirini. Api símimanjé e nítinirífná e yaiwíarinjwáriní. Ayé rípi nání raríjini. Síjwí tíni agwi ríná wínaríjwápi anijé marífa bí onímíapi imónínfáriní. E nerí aí agwi ríná síjwí tíni míwínaríjwápi íníná anijé imónínfá enagi nání raríjini.

5

“Wará sñjé imónanfwápi nání dñjé nimorñjépipimí dání dñjé sixé ínariñwárini.” urñjé nánirini.

¹ Nene nijfá re imónñjagwi nání rfwíyo neaímeanfápi símimanjé e tññjwini. Xwíá tfoyo ññjwearanéná senfá añfoyo ññjwearañwápi —Ayf negf warápi nání rarñjini. Niperane negf warápi ríxa ñpñneamioarññjé nerfná negf dñjépi sixé ínanfwá nání añf Goríxo neaimixiyñjé wiwánñjé imónini. Wará api áamá imixigfámani. Goríxo imixñjé eañjagí nání aññnamí íníná aññjé minf imónññfápirini. ² Wará agwi ríná negf dñjépi sixé ínñjwápipimí síní sixé nññrane xwíá tfoyo ññjwearanéná wará sñjé aññnamí imónñjé negf dñjépi sixé wínanfwápipimí owínaneyññirí nání yeyñññjé ñññrane ññjearñwini. ³ Wará sñjépipimí negf dñjépi sixé ñwíññranéná wará mayf ñimónñrane dñjépiní mññjweapa yanfwá eñjagí nání apimí sixé owínaneyññirí yeyñññjé rarñjwárini. ⁴ Wará agwi dñjé sixé ínñjwápipimí síní nññranéná wará sanf neañññjagí nání yeyñññjé rarñjwárini. Dñjépiní ñimónñirí oññjearneyññirí mññrarñjwini. Ayf wará ñyñmññjé imónñjépi ñpépaxf imónñjépipimí ritf eñfá nání wará aññnamí imónñjépipimí sixé ñwíññrane oññjearneyññirí yeyñññjé rarñjwárini. ⁵ Wará sñjépipimí sixé wínanfwá nání neaipñmoño, ayf Goríxorini. O “Wará sñjépipimí sixé wínanfwá nání ríxa neaipñmoárññenerfani?” oyaiwípoyññirí xegf kwíyípi ññeaiapñirí ikñyññññjé neaiárññirini. ⁶ Ayñnání pí pí xeanññjé neaímeaññjagí aiwí dñjé e ñimorñjépipimí dání dñjé sixé níga warñjwárini. Nene nijfárini. Síní wará xwíá tfoyo ññjwearfná imónñjwápipimí sixé nññranéná Ámináo tñjé e mññjearñwini. ⁷ Omí negf sñjwé tñ tññí sñjwé ñwíññirñjépipimí dání bí eñf sixé nññrane mé sa dñjé ñwíkwírorññjépipimí dání eñf sixé nññrane yarññjagwi nání rarñjini. ⁸ “Síní wará urf epaxf imónñjé rñpipimí dñjé sixé ñwíññrane wáf ranfwá nání dñjé sixé ínñjwini.” ññsearññirí aí negf dñjépi wará rñpipimí dání ñyoyámíga nurí Ámináo tñjé e oññjearññirí aga neaimónarññirini. ⁹ Ayñnání xfo tñjé e ññjearfnáwáínarani, síní xfo tññí mññjweá xwíá tfoyo ññjwearanénarani, “E éwanígní.” yaiwiarññjwápi, ayf rñpñrini, “Xfo yayf winñpaxf imónñjépiní éwanígní.” ¹⁰ Ayf rñpi nání e yaiwiarññjwárini. Kiraiso áamá ñyoni sñjwé mí ómómíximf nerfná ññneneni ení sñjwé mí ómómíximf neainfá eñjagí nání xfoyá símimanjé tñjé e dání éf roanfwarini. Xwíá tfoyo ññjwearfná winí wine nanf imónñjépirani, sipí imónñjépirani, eñwápi tññí xñxení pñrf neamamonfá eñjagí nání síní xwíá tfoyo ññjwearanéná “Xfo yayf winñpaxfpi éwanígní.” yaiwiarññjwárini.

“Áamá sñjéññjé imónñjwini.” urñjé nánirini.

¹¹ Nene “Áminá Jisaso sñjwé mí ómómíximf neainfárini.” ñyaiwirí nijfá e ñimónñrane nání wáf neainarññirini. Ayñnání áamá ññkññimónñro omí dñjé owíkwírópoyññirí wáf nurímeranéná píranññjé arfáyo nurémóa warññjwárini. Goríxoyá sñjwíyo dání ríxa sññáni piaumímf inññjagwi nání o none yarññwá ñpññí nání xñxení nijfá imónini. Seyñné ení none nání dñjé ñimoróná re oneaiwípoyññirí dñjé wikwímonñwini, “Porowa dñjé ínñmí ññkwíróññmáná mñyarígnígní. Wigf yarígnígní wí ínñmí mimónf ñpññí sññáni piaumímf ríña inññí?” oneaiwípoyññirí dñjé wikwímonñwini. ¹² None e searññagwi nání “Porowa ríxa api mimónígníáwa eñjagí nání ámí weyf mearññarññoi.” rñseaimónarññirí? Oweoi, wí e mñyarññwini. Sa seyñné none yarññwápi nání ríxa nijfá xñxení

nimónimáná rípi oépoyiniri searariḡwini. Seyíne áamá wí tñni —Ámá siḡwí manigíe dáni yariḡfápi nání diḡfí mamó sa áamá siḡwí anigíe dánini yariḡfápi nání “Naní imóniḡfáyíriini.” moariḡfáyíriini. Seyíne áamá diḡfí e moariḡfáyí tñni xwiyíá niriiniróná none m+xí nineameakíniro wa none nání xerḡwí rariḡfápi oyanípoyiniri searariḡwini. ¹³ Ámá wí “Porowa majimajíá nikáriniro yariḡfáwarini.” rariḡfápi “Ayí neparini.” niseaimónirínáyí, re yaiwíríxini, “Sa Goríxomi oxídaneyiniri nero nání e ríá imóniḡoi?” yaiwíríxini. “Porowa diḡfí píraníḡfí íá nixirímáná yariḡoi.” niseaimónirínáyí, “Awa nene arírá neaipríá nání e ríá imóniḡoi?” yaiwíríxini. ¹⁴ Pípi nání diḡfí nimoriḡpimi dáni nipiḡreániri yariḡwámani. Kiraiso wá nneawianiri neaiiḡpi nání diḡfí nimoriḡpimi dáni nipiḡreániri xámi sipí néra wagwápi pñni nwiáiriri yariḡwáriní. O niperíná áamá nñni nání wayíá pení enaḡi nání diḡfí re yaiwiáriḡwini, “Apimi dáni áamá nñni niperíní ríá egíawixini?” yaiwiáriḡwini. ¹⁵ Ayí áamá diḡfí niyimíḡpi tíḡfáyí wiwaníḡyí nání diḡfí nimóniro nimeniro mé arírá winíá nání nipiḡmáná ámi wiápnimeanjo xfo nání diḡfí nimoro éfrixiniri áamá nñni nání wayíá peniniginí.

¹⁶ Ayínáni Jisasomi diḡfí wíkwíronwá ríná dáni áamá womi siḡwí mí niwómixirane “E imóniḡofani?” niwíaiwiríná warárimini siḡwí niwinirane mí wómixariḡwámani. Ayí neparini. Xámi none Kiraisomi siḡwí mí niwómixiranéná warárimini siḡwí niwinirane “Nipikwini meḡorini.” niwíaiwirane aí agwi siní wí e siḡwí mí niwómixirane yaiwiariḡwámani. ¹⁷ Ámá go go Kiraiso tñni nawíni nikáriniríná áamá siḡfí wóniḡfí imóniníḡoi. Ai, e nimóniríná sipí xámi imónaḡpi ríxa naníniri siḡfí bí imóniníḡoi.

“Ámá nñni ámi xfo tñni gwiaumí iniprí nání wimíxíḡfíriini.” uríḡfí nánirini.

¹⁸ Ámá siḡfí imóniḡwápi nání mfkí ikiḡo, ayí Goríxorini. O Kiraiso neaiiḡpimi dáni niyopiýarímáná xfomi símí tñni wiaríḡwaéne ámi áamá xfoýá imónani nání neaimíxíḡfíriini. E nerí none ení áamáyo áwaní re urimeaaníwá nání, “Ámá siní xfomi símí tñni wiaríḡfáyíne ámi áamá xfoýá imóniprí nání ríxa seaimíxíḡfíriini.” Áwaní e urimeaaníwá nání nearípeaníriini. ¹⁹ Nioní searariḡápi, ayí rípirini. Goríxo xegí xewaxo Kiraiso neaiiḡpimi dáni áamá nñni ámi xfo tñni nawíni imóníḡfíriiniri neaiimíniri yariini. Nene wiaíkiḡwápi siní diḡfí íá mixelí ríxa yokwarímí nneaiiri nání peá moní. Api nerí none ení wáí nurimeranéná xwiyíá re riniḡpi, “Goríxo ríxa neaiiḡpimi dáni ámi xfo tñni nawíni imónipaxíriini.” riniḡpi uríḡfíriiniri nearípeaníriini. ²⁰ Ayínáni none xwiyíá Kiraiso yaní neaiapowáriḡpi wuríyariḡwáonerini. Noneyá maḡíyo dáni uraríná Goríxo xewaníḡo einíniḡfí urariḡfíriini. Áamáyo Kiraiso nání ríxíḡfí re wuríyariḡwáriní, “Goríxomi símí tñni wiaríḡfáyíne áamá xfo tñni anani gwiaumí inani nání xe oneaimíxíni siḡwí winípoyí.” wuríyariḡwáriní. ²¹ Ayí rípi nání e wuríyariḡwáriní. O íwí bí meḡo aí Goríxo none o tñni nikáriníḡpimi dáni áamá xfo “Wé róniḡfáyíriini.” ráriníáyí imóníḡfíriiniri omí negí íwí yariḡwápi niḡwiráirí íwí yariḡfí wóniḡfí niwimíxiri xe opíkípoyiniri siḡwí winiḡiniginí.

6

Wáí wurimeiaríḡfáwami wímeariḡfípi nánirini.

1 Ámá xfo tñni nawíni gwiaumf inipfri nání o tñni nawíni yaríhwaone enagwi nání enj rirémixf niseairiri rípi osearaneyi, “Gorixo wá seawianíhíyfné xe surfmá oneaímeaniri mepani.” osearaneyi. 2 Ayf Bikwíyo rípi nírini eáníhagi nání seararíhwiní, “Gorixoní rixíhí seyfné nírarihápi arfá seaipaxíná ríxa arfá seainíhíni. Sfá ámayfné yeáyf seayimíxemeámfa nání imónáná ríxa arfá seainíhíni.” Api Bikwíyo nírini eáníhagi nání píraníhí arfá ókiarí nímónípoi. Gorixo arfá neaipaxíná, ayf rínáriní. Sfá o yeáyf neayimíxemeámfa nání imóníhíyi, ayf ríyiriní. Ayínání “Gorixo wá níneawianiri neaiíhípi xe surfmá oneaímeaniri mepani.” seararíhwiní. 3 Wáf wurímeiaríhwaone nemeranéná negf yaríhwapí nání xwíyáf míneamearípaxf oimónaneyiniri ámá none yaríhagwi síhíwí níneaníróná óreámioapaxf imóníhípi bí yaríhagwi síhíwí míneanípa oépoiiniri aníhí miní yaríhwaríni. 4 Pí pí neranéná “Ámá awa Gorixomi xínáiwáníhí nímóníro píraníhí omíhí wíaríhíawaríani?” oneaiwípoiiniri yaríhwaríni. E neranéná pí pí xeaníhí neaímeápi xwámámí wirane aníhí neainípaxf imóníhí neaímeaaríhípi xwámámí wirane díhí ríá neawepaxf imóníhípi xwámámí wirane yaríhwaríni. 5 Iwaní neamepearínáraní, gwí ahíyo neahwírarárináraní, sípí owikárpoyiniri símíráxwíró yaríhíyáf íkwíkwierf niníro neaiarínáraní, xwámámí wíaríhwaríni. Omíhí aníhí miní okíhí tñni erane enwáonerini. Si rorane agwíni erane enwáonerini. 6 None nání “Awa Gorixomi xínáiwáníhí nímóníro píraníhí omíhí yaríhíawaríani?” oneaiwípoiiniri rípi ení yaríhwaríni. Íkwíráfnáníhí nímóniri erane nepaxíhípi nání níhíá imónírane saníhí imónírane wá níwumíxírane arfá wirane Gorixoyá kwíyáf neaainífpimi dání erane mímónf imóníhípi míwíwapíyí ámayo nepa díhí sípí níwirane erane 7 xwíyáf nepaxíhí imóníhípi yaní urírane enj eáníhí Gorixo neaimíxífpimi dání erane yaríhwaríni. Ámá míxí nání imóníhípi íá xírarihápa none nemeranéná wé róníhí yaríhwapí wíá tñnaníwá nání wé onamíhí tñni íá xírírane xíxe míxí wíaníwá nání wé náú tñni íá xírírane yaríhwaónerini. 8 Wí yayf neamero wí paimamí neairo neaiaríhíonerini. Wí none nání repíyí níwíróná “Sípí yaríhíawaríni.” uríro wí “Nahí yaríhíawaríni.” uríro yaríhíonerini. Nepání yaríhwaóne aiwí wí “Yapf neaiepísaríhíawaríani?” neaiwíaríhíaríni. 9 None nání wí “Porowa gowaríani? ‘Awa nání ámá obaxf níhíá imóníhoi.’ ríseaimónaríni?” raríhagífa aí ámá obaxf none nání nepa níhíá imóníhoi. None amí amí nemeranéná yoí mayf nímónírane aí síní hweahwiní. Síyikf neaeaaríhíone imóníhíagwi aiwí síní wí míneapíhíonerini. 10 Íkíníhí sípí neaiaríhíagí aiwí íníná díhí níá neainaríhíriní. “Awa amípi nání dífíwí ikeamóníhíawaríani?” neaiwíaríhíagífa aí none xwíyáf yayf neainaríhípi wáf uraríná ámá obaxf arfá neairíhípimi dání Kíraisó tñni nawíni níkaríníro nání amípi mímúroníhíyáf yapí imónaríhíaríni. “Amípi bí íá mímáxíhíawaríni.” neaiwíaríhíagífa aí amípi Kíraisó neaiíhípi bí míneamúroníonerini.

“Síhání seararíhíwá enagwi nání seyfné ení xixení neaiípoi.” uríhí nánirini.

11 Koriniyo hweáyfné, api api níseara nuranéná yumí bí míseai síhání ríwáriní. E nísearíranéná seyfné díhí síxí seayíhwaóne síwáníhí seainíwáriní. 12 None díhí síxí muyípa oyaneyiniri wí éwáonemani. Sewaníhíyfné awamí díhí síxí muyípa oyaneyiniri éfá enagí nání nawíni

mimóniηwini. ¹³ Ayináni xanoni gí niaíwíyo uripaxí rípi osearimíni, “Xixe oinaneyi. None diηí sixí seayaríηwápa seyíné eni neayípoyi.” osearimíni.

“Diηí mīwīkwīrogríáyí tīni gwí mīmónipani.” uríηí nánirini.

¹⁴ Jisasomi diηí mīwīkwīroarígríáyí tīni wigí yarígríápi oyaneyinirí wí gwí mīmónipani. Ayí rípi nání seararíηini. “Ámá wé róniηí imóniηípiini yarígríáyí tīni maní wiaíkiarígríáyí tīni axípiini epírfa nání imónipaxí imónini.” ríseaimónarini? “Axíná wíá óniri sía yiniri epaxírini.” ríseaimónarini? ¹⁵ “Kiraiso tīni Obo tīni diηí axípiini xiríηiti.” ríseaimónarini? “Kiraisomi diηí wīkwīrogríáyí diηí moro diηí mīwīkwīrogríáyí diηí moro neróná axípi bi mopaxírini.” ríseaimónarini? ¹⁶ “Gorixoyá aηí ηwíá —Iwámi dání nene yayí umearíηwáiwáriní. Iwá tīni ηwíá ámá menweaarígríápi tīni anani axí e kumixarípaxírini.” ríseaimónarini? Oweoi, nene Nwíá aníηí siηí imóniηoyá aηí ηwíáiwáníηí imóniηagwi nání wí e yaiwipaxímani. Nioni seararíηápi Gorixo xewaníηo ríηí rípi tīni xixeni seararíηini, “Nioni gí ámáyí tīni nawíni darónimfáriní. Nioni wigí Nwíáoni imóniηáná ayí gí ámáyí imónipfáriní.” Ámináo e níriri nání ¹⁷ ámá xegí imónigríáyo rípi eni uríηíriní, “ ‘Ámá Gorixoni diηí mīnikwíró wigí ηwíáyo xídarígríáyí tīηí e dání nīmíxeáminimi xegí bi imónigríáyíné imónírxini.’ Ámináoni e seararíηini. ‘Wigí ηwíá imóniηípimi —Apimi dání piaxí seaeánipaxí imóniηípimirini. Apimi bi onimíá amáf miróní aníηini wé íá ayímeaénírxini. Seyíné e nerónáyí, nioni anani seamíminimfáriní. ¹⁸ Nioni segí áponi imóniηáná seyíné gí niaíwí oxoyíné imóniro niaíwí apíxiwayíné imóniro epírfáriní.’ Ámináoni —Nioni eηí eánigríá niyoni seáyí e wimóniηáonirini. Nioni e raríηini.” Xwiýfá api Bīkwíyo níriri eáníηagi nání “Jisasomi diηí mīwīkwīroarígríáyí tīni wigí yarígríápi oyaneyinirí wí gwí mīmónipani.” seararíηini.

7

¹ Negí diηí sixí seayíηwáyíné, Gorixo negí símimaní e dáníniηí e nearíηí eηagi nání ámaéne pí pí ayá neadunipaxí yaríηwápi, diηí piaxí neaeámixaríηípirani, wará piaxí neaeámixaríηípirani, nírini igfáníηí oeamínaneyi. Gorixomi wáyí nīwiríηípiini dání siyikwí míníηwaéne oimónaneyinirí wé roárfwanigini.

Koriniyo ηweáyí kīnimónigríá eηagi nání Poro yayí winíηí nánirini.

² Seyíné none diηí sixí neayípoyi. Ayí rípi nání raríηini. Segíyí womi aí sipí bi mīwikaríηwáriní. Segíyí womi sipí bi wikararíηwámani. Womi amípi bi íwí urápiηwámani. ³ Nioni e nírífná “Poro xwiýfá neamearimíniri rarini.” ríseaimónarini? Oweoi, nioni ríxa re searáfáriní, “None diηí sixí ayá wí seayíηwáone eηagi nání seyíné péánáyí, none eni nīpepaxí neainfáriní. Seyíné siní ηweanáná none eni siní ηweapaxí neaimóninírfáriní.” searáfá eηagi nání wí e seaimónipaxímani. ⁴ Seyíné xámi searíηápi xídiplrfa nání bi onimíápi marfái, aga diηí ayá wí síηá neánarini. Seyíné nání mīxí nīseameakíniríná eni ayá wí seameakínaríηáriní. Xeaníηí níní none neaímeámi seyíné nání diηí nīmoriηípiini dání awayini ikíηwíniηí nīmírinirí diηí ayá wí nífá nīnaríηíriní.

⁵ None aηí Tírowasiyo píní nīwiárimí nīpurí Masedonia píropenisíyo nírémómáná aí kikiíá ηweapaxí bi mīneaímeá rípi rípi oyaneyinirí éwáyí sipíni sipíni neaímeaarfná ámá wí tīni xwiýfá xīmíximí ninirí nírínirane

negí xwioxíyo dání wáyí neainíri yariñagwi aiwi ⁶ Goríxo —O áamá ríxa yopa nímegíníriñípimi dání dñí sítí mínigíáyo mñí ikñwínñí umírariñorini. O Taitaso ámi neaímeáípimi dání mñí ikñwínñí neamíríñíri. ⁷ Taitaso neaímeáípimi dánini Goríxo mñí ikñwínñí neamíríñímaní. Seyíné omí numímíníro mñí ikñwí umírígíápi nání repíyí níneairíná apimi dání ení Goríxo ikñwínñí neamíríñíri. Taitaso repíyí níneairíná seyíné Poroní ámi síñwí nananíro nání íkññí sítí seaiaríñípi nání repíyí neairí “Negí nípikwíni mýariñwápimi dání Poromí ayá ríá wimoaríñwíni?” níyaiwiro nání ñwí eairígíápi nání repíyí neairí Poroní arfá nianíro nání síní ayá ríá seawearíñípi nání repíyí neairí ení enagi nání ámi aga yayí seáyimi dání bí tñí niníñnigíni. ⁸ Payí xámi nioní nearí seamónapíñána íá níroróná aga dñí sítí seaiñí enagi aiwi “Nioní ana pí nání nearí wiowaríñáríani?” níyaiwiri dñí sítí ninímaní. E nerí aí seyíné íá níroróná axínáni dñí sítí seainaríñagi síñwí níseairíná nioní ení dñí sítí bí onímíapi niníñnigíni. ⁹ E nerí aí agwi nioní yayí ninaríni. Seyíné dñí sítí seaiípi nánini yayí mñiní ayí dñí sítí seaiípimi dání segí sítí yariígíápi ríwímíni mamófá enagi nání yayí ninaríni. Seyíné dñí sítí níseairíná ayí Goríxo seaimíxaríñípi tñí xixeni seaií enagi nání xwíyíá none searíwápimi dání wí xwíríá miseaikíxéwá enagi nání raríñini. ¹⁰ Ayí rípi nání seararíñini. Ámá dñí sítí Goríxo wimíxaríñípi tñí xixeni níwiríná apimi dání wigí sítí yariígíápi ríwímíni mamoarígíárini. E neróná dñí sítí api Goríxo yeáyí uyimíxemeanía nání nípemeámí waríñí enagi nání ámi dñí sítí níwirí “Pí nání e ríá yariñini?” yaiwinípaxímaní. E nerí aí Goríxo wimíxaríñípi tñí xixeni maríái, ámá wigí dñíyo dánini dñí sítí níwiríná ayí wiwaníñíyí aníñípríá nání nípemeámí waríñí enagi nání raríñini. ¹¹ Ai dñí sítí seaií gí payí eanápimi dání Goríxo seaimíxíípi, api seyíné dñí píráníñí nímoró amípi naní xixegíni epírípi seaimíxííri. Apimi dání Goríxo añíni símiríí seaiáná sítí éoyá xwíyíápi míneaxíñípa oeníri apaxí mé píráníñí imíxigíawixíni. Apimi dání ení nípikwíni mýariígíápi nání wíkwí ónínigíawixíni. Apimi dání ení Goríxo nání wáyí seainíñnigíni. Apimi dání ení none ámi síñwí nananíro nání íkññí sítí seaiñnigíni. Apimi dání ení nioní searíápi xídpíri nání dñí ríá seaweñnigíni. Apimi dání ení sítí yariígíáyo síyíkwí ureaaní nání oimónaneyíniro egíawixíni. Seyíné api api néra úfípimi dání síwá réníñí neainígíawixíni. Sítí éfí Poro nearí nání nene wí ayá mñí mñí mínearoaríni. Síwá éñíñí neainígíawixíni. ¹² Ayínáni áwaní rípi osearímíni. Nioní nearí níseamónapíñána sítí éo nání dñí nímorí payí ana nearí mónapíñámaní. Sítí wíkarífo nání ení dñí nímorí nearí mónapíñámaní. Ayí seyíné Goríxoyá síñwí tñí e dání re yaiwiníírixíni nearí mónapíñárini, “Ayí neparíni. Porowa nearígíápi píráníñí xídaníwá nání nene síní dñí ríá seawearíni.” yaiwiníírixíni payí ana nearí mónapíñárini. ¹³ Seyíné ríxa xixeni e yaiwiníá enagi nání none ríxa píráníñí mñí ikñwínñí míráríníwárini.

Mñí ikñwíní míráríníwámaní. Dñí nífá ení neainííri. Seyíné níyínéni Taitasomí numímíníriñípimi dání dñí sítí umímogíá enagi nání o yayí néra neaímeáí enagi nání none ení dñí nífá ayá wí neainííri. ¹⁴ O ámi neaímeááná seyíné tñí e nání nurowaríñána míxí seameakíñíápi nání bí ayá mñiníárini. None seyíné tñí níñwearína amípi nñí searíñwápi nepáni searíñwápa omí seyíné nání míxí níseameakíñíñána uríñwápi ení seyíné numímíníriñípimi dání nepa xixeni imóníñnigíni. ¹⁵ O seyíné níyínéni numímíníróna ófí ero wáyí iníro nero píráníñí arfá owianeyíni

imónigfápi nání dñí n+winirfná ámi xwapf ayá wí dñí sixf niseaya warini. ¹⁶ Agwí nioní “Ayf pí pí neróná xixeni epfrafói.” niseaiawiáriti dñí sfñá neánarñf enagí nání dñí yayf ninarini.

8

“Masedonia ñweáyf wíniyo arirá wianiro nání ñigwfníroaáritiro ñweañoi.” urñf nánirini.

¹ Negí nrixímeáyfné, Jisasoyá siyikf imónigfá Masedonia piropenisfyo añf api apimi ñweagfáyf nanf Gorixo wá wianñfipimi dání egfápi ñjffá imónipfriti nání áwanf bñ osearneyi. ² Xeanñf rfmewá wipaxípi n+wímeañfipimi dání “Enf rfa eánñoi?” nñro iwamfó wíwap+yíagfa aí api peá numixiro dñí nífá ayá wí winñiniginí. Wiwanñfyf uyípeayfnñf imónigfáyf aiwi Jisasomi dñí wíkwíroarigfá wíniyo arirá owianeyinñf ñigwfníroarfná bñ onimiápi mñroá aga ayá wí roaárigfáriti. ³ Wigf wíniyo arirá wianiro nání ñigwfníroaro wipaxípi tñí xixeni nñroaro aiwi wigf dñí tñí apimi n+múrooro ámi bñ tñí roaññagfa sfñw wíronañwáone enagí nání rarñini. ⁴ Ayf arfkí rixñf re nearigfawixini, “Ámá Gorixoyá siyikf imónigfá Judia piropenisfyo ñweagfáyo wíniyf arirá wiarigfápa nene ení arirá wianí nání xe ñigwfníroaáropoyinñf sfñw neañpoyi.” nearigfawixini. ⁵ E neróná none “E epfrafói.” niyaiwirane dñí ikwímonwápi tñí xixeni mé xámi Áminá Gorixo pí pí wimónarñfpi oxídaneyinñro nípawimáná o wimónarñfpi nixfdiróná Porowane ení neañwipigfawixini. ⁶ Ayinání Taitasomi seyfné tñf e nání nuowáritfná enf rirémixf nñwir re urñwaniginí, “Iwamfó Koriníyo ñweáyf joxí tñí negí wíniyo arirá wianíwá nání wá nñwianirane ñigwfníroaaneyinñro egfápa ámi nero ñigwfní xámi ‘Api roáwaniginí.’ rarigfápi tñí xixeni yárfrixini.” urñwaniginí. ⁷ Pí pí seyfné neróná ámá wí yarigfápipimi múroarigfáyfné nimóniro yarigfáriti. Gorixomi dñí nñwíkwírorónarant, api nání amáyo áwanf nuríronarant, api nání ñjffá nimóníronarant, Gorixo wimónarñfpi yanñro nání sfmf nñxeadfpéníronarant, none nání dñí sipí none seaimixñwápipimi dání nñseairfnarant, api nñpini neróná múroarigfáyfné nimóniro yarigfá enagí nání segf wíniyo arirá wianiro nání ñigwfníroaróná ení múroarigfáyf yapí nimóniro yárfrixini.

“Seyfné ení roaárfrixini.” urñf nánirini.

⁸ “Poró sekaxf nñriti neararini.” niyaiwipani. Gf dñí rñpini enagí seararñini. Nioní wíniyf Judia piropenisfyo ñweáyo arirá wianiro nání sfmf nñxeadfpéníro yarigfápi nání repíyf seáfná seyfné ení sfwá rénñf oneaipoyinñf seararñini. Negí Judia piropenisfyo ñweáyf nání nepa dñí sipí neainarini. Sfwá éññf oneaipoyinñf seararñini. ⁹ Seyfné negí Áminá Jisasi Kiraiso wá nñneawianñf neaññfpi nání rixa ñjffá imónññagfa nání rarñini. O añfnamí nññwearfná amípi mñmúrónñño nimónñf aiwi seyfné yeáyf seayim+xemeámfnñf xwáf tñyo nání nñbñfná uyípeayónñf nimónñf seyfné añfnamí dñf amípi mñmúrónigfáyfné imónipfriti nání seaññfriti.

¹⁰ Seyfné Judia piropenisfyo ñweagfáyo arirá owianeyinñf yarigfápi nání dñí nioníyá, ayf rñpini. Xwiogwfní aga xámi pwenomí seyfné iwamfó ñigwfní roaárigfápi agwí nera nuro yoparípi niyáritfnáyf, “Ayf ananirini.” nimónarini. Iwamfó ñigwfní roaárigfáyf, ayf seyfné aiwi xámi oyaneyinñf wimónarigfáyf, ayf axíyfné enagí nání seararñini. ¹¹ Ayinání ñigwfní “Api oroaaneyi.” rarigfápi rixa nñpini roaárfpoyi. Iwamfó oyaneyinñfná dñí rfa seawañfpa yoparípi nñroaáritfná seyfné roaárfpaxí

imóniñipi tñni xixeni roaáriprífa nání xe diñf ría seawéwiniñini. ¹² Ayf rípi nání searariñini. Giyf giyf áamá wíyo aríra wianiro nání “Niñgwí apí roaáriwanini.” niyaiwimáná amípi roaáripaxí imóniñipi tñni xixeni roaáranáyf, Gorixo “Ayf ananirini.” wiaiwiariniñini. Amípi ayf míroaáripaxí imóniñipi “Roaárifrini.” wí yaiwiarinomaní. ¹³ Niñgwí searáripríráyf kikiá ñweapíra nání seyíne aníñf seaikáriminiri nerí mirariñini. Ayf ení seyíne tñni xixeni apání tígfáyf oimónipoyiniri rariñini. ¹⁴ Jisasoyá siyikí imónigíáyf wí amípi wí mimónigíáyf imóniñaná wí dífwf ikeamónigíáyf mimóní nñni apání tígfáyf imónipíra nání agwi ríná amípi ayá wí seyíne tígfápi dífwf ikeamónigíáyo aríra wiarinoti. Seyíne ení ríwéná amípi wí nání dífwf ikeamóniro ayf ení amípi ayá wí tígfáyf imóniro nerínáyf, aríra seaipírarini. ¹⁵ Bíkwyo dání ení Isireriyf áamá diñf meanje nemeróná egíapí nání re niriniri eániñipi nioní searariñapi tñni xixeni imóniñagí nání searariñini, “Áamá aiwá manái riniñipi xwé meáfáyf xwé nimearo aí wigf nípaxí imóniñipi seáyf e tígfáyf mimónigíawixini. Áamá onímiápi meáfáyf onímiápi nimearo aí aiwápi nání dífwf ikeamónigíáyf mimónigíawixini.” niriniri eániñipi nioní searariñapi tñni xixeni imóniñagí nání rariñini.

“Taitasomí tñni áamá waúmi tñni uowárenapariniñini.” uríñf nánirini.

¹⁶ Nioní seyíne aríra seaimí nání diñf ría niweariñipa Gorixo Taitaso ení seyíne aríra seainí nání diñf ría oweniri wimixariñagí nání yayf owianeyí. ¹⁷ Ayf rípi nání “Taitaso ení seyíne aríra seainí nání diñf ría wearini.” searariñini. “Joxí Koriniyo ñweáyf tíñf e nání ámi niñeaiupaxoxirani?” uráná “Ananirini.” ríí enagí nánini mísesarariñini. Xewaninjo ení “Oumini.” niyaiwiri símf níxeadípeniri nání xegí diñf tñni seyíne tíñf e nání barinagí nání searariñini. ¹⁸ None omí tñni negí níríxímeáyf womí tñni ení uowárarinwiní. O xwíyá yayf neainariñipi wáf nurímeríná enípi nání Jisasoyá siyikí imónigíá amí gími ñweagíáyf níjía niníro ía earoariniñforini. ¹⁹ O apini imóninomaní. Rípi ení imóninorini. Jisasoyá siyikí imónigíá Masedonia píropenisí tñyo ñweagíáyf o none Judia píropenisíyo ñweáyo aríra wianíwá nání niñgwí Jisasoyá siyikí imónigíá apí apimí urápiñaríná Porowa tñni nawíni níkumixiniri eméwiniñiniri urípeáforini. Áamá wí none niñgwí awí eaameariñagwi níneaniróná Ámináomi seáyf e umíeyoaro none nání “Wigf wíniyo aríra wíprí nání diñf ría wearigíáwaríani?” neaiawiro epíra nání rípi yariñwini. ²⁰ Dífwf ikeamónigíá nání niñgwí yaní ewaní nimóniro xwéni xwéni níroaro neaiapowáraná yariñwápi nání áamá wí “Porowa nípikwini miyariñoi.” neameariñiniri píraníñf niñwiperane áamá o tñni nawíni urápiñarini. ²¹ None pí pí oyaneyiniri neranéná Ámináo “Ayf e neróná wé róniñf imóniñipi yariñoi.” yaiwiariniñipi nání diñf nímorane aiwi apí nánini diñf nímorane yariñwáonemaní. Áamá “E neróná wé róniñf imóniñipi yariñoi.” yaiwiarigíápi nání ení diñf nímorane yariñwáone enagí nání searariñwini.

²² Awaú tñni negí níríxímeá amí womí tñni ení uowárenapariniñwini. “O none pí pí urariñwápi xixeni xídiniríenino?” niyaiwirane “Apí ei. Apí ei.” uríñwápi dání iwamíto wíwapiyayíáná o aríki xixeni xídarinagí winiñwáorini. O seyíne “Niñgwí apí roaáriwanini.” rárígíápi tñni “Xixeni níroaáripráoi.” niyaiwiri diñf síñá weánariñagí nání “Nioní ení saní uríñarómni.” niyaiwiri awaú tñni barini. ²³ Taitaso nání seyíne ríxa

nijfá imóniŋoi. O xwiyfá yayf neainariŋfpi wáf urimeaanfwi nání gí gwí mónigwíí worini. Seyné seáyf seaianirai nání nawini nimóniri yarigwíí worini. O tñni nawini barigfiwaú awaú Jisasoyá siyikí imónigfá piropenisí tŋyo ŋweagfáyf uowáfáwaúrini. Egf nerigfípimi dání Kiraisomi seáyf e umfeyoaaarigfiwaúrini. ²⁴ Ayínáni áamá waú wo awa nibiro siŋwf seanŋáná “Nene áamáyo diŋf sípí wiiariŋwaénerini.” rarigfápi “Neparini.” oyaiwípoyiniri api e iwamfó éfrixini. Seyné e éánáyf Jisasoyá siyikí imónigfá api api seýné nání re seaiaiwipírfárini, “Ayf áamáyo diŋf sípí niwiri wiiarigfáyírfáni?” yaiwipírfárini. None seýné nání mixí nimeakíniri urinwápi nání eni “Apáni nearigfawixini.” yaiwipírfárini.

9

Nigwf arirá wianiro nání awí eaamearigfápi nání uriní nánirini.

¹ Nigwf Judia piropenisí ŋweáyo arirá wiani nání awí eaamearinwápi nání payf rípi seýné nání niriŋf nearfna “Mfíkí menŋagi nání surfma niriŋf rfa eaariŋini?” nimónarini. ² Seyné api yaniro nání diŋf rfa seaweariŋfpi nání nijfá nimóniri nání e nimónarini. Ínina Jisasoyá siyikí imónigfá Masedonia piropenisí tŋyo ŋweagfáyf arfá egf dání weyf niseamearirfna re rayariŋwáriní, “Xwiogwf xami pweagomi Jisasoyá siyikí imónigfá Griki piropenisfyo ŋweagfáyf api éwaniginiŋf rixa érowiápinigfáriní.” E rayariŋwárimí dání Masedonia ŋweáyf wigf áamá nápi nene eni axípi éwaniginiŋf ayá rowfá wiarini. ³ “Payf rina surfma niriŋf rfa eaariŋini?” nimónfagi aiwi seýné nání mixí nimeakíniri rayariŋwápi surfma imóniniginiriŋf negf niriŋfmeá waú wo awami uowárenapariniŋf. Ayf áamá re ŋweagfáyo “Koriniyo ŋweáyf nigwf fáyo roapfiri nání rixa nipiŋmoárimáná ŋweaŋoi.” urfápi seýné nepa xixeni e oépoyiniri áamá rowami uowárenapariniŋf. ⁴ Rfwená Masedonia dání tŋyf wí nioni tñni nibiranená seýné rixa nipiŋmoárimáná miŋweaŋagfa siŋwf niseanirfnáyf, none “Ayf rixa nipiŋmoárimáná ŋweaŋoi.” niyaiwirane diŋf síŋfá neaeánariŋfipimi dání ayá neaininiginiriŋf nání searariŋini. Seyné eni ayá miseainipa enfáraní? ⁵ Ayínáni nioni re nimónigoí, “Negf niriŋfmeá awa xami niniŋmearo nioni siní mirémóami enána nigwf seýné negf símimanf e dání ‘Niroari wianfwarini.’ neararigfápi ‘Rixa ipiŋmoárfpoyí.’ searipfiri nání ouowárimini.” nimónigoí. Nioni niremorfná nigwf api nání simiriŋf seaifápi dání marfái, segf diŋfyo dání xixeni apáni ipiŋmoárininŋagi winifimiginiriŋf awami uowárenapariniŋf.

“Yanf ewanif nimóniro roaárfrixini.” uriní nánirini.

⁶ “Poró pí yaiwiani nání rfa nearariniŋf?” niyaiwirfnáyf, ewayf xwiyfá rípi nání diŋf mópoyí. Áamá aiwá xwé wfá urfo aiwá xwé minfáriní. Onimiá urfo onimiá minfáriní. Ewayf xwiyfá api áamá wigf winiyo arirá wianiro nání nigwf niroaro wiarigfápi nání ritamiŋfyf niniri rinini. Xwé niwirfná Gorixo wiifpi xwé imónini. Onimiá niwirfná Gorixo wiifpi onimiá imónini. ⁷ Ayínáni niyfnéni xixegfni áamá arirá wianiro nání nigwf niroarfná wikf diŋf niyaiwimánaraní, áamá wo símeaxídf seaíanaraní, niroari mini miwí xami “Nigwf niwirfná api wíwaniginí.” yaiwiarigfápi nání diŋf niŋoro niroaro mini wírfrixini. Áamá wigf winiyo arirá wianiro nání nigwf fáyo niroarfná yayf tñni roaariŋfáyo Gorixo diŋf síxí uyarinŋf enagi nání rariŋini. ⁸ Ai o seýné aikf yinipírfá nánirani, aiwá nipírfá nánirani, apáni tfgfáyfné imóniro áamá dfwf ikeamónigfáyo arirá wipíri nání imónigfápi tñni xixeni mimóní múroro epírfá nání anani seáyf e

seaim+x+paxorini. ⁹ Nioni searari+nap+ t+ni B+kw+yo d+ni +m+ w+ r+onig+ay+ yarig+ap+ n+ni re n+r+n+r+i e+ni+np+i t+ni xixeni im+on+ni, “O yan+ ewanif+ nim+on+r+i d+wf+ ikeam+onig+ay+ wiar+ni+r+ni. Ay+n+ni o w+ niwian+r+i wi+n+pi n+ni Gorixo n+ r+w+yo aiw+ w+ d+ni+ pe+ mon+f+aman+.” E r+n+ni+pi nioni searari+nap+ t+ni xixeni im+on+ni+agi n+ni rar+ni+ni. ¹⁰ Gorixo —O aiw+ om+ni+ yarig+ay+ i+w+ i+w+a ur+pr+i n+ni m+ni wir+ aiw+ ni+pr+i n+ni m+ni wir+ yar+ni+ni. O am+pi sey+ne Kiraisomi d+ni+ w+kw+roar+ig+a w+niyo ar+r+ wip+r+i n+ni en+ m+ni seai+pr+i say+ nim+xa uri en+f+r+ni. E yar+n+ +m+ aiw+ om+ni+ xw+ n+r+o n+u+f+as+n+ aiw+ xw+ miar+ig+apa sey+ne en+ yan+ ewanif+ nim+on+ro wiar+ig+ap+imi d+ni ax+pr+n+ni+ e ep+r+f+r+ni. ¹¹ Sey+ne gin+ gin+ d+ni+ re yaiwiar+n+, “Anani yan+ ewanif+ nim+on+r+ane neg+yo owianey+.” yaiwiar+n+ Gorixo sey+ne xw+ni m+ni wipax+ im+on+pr+fa n+ni am+pi w+ m+m+ur+onig+ay+n+ni+ni+ seaim+x+n+f+r+ni. E seaim+x+n+f+ enagi n+ni seg+ s+ri+x+me+yo ar+r+ wian+ro n+ni ni+gw+ xw+ni roar+ig+ap+ Porowane ni+sear+pr+ane ni+me+am+ nurane wian+r+i yar+ni+agwi s+ni+w+ ni+nean+r+on+ r+xa Gorixomi yay+ wip+r+f+r+ni. ¹² Ay+ r+pi searari+ni+. Ar+r+ wian+ro n+ni sey+ne yar+ig+ap+ +m+ Gorixoy+ am+pi w+ n+ni d+wf+ ikeam+onig+ay+ xixeni ar+r+ wi+ran+ro nero aiw+ ap+ni m+yar+ni+. Sey+ne yar+ig+ap+imi d+ni +m+ obax+ Gorixomi yay+ se+yi+ e niwi+era war+ni+. ¹³ Ay+ r+pi rar+ni+ni. +m+ay+ sey+ne ni+gw+pi wian+ro yar+ni+ag+a s+ni+w+ ni+sean+r+on+ r+pi seaiai-wip+r+f+r+ni, “Nene s+ni+w+ an+ni+wa+ d+ni +m+ ay+ xw+yi+a wo+ak+k+ inar+ig+ap+ —Ap+ yay+ neainar+ni+ Kiraiso r+ni+pr+ni+. Ap+ ar+a y+m+ig+ nero xixeni r+a x+d+ar+ni+?” ni+seaiaiwiro n+ni Gorixomi se+yi+ e um+f+eyoap+r+f+r+ni. R+pi en+ seaiaiwip+r+f+r+ni, “Nene t+ni w+niyo t+ni ar+r+ neaian+ro n+ni m+ni neaiapax+ im+on+ni+pi ni+m+ur+o xw+ni r+a neaiapar+ni+?” ni+seaiaiwiro n+ni en+ Gorixomi se+yi+ e um+f+eyoap+r+f+r+ni. ¹⁴ E nero sey+ne n+ni r+ix+ni+ ni+seaur+yir+on+ sey+ne Gorixo +m+yo w+ niwian+r+n+ +m+ wianar+ig+ap+imi wi+r+ ni+m+ur+o+ wianar+ni+pi t+ni yar+ig+ay+ne im+on+ig+a enagi n+ni sey+ne n+ni ik+n+ni+ sip+ win+f+r+ni. ¹⁵ Gorixo xeg+ xewaxomi ni+w+r+enap+r+n+ neai+n+pi —Ap+ am+pi bi t+ni ritam+ni+y+ mepax+ im+on+ni+pr+ni+. Ap+ n+ni yay+ owianey+.

10

Xfo n+ni rar+ig+ap+ xwfo oe+am+n+r+i ur+ni+ n+ni+r+ni.

¹ Agwi Poron+ —Nioni +m+ w+ re rar+ig+on+r+ni, “Neney+ s+ni+w+ t+ni+ e d+ni ay+ igig+ ner+ aiw+ nene s+ni+w+ man+ni+wa+ d+ni ay+ nepe+ar+m+an+ni+ni+ pay+ near+ rar+ni+ni+.” rar+ig+on+r+ni. Nioni Kiraiso xw+a t+yo nemer+n+ ni+pen+r+i awayini yago enagi n+ni ² r+ix+ni+ r+pi osear+m+ni, “Nioni seg+ t+ni+ e ni+r+em+on+n+ ay+ igig+ m+ ner+ +m+ ‘Porowa Kiraisomi m+ix+d+ar+ig+ay+ yar+ig+apa yar+ig+awar+ni.’ neaiaiwiar+ig+awami s+m+ t+ni m+ix+ r+a t+ni ur+m+f+ap+ sey+ne en+ sear+m+fa n+ni m+nim+x+pan+.” ³ None xw+a t+yo ni+nwearan+ +m+ Gorixomi m+ix+d+ar+ig+ay+ t+ni ni+nwearane aiw+ ay+ d+ni+ moar+ig+ap+imi d+ni d+ni+ ni+m+orane m+ix+ inar+ni+wa+onemani. ⁴ Am+pi none m+ix+ n+ni x+r+ni+w+ap+ +m+ ay+ x+r+r+ig+ap+ m+ix+r+ni+w+ni+. None x+r+ni+w+ap+ s+m+ t+ni inar+ni+w+apiy+ on+f+ im+on+ni+pi xw+r+a ik+x+ean+f+w+ n+ni Gorixoy+ en+ e+ni+ni+ im+on+ni+ t+ni+pi x+r+ni+w+ni+. ⁵ Ap+ +a ni+x+r+ne re yar+ni+w+ni+. P+ p+ +m+ wig+ d+ni+yo d+ni x+ni+w+ ne+n+ip+em+an+ +rowi+ap+nar+ig+ap+ pr+r+ wia+kirane xw+yi+a “Se+yi+ e im+on+ni+.” rar+ig+a +m+ Gorixo n+ni ni+ni+ mim+on+pa oe+poy+n+r+i mud+f+moar+ni+pi pr+r+ wia+kirane nerane +m+ n+ni p+ p+ “Oyaney+.” ni+yaiwir+on+ Kiraisomi ar+a y+m+ig+ wip+r+i n+ni wig+ d+ni+pi

íániní xirárariníwini. ⁶ Seyíné nioní searíápi ríxa aríá yímgí niariníagí niseaníríná nioní áamá wigí níwíakíarígíápi tñí pírf umamómíá nání ríxa ipímóniníni. ⁷ Seyíné warárimíni síñwí níwiniro yariníoi. Segí wo “Kiraisoyá ayá tñí imóniníáoní ayí, nioníríní.” níyaiwinírí dñí sñá neánírínáyí, xíto Kiraisoyáo imóninípa none ení Kiraisoyáone imóniníagwí nání ámi xewaníño dñí xenwí neaiwiarínípi nání dñí níyaikirorí none imóniníwápi tñí xixení neaiwiwíniginí. ⁸ Ámináo none néní tígíáyíniní oimónípoynírí nínearípearíná seyíné xwíríá míseaikíxé Jisasomí píraníní xídpírí nání ení síxí seaímíxani nearípeaní enagí nání níwanínoní míxí ayá wí nímeakíninírí aí ayá bí ninínimeníñoi. ⁹ “Payí Poro eaarínípi nene íá níroranéná ení síríníwí neainíní nání ríá eaaríní?” oyaiwípoynírí meariníní. ¹⁰ Wa nioní nání re rarígíáriní, “O payí nearíná xwíyíá ríá tñípi níriní eaaríño aiwí áamá síñwí anígíe dání ‘Ení eáníño iworaní?’ wí wíaiwípaxí mimóniníoríní. Xwíyíá níriníná píraníní irí mírépearíníoríní.” ¹¹ Nioní nání e rarígíáwa níjía re imóníríxíní. None seyíné síñwí míneanígíe dání payí nearíná imóniníwápa ámi segí síñwí anígíe dání neranéná axípi nímonírane yaníwáriní. ¹² None ayá nepearímáná áamá seáyí e nímoníro weyí menarígíáwa nání ríramíníyí níriníne “Awániní imóniníwini.” wí rípaxonemaní. “Nawíní níkumíxíníne imóniníwini.” ení wí rípaxonemaní. E nerí aí áamá ayí wigí wo nání “Apání ríyaríní? Sípí ríyaríní?” níyaiwiróná wíwaníníyí yarígíápi tñí síñwí níwínaxídíro “O apání yaríní.” rarígíáriní. Wigípi ríramíníyí níga warígíáriní. E neróná sa majímajía níkaríníro yariníoi. ¹³ Wa e yariníagí aiwí none míxí nímeakíníníranéná saníní none neatinípi nání dñí mamó nerane wíarí ní múrorane míxí meakínínáníméwini. Goríxo wáí uríméfríxínírí nínearípearíná none nání saníní neatinípi —Apí seyíné ení ínímí ñweagíápiríní. Apí nání dñí nímorane míxí meakínínáníwini. ¹⁴ Seyíné saníní Goríxo neatinípi ínímí ñweagíáyíné enagí nání none seyíné tñí e nání níbirí xwíyíá Kiraiso nání yayí neainarínípi nání wáí nísearíríná saníní Goríxo neatinípi wí wíarí ní múrorane eníwámaní. ¹⁵ Ayínání none míxí nímeakíníníranéná saníní Goríxo neatinípi wí wíarí ní múrorane áamá wa omí níxídíroná éfápi nání none xenwone weyí menaríníwámaní. Wí e mé dñí re níyaiwirane ikwímoníwini, “Seyíné Jisasomí dñí níwíkwíroro ení neága nuróná none épearíníwápipí dání saníní Goríxo neatinípi tñí xixení xwé ní móga upíríáriní.” níyaiwirane ikwímoníwini. ¹⁶ Seyíné e ní móga nurónáyí, none ananí seyíné tñí e oríwámí dání ñweagíáyí tñí e nání aí nurane xwíyíá yayí neainarínípi wáí uríne yaníwáriní. E nerane áamá wa Goríxo uowáriníe dání wáí ríméfápi xenwone weyí mímearinípa yaníwáriní. ¹⁷ E nerí aí Bíkwíyo re nírinírí eáníní, “Go go míxí nímeakíníríná Ámináo enípi nání míxí meakíníwíniginí.” nírinírí eáníní. ¹⁸ Ayí rípi nání xwíyíá apí mñí nírorí searariníní. Áamá wíwaníníyí weyí meariníarígíáyí nání Ámináo “Mímíwíaró yarígíáyíráníní?” yaiwiarínímaní. Xewaníño síñwí níwínaxídíri píraníní yariníagí níwínímáná weyí umeararíníyí náníní “Mímíwíaró yarígíáyíráníní?” yaiwiaríníriní.

11

Mimóní wáí wurímeiarígíáwa nání uríní náníríní.

¹ Agwí xe Poro majía níkarínírí xegí enípi nání míxí bí omeakínínírí síñwí nanípoyní. E searariníagí aí ríxa síñwí e nanaríníoi. ² Ayí rípi

náni “Xe mîxî bî omeakîninîrî sîŋwî nanîpoyî.” seararîŋîni. Gorîxo seyîné nanî imónîpîrîfa nánî dîŋî rîá wearîŋîpa nionî enî nîwearîni. Seyîné áamá yapî seaîwapîyanîro yarîgîfá wîyo arîá nîwîro mîxîdî sîni apîyáíwayînéniŋî imónîŋáná Kiraisomî seanwîrîrîmîfa nánî oxî ná womî omîniŋî meánîrîxîniŋî searéroárîŋá enagi nánî seyîné nánî dîŋî rîá nîwearîni. ³ E nerî aî enîná sidîro Ipîmî yapî nîwîwapîyîrîná xegî ináyîniŋî imónîŋîpîmî dánî wîwapîyîŋîpa áamá wa seyîné enî yapî nîseaîwapîyîro xenwîmî dánî nîméra seawarîná seyîné sîni íkwîrîfînanîŋî nimónîro Kiraisomîni pîránîŋî mîxîdîpa epîrîxîniŋî wáyî ninarîni. ⁴ Seyîné rîpî rîpî yarîŋagîfa nánî seararîŋîni. Áamá wa Jisaso nánî rîniŋîpî xîxenî mîsearî xegî bî seararîná seyîné ananî arîá wiarîgîfârîni. Kwîyî none searána seaainîŋîpî marîfá, xegî bî nánî searána xe oneaainîrî arîá wiarîgîfârîni. Xwîyîfá yayî seainarîŋî none wáŋ searîŋwápî marîfá, xegî bî imónîŋîpî searána ananî arîá wiarîgîfârîni.

⁵ Ai nionî wî re yaiwiarîŋáonîmani, “ ‘Kiraisoyá wáŋ wurîmeiarîŋwá seáyî e imónîŋwáonerîni.’ rînarîgîfáwa nionî imîmî nimîxîŋoî.” yaiwiarîŋáonîmani. ⁶ Nionî áamá sîŋwî anîgîe dánî xwîyîfá nîrîrîná irî mîrêpearîŋáonîrîfani? Irî rêpearîŋáonîrîfani? Nionî majîfârîni. E nerî aiwî nijîfá xwîyîfá yayî neainarîŋîpî nánî imónîŋápi bî onîmiápi mimónîŋîni. Ai none seyîné tîni nîŋwearane pí pí neranéná “Porowa nijîfá seáyî e imónîgîfáwarîfani?” oyaiwîpoyîniŋî sîwá seainîŋwârîni. ⁷ Nionî seyîné kwîyî emaxîniŋîpîrîfa nánî Gorîxoyá xwîyîfá yayî neainarîŋîpî wáŋ nîsearîrîná nîgwî bî mîsearâpîŋápi dánî sîyîkwîpîniŋî imónîŋárîni. Nionî e enâpî nánî “Porosîpî neaikârîŋîniŋîni.” rîseaimónarîni? ⁸ Nionî xâmi seyîné searêwapîyimî nánî Jisaso yá sîyîkî imónîgîfá wîniŋî nîgwî nîmónapáná nionî íwîniŋî urâpîŋanîŋîni. ⁹ Ayî rîpî seararîŋîni. Nionî seyîné tîni ŋweanáná negî nîrîxîmeá Masedonia pîropenîsîyo dánîŋî wî nîbîro amîpî nionî dîwî ikeamónîŋápi xîxenî niapîgîfá enagi nánî segîyî womî aî anîŋî wî mîwikârîŋanîŋîni. Pí pí nerîná Korinî ŋweáyîné anîŋî oseaikârîmîniŋî meŋanîŋîni. Rîwéná ámi nîseaîmearîná enî axîpîni emîfârîni. ¹⁰ Xwîyîfá Kiraiso nánî nepaxîŋî imónîŋîpî íá xîrîŋáonî aga nepa re seararîŋîni, “Nionî ‘Korinî ŋweáyo nurêwapîyîrîná nîgwî bî murâparîŋárîni.’ nîrîrî mîxî meakîniŋîfâpî segî Gîrikî pîropenîsîyo nîmîni yanî niwéa warîná áamá wo áwîni e dánî nîrakinîfâmani.” seararîŋîni. ¹¹ “Porosîpî nánî rîfa e neararîni?” rîseaimónarîni? “Dîŋî sîxî mîneayarîŋo enagi nánî neararîni.” rîseaimónarîni? Oweoî, nionî dîŋî sîxî seayarîŋagi nánî Gorîxo nijîfârîni. ¹² Dîŋî sîxî seayarîŋáonî aiwî “Kiraisoyá wáŋ wurîmeiarîŋwá seáyî e imónîŋwáonerîni.” rînarîgîfáwa “Porowa wáŋ nîrîmerîná yarîgîfápa axîpî yarîŋwáonerîni.” nîrîro weyî mearînarîgîfâpî mîwiáróîmîŋîniŋî nîgwî mîsearâpî yarîŋápi axîpîni néra umîfârîni. ¹³ Ayî rîpî nánî e néra umîfârîni. Áamá nionî seararîŋáwa sa mimónî wáŋ wurîmeiarîgîfáwarîni. Áamáyo yapî wîwapîyanîro nánî yarîgîfáwarîni. “Kiraisoyá wáŋ wurîmeiarîgîfá warîfani?” oneaiwîpoyîniŋî wigî imónîgîfâpî rîtî nîniŋîro xegî bî imîxînarîgîfârîni. ¹⁴ Awa nánî seararîŋápi nánî dîŋî nîpîkîniŋîro ududî mîseainîpanî. Seteno aî xegî imónîŋîpî ananî rîtî nîniŋîro anîŋî wîfá ókîmîxarîŋîyî wónîŋî imónarîŋîrîni. ¹⁵ Ayînanî oyá xînáíwânîŋî nimónîro omîŋî wîiarîgîfáwa wigî imónîgîfâpî rîtî nîniŋîro áamá sîŋwî tîŋî e dánî áamá wé rónîgîfá oimónîpoyîniŋî yarîgîfáyî imónîgîfâpânîŋî imónáná sîrî mîpîkîniŋîpanî. Yoparî imónîŋî wigî egîfâpî tîni xîxenî Gorîxo pîrî umamonîfá enagi nánî rarîŋîni.

Wáf niri meríná wimeañpí nání urinjí nániríní.

¹⁶ Xámi ríapí ámi dirirí neri bí osearimíní. Nioní mǎxí meakínimípi nání “Poró majfá níkarínirí rarínoríní.” mǎniawipani. E nísearirí aí sǎnǎ “Poró majfá níkarínirí rarínoríní.” nǎniawirónáyí, nioní segí arfá egíe dání mǎxí meakínimí nání seyíne majfá ikárinarínjǎ wo weyí mearínaríná xe oenirí sǎnjwǎ wǎnarígíápa nioní ení sǎnjwǎ nanípoiyí. ¹⁷ Nioní mǎxí nímeakíninirí searimípi Ámináo e ourínirí wimónarínjǎpí tǎnǎ xǎxení searimíméiní. Aga majfá níkarínirí “E yarínáoniríní?” níyaiwirí dǎnjǎ sǎnjǎ neánarínjǎ woníninjǎ nímonírí searimíiní. ¹⁸ Ámá obaxí wigí ení eánígíápimí dání egíápi nání mǎxí meakíninarígíá enagí nání nioní ení axǎpí bí mǎxí meakíninimíiní. ¹⁹ Dǎnjǎ émí saímí mogíáyíne ámá wa majfá níkaríníro rarínagíá arfá níwiróná ananí yayí tǎnǎ arfá wiarígíáyíne enagí nání nioní ení segí arfá egíe dání mǎxí bí meakíninimíiní. ²⁰ Aí ámá wa seyíne áxenwarí seaianíro nání njwǎ ikaxí xegí bí searékwiákwíyíánáraní, segí amípí seamíwiárekíxéánáraní, yapí níseaiwapiyirínjǎpimí dání segí amípí íwǎ searápánáraní, wíwanínjowa seáyí e nímfeyoáníro paimímí seaiánáraní, wé tǎnǎ sǎmímanjǎyo seaupíkákwiánáraní, xe oneaiápoiyínirí sǎnjwǎ wǎnarígíáyíne enagí nání raríniní. ²¹ Xámi nioní seyíne tǎnǎ nínjwearíná awa seaikárarígíápa axǎpí seaikárimí nání ení meánínáoní enagí nání aga ayá ninaríní.

E neri aí nioní rǎxa majímajfá níkarínirí wa ayá nepeárimáná pí pí mǎxí meakíninarígíápi nání nioní ení mǎxí meakíninimíiní. ²² Awa “Xibíruone imónínjwǎnǎ.” rarínagíá aí nioní ení woní menírani? Awa “Isírerone imónínjwǎnǎ.” rarínagíá aí nioní ení woní menírani? Awa “Ebirfámoyáoneríní.” rarínagíá aí nioní ení oyá woní menírani? ²³ Aí “Nioní rǎxa xóxwǎ neri raríniní.” nímonáriní. Awa “Kíraisomí xǎnáiwanénínjǎ nímonírane wíarínjwáoneríní.” rarínagíá aí nioní Kíraisomí níxǎdírí níwíiríná awamí wíarí seáyí e ní múrorí yarínáoniríní. Níríkwínímáná omínjǎ anínjǎ míní neri múroarínáoniríní. Gwǎ ámi ámi nínjwirárigífoní riwoníríní. Iwanjǎ ámi ámi ayá wí nímépegífoní riwoníríní. Nípepaxí xwapí níkarígífoní riwoníríní. ²⁴ Gí Judayí wé wú íá nínxéayíro iwarogí nínxímépeá nuróná 39 imónayíní nání neaayígífoníríní. ²⁵ Romíyí biaú bí íá nínxéayíro wegwǎ tǎnǎ iwanjǎ neaayígífoníríní. Bíní sǎnjǎ tǎnǎ nearí nítigífoníríní. Biaú bí sípíxíyo nuríná sípíxí sípí éáná rawírawáyo píeroayínáoníríní. Sǎfá wíyímí rawírawáyo ikwíarínímenjáoníríní. ²⁶ Wáf urímémínirí nání anjǎ níkiróríná iníigí waxí ámi ámi ní mároayipaxí enoníríní. Ámi ámi nírápekíxéayipaxí nígífoníríní. Gí gwǎ axǎrǎ imónínjwáwǎ sípí níkarayipaxí egífoníríní. Émáwǎ ení sípí níkarayipaxí egífoníríní. Anjǎ xwéyo nemerínáraní, ámá dǎnjǎ meanje nemerínáraní, rawírawáyo nurínáraní, mímoní nírxímeá imónígíáyí tǎnjǎ e nemerínáraní, aníayipaxí néra emenjáoníríní. ²⁷ Omínjǎ rǎfá tǎnjǎ anínjǎ míní nerínjǎpimí dání okínjǎ níwenoníríní. Sǎfá obaxíyo sí ragáoníríní. Agwǎnǎ yayagáoníríní. Iníigí nání gwǎnǎ yeáyí níayagoníríní. Aiwá náníraní, iyǎfá náníraní, anjǎ náníraní, ámi ámi dǎfwǎ íkeamónayagáoníríní. ²⁸ Apí tǎnǎ ámi bí sǎnǎ nísearípa neri aiwǎ sǎfá ayí ayo Jisasoyá síyíkí imónígíáyí nání “Omí nuxǎdíroná aríge rǎfá yarínjǎ?” níyaiwirínjǎpimí dání dǎnjǎ sanjǎ nunaríní. ²⁹ Wo Jisasomí píránínjǎ oxǎdíminírí neri samínjǎ wéáná nioní ení dǎnjǎ sípí níarínagí nání ení samínjǎ níwearínjǎríní. Womí ámá wí xenwǎmíní ní méra warínagíá nání íwǎ éáná nioní dǎnjǎ rǎfá níxearínjǎríní.

³⁰ Mǎxí meakíninarínjǎpí wí pǎnǎ mǎwíarípaxí nímoníagí nání amípí

nioní enj meánipa neri enjapi —Apí nání áamá dñj nímoríná “Poró enj saminj wearinjorfaní?” yaiwiarigfápiriní. Apí nání ení iwamfó níriri míxí meakíninimíini. ³¹ Gorixo —O negí Áminá Jisasomí xano imóniri Nwáao imóniri enjoriní. Aninj íníná seáyí e numéra upaxoriní. O nioní yapí miseararinjá enjagi nání nijfá imóniní. ³² Nioní enj meání neri enj rípi nání míxí omeakíninimíini. Enjíná nioní anj Damasikasiyí rininjípimí njweanáná míxí ináyí Aretasoyá kiapixo fá nixiraníro nání xegí siminj wínarigfáyo ákíná fwí nyoní awí nurára unjiginí. ³³ E éagi negí nrixímeáyí wí nioní soxí fáyo ninimiariri gwí njárimáná ákíná pípwí wiyimí dání awayini nímamówára ninipiéroro nání oyá amáyí wí fá minixegfawixiní.

12

Poró anjnamí dání orinjá tewíninj nánirini.

¹ Míxí nimeakíninirinjípimí dání nanj bí neaiipaxí menjagi aiwí wí pñní wíaripaxí mimóninjini. Ayínáni Ámináo wí fá nókimixinjípi tñní oyá dñjyo dání orinjá wininjápi tñní apiaú nání ení xwiyíxá níriri míxí meakíninimíini. ² Nioní áamá Kiraiso tñní ikárininjí wo enjipi nání orimíini. Gorixo anjnamí nání uménapijoriní. Omí uménapije dání xwiogwí wé wúkaú síkwí waú waú ríxa pwenjriní. O dñjipiní rí fá peyiniginí? Náo ení rí fá peyiniginí? Nioní majfáriní. Sa Gorixo nijfáriní. ³ Áamá o anjna —E áamá siyikwí míní nimóníro sirí muní njweagferiní. E nání nipeyiríná —Dñjipiní rí fá peyiniginí? Náo ení rí fá peyiniginí? Nioní majfáriní. Sa Gorixo nijfáriní. ⁴ E nání nipeyiríná xwiyí fá seáyí e imóninj enjagi nání dñj nímori áwanj miripaxípi arfá wirí xwiyí fá Gorixo xe amáyo áwanj ourfwíniginiri síjwí míwínarinjípi arfá wirí enjriní. ⁵ Áamá e yarínomí nioní weyf umearipaxí aiwí níwaníjoní weyf bí mímearinípa nemáná aí enj saminj níwenjipi nání wí níwiamómíméini. ⁶ Nioní nepa “Weyf omearinimíini.” ninimónirínáyí, nepaxinj imóninjípini rímf enjagi nání “Majmajfá ikárininjorfaní?” wí niaiwipaxí menini. E neri aí áamá nioní nání dñj nímoróná nioní nemeíná uréwapíyaríjagi arfá niro síjwí naníro egfápi nání wíarf ogámí nero orinjá wininjápipimí dániní “O seáyí e e imóninjorfaní?” niaiwipírixiniri “Ámí weyf bí omearinimíini.” minimónarinini.

Obo Poromí xe enj saminj owimixiniri Gorixo síjwí wininj nánirini.

⁷ Gorixo nioní awiaxí imóninjípi nání orinjá áamá mítewínarigfápi nítewínirinjípimí dání wárí mimónipa éwiniginiri enj wíyi omí ayíjwí ówiniginiri síjwí naninjiginí. Enj ayi nepa enj nání mirarinjini. Nioní wárí mimónipa oeniri oboyá xwiyí fá yanj urimeiarigfáyf wo iwanjíninj níneari saminj nímixini nání síjwí wininjiginí. ⁸ Apí nání Ámináomi ríxinj nuriríná pñní oníwíariniri biaú bí urayíagi aí ⁹ o nioní ríxinj urfáyí tñní xixení mñnií re niriniginí, “Áamá síjwí níseaniríná re yaiwipaxí enjagi nání, ‘Saminj wegíyf Gorixo enj níwímixirinjípimí dání enj síxí weámíxíagi rí fá yaríjoi?’ yaiwipaxí enjagi nání nioní wá níríwianiri síiarinjápipimí joxi fá nixirínáyí, ayí apánirini.” niriniginí. E nirinj enjagi nání nioní enj eáninj Kiraisoyápi aninj enj síxí onímíxiniri enj saminj níwearinjípi nání ududí mininí yayí tñní míxí meakíninimíini. ¹⁰ Ayínáni nioní enj saminj níweríná Kiraiso enj síxí nímixinjípimí dání enj síxí eánarinjá enjagi nání nioní wáf urímearíná amípi áamá enj saminj wépací imíxarinjipi nímeáánarini, áamá páimímí níkáranarini, dñj rí fá níwépací

imóniŋipi nímeáánáraní, rímwá níánáraní, xeaniŋí níkáranáraní, api nípiní nání “Ayí ananirini.” yaiwiarini.

Wigí yarigápi nání ayá s'wí uoariniŋí nání uriniŋí nánirini.

¹¹ “Nioni míxí nímeakíniniríná nira weapápi majimají níkárinirí ríáriní.” nimónariní. E nerí aí sewaniŋíyíné míxí api omeakíninirí nímixágá nání api e éáriní. Nioni nání wa rarigápa siyikwápinininiŋí nimónirí aí “Kiraisoyá wá wurimeiarinwá seáyí e imóninwáonerini.” rinariŋíáwa wí minimúrogóni enagi nání seyíné weyí nínimearíro sinwáiyí, xixeni epaxí imóniŋipi tñni yaníro egíáriní. ¹² Ayí rípi nání seararinini. Nioni seyíné tñni niŋwearíná Kiraisoyá wá wurimeiarigá nepaxiŋí imónigáwa emímí ero ayá ríwamónipaxí imóniŋipi ero yarigápi aríki aniniŋí miní seaíwapiyayinini. ¹³ Jisasoyá siyikí imónigá wíniyo níwimearíná wéyo umearinápa seyíné ení axípi níseamemáná aí wiamonápi, ayí rípinirini. Nioni aiwá ními nání nígwí bí nísearápirí aniniŋí míseaikárinanigini. Sipí e seainápi nání ananí yokwarímí níipíríréoi?

¹⁴ Aríá nípoyí. Ríxa biaú bíŋáoní ámi bí bíminirí nání imóninini. Ámi bí bíminirí nání nimónirí aí aniniŋí seaikárimámani. Segí amípi bí mísearápí sa seyíné tñni nawíní dñí síxí níniŋí onweaneyinirí bímfá nání rarini. Seyíné níjáriní. Niaíwíyí xaniyaúmi amípi arírá wímiŋinirí awí eámeámí yáripaxímani. Xaniyaú niaíwíyo arírá owiaiyinirí amípi bí awí eámeámí yáripaxíriní. Segí sénomi, ayí nioni éniŋí imónináoní enagi nání rarini. ¹⁵ Seyíné arírá seaimí nání gí amípi níni emí nímoríná ayí yayí tñni emí mómáriní. Arírá seaimí nání níyoríriniríná ayí yayí tñni yorírinimáriní. Nioni e nerí dñí síxí ayá wí seayarinagi nání seyíné sa bí onimíapi dñí síxí níyipíríréoi? ¹⁶ Nioni seyíné tñni niŋwearíná aniniŋí wí míseaikáriná aiwí ámá wí re searípráoi, “O sinwí samamí nerí íwí neriniŋipimí dání yapí seaiepsinirini.” E searípráa aiwí wí e míseaikárinanigini. ¹⁷ Ámá nioni seyíné tñni níni nurowárenapiriniŋipimí dání ení yapí níseaíwapiyirí íwí bí mísearápinanigini. ¹⁸ Taitaso seyíné tñni e nání bíni nání ení ríremíxí wiowárinanigini. Negí nírixímeá o tñni bíno ení níkumíxirí wírenapinaniŋini. Taitaso yapí níseaíwapiyirí segí amípi bí rísearápinanigini? Oweoi, wí e meŋinigini. Xámí none seyíné níseaimearíná enwápi nání píraniniŋí dñí mópoyí. Taitaso “Píraniniŋí e oemini.” níyaiwirí seainiŋipa none ení axípi nerane omí númi iríkwíniŋí níseaimearíná reŋwanigini?

¹⁹ Xwíyá rípi íá níroróná aniniŋí re ríneaiaiwiariŋoi, “Porowa wigí egíapi nání xwíyá wákwínaníro nání ríra rariniŋoi?” ríneaiaiwiariŋoi? Negí dñí síxí seayinwáyíné, wí e oneaiawípoyinirí mírarinwini. Sewaniŋíyíné Kiraisomí níxídiróná ení neáníro xídirírá nání Goríxoyá sinwí tñni e dání Kiraiso awa e ourípoyinirí neaimixiniŋipini ení nímixirí seararinwini. ²⁰ Nioni ámi seyíné tñni e níremoríná “Naniŋí ayí e imóninagá owinimini.” níyaiwia bímfápi tñni xixeni mímoní xegí bí imónináná seaimeámiginirí ayá s'wí níroariní. Seyíné ení “Poró awayini nímonimáná oneameani.” yaiwiarigápi tñni xixeni nímonimí míseaimeá wíki nónimí seaimeámiginirí ayá s'wí níroariní. Seyíné siní símí tñni níwiápíga uro sipí dñí níyaiwiga uro wíki ríá ápiáwíniŋí nóga uro rírowiamí niga uro ikayíwí nímeariŋa uro mímayó níróga uro wárxá nímogá uro míxí népéga uro yariniŋagá sinwí seanimiginirí nání seararinini. ²¹ Nioni ámi níbirí níseaimearíná segí sipí yarigápipimí dání Goríxo ayá nímogá segí sinwí anigíe dání niŋwí eámiginirí ayá s'wí níroariní. Xámí segíyí wí íwí nero wigí

íwí inígíápíraní, íwí ninírí rípeánígíápíraní, piaxí weánipaxí imóníhípi egíápíraní, ríxa ríwíminí mímamó siní yaríhagíta síhíwí níseaníríná híwí eámígínírí raríhíní.

13

Íkwairírí níwiríná uríhípi náníríní.

¹ Seyíné tíhí e nání ríxa biaú bíháońí ámí bí bímíáríní. Ríxa níseáimearíná xwíyíá Bíkwíyo nírinírí eáníhí rípi “Xwíyíá nímixíríná síhíwí wínaróá waúraní, waú woraní, sopíhí norónáyí, ‘Apí nepa ríá imóníní?’ yaiwípaxíríní.” nírinírí eáníhípímí níxídirane xwíyíá imíxaníwáríní. ² Xámi níbímáná ámí ríwíyo níbiríná íkwairírí seaihápa agwí seyíné siní míseáimeapa neríná segí íwí éfáyo tíńí íwí méfá wíníyíné tíńí nání payí nearí íkwairírí seawárenaparíhíní. Nioní ámí bí níbiríná ámá íwí yarígíáyí siní xe oépoynírí síhíwí wínímíámaní. ³ Seyíné díhí re yaiwíaríhagí nání e emíáríní, “Nene ‘Kíraiso nepa Poromí dání raríhíríní.’ yaiwianí nání o e oneaíwapiyíní.” yaiwíaríhagíta nání e emíáríní. O píraníhí owímíximínírí neríná samíhí níwerí seaiaríhómaní. Eńí tíńí seaiaríhóriní. ⁴ Eńíná o samíhí weńáná íkíá yoxáfpámí yekwíroarígíá aiwí Goríxoyá eńí eáníhípímí dání ámí síhí hweanóriní. Xíto tíńí nawíní íkáríníhíwá eńagí nání eńí samíhí weńwáone aiwí seyíné tíhí e nání níbirane píraníhí seaimíxanírí neranéná síhó tíńí nawíní níkumíxinírane imóníhíwá eńagí nání eńí eáníhí Goríxoyá tíńí seameaníwáríní.

⁵ Seyíné woxíní woxíní “Nepa Kíraisomí díhí wíkwíroaríhíá woníríní? Míwíkwíroaríhíá woníríní?” níyaiwínírí iwamó iníríxíní. Sewaníhíyíné woxíní woxíní síhíwí ainenaxídiríxíní. “Jisasi Kíraiso tíńí míhíníhíwaéneríní.” níyaiwíníro síhíwí mí nómixíníro níjía mímonípa reńo? E nísearírí aí síhíwí nainenaxídiríná míwiároróáyí imóníhánáyí, “Kíraiso tíńí míhíníhíwaéneríní.” níyaiwíníro síhíwí mí ómixínípaxí meníní. ⁶ E nísearírí aí nioní díhí re sealkwímoníní. Seyíné none síhíwí níneanaxídiróná ríxa mímíwiárorówáone imóníhíagwí neanaríhó. ⁷ Seyíné sípí wí mepa oépoynírí Goríxomí ríxíhí seauríyaríhíwáríní. Ámá wí re oneaíaiwípoyínírí, “Porowa Koríní hweáyo wáí nurímeríná wí mímíwiárogíawíxíní.” oneaíaiwípoyínírí seauríyaríhíwámaní. “Porowa míwiárogíawíxíní.” neaíaiwíaríhíagíta aiwí seyíné naní imóníhípi tíńí xíxeni epírí nání Goríxomí ríxíhí seauríyaríhíwáríní. ⁸ Ayí rípi náníríní. None pí pí neranéná xwíyíá nepaxíhípímí díhí míwíkwíropa oépoynírí wí yaríhíwáonemaní. Apímí díhí wíkwíropaxípíní yaríhíwáoneríní. ⁹ None eńí samíhí neawéagí aí seyíné eńí neáníro Kíraisomí xídaríhíagíta níseaníríná yayí yaríhíwáríní. Seyíné yóí oimónípoynírí Goríxomí ríxíhí seauríyaríhíwáríní. ¹⁰ Ayí rípi nání agwí nioní seyíné tíńí míhíweá wí e dání níhíweámáná payí rína eearíhíní. “Nioní segí tíhí e nání níbiríná Goríxo néní tíhóníhí oimónírí nímixíhípímí dání ríá tíhí os-eamemíní.” mímimónaríhíagí nání payí rína nearí wírenaparíhíní. Ayí rípi nání raríhíní. Goríxo néní tíhóníhí oimónírí nímixíríná ámá xíomí díhí wíkwíroarígíáyo uyíní uméwínígínírí nímixíhímaní. Eńíní wímíxíwínígínírí nímixíhíríní.

Yoparípi uríhí náníríní.

¹¹ Negí nírixímeáyíné, yoparí rípi nearíná yayí seawárenaparíhíní. Seyíné yóí oimónaneyíníro aníhí míní ero nioní eńí ríremíxí seaiaríhíapí aríá ókíarí móníro díhí axípímíní xídíro píyíá wero éfíxíní. Seyíné

e nerónáyí, Gorixo —O áamá nání díní sípí seainí nání seaimíxírí piyáá wépírí nání seaimíxírí enoríní. O íníná díní seakíkayonfáríní. ¹² Gorixomí díní wíkwírogfáyíné yayí niníróná yayí óf eánenfíríxíní. ¹³ Gorixoyá áamá nioní tíní re ηweagfáyí yayí seawárenaparínoí. ¹⁴ “Seyíné niyínéní Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianírí Gorixo díní sípí seairí oyá kwíyípi nawíní seakumíxárírí éwínígíní.” nimónaríní.

Payí Poro Garesia piropenisíyo ηweáyí nání eañnaríní.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí piropenisí yoí Garesiayo ηweagíáyí nání Poro eañnaríní. Poro xámi émáyí añí tññmíní wáf nura nemeríná Garesia piropenisíyo nání nuri añí obaxí e e ikwíróññyo wáf nura emeññigíní (Wáf wurimeiarígíáwa 13:1-14:26). E nemo ámi wí e nání nuri yaríná Judayí wí Garesia piropenisíyo nání nuro áma Poro xwíyíá Jisaso nání rñññí yáyí winipaxípi wáf uraríná Jisasomí dññí wíkwírogíáyo xenwí nuréwapíyiro réññí urígíawixíní, “Jisasomí dññí níwíkwíro aiwí iyí símí sío míwákwínípa ero ηwí ikaxí Moseso nírññí eaññpimí ení píráññí míxídiipa ero nerónáyí, Goríxoyáyíné imónípaxímaní.” urígíápi nání Poro nññíá nimónímáná payí rina nírññí eaññigíní. Xenwí uréwapíyarígíáyí ríwí número sa Jisaso nání uréwapíyññípi dññí íkwíróríxínñí nírññí eaññigíní.

1-2 Poroní —Nioní Kiraisoyá wáf wurimeiaríñá wonírññí. Áma wí Goríxo nání wáf wurimeíwínígníññí nírrowáréñapígíámaní. Wí Goríxoyá wáf wurimeiarígíá wo imóníwínígníññí nírípeagíámaní. Ápo Goríxo —O Jisasi Kiraiso xwárípayo dání owiápnímeaníññí síññí wimíxíññoríní. O tññí Kiraiso tññí awaú nírípeagíññoríní. Nioní tññí negí níríxímeá re ηweagíá nññí tññí Goríxoyá siyikí imónígíá Garesia piropenisíyo añí bññí bimi ηweagíáyíné nání payí rina nearí mónaparíññwií. ³ “Negí ápo Goríxo tññí negí Ámíná Jisasi Kiraiso tññí wá seawianíññí seyíné níwayíróññiro ηweapíññí nání seaímíxíññí oépiyí.” nimónaríní. ⁴ Kiraiso nene áma Goríxomí míxídarígíáyí yarígíápa mepa yaníwá nání uyíññí yarígíá ríná dání gwíññíññí neaíkweaní nání eññigíní. E neríná negí ápo Goríxo “E éwínígníññí.” yaiwíññípi tññí xíxeni nerí nene íwí yaríññwápi yokwarímí neaimíññíññí nání yoxáípámí xe onípíkípoyníññí eññigíní. ⁵ Ayíññání íníná Goríxomí yáyí número úwanígníññí. E éwanígníññí.

“Xwíyíá yáyí neainaríññípi ná bññí imóníññí.” uríññí náníññí.

⁶ Nioní seyíné yarígíápi nání ududí xwé ninaríní. Seyíné síññí mé Kiraiso wá níseawianíññí seaíññípi dání Goríxoníyá oimónípoyníññí wéyo íá seaumíññíññomí níwílepíññíññomí nuro mimóní xwíyíá yáyí neainaríññí bimi oxídaneyíññíññí yaríññagíá nání ududí xwé ninaríní. ⁷ Apí nepa xwíyíá yáyí neainípaxí bññímaní. Áma wí seyíné ayá nísearemoro xwíyíá Kiraiso nání yáyí neainípaxí imóníññípi náíroayíññí ikíxeaníññí yaríññagíá nání raríññíññí. ⁸ Ámáone aírání, añññají wo aírání, xwíyíá yáyí neainaríññí nioní xámi wáf nísearíññíññí searáríññípi tññí xíxeni mísearí xegí bññí nísearíññíññí, xe roapíkíníwanígníññí. ⁹ Nísearíññíññí ríxa e searáríññíwá aiwí ámi axípi bññí osearímíññí. Gíyí gíyí xwíyíá yáyí neainaríññí nioní wáf searáríññí aríá nigíápi tññí xíxeni mísearí xegí bññí nísearíññíññí, xe roapíkíníññíññí. ¹⁰ “Poro áma nññí xío yaríññípi nání yáyí owiníññí raríññí.” ríseaimónaríní? Oweoi, áma maríáí, Goríxoní nioní yaríññípi nání yáyí owiníññí yaríññíññí. “Poro áma sírogwí tññíññí oimónímíññíññí yaríññí.” ríseaimónaríní? Nioní áma sírogwí tññíññí oimónímíññíññí nerí síññwíññí, Kiraisoyá xíññíññíññíññí nimóníññí omíññí wíiaríññíññí imónímíññíññí eññímaní.

“Xwíyíá nioní wáf searáríññípi Goríxo wáf nókímíxíññíññí.” uríññí náníññí.

11 Niriixímeáyíné, xixeni imóniñ rípi osearimíni. Xwiyá yayí neainariñ nioni wá seariñápi áma wí érowiápiñigfápi mani. 12 Áma wo rariñagí arfá wiñápi mani. Áma wo nirewapiyiniñpi mani. Oweoi, sa Jisasi Kiraiso xewanijo wá nókimixiniñpirini. 13 “Gí Judayí Gorixomi píraniniñ oxídaneyinro yarigfápa nioni eniná nerfna yagápi nani seyíne ríxa arfá wigfawixini.” nimónarini. Gorixoyá siyikí iwamfó imónigfáyo xeaniniñ ríá tñiñ niwikárirí anipá imixárfimiginiñ yagáriní. 14 Gí arfowa érowiápiñigfápi oxídiminiñ nerfna gí nirkwí wa nioni tñiñ xixeni imónagfámani. Nioni gí arfowa nérowiápiñiro ninaiwapiya bigfápi oxídiminiñ ayá ríá niweagí enagí nani nioni tñiñ xixeni imónagfámani. 15-16 Nioni e yagáoni aiwí Gorixo —O gí inókí siniñ mniñxirí enána wá nniñwianiniñpimi dáni xfoyáoni oimóniri nani wéyo fá numirñhorini. O Poro gí iwo nani émayo wá nurimeiwiniñginiñ niwimóniri o nani wá nókimixiniñ axiná nuri wá nókimixifpi nani áma wí tñiñ xwiyá bi miriniñwanigini. 17 Wá wurimeipírfá nani xami nimónigfáwa Jerusaremi ñweagíe nani wí muñanigini. Sa Arebiayíyá añfómíniñ nuri e dáni ámi añí Damaskasiyí riniñpimi nani unanigini. 18 E nemoni xwiogwí ríxa waú wo pwéána “Pitao tñiñ xwiyá ñweáimigini.” niyaiwiri Jerusaremi nani nuri o tñiñ niñwearfna sfá wé wúkaú sikwí wú yeamúroarfna 19 wá wurimeiarigfá wfami siñwí mniñwiniñpa néra numána aí Jemiso, Ámináomi xogwáomíniñ siñwí wniñwanigini. 20 Xwiyá agwí nioni neari wfrenapariniñápi Gorixoyá siñwí tñiñ e dáni “Yapí bi mirariñini.” niñseariri eariñini. 21 Pitao tñiñ xwiyá niñweámoni ámi añí Siria piropenisfyo tñiñ añí Sirisia piropenisfyo tñiñ nikwíroniga unipi tñiñ e nani unanigini. 22 Nioni e ená enagí nani ína Kiraisoyá siyikí imónigfá Judia piropenisfyo añí api apimi ñweagfáyí nioni siniñ siñwí mniñanigfá enagí nani símmaní mí mniñómixipaxí nimóniro 23 wigí winiyí sa xwiyá rípi rinariniñagfa arfá wiayigfawixini, “Nene xami xeaniniñ ríá tñiñ neaikárijno siniñ axípi e mé ríxa xwiyá nene diñí wikwíroariñwá xwirfá oikixémíniñ enípi wá rimearini.” rinariniñagfa arfá niwiayiro 24 “Ayí Gorixo omi wiémogí nani ríá e yarini?” niyaiwiwo nani yayí umegfawixini.

2

Wá wurimeiarigfá wfa Poromi umimigfá naniñini.

1 Xwiogwí wé wúkaú sikwí waú waú nememoni Banabaso tñiñ nerimeánirai Taitasomi niwiriñmeámí ámi Jerusaremi nani unwanigini. 2 Nioniyá diñí tñiñ marfái, Gorixoyá diñí tñiñ wá wurimeiarigfá gí wfa —Awa áma wí “Winiyo seáyí e wimónigfáwarfani?” waiwiariñgáwarini. Awa tñiñ xwiyá ñweáimiginiñrína nuri xwiyá yayí neainariñ nioni émayí añfyo wá urariñápi nani áwaní nurémearfna awa “Joxi wá nurirfna xami néra biñipi tñiñ agwí yariñipi tñiñ surfma yariñini.” niriñpírixiniñ xami awami íniñmí áwaní urariñanigini. 3 E éagí aí Taitaso, nioni tñiñ úo — O Girikiyí worini. O nani aí awí eaníge dáni re wí mniñrigfawixini, “Iyí símí siniñ sfó mniñwákwiniñáná nene tñiñ nawini kumixiniñpaxomani. Xami iyí símí sfó owákwipoyí.” wí mniñrigfawixini. 4 Mimóní niriñmeá imónigfáyo —Ayí nene gwíniñí ñweañwaéne imónirane re yaiwirane “Kiraisomi diñí niwikwíroriniñpimi dánini wé róniniñ wiene imónipaxfmani. Omi diñí niwikwírómáná ñwí ikaxí eániñpimi niñdriñpimi dáni Gorixoyá siñwíyo dáni wé róniniñ wiene imónipaxfriñi.” yaiwirane yanfwa nani gwíniñí neañwiráraniniñ egfáyriñi. Ayí Kiraisomi diñí wikwíroariñwápi

dáni ñwí ikaxí eániñpimi xfdani nání áxenwarí minñwaéne sñwí íwí neanimeanñro nání ámá kikiíá imónigfá wíññí nimóga neaímeagfáyññi. ⁵ Ayí xenwí rarigfápi none wí arfá ñwirane mñxídlf xwiyfá yayí neainarññí nepaxññí imónññípi seyñné tñámññi sññi anññí ññiga unfa nání ayo pññí ññwiaíkirane enwanigññi. ⁶ Apññi marfái, wáf wurimeiarigfá “Wíñño seáyí e wimónigfáwarfani?” wíaiwiarigfáwa —Awa xámi Ámñño tññi emeagfáwa aí “Ayí ananññi.” yaiwiarññawarññi. Gorixó ámayó sñmí sñmí e mumeaññí enagí nání rarññi. Awamí xwiyfá nioní wáf rñmeaññápi nání áwanñí urémeáaná re wí mññirigfawixññi, “Joxí wáf ññirññá xwiyfá ññmúrortí rarññípi, ayí rññirññi.” wí mññirigfawixññi. ⁷ Wí e mññirññi nero sa dññí rññi ññiawigfawixññi, “Gorixoyá dññíyo dání iyí sñmí sñó mñwákwññi pa yarigfáyo wáf urññirññi urowarññorññi? Pitaó negí Judayo wáf urññirññi urowarññi pa émayó wáf urññirññi urowarññorññi?” ññiawigfawixññi. ⁸ Gorixó iyí sñmí sñó wákwññigfáyo wáf urññirññi Pitaomí enñí sññí wí mññirññi pa nioní ení émayó wáf urññirññi enñí sññí ññmññirññí enagí nání rarññi. ⁹ Apññi ñññiawiro mí ñññómññi xiro “Gorixó Poromí wá ññwianññi e wíññirññi?” ñññiawiro nání Jemiso tññi Pitaó tññi Jono tññi —“Awa aññí iyí noraññi ga puññipññiññí imónigfáwarfani?” wíaiwiarigfáwarññi. Awa axññi re rññarigfawixññi, “None Judayí aññmññi wáf uraññwáññi. Poro tññi Banabaso tññi awaú émayí aññmññi wáf urññisññirññi.” ñññiññi yawawi “Awa tññi ññkumññirññi yarññwáonerññi?” yaiwianí nání sigaññí ñññeyairo yayí yeawarigfawixññi. ¹⁰ E neróná yawawi “Apññi oyaiyí.” ñññeyaimónñi sñmí xeadññenarigwññi ñññiññi rññiññi yearigfawixññi, “Awagwí ámá re ññweagfá dññí ikeamónigfáyo dññí ññmori arññá bññi owíaiyññirññi éfññisññi.” yearigfawixññi.

Poró Pitaomí ámá sññwí anigfáe dání mññí urññí náníññi.

¹¹ E nerí aí Pitaó aññí Adiokññi rñññipimi nání ñññirññá xewanñño xwiyfá meaññipaxí bññi ikarññí agí nání nioní mñmayó dání ññwiaíkirí xñomí “Ñññikwññi mññarññiññi.” urññanigññi. ¹² Ayí rññi nání e urññanigññi. Ámá Jemiso tññámññi sññi mññémónaññi pa enññá Pitaó anaññi ámá émá tññi ññkumññirññi aiwá nawíññi nagññirññi. E nerí aí ámá awa —Awa re rarigfáwarññi, “Émayí Jisasomí dññí ññwíkwññororo aí iyí sñmí sñó mñwákwññi pa nerññáyí, Gorixoyá imónñipaxímaní.” rarigfáwarññi. Awa rémónaññá Pitaó rññá wé fá ññmññeáññirññi sññi émayí tññi ññkumññirññi aiwá nawíññi nagññi. Awa nání wáyí nerí e yagññirññi. ¹³ Judayí Jisasomí dññí wññwíroarigfá Adiokñño ññweagfáyí “Pitaó wé fá ññmññeáññirññá xññení mññarññiññi.” ññwimónñi aí ayí ení Pitaó enñi pa axññi éwapññirññigfawixññi. E nero wigí éwapññiññi dání dññí Banabasoyápi ení pññí yññakwigfawixññi. ¹⁴ E éagfá aiwí nioní ayí xwiyfá yayí neainarññiññi píraññí fá mññirññi nero apññi tññi nepa xññení mññarññigfá ññwññirññá Pitaomí ámá ñññi arfá egfáe dání re urññanigññi, “Joxí Judayí woxí aí yegfáyí yarigfápa ínñá mé émayí yarigfápa ññmónñi yarññoxí enagí nání pí nání émayí re oyaiwípoynññi wíkarññirññi yarññiññi, ‘Judayí yarigfápa ññmónñi rane mepa neraññáyí, ñññikwññi mññarññiññi.’ oyaiwípoynññi pí nání wíkarññirññi yarññiññi?” urññanigññi.

“Jisasomí dññí wññwírófápi dáníññi Gorixó ‘Wé rónigfáyññi.’ rárarññiññi.” urññí náníññi.

¹⁵ Ámí re urññanigññi, “Yawawi yegí inókípaú yeaxññirññi dání émayí imónñi rai ñwí ikaxí rñññipimi wíaiñarigwññiwawi imónñi rai mé Judayí

imónigwíwawirini. ¹⁶ E imónigwíwawi enagi aí Gorixo áamá ñwí ikaxí Moseso eanipi xídarigfápimi dání wí ‘Wé rónigfáyirini.’ mirarí áamá Kiraisi Jisasomi dñj wíkwíroarigfápimi dání ‘Wé rónigfáyirini.’ rárarñj enipi nání nijfá nimónirai nání yawawi Gorixo yegí ñwí ikaxí eánñjipimi xídarigwíipimi dání marfái, yegí Kiraisi Jisasomi dñj wíkwíroarigwíipimi dání ‘Wé rónigfáiwaurini.’ rárñfá enagi nání yawawi aí Kiraisomi dñj wíkwírogwíisixini. O áamá wo aí ñwí ikaxí eánñjipi xídarñjipimi dání ‘Wé rónñjorini.’ wí rárñfá menagi nání Kiraisomi dñj wíkwírogwíisixini. ¹⁷ Yaiwanñowawi ñwí ikaxí eánñjipi nixídirainá yarigwíipimi dání marfái, Kiraiso neañjipimi dñj wíkwíroarigwíipimi dání Gorixo ‘Wé rónigfáiwagwíirini.’ yeararññjwawi oimónaiyirini nerfna Judayeneyá ñwí ikaxí ‘Api api éfirixini.’ rññjipimi wiaikigwíwawi imónigwíirini. E imónigwíwawi enagi nání re ríparññi, ‘Kiraiso áamá íwí epíri nání wiepísarñjorini.’ ríparññi? Oweoi, wí e ríparññi mimónini. ¹⁸ Anj nioni pñeairñjái wá ámi nñmírññáyí, ‘Ñwí ikaxí eánñjipimi wiaikiarñjoxirini.’ nñríparññi. Ayí rípi rarññi, ‘Nioni Judayeneyá ñwí ikaxí rññjipi ríwí nñmorfna nepa sipí bi méagi aí xámi api nixídirñjipimi dání wé rónñjóni imónñmignirini ená emi monápi ámi íá nixídirññáyí, “Ñwí ikaxí eánñjipimi wiaikiarñjoxirini.” nñríparññi.’ rarññi. ¹⁹ Ayí rípi nánirini. Nioni sini ñwí ikaxí eánñjipimi oxídmññirini nerfna nijfá re imónñjarini, ‘Apimi dání áamá wí Gorixoyá sññwíyo dání wé rónigfáyí imónipaxfmani.’ Nijfá e nimónirini nání sini apimi nixídmí nání rixa pegfáyí wonñññj imónirini Gorixomini nixídirini dñj wíkwírómi nání sññ egfáyí wonñññj imónirini enárini. ²⁰ Nioni Kiraiso tñni nawíni rixa íkfá yoxáfpámi pegwíionirini. Ayí rípi rarññi, ‘Nioni Gorixoyá dñj tñni Kiraiso tñni nawíni ikárññgíwíionirini.’ rarññi. Nioni pí pí yarññapi gí dññyo dání yarññamani. Kiraiso nioni dñj íkíki nñññj enagi nání oyá dññyo dání yarññarini. Sini xwíá tñyo nññwearfna pí pí yarññapi, ayí Gorixoyá xewaxomi —O nioni nání dñj sipí nñwinirini yorññññjorini. Omñni dñj nñwíkwírori yarññarini. ²¹ E nerfna Gorixo nioni wá nññwianirini nññjipi peá moarññamani. Ñwí ikaxí eánñjipimi nixídirñjipimi dání áamá nepa wé rónigfáyí imónññánáyí, ayí Kiraiso penipi surfma peáríparññi.” urññanigini.

3

Dñj nñwíkwírorñjipimi dání imónipaxfpi tñni ñwí ikaxípi nixídirñjipimi dání imónipaxfpi tñni nánirini.

¹ Majímajfá ikárñnarigfá Garesia ñweagfáyíné, áamá go dñj pñrípírf seaíagi yarññoi? Kiraisomi yoxáfpámi yekwíroaráná nene nání neañjipi nání nioni seyfne tñni nññwearfna píranññ repiyí nñseaiéra uná enagi nání sewanññyíné sññwí tññññññ wññgíá enagi nání rarññi. ² Nioni yarññ bi rípiñi oseaimini, “Gorixo xegí kwíyipi nñseaiarññná seyfne ñwí ikaxí Moseso eanipimi xídarññagfá nñseanirini seaipaññññ? Xwíyíá Kiraiso nání rñññjipi arfá nñwiwo dñj wíkwíróagfá nñseanirini mñseaiarñññ enññññ?” ³ Seyfne arige nero majímajfá ayá wí ikárñnarññoi? Iwamfó iná Gorixoyá oimónaneyñññro kwíyipi enj seaímññññññ dání nera nññásaná agwí segí enj eánñgíapimi dñññni yóf oimónaneyñññro rññyarññoi? ⁴ Kiraisomi dñj wíkwíróáná seaímeanj nñpiñi surfma rññseáímeanññññni? “Oweoi, api surfma wí mñseáímeanññññni.” nimónarini. ⁵ Gorixo xegí kwíyipi síxí nñseayirini emímñ nñseáíwapíyirfna seyfne ñwí ikaxí Moseso eanipimi

xídaríḡagí niseanírí nání seaíwapíyaríḡraní? Xwíyá yayí neainaríḡ ímóníḡpí aríá níwiro díḡ wíkwíróagí niseanírí nání míseaíwapíyipa yaríḡraní?

⁶ Bíkwyo re nírínírí eáníní, “Ebiríamo Goríxo uríḡpí díḡ wíkwíróagí nání ‘Wé róníḡ ímóníḡ woríní.’ ráríḡríní.” ⁷ E nírínírí eáníḡagí nání díḡ re móríxíní, “Gíyí maríái, díḡ Goríxomí wíkwíroaríḡfáyí Ebiríamoyá íwiárfawé ímóníḡfáyíḡríní.” móríxíní. ⁸ Eníná Goríxo re enwípeáríḡ enagí nání “Émáyí nioní díḡ níkwíróáná ‘Wé róníḡfáyíḡríní.’ ráríḡmíḡíní.” níríní enwípeáríḡ enagí nání Bíkwyo nírínírí eáníḡpa Ebiríamomí xwíyá yayí winaríḡ ímóníḡ ríḡ uríḡnigíní, “Joxímí dání ámá ríxí wírí wírí egíayo níyoní naní wíimíáríní.” uríḡnigíní. ⁹ Ayínání re ríḡpaxíríní, “Goríxo ámá xíomí díḡ wíkwíroaríḡfá gíyí gíyo Ebiríamo, díḡ wíkwíróomí t́níní nawíní naní wíḡfáyíḡríní.” ríḡpaxíríní. ¹⁰ Ríḡpí nání ení díḡ nímoríḡná axíḡpí yayíwíḡpaxíríní. Ámá ḡwí ikaxí Moseso eanḡpímí níxídíríḡpímí dání Goríxoyá síḡwíyo dání wé róníḡwaéne oimónaneyínírí yaríḡfá níní oyá síḡwíyo dání sa anínímíxíníḡríá nání xwíyá meáríníḡfáyí ímóníḡoí. Bíkwyo re nírínírí eáníḡagí nání raríḡníní, “Ámá ḡwí ikaxí Bíkwyo eáníḡ apí apí níyoní xíxení míxídípa yaríḡfá gíyí gíyí Goríxoyá síḡwíyo dání sa nanínímíxínáníro nání xwíyá meárínaríḡoí.” nírínírí eáníḡagí nání raríḡníní. ¹¹ Bíkwyo ríḡpí ení nírínírí eáníḡagí nání raríḡníní, “Ámá díḡ wíkwíróagí nání Goríxo ‘Wé róníḡoí.’ ráríḡyí díḡ níyímíḡ t́ḡfá ímóníḡráoí.” nírínírí eáníḡagí nání díḡ re yayíwíáḡpaxíríní, “Ámá wo ḡwí ikaxí eáníḡpímí xídíríḡagí nání Goríxo ‘Wé róníḡoxíríní.’ uráḡpaxí mímoníní.” yayíwíáḡpaxíríní. ¹² Wé róníḡ oimónaneyíníro ḡwí ikaxí xídíríḡfáḡpí, ayí Goríxomí díḡ wíkwíroaríḡfáḡpí t́níní xíxénímaní. Ríḡpí Bíkwyo nírínírí eáníḡagí nání raríḡníní, “Ámá ḡwí ikaxí eáníḡpí xídíríḡfáyí bí aí míwíamó wíḡfá xíxení níxídíríḡpímí dáníní díḡ níyímíḡ t́ḡfáyí ímónaríḡfáríní.” nírínírí eáníḡagí nání raríḡníní. ¹³ Judayene ḡwí ikaxí eáníḡpímí dání nanínáníwá nání xwíyá meáríníḡwaéne ímóníḡagí aí Kiraiso xewaníḡo nene nání xwíyá neameáríníḡríní wánímíxíḡpímí dání ḡwíníḡfá nēaroayíróḡríní. Ayí ríḡpí nírínírí eáníḡagí nání seararíḡníní, “Ámá píkiáná íkíayo yekwíroáríníḡfá gíyí gíyí Goríxoyá síḡwíyo dání anínímíxínáníro xwíyá meáríníḡfáyíḡríní.” nírínírí eáníḡagí nání “Kiraíso nene nání xwíyá neameáríníḡpímí dání ḡwíníḡfá nēaroayíróḡríní.” seararíḡníní. ¹⁴ Ebiríamomí símímanḡyó dání Goríxo “Naní e níseaiimíáríní.” réroáríḡpí émayó ení wímeárí Judayene Goríxo negí aríowamí símímanḡyó dání “Níḡfá kwíyíḡpí níseaiapímíáríní.” ríḡpí nene Kiraiso neaiḡpí díḡ wíkwíroaríḡwáḡpímí dání neaiḡpí ení nání ḡwíníḡfá nēaroayíróḡríní.

“ḡwí ikaxíḡpí níxídíríḡná Ebiríamomí ‘Níseaiimíáríní.’ uríḡpí xwíá oíwenínírí ríḡfámaní.” uríḡfá náníríní.

¹⁵ Gí níxíḡmeáyíné, ámaéne yaríḡwáḡpí nání xwíyá bí osearímíní. Ámá wo xwíyá ríxa níréroáríḡná “E nísiimíáríní.” nurírí nání “Joxí ríríḡpí íkí síḡagí níkwírímónímíámání.” éníḡfá nurírínáyí, ríwéná ámí omíwíáromínírí nerí wí ríníárání? Ámí síḡfá bí ḡwí níxíxírí wí ríníárání? Oweoí. ¹⁶ Goríxo Ebiríamomí t́níní iyí axíḡpámí t́níní símímanḡyó dání “Díxí iyí axíḡpámí dání naní níseaiimíáríní.” réroáríḡpí nurírí iyí axíḡpáyí níxíḡná Ebiríamoyá íwiárfawé obaxí nání mírí ná woní Kiraiso nání ríḡríní. ¹⁷ Nioní osearímínírí seararíḡpí ríḡpí ímóníní. Wíḡfá

sím+manjyo dání “Nanj e niseaiimfárini.” nurárimáná enáná xwiogw rixa 430 nímúrómáná enáná njw íkaxípi nuriri aiwi xámi “E niseaiimfárini.” nuriríná “Íkí sijnagi níkwírómónimfámani.” éniñj urárijípi nání wí rakínijímani. Ayínáni re nimónarini, “ ‘E niseaiimfárini.’ urárijípi Gorixo wí xwíá oiweniniri enjmani.” nimónarini. ¹⁸ Njw íkaxí rinijípi xídarinjwápimi dání Gorixo nene nání neaipmoárijípi neaímeapaxí nimónirínáyí, nene re yaiwianigini, “O ‘Niseaiimfárini.’ réroárijípimi dñj wíkwíroarinjwápimi dání neaímeapaxímani.” yaiwianigini. E neri aí Ebiríamomi sím+manjyo dání “Niseaiimfárini.” réroárijípimi dñj wíkwíroarinjípi dání wímeanj enagi nání dñj wí e yaiwianiméwini.

¹⁹ E seararinjagi nání áamá wo re nirinijo, “Njw íkaxí rinijípimi xídarinjwápimi dání Gorixo nene nání neaipmoárijípi nepa míneaímeapaxí nimónirínáyí, pí nání njw íkaxípi nearijíriani?” nirinijo. Ai ayí Ebiríamoyá iyí axípa imónijo —“Omi dání nanj niseaiimfárini.” urijo, ayí orini. O imónje nání “fíwí nene yarijwápi xíoyá manj níwiaikiri ríá yarijwini?” oyaiwípoyniri njw íkaxípi nearijíriani. Njw íkaxí api Gorixo anjñajjyá manjyo dání apaxípanijí imónijí womi urijípirini. ²⁰ Áamá wo apaxípanijí imónijo api uriniri nurowáriná xewanijo api urinimenijo. E neri aí Gorixo “E niseaiimfárini.” nuriríná áamá apaxípanijí imónijí womi murowárf wayá sím+manjyo dání urarigíapa axípi e enjirini.

²¹ Áamá wo re rinijo, “Gorixo xwiýfá Ebiríamomi sím+manjyo dání ‘E niseaiimfárini.’ nurimáná ámi ríwíyo xegí áamáyo njw íkaxípi nuriríná ikweakwímí neri mírípa renjigini?” Áamá wo e ráná “Oweoi, wí e rípaímani.” urimíni. Gorixo njw íkaxí áamá níxídirinjípi dání dñj níyímiñj imónipíríá nání imónipaxí bí níriri síjwiríyí, ayí njw íkaxí api xixeni xídarinjagíá níwíniríná “Gí síjwíyo dání wé rónigíáyínerini.” urípaí imónimíniri enjirini. ²² E neri aí ríwamijí Bíkwiyo neánirijíyo dání ámaéne negí fíwí yarijwápi nání Gorixo gwíniñj neayáragíriani. Áamá Jisasi Kiraisomi dñj wíkwíroarigíáyo sa e yarijwápimi dání “E niseaiimfárini.” réroárijípi tñi xixeni wiínfa nání ámaéne fíwí yarijwápi nání njw íkaxí neánirijíyo dání gwíniñj neayáragíriani.

“Njw íkaxípi Kiraisomi dñj wíkwíróríxini yáywí neamenjirini.” urijí nánirini.

²³ Xwiýfá dñj wíkwíroarinjwáo nánípi síní mírínípa enáná njw íkaxí eánijípi yáywí níneaméra níbirí xwiýfá api síjání imónje nání gwíniñj neayáragíriani. ²⁴ Ayí rípi seararinjini. Njw íkaxí eánijípi Kiraiso tñj e nání níneaipemeámi neaúnfa nání yáywí níneaméra bagíriani. Áamá Kiraisomi dñj wíkwíroarinjagíá nání Gorixo “Gí síjwíyo dání wé rónijo.” rárarinjí enagi nání nene api e imónaníwá nání yáywí níneaméra bagíriani. ²⁵ Xámi yáywí níneaméra bagí aí xwiýfá dñj wíkwíroarinjwáo nánípi rixa nimóninjagi nání yáywí neamearíjípimi síní xídípaí menini.

“Dñj wíkwíroarinjwápimi dání Gorixoyá níáíwene imónijwini.” urijí nánirini.

²⁶ Seyíné níyínéni Kiraisi Jisasomi dñj wíkwíroarigíápimi dání o tñi nawíni níkáriníro nání níáíwí Gorixoyá imónigíáyínerini. ²⁷ Kiraiso tñi oikárinaneyiníro níyínéni wayí nímearo xífo imónijípa oimónaneyiníro rapírapí wúnijí yínigíáriní. ²⁸ Seyíné níyínéni Kiraisi Jisaso tñi nawíni íkárininjagíá nání wiyíné Judayí imónigíáyínerani,

wiyíné Gírikíyí imónígfáyínerani, wiyíné wayá xínáiwáníñí nimóníro omíñí wíiarígfáyínerani, wiyíné omíñí wayápi epírí nání áxenwarí minígfáyínerani, wiyíné oxíyínerani, wiyíné apíxíyínerani, n+yínení síyikí ná bíní imóníñagífa nání Goríxoyá síñwíyo dání ananí imóníní. ²⁹ Kiraiso tñí nawíní ikárínígfáyíné enagí nání Ebíríamoyá iyí axípa imóníñoí. Ayínání xíomí símímaníyo dání “Níseaiimíáríní.” réroáríñípi seaiinígfáyíné imóníñoí. Segí aríto Ebíríamoyá dñípi meapírígfáyíneníñí imóníñoí.

4

“Ñwí ikaxípiimi níxídirífná gwíñíñí neayáragí aí Kiraiso nearoayíroñíñí.” uríñí náníñí.

¹ Ewayí xwíyífa rípi osearímíní. Xano wíepíxíniasíníto síní onímíá nimónírífná xanoyá amípi nípiní meaníto enagí aiwí xínáiwáníñí nimóníro omíñí wíiarígfáyí yapí imóníñoí. ² Sía xano ráríñíyí imóníe nání omí ámá wí yayíwí umero xíoyá omíñí síñwí uwínaxídiro yarígoríní. ³ Xámí nene ení niaíwenéníñí imónagwáríní. E nimónírane xwíyífa sírímiñí éwapínígfápi —Apí, ayí re rínarígfápiríní, “Apí mepaní. Apí mínípaní.” rínarígfápiríní. Apí oyaneyínírí níxídiránéná gwíñíñí neayáragí enagí nání gwí omíñíñíñí yagwáríní. ⁴ Nene e yagwá aiwí Goríxo “Ína imóníwínígní.” yaiwíaríñíyí imónáná xegí xewaxomí xwífa tíyo nání uowárenapíñínígní. Omí apíxí wí uxírírí ñwí ikaxí eáníñípiimi níxídirane gwí yárinagwáyí imóníñwá womí uxírírí enoríní. ⁵ Goríxo piaxí níneamerí xíoyá niaíwenéníñí imónaní nání ñwí ikaxí níxídiríñípiimi dání gwíñíñí yárinagwaéne nearoayírówínígníñí uowárenapíñínígní. ⁶ Agwí “Goríxoyá niaíweneríñí?” oyaiwínípoyínírí xegí xewaxoyá kwíyípi —Apími dání Goríxomí nurírífná “Ápoxíní. Ápoxíní.” uraríñwápiríní. Apí ríxa síxí seamímoñíñí. ⁷ Ayínání ñwí ikaxí apí apí xídirí nání síní gwí omíñí yarígfáyíneníñí mimóníñoí. Ríxa xíoyá niaíwíyíné imóníñoí. Xíoyá niaíwíyíné enagí nání xíto seaiñípiimi dání xegí dñípi meapírígfáyíné imóníñoí.

“Seyíné yarígfápi nání aga ayá síwí níroaríní.” uríñí náníñí.

⁸ Xámí Goríxo nání síní majífa nimónírí nání míxídirípa nerífná ñwífa segí dñí tñí imíxígfápi —Apí nepa ñwífa imóníñípiimani. Apí omeñweaneyínírí nání gwíñíñí seayáriníyíyíné nimóníro yagíáríní. ⁹ E nero aiwí seyíné ríxa xíomí níxídiríto ámá xíoyá imóníñagífa nání —Apí rípxí aí ámá xíoyá oimónípoyínírí xewaníño seaimíxíñí enagí nání e nírirífná “Ayí xíxeni rímíñí.” nimónaríní. Ríxa xíoyá oimónípoyínírí seaimíxíñí enagí nání seyíné dñí aríge nímore axímíní níkinímóníro ámí Judayíyá xwíyífa sírímiñí éwapínígfápiimi —Apí píraníñí seaimíxípxí wí mimóníñípiiríní. Apími aríge níyaiwíro ámí oxídaneyínírí yaríñoí? Ámí Judayí iwamíto érowíapínígfápi níxídiríñípiimi dání gwíñíñí oyárinaneyíníro ríyaríñoí? ¹⁰ Seyíné Judayí sía ayími “E epaxíríní.” rarígfápi xídiríto emá síñí nání sía ayími “E epaxí imóníní.” rarígfápi xídiríto Goríxo nání dñí mopírí nání sía ayí imónáná “Aiwá nímixíro e étríxíní.” rarígfápi xídiríto xwiogwí síñí imónáná “E epaxíríní.” rarígfápi xídiríto yaríñagífa nání seararíñí. ¹¹ Seyíné e yarígfápi nání aga ayá síwí níroaríní. Nioní seyíné tñí níñwearífná aníñí míní nísearéwapíyírí aí “Síwíá searéwapíyíníáríñí?” nímonaríñagí nání ayá síwí níroaríní.

12 Gí níríxímeáyíné, wauní rípi osearímíni, “Nwí ikaxí rínínpímí dání gwíniñf yíroníñáoní imóníñápa seyíné ení axípi imónípoyí.” osearímíni. Nioní ení seyíné imóníñápa sa áamá woní imóníñagí nání seararíñíni. Nioní seyíné seaímeááná seyíné sípí wí mánikáríñfawixíni. 13 Seyíné níjfaríni. Iwamfó íná dání xwíyíá yayí neainaríñfí wáf nísearíríñá ríramíñf nímonírí nání searíñanigíni. 14 Nioní ríramíñf imóníñápi seyíné xwíríá seainímínírí ení aiwí seyíné wí peayí níníwianíro ríwí mánímó Goríxoyá aníñají womíraní, Kiraiso xewaníñomíraní, nímímíníríñíñf nímímíníñfawixíni. 15 Nioní wáf searána seyíné “Xwíyíá yayí neainípxípi aríá wianíwaéne, nene mímoníñwí reñwíni?” níyaiwíníro yayí seainíñfípi gímí nímoró yaríñoí? Íná e epaxí nímonírí síñwíríyí, niapaníro nání segí síñwí aí yónípxí imóníñagí síñwí seaníñá enagí nání seararíñíni. 16 Nioní nepaxíñf imóníñfípi tñí xixení nearí seararíñagí nání seyíné “O símí tñí neaimfánírí yaríni.” ríseaimónaríni? 17 Áamá ñwí ikaxí rínínpímí tñí gwíniñf seayáraníro yaríñfáyí mepí níseatíníro aiwí nañf seaíwapíyaníro nání mepí seatínaríñfámaní. Poroní ríwí níñmómáná noneyá sírogwí oimónípoyínírí seayíñwíroaníro yaríñoí. 18 Nañf seaíwapíyipírí nání mepí níñíníroná ayí ananíríni. Nioní seyíné tñí ñweañánání maríáí, nioní míñweañagí aiwí nañf seaíwapíyipírí nání mepí níñíníroná ayí ananíríni. 19 Gí níaiwíñíñf imóníñfáyíné, ríñíñf apíxíwa níaiwí xíraníro íná winaríñfpa nioní ení seyíné xewími waríñfápi pñí níwíaríro Kiraiso imóníñfpa imónípírfé nání ámí axípi e níñiga waríni. 20 E nísearírí aí míxíni mísearí nípení xwíyíání searímí nání seyíné tñí onweámínírí nání íkíníñf sípí niaríni. Seyíné xewími waríñfápi nání ududí ninaríñagí nání seararíñíni.

Xegáí tñí Seraí tñí nání níñíñfá ewayí xwíyíá bí uríñf náníríni.

21 Nwí ikaxí rínínpímí xídaríñwápímí dání Goríxoyá síñwíyo dání wé róníñwaéne oimónaneyínírí yaríñfáyíné, yaríñf bí rípi oseaimíni, “Nwí ikaxí eáníñfímí dání rínínpímí nání nepa díñf mímoaríñfáyíñéraní?” 22 Bíkwíyo dání xwíyíá bí rípi nání níñínírí eáníñagí nání osearímíni. Ebíríamo níaiwí waú emeaagíríni. Wífo xínáíníñf nímonírí omíñf wíiaríñfí xíríñoríni. Wífo xegí xiepi —Í xínáíníñf nímonírí omíñf wíiaríñfí xíríño sa apíxíwa oxí tñí nemero níaiwí xíraríñfápa xíríñoríni. Xiepi, xínáíníñf nímonírí omíñf níwíipa yaríñfí xíríño Goríxo Ebíríamomí símímaníyo dání “E nísiimfáríni.” uríñfímí dání xíríñoríni. Bíkwíyo apí nání níñínírí eáníñfípi nání osearímíni. 24 Xwíyíá ípaú nání rínínpímí agwí ríná imónaríñf bí tñí ríramíñfíyí níñírí rípxíríni. Ípaú xwíyíá Goríxo ráríñf bíau náníríni. Xwíyíá bí —Apí ñwí ikaxí rínínpíríni. Apí díwí Sainaiyí rínínpímí tñí e dání ráríñfípi, ayí Xegáí náníríni. Níaiwí í xíríñfíyí xínáíwáníñf nímoníro omíñf wíipíríá nání imóníñfíyíríni. 25 Díwí Sainaiyí rínínpímí Arebia imóníni. Apí Jerusaremí agwí ríná imóníñfípi tñí ríramíñfíyí níñírí imóníñfípi. Áamá aní apímí ñweáyí xínáíwáníñf nímoníro omíñf wíiaríñfáyíñíñf imóníñagí nání raríñíni. 26 Áamá aní apímí ñweáyí xínáíwáníñf nímoníro omíñf wíiaríñfáyí imóníñagí aí áamá Jerusaremí aníñamí imóníñfímí ñweáyí ríxa gwíniñf yíroníñfáyíríni. Aní apí Kiraisomí díñf wíkwíroníwaéne negí nókíníñf imóníñfípi. 27 Bíkwíyo dání aní apíxí ípaú tñí ríramíñfíyí apíau nání xwíyíá rípi níñínírí eáníñagí nání seararíñíni, “Apíxí níaiwí míxírí oxí roníxí yayí éñíxíni. Jíxí apíxí

niaíwí nixiriríná ríníjé winarínjépi síní misinípa yarínjéxi manjé nexoari meanjé rírixini. Niaíwí apíxí meawárí sinjéxiyá obaxí nimóga nuro píraníjé meáníjéyá niaíwíyo múropíríá enjagi nání meanjé rírixini.” nírínirí eáníjagi nání seararíní. ²⁸ Gí níríxímeáyíné, Ebírámomí símímanjéyo dání Goríxo “E nísíimíáríní.” urárínjépipímí dání Aisako xirínjépa axípi e imónígíáyíneríní. ²⁹ Íná niaíwí apíxí oxí tñí nemero xirarígíápa xirínjo, o niaíwí Goríxoyá kwíyípipímí dání xirínjomí xeaníjé wikáragíríní. Agwí ení axípi e xeaníjé seaikáraníro yarínjo. ³⁰ E seaikáraníro yarínjagíá aiwí Bíkíwíyo dání píoi ríníní? Ayí re nírínirí eáníní, “Xínáíníjé nimónírí omíjé wíiarínjímí tñí xegí niaíwómí tñí míxí xídwáreí. Xínáíníjé nimónírí omíjé wíiarínjéyá xewaxo tñí díxí apíxí, rínáíníjé nimónírí omíjé mísiipa yarínjéyá xewaxo tñí awaú níwaúní díxí díjépi tígííwaú nimónírí amípi xanoxíyá mímeapa éfísíxínírí rírariní.” nírínirí eáníní. ³¹ Ayínání gí níríxímeáyíné, Kiraisomí díjé wíkwíroarínjéwaéne xínáíníjé nimónírí omíjé wíiarínjéyá niaíwenéníjé mimóníjéwíní. Xínáíníjé nimónírí omíjé míwiipa yarínjéyá niaíwenéníjé imóníjéwíní.

5

“Gwíníjé yíróníjéwaéne ámí gwí yárínjépa xí mimónípa éwanígíní.” urínjé náníríní.

¹ Pípi oimónípojínírí marfáí, gwí yíróníjéwaénéníjé oimónípojínírí Kiraiso gwíníjé neaikweawárínjépiríní. Ayínání seyíné enjé neáníro njéwáírixini. Ámí njwí ikaxípi níxídírane gwí omíjé yaníwá nání odípi sámí xe oneayípojínírí síjwí míwínípa éfírixini.

² Nioní Poroní searímípi arfá ókiarí nímónípojí. Njwí ikaxí ríníjépi níxídírínjépipímí dání wé róníjé imónípirí xe iyí símí sfo oneawákwípojínírí síjwí níwíníronáyí, Kiraiso níperíná ámá níyoní nání enjépi nanjé wí seaimíxípa xí meníní. ³ Ámá xe iyí símí sfo oneawákwípojínírí síjwí wínarígíá wíyí wíyíné ámí díxí bí oseaimíní. Apí e nerónáyí, njwí ikaxí ríníjéyí bíní xídípa xímaní. Nípiní xídírixini. ⁴ Segí njwí ikaxí ríníjépi xídarágíápipímí dání Goríxo “Wé rónígíáyíneríní.” nearíwínígínírí yarígíáyí ríxa Kiraiso tñí gwíníjé íkwámíxínígíáríní. Goríxo wá níseawianírí seainjépi ríxa ríwíminí nímamoro yarínjo. ⁵ Wíyíné e yarínjagíá aí nene Kiraisomí díjé níwíkwírorínjépipímí dání díjé re íkwímonjéwíní, “Njwí ikaxí xídarájéwápipímí dání marfáí, Goríxo xewaníjo nerínjépipímí dání ‘Wé rónígíáyíneríní.’ nearáríníáríní.” níyaiwirane oyá kwíyípi enjé síxí neaimíxípipímí dání díjé e íkwímonjéwíní. ⁶ Ayí rípi seararíní. Ámá Kiraisí Jisaso tñí níkaríníríná ríxa iyí símí sfo wákwíníjáná níkarínírínáraní, míwákwíníjáná níkarínírínáraní, ayí ananíríní. E nerí aí Goríxo wimónarínjépi oyaneyíníríná epírípi, ayí rípiríní. Kiraisomí díjé níwíkwírorínjépipímí dání ámáyo díjé sípi níwíro arírá wíarígíápiríní.

⁷ Seyíné iwamíó Kiraisomí nuxídíróná ámá yamíyamúrónígí nínróná anjé níwíarí múroarígíáyí yapí nímóníro yagíáríní. E nero aí go seapíronjagí xwíyíá nepaxíjé imóníjépi síní xíxeni míxídarájé? ⁸ Díjé seyíné agwí íá xirígíápi Goríxoníyá oimónípojínírí wéyo íá seaumírínjomí dání arfá wígíápi maní. ⁹ Ewayí xwíyíá ámaéne rarínjéwá rípi nání díjé mópojí. Bísíkerfá síjépipímí yísí bí onímíápi táná níminí íkwíanjéwí eapínárarínjépiríní. Seyíné yarígíápi apíníjé mimónípa rení? ¹⁰ E nísearírí aí “Seyíné nanjé xíxeni imóníjépi nepíríáríní.” níseaiawírí nání díjé síjé neánaríní. Seyíné Ámínáo tñí íkarínígíá enjagi nání “Díjé xegí bí míxírí nioní xirínjé

axípi nixirípráoi.” niseaiawiri nání dñj sñá neánarini. Ayá searemoarño go go enagi aiwi “Gorixo anani pirí umamonfáriní.” nimónarini. ¹¹ Gí niximeáyiné, nioni yarínapi nání píranñj dñj mópoyi. Nioni áamá wí rarigfápa xwiyfá yayí neainarñjpi wáf nimerfná nepa rípi nírínáyí, “Jisasomí dñj nwikwírori aiwi iyí símí ení sfó wákwínfopyí.” nírínáyí, pí nání gí Judayí sñi xeanñj níkararño? Nioni nepa e nírí sñwiríyí, Judayí “Kiraiso nene nání yoxáfámi neapeinríni.” urarínapi arfá níniróná apimí dání sñmirí nínro óreámioapaxímani. ¹² “Áamá ayá searemoarigfáyí wigí iyí símí sfó níwákwínro pñi wíarigfápi sfó wíwákwímí inayíríxini.” nimónarini.

¹³ Gí niximeáyiné, Gorixo gwí miyinigfáyiné oimónfopyiní wéyo fá seaimrñjyíné imónñagfa aiwi “Pí pí nání feapá neainarñjpi yanfá nání ñwí ikaxí rññjpmí dání gwññj neaikweawárññenerfani?” niyaiwiro api mepa éríxini. E mepa neróná dñj sipí inarigfápmí dání xixe arírá niga úríxini. ¹⁴ Ñwí ikaxí nípini, ayí xwiyfá ná bñi rípmí ikwikwírf iníni, “Jíwanñoxi dñj sipí inarñjpa áamá wíyo ení axípi wiríni.” rññj apimí ikwikwírf iníni. ¹⁵ E nerí aí seyíné api miní sfwí xixe sfwí níróga wíapñmeaarñjpnñj nimónro xixe rírómf inípríxini nání íkwairí seaiarñjini.

feapá winarñjpmí dání epaxípi tñi kwíyípi nipemeámí warñjpmí dání epaxípi tñi nániríni.

¹⁶ Nioni seararñjapi, ayí ríprini. Gorixoyá kwíyípi xe níneaipemeámí ouníri sñwí níwñrónáyí, pí pí mñj seainarñjpi xe oneainnri epírfámani. ¹⁷ Ayí rípi nánirini. Mñj seainarñjpi, ayí kwíyípmí xwámámí wimñri yaríñrini. Kwíyípi ení mñj seainarñjpmí xwámámí wimñri yaríñrini. Mñj seainarñjpi tñi kwíyípi tñi áamá mídímídáni nímearorí mñxí inarigfápnñj imónñagfi nání raríñni. Ayínáni kwíyípi xe níneaipemeámí ouníri sñwí níwñrónáyí, amípi mñj seainarñjpmí dání oyaneyinri seaimónarñjpi anani epaxí mimónini. ¹⁸ Kwíyípi xe níneaipemeámí ouníri sñwí níwñrónáyí, ñwí ikaxí eánñjpi xídíprí nání gwññj mseyárñni. ¹⁹ Mñj inarigfápi nání áamá niyínení sññi seaimónini. Mñj níniróná rípi yarigfáriní. Íwí iníro piaxí weánipaxípi ero rípeánanro nání yarigfápi ero ²⁰ ñwáfpmí mewero ayáf ero símí tñi iníro mñxí nínro sipí dñj yaiwiníro mñxí kñro xixewiámí rñro ewáramónro xepíxepá rónro ²¹ sñwí íwí winíro inígfí xwapí nñmáná papíkí ero papíkí neróná uyíni ero xixegíni api api imónñjpi ení ero yarigfáriní. Eníiná íkwairí seainápa ámi axípi íkwairí oseaimni. Áamá api api yarigfáyírani, apññj imónñjpi ení yarigfáyírani, ayí Gorixoyá xwioxíyo wí páwipírfámani. ²² E nerí aí áamá kwíyí Gorixoyápi xe níneaipemeámí ouníri yarigfáyí rípi yarigfáriní. Ámáyo dñj sipí wiro dñj nífá winíri níwayíróno ñwearo ayíni xe óf oneaimópoyinri sñwí winíro ayá urímíxíro píranñj wíro áamá dñj unwiráripaxípi ero ²³ ayá rírmíxí wíaxí imónro nípíreánro yarigfáriní. Ñwí ikaxí bimí dání api nípini rññjpi bí “Mepani.” mñrñni. ²⁴ Áamá Kiraisí Jisasoyá imónigfáyí wigí xámí nípíkwini mimónigfápi —Apí sipí nání mñj winíro feapá winíri yarigfápiní. Apí ríwí nímorfná ríxa yoxáfámññj niyekwíroáro pkiarigfawixini. ²⁵ Kwíyípi dñj niyímñj ríxa síxí neaimónñj enagi nání api níneaipemeámí ouníri yaríñpa oxídaneyí. ²⁶ Negí wíyí wíyíné mñxí mímekññipa oyaneyí. Símsí mainenípa erane sipí dñj miyaiwinípa erane oyaneyí.

6

“Xixegíní bí bí arírá inífríxíní.” uríjé náníríní.

¹ Gí níríxímeáyíné, segíyí wo uyínié éagi níwínímearínáyí, kwíyípi nípemeámi seawaríníyíné sípí éomi awayini sanjionwiráfríxíní. E neróná seáyí e nimóníro “Sípí xó éfpa nene wí epaxenemani.” níyaiwipa éfríxíní. Seyíné eni íwí axípi epíríxínírí seararíní. ² Segí wíníyí díní ududí winaríní imónínípi wí wímeáagi níwínírínáyí, arírá wífríxíní. Xixe e inífríxíní. Seyíné e nerónáyí, ñwí ikaxí Kiraiso rínípi xixeni tñí yaríño. ³ Ámá wo “Nioní seáyí e imónínáoníríní.” níyaiwinaríníagi aí o nepa seáyí e mimónínánáyí, ayí xewaníño yapí éwapínaríní. ⁴ Woxíní woxíní díxí yarínípi píraníní sñwí anaxídínei. E neríná xewaníñoxi “Apání yaríní.” nísimóníríná ayí míxí meakínínpaxíríní. E nerí aí ámá wí tñí ríramíníyí nínrí “Nioní yarínípi wí yarígíápi tñí xixeni mimóníní.” níyaiwinírí míxí mímeakínínpání. ⁵ Níyínéni xixegíní segí yarígíápi dání seaímeanfá enagi nání raríní.

⁶ Ámá xwíyíá Goríxoyápi uréwapíyaríníyí wígí amípi naní imóníníyí bí nímearo wígí uréwapíyaríníomi bí míní wífríxíní. ⁷ Yapí re méwapínípa éfríxíní. Ámá wí Goríxomi majímajíá níwikárímáná ríperírí umepaxíríní. Ámá pí pí aiwá íwíá nura núfasáná xixeni api miarígíá enagi nání raríní. ⁸ Ámá íeapá winarínípi ní yarígíáyí, ayí ámá omíníyo aiwá íwíá urarígíáyí yapí imóníní. Aiwá yóí éfpi miarígíápa wígí egíápi dání nímiríníjé neríná nanínípríáríní. E epíríá aí ámá kwíyípi nípemeámi warínípi míxídarígíáyí wígí egíápi dání nímiríníjé neríná díní níyímíníjé tígíáyí imónípríáríní. ⁹ Ámáyo naní níwíia nuranénáyí, aníní neainíagi aí naní wíiaríníwápi píní míwíarípa éwanígíní. Ení samíníjé míneawepa nerí píní míwíarípa nerínáyí, aiwá míwáíná naníní mianfá enagi nání seararíní. ¹⁰ Ayínání síní epaxí nimóníríná ámá níyoní naníní wííwanígíní. Negí Ámínáomi díní wíkwírogíá nawíní imónígíáyo ayí anípaxí wíianfáwáyíríní.

“Kiraiso yoxáfpámi dání neaiínípi náníní míxí meakínínpaxíríní.” uríjé náníríní.

¹¹ Ríwamíní nioní gí wé tñí nearíná xwéní xwéní neáa waríná rípi seyíné mí ómíxípoi. ¹² Ámá iyí símí sfo owákwínípoi ní xíxoyípií seamearígíáyí, ayí wígí wíníyí “Apání e imónígíáyí ríá yaríño?” oneaiwípoi ní sfo seawákwianíro yarígíáyíríní. Ayí Judayí nene Jisaso yoxáfpámi neaiínípi ní díní wíkwíroaríníagi níneaníróná xeaníní neaikárípríxínírí e yarígíáyíríní. ¹³ Ayí wí ñwí ikaxí ríníjé nípi ní xixeni yarígíáyí mimóníníagi aiwí seyíné sfo seawákwíápi nání wárxá imónaníro nání seyíné iyí símí sfo owákwianeyíníro wimónaríníríní. ¹⁴ Ayí e yaríníagi aí nioní pípi nání seáyí e nímerí rímíméíní. Ámíná Jisásí Kiraiso yoxáfpámi níperíná neaiínípi náníní nínrí yayí emííní. Ayí rípi náníríní. Kiraiso yoxáfpámi neapeínípi dání ámá Goríxomi míxídarígíáyí yarígíápi síní emíá nání píyíníjé imónírí gí sñwí wíníjé dání “Wígí yarígíápi eni píyíníjé ríá imóníní?” yaiwirí eníní. ¹⁵ Sfo níwákwíníríná ayí ananíríní. Míwákwínípa neríná ayí eni ananíríní. Goríxo ámi xegí kwíyípi dání sñjé wí oimónípoi ní neaimíxípi, ayí anípaxí imóníní enagi nání seararíní. ¹⁶ Ámá nioní seararíní api íá níxíro xídarígíáyo Goríxo wá wianírí níwayíróniro ñweapírí nání wíirí éwínígíní. Isírérí xfoyá imónígíáyo eni e éwínígíní.

¹⁷ Nioní Jisasomí x̄daríηagí nání iwan̄í nímépeayigíápí igí ríxa níwenagí nání wiyíné nioní d̄íηí r̄á nixepaxí ámí b̄í mepa é̄ríxini. ¹⁸ Gí n̄ríxímeáyíné, Ámíná Jisasi Kiraiso wá seawianaríηí̄pimí dání d̄íηí s̄íxí oseamímoní. “E oeni.” nimónaríni.

Payí Poro Epesai ηweáyí nání eañnaríní.

Payí rína Jisasoyá s̄yikí imónigíá aní yoí Epesaiyo ηweagíáyí nání Poro eañnaríní. Aní apí Esia p̄ropenis̄yo nikwíroníga uní n̄pimíní seáyí e imónaḡp̄ríní. Poro émáyí anímíní xwiyíá yayí win̄pax̄p̄í wá nura nemeríná aní apimi iwamíó eméíná Sabaríá ná woní e ηweañnigíní (Wáf wur̄meiarígíá 18:18-21). E nemo ámi wí e wí e neméísáná ámi r̄fw̄yo e nání nurí n̄ηwearí uréwap̄iyaríná xwiogwí waú wo múron̄nigíní (Wáf wur̄meiarígíá 19:1-41). E nemo ámi wí e emearíná omí íá n̄xero gwí aníyo ηwirár̄te dání payí rína nearí Tikikasomí wiowár̄nigíní.

¹ Poroní —Nioní Goríxo Kiraisí Jisasoyá wáf wur̄meiaríní wo imóníw̄nigínírí xegí d̄n̄j̄ t̄n̄í n̄r̄f̄peañoníríní. Nioní payí rína ámá Goríxoyá imónigíá Epesai ηweáyíné —Seyíné segí nawíní ikár̄nigíó, Jisasomí nux̄d̄iróná pírán̄n̄j̄ ux̄d̄arígíáyínéríní. Seyíné nání nioní payí rína nearí mónaparíní. ² “Negí ápo Goríxo t̄n̄í Ámíná Jisasi Kiraiso t̄n̄í wá seawianírí seyíné n̄wayíroníro ηweap̄r̄í nání seaiirí éisixíní.” nimónaríní.

“Kiraiso t̄n̄í ikár̄n̄n̄j̄waéne Goríxo naní imón̄n̄j̄ apí apí neaiñf̄ríní.” ur̄n̄j̄ náníríní.

³ Goríxo ámá d̄n̄j̄ n̄ȳm̄n̄j̄ t̄gíáyí nimóníro añnamí ηweá̄r̄ixínírí n̄wim̄x̄r̄íná naní wiir̄n̄j̄p̄í, apí n̄p̄n̄í Kiraiso t̄n̄í ikár̄n̄n̄j̄waéne r̄ixa neaiñf̄ enagí nání omí yayí uméwanigíní. ⁴ O xwíárí siní mim̄x̄m̄í dání nene oyá s̄ηw̄yo dání s̄yikwí mín̄n̄j̄waéne imón̄rane xwiyíá m̄neamear̄pax̄ imón̄rane yan̄wá nání Kiraiso t̄n̄í nawíní ikár̄n̄n̄j̄wápimí dání íá ȳyam̄x̄m̄í neañnigíní. ⁵ O eníná dání nene nání d̄n̄j̄ sipí win̄j̄ enagí nání “Ámá nioní íá ȳyam̄x̄m̄í wíáyí Kiraiso wiin̄f̄apimí dání gí n̄iaíwí piax̄ mem̄f̄áȳn̄n̄j̄ wim̄x̄m̄igíní.” yaiwiár̄n̄nigíní. Xegí d̄n̄j̄yo dání “E é̄m̄igíní.” n̄wimónírí nání e yaiwiár̄n̄nigíní. ⁶ Nene re n̄yaiwirane seáyí e umean̄wá nání e n̄yaiwiár̄írí en̄f̄ríní, “O wá n̄neawianíríná b̄ on̄miáp̄ m̄neawian̄f̄ nene o xegí d̄n̄j̄ six̄f̄ uyino t̄n̄í nawíní ikár̄n̄n̄j̄waéne enagwí nání ‘Ayí ení x̄ixe nií̄r̄ixíní.’ m̄wimóní xegí xewaxo an̄pá w̄r̄enap̄n̄j̄f̄r̄aní?” n̄yaiwirane seáyí e umean̄wá nání e n̄yaiwiár̄írí en̄f̄ríní. ⁷ Nene Kiraiso t̄n̄í ikár̄n̄n̄j̄waéne enagí nání o yoxá̄pámí n̄iperí xegí ragí pú̄pimí dání Goríxo gw̄n̄n̄j̄f̄ nearoayírorí xwiyíá x̄foyá̄p̄ n̄wiaíkirane yar̄n̄wáp̄ yokwar̄m̄f̄ neaiirí en̄f̄ríní. E n̄neaiiríná Goríxo wá on̄miáp̄ n̄neawianírí neaiñf̄raní? ⁸ Oweoi, aga wá ayá wí n̄neawianír̄n̄j̄pimí dání nearoayírorí yokwar̄m̄f̄ neaiirí en̄f̄ enagí nání rar̄n̄n̄j̄. O d̄n̄j̄ é̄m̄f̄ saím̄f̄ n̄mori am̄pí n̄n̄í nání n̄j̄f̄á imón̄n̄j̄o enagí nání ⁹ xewan̄n̄j̄o e é̄m̄igínírí wimón̄n̄j̄p̄í t̄n̄í x̄ixen̄f̄ ner̄íná eníná dání Kiraiso en̄f̄apimí dání ámá nání e wiim̄igínírí en̄w̄peár̄n̄j̄p̄í —Apí ámáyá s̄ηw̄yo dání ín̄m̄í imón̄n̄j̄p̄ríní. Apí nání nene wáf̄ neaókím̄ix̄n̄j̄ríní. ¹⁰⁻¹¹ Eníná dání en̄w̄peár̄n̄j̄f̄ apí, ayí am̄pí n̄n̄í añnamí t̄n̄í xwíár̄mí t̄n̄í imón̄n̄j̄yí “Kiraisomí s̄man̄w̄yón̄n̄j̄f̄ ín̄m̄í wur̄f̄nan̄wá nání rimón̄n̄j̄wíní?” n̄yaiwiro x̄ixen̄f̄ e imón̄f̄r̄ixínírí en̄w̄peár̄n̄j̄p̄ríní. S̄f̄a e en̄w̄peár̄n̄j̄p̄í imón̄f̄w̄nigínírí r̄n̄ar̄n̄n̄j̄yí nimón̄r̄íná oyá d̄n̄j̄f̄ t̄n̄í x̄ixen̄f̄ e imón̄n̄f̄aríní. Pí pí o d̄n̄j̄f̄ neñw̄períná “E é̄m̄igíní.” n̄wimónírí yaiwiár̄n̄j̄p̄í s̄wiá mé apí t̄n̄í x̄ixen̄f̄ yárar̄n̄j̄pa eníná dání Kiraiso t̄n̄í ikár̄n̄n̄j̄waéne nání “Ámá

ayf nioniyá imónfrixini.” n+wimóniri yaiwiáragipi tñni xixeni neri e neaimixinirini. ¹² Judayene —Ámá xámi Kiraisomi dñj n+wikw+more re yaiwigfáyf, “O neaiñpimi dáni Gorixo yeáyf neayimixemeanfárinini.” yaiwigfáyf nání nene xámi sñw ipenwaénerini. Nene “Aga seáyf e imóniño, ayf Gorixorfaní?” n+yaiwirane seáyf e umeanfwa nání xfoyaéne neaimixinirini. ¹³ Seyfne eni Kiraiso tñni ikárinigfáyfne enagi nání xwiyfá nepaxinjf imóninjf yanj seaiapigfápi —Apí Gorixo yeáyf seayimixemeanfá enagi nání yayf seainarñp+rini. Apí seyfne arfá n+wiróná dñjf wikw+rófá enagi nání Gorixo xfoyá imónfrixiniri xegf kwiyf s+m+manjfo dáninñj “N+seaiap+mfarini.” rárinjpi tñni ikiyinjñnj seaiarñj+rini. ¹⁴ Kwiyf neaiapinjpi tñni rixa ikiyinjñnj neaiarñnjagi nání dñj re moñwini, “Gorixo ‘N+seaiimfárinini.’ rárinjf sñni m+neaimañpi tñni xixeni n+neaiinfarini. Xfo ‘Nioni tñni nñwearo nioniyáyf imónfrixini.’ yaiwiarñjpi tñni xixeni imónanfwa nání gwñinjf neaikwam+xinfarini.” Dñj anñj e moñwini. Nene “Aga seáyf e imóniño, ayf Gorixorfaní?” n+yaiwirane seáyf e umeanfwa nání xegf kwiyfpi tñni ikiyinjñnj neaiarñj+rini.

“Gorixomi seyfne nání rixinjf seuriyarñjarini.” urñj nánirini.

¹⁵⁻¹⁶ Gorixo api api e seaiñj enagi nání nioni eni ámá wí re rarñjagfá, “Epesasi ñweáyf Áminá Jisasomi dñj n+wikw+roro ámá Gorixoyá imónigfá nñni nání dñjf sipi wiarñjoi.” rarñjagfá arfá wiñae dáni nioni seyfne nání Gorixomi yayf n+wiayirfná wí pñni wiárarñjamaní. Rixinjf nurirfná seyfne nání dñjf nimori ¹⁷ rixinjf re seuriyarñjarini, “Negf Áminá Jisasi Kiraisoyá Nwáoxini, seáyf e rimepaxf ápo Gorixoxini, Epesasi ñweáyo ananí re wiirixini. Joxi dixf kwiyfipimi dáni ayf dñjf émf saimf mopri nání s+k+kf womixiri dixf imóninjpi nání xixeni nijfá imóniprfá nání wfá wókimixiri érixini.” seuriyarñjarini. ¹⁸⁻¹⁹ Seyfne ripi ripi n+yaiwiro nijfá xixeni imóniprfá nání rixinjf seuriyarñjarini, “Gorixo nioniyáyf nimóniro nioni tñni ñweátrixiniri wéyo fá neaumirñj dñjf ikw+moarñjwápi, ayf apirfaní?” yaiwiro “Xfoyaéne awiaxf imóninjf neaimañfápi —Apí ayá tñj s+m s+m e mepaxf imóninjpi+rini. Apí, ayf apirfaní?” yaiwiro “Xfoyá enj sixf eánñj pfrf m+wiaikipaxf imóninjpi — Apí aga seáyf émi imóninjpi+rini. Ámá xfomi dñjf wikw+roarigfáyo dñjf sixf wimoarñjpi+rini. Apí, ayf apirfaní?” yaiwiro epfrfa nání o segf dñj wfá seaókimixinfa nání omi rixinjf seuriyarñjarini. Xfoyá enj sixf eánñj dñjf wikw+ronwaéne sixf neaimoarñj api pipi marfái, ²⁰ enj sixf eánñj Kiraiso xwárpáyo dáni owiápnimeanirf sñj wimixiri anfnami xfoyá wé náumini onweanirf wimixiri enjpi, ayf xfomi dñjf wikw+ronwaéne dñjf sixf neaimoarñj axp+rini. ²¹ Wé náumini ñweaño, o giyf giyf seáyf e nimóniro winiyo seáyf e umenweaarigfáyorani, giyf giyf nénf tñjwaéne nimóniri onweaneyiniri yarigfáyorani, giyf giyf enj eánñj nimóniri omenweaneyiniri yarigfáyorani, giyf giyf áminá nimóniri yarigfáyorani, pí pí yoí omñj xixegfni yarigfáyfá n+wrro rarigfáyorani, ayo n+yoni kwiyf imónigfáyorani, ámá imónigfáyorani, n+yoni o aga wiárf seáyf e wimóniñorini. Agwi rínani marfái, ná rfwíyo eni anñj e seáyf e n+wimóniri ñweanfárinini. ²² Gorixo amipi nñni ámarani, amipirani, Kiraisoyá suy+manjwíyo wurfnfrixiniri wimixinirini. O amipi n+yoni nání Ámináo imóniño enagi nání ámá xfoyá siyikf imónigfáyo mñjyíninjf wimóninfa nání eni wimixinirini. ²³ O mñjyíninjf imóniñaná ámá oyá siyikf imónigfáyf xegf warárinñj imóniñoí. Mñjyí tñni warárf tñni nawini enaná wará noni xixeni imónarñjpa Kiraiso —O amipi nñni Gorixo

wimónariḡipi tñni xixeni imónwiniḡiniri wimixariḡorini. O Gorixo “Miḡiyi xegipi oḡweaniri miwimóni wará eni tñḡiyi imónwiniḡinini.” yaiwiniḡipi tñni xixeni imóninfa nani áma oyá siyikí imóniḡáyi api e imóniḡoi.

2

“Nanfnanfwá nani imónagwi aí Gorixo siḡi neaimixiḡirini.” uriniḡi naniḡirini.

¹ Enina seyíne Gorixomi maḡi niwiaikiro fwí yagfápimi dani nanfnanfirfa nani imónagfáyínerini. ² Sini e nimónironá áma Gorixomi mixidarigfáyí sipi yarigfápa axipi e yagfárinini. Seyíne kwíyí sipiyí aḡi piríyo emeariḡyo xiáwomi —O áma Gorixomi maḡi wiaikiarigfáyo sipipi éfrixiniri diḡi ukikayoḡorini. Oborini. Omi seyíne eni xfdagfárinini. ³ Áma Gorixomi maḡi wiaikiarigfáyí yarigfápa nene eni axipi nerane pí pí nipiḡwini mimóniḡipi oyaneyiniri miḡi nineainríná sa anani yagwárinini. Pí pí feapá neainfirraní, negí diḡiyo dani oyaneyiniri neaimónfirraní, sa anani yagwárinini. Áma Gorixo wikí niwóniri pirí umamóána nanfnanfirfáyí nini yarigfápa nene eni negí nera wagwápimi dani nerfna axipi nanfnanfwániri yagwárinini. ⁴ Nene e imónaniri yagwá aiwí Gorixo nene nani diḡi sipi niwirfna xwapí ayá wí wiarinḡaḡi nani “Wá onimiápi wianimigini.” miwimóni ayá wí neawianiniri. ⁵ Nene rixa maḡi imóniḡána wá neawianinimaní. Nene sini oyá maḡi niwiaikirane fwí yagwápimi dani nanfnanfwá nani imóniḡána wá nneawianiri Kiraiso ámi owiápinimeaniri siḡi niwimixirfna nene eni nawini siḡi neaimixiḡirini. Gorixo wá niseawianiniripimi dani yeáyí seayimixemeanirini. ⁶ Nene Kiraisi Jisaso tñni nawini siḡinini nneaimixiri neawarinimaní. O tñni nawini ikárininwaéne enaḡi nani o xwáripáyo dani owiápinimeaniri niwimixirfna nene o tñni nawini wiápinimeárixiniri neaimixiri aḡinami ḡí íwo wé náumini oḡweaniri niwimixirfna o tñni nawini ḡweárixiniri neaimixiri enirini. ⁷ Ayí ripi nani e enirini. Áma nini agwi rína ḡweagfáyíraní, ná rfwíyo ḡweapirfáyíraní, nini Gorixo áma nani diḡi sipi niwiri Kiraisi Jisaso uowárenapinipi nani diḡi nimoróna diḡi re yaiwirixiniri nani e enirini, “O diḡi wíkwírogfáyo wá onimiápi niwianiri uowárenapinimaní. Wá áma wianarigfápi tñni xixeni mé seáyí e imóniḡipimi aí wiárfi nimúrori imóniḡipi niwianiri uowárenapinirini.” yaiwirixiniri nani Gorixo e enirini. ⁸⁻⁹ Seyíne Jisasomi diḡi wíkwíróána Gorixo wá niseawianiri seainiripimi dani yeáyí seayimixemeanirini. Segí diḡi tñni egfápimi dani yeáyí seayimixemeanimaní. Seyíne maḡi yarinḡaḡa siḡwí niseaniri nani yeáyí seayimixemeanimaní. Áma wí aí wigí egfápi nani weyí mímearinipa érixiniri anipa yeáyí seayimixemeanirini. ¹⁰ Ayí ripi naniḡirini. Agwi nene imóniḡwápi Gorixo neaimixinenerini. Kiraisi Jisaso tñni ikárininwaéne neaimixiḡi enaḡi nani “Imirinḡi mimóniḡipini érixinini.” yaiwiniḡipi —Api enina dani repeariniririni. Apimi xdfrixiniri neaimixinenerini.

“Kiraiso Judayene tñni émayíne tñni nawini neakumixarinirini.” uriniḡi naniḡirini.

¹¹ Ayinani enina seyíne segí sénaiwa seaxirigíe dani éma imóniḡáyiḡe —Seyíne nani Judayí re seararigfáyínerini, “Iyí símí sfo miwákwiniḡfáyirini.” seararigfáyínerini. E niriro aí “Iyí símí sfo wákwinarinwaénerini.” rinarigfáyí yarigfápi, ayí Gorixoyá wé tñni marfái, áma wé tñnini wákwinarigfápirini. Seyíne enina imónagfápi nani sini diḡi

oseainini. ¹² Íná Kiraiso tñni mikumixini xegí bi nimóniro ná jfamñniñj ñweaagfáriní. Gwí Isireriyíyá imónigfári —Arí Gorixo nioniyári oimóniri fá yamixiñfáriní. Arí tñni seyíné wigíyí wí imónagfámani. Xwiyíyá gwí arímí sñmímanj e dání “E niseaimfáriní.” réroáñjñpí seyíné ení niseakumixiri mīsearagíyñérini. Seyíné áamá Gorixomi mīxídarigíyíyí tñni níkumixiniróná ríwéná nanj apí neaimeañfáraniri dñj níkwímoró xwayí naniri ñweaagfámani. Gorixo nání bi ñijfá imónagfámani. ¹³ Eníiná seyíné e nimóniro Gorixo tfámini ná jfamñniñj ñweaagfa aiwi agwi ríná Kiraisi Jisaso tñni nawíni ikárinigfá enagí nání o niseapeiríná xegí ragí púfpimi dání nipemeámi Gorixo tññmíni añwi éññj seabiñfáriní. ¹⁴ Émáýíné Judayí tñni sñni sñmí tñni minípa epírfá nání piyíyá neawíriñfáriní. E neríná émáýíné Judayí tñni sñmí tñni inagíapí, apí xwíñánñj nīseamudfímorí píronjñpí xfo péfpimi dání xwíñá nīpīneamorññjñ nerí áamá apiaú siyikí ná bñni imónipísi nání imixiñfáriní. ¹⁵ Xwíñánñj nīseamudfímorí píronjñpí —Apí ñwí ikaxí eáññjñyo “E éfrixini. E éfrixini.” níriri sekaxí nira unjñpí tñni “E mepani. E mepani.” níriri ñwí ikaxí nira unjñpí tñni ayo eáññjñpíriní. Apí ríxa síwiá imixiñfáriní. Ayí émáýíné tñni Judayí tñni áamá apiaú nioní tñni níkárinirñjñpimi dání siyikí ámi sññ ná bñni oimóniri ñwí ikaxí eáññjñpí síwiá imixiñfáriní. E neríná áamá apiaúmi piyíyá wíriñfáriní. ¹⁶ Yoxáfpámi penjñpimi dání áamá apiaú sñmí tñni inagíapí xwapírá eaárirí siyikí ná bñni oimóniri níkumiximáná Gorixo tfámini nipemeámi uri emfáñiri ñwí ikaxí eáññjñpí ná mayí síwiá imixiñfáriní. ¹⁷ O nībiri émáýíné, Gorixo tññ ná jfamñniñj ñweagíyíyí tñni Judayí, o tññ añwi éññj ñweagíyíyó tñni wáf re searñfáriní, “Niyínéni tñni nawíni imónipíri nání ríxa piyíyá seawíriñfáriní.” searñfáriní. ¹⁸ O, negí wo imóniño ápo Gorixo tfámini ñweañagí nání Judayene tñni émáýíné tñni ananí xegí kwíyí neaiapññpimi dání ananí o tññmíni upaxí imóniñwini. ¹⁹ Ayíñáni seyíné sñni wí eníyíné mimóniñoi. Sñni xewíyíyíné mimóniñoi. Oweoi, ríxa áamá Gorixoyá imónigíyíyí tñni kumixiníñoi. Ríxa Gorixoyá íwixé wiyínéññj imóniñoi. ²⁰ Ayí rñpí seararññni. Gorixo aññ wíwá nīmírírfá wáf wurímeiarigíyáwa tñni wíá rókiamoarigíyáwa tñni nítíwayírómáná émáýíné ení seáyi e nīseaikwiárimáná nīmíra peyarññpíññj imónini. Aññ iwá nání sññá xámí nítíwayírori tñniño, ayí Kiraisi Jisaroni. ²¹ Aññ niwáni o enjñpimi dání píráññj níkíkiróniga uri xwé nimóga uri yarññagí nání aññ ñwíá Ámínáo nání wíwá imónarini. ²² Émáýíné ení Kiraiso tñni ikárinigíyíyíyí enagí nání o aññ Gorixo xegí kwíyíyíyí dání ñweañfá nání iwá nīmíra nīpeyírfá xfoyá siyikí imónigíyá wíniyí tñni nīseakumixiri nīmíra peyarini.

3

*“Gorixo yumí enwípeáragípi wíá wókímíxíwíniññiri nírfpeañfáriní.”
urññnánñini.*

¹ Gorixo émáýíné tñni Judayene tñni nawíni neakumixiñj enagí nání Poroní —Nioní Kiraisi Jisaso nání émáýíné wáf searímeaññagí nání gwí nñwírárigífonirini. ² Ai “Gorixo nioní wá nñniwianiri émáýíné wáf searímíá nání nírfpeaññpí nání seyíné ríxa aríá ríá wíwíwixini?” nímonarini. ³ Xwiyíyá nene yumí neaimónññpí Gorixo wíá nókímíxíyíyí nání apí nání ñijfá imóniññni. Apí nání ríxa bí onímíapí ríwamññj nearí searíñni. ⁴ Seyíné apí fá níroróná re yaiwipaxíriní, “Gorixo eníiná dání e émíññiri yumí yaiwíárirí Kiraiso agwi ríná neaimixiri enjñpí nání

nijfá Poro imóniñipi, ayf apirfani?” yaiwipaxirini. ⁵ Ámá eniná dání neweáa bagfáyf api nání xe nijfá oimónipoyiniri wfá wókímixiñimani. E mepa nerí aí agwi ríná kwíypimi dání xegf wáf wurimeiarigfáwami tñni wfá rókiamoarigfáwami tñni yumí enwípeáragf api nání ananí wfá wókímixarini. ⁶ Yumí Gorixo enwípeáragf wfá neaókímixífpí, ayf rípirini. Émáyné xwíyfá yayf neainaríñipimi dñj nkwíroróná Kiraisi Jisaso tñni nawíni ikárinígíáyfné imónigfápimi dání seyfné Judayf tñni nawíni Gorixo ipimoáríñipi meapaxf imóniro ayf tñni níkwímixínimáná siyikf ná bñni imóniro Gorixo “E niseaiimfáriní.” sñmimanñyo dání réroáríñipi ayf tñni nawíni seaimeapaxf imóniro egfáyfnérini. Yumí Gorixo enwípeáragf wfá neaókímixífpí, ayf apirini. ⁷ Gorixo xwíyfá api wáf nurimeíwínigíniri nñinrípearíná “Omíñññ e niñfá nání wá nñwianiri anípá e owiimíni.” yaiwíñipi tñni xixeni niiri “Enf sixf owímíximíni.” yaiwíñipi tñni xixeni niiri nerí nñrípearíriní. ⁸ Ámá Gorixoyá imónigfáyo onaxfíkwíni imóniñáoni, ayf nioni imóniñá aiwí o émáyo awiaxf xegf bí imóniñf Kiraiso neaiñipi —Api aga seáyf émi imóniñf enagf nání ámá wigf dññyo dání wí “Ayf apirfani?” yaiwipaxf mimóniñpíriní. Api nání wáf urfwinígíniri Gorixo wá api e nñnñwianiri nñrípearíriní. ⁹ Ámá Gorixo ayo e wíimígíniri yumí yaiwiáragfpi nání re yaiwíprfá nání, “Gorixo nerfná xfo yaiwiáragfpi tñni xixeni enrfani?” yaiwíprfá nání wáf wókímíxfwinígíniri ení nñrípearíriní. Xámí Gorixo —O amípí nñni imíxiñorini. O ínimi rípi yaiwiáragfpi nání, “Ámáyo yeáyf uyímíxemeámfá nání api éimígíni.” yaiwiáragfpi nání “Ámá xe ananí nijfá oimónipoyí.” miyaiwí yumí nñwia wagíriní. ¹⁰ Agwi ríná anñna tññimíni néní tñgíáyf tñni áminá imónigfáyf tñni Gorixo ámá xixegíni imónigfáyf níkwímíximáná siyikf ná bñni wímíxaríñagf sññwí nñwíntróná “Nijfá xixegíni Gorixo imóniñipi sixf ínñáná níkwioámíga eairíñipi yapí rfa imónini?” yaiwíprfá nání eniná dání ámáyo yumí nñwia wagíriní. ¹¹ Api e nerfná xfo eniná dání “E éimígíni.” yaiwiáragfpi —Api negf Áminá Kiraisi Jisaso neaiñipimi dání xixeni yárinípirini. Api tñni xixeni enñnigíni. ¹² Kiraiso tñni níkarínirane nání ayá igigf mé epaxíriní. “Gorixomi ríxiñf bí ouraneyí.” nñneaimónirfná omí dñj nñwíkwíroríñipimi dání “Ananí arfá neainñoi.” nñyaiwirane o tñámíññññf nurane ríxiñf urípaxf imóniñwíni. ¹³ Ayínáni nioni re osearimíni, “Nioni seyfné arírá seaímíniñi yárinápi nání xeaniñf rípi nímeáfpi nání Gorixomi nuríroná anígwí manf rñññf meárínanígíniri kíkífá mepaní.” osearimíni. Nioni nímeáfpi, ayf apimi dání seyfné seáyf e imóniprfá nání nímeairíñagf nání seararíñini.

“Gorixo enf sixf seaímíxfwinígíniri seauriyaríñáriní.” uríñf nánirini.

¹⁴⁻¹⁵ Ayínáni nioni ápo Gorixomi —O gwí arí arí anñnamí ñweagfáyorani, xwíarími ñweagfáyorani, ayo niyoní emeanñorini. Omi ríxiñf urímíniñi nání xómíñf niyíkwiri re uraríñáriní, ¹⁶ “Joxí Epesai ñweáyo joxíyá kwíypimi dání enf sixf weámíxei. E nerfná joxí píraníñf ríxfdíprfá nání seáyf e xewaníñoxí níkníni imóniñipi tñni wigf dñj enf sixf weámíxei.” uraríñáriní. ¹⁷ Ámá anf wíwámí nñpáwirfná yárigfápa Kiraiso segf dñj wíkwíroarigfápimi dání nñwiapíri oseañweaniri ríxiñf “Enf sixf weámíxei.” seauriyaríñáriní. Íkfá xwífáyo pípiñf nñwáriní xáiwí roaríñpa seyfné ení axípi e nero Gorixo wá seawianíñipimi pípiñññf nñwáriro xáiwí róríxiñiri seauriyaríñáriní. ¹⁸⁻¹⁹ Seyfné e nímoníronáyf, ámá Gorixoyá segf wíniyf nñni tñni Kiraiso nene nání dñj sípí wiaríñipi —Dñj

sipí o wiarin̄ipi ámaéne negí wíyo wiarin̄wápi t̄ni xixeni mimón̄ni. Api aga seáyí e ná émi imón̄in̄pir̄ni. Api nán̄i ámá nijfá nimón̄iro aí “Yoparí e iyí rimón̄ni?” n̄ir̄ri nijfá xixeni mimón̄ipaxf̄pir̄ni. Api nán̄i seyfné d̄in̄j̄ n̄imoro “Ayí ap̄i ip̄i rimón̄ni?” yaiwip̄r̄f̄r̄ni. E nerónáyí Gor̄xo nimón̄ri yarin̄ipi n̄ip̄ni nán̄i d̄in̄j̄ sixí seaímopaxf̄r̄ni. ²⁰⁻²¹ Gor̄xom̄i — O nene r̄ixin̄j̄ nur̄ranená “E neaii.” ur̄rane “E epaxor̄f̄ani?” yaiwirane yarin̄wápi neaiipaxom̄i. Xf̄oyá en̄j̄ sixí eán̄in̄ipi r̄ixa neamímon̄f̄yo dán̄i aga seáyí émi wiár̄f̄ múropaxí imón̄in̄ipi neaiipaxor̄ni. Om̄i Kiraisi Jisasoyá s̄iyikí imón̄in̄waéne, o t̄ni nawín̄i ikár̄in̄in̄waéne ín̄iná an̄in̄j̄ min̄f̄ yayí numéra úwan̄igin̄i. Ámá ríná dán̄i gín̄i gíná n̄wean̄waéne yayí numéra wan̄f̄wá nán̄i imón̄ar̄f̄win̄igin̄i. “E éwan̄igin̄i.” nimón̄ar̄ni.

4

“Kiraisoyá s̄iyikí imón̄in̄waéne oyá wararí imón̄in̄win̄i.” ur̄in̄j̄ nán̄ir̄ni.

¹ Ayinán̄i Ámináo nán̄i wáf̄ r̄imearin̄j̄apimi dán̄i gwí n̄in̄wir̄ar̄igin̄oni en̄j̄ r̄irém̄ixí b̄i r̄ip̄i oseaim̄ni. Ámá wí seyfné emearin̄j̄agf̄a s̄in̄wá n̄isean̄iróná d̄in̄j̄ re seaiaiwip̄r̄f̄a nán̄i, “Gor̄xo ayí nan̄j̄ e imón̄f̄r̄ixin̄ri wéyo f̄a um̄ir̄in̄ipi t̄ni xixeni ayo r̄f̄a yarin̄j̄o?” seaiaiwip̄r̄f̄a nán̄i f̄a seaum̄ir̄in̄ipi nán̄i d̄in̄j̄ n̄imoro píran̄in̄j̄ éf̄r̄ixin̄i. ² Yun̄igf̄áyfné imón̄f̄r̄ixin̄i. Ámáyo awayini méf̄r̄ixin̄i. Ámá wí uyfní n̄iseaikár̄r̄náyí aí xe oneaikár̄poyin̄ri s̄in̄wá win̄f̄r̄ixin̄i. Ayí nán̄i d̄in̄j̄ sipí n̄iseair̄in̄ipimi dán̄i íkwian̄wí weap̄n̄f̄r̄ixin̄i. ³ Kwíyí Gor̄xoyápi seyfné nawín̄i ikár̄in̄ip̄r̄i seakum̄ixin̄j̄ en̄j̄ nán̄i p̄iyf̄a seaw̄r̄in̄j̄yfné gwiaum̄f̄ nin̄in̄j̄pimi dán̄i an̄in̄j̄ ap̄ni e imón̄f̄wan̄igin̄iro xaíwí f̄a x̄r̄f̄r̄ixin̄i. ⁴ Ayí r̄ipi nán̄i seararin̄in̄i. Wará Jisasoyá s̄iyikí imón̄in̄waéne imón̄in̄wári ná wir̄in̄i imón̄in̄win̄i. Kwíyí n̄ineneni neaim̄ean̄ipi en̄i ná b̄ini imón̄ni. Gor̄xo nion̄yá oimón̄f̄poyin̄ri wéyo f̄a n̄ineaum̄r̄r̄fná “Xf̄o neaiin̄f̄ap̄i, ayí ap̄r̄f̄ani?” yaiwian̄i nán̄i neaim̄ixin̄ipi b̄i b̄i mimón̄f̄ ax̄p̄ni imón̄in̄j̄ nán̄i d̄in̄j̄ “E neaiin̄f̄ar̄ni.” n̄iyaiwirane wikw̄imoarin̄wápi en̄i ná b̄ini imón̄ni. ⁵ Negí Ámináo en̄i ná won̄r̄ni. D̄in̄j̄ wikw̄roarin̄wápi en̄i ná b̄in̄r̄ni. Wayí Kiraisom̄i d̄in̄j̄ n̄iwikw̄rómáná mearin̄wápi en̄i ná b̄ini imón̄ni. ⁶ Gor̄xo —O ámá n̄f̄ni emean̄or̄ni. Om̄i n̄f̄ni siman̄w̄yón̄in̄j̄ wur̄n̄igf̄or̄ni. N̄iyon̄i x̄fo wimón̄arin̄ipimi dán̄i wim̄ixarin̄or̄ni. N̄iyon̄i d̄in̄j̄ uk̄ikayon̄or̄ni. O en̄i ná won̄r̄ni.

⁷ Api n̄ip̄ni ná b̄ini ná b̄ini nimóga un̄j̄aḡi aiwi o Jisasoyá s̄iyikí imón̄in̄waéne wá n̄ineawian̄ri ayí e epaxí e epaxí imón̄f̄r̄ixin̄ri sixí neamímon̄f̄pi x̄xeḡn̄i sixí neamímon̄f̄r̄ni. E nerfná s̄ip̄í m̄ineai Kiraiso wá n̄ineawian̄ri neaiin̄ipi t̄ni xixeni neamímon̄f̄r̄ni. ⁸ Ayinán̄i B̄ikw̄yo dán̄i Kiraiso nán̄i re n̄ir̄in̄ri eán̄ni, “O émi nán̄i n̄ipeyirfná pikior̄ap̄f̄yí aga ayá wí n̄iméra yiri ámáyo wá n̄iwian̄ri an̄ipá b̄i m̄ni wir̄i en̄f̄r̄ni.” B̄ikw̄yo dán̄i e n̄ir̄in̄ri ean̄ni. ⁹ Xw̄iyf̄a “O émi nán̄i n̄ipeyirfná” r̄in̄in̄ipi pí nán̄i r̄in̄ni? Ayí o s̄ni an̄nam̄i nán̄i m̄ipeyipa nerfná xám̄i xw̄f̄ar̄im̄i ín̄r̄iwám̄ni p̄iyin̄j̄ siwí an̄m̄ni wep̄n̄in̄j̄o en̄j̄ nán̄i r̄in̄ni. ¹⁰ Wep̄n̄in̄j̄o, ayí peyin̄j̄o axor̄ni. N̄ipeyirfná am̄ipí n̄f̄ni Gor̄xo “E imón̄f̄win̄igin̄i.” yaiwiarin̄ipi xixeni imón̄in̄f̄a nán̄i oem̄in̄ri an̄j̄ p̄ir̄yo wiár̄f̄ seáyí r̄iwám̄ni peyin̄in̄igin̄i. ¹¹ Xw̄iyf̄a nion̄i m̄in̄j̄ iróá r̄ipi, “Ámáyo wá n̄iwian̄ri an̄ipá b̄i m̄ni wir̄i en̄f̄r̄ni.” m̄in̄j̄ iróá api, ayí r̄ipi nán̄ir̄ni. Kiraiso ámá wíyo wáf̄ nur̄meif̄r̄ixin̄ri wim̄ixin̄j̄r̄ni. Wíyo wf̄a n̄irókiamóif̄r̄ixin̄ri wim̄ixin̄j̄r̄ni. Wíyo s̄ni Gor̄xom̄i m̄ix̄dar̄igf̄áyo áwan̄j̄ nur̄róná ófn̄in̄j̄ imop̄r̄f̄a nán̄i mis̄f̄ imón̄f̄r̄ixin̄ri wim̄ixin̄j̄r̄ni.

Wíyo ríxa Goríxomi xídarígíáyo umenwearo uréwapíyiro éríxíxíní pasítá wimíxíñí. ¹² Goríxoyá imóníñwá níneneni xíxe arírá inípaxí imónaníwá nání woneni woneni apí apí e nínéaimíxa uníñí. Kiraisoyá wará nene iníñwá rí sayá nimóga uní nání xíxe arírá inípaxí imónaníwá nání apí apí e nínéaimíxa uníñí. ¹³ Nene Goríxo apí apí e nínéaimíxa unípimi dání xewaxomi dñí axípi wíkwírorane o nání xíxeni níjía imónírane neranéná bíní bíne maríá, axeneni imónaníwá rí. Yó Kiraiso imóníñpí nene ení apí tñí xíxeni imónaníwá nání apí apí e nínéaimíxa uníñí. ¹⁴ Goríxo apí apí e nínéaíia uní enagí nání agwí nene síní pópia yapí imónípaxí mimóníñwíní. Ewé imeamíkwí neríná mamówá rí rí míteyoarí néra waríñpa, imíñí neríná níxemi urí níxemi bírí néra waríñpa nene ení axípi síní e epaxí mimóníñwíní. Xwíyíá nepa mimóníñí xegí bí xegí bí nearéwapíyaníro yarígíapimi dání síní níxemi neaurí níxemi neabírí epaxí mimóníñwíní. Ayí rípi seararíñí. Ámá nepaxíñí nimóníro wí gí ináyíñí ní móní ríñpími dání yapí nearéwapíyaníro éfáyo síní aríá yímí gí wípaxí mimóníñwíní. ¹⁵ E mimónípa nerane xíxe wá níwianeníránéná xwíyíá nepa rarígíapíní íá xíríwanígíní. Apí níxíríranénáyí, nene pí pí neríná yó imóníñwaéne nimóga nurane Kiraiso tñí píráníñí kumíxínaníwá rí. O wará rí imóníñwaéne nání míñíyí imóníní. ¹⁶ O míñíyíníñí imóníñáná oyá síyíkí imóníñwaéne xíto neaimíxaríñpími dání wé síkwí úpíkwí sanwí ayí níwíkwíró nírí imóníñpáníñí imóníñwíní. Apí nípíní e imóníwínígíní rí imóníñpí tñí xíxeni neríñíyo dání íkwíró níní. Apí apí e imóníwínígíní rí imóníñpí tñí xíxeni nero dñí sípí ní nírínáyí, wará ní ríní xwé níwíaróa urí ení síxí ínírí néra uníáríñí.

“Xámí yagíápi yará nípímoro síñí bí ñwíráríní ríxíní.” uríñí náníríní.

¹⁷ Ayínání nioní Ámínáo tñí ikáríníñáoní íkwairírí bí oseaimíní. Ámá Goríxo nání majía imónígíáyí yarígíápa síní mepa éríxíní. Ámá ayí amípí surí má imóníñpí náníní dñí moarígíáyí enagí nání raríñí. ¹⁸ Sípípi nání dñí ní moro nání wí gí dñí sía yimíxínarígíáríní. Majía ikáríníro dñí wakísí íníro yarígíá enagí nání dñí níyímíñí Goríxo ámá xíomí dñí wíkwíroarígíáyo síxí uyaríñpí tígíáyí mimóníño. ¹⁹ Wí gí dñí síñáníñí imóníñagí nání ayá bí yarígíámaní. “Íwí ináníwá nání ría imóníñwíní?” níyáiwíro símí xeadípénarígíáríní. Pí pí piaxí weánípaxí imóníñpí aí síní mé wíarí yarígíáríní. ²⁰ Ayí e yaríñagía aíwí seyíné Kiraiso nání nísearéwapíyíríná wí e searéwapíyígíámaní. ²¹ Nioní re ní mónaríní, “Seyíné Kiraiso nání ríxa aríá wí gíáríní. Ámá Jísaaso tñí ikárínígíáyí epaxí imóníñpí ríxa searéwapíyígíáríní.” ní mónaríní. Ámá Jísaasomí xídarígíáyíní nepaxíñí imóníñpí nání níjía imónígíá enagí nání raríñí. ²² E éríxíní ríxa searéwapíyígíápi, ayí rípiríní. Seyíné síní Jísaasomí dñí níwíkwíropa neríná sípí imónagíápi — Apí seyíné sípí néra wagíapimi dání síñání imóníñpíríní. Íwí nání míñí inarígíapimi dání xwíría seaíkíxémíní rí nání yapí seaíwapíyímíní rí enípíríní. Apí yaráníñí pímó ríxíní. ²³ Ámí bí seyíné ríxa searéwapíyígíápi, ayí rípiríní. Segí dñí moarígíápi ámí síñí bí yárío íní ríxíní. ²⁴ Ámí bí searéwapíyígíápi rípiríní. Seyíné ámí ámá síñí oimónípoyíní rí Goríxo seaimíxíyípi — Apí Goríxo xewaníño imóníñpa imóníñpíríní. E ní móníró ná nepaxíñí ní móní ríñpími dání wé róníñí ero Goríxo wímónaríñpí ero epaxípiríní. Apí seyíné ñwíráríní ríxíní.

Enj rirémixí bî wijí nánirini.

²⁵ Ayínáni segí yapí rarigíápi emi nimómáná woxini woxini áma seaímeaarigíá giyí giyo xwiyíá nuriríná nepaxinípiini uríirixini. Nene Kiraisoyá wará axírímí dáníniní ninirane xixe ikwíkwírí ininwaéne enagi nání rariñini. ²⁶ Seyíné wikí niseaóniri aiwi wikí seaóníipimi dání “Xe sipí oemini.” niyaiwiri e mepa éirixini. Wikí xwapí ayá wí nóga mupa éirixini. Sini niseaónirínáyí, sogwí ipímeáí e dání píni wiáiríirixini. ²⁷ E nero obo ayí íwí éirixiniri xe yapí oneaiwapiyiniri sinwí mîwînipa éirixini. ²⁸ Íwí meaarigíáyí ámi íwí bî mîmeapa éirixini. E mepa nero ríwí nîrîkwínímáná wigí wé tîni omíní xixeni imóninípi nero áma amípí nání dîwí ikeamónarigíáyo arírá wíwanigini éirixini. ²⁹ Segí maníyo dání sipí xwiyíá bî aí mîrîpa éirixini. Áma pí pí xwiyíá urípaxí imónigíáyo wigí imónigíápi tîni xixeni nuriríná dîñí sixí inípaxí imóninípiini uríirixini. Gíni gíná nuriróná naní owimîxaneyinîro nání dîñí wíá wónipaxí imóninípiini uríirixini. ³⁰ Seyíné sipí neriníipimi dání kwíyí Goríxoyápi dîñí ríá uxepaxí imóninípi wí mepa éirixini. Kwíyípi, ayí sía yoparíyi Goríxo gwíniní seaikweanfa nání ríxa ikiyiníniní seaiarinípi enagi nání searariníni. ³¹ Dîñí wí sía mîyîkínîpa éirixini. Mîxí wí rîpaxí mimónîpa éirixini. Wikí ríá ápiáwíniní mónîpa éirixini. Xwamiání wí mepa éirixini. Xwiyíápai wí muñwiráripa éirixini. Sími tîni wí mîwîpa éirixini. ³² Api api mepa nero xixe dîñí sipí inîro wá wianenîro éirixini. E neróná Goríxo Kiraiso seainíipimi dání segí wikáríigíápi yokwarímí seainípa seyíné eni xixe yokwarímí iníirixini.

5

¹ Seyíné niaíwí Goríxo dîñí sixí seayiníyíné enagi nání omi ikaniní wiáxdíirixini. ² Kiraiso —O ámaéne naní neaimîximîni nání yoxáipámi xe onípikípoyiniri neríná Goríxomi píyíá wírfamiginiri ridíyowániní niniri omi sinadiní naní weañorini. O nene nání dîñí sipí nîwiríná neainípa nene eni pí pí neranéná “Ámáyo dîñí sipí nîwiriníipimi dání ríá yarîñwîni?” niyaiwinirane naníni wíwanigini.

³ Seyíné áma Goríxoyá imónigíáyíné enagi nání áma wí seyíné nání rîpi rîpi rîpaxí oimónípoyiniri sinwí mîwînipa éirixini, “Ayí íwí api inígíawixini. Piaxí weánipaxí api egíawixini. Amípí wí mîneamúropa oeniri aniní miní yarîñoi.” Api api rîpaxí oimónípoyiniri sinwí mîwînipa éirixini. Seyíné api api wí mepa éirixiniri searariníni. ⁴ Seyíné rîperirí nîrîróná xwîraimímí ininí bî mîrîpa éirixini. Sipí ikaxíraní, xwiyíá miponíníraní, bî mîrîpa éirixini. E mepa nero Goríxomi xfo seainípi nání yayí wíirixini. ⁵ Seyíné rîpi nání ríxa nijíá imóninagíá nání rariñini. Áma íwí inarigíáyíraní, wigí xwioxíyo piaxí eámîxinarigíáyíraní, áma amípí wí mîneamúropa oeniri aniní miní yaríigíáyí —Ayí amípí mîneamúropa oeniri yaríigíápi wigí ñwíániní nimîxîro mearíigíáyíraní. Áma ayíraní, ayí nîniyí wo aí Kiraiso tîni Goríxo tîni awaúyá xwioxíyo wí nîñweaníamani.

“Goríxoyá wíá ókinípiini néra eméwanigini.” uriní nánirini.

⁶ Seyíné sipí api api oépoyiniri yapí searepîsipíirixiniri awíniní ñweáirixini. Áma Goríxomi maní wiaíkiarigíáyí api api yaríigíáyí enagi nání o xegí wikí wóninípi pírf umamoníá enagi nání searariníni. ⁷ Ayínáni seyíné ayí tîni nîkumîxinîro mepí mîtinípa éirixini. ⁸ Eníná seyíné sipí api api néra nuróná sía yiníníimíniní emeagíáyíné imónagíá aí agwí ríná Ámínáo tîni nikáriniríníipimi dání wíá omîxiníñe emearíigíáyíné

imóniηagfa nani searariηini. Ayinani wfa omixinije yariġfa wiyfneηi nimóniro éfrixini. ⁹ Ámá wfa omixinije emeariġfapimi dani pí pí nanġ imóniηfpirani, pí pí wé róniηf imóniηfpirani, pí pí nepa imóniηfpirani, nġpini yariġfa enagi nani rariηini. ¹⁰ Api api nerónáyf, Ámináo wimónariηfpi nani éwapfnfrixini. ¹¹ Ámá sfá yiniηfmini emeariġfáyf tfini nkumixiniro sipi ayf yariġfapi —Apimi dani ámáyo nanġ wí wiipaxf menini. Apimi dani ámá xwirfani ikixenipaxfpi imónini. Api mepa éfrixini. E mepa nero ámá nfini “Sfá yiniηfmini emeariġfáyf yariġfapi sipi rfa imónini?” oyaiwipoyinri uywf wfániηf wómixirfini. ¹² Ifwf wigf yumfi yariġfapi nerfnani marfai, sa api nani nrixfná aí ayá neainpaxf enagi nani xwiyfá rġpi nrixi eáapimi neámiméini. ¹³ E nerf aí amġpí ámá yariġfáyo wfa wómixána “Api nanġ rfa imónini? Sipi rfa imónini?” yaiwipaxfrixi. Wfa wómixána amġpí siηani nimóniηfpiimi dani wfa ónarifi enagi nani rariηini. ¹⁴ Ayinani ámá sipi yariġfáyo xwiyfá rġpi Bġkwfyo dani urinini, “Sá wenġ roxin, rixa rikewónei. Ámá piyf wegfe dani rixa wiápfniameai. E éána Kiraiso wfa rómixiniηoi.” urinini.

¹⁵ Ayinani seyfne nemeróna siηwf tfini nemero majfa nikarinri yariġfáyf yapf mé dġf émf saimf moariġfáyf yapf éfrixini. ¹⁶ Rina ámá sipi xwapf ayá wí yariġfina enagi nani seyfne sinf nanġ imóniηfpi epaxina imóniηánáyf, e éfrixini. ¹⁷ Ayinani agwf seyfne xaxá mikarinpa nero Ámináo “E éfrixini.” wimónariηfpi nani niġfa oimónaneyinro éfrixini. ¹⁸ Inifġ papġkf yariġfapi xwapf nniro papġkf mepa éfrixini. Xwirfá seaikxepaxf enagi nani searariηini. Gorixo wimónariηfpi yanfwa nani xfóyá kwíyġpi xe neaxixerówinġinri éfrixini. ¹⁹ Seyfne xwiyfá nrixfóna soġf Gorixo neaiiġfpi nani riniηfpi tfini seanġ Kiraiso naniġpi tfini soġf oyá kwíyġ naniġpi tfini nriro rinfrixini. Ámináomi yayf numeróna manġ tfini soġf nriro aí dġf tfini eni rfrixini. ²⁰ Pí pí seyfne seaimeaarifi nġpini nani ápo Gorixomi yayf wírfrixini. “Negf Áminá Jisasi Kiraiso tfini ikarinηagwi nani yayf wipaxfrixi? Oyi, e epaxfrixi.” niyaiwiro e éfrixini. ²¹ Nene arfa niwirane wáyf wiηwáo Kiraiso enagi nani simanwfyóniηf xixe yeáyf urfnifwanġini.

Wigf xiepiwami urifiġpi nanrixi.

²² Xiepiwayfne, Áminá Jisasomi simanwfyóniηf yeáyf wurfnariġfapa segf oxowami eni simanwfyóniηf yeáyf wurfnfrixini. ²³ Kiraiso ámá xfóyá siyġkf imóniġfáyo —Ayo gwfiniηf roayironġf enagi nani xfóyá warárinifi imóniηoi. Ayo Kiraiso mifiyiniηf wimóniηfpa oxowa wigf apixiwayá mifiyiniηf imóniηagi nani rariηini. ²⁴ Kiraisoyá siyġkf imóniġfáyf xfómi simanwfyóniηf wurfnariġfapa apixiwayfne eni segf oxowa pí pí nani searána arfa niwiro simanwfyóniηf wurfnfrixini.

Wigf xiagwowami urifiġpi nanrixi.

²⁵ Xiagwoyfne, Kiraiso xegf siyġkf imóniġfyf nani dġf sipi niwiri arifá winfa nani xe yoxáfpami onġpġkġpoyinri enġpa oxoyfne eni segf apixiwami dġf sipi wírfrixini. ²⁶ O e nerfna xegf siyġkf imóniġfyf pġpi imónifwinġinri marfai, “Dġf wikwironwin.” rana ġfa eámonġpimi dani ikwiráfnaniηf oimónfpoynri enfrixi. ²⁷ Xfóyá siyġkf imóniġfyf xegf sfmimanfmini niηwirárinrfná imifiηf mimóniηagi owinimnri e enfrixi. Raprapf midunpa eri kġkwġwí meakġnġpa eri enfyf yapf imóniηagi owinimnri eri siyġkwf mġnġpa eri xwiyfá meárinpaxf mimónġpa eri enagi siηwf owinimnri eri e enfrixi. ²⁸ Ayinani oxoyfne woxini woxini jifwanġoxi

dijé sipí niniri píráníjé menaríjépa segé apíxíwami eni dijé sipí niwiro píráníjé umérixini. Meánigípimi dání wará ná bini imónijagí nání áma xiepími dijé sipí niwiríná xó eni nawíni dijé sipí inaríjé enagi nání raríjini. ²⁹⁻³⁰ Nene nijárini. Xegé warápimi áma go peá mónaríjé? Oweoi. Kiraiso xóyá warárimi dání síkwé wé iníjéyíníjé imónijagwi nání xóyá siyiké imónijwaéne píráníjé neamearíjépa áma níni eni axípi aiwá niro píráníjé menaniri ero yarigéa enagi nání raríjini. ³¹ Bíkwoyo dání re níniniri eánini, “Ayínáni oxo xaniyáú píní niwiárimi xegé apíxí tñi níkumíxíniríná síní xixegéni mimóné ná ayé ná bíníníjé imónarígíjé.” ³² E níniniri eánijépi xwiyéa xwé yumí imónijé bi nání eni rínini. “Kiraiso tñi áma xóyá siyiké imónijéyí tñi nání rínini.” nimónarini. ³³ E nerí aiwi oxoyéne woxini woxini sewanijoyéne dijé sipí inarigéapa segé apíxíwami eni dijé sipí axípi wírixini. Apíxíwayéne eni segé oxowa searíapi xixeni aréa niwiro wéyo umérixini.

6

Niaíwéyo uríjépi nánirini.

¹ Niaíwéyéné, Ámináo tñi nawíni ikárinigéyéné segé ápowami tñi inókiwami tñi xixeni mané aréa wírixini. E nerónáyé, ayé xixeni imónijépi yaríjagéa nání raríjini. ² Nwé ikaxé wé wúkaú Goríxo nira nuríná re ríjéyí “Seyéne xixeni níxídírínáyé, nanépi seaímeaníjé.” ríjéyí xámi ríjépi, ayé ríjépi, “Segé ápowami tñi inókiwami tñi wé íkwianwéyo njwirárixini. ³ Xwéa tío njweanáná nané imónijépi seaímeaní xwíogwé obaxé seamúrori enéa nání ayo wé íkwianwéyo njwirárixini.” ríjépi apirini.

Xanowami uríjépi nánirini.

⁴ Xanoyéne, niaíwéyí wiké ónipaxé imónipépi nání uyéni mímé Áminá Jisasomi xédarigéyé epaxé imónijépi wiepísiri xó ríjépi uréwapiyiri érixini.

Xináíwayénéníjé nimóniro omíjé wíiarigéyéyo uríjépi nánirini.

⁵ Xináíwayénéníjé nimóniro omíjé wíiarigéyéné, segé bosé xwéa tío njweagéawami wáyé wiro ené síríníjé wiro nero aréa yémigé wírixini. Kiraiso ríjépi aréa niwiro xédarigéapa bosowami yapé mívíwapiyí píráníjé yómíjé nimóniro sekaxé seararigéapi tñi xixeni érixini. ⁶ Wí bosowa weyé oneamépoyiniri wigé síjéwé anigé dání nepáníjé nimóniro yarigéapa mé seyéne Kiraisoyá xináíwayénéníjé nimóniro omíjé wíiarigéyéné enagi nání Goríxo “E érixini.” wimónaríjépi nero ayá tñi segé bosowami aréa wírixini. ⁷⁻⁸ Xináíwáníjé nimóniro omíjé wíiarigéyéraní, omíjé wíipépi nání áxenwaré minigéyéraní, níniyé pí pí nané yarigéapi nání Ámináo píré numamoríná wigé yarigéapi tñi xixeni wíinéa enagi nání seyéne nijárini. Ayínáni segé bosowami seararigéapi neróná “Áma wí nánini mívaríjéwini. Negé Áminá Goríxo nání eni yaríjéwini.” níyaiwiro yayé tñi érixini.

Bosowami uríjépi nánirini.

⁹ Wigé Bosoyéne eni omíjé seaíiarigéawa yómíjé nimóniro seaíjépa axípi e nero píráníjé umérixini. Bosé seyéne seaméari ayo uméari eno anénamé njweanorini. Wí símí símí e nímeré yarigéyéníjé mimónijorini. O e imónijé enagi nání seyéne nijéa imónijé. Ayínáni segé omíjé seaíiarigéawami éé uremoarigéapi píni wíarírixini.

“Míxé nání ikínírixiniri neaiapíjépi ikínírixini.” uríjépi nánirini.

10 Yoparı osearımınırı imónıñıpi rıpirını. Seyñé Ámináo tını ikárıngıfá enagi nání enı sıxı ínıfırıxını. “Enı sıxı o xegı inıñıpımı dání enı sıxı ínıfırıxını.” seararıñını. 11 Seyñé obo xegı ináyınıñı nimónıñıpımı dání yapı seaiepsımınırı yarına xaıwı nimónıro xıxe mıxı wıpaxı imónıpırfa nání Gorıxo apı tını nıkınmána mıxı owıpoyınırı neaiapıñıpi nıpını nıkınrı éfırıxını. 12 Aga áma tını mıxı inarınwá enagi nání mıseararıñını. Pı pı kwıyı rfa kıroarıñı anı pırıyo yarınıpi —Apı wı wıyo seáyı e nıwımónırı umearınıpırını. Wı nénı tını imónıñıpırını. Wı anına tını xwıfarı tını ikwırónıñımı nımını sfá yınınımını nweaarıgıfáyo umenwearınıpırını. Apı nıpını tını nene mıxı inarınwá enagi nání rarınını. 13 Ayınanı sfá mıxı xwıraımımı owıkáraneyınıro seaıpırfa gıyı gıyı imónána éf nıwınımı mú xopırarı nıwıera núfasána sıni enı neánırı awı ropırfa nání amıpı Gorıxo mıxı nání ikınfırıxınırı neaiapıñıpi nıpını ikınfırıxını. 14 Ayınanı rıpi rıpi nefasána enı sıxı nınırı xaıwı éf rófırıxını. Xwıyfa nepanı imónıñıpi arerıxınıñı yınfırıxını. Sıwı wé rónıñı imónıñıpi sorfa mıxı nání éf noyıkınınfa nání yınıgıfapınıñı yınfırıxını. 15 Xwıyfa yayı neainarınıpi —Apı Kiraiso ámaene neaiıñıpımı dání áma xfo tını anı imónıpaxıpırını. Xwıyfa yayı neainarını apı wá urımeanıro imónıpırı nání áma mıxı inanıro nání sıkwı sú yınarınıgıfapa yınfırıxını. 16 Apı nıpını nıyınımána dıñı seyñé Kiraisomı wıkwıroarınıgıfapı áma nıkınıñı imanarınıgıfapınıñı nımanımı úfırıxını. Nıkınıñı ana tını nımanımána éf obo rfa onınırı rfa nıyınımána ónapıfıpi nıpını supıkıpaxı enagi nání seararıñını. 17 Yeáyı Gorıxo seayımıxemeanıpi áma mıxı mınıñı mıneaoxoapa oepoyınırı arıxı dfkınarınıgıfapa dfkınfırıxını. Xwıyfa Gorıxoyapı, xfoya kwıyıpımı dání seaıwapıyarınıpi kirá mıxı nání xırarınıgıfapınıñı xırfırıxını. E nefasána enı sıxı nınırı xaıwı éf rófırıxını.

18 Apı apı nerına anıpa éfırıxınırı mıseararıñını. “Gorıxo arıra neaıwınıgınırı ínına kwıyıpımı dání rıxını urıro yarını wıro éfırıxını.” seararıñını. Ayınanı seyñé maiwı bı mé sıñwı sıñwı tını nero pı pı seaımeáfı xwámamı nıwıro áma Gorıxoyá imónıñı nını nání rıxını wıryıfırıxını. 19 Nionı xwıyfa yayı neainarını yumıfı imónıñıpi nání masısfá mınını áwanı urımınırı manı yámoarına Gorıxo ananı woákıkı wıpaxonı nımıxınfa nání enı rıxını nurıyıfırıxını. 20 Xwıyfa apı yanı wırımeiarınıñı enagi nání gwı nweanını. “Nionı ayá ıgıgı mé e rfımıgınırı imónıñapı tını xıxenı urımfa nání rıxını nurıyıfırıxını.” seararıñını.

Tikikaso nání urınıñı nánırını.

21 Tikikaso —O negı nırıxımeá dıñı sıxı uynınwáorını. Ámináo nání wá nurıranéna dıñı unıwırarınıpaxı yarınorını. O nıseaımearına seyñé nionı pı pı nerı nweanapı nání nıjfa imónıpırı nání nıpını nání áwanı searınınıñı. 22 Ayı rıpi nání uowárenaparınını. O nıseaımearı áwanı searána seyñé “Porowa e nimónıro rfa nweanı?” yaiwıro dıñı wfa seaónırı epırfa nání uowárenaparınını.

23 Gı nırıxımeanınıñı imónıgıfáyıñé, seyñé nıwayırónıro nwearo segı dıñı nıwıkwırórınıpımı dání xıxe dıñı sıpı inıro epırfa nání ápo Gorıxo tını Áminá Jısaı Kiraiso tını awaú dıñı seakıkayóısıxını. 24 Áma negı Áminá Jısaı Kiraisomı dıñı sıxı nuyırına ámı dıñı peá nımorı pını mıwıarınıgıfáyo nıyonı Gorıxo wá wıanfınınıñını.

Payí Poro Piripai ηweáyí nání eañínaríní.

Payí rina Jisasoyá s+yikí imónigfá aní yoí Piripai ηweagfáyí nání Poro eañínaríní. Aní apí Masedonia p̄ropenisfyo xwé biríní. Poro émáyí aní t̄ñimíní xwiyfá yayí winipaxí imóniñp̄í wáf nura nemerfná aní apimi ení wáf uriméagi áamá wí Jisasomí d̄ñj̄ w̄kw̄rogfawixíní (Wáf wurimeiarigfáwa 16:12-40). E nemo xwiogwí obaxí r̄ixa n̄múrómáná enáná ámi wí e emearfná omí íá n̄xero gwí aníyo n̄ñwirár̄iro awí n̄menweagfásáná aní yoí Rom̄yo nání n̄méra nuro e gwí aníyo ñwiráráná Piripai ηweáyí arfá n̄wiro n̄gwí b̄í Poro nání awí nearo Epap̄irodaitasomí wiowár̄agfá o xam̄ño yayí nerí payí rina e dání neari axomí wiowár̄ñiniginí.

¹ Poroní t̄ñí Timotio t̄ñí —Yawawi xwiyfá Kiraisoyá wáf wurimeian̄rai nání x̄náīpawín̄ñj̄ nimón̄rai wiarīgwíwawiríní. Yawawi áamá Piripai ηweagfá Gor̄xoyá imón̄ro Kiraisí Jisaso t̄ñí ikár̄in̄ro egfáȳné n̄ȳnéni nání —segí seaipenweagfáwa t̄ñí seáyí seaibar̄igfáwa t̄ñí aí n̄ȳnéni nání payí rina neari mónapar̄ñwií. ² “Negí ápo Gor̄xo t̄ñí Ám̄ná Jisasi Kiraiso t̄ñí wá seawian̄ri seȳné n̄waȳrón̄ro ηweap̄r̄í nání seairi éfisixíní.” nimónaríní.

“Seȳné nání Gor̄xomí yayí wiar̄ñár̄íní.” ur̄ñj̄ nán̄r̄íní.

³ Íníná seȳné nání d̄ñj̄ nináná Gor̄xomí yayí wiar̄ñár̄íní. ⁴⁻⁵ Nioní sfá seȳné Gor̄xomí d̄ñj̄ w̄kw̄rogfáyimí dání agwí ríná nání xwiyfá Jisaso nání wáf wurimeian̄í nání nawíní ikár̄in̄ñwáȳné enagi nání omí gíní gíná r̄ix̄ñj̄ n̄seaur̄yirfná d̄ñj̄ niání ninar̄ñagi urar̄ñár̄íní. ⁶ Nioní d̄ñj̄ re yaiwiar̄ñár̄íní, “Gor̄xo —O seȳné x̄fomí d̄ñj̄ w̄kw̄róáná iwamfó p̄irán̄ñj̄ seaim̄x̄ñor̄íní. O sfá Jisaso weap̄n̄fáyí nání seȳné yóí ámi b̄í t̄ñí b̄í t̄ñí nimóga up̄r̄fá nání p̄irán̄ñj̄ n̄seaim̄xa un̄fár̄íní.” D̄ñj̄ e n̄ȳaiwir̄í nání d̄ñj̄ s̄ñá n̄seaeán̄ri omí yayí e wiar̄ñár̄íní. ⁷ Ayí r̄ip̄í nání seȳné nání yayí n̄nin̄r̄fná “Ayí x̄ixen̄ ayo ninar̄ñár̄íní.” nimónaríní. Nioní xwiyfá Jisaso yayí neainar̄ñp̄í nání gwí aní t̄fyo n̄ñwearfnáraní, xwiyfá n̄mearar̄igfáp̄í orakín̄m̄n̄r̄í n̄r̄r̄fnáraní, apí sop̄ñj̄ oom̄n̄r̄í n̄r̄r̄fnáraní, seȳné Gor̄xo wá n̄n̄wian̄r̄í e éwin̄ḡn̄r̄í n̄r̄f̄peañoní t̄ñí nawíní ikár̄in̄ñagfá nání nioní d̄ñj̄ sixí seaȳñíní. ⁸ Kiraisí Jisaso seayar̄ñp̄a nioní ení d̄ñj̄ sixí n̄seayir̄í nání s̄ñw̄f oseanim̄n̄r̄í ík̄n̄ñj̄ sipí niar̄íní. “Poro nepa nene s̄ñw̄f neanim̄n̄r̄í nání ík̄n̄ñj̄ sipí r̄fá wiar̄íní?” n̄seaimón̄r̄fná Gor̄xo nioní e yar̄ñagi s̄ñw̄f nan̄ñj̄ enagi nání rar̄ñíní. ⁹ Seȳné nání Gor̄xomí r̄ix̄ñj̄ n̄seaur̄yirfná r̄ip̄í urar̄ñár̄íní, “Wigí w̄n̄ȳf nání d̄ñj̄ sipí n̄wiro ar̄r̄á inar̄igfáp̄í sayá nim̄xa úf̄r̄ixíní. Úrapí néra mú aga x̄ixen̄ n̄j̄fá nimón̄ro ‘Gor̄xo áamá e éf̄r̄ix̄n̄r̄í wimónar̄ñp̄í, ayí ap̄r̄f̄aní?’ yaiwiro d̄ñj̄ n̄yaikiroro ‘Sipí imón̄ñp̄í, ayí ap̄r̄f̄aní? Nan̄j̄ imón̄ñp̄í, ayí ap̄r̄f̄aní?’ yaiwiro neróná d̄ñj̄ sipí nin̄ro ar̄r̄á inar̄igfáp̄í sayá nim̄xa úf̄r̄ixíní.” Gor̄xomí seȳné nání r̄ix̄ñj̄ n̄seaur̄yirfná ap̄n̄í urar̄ñár̄íní. ¹⁰ Ayí r̄ip̄í nání ap̄í seaur̄yar̄ñár̄íní. Seȳné agwí ríná dání sfá Kiraiso weap̄n̄fáyí nání mimón̄f yar̄igfáyí yap̄í mimón̄pa ero xwiyfá seaxekw̄mopaxí mimón̄pa ero ep̄r̄fá nání d̄ñj̄ n̄yaikiroro “S̄w̄f wé rón̄ñj̄ imón̄ñp̄í, ayí ap̄r̄f̄aní?” oyaiw̄poȳn̄r̄í r̄ix̄ñj̄ seaur̄yar̄ñár̄íní. ¹¹ Ap̄í seȳné nerfná Jisasi Kiraiso seaim̄x̄ar̄ñp̄imí dání ík̄fá sogwí nan̄j̄ n̄werfná yar̄ñp̄a seȳné s̄w̄f wé rón̄ñj̄ imón̄ñp̄í ayá wí éf̄r̄ix̄n̄r̄í r̄ix̄ñj̄

e seauriyariñáriní. Ámá wí seyíné e yariñagíta sñwí niseaniróná “Wé róniñí ayí yariñgíápi míkí ikinjo, ayí Gorixoríani?” niyaiwiro omí yayí umero seáyí e umíeyoaro epíríá nání rixiñí e seauriyariñáriní.

“Nioni gwí ñweañagi nání xwíyá Jisaso nánipi yaní niwéa waríni.” uríñí nániríni.

¹² Gí níríxímeáyíné, seyíné rípi nání “Nijíá oimónípoyí.” nimónaríni. Amípi sípi nioni nímeáí rípi xwíyá yayí neainariñípi mī pírí rakínipaxí mimóní nioni nímeáípi dání ámi bí tñni yaní niwéa uní. ¹³ Ayí rípi searariñíni, “Míxí ináyoyá simiñí wínarígíá añí riwámí awí rogíáyí tñni wí re ñweagíá nñni ení ‘Poró Kiraisomí xídaríñagi nání gwí ríá ñweaní?’ níríro nijíá e imóniñoi.” searariñíni. ¹⁴ Ayí rípi ení searariñíni, “Negí níríxímeá añí rípi mī ñweagíáyí nápi nioni gwí ñweañáná Goríxo arírá niariñagi sñwí nñnariro nání omí ámi bí tñni dñí nñwíkwíroro wáyí mñwiní ení síxí nñniro Goríxoyá xwíyá nání ananí wáí rariñoi.” searariñíni. ¹⁵ Ayí neparíni. Wíniyí Poroní sípi dñí niyaiwiro xwíyá rírowiágí ero yariñgíáyí enagi nání Kiraiso nání wáí rariñagí aiwí wíniyí nepa nioni nání dñí naní nñniyaiwiro wáí rariñoi. ¹⁶ Dñí naní e nñniyaiwiro yariñgíáyí, ayí nioni nání dñí síxí nñniyiro nání re yaiwiaríñgíáriní, “Xwíyá yayí neainariñípi xídaríñagwí nání xwíyá neameáraníro yariñgíápi pírí urakíwiniñirí Goríxo rípeañjo, ayí Pororíani?” E niyaiwiro wáí uraríñgíáriní. ¹⁷ E neríñí aiwí sípi dñí niyaiwiaríñgíáyí, ayí nepa “Wé róniñí oyaneyí.” niyaiwiro mé nioni gwí ñweañáná xwíyá ámi bí tñni umeáraneyíni yariñoi. “Poromí nñmúrorane seáyí e owimónaneyí.” niyaiwiríñípi dání wáí uraríñgíáriní. ¹⁸ Apiaú xíxegíni e yariñgíápi nání pioí rímiñíni? Wíniyí nepa mimónípa nemáná manípaní wáí urariñagí nñwíniñínaní, wíniyí nepa nimónímaná wáí urariñagí nñwíniñínaní, nñpiaúni Kiraiso nání níríro wáí rariñagí nání nioni yayí yariñíni.

“Nioni siní mīpé niñwearíñá Kiraisomí seáyí e umepíríá imóniñípi éimigíni.” uríñí nániríni.

Oyí, nepa yayí emíni. Ayí rípi nániríni. ¹⁹ Nioni re níríri ipimóniñíni, “Rixiñí seyíné nioni nání Goríxomí nuríyiro kwíyí Jisasi Kiraiso neawírenapiñípi arírá nírí yariñípi dání gwí nioni ñweañáná rípi ríxa nñniwáripíríáriní.” níríri ipimóniñíni. ²⁰ Nioni dñí níkwímorí “Nepa e éimigíni.” yaiwiaríñápi nání ámá wí aí ayá nimopíríá meníni. Ámá sñwí nñnarióná “Kirisoi nñxídirí nání seáyí e imóniñí api ríá yariñí?” nñniyaiwiro omí yayí umepíríá nání nioni wáí nírímeríñá iníiná ayá igigí mé ení síxí neámíxiniñí yariñápa agwí ení siní axípi e éimigíni. “Xe sñí ouníri nñniwárirónáraní, nñniñkírónáraní, Kiraisomí yayí umepaxí imóniñípi éimigíni.” nimónaríni. ²¹ Nioniyá dñí ayí rípiríni. Siní xwíá tíyo niñwearíñá Kiraisomí yayí umepaxí imóniñípi emíáriní. E nerí aí ríxa nñperíñá xwíá tíyo niñwearíñá nímeáípi seáyí e imóniñípi nímeaníáriní. ²² Nioni siní mīpé niñwearíñáyí xwíyá yayí neainariñípi wáí nurímeríñá íkíá sogwí wearíñíyí yapí wepaxí aiwí gímiñí gípi éimigíniñí imónimíáraní? Siní ñweáimigíniñí imónimíáraní? Ríxa péimigíniñí imónimíáraní? Nioni majíáriní. ²³ Nñpiaúni ananí imónimíáraní nání ríxa ayagwí imíxáraníñíni. Nioni nñpémáná nurí Kiraiso tñni niñwearíñá dñí nioniyá “Ayí awíaxíriní.” niyaiwirí aiwí “Nioni e neríñáyí, siní seyíné arírá seaipaxímaní.” yaiwiaríñíni. ²⁴ Ayínaní nioni seyíné arírá seaimíá nání mīpé xwíá tíyo ñweámíá nání “Ayí añipaxíriní.” nimónaríni. ²⁵ Nioni apí nání “Neparíni.”

niyaiwirí nínipimónirí nání seyíné Gorixomi dñj nìwìkwíroríná none searéwapiyiñwápi xaiwí íá nìxíra uro dñj nífá seainirí enfa nání re niyaiwirí nijfá imóniñjini, “Nioni agwi ríná mipé siní niñweari seyíné arirá seaimí nání emfáriní.” niyaiwirí nijfá imóniñjini. ²⁶ Nioni ámi seyíné tífáminí bímfápimi dání seyíné Kiraisi Jisaso tñi ikárinñagfa nání yayí seáyimi dání epírfá nání “Nioni siní mipé niñwearíná ámi bí arirá seaimfá nání imóniñjini.” nimónarini.

“Axíyññj nímoniro xwiýfápi xaiwí íá xirírixini.” urññ nánirini.

²⁷ Pí pí nínimónirínáyí, úrapí mé áamá xwiýfá Kiraiso nání yayí neainarñjipi dñj wíkwíroarígáyí epaxípiní xídírixini. Nioni ámi nìbirí sñwí niseanirínarani, ámi míbí seyíné yarígfápi nání sa arfáni nìwirínarani, re rarñagfa arfá wimfá nání, “Axíyññj nímoniro xwiýfá yayí neainarñjipi xaiwí íá xirarñjoi.” rarñagfa arfá wirí “Áamá api píripírfí yaníro yarígfáyo wákwianíro nání píranñj níkumixiníro dñj ná biní íá nìxiríro yarñjoi.” rarñagfa arfá wirí emfá nání “Píranñj dñj wíkwíroarígáyí epaxípiní xídírixini.” seararñjini. ²⁸ “Áamá pírfí urakianirí yarígfáyo Piripai ñweáyí wáyí míví yarñjoi.” rarñagfa arfá wímigini. Ayí seyíné wáyí mýarñagfa sñwí niseanirónáyí, “Nene anfnanfá nání imónñwaéne enagí nání rífa neaiwapiyarñjoi?” yaiwinírfí nání seyíné síwánñj winarñjoi. E neróná sewanñyíné ení “Gorixo yeáyí neayimíxemeanfápimi dání ayo múroanfárfani?” yaiwinírfí nání síwánñj inarñjoi. ²⁹ Gorixo Kiraisomi dñj owíkwírópoyinirí sñwí seanñjmaní. Omí nuxídírfná rññj bí ení wímeáwinígnirí sñwí seanñj enagí nání áamá wí pírfí searakianíro yarfná xwiýfá yayí neainarñjipi xaiwí íá xirírixini. ³⁰ Enífná nioni seyíné tñjminí wáf emearfná áamá wí nípíkwini mñnikárfpa yarfná sñwí nanígfápi tñni agwi ríná ení “Poromi ámi sípí wikárarñjoi.” rarñagfa seyíné arfá e wiarígfápi tñni axípi seyíné ení seaímeaarñjagí nání seararñjini.

2

“Dñj axípiní íá nìxirírfí érfírxini.” urññ nánirini.

¹ Kiraiso seainñjipimi dání dñj wfá bí míseaónípaxírfani? O wá seawianñjipimi dání mññj ikñwí míseamirípaxírfani? Seyíné kwíyí Gorixoyápi tñni míkumixinípa reñjoi? Segí imónígfáyí tñni dñj sípí iníro wá wianeníro minípaxírfani? ² Api nípini nepa imónñjagí nání “Poró dñj nífá onímíapi mívini ayá wí owinini.” niseaimónirfná rípi érfírxini. Dñj ná biní axípiní íá nìxirírfí érfírxini. Dñj sípí inarígfa axípiní íá nìxíra úrfírxini. Axíyññj imónírfírxini. Api oyaneyínroná dñj ná biní tñnini nímoro rññírfírxini. ³ Seyíné sípí nímonímáná mepa ero wárfayíné nímonímáná mepa ero érfírxini. Woxini woxini re yaiwinírfírxini, “Nioni síyikwírfññj imónñjáná gí wí seáyí e rñnimónñjoi?” yaiwinírfírxini. ⁴ Seyíné re mýaiwí, “Nioni gí dñj e nímonarñjipini nìxídírfanéna ayí apánirini.” mýaiwí áamá wí wimónarñjipi ení “Anani oyaneyí.” yaiwírfírxini.

“Kiraiso síyikwírfññj nímonirñjipimi dání Gorixomi seáyí e umfeyoanñrini.” urññ nánirini.

⁵ Seyíné Kiraisi Jisaso yapi pákíní nímoníro o xwífá tfo nání nìbirfná dñj monípa seyíné ení axípi mórfírxini. ⁶ O Gorixo imónñjpa aga nepa nímonirí aiwí wí re mýaiwinígnini, “Gorixo tñni xixeni imónñjapi wí

míwáramopaxí imóninini.” míyaiwí nerí ⁷ e imóninipi píni níwiárimí aga ámá wóniní nimóniríná omíní wiinfa nání Gorixoyá xinái wíniní imóniniginí. ⁸ Ámá imóninípa nimónimáná xewaninjo siyikwípininí nimóniri Gorixo uríipi arfá níwiri xixeni xídininiginí. Ayí nípenta nánini marfái, yoxáipami yekwiroaráná penfa nání aí Gorixo uríipi arfá níwiri xixeni xídininiginí. ⁹ Jisaso e éf enagi nání Gorixo seáyí e numfeyoarí yoí wíyo níyoní seáyí e múroninipi wíriniginí. ¹⁰ Ayí rípi nání e eniginí. Anfnamí nweáyfraní, xwáfayo nweáyfraní, xwáfárimí iními nweáyfraní, níni yoí Jisasyá arfá níwiróná xómíní níyikwiro yayí umeró ¹¹ woákíki níwiróná “Níyoní nání Ámináo, ayí Jisasi Kiraisorini.” ríro epírfá nání Gorixo omí numfeyoarí yoí seáyí e imóninipi wíriniginí. Kiraisomí ámá seáyí e uméfárimí dání ápo Gorixomí ení seáyí e umepírfáriní.

“E éfrixiní yeáyí seayimixemeaníyíne xixeni apí éfrixiní.” uriní nánirini.

¹² Gí díní síxí seayináyíne, Jisaso “Gí díní tñni bí oemini.” míyaiwí Gorixo uríipi arfá níwiri xixeni níxídíní sínwepígí neainí enagi nání seyíne xámí Gorixo rínipi arfá yímígí níwiro xixeni yagfápa nioní seyíne tñni nweanání marfái, agwí riná nioní tñni mñweá segípi níwhearíná aí axípi e arfá yímígí níwiro píraniní xídíníxiní. Xixeni píraniní níxídíní omí wáyí wiro óf wiro nero naní e éfrixiní yeáyí seayimixemeaníyíne xixeni axípi éfrixiní. ¹³ Xfo wimónarinipi “E oyaneyí.” seaimóniro xixeni e ero epírfá nání síkíki seomixarínjo, ayí xfo enagi nání rarínini.

“Seámeáipi nání aninúmí ikaxí mírí yayíne éfrixiní.” uriní nánirini.

¹⁴ Pí pí seyíne yarigfápi neríná aninúmí ikaxí mírípa ero xwíyá xímíximí níni mírípa ero éfrixiní. ¹⁵⁻¹⁶ Segí yarigfárimí dání ámá wí xwíyá seaxekwímopaxí mimónípa ero siyikwí mínigfáyíne imóniro oépoyiní “Aninúmí ikaxí mírípa ero xwíyá xímíximí níni mírípa ero éfrixiní.” searariní. Niaíwí Gorixoyániní imónigfáyíne síní xwíá tfo níwhearóná ámá xarixarí ero uyíní ero yarigfáyí tñni níwhearo aí xwíyá míseaxekwímopaxíyíne oimónípoyiní e searariní. Seyíne ámá sípí ayí tñni níwhearo xwíyá díní níyímíní imóninipi meapírfá nání ríninipi níwiróná wífaniní wómíxarínjo. Seyíne aniní e néra nurónáyí, síá Kiraiso weapínfáyimí nioní díní re seaíwímírfáriní, “Nioní níyunimáná aniní miní wíwapíyínápi surfímá mimóní ríxa xixeni rí ripímónígo?” níseaíwiri míxí seameakínímírfáriní. ¹⁷ Seyíne Gorixomí díní níwíkwíro xídínigfápi, ayí nanwí o nání rídiyowá yarigfápininí imónini. Nioní seyíne omí píraniní oxídípoyiní níyunimáná seaíwapíyaríná ámá wí nípíkíaná ragí nioniyá púpi, ayí inígí wainí rídiyowá seyíne yarigfápi ríá ápiáwí xwé owení seáyí e iwayímófápininí imónínírfáriní. Nioní nípíkíaná aí seyíne Gorixomí píraniní oxídípoyiní ríxa seaíwapíyíná nípíkíí enagi nání ananí nioní nígí nímeáipi nání yayí erí seyíne nání yayí erí emírfáriní. ¹⁸ Seyíne ení axípi nioní yayí yarínápa segí seaímeáipi nání yayí ero nioní nímeáipi nání yayí ero éfrixiní.

Timotio nání uriní nánirini.

¹⁹ “Áminá Jisaso ‘Ananirini.’ níwimónirínáyí, nioní síá áríní wí nípwémáná enáná Timotio seyíne tñn e yaxwí nénapíri seyíne imónigfápi nání áwaní níráná díní wíá nónínfa nání uowárfímíginí.” nímonariní. ²⁰ Ámá nioní tñni re nweagfáyí wo seyíne nání díní nímoríná Timotio moarinípa mímoariní enagi nání “Omí uowárfímíginí.” searariní. O

nepa seyíné nání “Arige ría imóniñoi?” niyaiwiri mimáyo tñiñoi. Ámá re ñweagíáyí wí axípi mimóniñoi. ²¹ Ayí Kiraisi Jisaso api nání dñí omópoyinri wimónariñipi nání dñí mamó wigí wimónariñipi nání moarigíá enagi nání omi seyíné tñí e nání uowáríimigini. ²² O mimiwiáro Kiraisomi píranñí xídarño enagi nání seyíné nijárini. Xámi nioni xwiýápi wá urímeárná niaíwí xanomí sañ urápariñipa nerí sañ nírapiñoi. ²³ Ayínáni “Amípi nioni nipíríapi nání ríxa anñíni nijá nimónarimáná uowáríimigini.” nimónarini. ²⁴ E nerí aí nioni dñí re niyaiwiri ipimóniñi, “Timotioni maríái, niwanñoni eni Ámináooya dñíyo dání sini mé seyíné tñámini bimíarini.” niyaiwiri ipimóniñi.

Epapírodaitaso nání uríñí nánirini.

²⁵ E nerí aí nioni dñí re yaiwiáríni, “Epapírodaitaso —O gí níríxímeáónñí imóniñí worini. Jisaso nání wá urariñwápi nání gwí móniñwáyí worini. Xwiríxí nimearigíá rípi nání eni gwí nimóniñíyí worini. Seyíné nioni tñí e nání uowárénapaná sañ nírónaroníyí worini. ‘O nioni tñi re sini ámi bi tñi onweani.’ niyaiwiríná nañmaní. Ámi seyíné tñí e nání ouowárénapiimini.” yaiwiáríni. ²⁶ O seyíné nání íkñiñí sipí wirí seyíné xwiýá “O Romíyo nírémómáná simíxí wení.” rinarigíápi aríá wíá enagi nání dñí ría uxeñí yariñagi nání seyíné tñímini ouowárénapiimini. ²⁷ Xámi o nepa simíxí xwé nerí ríxa nípéminiri éf aiwi Goríxo wá wianíipimi dání ámi nañ enñigini. Omíni wá míwianí nioni eni wá niwianñiñigini. Ayí rípi nání searariñini. Epapírodaitaso niperínáyí, Poro dñí sipí ayá wí winígniri wá niwianñi nañ imíxñí enagi nání “Nioni eni wá niwianñiñigini.” searariñini. ²⁸ Ayínáni seyíné omi siñwí niwiniñóná dñí níá seainiri nioni “Piripai ñweáyí sini Epapírodaitaso nání ‘Simíxí xwé yariñi.’ ría yaiwiarñoi?” niyaiwiri ududí ninaríñipi eni píni wiáriri oniniri aga ayá wí “Seyíné tñámini ouowáríimini.” nimónarini. ²⁹ Ayínáni o ámi seaímeááná “Negí Ámináo tñi ikáriniñwáyí worani?” niyaiwiro yayí tñi numíminiro yayí umero ámá óññí imónigíáyí nání “Seáyí e imónigíáyíñani?” yaiwiro éñixini. ³⁰ O “Kiraiso wimónariñipi owiimini.” niyaiwiri neríná ríxa nípéminiri ení enagi nání searariñini. O seyíné añwí e meñagi nání arírá mñipaxí imóniñipi xewanño Poromi owiminiñi níniríná yoí mayí nimóniri ríxa nípéminiri ení enagi nání searariñini.

3

Iyí símí sío wákwínarigíápi dñí wíkwíroarigíáyí nání uríñí nánirini.

¹ Gí níríxímeáyíné, xwiýá yoparí bi rípi osearimini. “Ámináo tñi ikáriniñwaénerani?” niyaiwiniro dñí níá seainíwiniñi.

Xámi ríwamíñí neari seaipowáriénapiñapi ámi axípi nearíná animimí miniarñagi eaariñini. Nioni e neríná ámá wí yapí seaíwapíyipíñixiniri siñwí rírimíxí seaimí enagi nání rariñini. ² Ámá síwí uyínií yariñíyí yapí imónigíáyí —Ayí sipí imóniñipi yariñíyíñini. Dñí xewí re moarigíáyíñini, “Iyí símí sío wákwínarigíápi dání Goríxoyá siñwíyo dání ámá wé róniñí imónarigíárini.” Xewí e niyaiwiro sío rónigíáyíñini. Ámá ayí seyíné yapí seaíwapíyipíñixiniri siñwí tñi éñixini. ³ Ayí rípi nání searariñini. Nene Goríxo kwíyí neaiapiñipimi dání omi yayí umerane Kiraisi Jisaso neaiñipi nání seáyí e umerane yariñwaénerini. Negí imóniñwápiñirani, newanñene yariñwápiñirani, dñí niwíkwírorane

dñf re miyaiwiarinwaénerini, “Apiaúmi dani anani Gorixoyá sinwíyo dani wé rónipaxf imóninwini.” niyaiwirane dñf sñá neaeánarinmaní. Sfo wákwíninwaénerani, miwákwíninwaénerani, Gorixoyá sinwíyo dani nepa sfo wákwíninif imónigfáyf, ayf nene Kiraisomi dñf niwíkwírorinifpimi dani e imóninwini. ⁴ Nioni gf imóninápíraní, niwaninoní yagápíraní, apiaú nani dñf nimoríná “Apánírfani?” niyaiwiri dñf sñá neánipaxf aiwi apiaúmi dani wé róninif imónipaxf menqagf nani dñf wí e niyaiwiri dñf sñá neánarinmaní.

“Xámi dñf sñá nñeága wagfpí paimimf wiarinini.” urinfnáninini.

Ámá wí “Newaninene apáni imóninwini.” niyaiwiro dñf sñá weánarinqagf aí nioni anipaxf imóninini. ⁵ Ayf ripí nani seararinini. Sfa inókí nixirine dani sfa wé wíumi dñf waú wo óráná iyf smf sfo niwákwigíoninini. Isireriyf woninini. Siyikf Bejimanoyápimi dñjoninini. Gf nieárfawé Xibíruyf woninini. Nwf ikaxf eáninifpimi nioni Parisi imóninjá woní enqagf nani xixeni xfdarinjá woninini. ⁶ Gf nieárfawé érowiápnigfápi xixeni oxfdimínirí éáyf smf nixeadfpénirí nerfná Jisasoyá siyikf imónigfáyo xeaninif wikárimeagáoninini. Ámá nwf ikaxf eáninifpimi nixfdinifpimi dani wé róninif yarigfápa nioni ení e xixeni yarínjá enqagf nani ámá ayairírf wí nipaxf mimóninjáoninini. ⁷ E nerí aiwi Kiraisomini aninif dñf wíkwírómfá nani xámi pí pí dñf sñá nñeága wagfpí agwf ríná ríxa paimimf wiarinini.

“Wé róninif Kiraiso neainifpimi dani imónipaxfpini oimónimini.” urinfnáninini.

⁸⁻⁹ Apíni marfái, gf Áminá Kiraisí Jisaso nani njfá xixeni nimónirfná imóninápí, ayf nioni Judayf wo nimóninifpimi dani imónagápíraní, niwaninoní yagápíraní, ni múronirí seáyf e imóninqagf nani “Xámi yagápi ríxa sipí imónini.” yaiwinini. Ai, o niinifpí nani dñf nimoríná “Xámi dñf sñá neánagfpi, ayf sikfpiáninif imóninifpírfani?” yaiwinini. Aninif Kiraiso tñni kumixinirai o tñni nawíní ikárinirí emfa nani e yaiwinini. “Wé róninif xewaninoní nwf ikaxf eáninifpí xfdarinjápimi dani imónipaxf enfpí oimónimini.” minimónf wé róninif Kiraisomi dñf wíkwíróáná imónipaxf enfpí —Apí Gorixo ámá xewaxomi dñf wíkwíroarinqagfa niwinirfná “Wé rónigfáyfirini.” rárarinifpírinini. “Apíni oimónimini.” nimónarinqagf nani “Xámi dñf sñá neánagfpi, ayf sikfpiáninif rimónini?” yaiwinini. ¹⁰ Enf eáninif Kiraiso niperí ámi wiápnimeanfpi nioni ení axfpí nímeari rfninif o meanfpi axfpí mearí dñf o niyaiwiri penfpí axfpí yaiwiri emfa nani o tñni erimeánigwíoní imónimigínirí “Siyikwípiáninif imóninifpia rfa imónaganiginif?” yaiwinini. ¹¹ Pegfáyf niwiápnimearfná nioni dñf niyimif tñnioní imónimfa nani re nimónariní, “Kiraiso tñni erimeánigwíoní imónimigínini.” nimónariní.

“Ámá yamíyamúrónigf niniróná yarigfápá yarínáoninini.” urinfnáninini.

¹² “Nioni Gorixo dñf ‘Poro e imóninwiginí.’ niainifpí tñni ríxa xixeni imóninini.” mi seararinini. “Ríxa yóf imóninini.” mi seararinini. E mi searípa nerí aí Kiraisí Jisaso Poro e imóninwiginirí fá niyamixinifpí tñni xixeni imónimigínirí smf nixeadfpénirí néra warinini. ¹³ Niximeáyfné, “Nioni apí tñni ríxa xixeni imóninini.” miyaiwí ripiní fá nixirirí yarínini. Xámi imónagápi nani arfá nikeamorí siní mimónipa enfpí nani dñf nimorí yarínini. ¹⁴ E nerfná ámá yamíyamúrónigf niniróná ipimoárininifpí omeaneyiníro íkfá oranjarinine nani irfní

warigfápa nioni eni Gorixo nene nani ipimoárinjipi —Api Kiraisi Jisaso neaiinjipimi dani dñj niyimij anjnamí dani imónanfwa nani Gorixo wáf nearepearinjipirini. Api meáimiginiri axipi éniñj neri iríni warinjini.

¹⁵ Dñj yóf imóninwaéne dñj xegí bi mimó nioni seararinjapini mówanigini. Seyné dñj nioni nimori seararinjapí marfái, dñj xegí bi fá nixirónáyf, Gorixo api nani eni wáf seaókímixinfáriní. ¹⁶ E neri aí dñj nanj nene rixa nimorane xirinjwápi xaíwí wakirímixfwanigini.

“Nioni ikaninj niaxfdpoyi.” urinj nanirini.

¹⁷ Niximeáyiné, sinwepigí nioni enjapimi niaxfdpoyi. Sinwepigí none yarinjwápa yarigfáyo eni sinwí mí ómíxaxfdpoyi. ¹⁸ Ayí rípi nani seararinjini. Ámá obaxí wigí dñjyo nixdiróna yarigfápimi dani réniñj niri sítwá neainarinjoi, “Xwiyfá Kiraiso yoxáfámi yekwiroaráná neaiinjipi nani rininjipi nani mineaimóní o tñni xepixepá róninwini.” Éniñj niri sítwá neainarinjoi. Ámá e yarigfáyf nani rixa ámi ámi searayinanjini. Agwí eni sinwirixí tñni seararinjini. ¹⁹ Ayí rípi nanirini. Ámá ayo Gorixo anfnimixinfáriní. Wigí agwí wiarinjipi nanini mñj inarigfápi, ayí njfáninj xirarigfáyfíriní. Wigí yarigfápi ayá wimopaxí imóninjagí aiwí weyf menarigfáriní. Amípi xwí tñyo wenjipi nanini símí símí e nitinro yarigfáriní. ²⁰ Ámá ayí e yarinjagfa aí ayí rípi nani “Sinwepigí nioni enjapimi ikaninj niaxfdpoyi.” seararinjini. Nene anjnamí njweanfwaénerini. Áminá Jisasi Kiraiso e dani niweapiri yeáyf neayimixemeáwiniginiri weninj neri njweanfwaénerini. ²¹ O niweapiri negí wará urí epaxí imóninj tñyí xfoyaninj oimónfpoyniri neaimixána awiaxf oyá imóninjpa axípi e imónanfwarini. Ayí xegí enj eáninj amípi nñni inimi onurfnfpoyniri wimixipaxí imóninjipi tñni negí warápi oyáninj neaimixiyinfá enjagí nani seararinjini.

4

¹ Ayinani dñj sixí seayinjáyiné, sinwí seanimiri nani íkñinj sipi niarinjáyiné, Jisasomi píraninj nixdirinjipimi dani dñj nífá nimixiro Gorixo e éwiniginiri nripeáána mimíwiaró enjapí nani síwáninj ninro yarigfáyfnerini. Seyné iriwá mé “Ámináo tñni ikárininjwaénerfani?” niyaiwiniro xaíwí dñj sixí ninro njweáfrixiní.

Apix wípaumi urinj nanirini.

² Yuodiaíxi tñni Sidikíxi tñni enj rirémixí bi oeaimini. Aípagwí Ámináo tñni ikárinigfípagwí enjagí nani nawini nimóniri njweapiyí. ³ Ai, xwiyfápi wáf uranfwi nani ríkwíninj nimóniri gwí nawini mónígwííoxini, joxí apíxí ípaú dñj ná biní xirípsi nani wimiximiri érixini. Nioni tñni xwiyfá yayf neainarinj imóninjipi wáf urimeani nani gwí nimónigfípaú enjagí nani rarinjini. Ípaú Kiremedo tñni wfa nioni tñni wáf urarinjwáowa tñni eni gwí nimóniri nawini egfípaú enjagí nani rarinjini. Ayfá yóf íkwí dñj niyimij imóninjipi meaprfánami njwirárinini.

“Awayini érixini.” urinj nanirini.

⁴ Seyné ininá “Ámináo tñni ikárininjwaénerfani?” niyaiwiniro yayf érixini. Ámi axípi dirí bi oseaimini. E niyaiwiniro yayf érixini. ⁵ Ámá nñni “Ayí sanigfáyfíriní?” seaiaiwífrí nani awayini nipiñí nimóniro érixini. Ámináo weapínfa nani rixa anwi e enjagí nani seararinjini. ⁶ Wí ududf míseainipani. Pí pí seaimeáána Gorixomi urírxini. Omí nurífná rixinj “Anani e neaii.” uríro yayf wiro érixini. ⁷ E nerónáyf, seyné Kiraisi

Jisaso tñni nawíni ikárinígá enagi nánni nwayíroniro kikiá nweapíri nánni Gorixo anani e seaimxiníáriní. Nwayíroniro kikiá nweapíri nánni Gorixo seaimxiníápi, api nánni áamá xixeni nijá oimónaneyiníro aiwi wí “Ayí apírífaní?” yaiwipaxí mimóniníápiriní. Gorixo api tñni seaimxánáyí, wí dñí sipi seaimxiri ududí seainri epaxímaní.

“Naní imóniníápi nánni dñí nimoro érixini.” uriní nánriini.

⁸ Níriximeáyiné, yoparí bi rípi osearimíni. Pí pí nepa imóniníápi tñni pí pí seáyí e umepaxí imóniníápi tñni pí pí wé róniníápi imóniníápi tñni pí pí siyikwí míniníápi imóniníápi tñni pí pí awiaxí imóniníápi tñni pí pí weyí umearigá imóniníápi tñni —pí pí síwí yadimíápi imóniníápiraní, pí pí síwí yayí umepaxí imóniníápiraní, api nípiní nánni dñí pikíníápiriní. ⁹ Amípi nioní seaiwapiyáná seyíne “Nepariní.” niyaiwiro umímínigápi —Api aríá niro síwí nanaxídiro egápiriní. Api néra úrixini. E néra nurónáyí, Gorixo —O xíoyá dñí tñni áamá nwayíroniro kikiá nweapíri nánni wimixarínoriní. O xegí dñí tñni seakikayoníáriní.

“Seyíne nioní nánni dñí nimoarigápi nánni yayí ninarini.” uriní nánriini.

¹⁰ Emá ayá wí ríxa nípwémáná enáná seyíne ámi nioní nánni dñí nimoro amípi wí wiowárenapíagi nánni “Ámínáo tñni nawíni ikáriníáonírífaní?” niyaiwirí yayí ayá wí yariníni. Xámi íná nioní nánni dñí nínimoro aiwi nioní anwí e meñagi nánni saní nírápíaxí mimóniníápi nánni nioní níjáriní. ¹¹ Nioní amípi wí nánni díwí níkeamónri nánni míseararíniní. Nioní ríxa re niyaiwirí éwapíníáriní, “Pí pí nímoníárináyí, ayí ananí xe oimónimíni.” niyaiwirí éwapíníáriní. ¹² Nioní wireñí meáníáoní nímoníri níñwearínáraní, sírí muní nímoníri níñwearínáraní, “Ayí ananírini.” niyaiwirí kikiá nweámíá nánni ríxa néwapínri níjá imóniníni. Pí pí wí nímeáánáraní, agwí ímí níniyirínáraní, agwí nínírínáraní, “Ayí ananírini.” niyaiwirí kikiá emíá nánni ínimi imóniníápi nánni ríxa néwapínri níjá imóniníni. ¹³ Api, ayí rípiriní. Kiraiso ení síxí neámíxíníápi dání pí pí nímeááná “Ananírini.” niyaiwirí kikiá nweapaxíriní. ¹⁴ E neriní aiwi xeaniní rípi nímeááná seyíne arírá owianeyiníri níjápi weyí seamearíaxí níjáriní. ¹⁵ Piripai nweáyiné, nioniní maríáí, sewaniníyíne ení rípi nánni níjáriní. Iwamíó nioní xwíyíá yayí neainarínípi wáí níríríná Masedonia píropenísíyo píní níwiárimí unáiná Jisaso yá siyikí imónigá aní bimi nweagápi maríáí, seyínení nioní saní nírápaníro nánni wiowárenapíyigíawixiní. ¹⁶ Nioní píní níseawiárimí nurí síní ná jíami mú aní Tesaronaikayo e nweanáná ná bíní míwiowárenapíyigíawixiní. Biaú wiowárenapíyíáriní. ¹⁷ Ámi bi wiowárenapíyíáriní míseararíniní. Seyíne nioní nánni wiowárenapíyíápi enagi nánni Gorixo naní seaiwínigínri seararíniní. ¹⁸ Amípi níni seyíne wiowárenapíyípi nímearíná xixeni nímeari aí ámi suríma wí epákwínowíniginí. Wiowárenapáná Epapírodaitaso nímeami bípi ríxa meáá enagi nánni nioní ríxa apánriini. Seyíne saní nírápaníro wiowárenapíápi, ayí Gorixo nánni rídiyowá sinadiní naní eariníápiníápi imóniní. Api sinadiní weááná dñí yayí winíápiníápi imóniníápiriní. ¹⁹ Nwíá nioní xídarínáo, o seyíne Kiraisí Jisaso tñni nawíni ikárinígáyiné enagi nánni amípi seyíne díwí níkeamónigápi níseaiapíríná “Amípi níni nanípi nánni mímúróníáonírífaní?” niyaiwirí seáyí e imóniníápi seaiapíníáriní. ²⁰ Negí ápo Gorixomi áamá níni aniní miní seáyí e umíeyoáwaniginí. “Api e éwaniginí.” nímonarini.

Yayí wiowárinjipi nánirini.

²¹ Nioni “Ámá Jisasi Kiraiso tñni ikárinigíá niyonni yayí niwíírinxini.”
nimónarini. Nírixímeá nioni tñni re ηweagíáyí eni yayí seaiwárarinjoí.

²² Ámá Gorixoyá re ηweagíá nñni yayí niseaiwáriro aí ámá Gorixoyá mǐxí
ináyí Sisaoyá anfyo omiηí wiiarigíáyí anipaxirini. ²³ Áminá Jisasi Kiraiso
wá niseawianiri diηí seakikayówinigini.

Payí Poro Korosi ηweáyí nání eañínaríní.

Payí rína Jisasoyá s̄yikí imónigfá aní yoí Korosi ηweagfáyí nání Poro eañínaríní. Aní apí Esia p̄ropenís̄yo ikwíroniñagí aiwí Poro xewaninjo p̄ropenís̄ ayo nemerfná aní apimi memé Epapiraso aní apimi xwiýfá yayí neainarín̄p̄i wáf urín̄r̄i urowáráná e ηweáyí wí Jisasomi d̄ñf̄ wíkwírogfawixíní. Xwiogwí waú worani, waú waúrani, pwéaná Poro Rom̄yo gwí ηweañáná Epapiraso n̄wímeari áwanf̄ réniñf̄ urín̄nigíní, “Mimónf̄ uréwap̄yarigfá wí Korosi nání nuro Jisasoyá s̄yikí imónigfáyo ikweakwímf̄ imóniñp̄i nuréwap̄yiro re urarín̄joí, ‘Gor̄xoyá imónimf̄án̄r̄i n̄simón̄r̄fná Jisasom̄n̄i d̄ñf̄ n̄wíkwírorfná apán̄imaní. Aiwá ηwáf̄ ηwirár̄n̄ro xwír̄fá imón̄ro ner̄iñp̄imi dán̄n̄i imón̄paxf̄r̄n̄i.’ ur̄ro ‘Gor̄xom̄i xóm̄iñf̄ n̄yíkwir̄i seáȳi e numero aiwí aníñaj̄yo ení wí múropaxí mimón̄n̄i.’ ur̄ro ‘Jisaso Gor̄xo t̄n̄i xixen̄i imón̄iñomaní.’ ur̄ro nero sekaxí ámi bí t̄n̄i bí t̄n̄i seáȳi e ikwíkwarimf̄ wiar̄iñ̄joí.” Áwanf̄ e urf̄agi Poro Korosi ηweáyí xenwí uréwap̄yarigfáp̄i r̄fwímf̄n̄i omamópoyin̄r̄i payí rína nearí Tikikasom̄i wiowár̄iñ̄nigíní.

1-2 Poroní —Nioní Gor̄xo n̄r̄f̄peáagi nání Jisasi Kiraisoyá wáf̄ wur̄imeiar̄iñ̄á won̄r̄n̄i. Nioní t̄n̄i Timotio —O Kiraisom̄i x̄dar̄iñ̄agi nání negí n̄r̄ix̄imeániñf̄ imón̄iñf̄ wor̄n̄i. O t̄n̄i yawawi payí rína Korosi ηweaarigfá Gor̄xoyá imón̄ro Kiraiso t̄n̄i nawín̄i ikár̄n̄ro egfáȳfné — Seyfné n̄r̄ix̄imeá Kiraisom̄i pírán̄iñf̄ x̄dar̄igfáȳfnér̄n̄i. Seyfné nání yawawi payí rína nearí mónapariñwií. Yawawi “Negí ápo Gor̄xo wá seawian̄r̄i oyá d̄ñf̄ t̄n̄i seyfné n̄waȳr̄on̄ro ηweap̄r̄f̄ nání seaiir̄i éwin̄igíní.” yeaimónaríní.

“Segí nanf̄ yarigfáp̄i nání Gor̄xom̄i yayí wiar̄igwírn̄i.” ur̄iñf̄ nán̄r̄n̄i.

³ Seyfné nání yawawi Gor̄xom̄i —O negí Ámíná Jisasi Kiraisom̄i xanorín̄i. Omí r̄ix̄iñf̄ n̄iseaur̄iyirainá íníná yayí wiar̄igwírn̄i. ⁴ Xwiýfá re r̄n̄f̄agi arfá n̄wirane nání, “Korosi ηweáyí Kiraisi Jisasom̄i d̄ñf̄ n̄wíkwíroro ámá Gor̄xoyá imónigfá n̄n̄i nání d̄ñf̄ sipí wiar̄igfár̄n̄i.” Xwiýfá e r̄n̄f̄agi arfá n̄wirane nání Gor̄xom̄i yayí wiar̄igwírn̄i. ⁵ Seyfné “Anínamí dání Gor̄xo yeáyí neayim̄ixemeanf̄ár̄n̄i.” n̄r̄ro d̄ñf̄ ikwímf̄ogfáp̄i nání n̄moro nání Jisasom̄i d̄ñf̄ n̄wíkwíroro oyá ámá nání d̄ñf̄ sipí wiar̄igfár̄n̄i. Xámi xwiýfá nepaxiñf̄ imóniñp̄i —Apí yayí neainarín̄f̄ imóniñp̄ir̄n̄i. Apí arfá n̄wiróná “Nepa Gor̄xo e neaiin̄f̄ár̄n̄i.” n̄ȳaiwiro d̄ñf̄ ikwímf̄ogfáp̄i nání arfá wigfár̄n̄i. ⁶ Xwiýfá yayí neainarín̄p̄i aní n̄m̄n̄i arfá wigfápa seyfné ení arfá wigfár̄n̄i. Aní n̄m̄n̄i ámá xwiýfá apí arfá n̄wiro nání s̄iwí nanf̄ imóniñp̄i néra uro Jisasom̄i d̄ñf̄ wíkwíroarigfáyí sayá nimóga uro yarigfápa seyfné iwamf̄o arfá n̄wiro wá Gor̄xo n̄neawian̄r̄i neaiiñp̄i nání xixen̄i n̄j̄fá imónigf̄e dání ax̄p̄i e néra war̄iñ̄joí. ⁷ Xwiýfá yayí neainarín̄f̄ nioní searar̄iñ̄ap̄i, ayí Epapiraso searéwap̄iyiñp̄ir̄n̄i. O negí d̄ñf̄ s̄ix̄ uyin̄wá wor̄n̄i. Xwiýfá Jisaso nání none t̄n̄i wáf̄ wur̄imeaianf̄wá nání gwí món̄iñwá wor̄n̄i. Seyfné ar̄r̄á seainf̄a nání Kiraisom̄i x̄n̄áin̄iñf̄ nimón̄r̄i yar̄iñ̄o anani d̄ñf̄ uñwirár̄ipaxí yar̄iñf̄ wor̄n̄i. ⁸ O seyfné kwíȳp̄i seaain̄iñp̄imi dání ámá nání d̄ñf̄ sipí n̄wiro ar̄r̄á wiar̄igfáp̄i nání áwanf̄ yearémeanf̄r̄n̄i.

“Seyfné apí apí ep̄r̄f̄a nání r̄ix̄iñf̄ seaur̄iyar̄igwírn̄i.” ur̄iñf̄ nán̄r̄n̄i.

⁹ Seyíné nání áwaní e yearémeaní enagi nání sía iwamíó aría wigwíyi dání píní wí mīwiárí seyíné nání Goríxomí rixíñí niseauriya warígwíríní. Rixíñí niseauriya nurainá seyíné rípi rípi oimónípoynírí urarígwíríní. Seyíné áamá Goríxoyáyí e éríxínírí wimónaríñípi nání níjía onímiápi mimóní aga xixení nimóníroná díní émf saímí moro kwíyí oyápi seaaíníñípi dání “O imóníñípi apírání?” níyaiwiro síñwí mí wómíxíprí nání imóníro oépoynírí urarígwíríní. ¹⁰ Seyíné api api nimónímáná rípi rípi epíría nání rixíñí seauriyarígwíríní. Segí pí pí yarígfá nípíní nání Goríxo yayí winínfa nání Ámináooyá áamá imónígfáyí epaxípi tñí xixení néra úríxínírí rixíñí e seauriyarígwíríní. Seyíné áamá seaikwiárínípaxí imóníñí xixegíní epíría nání ení seauriyarígwíríní. Níjía Goríxo nání imónígfápi sayá nimíxa upíría nání ení seauriyarígwíríní. ¹¹ Seyíné pí pí seaímeáaná yayí tñí “Ananíríní.” níyaiwiro xwámámí wípíría nání Goríxo xegí ení síxí eáníñípi dání —Apí xío níkínírí seáyí e imóníñípríní. Apímí dání ení seaímíxínfa nání ení rixíñí seauriyarígwíríní. ¹² Áamá ápo Goríxo tñí wía óníje ñweapíríáyí imóníprírápi seyíné ení axípi e imónípaxí seaímíxíñí enagi nání seyíné ení wía xío óníje ñweapíríáríní. Ayínání seyíné omí yayí umepíría nání ení rixíñí seauriyarígwíríní. ¹³ O sía yíníje obomí símanwíyóníñí wurínagwaé dání níneaíkwamíxírí xegí xewaxo, díní síxí uyiñoyá xwioxíyo ñweáríxínírí neawaríñí. ¹⁴ O xegí xewaxo neapeínípi dání nínearoayíroríná negí íwí yaríñwápi yokwarímí neainíñí.

Kiraiso, níyoní seáyí e wimóníño nání uríñí náníríní.

¹⁵ Kiraiso, nene síñwí winíñwáo, o Goríxo, nene síñwí mīwinípaxí imóníño nání “E imóníñorání?” yaiwianíwá nání piaumímí neainaríñí. Amípí níní Goríxo imíxíñípi seáyí e múroñoríní. ¹⁶ Ayí rípi nání “Seáyí e múroñoríní.” seararíñí. O amípí xwíáyo eníyíraní, anínamí eníyíraní, síñwí winípaxí imóníñíprání, mīwinípaxí imóníñíprání, pí pí kwíyí ení eáníro seáyí e imóníro yarígfáyíraní, api nípíní Goríxo nimíxíríná xewaxoyá wéyo dání imíxíñí. Apí nípíní nimíxíríná oyá wéyo dání imíxíñí maríáí, api nípíní omí yayí umepíría nání ení imíxíñí enagi nání raríñí. ¹⁷ O amípí síní mimónípa eními ñweaagoríní. O xegí ení eáníñípi dání amípí síní xegí wenípa wení. ¹⁸ Míñíyímí wará nípíní ínímí wuríníñípa Kiraiso míñíñí imóníñomí xíooyá síyikí imónígfáyí ínímí wuríníñí nání seáyí e wimóníñoríní. Xegí síyikí imónígfáyó míkí ikiñoríní. Amípí nípíní nání xírání xírání imóníro imónínfa nání xwárípayó dání níwiápnímearíná óí imomeañoríní. ¹⁹ Ayí rípi nání seararíñí. Goríxo xewaníño “Nioní imóníñá nípíní gí íwomí xe síxí owíní.” wimónaríñí enagi nání xewaxo xixení e imóníñí. ²⁰ Goríxo amípí níní xwía tío eníyíraní, anínamí eníyíraní, amípí níní xegí xewaxo éppímí dání píyía wíráríníwanígnírí ení. Sípi áamá wikárarígfápi nání xegí xewaxo yoxáípámí yekwíroaráná xegí ragí púpímí dání yíyí xópé níoníñí imónímánírí ení.

“Goríxo xío tñí gwiaumí inípaxí imónaníwá nání neaimíxíñí.” uríñí náníríní.

²¹ Xámí seyíné díní sípi moro sípi ero yagíapímí dání Goríxomí símf tñí wiro o tñí nawíní mimóní xepíxepá róníro yagíáyíné enagi aiwí ²² o xegí xewaxo áamá nimónírí yoxáípámí penípi dání xío tñí nawíní gwiaumí inípaxí imóníprírá nání seaimíxíñí. Xegí síñwí aníje dání éf seauraráná seyíné síyikwí mīnífáyíné imóníro ígfáníñí eámónígfáyíné

imóniro xwiyá m̄seaxekw̄mopax̄ imóniro ep̄r̄fa n̄ani e seaim̄x̄iñ̄r̄ini. ²³ E searar̄iñ̄q̄i aí seȳné xwiyá yaȳ neainar̄iñ̄p̄i —Ap̄i añ̄ n̄im̄ni ñweaḡáyo r̄ixa wá ur̄imeñwápir̄ini. Poroni en̄ wá ur̄imem̄fa n̄ani imóniñ̄p̄ir̄ini. Ap̄i seȳné aga xaíw̄ ía n̄ixira uro d̄iñ̄ n̄iw̄kw̄roróná sir̄f̄ mun̄f̄ ero xwiyá ap̄i iwam̄f̄o ar̄f̄a n̄iw̄iróná “Nepar̄ini. Gor̄ixo nan̄f̄ e neaiin̄f̄ar̄ini.” yaiwiḡáp̄i n̄ani sin̄i d̄iñ̄ n̄iw̄kw̄móa uro nerónáȳf̄, Gor̄ixo seȳné r̄ixa siyikw̄f̄ m̄in̄ḡf̄áȳné imóniñ̄áná xeḡf̄ sin̄w̄f̄ an̄iñe d̄ani éf̄ seaur̄ar̄in̄f̄ar̄ini.

“R̄ñ̄iñ̄f̄ mear̄i wá ur̄ir̄i yar̄iñ̄ini.” ur̄iñ̄f̄ n̄an̄ir̄ini.

²⁴ Seȳné ar̄ir̄a seaim̄n̄r̄i yar̄f̄n̄a r̄ñ̄iñ̄f̄ nímeáat̄ r̄ipi n̄ani yaȳf̄ ninar̄ini. R̄ñ̄iñ̄f̄ Kiraisom̄i sin̄i m̄w̄imeañ̄f̄n̄iñ̄f̄ imóniñ̄p̄i nion̄i onin̄n̄r̄i yar̄iñ̄ini. Aȳf̄ r̄ipi searar̄iñ̄ini. Gor̄ixo n̄in̄r̄ip̄ear̄f̄n̄a nion̄i áma Kiraisoyá siyik̄f̄ imóniḡf̄áyo —Aȳf̄ x̄f̄oyá war̄ar̄in̄iñ̄f̄ imóniḡf̄áȳr̄ini. Ayo ar̄ir̄a wim̄n̄r̄i yar̄f̄n̄a xean̄iñ̄f̄ w̄imeáw̄in̄ḡin̄r̄i n̄ir̄ip̄ear̄f̄p̄i, ap̄i n̄ip̄ini xixen̄i on̄imeañ̄r̄i yar̄iñ̄ini. ²⁵ Émá imóniḡf̄áȳf̄yá x̄n̄áin̄iñ̄f̄ n̄iw̄imón̄imáná wáf̄ wur̄imeim̄fa n̄ani n̄ir̄ip̄eáaḡi n̄ani áma x̄f̄oyá siyik̄f̄ imóniḡf̄áȳnéyá sénáin̄f̄n̄iñ̄f̄ nimón̄ir̄i ar̄ir̄a seaim̄n̄r̄i yar̄iñ̄aon̄ir̄ini. Émáý̄né xwiyá Gor̄ixoyá rok̄w̄p̄a seaim̄fa n̄ani e nimón̄ir̄i yar̄iñ̄aon̄ir̄ini. ²⁶ Xwiyá ap̄i xámíná d̄ani áma n̄iñweaxa baḡf̄a n̄iyon̄i ín̄im̄i r̄in̄ar̄in̄iñ̄p̄i aí agw̄i r̄iná áma Gor̄ixoyá imóniḡf̄áyo r̄ixa piaum̄m̄f̄ win̄ini. ²⁷ Xwiyá ín̄im̄i r̄in̄ar̄in̄iñ̄f̄ ap̄i —Ap̄i “Gor̄ixo émá imóniḡf̄áyo nan̄f̄ ayá wí wim̄x̄iyin̄f̄ar̄ini.” r̄in̄ar̄in̄iñ̄p̄ir̄ini. Ap̄i n̄ani Gor̄ixo émáý̄f̄ aí n̄ij̄f̄a oimón̄ipoȳn̄r̄i wimón̄iñ̄r̄ini. Ín̄im̄i r̄in̄iñ̄f̄ ap̄i, aȳf̄ “Kiraiso seȳné t̄ñ̄i naw̄in̄i imóniñ̄oi.” r̄in̄iñ̄p̄ir̄ini. Aȳn̄ani seȳné re n̄ir̄iro d̄iñ̄f̄ ikw̄f̄moar̄iñ̄oi, “Gor̄ixo seáyi e Kiraiso añ̄nam̄i n̄ani n̄ipeyimáná imóniñ̄p̄i t̄ñ̄i xixen̄i neaim̄x̄in̄f̄ar̄ini.” n̄ir̄iro ikw̄f̄moar̄iñ̄oi. ²⁸ Xwiyá o n̄ani yaȳf̄ neainar̄iñ̄p̄i wáf̄ nur̄iranéná áma n̄iyon̄i íkwair̄ir̄f̄ wirane d̄iñ̄f̄ neñw̄ipémáná ur̄irane yar̄iñwár̄ini. Áma Kiraiso t̄ñ̄i ikár̄in̄ḡf̄áȳf̄ r̄ixa yóf̄ imóniñ̄áná x̄f̄oyá s̄m̄iman̄f̄ e éf̄ ur̄ar̄f̄wan̄iḡin̄r̄i e yar̄iñwár̄ini. ²⁹ Nion̄i e yár̄im̄f̄án̄r̄i r̄f̄w̄f̄ n̄ir̄f̄kw̄in̄máná an̄iñ̄f̄ min̄f̄ yar̄iñ̄ini. “Kiraiso xewan̄iñ̄o en̄f̄ six̄f̄ ayá wí n̄im̄x̄iñ̄p̄i t̄ñ̄i xixen̄i e yár̄im̄f̄án̄r̄i an̄iñ̄f̄ min̄f̄ yar̄iñ̄ini.” searar̄iñ̄ini.

2

“Yap̄f̄ seaíwap̄iyip̄r̄ix̄in̄r̄i yar̄iñ̄ini.” ur̄iñ̄f̄ n̄an̄ir̄ini.

¹ “Seȳné r̄ipi n̄ani n̄ij̄f̄a oimón̄ipoȳi.” nimón̄ar̄ini. “Seȳné n̄ani t̄ñ̄i añ̄f̄ Reodisia ñweáý̄f̄ n̄ani t̄ñ̄i áma ḡf̄ s̄m̄iman̄f̄ sin̄i mí m̄inóm̄ix̄iḡf̄áȳf̄ n̄ani t̄ñ̄i nion̄i r̄f̄w̄f̄ n̄ir̄f̄kw̄in̄r̄i an̄iñ̄f̄ min̄f̄ r̄f̄a t̄ñ̄f̄ yar̄iñ̄ap̄i n̄ani n̄ij̄f̄a oimón̄ipoȳi.” nimón̄ar̄ini. ²⁻³ Aȳf̄ t̄ñ̄i seȳné t̄ñ̄i d̄iñ̄f̄ six̄f̄ ín̄iro d̄iñ̄f̄ sip̄i inar̄iḡf̄áp̄imi d̄ani ir̄ikw̄f̄n̄iñ̄f̄ ikeán̄iro ep̄r̄fa n̄ani e yar̄iñ̄ini. Xwiyá yum̄f̄i r̄in̄ar̄in̄iñ̄p̄i xixen̄i n̄ij̄f̄a nimón̄iróná “Aȳf̄ ap̄imi d̄ani am̄ip̄i m̄imúróniñwaénén̄iñ̄f̄ r̄fa imóniñw̄ini?” yaiwip̄r̄fa n̄ani en̄i e yar̄iñ̄ini. “Xwiyá Gor̄ixoyá yum̄f̄i r̄in̄ar̄in̄iñ̄p̄i n̄ani —Ap̄i Kiraiso n̄ani r̄in̄iñ̄p̄ir̄ini. Ap̄i n̄ani xixen̄i n̄ij̄f̄a imón̄ip̄r̄fa n̄ani yar̄iñ̄ini.” searar̄iñ̄ini. D̄iñ̄f̄ ém̄f̄ saim̄f̄ Gor̄ixo mor̄i d̄iñ̄f̄ en̄w̄iper̄i en̄p̄i —Ap̄i ayá t̄ñ̄iñ̄iñ̄f̄ imóniñ̄p̄ir̄ini. Ap̄i n̄ani ámayo n̄ij̄f̄a wim̄x̄ipaxo wo mar̄f̄á, sa Kiraisor̄ini. ⁴ Áma wí wiḡf̄ xwiyá d̄iñ̄f̄ seak̄in̄im̄x̄ipax̄f̄ imóniñ̄p̄imi d̄ani —Ap̄i yap̄f̄ r̄in̄iñ̄f̄ aí nepa imoar̄iḡf̄áp̄ir̄ini. Ap̄imi d̄ani yap̄f̄ seaíwap̄iyip̄r̄ix̄in̄r̄i Kiraiso n̄ani e searar̄iñ̄ini. ⁵ Nion̄i seȳné t̄ñ̄i m̄iñweapa ner̄i aiw̄i d̄iñ̄f̄ seak̄ikayon̄ini. Seȳné Kiraisom̄i d̄iñ̄f̄ n̄iw̄kw̄roróná sir̄f̄ mun̄f̄ ero íȳf̄ wiám̄f̄ yar̄iḡf̄áȳnén̄iñ̄f̄ imón̄iro yar̄iñ̄aḡf̄a n̄ani d̄iñ̄f̄ yaȳf̄ ninar̄ini.

*“Wé searoárininjá né enagi nání piyinjé ikaywápi dínjé mikwíropani.”
urinjé nánirini.*

⁶ Seyné nemeróná xwiyá Áminá Kiraisi Jisaso nání rininjépi xámi umíminigá tñi xixeni ámá o tñi ikárinigáyé epaxí imóninjépa axípi e érixini. ⁷ E nero Kiraisi Jisaso nání searéwapiyigápi íkíá pipinjé ná ínimí wearinjépaninjé imóniro anjé íkíá xwiyá xaiwíyo dání mírinarinjépaninjé imóniro Kiraiso nání searéwapiyáná dínjé wíkwírogápi píráninjé dínjé sixí íniro o seaiinjépi nání yayé bí onimiápi mé ayá wí ero érixini.

⁸ Ámá wí piyinjé ikaywá rininjépi —Api nepa míkí mayépirini. Ámá wigé dínjéyo dání nérowiápiniro rarigápirini. Kiraiso nání rininjépi marfáí, sa ámá omí míxídarigáyé wigé amípi xixegíni nepa mipímónipaxí imóninjépa nání rininjépirini. Api searéwapiyaniro éaná dínjé níwíkwíro xídpírixiniri síjwé níyápirómé memepani. ⁹ Ayé rípi nání seararinjéni. Gorixo imóninjépi bí onimiápi marfáí, nípiní Kiraisomi sixí íni. Xegé nápimi nípiní sixí íni. ¹⁰ O —Giyé giyé seáyé e nimóniri wíyo umenweaarigáyorani, giyé giyé néné tígáyorani, níyoní o seáyé e wimóninjorini. O tñi ikárinigáyé né enagi nání Gorixoyá síjwéyo dání dífwé wí míseaikáriní ríxa wé searoárinini. ¹¹ O tñi ikárinigáyé né enagi nání iyé símí sfo wákwínigáyé né eni imóninjoi. Nepa wé tñi ámá iyé símí sfo wákwínarigápi nání mírarinjéni. Kiraiso iyé símíninjé sfo níseawákwiríná sípi oyaneyiniro mánjé inagápi —Api nípikwini mimóninjé xwioxíyo íninjépirini. Api seawákwinjépi nání rarinjéni. ¹² Seyné wayé nísearóná iniigéyo fá seaurímixáná Kiraiso tñi nawíni xwá weyárinigáyé né ninjé nímonimáná Gorixo o xwáripáyo dání owiápínimeaniri wíinjépi nání dínjé wíkwírogápi dání o tñi nawíni wíápínimeagáyé né ninjé imóninjoi. ¹³ Seyné xámi níwiaikía nuro sípi yaníro nání mánjé inagápi níxídiro nání ámá anínimixinaníro imónagáyé né enagi aiwé Gorixo xegé xewaxo Jisaso tñi dínjé níyíminjé tígáyé né oimónipoyiniri seaimixinjériní. E nerí negé níwiaikía wagwápi nípiní eni yokwarímé neaiinjériní. ¹⁴ Ayé rípininjé neríná e neaiinjériní. Njwé ikaxé eáninjéyo dání rininjé nene wiaikiagwápi nání xwiyá neaxekwímopaxí imóninjépi Kiraisomi íkápámi yekwíroaráná Gorixo api eni íkápámíninjé yekwíroárinjépi dání anipá imixinjériní. ¹⁵ O ríxa pí pí kwíyé seáyé e nimóniri menweaarigáyorani, néné tígáyé imónigáyorani, Kiraiso yoxáipámi níperíná enjépi dání xopírará níwimáná ámá níni re oyaiwípoyiniri, “Gorixo ayo ríxa mígé rífa wímixárinjoi?” oyaiwípoyiniri wigé síjwé tígé dání nímera púinjé enjériní.

*“ ‘Api api nímusíroríná nípikwini míyarinjoi.’ searána arfá míwipani.”
urinjé nánirini.*

¹⁶ Ámá wí seyné aiwá bí narinjéga síjwé níseaníro “Nípikwini míyarinjoi.” searánarani, iniigé bí narinjéga níseaníro “Nípikwini míyarinjoi.” searánarani, sfa xwiogwé o omí Gorixo nání dínjé oneaininiri yarigéyo seyné kíkífa yarinjéga níseaníro “Nípikwini míyarinjoi.” searánarani, sfa emá síjé wo imónáná yarigápi míxídarinjéga níseaníro “Nípikwini míyarinjoi.” searánarani, Sabaríayo yarigápi míxídarinjéga síjwé níseaníro “Nípikwini míyarinjoi.” searánarani, wí ayé seararigápi arfá míwipa érixini. ¹⁷ Ayé rípi nání seararinjéni. “Api api neróná Gorixomi píráninjé xídarinjoi.” seararigápi ámá náo baríná onapámigé inarinjépininjé imónini. Api nípiní, ayé nene Kiraiso neaiinjépi nání mí neoríniníapi imónini. Ná, ayé Kiraiso xfo imónini. ¹⁸ Ámá wí “Gorixo

nene nání yayí owiníni oyaneyínírná rípi ní epaxíríni.” yaiwiarígápi mí seyíné míxídípa yarínagá síjwí níseaníro “Nípíkwíni míyarínjoi.” nísearíro “Sewaníníyíné síyíkwípiánínjé mimónarínjoi. Anínajíyo íníní níwúríníro yayí mumearínjoi.” searánáyí, aríá míwí sa páimímí éríxíni. Ayí rípi nání seararíníni. Ámá e níróro yarígáyí nepa síjwí náyi t́ni míwínípa nerínjípímí dání e ríro míkí ná mimónínjáná nípkwíni mimónínjé wígí xwioxíyo ínínjípímí dání wárixá imóníro yarígáyí enagi nání seararíníni. ¹⁹ Xwíyíá Kiraiso nání rínínjé rípi ení f́a míxírarígáyíríní. Nene oyá síyíkí imónínjwaéne wararí imónínjwíni. O mánjyí imóníní. Wararí xómínjé t́ni wíkí t́ni enagi nání xegí imónínjépa imónínjíríní. Wararí mánjyímí íkíkí winínjagí nání xwé nímóga warínjépa oyá síyíkí imónínjwaéne axípi omí mánjyímínínjé íkíkí winínjwá enagi nání Goríxoyá dínjéyo dání nímóga warínjwíni.

“Mípímónípaxí imónínjépa nání rínínjépi aríá míwípaní.” urínjé náníríní.

²⁰⁻²¹ Kiraiso níperíná seyíné o t́ni íkárínígáyíné enagi nání o t́ni nawíní píyí egíáyínéenínjé imónínjéáríní. Ayínání seyíné ámá omí míxídarígáyí wígí amípí xíxegíní nepa mípímónípaxí imónínjépa nání rínínjípímí síní xídípaxíyíné mimónínjoi. Seyíné e imónínjagá nání aríre nero ámá omí míxídarígáyí t́ni nawíní nímónírónínjé wígí rarígápi yarínjoi? Nwí ikaxí “Api f́a mímaxírípaní. Api gígí bí mepaní. Api amáfí aí mírónípaní.” rarígápi aríá bí míwípaní. ²² Ayí rípi nání seararíníni. Nwí ikaxí apínínjé níriga unjépi, ayí sa amípí aiwáraní, ínínjéraní, nene nínnáná anípa imónarínjépi nání ríníní. Api sa amáyí érowiápníro éwapíníro yarígápiríní. ²³ Api rarígáyí Goríxomí yayí owianeyínírná dínjé ámá moarígápiríní xídíro “Goríxo dínjé níf́a owiníníri ámá wíwanínjyí síyíkwípiánínjé oimónípoyí.” ríro “Goríxo dínjé níf́a owiníníri iwanjé oéánípoyí.” ríro neróná nepaxínjé pákíní nímóníro rarígá enagi nání seyíné xejwí re wíaiwípaxíríní, “Ámá e rarígáyí nepa dínjé émí saímí nímoró ríá rarínjoi?” Xejwí e wíaiwípaxí aiwí wígí rarígápi, ayí ámá níxídírínjípímí dání f́wí nání f́epá wíarínjípímí wí pírí rakípaxí mimónínjépiríní.

3

“Anínamí imónínjépi nání dínjé íkwíróríxíni.” urínjé náníríní.

¹ Goríxo Kiraiso xwáripáyo dání owiápnímeanírí amí síjé níwímíxíríná seyíné ení axípnínjé síjé seaimíxínjé enagi nání síwí anínamí dání —Anínamí seáyí eyí Kiraiso seáyí e nímónírí Goríxoyá wé náúmíní njweanjeríní. Síwí nanjé e dání imónínjépi aríge imónaníwárfanírí anínjé míní néra úríxíni. ² “Seyíné síwí sípí xwíá t́yo imónínjépi nání dínjé míkwíró anínamí imónínjépi nání dínjé íkwíróríxíni.” seararíníni. ³ Ayí rípi nání seararíníni. Kiraiso péáná seyíné ení o t́ni nawíní íkárínígáyíné enagi nání ríxánínjé pegíáríní. Ámá níperíná xámí yagíápi ṕni wíararígápa seyíné Kiraiso t́ni ríxánínjé pegíáyíné ení axípi nero xámí yagíápi ṕni wíarígá enagi nání seararíníni. Ayí dínjé níyímínjé seyíné Kiraiso t́ni imónínjépi —Api Goríxo t́ni axí e imónínjépiríní. Api ámá síjwí níseaníróná anopasínípaxí imónínjagí nání ení seararíníni. ⁴ Kiraiso —O dínjé níyímínjé nene imónínjwápi míkí íkínjoríní. O ríxa síjání píaumímí ináná seyíné ení o t́ni imónínjépi píaumímí ínípíríáríní. Píaumímí níníróná Kiraiso níkínírí seáyí e imónínjépa seyíné ení axípi nímóníro yaríná ámá síjwí míseanopasíní mí seaómíxípíríáríní.

“Sipipi mepa éfrixini.” urijé nánirini.

⁵ Ayináni “Gí wé síkwí amipí, ayí íwí apí nání ríá imónini?” niyaiwiri xe íwí apí nání mihí oninirí mé “Apí eminirí nání ríxa áamá piyínihí imóniháoniríani?” yaiwinífrixini. E niyaiwiniro íwí minipa éfrixini. Piaxí weánipaxí imónihípi mepa éfrixini. Íwí nání mihí minipa éfrixini. Íwí nání íeapá seainaríhípi xe oneainirí síhíwí miwinipa éfrixini. Ayá tíhí wí mhinimúropa oenirí mepa éfrixini. Áamá ayá tíhí bí mhinimúropa oenirí yarigíáyí Nwáá nepa imóniho nání dhí mamopa nero apí nánini neróna wíghí hífánihí nimixiro yarigíá enagí nání seararíhíni. ⁶ Ayí rípi nání “Apí apí mepa éfrixini.” seararíhíni. Áamá pírfí níwiaikiro e yarigíáyo Gorixo pírfí umamoníá enagí nání seararíhíni. ⁷ Eníná seyíné Gorixomi pírfí wiaikiarigíáyí tíni níkumixiníro neróna seyíné eni e néra wagíáriní. ⁸ Seyíné xámi axípi e néra wagíáyíné aiwí agwí ríná rípi rípi wí mepa éfrixini. Wikí móninipa éfrixini. Wikí ríá ápiáwínihí miwénipa éfrixini. Únúnihí miwikáripa éfrixini. Xwiyíápai mihwiráripa éfrixini. Ikayíwí mumearipa éfrixini. ⁹ Yapí mirinipa éfrixini. Ayí rípi nání “Apí apí mepa éfrixini.” seararíhíni. Seyíné xámi imónagíápi emí nímoró síni e nímoníroná sípi yagíápi píni níwiárimáná ¹⁰ ámi ríxa síhíyíné imónigíá enagí nání seararíhíni. Dhí síhí agwí ríná seyíné imónigíápi Gorixo xewaního imónihípi nání xixeni níjía oimónipoyinirí seaimixiríhíni. Apí dhí xíto imónihípa oimónipoyinirí síni anihí axípiní ámi bí tíni bí tíni níseaimíxa waríni. ¹¹ Áamá dhí síhí tíghíyíné níseaimíxa waríhagí nání wiyíné Gírikíyínéraní, wiyíné Judayínéraní, ayí ananiríni. Wiyíné iyí símí stó wákwínigíáyínéraní, miwákwínigíáyínéraní, ayí eni ananiríni. Wiyíné émáyínéraní, kíniixíyínéraní, ayí eni ananiríni. Wiyíné xínáíwayínénihí nímoníro omihí wíiarigíáyínéraní, omihí wíipíri nání áxehwarí minigíáyínéraní, ayí eni ananiríni. Ná bíni xwé imónihípi, ayí Kiraiso tíni ikárinigíápiríni. O nípinini seáyí e wimónihoríni. Pí pí áamá imónigíápi omí dhí níwíkwíroróna ananí o tíni ikárinípaxíhíni.

“Xixe dhí sípi inífrixini.” urijé nánirini.

¹² Gorixo íá yiyamíximí seairí áamá níoniyá oimónipoyinirí seaimixirí dhí síxí seayirí egíáyíné enagí nání rípi éfrixini. Wíniyo wá wianífrixini. Dhí sípi eni wífrixini. Seáyí e seáyí e mímoní síyikwípiayínénihí imónífrixini. Niyapenímáná urífrixini. Ananíni murí xe óf oneaimópoyinirí éfrixini. ¹³ Segíyí pí pí sealkáríagíá aí seyíné eni xixewíámí miwípa éfrixini. Segí wo sípi sealkáríagíá nání xwiyíá umearípaxí enánáyí, yokwarímí wífrixini. Ámínáo yokwarímí seainípa axípi e wífrixini. ¹⁴ Apí apí nípiní nero aiwí anípaxí epaxípi, ayí rípiríni. Xixe dhí síxí yínífrixini. E neróna píránihí nawíni kumixinípiríá enagí nání seararíhíni. ¹⁵ Kiraiso seyíné piyíá seawíhíhí enagí nání omí wí pírfí miwiaikí segí wíniyí tíni píránihí níkumixiníro hweáfrixini. Seyíné Kiraisoyá síyikí imónigíá wíniyí tíni níkumixiníro píránihí onweápoynirí íá seaimíhíyíné enagí nání seararíhíni. Íníná Gorixomi yayí wiayífrixini. ¹⁶ Xwiyíá Kiraiso nání rínihípi seyíné aumaúmí inífrixini. Segí soní tíni seaní tíni apí níriróna nírewapíniro íkwairí iníro yarigíápipí dání xwiyíá o nání rínihípi aumaúmí inífrixini. Soní tíni seaní tíni apí níriróna manípáni mírfí “Gorixo e neainífríani?” niyaiwiro omí xwioxí aí tíni níá níseainirí yayí wífrixini. ¹⁷ Pí pí seyíné nírirónaraní, pí pí nerónaraní, “Ámíná Jisasomí ínimi wuríhíhíwaéneríani?” niyaiwiro áamá

xfoyáyf epaxfpini éfrixini. E neróná “Kiraiso nene nání e neaiñfrfani?” niyaiwiro ápo Gorixomi yayf wífrixini.

Xiepiwami tñi xiagwowami tñi urif nánirini.

¹⁸ Apixíwayné, segf oxowami simañwýónif wurfnfrixini. Áminá Jisaso tñi ikárinigfiwayné e epaxf enagi nání seararifi. ¹⁹ Oxoyné segf apixíwa nání diff sipi seaíwinigini. Narírmf mívipa éfrixini.

Niaíwýo tñi xanowami tñi urif nánirini.

²⁰ Niaíwýné, segf inókiwa ápowa sekaxf pí pí searána arfá yfmigf wífrixini. E neróná Ámináo yayf winipaxfpf yarifagfa nání seararifi. ²¹ Xanowayné, segf niaíwýo éwapiyf niwirfna mifnif mýomifpa éfrixini. Segf niaíwýf diff anif rakiárinpfrif seararifi.

Bosowami tñi omif wiiarigfáyo tñi urif nánirini.

²² Xináíwaynéniñif nimóniro omif wiiarigfáyné, segf bosowa pí pí searána arfá niwiro xixeni éfrixini. Segf bosowayá sñwf anigfe dánini e éfrifnif mifseararifi. Omif yarigfáyf yapi nimóniro wiepif sarigfápa mé “Ayá tñi oyaneyi.” niyaiwiro éfrixini. Seyné Ámináomi wáyf wiarigfáyné enagi nání seararifi. ²³ Omif wiiarigfáyné pí pí nerfnáyf “Ámá nánini ríwiiarifwini?” niyaiwiro úrapí yarigfáyf yarigfápa mé “Áminá Jisaso nání ríwiiarifwini?” niyaiwiro píranif yarigfáyf yarigfápa seyné eni e nero ayá tñi éfrixini. ²⁴ Seyné nijfárin. Ámá wí marfái, Áminá Jisaso yayf nifseaimorí Gorixo “Nanf e nifseaimfárin.” rárifpí seainfá enagi nání seararifi. Bosf seyné wiiarigfo, ayf Áminá Kiraiso enagi nání seararifi. ²⁵ Gíf gíf sipini néra nurfnáyf, Gorixo pírf numamorfná mifmearó sipi ayf éfápf tñi xixeni pírf umamonfá enagi nání seararifi.

4

¹ Bosoyné, “None eni bosf añfnami wo tñwáonerfani?” niyaiwiro segf inókiwánif nimóniro omif seaiarigfáyo neñwifpero píranif numerfna epaxfpini tñi xixeni uméfrixini.

“Gorixomi rixif neauriyífrixini.” urif nánirini.

² Seyné Gorixomi rixif nurfóná xáiwf niwakírmifnimáná nifra úfrixini. E neróná diff yaikiá nifmómáná mepa ero yayf wiro éfrixini. ³ E neróná none nání eni rixif neauriyífrixini. None xwífá Kiraiso nání enifá dání inifmif imónagfpí —Xwífá apf nionf gwf ñweañápf. Apf ámayo woákíkf wianfwa nání “Óf wimoi.” nurfiro rixif neauriyífrixini. ⁴ “Nionf apf nifrfnáf sñánif áwanf urímfifgini.” nifmónarifpí tñi xixeni urímfá nání rixif neauriyífrixini.” seararifi.

⁵ Seyné ámá Jisasoyá siyikf mifmónifgáf tñi niñwearóná diff émí saímf nifmómáná éfrixini. Ínifá ayf tñi niñwearóná “Ayf Gorixo nání diff mopaxíná rínarfani?” niyaiwiro wé rónifpini éfrixini. ⁶ Ínifá xwífá nurfóná segf xwífá aiwáyo saxf nifmoróná awfí yarifpánif nifmifxiro urífrixini. E neróná ámá seyné yarif seáfá ayf ayo “Apf uríparifni.” niyaiwiro xixeni uríparif imónifpí tñi urípfárin.

Tikikaso tñi Onesimaso tñi nání urif nánirini.

⁷ Nionf níkararigfá nifpini Tikikaso —O negf nifrixímeáf diff sixf uyifwáorini. Diff unwirárfparif imónifpini yariforini. Ámináo nání

wáf urani nání gwí móniḡwá worini. O nibiḡi áwanḡ seariniḡarini. ⁸ Ayí rípi nání urowárenaparini. O niseaimari áwanḡ searána seyíne “Porowami wimeariniḡpi, ayí apirani?” yaiwiro diḡ wía seaoniri enfa nání urowárenaparini. ⁹ Nioni Tikikasomi tñi Onesimasomi tñi —O eni negí niriḡimeáyí imóniḡi worini. Diḡ unḡraripaxí neaiiarinorini. Negí diḡ siḡ uyiḡwáorini. Omi eni segí tñi e nání urowárenaparini. Awaú amipi none re neaimónariniḡpi nání áwanḡ searipisíi.

“Ámá tiyí yayí seaiwárenapariniḡi.” uriniḡ nánirini.

¹⁰ Arisitakaso —O nioni tñi nawini gwí ḡweagwílorini. O seyíne yayí seaiwárenaparini. Mako —O Banabasomi xoayorini. O eni yayí seaiwárenaparini. O seyíne tñi e rémonapányí, o nání nioni xami bi seariniḡa enagi nání yayí wíriḡini. ¹¹ Jisaso —O yoí bi ámi Jasitasoyi wíriḡinorini. O eni yayí seaiwárenaparini. Judayí nñi enagi aiwi Porone ámá wí eni Gorixomi diḡ niwíkwíroriniḡpimi dani oyá xwioxíyo ḡweáiriḡiniri wáf rimeariniḡwapa axípi nero gwí móniḡwáwa, ayí waú woni awarini. Rípi eni nioni diḡ wía nóniḡfáwarini. ¹² Epapiraso —O segíyí worini. Jisasi Kiraisoyá xínáiniḡi nimóniri omiḡi wiiariniḡi worini. O eni yayí seaiwárenaparini. O Gorixomi xwiýfá ririḡmí niwirina símí niḡeadípeniri seyíne nání aniniḡi miní riḡiniḡi seariyariniḡirini. Seyíne yóí imóniro “Gorixo ámá xíoyá e ériḡiniriḡi wimónariniḡpi, ayí apirani?” yaiwíariro ériḡiniriḡi riḡiniḡi seariyariniḡirini. ¹³ O seyíne nání tñi sériḡimeá imóniḡfá Reodisia ḡweáyí nání tñi sériḡimeá imóniḡfá Xiraporisi ḡweáyí nání tñi íkíniḡi sípi wiariniḡi siḡwí winariniḡa enagi nání searariniḡi. ¹⁴ Ruko —O dokítá nene diḡ siḡ uyiḡwáorini. O eni yayí seaiwárenaparini. Dimaso eni yayí seaiwárenaparini.

“Poro yayí niwíowáririna uriniḡpi nánirini.”

¹⁵ Seyíne segí sériḡimeániḡi imóniḡfá Reodisia ḡweáyo “Poro yayí seaiwárenapariniḡi.” urípoi. Nibaími tñi ámá Jisasoyá siyikí imóniḡfá íyá aniwámi awí eánariḡfáyo tñi eni “Poro yayí seaiwárenapariniḡi.” urípoi. ¹⁶ Seyíne payí nioni eariḡa rina segí awí eániḡe dani ía niroárimána ámi Jisasoyá siyikí imóniḡfá Reodisia ḡweagfáyí eni ía orópoiḡiniri wíriḡini. Payí nioni ayí nání eána seyíne eni nurápiro ía róriḡini. ¹⁷ Akipasomi re uríriḡini, “Joxi Ámináo tñi ikárininorini enagi nání o e ériḡiniriḡi ririḡpeariḡpi nání diḡ nimori xiḡeni niḡiniḡi yáririniḡi.” uríriḡini.

¹⁸ Poroni niwaninoni gí wé tñi yoparí rípi yayí niseaiwárenapiri eariḡini. Nioni nání “O siní gwí riḡweani?” niyaiwiro Gorixomi riḡiniḡi nuríyíriḡini. “Gorixo wá seawianfwininiḡi.” nimónarini.

Payí Poro Tesaronaika ηweáyí nání xámi eañnaríní.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigá aní yoí Tesaronaika ηweagfáyí nání Poro xámi eañnaríní. Apí Masedonia piropenisfyo aní xwé biríní. Poro émáyí anímíní xwiyfá yayí winipaxí imóniñipi wáf nurimeríná aní apimí uráná émáyí obaxí Jisasomí dñí n>wikwírorí aiwí Judayí e ηweáyí áríní wí dñí w>wikwírogfawixíní. Judayí Jisasomí dñí m>wikwírófáyí émáyí obaxí Poromí arfá wiarñagfá n>winíro nání sipí dñí n>wiawiro omí mixí xfdowáráná Poro aní wí e nání éf nuri e dání Jisasoyá siyikí imóníá Tesaronaika ηweáyí arige rfa imóniñoiní Timotio sñwí on>winiauiní uowáfagi o sñwí n>winaumo nibiri Poro rixa Koriniyo n>remorí ηweañáná n>wimeari repiyí n>wiri yarñí Tesaronaika ηweáyí wífapi nání áwaní uráná Poro payí rina eañnigíní (Wáf wurmeiarigfáwa 17:1-4).

¹ Poroní tñí Sairaso tñí Timotio tñí none Jisasoyá siyikí imónigá Tesaronaika ηweáyíné —Seyíné ápo Gorixo tñí Áminá Jisasi Kiraiso tñí nawíní ikarínigfáyíneríní. Seyíné nání payí rina nearí mónaparñwíní. “Awaú wá seawianíri seyíné n>wayíroníro ηweapíri nání seaiiri éisixíní.” neaimónaríní.

Tesaronaika ηweáyí xixení arfá wiro xfdíro egfá nániríní.

² None íniná seyíné nání Gorixomí yayí n>wirane rixiñí nuríranená seyíné nání ení seuriyarñwáríní. ³ Seyíné Áminá Jisasi Kiraisomí dñí n>wikwíroríñipimí dání nuxfdíroná r>wí n>rkwiníñiñí egfapi nání arfá mikeamopa erane omí dñí sixí nuyiro nání aníñí miní egfapi nání ení arfá mikeamopa erane o ámi weap>winígníri weníñí nerí ηweaarigfapi nání ení arfá mikeamopa erane nerane mimáyo nitíñirane nání ápo Gorixomí nuríranená rixiñí seuriyarñwáríní. ⁴ Negí n>rixímeáyíné, Gorixo dñí sixí n>seyiri íá yiyamiximí seaiñpi nání none nijfá imóniñwíní. ⁵ Ayí rípi nání nijfá e imóniñwíní. Xwiyfá yayí neainarñipi wáf n>searémearíná mañpá tñí xwiyfáni m>searéwapiyñwanigíní. “Xwiyfá apí nepa imóníní.” neaipmónaríná emimí ení eáníñí imóniñf bí ení kwíypimí dání seaíwapiyñwanigíní. None seyíné tñí n>ñwearanená enwápi —Apí seyíné arírá oseaianeyíníri enwápiríní. Apí nání seyíné nijfá imóniñoi. ⁶ Seyíné none enwápi nání ení ikaníñí neairo Ámináomí ikaníñí wiro egfáríní. E neróná xwiyfá yayí neainarñipi xixení arfá n>wiro n>xfdíroná xeaníñí ayá wí seaímeáagi aiwí yayí kwíyí sixí seamímópi tñí n>ixída ugfáríní. ⁷ Seyíné e n>ixída nuróná áma Kiraisomí dñí w>wikwíroarigfá Masedonia piropenisfyo ηweagfáyo tñí Gíriki piropenisfyo ηweagfáyo tñí ayo n>yoní sñwepigí wigfáríní. Kiraisomí nuxfdíroná xeaníñí seaímeáagi aiwí yayí tñí aníñí nuxfdíriñipimí dání sñwepigí wigfáríní. ⁸ Ayí rípi nání seararñíní. Xwiyfá seyíné Ámináo nání n>riiga úfapi áma rfaiwá n>remeága warigfápáníñí n>riiga nuríná Masedonia piropenisfyo tñí Gíriki piropenisfyo tñí apiaúminí m>riñiñigíní. Aní n>imíní seyíné Gorixomí dñí w>wikwírófapi nání arfá wiarigfawixíní. Rixa arfá wífá enagi nání none ámi aní bimí n>remorfná seyíné nání bí tñí rípxí meníní. ⁹ Ayí rípi nániríní. Áma níní none seyíné tñí e

náni báná nĩneamímĩnĩro egfápi náni repiyf inĩro seyfné Gorixo, nepa ŋwáfá dĩŋf nĩyĩmĩŋf tĩŋf imónĩŋomĩ uxfdĩpĩrĩ náni nĩkĩnĩmónĩmáná segf ŋwáfápmĩ rfwf umogfápi náni repiyf inĩro ¹⁰ seyfné Gorixomĩ xewaxo — O xwáripáyo dání owiápfĩnĩmeanĩrĩ sĩŋf wimĩxĩŋorĩnĩ. fwf áamá yarĩgfápi náni Gorixo wikf rfa ápiáwfnĩŋf nĩwónĩrĩ rfwéná pĩrĩ umamonfápmĩ dání éf neamímĩnarĩŋorĩnĩ. Ayf womani. Sa Jisasorĩnĩ. O aŋfnamĩ dání weapĩnfe náni seyfné xwayf nanĩrĩ ŋweaarĩgfápi náni repiyf inĩro yarfná wĩmeaarĩŋwá eŋagf náni none ámĩ bĩ tĩnĩ urĩpaxf mimónĩŋwĩnĩ.

2

Porowá Tesaronaika ŋweáyf tĩnĩ nĩŋwearfná eŋfpi nánĩrĩnĩ.

¹ Gf nĩrĩxĩmeáyfné, seyfné nĩjfarĩnĩ. None seyfné tĩŋf e nĩseaimearfná wáf yopa mĩseamearĩgĩnĩŋwanĩgĩnĩ. ² Sini seyfné tfámĩnĩ mĩsearémeapa nerĩ aŋf Pĩripaiyo wáf emearfná apimĩ dāŋfĩyĩ xeanĩŋf neaikárfĩro rĩkĩkĩrfó neairo egfápi náni seyfné rĩxa nĩjfarĩnĩ. E neaikárfagfa aiwĩ e pfnĩ nĩwĩarĩmĩ seyfné tfámĩnĩ nĩbĩrĩfná áamá obaxf pĩrĩpĩrĩ neaianĩro yarĩŋagfa aĩ Gorixo dĩŋf sĩxĩ neamímófpimĩ dání masĩsfá bĩ mĩneainf xwĩyfa yayf neainarĩŋfpi xĩxenĩ nĩseara uŋwanĩgĩnĩ. ³ Áamá xwĩyfa yayf neainarĩŋfpi dĩŋf oĩkwĩrópoyĩnĩrĩ nurĩranéná nepa mimónĩŋfpmĩ dání wĩ urarĩŋwámanĩ. Nĩpĩkwĩnĩ mimónĩŋfpi owikáraneyĩnĩrĩ wĩ urarĩŋwámanĩ. Yapf owĩwapĩyaneyĩnĩrĩ urarĩŋwámanĩ. ⁴ E mepa nerane Gorixo “Porowa mĩmĩwĩároarĩgfáwarfanĩ?” nĩyaiwĩrĩ xwĩyfa yayf neainarĩŋfpi wáf uranfwa náni dĩŋf neaŋwĩrĩrĩŋf eŋagf náni xfo rĩrĩrĩxĩnĩrĩ wimónĩŋfpi tĩnĩ xĩxenĩ axfpi nĩ urarĩŋwárfĩnĩ. Áamá wĩ nene náni yayf owĩnĩpoyĩnĩrĩ urarĩgfápa none axfpi e wĩ murf Gorixo —Negf xwioxfyo adadf neaiarĩŋo, ayf orĩnĩ. O none náni yayf owĩnĩnĩrĩ negf rarĩŋwápi áamáyo urarĩŋwárfĩnĩ. ⁵ Seyfné nĩjfarĩnĩ. None seyfné tĩŋf e nĩseaimearfná rĩxĩŋf remeanf wĩ mĩsearĩŋwanĩgĩnĩ. Rĩpĩ náni enĩ Gorixo sopĩŋf neapaxf imónĩnĩ. fwf searápanĩrane náni dĩŋf ínĩmĩ nĩkwĩrómáná nĩremeá xwĩyfa bĩ mĩsearĩŋwanĩgĩnĩ. ⁶ None Kiraisoyá wáf wurĩmeiarĩŋwáone imónĩŋagwĩ náni ananĩ oneaĩpoyĩnĩrĩ searĩpaxf imónĩŋagwĩ aĩ seyfnéranĩ, áamá wĩranĩ, seáyĩ e oneamearĩpoyĩnĩrĩ wĩ enĩ meŋwanĩgĩnĩ. ⁷ None seyfné tĩnĩ nĩŋwearanéná nĩpenĩmáná awayĩnĩ nĩseairane apĩxĩ sĩnĩ niaĩwĩ pfo tĩŋf xegf niaĩwĩyo dĩŋf nĩŋwĩrĩrĩrĩ umearĩŋfpa axfpi e seainĩŋwanĩgĩnĩ. ⁸ None dĩŋf sĩxĩ nĩseayĩrane náni “Xwĩyfa yayf neainarĩŋf Gorixo tfámĩnĩ imónĩŋfpi áwanf ouraneyĩ.” nĩneaimónĩrĩfná dĩŋf arfa nĩkeamónĩmáná seyfné náni aga íkĩnĩŋf sĩpĩ neaiarĩŋagf náni yoĩ mayf nĩmónĩmĩ seyfné tfámĩnĩ emeŋwanĩgĩnĩ. ⁹ Gf nĩrĩxĩmeáyfné, “Omĩŋf none seyfné tĩnĩ nĩŋwearanéná anĩŋf minf rfa tĩŋf eŋwápi náni sĩnĩ dĩŋf seainarĩnĩ.” nĩmónarĩnĩ. Xwĩyfa Gorixoyá yayf neainarĩŋfpi wáf nĩsearĩranéná aiwá none nanĩ náni anĩŋf seaikáranĩgĩnĩrĩ arfwĩyĩranĩ, ikwáwĩyĩranĩ, rfwf nĩrĩkwĩnĩmáná omĩŋf wé tĩnĩ ínĩná yagwárfĩnĩ. ¹⁰ None Kiraisomĩ dĩŋf wĩkwĩroarĩgfáyfné tĩnĩ nĩŋwearanéná sĩyĩkwf mĩnĩŋfpi nĩ erane wé rónĩŋfpi nĩ erane xwĩyfa mĩneaxekwĩmopaxf imónĩŋfpi erane eŋwápi náni seyfné sopĩŋf neapaxfĩfnérfĩnĩ. Gorixo enĩ sopĩŋf neapaxf imónĩnĩ. ¹¹ None xanowa wigf niaĩwĩyo pĩránĩŋf umearĩgfápanĩŋf axfpi e seamearĩŋwápi náni seyfné nĩjfarĩnĩ. Woxĩnĩ woxĩnĩ e nĩseameranéná wairĩrĩ seairane eŋf rĩrémĩxĩ seairane dĩŋf sĩxĩ seamĩmorane eŋwárfĩnĩ. ¹² Seyfné áamá Gorixoyá —O áamá xfoyá xwioxfyo ŋweapĩrfáyo seáyĩ e xfo imónĩŋfpi bĩ ouxfmeáwĩnĩgĩnĩrĩ wéyo fá seaumĩrarĩŋorĩnĩ. Oyá áamá

píráníņf nixđdiróná epaxípi seyfné api tñni xixeni érxixinri api api e seaiņwanigini.

¹³ Ripi nání eni íníná Gorixomi yayf wiarįņwárini. None nibirane xwiyfá Gorixoyápi yanf seaiapáná seyfné xixeni arfá nıneairóná xwiyfá ámáoneyá bñniņf arfá mıneainf xwiyfá nepaxiņf imóniņfpiņiņf arfá neaigfawixini. Xwiyfá api —Api Kiraisomi diņf wıkwırogfáyfné diņf seaimoariņfpirini. Api nepa xwiyfá oyápi enagi nání arfá e neaigfawixini.

¹⁴ Gf nırxımeáyfné, ámá Kiraisi Jisaso tñni ikárıngfá, sıyıkf Gorixoyá Judia piropenisıyo imónıgfáyo wımeanıpa seyfné eni rıxa seaımeanıngini. Wigf Judayf xeaniņf wikárıgfápa seyfné eni segf gwf axıyf xeaniņf seaikárıgfawixini. ¹⁵ Gf Judayf wıá rókıamoagfáwami nıpiıkıa nıwagfasána Áminá Jisasomi piıkiro none eni mıxf neaxfdowáıro egfáyırini. Ayf ámá Gorıxo yayf winariņfyf rimóniņoi? Aga oweoi. Ámá niyonı sımf tñni wiarıgfáyırini. ¹⁶ None xwiyfá émáyf arfá nıwıro diņf wıkwıróáná Gorıxo yeáyf uyımıxemeanıfpi wáf murımepa oépoynıri pıripirı neaianıro yarıgfáyırini. E nerıņfipimı dání wigf fwf pákfıf néra úfápi rıxa yurfnowiarini. Ayınáni Gorıxo rıxa wıkf nıwónıri ayo pırf umamoarini.

Poró ámi sıņwıf wıniımıri nání wımóniņf náníri.

¹⁷ Gf nırxımeáyfné, none ayf yapı wı mimóniņwini. None segf tıņf e dání mıxf neaxfdowáraná negıpi ámi wı e bı onımiápi niņweámáná —Íná none sıni sımımaııyo sıņwıf mıseanıpa nerane aí diņf arfá wı mısealıkeamıwanigini. Ámi wı e negıpi bı onımiápi niņweámáná ámi seyfné tñni oıweanıeyıri aga ikñniņf sıpi nıneairı e yanı nání sımf xeadıpėniņwanigini. ¹⁸ Awaú tñni Poronı tñni —Nionı ayf ná bıni marfá. None segf tıámıni “Obaneyı.” neaimónıagi aí Seteno pırf nearakiņıngini. ¹⁹ Ayf rıpi nání segf tıámıni “Obaneyı.” neaimóniņıngini. Gorıxo none yayf neaimonıfa nání imónıgfáyf, ayf seyfné menıranı? Diņf niıfa neainıfá nání imónıgfáyf, ayf seyfné menıranı? “Ná tiyf rımeáwıni?” yaiwianıwá nání imónıgfáyf, ayf seyfné menıranı? Jisaso ámi báná oyá sıņwıf anıņe dání none igıgf bı mé seyfné wáf nısearıranéná náníņf enwápi nání ranıwárinı. ²⁰ None seáyı e nimónırane diņf niıfa neainınfápi, ayf seyfné enagi nání rariņini.

3

Timotio enı sıxf oweámıxıri uowáıgfıf náníri.

¹⁻² Ayınáni seyfné nıseawárimı re nání nibıranéná amıpi seaımeáfpi nání majfá nimóga núwasána “Majfá oımónaneyı.” sıni mıneaimónıpaxf nerfná re egwıısıxini. “Yawawi Timotio, negf nırxımeáo —O Gorıxoyá xwiyfá Kiraiso nání yayf neainariņfpi wáf wurımeinıfa nání imóniņfyf worini. O anı Atenısiyi rıniņf rıpimı yeawáraná ayf ananıri.” niyairı segf tıámıni nuowárenapırainá Kiraisomi diņf wıkwırófápi xalıf fı xıripirı nání enı sıxf seaeámıxıri diņf sıxf seamımorı éwıngıniıri uowárenapıgwıısıxini. ³ Segıyf wo aí xeaniņf seaımeáf apimı dání ududf mıwinıpa oenrı Timotio api e éwıngıniıri uowárenapıgwıısıxini. E nerai aí enıná dání Gorıxo “Xeaniņf api ayo xe wımeáwıngıni.” yaiwıarıņene imóniņagwi nání sewanıfyfné niıfárinı. ⁴ Xámı seyfné tñni sıni niņwearanéná “Rfwná xeaniņf nıneámeanıņoi.” mısearayıpa reņwanigini? Api rıxa nıseámeaıgı nání seyfné “Rıpi apırfanı?” niyairı rıxa niıfá imóniņoi. ⁵ Ayınáni Timotiomi uowárenapıanıngini. Rıxa seyfné imónıgfápi nání “Sıni majfá oımónımıni.” mınimónıpaxf nerfná o seyfné Kiraisomi

dijf wíkwírogfápi sñi píránijf rfa wíkwíronoñiri mí seaómixínfa nání urowárénapiñanigñi. “Ámáyo yapf wíwapiyariño —O oborñi. O seyñé Kiraisomi pñi owiárfpoyñiri yapf seaíwapiyáná none anijf minf enwápi anípa imóniñigñiri urowárénapiñanigñi.” seararñiñi.

Timotio Poromí yayf xwíyfa urémeañf nánirñi.

⁶ E éagf aiwi agwi Timotio seyñé tífamñi pñi niseawiárimí nñbiri xwíyfa yayf yeainpaxípiñi áwanf yearémeáñigñi. Seyñé sñi Kiraisomi dijf wíkwíroro xixe dijf sipí iníro yarñagfa sñwí seanípi nání áwanf yearémeáñigñi. None nání dijf nímoróná wá seauniri none seyñé nání “Sñwí owinaneyi.” neaimónarñiñpa seyñé axípi Porowami sñwí owinaneyñiri íkññijf sipí seairi yarñagfa sñwí seanípi nání ení áwanf yearémeáñigñi. ⁷ Gf nñixímeáyñé, Timotio api áwanf yearémeáf enagf nání dijf rfa neaxepaxf imóniñiñpi tñi xeaniñiñpi tñi api nñpñi neaimaarfná dijf sipí mñeaf dijf sixf inñwanigñi. O re yearfagf nání, “Kirisomi sñi píránijf dijf wíkwíroarñoi.” yearfagf nání dijf sixf inñwanigñi. ⁸ Seyñé ení neáníro Ámínáo tñi ikárñigfápi xaíwí fá nñixirónáyf, none seáyf níkarñirane ñweapaxf enagf nání seararñiñi. ⁹ Gorixomi seyñé nání yayf anijf minf nñwirane aí yayf seyñé nání wípaxípi tñi xixeni mimóniñwñi. Ayf pí nánñi marfáí, seyñé nání yayf nñwiranéná dijf nífa onñmiá neainarñiñmaní. Ayá wí neainarñiñ enagf nání rarñiñi. ¹⁰ Segf sñmñmanf sñwí nñseanirane Kiraisomi anijf píránijf dijf wíkwíropírfá nání sñi mimónigfápi osearéwapiyaneyñiri anijf minf ikwáwiyirani, árñwiyirani, waunf rñixñijf urarñiwárñi.

Poró Tesaronaika ñweáyf nání rñixñijf wurñijf nánirñi.

¹¹ Negf ápo Gorixo tñi Ámíná Jisaso tñi awaú none seyñé tñijf e banfwa nání “Ámí óf neaimóisixñi.” nímónarñi. ¹² None seyñé nání dijf sipí nñneairi arírá seaiarñiwápa seyñé ení axípi xixe dijf sipí niníro arírá niníronáraní, wñiyf nání dijf sipí nñwiro arírá nñwirónáraní, ayá wí epírfá nání “Ámínáo e seaimixíwñigñi.” nímónarñi. ¹³ Ámíná Jisaso ámá xfo xegf imónigfáyf tñi ámí nñweapírfná seyñé negf ápo Gorixo sñwí anñe dání xwíyfa mñseaxekwímopaxf imóníro siyikwí mññigfáyñé imóníro epírfá nání sfkfkf seaomixíwñigñi.

4

“Gorixo wimónarñiñpi éfrñixñi.” urñijf nánirñi.

¹ Gf nñixímeáyñé, nioni payf rñna yoparípi nearfná Ámíná Jisaso wáf nurimeífrñixñiri nearowarñijf enagf nání ayá tñi nerí ení rñremíxí bñ rñpi oseaianeyi. Seyñé nimeróná Gorixo yayf winpaxípi epírfá nání searéwapiyñiwápi tñi rñxa xixeni yarñoi. E nero aí apimí nñmúroro ámí bñ tñi oyaneyñiro éfrñixñi. ² Sekaxf rññijf Ámíná Jisaso nearípeañone searéwapiyñiwápi nání seyñé nñjfa imóniñagfa nání rarñiñi. ³ Gorixo seyñé e éfrñixñiri wimónarñiñpi ayf rñpñiñi. Siyikwí mññigfáyñé imónífrñixñi. Ámá wí tñi íwí bñ minípa éfrñixñi. ⁴ Meánigfáyñé ámí wí tñi íwí bñ miní Gorixoyá sñwíyo dání siyikwí mññijf imóniñiñpi ero ámáya sñwíyo dání weyf seamearípaxf imóniñiñpi ero nero xixeni meánífrñixñi. ⁵ Émáyf —Ayf ámá Gorixo nání dijf mñmoarñigfáyfrñi. Ayf íwí inañro nání mññijf niníro sñmñ xeadípenarñigfápa mepa éfrñixñi. ⁶ Segf sérñixímeánijf imónigfáyfyá apíxí tñi íwí oinaneyñiro yapf nñwímeari nñwero sipí

miwikáripa éfríxini. Xámi seyíné tñni niñwearanéná áwanj searirane erirí seairane enwápa xixeni áamá íwí apí éfáyo Ámináo pirí umamonfá enagi nání seararini. ⁷ Gorixo nene áamá wí tñni íwí inanfá nání nioniyáyí imónífríxini wéyo íá neaumiríñmaní. Gí siyikwí minigfáyí imónífríxini wéyo íá neaumiríñrini. ⁸ Ayínáni rípi nání dñj mofríxini. Gíyí gíyí nioní seararínápi ríwíminí nímamorínáyí, ayí ámayoni ríwí mumoaríño. Ayí Gorixomi —O nene siyikwí míníñj imónani nání xegí kwíyípi owaíniní sítí neamímoaríñorini. Omí ríwí umoaríño.

⁹ Séríxímeá nání dñj sípí níseairí arirá níwiríná epaxípi nání Gorixo xewaniño ríxa seaíwapíyíñj enagi nání none aí wí ríwamíñj nearí searípaxí mimóniñwini. ¹⁰ Séríxímeá segí Masedonia píropenífyo amí gími ñweagfáyo nání ríxa dñj sípí níwiro arirá wiaríño. Gí nírixímeáyíné, seyíné e yaríñagfá aí ámí bí rípi oépayiní yaríñj oseaiminí. Seyíné dñj sípí e wiarígíápi ámí xwé bí tñni nimóga úfríxini. ¹¹ Porowa xámi sekaxí nearígíápa xixeni píraníñj oimónaneyiníro éfríxini. Awayini yapeníñwaéne oimónaneyiníro ero wí yarígíápi marfái, negí yaríñwápiní oainenaxídaneyiníro ero negí omíñj ení nífríkwínímáná oyaneyiníro ero éfríxini. ¹² E nerónáyí, níprí náníraní, yíníprí náníraní, dífwí mikeamónípa ero áamá Gorixoyá mimónigfáyí re seaíaiwípaxípi ero, “Ayí wé róníñj imóníñjpi yaríño.” seaíaiwípaxípi ero epífríá enagi nání seararini.

“Ámináo ámí weapáná pegfáyí wiápínimeapfríárini.” uríñj nániní.

¹³ Gí nírixímeáyíné, áamá re níyaiwirí, “Gí áamá píyí ro Gorixo síñj wimíxáná níwiápínimeanfárini.” níyaiwirí mikwímoarígíáyí iwíeánarígíápa seyíné ení axípi miwíeánípa éfríxini rí péfáyí imóníprírápi nání xe majfá oimónípayiní míneaimónarini. ¹⁴ Jisaso nípémáná ámí wiápínimeañrini. E enípi nání nene ríxa “Neparini.” níyaiwirane dñj íkwíronwini. Ayínáni Jisaso ení apí re yaiwiaríñwápimi sopíñj woní, “Áamá Jisasomi dñj níwíkwíroríná péfáyo Gorixo xegí tíñj e nání o tñni nawíní nímeámí unfárini.” yaiwiaríñwápimi sopíñj woní. ¹⁵ Rípi ranípi, ayí Ámináo ríñjpirini. O ámí báná nene síni síñj ñweañwaéne omí wímeaaní nání pegfáyo xámi umeanfámaní. ¹⁶ Íná anínamí dání apí bí ení tñni rínirí aníñajfyo xiráóníñj imóníñóyá maní rínirí pékákí Gorixoyá rínirí yaríná Ámináo xewaniño anínamí dání weapínfárini. Anínamí dání weapáná áamá xíomí dñj wíkwírogfá ríxa pegfáyí xámi síñj nero wiápínimeapfríárini. ¹⁷ Ríxa níwiápínimeámáná enáná síni síñj ñweañwaéne ení Ámináomí aní pírfyo wímeaní nání ayí tñni nawíní agwípi tíñj e nání neayoaánapínfárini. ¹⁸ Ayínáni segíyí wí wigí áamá péáná xwíyífá apí nuríro míñj íkíñwí umífríxini.

5

“Ámináo bínfáyi nání síñwí tñni ñweáwanígní.” uríñj nániní.

¹ Gí nírixímeáyíné, Ámináo weapínfáyi nání seyíné ríxa arfá wigfá enagi nání ríwamíñj bí nearí áwanj searípaxí mimónini. ² Rípi nání seyíné ríxa níjfé imóníñagfá nání raríñini. “Áamá áríwíyimi íwí meaarígíáyí ríná bípríréoi?” míyaiwípa yaríná barígíápa Ámináo ení axípi “Ríná bínírfeníño?” míyaiwípa enáná bínfárini. Apí nání seyíné ríxa níjfé imóníñagí nání raríñini. ³ Ayí re raríná, “Ríxa níwayíronirí ñweañwini. Amípi wí nání wáyí neainípaxí mimónini.” raríná síni

mé rímewá inipaxí ríá tñj wímeanfárini. Ríniñj apixíwa niaíwá xiraniróná nawínáni winariñjpa axípi wímeáána apimi wí urakínipírfá menini. ⁴ Gí níríxímeáyíné, seyíné sfá yiniñjmini memearigfáyíné enagi nání Ámináo niweapíri niseaimearína áma íwí xaurápiini wímeáána sirí pikínarigfáyí yapi pikínipaxí mimónigfáyínerini. ⁵ Niýínéni wíá ónariniñjmini nemero ikwáwiyína yarigfáyíné imóniñjagfa nání searariñjini. Nene sfá yiniñjmini nemerane áríwiyimi yariñjwaénemani. ⁶ Ayínáni Jisasomi dñj mîwîkwírogfáyí sfá o weapínfáyí nání síñwí maní maiwí sá wearigfápa mepa éwanigini. Síñwí tñni niñjwearane pífreánfwanigini. ⁷ Ayí ripi nání searariñjini. Áma sá wearigfáyí áríwiyimi wearigfárini. Áma iniigí xwapí niniro papíkí yarigfáyí áríwiyimi niniro papíkí yarigfárini. ⁸ E nerí aí nene ikwáwiyína emeariñjwaéne imóniñjagwi nání pífreánfwanigini. Áma mîxí inaníro nání ikínarigfápa nene axípi Goríxomi dñj wîkwírorane dñj síxí uyirane yariñjwápi sorfá mîxí nání yínarigfápániñj yínirane “Goríxo yeáyí neayimíxemeanfárini.” niyairirane ikwímoariñjwápi aríxí mîxí nání dñkínarigfápániñj dñkínirane éwanigini. ⁹ Goríxo xegí wikí ríá ápiáwíniñj weariniñjpi wímeáwiniñjini neaiwiáríñjenemani. Negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiñjipimi dání yeáyí uyimíxemeáimiginiñj neaiwiáríñjenerini. ¹⁰ Nene siní ñweañána niweapírfánarani, penwámi enána niweapírfánarani, xíto tñni nawíni ñweañfá nání neapeiniñjini. ¹¹ Ayínáni xíxe mñj ikíñwí miriniro síkíki omíxiniro éfrixini. “Seyíné ríxa e inarigfápi siní niga úfrixini.” searariñjini.

“Api api éfrixini.” nura unjpi nánirini.

¹² Gí níríxímeáyíné, bí ripi éfrixiniñj yariñj oseaimini. Segí arírá seaiñiro nání aníñj miní yarigfáyí —Ayí Ámináo yá dñjyó dání seameñjwearo searéwapíyiro epíri nání imónigfáyírfini. Ayo seyíné wéyo umepíri nání éfrixini. ¹³ Áma ayí sanj searapaníro yariñjagfa nání dñj síxí uyiro wé ikwianwíyo ñwiráriro éfrixini. Séríxímeá tñni xepíxepá miróní nawíni nimóníro ñweáfrixini.

¹⁴ Gí níríxímeáyíné, bí ripi ení éfrixiniñj yariñj oseaimini. Segí áma ríwí síwíá yigfáyo yumíxíro ayá igigí yarigfáyo dñj síxí umímoro i wegíyo arírá wíro éfrixini. Áma niyoní nurírfána símeaxídí mîwí wigí dñj tñni “E oyaneyi.” niyairirána e éfrixiniñj síñwí wíñfrixini. ¹⁵ Áma sipí seaikárfáyo seyíné ení pírfí numamoro sipí mîwikárfápa éfrixini. Pí pí seaikáraríñjagfá aí “Negí wíniyo aríge nerírfána nanj wianírféwini?” niyairiwo e wianíro nání éfrixini. Áma niyoní aí e wianíro nání éfrixini. ¹⁶⁻¹⁷ Ínina dñj nífá seainíwiniñjini. Ínina Goríxomi ríxíñj urírfrixini. ¹⁸ Pí pí seaimeáána Goríxomi yayí wírfrixini. Kiraisí Jisaso tñni nawíni ikárfiniñjigfáyíné Goríxo e éfrixiniñj wimónariñjagi nání raríñjini. ¹⁹ Seyíné kwíyí Goríxoyá yariñjipimi pírfírfí mîwípa nero ²⁰ apimi dání xwíyífá wíá rókiamoarigfápi paimímí mîwípa éfrixini. ²¹ E mepa nero aí wíá nisearókiamorfána “Xwíyífá ripi Goríxo táfamini imóniñjpi raríñjini.” searánáyí, pírfániñj pífá nímeaxídímána nanj imóniñjpiñj xáiwí fá xiríro ²² sipí imóniñjpiñj nipiñj ríwí umoro éfrixini.

²³ Goríxo —O áma niwayíróniro ñweapírfí nání míkí ikiñorini. “O seyíné síyikwí míníñj nimóniga nuro yóf imónipírfí nání seaimíxíwiniñjini.” nimónarini. “Áminá Jisasi Kiraiso báná seyíné xwíyífá seaxekwímopaxí mimónipa epírfá nání Goríxo segí dñjpiñj marfáí, warápi ení

seerfkiemeáwínigini.” nimónarini. ²⁴ Nioniyáyí imóníírixiniri wéyo íá seaumirariŋo —O áamá wikwiárinipaxí imóniŋorini. O xixeni api api e seaínfáriní.

²⁵ Gí níríxímeáyíné, none nání eni rixiŋí neauriyíírixini. ²⁶ Séríxímeá giyí giyo yayí níwiríná yayí óf weáníírixini. ²⁷ Ámínáo arfá eje dání sekaxí rípi osearimini, “Payí rina nímearíná séríxímeá niyoni íá urowieméírixini.” ²⁸ “Negí Ámíná Jisasi Kiraiso wá seawianfwinigini.” nimónarini.

Payí Poro Tesaronaika ηweáyí nání r'wíyo eaηínaríní.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigá aní yoí Tesaronaika ηweagfáyí nání Poro r'wíyo eaηínaríní. Ayí payí Poro xámi nearí wiowárinína nimearo íá n'roro aiwí siní d'ηí xewwíni nimoro "Jisaso anínamí dání r'ixa weapíníriní." niyaiwiro wáyí nero ηweanáná ámá wí Poromí apí nání urémeáagá o s'fá Jisaso anínamí dání weapínífáyí t'ínína imónínfápi nání píraníηí uréwapíyiminíri payí ámi rina eaηínigíní.

¹ Poroní t'íní Sairaso t'íní Timotio t'íní none Jisasoyá siyikí imónigá Tesaronaika ηweáyíné —Seyíné negí ápo Goríxo t'íní Áminá Jisasi Kiraiso t'íní nawíní ikárinigfáyíneríní. Seyíné nání payí rina nearí mónaparíηwíní. ² Ápo Goríxo t'íní Áminá Jisasi Kiraiso t'íní awaú wá seawianíri seyíné niwayíróniro ηweapíri nání seaiiri éisixíní.

"Seyíné nání Goríxomí yayí wiaríηwáriní." uríηí náníriní.

³ Negí n'rixímeáyíné, seyíné Jisasomí d'ηí n'wíkwíroróná d'ηí mímíxeá ámi xwapí ayá wí t'íní n'wíkwíróa uro xixe d'ηí sipí niníro arírá inarígfápi wí p'íní m'wiárí siní ámi bí t'íní bí t'íní néra uro yaríηagá nání none kikiá ηweapaxí mimóníηwíní. Sa seyíné nání Goríxomí yayí wipaxí imóníηwíní. "E neranéná ayí xixení imóníηfípi yaríηwíní." neaimónaríní. ⁴ Seyíné e yaríηagá nání siyikí Goríxoyáyo wáí nurímeranéná seyíné nání m'ixí re seameakínaríηwáriní, "Xeaníηí wikáriro rikíkiríó wikáriro wiaríná aí xwámámí niwiro siní Jisasomí d'ηí n'wíkwíróa waríηoi." uraríηwáriní.

Goríxo ámáyo pírfí numamoríná enífápi náníriní.

⁵ Seyíné e yarígfápimí dání r'ipi w'fá neaóníní. Goríxo ámáyo mí ómómíximí niwiri wigí egfápi t'íní xixení wiinífápi nání d'ηí nímoranéná "Apánírfání?" yaiwipaxíriní. Ayínání seyíné oyá xwioxíyo ηweáwaníginíro yaríná xeaníηí seaikáraríηagá nání o seyíné nání re rárinífáriní, "Ayí ananí nioní t'íní e ηweapaxíyíriní." rárinífáriní. Apí seyíné yarígfápimí dání w'fá neaóníní. ⁶ Ai Goríxo ámá xeaníηí seaikárarígfáyo pírfí numamorí xeaníηí axípi w'fáná "Ayí xixení imóníηfípiní r'fá yaríní?" yaiwianíwáriní. ⁷ Xeaníηí seaikárarígfáyo pírfí niwiaikímorí kikiá seyíné seaηwiráriní none neaηwiráriní yaríηagi niwíníranéná "Ayí ení xixení imóníηfípiní r'fá yaríní?" yaiwianíwáriní. Áminá Jisaso síηání piaumímí niníri xegí anínají ení eánigfáyí t'íní anínamí dání niweapírfíná r'fá ápiáwí xwé aípínáηwí yaríηfípi t'íní xixení e enífáriní. ⁸ E neríná ámá Goríxo nání d'ηí mímopa ero xwíy'fá negí Áminá Jisaso nání yayí neainaríηfípimí m'ixídfí aríkwíkwí ero yarígfáyo pírfí umamonífáriní. ⁹ Ámá ayo wigí egfápi nání xwir'fá niwikíxerí pírfí numamoríná seáyí e x'fó xegí ení eáníηfípimí dání imóníηfípi "Xe síηwí onanípoyí." m'iyaiwí xegí símímaní t'íní e dání aníηíní wieawárinífáriní. ¹⁰ Negí Ámináo ámá x'fóyáyí imónírfírxíníri wiinífípimí dání seáyí e umíeyoaro d'ηí wíkwíroarígfáyí n'íní m'íní síηá weáníro oépoyníri anínamí dání niweapírfíná pírfí e umamonífáriní. Seyíné m'fkone repíyí enwápi d'ηí níkwíroro nání íná seyíné ení ayí t'íní nawíní omí seáyí e umepírfáriní.

Poró Gorixomi rixinjé wurijinjépi nánirini.

¹¹ Ámináomi seyíné seáyí e umepírfa enagi nání íníná seyíné nání Gorixomi rixinjé seuriyarinjwáriní. Gorixo e imónífrixinirí wéyo fá seaumirinjépi tñí xixeni ayo seaimixíwínigínirí seuriyarinjwáriní. Nanjé imóninjépi oyaneyinirí seaimónarinjépi nipiní tñí Jisasomi dñé níwíkwíroro nání wíníyo sanjé urápaneyinirí seaimónarinjépi tñí apiaú tñí xixeni epírfa nání xegé enjé eáninjépi tñí seaimixíwínigínirí seuriyarinjwáriní. ¹² E nerinjépipimi dání seyíné omí seáyí e uméyoaro xíto ení seyíné seáyí e seaméyoari iníprífa nání Gorixomi seyíné nání e seuriyarinjwáriní. O tñí Áminá Jisasi Kiraiso tñí wá seawianigí enagi nání xixe seáyí e méyoánipíríriní.

2

Xwiyá xórórí yaríño nání urinjépi nánirini.

¹ Gí nrixímeáyíné, xwiyá re rininjépi, “Negé Áminá Jisasi Kiraiso ámi weapána nene o tñí nawíní awí eánanfwaríní.” rininjépi nání rípi éfrixinirí yaríñé oseaiminí. ² Kwíyí bimi dánirani, xwiyá ámá yanjé wíowárfá bimi dánirani, payé “Porowa nearo wárenapigíápiriní.” rarigífa bimi dánirani, ayá nisearemorí re rininjánáyé, “Sífa Ámináo weapínfáyí ríxa imóninjépiriní.” rininjánáyé, siní mé dñé úpiríxá niseapeyirí ududé mipseainípaní. ³ Ámá wo aí pípipimi dání yapé oneaíwapíyinirí síñwé mívínípa éfrixiní. Xámi ámá obaxé Gorixomi manjé xowiaikímí wíro ámá xwiyá xórórí yaríño piaumímí inirí nemáná enáná ayé ríwíyo sífa ayí imónínfá enagi nání raríní. Ámá xwiyá xórórí yaríño Gorixo wanínmíxiníforiní. ⁴ Gorixomi aninjé símí tñí wiaríñoriní. Pí pí ñwífa ámá nimíxíro menweaarigíápirani, pí pí kwíyí ámá dñé ñwírarárarigíápirani, páimímí nímerí xewaníño ayo seáyí e méyoánínfáriní. E neríná anjé Gorixo nání rídíyowá yarígíwámí nípáwirí ámá obaxé síñwé anigé dání éf níñweámáná xewaníño re urínínfáriní, “Níwaníñoní Gorixoníriní.” urínínfáriní. ⁵ Xámi nioní siní seyíné tñí níñwearíná apí nání searínjápí siní dñé mipseainarínirani?

⁶ Ámá o Gorixo xe piaumímí iníwínigínirí ipímoáríníná imónínfé nání agwí siní omí bí wakírímíxiní. Omí wakírímíxinjépi nání seyíné níjéáriní. ⁷ Obo ámá obaxé manjé Gorixoyápi xórórí oépoynirí ínímí dání ríxa níwíwapíya waríñagi aí omí wakírímíxarinjépi Gorixo emí mamónfé nání níwakírímíxa unfáriní. ⁸ Xíomi wakírímíxarinjépi Gorixo níyoámáná enáná xwiyá oyápi xórórí yaríño siní ínímí mimóní ríxa síñání piaumímí inínfáriní. Omí Áminá Jisasi níweapíri sogwíninjé píripírí nerinjépipimi dání saminjé níwímíxirí xegé madinjépi tñí píkinfáriní. ⁹ Xwiyá xórórí yaríño ríxa síñání nímonírí níñwearíná Seteno xewaníñoyá enjé síxé eáninjépipimi dání enjé síxé weámíxinífa enagi nání o ámá “O Goríxorfaní?” oní-aiwípoyinirí yapé níwíepísiríná emímí ayá wí erí ámá ayá ríwamónípaxípi erí enfáriní. ¹⁰ E neríná ámá anínaníro yarígífáyo xegé uyíní nerinjé bí bimi dání yapé wíwapíyáná xewaníño e oníaiwípoyinirí yaríñépi tñí xixeni wíaiwípíríriní. Ayé re mívímóní, “Gorixo yeáyé neayímíxemeanfa nání xwiyá Jisasi nání nepaxinjé imóninjépi arfá owianeyí.” mívímóní ríwí umogífa enagi nání xwiyá xórórí yaríño yapé wíwapíyipaxíriní. ¹¹ Ayé ríwí umogífa enagi nání Gorixo dñé xéñwé omópoyinirí wímíxaríná xwiyá xórórí yaríño pí pí yapé wíwapíyínfápi arfá níwíro ayá síwé uróagi

“Neparini.” yaiwipirfari. ¹² Ámá xwiýfá Jisaso nani nepaxinj imoninjipi dñj mikwíro wigí sipi imoninjipi yaníro nani dñj nífá wininjyoro Gorixo xwiýfá umeárinfa nani dñj xenwí omópoyiniri wimixinfariní.

“Searéwapiyinjwápi xaiwí fá xirfirixini.” urinj nánirini.

¹³ Negí nrixímeáyíne, Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianinjyíne, seyíne nani kikiá ηweapaxí mimoninjwini. Sa seyíne nani ininá Gorixomi yayini wipaxí imoninjwini. Gorixo xegí kwíypimi dani siyikwí minigfáyí oimónfopoyiniri seaimixiri seyíne xwiýfá nepaxinj imoninjipimi dñj ikwíro yariáfipimi dani yeáyí uyimixemeámfaniri eniná dani fá yiyamiximí seainj enagi nani omi yayini wipaxí imoninjwini. ¹⁴ Gorixo seyíne api imonfirixiniri xwiýfá yayí neainarinj nene wáf searinjwápi dani wéyo fá niseaumrirfná negí Áminá Jisasi Kiraiso nikiniri seáyí e imoninjipa seyíne eni bi e imonfirixiniri wéyo fá seaurinjirini. ¹⁵ Ayínani negí nrixímeáyíne, enj sixí níníro xwiýfá riréwapígf inarinjwá manjyoro dani searéwapiyinjwápirani, payíyo dani searéwapiyinjwápirani, xaiwí fá nixira úfirixini.

¹⁶⁻¹⁷ Negí apo Gorixo —O wá nneawianiri ininá enj sixí imixinanfá nani neaimixiri ayá nnearmixirinjipimi dani awiaxí xfo neainfápi nani weninj nerí ηweanfá nani neaimixiri enorini. O tñni negí Áminá Jisasi Kiraiso tñni awaú enj sixí seaimixiri seyíne pí pí xwiýfá nanj imoninjipi ríro pí pí nanj imoninjipi ero epírfá nani seaimixiri éisixini.

3

“Gorixomi rixinj neauriyífirixini.” urinj nánirini.

¹ Negí nrixímeáyíne, payí rina yoparipi nearfná rípi osearimini. Xwiýfá Ámináo nani wáf rimearinjwápi yaní niwéa nuri seyíne egfápa ami ami yayí tñni arfá wipíri nani Gorixomi rixinj neauriyífirixini. ² O ámá nrikwini mimoninjipi ero sipi ero yariáfáyí xeaninj neaikáraníro yariáfipimi dani éf oneamíniniri eni rixinj neauriyípoi. Ámá tñni omi dñj miwíkwíroarigfáyí enagi nani rarinjini.

³ Negí Áminá Jisaso ámá ikwiárinipaxípi yariño enagi nani none re neaimónariní, “O enj sixí seaeámixiri sipi imoníño —O, ayí oborini. O xwirfá seaikixeniginiri éf seamíniri enfáriní.” neaimónariní. ⁴ Ámináoýá dñjyoro dani seyíne nani re niyaiwirane dñj sñjá neaeánariní, “Sekaxí none urinjwápi wí pñni miwiárfí agwi xixeni xdíro ríwíyo eni xixeni nixída uro epírfariní.” niyaiwirane dñj sñjá neaeánariní. ⁵ Seyíne “Gorixo nepa wá neawianarinjorfaní?” niyaiwironá nijfá ámi bi tñni imoníro Kiraisomi sipi wíáná enj sixí níniri xwámámí wiinjpa ero epírfá nani Ámináo yayíwí seaméwiniginí.

“Aiwá nripi nani ominj éfirixini.” urinj nánirini.

⁶ Negí nrixímeáyíne, Áminá Jisasi Kiraiso nearowárinjone enagwi nani sekaxí rípi osearimini. Séríxímeá gíyí gíyí riréwapígf inarinjwá none searéwapiyinjwápi mixídfí miyunípa nerí kikiá yarfnáyí, ayí tñni gwiaumí minípaní. ⁷ Ayí rípi nani sekaxí api seararinjini. Pípi xídfípxíyíne marfá, none seyíne tñni niηwearanéna sñjwepígf seaiwapiyinjwápi xídfípxíyíne enagi nani seyíne nijfáriní. None wí nripreániri mé memenwaniginí. ⁸ None aiwá wí síwiá mīsearapaníwaniginí. Aninj mīseaikáripa éwaniginiri árfíwíyínarani, ikwáwíyínarani, ríwí nrikwínimáná nigwí ominj ríá tñj aninj miní nerinjipimi dani bí nerane niηwaniginí.

9 “Aiwá anipá m+nearápanipaxawa imóniηagfa nání e egfawixini.” riseaimónarini? Oweoi, seyfné siηwepigf seaíwapiyiηwápimi xfdfrixiniri e enwanigini. 10 Seyfné nijfáriní. None sini seyfné tñni niηwearanéná sekaxí re searayiηwanigini, “Ámá ‘Omíηf mepa oemini.’ wimónarigfáyo aiwá mñni m+wipa éfrixini.” searayiηwanigini. 11 “Poró pí nání rfa e neararini?” miyaiwipani. Segfyf wí nání xwiyfá re rinariηagi arfá niwirane nání rariηwini, “Wí omíηf mé siηwf niyápirómí nemeróná xwiyfá mímayfóni néra waríηoi.” rinariηagi arfá niwirane nání searariηwini. 12 Nene Áminá Jisasi Kiraiso tñni nawini ikáriníηwaéne eηagi nání wiyfné e yarigfáyfné sekaxí nisearirane eηf rirémixí rípi oseaianeyi, “Píráníηf niyuniri niηweámáná segf omíηf éfápimi dání nímíro nfrixini.” 13 Negf nrixímeáyfné, segf winiyf nání eηf rirémixí e niseairi aí nanf yarigfáyfné segf yarigfápi nání aníηf niseainiri pñni m+wiáripáni. 14 Segfyf wí none searariηwápi “Arfá m+wipa oyaneyi.” wimónarigfáyo siηwf mí niwómixiro “Ayf Poró nearíηfpi arfá m+wiarigfáyfráni?” niyaiwiro ayá winfwiniginiri ayf tñni gwiaumf minipáni. 15 E nero aí “Ayf nene tñni símísf eainiηwáyfráni?” miyaiwí ségwáo sipí yarfná “Gf gwfáoráni?” niyaiwiro dñf pírániηf omoniri ikwairirf niwirfná urarigfápa urfrixini.

Yayf niwiowárirfná uríηf nánirini.

16 Ámináo —O ámá niwayiróniro ηweapfrípi nání mfkf ikiηorini. O pí pí seaímeáagi aí niwayiróniro ηweapfiri nání seaimixfwinigini. 17 Poróni niwaníηoni gf wé tñni yoparf rípi neari yayf seaíwárenaparíηini. Nioní payf nearfná yoparf sírfwf e api eániηagi niwinirfná “Poró eanfáni?” yaiwipfiri nání e eariηáriní. 18 “Áminá Jisasi Kiraiso niyfnéni wá seawianfwinigini.” nimónarini.

Payí Poro Timotio nání xámi eañnaríní.

Payí rina Timotio nání Poro xámi eañnaríní. Timotio Esia piropenisíyo dánoríní. Xano émayí wo aiwí xínái Judayí wíríní. Poro émayí añmíní xwiýfá yayí winipaxí imóniñpí wáf nurimeríná nioní tñí nawíní wáf riméwinigíní rípeañoríní (Wáf wurimeiarigíáwa 16:1-3). Poro tñí nawíní ami ami neméfisáná xwiogwí waú wo Epesasiyo niñwearí uréwapíyine dání “Ríxa wí e nání oumíní.” niwimóniríná Timotiomi “Joxí síní re niñwearí Jisasoyá siyikí imónigíáyo umenweárixíní.” nurárimí nurí añf wí e dání pñí niwiárimí niñbiríná sekaxí uríñápi tñí xixeni éwinigíní payí rina nearí o tñí e nání mónapíñigíní.

¹ Poroní —Nioní Kiraisí Jisasoyá wáf wurimeiaríñá woniríní. Goríxo — O niñwearí nene yeáyí neayimíxemeaaríñoríní. O tñí Kiraisí Jisaso —O nene neairiménapínfa nání dñf níkwímorí ñweañwáoríní. O tñí awaú Poro wáf yeaurimeínfa nání imóníwínigíní níriñpeagíñoríní. ² Nioní payí rina Timotioxi —Joxí nioní wáf rimearíñápimí dání Kiraisomí dñf wíkwíroní enagí nání gí piaxí rimearíñá woxíñíñf imóníñoxiríní. Joxí nání payí rina nearí mónaparíñí. “Ápo Goríxo tñí negí Áminá Kiraisí Jisaso tñí awaú wá riwianíri ayá rírimíxíri joxí niwayíroní ñwearí nání siiri éisixíní.” nimónaríní.

“Xwiýfá wigí dñf tñí nipímorí rarigíáyo wiaikírixíní.” uríñf nániríní.

³ Nioní Epesasiyo pñí niwiárimí Masedonia piropenisíyo nání umíníri neríná ríñápa ámi axípi orírimíní. Joxí Epesasiyo niñwearí áma xwiýfá Jisaso nání nepaxíñpí nimusíroro xegí bí uréwapíyarigíáyo pñf niwíakímorí “Apí e muréwapíyipaní.” ureí. ⁴ “Píyíñf ikayíwí ríñíñpimí tñí aríowa eníná dání wigí niaíwí nemeága nuro yoí wírigíápimí tñí apiaúmi manaxídípaní.” ureí. Apimí nanaxídírnáyí, Goríxo “Nioní dñf nínikwíroríñpimí dání gí imónigíáyo numeíríxíní.” yaiwíñpí tñí xixeni mé wigí dñf tñí nipímoró síwiáni ríñwanarigíá enagí nání raríñí. ⁵ Ayí wigí wíníyo nání nepa dñf sípí winínfa nání “Sekaxí e urírixíní.” ríraríñí. Áma ayí apí xixeni níxídírnáyí, dñf ínimi bí níkwírómáná mírí ero dñf níyaikirorí “Nepa Goríxo wimónaríñpí ríña yaríñwíní?” níyaiwiríná esís bí miní ero Jisasomí dñf níwíkwíroríná sírirowiárf mepa ero epaxíriní. Apí apí neríñpimí dání wigí wíníyo nání dñf sípí winínfa enagí nání e urírixíní. ⁶ Ayí rípi nání ríraríñí. Áma wa apí apimí pñí niwiáriro nání ríxa xaxá nero araríxíníñf raríñoi. ⁷ Awa wigí dñfíyo dání nipímorí rarigíápi nání majfá nero re níyaiwiníro rarigíápi, “Níjfa mimóníñwí reñwíní? Bíkwíyo e e ríñíñpí, ayí apí apí nání ríníní.” rarigíápi nání ení majfá nero aí ñwí ikaxí eáníñpí nání negí wíyo uréwapíyaní nání oimónaneyíñiro yaiwinarigíáwaríní.

Ñwí ikaxí eáníñpí nání uríñf nániríní.

⁸ Yawawí níjfaríní. Ñwí ikaxí eáníñpí, ayí nañf imóníní. E nimóníñagí aí Goríxo ñwí ikaxí ríñpí ayí áma wigí dñf tñí nipímorí rarigíápimí sopíñf onírixíní ríñmaní. ⁹ Goríxo e érixíníri wimóníñpí tñí xixeni neríná ayí re yaiwípráoi, “Ñwí ikaxí ríñíñfíyí áma wé rónigíáyí nánímaní. Ayí áma xwiýfá xowiaikímí yarigíáyí tñí uní yarigíáyí tñí nániríní. Áma Goríxomí ríwí ríwámíní mamoarigíáyí tñí íwí yarigíáyí tñí nániríní.

Ámá Gorixomi paim+m̄ wiar+ḡáȳ t̄ni ar̄kí imón+ḡáȳ t̄ni nán+r̄ini. Xaniyaúmi p̄kiar+ḡáȳ t̄ni p̄kioȳm̄ yar+ḡáȳ t̄ni nán+r̄ini. ¹⁰ Ámá ap̄ix̄ wí t̄ni f̄w̄ inar+ḡáȳ t̄ni ox̄ waún+ran̄i, ap̄ix̄ wípaún+ran̄i, onar+ḡáȳ t̄ni ámá p̄kiomeaar+ḡáȳ t̄ni yap̄ rar+ḡáȳ t̄ni ‘S̄h̄á romi dáni r̄rar+ñ̄ini.’ nur+m̄aná ná miyar+ḡáȳ t̄ni aȳ n̄ni nán+r̄ini. N̄w̄ ikax̄ȳ, aȳ xw̄ȳfá nan̄j̄ imón+ñ̄yo pí pí wiaikiar+ḡáȳ nán̄ eni r̄ini.” yaiwip̄ráoi. ¹¹ Xw̄ȳfá ap̄i, aȳ xw̄ȳfá seáȳ e imón+ñ̄i, nene yaȳ neainar+ñ̄ipi t̄ni x̄ixeni imón+ñ̄i. Ap̄i Gorixo —O ámá n̄ni yaȳ umepax̄ imón+ñ̄orini. O xw̄ȳfá nion̄i d̄ñ̄i n̄niñwirár̄i wá nur+meiw̄n̄iḡin̄i n̄r̄f̄peañ̄ipi nán̄i rar+ñ̄ini.

Porox̄omi wá wian+ñ̄ipi nán̄i yaȳ win̄j̄ nán+r̄ini.

¹² Neḡ Áminá Kirais̄ Jisasomi yaȳ wiar+ñ̄arini. O “Porox̄ d̄ñ̄i uñwirár̄ipaxor̄ani?” n̄niawiri xw̄ȳfá oyápi wá uriméw̄n̄iḡin̄i n̄niñr̄f̄pear̄i eñ̄i s̄ix̄ neám̄ix̄ñ̄i eñ̄agi nán̄i omi yaȳ wiar+ñ̄arini. ¹³ Xámi nion̄i omi ikaȳw̄f̄ umear̄i ámá x̄f̄oyá siyik̄ imón+ḡáȳo xean+ñ̄i r̄fá t̄ñ̄i wikár̄i ar̄kí númi nur̄i an+ñ̄i m̄ix̄ wiax̄d̄ir̄i yagáoni aiw̄i nion̄i omi d̄ñ̄i m̄iw̄kw̄f̄ropa ner̄i nán̄i maj̄fá nikár̄in̄i e yar+ñ̄agi nán̄i o ayá n̄niñr̄im̄ix̄ri ap̄i e niñr̄ini. ¹⁴ Nion̄i sip̄i imón+ñ̄i e yagáoni aiw̄i neḡ Áminá Kirais̄ Jisaso wá xwap̄ ayá wí n̄wian+ñ̄agi ámá x̄fo t̄ni naw̄ini nikár̄in̄i r̄ná d̄ñ̄i wikw̄ror̄i d̄ñ̄i s̄ix̄ uyir̄i yar+ḡápi nion̄i eni ax̄ipi nímean+ñ̄iḡini.

¹⁵ Xw̄ȳfá “Kirais̄ Jisaso ámá f̄w̄ yar+ñ̄waéne yeáȳ neayim̄ixemeañ̄a nán̄i xw̄fá t̄f̄yo nán̄i b̄ñ̄r̄ini.” r̄in+ñ̄ipi d̄ñ̄i ñwirár̄ipax̄f̄ir̄ini. Ámá n̄ni ar̄fá n̄wiro “Nepar̄ini.” yaiwipax̄f̄ir̄ini. N̄neneni f̄w̄ yar+ñ̄waéne aiw̄i aȳ yar+ḡápi t̄ni x̄ixeni mé seáȳ e imón+ñ̄ipi yagáoni, aȳ nion+r̄ini. ¹⁶ Nion̄i e imón+ñ̄aoni aí Jisaso Kiraiso ámá x̄fo nán̄i re owiaiw̄ipoȳn̄i, “O apax̄ mé p̄r̄f̄ mumamó ámá wiḡi f̄w̄ yar+ḡápi r̄f̄w̄m̄ini umamop̄r̄i nán̄i xwaȳ n̄w̄n̄i kiki f̄a ñweaar+ñ̄or̄ani?” owiaiw̄ipoȳn̄i nion̄i ayá n̄niñr̄im̄ix̄ri yeáȳ n̄yim̄ixemeañ̄r̄ini. Kiraiso e ner+ñ̄ipimi dáni ámá r̄f̄w̄f̄yo d̄ñ̄i n̄w̄kw̄ror̄i d̄ñ̄i n̄yim̄ñ̄i t̄ḡfá imón+ñ̄f̄f̄áȳ nán̄i nion̄i, f̄w̄ xwap̄ yagáoni s̄ñ̄wep̄ḡi niñr̄ini. ¹⁷ Ayinán̄i Gorixo, añ̄nam̄ini m̄ix̄ ináȳ an+ñ̄i min̄i imón+ñ̄o —O wí m̄ipé yar+ñ̄orini. Ámá s̄ñ̄w̄f̄ win̄pax̄ mimón+ñ̄orini. Ná won̄i on̄i ñw̄fá nepax̄ñ̄i imón+ñ̄o, aȳ or̄ini. Omi an+ñ̄i íníná seáȳ e um̄f̄eyoarane yaȳ umerane néra úwan+ñ̄ini.

“Xámi r̄r̄ñ̄wápi nán̄i d̄ñ̄i n̄mor̄i xop̄r̄ar̄f̄ w̄ir̄ix̄ini.” ur+ñ̄i nán+r̄ini.

¹⁸ Timotioxi, ḡi íwox̄ñ̄ñ̄i imón+ñ̄ox̄i, agw̄i paȳ r̄ina neari “Jox̄i éir̄ix̄ini.” r̄rar+ñ̄api, aȳ xw̄ȳfá xámi jox̄i r̄f̄w̄f̄yo er̄f̄api nán̄i Gorixoyá d̄ñ̄f̄yo dáni w̄fá n̄r̄ókiamor̄f̄ná r̄r̄ñ̄wápi t̄ni x̄ixeni ax̄ipi r̄rar+ñ̄ini. Xw̄ȳfá apimi dáni d̄ñ̄i s̄ix̄ n̄niñr̄i xop̄r̄ar̄f̄ w̄ir̄ix̄ini. ¹⁹ E ner̄i d̄ñ̄i wikw̄f̄roar+ñ̄wápi xaíw̄i f̄a x̄ir̄i d̄ñ̄i n̄yaikiror̄i “Nepa nan̄j̄ r̄fá yar+ñ̄ini?” n̄yiwir̄f̄ná esis̄f̄ b̄i minar+ñ̄ipi s̄ñ̄w̄f̄ ainenax̄d̄ir̄i éir̄ix̄ini. Ámá wa “Jox̄i e éir̄ix̄ini.” r̄rar+ñ̄api r̄f̄w̄m̄ini n̄mamoro mepa neróná s̄ini Jisasomi d̄ñ̄i m̄iw̄kw̄f̄ró ewé s̄ñ̄áyo s̄ix̄i n̄ror̄i xw̄ir̄fá ik̄ixenar+ñ̄ipa ax̄ipi e in̄iḡfawix̄ini. ²⁰ Aȳ waú r̄waúr̄ini. Xaimeniaso t̄ni Arek̄isadao t̄ni awaúr̄ini. Awaú “Gorixomi ikaȳw̄f̄ umear̄ipaxowawimani.” oyaiwin̄piȳn̄i Seteno xe xean+ñ̄i owikár̄in̄i m̄ini win̄arini.

2

“Ámá n̄ni nán̄i Gorixomi r̄ix̄ñ̄i wur̄iȳf̄ir̄ix̄ini.” ur+ñ̄i nán+r̄ini.

¹ Ámá Jisaso yá siyik̄ imón+ḡáȳ e éir̄ix̄in̄i r̄r̄im̄ȳf̄ seáȳ e imón+ñ̄ipi, aȳ r̄ip̄r̄ini. Ámá n̄ni nán̄i Gorixomi r̄ix̄ñ̄i wur̄iȳf̄o yar+ñ̄i w̄iro yaȳ

wiro éfríxini. ² Dñí wíkwíroaríñwaéne piyá werane kikiá ñwearane yaníwá nání Goríxo negí mixí ináyíyo tñí gapímaní neamenñwearigíá giyí giyo tñí wigí dñí píráníñ owimixinirí ríxíñ wuriyíríxini. Nene “Goríxomi nixídro nání píráníñ e ríá yaríño?” neaiwipaxí imóníñpi erane ámayo yadimíñ imóníñpi wirane yaníwá nání ríxíñ wuriyíríxini. ³ Ámá e nerónáyí, Goríxoyá síñwíyo dání nañ ero apání imóníñpi ero yaríñagíá nání “Ríxíñ wuriyíríxini.” raríñini. O nene yeáyí neayimixemeaaríñorini. ⁴ Ámá nñí xwíyá míkí nepaxíñ imóníñpimi mí nómixiro dñí omópoyinirí wimónaríñorini. Apimi mí ómixáná yeáyí uyimixemeámánirí nání wimónaríñorini. ⁵ Nene ñíjárini. Nwíá nepa imóníñpi, ayí ná woni Goríxorini. O tñí xíomi sípí wikáraríñwaéne tñí nání wáwuñ imóníño, ayí ení ná woni Kiraisí Jisasorini. ⁶ O Goríxo íná e éwínigínirí wimóníñíná imónáná ámá ñneneni negí íwí yaríñwápi gwíníñ neaíkweawárimánirí neapeiníñigini. Xíto ñneapeiríñpimi dání síwá réníñ neainíñirini. Goríxo ámá ñiyoní yeáyí uyimixemeámánirí nání wimónaríñorini. ⁷ Nioní Kiraiso e neainíñpi nání wáí nurímeiarígíáyí wo nimónirí áwaní nurímeiwínigínirí Goríxo ñinirípearí —Aga yapí bí miraríñini. Nepání raríñini. Goríxo ñinirípearí émayí mañ nioníyáyo dání xwíyá nepaxíñ imóníñpi aríá niro dñí wíkwíro epííá nání uréwapíyímíáoní imónimí nání nimíxíñirini. ⁸ Ayínání ge ge Jisasoyá síyikí imónígíáyí Goríxomi yayí owianeyiníro awí neáníroná “Oxowa omí ríxíñ uríñiríxini.” nimónarini. Ayí “Oxí síyikwí mínípa nemáná wigí wíníyo wikí míwónípa ero xíxewiámí mirinípa ero yarígíáwa wé seáyí e ñimíeyoaro íeapá nemáná ríxíñ uríñiríxini.” nimónarini.

Apíxíwa epaxípi nání uríñí nánirini.

⁹ Apíxíwa ení ámá Goríxomi yayí owianeyiníro awí eánarígíe nání ñbíroná píráníñ níteáníro aikíyí xixeni wigí yínípañpi ñyínimí bíñiríxini. Ámá weyí onearípoyinirí díá okiyá ero ñígwí okiyá iníro rapírapí ñígwí xwé roníyí yíníro mé ¹⁰ apíxí “Niaíwí Goríxoyáíwanexini.” rínarígííwa epaxípi wigí ámayo aríá ñwíríñpimi dání okiyáníñ iníñiríxini. ¹¹ Apíxíwa oxowa uréwapíyaríná xwíyá mirí ínimí ñwúríníro aríá wíríxini. ¹² Apíxíwa xe oxowamí seáyí e ñwimóníro ouréwapíyípoyinirí wínaríñámani. “Íwa xwíyá mirí ero oxowamí mañ aríá wiro éfríxini.” nimónarini. ¹³ Ayí rípi nání raríñini. Eníná Goríxo ámá nimíxiríná xámí imíxíño, oxí Adamomí nimíximáná ríwíyo apíxí Ipímí imíxíñirini. ¹⁴ Ayí rípi nání ení raríñini. Obo yapí wíwapíyíño, ayí Adamomímani. Ipímí yapí wíwapíyíáná í xwíyá Goríxo uríñpi wiaíkiní enagi nání “Apíxíwa xwíyá mirí ero oxowamí mañ aríá wiro éfríxini.” raríñini. ¹⁵ Nioní e ñirirí aí apíxíwa Goríxomi dñí ñwíkwíróa uro ámayo dñí sípí ñwíá uro síyikwí míníñ imóníro níteánirí ero nerónáyí, ñiaíwí xírarígíápimi dání eríkiemeáníñrírini.

3

Síyikí Jisasoyá imónígíáyo wipenñweagíáwa nánirini.

¹ Xwíyá re ríníñpi dñí ñwírírípaxí imóníñpíriní. “Ámá Goríxoyá síyikí imóníñ bímí” go go “Oumenñweámíni.” ñyáiwírínáyí, “Nioní api e oemíni.” wimónaríñpi, ayí awiañirini. ² Ayínání Goríxoyá síyikí imóníñyí bímí wipenñweañí go go rípi rípi imóníwínigini. Xwíyá mumeárípaxí imóníwínigini. Apíxí ná wíní meáwínigini. Dñí ñipíkwíni

mimóniñf nání míkikayó nanf náníni kíkayówinigini. Dñf nanf nimori ámayá sñwfyó dání wé róniñf imóniñfipini éwinigini. Wé íkwianwfyó uñwiráripaxf imónfwinigini. Ámá wímeááná nipemeámí nurí aiwá míranf wíwinigini. Wíniyo uréwapiyipaxf imónfwinigini. ³ Iniñf nñrñá papíkf yarígfápi nání mñf minípa éwinigini. Wáwinñf nimónri apaxf mé mñf mimónípa eri awayini wirí éwinigini. Mñf nípéa memepa éwinigini. “Nígwf bí aí mñmúropa oeni.” yaiwiarígfápi wí dñf íá mñmaxrípa éwinigini. ⁴ Xegf sfwí niaíwí píráníñf méwinigini. E nerñá niaíwíyá xanoyá manf arfá wiro wéyo umeró éfríxinri éwinigini. ⁵ Ámá majfá nerí xegf sfwí niaíwí píráníñf mumeapa nerñáyf, “Goríxoyá siyikf imónígfáyf bimí anani píráníñf umenweapaxríni.” ríseaimónarini? Oweo, e nerñáyf, píráníñf mumenweapaxf enagi nání raríni. ⁶ Jisasomi sní aí dñf nñwíkwírori nñfdríñá negf neaipenweañf wo oimónri sñwí mñwinípa éfríxinri. O e nimónri nání wárf imónarñá obo seáyf e seáyf e nimónri náníñf neánri xwíyá meáriníñfpa o ení xwíyá meárinigini nání raríni. ⁷ Ámá wí xegf yof ráná dñf Jisasoyá siyikf imónígfáyf néyáyo dáníni marfá, sipfáyfá dñfyo dání ení “Nañorini.” yaiwiarígfó, o seaipenweáwinigini. Dñf e mñwíaiwiarígfó enánáyf, ámá wí nñwíápñmearo o ayá wimopaxf enípi nání ráná awí oboyá ñwirárinigini nání raríni.

Jisasoyá siyikf imónígfáyó seáyf wíiarígfáyf nánriini.

⁸ Ámá go go “Jisasoyá siyikf imónígfáyó seáyf wíiaríñá woní oimónmíni.” nñwimónriñáyf, dñf íá xriño imónfwinigini. Nanf rri sipí rri mepa éwinigini. Iniñf papíkf yarígfápi nání mñf minípa éwinigini. “Amípi wí mñmúropa oeni.” nñyiwirí fwí urápmñri mepa éwinigini. ⁹ Apí apí mepa nerí xwíyá eníñá dání yumí imóniñf Goríxo wfá ókímíxinípi nání sní ududf mñwiní “Aga nepa ríá rñni?” nñyiwirí xaíwí íá xírfwinigini. ¹⁰ Jisasoyá siyikf imóniñwaéne seáyf neaipaxf imóniñf worfani xámi iwamfó iwamfó wíwapíyírfxiní. E nerñá ríxa mñmíwíaró nerí wí xwíyá mumeáripaxf imóniñfpi néra waríñagi nñwiníronáyf, xe e oimónri sñwí wñfírfxiní. ¹¹ Apíxiwa ení dñf íá xírfáyf imónfírfxiní. Mñmayfó mñropa ero dñf nñpíkwini mimóniñf nání míkikayó nanf náníni kíkayoro éfríxiní. Pí pí nerñá ámá dñf ñwiráripaxfipini éfríxiní. ¹² Jisasoyá siyikf imónígfáyf né seáyf seaiiarígfáwa apíxí ná wíni meárfxiní. Wígf sfwí niaíwí píráníñf mérfxiní. ¹³ Ayf rípi nání “Seáyf seaiiarígfáwa apí apí éfríxiní.” raríni. Jisasoyá siyikf imónígfáyó seáyf wíiarígfá gíyf gíyf píráníñf nñwíronáyf, ayo wé íkwianwfyó uñwiráripfíá enagi nání raríni. Kiraisi Jisasomi dñf wíkwíroarígfápi nání wíyo áwanf nuríñá ení ígígf mé anani urípaxf imónípfíá enagi nání raríni.

“Joxí ámá Goríxoyáyf epaxípi nání nijfá oimónri eaaríni.” uríñf nánriini.

¹⁴ Nioní xwíyá rípi rfwamiñf neáa nuríñá “Ríxa ríñá nñbri símeámígníni.” nñyiwirí dñf síkwímoníni. ¹⁵ E nerí aiwí nioní mñbipaxf nimónánáyf, joxí nijfá re imónrfa nání payf ríña eaaríni. Ámá Goríxoyá gwí imónígfárf —Arí ámá Goríxo, dñf mñkí ikíñoyá siyikf imónígfáyf rñni. Íkfá xwíyá xaíwípñniñf nimóniro xwíyá nepaxíñf imóniñfipimi sopíñf warígfáyf rñni. Ayf Goríxo e éfríxinri wimónariñfpi tñi xixeni nerñá epaxípi nání joxí nijfá imónrfa nání eaaríni. ¹⁶ Aga neparini. Xwíyá nene dñf íkwíroaríñwápi, Goríxo wfá mókímíxípa enáná sní nijfá mimónípa enwápi —“Apí aga seáyf émi imóniñfírfani?” nñyiwirane

imóniñpi yarini. E neri aí go go xanipiaúmi mumepa nerína ayf aga anipaxf sipi imóniñpi yarini.

⁹ Apixf anf wí sini xwiogwf 60 mímúropa enána ikwf Jisasoya siyikf imónigfáyne apixf aniwami arirá wianíwaníro nání wigf yof ñwirárarigfánami mñwiráripa érixini. E neri aí í oxf ná womini píranñf meánagi enagi winiri ¹⁰ “Sanf píranñf nearápariñirini.” rariñagfa arfá wiri “Xegf niaíwf píranñf meagirini.” rariñagfa arfá wiri áma añf midánfyo aiwá mirañf yagi imóniñagi winiri áma Gorixoyáyo arirá nñwirfna siyikwfpññf nimónimána arirá wiagi imóniñagi winiri áma wí dñf rfá uxeariñagi nñwinirfna seáyf wiagi imóniñagi winiri pí pí nanf imóniñpi “Oemini.” nñyairi dñf wíkwíroagi imóniñagi winiri nerínayf, íyá yof anani ikwfnami ñwirárfrixini. ¹¹ E neri aí apixf anf sini apianfpa mimónipa egfíwayá yof mñwiráripa érixini. Ayf rípi nání rariñini. Apixf anf sini apianfpa mimónigfíwa “Ámi oxf wo tñni oinaiyi.” wimónána sini Kiraiso nání dñf mamóniñf nero “Ámi womi omeánimini.” wimónariñf enagi nání rariñini. ¹² Íwa e nerónayf, oyá smímanfyo dánññf re rariñapi, “Ámi oxf míméanf sa Kiraiso tñni nikárññf apánñf.” rariñapi ríwímini mamoarigfá enagi nání xwiyfá meárññf imónariñf. ¹³ Rípi eni yariñf enagi nání rariñini. Omñf bi mé kikiñf nera waníro nání néwapfga nuro aí nepa kikiñf bi yariñf. Añf iwá iwami nemeróna xwiyfá mímáyfo roro wiárf nñremoro xwiyfá répiro nero nání xwiyfá píranñf nñpaxf mimóniñpi rariñf. ¹⁴ Ayínani “Apixf anf sini apianfpa mimónigfíwa re érixini.” ñimónariñf. “Ámi oxf níméaníro niaíwf nñixiñf umérfrixini.” ñimónariñf. Íwa e neróna áma Jisasomi dñf mñwíkwíro nene nání wíkwí neaónñf yf wo íwa apini yariñagfa nñwinirfna “Íwa sipi yariñof.” nearipaxf wí imóniníamini. ¹⁵ E neri aí apixf anf wíwa Setenomi xfidipri nání ríxa Jisasomi pñni nñwiárimi wigfmi warigfá enagi nání rariñini. ¹⁶ Apixf Kiraisomi dñf wíkwíroarigfá gñf gñf wigf apixf anf enánayf, Jisasoyá siyikf imónigfáyo anñf wikárññf wiwanñf íwami píranñf número arirá wírfrixini. Ayf Jisasoyá siyikf imónigfáyf apixf anf úmayf imónigfíwami arirá wírfna nání rariñini.

Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenweagfáwa nánñf.

¹⁷ Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenweagfá numenweanf nání nero píranñf yariñf yayf owinññf aiwáraní, ñigwíraní, mñni wiarigfapi “Biaú mñni wipaxowarñf?” nñyairi wé ikwianñfyo ñwirárfrixini. Wipenweagfá xwiyfá Gorixoyárimi dání enf rñémixf wiwo uréwapñf yiro yaníro nání anñf minf yariñf nání ayf anipaxf. ¹⁸ Bñkwíyo dání xwiyfá rípiáú nñññf eánñf nání rariñini, “Burímákau wítpi exwexwímf oenñf xwirñwf xapixapf nosaxa pwarfna bi mññpa oenñf manf gwí mñkñf wipani.” nñññf eánñf “Ñigwf omñf yariñf yf wigf omñf egfapi nání ñigwf meapaxf.” nñññf eánñf enagi nání wipenweagfáyf re yairññf rariñini, “Neaipenweagfawami yayf owinññf mñni wiarñwápi biaú mñni wipaxowarñf?” yairññf rariñini.

¹⁹ Áma ná woni nñwiápnñmeari Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenweanf womi xwiyfá nuxekwímorí “Sipi yarini.” rñránayf, arfá mñwipani. E neri aí sñwf wñnarófayf waúrani, waú worani, enánayf, ayf anani arfá wírfrixini. ²⁰ Wipenweagfá arfki fwf yariñf Jisasoyá siyikf imónigfá

níyíyá síḡwí anígíe dání míxí uríírixini. Wa ení wáyí nero axípi mepa epírfa nání “Níyíyá síḡwí anígíe dání uríírixini.” ríraríḡini. ²¹ E neri aí nioní Goríxoyá síḡwí tḡḡ e dání tḡḡ Kiraisí Jisasoyá síḡwí tḡḡ e dání tḡḡ anḡnájí xfo íá yíyamíximí enḡyíyá síḡwí tḡḡ e dání tḡḡ xwíyíá joxí mírímúropaxí imóníḡ rípi orírímíni. Joxí nioní wípenḡweagíáwa nání ríraríḡápi nerífná wí nání “Ámá nioníyáyírfani?” níyaiwiri níyíḡwíróni mepa éírixini. Wí díxíyoní símí símí e nímerí mepa éírixini. Xixeni wíḡí yaríḡápi tḡḡ wííírixini. ²² Joxí ámá wo ayá tḡḡ nímerí Jisasoyá síyíkí imóníḡáyo wípenḡweaḡí wo imóníwíníḡini níwímíxírí wé seáyí e mívíkwiáripáni. Apaxí mé wípenḡweaḡí wo oimóní wímíxáná íwí ayí yaríḡápi ríxímeaníḡini ríraríḡini. Joxí íwí bí mé íkwíráfnaxíni imóníwíníḡini ríraríḡini. ²³ Timotioxi, íníná aga símíxí agwíyo siayaríḡípi naḡí síní nání aga íníḡíni mívípa neri marísínfá nání wayíá íníḡí wainí bí tḡḡ nííírixini. ²⁴ Sípi ámá wa éfápi síḡáníḡe dání éfá enaḡí nání síní pía míníḡáná aí ríxa síḡání imónaríḡíni. E nímoní aí sípi wa éfápi ínímí dání éfá enaḡí nání pía néfasáná enáná síḡání imónaríḡíni. ²⁵ Axípi éniḡí naḡí wa éfápi síḡáníḡe dání éfá enaḡí nání síḡání imónaríḡíni. E nímoní aí naḡí wa yumí éfápi aníḡí yumí imónarípaxímani.

6

Ámá xínáíwáníḡí nímoníro omíḡí wíiaríḡáyo náníḡini.

¹ Ámá xínáíwáníḡí nímoníro omíḡí wíiaríḡáyo wíḡí bosowa nání “Awamí wéyo umerane xixeni arfá yíḡíḡ wírane epaxowaríani?” níyaiwiro api e wííírixini. Awa Goríxo nání sípi mívípa ero none ámáyo uréwapíyaríḡwápi nání sípi mívípa ero oépoyní ríraríḡini. ² Go go xegí bosó Jisasomí díḡí wíkwíroaríḡí wo enánáyí, díḡí re níwíaiwiri páimímí mívípa éwíníḡini, “Xfo ení ḡí Jisasomí díḡí wíkwíroaríḡwí wo enaḡí nání sa ḡí níííxímeaníḡí imóníḡí woríani?” E níwíaiwiri páimímí mívípa neri rípi ní yaiwíwíníḡini, “Ḡí bosí omíḡí wíiaríḡáo Jisasomí díḡí wíkwíroaríḡí wo imóní Goríxo díḡí síxí uyaríḡí wo imóní eno enaḡí nání arfá yíḡíḡ níwiri omíḡí owíimíni.” yaiwíwíníḡini. Xínáíwáníḡí nímoníro omíḡí wíiaríḡáyo nání ríraríḡápi dání síyíkí Jisasoyá imóníḡá joxí tḡḡ e ḡweagíáyo uréwapíyiri ení ríremíxí wiri éírixini.

Mimóní uréwapíyaríḡáyo náníḡini.

³ Ámá go go xwíyíá nioní ríraríḡápi marfá, xegí bí imóníḡípi —Api xwíyíá píraníḡí réwapíníḡápi tḡḡ xixeni mimóníḡípiḡini. Xwíyíá negí Ámíná Jisasi Kiraiso ríḡípi tḡḡ xixeni mimóníḡípiḡini. “Goríxomí píraníḡí nííídífná epaxí, ayí apírini.” ríḡípi tḡḡ xixeni mimóníḡípiḡini. Xwíyíá xegí bí imóníḡí api íá xíraríḡí go go ⁴ wárí nímoní aí aga níḡíá naḡí bí mimóníḡorini. O xwíyíá rírowíámí inaríḡápi nání wí tḡḡ orínaneyíní símí xeadípenaríḡíni. Xwíyíá xímíximí níniro raríḡápi nání ení wí tḡḡ orínaneyíní símí xeadípenaríḡíni. E yaríḡípi dání ámá sípi díḡí yaiwíníro xwíyíá míximíxewíámí níniro ikayíwí ríniro anídíḡí yaiwíníro ⁵ xíxewíámí ríniro yaríḡárini. Ámá e yaríḡáyo díḡí xeyáníḡí imóníro xwíyíá Jisaso nání nepaxíḡí imóníḡípi bí síní míxéníḡí imóníro egíáyoḡíni. Xenwíni re yaiwíaríḡárini, “Goríxomí nííídíḡípi dání amípi xwé meapírfa náníḡini.” yaiwíaríḡárini.

“Íá xíríḡápi apáníḡini.” yaiwíaríḡáyo tḡḡ e míyaiwíaríḡáyo tḡḡ nání uríḡí náníḡini.

⁶ Ayf e yaiwiarinagfa aÍ amá “Amípí nioní íá xirínápi, ayf apánirini.” yaiwiarigfáyf Gorixomí nixfdirínipimí dání amípí Gorixo “E wíimigini.” yaiwiarínipí wí mimúrónigfáyfirini. ⁷ Inókíwa neaxirigfe dání amípí wí tñf imóninwaéne íá neaxirigfáraní? Péwaé dání ení amípí wí nimeámi wanfwaraní? Oweoi. ⁸ Ayfnáni sa aiwá naní nániraní, aikf yínaní nániraní, apáni enánáyf, dñf re oyaiwianeyí, “Nene íá xirínwápi ayf apánirini.” oyaiwianeyí. ⁹ E nerí aÍ amá amípí wí mímúropa oenirí yarigfáyf re yarigfáraní. Amípí wí nánini ayá sfwf nuroríná mñf sixf nínirínipimí dání wiwaninífyf mfréyóniníf pikínarigfáraní. Ayf majfá nikáriníro amípí rfwéná xeaniníf wimeapaxf imóninípí nání ikfniníf sipí wiarínfirini. Maiwí e néra núfasáná rfwéná sfwá nerí piéropírfáraní. ¹⁰ Ayf rípi nání rarínini. Amá nígwf nánini dñf sipí nfwiríná ayf íwf xixegfni oépoyinirí wipemearínfirini. Amá wí nígwf nánini ikfniníf sipí nfwirínipimí dání xwíyfá nene dñf ikwíroarínwápi ríxa pñí nfwíarimí majímajfá néra xewífmí nuro rfniníf meárinarínagfa nání rarínini.

“Pírániníf nerí dñf niyimínipí xaiwí íá maxírfírxini.” urínf nánirini.

¹¹ “Gorixo ‘Timotio e éwinigini.’ wimónarinípí tñí xixeni oemini.” yaiwiarinixi, sipí apimí píraniníf éf menfirixini. E nerfná “Wé róniníf imóninípini oemini.” yaiwirí “Gorixomí píraniníf nixfdiríná epaxípiní oemini.” yaiwirí “Omí aniníf dñf owíkwírómíni.” yaiwirí “Ámáyo dñf sipí owimíni.” yaiwirí “Pí pí nímeáfpí xwámámí oemini.” yaiwirí “Ámáyo nípíyiní owimíni.” yaiwirí éfirixini. ¹² Joxí Jisasomí dñf nfwíkwíroríná amá “Xfo xopírarí nínírfenino?” niyaiwinirí ení neánirí ení menarigfípa axípi éfirixini. E nerí dñf niyimíníf joxí e oimónirí wéyo íá rumirínipí xaiwí íá maxírfírxini. Joxí naní imóniníf dñf wíkwíronípí ríxa amá obaxí arfá egfe dání waroparf winí enagi nání rírarínini. ¹³ Gorixo —O pí pí dñf tñf imóninípí nání mfkí ikiñorini. O tñí Kiraisí Jisaso —O míf ináyf Podiasí Pairato xwírxí umearfná xfo nání waroparf xixeni iníñorini. O tñí awaú arfá egfíe dání xwíyfá joxí mímúropaxf imóniníf rípi orírmíni. ¹⁴ Joxí sekaxí Áminá Jisási Kiraiso nínearimí peyinípí xixeni éfirixini. E nerí Jisaso sínáni piaumímí infé nání joxí rídupaxf imóninípí mepa néra urí amá xwíyfá “O sipí yarini.” rímeapaxf imóninípí mepa néra urí éfirixini. ¹⁵ Gorixo moáriníná nimónirfná o sínáni piaumímí inínfáraní. Ayf rípi nání rarínini. Gorixo yayf xfo winarínipí nání xewaninjo mfkí ikiñorini. Ná woní onini seáyí e imóninorini. Míxí ináyf nímíni nweagfáyo seáyí e wimóninorini. Áminá niyoní ení seáyí e wimóninorini. ¹⁶ Aniníf noní nweano, ayf ná woní onirini. Wfá o omíxarinípí ináyfniníf píroarínagí nání amá anwí e pupaxomaní. Amá wí sínwí wínigfomaní. Wí ení sínwí wínipaxf imóninomaní. Omí amá nínenení seáyí e uméwanigfíni. O aniníf íníná neameñweáwinigfíni. “E imóníwínigfíni.” nimónariní.

Ámá amípí wí mímúrónigfáyf epaxípi nánirini.

¹⁷ Amá agwí ríná amípí wí mímúrónigfáyo re urfirixini, “Wárixayfné mimónipa ero amípí seyfné mífseamúroarinípí nání ‘Aniníf íá xíranfwarini. Wí anipá imóninfá menini.’ mífaiwipaxf enagi nání apimí dñf mñwiráripa ero éfirixini. E mepa nero Gorixo —O yayf oneaininirípí nínaiaparfná xwapf ayá wí neaiaparínorini. Omíni dñf unwirárfpoyí.” urfirixini. ¹⁸ Rípi ení urfirixini, “Ámáyo naníni wiíro saní nurápiróná onímíapí muráf ayá wí urápiro yaní ewaní imóníro amípí bí wáwuní

oimoaneyinro tiro érixini. ¹⁹ Seyné e nerónáyí, nepa amipí ayá tñí imóniri nípémáná ríwíyo seaímeanfa imóniri enjpi awí eámeámí yárarinjoí. Apí diñí ñwiráripaxí imóninjpini. Apí diñí niyimñí imóninjpí maxiriprífa nání sñánñí eánárigíápirini.” E urírixini.

“Nioni nira weapíapi sñimanñimni tinei.” urinñí nánirini.

²⁰ Timotioxi, nioni e érixiniri diñí rñwirárinjapi ríwíminí mitipani. Sñimanñimni tinei. Ámá Gorixomi mixelarigíáyí xwiyá íkíá iwíyo dání rarigíapí tñí xwiyá ikweakwímí rinarinjpí —“Apí xixeni nñí imóninjpini.” niro aí yapí rarigíápirini. Apí tñí gí tñí e dání xe orípoyinri sñwí mwinipa érixini. ²¹ Ayí ámá wí “Xwiyá apimi dání nñí imóninwaénerini.” nirinrinjpimi dání rixa majmají néra xejwími ugíá enagi nání rarinñi.

“Gorixo wá ríwianfwiniginí.” nimónariní.

Payí Poro Timotio nání r'wíyo eaṅṅaríní.

Payí r'ina Timotio nání Poro ná r'wíyo eaṅṅaríní. Poro ámi aṅṅ yof Romíyo gwí n'ṅwearíná Timotio síní Epesasiyo n'ṅwearí Jisasoyá s'iyikí e imóní'g'áyo umeṅweaṅáná Poro “Nioní n'p'kipírí aṅwí ayorfaní?” n'iyaiwiríná Timotio eṅṅ neága nuri pí pí wímeá'pimi xop'rárí wipaxí imóní'w'ín'g'ín'ri payí r'ina nearí d'íṅṅ s'ixí umímon'ṅín'g'ín'ri.

¹ Poroní —Nioní Goríxo wimón'fagi nání Kiraisí Jisasoyá wá wuri'meiar'ṅá won'iríní. O t'íní nikárín'ri'ṅ'pimi dání d'íṅṅ n'iyim'ṅṅ imón'ṅwá Goríxo negí s'ím'maṅ'yo dán'ín'ṅṅ “Apí seaim'fáríní.” near'ṅ'pí nání wá wuri'meí'w'ín'g'ín'ri n'ir'peaṅon'iríní. ² Nioní Timotioxi —Joxí g'í niaíwox'ín'ṅṅ d'íṅṅ s'ixí r'iyi'ṅáox'íní. Joxí nání payí r'ina nearí mónapar'ṅín'ri. “Negí ápo Goríxo t'íní Ámíná Kiraisí Jisaso t'íní awaú wá r'iwian'ri ayá r'ir'im'x'iri joxí n'way'ron'ri ṅwearí nání siiri éfisix'íní.” nimónar'íní.

“Joxí nání Goríxomi yayí wiar'ṅáríní.” ur'ṅṅ nán'ir'íní.

³ Nioní an'ṅṅ ikwá'w'irani, ár'w'irani, Goríxomi joxí nání r'ix'ṅṅ n'irur'iyiríná omí —O nioní yar'ṅṅ re nin'iríná “Negí ar'owa omí píran'ṅṅ n'ix'f'iróná yag'ápa nioní ení ax'ípi x'dar'ṅáon'raní?” yar'ṅṅ e nin'iríná es'isí b'í m'nin'í x'dar'ṅáoríní. Omí joxí nání r'ix'ṅṅ n'irur'iyiríná yayí wiar'ṅáríní. ⁴ Nioní yayí nisiár'imi n'ib'iríná joxí ṅw'í neawár'fagi ran'ṅápi nání d'íṅṅ n'imoríná ámi d'íṅṅ ní'fá ayá wí nin'ín'fá nání “S'ṅw'í oran'm'íní.” n'iyaiwirí ik'ín'ṅṅ s'ipí niar'ṅ'iríní. ⁵ Joxí nání d'íṅṅ n'imoríná d'íṅṅ re ninar'ṅ'iríní, “O mimón'í d'íṅṅ w'ikw'íron'omaní. Aga nepa Jisasomi d'íṅṅ w'ikw'íron'oríní.” D'íṅṅ e ninar'ṅ'iríní. Dixí r'fáí Roisí xámi w'ikw'írorí dixí r'ínáí Yunisí ení w'ikw'írorí yag'ápa joxí ení “Ax'ípi w'ikw'íroaríní.” nimónar'íní.

“Xw'iy'fá yayí neainar'ṅ'pí nání ayá m'sin'ipani.” ur'ṅṅ nán'ir'íní.

⁶ Ay'ínání dir'í r'ipi osim'íní. Nioní g'í wé seáyí e sikwiáráná Goríxo e epaxo imóní'w'ín'g'ín'ri sim'ix'ṅ'pí —Apí r'ixa r'ínay'íní yár'ín'ṅ'p'iríní. Apí ámi r'fá ápiáw'í xwé oen'ri p'írám'í yar'ṅwápán'ṅṅ in'í'ri'x'íní. ⁷ Ay'í r'ipi nání r'irar'ṅíní. Goríxo kwíy'í ayá igig'í neain'pax'í imón'ṅ'pí m'neaiap'í eṅṅ neán'rane ṅweaan'wá nání neaim'ix'iri ámáyo d'íṅṅ s'ipí wian'wá nání neaim'ix'iri awayini n'p'íreán'rane yan'wá nání neaim'ix'iri en'fá nání imón'ṅ'pí neaiap'ṅṅ eṅagi nání rar'ṅíní.

⁸ Ay'ínání negí Ámíná Jisasi Kiraiso nání wá nur'iríná ayá wí m'sin'í anani wá ur'í'ri'x'íní. Nioní o nání wá ur'imear'ṅagi nání gw'í n'ṅwir'á'g'íoní nání ení ayá m'sin'ipa éw'ín'g'íní. E mepa nerí Goríxo eṅṅ s'ixí s'ím'ix'ṅ'pimi dání re yaiw'ir'ix'íní, “Nioní ení Poro eṅṅpa ax'ípi nerí xw'iy'fá yayí neainar'ṅ'pí wá urar'ṅápimi dání xean'ṅṅ n'ínimear'ínáy'í, anan'iríní.” yaiw'ir'ix'íní. ⁹ O nene yar'ṅwápí nání d'íṅṅ n'imorí yeáy'í n'neayim'ixemearí g'í ámá s'iyikw'í m'ín'g'á'y'í oimón'poy'ín'ri wéyo f'á neaum'ir'ṅ'imaní. Eṅṅn'á dání “Nioní wá n'wian'ri e wiim'fáríní.” yaiwiár'ag'ípi nání d'íṅṅ n'imorí yeáy'í n'neayim'ixemearí nion'yáy'í oimón'poy'ín'ri wéyo f'á neaum'ir'ṅ'iríní. O xw'fá síní mim'ix'ín'ṅáná re n'iyaiwir'ṅ'pimi dání wá neawian'ṅ'iríní, “Kiraisí Jisaso ámáyo yeáy'í uyim'ixemeáw'ín'g'ín'ri uowár'f'ím'g'íní.” n'iyaiwir'ṅ'pimi dání wá neawian'ṅ'iríní. ¹⁰ Eṅṅn'á dání wá e neawian'ṅṅ eṅagi a'í agw'í r'íná Kiraisí Jisaso —O yeáy'í neayim'ixemean'fá nání neaiṅoríní. O r'ixa xw'fá t'íyo n'ib'ir'ṅ'pimi

dáni Gorixo “Wá seawianimfáriní.” rárinjipi rixa sijnáni piaumimf ininjirini. Xwiyfá nene yayf neainarinjipimi dáni Jisaso wáf neaókímixáná re niyaiwirane nijfá imóninjwini, “Pearinjwápimi Jisaso xopiráfimf iyf riwinjiginí? Dínj níyiminj nene manfnf aninj nweanf wá nání ipi ríneaiapinjiginí?” niyaiwirane nijfá imóninjwini. ¹¹ Xwiyfá yayf neainarinj apí nání áwanj urimeri wáf urimeri uréwapiyemerí éwinjiginí nírípeañonirini. ¹² E nírípeañoni enjagi nání xeaninj rípi nímeanjirini. E nerí aí apí nání nioní ayá wí mininarinini. Ayf rípi nání ayá wí mininarinini. Gorixo, nioní dínj wíkwíronáo nání nioní nijfáriní. “O xwiyfá yayf neainarinj wáf ríméwinjiginí nání fáninj niepfxfniasinjpi sfá Jisaso weapinfáyí imóníe nání ananí menjweapaxorini. Ámá ámí sijnf xegf bí tñí sayá nimixiri ríprírxiní menjweapaxorini.” nimónarinjagi nání ayá wí mininarinini.

¹³ Xwiyfá enjwípeárininjf, nioní xamínoxí e dání wáf uriri uréwapiyiri éwinjiginí sijnwepígf siarfna arfá ninjipi xaíwí fá xirfírxini. Kiraisi Jisaso tñí nawíni níkarinirfná dínj wíkwírori dínj sixf uyiri nerinjipimi dání xwiyfá apí xaíwí fá xirfírxini. ¹⁴ Xwiyfá ayá tñj imóninj fáninj siepfxfniasininj apí kwíyí Gorixoyápimi dání —Apí siyikwí bí mininjpirini. Dínj neaxixéronjpirini. Apimi dání fáninj siepfxfniasininjpi fá nixiriri menjweáirixini.

“Esia piropenisfyo dánjyf niniepsamoárimí ugíawixini.” urinj nánirini.

¹⁵ Joxí nijfáriní. Esia piropenisfyo dánj Jisasomí dínj wíkwíroarígfá nfní niniepsamoárimí ugíawixini. Niniepsamoárimí nuróná wigf wáu Pigeraso tñí Xemoseniso tñí awáu ení niniepsamoárimí ugísixini. ¹⁶ E nerí aí “Áminá Jisaso Onesiporasomí tñí amá xegf aniwámí wearígfáyo tñí ayá urimíxíwíniginí.” nimónariní. Ayf rípi nánirini. O amí amí dínj sixf nímímoayinjirini. Nioní gwí nweañáoní nání aiwí ayá míwiní ¹⁷ anj Romí rípi nírémónapirfná nioní nání ayá tñí pía néra nuri nímeanjiginí. ¹⁸ Ayínání “Sfá negf Áminá Jisaso amá niyoní mí ómómíximf enfáyimí omí ayá urimíxíwíniginí.” nimónariní. Nioní siní Epesasíyo nweañáná seáyf o niinjipi nání ení joxí rixa nijfá imóninjini.

2

“Xwiyfápi wíyo ení fáninjf wiepfxfniasíirixini.” urinj nánirini.

¹ Ayínání gf níawíninjf imóninjoxí, joxí re niyaiwinirinjipimi dání, “Kiraisi Jisaso tñí nawíni íkarininjáoní enjagi nání Gorixo wá wí miníwianípa yarínjraní?” niyaiwinirinjipimi dání enj sixf eánei. ² Xwiyfá nioní amá obaxí arfá egíe dání rarfná arfá ninjipi joxí ení amá dínj unwiráripaxí imónígfáyo áwanj nuriri fáninjf wiepfxfniasíirixini. Ayf e dání xamínjf wíyo uréwapiyipaxí imóníprífa nání rírarinjini.

“Jisasomí xfdaríjagi nání síkarfápi xwámámf wíirixini.” urinj nánirini.

³ Ewayf xwiyfá bí rípi nání dínj moi. Síminjf wínarígfáyf wamí wímeanfpi nání ududf mirínípa nero wigf míxí ináyomí enj neáníro númí uxfdarígfáwa yapí joxí ení axípi e nimónirí Kiraisi Jisasomí níxídirfná símeanfápi nání ududf mirínípa nerí xe onímeaníri xfdíirixini. ⁴ Síminjf wínarígfáwa síminjf wínarinjwáo none yarínjwápi nání yayf owininiri pí pí omínjf amá sfá ayf ayo yarígfápi xe nawíni rígwírgwíninjf oeániniri mé ná bíni xfo wimónarinjipini yarígfáriní. ⁵ Ewayf xwiyfá rípi nání ení dínj moi. Yamíyamúrónígf inarígfá go go yamíyamúrónígf inípríri nání xiáwo

ráríþpimi xixeni arfá m+wí aníþf winfagi nání manf n+wialkiri xegf dñf tñi áwini e n+yaimi n+yapirfnáyf, yayf n+wimori yamiyamúrónigf ninirfná múróomi m+ni winfpi wipaxf menini. ⁶ Ewayf xw+yfá ríþi nání eni dñf moi. Ámá n+r+kwin+rí omiseáyf éo, o xámi wfwami n+múrori aiwá n+miri n+paxorini. ⁷ Ewayf xw+yfá nioni n+ra weaparíþáyf nání dñf moi. Joxi e nerfná Ámináo simixiþpimi dání re yaiwipaxf+rini, “Ayf api nání rfa rini? Api nání rfa rini?” yaiwipaxf enagi nání “Api nání dñf moi.” rirariþini.

⁸ Joxi Jisasi Kiraiso nání arfá wí mikeamopani. Nioni xw+yfá yayf neainariþipi wáf n+r+rfná re rariþapa “O nípémáná ámi xwáfþáyo dání wiáþnimeañorini. Negf arfo mixf ináyf Depitoyá þwiáfawéyf worini.” E rariþapa o xixeni apí e imóniþorini. ⁹ Nioni xw+yfá apí wáf urariþagi nání “O nþikwini miyarini.” niniaiwiwo xeaniþf nþnikarayiro ámá rikikirífo yarigfáyo gwf þwiráragfápa apí eni apí eni nigfá+rini. Nioni gwf niþwiráragfá aiwi xw+yfá Gorixoyápi eni gwfníþf miþwirá+rini. ¹⁰ Xw+yfá Gorixoyápi eni gwfníþf miþwirá+riniþagi nání nioni ámá Gorixo xegf fá yiyamiximf eníyf nání dñf nimori nioni nikáragfápi nþpimini xwámámí wiaríþarini. Ámá ayf Kiraisi Jisasomi dñf wikwíróáná o tñi nawini nikárinriþpimi dání yeáyf uyimixemeari añnamí xfo tñi aníþf seáyf e nimóniro þweapf+rfa nání wimixiri éwinigini e yaríþarini. ¹¹ Xw+yfá re riniþipi nene dñf þwirá+ríþaxf+rini, “O tñi nikárinriþpimi dání þenwaéneniþf enánáyf, dñf niyimiþf eni tñwaéne nimóniri o tñi þweanfwá+rini. ¹² Nene pí pí neaímeáþyo xwámámí nþwiranénáyf, wíyo eni seáyf e nþwimónirane xfo tñi nawini umenþweanfwá+rini. Nene ‘O negf Ámináomani.’ nþranénáyf, xfo nene nání eni ‘Ayf nání nioni majfá+rini. Gf ámá wímani.’ rinfá+rini. ¹³ Nene íníná dñf neanþwirá+ríþaxf+rí mepa yaríþagwi aiwi o sa aníþf dñf uþwirá+ríþaxf+rí yaríþorini. Ámi siþf bi nimixiri ríþaxf mimóniþo enagi nánirini.” Xw+yfá e riniþipi nene dñf þwirá+ríþaxf+rini.

“Uréwapíyarigfáyf xwíyfá ximiximf niniro miriniþa éþrixini.” uríþf nánirini.

¹⁴ Xwíyfá nioni rirariþápi ámá joxi tñf e þweagfáyo dirírf wírixini. E nerfná Gorixo siþwf aníþe dání joxi ríþerirf xwíyfániþf bi mirf aga nepa sekaxf re urírixini, “Xwíyfá nání ximiximf niniro miriniþa éþoyf.” urírixini. Ximiximf niniro rnarigfápi ámá wíyo naþf bi wíaríþmaní. Arfá wiarigfáyo xwírfá wikixeariþf enagi nání rariþini. ¹⁵ Gorixo “Timotio mimiwiároariþf wo rfa imónini?” osiaiwiniri aníþf minf éþrixini. Xwíyfá nepaxiþf imóniþipi xegf riniþípa nireþwíþéa nuri urírixini. E nerí re éþrixini. Ámá wigf omíþf nerfná naþf éfá enagi nání “Ámá omíþf nioni éápi siþwf nþwinirfnáyf, ayá niníþaxfmaní.” yaiwiarigfáyf yarigfápa axfpi éþrixini.

Síþf xwíyfá Gorixomi mixfdarigfáyf rariþápi nánirini.

¹⁶ Xwíyfá ámá Gorixomi mixfdípa nerfná ríro íkfá þwíyo dání ríro yarigfápi gf tñf e dání orfþoyiniri siþwf mþwiniþa éþrixini. Ayf rípi nání rariþini. Xwíyfá íkfá þwíyo dání rariþápi, ayf Gorixomi mixfdípa epf+rfa nání ná jfe xixoyfpiþf mfoariþ+rini. ¹⁷ Ámá ayf wigf þfné e rariþápi oremániþf xwé nimóga unfá enagi nání rariþini. Ámá e rariþáyf wigf waú Xaimeniaso tñi Pairitaso tñi awaúrini. ¹⁸ Awaú xwíyfá nepaxiþf imóniþipi þfni nþwiá+riri majíþmajfá néra xenwími

nuríná re rarigíwaúrini, “Kiraisomi dñj wíkwírówaéne negí dñj sñj neaimixífpimi dáni ríxa wiápínimeáwá enagi nán nípémáná negí warápi ámi ríwéná bi wiápínimeanfámani.” raríhagí nání áamá dñj wíkwírogí wí midimidáni ayagwí imixárínfáriní. ¹⁹ Wí midimidáni ayagwí imixárínfá enagi aiwí xwíyíá Goríxoyápi sñjánñj eááriníni. Xwíyíá oyápi sñjá añj nímíríroná sñjá iwamíó nítíwayírori tígíápi wí míkwierómioá xaíwí sñjánñj eánñjpi yapí imónini. Sñjánñj eánñjpipimi ríwamñj rípiáú nírínirí eánini, “Áamá xíoyá imónígfáyí ayí Ámínáo o nífárini.” rínirí “ ‘O gí Ámínáorini.’ rarígíá gíyí gíyí wígfí sípi yarígfápi ríwímíni umamóríxini.” rínirí enípiáú apimí nírínirí eánini.

“Goríxomi seáyí naní wiipaxoxí imónírixini.” uríñj nánirini.

²⁰ Añj xwé wíwámí síxí xíxegíni wení. Síxí awíaxí sñjá gorí tñnirani, sñjá sirípa tñnirani, imixínñjpiní míwenini. Úrapí síxí íkíá tñnirani, xwíá tñnirani, imixínñjpi ení wí wení. Wíníyí ayá tñní mearígíápirini. Wíníyí ayá tñní mímearígíápirini. ²¹ Ayínáni áamá gíyí gíyí sípi api nípini nání ígfánñj eánígfáyí, ayí áamá Goríxomi seáyí naní wiipaxíyíriní. Síxí ayá tñní mearígíáwánñj imóníñoi. Xíó “Awá tñní e éimíginí.” wimónaríñjpi nání ráríñj imóníñwánñj imóníñoi. Síxí ríxa dñj peyeañwá yapí mimóní añj xiáwo síní awá tñní aiwá ríá yeaanípaxí imóníñwá yapí imóníñoi. Síxí pí pí naní imóníñjpi nerína meámíánirí wí e píranñj nimixínro weníwá yapí imóníñoi. ²² Ayínáni íwí síkíñoyné íeapá seainífpí pírfí níwiaíkiárimí éfí úríxini. “Wé rónñj imóníñpipimíni oipónimíni.” yaiwirí “Xwíyíá nepaxíñj imóníñpipimí dñj níkwíróa oumíni.” yaiwirí “Ámáyo dñj sípi owimíni.” yaiwirí “Áamá tñní píyíá owírinaneyí.” yaiwirí nerí áamá íkwíráfnánñj imónígfápipimí dání Ámínáo arírá oneainirí urarígfáyí tñní nawíní xíxeni e éríxini.

“Xwíyíá ikweakwímí rarígíápi aríá míwí píranñj wé urórixini.” uríñj nánirini.

²³ E nerí aí xwíyíá majímajíá níkarínro dñj ríá níxeyánimáná ikweakwímí rínarígfápi bí xe oníxímeanirí sñjwí míwínípa éríxini. Joxí nífárini. Xwíyíá api níríníroná sa xímíximíni níno ro rínarígfá enagi nání raríñjini. ²⁴ Ámínáooyá xínáínñj nímoníri omíñj wíiarígfá gíyí gíyí xwíyíá xímíximí níno mírípa éríxini. E mepa nero áamá nñní nání wá wumíxiro píranñj uréwapíyípaxí imóníro “Sípi áamá ayí níkaríápi ananirini.” yaiwíro éríxini. ²⁵ Uréwapíyaríná maní pírfí wíaikímí yarígfáyo awayíní xwíyíá níno píranñj wé uroaníro éríxini. Ayí “Xwíyíá nepaxíñj imóníñjpi, ayí apírfani?” níyaiwíro xíxeni e waropárf epírfá nání xámí imónígfápi Goríxoyá dñj tñní ríwímíni mamóríxini awayíní xwíyíá níno píranñj wé urórixini. ²⁶ Áamá ayí ámi dñj íá níxíro awí obo —O xíó wimónaríñjpi oépoynirí yapí wíwapíyíñjorini. O awí ñweañj maní umónífpimí dání ayí nurakínárimí úríxini awayíní xwíyíá níno píranñj wé urórixini.

3

“Jísasomí oxídmíni.’ yaiwíaríhagí aí áamá sípi xíxegíni epírfá nání saní runíñfáriní.” uríñj nánirini.

¹ Joxí rípi nání dñj írónei. Síá yoparf imóníñyí tñjíná Jísaño weapínfáyi síní mimóníñáná “Omí aníñj ouxídaneyí.” yaiwíarígfáyo saní wunípaxí imóníñjpi wímeanfáriní. ² Ayí áamá sípíyí rípi rípi epírfá enagi nání

rariñini. Wiwaninini dñf sipi iniro nigwf nani ikñinif sipi iniro mixf meakñiniro warixa imoniro ikayfwf riro xináixaneyo arikwkwf wiwo amá amipi nanf bi wiagfa ai yayf miwipa ero pí pí ñwfa imoninifpi wwiwfa ríromf ero ³ úrximeáyo dñf sxf muyipa ero símsf neainrona piyfa miwfinipaxf imoniro sipi owimeanri mi mayfo riro pí pí feapá winarinifpi miwiaikipaxf imoniro pí pipi oyaneyinri neróna ímf tñi ero pí pí nanf imoninifpi nani wikí ónro ⁴ wigf winiyf ai nani miyf uriro pasá umero ayá nepearimána úrapí ero wiwaninifyf nani “Seáyi e mimónipa renwiní?” yaiwinro amipi nerfna Gorixo yayf winarinifpi nani ikñinif sipi bi miwí wiwaninifyf yayf winarinifpini nani ikñinif sipi wiwo epírfariní. ⁵ Mimónf xwiyfá nriro “Gorixomi píraninif xdanro rfa yarñoi?” oneaiawipoyinri nero aiwi oyá eñf eaninif xfomi xfdpírfá nani wimixipaxf imoninifpimi rfwf umopírfariní. Amá e yarigfáyf tñf e yarírórixini. ⁶⁻⁷ Ayf amá ayfya wí rípi yarigfá eñagi nani “Ayf tñf e yarírórixini.” rirarinini. Wigf xwiyfá piyipi yf urarigfápimi dáni añf ákñayo nipáwiwo apíxf wigf fwf éfápimi dáni ayá udunariníwami —Íwa dñf nípikwini mi maxirigfiwarini. Wigf mñf winarinifpimi dáni sipi oyaneyinri nipemeánimi warigfiwarini. Nijfá oimónaneyinri aninif minf newapinri ai xwiyfá nepaxinif imoninifpi tñi xixeni nijfá mimónarigfiwarini. Íwami yapf wíwapiyarfná arfá niwiro nani gwíyóninif níkrípeañri ñweañoi. ⁸ Eníná Janiso tñi Jaboriso tñi awaú Mosesomi manf pírf wiaikímf yanri nani egípa amá sipi ayf —Ayf dñf rfa xeyánigfáyf eñagi nani dñf nípikwini mi moarigfáyriní. Xwiyfá nepa imoninifpimi dñf míkwoarñagfa nani Gorixo rfwf umonifyriní. Ayf eni awaú egípa axípi xwiyfá nepaxinif imoninifpi pírf wiaikímf yanro yarigfariní. ⁹ Eníná yegf Isireriyf wigf awaú Mosesomi manf pírf wiaikímf owaiyinri yarigfípi síñw níwínoxídiróna “Majmajfá níkarinri rfa yarñi?” yaiwiagfápa agwi rfná eni amá nñi sipi yarigfáyf wigf yarigfápi síñw mí nómixiróna “Majmajfá níkarinro rfa éfawixini?” yaiwipírfá eñagi nani xwiyfá nepaxinif imoninifpi pírf wiaikímf yanro yarigfápi sípúrúrf epírfariní.

“Nioni riréwapiyinifpi xaiwf fá xirírixini.” urinif náninini.

¹⁰ Joxi nioni tñi nimerai síñw nanaxfdagoxi eñagi nani nioni amáyo uréwapiyemeagápirani, nimerfná yagápirani, e oemñri yagápirani, Gorixomi dñf níwíkwíróa wagápirani, wikí miwónipa nerí awayini yagápirani, amá nani wá nunagápirani, xeaninif xwámámf wiagápirani, api nipiñi yagápi nani joxi nijfariní. ¹¹ Nioni añf Adiakíyi rininifpimi tñi Aikoniamíyi rininifpimi tñi Risítiraí rininifpimi tñi añf apiaú apimi wáf urimearfná xeaninif níkarfagi nani rñinif nímeañpi nani eni joxi nijfá imoninini. Xeaninif rfa tñf níkarayíagfa ai xwámámf wináriní. Api nípimini dáni Ámináo éf ní mímininifriní. ¹² Ai, amá Kiraisi Jisaso tñi nawini ikárinigfá eñagi nani omi píraninif oxídaneyinri yarigfá niyoní eni xeaninif wimeanfariní. ¹³ Amá sipi yarigfáyf tñi mimónf yarigfáyf tñi wigf sipi yarigfápi sayá nímixa nuróna wíyo yapf wíwapiyiwo wiwaninifyf oboyá dñfyo dáni yapf éwapñro epírfariní. ¹⁴ E epírfá eñagi ai xwiyfá joxi riréwapiyinifpimi dáni nijfá imoninif “Apí nepaxinif imoninifpírfani?” yaiwíarri eñipi wí arfá mikeamó xaiwf fá xirírixini. Ayf rípi nani rirarinini. Joxi nene xwiyfá api rirñwaéne nani “Ayf dñf ñwiráripaxíyírfani?” niyaiwirí píraninif nijfá imoninif ¹⁵ oníná dáni rfwaminif Gorixoyá nriñri eaninifpi nani nijfá imoninif eñagi nani rirarinini. Rfwaminif nriñri eaninif api joxi fá nrorinifpimi dáni dñf émf saímf monípi morfa nani síwáninif

sipemeari Kiraisi Jisasomi dñj wíkwírópimi dani yeáy riyimixemeanfa nani siwaniñj sipemeari epaxirini. ¹⁶ Gorixoyá ríwamiñj niriñiri eaniñj nipiñi xíoyá kwíyípmi dani niriñi eagíapirini. Nepa imóniñjpi nani nearéwapiyipaxí imóniri xenwí yariñwápi nani siwá neaipaxí imóniri ayiyumí neaipaxí imóniri wé róniñj imóniñjpi yaníwá nani yayíwí neamepaxí imóniri enjipirini. ¹⁷ Xwiyíá api áamá Gorixoyá imónigíayí rípiáú epírífa naniñiri. Xíto “E éirixini.” wimónariñjpi epírífa nani enj síxí eániñi pí pí nanj imóniñjpi epírífa nani ipimóniñi epírífa naniñiri.

4

“Xwiyíá Gorixoyápi wá uriri xixeni eri éirixini.” urinj naniñiri.

¹ Kiraisi Jisaso niweapiri áamá niyoni siñani niwimónimána mixí ináyiniñj nerí áamá xíoyáyí xwioxíyo míméamí eri pegíayorani, sini siñj nimóniri ñweagíayorani, womí womí pía níméra uri enífa enagi nani o tñni Gorixo tñni awaú siñwí anigíe dani xwiyíá apimi joxi wiárf mímúropaxí imóniñj rípi oririñini. ² Xwiyíá Gorixoyápi wá uririxini. “Aríá owianeyi.” wimónariñjagi niwiniñinárani, “Aríá miwipa oyaneyi.” wimónariñjagi niwiniñinárani, wá uriri nani ipimónirixini. Áamá Gorixoyá imónigíayí sipí yariñagífa niwiniñiná wigí yariñgápi nani ayá owuduniñiri mixí uriri “Píni wiárfpoyi.” uriri éirixini. Jisasomi píraniniñj ouxídípoyiniñi enj rirémixí wírixini. Api api nerí aí apaxí mé nanj mimónariñjagífa niwiniñiná wikí tñni murí awayini nuréwapíya úirixini. ³ Ayí rípi nani rirariñini. Xwiyíá enwípeárininiñjpi áamá paimimí niwiro arífa miwí epírífná ríxa anwi erini. Ayí api arífa miwí re epírífarini. Xwiyíá xegí bi imóniñjpiñi arífa owianeyiniñi wigí wimónariñjpi tñni xixeni uréwapiyariñgíayíni nímearo awí eámeamíniñj epírífarini. ⁴ Xwiyíá nepaxiniñj imóniñjpi ríwímiñi nímamoro piyiniñj ikayíwíyo arífa niwiro xídaníro nani epírífarini. ⁵ Ayí e epírífa enagi aí joxi dñj naniniñi nímori xixeni iríniñi éirixini. Pí pí símeápi sa xwámamí wiri áamáyo xwiyíá yayí neainariñjpi wá urimeminiñi eri Kiraisoyá xínáixiniñj nimóniri omiñj wiirífa nani imóniñjoxi áamáyo e wiíwiniñiniñi imóniñjpi tñni xixeni eri éirixini. ⁶ Ayí rípi nani rirariñini. Gorixo nani nanwí ridiyowá nerífná ápiáwí xwé oweniri iniñgí wainí iwayímoaríñgíapániniñj nioní gí ragí ríxa iwayímoaniñi yariñoi. Nioní nipiñiñiñi anwi ayo enagi nani rariñini. ⁷ Nioní Kiraisomi nuxídírífná áamá “Xíto xopírírf niniñeniniñi?” niyaiwiniñi enj neaniñi enj menariñgíapániniñj yárfáoniriñi. Áamá yamiyamúrónigí niniñóná yoparf e múroaríñgíapániniñj yárfáoniriñi. Xwiyíá nene dñj íkwíroariñwápi wí mímíwiárfó xaiwí ífa nixira úáoniriñi. ⁸ Ayínani áamá yamiyamúrónigí niniñóná xami múróomi yayí wimoaríñgíapa nioní nani eni ríxa imónariñjpi, ayí rípirini. Ámináo —O áamáyo pía nímérífná xixeni wigí yariñgápi tñni wiariñoriñi. O yayí niniñimori Kiraiso enjipimi dani “Wé róniñjoxirini.” niriñiníapirini. Api nioní naniñi mimónini. Ayí áamá gíyí gíyí Kiraiso negí siñwí aniniñwáé weapíwiniñiniñi wimónariñgíayí nani eni imónini.

“Nioní tñj e nani añni bñirixini.” urinj naniñiri.

⁹ Timotioxí sini mé nioní tñj e nani birífa nani aniniñj miní éirixini. ¹⁰ Ayí rípi nani rirariñini. Dimaso amípi áamá Gorixomi mixídaríñgíayí yariñgápi nani wimóniñjagi niniñepísamoárími añj Tesaronaikeyo nani úiniñini. Kireseniñi eni Garesia piropeniñiñi nani úiniñini. Taitaso eni Darimesia piropeniñiñi nani úiniñini. ¹¹ Ruko xegí xewiniñi nioní

tíni ηweanwii. Ayínáni joxi Makomi niwirimeámi bírixini. O sanj níronaropaxí imóniηo enagi nání rírarini. ¹² Nioni Tikikaso rixa anj Epesasiyo nání uowárfáriní. ¹³ Joxi nibiríná gí iyá nípanoyí anj yoí Tirowasiyo Kapasoyá aniwámi píní wiárháú tíni bíkwí tíni nímeáxa bírixini. E neríná “Bíkwí sipísipí wará tíni imixiniηípi, api anjipaxírfani?” niyaiwirí api ení nímeáxa bírixini.

Arekisadao nání uriniηí nánirini.

¹⁴ Amipí ainixí tíni imixariηí Arekisadao, o aga sipí níkariniηigini. E níkaríagi aí Ámináo xío níkariniηípi tíni xixeni pírf umamonírfáriní. ¹⁵ O aga sipí níkariniηí enagi nání joxi ení ámá omi síhwí níwínaxídíri érixini. O none uréwapiyemeariηwápi mímíwialkí emínirí nání mírímírfí níaxídiniηí enagi nání rariηini.

“Ámá níniepísamoárimí úagía aí Gorixo éf nímímíniηírfini.” uriniηí nánirini.

¹⁶ Iwamíó xwírixí nímearfíná nioni wákwínimínirí xwiyíá urarfíná ámá wo sopiniηí mínó níni níniepísamoárimí úfawixini. “E nífápi nání Gorixo xwiyíá bí mumeariηpa éwinigini.” nímonariní. ¹⁷ Ayí níniepísamoárimí úagía aiwi Ámináo wí níniepísamó enj síxí nímixiniηí enagi nání nioni anj xwírixí níarigíiwámi dání xwiyíá nioni wáf rimeariηápi urarfíná émayí anj ami gími dáníyí arfá nígfáriní. Ai, manj nioni umóniηápipi dání Ámináo éf nímímíniηírfini. ¹⁸ Ayínáni nioni níjfarini. Nioni síní xwíá tíyo ηweanáná pí pí Poromi sipí owikáraneyinirí nífápi Ámináo anani éf nínímímínífsáná anjnamí xíoyá xwioxíyo onweanirí yeáyí níyimíxemeanírfáriní. Ayínáni omi íníná seáyí e numíeyoáa úwanigini. Api e éwanigini.

Yayí níwiowárfíná uriniηípi nánirini.

¹⁹ Joxi Pírisiraími tíni Akwiraomi tíni ayaúmi tíni Onesiporasepówami tíni ámá ayo “Poró yayí seaiwárenapiηoi.” urírixini. ²⁰ Re nání nibiríná Erasitaso anj Koriniyo uríniηírfini. Tiropimaso símixí yariηagi anj Mairitasíyo wárháriní. ²¹ Ríwípi yariηíná síní mímoníháná síní mé anjní bírixini. Yubiuraso tíni Pudenisó tíni Rainaso tíni Kírodiao tíni yegí nírixímeá re ηweagíáyí níni tíni yayí síowárenapiηoi. ²² Ámináo wá ríwianirí díní ríkikayorí éwinigini. Apirini.

Payí Poro Taitaso nání eañnarini.

Payí rina Taitaso nání Poro eañnarini. Taitaso Judayí womaní. Émáýí worini. Poro émáýí añyo xwiyá yáyí winipaxípi wáí urimearíná ará níriri Jisasomi dñí wíkwíronorini. Poro tñí nawíni emegí worini (Wáí wurimearígáwa 15:2, 2 Korini 7:6-7, 8:6,16). Jisasoyá siyikí imónigá pírñwí yoí Kiritiyí riniñipimi ñweagáyo umenweawiniginiri urípeañorini. O e niñweari umenweañaná Poro wí e dání “Numenwearíná e epaxí e epaxí tiyí rimónini?” yaiwíwiniginiri payí rina neari wiowáriniginini.

¹ Poroni —Nioni Gorixoyá xináinññí nimóniri omiñí wiariñá wonirini. Jisasi Kiraisoyá wáí wurimeariñá wonirini. Ayí Gorixo áamá nioniyá oimónipoyiniri íá yiyamiximí yagíyí xómi dñí wíkwíroro xwiyá nepaxiñí imóniñipi —Apí áamá Gorixomi píranñí níxídiróná epaxípi nánipirini. Apí nání xixeni niñí ímóniro epíra nání wáí wurimeariñá wonirini. ²⁻³ Nioni dñí re niyaiwiri wikwímonini, “Áamá Gorixomi dñí wíkwíroarígáýí wí maníni anñí ñweapíra nání dñí niyimñí síxí umímoníarini.” niyaiwiri níwikwímoríná wáí wurimeariñá wonirini. Dñí niyimñí apí, ayí Gorixo —O yapí wí ripaxomani. O amipí wí siní mimixárinimí dání re rárinipirini, “Dñí níkwíropíráyí dñí niyimñí tígáýí imónipírarini.” rárinipirini. Xewanño ráriníná imónáná áamá xwiyá xóyá wáí urírixiniri nurowárenapiriniñipi dání xwiyá apí siñáni wáí óniñirini. Xwiyá apí Gorixo —O yeáyí neayimixemeañorini. O nioni xwiyá apí áamáyo wáí urimemí nání “Apí Poromi íanñí wíepíxíniasiimiginini.” rárinirini. ⁴ Nioni Taitasoxi —Joxi dñí nene íkwíronwápa íkwíronoxi enagi nání gí niaíwíniñí imóniñoxirini. Joxi nání payí rina neari mónaparinini. Negí ápo Gorixo tñí Kiraisi Jiaso —O nene yeáyí neayimixemeanforini. O tñí awaú wá riwianiri joxi niwayiróniri ñweari nání simixiri oépiyi.

Áamá Jisasoyá siyikí imónigáyo wípenweapaxíimónipíráwa nánirini.

⁵ Ayí joxi rípi éwiniginiri píriñwí yoí Kiritiyí riniñipimi riwárinárini. Nioni siní píranñí wé míoarápi joxi wé roáriní nioni rírárinápa añí gípi gípi Jisasoyá siyikí imónigáýí ñweagápi áamá wí wípenweapíra nání urípeari éwiniginiri e riwárinárini. ⁶ Áamá wo nání “Omi orípeámini.” niyaiwiríná “Apí apí e imóniñoríani?” niyaiwiri siñwí winaxídirixini. Áamá wí xwiyá mumeáripaxo enagi siñwí winiri apíxí ná wíni meño enagi winiri xegí niaíwí Jisasomi dñí wíkwíroro áamá wí xwiyá re umearipaxí mimónipa ero, “Ayí rikikíró nero aríkwíkwí yarígáýirini.” umearipaxí mimónipa ero enagá siñwí winiri nerínáyí, anani rípeárixini. ⁷ Taitasoxini, ayí rípi nání rírarini. Áamá Jisasoyá siyikí imónigáyo wípenweagáwa Gorixoyá bosíwowáññí nimóniro umearígáwa enagi nání áamá wí awami xwiyá mumeáripaxí imónírixini. Ayí wigí dñí tñini míxídirinpa ero aññi wíkwí ríá ápiáwíniñí mívónipa ero iniñí papíki yarígápi nání símí míxeadípenipa ero míxí mípepa ero “Amipí apí nioni meapaxirini.” niyaiwiro íwí urápaniro nání mepa ero érixini. ⁸ Apí apí e mepa neróná áamá añí mídánño aiwá míranñí ero áamáyo nanñí imóniñipi owianeyiniro íkññí sípi wiro dñí íá xirígáýí nimóniri ero xixeni imóniñipini ero siyikwí mínigáýí imóniro

nipréaniri ero érixini. ⁹ Ámá xwiyá enwipéniní imóninípimi pírfí rakímí yariǵáyo apimi dání ení rirémixí wirí wigí dñíyo dání rariǵápimi xopírarfí wirí epaxí imónipírfá nání xwiyá dñí nwiáripaxí none ámayo uréwapiyarínwápi tñni xixeni imóninípí ení xaiwí fá xirírixini.

Mimóní uréwapiyariǵáyí nánirini.

¹⁰ Ayí rípi nání “Ámá api api imóniǵáyoni urípeárixini.” rirariníni. Ámá “Jisasoyá siyikí imóniǵáyo uréwapiyariná woni imónimíginí.” yaiwinariǵáyí obaxí ayí waumínií ero surímá xwiyá ríwaniri ámayo yapí wíwapiyaniro uríro yariǵáyirini. Ámá e yariǵáyí obaxí re rariǵáyirini, “‘Gorixomi píraniní ouxídmíni.’ níwimóniríná Jisasomi dñí níwíkwírorí aí iyí símí sío níwákwíniríná ayí anípaxí epaxirini.” rariǵáyirini. ¹¹ Ayí wayá amípi íwí ourápanyiníro muréwapiyipaxí imóninípí uréwapiyariǵápimi dání ámá wíyá síwí niaíwí aí tñni ríxa ayagwí ayónariǵá enagí nání wigí uréwapiyariǵápi xe uréwapiyípoyniri síñwí míwini paxí imóniníwini. Sa píroáripaxí imóniníwini. ¹² Eníná wíwaniníyá Kiritiyí wo —O wigíyí dñí émí saímí moñyí worini. O re níri eanírini, “Kiritiyí aniní yapí rímeariǵáyirini. Síwí sayíniní imóniǵáyirini. Aiwá ímí tñni níro ríwí síwí yiro yariǵáyirini.” ¹³ E níri eanírini nepa rini. Ayínáni mimóní uréwapiyariǵáyo míxí rí fá tñí arí fá ófíyo dání urírixini. Ayí Jisasomi dñí níwíkwíroríná saminí wegíapi ení síxí eámíxiníro ¹⁴ Judayíyá piyíní ikayíwípi nání arí fá ókiarí mímónipa ero ámá xwiyá nepaxiní imóninípí ríwímíni mamogíyí sekaxí rariǵápi arí fá míwipa ero epíri nání míxí rí fá tñí urírixini. ¹⁵ Ámá íkwírániní imóniǵáyí amípi apia níni nání “Wé sí fá neayíkiní paxímaní.” yaiwíariǵáriní. E yaiwíariníyá aí ámá íkwírániní nimóníro Jisasomi dñí míwíkwíropa yariǵáyí amípi apia níni nání “Wé sí fá neayíkiní paxíriní.” yaiwíariǵáriní. Wigí dñí sípíwí imóniri erí dñí níyaikiríná “Apí piáxí eánipaxíraní? Meánipaxíraní?” moariǵápi sí fá uyíkiní erí enagí nání e yaiwíariǵáriní. ¹⁶ Ayí manípami dánini waropáriní niníroná re rariǵáriní, “Nene Goríxo nání dñí moñwaénerini.” níro aiwí wigí yariǵápimi dání waropáriní réniní inariǵáriní, “O nání wí dñí moñwaénemaní.” rariǵáriní. Wigí yariǵápi nání Goríxo xwírfá winíri omí aríkwíkwí wíro naní imóniníyí bí epaxí mimónipa ero enagí nání rariníni.

2

Ámá rí fá ríǵáwa nánirini.

¹ Ayí e yariníyá aí jíwaniníoxí nuréwapiyiríná xwiyá enwipéniní imóninípí tñni xixeni urírixini. ² E neríná ámá rí fá ríǵáwami re urírixini, “Nípikwíni mimóniní imóninípí dñí míkíyopa ero ámináowa yapíni pákíní imóníro dñí naní fá xíro époi. Jisasomi dñí níwíkwíroríná saminí míwepa ero ámayo dñí sípi wíro wí sípi seaikáraná xwámámí wíro neróná saminí míwé époi.” urírixini.

Apíxíwa nánirini.

³ Apianíwami ení re urírixini, “Pí pí neróná siyíkwí míníǵíwayíné nimónimáná ero sípi owímeaníri xwiyá mímáyó míropa ero iníǵí papíki yariǵápi nání miní minípa ero apíyá imóniǵíwami naní imóninípí nání wíwapiyíro époi.” urírixini. ⁴ “Apíyá imóniǵíwa wigí oxowami tñni niaíwíyo tñni dñí síxí nuyiríná wíipaxípi nání wíwapiyíro ⁵ dñí naní fá xíripi nání wíwapiyíro íkwírániní imóniǵáyí imónipíri

nání wíwapíyiro omiseáyiwa oimónfopoyíní wíwapíyiro wá níwunírí arírá wípírí nání wíwapíyiro wigí oxowami píráníf yeáyí wurínípírí nání wíwapíyiro éfíríxíní. Ámá wí apíyá imónígfíwa e mepa yarínagfa níwíníríná xwíyá Goríxoyá nání ‘Sípíríní.’ rípríxínírí apí apí epírí nání wíwapíyípoi.” urfíríxíní.

Íwí Síkiñowa náníríní.

⁶ Íwí síkiñowa ení pí pí neríná díní naní fá níxíríro epírí nání ení rírémíxí wíríxíní. ⁷ Joxí pí pí neríná díxí naní yarínífpí tíní íwí síkiñí imónígfáwami síñwepígí wíríxíní. Nuréwapíyíríná naní imónífpí bí tíní sípí imónífpí bí tíní gwí nímorí muréwapíyipa erí ámínáowa yapí pákíní nímonírí erí ⁸ xwíyá enwípénífpí —Apí ámá wí “Sípíríní.” rípxí mímonífpíríní. Apí uréwapíyírí éfíríxíní. Joxí tíní xewíxewí rónígfáyí ayá winírí nene nání xwíyá sípí bí mírípaxí imóníro epírífa nání apí “E éfíríxíní.” ríraráñíní.

Xínáiwánífpí nímoníro omífpí wíiarígfáyí náníríní.

⁹ Xínáiwánífpí nímoníro omífpí wíiarígfáyo ení rírémíxí re wíríxíní, “Segí bosowami símanwíyónífpí wuríníro yayí winípxífpí wíiro xíxewíámí wí murípa ero ¹⁰ wigí amípí wí éfí mímínípa ero díní seañwírárípxí imónífpí wíwapíyiro époi.” urfíríxíní. Xínáiwánífpí nímoníro omífpí wíiarígfáyí pí pí neróná apí apí e níxídirífpí dání xwíyá Goríxoyá —O yeáyí neayímíxemeaarínóríní. Xwíyá oyápmí okíyánífpí yaroaríná ámá “Xwíyá apí sípímani.” yaiwíprífa nání apí “E urfíríxíní.” ríraráñíní.

“Goríxo wá neawianarínjo enagí nání ríxa síñánípiaumímí iníní.” urífpí náníríní.

¹¹ Ayí rípi nání “Jisasomí díní wíkwírogíáyí apí apí éfíríxíní.” ríraráñíní. Goríxo wá níneawianírí “Wíímígní.” yaiwíaragfpí Jisaso níweapírínífpí dání ámá níyoní ríxa síñání piaumímí winífpíríní. O ámá níyoní yeáyí uyímíxemeámánírí nání enífpí síñání piaumímí inífpíríní. ¹²⁻¹³ Ayí nene síní xwíá tíyo níñwearane yayí neainínífpí nání díní wíkwímoarínwáfpí nání wenífpí nerí níñwearanéna Goríxo re yaiwianí nání xegí wá neawianífpí wíá neaókímíxínífpí, “Goríxo nene ámá omí ríwí ríwámíní nímamoríná yarígfáfpí píní wíárírane ámá omí míxídarígfáyí mífí winarínífpí píní wíárírane nerane díní tíní erane wé rónífpí erane Goríxomí píránífpí níxídiríná epaxífpí erane yaníwá nání ríneawíapíyaríní?” yaiwianí nání xegí wá neawianífpí wíá neaókímíxínífpí. Yayí neainínífpí nání díní wíkwímoarínwáfpí, ayí Jisasi Kiraiso —O negí Nwíá seáyí e imóníñoríní. Nene yeáyí neayímíxemeaarínóríní. Yayí neainínífpí nání díní wíkwímoarínwáfpí, ayí o wíá sogwínífpí pírpírí yarínífpí tíní síñání nímonímí weapínífpíríní. ¹⁴ O negí ríkíkírífo yarínwáfpí nípímíní dání gwínífpí neaíkweawárírí ámá níoníyáyíní nímoníro imírínífpí mé naníní oépoiínífpí ígfánífpí neaeámorí éímígnírí xewaníño xe onípíkípoiínífpí síñwí wíníñnínígní.

¹⁵ Íníná níoní ríraráñá rípi díxí tífí e ñweagíayo urírí oxídfípoiínífpí ení rírémíxí wírí ámá xwíyá rípi tíní xíxení míyarígfáyo míxí urírí éfíríxíní. E neríná ámá wo níoní xe páimímí onínífpí síñwí mívínípa nerí néní tífíjoxí nímonírínífpí dání éfíríxíní.

3

“Xámí yagwáfpí mé wé rónífpí imónífpíní éwanígní.” urífpí náníríní.

1 Joxi áamá Jisasomi dñj wíkwíroarigfá joxi tñj e ηweagfáyo re nuriri diriri wiayirixini, “Gapimanfyorani, neni tfgfayorani, simanjwíyonñj yeáy wurinro arfá yimigf wiwo époyi. Pí pí imirñj mimónñjpi epiri nani ipimónfpoyi. 2 Áamá wíyo xwiyfápai mñwiráripa ero wikf tñni xwiyfá rarigfáyiné mimónipa ero époyi. Awayini samñj imóniro áamá niyon wé ikwianwíyo umero époyi.” nuriri diriri wiayirixini. 3 Ayf rñpi nani rirarñjini. Nene eni enina dñj nanf bi mimó majfá ikarinagwaénerini. Manf wiaikiagwaénerini. Yapf éwapñagwaénerini. feapá neainarñj xixegñi imónñjpiní erane mñj neainarñj xixegñi imónñjpiní erane yani nani gwññj neayagenerini. E néra nuranéna áamáyo sipi wikarani nani imónirane sipi dñj waiwirane smf tñni oneaipoyiniri wíwapiyirane newanñjene eni smf tñni inirane yagwaénerini. 4 Nene e imónagwaéne aiwi Gorixo —O nene yeáyf neayimixemeañjorini. O áamá nñni nani wá wuniri wá wianiri yarñjo enagi nani wfá nñeakímixirfna 5 nene yeáyf neayimixemeañjirini. Imirñj mimónñj newanñjene wé nñronirane yarñwápi nani dñj nñmorí nani yeáyf neayimixemeañjmaní. Xewanñjo wá nñeawianiri nani yeáyf neayimixemeañjirini. Ayf fwf nene yarñwápi yokwarimf nñeairfna xfoya kwíypimi dáni —Apí igfánñj neaeámoañjipimi dáni áamá ámi sñj imónñjwaéne neaeweari dñj niymñj tñjwaéne neaimixiri enjpirini. Apimi dáni yeáyf neayimixemeañjirini. 6 Apí nñeaiapirfna sipí mñeai Jisasi Kiraiso, negf yeáyf neayimixemeañjo neaiñjipimi dáni ayá wí neawfrenapiyñjirini. 7 Ayf o wá nñeawianirñjipimi dáni “Wé rónigfáyirini.” rarñjene imónirane dñj niymñj imónñj nene e oimónaneyiniri dñj ikwímoañjwápi tñjwaéne imónirane yanfwa nani kwíypí neawfrenapiyñjirini.

8 Xwiyfá api, ayf nepa áamá dñj ηwiráripaxf imónñjpirini. Ayinani api nani nurirfna samñj nimónimáná murf enj neánimáná urfirixini. Áamá Gorixomi dñj wíkwíroarigfáyf píranñj nero imirñj mimónñjpi —Apí nanf imónñjagi nani áamáyo sa nanfni wiipaxpirini. Apí arige nerf yanfwarfaniri smf xeadfpénipfífa nani e urfirixini. 9 E nerf aí áamá majmajfá nikarinro xwiyfá miximixeawiamf inarigfápi rarñjagfa nñwinirfnanani, arfowa enina dáni wigf niaíwf nemeága nuro yo f wírigfápi nani rarñjagfa nñwinirfnanani, ηwf ikaxf éanñjpi nani xwiyfá ximiximf ninro rarñjagfa nñwinirfnanani, ayf tñni wí nkumixiniri miripaní. Xwiyfá ayf rarigfápi nanf imónñjipimi xfdani nani neaipaxf mimónñjagi nani rarñjini. Sa miponñj xwiyfá enagi nani rarñjini.

10 Áamá gíyf gíyf Jisaso yá siyikf imónigfáyo xewixewí oimónfpoyiniri wíwapiyarñjagfa nñwinirfna erirf biaú wíagf aiwi arfki yarñjagfa nñwinirfna rfwf umóirixini. 11 Joxi nñjárini. Áamá e yarigfáyf wigf dñj sfá niyimixinro fwf néra warigfápi dáni xwiyfá meárinarigfá enagi nani rarñjini.

Yayf nñwiowárirfna urñjpi nánirini.

12 Nioni rixa dñj neyíroniri “Rfwpí yarñjiná añj rixa Nikoporisyi rñjipimi ηweámigini.” yaiwíarñj enagi nani nioni Atemasomiraní, Tikikasomiraní, joxi tñj e nani nuowárirfnyáf, joxi enj neániri nñbri añj apimi nímeáirixini. 13 Sinaso —O xwirixf wienwípeiarñj worini. O tñni Aporoso tñni egf añj nurina amipí wí nani dfwf mikeamónipa eri of e dñj sñx nígá uri episfi nani “Bi wiowárfimigini.” niyairi aññj minf éirixini. 14 Negf imónigfáyf íkfá ná mñwearñjññj mimónipa ero Gorixomi píranñj

nixdíróná imiríñí mimóníñípi epírfa nání ayí ení áamá d'wí ikeamóní'g'áyo arírá wipaxípi éwapíní'rixíni.

¹⁵ Nioní t'íni re ηweag'á'yí n'íni yayí siowárenaparíñwíni. Ámá nene Goríxomí d'íñí wíkwíroaríñagwí nání d'íñí sixí neayarí'g'áyo “Poró yayí neawárenaparíni.” urí'rixíni. “Seyíné niyínéní Goríxo wá seawian'wíni'g'íni.” nimónaríni.

Payí Poro Pairimono nánì ean̄narini.

Payí rina Pairimono nánì Poro ean̄narini. Pairimono áamá an̄j yoí Korosi n̄weáyí worini. Am̄pí wí m̄múroḡorini. Xinán̄in̄j̄ nimón̄iri wiiar̄iḡáyí wí eni t̄ḡorini. Oyá xinán̄in̄j̄ nimón̄iri om̄in̄j̄ wiiar̄iḡáyí wo, Onesimasoyi r̄in̄ḡo re en̄niḡini. f̄wí n̄wik̄ar̄imi éf̄ nuri Rom̄yo n̄rém̄ori Poro, e gwí n̄wean̄omi n̄wimear̄in̄j̄pimi dán̄i ámi d̄in̄j̄ émóaḡi Poro payí neari Onesimasomi n̄wiowár̄in̄á Pairimono yokwar̄im̄f̄ n̄wiiri oum̄im̄in̄iri neari wiowár̄in̄in̄iḡini.

¹ Poroni —Nioni Kiraisi Jisasomi n̄ix̄d̄iri yar̄in̄j̄p̄i nán̄i gwí an̄j̄yo n̄in̄wir̄ar̄iḡon̄ir̄ini. Nioni t̄n̄i neḡf̄ n̄rix̄meá Timotio t̄n̄i payí rina neari món̄apar̄in̄j̄wi. Pairimonox̄i, yeḡf̄ d̄in̄j̄ s̄ix̄f̄ r̄iyiḡw̄íox̄i —Joxi yawawi t̄n̄i naw̄in̄i Jisasomi n̄ix̄d̄iri yar̄in̄j̄wá nán̄i gwí món̄in̄j̄wá wox̄ir̄ini. ² Joxi t̄n̄i neḡf̄ n̄rix̄meáí Apiaí t̄n̄i Akipaso t̄n̄i —O none t̄n̄i neḡf̄ naw̄in̄i roarin̄j̄wá worini. O t̄n̄i Jisasoyá s̄iyik̄f̄ imón̄iḡá joxiyá an̄j̄ iwámi awí ean̄ar̄iḡáyí t̄n̄i ayí n̄n̄i eni aí t̄n̄i nán̄i payí rina neari món̄apar̄in̄j̄wi. ³ “Neḡf̄ ápo Gor̄ixo t̄n̄i Áminá Jisasi Kiraiso t̄n̄i awaú wá seawian̄iri seȳné píran̄in̄j̄ n̄waȳir̄on̄iro n̄weap̄r̄i nán̄i seaiiri éfisix̄in̄i.” nimón̄ar̄ini.

“Joxi yar̄in̄j̄p̄i nán̄i yayí ninar̄ini.” ur̄in̄j̄ nán̄ir̄ini.

⁴⁻⁵ Nioni neḡf̄ Gor̄ixomi xw̄iȳf̄a r̄ir̄im̄f̄ n̄wir̄i joxi nán̄i r̄ix̄in̄j̄ n̄irur̄iyir̄in̄á ar̄f̄a re n̄wir̄i nán̄i, “O áamá Gor̄ixoyá imón̄iḡá n̄yon̄i d̄in̄j̄ s̄ip̄i n̄wir̄i ar̄ir̄a wir̄i Áminá Jisasomi d̄in̄j̄ w̄ikw̄ir̄ori yar̄in̄j̄or̄ini.” Ar̄f̄a e n̄wir̄i nán̄i joxi nán̄i r̄ix̄in̄j̄ n̄irur̄iyir̄in̄á Gor̄ixomi yayí wiar̄in̄j̄ar̄ini. ⁶ Joxi nene t̄n̄i naw̄in̄i Kiraisomi d̄in̄j̄ w̄ikw̄ir̄oar̄in̄j̄aḡwi nán̄i naw̄in̄i ik̄ar̄in̄in̄j̄wápmi dán̄i “r̄ip̄i re oimón̄in̄i.” nimón̄ar̄ini, “Am̄pí nan̄j̄ Kiraisomi nux̄d̄ir̄in̄á epax̄f̄ imón̄in̄j̄wá n̄ip̄in̄i nán̄i x̄ixen̄i n̄j̄f̄a oimón̄in̄i.” nimón̄ar̄ini. ⁷ Ḡf̄ n̄rix̄meáox̄in̄i, joxi áamá Gor̄ixoyá imón̄iḡáyo d̄in̄j̄ s̄ip̄i n̄wir̄i ner̄in̄j̄p̄imi dán̄i d̄in̄j̄ s̄ix̄f̄ um̄imón̄j̄ en̄aḡi nán̄i nion̄i yayí ayá wí n̄nin̄ir̄i d̄in̄j̄ níf̄a ninar̄ini.

Pairimonom̄i Onesimaso nán̄i r̄ix̄in̄j̄ wur̄iyin̄j̄ nán̄ir̄ini.

⁸⁻⁹ Ayin̄án̄i Poroni —Nioni r̄ixa xweyan̄oni ner̄i Kiraisi Jisasomi nux̄d̄ir̄in̄á yar̄in̄j̄p̄i nán̄i gwí n̄wean̄áon̄ir̄ini. Nioni yawawi Kiraiso nán̄i naw̄in̄i gwí món̄iḡw̄íwawi en̄aḡi nán̄i mas̄is̄f̄a bi m̄is̄i “O e ner̄f̄n̄áyí nan̄j̄ imón̄in̄j̄p̄i yar̄ini.” yaiwiar̄in̄j̄p̄i e érix̄in̄ir̄i sekax̄f̄ bi r̄ir̄ipax̄f̄ aiwi d̄in̄j̄ s̄ix̄f̄ yinar̄iḡw̄íwawi en̄aḡi nán̄i awayin̄i r̄ix̄in̄j̄ bi or̄ir̄im̄in̄i. ¹⁰ Onesimaso —O nion̄i gwí an̄j̄ t̄yo n̄in̄wear̄in̄á wáf̄ ur̄f̄ap̄imi dán̄i Gor̄ixomi d̄in̄j̄ w̄ikw̄ir̄oar̄in̄j̄ en̄aḡi nán̄i ḡf̄ íwón̄in̄j̄ emeááor̄ini. “O nán̄i r̄ix̄in̄j̄ bi owur̄iyim̄in̄i.” nimón̄igo. ¹¹ Xami “Ȳf̄w̄f̄ imón̄in̄j̄or̄ani?” wiaiwiaigo aiwi aḡwi joxi t̄n̄i nion̄i t̄n̄i n̄wawin̄i d̄in̄j̄ uḡwir̄ar̄ipax̄f̄ imón̄in̄j̄or̄ini. ¹² Aḡwi nion̄i om̄i joxi t̄n̄j̄ e nán̄i nurowár̄in̄á ḡf̄ d̄in̄j̄ aí t̄n̄i n̄ixeyán̄ir̄in̄j̄ w̄f̄ren̄apar̄in̄j̄ini. ¹³⁻¹⁴ Nioni xw̄iȳf̄a yayí neainar̄in̄j̄p̄i wáf̄ ur̄imear̄in̄j̄áon̄i en̄aḡi nán̄i gwí an̄j̄yo n̄wean̄án̄a “Onesimaso nion̄i t̄n̄i n̄in̄weari joxi nán̄i waȳf̄a ar̄ir̄a onini.” n̄nimón̄ir̄i aiwi joxi “Ayí anan̄ir̄ini.” s̄in̄i m̄in̄ir̄ipa en̄án̄áyí, “E api xe oem̄in̄i.” m̄inimón̄f̄aḡi nán̄i ámi joxi t̄n̄j̄ e nán̄i urowár̄en̄apar̄in̄j̄ini. Joxi “Poro sekax̄f̄ n̄ir̄f̄p̄imi dán̄i oem̄in̄i.” miyaiwí d̄ix̄f̄ d̄in̄j̄yo dán̄i “Xe Poro t̄n̄i n̄in̄weari ar̄ir̄a owini.” yaiwir̄f̄a nán̄i om̄i joxi t̄n̄j̄ e nán̄i úrowár̄en̄apar̄in̄j̄ini. ¹⁵ Ayí r̄ip̄i nán̄i r̄ir̄ar̄in̄j̄ini. O ámi an̄in̄j̄ joxiyá imón̄in̄f̄a nán̄i bi on̄im̄iápmi p̄in̄i n̄ir̄iwár̄im̄i n̄ib̄ir̄i n̄wean̄f̄r̄ani? ¹⁶ O s̄in̄i d̄ix̄f̄ r̄inán̄in̄j̄ nimón̄ir̄i om̄in̄j̄ siar̄in̄j̄o aí s̄in̄i

axí apini mimóní apimí nímúrorí Jisasomí díní níwíkwírorí nání gí nírixímeá díní síxí uyiñáóníñí imóníñíñí. E nimóníñí aiwí joxí anípaxí “Ríxa gí nírixímeáóníñí imóníñí woríñí?” wíaiwípaxoríñí. ¹⁷ Ayínání “Poro nioní tñí nawíní gwí mónígwííoríñí?” níniawiríñáyí, Onesimaso símeááná nioní nímímínímíníñí enípa omí ení axípi umímíníñíñí. ¹⁸ E níñíñí aí o pñí níñíwíárímí nuríñá sípí nísikárímí unípíraní, amípí íwí rírápíñíñí, ananí nioní ríyíparómíñí. ¹⁹ Poroní níwaníñoní gí wé tñí ríwamíñí rípi “Nioní ríyíparómíñí.” níñí eaaríñí. Ayí joxí ení mañí nioníyáyo dání raríñá Jisasomí díní wíkwíróagí nání joxí nioní ení níyíparópaxí imóníñípi nání míríñípa éímíñí. ²⁰ Gí nírixímeáoxíñí, Áminá Kiraiso tñí nawíní ikáríñígwííoxí enagí nání nioní ríxíñí rírápí xíxení níñíñí. E neríñáyí, apini mé díní síxí ení nímímómíñí.

²¹ “Aríá yímíñí níñí.” níñíwírí díní síñá neánaríñagí nání re nínimóníñí payí eaaríñí, “Joxí nioní rírápíñí mé apí nímúrorí ámí seáyí e imóníñí bí tñí eríñí.” nínimóníñí payí ríña eaaríñí. ²² Ríxíñí ámí bí rípi oríñímíñí, “Aní awawá nioní wepaxí imóníñíwá óf nímoáríñíñí.” oríñímíñí. Ayí rípi nání ríraríñí. Seyíné Goríxomí ríxíñí nuríyaríñí dání oyá díní tñí gwí aníyo dání níwáraná seyíné tñámíñí bíímíñíñí díní níkwímorí nání raríñí.

Yayí níwíowáríñá uríñípi náníñí.

²³ Eparíraso —O ení Kiraisí Jisasomí uxídaríñí wo enagí nání nioní tñí nawíní gwí ñweagwííoríñí. O joxí nání yayí síowáréñapíñí. ²⁴ Mako tñí Arisítakaso tñí Dimaso tñí Ruko tñí —Awa Jisasomí níxídíro yaríñagí nání gwí nímómíñíñí. Awa ení yayí síowáréñapíñí. ²⁵ “Áminá Jisasí Kiraiso aníñí wá níseawiaga úwíñíñí.” nímómíñí.

Payí áamá Xibiruyí nání eáníñnaríní.

Payí rina Judayí Jisasomí díní nîwîkwîroro nání oyá sîyîkí imónígfá aní bimí ñweagfáyí nání eagfánaríní. Xibiruyí ríníñpí wigí pñé rarígfápi tñí nîkumîxínîrî ríníñagí nání yoí e wîrínîní. Payí rina eanoyá yoí mîñwîrîríníñagí nání “Ámá o nîrîrî eanîrîfani?” yaiwipaxí mimóníñnaríní. Jisaso rîxa anínamí nîpeyimáná xwiogwí rîxa obaxí nîpwémáná enáná payí eanoyá Judayí Jisaso yá sîyîkí imónígfá ayo xeaníñ wímeaayaríñagí nání aníñ Jisasomí díní mîwîkwîró pñí nîwîarîro xámí yagífápi ámí fá xîrîpîrîxínîrî nîrîrî eaníñgíní. Ayí re nîyaiwîro aníñ sîñí imóníñpí xaiwí fá xîrîpîrîxínîrî nîrîrî eaníñgíní, “Aníñají nîyoní Jisaso seáyí e mîwimónípa rení? Mosesomí ení seáyí e mimónípa rení? Apaxípáníñ ímónígfá xwéowamí ení seáyí e mîwimónípa rení? Rîdîyowá xfo ná wínání neainíñpí apaxípáníñ ímónígfá xwéowamí ámí ámí neai-iarígfápimí seáyí e mimónípa rení?” nîyaiwîro aníñ Jisasomíní díní nîwîkwîróa úrîxínîrî nîrîrî eaníñgíní.

“Ríná Gorîxo xegí xewaxo eníñpimí dání nearíñrîrî.” uríñ nánîrîrî.

¹ Gorîxo eníñá wíá rókiamoagfáwa rîwamíñ earo xîxegíní ero egfápimí dání xfo yá xwîyí fá negí arfowéyo ayá wí nura nîbayíísáná ² agwí sá yoparfáyí tñí ríná xegí xewaxo xwîyí fá rîrî amípi wíwapîyemerí eníñpimí dání nearíñrîrî. Xegí xewaxo amípi imóníñpí nîpíní nání xiáwo imóníwîñgínîrî urípeañoríní. Omí dání aníña tñí xwíarí tñí imîxíñrîrî. ³ O Gorîxo nîkínîrî seáyí e imóníñpí axípi ení aupákíkfí inaríñoríní. Xano yapí pákíní imóníñoríní. Sogwí sîñí emá amípi nîpíní oyá xwîyí fá ení eáníñ ríñpimí dání xomaxíníñ yáríníñagí nání xegí imóníñpa sîñí imóníní. Xewaníño íwí ámá yarígfápi nání yokwarímí wiipaxí oimónîrî nîwîarímáná nîpeyîrî Ñwíá seáyí émí imóníñoyá wé náúmíní éf ñweaní.

“Gorîxomí xewaxo aníñajíño seáyí e múróníní.” uríñ nánîrîrî.

⁴ Gorîxo o e imóníwîñgínîrî nurípearí nîwimîxîrîná aníñají e imónírîxínîrî urípeañpimí aga seáyí e wíarí imóníñpí tñí xîxení seáyí e wimîxíñrîrî. ⁵ Omí Bîkwíyo nîrîrîrî eáníñ rîpí Gorîxo uríñpa aníñají gîyo axípi uríñrîrî, “Joxí rîxa gí íwoxí oimónîrî simîxíaríní. Agwí ríná joxíníñf semeáaríní.” E uríñpa aníñají gîyo axípi uríñrîrî? Oweoi, wí e muríñrîrî. Xewaxo nání ámí bî re ríñpa aníñají gîyí nání axípi ríñrîrî, “Nioní xegí xanoní imónímíní. O gí íwo imóníníño.” ríñpa axípi aníñají gîyí nání ríñrîrî? Oweoi, wí e mîrîñf enagí nání “O ayo seáyí e wimóníní.” nîrîrî eaníñgíní. ⁶ Xegí nîaíwí xámíníñf emeanomí xwíá rîrímí nání wîrénapíní nání nimónîrîná Bîkwíyo nîrîrîrî eáníñ rîpí ení ríñgíní, “Aníñají Gorîxoníyáyí nñí omí nupfínímearo seáyí e uméfrîxíní.” ríñf enagí nání o seáyí e wimóníní. ⁷ Aníñají nání Bîkwíyo re nîrîrîrî eáníní, “Gorîxo xegí aníñají —Ayí xfo sekaxí urípi tñí xîxení seáyí wiipîrî nání imónígfáyîrîrî. Ayí imíñíníñf imónírîxínîrî wimîxîrî ríá ápiáwíníñf imónírîxínîrî wimîxîrî yaríñrîrî.” Aníñají nání e nîrîrîrî eáníñagí aiwí ⁸ xewaxo nání re nîrîrîrî eáníní, “Gorîxoxíní, díxí ámáyo numenwearíná ná rîwíyo aí sîñí axípi aníñf umenwearí pí pí wé róníñf imóníñpí tñí xîxení nerí umenwearí erfáríní. ⁹ Joxí wé róníñpí nání simónîrî unípi nání mîsimónípa erí yaríñagí nání Gorîxoní díxí Ñwíáoní nîrîrîrîpearí ámá díxí imónígfáyo seáyí e simîxíagí nání díní

niíá sinarini.” E niriñiri eániñagi nani “Xewaxo aññajíyo seáyi e ríá wimónini?” yaiwipaxirini. ¹⁰ Xewaxomi uriní rípi eni niriñiri eániñi, “Ámináoxini, iwamíó dani amipi níni wí sini mimóniñaná joxi xwíá rirí ikwírori añña díxí wé tñi imixiri eníñini. ¹¹ Api aníñiná enagi aiwi joxi sini aniní miní ñwearíñini. Añña tñi xwíarí tñi iyíá ñipánoyí urí neríña yariñipániñí imónaná ¹² joxi iyíá ñixoperi tarigíápa axípi e tírírini. Ámá iyíá urú emi ñimori sñí wú pánarigíápa axípi aññami tñi xwíarími tñi e imixiríñini. E neri aí joxi imóniñipi aniní miní sini axípi nimóniri xwiogwí dñí ñimori íá ropaxí mimóni ñipweri aí joxi wí mipepa eríñini.” Xewaxomi e nuriri aí ¹³ ámi axomi re urinípa aññají gíyo eni uriníñini, “Nioni ámá joxi símí tñi siarigíáyo xopírará ñiwirí íkwianwí díxí síkwí ikwiáriríñaniñí simixiyimíá íná nani nioni imóniñápa xixeni axípi nimóniri gí wé náumini éf ññweari weniní neri ñweaí.” Xewaxomi e urinípa aññají gíyo axípi uriníñini? Oweoi. ¹⁴ Xewaxo ríxa e imóniño enagi aiwi aññají níni ayí sa kwíyíyirini. Goríxo sekaxí uríñipi xixeni seáyí wiipíri nani imónigíáyirini. Ámá xíó xegí yeáyí uyimixemeaníayo arírá uwiipíri nani urowárariñiyirini.

2

“Jisaso neaiñipi símímaníñini tiníñirixini.” uriní naniñini.

¹ Xewaxo aññajíyo seáyi e wimóniño enagi nani xwíyíá o nani aríá wiñwápi pñi ñiwírirane ewé gwí mityáñiñaná ná jñami níkwíaríga warinípa axípi e yanigñiri apimi xaiwí íá ñixirirane píraniní xídfwanigini. ² Ayí rípi nani searariñini. Eníña Goríxo negí aríowéyo aññají uríro wíwapíyiro éfapimi dani uragípi aí píri wiaíkipaxí mimóni pa eri ámá xwíyíá apimi ogámí nero píri wiaíkiqíá ayí ayo Goríxo xixeni píri umamorí ení enagi nani ³ agwi ríña nene rípi wí yaiwipaxene menini, “O awiaxí neri yeáyí neayimixemeaní nani neaiñipi ríwí nukinimoranénáyí, anani píri o neamamoníapimi dani nurakínarimi upaxirini.” yaiwipaxene menini. Xami Áminá Jisaso xewaniño Goríxo yeáyí neayimixemeáñiri neaiñipi nani ñinearimáná enána ámá omí aríá wigíáwa nene “Neparini.” yaiwiani nani sopiní noro wáñ neararíña ⁴ Goríxo eni nene “Neparini.” yaiwiani nani emimí tñi ayá ríwamónipaxí imóniní tñi amipi xixegíni ámá mepaxí imóniní tñi sopiní noa uníñini. O xíó wimónaríñipi tñi xixeni ámá awa kwíyípimi dani emimí epaxí oimónipoyiní wiñipi tñi egíapimi dani sopiní noa uníñini.

Yeáyí neayimixemeaníapi nani mñkí ikiño Jisasonini.” uriní naniñini.

⁵ Goríxo ámá añí sñí imóniníarími —Arí nani nioni niriñi ríwamini eearini. Arími ñweapíríyí Goríxo aññajowami simañwíyóniní yeáyí wurinipírí nani rariñimani. ⁶ E neri aí ámá wo Goríxomi uriní rípi Bíkwíyo wí e niriñiri eániñagi nani “Ámáyí Goríxoyá dñí tñi amipi ñiyoni seáyi e ñiwimónipíríñini.” nene re yaiwipaxirini, “Ámáyí pí imóniñagí nani Goríxoxi ayí nani dñí ñimori umeariníñini? Ayí joxi anani peayí wianipaxíyí enagi nani rariñini. ⁷ Aniní maríá, bí onimíapi nani ámá aññajíyo inimi owimónipoyiní ñwáñiri aí ámi ríwíyo dani wé íkwianwíyo unwíriri seáyi e wimixiri neríña seáyi e numíeyoari [amipi níni joxi díxí wé tñi imixiníyo seáyi e ñiwimóniri ounewéarixiní urípeañirini.] ⁸ Joxi aññajíñani, amipirani, níni ámáyo inimi wurínwíñigñiri wimixiníñini.” Bíkwíyo e niriñiri eániñi. Goríxo

n̄n̄n̄i ámáyo yeáȳ wur̄n̄w̄n̄ḡn̄r̄i n̄w̄im̄x̄r̄n̄á paȳkeȳ b̄i mim̄x̄pa en̄j̄ en̄aḡi n̄án̄i nene re yaiwipax̄r̄n̄i, “Ámáȳ Gor̄xoyá d̄n̄j̄ t̄n̄i am̄p̄i n̄yon̄i seáȳ e r̄fa wimón̄n̄i?” yaiwipax̄ āi agw̄i r̄n̄á nene am̄p̄i n̄n̄i ámáyo ín̄m̄i imón̄n̄aḡi mí m̄wóm̄x̄ar̄n̄w̄n̄i. ⁹ E ner̄i aiwi ámá Gor̄xo on̄miáp̄i n̄án̄i an̄n̄ajowam̄i ín̄m̄i wim̄x̄n̄om̄i r̄ixa mí wóm̄x̄n̄w̄ár̄n̄i. O, aȳ Jisaso n̄án̄i rar̄n̄j̄n̄i. O Gor̄xo nene n̄án̄i wá n̄neawian̄r̄i p̄írán̄n̄j̄ e w̄iim̄ḡn̄r̄i yaiwiár̄aḡp̄i t̄n̄i x̄ixen̄i ner̄n̄á ámá n̄inenen̄i n̄án̄i neapein̄fa n̄án̄i on̄miáp̄i b̄i an̄n̄ajowam̄i ín̄m̄i wimón̄w̄n̄ḡn̄r̄i wim̄x̄n̄j̄r̄n̄i. Ín̄m̄i e n̄wimón̄r̄n̄á r̄n̄n̄j̄ n̄imear̄i pen̄j̄ en̄aḡi n̄án̄i Gor̄xo r̄ixa wé íkwian̄w̄ȳo ūn̄wirár̄r̄i seáȳ e wim̄x̄r̄i en̄j̄r̄n̄i. ¹⁰ Gor̄xo —X̄fom̄i dán̄i am̄p̄i n̄n̄i imón̄r̄i n̄n̄i en̄i o n̄án̄i imón̄r̄i en̄i. O re en̄j̄r̄n̄i. Ámá obax̄ xeḡi f̄wixén̄n̄j̄ nimón̄ro xewaxo ník̄n̄r̄i seáȳ e imón̄n̄j̄pa ax̄p̄i imón̄p̄r̄fa n̄án̄i om̄i r̄n̄n̄j̄ ayá wí wímean̄j̄p̄im̄i dán̄i wé uroár̄im̄ḡn̄r̄i ner̄n̄á x̄ixen̄i imón̄n̄j̄p̄i t̄n̄i en̄j̄r̄n̄i. “Yeáȳ neayim̄x̄emean̄fa n̄án̄i ap̄án̄i m̄f̄k̄ íkipaxo, aȳ Jisaso r̄an̄i?” w̄iaiwip̄r̄i n̄án̄i Gor̄xo e en̄j̄r̄n̄i. ¹¹ Jisaso — O ámáȳ Gor̄xoyá imón̄f̄r̄ix̄n̄r̄i wim̄x̄ar̄n̄j̄or̄n̄i. O t̄n̄i ámá Gor̄xoyá x̄fo im̄x̄n̄j̄ȳ t̄n̄i wiḡi xano ná wom̄i dán̄n̄i eweaḡáȳ en̄aḡi o aȳ n̄án̄i ayá m̄win̄f̄ anan̄i “Ḡf̄ n̄r̄ix̄meá imón̄ḡáȳr̄n̄i.” rar̄n̄j̄r̄n̄i. ¹² O Gor̄xom̄i re ur̄n̄j̄p̄i B̄ikw̄ȳo n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄aḡi n̄án̄i rar̄n̄j̄n̄i, “Jox̄i n̄án̄i ḡf̄ n̄r̄ix̄meáyo ‘E imón̄n̄j̄or̄n̄i. E imón̄n̄j̄or̄n̄i.’ our̄m̄n̄i. Ámá jox̄i seáȳ e r̄imep̄r̄i n̄án̄i aw̄i eán̄ḡáyo áw̄n̄m̄i dán̄i nion̄i jox̄i seáȳ e r̄imem̄n̄r̄i n̄án̄i son̄j̄ or̄imear̄im̄n̄i.” n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄j̄ en̄aḡi n̄án̄i rar̄n̄j̄n̄i. ¹³ Xw̄iȳf̄a Jisaso Gor̄xo n̄án̄i r̄n̄j̄ r̄ip̄i en̄i re n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄i, “Nion̄i om̄i aga x̄ixen̄i d̄n̄j̄ ūn̄wirár̄im̄f̄ár̄n̄i.” Xw̄iȳf̄a ám̄i axo r̄n̄j̄ r̄ip̄i en̄i re n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄i, “Ámá Gor̄xo n̄iaíw̄f̄ nemear̄n̄n̄j̄ niap̄n̄j̄ȳ, aȳ āi t̄n̄i naw̄n̄i r̄iyener̄n̄i.” en̄i n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄j̄ en̄aḡi n̄án̄i re searar̄n̄j̄n̄i, “Jisaso aȳ n̄án̄i ayá m̄win̄f̄ anan̄i ‘Ḡf̄ n̄r̄ix̄meá imón̄ḡáȳr̄n̄i.’ rar̄n̄j̄or̄n̄i.” searar̄n̄j̄n̄i.

“Jisaso nepa ámá imón̄n̄j̄n̄iḡn̄i.” ur̄n̄j̄ n̄án̄r̄n̄i.

¹⁴ Aȳn̄án̄i n̄iaíw̄f̄ rar̄n̄j̄ȳf̄ war̄ár̄im̄i dán̄i ḡf̄w̄f̄ t̄n̄i en̄j̄ t̄n̄i t̄ḡáȳf̄ imón̄ḡf̄a en̄aḡi n̄án̄i xewaxo en̄i ax̄p̄i imón̄n̄j̄n̄iḡn̄i. Xewan̄n̄jo n̄iper̄n̄j̄p̄im̄i dán̄i ámáyo an̄f̄a wim̄x̄pax̄ imón̄n̄j̄om̄i —O aȳ obor̄n̄i. Om̄i m̄iḡf̄ wim̄x̄r̄i ¹⁵ ámá ín̄n̄á nan̄n̄an̄ḡn̄r̄i w̄iwan̄n̄j̄ȳf̄ wáȳf̄ ner̄n̄j̄p̄im̄i dán̄i gw̄n̄n̄j̄ n̄weaḡáyo níkwear̄n̄n̄j̄f̄ wár̄r̄i éim̄ḡn̄r̄i war̄ár̄im̄i dán̄i ámá ḡf̄w̄f̄ t̄n̄i en̄j̄ t̄n̄i t̄ḡáȳf̄ imón̄ḡf̄apa ax̄p̄i e imón̄n̄j̄n̄iḡn̄i. ¹⁶ Aȳf̄ nepar̄n̄i. O an̄n̄aj̄ȳo ar̄r̄á owim̄n̄r̄i ner̄n̄á e mimón̄n̄j̄n̄iḡn̄i. Ámá Eb̄r̄famoyá iȳf̄ ax̄p̄a imón̄ḡf̄ayo ar̄r̄á owim̄n̄r̄i n̄án̄i ner̄n̄á wará aȳ in̄ḡf̄apa ax̄p̄i in̄n̄j̄n̄iḡn̄i.

¹⁷ Aȳn̄án̄i o apax̄p̄án̄n̄j̄f̄ imón̄n̄j̄f̄ xwé wo nimón̄m̄án̄a xeḡi xex̄r̄f̄meán̄n̄j̄f̄ imón̄ḡf̄ayo p̄írán̄n̄j̄f̄ ayá ur̄m̄x̄r̄i Gor̄xo x̄fo ur̄n̄j̄p̄i n̄án̄i d̄n̄j̄ ūn̄wirár̄ipax̄ imón̄n̄j̄p̄i er̄i ner̄n̄á f̄w̄f̄ ámá yar̄iḡf̄ap̄i yokwar̄im̄f̄ w̄iipax̄ oimón̄r̄i r̄id̄yowá yar̄iḡf̄apa ax̄p̄i r̄id̄yowán̄n̄j̄f̄ in̄m̄n̄r̄i n̄án̄i p̄ip̄i in̄pax̄f̄ mar̄f̄á, sa wará xeḡi xex̄r̄f̄meáȳf̄ in̄ḡf̄ap̄i in̄pax̄f̄ en̄aḡi n̄án̄i x̄fo en̄i ax̄p̄i e in̄n̄j̄n̄iḡn̄i. ¹⁸ R̄f̄n̄j̄f̄ wímean̄j̄p̄im̄i dán̄i obo iwam̄f̄o w̄iwap̄iȳn̄jo en̄aḡi n̄án̄i ámá obo agw̄i r̄n̄á dán̄i óreám̄ioá̄r̄ix̄n̄r̄i w̄iwap̄iyar̄n̄j̄ȳo en̄i ar̄r̄á wipax̄f̄ imón̄n̄jo en̄aḡi n̄án̄i rar̄n̄j̄n̄i.

3

“Moseso seáȳ e imón̄aḡ wo en̄aḡi āi Jisaso aga seáȳ e w̄iár̄f̄ múron̄i.” ur̄n̄j̄ n̄án̄r̄n̄i.

1-2 Aȳnán̄i ḡf̄ n̄r̄ix̄f̄meáȳné, —Seȳné Gor̄ixo aḡf̄nam̄i dán̄i x̄f̄oyá imón̄f̄rix̄in̄r̄i wéyo fá seaum̄ir̄iḡȳf̄nér̄in̄i. Seȳné Jisaso nán̄i d̄iḡf̄ émó̄f̄rix̄in̄i. Gor̄ixo nene t̄iḡf̄ e nán̄i urowár̄enap̄iḡo, aȳf̄ or̄in̄i. Apax̄f̄pán̄iḡf̄ imón̄iḡf̄ xwéó, nene “Apim̄i d̄iḡf̄ wikw̄f̄roar̄iḡwár̄in̄i.” rar̄iḡwáp̄imi pírán̄iḡf̄ x̄f̄d̄f̄f̄rix̄in̄r̄i ar̄irá neain̄n̄fa nán̄i imón̄iḡo, aȳf̄ or̄in̄i. Moseso en̄iná ámá Gor̄ixoyá aḡf̄n̄iḡf̄ imón̄iḡf̄áyo numeir̄fná x̄ixen̄i wiin̄f̄pa ámá Gor̄ixo x̄f̄o wimón̄ar̄iḡf̄p̄i e éw̄in̄iḡin̄r̄i ur̄f̄peáagi nán̄i x̄ixen̄i wiin̄o, aȳf̄ axo Jisasor̄in̄i. O nán̄i pírán̄iḡf̄ d̄iḡf̄ émó̄f̄rix̄in̄i. ³ Aȳf̄ r̄ip̄i searar̄iḡin̄i. Aḡf̄ wiwá nán̄i “Naḡiwár̄in̄i.” n̄r̄iro m̄iḡf̄ s̄iḡá n̄imeeán̄ro aiw̄i aḡf̄ iwám̄i m̄ir̄iḡo nán̄i aga m̄iḡf̄ s̄iḡá seáȳi e umeeán̄ipax̄f̄r̄in̄i. Ax̄f̄p̄i e imón̄iḡf̄pa Moseso nán̄i m̄iḡf̄ s̄iḡá umeeán̄ipax̄f̄ imón̄iḡagi aiw̄i Jisaso nán̄i aȳf̄ aḡipax̄f̄ m̄iḡf̄ s̄iḡá umeeán̄ipax̄f̄r̄in̄i. ⁴ Aḡf̄ aȳf̄ aȳf̄ wí xeḡf̄p̄i mimón̄f̄ n̄fn̄i ámá m̄irar̄iḡf̄á aiw̄i am̄ip̄i n̄fn̄i imón̄iḡf̄p̄i im̄ix̄iḡo, aȳf̄ Gor̄ixo en̄agi nán̄i rar̄iḡin̄i. ⁵ Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄i en̄i “Jisaso nán̄i d̄iḡf̄ pírán̄iḡf̄ émó̄f̄rix̄in̄i.” searar̄iḡin̄i. Moseso en̄iná ámá Gor̄ixoyá aḡf̄n̄iḡf̄ imón̄iḡf̄áyo x̄ixen̄i pírán̄iḡf̄ numeir̄fná ámá x̄in̄áiwán̄iḡf̄ nimón̄ro wiḡf̄ bosowam̄i pírán̄iḡf̄ n̄wiiróná yar̄iḡf̄ápa ax̄f̄p̄i éniḡf̄ ner̄i am̄ip̄i Gor̄ixo r̄f̄w̄f̄yo r̄in̄f̄áp̄i nán̄i woák̄k̄f̄ wiḡf̄ aiw̄i ⁶ Kiraiso Moseso nimón̄r̄i en̄f̄pa ax̄f̄p̄i nimón̄r̄i en̄f̄man̄i. Om̄i wiár̄f̄ n̄imúr̄or̄i re en̄f̄r̄in̄i. Niáwa ámá xanowayá imón̄iḡf̄áyo pírán̄iḡf̄ numeir̄fná yar̄iḡf̄ápa Kiraiso ax̄f̄p̄i e ner̄i ámá xanoyá aḡf̄n̄iḡf̄ imón̄iḡf̄áyo x̄ixen̄i pírán̄iḡf̄ umeiḡf̄r̄in̄i. Nene wará sar̄f̄wá m̄imár̄in̄f̄ nerane “Jisaso e n̄neaiin̄f̄ar̄in̄i.” n̄iyaiwirane d̄iḡf̄ wikw̄f̄moar̄iḡwáp̄imi dán̄i sáȳf̄ nimón̄r̄i rar̄iḡwáp̄i an̄iḡf̄ min̄f̄ xaíw̄f̄ fá n̄ix̄ira nuranénáȳf̄, aȳf̄ aḡf̄ Gor̄ixoyán̄iḡf̄ imón̄iḡw̄in̄i.

“Maḡf̄ p̄r̄f̄ wiākiaḡf̄áyo d̄iḡf̄ six̄f̄ ín̄f̄f̄rix̄in̄r̄i en̄e m̄iḡweaaḡf̄ar̄in̄i.” ur̄iḡf̄ nán̄r̄in̄i.

⁷ Aȳnán̄i Gor̄ixo xeḡf̄ kw̄ȳf̄p̄i t̄fn̄i B̄ikw̄f̄yo dán̄i r̄iḡf̄ r̄ip̄i t̄fn̄i x̄ixen̄i seḡf̄ seár̄fawéȳf̄ maḡf̄ n̄w̄iākiro d̄iḡf̄ six̄f̄ ín̄f̄f̄rix̄in̄r̄i imón̄iḡe ḡweaaḡf̄aman̄i, “Agw̄f̄ r̄iná maḡf̄ Gor̄ixon̄iyá searar̄iḡagi ar̄f̄á n̄iniróná ⁸⁻⁹ en̄iná seḡf̄ seár̄fawéȳf̄ ámá d̄iḡf̄ meañe nemeróná yaḡf̄ápa mepa éf̄rix̄in̄i. Aȳf̄ ḡf̄ maḡf̄ xowiāk̄im̄f̄ n̄in̄iro nepa en̄f̄ eán̄iḡor̄f̄an̄r̄i iwam̄f̄ó níwap̄iȳiro neróná xwiogw̄f̄ 40 pwear̄fná nion̄i em̄im̄f̄ n̄w̄iwap̄iya uḡáp̄i s̄iḡw̄f̄ n̄w̄iḡa nuro aí wiḡf̄ d̄iḡf̄ wak̄is̄f̄ nin̄ro r̄f̄w̄f̄ n̄imoaḡf̄ar̄in̄i. E yaḡf̄ápa seȳné en̄i ax̄f̄p̄i mepa éf̄rix̄in̄i. ¹⁰ Aȳnán̄i seḡf̄ seár̄fawé íná ḡweaḡf̄áyo nán̄i wik̄f̄ n̄wón̄r̄i re r̄iḡan̄iḡin̄i, ‘Aȳf̄ ín̄iná d̄iḡf̄ xer̄w̄fn̄i moro Gor̄ixon̄i sekax̄f̄ urar̄iḡap̄imi m̄ix̄d̄ipa ero yar̄iḡf̄áyo r̄in̄i.’ n̄r̄ir̄i ¹¹ wik̄f̄ r̄f̄á ápiáw̄n̄iḡf̄ n̄wón̄r̄fná s̄iḡá wom̄i dán̄in̄iḡf̄ re rár̄iḡan̄iḡin̄i, ‘Xw̄f̄á d̄iḡf̄ six̄f̄ ín̄ip̄r̄f̄a nán̄i wip̄imoár̄in̄ar̄im̄i wí n̄iḡweap̄f̄r̄f̄aman̄i.’ rár̄iḡan̄iḡin̄i.” Seḡf̄ seár̄fawé íná ḡweaḡf̄áyo B̄ikw̄f̄yo dán̄i e n̄r̄in̄r̄i eán̄iḡf̄p̄i t̄fn̄i x̄ixen̄i nero Gor̄ixom̄i maḡf̄ p̄r̄f̄ n̄w̄iākiro nán̄i d̄iḡf̄ six̄f̄ ín̄f̄f̄rix̄in̄r̄i en̄e wí m̄iḡweaaḡf̄ar̄in̄i.

“Neár̄fawéȳf̄ Gor̄ixom̄i maḡf̄ wiākiaḡf̄ápa mepa éwan̄iḡin̄i.” ur̄iḡf̄ nán̄r̄in̄i.

¹² Ḡf̄ n̄r̄ix̄f̄meáȳné, wiȳné sip̄i nero arikw̄kw̄f̄ n̄wir̄iḡp̄imi dán̄i Nw̄f̄á wí m̄ipé an̄iḡf̄ s̄iḡf̄ imón̄iḡom̄i r̄f̄w̄f̄ umó̄f̄rix̄in̄r̄i pírán̄iḡf̄ aw̄in̄iḡf̄ meḡweán̄f̄rix̄in̄i. ¹³ Wiȳné f̄w̄f̄ néra nur̄iḡp̄imi dán̄i yap̄f̄ néwap̄in̄ro d̄iḡf̄ wak̄is̄f̄ nin̄róná Gor̄ixom̄i r̄f̄w̄f̄ umop̄f̄rix̄in̄r̄i s̄f̄á B̄ikw̄f̄yo dán̄i Agw̄iȳf̄ r̄in̄iḡf̄yi s̄in̄i imón̄iḡánáȳf̄, s̄in̄i epax̄f̄ en̄ánáȳf̄, s̄f̄á aȳf̄ ayo x̄ixe en̄f̄ r̄irém̄ix̄f̄ inaȳf̄rix̄in̄i. ¹⁴ Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄i searar̄iḡin̄i. D̄iḡf̄ Kiraisom̄i iwam̄f̄ó dán̄i n̄wikw̄f̄roranéná wará sar̄f̄wá m̄imár̄in̄f̄ nerane xaíw̄f̄ fá x̄ir̄iḡwáp̄i an̄iḡf̄ xaíw̄f̄ fá n̄ix̄ira nurane neḡf̄ pean̄f̄waé nán̄i s̄in̄i xaíw̄f̄ fá n̄ix̄ira nuranénáȳf̄, nepa Kiraiso t̄fn̄i ikár̄in̄iḡwaéner̄in̄i. ¹⁵ B̄ikw̄f̄yo re n̄r̄in̄r̄i

eánin̄ipi t̄ini x̄ixeni nerin̄ipimi d̄áni anani d̄in̄j w̄ikw̄iroarin̄wápi x̄aiw̄ íá n̄ixira upax̄irini, “Agwi Gorixo seararin̄aḡi ar̄íá n̄iwiróná en̄iná seḡí seár̄fawéȳf omi man̄j xowiaikim̄ n̄iwiróná d̄in̄j wak̄is̄i nin̄iro n̄ani r̄fw̄f umoaḡápa seȳné eni ax̄ipi e mepa é̄rixini.” E n̄ir̄in̄iri eánin̄ipi t̄ini x̄ixeni neranénaȳf, d̄in̄j w̄ikw̄iroarin̄wápi x̄aiw̄f íá n̄ixira wan̄fwar̄ini.

¹⁶ Aȳf r̄ipi n̄ani seararin̄ini. Ámá Gorixo rar̄in̄aḡi ar̄íá n̄iwiróná man̄j xowiaikim̄ wiaḡáȳf, aȳf ḡiȳr̄ini? N̄ini aȳf ámá Moseso Isip̄iȳf an̄ȳo d̄áni wir̄imeáaná e p̄ni n̄wiár̄imi waḡáȳf men̄irani? ¹⁷ Xwiogw̄f 40 api pwear̄iná Gorixo ámá ḡiȳo wik̄f n̄wóga waḡr̄ini? Aȳf ax̄ȳf íw̄f nero ámá d̄in̄j meane d̄áni n̄p̄ea emeaḡáȳf men̄irani? ¹⁸ Ámá Gorixo s̄in̄ȳo d̄áni nur̄ir̄iná “Xw̄fá e n̄in̄wearóná d̄in̄j six̄f in̄f̄rixin̄iri en̄f̄rim̄i w̄i n̄in̄weap̄r̄fámani.” uraḡȳf ḡiȳr̄ini? Aȳf ax̄ȳf x̄fomi man̄j p̄r̄f̄f w̄iaikiaḡáȳf men̄irani? ¹⁹ Aȳin̄ani nene nij̄fá re imónin̄wini. Neár̄fawé íná n̄weaaḡáȳf d̄in̄j m̄iw̄ikw̄iropa nero n̄ani Gorixoȳá xw̄fá d̄in̄j six̄f in̄f̄rixin̄iri en̄f̄rim̄i w̄i n̄ir̄émoro n̄weaaḡámani.

4

“Nene d̄in̄j six̄f in̄an̄f̄wá n̄ani imónin̄je s̄ini imónin̄i.” ur̄in̄j n̄an̄ir̄ini.

¹ Aȳin̄ani Gorixo aȳf d̄in̄j six̄f in̄f̄rixin̄iri neḡf neár̄fawéyo s̄m̄iman̄ȳo d̄áni ur̄in̄ipi s̄ini en̄aḡi n̄ani x̄fo ámáyo eyeȳrómf̄ ner̄f̄ná wiȳné n̄ani re seaiawin̄igin̄iri, “Aȳf e n̄weapax̄f mimónin̄jo.” seaiawin̄igin̄iri wáȳf nerane p̄iran̄in̄j oyaneȳf. ² Neḡf neár̄fawéȳf ámá d̄in̄j meane nemeróná xw̄iȳfá xw̄fá d̄in̄j six̄f in̄f̄rixin̄iri en̄f̄rim̄i n̄ani yaȳf win̄ipax̄f imónin̄ipi ar̄íá wiaḡápa nene eni ax̄ipi ar̄íá win̄war̄ini. Aȳf ar̄íá n̄iwiro aí ar̄íá n̄iwiróná d̄in̄j m̄iw̄ikw̄iropa nero n̄ani sur̄ímá ar̄íá n̄wiár̄iro xw̄fá d̄in̄j six̄f in̄f̄rixin̄iri imónin̄f̄rim̄i m̄ir̄émó ámá d̄in̄j meane d̄áni penowiḡfawix̄ini. ³ D̄in̄j w̄ikw̄iroarin̄waéne d̄in̄j six̄f in̄f̄rixin̄iri en̄je p̄awiar̄in̄war̄ini. Aȳf Gorixo r̄ipi r̄in̄j en̄aḡi n̄ani “D̄in̄j six̄f in̄an̄f̄wá n̄ani imónin̄je r̄ixa r̄fá neaip̄imoárin̄ini?” n̄iyaiwirane nij̄fá imónin̄wini, “Gorixon̄i man̄j n̄w̄iaikiar̄iḡfáyo wik̄f r̄fá ápiáw̄in̄in̄j n̄wón̄ir̄iná s̄in̄ȳa wom̄i d̄an̄in̄in̄j re r̄arin̄janigin̄i, ‘Xw̄fá aȳf d̄in̄j six̄f in̄ip̄r̄fá n̄ani wip̄imoárin̄apimi w̄i n̄in̄weap̄r̄fámani.’ r̄arin̄janigin̄i.” Xw̄fári t̄ini an̄f̄na t̄ini im̄ixar̄in̄je d̄áni am̄ip̄i n̄ip̄ini x̄fo im̄ix̄f̄ipi r̄ixa ȳarin̄in̄aḡi aiwi xw̄iȳfá api e r̄in̄igin̄ini. ⁴ B̄ikw̄fyo w̄i e s̄fá wé w̄fúmi d̄an̄j wo nimónimáná Sabarf̄fá imónin̄ȳi n̄ani re n̄ir̄in̄iri eánini, “Gorixo s̄fá wé w̄fúmi d̄an̄j wo pwear̄iná am̄ip̄i nim̄ixa nú̄sáná p̄ni n̄wiár̄iri Sabarf̄fá imónif̄yimi kikīfá n̄in̄weari d̄in̄j six̄f in̄in̄f̄rini.” n̄ir̄in̄iri eánini. ⁵ Ámi w̄i e d̄in̄j six̄f in̄ipaxe n̄ani re n̄ir̄in̄iri eánini, “Xw̄fá d̄in̄j six̄f in̄ip̄r̄fá n̄ani Gorixon̄i wip̄imoárin̄apimi w̄i n̄in̄weap̄r̄fá men̄ini.” n̄ir̄in̄iri eánini. Xw̄iȳfá apiaú n̄ir̄in̄iri eánin̄aḡi n̄ani “Nene d̄in̄j six̄f in̄an̄f̄wá n̄ani imónin̄je r̄ixa r̄fá imónin̄i?” n̄iyaiwirane nij̄fá imónin̄wini.

⁶ En̄iná xw̄iȳfá xw̄fá d̄in̄j six̄f in̄ip̄r̄fá n̄ani imónin̄f̄rim̄i n̄ani yaȳf win̄ipax̄f̄pi ar̄íá wiaḡáȳf Gorixomi man̄j xowiaikim̄ néra war̄in̄aḡfá n̄ani d̄in̄j six̄f in̄f̄rixin̄iri en̄je xe n̄weá̄rixin̄iri s̄in̄w̄f m̄iw̄in̄ipa en̄f̄ eri w̄ini e xe n̄weá̄rixin̄iri s̄in̄w̄f w̄in̄in̄fá eri en̄aḡi n̄ani ⁷ re n̄iyaiwirane nij̄fá imónin̄wini, “Nene d̄in̄j six̄f in̄ani n̄ani imónin̄je n̄weaan̄f̄wáiná n̄ani Gorixo r̄ixa s̄fá ámi w̄iȳi r̄arin̄f̄rini.” B̄ikw̄fyo d̄áni s̄fá ayi, aȳf Agw̄iȳi r̄in̄in̄ȳir̄ini. Neár̄fawéȳf ar̄íá m̄iw̄iḡf̄e d̄áni ná r̄fw̄fyo Gorixo man̄j m̄ix̄f in̄aȳf Depitoȳáyo d̄áni xw̄iȳfá B̄ikw̄fyo nioni x̄ami m̄in̄j iroár̄f̄api n̄ir̄iri re r̄in̄igin̄i, “Agwi man̄j Gorixon̄iȳá seararin̄aḡi ar̄íá n̄in̄iróná d̄in̄j

wakisf minipa époyi.” riñf enagi nánf “Nene dñf sixf ínanf wáiná rfa imóninif?” yaiwiarñwárinif. ⁸ Josuao negf neárfawéyo xwáf dñf sixf ínf rixinif ene nipemeámf nurf niremorfná dñf sixf Gorixo e ínf rixinif wimónñfpi nepa nínro sñwiryf, ayimf dñf rfwfyo Gorixo sfá dñf sixf ínanf wá nánf imónñf ámf wiyf nánf rimñinif enñmanif. ⁹ Ayínánf nene re niyaiwirane niñfá imónñwñf, “Sfá Gorixo amipí nñf nimixárimáná dñf sixf íñf yínñf imónñf axfpi ámf xfoyá imónñgfáyf nánf dñf sixf íñf rfná sinif imóninif.” yaiwiñwñf. ¹⁰ Dñf sixf ínf rixinif enñpimf páwiño, xfo Gorixo xwáf amipí nñf imiximf niyárimáná kikiáf nerf dñf sixf íñf pa axfpi e nerf xegf e éwññinif urfpeañfpi niyárimáná xewanño rixa dñf sixf nínif ñweanif. ¹¹ Ayínánf neárfawéyf manñf Gorixomf pñf niwiaikiro sñwepigf neaíwapiyagfápimf niñfdirane omf rfwf umoanññinif dñf sixf ínf rixinif ene ñweáwanññinif anñf minf nerane píranñf nñfkwñirane oyaneyf. ¹² Ayf rñf nánf seararññinif. Xwífá Gorixoyápi pí pí oenñf wimónarñfpi tñf xixenif epaxf imónñf enñ eánñf enñpññinif. Xegf ñwá yinñññf imónñfpi kirá manñf midimídánf wenñf nñnyf ñwá yinñfpi tñf xixenif mimóninif. Kirá aga ñwá yinñf bá xómñf xfáyo tñf enñ wífyo tñf dakwipaxfpa xwífá oyápi ámfáyo wairñf niwirfná wigf xwioxfyo fá nñmiárññif ayá tñf dñf tñf kumixññe dakwiarññinif. Pí pí ámf dñf moro pí pí “Emññf oemññf.” wimónñf yarñgfápí eyeyírómf yarñññinif. ¹³ Amipí nñf Gorixo —Pí pí éwápi nánñanñf, rfwápi nánñanñf, yarñf imimf neaíáná “Ayf apf nánf e rñññf. E éarññf.” uranf wáyo, ayf orññf. Amipí nñf o imixññyf xegf sñwñf anñe dñf wí pññf imónñpaxf menññf. Amipí nñf xegf sñwñfyo dñññf niñararimáná sñññf imóninif.

“Negf apaxfpanñf imónñf xwéyo Jisasorññf.” urñf nánñññf.

¹⁴ Nene apaxfpanñf imónñf xwé wo —O rixa anñámññf peyiño, ayf Gorixomf xewaxo Jisasorññf. Apaxfpanñf imónñf xwé o tññwaéne enagi nánf woáfkf nerane “Apimf dñf wíkwñronñwñf.” rarññwápi xaíwf fá oxñraneyf. ¹⁵ Ayf rñf nánf rarñññf. “Negf apaxfpanñf imónñf xwéyo nene wé rónñf imónñfpiñf oyaneyññf nerfná enñ meánf yarññagwi nñneanñfná wí dñf sipí mñneaiarñññf?” rñseaimónarññf? Oweotf, nene fwf oépyñññf neaímeaarñfpi o enñ fwf oenñf wímeáagf aiwí wí fwf menñ nánf nene wí e wiaiwipaxf menññf. Sa “Samñf nimónñf yarññagwi nñneanñfná anañf dñf sipí neaiarññorñññf?” wiaiwipaxñññf. ¹⁶ Negf apaxfpanñf imónñf xwéyo e imónñño enagi nánf amipí samñf neaimixipaxf imónñfpi wí neaímeááná Gorixo —O ámfáyo ayá xwapf urimixarññorññf. O wá neawianññf ayá nearimixññf oenñf wará sarfwá mimárññpa nerane oyá siá íkwianñwñna tññf e anññf éññf úwanñññf.

5

¹ Apaxfpanñf imónñgfá xwé wo wo nowanñf fwf wigf ámf yarñgfápí nánf Gorixoyá íraf onñe nánf niwurñyiro aiwá peaxf utiro rñdiyowá wíiro epñrfa nánf xfo wigf imónñgfáyo dñf éñññf niyoarñf urfpeaarññowarññf. ² Awa enñf wé rónñf imónñfpiñf oyaneyññf nero aí enñf neánñro miximopaxf wíagfa nánf wigf ámf majfá nero xenwñmññf kinimónñfáyo anañf awayinñf mñmeyówárf wipaxowarññf. ³ Wé rónñf imónñfpiñf oyaneyññf nero aí enñf neánñro miximopaxf wíagfa nánf wigf ámf fwf yarñgfápí nánf rñdiyowá wíiarñgfápa fwf wíwanññowa yarñgfápí nánf enñf rñdiyowá minipaxf mimónñgfáwarññf. Awa enñf aga ninipaxowarññf. ⁴ Ámf wo xewanñño wé íkwianñwñyo niñwirarñññf xfo xegf dññfyo dñf

r̄ixa w̄fá wókím̄ix̄ir̄i ámá aiwá ḡíḡ ner̄fná nij̄fá aw̄fí yar̄iḡ ímón̄iḡp̄i nán̄i imón̄ar̄iḡfápa ax̄p̄fn̄iḡ e nero aḡfn̄am̄i dán̄i Gor̄ixo neaiap̄iḡp̄i nán̄i nij̄fá imón̄iro kw̄iȳf̄ oyápi ámá w̄iyo t̄fn̄i naw̄ín̄i wain̄ir̄i ⁵ ámá aiwá aw̄fí imón̄iḡp̄i ḡíḡ ner̄fná “Nan̄f̄ imón̄in̄i.” yaiwiar̄iḡfápa xw̄iȳfá Gor̄ixoyápi t̄fn̄i en̄f̄ eán̄iḡf̄ o yeáȳf̄ n̄neayim̄ixemear̄i neamen̄wean̄fn̄á imón̄iḡp̄i t̄fn̄i ax̄p̄i ḡíḡfn̄iḡ ner̄fná “Nan̄f̄ imón̄in̄i.” yaiwiro néfasáná ⁶ d̄iḡf̄ wikw̄f̄roar̄iḡfápi r̄f̄w̄fm̄in̄i n̄imamor̄fn̄áȳf̄, aȳf̄ Gor̄ixom̄i xewaxom̄i ikaȳf̄w̄f̄ oumear̄f̄poȳfn̄ir̄i ám̄i yoxáfp̄ám̄fn̄iḡf̄ yekw̄f̄roárar̄iḡḡf̄a nán̄i ám̄i xw̄iȳfá kin̄imón̄f̄r̄ix̄fn̄ir̄i ur̄ipax̄f̄ imón̄iḡp̄i b̄i men̄in̄i. ⁷ Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄i searar̄iḡfn̄i. Xw̄fá iniá ám̄i ám̄i near̄i aínáná ámá aiwá om̄iḡf̄ f̄w̄fá ur̄fáȳf̄ nán̄i aiwá nan̄f̄ yapar̄iḡp̄i, aȳf̄ Gor̄ixo aiwá nan̄f̄ oyap̄fn̄ir̄i xw̄iȳfá t̄fn̄i pírán̄iḡf̄ im̄ixar̄iḡp̄ir̄in̄i. ⁸ E ner̄i aí xw̄fá iniá ám̄i ám̄i near̄i nain̄ir̄i aiw̄i aiwá nan̄f̄ miyap̄f̄ ará en̄f̄ t̄fn̄iḡf̄ k̄isón̄árar̄iḡp̄i, aȳf̄ ráfn̄iḡf̄ imón̄iḡp̄i en̄ḡḡf̄ nán̄i Gor̄ixo r̄ixa n̄iram̄ix̄im̄fn̄ir̄i nán̄i imón̄ir̄i ár̄fá yim̄fn̄ir̄i nán̄i imón̄ir̄i en̄f̄p̄ir̄in̄i.

⁹ D̄iḡf̄ six̄f̄ seayin̄áȳfné, nion̄i m̄ix̄f̄ e n̄isear̄ir̄i aiw̄i “Seȳfné nion̄i m̄ix̄f̄ sear̄fápi miyar̄iḡoi.” nimón̄ar̄in̄i. “Óf̄ Gor̄ixo yeáȳf̄ seayim̄ixemean̄f̄a nán̄i imón̄iḡf̄yim̄fn̄i x̄f̄dar̄iḡoi.” nimón̄ar̄in̄i. ¹⁰ Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄i searar̄iḡfn̄i. Gor̄ixo x̄ixen̄i mimón̄iḡp̄i t̄fn̄i miyar̄iḡo en̄ḡḡf̄ nán̄i am̄ip̄i seȳfné x̄f̄om̄i n̄ix̄f̄d̄iróná ero ámá xeḡf̄ imón̄iḡfáyo ar̄ir̄á wiḡfápi s̄in̄i n̄iwir̄iḡf̄yo dán̄i s̄iwá rén̄iḡf̄ win̄iro “Nene Gor̄ixoxi d̄iḡf̄ six̄f̄ r̄iyin̄win̄i.” s̄iwá én̄iḡf̄ win̄iro yar̄iḡfápi nán̄i o w̄i ar̄fá ikeamopax̄f̄ men̄in̄i. ¹¹⁻¹² Seȳfné r̄f̄w̄f̄ s̄iwá n̄iyir̄i mé ámá en̄f̄ neán̄iro Gor̄ixom̄i d̄iḡf̄ wikw̄f̄roro “Xewan̄iḡo óf̄ oneaimon̄i.” yaiwiro yar̄iḡfáyo dán̄i Gor̄ixo s̄fm̄iman̄f̄yo dán̄i “N̄isiim̄fár̄in̄i.” ur̄iḡp̄i w̄imeaar̄iḡf̄yo ikan̄iḡf̄ wiax̄f̄d̄ip̄r̄i nán̄i seȳfné wiȳfnén̄i wiȳfnén̄i am̄ip̄i n̄fn̄i oneaimēan̄fn̄ir̄i d̄iḡf̄ ikw̄f̄moar̄iḡfápi seaimēan̄f̄e nán̄i an̄iḡf̄ min̄f̄ r̄f̄w̄f̄ n̄iyun̄iro d̄iḡf̄ nikw̄f̄móa úf̄r̄ix̄fn̄i.

“Gor̄ixo r̄iḡf̄pimi d̄iḡf̄ n̄iwikw̄f̄móa úf̄r̄ix̄fn̄i.” ur̄iḡf̄ nán̄ir̄in̄i.

¹³⁻¹⁴ En̄fná Gor̄ixo Eb̄ir̄f̄amoyá s̄fm̄iman̄f̄yo dán̄i B̄ikw̄f̄yo n̄ir̄fn̄ir̄i eán̄iḡf̄ r̄ip̄i ur̄iḡfn̄iḡfn̄i, “Nion̄i pírán̄iḡf̄ sim̄ix̄ir̄i d̄ix̄f̄ rár̄fawéyo sayá wim̄ix̄ir̄i nem̄fár̄in̄i.” ur̄iḡfn̄iḡfn̄i. E s̄fná wo ar̄fá en̄e dán̄fn̄iḡf̄ nur̄ir̄fná ámá wo x̄f̄om̄i seáȳi e múrón̄iḡo ar̄fá en̄e dán̄i r̄ipax̄f̄ men̄ḡḡf̄ nán̄i xewan̄iḡo nán̄i n̄ir̄fn̄ir̄i ur̄iḡfn̄iḡfn̄i. ¹⁵ Aȳfnán̄i Eb̄ir̄f̄amo yóm̄iḡf̄ nimón̄ir̄i “Gor̄ixo n̄ir̄iḡp̄i xeḡf̄ d̄iḡf̄ t̄fn̄i xe óf̄ nimówin̄iḡfn̄i.” n̄iyaiwir̄i wen̄iḡf̄ ner̄i n̄iḡwean̄isáná en̄áná w̄imean̄iḡfn̄i. ¹⁶ Ámá “Nepa nearar̄in̄i.” oyaiw̄ipoȳfn̄ir̄i nur̄iróná n̄iyim̄iḡf̄ imón̄iḡf̄ seáȳi e wimón̄iḡf̄ bim̄i dán̄i urar̄iḡfár̄in̄i. Ámá xw̄iȳfá xim̄ix̄im̄f̄ nin̄iro n̄ir̄fn̄iróná xw̄iȳfá ap̄i r̄fápimi dán̄i san̄fn̄ar̄iḡfn̄i. ¹⁷ Aȳfnán̄i Gor̄ixo ámá x̄fo Eb̄ir̄famom̄i s̄fm̄iman̄f̄yo dán̄i ur̄iḡp̄i w̄imean̄fáȳf̄ re oyaiw̄ipoȳfn̄ir̄i, “Gor̄ixo ar̄fom̄i ‘Nan̄f̄ e n̄iseaim̄fár̄in̄i.’ ur̄iḡp̄i ám̄i ná r̄f̄w̄f̄yo aiw̄i xeḡf̄ d̄iḡf̄ n̄ikin̄imón̄ir̄i kikiá epax̄f̄man̄i.” oyaiw̄ipoȳfn̄ir̄i s̄fnáȳo dán̄fn̄iḡf̄ n̄ir̄ir̄fná xewan̄iḡom̄i dán̄i n̄ir̄fn̄ir̄i e ur̄iḡp̄i nán̄i ám̄i sop̄iḡf̄ wár̄iḡfn̄iḡfn̄i. ¹⁸ Gor̄ixo, yap̄f̄ m̄ir̄ipax̄f̄ imón̄iḡo “S̄fm̄iman̄f̄yo dán̄i r̄irar̄iḡfn̄i.” ur̄iḡp̄i s̄wiá imón̄ipax̄f̄ men̄ḡḡf̄ aiw̄i ám̄i s̄wiá mimón̄ipax̄f̄ b̄i xewan̄iḡom̄i dán̄i ur̄fn̄iḡf̄ en̄ḡḡf̄ nán̄i nene anan̄i en̄f̄ six̄f̄ neám̄ix̄fn̄ir̄i ḡwean̄win̄i. Nene — Gor̄ixo yeáȳf̄ neaim̄ix̄f̄win̄iḡfn̄ir̄i o t̄fám̄in̄i éf̄ nurane s̄iman̄ḡf̄yón̄iḡf̄ yeáȳf̄ wur̄fn̄iḡwaéner̄in̄i. Nene o neaiin̄f̄a nán̄i d̄iḡf̄ wikw̄f̄moar̄iḡwáp̄i xaiw̄f̄ f̄á x̄iran̄i nán̄i en̄f̄ six̄f̄ neám̄ix̄fn̄ir̄i ḡwean̄win̄i. ¹⁹ Nene d̄iḡf̄ wikw̄f̄moar̄iḡwá apimi dán̄i d̄iḡf̄ s̄fk̄fk̄f̄ nom̄ix̄fn̄irane ḡwean̄win̄i. S̄fk̄fk̄f̄ on̄iḡf̄wá en̄ḡḡf̄ nán̄i aḡf̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄i awawá ḡw̄f̄awám̄i rap̄irap̄f̄ epan̄iḡoár̄in̄iḡum̄i

ínir̄iwám̄in̄ín̄in̄j̄ anan̄i páwiar̄in̄wár̄in̄i. ²⁰ Ín̄im̄i e Jisaso r̄ixa an̄in̄j̄ ín̄iná nán̄i apax̄pán̄in̄j̄ imón̄in̄j̄ xwé Merikisedeko imón̄in̄j̄pa ax̄p̄i nimón̄imán̄a nene ar̄ir̄á neain̄in̄fa nán̄i xám̄i n̄ineameáa páw̄in̄j̄r̄in̄i.

7

Merikisedeko, apax̄pán̄in̄j̄ imón̄in̄j̄o nán̄i ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ Merikisedeko —O m̄ix̄t̄ in̄áȳt̄ an̄j̄ Serem̄iȳt̄ r̄in̄in̄j̄p̄im̄i umen̄weaagor̄in̄i. Nw̄f̄á seáȳt̄ e imón̄in̄j̄oyá apax̄pán̄in̄j̄ imón̄in̄j̄or̄in̄i. O Eb̄ir̄f̄amo m̄ix̄t̄ in̄áȳt̄ waú waú awam̄i xop̄ir̄ar̄t̄ n̄iyár̄imo weapar̄f̄ná óf̄ e órór̄t̄ nin̄ir̄iná Gor̄ixoyá d̄in̄j̄yo dán̄i nan̄j̄n̄i owímean̄ir̄i xw̄iȳf̄á b̄i t̄n̄i nan̄j̄ wim̄ix̄in̄j̄or̄in̄i. ² Am̄ip̄i Eb̄ir̄f̄amo p̄kiomeáfp̄t̄ yan̄j̄ wé wúkaú n̄imemán̄a b̄i m̄n̄i w̄in̄jo, aȳt̄ Merikisedeko or̄in̄i. Xeḡt̄ yōf̄ Merikisedekoȳt̄ r̄in̄in̄j̄p̄i, aȳt̄ xám̄i neḡt̄ aga p̄néyo dán̄i m̄ix̄t̄ in̄áȳt̄ wé rón̄in̄j̄t̄ umen̄weaar̄in̄j̄oȳt̄ rar̄in̄wáp̄ir̄in̄i. O Serem̄i dán̄j̄t̄ m̄ix̄t̄ in̄áȳoȳt̄ r̄in̄in̄j̄p̄i en̄i neḡt̄ aga p̄néyo dán̄i m̄ix̄t̄ in̄áȳt̄ ámá n̄iwaȳir̄ón̄iro n̄weap̄ir̄i nán̄i wim̄ixar̄in̄j̄oȳt̄ rar̄in̄wáp̄ir̄in̄i. ³ B̄ikw̄f̄yo dán̄i xw̄iȳf̄á b̄i m̄ir̄in̄in̄j̄aḡt̄ nán̄i o nán̄i re r̄ipax̄r̄in̄i, “O xano t̄n̄i x̄nái t̄n̄i maȳt̄ er̄i xeḡt̄ f̄wiár̄fawé en̄i maȳt̄ er̄i en̄or̄in̄i. S̄f̄á x̄nái x̄r̄in̄j̄ȳi mimón̄in̄pa er̄i s̄f̄á x̄fo pen̄f̄ayi mimón̄in̄pa er̄i en̄or̄in̄i. Aȳn̄án̄i o n̄iaíw̄f̄ Gor̄ixoyáón̄in̄j̄t̄ imón̄in̄j̄o en̄j̄aḡt̄ nán̄i apax̄pá an̄in̄j̄t̄ min̄f̄ imón̄in̄j̄or̄in̄i.” r̄ipax̄r̄in̄i.

⁴ Seáȳt̄ e Merikisedeko imón̄in̄j̄p̄i nán̄i b̄i d̄in̄j̄t̄ mópoȳt̄. Neḡt̄ ar̄fo ír̄in̄jo Eb̄ir̄f̄amo am̄ip̄i awiáx̄t̄ imón̄in̄j̄t̄ w̄i m̄ix̄t̄ ner̄i p̄kiomean̄j̄ȳt̄ yan̄j̄ wé wúkaú n̄it̄imán̄a b̄i m̄n̄i w̄in̄jo aȳt̄ or̄in̄i. ⁵ Ripaioyá f̄wiár̄fawé apax̄pán̄in̄j̄t̄ imón̄iḡf̄awa Gor̄ixoyá n̄w̄f̄ ikax̄t̄ r̄in̄in̄j̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i n̄ix̄d̄iro nán̄i wiḡt̄ ax̄f̄ȳt̄, aȳt̄ en̄i Eb̄ir̄f̄amoyá f̄wiár̄fawéȳt̄ imón̄in̄j̄aḡf̄a aiw̄t̄ wiḡt̄ am̄ip̄i yan̄j̄ wé wúkaú méf̄ap̄i b̄i ur̄apar̄iḡf̄ar̄in̄i. ⁶ E ner̄i aí Merikisedeko, Ripaioyá f̄wiár̄fawéȳt̄ wo mimón̄in̄j̄aḡt̄ aiw̄t̄ Eb̄ir̄f̄amo, Gor̄ixoyá s̄m̄iman̄j̄yo dán̄i “E n̄iseaiim̄f̄ar̄in̄i.” ur̄in̄jo n̄ip̄kiomear̄i yan̄j̄ wé wúkaú méf̄ap̄i b̄i Merikisedeko nur̄ap̄ir̄i om̄i nan̄j̄t̄ b̄i owímean̄ir̄i xw̄iȳf̄á b̄i t̄n̄i nan̄j̄ wim̄ix̄in̄j̄in̄iḡin̄i. ⁷ Xw̄iȳf̄á r̄ip̄i ámá w̄i “Nepaman̄i.” n̄iyaiwir̄i r̄ipax̄p̄imani. Nan̄j̄p̄i owímean̄ir̄i xw̄iȳf̄á b̄i t̄n̄i wim̄ixar̄in̄jo, seáȳt̄ e wimón̄in̄j̄or̄in̄i. Nan̄j̄p̄i wímeáo, om̄i s̄iman̄j̄yón̄in̄j̄t̄ ín̄im̄i wur̄f̄in̄j̄or̄in̄i. ⁸ Ripaioyá f̄wiár̄fawéwa —Awa n̄ipep̄f̄r̄fa nán̄i imón̄iḡf̄awar̄in̄i. Awa wiḡt̄ ax̄f̄ȳt̄ yan̄j̄ wé wúkaú méf̄ap̄i b̄i nur̄ap̄ir̄óná aȳt̄ ámá n̄ipep̄f̄r̄fawani ur̄apar̄iḡf̄a aiw̄t̄ Merikisedeko nur̄ap̄ir̄iná x̄fo nán̄i B̄ikw̄f̄yo r̄in̄in̄j̄pa an̄in̄j̄t̄ n̄wean̄jo ur̄ap̄in̄j̄in̄iḡin̄i. ⁹⁻¹⁰ R̄ip̄i en̄i r̄ipax̄r̄in̄i, “Eb̄ir̄f̄amo yan̄j̄ x̄fo méf̄ap̄i Merikisedeko t̄n̄i óf̄ e órór̄t̄ nin̄ir̄i m̄n̄i wíáná Ripaio —Oyá f̄wiár̄fawé wiḡt̄ w̄in̄ȳt̄ yan̄j̄ wé wúkaú méf̄ap̄i b̄i ur̄apar̄iḡf̄awami xiáwor̄in̄i. O en̄i s̄in̄i xeḡt̄ xiáwo Eb̄ir̄f̄amoyá k̄im̄in̄j̄yo ín̄in̄j̄aḡt̄ nán̄i xiáwo Eb̄ir̄f̄amo yan̄j̄ n̄imer̄i Merikisedekom̄i w̄if̄pa én̄in̄j̄t̄ ner̄i m̄n̄i w̄in̄j̄in̄iḡin̄i.” r̄ipax̄r̄in̄i.

Apax̄t̄ xám̄in̄j̄pá s̄in̄i e en̄jáná s̄in̄j̄t̄ imón̄in̄j̄t̄ ám̄i bá nán̄i ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

¹¹ En̄jáná Gor̄ixoyá n̄w̄f̄ ikax̄t̄ x̄fo r̄in̄j̄p̄i Mosesom̄i m̄n̄i n̄iwir̄f̄ná Ripaioyáȳt̄ apax̄pán̄in̄j̄t̄ imón̄ip̄f̄r̄fa nán̄i rar̄in̄j̄in̄iḡin̄i. Apax̄t̄ Ripaioyáȳt̄ imón̄iḡf̄apá Gor̄ixoyá apá e en̄f̄ap̄i nán̄i imón̄f̄w̄in̄iḡin̄ir̄i rar̄in̄j̄p̄i t̄n̄i aȳt̄ x̄ixen̄i nero wé n̄iroár̄iro s̄in̄j̄wir̄iȳt̄, apax̄t̄ ám̄i xeḡt̄ b̄i imón̄in̄j̄t̄ bá, Erono imón̄in̄j̄pán̄in̄j̄t̄ mar̄f̄ái, Merikisedeko imón̄in̄j̄pán̄in̄j̄t̄ imón̄in̄j̄t̄ bá imón̄im̄n̄ir̄i en̄j̄man̄i. ¹² Apax̄t̄ Ripaioyáȳt̄ imón̄in̄j̄pá apán̄i mimón̄in̄j̄aḡt̄ nán̄i ám̄i bá imón̄in̄j̄r̄in̄i. Aȳn̄án̄i n̄w̄f̄ ikax̄t̄ n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄j̄t̄ ax̄f̄p̄in̄i s̄in̄i nimón̄ipax̄f̄man̄i. Ám̄i b̄i en̄i imón̄ipax̄f̄r̄in̄i. ¹³ Ám̄iná Jisaso, Gor̄ixoyá e r̄in̄j̄oȳt̄ Ripaioyáomani. Gw̄f̄ wir̄im̄i dán̄j̄or̄in̄i. Xeḡt̄ gw̄f̄ ar̄im̄i dán̄j̄ wo en̄jáná r̄id̄iyowá er̄i apax̄pán̄in̄j̄t̄ imón̄ir̄i yaḡf̄man̄i. ¹⁴ N̄ij̄f̄á re imón̄in̄j̄w̄in̄i. Neḡt̄ Ám̄iná Jisaso Judaoyá

gwírími dání imóniḡr̄r̄ni. Nw̄ íkax̄ Gor̄xo r̄iḡ Moseso ean̄ḡḡi Judaoyáȳ wí apax̄pán̄iḡ imónip̄r̄fa nán̄i n̄r̄r̄i mean̄niḡni.

“Jisaso apax̄ Merikisedeko imóniḡpán̄iḡ imóniḡr̄r̄ni.” ur̄iḡ nán̄r̄ni.

¹⁵ Apax̄ xeḡ b̄i imóniḡ b̄a, Merikisedeko imóniḡpán̄iḡ nimón̄r̄fnáȳ, nion̄i re sear̄f̄ap̄i r̄ixa s̄iḡán̄i w̄f̄á ór̄iron̄i, “Nw̄ íkax̄ n̄r̄r̄n̄r̄i eán̄iḡ ax̄p̄in̄i s̄in̄i imón̄pax̄man̄i. Ámi b̄i nimón̄pax̄r̄r̄ni.” sear̄ar̄f̄ap̄i r̄ixa s̄iḡán̄i w̄f̄á ór̄iron̄i. ¹⁶ O apax̄ Merikisedeko imóniḡ ap̄a nimón̄r̄fná ḡw̄ íkax̄ re r̄in̄iḡf̄yo dání, “Ámá gw̄ ar̄im̄i dán̄ḡf̄ran̄i, e imón̄ḡf̄áȳran̄i, aȳn̄i apax̄p̄a imón̄pax̄r̄r̄ni.” r̄in̄iḡf̄yo dání imón̄iḡman̄i. Oweōi, o sa xeḡ en̄ḡ eán̄iḡf̄yo dání d̄iḡ man̄n̄ipax̄ imón̄iḡḡp̄i t̄ḡḡ en̄aḡi nán̄i imón̄iḡr̄r̄ni. ¹⁷ B̄ikw̄f̄yo n̄r̄r̄n̄r̄i eán̄iḡ r̄ip̄i nion̄i sear̄ar̄iḡap̄i t̄ḡn̄i x̄ixen̄i en̄aḡi nán̄i rar̄iḡn̄i, “Jox̄i apax̄p̄a Merikisedeko imón̄iḡpa ax̄p̄i e nimón̄r̄i an̄iḡ ín̄iná ḡweá̄r̄ix̄n̄i.” Gor̄xo e ur̄iḡḡp̄i nion̄i sear̄ar̄iḡap̄i t̄ḡn̄i x̄ixen̄i en̄aḡi nán̄i rar̄iḡn̄i. ¹⁸ Sekax̄ xám̄i r̄in̄iḡ wí en̄ḡ neán̄r̄i ar̄r̄á neaipax̄ imón̄iḡ b̄i m̄r̄inar̄iḡaḡi nán̄i Gor̄xo r̄ixa peá n̄mori t̄ḡḡr̄n̄i. ¹⁹ Aȳ ḡw̄ íkax̄ Moseso neaiap̄iḡp̄imi ámá n̄ix̄d̄iróná wé rón̄iḡ imón̄ḡf̄áȳ mimón̄pax̄ en̄aḡi nán̄i rar̄iḡn̄i. E ner̄i aí Gor̄xo Kiraisom̄i neḡ apax̄p̄a wim̄x̄iḡf̄yo en̄aḡi nán̄i d̄iḡ nene r̄ixa agw̄i r̄iná wikw̄moar̄iḡwáp̄i xám̄i ḡw̄ íkax̄ r̄in̄iḡḡp̄imi ikw̄moagwáp̄imi seáȳ e múrón̄n̄i. Apim̄i dán̄n̄i nene Gor̄xo t̄ḡḡ e aḡw̄i éniḡf̄ upax̄r̄n̄i.

²⁰⁻²¹ Gor̄xo Jisasom̄i apax̄p̄a n̄iwim̄x̄ir̄fná xewan̄iḡo nán̄i s̄ḡá ar̄f̄a eje dán̄n̄iḡf̄ n̄r̄r̄n̄r̄i im̄x̄iḡr̄r̄n̄i. Ripaioyáȳ apax̄p̄a nimón̄r̄óná Gor̄xor̄an̄i, ámá wor̄an̄i, xám̄i “S̄ḡá rom̄i dání r̄ir̄ar̄iḡn̄i.” rar̄iḡwápa mur̄n̄iḡáná imón̄aḡf̄ar̄n̄i. E ner̄i aí nion̄i sear̄ar̄iḡáom̄i Gor̄xo B̄ikw̄f̄yo n̄r̄r̄n̄r̄i eán̄iḡf̄ r̄ip̄i ur̄iḡn̄iḡni, “Ám̄ináon̄i ‘Jox̄i apax̄p̄a nimón̄r̄i an̄iḡ ín̄iná ḡweá̄r̄ix̄n̄i.’ n̄r̄r̄r̄fná s̄ḡáyo dán̄n̄iḡf̄ r̄ir̄f̄áon̄i ámi ḡf̄ d̄iḡ t̄ḡn̄i n̄ik̄in̄imón̄r̄i wí wiaik̄im̄f̄aman̄i.” ur̄iḡn̄iḡni. ²² Aȳnán̄i nene “Gor̄xo ‘E n̄iseaiim̄f̄ar̄n̄i.’ réroár̄iḡf̄ seáȳ e imón̄iḡf̄ b̄i x̄ixen̄i neaiin̄f̄ar̄n̄i.” yaiwian̄f̄wá nán̄i Jisaso neḡ ík̄iȳiḡf̄ neaiár̄iḡón̄iḡf̄ imón̄n̄i.

²³ Apax̄p̄a xám̄i imón̄ḡf̄áwa pear̄iḡf̄áwa en̄aḡi nán̄i an̄iḡf̄ imón̄pax̄ men̄n̄i. Aȳnán̄i obax̄ nimóḡa waḡf̄ar̄n̄i. ²⁴ E ner̄i aiw̄i Jisaso an̄iḡf̄ ḡweaḡo en̄aḡi nán̄i apax̄p̄a o imón̄iḡḡp̄i an̄iḡf̄ p̄ir̄f̄ t̄ḡḡweaḡp̄ir̄n̄i. ²⁵ Aȳnán̄i o ámá x̄f̄om̄i d̄iḡf̄ n̄iw̄ikw̄r̄or̄iḡf̄yo dání Gor̄xo t̄ḡḡf̄ e aḡw̄i éniḡf̄ úf̄áȳf̄ n̄n̄i nán̄i Gor̄xom̄i r̄ix̄iḡf̄ wur̄iȳin̄f̄a nán̄i an̄iḡf̄ ḡweaḡo en̄aḡi nán̄i agw̄ir̄an̄i, ná r̄f̄w̄f̄yor̄an̄i, an̄iḡf̄ yeáȳf̄ uyim̄ixemeapax̄or̄n̄i.

²⁶ Apax̄pán̄iḡf̄ imón̄ḡf̄á go go mar̄f̄ái, xwé imón̄iḡf̄ wo o imón̄iḡf̄pa nene nán̄i x̄ixen̄i imón̄n̄i. S̄iyikw̄f̄ b̄i m̄in̄pa eri xw̄iȳf̄a b̄i uxekw̄mopax̄ mimón̄pa eri piax̄f̄ weán̄ipax̄f̄ imón̄iḡf̄ b̄i muxén̄pa eri en̄or̄n̄i. f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ yap̄i waȳf̄a mimón̄pa ner̄i aga xeḡf̄ b̄i imón̄iḡor̄n̄i. Gor̄xoyá d̄iḡf̄ t̄ḡn̄i an̄ḡnam̄i seáȳf̄ r̄iwám̄in̄i peȳiḡor̄n̄i. ²⁷ Apax̄p̄a xám̄i seáȳf̄ e imón̄ḡf̄áwa s̄f̄a aȳf̄ ayo Gor̄xo wiwan̄iḡowa wiḡf̄ f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄ap̄i yokwar̄im̄f̄ oneaiin̄ro xám̄i r̄id̄iyowá n̄iyár̄imáná r̄f̄w̄f̄yo dání f̄w̄f̄ wiḡf̄ ámá yar̄iḡf̄ap̄i nán̄i r̄id̄iyowá wiir̄iḡf̄ápa Jisaso ax̄p̄i e wí epax̄oman̄i. Xewan̄iḡo f̄w̄f̄ b̄i meḡo en̄aḡi nán̄i ámáyo yeáȳf̄ uyim̄ixemeám̄n̄r̄i nawínán̄i r̄id̄iyowán̄iḡf̄ wiin̄iḡf̄ en̄aḡi nán̄i wí e epax̄oman̄i. ²⁸ Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄i “Apax̄pán̄iḡf̄ imón̄ḡf̄á go go mar̄f̄ái, xwé imón̄iḡf̄ wo o imón̄iḡf̄pa nene nán̄i x̄ixen̄i imón̄n̄i.” sear̄ar̄iḡn̄i. Ámá ḡw̄ íkax̄ r̄in̄iḡḡp̄imi dání apax̄p̄a oimón̄poȳin̄r̄i r̄ípeáf̄áwa wé rón̄iḡḡp̄in̄i oyaneȳn̄ro nero aí en̄ḡ neán̄ro m̄ix̄imopax̄f̄ wiḡf̄áwar̄n̄i. E ner̄i aí xewaxo ax̄p̄i e éniḡf̄ imón̄iḡoman̄i. Gor̄xo, Mosesom̄i ḡw̄ íkax̄ḡp̄i nur̄imáná xeḡf̄ xewaxo apax̄ am̄ip̄i n̄ip̄in̄i an̄iḡn̄i

náni sipear̄m̄f̄ yár̄fw̄in̄iḡin̄r̄i imón̄in̄j̄pá imón̄fw̄in̄iḡin̄r̄i xewan̄in̄jo náni s̄in̄yáyo dán̄in̄j̄ n̄ir̄in̄r̄i ur̄f̄peañ̄r̄in̄i.

8

Nene nán̄i añ̄nam̄i dán̄j̄ apax̄pán̄in̄j̄ imón̄in̄j̄ xwéo nán̄r̄in̄i.

¹ Xw̄iȳf̄á nion̄i rep̄iȳf̄ néra úa kum̄ix̄in̄ayin̄j̄p̄i, aȳf̄ r̄ip̄ir̄in̄i. Neḡf̄ apax̄f̄ xwé imón̄in̄j̄pá x̄ixen̄i nepa seáȳf̄ e imón̄in̄i. O r̄ixa añ̄fn̄am̄in̄i N̄w̄f̄á aga seáȳf̄ e wiár̄f̄ imón̄in̄joyá siá íkw̄ian̄w̄f̄na t̄f̄n̄j̄ e nán̄i n̄ipeyir̄i o t̄f̄n̄i x̄ixen̄i nimón̄in̄r̄i nán̄i oyá wé náúm̄in̄i éf̄ n̄wean̄i. ² O apax̄f̄pá ám̄an̄i nimón̄in̄r̄iná yar̄iḡf̄ápa ax̄f̄p̄i ner̄i sen̄f̄á añ̄f̄ m̄f̄k̄f̄ ikin̄jiwám̄i dán̄i —Iwá ámá wo r̄f̄kár̄in̄iwám̄an̄i. Sa Gor̄ixo r̄f̄kár̄in̄iwár̄in̄i. Iwám̄i dán̄i yar̄in̄j̄or̄in̄i. ³ Apax̄f̄pán̄in̄j̄ imón̄iḡf̄á xwé wo wo nowan̄i Gor̄ixo wiḡf̄ ámá nán̄i yaȳf̄ owin̄r̄i r̄id̄iyowá wīiro peax̄f̄ utiro ep̄r̄f̄a nán̄i r̄f̄peán̄iḡf̄á en̄aḡi nán̄i Jisaso en̄i apax̄f̄pán̄in̄j̄ imón̄in̄j̄ xwé wo en̄aḡi nán̄i ámá xeḡf̄ imón̄iḡf̄áyo nán̄i r̄id̄iyowá b̄i m̄wiipa epax̄f̄ mimón̄in̄j̄r̄in̄i. O en̄i ámá n̄f̄n̄i nán̄i r̄id̄iyowá b̄i wiin̄j̄r̄in̄i. ⁴ Ámá xw̄f̄á t̄f̄yo dán̄j̄ apax̄f̄pán̄in̄j̄ imón̄iḡf̄áwa n̄w̄f̄ ikax̄f̄ r̄in̄in̄j̄p̄im̄i n̄ix̄f̄diro r̄id̄iyowá wīiro aiwá peax̄f̄ utiro yar̄iḡf̄á en̄aḡi nán̄i o sin̄i xw̄f̄á t̄f̄yo n̄in̄w̄ear̄i s̄in̄w̄ir̄iȳf̄, apax̄f̄pán̄in̄j̄ imón̄in̄j̄ wo imón̄im̄in̄r̄i en̄f̄man̄i. ⁵ Apax̄f̄pá xw̄f̄á t̄f̄yo imón̄iḡf̄áwa m̄f̄k̄f̄ Kiraiso añ̄fn̄am̄i dán̄i en̄j̄p̄i m̄iyar̄iḡf̄áwar̄in̄i. Wiḡf̄ xw̄f̄á t̄f̄yo dán̄i neróná yar̄iḡf̄ápi sa onapám̄iḡf̄in̄j̄ Kiraiso añ̄fn̄am̄i yar̄in̄j̄p̄i nán̄in̄in̄j̄ yar̄iḡf̄á en̄aḡi nán̄i rar̄in̄j̄in̄i. Moseso Gor̄ixo nán̄i sen̄f̄á añ̄f̄ xw̄f̄á t̄f̄yo r̄f̄kár̄im̄in̄r̄i yar̄fn̄a o píran̄in̄j̄ er̄ir̄f̄ n̄iw̄ir̄i re ur̄in̄j̄p̄i nion̄i searar̄in̄j̄ap̄im̄i sop̄in̄j̄ n̄iwar̄in̄i, “Jox̄i sen̄f̄á añ̄f̄ riwán̄in̄j̄ xopaik̄iḡf̄ or̄f̄kár̄im̄in̄r̄iná d̄f̄w̄f̄ m̄in̄j̄p̄im̄i dán̄i siwá sin̄j̄ap̄i x̄ixen̄i n̄ix̄f̄dir̄i r̄f̄kár̄f̄ir̄ix̄in̄i.” Gor̄ixo Mosesom̄i e ur̄in̄j̄p̄i nion̄i searar̄in̄j̄ap̄i t̄f̄n̄i x̄ixen̄i imón̄in̄j̄aḡi nán̄i “Apax̄f̄pá xw̄f̄á t̄f̄yo dán̄j̄ imón̄iḡf̄áwa sa Kiraiso añ̄fn̄am̄i dán̄i yar̄in̄j̄p̄i nán̄i onapám̄iḡf̄in̄j̄ yar̄in̄j̄oi.” yaiw̄in̄j̄w̄in̄i. ⁶ E ner̄i aí agw̄f̄ r̄iná Gor̄ixo Jisaso apax̄f̄pán̄in̄j̄ wo nimón̄in̄r̄i e nīiw̄in̄iḡin̄r̄i ur̄f̄peañ̄j̄p̄i apax̄f̄pá xw̄f̄á t̄f̄yo n̄weaḡf̄áwa e éf̄r̄ix̄in̄r̄i ur̄f̄peañ̄j̄p̄im̄i seáȳf̄ e múron̄in̄j̄aḡi nán̄i o yar̄in̄j̄p̄i en̄i seáȳf̄ e wimón̄in̄i. Agw̄f̄ r̄iná xw̄iȳf̄á Gor̄ixo r̄f̄w̄f̄yo réroár̄in̄j̄p̄i —Ap̄i Jisaso neaīin̄j̄p̄im̄i dán̄in̄i imón̄ipax̄f̄ en̄j̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i en̄i xám̄i réroár̄aḡf̄p̄im̄i seáȳf̄ e múron̄in̄i. Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄r̄in̄i. R̄f̄w̄f̄yo s̄im̄iman̄j̄yo dán̄i “Nan̄j̄ e e n̄iseaīim̄f̄ár̄in̄i.” réroár̄in̄j̄p̄i, aȳf̄ xám̄i Mosesom̄i n̄w̄f̄ ikax̄f̄ nur̄ir̄iná s̄im̄iman̄j̄yo dán̄i “Seȳfn̄é píran̄in̄j̄ n̄in̄ix̄f̄dir̄oná e e n̄iseaīim̄f̄ár̄in̄i.” réroár̄aḡf̄p̄im̄i seáȳf̄ e múron̄in̄i. ⁷ Xw̄iȳf̄á xám̄i Gor̄ixo Mosesom̄i nur̄ir̄iná réroár̄in̄j̄p̄im̄i dán̄i o “Ḡf̄ ámá n̄w̄f̄ ikax̄f̄ ap̄im̄i n̄ix̄f̄dir̄oná píran̄in̄j̄ imón̄if̄r̄ix̄in̄i.” wimón̄in̄j̄p̄i t̄f̄n̄i x̄ixen̄i nimón̄i ro s̄in̄w̄ir̄iȳf̄, ám̄i r̄f̄w̄f̄yo b̄i réroár̄im̄in̄r̄i en̄f̄man̄i. ⁸ Gor̄ixo ámá ayo ayair̄ir̄f̄ w̄in̄j̄ en̄aḡi nán̄i nene en̄i re yaiw̄ipax̄f̄r̄in̄i, “Xw̄iȳf̄á x̄fo xám̄i re n̄ir̄ir̄i réroár̄aḡf̄, ‘Ḡf̄ ámáȳf̄ n̄w̄f̄ ikax̄f̄p̄im̄i n̄ix̄f̄dir̄oná píran̄in̄j̄ e imón̄if̄r̄ix̄in̄i.’ réroár̄aḡf̄p̄i x̄fo wimón̄in̄j̄p̄i t̄f̄n̄i x̄ixen̄i imón̄in̄j̄man̄i.” yaiw̄ipax̄f̄r̄in̄i. Aȳin̄án̄i B̄ikw̄f̄yo dán̄i re n̄ir̄in̄r̄i eán̄in̄i, “Ámin̄áon̄i re searar̄in̄j̄in̄i, ‘Ar̄f̄á époȳf̄. Gor̄ixon̄i ḡf̄ ámá Is̄irer̄iȳf̄ t̄f̄n̄i Judaȳf̄ t̄f̄n̄i nán̄i xw̄iȳf̄á “Nion̄i e e n̄iseaīim̄f̄ár̄in̄i.” s̄in̄j̄ b̄i réroár̄im̄f̄á nán̄i añ̄w̄f̄ er̄in̄i. ⁹ Nion̄i wiḡf̄ f̄wiár̄f̄awéyo ámá n̄iaíw̄f̄ m̄im̄eyówár̄f̄ n̄im̄éra war̄iḡf̄ápa Is̄ip̄iȳf̄ añ̄f̄yo dán̄i n̄im̄éra nur̄fn̄a xw̄iȳf̄á réroár̄aḡápi ap̄fn̄in̄j̄ imón̄in̄j̄p̄i nán̄i m̄irar̄in̄j̄in̄i. Aȳf̄ nion̄i s̄in̄in̄j̄iná réroár̄f̄a ap̄im̄i x̄ixen̄i m̄ix̄f̄dar̄in̄j̄aḡf̄a n̄iw̄in̄r̄i nán̄i nion̄i en̄i x̄ixen̄i peá numori r̄f̄w̄f̄ umon̄an̄iḡin̄i. ¹⁰ Ámin̄áon̄i re rar̄in̄j̄in̄i, ‘Xw̄iȳf̄á r̄f̄wéná “Ḡf̄ Is̄irer̄iȳo e e n̄iw̄im̄f̄ár̄in̄i.” réroár̄im̄f̄ápi, aȳf̄ r̄ip̄ir̄in̄i. Ḡf̄ n̄w̄f̄ ikax̄f̄ r̄in̄in̄j̄p̄i wiḡf̄ xw̄iox̄f̄yo aumaúm̄f̄ wiár̄ir̄i n̄w̄ir̄ár̄ir̄i n̄iyár̄imáná

nion̄i aȳyá Nw̄áon̄i imón̄im̄fár̄in̄i. Aȳf en̄i áamá nion̄iyá imón̄ip̄r̄fár̄in̄i.
 11 Nion̄i aumaúm̄f e wiáráná wiḡf imón̄iḡfáȳf wí n̄wiáp̄n̄imearo wiḡf
 wín̄iyó nuréwap̄iyiro “Gor̄ixo nán̄i n̄j̄fá imón̄ipoȳf.” ur̄ip̄r̄fá men̄in̄i. Ámá
 n̄n̄i siyikw̄n̄in̄j̄f imón̄iḡfáȳf r̄an̄i, xwér̄ixaran̄i, n̄n̄i nion̄i nán̄i r̄ixa n̄j̄fá
 imón̄iḡfáȳf imón̄ip̄r̄fá en̄aḡi nán̄i wí e ur̄ip̄r̄fáman̄i. 12 Aȳf r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i.
 Nion̄i ayá ur̄im̄ix̄ir̄i wiḡf f̄w̄f yar̄iḡfápi yokwar̄im̄f n̄wiir̄fná d̄in̄j̄f peá
 mor̄i em̄fá en̄aḡi nán̄i rar̄in̄in̄i.” B̄ikw̄fyo e n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄i. 13 Gor̄ixo
 xw̄iȳfá s̄in̄j̄f réroár̄in̄j̄pi n̄ir̄fná xám̄in̄j̄pi ír̄ikw̄n̄in̄j̄f im̄ixam̄on̄in̄iḡin̄i.
 Am̄ip̄i ír̄ikw̄n̄in̄j̄f im̄ixam̄on̄ar̄in̄j̄pi r̄ixa n̄ikeam̄óga war̄in̄aḡi nán̄i apax̄f
 mé an̄fnar̄in̄j̄r̄in̄i.

9

Apax̄fá xwé imón̄iḡfáwa Gor̄ixo nán̄i nan̄w̄fn̄i r̄id̄iyowá yar̄iḡfá nán̄ir̄in̄i.

1 Xw̄iȳfá Gor̄ixo xám̄i réroár̄in̄j̄pi nur̄fná xeḡf áamá n̄b̄iro x̄fomi
 yaȳf numeróná “Nene e n̄wiir̄fná x̄fó wimón̄ar̄in̄j̄pi r̄fá yar̄in̄w̄in̄i?”
 n̄iyaiwiro ep̄r̄fá nán̄i wiékw̄fkw̄f̄yir̄i x̄fó nán̄i an̄j̄f n̄w̄fá xw̄fá t̄fyo
 imón̄in̄j̄wá nán̄i wiékw̄fkw̄f̄yir̄i en̄in̄iḡin̄i. 2 An̄j̄f n̄w̄fá iwá, aȳf sen̄fá an̄j̄f
 r̄f̄kár̄in̄in̄j̄wár̄in̄i. Awawá óf e ikw̄r̄on̄in̄j̄wám̄i uȳf̄w̄f obax̄f n̄ik̄ik̄iroár̄iga
 un̄jáná m̄ixároar̄iḡfápi t̄fn̄i aiwá íkw̄ian̄w̄f Gor̄ixo nán̄i peax̄f tar̄iḡfána
 t̄fn̄i bis̄ker̄fá Gor̄ixo nán̄i peax̄f tayar̄iḡfápi t̄fn̄i awám̄i wen̄er̄in̄i. Awá
 yōf awawá n̄w̄fáwáȳf rar̄iḡfáwár̄in̄i. 3 Rap̄irap̄f áw̄in̄i e epan̄joár̄in̄in̄j̄m̄i
 ín̄ir̄wám̄i dán̄i awawá ám̄i wá ikw̄r̄on̄in̄i. Awá xeḡf yōf awawá n̄w̄fá seáȳf
 e imón̄in̄j̄wáȳf rar̄iḡfáwár̄in̄i. 4 Awawá ná ín̄im̄i ikw̄r̄on̄in̄j̄wám̄i Gor̄ixom̄i
 d̄in̄j̄f nan̄j̄f owean̄r̄i r̄fá ikeaar̄ip̄r̄fá nán̄i s̄in̄j̄f gor̄f t̄fn̄i im̄ix̄in̄in̄j̄pi t̄fn̄i
 bokis̄f xw̄iȳfá Gor̄ixo réroár̄in̄j̄pi nán̄i im̄ix̄in̄in̄j̄wá t̄fn̄i ap̄i awawá awám̄i
 e wen̄i. Bokis̄f awá nim̄ix̄imáná s̄in̄j̄f gor̄f t̄fn̄i yop̄ir̄im̄f yar̄in̄in̄j̄wár̄in̄i.
 Bokis̄f awám̄i ín̄im̄i xwár̄fá six̄f s̄in̄j̄f gor̄f t̄fn̄i im̄ix̄in̄in̄j̄wám̄i ín̄im̄i
 aiwá yōf maná r̄in̄in̄j̄pi t̄fn̄i eran̄j̄f Eronoyá wir̄in̄j̄f eán̄in̄j̄wá t̄fn̄i s̄in̄j̄f
 piará Gor̄ixo n̄w̄f ikax̄f ur̄in̄j̄pi eán̄in̄j̄fna t̄fn̄i bokis̄f awá aȳf ap̄i ap̄i
 ín̄in̄j̄wár̄in̄i. 5 Awá “Seáȳf e Gor̄ixo imón̄in̄j̄pi, aȳf ap̄ir̄fani?” oy-
 aiw̄ipoȳn̄ir̄i xopaik̄iḡf an̄fnaj̄f f̄w̄f m̄idán̄i wúkaú wú m̄idán̄i wúkaú wú
 on̄in̄j̄wá seáȳf e n̄w̄r̄ár̄in̄in̄j̄wár̄in̄i. Awá n̄weaḡf̄ie ín̄ir̄wám̄in̄i Gor̄ixo
 yokwar̄im̄f oneaiin̄r̄i raḡf w̄iw̄fá eaaraȳar̄iḡf̄er̄in̄i. Ap̄i ap̄i nán̄i rep̄iȳf
 n̄iseaiéra ur̄i p̄ir̄an̄in̄j̄f áwan̄j̄f “Ap̄i, aȳf ap̄i nán̄i imón̄in̄i. Ap̄i nán̄i imón̄in̄i.”
 n̄iseara ur̄i epax̄íná r̄inám̄an̄i.

6 Am̄ip̄i ap̄i ap̄i r̄ixa e n̄iyár̄imáná apax̄fá imón̄iḡfáwa awawá óf
 e ikw̄r̄on̄in̄j̄wám̄i Gor̄ixo yaȳf oneain̄r̄i yar̄iḡfápi ep̄r̄fá nán̄i ín̄iná
 páwiyar̄in̄aḡfá aiw̄i 7 awawá ná ín̄im̄i ikw̄r̄on̄in̄j̄wám̄i apax̄fá xwéó,
 on̄in̄i xwiogw̄f o om̄i ná b̄in̄i páwiar̄in̄j̄r̄in̄i. N̄ipáwir̄fná an̄ipáo
 páwiar̄in̄j̄man̄i. f̄w̄f x̄fó t̄fn̄i xeḡf áamá t̄fn̄i maiw̄i nero yar̄iḡfápi Gor̄ixo yok-
 war̄im̄f oneaiin̄r̄i raḡf nan̄w̄f r̄id̄iyowá éf̄piyá b̄i n̄imeám̄f páwiar̄in̄j̄r̄in̄i.
 8 Apim̄i dán̄i kw̄iȳf Gor̄ixoyápi s̄iwá rén̄in̄j̄f neaiar̄in̄i. Awawá óf e
 ikw̄r̄on̄in̄j̄wá s̄in̄i apax̄fá imón̄iḡfáwa op̄aw̄ipoȳn̄ir̄i nán̄i ikw̄r̄on̄in̄j̄áná
 óf nene an̄fnam̄f páwian̄fá nán̄i imón̄in̄j̄yi s̄in̄i s̄in̄j̄án̄i mimón̄in̄i. 9 Awám̄i
 dán̄i yaḡfápi Kiraiso agw̄i r̄iná en̄j̄pi nán̄i neaiwap̄iyar̄in̄j̄r̄in̄i. Awám̄i dán̄i
 Gor̄ixo nene nán̄i yaȳf owin̄in̄r̄i nán̄i imón̄in̄j̄pi neróná r̄id̄iyowá wiro
 peax̄f tiro yar̄in̄aḡfá aí áamá e w̄il̄fáȳf d̄in̄j̄f w̄fá n̄wón̄iro re yaiwin̄ipax̄f
 men̄in̄i, “Apax̄fá imón̄iḡfáwa r̄id̄iyowá e niífáyó dán̄i Gor̄ixo r̄ixa yok-
 war̄im̄f niíf en̄aḡi nán̄i oyá s̄in̄w̄fyo dán̄i r̄ixa wé rón̄in̄j̄f imón̄in̄j̄on̄ir̄fani?”
 yaiwin̄ipax̄f men̄in̄i. 10 Aȳf r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. “R̄id̄iyowá neróná e éf̄rix̄in̄i. E

éfrɔxɔnɔ.” rɔnɔnɔpɔ sa “Aiwá nɔro iniɔgɔ nɔro igɔá xɔxegɔnɔ eánɔro éfrɔxɔnɔ.” rɔnɔnɔ imónɔnɔpɔ enagɔ nánɔ e yaiwipaxɔmanɔ. E e rɔnɔnɔ apɔ “Apimɔ dánɔ áamá xwioxɔ nanɔ imónɔpaxɔrɔnɔ.” mɔrɔnɔnɔpɔrɔnɔ. Apɔ, ayɔ xɔ amɔpɔ sɔnɔ imɔxɔnɔfɔ nánɔ wiékwɔkwɔyɔnɔpɔnɔ enagɔ nánɔ rarɔnɔnɔ.

Kiraiso xewanɔno rɔdɔyowánɔnɔ wɔinɔnɔ nánɔrɔnɔ.

¹¹ E nerɔ aɔ Kiraiso amɔpɔ nanɔ neaɔmeaarɔnɔpɔ nánɔ apaxɔpá xwé wo nimónɔrɔnɔ senɔá anɔ xwɔá tɔyo rɔkárɔnɔnɔiwámɔ mɔpáwɔ anɔnamɔ páwɔnɔnɔgɔnɔ. E nɔpáwirɔnɔ senɔá anɔ wé roárɔnɔrɔ aga seáyɔ e imónɔrɔ enɔnɔnɔ wɔwámɔ páwɔnɔnɔgɔnɔ. Iwá áamá rɔkárɔgɔiwámanɔ. Xwɔá tɔyo dánɔiwámanɔ. Anɔnamɔ rɔkárɔnɔnɔiwárɔnɔ. ¹² Nɔpáwirɔnɔ memé rɔdɔyowá éfɔpiyá ragɔranɔ, burɔmákaú miá rɔdɔyowá éfɔpiyá ragɔranɔ, nɔmeámɔ aga nɔwɔá imónɔnɔ mɔpáwɔ xewanɔno rɔdɔyowánɔnɔ nɔnɔmáná xegɔ ragɔ nɔmeámɔ nawínánɔ páwɔnɔnɔgɔnɔ. Ayɔnánɔ anɔnɔ ínɔnɔ nɔweanɔwá nánɔ yeáyɔ neayimɔxemeaɔnɔrɔnɔ. ¹³ Áamá Gorɔxoyá sɔnɔwɔyo dánɔ xwɔrɔá wɔnɔnɔánáyɔ apaxɔpá imónɔgɔáwa memé ragɔ tɔnɔ burɔmákaú oxɔyɔ ragɔ tɔnɔ burɔmákaú sipikɔ rɔá nɔfɔ kikɔnaxɔá tɔnɔ apɔá apɔ wé tɔnɔ nɔmeaayɔrɔ wɔwɔfá nɔrɔa úáná áamá xwɔrɔá inɔgɔápɔ Gorɔxoyá sɔnɔwɔyo dánɔ nanɔ imónarɔgɔá enagɔ nánɔ ¹⁴ ragɔ Kiraisoyá —O sɔyikwɔ bɔ mɔnɔnɔ aɔ kwɔyɔ nɔyɔmɔnɔ imónɔnɔpɔ arɔrɔ wɔarɔnɔ xewanɔno rɔdɔyowánɔnɔ inɔnɔrɔnɔ. Oyá ragɔ puɔpɔ anɔpaxɔ negɔ xwioxɔyo igɔánɔnɔ neaeámoarɔnɔrɔnɔ. Amɔpɔ nene anɔnɔmɔxɔnɔnɔ nánɔ yarɔnɔwápɔ igɔánɔnɔ neaeámoarɔnɔ enagɔ nánɔ dɔnɔ wɔá nɔneaónɔrɔ “fɔwɔ éwápɔ nánɔ sɔnɔ ayá mɔneadunɔnɔ.” yaiwɔarɔnɔwárɔnɔ. Nɔwɔá anɔnɔ sɔnɔ imónɔnɔ wimónarɔnɔpɔ éfrɔxɔnɔrɔ igɔánɔnɔ neaeámoarɔnɔrɔnɔ.

“O péfɔpimɔ dánɔ xwɔyɔá sɔnɔ réroárɔnɔnɔpɔ mɔfɔrogwɔ rɔxánɔnɔ wɔarɔmónɔnɔrɔnɔ.” urɔnɔ nánɔrɔnɔ.

¹⁵ Kiraiso nɔperɔnɔ xegɔ ragɔ púfɔpimɔ dánɔ áamá xwɔyɔá Gorɔxo xámi réroárɔnɔpɔmɔ pɔrɔ wɔaɔkigɔáyo gwɔnɔnɔ nɔroayɔrɔrɔ nánɔ xwɔyɔá sɔnɔ réroárɔnɔpɔ nánɔ wáwunɔ imónɔnɔrɔnɔ. Áamá Gorɔxo nɔnɔyá imónɔfrɔxɔnɔrɔ wéyo fá wumɔrɔnɔyo amɔpɔ xɔ wigɔ sɔmɔmanɔyo dánɔ “Nɔseaiimɔfárɔnɔ.” nurɔrɔ réroárɔnɔpɔ xɔxenɔ wɔmearɔ anɔnɔ ínɔnɔ imónɔrɔ enɔfá nánɔ wigɔ wáwunɔ imónɔnɔrɔnɔ. ¹⁶ Xwɔyɔá Gorɔxo réroárɔnɔpɔ, ayɔ áamá sɔnɔ nɔnɔwearɔnɔ “Nɔnɔ péáná amɔpɔ nɔnɔyá áamá ayɔnɔ meáfrɔxɔnɔ.” nɔrɔrɔ payɔ eaárɔnɔnɔnɔ imónɔnɔ. Payɔ xano nɔrɔrɔ tɔnɔpɔ xegɔ nɔaiwɔ nɔxɔdɔro amɔpɔ meaanɔro nerɔnɔ xámi áamá nɔnɔ nɔjɔá nimónɔro “Xano rɔxa iyɔ rɔpéɔnɔgɔnɔ?” yaiwɔarɔnɔnɔ e meapaxɔrɔnɔ. ¹⁷ Payɔ ana eaárɔnɔ sɔnɔ mɔpepa nerɔnɔ payɔ ana sɔnɔ surɔmáná imónarɔnɔrɔnɔ. Ayɔ rɔpɔ nánɔrɔnɔ. Payɔ ana nearɔ tɔnɔ sɔnɔ nɔweanɔáná rɔxa xɔ rɔnɔpɔ mɔfɔrogwɔ rɔxánɔnɔ nɔwɔarɔmónɔpaxɔ mimónɔnɔ. Xɔ rɔxa nɔperɔnɔ xɔxenɔ nɔwɔarɔmónɔpaxɔ imónɔnɔ. Payɔ ana xiáwo nɔperɔnɔpɔmɔ dánɔ rɔxánɔnɔ wɔarɔmónarɔnɔnɔ imónarɔnɔpɔ xwɔyɔá Gorɔxo réroárɔnɔpɔ enɔ ragɔ púfɔpimɔ dánɔ rɔxánɔnɔ wɔarɔmónarɔnɔpɔ imónarɔnɔrɔnɔ. ¹⁸ Nanɔwɔ bɔ mɔpɔkɔpa nero sɔnɔwɔrɔyɔ, xwɔyɔá Gorɔxo xámi réroárɔnɔpɔ rɔxá wɔnɔnɔ nɔwɔarɔmónɔmɔnɔrɔ enɔmanɔ. Ayɔnánɔ apɔ aɔ nanɔwɔ pɔkɔáná ragɔ puɔpɔmɔ dánɔ wɔarɔmónɔnɔnɔgɔnɔ. ¹⁹ Ayɔ rɔpɔ seararɔnɔnɔ. Xámi Moseso sekaxɔ nɔwɔ ikaxɔ eánɔnɔpɔmɔ dánɔ rɔnɔnɔ nɔpɔnɔ xegɔ Isɔrerɔyo nura núísáná burɔmákaú miá tɔnɔ memé tɔnɔ apɔá rɔdɔyowá éfɔpiyá ragɔ tɔnɔ iniɔgɔ tɔnɔ nɔmeámáná ará fɔwɔ xisopɔyɔ rɔnɔnɔpɔ nɔmearɔ sipɔsipɔ fá ayɔá rɔnɔ bɔ tɔnɔ nawínɔ gwɔ nɔkɔrɔwɔmáná igɔá nearɔ Bɔkwɔpimɔ wɔwɔfá earɔ áamá nɔyonɔ wɔwɔfá earɔ nerɔnɔ ²⁰ re urɔnɔnɔgɔnɔ, “Ragɔ rɔpimɔ dánɔ xwɔyɔá Gorɔxo ‘Seyɔné apɔ e xɔdɔfrɔxɔnɔ.’ nɔnearɔrɔ réroárɔpɔ rɔxa rɔxánɔnɔ wɔarɔmónarɔnɔ.” urɔnɔnɔgɔnɔ. ²¹ Axɔpɔ e senɔá

anj̄ r̄f̄k̄ar̄in̄ij̄wám̄i raḡ t̄n̄i w̄iwíá rori six̄t̄ am̄ip̄i ín̄im̄i wen̄j̄yo w̄iwíá rori en̄j̄niḡin̄i. ²² Aȳinán̄i raḡt̄ w̄iwíá n̄iróa nur̄in̄j̄p̄im̄i dán̄i am̄ip̄i ayá wí ŋw̄í ikax̄t̄ r̄in̄in̄j̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i iḡt̄á eámón̄in̄j̄p̄in̄in̄j̄ imónar̄in̄j̄r̄in̄i. R̄id̄iyowá ner̄i raḡt̄ m̄ipupa ner̄ínáȳt̄, Gor̄ixo f̄w̄í ámá eḡt̄ap̄i wí yokwar̄im̄í w̄iir̄in̄j̄man̄i.

“Kiraiso n̄iper̄in̄j̄p̄im̄i dán̄i f̄w̄í nene yar̄in̄j̄wápi rit̄t̄ yár̄in̄j̄r̄in̄i.” ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

²³ Sen̄f̄á anj̄ r̄f̄k̄ar̄in̄ij̄wáran̄i, six̄t̄ am̄ip̄i iwám̄i ín̄im̄i wen̄j̄p̄ir̄an̄i, ap̄i n̄ip̄in̄i —Aȳt̄ m̄f̄k̄t̄ an̄j̄nam̄i wen̄j̄p̄i t̄n̄i ram̄ix̄in̄j̄á imón̄in̄j̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i n̄ip̄in̄i r̄id̄iyowá Moseso ner̄i raḡt̄ w̄iwíá n̄iróa ú̄p̄im̄i dán̄i iḡt̄á eámón̄in̄j̄p̄in̄in̄j̄ imón̄ipax̄t̄ en̄aḡi aí m̄f̄k̄t̄ an̄j̄nam̄i wen̄j̄p̄i r̄id̄iyowá é̄t̄ seáȳt̄ e imón̄in̄j̄p̄im̄i dán̄in̄i iḡt̄á eámón̄in̄j̄p̄in̄in̄j̄ imón̄ipax̄t̄r̄in̄i. ²⁴ Kiraiso awawá ŋw̄f̄á imón̄in̄j̄ ámá ikw̄f̄roḡt̄á wám̄i —Awá m̄f̄k̄t̄wáman̄i. Sa m̄f̄k̄t̄ imón̄in̄j̄f̄wám̄i dán̄i ram̄ix̄in̄j̄áwár̄in̄i. Kiraiso awám̄i m̄ipáw̄in̄j̄niḡin̄i. An̄j̄nam̄i m̄f̄k̄t̄ imón̄in̄j̄f̄wám̄in̄i n̄ipáwir̄i nene nán̄i ar̄ir̄á owim̄in̄ir̄i Gor̄ixoyá s̄m̄iman̄j̄t̄ e ŋwean̄i. ²⁵ O xwiogw̄í aȳt̄ ayo apax̄t̄pán̄in̄j̄ imón̄iḡt̄á xwéowa w̄iwan̄in̄j̄owayá raḡt̄ mar̄f̄á, raḡt̄ r̄id̄iyowá é̄t̄ápiyá n̄imeám̄i awawá ŋw̄f̄áwám̄i páwiyar̄iḡt̄ápa ám̄i ám̄i n̄iwan̄in̄jon̄i r̄id̄iyowá owinayim̄in̄ir̄i e n̄ipáwir̄i m̄in̄j̄wean̄in̄i. ²⁶ Apax̄t̄pán̄in̄j̄ imón̄iḡt̄á xwéowa r̄id̄iyowá yayar̄iḡt̄ápa r̄id̄iyowá owinayayim̄in̄ir̄i ner̄i s̄in̄j̄w̄ir̄iȳt̄, Gor̄ixo xw̄f̄ár̄i t̄n̄i an̄j̄na t̄n̄i im̄ix̄in̄j̄e dán̄i ám̄i ám̄i n̄ipáw̄iayir̄in̄á r̄in̄in̄j̄t̄ n̄iwinayipax̄t̄ imón̄im̄in̄ir̄i en̄j̄r̄in̄i. E ner̄i aí r̄in̄á s̄f̄á yopar̄t̄ȳt̄ t̄in̄in̄á ná b̄in̄i r̄id̄iyowán̄in̄j̄t̄ n̄iwiin̄ir̄in̄j̄p̄im̄i dán̄i f̄w̄í ámá yar̄iḡt̄ápi rit̄t̄ owiim̄in̄ir̄i xw̄f̄á t̄j̄yo nán̄i b̄in̄j̄niḡin̄i. ²⁷⁻²⁸ Ámá n̄in̄i an̄in̄j̄t̄ s̄in̄j̄t̄ ŋweapax̄t̄ mimón̄t̄ ná b̄in̄i n̄ipémán̄á en̄án̄á Gor̄ixo mí ómóm̄ix̄im̄t̄ win̄f̄ár̄in̄i. Ná b̄in̄i pear̄iḡt̄ápa Kiraiso en̄i ámá n̄in̄i f̄w̄í yar̄iḡt̄ápi yokwar̄im̄í owiim̄in̄ir̄i ax̄t̄pi ná b̄in̄i r̄id̄iyowán̄in̄j̄t̄ n̄iwiin̄ir̄i pen̄j̄niḡin̄i. R̄íwéná ám̄i b̄i n̄ib̄ir̄in̄á ámá f̄w̄í yar̄iḡt̄ápi yokwar̄im̄í owiim̄in̄ir̄i nán̄i m̄ib̄t̄ ámá x̄fo nán̄i s̄m̄t̄ n̄ixead̄t̄pén̄iro xwaȳt̄ nan̄ir̄i ŋweaḡt̄áyo an̄in̄j̄t̄ yeáȳt̄ uyim̄ixemeaár̄im̄in̄ir̄i b̄in̄f̄ár̄in̄i.

10

“R̄id̄iyowá xw̄f̄á t̄j̄yo dán̄i yar̄iḡt̄áyo dán̄i yokwar̄im̄í wí seaiipax̄t̄ men̄in̄i.” ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ Ŋw̄í ikax̄t̄ n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄j̄p̄i, aȳt̄ nepa Gor̄ixo s̄m̄iman̄j̄t̄yo dán̄in̄in̄j̄t̄ “Nan̄j̄ e e n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” ur̄in̄j̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i m̄f̄k̄t̄ ayo mimón̄t̄ m̄f̄k̄t̄ ap̄i nán̄i sa onapám̄iḡt̄in̄j̄t̄ inar̄in̄j̄p̄i imón̄in̄i. Sa e imón̄in̄j̄t̄ en̄aḡt̄ nán̄i xwiogw̄í aȳt̄ ayo onapám̄iḡt̄ inar̄in̄j̄t̄ r̄in̄in̄j̄p̄im̄i n̄ix̄f̄d̄iróná r̄id̄iyowá ax̄t̄n̄i yayar̄iḡt̄ápi dán̄i ámá “Gor̄ixo t̄in̄j̄t̄ e an̄j̄wi é̄n̄in̄j̄t̄ oum̄in̄i.” yaiwíf̄áȳt̄ wé roár̄in̄iḡt̄áȳt̄ imón̄ipax̄t̄ wí men̄in̄i. ² R̄id̄iyowá yayar̄iḡt̄ápi dán̄i nepa xwiogw̄í iḡf̄án̄in̄j̄t̄ eámón̄iḡt̄áȳt̄ nimón̄iro s̄in̄j̄w̄ir̄iȳt̄, d̄in̄j̄t̄ w̄f̄á n̄iwón̄imán̄á s̄in̄i “f̄w̄í é̄ápim̄i dán̄i s̄in̄i ayá n̄idun̄in̄jon̄ir̄f̄an̄i?” yaiwin̄ipax̄t̄ wí men̄aḡt̄a nán̄i ám̄i r̄id̄iyowá b̄i mepax̄t̄ imón̄an̄iro eḡt̄ár̄in̄i. R̄ixa p̄in̄i wiáran̄iro eḡt̄ár̄in̄i. ³ E ner̄i aí r̄id̄iyowá xwiogw̄í aȳt̄ ayo yayar̄iḡt̄ápi dán̄i wiḡt̄ f̄w̄í yar̄iḡt̄ápi nán̄i d̄in̄j̄t̄ wimoar̄in̄j̄r̄in̄i. ⁴ Aȳt̄ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Bur̄imákaū ox̄f̄ran̄i, memér̄an̄i, r̄id̄iyowá é̄t̄ápiyá raḡt̄yo dán̄i f̄w̄í yar̄iḡt̄ápi yokwar̄im̄í wiipax̄t̄ wí men̄in̄i.

⁵ Aȳinán̄i Kiraiso xw̄f̄á r̄ir̄im̄i nán̄i weap̄im̄f̄án̄ir̄i nimón̄ir̄in̄á B̄ikw̄f̄yo n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄j̄t̄ r̄ipi xanom̄i re ur̄in̄j̄niḡin̄i, “Jox̄i ‘Ámá aiwá peax̄t̄ t̄iro nan̄j̄w̄í n̄ip̄ikiro r̄id̄iyowá ero oépoiȳt̄.’ m̄isimón̄ipa ner̄i aí nion̄i nán̄i ámá wará b̄i nim̄ix̄in̄j̄r̄in̄i. ⁶ Gor̄ixox̄in̄i, jox̄i ámá r̄id̄iyowá ner̄in̄á Gor̄ixo

negf yarinqwápi nání yayf owiniri bi mñnf noni rfa ikeáararigfápi nání yayf misinipa eri ridiyowá fwf yarinqwápi Gorixo yokwarimf oneaiiniri yarigfápi nání yayf misinipa eri yarinoxirini. ⁷ Ayináni nioni nání Bikwí xopininqfnami dání rininqfpi tñni xixeni re ririnqanigini, ‘Gorixoxini, joxi simónarinqfpi oemini rixa riwoni bñni.’ ririnqanigini.” urinqnigini. ⁸ Kiraiso re nurimána, “Gorixoxini, joxi áma aiwá peaxf otfpoyiniri misimónipa eri nanwf nipi kirowá ridiyowá oéfpoyiniri misimónipa eri áma ridiyowá nerfna Gorixo yayf owiniri bi mñnf noni rfa ikeáararigfápi nání misimónipa eri ridiyowá wigf fwf yarigfápi Gorixo yokwarimf oneaiiniri yarigfápi nání misimónipa eri yarinqni. Api nipi yarinqagfa aí joxi yayf wí misinarinini.” Kiraiso áma ridiyowá api api nwf ikaxf niriniri eáninqfipimi rininqfpi tñni xixeni yarinqagfa aiwi Gorixomi xwiyfá api e nurimána ⁹ re urinqnigini, “Joxi simónarinqfpi oemini bñoni riwonirini.” E urinqf enagf nání o ridiyowá amipi nipi áma xami nera wagfapimi sñwiá imixiri xewaxo ridiyowá inñpini seáyi e ikwfkwininqnigini. ¹⁰ Jisasi Kiraiso xano e éwininqiniri wimónarinqfpi nixdñri xewaninqo nawináni ridiyowáninqf ininqfipimi dání ámaéne Gorixo áma xwioxf igfáninqf eámónigfáyf imónñrixiniri wimónarinqfpi imóninqwárinini.

“Kiraiso ridiyowáninqf seaiininqfipimi dání yokwarimf seaiipaxñri.” urinqf nánirini.

¹¹ Apaxfpaninqf imónigfá nowani sfá ayf ayo anj ridiyowá yarigfiwámi éf nírómána wigf yarigfápi neróna ridiyowá áma fwf yarigfápi wí yokwarimf wiipaxf mimóninqfipini ámi ámi yayarigfá aí ¹² Kiraiso axfpi e miyarinini. O fwf yarinqwápi yokwarimf neaiimini nání ridiyowáninqf ninirfna nawináni fwf yarinqwápi aninqf xwapñra eaárinfa imóninqfpi nemána nipeyiri ámi Gorixo tñni xixeni nimóniri oyá wé náumini éf nweaninqnigini. ¹³ E éf nñweari xano áma omi sñmf tñni wiarigfáyo xopirári nñwiiri ayo síkwf wikwiárinfa nání wimixiyinte nání xwayf naniri nweani. ¹⁴ Ayf ripi nání rarinqni. O ridiyowá ná bñni ninirinqfipimi dání áma Gorixo xwioxf igfáninqf eámónigfáyf imónñrixiniri wimónarinqfpi aninqf e imónipñra nání wé roárinini.

¹⁵ “O xwioxf igfáninqf eámónanfwá nání sipearimf yárinirini.” seararinqapi kwíyf Gorixoyápi eni Bikwíyo niriniri eáninqfipimi dání axfpi niri sopinqf warini. Bikwíyo niriniri eáninqf ripi nirinimána, ¹⁶ “Ámináoni re rarinqni, ‘Xwiyfá rfwéná “Gf imónigfáyo e e nñwiimfárinini.” réroárimfápi, ayf ripirini. Gf nwf ikaxf wigf xwioxfyo aumaúm wíariri nñwirárin emfárinini.’” nirinimána ¹⁷ ámi re rininqnigini, “ ‘Wigf fwf egfápi nání tñni rikikirfó egfápi nání tñni ámi wí dñf nininifámani.’ Ámináoni e rarinqni.” E rininqagf nání “Kwíyipi eni Bikwíyo niriniri eáninqfipimi dání axfpi nñneariri sopinqf warini.” seararinqni. ¹⁸ fwf api Gorixo rixa yokwarimf neaiinqf enagf nání sñni xfo yokwarimf oneaiiniri nání ámi ridiyowá epaxf menini.

“Wará sarfwá mimárinf Gorixo tfáminí úwanigini.” urinqf nánirini.

¹⁹ Ayináni gf nñriximeáyné, Jisaso nñperfna xegf ragf punfyo dání nene wará sarfwá mñmárinf anani Gorixo tñnf e awawá nwfá seáyi e imóninqfwámi páwipaxene imóninqwinini. ²⁰ O of sñnf imóninqfyi nene nání nñneaimoirfna rapirapf áwini e epanjoárininqú mñneapñropa nerf Gorixo tfáminí anani opáwífpoyiniri nání érowiápniri xewaninqo ridiyowáninqf ininqfyo dání of sñnf dñnf nñyiminqf imónanfwá nányi neaimoirf ²¹ apaxf áma Gorixoyá imóninqwaéne nání seáyi e imóninqf bá imóniri enagf nání

22 nene nepáni nimónimi Gorixo tífamini anwi éniñf úwanigini. Wará sarfáwá mímáriní dñf wikwírorane “Newaniñene íwí éwápimi dání ayá neaduniñenerfani?” yaiwinarinwápi Jisaso xegf ragf wíwífá nearonfipimi dání xwioxf igfá eámóninwaéne imónirane iniñgf wíá órironf tñni igfá eáf yapi imónirane nerinfpimi dání o tífamini anwi éniñf úwanigini. 23 Símmañfyo dánfnñf “É e niseaiimfáriní.” neariño, o nene dñf uñwiráripaxo enagf nání wé fá mixelánirane mé waropárf nerane “O nearinfpimi dñf wikwímoarinwini.” rarinwápi ení siní xaiwí fá oxiraneyí. 24 “Arige nerane xixe dñf sipí inirane arirá inirane yanfwarfani?” niyaiwirane e yaní nání ení dñf omoaneyí. 25 Ámá wí yarigfápa nene Gorixomi yayf umeanirane awí eánarinwápi ríwfmíni mimamó xixe enf síxf neámixinirane sfá xfo mí ómómiximf neainfáyi anwi e nimóga barinagf niwiniranéná ámi ayá wí niga úwanigini.

“Gorixomi xewaxo peayf niwianiranénáyf, pirf neamamonfáriní.” urinfnf nánirini.

26 Ayf rípi nání seararinini. Nene “Xwiyfá nepaxinfnf imóninfpí, ayf apirfani?” ríxa e niyaiwimáná aí siní arfki “Ámi íwí oyaneyí.” niyaiwirane e neranénáyf, íwí api yokwarimf neainfá nání ridiyowá ámi gfmíni gípi inipaxfíriní? 27 Oweoi, arfki e neranénáyf, pípi epaxf marfát, sa Gorixo xamíño pirf neamamonfápi nání mñf yf wí nínirane ñwearane ámá xfo tñni nawíni mimónf símf tñni wiarigfáyo ríá rfmimeninwí eánarinfpí nínfápi nání mñf yf wí nírane ñwearane epaxfíriní. 28 Ámá go go ñwí ikaxf Moseso eanfpimi pirf wiaikíaná ámá sinwí winarogfáyf wau worani, waurani, áwanf ránáyf, ayá mrimíxí sa pikiarigfáriní. 29 Ayináni ámá niaíwí Gorixoyáomi peayf wianiro o niperi xegf ragf punfpí —Apimi dání xwiyfá Gorixo “É e niseaiimfáriní.” réoárinfpí rixáninfnf wiármónfagf xwioxf igfáninfnf eámónarinwápi apirini. Xegf ragf punf api “Pírfani?” niyaiwiro ráfninfnf imoro kwíyf wá neawianarinfpimi ikayf wí umeanirano yarigfáyf, ámá sa e yarigfáyf nání seyfné dñf píoi seaimónariní? “Pírf aga ríá tñf Gorixo umamonfápi niwimearfná aga xixeni ayo wímeanfáriní.” mipseaimónipa rení? 30 Xwiyfá rípi, “Niwaninoní pirf numamori enf meámfáriní.” ríri ámi xwiyfá rípi, “Ámináoní gf ámayo eyeyíromf emfáriní.” ríri eno, ayf ná woní Gorixo enagf nání nene dñf e yaiwipaxfíriní. 31 Ñwíá dñf aninfnf imóninfpí tñño pirf neamamómínirí nání fá neaxéná ayf nene mñf yf wí íripaxf imóninagf nání rarinini.

“Sipí seaikárarigfáyo xwámámf wífríxiní.” urinfnf nánirini.

32 Xámi xwiyfá Gorixoyá iwamfó wíá seaokíaná egfápi nání ámi dñf irónfpoyí. Íná xeaninfnf ríá tñf ayá wí seaikárfagfá aiwí xwámámf néra ugíawixini. 33 Wainá ámayá sinwí e niseameámí nuri niseawárimáná ikayf wí seameariro xeaninfnf seaikáriro yarfná seyfné xwámámf wigíawixini. Wainá seyfné seaikárarigfápa wikárfáyf tñni axf e níkumíxiníro ayo wímeaarinfpí “Nene ení niseaiméarfná ayf ananirini.” niyaiwiro e egíawixini. 34 Ámá gwí ñweagfáyf nání dñf sipí niwiro arirá wigíawixini. Segf xwíá anf amípi searapekixéagfá aiwí “Negf amípi nearapekixéfpimi seáyí e imóninfpí —Api ná ríwíyo aí bí manfnf aninfnf imóninfpíriní. Api siní ríá wení?” niyaiwiro nání dñf sipí mipseaí yayf tñni xwámámf niwiéra ugíawixini.

35 Ayináni wará sarfáwá mímáriní Jisasomí xfdarigfápi pfní mwiáripáni. E nerónáyf, Gorixo yayf seaimonfáriní. 36 Ayf rípi seararinini. O gf ámá

imónigfáy e éfr̄ix̄in̄iri wimónar̄iḡp̄i x̄ixen̄i néra núfasáná s̄m̄iman̄ḡyo dán̄in̄iḡ “E e n̄iseaim̄fár̄in̄i.” sear̄iḡp̄i neaim̄eáw̄in̄iḡin̄iri xwámám̄ n̄wiéra úfr̄ix̄in̄i. ³⁷ Gor̄ixo Bikw̄yo n̄ir̄in̄iri eán̄iḡ r̄ipi ámá nene yeáȳ neayim̄ixemeán̄fo nán̄i r̄iḡ en̄aḡi nán̄i rar̄iḡin̄i, “O b̄n̄fa nán̄i ná j̄am̄i mimón̄in̄i. Sin̄i yóm̄iḡ mé r̄ixa an̄ḡn̄i b̄n̄fár̄in̄i. ³⁸ Ḡí wé rón̄iḡp̄i yar̄iḡfáȳ d̄iḡ n̄ikw̄ror̄iḡp̄im̄i dán̄i d̄iḡ n̄iyim̄iḡ imón̄iḡp̄i t̄iḡfáȳ imón̄ip̄r̄fár̄in̄i. E ner̄i aí am̄i wé f̄a m̄ixeán̄áȳ n̄ion̄i wí d̄iḡ yaȳ n̄in̄if̄aman̄i.” Gor̄ixo e r̄iḡ en̄aḡi nán̄i “Xwámám̄ n̄wiéra úfr̄ix̄in̄i.” sear̄ar̄iḡin̄i. ³⁹ E n̄isear̄iri aí “Nene ámá wé f̄a n̄m̄ixeán̄iri an̄ḡnan̄f̄waéne wí mimón̄f̄ d̄iḡ n̄wikw̄ror̄iḡp̄im̄i dán̄i er̄f̄kiemeán̄iḡwaéne imón̄iḡw̄in̄i.” nimón̄ar̄in̄i.

11

Ámá d̄iḡ n̄wikw̄ror̄iḡp̄im̄i dán̄i yaḡf̄ap̄i nán̄ir̄in̄i.

¹ Ámá Gor̄ixomi d̄iḡ wikw̄roar̄iḡfáȳ x̄foyá d̄iḡ t̄n̄i d̄iḡ re n̄iyaiwiro wip̄imón̄in̄i, “Nene d̄iḡ wikw̄moar̄iḡwáp̄i o aga x̄ixen̄i n̄neaim̄fár̄in̄i. Am̄ip̄i x̄fo neaim̄ap̄im̄fán̄iri near̄iḡp̄i nene sin̄i s̄iḡw̄f̄ t̄f̄ t̄n̄i m̄iw̄inar̄iḡwáp̄i aí aga nepa imón̄in̄i.” n̄iyaiwiro wip̄imón̄in̄i. ² En̄íná ḡweaaḡfáȳ p̄iyo dán̄i Gor̄ixo “Aȳ nan̄ḡ yar̄iḡoi.” r̄iḡfaman̄i. Aȳ d̄iḡ wikw̄roar̄iḡaḡa nán̄i r̄iḡf̄r̄in̄i. ³ Nene d̄iḡ n̄wikw̄ror̄iḡp̄im̄i dán̄i re n̄iyaiwirane n̄ij̄f̄a imón̄iḡw̄in̄i, “Gor̄ixo xw̄f̄ar̄i t̄n̄i an̄ḡna t̄n̄i nim̄ix̄ir̄fn̄a xeḡf̄ xw̄iȳf̄a r̄f̄yo dán̄i imón̄iḡf̄ en̄aḡi nán̄i am̄ip̄i nene s̄iḡw̄f̄ w̄inar̄iḡwáp̄i nim̄ix̄ir̄fn̄a am̄ip̄i nene s̄iḡw̄f̄ t̄f̄ t̄n̄i m̄iw̄in̄ipax̄f̄ imón̄iḡp̄i t̄n̄i im̄ix̄iḡf̄r̄in̄i.” N̄ij̄f̄a e imón̄iḡw̄in̄i.

⁴ Aibor̄fo Gor̄ixomi d̄iḡ n̄wikw̄ror̄iḡp̄im̄i dán̄i o nán̄i nan̄w̄f̄ r̄id̄iyowá ner̄fn̄a x̄iráo Keno éfp̄im̄i seáȳ e imón̄iḡf̄ b̄i en̄ḡn̄iḡin̄i. Aȳin̄an̄i Gor̄ixo r̄id̄iyowá o éfp̄im̄i yaȳf̄ numer̄fn̄a “Aibor̄fo ámá wé rón̄iḡf̄ wor̄in̄i.” r̄iḡn̄iḡin̄i. Aȳin̄an̄i o r̄ixa pen̄f̄ am̄i aí Gor̄ixomi d̄iḡ n̄wikw̄ror̄i en̄ḡp̄i nene Bikw̄yo f̄a roar̄fn̄a sin̄ḡin̄iḡf̄ near̄ewap̄iyar̄in̄i.

⁵ Inoko Gor̄ixomi d̄iḡ wikw̄roar̄iḡaḡi nán̄i m̄ipepa oen̄iri ménap̄iḡn̄iḡin̄i. Gor̄ixo ménap̄f̄f̄ en̄aḡi nán̄i o nán̄i p̄f̄a meḡin̄iḡf̄awix̄in̄i. Aȳf̄ r̄ipi nán̄i rar̄iḡin̄i. Sin̄i m̄iménap̄ipa en̄áná Gor̄ixomi p̄ir̄an̄iḡf̄ ux̄f̄dar̄iḡaḡi nán̄i Gor̄ixo o nán̄i yaȳf̄ win̄iḡp̄i nán̄i Bikw̄yo wí e n̄ir̄in̄iri eán̄iḡaḡi nán̄i rar̄iḡin̄i. ⁶ Ámá Gor̄ixomi d̄iḡ m̄iw̄ikw̄róf̄áȳf̄ nán̄i o d̄iḡ yaȳf̄ win̄ipax̄f̄ wí men̄in̄i. Aȳf̄ r̄ipi nán̄ir̄in̄i. Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ “Gor̄ixo t̄f̄am̄in̄i oum̄in̄i.” n̄iwimón̄ir̄fn̄a “P̄i p̄i nepax̄f̄man̄i. Sa Gor̄ixo nepa r̄fa ḡwean̄i?” yaiwiro “Ámá x̄fo t̄f̄am̄in̄i ban̄iro yar̄iḡf̄ayo yaȳf̄ wimoar̄iḡor̄fan̄i?” yaiwiro nero d̄iḡ wikw̄ropax̄f̄r̄in̄i.

⁷ Nowao Gor̄ixomi d̄iḡ n̄wikw̄ror̄i nán̄i o am̄ip̄i sin̄i m̄iw̄imeapa éfp̄i nán̄i er̄ir̄f̄ wíáná x̄fo ar̄f̄a n̄iwir̄i xeḡf̄ f̄wix̄eyówa yeáȳf̄ uyim̄ixemeám̄fán̄iri s̄ip̄ix̄f̄ wo im̄ix̄iḡn̄iḡin̄i. O xeḡf̄p̄i d̄iḡ n̄wikw̄ror̄i e ner̄iḡf̄yo dán̄i ámá in̄a xw̄f̄a t̄f̄yo ḡweaaḡf̄ayo xw̄iȳf̄a umeár̄iri ámá Gor̄ixomi d̄iḡ wikw̄roar̄iḡaḡa nán̄i “Aȳf̄ wé rón̄iḡf̄aȳf̄r̄in̄i.” r̄árar̄iḡf̄ wo imón̄iri en̄ḡn̄iḡin̄i.

⁸ Eb̄ir̄f̄amo Gor̄ixomi d̄iḡ n̄wikw̄ror̄i nán̄i o “D̄ix̄f̄ an̄ḡ re p̄fn̄i n̄wiár̄im̄i xw̄f̄a n̄ion̄i s̄iwá sim̄f̄ae nán̄i úfr̄ix̄in̄i.” ur̄áná ar̄f̄a n̄iwir̄i xw̄f̄a “Joxi mear̄f̄ar̄in̄i.” ur̄f̄ayo nán̄i un̄ḡn̄iḡin̄i. Nur̄fn̄a “E nán̄i r̄fa war̄iḡin̄i?” m̄iyaiwipa ner̄i aí anan̄i p̄fn̄i n̄wiár̄im̄i un̄ḡn̄iḡin̄i. ⁹ O Gor̄ixomi d̄iḡ n̄wikw̄ror̄i nán̄i ámá an̄ḡ m̄i d̄án̄on̄iḡf̄ nimón̄iri xw̄f̄a Gor̄ixo s̄m̄iman̄ḡyo dán̄i “N̄ion̄i n̄siap̄im̄fár̄in̄i.” ur̄iḡf̄p̄im̄i n̄iḡweaxa un̄ḡn̄iḡin̄i. Apim̄i n̄iḡwear̄fn̄a xw̄f̄a ámá wíȳf̄ȳayón̄iḡf̄ n̄iḡweaxa n̄emer̄i sen̄f̄a an̄ḡ n̄ip̄ákia

nuri emenjinigini. Xegf xewaxo Aisako tñni xiáwo Jekopo tñni awaú —Gorixoxo egf sñmimanjyó dáni “Xwíá rípi niseaiapimfáriní.” urinowaurini. Awaú eni xano enjpa axípi e egfisixini. ¹⁰ Ebirfamo xwíá apimi niñweaxa nemerfná anj Gorixoxo dñj neñwiperi ikwíronjipimi —Anj apí anñj imóninfa nání píranñj nitiwayirori ikwíronjipirini. Apimi e ñweáimigñiri wenñj nerí niñweari nání e néra uñjinigini. ¹¹ Seraí eni Gorixoxomi dñj niwíkwírori nání oyá dñj tñni niaíwí xiripaxí imóninjinigini. Í oxí níróa núísaná ríxa rípaíwí imóninji aí re yaiwiñjinigini, “Gorixoxo, niñni ríxa niaíwí xirimfa nání ráriño xfo rípi tñni xixeni yárarinjo enagí nání niñni anani dñj uñwiráripaxorini.” yaiwiñjinigini. ¹² Ayínáni Ebirfamo —O áamá ná woni aí xweyanj sipípi nerí ríxa nipémñiriññj nerfná niaíwí timeáána omi dáni fwiárfawé sinj anj piríyo dáni ónarñjyí fá mñropaxí imóniri iniki rawírawápami wiáronjyí fá mñropaxí imóniri enjpa imóninjinigini.

¹³ Áamá nioní nñri ríwamñj neáa weapariñjyí nñni Gorixoxomi dñj niwíkwíróa nuro xwíyí wígf sñmimanjyó dáni “Niseaiimfáriní.” urinñpi sini mñwimeapa enána pegfawixini. Gorixoxo wiñfapimi ná jfami dánññj sinjwí niwñirfná yayí nero “Ayí awiaxíriní.” niyaiwiro waropárí nero re nñrírími pegfawixini, “Xwíá rírimí niñwearanéná áamá anj mñ dánjenenñj nimóniri ñweañwini.” ¹⁴ Áamá éññj imóninñpi rigfáyí sinjani waropárí rípiññj yarñoi, “Negí ñweapaxí imóninje nání wenñj nerí ñweañwini.” sinjani waropárí apñññj yarñoi. ¹⁵ Wígf anj xámi pñni niwíarími bigfe nání dñj sipí wiarñjagí nání e nñriro sinjwíyí, ámi axí e nání upírfápi imóninñagí nání anani upaxí imónanñro egfáriní. ¹⁶ E mepa nero anj seáyí e imóninñj bimí —Apí anñnamí imóninñpirini. Apimi ñweáwanñgñiro dñj sipí niwía wagíriní. Ayínáni Gorixoxo áamá ayí xfomi “Joxí negí Ñwíáoxíriní.” urarígfápi nání ayá mñwinñagí nání xfo tñni nawíni ñweapírfá nání anj bí wikwíroññirini.

¹⁷⁻¹⁸ Ebirfamo Gorixoxomi dñj niwíkwírori nání o nepa nioní nimónanññpi xfdñirñenñoinñri iwamfó wíwapíyíáná xegf xewaxo Aisakomi Gorixoxo urinñpi tñni xixeni ridiyowá emñiri enjinigini. Axomi Gorixoxo sñmimanjyó dání re urinjinigini, “Dixí iyí axípa e imónipírfáriní.” rñññjyí Aisakomi dání nemeága upírfáriní.” urinñj enagí aí xegf xewaxo Aisako, ná woni sinñññj émiaonñmi ridiyowá nání pikimñiri nerfná ¹⁹ dñj re monñinigini, “Áamá ríxa pegfá aiwí Gorixoxo owiápnimeápoynñri ámi sinñj wimñximápnorñani?” niyaiwiri Gorixoxo pñrí urakíáná xewaxomi ámi sini sinñj meáagí nání réññj rípaññirini, “Ebirfamo xegf niaíwomi yowíyo dání mñxeañjinigini.” rípaññirini.

²⁰ Aisako Gorixoxomi dñj niwíkwírori nání xegf xewaxowaú Jekopomi tñni Isomi tñni awaúmi ríwéná wímeanfápi nání dñj nñmorí xwíyí bí tñni nanj wimñximñjinigini.

²¹ Jekopo Gorixoxomi dñj niwíkwírori nání ríxa nipémñiri anwi e nerfná xegf xewaxo Josepoyá xewaxowaúmi Gorixoxoyá dñj tñni nanj wímeáwññgñiri xwíyí bí tñni nanj niwimñximáná xegf eranñwami nñkwíronñirfná Gorixoxomi yayí umenjinigini.

²² Josepo Gorixoxomi dñj niwíkwírori nání ríxa nipémñiri nerfná ríwíyo xegf Isireriyí Isipiyí anñyo pñni niwíarími upírfápi nání nurífná re urinjinigini, “Nuróná gf enj aí tñni nñmeámi nuro xwíyó niweyárfírxini.” urinjinigini.

²³ Mosesomi xaniyaú Gorixoxomi dñj niwíkwírori nání niaíwí xírfío awiaxí imóninñagí niwñiri sekaxí Isipiyíyá mñxí ináyo “Isireriyí niaíwí

oxf nixirirfná pikírrixini.” ráriñpí nání wáyf mepa neri Mosesomi emá waú wo nání píní ñwirárigfisixini. ²⁴ Moseso Gorixomi dñf ñwíkwírori nání ríxa xwé niwiarori nerfná “Isipiyá míxí ináyomi xemiáiyá xewaxoyi mñiripa oépoi.” wimónñnigini. ²⁵ “Sfá ámaéne xwá tfo ñweaarñwápi árñf imónñagí nání xe yayf rikikíró nerñpimi dáni oneaímeanri yarigfápi xe néra úmigiñi.” mñwimónf “Nioni áma Gorixoyáyf tñi kumxináná uyñif wikárarigfápi nioni tñi nawíni oneaikárfoyi.” yaiwinñnigini. ²⁶ Xfomi Gorixo yayf ñwimorfná winfápi nání dñf re monñnigini, “Áma Gorixo yeáyf neayimixemeanfa nání urowárénapñño nání peayf ñwianiro ayá wimoprfápa nioni eni ññirónáyf, Gorixo yayf ññimorfná ññfápi amípi ayá tñf Isipiyf añfo wenfpmi seáyf e imónñf enagí nání ayf ananirñi.” ñyairiri nání “Áma Gorixoyáyo uyñif wikárarigfápi nioni tñi nawíni oneaikárfoyi.” yaiwinñnigini. ²⁷ O Gorixomi dñf ñwíkwírori nání Isipiyf añfo pñi ñwiárimí unñnigini. Míxí ináyo xfomi wikf wónñpí nání wáyf nerf mú Gorixomi —O áma wí sñwíf mñwínarigforñi. Omí sñwíññf ñwíññi nání xfomi wímeanfpmi xwámámf ñwirí Isipiyf añfo pñi ñwiárimí unñnigini. ²⁸ Axo Gorixomi dñf ñwíkwírori nání aññajf pñpikímí emearñño xegf Isireriyá ñiaíwfo eni mñpkipa oenri re urññnigini, “Sipfipf miá ñpkiro ragf segf añf fwíyo xópé ñyára úpoi.” nurirfná aiwá sfá Aññajo Neamúroagoi rñññyi nání érowiáññnigini.

²⁹ Isireriyf Gorixomi dñf ñwíkwíroro nání ipí Ayfá Rññoi rñññwámí ññeróná iniíf mñdímñdání deawáráná xwá yeáyf ykiárñénñf úagfa aiwí Isipiyf eni axfymí owaneyññi éfáyf wíñyf aí tññ iniíf emadñrónarññnigini. ³⁰ Isireriyf Gorixomi dñf ñwíkwíroro nání o urññi nero añf yof Jerikoyi rñññpiyá sñá ákñáyo bñarwámññi sfá wé wñmí dññf waú apimi awí ññmudfmoayimáná enáná sñá ákñápi ñpññi ikwierónowññnigini. ³¹ Rexapí —Í iyf ede dáni warigfí añf apimi dññirñi. —Í Gorixomi dñf ñwíkwírori nání Isireriyf añf apimi sñwíf wññaranri bñwaúmí yayf tññ ñipemeámí úagí nání Isireriyf áma uyñif yarigfáyo ñpñkíroná imí mñpñkigfawixñi.

³² Agwi ámi bñ pípi ñññi eámññi? Áma rowa, Gidiono tññ Barako tññ Samisono tññ Jepñtao tññ Depito tññ Samuero tññ wfa rókiamoagfáwa tññ áma awa egfápi nání repyf ññseaiéra nurfná sfá neaóñpaxrññi. ³³ Áma ayf Gorixomi dñf ñwíkwíroro nání áma mñkf bñ bimí xopñrñf wiro wé rónñf imónñpí ero Gorixo wigf sñmñmanfyo dáni “Sanf searápmfárññi.” urññi wímeanri Gorixoyá dñf tññ pusf sayf raionfyi rñññfyo manf upñrori ³⁴ rfa xwé narññrñmi iniífyonñf ananí xopñrñf emero áma kirá tññ pñkianri yarigfáyo éf nurakñññmi uro mífñ ñimónñmáná ámi enf sñxí eánñf ññiro míxí inñpñfá nání enf rfa yfkiro éma sñmñf wññarigfá bñ bimí míxí xfdowáñño ³⁵ apñxí wigf áma Gorixoyá dñf tññ xwáñpáyo dáni wíáñññmeáná yayf tññ ámi umímññiro egfawixñi. E nerf aí Gorixomi dñf wíkwíroarigfá wíyo áma wa fá ññxero gwí ññjiro Gorixomi rñwí umópoyññi ññmépéa nuro “Gorixomi rñwí umóánáyf, nene gwíyo dáni seaikweawáññññi. E mepa nerfnáyf, ññseamépéa núwasáná ññseapñkianfññi.” urfagfa aí ámi xwáñpáyo dáni ññwíáñññmearfná dñf ññymññf imónñpí meáwanññññi nání ayf urfápi arfá mñwigfawixñi. ³⁶ Gorixomi dñf wíkwíroarigfá ámi wíyo ikaywí umearñño wíyo iwanf ragf pñf uykímí ero wíyo senfá tññ gwí jiro wíyo gwí añfo ññwíróñño ³⁷⁻³⁸ wíyo sññá tññ pñkiro wíyo só tññ áwññi e sfó ññyero wíyo “Enf eánñfáyrññññi?”

n̄r̄r̄i iwam̄fó w̄iwap̄iȳi w̄iyo kirá t̄n̄i p̄ikiro wiḡfawix̄in̄i. Ám̄i w̄iyo ám̄á w̄í —Aȳf sip̄í ám̄á imón̄iḡaḡf̄a n̄án̄i ám̄á Gor̄ixom̄i d̄iḡf̄ wikw̄f̄roar̄iḡf̄a aȳf t̄n̄i n̄ikum̄ix̄in̄r̄i ḡweapax̄í mimón̄iḡf̄aȳf̄r̄in̄i. Aȳf xean̄iḡf̄ wikár̄i ro uȳf̄n̄i umépero yar̄fn̄á aȳf d̄f̄w̄f̄ ikeamón̄i ro memé wará t̄n̄i sip̄isip̄f̄ wará t̄n̄i rap̄rap̄f̄ n̄án̄i waȳf̄á ȳin̄i ro ám̄á d̄iḡf̄ mean̄f̄m̄i an̄f̄ kw̄irón̄i mero d̄f̄w̄f̄n̄i en̄f̄m̄i nemero s̄iḡá sir̄ir̄ik̄f̄yo n̄ip̄áw̄i ro ḡwearo xwár̄iḡw̄f̄yo n̄ip̄áw̄i ro ḡwearo eḡfawix̄in̄i. ³⁹ Ám̄á aȳf n̄f̄n̄i Gor̄ixom̄i d̄iḡf̄ n̄iw̄ikw̄f̄roro n̄án̄i o “M̄im̄iw̄iároar̄iḡf̄aȳf̄r̄ani?” w̄iaw̄iár̄iḡf̄ en̄aḡi aí o wiḡf̄ s̄f̄m̄i man̄f̄yo d̄án̄i “N̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” ur̄iḡf̄p̄i m̄iw̄imean̄iḡin̄i. ⁴⁰ Aȳf r̄ip̄i n̄án̄r̄in̄i. En̄iḡá nene n̄án̄i Gor̄ixom̄i d̄iḡf̄ re nen̄w̄iper̄i yaiw̄iár̄iḡf̄in̄iḡin̄i, “Ám̄á aȳf n̄án̄i seáȳf̄ e imón̄iḡf̄ b̄i w̄ií̄m̄iḡin̄i.” yaiw̄iár̄iḡf̄ en̄aḡi n̄án̄i ap̄i ám̄á n̄ion̄i n̄ira weap̄f̄áyo s̄in̄i m̄iw̄imean̄iḡin̄i. Aȳf wiḡf̄p̄i Gor̄ixom̄i “Ḡf̄ ám̄á wé rón̄iḡf̄á ap̄i imón̄if̄r̄ix̄in̄i.” yaiw̄iár̄iḡf̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i imón̄ip̄f̄r̄f̄a n̄án̄i mar̄f̄á, aȳf t̄n̄i nene t̄n̄i naw̄in̄i imón̄an̄f̄wá n̄án̄i aȳo x̄ám̄i m̄iw̄imean̄iḡin̄i.

12

“Gor̄ixom̄i s̄iyik̄f̄ neareaar̄fn̄á Jisasom̄i s̄iḡw̄f̄ w̄inax̄f̄d̄f̄poȳi.” ur̄iḡf̄ n̄án̄r̄in̄i.

¹ Aȳfn̄án̄i nene p̄i yan̄f̄w̄in̄i? Ám̄á “Gor̄ixom̄i d̄iḡf̄ n̄iw̄ikw̄f̄rorfn̄á e epax̄f̄r̄ani?” oyaiw̄ipoȳin̄i s̄i w̄án̄iḡf̄ n̄ineain̄i neaiw̄ap̄yar̄iḡf̄a aȳf obax̄f̄ ayá w̄i m̄id̄im̄id̄án̄i w̄iár̄f̄ w̄iár̄f̄ neadéron̄aḡf̄a n̄án̄i p̄i yan̄f̄w̄in̄i? Sa r̄ip̄in̄i oyaneȳi. Am̄ip̄i n̄f̄n̄i upup̄f̄ḡf̄ neaikár̄ar̄iḡf̄p̄i p̄f̄n̄i w̄iár̄irane neḡf̄ f̄w̄f̄ s̄in̄i mé ipeaar̄iḡw̄á p̄f̄n̄i w̄iár̄irane nemáná Gor̄ixom̄i ap̄i e imón̄if̄r̄ix̄in̄i r̄i wimón̄ar̄iḡf̄p̄i imón̄an̄f̄wá n̄án̄i ám̄á yam̄iyam̄úrón̄iḡf̄ inar̄iḡf̄ápa nene en̄i om̄i n̄ix̄f̄d̄iranéná en̄f̄ neán̄irane ax̄f̄p̄i e oyaneȳi. ² E neranéná Jisasom̄i —O nene Gor̄ixom̄i d̄iḡf̄ wikw̄f̄roan̄f̄wá n̄án̄i imón̄iḡf̄p̄i m̄f̄k̄f̄ ikir̄i wé roár̄ir̄i en̄or̄in̄i. O d̄iḡf̄ níf̄á r̄f̄w̄f̄yo win̄in̄f̄á p̄i nímeáw̄in̄iḡin̄i r̄i n̄iyekw̄iároar̄iróná w̄if̄á p̄im̄i xwámám̄f̄ n̄iw̄ir̄i ayá win̄ipax̄f̄ wikár̄f̄á p̄i n̄án̄i paim̄im̄f̄ en̄or̄in̄i. N̄iw̄iá p̄f̄n̄imeámáná ám̄i Gor̄ixom̄i t̄n̄i x̄ixen̄i nimón̄i r̄i m̄ix̄f̄ in̄áȳf̄ siá ikw̄ian̄w̄f̄ o éf̄ ḡwean̄iḡnam̄i wé náúm̄in̄i éf̄ ḡwean̄or̄in̄i. Om̄i s̄iḡw̄f̄ ow̄inax̄f̄daneȳi. ³ Ayá sip̄í seaim̄ix̄ir̄i en̄f̄ sam̄iḡf̄ seaweri mepa en̄f̄a n̄án̄i f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄aȳf̄ sip̄í ayá w̄i wikár̄f̄aḡf̄a aí xwámám̄f̄ w̄iḡo —Aȳf̄ Jisaso n̄án̄i rar̄iḡin̄i. O n̄án̄i p̄irán̄iḡf̄ d̄iḡf̄ mópoȳi. ⁴ Seȳfné f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄aȳf̄ seaikár̄ar̄iḡf̄á p̄i xwámám̄f̄ n̄iw̄ia núf̄asáná aiw̄i seḡf̄ w̄i s̄in̄i m̄iseap̄ikiḡf̄ár̄in̄i. ⁵ Nene n̄iaíwene n̄án̄f̄n̄iḡf̄ B̄ikw̄f̄yo en̄f̄ r̄irém̄ix̄f̄ n̄in̄i r̄i eán̄iḡf̄ r̄ip̄i seȳfné r̄ixa ar̄f̄á ikeamoḡf̄ár̄in̄i, “Ḡf̄ n̄iaíwox̄in̄i, Ám̄iná Gor̄ixom̄i s̄iyik̄f̄ r̄ireaar̄iḡf̄p̄i n̄án̄i peaȳf̄ m̄iw̄ian̄ipani. P̄irán̄iḡf̄ sim̄ix̄im̄in̄i r̄i n̄án̄i m̄ix̄f̄ r̄irán̄áȳf̄, ayá sip̄í m̄isim̄ix̄ipani. ⁶ Aȳf̄ r̄ip̄i n̄án̄r̄in̄i. Ám̄á Ám̄ináo ‘Ḡf̄ n̄iaíw̄f̄r̄ani?’ n̄iyaiw̄ir̄i d̄iḡf̄ s̄ix̄f̄ uyariḡf̄yo s̄iyik̄f̄ ureari s̄ikw̄f̄á ear̄i yar̄iḡf̄ en̄aḡi n̄án̄i rar̄iḡin̄i.” B̄ikw̄f̄yo e n̄ir̄in̄i r̄i eán̄iḡf̄p̄i seȳfné r̄ixa peá moḡf̄á en̄aḡi n̄án̄i rar̄iḡin̄i. ⁷ Seȳfné Gor̄ixom̄i xean̄iḡf̄ seaimeaar̄iḡf̄p̄im̄i d̄án̄i xe s̄iyik̄f̄ onearean̄i r̄i xwámám̄f̄ n̄iw̄iéra war̄iḡo. N̄iaíw̄f̄ xano s̄iyik̄f̄ murear̄iḡf̄ wo rimón̄in̄i? Oweoi, mimón̄in̄i. Aȳfn̄án̄i xano xeḡf̄ n̄iaíw̄f̄yo wiar̄iḡf̄pa Gor̄ixom̄i en̄i ax̄f̄p̄i e seaiar̄in̄i. ⁸ E ner̄i aí Gor̄ixom̄i xeḡf̄ n̄iaíw̄f̄ n̄iyon̄i s̄iyik̄f̄ ureaar̄iḡf̄ en̄aḡi n̄án̄i seȳfné s̄iyik̄f̄ m̄iseareapa ner̄fn̄áȳf̄, xeḡf̄ n̄iaíw̄f̄ȳfné mimón̄i sa óf̄ e d̄án̄f̄ n̄iaíw̄f̄ȳfnén̄iḡf̄ imón̄iḡo. ⁹ R̄ip̄i n̄án̄i en̄i d̄iḡf̄ mópoȳi. Nene s̄in̄i n̄iaíw̄f̄ en̄áná neḡf̄ xw̄f̄á t̄f̄yo d̄án̄f̄ ápowa s̄iyik̄f̄ neareaaḡf̄ aiw̄i wé ikw̄ian̄w̄f̄yo un̄w̄ir̄aragwár̄in̄i. Nene e neranéná nan̄f̄ ner̄i aiw̄i re r̄iseaimón̄ar̄in̄i, “Ápo Gor̄ixom̄i —D̄iḡf̄ t̄f̄n̄i imón̄iḡf̄ n̄ip̄in̄i im̄ix̄iḡo, aȳf̄ or̄in̄i. Om̄i ín̄im̄i wur̄in̄ipax̄f̄man̄i.” r̄iseaimón̄ar̄in̄i? Oweoi, an̄ipax̄f̄ ín̄im̄i wur̄in̄ipax̄f̄ en̄aḡi n̄án̄i e nerane d̄iḡf̄ n̄iȳm̄iḡf̄ t̄f̄ḡwaéne

oimónaneyi. ¹⁰ Ayí ripi nánirini. Nene sini niaíwí enáná xwíá tfo dání ápowa anijí maríá, siyikí ná biníniñí ninearearíná “E niwiríná ayí naní imóniñipi wíwapiyarinwiní.” wimónariñipi neareaagfa aiwi Gorixo siyikí ninearearíná siyikwí mínijí xfo imóniñipi nene eni imónaníwá nání arirá owimíniri neareaarini. ¹¹ Giyí giyí naní oimónipoyiniri siyikí nureari sini e wiaríná yayí mwiní dñí sipini wiarinini. E nerí aí siyikí nureariniñipi dání yayíwí numera núisáná wárijíyí nánijí niweri wé rónijí ero niwayiróniro ñwearo epaxirini.

Erirí niwiríná urijípi nánirini.

¹² Ayináni segí wé imijí mixiweníyí ámi ríá símixiro síkwí xómijí ikwó seaiariniyí ámi irú pímixiniro nemáná ení neániro Gorixomi xídríxini. ¹³ Segí xómijí xenwimíni ñweañí muykínipa nerí ámi naní oimóniri óf símí inijíyimi úríxini. ¹⁴ Ámá níni tñi mixí miní arige píranijí menaniréwiniro anijí miní ero siyikwí mínijí Gorixo “Ámá nioniyáy e imóniríxini.” wimónariñipi —Api tñi xixeni mimónigíyí Ámináomi wí síñwí winipírámani. Api tñi xixeni oimónaneyiniro anijí miní ero éríxini. ¹⁵ Segí wo Gorixo ayá nísearimixiri seaiñipimi ríwí mamóniginiri awinijí mearóniríxini. Aiwa maiwí síxíyo niyiríná yíkí yarijí bi tñi yíáná aiwa nipini yíkí imixariniñipa segí wo sipí neriniyó dání niyínéní axípi seainiginiri píranijí awinijí mearóniríxini. ¹⁶⁻¹⁷ Segí wo Isónijí —O xiráo imóniñipimi dání xanoyá amipi meapaxí imóniño aí aiwá ná bñi niminiri nání amipi api peá nimori “Gí gwíáo xe meáwiniginí.” wimónagorini. Ámi ríwíyo dání ápo xwiyíá bi naní onimixiniri rixijí urfagi aí xano aríá mwiagi nání xwiyíá bi tñi naní onimixiniri ñwí piyí núrini aiwí xfo xami ríwí umonipi ámi ríwíyo níkinimóniri meapaxí mimóniniñigini. Segí wo ámá ónijí Gorixomi ríwí umoarigíyí yapí imóniniñiniri nánirani, íwí inarigíyí yapí imóniniñiniri nánirani, píranijí awinijí mearóniríxini.

“Seyíne sini kikinijí mé rixa náyo páwiarinjoí.” urijípi nánirini.

¹⁸ Seyíne Gorixo tñamini nibiróná enína amipi negí aríowéyí dñwí Sainaiyí rininiñipimi dání síñwí winiro aríá wiwo egíapí wí mwinarinjoí. Ayí dñwí anani wé tñi íá xiripaxí imóniñipimi anwi e nuróná ríá ápiáwí weri sía xaiwí yidoárirí ríwipi tñi ápianwí tñi nawini eri yariniñagi niwiniro ¹⁹ pékákí ení tñi riniri ikaxí xwiyíá rinariñipaniñí riniri yariniñagi aríá wigíawixini. Xwiyíá ikaxí níríná rinariñipi aríá niwiróná Mosesomi risisí re urigíawixini, “ ‘Nene ámi Gorixomi aríá owianeyi.’ mineaaimónarini.” urigíawixini. ²⁰ Ayí Gorixo sekaxí “Ámá worani, memé airani, dñwí ripimi amá níronirínáyí, síñá nearo pikiríxini.” urípi nání wáyí winíagi nání e urigíawixini. ²¹ Ayí síñwí e winíapi mñijí yíwí níriro ñweapaxí enagi Moseso eni re riniñigini, “Nioni wáyí níkariniri ení siriríñwí ninarini.” riniñigini.

²² Agwi ríná seyíne dñwí enína segí aríowéyí bagíá axipimi mibí rixa dñwí Saioniyí rininiñipimíniñí rémófawixini. Dñwí apimi Ñwíá anijí síñí imóniñoyá añí ikwíroniñerini. Añí api Jerusalemiyí rininiñí añínamí ikwíroniñipirini. E añínají íá mropaxí imóniñipi awí neánimáná yayí néra wiápinarigíerini. ²³ E ámá Gorixoyá niaíwí xaminiñonijí imónigíyí —Ayí añínamí anijí ñweapírá nání wigí yoí rixa anami ñwirárinijíyirini. Ayí awí eániñerini. E Gorixo, ámá niyoní mí ómómiximí enfo ñweañerini. Dñijí ámá xwíáyo niñwearóná wé rónijí yarigíyíyápi añínamí peyíáná

Gor̄ixo wé uroár̄iñȳf t̄ñj̄ e, aȳf er̄ini. ²⁴ E Jisaso eni t̄ñj̄ er̄ini. O xw̄iȳfá s̄iñj̄ Gor̄ixo “E e n̄iseaiim̄fár̄ini.” réroár̄iñj̄p̄i nán̄i neḡf wáwuñj̄ imón̄iñj̄or̄ini. Raḡf o n̄iper̄fná puñj̄p̄i —Ap̄i xw̄iȳfán̄iñj̄ n̄ir̄in̄ir̄fná “Nion̄i péápimi dání seȳfné d̄iñj̄ n̄iȳm̄iñj̄ imón̄iñj̄p̄i meap̄f̄r̄fár̄ini.” r̄in̄iñj̄p̄ir̄ini. Ap̄i raḡf en̄iná x̄iráo Keno xogwáo Aibor̄fom̄i p̄ik̄ixwir̄fó wíáná puñj̄p̄i —Ap̄i xw̄fáyo dání “Nion̄i nán̄i en̄j̄ meaf̄.” r̄in̄iñj̄p̄ir̄ini. Apimi seáyi e imón̄ini. Ap̄i n̄ip̄ini t̄ñj̄ e seȳfné r̄ixa agwi bar̄iñj̄oi.

“Gor̄ixo nearar̄iñj̄p̄i ar̄ikw̄fkw̄f m̄iwipa éwan̄iḡini.” ur̄iñj̄f nán̄ir̄ini.

²⁵ Xw̄iȳfá searar̄iñj̄om̄i ar̄ikw̄fkw̄f wip̄f̄r̄ix̄in̄ir̄i s̄iñj̄w̄f ainenax̄f̄d̄f̄poȳf. Neḡf ar̄fowé en̄iná Moseso xw̄fá t̄fyo dání er̄ir̄f wíaḡf aiwi ar̄ikw̄fkw̄f wiḡfáyf̄ Gor̄ixo p̄ir̄f umamófp̄imi m̄imúroḡfá en̄aḡf nán̄i seȳfné eni an̄j̄nam̄i dání er̄ir̄f neaiar̄iñj̄om̄i ar̄ikw̄fkw̄f n̄iwir̄fnáȳf, “P̄ir̄f neamamóm̄in̄ir̄i en̄fáp̄imi anani n̄imúropaxener̄ini.” r̄iyaiwinar̄iñj̄oi? ²⁶ En̄iná o d̄f̄w̄f Sainaiyi r̄in̄iñj̄p̄imi dání xw̄iȳfá ráná xw̄fá r̄ir̄imi pobon̄f ner̄f yaiwiám̄f méaḡf aiwi agwi r̄iná nen̄fap̄i nán̄i B̄ikw̄fyo n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñj̄f r̄ip̄i near̄iñj̄f̄r̄ini, “Nion̄iyá d̄iñj̄ t̄ñj̄ xw̄fár̄i ámi b̄i yaiwiám̄f n̄imen̄ir̄fná xw̄fár̄ini mar̄fái, an̄j̄na t̄ñj̄ eni yaiwiám̄f men̄in̄fár̄ini.” near̄iñj̄f̄r̄ini. ²⁷ Xw̄iȳfá Gor̄ixo n̄ir̄ir̄fná ámi b̄iȳf r̄iñj̄p̄i, aȳf r̄ip̄i áwan̄j̄f near̄im̄fán̄ir̄i r̄in̄ini. Am̄ip̄i an̄ipá imón̄ipax̄f mimón̄iñj̄p̄i ín̄iná an̄iñj̄f imón̄ifw̄in̄iḡin̄ir̄i am̄ip̄i an̄ipá imón̄ipax̄f imón̄iñj̄p̄i —Ap̄i x̄fó xw̄fá am̄ip̄i n̄im̄ix̄ir̄fná im̄ix̄iñj̄p̄ir̄ini. Ap̄i an̄ipá im̄ix̄ár̄im̄fán̄ir̄i nán̄i r̄in̄ini. ²⁸ Aȳfnán̄i Gor̄ixoyá xwiox̄fyo ñweañwápi wí an̄ipá mimón̄ipax̄f en̄aḡf nán̄i om̄i yaȳf numerane “En̄j̄ eán̄iñj̄f Gor̄ixo imón̄iñj̄p̄i, aȳf ap̄ir̄fani?” n̄iyaiwirane awayini f̄á n̄iyam̄ix̄in̄irane n̄iñwearane x̄fó e éf̄r̄ix̄in̄ir̄i wimón̄ar̄iñj̄p̄i neranéná yaȳf win̄ipax̄f imón̄iñj̄p̄i éwan̄iḡini. ²⁹ Neḡf Ñw̄fáo am̄ip̄i s̄ip̄i imón̄iñj̄p̄i r̄fá nar̄iñj̄p̄án̄iñj̄f imón̄iñj̄o en̄aḡf nán̄i ap̄i e éwan̄iḡini.

13

“ ‘Gor̄ixo yaȳf win̄ipax̄f̄p̄i oyaneyi.’ n̄iseaimón̄ir̄fná r̄ip̄i r̄ip̄i éf̄r̄ix̄ini.” ur̄iñj̄f nán̄ir̄ini.

¹ Seȳfné ámá Jisasom̄i d̄iñj̄f n̄iw̄ikw̄f̄roro nán̄i sér̄ix̄f̄meán̄iñj̄f imón̄iḡfáyf̄ nán̄i d̄iñj̄f s̄ip̄i wiar̄iḡfápi p̄fn̄i m̄iwíar̄f̄ anani s̄ini wíf̄r̄ix̄ini. ² Ámá wí “Ámá an̄j̄ m̄i d̄án̄fyo aiwá míran̄j̄f wiar̄iñw̄in̄i.” n̄iyaiwiróná maiwí an̄j̄naj̄fyo wiḡfá en̄aḡf nán̄i seȳfné ámá an̄j̄ m̄i d̄án̄fyo ar̄fá mikeamó aiwá míran̄j̄f wíf̄r̄ix̄ini. ³ Seḡf sér̄ix̄f̄meá gw̄f an̄fyo ñweaḡfáyf̄ nán̄i d̄iñj̄f ar̄fá mikeamó seȳfné eni naw̄ini gw̄f n̄iñwearón̄iñj̄f n̄imón̄iro ar̄ir̄á wíf̄r̄ix̄ini. Sér̄ix̄f̄meá paim̄im̄f wiar̄iḡfáyf̄ nán̄i d̄iñj̄f peá m̄imó “Nene eni ḡf̄w̄f t̄ñj̄waéne en̄aḡf nán̄i ax̄ipi e neaipax̄f̄r̄ani?” n̄iyaiwiro ar̄ir̄á wíf̄r̄ix̄ini. ⁴ Ámá f̄w̄f inar̄iḡfáyo r̄ixa n̄imeán̄imáná inar̄iḡfáyorani, s̄ini m̄imeán̄ipa nemáná inar̄iḡfáyorani, n̄iyoni Gor̄ixo p̄ir̄f umamon̄fá en̄aḡf nán̄i seȳfné seḡf meán̄iḡfápi peaȳf n̄iwian̄iro wí t̄ñj̄f f̄w̄f min̄im̄epa éf̄r̄ix̄ini. f̄w̄f nin̄ir̄fná aȳf Gor̄ixoyá s̄iñj̄w̄fyo dání piax̄f weán̄ipax̄f̄p̄i yar̄iñaḡfá nán̄i rar̄iñj̄ini. ⁵ Xw̄fá t̄fyo n̄iñwearóná ñgw̄f nán̄i d̄iñj̄f s̄ip̄i seaiar̄iñj̄p̄i xe áxen̄war̄in̄iñj̄f oneain̄ir̄i s̄iñj̄w̄f m̄iw̄in̄ipa éf̄r̄ix̄ini. B̄ikw̄fyo n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñj̄f r̄ip̄i Gor̄ixo xewan̄iñj̄o re r̄iñj̄f en̄aḡf nán̄i rar̄iñj̄ini, “Nion̄i wí m̄ir̄iwáramó eri wí misiepisamó eri em̄fár̄ini.” r̄iñj̄f en̄aḡf nán̄i rar̄iñj̄ini. ⁶ Aȳfnán̄i nene wará sar̄f̄wá m̄imár̄in̄f B̄ikw̄fyo n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñj̄f r̄ip̄i r̄ipaxener̄ini, “Ar̄ir̄á niar̄iñj̄o, aȳf Áminá Gor̄ixo en̄aḡf nán̄i nion̄i wí wáyf̄ em̄iméini. Ámá pí pí n̄inikár̄iro aí Gor̄ixom̄i d̄iñj̄f w̄ikw̄f̄roar̄iñj̄ápi p̄f̄r̄f n̄irakipax̄f̄ men̄ini.” r̄ipaxener̄ini.

“Neaipeñweagáawa yagáapimi ikanñf owianeyi.” urñf nánirini.

⁷ Áminá xámi xwiýfá Gorixoyápi nisearéwapiyi seaipenweagáawa nání dñf irónfpoyi. Awa sini mipé nñwearóná néra núfasáná imónagápi nání dñf nímoro Gorixomi dñf nñwikwíroro yagáapa axípi oyaneyñiro ikanñf wiaxfdífpoyi.

⁸ Jisasi Kiraiso imónñfpi ámi xegf bi xegf bi imónarñfmani. Anñf imónñfpi eníná dání apñi imónñf agwí ríná eni sini axípi imónñf ná rfwíyo eni anñf minf axípi imónñf enfárini. ⁹ Ayínáni xwiýfá Kiraiso neaiñfpi nání rññfpi marfái, xwiýfá xegf bi nání éwapñarígfá xixegñi imónñfpi iniígf waxññf xe oneamáronñf sñwí miwññpani. Ayf rñpi nánirini. Gorixo ayá nñnearmíxñf neaiñfpimi dání dñf síxí nñránénáyf, nañf neaimíxipaxf imónñfpimi xfdarñwñf. Nañwí nání ñwí ikaxíyo “Rñpi ñwfaxñf. Rñpi ananñf.” rññfpimi dání wí dñf síxí neainíxipaxf menñf. Ayínáni áma xámi “Ñwí ikaxf rññf apimi oxfdmñf.” niyaiwiro xfdígfáyf api nañf wí wimíxñfmani.

“Ridíyowá nání wayfá Gorixo wimónarñf rñpi éñixñf.” urñf nánirini.

¹⁰ Nene íraf onñfwá Jisasi Kiraiso ridíyowánñf neaiññfwá tñwaénerñf. Ridíyowá Jisaso inñfpi —Api dñf nñwikwírorñfpimi dání ananññf nñirane nañf imónarñwápiñf. Api áma sini senfá añf rñkárññiwámi dání yagáapimi xfdarígfáyf bi nñpaxf menñf. ¹¹ Rñpi nání dñf mópoyi. Apaxfpa imónígfá xwéowa xwiogwí o omí fwf none tñf negf áma tñf yarñwápi Gorixo yokwarímf oneaiññf nañwí nñpíkímáná ragf púfpi nñmeámi awawá ñwfaxf rññfwámi nñpáwiro wñwífá neaáñro aiwi nañwí náo áma ñweagfe bñanñwámiñf rfá ikeaararígfárini. ¹² Ayínáni Jisaso eni xegf áma agwí axíyónñf minígfáyo xfo nñperfna ragf púfpimi dání siyikwí mínñf Gorixo e imónñfññf wimónarñfpi wimíxímññf nání ákñfá fwí e bñanñwámi dání rññf meañññf. ¹³ Ayínáni nene áma sini “Ñwí ikaxíyo ‘Api ñwfaxñf. Api ananñf.’ rññfpimi oxfdaneyf.” rarígfáyf ñweagfe pñf nñwiárñf o tñf e nání nurane dñf “Xfomi ayá wiayígfápa nene eni neaiññf ayf ananñf.” oyaiwianeyf. ¹⁴ Ayf rñpi nání seararññf. Añf bi xwfá tñyo nene anñf íníná ñweañfwá nání mimónñagf aí añf aññami rfwíyo imónñfapi nene ñweáwaníññf dñf nñwikwímorane yarñwá enagf nání rarññf. ¹⁵ Ayínáni Jisaso neaiñfpimi dání Gorixomi ridíyowá nání wayfá yayñf uméwaníññf. Negf mañfyo dání áma wíyo pí pí nurññf onñf negf Ámináorñññf nurñfane waropárf wíwaníññf. ¹⁶ Gorixo áma xfoyáyf wññyo naññf wíro dñf ikeamónígfáyo amípí bi mñf wíro yarñagfá nñwññf yayf winarñf enagf nání seyñé api nání arfá mikeamó nero éñixñf. E neróná ridíyowá nání wayfá Gorixo wimónarñfpi yarñagfá nání rarññf.

¹⁷ Segf áminá seyñé Jisasomi píranñf xfdññññf seaipenwearígfáwami —Awa Gorixo yarñf imímf wíaná nñseaipenwearfna egfapi nání “Ayf api nání enwáññf. Api nání enwáññf.” urñfñfáwarññf. Awami arfá nñwíro íñmí yeáyf wurññññf. Seyñé píranñf arfá nñwíro íñmí nñwurñññf, awa nñseaipenwearóná wigf dñf rfá muxé dñf yayf niyaiwiro seaipenweapñfárini. Seyñé e mepa nerónáyf, nañf imónñfpi wí seaimíxñfá menñf.

¹⁸ Amípí none neranéná píranñf ífá niyamíxññf éwaníññf nerane nání re neaimónarññf, “Gorixoyá sñwíyo dání píranñf wé rónñfpiñf néra warñwñf.” neaimónarñagf nání seyñé none nání Gorixomi xwiýfá

riri+mí wípoyi. ¹⁹ Nioni pírí n+rakiar+ñpí an+pa imónána seyñé títámini anñi bimfa nani Gorixomi rixiñf ayá wí urí+rí+xin+rí dirí+rí seiar+ñiñi.

Gorixomi nuriríná ur+ñpí nánir+ñi.

²⁰ Gorixo —O áma n+way+rón+ro ñweapaxpí nani mfkí ikiñor+ñi. Oyá diñyo dani negí Áminá Jisaso xwá+páyo dani ámi siñf neri wiá+pí+nimeañr+ñi. Ragí o n+períná pú+pimi dani xwi+yá n+y+m+ñf imón+ñf Gorixo “E e niseaimfá+ñi.” réroár+ñpí an+ñf way+roár+ñf enagí nani sip+sipf imón+ñwaéne neamear+ñf xwé imón+ñor+ñi. ²¹ Seyñé am+pi Gorixo wimónar+ñpí n+p+ñi epaxf imón+p+rí nani seaim+xíw+ñig+ñi. E neríná Jisasi Kiraiso —An+ñf íníná seáy+ e numepaxf imón+ño, ayf or+ñi. O seaiñ+pimi dani pí pí xfo yayf win+paxf imón+ñpí imón+rí+xin+rí seaim+xíw+ñig+ñi. “Aga e imón+w+ñig+ñi.” nimónar+ñi.

Yoparf ur+ñpí nánir+ñi.

²² Gí n+rí+xímeáy+ñé, enf rirém+xí nioni seaía rípi sepiá ayá wí n+riri meapa neri nani rípi re osear+mini, “ ‘Pírán+ñf arfá ókiarf n+imón+rane apimi oxídaneyi.’ yaiwípoyi.” osear+mini. ²³ Seyñé rípi nani nijfá imón+poyi. Negí n+rí+xímeá Timotio rixa gwí an+yo dani wáfawix+ñi. O siní mé nioni nímeáána yawawi nawíni n+bi+rai siñwí seanan+wír+ñi. ²⁴ Segí seáy+ e nimón+rí seaipeñweaarigfáwami tñi Gorixoyá imón+gíá n+yoni tñi none nani yayf neawiemeaipoyi. Áma nioni tñi Itari piropen+síyo re ñweañwáyf yayf seaiwárenapar+ñw+ñi. ²⁵ “Gorixo n+yf+ñeni ayá seaiwian+w+ñig+ñi.” nimónar+ñi.

Payí Jemiso eanínarini.

Payí rina áamá Jisasomi dñf wíkwíroarigfáyo mîxí uxí dowárarinagfa nánî amî amî numiamoro wí ení nimóniro aní apî apimî urínigfáyí nánî Jemiso eanínarini. Xewaninjo nánî áwaní pírániní mîrininí enagi aí “Jisasomi xogwáo, Jemisoyî rîninjorfanî?” waiwiarinwáorini. Jisasoyá siyikí imónigfá Jerusaremî ñweagfáyo wipenweagfá seáyî e imóninorini (Wáf wurimeiarigfáwa 15:13, 21:18). Jisaso rîxa anínami nîpeyimáná xwiogwí rîxa obaxí onîmiápi nîpwémáná enáná Jono áamá wí “Jisasomi dñf wíkwíroarínwini.” nîrîro aí omî pírániní nuxídiríná epaxípi tîni xîxeni mé yarigfápi nánî arfá nîwirî nánî ayí re oyaiwípoyîni “Jisasomi pírániní nîxídiríná epaxípi, ayí ripîrfanî? Ripîrfanî?” oyaiwípoyîni payí rina nîrîri eanínigini.

¹ Jemisonî —Nionî Gorîxomî tîni Jisasi Kiraisomî tîni xînáínîñî nimóniri omínî wiiariná wonîrini. Nionî payí rina gí áamá Jisasomi dñf wíkwíroarigfáyîné nánî —Seyîné gwí bî bî wé wúkaú síkwí wáu apîyîné wí ení nimóniro ñweagfáyînerini. Ayîné nánî payí rina nearî yayí seawárenaparínî.

“Iwamfó neáiwapiyarigfápi ení neaeámîxîpaxîrîni.” urínî nánîrîni.

²⁻³ Gí nîrîxîmeáyîné, seyîné rîxa nijfá rîpi imóninjoî. Jisasomi dñf nîwíkwíroróná ení neánîro rfa xídarinjoîni iwamfó seaíwapiyífápimî xwámámî nîwiéra nurónáyí, xeaniní rfa tîñî ríwíyo seaímeanfápimî enî xwámámî wipaxí imónipîrfárinî. Seyîné nijfá e imóninagfa nánî xeaniní xîxegîni seaímeááná kfkfmî mimónî “Dñf nífá neainînfápi nánî rfa neáimeaarîni?” yaiwírfîxîni. ⁴ Áamá xeaniní wikárarigfápimî xwámámî nîwiéra núfasáná imónipaxí imóninípi seyîné enî axípi imónipîrfá nánî xwámámî nîwiéra úrfîxîni. E neróná Gorîxo gí áamá e imónîrfîxîni wimóninípi bî mîmúró nîpîni pírániní nîyîpáromînróná wé roárinigfáyîné xîxeni e imónipîrfárinî.

“Dñf emf saímf mîmonîni.’ nîseaimónîrfná Gorîxomî rîxiní urfîrfîxîni.” urínî nánîrîni.

⁵ Sîni dñf nîpîkwîni émí saímí mîmoariní go go “Xeaniní nímeaarínípi, ayí apî nánî rfa nímeaarîni?” mîyaiwipa nerínáyí, xewaninjo Gorîxoyá dñf tîni dñf émí saímí e mopaxí oimónîmîni omî rîxiní urfîwîngîni. Gorîxo áamá nîyonî yaní nîwiríná símf tîni mîwí yaní ewaní nimóniri xwéni mîni wiarinjo enagi nánî ananî rîxiní urfîwîngîni. ⁶ E seararinagî aí rîxiní nurîrfná dñf bî biaú nîmori “Gorîxo aga nepa nîniapînrîfeninjoî? Mîniapîpa enîrfeninjoî?” mîyaiwí aga xîxeni dñf nîwíkwírómáná “Nepa xîxeni niapîpaxorîni.” nîyaiwirî rîxiní urfîwîngîni. Áamá dñf bî biaú moariní go go rawírawáyo imeamfkwí neríná imínî nîxemi urî nîxemi bîri yarínîpîriní imóninagî nánî ⁷ áamá óniní imónigfáyí bî re mîyaiwipa érfîxîni, “Gorîxomî rîxiní uráná o ananî nîniapînrîfeninjoî.” mîyaiwipa érfîxîni. ⁸ Áamá ayí dñf nîmoróná ná bîni mamó dñf naíroayiri nero moro amîpî enî neróná “E oemîni.” yaiwífápinî mé xegí bî xegí bî ero yarigfáyí enagi nánî e mîyaiwipa érfîxîni.

Áamá dîwí ikeamónigfáyí tîni amîpî mîmúróngfáyí tîni apiaú nánîrîni.

9 Segí séríxímeá d'wí ikeamónig'áyí re niyaiwiro m'ñj' s'ñá meakíníírixini, “Nioni Jisaso neaiñj'pimi dáni Gorixo seáyí e nimixiñonir'fani?” niyaiwiro m'ñj' s'ñá meakíníírixini. 10 E nerí aí séríxímeá amípi wí mímúronig'áyí re niyaiwiro m'ñj' s'ñá meakíníírixini, “Nioni Gorixoyá s'ñwíyo dáni sa ikwiáriniñáonir'fani?” niyaiwiro m'ñj' s'ñá meakíníírixini. Ará siyí piyí nerí piéroarini'pa ayí eni an'ñj' m'ñweá axípi apaxí mé pepír'fá enagi nání rarini. 11 Seyíné nij'fáriní. Sogwí xaiwí niwepínirí nanir'fáná ará yeáyí yikiáráná xegí siyípi piyí nerí nipiér'nowir'fáná xámí awiaxí imóniñj'pí s'ñí mimóní xwír'fá inarini'fáriní. Ámá amípi wí mímúronig'áyí ení “E nerífná ámi bí t'fni bí t'fni nímeapaxíriní.” yaiwiarig'fápi s'ñí níxída nuróná s'ñí mé nero axípi e pepír'fáriní.

Íwí oépoyinirí wímeaarini'pí nání urini'fá nánir'fani.

12 Ámá Gorixomí xídarini'gáfa nání xeanini'fá wímeaarini'fá n'pimíní xwámámí niwiera núfasáná enáná Gorixo yayí niwimorí d'ñj' niyimini'fá imóniñj'pí —Apí nání n'rir'fáná “Ámá nioni d'ñj' sixí niyarig'fá g'iyí g'yo m'ñí wim'fáriní.” rinini'fáriní. Yayí niwimor'fáná d'ñj' niyimini'fá apí sixí umímon'fá enagi nání ámá xeanini'fá wí'fáyo xwámámí yari'g'fáyí Gorixoyá d'ñj' t'fni yayí wipaxí'fáriní. 13 Ámá xeanini'fá wímeaar'fáná re m'ir'fápa éfrixini, “Gorixo nioni íwí oenirí xeanini'fá apí níwap'iyí'fáriní.” m'ir'fápa éfrixini. Ayí r'pí nánir'fani. Gorixo ámá wí x'fomí íwí oenirí wíwap'iyipaxí mimóniñj'orini. X'fo ení ámáyo íwí oépoyinirí wíwap'iyarini'fá. 14 Oweoi, nene newanini'ene wine wine pípi nání n'neaimónir'fáná íeapá n'neainirini'fá pimi dání íwí oépoyinirí nearípeaarini'fáriní. 15 Apíxí niaíwí agwí nerí x'rarig'fápa íeapá neainarini'fá niaíwí agw'ini'fá nerí íwí ayí niaíw'ini'fá x'rarini'fáriní. Íwí ayí niaíw'ini'fá níxirimáná niaíwí xwé iwiaroarini'fápa íwí yárfwápimi dání ni'perane an'f'narini'fáriní. 16 Gí n'rixímeáyíné, d'ñj' sixí seayini'fá'fáné, nioni re sear'fápi, “Seyíné íwí oépoyinirí seaíwap'iyarini'fápi pípimi dání mar'fáí, apimi dání seaíwap'iyarini'fáriní.” sear'fápi p'ñí n'wiár'iro yapí méwap'ini'paní. 17 Pí pí naní imóniñj'p'irani, pí pí awiaxí imóniñj'p'irani, g'imi dání mar'fáí, an'f'namí dánini neáimeaarini'fáriní. Ápo Gorixo —O pí pí an'f'namí w'fá ónarini'fápi nání m'f'k'f' ikinorini. Sogwí onapámig'fá ninir'fáná sepiá imónirí r'píwí imónirí yari'ñj'pa nimónirí ámi xegí bí imónirí xegí bí imónirí yari'ñj'fá. Oní amípi awiaxí imóniñj'pí an'pá neaiaparini'fáriní. 18 Amípi o imixini'fápi n'pimíní dání ná b'ñí ayí nene aiwá niwákwíní min'f'ni'ñj' oimón'f'poyinirí xewanini'ño “E éimig'ini.” wimóniñj'pimi níxí'dinirí oyá xw'yí'fá nepa imóniñj'pimi dání nene neae-mean'fáriní.

“Xwíyí'fápi xixeni ar'fá niwiro neróná r'pí r'pí yari'g'fáriní.” urini'fá nánir'fani.

19 Gí n'rixímeáyíné, d'ñj' sixí seayini'fá'fáné, apí n'p'ñí nioni sear'fápi seyíné r'ixa nij'fá imóniñj'gáfa aiwí r'pí o'f'arim'fá. Ar'fá owianeyin'iro s'ñwí nan'iro aí apaxí mé niwíap'f'ni'mearo xw'yí'fá m'ir'fápaní. Wikí ení an'f'ni mónipani. 20 Ámá wikí nón'iro neróná wé róniñj' Gorixo wimónarini'fápi t'fni xixeni miyárarig'fá enagi nání rarini. 21 Ayífnáni segí íwí s'ñí yayari'g'fápi —Bí nání “Onímiárini.” yaiwiarini'gáfa aiwí n'p'ñí piax'f'niñj' seaeánarini'fáriní. Apí n'p'ñí emí m'imeámí nero seáyí e mimóni'pa neróná xw'yí'fá ámá aiwá íw'fá urari'g'fápa segí xwioxíyo Gorixo íw'fánini'fá seaurarini'fá pimi —Xwíyí'fá apí sear'f'kiemeapaxí imóniñj'p'irani. Apimi n'ímim'ni'ro “Píraniñj' oxí'dim'fá.” yaiwí'fáriní. 22 Yapí néwap'ni'ro

“Xwiyíá apí aríáni nîwiranená apáni yariñwini.” miyaiwí “Apí pí pí riniñípi tîni xixeni oxídaneyi.” niyaiwiro xixeni e éríxini. ²³ Ayí rîpi nání searariñini. Ámá xwiyíápi aríá nîwiro aí xixeni méfáyí, ayí ámá xixíeáyo gí sîmîmaní aríge ríá imóninîri sîñwí onîmiápi ainenfo yapí imóniñoi. ²⁴ Xegí sîmîmaníyo xixíeá tîni sîñwí nainenîmi numáná apaxí mé “Gí sîmîmaní e ríá imóninî?” yaiwípi nání aríá ikeamoarîñorini. ²⁵ E nerî aí ámá ñwí ikaxí awiaxí imóniñîpimi —Apí íwí yariñwápimi dání gwîniñí neayárinîñîpi neaikweawáripaxí imóniñîpîrîni. Ámá apimi anîñí sîñwí agwí nîwîniro xídarigíáyí óniñí wí mimóniñoi. Aríá nîwiróná dîñí aríá mikeamó pí pí riniñîpi tîni xixeni nîxídíro yaríná Goríxoyá dîñí tîni yayí winîpaxí imóniñîpi wîmeaníárinî. ²⁶ Ámá wo xegí maníyo dání nîsanîri mîrîpa nerî aí “Nîoni Goríxomi píranîñí nîxídíri yariñáonîrîni.” niyaiwinîrínáyí, xewanîño yapí éwapínarîni. Xewanîño “Goríxomi píranîñí nîxídíri yariñini.” niyaiwinîri yariñîpi enî rániñí imóninî. ²⁷ Ámá negí ápo Goríxo “Ayí siyikwí míní egíáyí nîoni píranîñí nîxídarîñoi.” waiwiariñíyí rîpi yariñîrîni. Uyípeayí ikeamónariñagíá nîwîniroóná arírá wirow apíxí aníwa ikeamónariñagíá nîwîniroóná arírá wirow ayá udunîpaxí ámá Goríxomi mîxídarigíáyí yariñîpi nene enî xe oneaxímeanîri miyaiwipa ero yariñîrîni.

2

“Wíyo wé ikwiañwíyo uñwiráriro wíyo paimîmí wirow mepani.” urîñí nánîrîni.

¹ Gí nîríxímeáyíné, seyíné negí Áminá Jisasi Kiraisomi —O Goríxo níkîniñî ñweañîpi tîni xixeni nimónîri ñweañorini. Omî dîñí nîwîkwîroróná seáyí e imónigíáyó wé ikwiañwíyo uñwiráriro sipí imónigíáyó paimîmí wirow mepa éríxini. ² Ayí rîpi searariñini. Seyíné Goríxomi yayí wianîro nání awí eánigíe ámá waú —Wíto amîpí wí mîmúróniñorini. Rapîrapí awiaxí niyîniñî wé ramaxí síñá gorí tîni imîxîniñîwá íkíkí nînimáná íwiapîorini. Wíto amîpí mayí sa ikwiárîniñî imóniñorini. Rapîrapí kíyí óf míní yárinî ñiyînimáná íwiapîorini. ³ Awáú íwiapáná seyíné rapîrapí awiaxí yîniñomi ayá tîni yayí nîwiro “Sîmí re ikwiañwí naní imóniñî rînamî ñweat.” urîro amîpí mayí sa ikwiárîniñî imóniñomi “Xwíá yání jêrani, negí síkwí tîñí rerani, ñweat.” urîro nerónáyí, ⁴ “Apimi dání meyíronîpa yariñwini.” rîseaimónariñî? Oweoi, sewaniñíyíné rîxa neyíronîro “Wiene seáyí e imónîri wiene sipí imónîri enwini.” niyaiwiróná ámá opisí aníyo dání xwîríxí yaríná eyíroarigíáwa dîñí ínîmi nîkwîrónîmáná eyíroarigíápa seyíné enî axîpi dîñí ínîmi nîkwîrónîmáná eyíronariñowa. ⁵ Gí nîríxímeáyíné, dîñí síxí seayináyíné, aríá nípoyí. Goríxo ámá xíoyá imónîríxîniñî íá ñiyamîxîríná ámá xwíá tíyo dání ñiyíyá sîñwíyo dání ámá amîpí mayí sa ikwiárîniñî imónigíáyí dîñí nîwîkwîrorîñîpimi dání amîpí Jisaso neaiñîpi wí mîmúrónigíáyí imónîpîrîfá nání íá muyamîxîpa enîrani? Ayí xegí xwioxíyo —E ámá xíomi dîñí síxí uyarigíáyó “Nîñweapîrîrîni.” urîñerini. E ñweáríxîniñî íá muyamîxîpa enîrani? ⁶ Seyíné e neróná ámá sa ikwiárîniñigíáyó ayá wimoarigíárinî. Ámá xeanîñí nîseaikáriro xwîríxí oumeaneyîniro ení nápémî nuro opisí aní tîñí e seawárarigíáyí giyîrîni? Ayí ámá amîpí xwíá re wenîpi wí mîmúrónigíáyí menîrani? ⁷ Ayí enî yoí naní seyíné Kiraisomi xídarîñagíá nání seanwirárinîñîpimi ikayíwí mumeariñîpa yariñîrîni? ⁸ Seyíné ñwí ikaxí negí mîxí ináyí Jisaso nearîñí Bîkwíyo re nîrîniñî eánîñí

ripí, “Jiwaninjoxi nání dñí súpí inarínjpa áamá sñwí wíníí giyí giyo eni axípi wíríxini.” nírínri eáninjí apí xixeni níxídirónáyí, nanj yarínjo. ⁹ E nísearíri aí seyíné áamá seáyí e imónigfáyo píráninjí umeró súpí imónigfáyo páimimí wiro nerónáyí, íwí nero ñwí ikaxí ríninjípi wiaikiarigfáyíné enagfa nání apimí dání xwíyfa meárínipaxíriní. ¹⁰ Ayí ripí náníriní. Áamá ñwí ikaxí ríninjí nípimíní píráninjí oxídimíníri nemáná ná bimíní níwiaikírínáyí, xwíyfa áamá ñwí ikaxí nípimíní wiaikífáyí meárínípa axípi e meárínipaxíriní. ¹¹ Ayí ripí nání seararíní. Bíkwoyo ñwí ikaxí re nírínri eáninjí ripí, “Meánigfáyíné íwí minípaní.” rínjo, ayí ñwí ikaxí “Níwiápínimeari áamá mípikipaní.” ení ríninjí. Seyíné meánigfáyí tñí íwí minípa nero aí níwiápínimearo áamá nípkírínáyí, ñwí ikaxí ríninjípi wiaikífáyíné imóninjagfa nání raríní. ¹² Ayínání pí pí seyíné nerónarání, nírirónarání, re níyaiwiro dñí tñí éfríxini, “Ñwí ikaxí ríninjípi —Apí íwí yarínjwápimí dání gwíninjí neayáríninjípi neaikweawáripaxí imóninjípiríní. Ñwí ikaxí ríninjí apimí dání Goríxo eyeyírómí neainfáriní.” níyaiwiro dñí tñí éfríxini. ¹³ O áamáyo eyeyírómí níwiríná áamá wigí wíyo ayá murímíxí wiarigfáyo xfo ení ayo ayá murímíxí xixeni xwíyfa umeáríní enagí nání raríní. E nerí aí wigí wíníyo ayá nurímíxíri wiarigfáyo xfo ení ayo ayá urímíxáná apimí dání xixeni roayírónipfáriní.

Áamáyo arírá mívípa neróná “Goríxomí dñí wíkwíronjini.” rínarigfáyí nání urínj náníriní.

¹⁴ Gí nírixímeáyíné, áamá go go wíyo arírá bí míví “Goríxomí dñí wíkwíronjini.” nírinírináyí, o “Dñí wíkwíronjini.” rínarínjpi surímá imóní. “O áamá nání dñí súpí mívíní ‘Goríxomí dñí wíkwíronjini.’ rarínjipimí dání erfíkiemeánipaxíriní.” ríseaimónaríní? Oweoi. ¹⁵ Segí séríxímeá wo ámí wo iyfa náníraní, aiwá sfá ayimí nínípi náníraní, dñwí ikeamónarínjagí níwíníriná ¹⁶ amípi xfo dñwí ikeamónarínjpi bí míní míví re nurírináyí, “Joxí ‘Níwayírónrí onweani.’ nímonaríní. Joxí nurí rfa rísíní nání iyfa páníri agwí ímí ríyini nání aiwá níri ei.” nurírináyí, “Amípi xfo dñwí ikeamónarínjpi nání xwíyfa e urfápi ananí arírá wípaxíriní.” ríseaimónaríní? Oweoi, ráfninjí imóninjípiní uraríní. ¹⁷ “Goríxomí dñí wíkwíronjini.” rarínjpi ení axípi imóní. Áamáyo arírá míví sa apíní nírinírináyí, dñí wíkwíronjínj apí ríxa íkwíkwí yini. ¹⁸ E nerí aí áamá wo re níriníriní, “Áamá wí Goríxomí dñí níwíkwíroríná áamáyo arírá wiarínjagfa aiwí nioní áamáyo arírá míví Goríxomí dñí níwíkwíroríná ‘Ayí anáníriní.’ nímonaríní.” Áamá wo e níriní enagí aí nioní omí re urímíriní, “Joxí áamáyo arírá míví ‘Goríxomí dñí wíkwíronjini.’ rarínjpi nioní ‘O nepa dñí wíkwíroní.’ síaiwimí nání aríge níwapíyáná ‘Neparíní.’ yaiwimíriní?” nuríri ámí re urímíriní, “Joxí ‘O “Goríxomí dñí wíkwíronjini.” rarínjpi neparíní.’ níaiwirí nání áamáyo arírá wiarínjipimí dání síwapíyáná ‘O nepa dñí wíkwíroní.’ níaiwiríriní.” nuríri ¹⁹ re urímíriní, “Joxí dñí re níyaiwirí íkwíronjini, ‘Ñwíá imóníño, ayí ná woní Goríxoríní.’ Joxí dñí e níyaiwirí níkwíroríná nanj yarínjagí aiwí ripí nání ení dñí rímonjini? Imfóyí ení dñí axípi níyaiwiro níkwíroro aí Goríxo rfa ikeáaríní enagí nání enj óf íkárínarigfáriní.” nuríri ²⁰ re urímíriní, “Majímají íkárínarínj róxiní, áamáyo arírá míví ‘Goríxomí dñí wíkwíronjini.’ rarínjpi ‘Surímá rfa imóní?’ míyaiwípaxoxíraní? ²¹ Eníná negí arfo Ebírfamo sekaxí Goríxo urípi tñí xixeni xegí xewaxo Aisako sfñá íráf noga peyiníje dání rídiyowá emíníri yaríná Goríxo o e éfpimí dání ‘Wé róníñoríní.’ mírárípa

renjiginini? ²² Ayinani nene dñf re yaiwipaxirini, 'Ebirfamo Gorixomi dñf niwkwíroríná dñfni wkwíronjimaní. Gorixo urñipi xixeni nerfná wkwíronj enagi nani dñf o wkwíronjipi xewanjo arfá niwiri enjipimi dani yof imóninjirini.' yaiwipaxirini. ²³ Ripi eni yaiwipaxirini, 'Negf arfo e nerfná xfo nani Bikwíyo re niriniri eánñf rípi, "Ebirfamo Gorixomi dñf wkwíróagi nani 'Wé rónñf imónñorini.' yaiwiniginini." niriniri eánñfipi xixeni imónñiniginini. Ayinani Ebirfamo Gorixo tñni níkumixiniri emearñf woyi ragfárfani?' yaiwiáripaxirini." urimfárfani. ²⁴ Agwi seyfné nijfá re imónñoi, "Ámá 'Nioní Gorixomi dñf wkwíronjini.' rarñjipimi dani Gorixo 'Wé rónñorini.' rárarñjimaní. Xfomi dñf niwkwíroríná xfo wimónarñfipi yarñjipimi dani 'Wé rónñorini.' rárarñjirini." Api nani seyfné rixa nijfá imónñoi. ²⁵ Enjina iyf ede dani wagfá Rexapiyi rinñj —Í Josuao amá waú añf apimi sñwfw owínarñpiyiniri uowárénapaná nipemeami nuri of wiyo uowárñjirini. Í eni axipi Gorixomi dñf niwkwíroríná e éfipimi dani Gorixoyá sñwfw dani apixf wé rónñj mimónipa renjiginini? ²⁶ Ayinani re ripaxirini, "Ámá dñfipi sini sixf mínñaná waráo piyf enjpa amá Gorixo e éfrixiniri wimónñfipi mé dñfipini wkwíroarigfápi axipññf nimóniri ikwkwf yini." ripaxirini.

3

"Pí pí xwíyá rarñjwápi nanñi rfwanigñi." urñf nánirini.

¹ Gf niriximeáyfné, Gorixo amá wigf winiyo uréwapiyarigfáyo yarñf imimf niwirfná awayini mwi enfá enagi nani segfyf wí obaxf amáyo ouréwapiyaneyiniro mimónipa éfrixini. ² Nineneni piránñf oyaneyiniri éwáyf nóreámioarane sipini ikárñnarñwá aí amá manjpa tñni nirirfná móreámioapa nerfnáyf, Gorixoyá sñwfw dani rixa wé rónñf imónñorini. Pí pí fwf feapá winimiri yarñfipi nani eni anani fá yamixinarñorini. ³ Nene osf imani ouniri nerfná yarñjwápi nani dñf omoaneyi. Ainixf onimiá bi xegf manjyo sfwf fkwírararñjwápipimi dani gfmñni ge ouniri kinimixána manjni marfái, osf noni eni amñni warñjirini. ⁴ Ai sipixf eni xwé imóniri imñf enj eánñf nerfná nixemi uri yarñjagi aiwi omñf mearñjo "Ámñni oumñni." niwimóniri pará onimiápi tñni aí amñni méaná amñni warñjirini. ⁵ Negf manjyf eni axipi imónini. Wará nirimñni nani onimiápi enagi aí apimi dani amá "Seáyi e imónñf api epaxonirini." niriro mixf meakñinarigfárfani.

Ai rfá bi onimiápi mroárfagi aiwi ikfá xwé bi nipini rfá nowáripaxirini. ⁶ Negf manjyf rfánñf wearñjyfirini. Sipí bi onimiá marfái, ayá wí epaxyfirini. Negf warárimi wí e enagi aiwi wará nirimñni xwirfá neaimixarñyfirini. Rfá negf manjyo dani wearñfipi —Api pipimi dani marfái, sa rfá xwé Seteno wenfárimi dani mirónñfipirini. Api amipi nene onina dani nera yarñjwápi rfmñmenñwññf neaeánarñjirini. ⁷ Ayf rípi seararñjini. Xamñ nanjwfw xixegñni ayf ayf, sfrani, inñrani, agwfáraní, inigfyo yarñjyfñrani, amá iwfw oimóniri yapemixána ayf iwfw imónagfirini. Agwi eni nene iwfw oimóniri yapemixána anani iwfw imónarñf enagi aí ⁸ amá go nanjwfw sayf yapemixarigfápa xegf manj eni oyapemixinimñiri nerfná xixeni e epaxf imónini? "Gf manj anñf samñf niwñriri nira úmignini." niyiwiri aiwi wí e epaxf mimónini. Manjyf sipí nani nerfná kikiá bi yarñjimaní. Sidñf amá piyf omimf yarñfipi magwf inñni. ⁹ Manjpa tñni negf Amñná imónñf ápo xwéomi yayf wirane amá xónñf nimóniri njeáfrixiniri neaimixñjene winiyo ikayfwfw urirane yarñjwárfani.

10 Ayínáni maní axí pámi dání yayí wirane ikayíwí urírane yaríñwárini. Gí níríxímeáyíné, “Nene e neranéná ayí apánirini.” riseaimónarini? 11 “Iniígí símíñí sirírikí axíyimi dání naní wú meari píyaní eaaríñí wú meari epaxírini.” riseaimónarini? 12 Gí níríxímeáyíné, “Íkíá pikí wínamí dání sogwí oripí wepaxírini.” riseaimónarini? “Wainí uraxí wírími dání íkíá pikí sogwí wepaxírini.” riseaimónarini? “Iniígí símíñí iwamá tíñí mearíñí wúmi dání ámi iniígí naní wepaxírini.” riseaimónarini?

Ámá dñí émf saímí Goríxo tíñími dánípi moarígíáyí yarígíápi nání uríñí nánirini.

13 “Nioni dñí émf saímí morí nijá imónirí enáonirini.” yaiwinarígíá gíyí gíyí nene “Ayí wigí yaiwinarígíápi tíni xíxeni iyí rimóniño?” wíaiwianíwá nání woxini woxini nemeáná awayini nimónimáná naní ero dñí émf saímí nímómáná naní ero yarígíápi dání api nene neaiwapiyíríxini. 14 E nerí aí segí xwioxíyo dání wíyo sípí dñí ayá wí ríá tíñí wíaiwiro nionini seáyí e oimónimínirí imímí wiro nerónáyí, dñí xerwí e nímoróná seyíné nepa imónigíápi rití niníro míxí mímekínipa éríxini. 15 Ámá wigí wínyo sípí e níwikaríroná “Dñí émf saímí nímorane yaríñwini.” yaiwinarígíápi, ayí anínamí ñweañoyá dñíyo dání níyaiwiro yarígíámani. Dñí ámá Goríxomi míxídarígíáyo dání imónirí ámá Goríxo nání dñí wí mímó wíwaníñíyí nánini mónarígíáyo dání imónirí enípirini. Obíyíyáyo dání ení imónirí enípirini. 16 Ayí rípi nání seararíñini. Ámá wigí wínyo sípí dñí wíaiwiro nionini seáyí e oimónimínirí imímí wímíxíro yarígíáyí enánáyí, ámá píraníñí míñweá uyíni nero sípí xíxegíni néra warígíá enagi nání seararíñini. 17 E nerí aí ámá dñí émf saímí anínamí dánípi nímoro yarígíápi aga xegí bí imóniñagi nání ayí rípi yarígíáriní. Xámí síyíkwí míní ero wigí wínyí tíni xepíxepá míróní mepí tíniro awayini yapeníñí imóníro wigí wínyí xwíyí uráná píraníñí aríá níwiro dñí yaikiro wínyo wá bí onímíápi míwianí xwapí ayá wí níwianíroná íkíá nanína sogwí obaxí wearíñíyí yapí nimóníro wínyo wíro wínyo símí símí e mumé nero naní ero sípí ero mepa ero yarígíáriní. 18 Ámá wigí wínyí tíni xepíxepá míróní mepí tínarígíáyí e yarígíápi dání ámá aiwá omíñí íwíá néra warígíápa nerónáyí, wé róníñí yarígíápi aiwá xwé píripírí inaríñípiñíñí imóniniño.

4

“Seyíné sípípi neríá Goríxomi símí tíni wíarígíáyíné imóniño.” uríñí nánirini.

1 Segí míxí ríniro míxí iníro yarígíápi míkí píyo dání inarígíáriní? “Api meapaxónirini.” níyaiwiro íeapá seainaríñípi —Api segí xwioxíyo dání seyíné tíni míxíñíñí inarígíápirini. íeapá seainaríñí míkí apimí dání seyíné segí wínyí tíni míxí ríniro míxí iníro yarígíá meníraní? 2 Seyíné amípí wí nání “Omeámíni.” níseaimónirí aí meapaxí mimónipa nero nání “Ámá opíkímíni.” yaiwíarígíáriní. Amípí bí síñwí íwí níwíniríná mímepaxí nimóníro nání míxí nímépero míxí rínarígíáriní. Seyíné “Pí nání nene neaimónaríñípi mímepa yaríñwáraní?” míyaiwípaní. Goríxomi ríxíñí murípa nero nání mímepaxíaríñí. 3 E nerí aí segí seaimónaríñípi nání Goríxomi ríxíñí nurírná dñí naní níxírímáná mé segí íeapá seainaríñípi oyaneýiní ríxíñí urarígíá enagi nání Goríxo wí aríá xíxeni níseairí mímepaxíaríñí. 4 Goríxomi píraníñí dñí mímíkwíropa neróná xídíro píni wíaríro nero nání íwíñíñí inarígíáyíné, seyíné nijá rípi síni mimónipa reño, “Ámá Goríxomi míxídarígíáyí

tíni nawíni níkumíxíniro emearígáiyí, ayí Goríxoyá símí tíni inarígáiyí wí imóniñoi. Ayínáni gíyí gíyí ‘Ámá Goríxomi míxídarígáiyí tíni níkumíxíniro oememíni.’ níwimóniríná wíwaníñiyí Goríxo tíni símí tíni inarígáiyí imíxíniaríñoi.” Seyíne níjía apí síni mimónipa reñoi? ⁵ Seyíne díñí re ríyaiwiaríñoi, “Bíkwiyo re níriníri eáníñí rípi, ‘Goríxo xegí kwíyí negí xwioxíyo síxí neayíñípimi píraníñí susíníñí memearíñírini.’ Bíkwiyo e níriníri eáníñípi surímá ríniñí.” ríyaiwiaríñoi? Oweoi, Goríxo xegí kwíyípi ámá xfo tíni símí tíni inarígáiyó wí wipaxí menagí nání raríñini. ⁶ E nísearíri aí Goríxo ayá níneawianiríná xwapí ayá wí neawianaríñagí nání Bíkwiyo re níriníri eánini, “Wárixá imónarígáiyó Goríxo píri rakiri ámá ‘Siyikwíniñí imóniñwini.’ yaiwinarígáiyó wá wianíri yaríñorini.” eáníñagí nání ⁷ Goríxomi símanwíyóníñí yeáyí wuríniro obo xórórí neainígíniñí xaíwí éf níro o tíni míxíniñí iníro éríxini. O tíni míxíniñí inaríná éf níseaniñi uníárini. ⁸ Seyíne Goríxo tífámini úríxini. E nerínáyí, xfo ení seyíne tífámini bíniárini. Ámá íwí yarígáiyíne, seyíne “Aríge nerí Goríxo tífámini umíniérini?” níseaimóniríná síkí wéyo xéniñáná okwíriniñiniñí igíá eánarígáipa axípi nero segí íwí yarígáipi ení okwíriniñiniñí igíá eánipoyí. Ámá díñí bí biaú xirígáiyíne, seyíne “Aríge nerí Goríxo tífámini umíniérini?” níseaimóniríná saxí síkí mayí oíniñí yaríñwápa segí xwioxíyo ení díñí sípípi tíni níxiriñí yarígáipi apí ení síni neainíniñiniñí saxí síkí mayí inaríñipániñí imíxíniñipoyí. ⁹ Segí íwí yarígáipi nání díñí sípí nísearíri xwíríá nímóniñoi ñweápoyí. Rípiá seyíne rarígáipi píni níwiárimáná segí íwí yarígáipi nání ámíxíá époyí. Díñí nífá seainaríñipi píni níwiáríro kípiñí yiniñipoyí. ¹⁰ Goríxoyá síñwíyo dání síyikwípiayíñeniñí imíxíniñipoyí. Seyíne e eánáyí, o seamíeyoaníárini.

“Sérixímeáyo xwíyíá numearípani.” uríñí nánirini.

¹¹ Gí nírixímeáiyíne, seyíne xwíyíápai mñwíríniñipa éríxini. Ayí rípi nánirini. Ámá gíyí gíyí xexirímeáyo xwíyíápai níñwíríniñónáraní, xwíyíá numearíniñónáraní, ayí ayoni muraríñoi. Nwí ikaxí Jisaso ríñípimi ení xwíyíápai ñwíríniñi xwíyíá “Ayí nípiñwíni míriniñí.” umearíniñí yaríñoi. Nwí ikaxí ríñípimi xwíyíá numearíniñáyí, ñwí ikaxí ríñípi tíni xixeni mé xwíyíá umeararígáiyíne nímóniri yaríñoi. ¹² Ámáyo ñwí ikaxí uríri xwíyíá umearíri epaxo, ayí ná woní Goríxorini. Ámáyo yeáyí uyimíxemearí xwíríá wíxíxerí epaxo ná woní o enagí aí “Negí wíniyo xwíyíá umearípaxenerini.” yaiwiarígáiyíne gíyíneríniñí?

“Míxí míxíniñipani.” uríñí nánirini.

¹³ Ámá Goríxo nání díñí mímó re rarígáiyíne, “Agwírani, wíárináraní, añí xwé apimi nání nurane xwiogwí wo e níñwearanéná kodíreakí nerane nígwí xwé meaníwáriní.” rarígáiyíne píraníñí aríá nípoyí. ¹⁴ E rarígáiyíne wíáriná seaímeaníápi nání níjía nímónimáná ríraríñoi? Seyíne píniñí imóniñoi. Seyíne síñwíríá xenianwí yaríñipíniñí imóniñoi. Bí onímiápi níñweámáná apaxí mé anípa imónarígáiyínerini. ¹⁵ Ayínáni seyíne e mírípa nero Goríxo nání díñí nímoró rípiñí níriníniñáyí, “Ámináo xe níñwearo oépoyiniñí síñwí níneanirínáyí, nene ámi sía wí tíni níñwearane rípi yaníwáriní? Rípi yaníwáriní?” níriníniñáyí, ayí ananirini. ¹⁶ E nísearíri aí wárixáyíne nímónimáná e wí mírí míxí kíñaríñoi. Míxí kíñarígáipi apíniñí imóniñí nípiñí sípíriñí. ¹⁷ Ayínáni rípi osearíniñí, “Ámá níjía re nímóniñoi aiwí, ‘Nioní nañí imóniñípi neríná ayí e epaxíriñí.’ Níjía

e nimóniro aiwi api e mepa yarigfá giyf giyf, ayf rixa fwf nero nán xwiyfá meárinipaxfpi yarifo. o searimini.

5

Amipi wi mimúronigfáyo erif winf nánirini.

¹ Agwi amipi wi mimúronigfáyiné erif bi seaimfpi arfá nípoi. Íkniñf sipi seaipaxf seaimeanfápi nán ñw earo “Yeyi” riro époi. ² Ayf rípi nán seararñini. Segf amipi ayá tñfpi rixa didímf inarir rapirapf eni rixa kwinumñf nowarir eni. ³ Sñá gorf tñf sirfpa tñf nigiyf mkipaxf imónñagf ai segf awí eámeámf yarigfápi rixa nigiyf kin. Sfá Gorixo áma niyoní mí ómómiximf enfáyimi nigiyf kinf api segf sipífi niwiéra warigfápi sñání piaumimf eri rfá íkfáyo nowararñfpa segf waráyo eni nowarir enfarini. Sfá yoparfyf tñf ríná amipi ayá tñfpi tñf nigwf tñf mmeámf yararñagfa ai ⁴ piránñf arfá nípoi. Nigwf áma omñf seaiiarigfáyf tñf aiwá seamiiarigfáyf tñf nigwf omñf seaiáná “E seaiapanfwarini.” nuriro yof urigfápi —Afi niwiróná bi niwákwiwo siní íá xrarigfápirini. Afi rfaiwá renñf rinarini, “Áma ayf sipi e yarigfáriní. Sipi e yarigfáriní.” Rfaiwá enñf rinarñfpi Gorixo —O añnamí dñf simñf winigfáwayá Ámináo. O rixa arfá winí. ⁵ Amipi wi mimúronigfáyiné, seyfé xwfá tfo niñwearóná sirf munf niñwearo pí pí segf feapá seainarñfipimi dánini néra warigfáriní. E neróná áma odipi iwanf enf wimí nán oimóniri aiwá xwé niwiro imixarigfápa sfá Gorixo xwrfá sealkixenfayi añni oneameanri sewanñfyfé axfpi e imixinarifo. ⁶ Áma wé rónñf yarigfáyo seyfé xwiyfá numeáriro pikiarñagfa aiwí winyf eni wí pfrf searakianro miyarifo.

“Dñf sixf nínirane Ámináo nán wenñf nerí ñweáwanigfni.” urñf nánirini.

⁷ Ayináni, gf nriximeáyfé, Ámináo xegf dñf tñf of neaimówinigfni xfo weapinfé nán wenñf nero ñweárxini. Aiwá omñf yarigfáyf aiwá ifwá nurárimáná yarigfápi nán dñf mópoi. Iníá earí sogwf anri nerfná aiwá xwé imixinfa nán wenñf nerí niñwearfná yof nerí xegfpi ofññf oneaimonri wenñf nerí ñweaarigfáriní. ⁸ Ámináo weapinfáyí añwi ayo enagf nán seyfé eni axfpi xe of oneaimówinigfni dñf sixf níniro wenñf nero ñweárxini.

⁹ Gf nriximeáyfé, Ámináo xwiyfá mneamearipa éwinigfni anñúmí ikaxf mtrinpa érxini. Ai eyeyíromf nneairfná xwiyfá neamearipaxf imónño añni bñmifgini rixa fwí e rónarñagf nán rarñini.

¹⁰ Gf nriximeáyfé, wfá rókiamoagfáwa —Awa Ámináo xegf xwiyfá onurimeipoyinri uowárenapáná nibiro oyá xwiyfápi wuriyigfáwarini. Awa áma wí xeanñf wikáraná xwámámf niwiróná egfápi seyfé nán sñwepigf seaigfá enagf nán axfpi e nero xdfpoi. ¹¹ Ai Gorixomi dñf wíkwíronwaéne dñf re yaiwiarñwarini, “Áma enñañf xeanñf wikáragfa ai xwámámf wífáyf Gorixoyá dñf tñf yayf winipaxf imónigfáyrini.” yaiwiarñwarini. Seyfé Jopo yagfpi nán rixa arfá niwiro omí xeanñf niwiéra úfárimi xwámámf niwiéra nútsáná enáná Ámináo ámi nanf wiáná wimeañfpi nán nene nijfá e imónñagwi nán re yaiwinwini, “Ámináo áma nán wá wianri ayá urimixiri nerfná bi onimiápi ayíkwf miwí ayá wí wiarñorini.” yaiwinwini.

“Sítjá romi dáni rirariñini.’ muripa éfrixini.” urijí nánirini.

¹² Gí níríxímeáyíné, amípí searariñápi “Oxídípoyi.” nínimóniri aiwi rípi añipaxírini. “Nepa nírariñini.” oyaiwípoyiniri nuríríná añínami dánirani, xwíárími dánirani, amípí wiyo dánirani, aga muripa éfrixini. Seyíné nioni e searíá apimi dáni ráná Goríxo píri seamamonigíniri ámáyo “Nemíini.” nuríróna apini urífrixini. “Nemíméini.” nuríróna apini urífrixini.

Gorixomi anijí miní rixijí urífrixiniri urijí nánirini.

¹³ Segíyí go go rínijí nímearínáyí, Goríxo arirá oniniri rixijí uríwinigini. Segíyí go go dñí níá níwinínáyí, Goríxomi yayí numeri soní umearíwinigini. ¹⁴ Segíyí go go simíxí níwerínáyí, Jisasoyá siyikí imónigíáyíné seaipeñweagíawami “Eini.” urífrixini. Awa níbiri Ámináooyá dñí tñi ámi wará oiníniri rixijí wuríyiro raní bi tñi xwíá earo éfrixini.

¹⁵ Awa rixijí nuríróna dñí níwikwíroro urarigíapimi dáni Ámináo ámi naní wimíxíníárini. Simíxo íwí bi eni eno enánáyí, yokwarími wiiníárini.

¹⁶ Ayínáni, simíxí píni seawiáiri Goríxo naní seaimíxiri eníá nání segí íwí éfápi nání waropári iníro Goríxomi xixe rixijí wurímeiri inífrixini. Rixijí wé rónijí imónigíáyí wuríyarigíapi, ayí anani ámáyo arirá wipaxí enagi nání rariñini. ¹⁷ Eníiná wíá rókiamoagí Irajao enípi nání dñí mópoyí. O áma nenénijí imóniño aiwi iniá meapa oeniri Goríxomi rixijí ení tñi uráná oyá dñí tñi xwíá tíyo iniá meapa neri xwiogwí waú wo nípwémáná enáná ámi emá wé wíúmí dñí wo ení pweníngini. ¹⁸ O iniá ámi oeniri Goríxomi rixijí uráná iniá xwíá tíyo neri aiwá yapíñigini.

“Séríxímeá wí xewíni yariñagíá níwiniróna yumíxínípoyi.” urijí nánirini.

¹⁹ Gí níríxímeáyíné, segíyí wo áma xegí imónijí wo Goríxoyá xwiyíá nepa imónijípi píni níwiárimi xewíni yariñagi níwiniri ámi Goríxo tífámini obiniri nípemeámi níbirínáyí, ²⁰ re mówinigini, “Xexírímeá íwí aríki yarigíáyí wigí íwí yarigíapi píni níwiáriro ámi Goríxomi dñí owíkwífrípoyiniri yumíxaríñí go go, o ayí aníni míxínaníro yarigíapimi dáni eríkiemeánpíri nání eri íwí xwapí éfápi rití inípiri nání eri yariñorini.” mówinigini.

Payí Pitao xámi eañnarini.

Payí rina áma Jisasomi dñj wíkwíroarigfá wí enj nimóniro ηweagfáyf nání Pitao xámi eañnarini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí rixa obaxí nípwemáná enáná Pitao Jisaso yá siyikí imónigfáyo Romiyá gapimanowa xeanñj ría tñj níwikára warñagfá nání ayí enj neániro aññj Jisasomi píranñj uxídfírixiniri “Dñj síxí umímómíni.” niyaiwiri payí rina eañnigini. Payí rinami yoparípi nearfna Romí, añj xfo nñweámáná payí eaarñjpi nání nurifná yumí urimiri xwiýxá nuriri Babironi nání urñnigini.

1-2 Pitaoni —Nioni Jisasi Kiraisoyá wáf wurimeiarñá wonirini. Nioni payí rina áma mí dñjyfnénñj imónigfáyfné nání —Seyfné éf nímiamoro píropenisí xegí yoí Podasiyí rinñjyo ηwearo Garesia rinñjyo ηwearo Kapadosa rinñjyo ηwearo Esia rinñjyo ηwearo Bitinia rinñjyo ηwearo egfáyfnérini. Seyfné nání payí rina nriri eaarñjini. Seyfné Jisasi Kiraiso rinñjipi xixeni xídfíri nání ero o ragí yoxáfámi niperfna puñpi tñi igfánñj niseaeámoirfna segí íwí yarigfápi yokwarimí seaini nání eri enfa nání ápo Gorixo xegí kwíyípi seaainñjyo dání nioniyáyf imónírixiniri xegí nijfá xámi xwíá riri siní mimónñáná imónñjpi tñi xixeni fá yiyamíximí seañyfnérini. “O wá ayá wí seaiwianiri niwayíroniro ηweapíri nání ayá wí seaiiri éwñnigini.” nimónarini.

“Xeanñj seaimeaarñjagi aí Gorixo yeáyf neayimixemeanfáriní.” urñj nánirini.

3 Nene Gorixomi —O negí Áminá Jisasi Kiraisomi xano imóniri Nwíáo imóniri enorini. Omí yayí owianeyí. Ayí rípi nánirini. Nene Jisasi Kiraiso xwáripáyo dání wiápnímeanj enagí nání wenñj nerí ηweaarñwápi “Nepa xixeni neaimeanfáriní.” yaiwianíwá nání Gorixo xegí wá xwapí neaumíxñjyo dání ámi síñj neaxirñenénñj eweanwáriní. 4 “Nene nineaimeanfáriní.” niyaiwiri wenñj nerí ηweaarñwápi, ayí Gorixo “Nañj e e niseaiimfáriní.” rinñjpi apirini. Api wí urí epaxí mimóní eri siyikwí míní nañni epaxí eri anípa bí mimónipaxí eri enñpirini. Añnamí Gorixo seyfné nání seamenñweaiarñjpirini. 5 Gorixo sfá yoparíyi imónáná yeáyf niseayimixemearfna sípearími seainfápi píaumími iníwñnigini seyfné dñj wíkwíroarñagfá nání xegí enj síxí eánñjpi tñi awí seamenñweañyfné enagí nání rarñjini. 6 Xeanñj agwí ríná Gorixo xe owímeaniri wimónñj bí onímiápi nání xixegíni seaimeaarñjpi nímúropaxí mimónñjagi nání dñj ría seaxearñjirini. E nerí aiwi sfá yoparíyimi Gorixo seainfápi nání seyfné yayí seáyími dání seainarñjirini. 7 Jisasi Kiraiso seyfné mimóní dñj míwíkwíro nepa xwioxíyo dání xfómi dñj wíkwíroarñagfá niseaniri nání xewañño piaumími niseainírfná seyfné yayí seamerí seáyí e seamfeyoari wé íkwianñwíyo seañwírariri emfániri nání agwí ríná xeanñj xixegíni seaimearini. Ewayí xwiýfá síñá gorí nání rinñj rípi nání dñj mópoyí. Áma síñá gorí —Gorí ayí urí epaxí imónñjpirini. Síñá api tñj bí nimearo aga síñápi ría niniri gorí nápi, síñj inñjpi xegípi oweniri ámi ámi ría ikeaararigfápa segí dñj wíkwíroarigfápi —Api gorí tñi xixeni imónñjpi mani. Seáyí e imónñjpirini. Api ení axípi xwioxíyo dání ría níkwíroarñjoiñiri gorí rfánñj ikeaararigfápa xeanñj

eni axípi e seaímeañíri. ⁸ Seyíné Jisasomi símímanjýo síñwí mîwîñipa egíáyíné nimóniro aiwí dîñí síxí uyarígíárini. Agwí ríná eni síñwí mîwîñipaxí niseaimóniri aiwí dîñí nîwîkwíro nání aga yayí xwíyíá tîñí rîpaxí mimóníñípi seáyími dání niseainiri nání íkwíeyoánariño. ⁹ E neríñá Jisasomi dîñí wîkwíroarîñagí nání seaimóníníapi —Goríxo yeáyí seayimíxemeaníapi nání rarîñini. Api rîxa seaímeañagí nání yayí seainarini. ¹⁰ Goríxo api e neríñá yeáyí seayimíxemeaníapi nání eníñá wíá rókiamoagíá “Goríxo wá nîseawianiríñá e seaíníárini.” rîgíáwa dîñí “Goríxo aríge nerí ení nání ríá rarini?” nîyaiwiro aníñí miní yarimágí nîga bagíárini. ¹¹ Kwíyí Kiraisoyápi áwaní ínîmi dání urîñíñí rîpi, “Xámi xeaníñí ámá Goríxo yeáyí seayimíxemeaníá nání urowáréñapínîomi nîwímeámáná enáná ríwéná ámi seáyí e xegí bí imóníñípi wímeaníárini.” Wíá rókiamoagíáwami áwaní kwíyíyo dání e urîñíñípi nání awa dîñí nîmoróná “Yeáyí neayimíxemeaníá nání urowáréñapínîfo gíná bíñíáríani? Omí wímeaníapi aríge nimóniri wímeaníáríani?” nîyaiwiro yarimágí nîga bagíárini. ¹² E nero aí Goríxo awa re oyaiwípoyíniri, “None wíá urókiamoarîñwápi negí tîñí ríná imóníníapi maní. Ámá noneyá ríwíyo ñweagíáyí tîñíñá imóníníapi rîni.” oyaiwípoyíniri síñání waroparí wîñíñigíni. O nene nání neaiñípi, ayí xwíyíá yayí seainipaxí agwí ríná wá rarígíáwa kwíyí añínamí dání wíréñapíñípimi dání wá searímegíáríni. Añíñajowa eni aga nîjía oimónaneyíníro nîwimóníro egíáríni.

“Íkwíráñáníñí imóníñíñí.” uríñí náníñí.

¹³ Goríxo e neaiñí enagí nání segí dîñí nîseaíkwearípeáríñigíniri píraníñí píñí wíakímí níníro síñwí tîñí nero re nîyaiwiro, “Jisasi Kiraiso xewaníño piaumímí ináná Goríxo wá nîneawianiríñá neaiñípi yoparípi sípearímí nîneairí yeáyí neayimíxemeáwíñigíni.” nîyaiwiro dîñí nîwîkwíromo ñweáñíñí. ¹⁴ Seyíné nîaíwí aríá yími gí yarígíáyíñíñí nimóníro xwíyíá yayí seainipaxípi síñí majíá nimóníñá “Pí pí nioní íeapá ninaríñípi sa oemíni.” nîyaiwiro yagíapi síñí xe oneaímeaníniri mîseaimónípa éñíñí. ¹⁵ E mepa nero síyíkwí bí miní íkwíráñáníñí imóníño —O seyíné xíto xegíyí imóníñíñí wéyo íá seaumíríñoríni. O imóníñípa seyíné eni pí pí neróná íkwíráñáníñí nimóníro axípi éñíñí. ¹⁶ Bíkwíyo ríwamíñí re níríñí eáníñagí nání raríñini, “Nioní síyíkwí bí miní íkwíráñáníñí imóníñáoní enagí nání seyíné eni axípi íkwíráñáníñí imóníñíñí.” níríñí eáníñagí nání “Seyíné eni e éñíñí.” raríñini.

Goríxo ayá tîñí imóníñípi tîñí gwíñíñí nearoayíroní náníñí.

¹⁷ Seyíné Goríxomi —O ámáyo mí ómómíximí neríñá ámá xwéríxa wímí símí símí e mîñwirarí ayí ayo wigí egíápimi dání mí ómíxaxídníñoríni. Omí xwíyíá rírímí nîwiríñá “Ápoxíni” nuríro nání síñí xwíá rírímí nuríñíroná omí wáyí nîwiro píraníñí éñíñí. ¹⁸ Seyíné nîjía re imóníñagí nání raríñini. Goríxo segí aríowa síwí surí má seaíékwíkwíyigíapi píñí wíáríñíñí síñá síñí, gorí tîñíñí, —Api anípi imóníñípi. Api tîñí gwíñíñí searoayíroní maní. ¹⁹ Negí Judayí wigí íwí yarígíapi Goríxo ragí pwaríñagí nîwíñí yokwarímí oneainí sípi sípi miá síyíkwí miníño nîpíkiróná yarígíapa o xegí xewaxo Kiraiso, ragí xegí ayá tîño nîperíñá puníñí dání gwíñíñí searoayíroníñí. ²⁰ Xwíarí tîñí añína tîñí síñí mímíxípa enáná xámi xegí xano e éwíñíñíñí wimóníñípi tîñí xíñí neríñá urípeañó seyíné arírá seaimíní nání síá yoparíyí tîñí ríná rîxa síñání piaumímí níní seapeíñíñí. ²¹ Seyíné o seaíñíñí

dáni Gorixomi dñj wíkwíroarigfárini. O xewanjo Kiraiso xwáripáyo dáni owiápnimeaniri ámi dñj sixt numímorí aga seáyí émi umfeyoanji enagi nání seyíné omi dñj níwíkwíroro “O neariñipi nepa neaiinfárini.” níyaiwiro dñj níwíkwímororo ñweañoi.

“Xixe dñj sixt yinfrixini.” urñj nánirini.

²² Xwioxíyo dáni nírixímeáyo dñj sixt ouyaneyiníro segí fwi yarigfápi xwiyfá nepaxiñj imóniñjipimi arfá níwiro píranñj níxídirñjipimi dáni ríxa igfánñj eámónigfá enagi nání anñj miní xwioxíyo dáni dñj sixt yinfrixini. ²³ Ayí rípi nání “Dñj sixt yinfrixini.” seararñjini. Seyíné ámi sñj bññj eweáfápi, ayí anipá imónipaxí enipi marfái, anñj ñweapaxí imóniñjipi tñi eweáfárini. Ayí xwiyfá Gorixoyá anñj niyimñj enipi amáyo ámi sñj bñ eweearñjipi nání rarñjini. ²⁴⁻²⁵ Bíkwíyo dání re níriniri eániñjipi nioni seararñjipi tñi xixeni imóniñjipi nání rarñjini, “Ámá ayí ayí níni arániñj imónigfáyirini. Amípi amá yarñjagfa níwiníro yayí umearigfápi, ayí ará siyññj imónini. Ará yeáyí níyípeárimáná urí yarñjipa amá eni axípi yarigfárini. Ará siyí urí nerína píeroarñjipa amípi amáyo yayí umearigfápi axípnñj imónarñjirini. E nerí aí Ámináoyá xwiyfápi aga anñj ínina imóniñjipirini.” Xwiyfá e rinñjagi nání seararñjini. Xwiyfá api yayí seainipaxí imóniñj wáf seararñjwápirini.

2

“Xwiyfá Gorixoyá oxídiminiri ayá wí seaimóníwinigini.” urñj nánirini.

¹ Ayínáni segí ríá kiroarigfá nípiní tñi yapí wíwapíyarigfá nípiní tñi naní ríro sipí ríro yarigfápi tñi sipí dñj yaiwiarigfápi tñi xwiyfápai uñwirararigfá nípiní tñi api nípiní ríxa xwáf weyáfríxini. ² E nero níaiwí sñj xíríayí amñj nání ayá wí wimónarñjipa seyíné eni axípi xwiyfá Gorixoyápi —Api ikweakwím minñjipirini. Api arfá níwiri xixeni oxídiminiri ayá wí seaimóníwinigini. Gorixo yeáyí seayimíxemeaníe nání segí dñj níaiwí amñj nínrína xwé iwiaroarigfápa axípi yóí nimóníro amípi Gorixo wimónarñjipi nání dñj aumaúmí infríxini ní xwiyfá oyápi nání ayá wí seaimóníwinigini. ³ Seyíné aiwá gígtí neróná awí yarñjipi nání níjfa imónarigfápa Ámináo dñj sipí níwirína naní seaiñjipi nání ríxa níjfa imónigfáyíné enagfa nání api e éfríxini.

“Seyíné amá Gorixoyáyínerini.” urñj nánirini.

⁴ Seyíné Jisaso —O dñj niyimñj tñj sñññj imóniñj worini. Amáyí “Sññá ro sipíorini.” níriro emi móagfa aiwi Gorixoyá sññwíyo dání ayá tñjo enagi níwiniri anj xfo mñrarñjipi nání ía yamíxarñjorini. ⁵ Seyíné eni sññá dñj niyimñj tññññj imónigfáyínerini. Seyíné o tñmíni barína Gorixo níseameari anj rídiyowá nání xegí kwíyí ñweapaxí wíwánñj seamírarini. Seyíné anj iwámí dání oyá apaxípnñj imónigfá “Gorixo wimónarñjipi nánini e níyanfárini.” yaiwiarigfáyíññj nimóníro ayí Gorixo none nání yayí oneainiri rídiyowá wiarigfápa seyíné eni Jisasi Kiraiso seaiñjío dání axípnñj xegí kwíyí xfo wimónarñjipi nání seáwapíyarñjipi wífríxini seyíné anj wíwánñj seamírarini. ⁶ Xwiyfá nioni seararñjipi, ayí Bíkwíyo dání re níriniri eániñjipi tñi xixeni imóniñjipi nání rarñjini, “Arfá époyí. Gorixoní amá sññá anj nímiríroná sññá awíaxí wo xámí nímeáro iwamfó tñwayíroarigfápa nioni eni amá wo gí Saioni ñweagfáyo umenñweanfa nání nurípearína sññá ayá tññj imóniñj wo nímeari iwamfónñj tñwayíroarñjini. Omí dñj wíkwírogfáyí ayá níwiniri ‘Pí nání wíkwíronjárani?’ wí

yaiwipírífamani.” nírini eániþpi nioni searariþpi tñi xixenirini.
 7 Ayináni dñf wikwíroarigfáyiné náni sñá o ayá tñjo imónini. E nerí aiwí dñf mīwīkwíropa yarigfáyf Bikwíyo re nírini eániþpi tñi xixení egfawixini, “Sñá añf mīrarigfáwa ‘Sipíorini.’ nírro emí mogfo Gorixo nīmeari iwamfo tīwayiroño imóniþrini.” nírini eániþpi tñi xixení egfawixini. 8 Ámá dñf mīwīkwíroarigfáyf náni rīpi ení nírini eániþpi, “Sñá o, ayf ámá nóreámioari ná eániþi níkiripeaániþi ná eániþi yarigfóniþf imónini.” nírini eániþi. Ayf rīpi nánirini. Gorixoyá xwiyfáþi nīwiaíkiro náni nóreámioari nánþf eánarigfárini. Eníná Gorixo e éfrīxiniþi urípeaagfárini.

9 E nerí aí eníná Gorixo ámá xegf imónigfáyf náni rñþpa seyfné náni ení xixení axíþi re nírini eániþi, “Ámá gwí wirí xfo xegf imónifwiniþiniþi fá yamīxáriþriniþf imóniro mīxí ináyf xfoya apaxfánþf imónigfáyfniþf imóniro ámá gwí mónigfá ‘Xfo wimónariþpini éwanigini.’ yaiwiarigfáyfniþf imóniro ámá xfoya imónigfáyfniþf imóniro egfáyfniþi.” nírini eániþpi seyfné náni xixení riniþi. Gorixo —O seyfné sfá yiniþmíniþi þni nīwiáriþi nīþro xegf wfá ókiáriþmíniþi ñweapírfá náni fá seaumirñorini. O seyfné awiaxf seáyf emí imóniþf xfo seañþpi ámayo áwanþf urífrīxiniþi api api imóniffrīxiniþi searípeañfniþi. 10 Eníná seyfné Bikwíyo “Ámá sipfá imónigfáyfniþi.” nírini eániþpi tñi xixení nimóniro aiwí agwí ríná rīxa ámá Gorixoyáyfné imóniþi. Bikwíyo riniþpa xami Gorixo ayá mīseawianiyfné aiwí agwí ríná rīxa ayá seawianariþfínérini.

“Ámá Gorixo náni majfá imónigfáyf tñi niñwearóná píranþf éfrīxini.” uríþf nánirini.

11 Gf dñf sixf seayináyfné, enþ rirémixf nīseairi re searariþniþi, “Seyfné añf mī dánfynénþf nimóniro xwfá rirími urfnigfáyfné íeapá seainariþþi xe oneainirí sñwf mīwiniþani. íeapá seainariþþi dñfyo sipí seaikīxémirniþi yarþf enagþi náni rarþniþi. 12 Seyfné ámá Gorixo náni majfá nero náni émaf imónigfáyf tñf e niñwearóná píranþf wé róniþpiniþi éfrīxini. Émayf ikayfwf nīsearíroná ‘Ámá rīkīkírfo yarigfáyfnérini.’ searfá aí seyfné wé róniþf imóniþpiniþi yarþnagfá sñwf nīseaniro náni sfá Kiraiso ámayo mí ómómīxīmí winí náni bñfáyimi omí seáyf e umíeyoaro ‘Joxi rīxídarigfáyf xenwf rñwárini.’ riro epírfá náni píranþf e éfrīxini.” searariþniþi.

“Ámá seáyf e seaimónigfáyo íniþi wurfnífrīxini.” uríþf nánirini.

13-14 Seyfné Ámináo wimónariþpimi oxídaneyniþro ámá seameñweapírfá náni imónigfá ayf ayo íniþi sīmanwíyónþf yeáyf wurfnífrīxini. E nero mīxí ináyf seáyf e imóniþo gapīmanf niyoní seáyf e wimóniþf enagþi náni omí sīmanwíyónþf yeáyf wurfniro gapīmanfýf ení ámá íwf yarigfáyo þírf umamoro naþf yarigfáyo seáyf e umero oéþoyiniþi urípeañfýf enagþi náni ayo ení sīmanwíyónþf wurfniro éfrīxini. 15 Gorixo seyfné náni re niyaiwirí wimónariþnagþi náni rarþniþi, “Ámá nioni dñf níkwíroarigfáyf naþf nero íniþi e nīwurfnirniþpimi dání ámá majfá níkariniþro wigf majfá imónigfápimi dání yapf nírro ‘Gorixomi dñf wikwíroarigfáyf sīwf sipí yarigfárini.’ rarigfápimi sanjáfífrīxini.” niyaiwirí wimónariþnagþi náni rarþniþi. 16 Gapīmanfyo íniþi nīwurfníroná Jisaso seañþpimi dání íwf náni áxenwaríniþf mīseainiyfné enagþi náni ámá “Nene áxenwarf minþpa enagwí náni íwf anani yanfwini.” nírro yarigfápa mepa éfrīxini. Ámá

“Gorixo wimónariñipi ni oyaneyi.” niwimóniro inimi niwurinro nani íwí epaxí imóniñipi mé yarigápa seyíne eni axípi e érixini. ¹⁷ Ámá niyoní wéyo uñwiráiro séríxímeáyo dñí sixí uyiro Gorixomí wáyí wiro míxí ináyí seáyí e imóniñomi wéyo uñwiráiro érixini.

“Kiraiso siñwepígí neaiñipimi xídírixini.” uríñí nánirini.

¹⁸ Xináiwániñí nimóniro omíñí wiarigáyíne, segí bosí seamearigáwa nani wáyí niwiro inimi niwurinroná nañí niseamero awayini seaiarigáyoni maríáí, uyíni niseaikáiro seamearigáyo eni inimi wurinirini. ¹⁹ Ayí rípi nani rariñini. “Gorixo wimónariñipi apirani?” niyaiwiro sa apini oyaneyiñiro nani “Pí pí xeaniñí neaikaráná dñí ríá neaxeariñipi ayí ananirini.” niyaiwiro xwámámí niwirináyí, Gorixo yayí winariñí enagí nani anani bosowami wurinírixini. ²⁰ Íwí yaríñagá niseanro uyíni seaikaránáyí, seyíne xwámámí wíagá aiwi “Gorixo nene xwámámí wiaríñagwí nani anani yayí seáyí e neameníarini.” riseaimónarini? Oweoi! E nerí aí seyíne nañini yaríñagá aiwi uyíni seaikaráná xixe míwí xwámámí niwirináyí, Gorixo yayí winipaxípi yaríño. ²¹ Gorixo seyíne e érixinirí wéyo íá seaumiríñirini. Ríniñí seyíne meapaxí imóniñipi Kiraiso ni meáriniríná ríniñí seyíne eni surímá ni meáriniróná epíríapí nani siñwepígí seaiñí enagí nani rariñini. ²² O Bíkwiyo “Íwí bí mepa erí xegí manípá tñni yapí bí mirípa erí eníñini.” níriniñí eániñipi tñni xixeni eníñigini. ²³ Omí ikayíwí umeararíná xfo eni wí xixe ikayíwí murípa erí omí ríniñí wiaríná “Soyíne miyfo rárariníñíyo ríxa uríkwínípráoi.” murípa erí Gorixomí —O ámá niyoní wigí egíapí tñni xixeni pírf umamoaríñorini. Omí dñí niwíkwírori “Ayí nioni nífapí nani pírf umamoníarini.” yaiwiri eníñigini. ²⁴ Nene íwí enwápí nani Gorixo pírf níneamamorínáyí xixeni imónimíñirí ení aiwi o nene pírf neamamómíñirí éfpi Kiraisomí pírf umamóáná o ríniñí nímeari yoxápami dani peníñigini. Ámá píyí siní íwí bí mepa yarigápa seyíne eni axípi ero ámá siñí ñweagáyí amípí xwapí yarigápa seyíne eni axípi wé róniñí imóniñipi ero érixinirí peníñigini. Omí iwaní nímepero píkgíáyo dani segí wará ríxa nañí iníñagí nani “Apí e érixini.” searariñini. ²⁵ Eníñá siní Jisasomí dñí míwíkwíropa neróná sipísipí xiáwomí píni niwíarími ñíñíá neánowiríná yaríñpa yagáyíne aiwi agwí ríná segí seáwo —O dñípi awíniñí seameñweaaríñorini. O tñníñini níñiro nani ríxa píraníñí ñweañoi.

3

“Apíxíwayíne oxowami yeáyí wuríñírixini.” uríñí nánirini.

¹ Apíxí oxí meániñíwayíne eni axípi segí oxowami yeáyí wuríñírixini. Segí oxí wa xwíyá Gorixoyápi pírf wíakímí yarigáwa enánáyí, awa eni sewayíne yeáyí niwurinro wé róniñí yaríñagá siñwí niseaniríñíyo dani dñí níkinimóniro “Xwíyá apí neparini.” yaiwipírfá nani “Yeáyí wuríñírixini.” searariñini. Sewayíne xwíyá Gorixomí dñí owíkwíropoyinirí imóniñí bí murariñagá aiwi ² awa sewayíne síyikwí bí míniñíwayíne ero Gorixomí wáyí wiro yaríñagá siñwí niseaniróná awa eni axípi dñí wíkwíropaxí enagí nani rariñini. ³ Sewayíne “Aríge nerí negí díá awíaxí imóniríeníño?” yaiwiro “Aríge neríná awíaxí imónani nani nígwí yeyí nerí ipínaniréwini?” yaiwiro “Aríge nerí awíaxí imónani nani aikí aipíyí yínaniréwini?” yaiwiro mepa érixini. Okiyá níniñóná segí waráyo seáyiríwami daniñí okiyá míñpani. ⁴ Xwioxíyo inimi nani

eni dñf nımoro okiyá inířřixini. Xwioxıyo inimi okiyánıñf inarınđpı, ayf sewayné xwioxıyo rıá ápiáwı miseawé sa piyá nıseawearınđpımi dánı okiyánıñf inarıgápirini. Api wı anıpa mimónıpaxf enagı nánı Gorıxoyá sıñwıyo dánı ayá tıñf imónıñfpirini. ⁵ Apıxf enınanđf “Gorıxo wımónarınđpıni oemini.” yaiwiagııwa —İwa “Gorıxo nearınđpı xıxenı neaiinıfırini.” niyaiwiro dñf wikwımoagııwarini. İwa enı axıpi wigf xi-agwowami yeáyf niwurınrıñfıpımi dánı xwioxıyo inıřřwámıni okiyánıñf inagářini. ⁶ Seraı yagıpi nánı bı osearımıni. İ xegf xiagwo Ebırıamomi yeáyf niwurınrıfná arıá niwirı “Ámináoxini” uragıřini. Sewayné amıpi wı nánı wáyf bı mepa nero pıranıñf nerónáyf, sıwá renıñf inarınđoı, “Seraı yagıpa newanıñene axıpi imónıñwıni.” Sıwá enıñf inarınđoı.

“Oxoyné apıxıwami pıranıñf uméřřixini.” urınđf nánıřini.

⁷ Apıxf meagıoyné enı segf apıxf tını nawını niñwearóná “Apıxıwa imónıgápi, ayf apıřřani?” niyaiwiro niđfá imónıgá apı tını xıxenı niwıwapıyiro nawını ñweářřixini. Apıxıwa oxoyné tını xıxenı enđ neanıro mepaxf enagı nánı seararınđini. Gorıxomi řixıñf urarıgápi arıkwfkwf miseaipa enıa nánı “Negf apıxıwa enı dñf niyimıñf imónıñfpi meapıřřıwarıani?” niyaiwiro wé ikwıañwıyo uñwıřřıřřixini.

“Sıpi seaikárıgá aıwı nanđni wıřřixini.” urınđf nánıřini.

⁸ Repıyf nıseaiéra úapı, ayf niřřini řipi éřřixınrı seararınđini. Pıranıñf niıwayırónıro ñwearo xıxe dñf sıpi inıro xexıxexıřřımeáyf dñf sıxf yinarıgápa axıpi xıxe dñf sıxf yınıro wá wıanenıro seáyı e mimónı sıyikwınıñf nimónıro ñwearo éřřixini. ⁹ Ámá uyınııf seaikárıáyo pıřf numamoro axıpi xıxenı miwikarıpa ero xwıyápai seanwıřřıřřıyo axıpi xıxenı pıřf numamoro xwıyápai miñwıřřıřřıpa ero neróná ámá sıpi seaikárarıgáyo Gorıxo nanđ owınrı řixıñf urıřřixini. Gorıxo seyiné nanđ seaıınıa nánı ámá ayo e wıřřixınrı wéyo fá seaumrıñf enagı nánı seararınđini. ¹⁰ Bıkwıyo dánı re nıřřınrı eánıñagı nánı rarınđini, “Ámá ‘Nionı yayf nınınrı kıkıfá oñweámıni.’ niwımónıřřıná re yaiwıwınıgıni, ‘Gf manđpa tını xwıyá sıpi imónıñfpi řımi mexoámopa erı yapf bı řımi mexoámopa erı oemini.’ yaiwıwınıgıni. ¹¹ Sıpi imónıñf yarınđpımi wé fá niımıxeánrı nanđ imónıñfpi éwınıgıni. ‘Ámá nını tını arıge piyá niwıřřınrı ñweaanıwářřani?’ niyaiwirı apı e imónıwanıgıni anıñf minı iponıwınıgıni. ¹² Ayf řipi nánı e éwınıgıni. Áminá Gorıxo wé rónıñf yarıgáyo sıñwı winaxfdımerı inıná xıomi řixıñf urarıgápi nánı arıá okıarı umónrı yarınđřřini. E nerı aí sıpi yarıgáyo wikf wónarınđf enagı nánı e éwınıgıni.” Bıkwıyo e nıřřınrı eánıñagı nánı rarınđini.

Nanđ yarınđwıpımi dánı řřınđf neaımeaarfná epaxıpi nánıřini.

¹³ Seyiné nanđni oyaneyınrı anıñf minı xıdarfnáyf, giyf řřınđf seaıapıřřıřřini? ¹⁴ E nısearırı aí seyiné wé rónıñf yarınđagıa nánı řřınđf seaımeágı aıwı ananı yayf seainıwınıgıni. Bıkwıyo řřınđpa “Seyiné ámá sıpi seaikárarıgáyf óf nerı dñf yánıpaxf seaıwapıyarfná óf mepa nero ayá ipıpa miñwıřřıřřıpa nero řipi éřřixini. ¹⁵ Xwioxıyo dánı ‘Kiraiso gf Ámináorını.’ nıřřınrı dñf sıxf inıřřixini.” Seyiné “Gorıxo yeáyf niıeyımıxemearfná e neaiinıfırini.” niyaiwiro dñf wikwımoarıgápi nánı ámá yarınđf seaıfá ayf ayo repıyf wıpıřřıa nánı dñf neñwıpero ñweářřixini. Seyiné apı nánı repıyf niwıřřıná imı tını murıpa nero “Jıaso ámá ayf nánı enı mıpepa reñıniğıni?” niyaiwiro awayını niıpenı xwıyá

urírixini. ¹⁶ Seyíne e neróna áma seyíne Kiraiso tñi nawíni nimóniro nání naní yariñagfa sñwí niseaniro aí ikayíwí seameararigfáyí ríwéná “Nípkwini murinwanigini.” niyaiwiro ayá winipírfá nání seyíne repiyí níróna ríwéná wairírí inipaxí imóniñí bí murípa érixini. ¹⁷ Ayí rípi nánirini. Goríxo xe rñiñí oseámeanirí nímónirínáyí, seyíne naní yariñagfimi dání rñiñí seámeáná ayí ananirini. Sipí yariñagfimi dání rñiñí seámeáná xixeni Goríxo “E érixini.” wimónaríñipimi míxídaríñagfa nání seararíñini.

“Kiraiso negí íwípi yokwarimí neaiminirí peniniginí.” uríñí nánirini.

¹⁸ Kiraiso enípi nání bí orimini. O Goríxo negí íwí yariñwápi yokwarimí neaiminirí nání rñiñí nímearíná nawínáni peniniginí. Siyikwí míninjo siyikwí ínñwaéne Goríxo tñi nawíni piyíá neawíriminirí nání peniniginí. Áma wará írñáná pikigfá aiwí kwífyo dání ámi níróna nímearí ¹⁹⁻²⁰ apimi dání nurí áma piyíyá dñí gwíñiñí ñweagfáyo —Ayí Nowao tñíná o sipíxo imíxaríná Goríxo “Pírí umamómiginí.” niyaiwiri aí wigí ríá kíroarigfápi nání axíná ipipimí mívipa enáná pírfí wiaíkímí egfáyirini. O ayo nuri wáf uríñiniginí. Áma sipíxomi píxemoánigfáyí áma obaxí marfáí, wé wíúmí dñí wáú wo apíni nípíxemoániro nání inígfí waxíyo mímami sñí egfawixini. ²¹ Inígfí waxí api áma agwí ríná wayí meáfáyo yeáyí uyimíxemeaaríñipi nání neaíwapíyaríñipirini. Áma wayí nímearíná kíyí xéníñipi emí kwírímónanro yariñagfamaní. Ayí xwioxíyo dání Goríxomi réníñí uraníro yariñagfáriní, “Jisasomí nuxídiranéná wairírí inipaxí imóniñí bí yaníwámaní.” éñíñí uraníro yariñagfáriní. Ayí píyo dání marfáí, Jisasi Kiraiso wíapínimeañipimi dání yeáyí neayimíxemeaaríñirini. ²² O añnamí nání ríxa nípíyirí Goríxomi wé náúmíni ñweaní. Goríxo fáníñí wíepíxíñiasíñí enagí nání añnamí ñweagfá gíyí gíyí aññajíraní, ení eáníñí imónigfáyíraní, néní tífáyíraní, nñni omí simañwíyóníñí yeáyí wuríñinjoí.

4

“Íwí xámi yagfápi sñni mepani.” uríñí nánirini.

¹ Kiraiso xíomi upíkíaná rñiñí meañí enagí nání seyíne ení dñí xí “Naní imóniñipi yariñáoní aí ananí rñiñí omeámíni.” niyaiwiri íá xiríñípa seyíne ení axípi íá níríñí dñí íkwíróríxini. Áma ríxa rñiñí meáfáyí íwí yariñagfápi pñni wíarigfá enagí nání dñí api íá níríñí íkwíróríxini. ² Rñiñí meáfáyí íná dání igí sñni sñwí naineníro nñwearóná íeapá áma winaríñipi “Oyaneyí.” miyaiwí Goríxo e érixinirí wimónaríñipi “Oyaneyí.” yaiwiarigfáriní. ³ Ayí rípi nání seararíñini. Xámi seyíne áma Goríxoyá mimónigfáyí íeapá wináná ríkíkiríó yariñagfa néra ugíapi ríxa apáni egfáriní. Ríkíkiríó seyíne néra ugíapi, ayí rípirini. “Íwí oinaiyí.” niyaiwiníro oxí wo tñni apíxí wí tñni nípoga uro íeapá néra uro iríwá íkáríñiro áma sñwí aníge dání piaxí weánipaxí imóniñipi ero inígfí papíkí yariñagfápi xwapí níro segí ñwíá níméróná Goríxo xwírfá winaríñipi ero egfápi, ayí apirini. ⁴ Áma Goríxoyá mimónigfáyí seyíne ríxa o wimónaríñipi xídíro ayí tñni nawíni sfwíñíñí arfíki sñni mípónípa ero yariñagfa nání dñí ududí nero xwíyíapí niseañwíríñiro aiwí ⁵ ámayo mí ómómíximí éimiginirí nání nimónirí weníñí nerí ñweañomi —O pegfáyo tñni sñí ñweagfáyo tñni nawíni mí ómómíximí enforini. Omí wigí egfápi nání “Apí nání enwáriní. Apí nání enwáriní.” repiyí níróna upírfá

enagi seyfné ikayfwí seameararigfápi nání wáyf miseainpani. ⁶ Ayf rípi xixeni imóninfa nání xwiyfá yayf winipaxfpi Jisaso áamá ríxa pegfáyo aí wáf uriniginí. Pegfáyf sipí siní xwfá tfoyo niñwearóná egfápi nání Gorixo pírf umamonfipimí dání pegfá aiwí o wimónarínfpi tñí xixeni ámí dñf sixf umímóaná wiáfnímeáfríxiní wáf uriniginí.

“Gorixo seaiapínfipi dání píranínf inffríxiní.” urínf náníní.

⁷ Amípi nñí ríxa anípa imóninfa nání anwi e imóniní. Ayínání Gorixomi xwiyfá rírimf níwirfná píranínf uríprfá nání nípréanírí ero sñwf tñí ero éfríxiní. ⁸ Apí nero aí rípi anípaxf imónínfpiríní. Ámá dñf sixf uyinarigfá wo wíomí fwf wikaráná apaxf mé yokwarímf wíiarínf enagi nání séríxímeáyf tñí dñf sixf niyinífná xwapf ayá wí dñf sixf yínffríxiní. ⁹ Xíxe nípemeánímí úfríxiní. Xíxe nípemeánímí numáná ríwéná anínúmí ikaxf mirínípa éfríxiní. ¹⁰ Gorixo seyfné woxíní woxíní píranínf menffríxinírí xixegfíní imónínf sixf seamímonfpi ríxa tfgáfyné enagfá nání apimí dání arírá inffríxiní. Bosíwf awíaxo xegf boso wéyo íá umírínfpi tñí píranínf yarínfpa seyfné ení Gorixo wá níseawianírí xixegfíní imónínf seaiapínfpi tñí axfpi nero píranínf arírá inffríxiní. ¹¹ Xwiyfá xfoyápi rípaxf imónffríxinírí sixf umímonf gíyf gíyf apí xixeni rffríxiní. Arírá wípaxf imónffríxinírí sixf umímonf gíyf gíyf enf eánínf Gorixo e éfríxinírí weámíxínfpi tñí wífríxiní. Seyfné Jisaso Kiraiso enf eánínf seaimíxíagi yarígfápi nípimí dání Gorixomi seáyf e umepírfá nání apí e éfríxiní. Anínf íníná seáyf e imónírí amípi níyoní seáyf e wimónírí epaxo, ayf oríní. “E imóníwiníginí.” nímonaríní.

“Rfnínf nímearfna yayf seainíwiníginí.” urínf náníní.

¹² Gf dñf sixf seayínáfyné, xeanínf iwamfó seáíwapiyíprí nání ámá seaikárarigfápi rfnínf seanarínagi aí “Rfnínf nene neanarínf rípi Jisasomí dñf wikwíroarigfá wíyo míwímeaarínfpiríní.” níyaiwiro dñf níyága mupaní. ¹³ Kiraiso níknírí seáyf e imónínfpi píaumímf ináná dñf nífá bí onímíápi míseainí xwapf ayá wí seainífná nání rfnínf omí wímeanfpi seyfné ení axfpi seaímeaarínagi nání yayf seainíwiníginí. ¹⁴ Kiraisomí xídarínagfá nání ikayfwí seamearánáyf, “Gorixo nanf neaimíxíjene enagwí nání rífa neáímeaaríní?” yaiwífríxiní. “Kwíyf Gorixoyápi — Apí seáyf e imónínfpiríní. Apí nene neakíkayonírfaní?” yaiwípaxf enagi nání yayf seainíwiníginí. ¹⁵ Seyfnéyá wo ámá píkíxwírfó enfipimí dáníraní, fwf enfipimí dáníraní, uyfní enfipimí dáníraní, mímáyfó enfipimí dáníraní, apimí dání pírf umamóaná rfnínf meaarínagi níwinífnáyf, “Ayf ananí imónínfpiríní.” míyaiwípaní. ¹⁶ E nísearírí aí segf wo “Kirisomí xídarínagi nání oyá imónínfyf woríní.” rínínagi nání rfnínf meaarínagi níwinífnáyf, o ayá míwinípa nerí “Kirisoyá yof níoní ení wífríníáonírfaní?” níyaiwírí Gorixomí yayf wíwiníginí.

¹⁷ Ayf rípi nání seararíní. Gorixo ámá níyoní mí ómómíximí enfa nání ríxa anwi eríní. Xegf imónígfáyo xámí ayo xwírxíf umenfaríní. Ámá xíomí dñf wikwíroarínwáene xámí níneáímeámáná ayf ámá xwiyfá Gorixoyá yayf winípaxf imónínfpi pírf wíáíkmíf wíarígfáyo ayoyf apa aríge wímeanírfaní? ¹⁸ Bíkwyfo re níriní eánínagi nání raríní, “Ámá wé rónínf imónígfáyf Gorixo siní yeáyf muyímíxemeapa enfímí rfnínf nímearfnaíf, ámá Gorixomí ríwf umoro fwf ero yarígfáyf aga aríge wímeanírfaní?” rínínagi nání raríní. ¹⁹ Ayínání ámá Gorixo rfnínf xe owímeanírí sñwf wínarínfyf nanf imónínfpiríní nero “Nene neaimíxíño

—O pí pí neararínjipi xixeni símí e nitiniri neaiiarinorini. Píráninjí neamepaxorini.” niyaiwiro omi wikwiárinfrixini.

5

Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipeņweagfáwami urinjí nánirini.

¹ Ayínáni Pitaoni —Nioni Kiraiso ríninjí nimeari péaná siņwí wininjá wonirini. O nikínimi weapána seáyi e o imóninjipi nioni eni o tñi nawíni imónimfa náni imóninjá wonirini. Nioni eni siyikí Jisasoyá imónigfáyo wipeņweámfa náni imóninjá woni enagi náni segí wipeņweagfoyné ení rirémixí bī oseaimini. ² Sipisipi píraninjí mearigfáwa mearigfápa áma Gorixoyá imónigfá soyfne tñi ηweagfáyo axipi píraninjí umenweáfrixini. E neróna “Simeaxídfí neaiarínagfa náni owianeyi.” miyaiwipa ero Gorixo wimónarinjipimi dani nixídiro “Negí diņj tñi owianeyi.” yaiwiro éfrixini. “Bí oneiapípoyniri aríra owianeyi.” miyaiwipa ero símí nixeadípeninjinjipimi dani aríra wiro éfrixini. ³ Soyfne seáyi e niwimóniro áma Gorixo umenweáfrixiniri wéyo seaiarinjyio paimimí miwipa ero siwí nanj íkaninjí seaipaxí imóninjipi wíwapiyiro éfrixini. ⁴ Soyfne píraninjí e nerónayí, sipisipi mearigfá niyoní seáyi e wimóninjo —O Kiraisorini. O siņáni weapána áma nífa neróna wiárf nímúro xopírarf niwiróna niġwí mearigfápa soyfne eni ína axípininjí nikínimána urí mimóninjí bī meapfráriní.

Íwí sikiņowami urinjí nánirini.

⁵ Íwí sikiņoyfne eni seaipenweagfáwami yeáyí wurínfrixini. Gorixo áma “Nioni seáyi e imóninjáonirfani?” yaiwinarigfáyo pírf mákfímí neri áma “Nioni seáyi e mimóninjáonirfani?” yaiwinarigfáyo wá wianarinjí enagi náni noyfne “Negí wí seáyi e nimeaimónirfnayí, ananirini.” yaiwiro “Xínáiwáneninjé nimónirane ominjí owianeyi.” yaiwiro éfrixini. ⁶ Ayínáni Gorixo xegí ríxa nimónána seáyi e neaimixíwiniginiri “Siyikwíninjé imóninjáwapiene Gorixo xegí enj eáninjí tñi neamenweapaxorfani?” niyaiwiro ínimí yeáyí wurínfpoi. ⁷ O áma xegí imónigfáyo píraninjí umearinjo enagi náni amípi seyfne ududí seainarinjipi omi íkwíkwarimí wiayípoi.

⁸ Pusí sayí raionfyi rininjipi nanjwí roanmimirí náni awí nira warinjípa seyfne tñi mixí inarigfo —O, ayí oborini. O axípi e seaiminiri yarínagí náni siņwí tñi neróna siņwí mixí nero rófrixini. ⁹ Seyfne nijfá re imóninjo. Séríxímeá xwífa rírí nirimini ηweagfáyí ríninjí seyfne seaimeaarinjípa axípi ayo eni wimeaarinjí enagi náni seyfne Gorixomi diņj wíkwíroarigfápi enj sixí neámixiniro obomi pírf mákfírxini. ¹⁰ Ríná bī onimiápi náni seyfne ríninjí nimeámána enána Gorixo —O wá aninjí miní neawianarínorini. Kiraiso ríxa nikíniri seáyi e imóninjipi seyfne eni o tñi ikárinigfáyfne enagfa náni axípi imónfrixiniri wéyo ífa seaumirino, ayí orini. O seyfne ífa seawearímixiri píraninjí sfkí seaoimixiri enj sixí seaeámixiri Kiraisomi xídarigfápi miwáramopaxí seaimixiri enfáriní. ¹¹ O aninjí íníná amípi niyoní seáyi e wimóníwiniginí. “E imóníwiniginí.” nimónariní.

¹² Nioni Sairaso —O negí nrixímeá diņj unwiráripaxí imóninjí worini. O sanj nínirápirí ríwaminjé nearinjipimi dani nioni xwíyífa onimiá rípi enj rirémixí seairi áwanj “Gorixo wá niseawianiri seaiinjipi aga xixeni apirini.” seairi yarínini. Nioni searfápi diņj ífa nixiri enj neániri ηweáfrixini.

¹³ Jisasoyá siyikí imónigfá Babironiyo ηweagfáyí —Ayí seyíné tñi nawíni Gorixo íá seyamixáriηyíriní. Ayí yayí seawárenaparíηoi. Gí íwí Mako ení yayí seawárenaparíni. ¹⁴ Sewaniηyíné yayí niniróná xwioxíyo dání yayí óf eánenírixini. “Kiraiso tñi nawíni ikárinigfá niyínéni oyá dñíyo dání nwayiróniro ηweárixini.” nimónaríni.

Payí Pitao r'wíyo eañnarini.

Payí rina áma Jisasomi ñiñ wíkwíroarig'á wí ení nimóniro ñweag'áyí nání Pitao r'wíyo eañnarini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso ríxa aññamí ñipeyimáná xwiogw' ríxa obax' ñipwémáná enáná mimóní uréwapiyarig'áyí obax' Jisasoyá siyik' imónig'áyo ñiwímearo xenw'ni xenw'ni re urarig'ápi nání, "Jisaso xwiogw' obax' yómíñí néra nuri nání ámi ñiweapin'ámani." urarig'ápi nání Pitao ar'á ñiwirí ay' mimóní uréwapiyarig'áyí urarig'ápi r'wímní mamoro Jisaso neaímeañí m'kone uríñwápi aññí f'á xiríro éfríxiníri payí rina ñiríri eaññini. Pitao x'omi Romíyo dání p'ikip'ri añwi e enáná eaññini.

¹ Saimoní Pitaoní —Nioní Jisasi Kiraisoyá x'ínáin'niñí nimónirí omíñí wiirí wá' wurímeirí yaríñwáy' wonirini. Nioní payí rina seyíne Goríxoyá ñiñ t'ni ñiñ wá' wurímeiaríñwáone f'á ñixirirane wíkwíroaríñwápi f'á ñixiríro wíkwíroarig'áyíne nání —Seyíne wé róníñí Jisasi Kiraiso —O negí Ñw'f'á imónirí yeáy' neayimíxemeañíño imónirí enorini. Seyíne wé róníñí o imóníñípi m' dání ñiñ wíkwíroarig'áyínerini. Seyíne nání payí rina nearí mónaparíñini. ² "Ñij'f'á seyíne Goríxo t'ni negí Áminá Jisaso t'ni awaú nání imónig'ápi m' dání Goríxo wá ayá wí seawianirí seyíne ñiwayiróniro ñweap'ri nání ayá wí seaiirí éwíniñini." nimónarini.

"Goríxo e imónífríxinirí f'á yiyamíxim' neaiñenerini." uríñí nánirini.

³ Ñw'f'á imóníño xegí ení six' eániríñipi t'ni xixeni nerí amípi nene ñiñ ñiyimíñí imónirane siw'f' áma omí píraníñí ñix'f'íróná epaxípi erane yan'wá nání imóníñí ñip'ni ríxa neaiapíñirini. Apiaú e yan'wá nání ñij'f'á o —O seáy' e imónirí siyikw' m'íní íkw'ráñíñí imónirí enípi m' dání nene ení axípi imónífríxinirí wéyo f'á neaumiríñorini. Ñij'f'á o nání xixeni imóníñwápi m' dání amípi apí neaiapíñirini. ⁴ O seáy' e imónirí siyikw' m'íní íkw'ráñíñí imónirí enípi m' dání "E e ñiseaiim'f'arini." nearíñipi —Apí seáy' e imónirí ayá t'ñí imónirí enípi m'irini. Apí ríxa neaiñirini. Áma p'ikianíro yar'f'ná nurakínarimí warig'ápa f'epá áma xw'f'á t'yo ñweañwaéne ñineainir'f'ná xwir'f'á neaik'xearíñipi m' dání nurakínarimí uro Goríxo imóníñpa axípi imóniro ep'f'f'á nání e neaiñirini. ⁵ Nene o imóníñpa axípi e imónífríxinirí apí ñip'ni e neaiñí enagí nání seyíne r'wí siw'f'á m'iyí ñir'f'kwíníro siní ñiñ ñiwíkw'f'roróná wé róníñí ero wé róníñí neróná Goríxo áma x'oyáy' e éfríxinirí wimónaríñipi nání píraníñí ñij'f'á imóniro ⁶ apí nání ñij'f'á nimóniróná ñip'reánirí ero ñip'reánirí neróná sipí seaímeañíñipi m' xwámám' wiro xwámám' ñiwiróná siw'f' áma Goríxomí píraníñí ñix'f'íróná epaxípi ero ⁷ apí neróná séríxímeáyo ayá urímíxiro ayá nurímíxiróná áma ñiyoní ñiñ sipí wiro éfríxiní. ⁸ Ay' rípi nání raríñini. Seyíne nioní "E e éfríxiní." sear'f'á apí t'ni xixeni nepa nero sayá ñimíxa nurónáy', siwá réníñí inaríñoi, "Ñij'f'á nene negí Áminá Jisasi Kiraiso nání imóníñwápi sur'f'má wí mimónini. Ík'f'á ná m'iwé ox'í roaríñíy'niñí mimóníñw'ni." siwá éñíñí inaríñoi. ⁹ Ay' rípi nání ení raríñini. Áma "Goríxoyaénerini." ñir'niro aí nioní sear'f'á apí m'iyarig'áyí, ay' f'w'f' eníñá yag'f'á Jisaso yokwarim'f' wiñípi nání ríxa ñiñ ar'f'á nikeamoro nání áma siñw'f' agw'f' uparig'f'arani, siñw'f' suparig'f'arani, imónig'f'ápa axípi imóníñoi. ¹⁰ Ay'ínáni g'í ñiríxímeáyíne, seyíne "Goríxo nene f'á yiyamíxim' ñineairí f'á neaumiríñener'f'ani?" ñiyaiwiníro ipímónip'ri nání nioní sear'f'ápi aññí

n̄iyax̄d̄īro p̄irán̄īñ̄í é̄r̄ix̄x̄īn̄ī. Aȳ r̄ip̄ī n̄áni rarīñ̄īn̄ī. Apī íá n̄ix̄īr̄īro néra nuróná wí nóreámioap̄r̄f̄ám̄anī. ¹¹ Seȳné nionī sear̄f̄ápī íá n̄ix̄ira nuro x̄ix̄enī nerónáȳf̄, neḡf̄ Ám̄iná Jisasī Kiraiso, yeáȳf̄ neayim̄ix̄emeaarīño xeḡf̄ x̄wiox̄f̄yo an̄īñ̄í íníná neamen̄wean̄te páwíáná yaȳf̄ n̄iseamer̄f̄n̄á aga yaȳf̄ óf̄ seaeán̄in̄f̄ár̄īn̄ī.

¹² Aȳin̄ánī seȳné nionī agw̄ī sear̄f̄ápī n̄ánī r̄ixa n̄ij̄f̄á imón̄īro x̄wiȳf̄á nepax̄īñ̄í imón̄īñ̄í none sear̄éwap̄iȳañ̄wápī xaíw̄f̄ íá x̄īr̄īro yar̄īñ̄aḡf̄a aíw̄ī seȳné ap̄ī n̄ánī d̄īñ̄í seain̄in̄f̄a n̄ánī íníná dir̄īr̄í oseaiyim̄in̄īr̄ī n̄ánī ip̄imón̄īñ̄īn̄ī. ¹³⁻¹⁴ Aȳ r̄ip̄ī n̄ánī seararīñ̄īn̄ī. Neḡf̄ Ám̄iná Jisasī Kiraiso áwan̄f̄ n̄īr̄īñ̄ípī t̄f̄n̄ī x̄ix̄enī ḡf̄ d̄īñ̄ípī n̄in̄īwár̄im̄ī un̄f̄á añ̄wī e en̄aḡī n̄ánī sin̄ī ḡf̄ d̄īñ̄ípī n̄in̄īwár̄im̄ī mupa en̄f̄im̄ī x̄wiȳf̄á ap̄ī seȳné ám̄ī d̄īñ̄í s̄ix̄f̄ oín̄f̄poȳin̄īr̄ī dir̄īr̄í seaim̄ī n̄ánī “An̄īñ̄í min̄í n̄isear̄īr̄f̄n̄áȳf̄, nan̄f̄īr̄īn̄ī.” nimón̄ar̄īn̄ī. ¹⁵ Aȳ r̄ip̄ī seararīñ̄īn̄ī. Nionī r̄ixa pen̄ám̄ī r̄f̄w̄f̄yo x̄wiȳf̄á sear̄f̄a ap̄ī ám̄ī d̄īñ̄í yaikiropax̄f̄ imón̄īp̄r̄f̄a n̄ánī an̄īñ̄í min̄í s̄īñ̄wir̄f̄án̄īñ̄í n̄iyax̄d̄īr̄ī osear̄im̄in̄īr̄ī rarīñ̄īn̄ī.

“Jisaso nik̄f̄n̄īr̄ī roñ̄áná win̄īñ̄wáoner̄īn̄ī.” ur̄īñ̄í n̄án̄īr̄īn̄ī.

¹⁶ Neḡf̄ Ám̄iná Jisasī Kiraiso en̄f̄ neán̄īr̄ī weap̄in̄f̄ápī n̄ánī áwan̄f̄ n̄isear̄īranéná neḡf̄ d̄īñ̄í t̄f̄n̄ī bī m̄isear̄īñ̄waniḡīn̄ī. P̄iȳīñ̄í ikaȳf̄w̄f̄ ámá wiḡf̄ d̄īñ̄í t̄f̄n̄ī éwap̄f̄nar̄iḡf̄ápī bī en̄ī m̄isear̄īñ̄waniḡīn̄ī. X̄f̄o nik̄f̄n̄īr̄ī ñ̄weañ̄áná s̄īñ̄w̄f̄ win̄arõñ̄wáone sear̄īñ̄waniḡīn̄ī. ¹⁷ Aȳ r̄ip̄ī n̄ánī seararīñ̄īn̄ī. Neḡf̄ ápo Gor̄ixo om̄ī seáȳf̄ e num̄f̄eyoarī wé ik̄wian̄w̄f̄yo n̄īñ̄wir̄ár̄īr̄f̄n̄á x̄f̄o, ik̄f̄n̄iḡf̄á n̄iyonī seáȳf̄ e wimón̄īño añ̄f̄nam̄ī dán̄ī re r̄in̄enap̄īñ̄īn̄iḡīn̄ī, “Ḡf̄ d̄īñ̄í s̄ix̄f̄ uyīñ̄á ro n̄ánī aga yaȳf̄ seáȳf̄m̄ī dán̄ī ninar̄īn̄ī.” r̄in̄enap̄f̄aḡī ¹⁸ none d̄f̄w̄f̄ ñ̄w̄f̄ápīm̄ī o t̄f̄n̄ī n̄īñ̄wearanéná newan̄īñ̄one ar̄f̄á t̄f̄yo dán̄ī ar̄f̄á e win̄waniḡīn̄ī. ¹⁹ None ap̄ī sear̄īñ̄wáone aíw̄ī x̄wiȳf̄á Kiraiso n̄ánī w̄f̄á rókiamoaḡf̄áwa n̄īr̄īro eaḡf̄ápī —Ap̄ī añ̄ipax̄f̄ “Nepar̄īn̄ī.” yaiwipax̄f̄ imón̄īñ̄ípīr̄īn̄ī. X̄wiȳf̄á ap̄ī en̄ī t̄ñ̄waéner̄īn̄ī. Uȳf̄w̄f̄ s̄f̄á yin̄īñ̄ímī w̄f̄á ókím̄ix̄ar̄īñ̄ípa w̄f̄á rókiamoaḡf̄áwa n̄īr̄īro eaḡf̄ápī ax̄f̄pī r̄f̄w̄f̄yo imón̄īn̄f̄ápī n̄ánī w̄f̄á neaókím̄ix̄iyim̄in̄īr̄ī n̄ánī neaiiar̄īñ̄aḡī n̄ánī s̄im̄iman̄f̄ȳo t̄in̄f̄r̄ix̄īn̄ī. Awa n̄īr̄īro eaḡf̄ápī Jisaso ám̄ī n̄īweap̄īr̄f̄n̄á w̄f̄án̄īñ̄í nóga un̄f̄e n̄ánī uȳf̄w̄f̄n̄īñ̄í w̄f̄á neaókím̄ix̄iya un̄f̄ár̄īn̄ī. Íná ímiáón̄īñ̄í weapar̄īñ̄aḡī n̄īw̄n̄īranéná x̄wiȳf̄á x̄f̄o weap̄in̄f̄ápī n̄ánī r̄in̄īñ̄ípī neḡf̄ x̄wiox̄f̄yo dán̄ī w̄f̄á neaókím̄ix̄in̄f̄ár̄īn̄ī. ²⁰ E n̄isear̄īr̄ī aí r̄ip̄ī n̄ánī “Aȳf̄ nepar̄īn̄ī.” yaiwíf̄r̄ix̄īn̄ī. W̄f̄á rókiamoaḡf̄áwa n̄īr̄īro B̄ik̄w̄f̄yo eaḡf̄ápī bī neḡf̄ d̄īñ̄íyo dán̄ī “M̄f̄k̄f̄ ap̄ī n̄ánī iȳf̄ r̄īr̄īn̄īn̄ī?” yaiwipax̄f̄ mimón̄īn̄ī. ²¹ W̄f̄á rókiamoaḡf̄áwa n̄īr̄īro near̄f̄n̄á ámá wayá d̄īñ̄íyo dán̄ī n̄īr̄īro meá Gor̄ixoyá kw̄íȳf̄pī uk̄ik̄ayóf̄yo dán̄ī x̄wiȳf̄á oȳápīn̄ī n̄ira uḡf̄a en̄aḡī n̄ánī seararīñ̄īn̄ī.

2

“Mimón̄f̄ sear̄éwap̄iyar̄iḡf̄áwamī Gor̄ixo p̄īr̄f̄ umamon̄f̄ár̄īn̄ī.” ur̄īñ̄í n̄án̄īr̄īn̄ī.

¹ En̄j̄iná ar̄f̄owéȳf̄ wí mimón̄f̄ w̄f̄á rókiamoar̄iḡf̄áwa nimón̄īro wiḡf̄ ámáyo yap̄f̄ ur̄éwap̄iyaḡf̄ápa ax̄f̄pī seḡf̄ imón̄īḡf̄áȳf̄ wí mimón̄f̄ sear̄éwap̄iyar̄iḡf̄áwa nimón̄īro ín̄im̄ī nimón̄imáná x̄wiȳf̄á nepa mimón̄f̄ ámá n̄ix̄f̄d̄īr̄óná x̄wírf̄á ik̄ix̄én̄ipax̄f̄ imón̄īñ̄ípī n̄isear̄éwap̄iyir̄óná Ám̄ináo n̄iper̄īñ̄ípīm̄ī dán̄ī ayo uroȳīron̄f̄ en̄aḡī aí om̄ī r̄f̄w̄f̄ umop̄r̄f̄ár̄īn̄ī. E ner̄īñ̄ípīm̄ī dán̄ī apax̄f̄ mé wiár̄f̄ x̄wiȳf̄á meár̄in̄ip̄r̄f̄ár̄īn̄ī. ² Uȳf̄nīf̄ yap̄f̄ sear̄éwap̄iyanīro ep̄f̄r̄f̄áȳf̄ ep̄f̄r̄f̄á ax̄f̄pīm̄ī seḡf̄ ámá obax̄f̄ x̄f̄d̄ip̄r̄f̄ár̄īn̄ī. E yar̄f̄n̄á ámá Jisasom̄ī d̄īñ̄í m̄iw̄ik̄w̄īroar̄iḡf̄áȳf̄ óf̄ Gor̄ixom̄ī nepa x̄ix̄enī x̄f̄d̄ip̄r̄ī imón̄īñ̄íyī n̄ánī ikaȳf̄w̄f̄ mear̄ip̄r̄f̄ár̄īn̄ī. ³ Ámá yap̄f̄ seaíwap̄iyanīro ep̄f̄r̄f̄áȳf̄ s̄īñ̄w̄f̄ f̄w̄f̄

winárarigfáyf enagfa nání yapf niseaíwapiyirñpimi dání segf amípí fwf searápíprfárini. Xwiyfá Gorixo eníná dání “Ayo xwiyfá numearírná e wikárímigini.” yaiwiáragípi siní piyfá miwenini. “Xwirfá niwikixerfná e wikixémigini.” yaiwiago sá miwenini. ⁴ Ayf rípi nání seararñini. Eníná anñajf wa fwf éaná Gorixo axípi xe ámi ámi éfrixiniri sñwí miwiní mimenñwí meárinípríe nimamówárírná sfá xfo prf uma-monfáyi nání siririkf sfá anñf yinarinñfómni wárñnigini. ⁵ Ámá eníná xwfá ririmí nñwearóná rikikifó yagfá nñni ení Gorixo xe anñf e nero ñweáfrixiniri sñwí miwiní xwirfá niwikixerfná xfoyá dñf tñni iniigf waxf nróga niwiápñmeari ayo nñpikiri aiwi Nowaomi —O ámá ayf ayo “Wé rónñf imónñf Gorixo wimónarñpí apírfani?” oyaiwípoyniri wáf uragorini. Omí tñni xegf ámá wé wfúmi dñf waúmi tñni Gorixo yeáyf wimiximeañnigini. ⁶ Eníná ámá anñ Sodomí tñni Gomora tñni apiaúmi ñweaagfáyo ení Gorixo xwiyfá numearírná “Siní bñ tñni ñweapaxíymani.” niyiwiri anñ apiaúmi rfá mamówáráná rfá nñnowárirí uráwini imónñnigini. Gorixo e niwikárinñpimi dání ayf tñf e íná dání ámá xfo wimónarñpí mífdarigfáyo sñwepigf niwiri nene ení axípi neáimeañniri éf owininiri erírf winñnigini. ⁷ Ámá anñ apiaúmi ñweaagfáyo e niwikárirí aiwi Rotomí —O ámá wé rónñf worini. Ámá anñ apiaúmi ñweaagfáyf rikikifó ayá wí yarñagfa niwiniri nání dñf rfá uxenorini. Omí ení Gorixo yeáyf wimiximeañnigini. ⁸ Ámá wé rónñf o ámá ayf tñni nawini nñwearfná ayf rfá kiroarigfápi sñwí winiri arfá wirí nerfná sfá ayf ayo íkññf sñpí wirí dñf rfá uxi yagf enagí nání rarñini. ⁹ Gorixo sñwepigf e e yayñf enagí nání nene anani dñf re yaiwipaxíriní, “Ámináo ámá xfo wimónarñpimi xfdarigfáyo fwf éfrixiniri wikárarigfápimi dání anani yeáyf wimiximeapaxíriní. Ámá wé rónñf imónñpí miyarigfáyo sfá xfo ámá niyoní mí ómómiximí enfáyi tñf e nání anani prf numamóa nuri awí umenñweapaxíriní. ¹⁰ Ámá siwf piaxf weáñpaxf imónñf feapá winarñpí oyaneyñro niponiga uro seáyi e umenñweagfáyo paimimí wiwo yarigfáyo anñpaxf sfá ayi tñf e nání prf numamóa nuri awí umenñweapaxíriní.” Nene e yaiwipaxíriní.

“Mimónf searéwapiyarigfáwa sñpí rípi rípi yarigfáwarini.” urñf nánirini.

Mimónf searéwapiyarigfáyf “Nioní arfki yarfná api nímeanirñenñoi?” miyaiwí ayá nepearimáná wigf dñf tñnini nixfdro anñajf seáyi e wimónigfáwami ikayfwf numearírná enñ óf bñ yarigfámani. ¹¹ E yarñagfa aí anñajowa —Awa ámá ayfyá enñ sñxí éánigfápimi seáyi e wimónigfáwarini. Awa seáyi e niwimóniro aí Ámináo yá sñwí tñf e dání xwiyfá nuxekwímorfná ikayfwf bñ umeararigfámani. ¹² Ámá ayf nanñwññf imónñoi. Nanñwíyí wí dñf neñwiperí mimonñyíriní. Sa ámá íá nixero pñkipírfá nání miarññyíriní. Nanñwíyí dñf rfá nixeyániri yarñpa ámá ayf ení axípi e nero amípí ayf majfá imónigfápi nání ikayfwf meararigfá enagí nání ámá nanñwíyo pñkiarigfápa ámá ayo ení Gorixo wanñmíximfárini. ¹³ E yarfná ámá omñf egfápi nání nñgwí meaarigfápa ámá ayf ení axípi wigf sñpí egfápi tñni xixeni wímeanfárini. Ikwáwiyíná aí pí pí feapá winípi sa “Ímí tñni oyaneyí.” niwimóniro yayf néra warigfáyíriní. Ayf seyfné tñni nawini nerimeánro aiwá sfañf nñnróná wigf feapá winarñpí ayá wí nero seyfné siyikwññf niseaxéniri nání ayá onimíá mñseainarññini. ¹⁴ Apíxí í í tñni fwf oinaneyñiri ero fwf nání wimónarñpí wí miwáramó

ero yarigfáyirini. Ámá Jisasomi dñj nìwìkwírooro aí sìnì nìpìkwìnì dñj aumaúmí minigfáyo nene yarìñwápa axípi oépoyiniri wipiomeaarigfárini. “Ámáya amípí apì nionì meapaxípirini.” nìyaiwiro éwapígf inarigfá enagi nánì Gorìxo “Rìxa xwíríá wikìxémigini.” rárìñyírini. ¹⁵⁻¹⁶ Ayí óf Gorìxo oxídfpoyiniri wimónarìñyimi pínì nìwiárìmi xarìxarìñj néra xejwímìnì nuro nánì eníná sipí wíá rókiamoagí Beramoyi rìnìño —Omì xano Biorini. O yagfipimi ikanìñj yarigfárini. O nìgwí nánì aga ayá wí nìwimónirì nánì “Pí pí sipí imónìñjpi aí neríná nìgwí nìmearì nánì ayí ananì emfìni.” yaiwiagorini. O ámá wo rìxìñj re uráná, “Isireriyí Gorìxomi ríwí numero ñwíá xegí bi imónìñjipimi xídfpírì nánì ikayíwí tñni uramìxei.” uráná o “Nìgwí meámìnirì nánì ananì sipí apì oemini.” yaiwiaríná dogí xwiyíá nánì nijfá mimónìñj aí wo ámá xwiyíá nìrìrìñj axípi nìrìrì mìxí nurìrì wíá rókiamoarìño dñj ríá nìxeyánimáná “Oemini.” yaiwiarìñjpi pírí wiaikìmonìñjini.

¹⁷ Ámá ayí iniigf simìñj ná mìwé yeáyí yárìñyíñj imónìro kìpìñj nìyiríná agwí kfkfá yáraná iniá ná meá ámi imìñj nìpìpemi warìñjpanìñj imónìro enagfá nánì sirìrìkí anìñj sá yinárìñyì ayí nánì rìxa anìñj meaxáríó yárinini. ¹⁸ Ayí rìpi nánìrini. Ámá ayí “Nionì pí pí nìnimónìríná ananì emfìni.” nìrìro weyí e nìmearìñjipimi dánì ámá óf xejwímìnì núfasáná pínì nìwiárìmi Jisasomì dñj wìkwíroarigfáyí tñni iwamíó kumìxìnanìro yarigfáyo wíwapìyarigfárini. Íwí nene yarìñwápi axípi oépoyiniri wipiomearo íeapá wíwanìñyí winíipimi dánì sipí oépoyiniri wíwapìyiro yarigfárini. ¹⁹ Nìwipiomearíná íwí wíwanìñyí yarigfápi gwí fánìñj uxìrárìñj aí mimáyo dánì re seararigfárini, “Seyíné nene yarìñwápa axípi neróná wí gwí fánìñj seaxìrìpaxí menini.” seararigfárini. E seararìñj aí ámá íwípi nánì anìñj mírogwíñj nanìríná ayí rìxa gwí fánìñj uxìrárìñj nánì rarìñjini. ²⁰ Ámá negí Ámíná Jisasi Kiraiso —O negí yeáyí neayimìxemeaarìñjorini. Ámá o nánì nijfá imónìgíapimi dánì sipí amípí xwíá tño ñweagfáyo piaxí weánarìñjipimi nìwiaikíarìmi numáná ámi axípi nero nánì apimi gwí fánìñj uxìrárìñj néronáyí, ayí sipí ríwíyo imónìpíríapì xámì imónìgíapì tñni xìxenì imónìpaxímanì. ²¹ Ámá ayí óf wé rónìñj imónìñyì nánì sìnì nijfá mimónìpa nero sñwírìyí, sipí ayá wí wímeámìnirì enjpi wímeapaxí aiwi óf wé rónìñj imónìñyì nánì nijfá mimónìmáná sekaxí ayá tñj none searìñwápi nìwiaikìro ríwímìnì mamoarigfá nánì sipí imónìñj ámi bi tñni ná seáyì e wímeanfárini. ²² Ewayí xwiyíá nene íníná re rìnarìñwá rìpiaú tñni xìxenì yarigfárini, “Síwí xwíríá nìdárìmáná ámi nurì manarìñjirini. Odìpí ámá wayí píránìñj nìroárìmáná enáná ámi xwìrìñwíyo gñnì inarìñjirini.” rìnarìñwápiaú tñni xìxenì yarigfárini.

3

“Jisaso ámi nìweapìñfárini.” urìñj nánìrini.

¹⁻² Gf dñj sixí seayìñyíné, xwiyíá wíá rókiamoagfáwa —Awa Gorìxo “E éfìxìni.” wimónarìñjipini oyaneyiniri yagfáwarini. Awa eníná nìrìro eagfápi tñni sekaxí amípí Ámínáo, yeáyí neayimìxemeaarìño rìñj wá wúrìmeiarìñwáone searìñwápi tñni xwiyíá apì seyíné ámi dñj sixí nìnìro píránìñj omópoyiniri dirìrì seaimì nánì eníná payí wìna nearì mónapìñjanigini. Agwì enì axípi nerì ámi wìna nearì mónaparìñjini. ³ Xwiyíá nepa imónìñj rìmí rìpi nánì “Ayí anìpaxírìfani?” yaiwírìxìni. Síá yoparfíyí tñjíná ámá rìperìrì seamepíríayí seyíné wé rónìñj yarìñjagfá

niseaniro wigí teapá winariñipi nixídiro nání riperirí niseamero ⁴ re searipírífarini, “Segí mimáyo dání ‘Ámi niweapimfarini.’ seariñiyí rixa ná gi weaparini? Negí ápowa rixa pegíamí aiwi amipí xwíarí tñi añña tñi iwamíó imóniñe dání imóniñiyí sini axípi imóniñagí nání searariñwini.” searipírífarini. ⁵ Riperirí e niseariróna rípi nání diñí aría ikeamopírífarini. Eníña Gorixo xwíyíá ráná añña imóniri xwíarí iniigíyo dání nimóniríná iniigíyo ínimí eje dání siñáni imóniri enjirini. ⁶ Iniigí tñi ení Gorixo xwíá íná imóniñírí “Xwiríá oikixeni.” ráná iniigí waxí níróga niwiápnimeari ámá xwíarími ñweagíayo anínmíxiñí aiwi api nání aría nikeamoro riperirí searipírífarini. ⁷ E neríñí aiwi añña tñi xwíarí tñi agwi ríná imóniñípiáú xwíyíá axoyápmi dání ría níwiniñiniri rárinini. Sía ámá xío wimónariñipi míxídarigíayo xwíyíá numeariri wanínmíxiñíayi imóníe nání rárinini.

⁸ E nerí aí diñí sixí seayináyíne, seyíne searimí rípi nání ríwí mukínmopani. Gorixoyá siñwíyo dání xwiogwí 1,000 niþweri aí sía ná wiyiníñiñí órariñirini. Sía ná wiyini nórirí aí xwiogwí 1,000 niñí þweariñirini. ⁹ Ámináo noneyá mimáyo dání “Ámi niweapimfarini.” neariñipi nání ámá wí “O rixa niweapí yómíñí yariní.” yaiwiarigíápa axípi e miyarinini. Nene nání weníñí nerí ñweani. Yómíñí ayí rípi nání yariní. Ámá wí manínpa ero níni wigí íwí yariñíapi ríwímíni mamoro érixiniri nání sini yómíñí yariní.

“Xwíarí tñi añña tñi ría nowárinfarini.” uríñí nánirini.

¹⁰ E nerí aí sía o ámi niweapínía nání Ámináooyái riníñiyi “Ámá íwí meámíni ría barini?” miyaiwí maiwí ñweañáná wímeañiñípa sía ayi ení axípi e seaímeanfarini. Sía ayi añí þirí íwí tñi ría níni anípa imóniri amipí añí þiríyo dání wía ónariñiyí níni rímmeníñwí neániríná ría nowárirí xwíarí tñi amipí xwíáyo yariñiyí tñi níni ría níni yayímí yowárirí enfarini. ¹¹ Api niþini ría e nowárinía enagí nání seyíne ámá Gorixo wimónariñípimi xídiro wé róniñí imóniñípiñi ero yariñíayi yapi nimóniro axípi érixini. ¹² E nerónáyí, sía Gorixo Biníái riníñiyi “Gíná parímonífarini?” niyaiwiro añni ayí rírixáñiñí nero mónaparíñoi. Sía ayimíni añña ría nowárirí añí þiríyo dání wía ónariñípi rímmeníñwí neániríná íkimímí enfarini. ¹³ E nerí aí xío símímaníyo dání neariñí enagí nání nene añí siñí wína tñi xwíá siñí wírí tñi imóninípiáú —Apiaúmi wé róniñí imónigíáni ñweapírípiáúriní. Apiaú nání weníñí nerí ñweañwini.

“Awíniñí rónírixini.” uríñí nánirini.

¹⁴ Ayínáni diñí sixí seayináyíne apiaú nání weníñí nero niñwearo nání Gorixo píraníñí niwayirónirane ñweañagwi oneaniniri ríwí siwíá miyí “Amipí bi nání ría mímeárinípa nerane íkwíráñiñí siyikwí míní éwanigini.” niyaiwiro niyuniro érixini. ¹⁵ E neróná negí Ámináo añni ámi niweapí yómíñí yariñípi nání re yaiwírixini, “Ámá obaxíyo yeáyí uyimíxemeámíñiri yariní.” yaiwírixini. Negí nírixímeáo Poro ení diñí émí saímí moñí Gorixo sixí umímonípmi dání níri ríwamíñí nearíná axípi rípiñiñí níri nearí seamónapiñí enagí nání e yaiwírixini. ¹⁶ Payí o eariñiyí níni api nání ení axípi níri eariñirini. Xwíyíá payí ayo eániñiyí wí siñáni mipímóniñagí nání apaxí mé níñí imónipaxí mimónini. Ámá majíá níkariníro diñí bi bi momearigíáyí xwíyíá api ikweakwímí níri rariñí. Xwíyíá Gorixoyá Bíkwiyo riníñiyí ámi wí ení ikweakwímí níri xewíni níriñípmi dání sía yoparíyi imóníne

náni ríá meárinarígíárini. ¹⁷ Ayínáni diñí sixí seayináyíné, api nání seyíné ríxa nijíá imóniηagíá nání áamá ríá xearimixarígíáyí sipí nero xenwímíni waríná seyíné eni axípi éwapígfí iníro Jisasomi diñí níwíkwíroro síkíkníñí onígíáyíné piéroro epíríxínírí awíníñí rónííríxíni. ¹⁸ Niaíwí apíroaríñípa axípi seyíné á máyo ayá urimixarígíápi xwé napíróa uri nijíá negí Ámíná Jisasi Kiraiso, yeáyí neayimixemeaariño nání imónígíápi api eni xwé napíróa uri éwínígíni. Agwí rínáraní, ná ríwíyoraní, omí aníñí íníná seáyí e uméwanígíni. “E éwanígíni.” nimónaríni.

Payí Jono xámi eañnarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfáyí nání Jono xámi eañnarini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nípwemáná eñáná Jono niñweañsáná rixa xweyaní nerí añí yoí Epesasíyo niñweámáná payí rina eañnigini. Ayí Gorixomi dñí sixí uyarigfápa xixe dñí sixí yinírxiniri niri eari mimóní uréwapiyarigfáyí rarigfápi arfá miwipa érxiniri niri eari eñnigini. Mimóní uréwapiyarigfáyí re rarigfápi nání, “Wará nene inñwápi sipí inñagwi nání Jisaso xwíayo nemeñná nepa ámá mimónagfíni.” rarigfápi nání nijfá nimóniri “Jisaso nepa ámá nimónimáná emeagfíni.” uréwapiyimiri eni niri eañnigini.

Dñí niyimñí imóniñpi ámayo umímoarñño nánirini.

¹ Iwamfó xwíarí tñi añna tñi imixinñina eño nání —Omi arfá wirane negí siñwí tñi tñi winirane siñwí winaxdirane wé tñi ía xirirane eñwáorini. Xwiyfá dñí niyimñí imóniñpi nání neaiwapiyinorini. ² Dñí niyimñí imóniñwápi nání sixí neamímoarññori. Xegí símimaní síwá neainfagi siñwí winñwá eñagi nání neaimañí mfkone dñí niyimñipi nání mfkí ikinjo nání —O eñina dání inina ápo Gorixo tñi nawini ñweagfío xegí símimaní síwá neainñori. O nání xwiyfápi sopñññí niworane wáf seararñwini. ³ Seyné tñi aga nawini xiriniñwaéne imónirane dñí axipni nawini xirirane yanfwa nání siñwí winirane arfá wirane eñwá nání wáf seararñwini. None aga dñí ná bini nimónirane xiriniñwawá, ayí ápo Gorixo tñi xewaxo Jisasi Kiraiso tñi awá eñagfi nání seararñwini. ⁴ Dñí nifá naineainfina bi onimiápi mineainí aga seayi e neainifá nání rfwamñí rpi neari seaiapowárarñni.

“Wfá ókíñje emérxini.” urñí nánirini.

⁵ Xwiyfá Jisaso yaní neaiapowáfagi arfá winwá wáf seararñwápi, ayí rpirini. Gorixo wñññí imóniñori. Onimiápi bi aí sfá miyikiniñori. ⁶ Ayináni nene “O tñi nawini xiriniñwaénerini.” niriñirane aí maní niwiaikirane sfá yikiniñe nemeranényí, yapí rarñwini. Nepaxñí imóniñpi wí miyarñwini. ⁷ E nerí aí nene uyñí bi mé wfá ókíñje xfo ñweañpa nene eni wfá ókíñje nemeranényí, xfo tñi nawini ani xiriniñwaéne imónirane xfo nene nañí imónanfwa nání ragí xewaxo Jisaso niperfina puñpimi dání fwí nipiñi yarñwápi nání igfññí neaeámoñi yarññini. ⁸ Nene “fwí bi miyarñwaénerini.” niriñiranényí, newanñene yapí éwapñnarñwini. Nepa imóniñpi bi ía mixirarñwini. ⁹ E nerí aí nene xfoya arfá eñe dání fwí yarñwápi nání waroparí niniranényí, o dñí uñwiráripaxí imóniñpi tñi xixeni erí wé rónñí imóniñpi tñi xixeni erí yarñño eñagi nání anani fwí yarñwápi yokwarimí neairi uyñí yarñwápi nipiñi igfññí neaeámoñi yarññini. ¹⁰ Nene “fwí bi meñwáriní.” niriñiranényí, “Ámá nñi fwí yarigfáriní.” rññomi yapí rarñññí wimixaniri yarñwini. Xwiyfá o nearñpi bi ía mixirarñwini.

2

¹ Gí niaiwípiayné, fwí mepa érxiniri rfwamñí rpi seyné nání eaññini. E nerí aí wiene fwí nerfnyí, aríra neairñño ápo Gorixo tñí e nírómáná yokwarimí owiñiri neauryarini. Wé rónñí o, ayí Jisasi Kiraiso nání rarñni. ² O xewanñño niperfina ridiyowánñí niniri xano

Gorixomi niwiapemixiri nani negí fwí yaríñwápi yokwarimí neaiinfa nani imóniñorini. fwí nene yaríñwápiní maríái, fwí áamá xwíá rírí nírímíní ami gimí ñweagíáyí yaríñgápi nani ení niwiapemixiri nani yokwarimí wiinfa nani imóniñorini.

Áamá Gorixo tñni ikáriniñgíáyí epaxípi nánirini.

³ Nene xfo sekaxí neariñpimi niñdíranénáyí, woni woni ñiñí re yaiwinipaxenerini, “Nioni o nani nepa niñfá nimóniri o tñni nawíni ikáriniñáyí wonirfaní?” yaiwinipaxenerini. ⁴ Áamá wo “Nioni o nani niñfá nimóniri o tñni nawíni ikáriniñáonirini.” níriniñí aí sekaxí neariñpí xixeni miyaríño enánáyí, yapí rariñrini. Nepa imóniñí Gorixo neariñpí íá xirariñmaní. ⁵ E nerí aí xwiýfá Gorixo neariñpí go go niñdírnáyí, omí úrapí nerí ñiñí sixí muyí aga xixeni píraníñí ñiñí sixí uyini. Nene api neranéná “Gorixo tñni nawíni ikáriniñwaénerfaní?” yaiwinaníwini.

⁶ Áamá wo “Nioni Jisaso tñni nawíni kumixiniñgwí wonirini.” níriniñíñáyí, Jisaso xwíá tfo nemeñná xano wimóniñpí niñini yariñpa axípi éwiniñini. ⁷ Gí ñiñí sixí seayíñé, “O sekaxí siñí bi níriniñí ríwamíñí eariñini.” miyaiwipani. Iwamfo imóniñiná ñani sekaxí Jisaso ríñí seyíñé niñfá imóniñgápi —Api xwiýfá seyíñé aríá wigíapirini. Api nani nírini eariñini. ⁸ E niñeariri aí sfá yiniñpí ríxa niñeaxa nuri wíá ónaríñpa Jisaso xewaníño neaiwapiyiniñpí ríxa ónaríñagí nani nioni “Sekaxí Jisaso ríñpí siñí imónini.” seariñpaxirini. Xami xewaníñoyá sekaxípimi niñdíriñ yaríñagí winirane agwi seyíñé niñdíro yaríñagí seaniñe nerane nani “Xwiýfá api nepaxiñí imóniñpíñí?” yaiwiaríñwini.

⁹ Áamá wo “Nioni Jisaso neaiwapiyiniñpí niñdíriñ wíá ókiñe emeariñá wonirini.” níriniñí aí xexirímeáyo símí tñni niñwiríñáyí, siñí sfá yiniñmíñiñí ñweani. ¹⁰ Áamá Jisaso neaiwapiyiniñpí tñni xixeni nerí xexirímeáyo ñiñí sixí uyariñí go go, ayí wíá ókiñe niñweari nani xexirímeáyí óreámioapaxí wí wíwapiyaríñmaní. ¹¹ E nerí aí xexirímeáyo símí tñni wiaríñí go go, ayí sfá yiniñéníñí imóniñe ñweari añí emerí neríñá xegí siñwíyo sfá uyiniñagí nani xfo gimí nani waríñe majfá imóniñorini.

“Ayí rípi nani niñeaririñ ríwamíñí eariñini.” uríñí nánirini.

¹² Niaíwípiayíñé, Jisasi Kiraiso neaiñpimi ñani segí fwí yaríñgápi Gorixo ríxa yokwarimí seaiñíñí eñagí nani apiayíñé nani níriniñí ríwamíñí eariñini.

¹³ Áamínáoyíñé, soyíñé iwamfo imóniñiná eño tñni nawíni ikáriniñro niñfá imóniñro eñagí nani soyíñé nani níriniñí ríwamíñí eariñini. Áamá siñwarfá ríñfóyíñé, soyíñé sipí imóniñomi —Ayí oboyiñí ríñiño nani rariñini. Omí ríxa xopirarí wíá eñagí nani nioni soyíñé nani níriniñí ríwamíñí eariñini. Niaíwíyíñé, seyíñé ápo Gorixo tñni nawíni ikáriniñro niñfá imóniñro eñagí nani seyíñé nani níriniñí ríwamíñí eariñini. ¹⁴ Áamínáoyíñé, soyíñé iwamfo imóniñiná eño tñni nawíni ikáriniñro niñfá imóniñro eñagí nani soyíñé nani níriniñí ríwamíñí eariñini. Áamá siñwarfá ríñfóyíñé, soyíñé Jisasomi nuxdíroná eñí sixí eániñro xwiýfá Gorixoyápi aumaúmí iníro sipí imóniñomi xopirarí wiro egí eñagí nani soyíñé nani níriniñí ríwamíñí eariñini.

¹⁵ Seyíñé amípiñí sipí xwíá tfo ñaniñí yaríñgápiñí ñiñí sixí muyipa ero amípiñí naniñí xwíá tfo weníyo ñiñí sixí muyipa ero éñirixini. Amípiñí xwíá tfo ñaniñí yaríñgápiñí go go ñiñí sixí nuyiríñáyí, ápo Gorixomiñí ñiñí sixí muyiniñí.

¹⁶ Ayí rípiñí naniñí seariñini. Amípiñí xwíá tfo ñaniñí yaríñgápiñí fwí naniñí íeapá winariñpíñí, siñwí fwí winariñgápiñí, “Amípiñí xwé tñniñíñíñí?”

n̄iyaiwin̄r̄i seáȳi e menar̄iḡf̄ap̄iran̄i, ap̄i n̄ip̄in̄i ápo Gor̄ixoyá d̄iñ̄f̄yo dán̄i yar̄iḡf̄aman̄i. S̄ip̄i xw̄f̄á t̄f̄yo dán̄f̄ imón̄iñ̄f̄ yar̄iḡf̄á en̄aḡi nán̄i searar̄iñ̄in̄i. ¹⁷ Am̄ip̄i s̄ip̄i xw̄f̄á t̄f̄yo dán̄f̄ yar̄iḡf̄ap̄i an̄ip̄á nimóga ur̄i f̄eap̄á n̄iwin̄r̄i “Ap̄i nion̄yá en̄jáná anan̄r̄in̄i.” yaiwiar̄iḡf̄ap̄i ap̄t̄ en̄t̄ an̄ip̄á nimóga ur̄i en̄f̄á en̄aḡi aiwi áamá Gor̄ixo “E éf̄r̄ix̄in̄i.” yaiwiar̄iñ̄f̄pimi x̄f̄dar̄iḡf̄áȳf̄ an̄ip̄á wí mimón̄f̄ an̄iñ̄f̄ ín̄iná ñweap̄r̄f̄á en̄aḡi nán̄i am̄ip̄i xw̄f̄á t̄f̄yo en̄f̄pimi d̄iñ̄f̄ s̄ix̄f̄ muyipa éf̄r̄ix̄in̄i.

Ámá Kiraisom̄i xop̄ir̄ar̄f̄ wian̄iro yar̄iḡf̄áȳf̄ yap̄f̄ wíwapiyip̄f̄r̄ix̄in̄r̄i ur̄iñ̄f̄ nán̄r̄in̄i.

¹⁸ Ḡf̄ n̄iaíw̄f̄ȳné, s̄f̄á yopar̄f̄ȳf̄ imón̄in̄iná r̄ixa r̄ínar̄in̄i. En̄jáná dán̄i ar̄f̄á re wiñwápi t̄f̄n̄i x̄ixen̄i “Ámá Kiraisom̄i xop̄ir̄ar̄f̄ wim̄in̄r̄i yar̄iño r̄ixa n̄ib̄n̄f̄ar̄in̄i.” ar̄f̄á e wiñwápi t̄f̄n̄i x̄ixen̄i agw̄f̄ r̄íná áamá Kiraisom̄i xop̄ir̄ar̄f̄ wian̄iro yar̄iḡf̄áȳf̄ r̄ixa nimón̄iro ñweañ̄o. Aȳf̄ r̄ixa nimón̄iro yar̄iñaḡf̄a s̄iñw̄f̄ n̄iwin̄irane nán̄i “S̄f̄á yopar̄f̄ȳf̄ imón̄in̄iná r̄ixa r̄ínar̄f̄an̄i?” yai-wiñw̄in̄i. ¹⁹ Ámá aȳf̄ xám̄i none t̄f̄n̄i nawín̄i ner̄imeán̄ayirane aí nepa none t̄f̄n̄i nawín̄i mimón̄ipa nero nán̄i p̄f̄n̄i n̄ineawiár̄im̄i uḡf̄áȳf̄r̄in̄i. Aȳf̄ nepa none t̄f̄n̄i kum̄ix̄in̄iñwáȳf̄ nimón̄iro s̄iñwir̄iȳf̄, none t̄f̄n̄i anan̄i ñweaan̄iro eḡf̄ar̄in̄i. E ner̄i aí “Aȳf̄ neḡf̄ imón̄iḡf̄áȳf̄ wí men̄in̄i.” yaiwian̄i nán̄i p̄f̄n̄i n̄ineawiár̄im̄i uḡf̄ar̄in̄i. ²⁰ Seȳf̄né aȳf̄n̄iñ̄f̄ imón̄iḡf̄á wiȳf̄néman̄i. Gor̄ixoyá kw̄iȳf̄pi r̄ixa seaain̄iñ̄f̄ȳf̄né en̄aḡf̄a nán̄i xw̄iȳf̄á nepax̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄pi nán̄i seȳf̄né r̄ixa ñij̄f̄ar̄in̄i. ²¹ “Nene s̄in̄i maj̄f̄á imón̄iñagw̄f̄ nán̄i r̄f̄wam̄iñ̄f̄ rip̄i near̄i món̄apar̄in̄i.” r̄iseaimón̄ar̄in̄i? Oweoi, seȳf̄né r̄ixa ñij̄f̄á nimón̄iro “Xw̄iȳf̄á nepax̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄pi f̄á n̄ix̄ir̄ir̄iñ̄f̄pimi dán̄i wí yap̄f̄ r̄ipax̄f̄ men̄in̄i.” ñij̄f̄á e en̄t̄ imón̄iñaḡf̄a nán̄i r̄f̄wam̄iñ̄f̄ rip̄i eaar̄iñ̄in̄i. ²² Xw̄iȳf̄á yap̄f̄ rar̄iño, aȳf̄ gor̄in̄i? Am̄ip̄i wí nán̄i rar̄iño mar̄f̄á, sa “Ámá yeáȳf̄ neayim̄ixemean̄f̄a nán̄i Gor̄ixoyá d̄iñ̄f̄ t̄f̄n̄i ar̄f̄owayá xw̄f̄á piax̄f̄yo dán̄i iwiaron̄f̄oȳf̄ rar̄iñwáo Jisasom̄i.” rar̄iño, aȳf̄ or̄in̄i. Kiraisom̄i xop̄ir̄ar̄f̄ wim̄in̄r̄i yar̄iñor̄in̄i. Xanom̄i t̄f̄n̄i xewaxom̄i t̄f̄n̄i n̄iwaúmin̄i r̄f̄w̄f̄ umon̄or̄in̄i. ²³ Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ xewaxom̄i r̄f̄w̄f̄ numor̄f̄náȳf̄, aȳf̄ xanom̄i en̄t̄ r̄f̄w̄f̄ umoar̄iño. Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ xewaxo nán̄i “Yeáȳf̄ neayim̄ixemean̄f̄a nán̄i urowár̄en̄ap̄iñor̄f̄an̄i?” n̄iyaiwiro numim̄in̄r̄f̄náȳf̄, aȳf̄ xanom̄i en̄t̄ umim̄inar̄iño. ²⁴ Seȳf̄né xw̄iȳf̄á Jisaso nán̄i iwam̄f̄o dán̄i ar̄f̄á wiḡf̄ap̄i p̄f̄n̄i m̄iwiár̄ipa nero d̄iñ̄f̄ f̄á x̄ir̄f̄r̄ix̄in̄i. Aga x̄ixen̄i e nerónáȳf̄, xewaxo t̄f̄n̄i nawín̄i imón̄iro xano t̄f̄n̄i en̄t̄ nawín̄i imón̄iro ep̄f̄r̄f̄ar̄in̄i. ²⁵ Xewan̄iño mimáyo dán̄i near̄iñ̄f̄pi, aȳf̄ rip̄ir̄in̄i, “Seȳf̄né e nerónáȳf̄, d̄iñ̄f̄ n̄iyim̄iñ̄f̄ t̄ḡf̄áȳf̄né imón̄ip̄r̄f̄ar̄in̄i.” near̄iñ̄f̄pi. ²⁶ Paȳf̄ r̄inam̄i xám̄i eáap̄i áamá xw̄iȳf̄á Jisaso nán̄i r̄in̄iñ̄f̄pi yap̄f̄ seaíwapiyan̄iro yar̄iḡf̄áȳf̄ nán̄i n̄ir̄ir̄i eáár̄in̄i. ²⁷ Seȳf̄né aȳf̄n̄iñ̄f̄ imón̄iḡf̄á wiȳf̄néman̄i. Kw̄iȳf̄ Gor̄ixoyá seaain̄iñ̄f̄pi r̄f̄án̄iñ̄f̄ mimón̄f̄ s̄in̄i aí t̄f̄n̄i en̄aḡf̄a nán̄i áamá wí sear̄éwap̄iyipax̄f̄ȳf̄néman̄i. E n̄isear̄ir̄i aí kw̄iȳf̄ seaain̄iñ̄f̄pi am̄ip̄i n̄f̄n̄i Kiraiso nán̄i d̄iñ̄f̄ mopax̄f̄ imón̄iñ̄f̄pi nán̄i n̄iseain̄r̄f̄n̄á yap̄f̄ b̄i mimón̄f̄ nepax̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄piñ̄i seainar̄iñ̄f̄ en̄aḡi nán̄i agw̄f̄ xeḡf̄pi n̄iseaiga ur̄i xám̄i n̄iseaiga ur̄i en̄f̄pi t̄f̄n̄i x̄ixen̄i nero Kiraisom̄i xaiw̄f̄ f̄á ux̄ir̄f̄r̄ix̄in̄i.

“Ámá Gor̄ixoyá imón̄iḡf̄áȳf̄ f̄w̄f̄ néra war̄iḡf̄aman̄i.” ur̄iñ̄f̄ nán̄r̄in̄i.

²⁸ Ḡf̄ n̄iaíw̄piaȳné, o s̄iñán̄i nimón̄ir̄i weapáná peaȳf̄ n̄ineaur̄ir̄i wará sar̄f̄wá m̄imár̄in̄f̄ newiár̄imón̄irane éf̄ roanf̄wá nán̄i om̄i xaiw̄f̄ f̄á ux̄ir̄f̄r̄ix̄in̄i. ²⁹ Seȳf̄né “Gor̄ixo wé rón̄iñor̄in̄i.” n̄iyaiwiro ñij̄f̄á imón̄iñaḡf̄a nán̄i rip̄i en̄t̄ aga ñij̄f̄á imón̄ipax̄f̄ȳf̄nérin̄i, “Wé rón̄iñ̄f̄ yar̄iḡf̄á ḡiȳf̄ ḡiȳf̄, aȳf̄ Gor̄ixo o xeḡf̄ emean̄f̄ȳf̄r̄in̄i.” Ñij̄f̄á e en̄t̄ imón̄ipax̄f̄ȳf̄néxin̄i.

3

¹ Ai áamá t̄iȳné r̄ip̄i nán̄i d̄iñ̄f̄ omoaneȳi. Ápo Gor̄ixoyá b̄i on̄imiápi mar̄f̄ái, d̄iñ̄f̄ ayá wí six̄f̄ n̄ineayir̄i nán̄i “Ḡf̄ n̄iaíw̄f̄ȳf̄n̄ér̄in̄i.” nearar̄in̄i. X̄fo nearar̄iñ̄f̄pi nepa e imón̄iñ̄agw̄i nán̄i nearar̄in̄i. Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄i áamá xw̄f̄á t̄f̄yo d̄añ̄f̄ȳf̄ nene Gor̄ixoyá n̄iaíwene eñ̄agw̄i nán̄i mí m̄ineaōm̄ix̄iñ̄ōi. Aȳf̄ x̄fo t̄f̄n̄i naw̄in̄i nikár̄in̄i n̄iñ̄f̄á mimón̄iñ̄ḡf̄áȳf̄ eñ̄aḡf̄a nán̄i mí m̄ineaōm̄ix̄iñ̄ōi.

² Ḡf̄ d̄iñ̄f̄ six̄f̄ seayin̄áȳf̄né, aȳf̄ mí m̄ineaōm̄ix̄iñ̄aḡf̄a aiw̄i nene x̄foyá n̄iaíw̄f̄ imón̄iñ̄waéner̄in̄i. R̄f̄wéná ar̄ire imón̄an̄f̄wápi s̄in̄i w̄f̄á m̄ineaōkiamón̄iñ̄aḡi aiw̄i n̄iñ̄f̄á re imón̄iñ̄w̄in̄i, “Kiraiso s̄iñ̄án̄i n̄ineaimón̄ir̄i weapáná x̄fo imón̄iñ̄f̄pa nene en̄i ax̄f̄pi imón̄an̄f̄wár̄in̄i.” N̄iñ̄f̄á e imón̄iñ̄w̄in̄i. X̄fo imón̄iñ̄f̄pi íná d̄án̄i aga x̄ixen̄i s̄iñ̄w̄f̄ w̄in̄an̄f̄wá eñ̄aḡi nán̄i rar̄iñ̄in̄i.

³ Áamá Kiraiso neaím̄enapáná x̄fo imón̄iñ̄f̄pi oimón̄aneȳin̄ir̄i wen̄iñ̄f̄ ner̄i ñ̄weaar̄iḡf̄á aȳf̄ aȳf̄ n̄f̄n̄i r̄ip̄i yar̄iḡf̄ár̄in̄i. Xewan̄iñ̄o awi ax̄f̄ imón̄iñ̄f̄pa ax̄f̄pi oimón̄aneȳin̄i w̄iḡf̄ xw̄iox̄f̄yo iḡf̄án̄iñ̄f̄ neámori nan̄f̄ im̄ix̄inar̄iḡf̄ár̄in̄i.

⁴ Áamá f̄w̄f̄ néra war̄iḡf̄á aȳf̄ aȳf̄ n̄f̄n̄i Gor̄ixoyá sekax̄f̄ r̄in̄iñ̄f̄pi xórór̄f̄ yar̄iḡf̄ár̄in̄i. f̄w̄f̄ áamá néra war̄iḡf̄ápi, aȳf̄ pípi mar̄f̄ái, sa Gor̄ixoyá sekax̄f̄ r̄in̄iñ̄f̄pimi xórór̄f̄ yar̄iḡf̄ápir̄in̄i.

⁵ R̄ip̄i nán̄i seȳf̄né n̄iñ̄f̄á imón̄iñ̄ōi. Kiraiso —O f̄w̄f̄ b̄i men̄or̄in̄i. O f̄w̄f̄ nene yar̄iñ̄wápi yokwar̄im̄f̄ neaim̄in̄ir̄i nán̄i xw̄f̄á t̄f̄yo nene t̄ñ̄f̄ e b̄iñ̄in̄iḡin̄i.

⁶ Aȳin̄án̄i áamá Jisaso t̄f̄n̄i kum̄ix̄in̄iḡf̄áȳf̄ f̄w̄f̄ néra war̄iḡf̄áman̄i. E ner̄i aí áamá f̄w̄f̄ néra war̄iḡf̄áȳf̄ “Jisaso Gor̄ixomi xewaxor̄f̄an̄i?” n̄iyaiw̄iro nepa x̄fo t̄f̄n̄i naw̄in̄i kum̄ix̄inar̄iḡf̄áman̄i.

⁷ Ḡf̄ n̄iaíw̄f̄piaȳf̄né, áamá yap̄f̄ rar̄iḡf̄áȳf̄ xe n̄ib̄iro yap̄f̄ oneaíwap̄iȳipoȳin̄ir̄i s̄iñ̄w̄f̄ m̄iw̄in̄iñ̄pa éf̄rix̄in̄i. Áamá wé rón̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄pi néra war̄iḡf̄áȳf̄ Kiraiso wé rón̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄pa ax̄f̄pi imón̄iñ̄ḡf̄áȳf̄r̄in̄i.

⁸ E ner̄i aí áamá f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ oboyáyr̄in̄i. Eñ̄íná f̄w̄f̄ iwam̄f̄ó néra b̄iñ̄o, aȳf̄ obo eñ̄aḡi nán̄i oyá imón̄iñ̄ḡf̄áȳf̄r̄in̄i. Gor̄ixomi xewaxo r̄ip̄i em̄in̄ir̄i nán̄i b̄iñ̄in̄iḡin̄i. Obo f̄w̄f̄ ar̄f̄k̄i ner̄i ámaȳf̄ en̄i ax̄f̄pi éf̄rix̄in̄ir̄i w̄iwap̄iyar̄iñ̄f̄pi p̄f̄r̄f̄ urak̄im̄in̄ir̄i nán̄i b̄iñ̄in̄iḡin̄i.

⁹ Aȳin̄án̄i áamá Gor̄ixoyá xeḡf̄ t̄imeañ̄f̄ȳf̄n̄iñ̄f̄ nimón̄ir̄f̄n̄áȳf̄, oyá d̄iñ̄f̄pi ík̄ik̄f̄ w̄iñ̄aḡi nán̄i f̄w̄f̄ néra war̄iḡf̄áman̄i. Aȳf̄ Gor̄ixoyá xeḡf̄ t̄imeañ̄f̄ȳf̄n̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄aḡf̄a nán̄i aga f̄w̄f̄ néra upax̄f̄ mimón̄iñ̄ōi.

¹⁰ R̄ip̄imi d̄án̄i anan̄i áamá mí n̄iwóm̄ix̄iro “T̄iȳf̄ n̄iaíw̄f̄ Gor̄ixoyár̄f̄an̄i? T̄iȳf̄ oboyár̄f̄an̄i?” yaiwipax̄f̄r̄in̄i. Áamá s̄iw̄f̄ wé rón̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄pi m̄iyar̄iñ̄aḡf̄a n̄iw̄in̄ir̄f̄n̄a “Aȳf̄ Gor̄ixoyá t̄imeañ̄f̄ȳf̄n̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄ḡf̄áȳf̄ w̄iman̄i.” yaiwipax̄f̄r̄in̄i. Áamá xex̄ir̄f̄meáyo d̄iñ̄f̄ six̄f̄ muyar̄iñ̄aḡf̄a n̄iw̄in̄ir̄f̄n̄a en̄i “Aȳf̄ Gor̄ixoyá imón̄iñ̄ḡf̄áȳf̄ w̄iman̄i.” yaiwipax̄f̄r̄in̄i.

Xex̄ir̄f̄meáyo d̄iñ̄f̄ six̄f̄ nuyir̄f̄n̄a epax̄f̄pi nán̄ir̄in̄i.

¹¹ Iwam̄f̄ó imón̄iñ̄íná d̄án̄i xw̄iȳf̄á Jisaso yan̄f̄ neaiap̄iñ̄f̄ none sear̄éwap̄iyar̄f̄n̄a ar̄f̄á neaiḡf̄ápi, aȳf̄ r̄ip̄ir̄in̄i, “Xex̄ir̄f̄meáyoñ̄e x̄ixe d̄iñ̄f̄ six̄f̄ yin̄f̄rix̄in̄i.” Ar̄f̄á neaiḡf̄ápi, aȳf̄ ap̄ir̄in̄i.

¹² Ap̄i n̄ix̄f̄dir̄an̄éná Keno —O sip̄i imón̄iñ̄oyáor̄in̄i. Xeḡf̄ xogwáom̄i p̄ik̄ix̄w̄ir̄f̄o eñ̄or̄in̄i. O eñ̄f̄pa ax̄f̄pi mepa oyaneȳi. “Xogwáom̄i aȳf̄ nán̄i r̄f̄a p̄ik̄iñ̄in̄iḡin̄i?” yaiwiar̄iḡf̄ápi pípiñ̄in̄i? X̄fo xeḡf̄ yar̄iñ̄f̄pi sip̄i imón̄ir̄i xogwáoyar̄iñ̄f̄pi wé rón̄iñ̄f̄ imón̄ir̄i eñ̄aḡi nán̄i s̄f̄m̄f̄ t̄f̄n̄i n̄iw̄ir̄i p̄ik̄iñ̄in̄iḡin̄i.

¹³ Aȳin̄án̄i ḡf̄ n̄ir̄ix̄f̄meáyoñ̄e, seȳf̄né en̄i áamá Gor̄ixoyá mimón̄iñ̄ḡf̄áȳf̄ s̄f̄m̄f̄ t̄f̄n̄i seaiar̄iñ̄aḡf̄a n̄iw̄in̄ir̄ón̄áȳf̄, udud̄f̄ mepan̄i.

¹⁴ Nene neḡf̄ n̄ir̄ix̄f̄meáyo d̄iñ̄f̄ six̄f̄ nuyir̄ane nán̄i n̄iñ̄f̄á re imón̄iñ̄w̄in̄i, “Óf̄ áamá an̄f̄n̄ip̄r̄f̄a nán̄i imón̄iñ̄f̄ȳimi p̄f̄n̄i n̄iw̄iár̄im̄i óf̄ d̄iñ̄f̄ n̄iȳim̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄p̄r̄f̄a nán̄i imón̄iñ̄f̄ȳimi n̄ix̄f̄dir̄ane yar̄iñ̄w̄in̄i.” N̄iñ̄f̄á e imón̄iñ̄w̄in̄i. E ner̄i aí áamá xex̄ir̄f̄meáyo d̄iñ̄f̄ six̄f̄ muyar̄iḡf̄áȳf̄, aȳf̄ d̄iñ̄f̄ n̄iȳim̄iñ̄f̄ t̄f̄ḡf̄á mimón̄f̄ s̄in̄i óf̄ an̄f̄n̄ip̄r̄f̄a nán̄i imón̄iñ̄f̄ȳimi x̄f̄dar̄iñ̄ōi.

15 Ámá xexirímeáyo símí tñní wiarinagá nîwinirónáyí, “Ananirini.” riyaiwiarinjo? Oweoi, nene nijá re imóninwiní, “Ámá pikiarigá gíyí gíyí dñí nîyimíní meapíra nání mimóninjo.” Nijá e imóninwiní. 16 Pípi nání dñí nîmorinípimi dání “Ámáyo dñí síxí nuyiríná epaxípi, ayí apírífaní?” yaiwipaxírini? Sa Jisaso nene yeáyí neayimíxemeámínirí nání mñí nîwiniríná enípi nání dñí nîmorinípimi dání nene “Ámáyo dñí síxí nuyiríná o enípa e epaxírífaní?” yaiwinwiní. Ayínáni nene ení nîrixímeáyo arírá wianí nání mñí nîwiniranéná aí “Ayí ananirini.” yaiwíwanigini. 17 E nerí aí ámá amípi mîmúróniní wo xegí xexirímeá wo amípi nání dñwí ikeamónarinagí nîwinirí aiwí sípiá sá nîtinirí amípi bí mîni mîwipa nerínáyí, o arige nerí “Nioní Goríxomi dñí síxí uyinini.” rípxírini? 18 Gí niaíwípiayíné, negí nîrixímeá dñwí ikeamónarinagá nîwiniranéná pñení nurirane “Dñí sípi niarini.” murípa éwanigini. Aga xwioxíyo dání dñí síxí nuyirane arírá wíwanigini.

“Apí neríná Goríxoyá sinwíyo dání wará saríwá márnípxámani.” uriní nánirini.

19 Ámáyo aga xwioxíyo dání dñí síxí nuyirinípimi dání re nîyairí nijá imóninwiní, “Goríxo, nepaxiní imóninjoyáyí imóninwá wienerífaní?” nîyairí nijá imóninwiní. Ayí rípi nánini dñí nîmoranéná Goríxoyá símímaníyo dání ananí dñí wá neaónipaxírini. 20 “Ámáyo arírá nîwiríná Jisaso tñní xixeni mîyarináonirini.” nîyairinirane xwíyá meárinarínwá aí Goríxo nene dñí e yairinarínwápi seáyí e wimónirí amípi nñní nání nijá imónirí eno enagí nání nene nepa ámáyo dñí síxí uyarínwápi nání nijá ení nimónirí nání xwíyá mîneameáriní enagí nání nene ananí dñí wá neaónipaxírini. 21 Gí dñí síxí seayináyíné “Ámáyo arírá nîwiríná Jisaso tñní xixeni mîyarináonirini.” nîyairinirane xwíyá mîmeárinípa neranénáyí, Goríxoyá sinwí tñí e wará saríwá mîmární nîyopiýarirí 22 xíomi amípi bí nání yaríní wíaná ananí xixeni neaiaparínirini. Ayí rípi nání neaiaparínirini. O sekaxí rinípimi xídírane amípi xío “Éríxiní.” wimónarinípimi erane yarínagwí nání neaiaparínirini. 23 Sekaxí míkí imóniní Goríxo nearinípi, ayí rípi nání rarínini. Seyíné xegí xewaxo Jisasi Kiraisomi dñí wíkwíro xío sekaxí nearinípi tñní xixeni xixe dñí síxí yiníro éríxiní. 24 Ámá Goríxo xegí sekaxí rinípimi xídárigá gíyí gíyí, ayí Goríxo tñní nawíní imóniro xío ení ayí tñní nawíní imóniro enoi. Ayí rípimi dání “Goríxo nene tñní nawíní rimóninwiní?” yaiwiarínwáriní. Goríxo xegí kwíyípi síxí neamímoní enagí nání “O tñní nawíní ríá imóninwiní?” yaiwiarínwáriní.

4

Kwíyí Goríxoyápi mî tñní sípípi mî tñní mí ómíxarinwápi nánirini.

1 Gí dñí síxí seayináyíné, ámá “Kwíyí tñáoni enagí nání rarínini.” rarigá nîyoní aríá mîwipa nero mimóní wá rókiamoarigá obaxí xwá tío emearinagá nání “Kwíyí apí nepa Goríxo tñí e dání bíñpírífaní? Goríxo tñí e dání mîbíñpírífaní?” yaiwianí nání iwamíto imímí wíríxiní. 2 Iwamíto imímí nîwiríná rípi rarínagá nîwiniríná “Kwíyí Goríxoyápi tñño ríá raríní?” yaiwíríxiní. Kwíyíyo dání nîriríná “Jisasi Kiraiso ámá nimónirí nene tñámíni bíñnigini.” rarínagá nîwiniríná “Kwíyí Goríxo tñí e dání bíñpími dání ríá raríní?” yaiwíríxiní. 3 E nerí aí kwíyí xegí bimí dání nîriríná “Jisaso ámá nimónirí nene tñámíni

bɪŋɪnɪgɪnɪ.” mɪrɪpa yarɪŋagɪa nɪwɪnɪrɪnɪ “Kwɪyɪ apɪ Gorɪxo tɪŋɪ e dɪnɪ bɪŋɪpɪmɪnɪ.” yaiwɪrɪxɪnɪ. Ámá kwɪyɪ ayo dɪnɪ rarɪgɪáyɪ Kiraisomɪ xopɪrɪrɪ wɪmɪnɪrɪ yarɪŋo tɪnɪ anɪ nawɪnɪ imónɪgɪáyɪrɪnɪ. Enɪnɪ “O nɪbɪnɪfɪrɪnɪ.” arɪá e wigɪfo agwɪ rɪnɪ rɪxa nɪbɪrɪ xwɪá tɪyo yarɪnɪ. ⁴ E nerɪ aɪ gɪ nɪaɪwɪpɪayɪné, seyɪné Gorɪxoyáyɪné enagɪa nɪnɪ mɪmónɪ wɪá rókɪamoarɪgɪáyɪ yapɪ seaiwapɪyanɪro seaɪagɪa aɪwɪ rɪxa xopɪrɪrɪ wigɪfɪrɪnɪ. Kwɪyɪ seyɪné seaɪnɪŋɪpɪ obomɪ —O ámá Gorɪxomɪ dɪŋɪ mɪwɪkwɪroarɪgɪáyɪ xfo tɪnɪ nawɪnɪ imónɪgɪorɪnɪ. Omɪ kwɪyɪ seyɪné seaɪnɪŋɪpɪ seáyɪ e wɪmónɪŋagɪ nɪnɪ ayo xopɪrɪrɪ wigɪfɪrɪnɪ. ⁵ “Jisaso nepa ámá nɪmónɪrɪ nene tɪámɪnɪ mɪbɪŋɪnɪgɪnɪ.” rarɪgɪáyɪ Gorɪxomɪ paimɪmɪ wɪarɪgɪáyɪ tɪŋɪmɪ dɪnɪ imónɪgɪáyɪrɪnɪ. Ayɪnɪnɪ xwɪyɪá wigɪ nɪrɪrɪnɪ xwɪyɪá Gorɪxomɪ paimɪmɪ wɪarɪgɪápɪmɪ dɪnɪ rarɪgɪá nɪnɪ wigɪ imónɪgɪáyɪ ayo arɪá wɪarɪgɪfɪrɪnɪ. ⁶ E nerɪ aɪ none Gorɪxoyá imónɪŋagwɪ nɪnɪ ámá o tɪnɪ nawɪnɪ ikárɪnɪgɪáyɪ none arɪá neaiarɪgɪfɪrɪnɪ. Ámá o tɪnɪ nawɪnɪ mikárɪnɪgɪáyɪ none arɪá neaiarɪgɪfɪámɪnɪ. Ayo dɪnɪ re yaiwɪarɪŋwárɪnɪ, “Kwɪyɪ nepaxɪŋɪ imónɪŋɪyo dɪnɪ rarɪgɪáyɪ mí nómɪxɪrɪ ayɪ tɪyɪrɪfɪnɪ? Kwɪyɪ yapɪ imónɪŋɪpɪmɪ dɪnɪ rarɪgɪáyɪ mí nómɪxɪrɪ ayɪ tɪyɪrɪfɪnɪ?” yaiwɪarɪŋwárɪnɪ.

“Xɪxe dɪŋɪ sɪxɪ yɪnɪfɪrɪxɪnɪ.” urɪŋɪ nɪnɪrɪnɪ.

⁷ Gɪ dɪŋɪ sɪxɪ seayɪŋáyɪné, xɪxe dɪŋɪ sɪxɪ yɪnɪwanɪgɪnɪ. Ayɪ rɪpɪ nɪnɪ rarɪŋɪnɪ. Ámá wɪyo dɪŋɪ sɪxɪ nuyɪranéná Gorɪxo yarɪŋɪpa axɪpɪ yarɪŋwá enagɪ nɪnɪ rarɪŋɪnɪ. Ayɪ rɪpɪ nɪnɪ enɪ “Xɪxe dɪŋɪ sɪxɪ yɪnɪfɪrɪxɪnɪ.” rarɪŋɪnɪ. Dɪŋɪ sɪxɪ uyarɪgɪá ayɪ ayɪ nɪnɪ Gorɪxo xegɪ tɪmeanɪyɪtɪnɪŋɪ imónɪro o tɪnɪ nawɪnɪ nɪkárɪnɪro nɪjɪá imónɪro egɪáyɪ enagɪa nɪnɪ rarɪŋɪnɪ. ⁸ E nerɪ aɪ amɪpɪ o yarɪŋɪpɪ xfo ámáyo dɪŋɪ sɪxɪ nuyɪrɪŋɪpɪmɪ dɪnɪ yarɪŋɪ enagɪ nɪnɪ ámá wigɪ wɪnɪyo dɪŋɪ sɪxɪ muyɪpa yarɪgɪá gɪyɪ gɪyɪ, ayɪ Gorɪxo tɪnɪ nawɪnɪ nɪkárɪnɪro nɪjɪá imónɪgɪáyɪmɪnɪ. ⁹ Gorɪxo xfo rɪpɪ nerɪŋɪpɪmɪ dɪnɪ dɪŋɪ sɪxɪ neayarɪŋɪpɪ neaiwapɪyɪŋɪnɪgɪnɪ. O xegɪ nɪaɪwɪ sɪŋɪnɪŋɪ émɪaonɪ neaiɪnɪfɪpɪmɪ dɪnɪ nene dɪŋɪ nɪyɪmɪŋɪ imónɪŋɪpɪ meanɪwá nɪnɪ xwɪá tɪyo wɪrɪnɪpɪŋɪnɪgɪnɪ. ¹⁰ Rɪpɪ nɪnɪ dɪŋɪ nɪmoranéná “Ámáyo dɪŋɪ sɪxɪ nuyɪrɪnɪ epaxɪpɪ, ayɪ apɪrɪfɪnɪ?” yaiwɪpaxɪrɪnɪ. Nene Gorɪxomɪ dɪŋɪ sɪxɪ nuyɪrane enwápɪ marɪáá, sa xewanɪŋo nene dɪŋɪ sɪxɪ nɪneayɪrɪ xewaxo negɪ fɪwɪ yarɪŋwápɪ yokwarɪmɪ neaiɪnɪa nɪnɪ wɪrɪnɪpɪŋɪpɪ nɪnɪ rarɪŋɪnɪ. ¹¹ Gɪ dɪŋɪ sɪxɪ seayɪŋáyɪné, Gorɪxo nene dɪŋɪ sɪxɪ xwapɪ ayá wɪ nɪneayɪrɪ e neaiɪŋɪ enagɪ nɪnɪ xexɪxexɪrɪmeaéne enɪ xɪxe dɪŋɪ sɪxɪ yɪnɪwanɪgɪnɪ. ¹² Ámá Gorɪxomɪ sɪŋwɪ bɪ mɪwɪnɪgɪá aɪwɪ xexɪxexɪrɪmeaéne xɪxe dɪŋɪ sɪxɪ nɪyɪnɪranénáyɪ, Gorɪxo tɪnɪ nawɪnɪ imónɪŋagwɪ nɪnɪ xfo ámáyo úrapɪ mɪwɪkárɪ pírɪnɪŋɪ dɪŋɪ sɪxɪ uyarɪŋɪpa axɪpɪ dɪŋɪ sɪxɪ yɪnɪnɪwɪnɪ. ¹³ Rɪpɪ nɪnɪ dɪŋɪ nɪmoranéná “Xfo nene tɪnɪ imónɪrɪ nene xfo tɪnɪ imónɪrane enwɪnɪ.” yaiwɪpaxɪrɪnɪ. Xegɪ kwɪyɪpɪ neaiapɪŋɪ enagɪ nɪnɪ dɪŋɪ e yaiwɪpaxɪrɪnɪ. ¹⁴ Ápo Gorɪxo xegɪ xewaxo ámá xwɪá tɪyo ŋweagɪá nɪyonɪ yeáyɪ uyɪmɪxemeáwɪnɪgɪnɪrɪ wɪrɪnɪpɪnɪ neaiɪmeanɪ mɪkone, sɪŋwɪ wɪnɪŋwáone xwɪyɪá rɪpɪ seararɪŋwɪnɪ. ¹⁵ Ámá “Jisaso nɪaɪwɪ Gorɪxoyáorɪnɪ.” rarɪgɪá gɪyɪ gɪyɪ Gorɪxo ámá e rɪáyɪ tɪnɪ nawɪnɪ imónɪrɪ ayɪ xfo tɪnɪ nawɪnɪ imónɪro enɪ. ¹⁶ Ayɪnɪnɪ nene dɪŋɪ “Gorɪxo aga dɪŋɪ sɪxɪ neayarɪnɪ.” yaiwɪanɪ nɪnɪ nɪneaiɪpɪmónɪrɪ nɪjɪá imónɪŋwɪnɪ.

Pɪ pí Gorɪxo yarɪŋɪpɪ sa dɪŋɪ sɪxɪ nuyɪrɪŋɪpɪmɪ dɪnɪ yarɪŋɪ enagɪ nɪnɪ ámá wigɪ xexɪrɪmeáyo anɪŋɪ mɪnɪ dɪŋɪ sɪxɪ uyarɪgɪáyɪ, ayɪ Gorɪxo tɪnɪ nawɪnɪ imónɪro xfo enɪ ayɪ tɪnɪ nawɪnɪ imónɪro egɪáyɪrɪnɪ. ¹⁷ Nene sɪá Gorɪxo ámá nɪyonɪ mí ómómɪxɪmɪ enɪfɪyɪmɪ wará sarɪwá mɪmárɪnɪ anɪnɪ

ewiár+mónanfwá nání negí níríxímeáyo úrapí mīwikárí píráníñí dñí sīxí uyíwanigini. Kiraiso xwá tfoyo niñwearíná nimónirí enjpa nene eni xwá tfoyo niñwearanéná axípi nimónirane yaríñwá enagi nání ananí e yanfwáriní. ¹⁸ Ámá wigí xexírímeáyo dñí sīxí nuyiróná Gorixo nání wáyí wí winaríñmani. Dñí sīxí nuyiróná úrapí wí mīwikárí aga xixeni nanjñí nuyirónáyí, wáyí bi mīwiní sáyí ikárinarigfáriní. Míkí ámá Gorixo nání wáyí winaríñí, ayí rípi nánirini. “Gorixo nioní gí sipí yaríñápi tñí xixeni sipí nikárínfárfaní?” nīyáiwiro nání wáyí winaríñíriní. Wáyí winaríñíyí xexírímeáyo siní dñí sīxí xixeni muyarigfá enagi nání raríñini. ¹⁹ Gorixo nene xámi dñí sīxí neayíñí enagi nání nene eni níríxímeáyo dñí sīxí uyaríñwáriní. ²⁰ Ámá wo “Gorixomí dñí sīxí uyiñáonirini.” níriniñí aí xexírímeáyo símí tñí nīwirínáyí, yapí raríñorini. Ayí rípi nání raríñini. Xexírímeáyo síñwí nīwínirí aí dñí sīxí muyipa nerínáyí, o aríge nerí Gorixo, ámá síñwí mīwínigfómi dñí sīxí uyipaxí imónini? Oweoi. ²¹ Sekaxí o nearíñípi, ayí rípirini. Ámá Gorixomí dñí sīxí uyarigfá gíyí gíyí, xexírímeáyo eni dñí sīxí uyírxini.

5

“Dñí wíkwíroarigfáyí xegí timeañyo dñí sīxí uyarigfáriní.” uríñí nánirini.

¹ Ámá “Nene yeáyí neayimixemeanfa nání Gorixoyá dñí tñí arfowayá xwá piaxfoyo dání iwiaronfoyi raríñwáo Jisatorfáni?” nīyáiwiro dñí wíkwíroarigfá gíyí gíyí, ayí niaíwí Gorixo xegí emeanjyíníñí imónigfáyíriní. Ámá xano Gorixomí dñí sīxí uyarigfá gíyí gíyí xegí emeanjyo eni dñí sīxí uyarigfáriní. ² Rípi neríñípi dñí ananí dñí “Niaíwí Gorixo xegí emeanjñíñí imónigfáyo dñí sīxí uyaríñwaénerfáni?” yaiwinipaxíriní. Xfómi dñí sīxí uyirane xegí sekaxí nearíñípi xídírane neranénáyí, ananí dñí e yaiwinipaxíriní. ³⁻⁴ Xfómi aga dñí sīxí nuyiranéná pípi epaxí marfái, xfoyá sekaxí ríñípi xídípaxí enagi nání raríñini. Niaíwí Gorixo xegí emeanjñíñí imónigfáyí síwí sipí xfómi paimímí wiarigfá imóníñípi xopírará wiarigfá enagi nání xfómi nearíñípi nene nīxídíranéná ayí ríá tñí xídípaxí wí mimóníñípirini. Rípiní nerfáná síwí sipí Gorixomí paimímí wiarigfá imóníñípi xopírará wiaríñwáriní. Jisasomí dñí nīwíkwíroríñíyo dání api yaríñwáriní.

“Dñí wíkwíroarigfáyí sopíñí Gorixo wótpí arfá wiarigfáriní.” uríñí nánirini.

⁵ “Ámá síwí sipí Gorixomí paimímí wiarigfá imóníñípi xopírará wiarigfáyí gíyírfáni?” mīyáiwipani. Ámá “Jisaso niaíwí Gorixoyáorfáni?” nīyáiwiro dñí wíkwíroarigfáyí ananí xopírará wiarigfáyíriní. ⁶ “Niaíwí Gorixoyáorfáni?” oniaiwípoiñíñí iniigfyo wayí mearí nīperfáná ragí purí eno, ayí Jisasi Kiraisorini. O “Gorixomí xewaxorfáni?” oniaiwípoiñíñí nání nerfáná wayíñí meañmani. E oniaiwípoiñíñí wayí mearí xegí ragí purí eníñigini. ⁷ Gorixoyá kwíyípi nírírná nepáni rípxípi enagi nání negí xwioxfoyo dání áwanj ríníñí neararíñípi, “Kiraiso apiaú neríñípi dání xewaníño nání síwá neainimínirí enjpi, ayí neparini.” neararíñípi arfá owianeyí. ⁸ Ayínáni “Jisaso Gorixomí xewaxorfáni?” yaiwiani nání sopíñí neawaríñí biaú bi, ayí rípiaú rípirini. Kwíyípi neararíñípi tñí iniigfyo wayí mearfáná imóníñípi tñí xegí ragí nīpurí péáná imóníñípi tñí biaú bi imóníñí apíriní. Apiaú api sopíñí nīneorfáná xegí bi xegí bi oyaiwípoiñíñí

neaíwapiyarínímaní. Axípiñi oyaiwípoyiníri neaíwapiyaríníriní. ⁹ Ámá pí pí nání sopíní neaófápi ananí arfá wiarínwáriní. Ayínání Goríxo sopíní neaófápi seáyí e imónínagí nání apí ení arfá owianeyiníri seararíní. Goríxo xewaníño sopíní neaófápi, ayí pípi nání marfá, ayí xegí xewaxo náníriní. ¹⁰ Goríxo xewaxomí díní wíkwíroarígá gíyí gíyí o xegí xewaxo nání sopíní wófápi wígí xwioxíyo dání “Aga neparíní.” yaiwiarígáriní. E nerí aí Goríxomí díní míwíkwíroarígáyí “O sopíní neaófápi nepamaní.” níyaiwiro nání réníní urarígáriní, “Yapí raríníyí woxíriní.” urarígáriní. ¹¹ Xwíyá Goríxo sopíní neaófápi, ayí rípi riní. O díní níyímíní imónínípi ríxa neaiapíníriní. Díní níyímíní imóníní apí nání xegí xewaxo míkí ikíño enagí nání ¹² ámá xewaxo tñí kumíxinígáyí díní níyímíní imóníní apí tígáyíriní. E nerí aí xewaxo tñí nawíní míkumíxinígáyí ayí díní níyímíní imónínípi tígáyímaní.

Yoparípi nuríná uríní náníriní.

¹³ Nioní seyíné, Goríxo xewaxomí díní wíkwíroarígáyíné “Nene díní níyímíní imónínípi tñwaéneríani?” níyaiwiníro níjía imónípirí nání payí rína nearí mónaparíní. ¹⁴ Nene rípi nerane nání Goríxo síñwí aníje dání wará sarfá mímáriní newiárimóníri yarínwáriní. Xífo e neaiíwínígíníri yaríní níwiranéná negí díníyo dání bí murí xífo wimónarínípi tñí xíxení yaríní níwirane nání “Arfá xíxení níneainíño.” yaiwiarínwáriní. ¹⁵ “Omí yaríní níwiranéná pí pí nání yaríní wiarínwápi xíxení arfá níneainíño.” níyaiwirane níjía e imónínagwí nání díní rípi ení “Negí yaríní wiarínwápi ríxa neaimóníni.” yaiwipaxíriní. ¹⁶ Ámá gíyí gíyí xexírímeáyí wo íwí anínímíxinífa nání mimóníní bí éagí níwíníro Goríxo yokwarímí owiiníri yaríní níwirónáyí, Goríxo wígí yaríní wífápi arfá níwirí íwí anínímíxinífa nání mimóníní bí éomí díní níyímíní imónínípi uñwiráriní. E nísearíri aí íwí ámá anínímíxinípirífa nání imóníní bí ení wení. Nioní “Ámá íwí apí éfáyo Goríxo yokwarímí owiiníri yaríní wíírxíní.” míseararíní. ¹⁷ Pí pí sípi ámá yarígápi níní íwí yarígápi imónínagí aiwí nípiñí anínímíxinípirífa nání mimónínagí nání raríníni.

¹⁸ Nene níjía re imónínwíní, “Ámá Goríxo xegí tímeaníní imónígáyí íwí néra warígámani. Goríxo emeaní —Xewaxo nání raríníni. O ámá ayo píraníní umearínagí nání sípi imóníní wí xwírfá wíxearínímaní.”

¹⁹ Níjía re ení imónínwíní, “Ámá xwífa tíyo dání —Ayí Goríxomí díní míwíkwíroarígáyíriní. Ayí níní sípi imóníníomí ínímí wurínínagífa aí nene ámá Goríxoyá imónínwíní.” ²⁰ Rípi nání ení níjía imónínwíní, “Nwífa nepaxíní imóníní, ayí Goríxoríani?” wíaiwianí nání xegí xewaxo nene tífáminí níbiríná o nání níjía neaiapíníriní. Nene ríxa xegí xewaxo Jisasi Kiraiso tñí nawíní nimónírane nání xano, Nwífa nepaxíní imóníní tñí ení axípi nawíní imónínwíní. O ení Nwífa aga nepaxíní imóníníoríní. Díní níyímíní tñwápi neaiaparíní, ayí oríní.” ²¹ Gí niaíwípiayíné, nene níjía e imónínagwí nání nwífa imónínípiamí díní wíkwíropírxíníri sewaníníyíné awíníní menweánírxíní.

Payí Jono áwiniimi eañnarini.

Payí rina Jono áwini e eañnarini. O xewanñoyá yoí mirini Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipeñweañáoniyi niriñiri ñwiráññinigiñi. Ámá Jono nuriri payí eañtyí nani eni niriñina sññani yoí mirí apixí wí tñni xegí niaíwí tñni nani niriñi eaññigini. E neri aí “Jisasoyá siyikí imóniñf bi nani xwiñfá niriñi eaññfani?” yaiwiriñwáñini. Jisaso rixa aññami nipeyimána xwiogwí aga obaxí ñipwémána eñána Jono ñiñweaññisána rixa xweyañf neri añf yoí Epesasiyo ñiñweámána payí rina eaññigini.

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipeñweañáoniyi apixixi nani —Jixi Gorixo xegí imónirfa nani fá riyamixiñixiriñi. Jixi nani tñni dixí niaíwíyí nani tñni payí rina eaññini. Nioni gí xwiogwíyo dáni nepa ñiñf sixí seayiniñi. Nioniñi marfái, ámá xwiñfá nepaxiñf imóniñfpi nani ñiñfá nimóniro ñiñf wíkwíroarigfáyf tñni eni ñiñf sixí seayinoi. ² Xwiñfá nepaxiñf imóniñfpi agwi rina mimáyo tññirane ná ríwíyo aí sñni tññirane yanfwa eñagí nani seyñé ñiñf sixí seayiniñi. ³ Ápo Gorixo tñni xewaxo Jisasi Kiraiso tñni awaú nepa ñiñf sixí ñineayirina nene píñaniñf ñiwayirónirane ñweañfwa nani neairi wá ñineawianiri ayá nearimixiri episfiriñi.

“Sekaxí o neariñfpi axfpiñi xídarixini.” urñf naniñini.

⁴ Nioni “Íyá niaíwí xwiñfá nepaxiñf imóniñfpi xixeni xídarinoi.” rariñagfa arfá ñiwiri nani “Ápo sekaxí ñineariñina api xídarixiniñi neariñfpi tñni xixeni rfa yariñoi?” ñiyawiri ñiñf nífá ninarini. ⁵ Apixixini, jixi inina erfapi nani bi oririñini. Sekaxí sñf bi niriñi ríwamñf meaññini. Eñina dáni nene arfá wiñwápi —Ayí “Negí ñirixímeáyo ñiñf sixí uyíwanigini.” riniñfpi jixi érixiniñi nani niriñi eaññini. ⁶ “Ámáyo ñiñf sixí nuyirina epaxipi píñfani?” miyawiñani. Nene negí ñirixímeáyo ñiñf sixí nuyiranényí, o sekaxí neariñfpi xixeni píñaniñf xídaríñwáñini. Sekaxí o neariñfpi —Api seyñé eñina dáni arfá wigfápiñini. “Segí sérixímeáyo ñiñf sixí uyírixini.” neariñfpiñini. Api tñni xixeni axfpi e érixini.

“Kiraiso nearéwapiyiñfpi xaiwífá xiríwanigini.” urñf naniñini.

⁷ Ámá obaxí rixa “Ámáyo yapí owíwapíyaneyi.” ñiyawiro xwífa ririñi emeariñagfa nani searariñini. Yapí raniñi nani “Jisasi Kiraiso nepa ámá nimóniri xwífa tño nene tññiniñi miññiniñi.” rariñfáyfñini. E yariñfáyf ámáyo yapí wíwapíyiri Kiraisomi xopiñf wiminiñi eri yariño tñni nawini imóniñoi. ⁸ Ayinani seyñé Jisasomi ñixídiróna ñigwiniñf wayfá meáwaniginiñi aññf miní rfa tññf egfápi surfma mimónf api ñipniñi tñni xixeni mearo yayf seaimori enfa nani píñaniñf sñwí tñni érixini. ⁹ Ámá Kiraiso nearéwapiyiñfpi sñni aññf xaiwí fá miñfí ami wigf ñiñf tñni gíwí ñimixiriñi rariñfá gíyí gíyí, ayí Gorixo tñni nawini imónigfáyf wimani. E neri aí Kiraiso riniñfpiñi xixeni fá ñixiriñi axfpiñi rariñfá gíyí gíyí, ayí xaniwimiraú tñni nawini imónigfáyf wiriñi. ¹⁰ Ámá “Jisasomi xídaríñwaénerini.” rinarigfá wí seyñé tññiniñi ñiñf Kiraiso nearéwapiyiñfpi axfpi miripa yariñagfa ñiwiniñfnyí, yayf ñiwimearo segí añño nani ñipemeami mipawipa érixini. ¹¹ Ayí ripi nani rariñini. Ámá e yariñfáyo gíyí gíyí yayf ñiwimeañfnyí, fwi ayí yariñfápi axfpi ayo eni uxímeanfá eñagí nani rariñini.

¹² Xwiyá xwapí ayá wí tñi seyíné nání rfwamiñí eapaxí aiwi “Payí rñami meapa oemñi.” nimónarñi. “Nioni seyíné diñí níá aga seáyí e dání seainíña nání nibiri niseaímeámána xwiyá axí e dání rñaníwárñi.” niyaiwirí diñí ikwímoñi. ¹³ Dixí ririxímeái —Í ení Goríxo xegí imóníwiniñiniri ía uyamixiñirñi. Íyá niaíwíyí payí rñami dání yayí seaiwárenaparíñoi.

Payí Jono eañf yoparínarini.

Payí rina yoparí Jono eañf narini. O xewaninjoyá yoí mîrini Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoniyî nîrini rîi ñwiráriniginini. Ámá Jono nuriri payí eaño xegí yoí Gaiasorini. Jisaso rîxa añf namî nîpeyimáná xwiogwí aga obaxí nîpwémáná enáná Jono nîñweañsáná rîxa xweyañf nerî añf yoí Epesasiyo nîñweámáná payí rina eañf niniginini

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáonî gí dîñf sixí rîyina Gaiasoxî nánî payí rina eaarîninî. Joxî nepa dîñf sixí rîyininî. ² Gí dîñf sixí rîyinaoxîni, Gorîxomî joxî nánî rîpî yarîñf rîwiiarîñarîni, “O Jisasomî píránîñf nîxîdîrî nánî xegí dîñf nanf imónîñfîpî tîni xîxenî Gorîxoxîniyá dîñfyo dánî nanf imónîñfîpîni wîmearî wará inîrî éwîniîginî.” yarîñf e rîwiiarîñarîni. ³ Negí nîrîxîmeáyî wî joxî nánî áwanf re nîrémeáagfa, “O nepaxîñf imónîñfîpî —Jisaso nearéwapîyîñfîpî nánî rarîñîni. Apî nîxîdîrî nerîná yapf bî mîneaipeîsî apî tîni xîxenî yarîni. Nepaxîñf imónîñfîpî nerîná axîpî píránîñf xîdarîni.” Áwanf e nîrarîñagfa arfá nîwirî nánî nionî yayf seáyîmî dánî ninîñfîrîni. ⁴ “Dîxî nîaíwî imónigfáyo xwîyîfá nepaxîñf imónîñfîpî fá nîxîrîro xîxenî xîdarîñoî.” rarîñagfa arfá nîwirîná yayf seáyîmî dánî ninarîñfîpî amîpî wî nánî yayf ninarîñfîpî apî tîni xîxenî mimónîni.

“Nîrîxîmeáyo arîrá wiarîñfîpa sîni axîpî nîwîa úrîxîni.” urîñf nánîrîni.

⁵ Gí dîñf sixí rîyinaoxîni, joxî negí nîrîxîmeáyo arîrá nîwirîná úrapî bî mîwikarîf dîñf rîñwiráripaxîpî wîwapîyarîñfîrîni. Nîrîxîmeá joxî sîni sîñwî mîwîniñf aî xegí bî marfáî, axîpîni wiarîñfîrîni. ⁶ Ámá ayf joxî dîñf sixí nuyirî arîrá wiarîñfîpî nánî Jisasoyá siyikí imónîñwá re ñweañwaéne rîxa áwanf nearîgîfawîxîni. Joxî Gorîxomî píránîñf nîxîdîrîná epaxîpî tîni xîxenî nerî óf e nánî arîrá nîwirî nîwiowárîrîná yarîñfîpî nanf yarîñîni. ⁷ Ayf rîpî nánî “Arîrá wîrîxîni.” rîrarîñîni. Ámá ayf yoí Jisasi Kiraisoyá émá imónigfáyo wáf urîmeanîro nuróná “Wáf nurîrane aî wigf amîpî ourápaneyî.” nîyaiwîro amîpî bî murápf yarîgîfá enagi nánî rîrarîñîni. ⁸ Ayînanî Gorîxomî dîñf wîkwîronwaéne xwîyîfá nepaxîñf imónîñfîpî nîrîga eméwîniîginîrî ayo arîrá wîwanîginî.

“Sîpî yarîgîfáyo ikanîñf mîwîaxîdîpanî.” urîñf nánîrîni.

⁹ Nionî wáf rîmearîgîfá ayf nánî Jisasoyá siyikí imónigfá e ñweagfáyîné áwanf osearîminîrî nánî payf bî nearî seawîrénapîfagi aiwî segf ámá wo, Daiotîrepisoyî rîniño —O “Nionî seáyî e wimónîñáná wîniyîf íniîmî onurînfîpoyî.” wimónarîñorîni. O xwîyîfá none urarîñwá bî arfá neaiarîñîmanî. ¹⁰ Ayînanî nionî seyîné tîñf e nánî nîbîrî amîpî o yarîñfîyîf nánî waroparf seaimfârîni. O mîkf wî menjagi aiwî none nánî ikayf wîf rîmearîñfîrîni. “E nerîná apáni yarîñîni.” mîyaiwî none rarîñwápf nîwîaîkîrî nîrîxîmeá segf tfámîni bîfáyo mumîmîniîpa yarîñfîrîni. Wîniyîf wigf añfyo nánî nîpemeámî wanîro yarîñagfa nîwîniîrîná pîrf urakîarîñfîrîni. Apîni mé e yarîgîfáyo Jisasoyá siyikí imónigfáyîné awî eánarîgîe dánî mîmîxeámî yarîñfîrîni. ¹¹ Gí dîñf sixí rîyinaoxîni, ámá nanf yarîgîfáyo Gorîxo tîmeanfîyîñîñf imónîñoî. E nerî aî sîpî yarîgîfáyo Gorîxomî sîni sîñwîf mí mîwómîxîgîfáyîrîni. Ayînanî joxî sîpî imónîñfîpîmî ikanîñf mîwîaxîdîpa nerî nanfîpîmîni ikanîñf wîaxîdîrîxîni.

¹² Demit+riaso nání áamá níní “Naḡoríní.” raríḡoríní. Xewaníḡo xwiyíá nepaxíḡí imóníḡíḡí nixídiríná neríḡíḡíḡí dání ení “Nioní áamá naḡoníríní.” nírírí síwáníḡí neainaríḡoríní. None ení “Naḡoríní.” uraríḡwáoríní. Xwiyíá none raríḡwáḡí nepa imóníní. Joxí níḡíá e imóníḡagí nání raríḡíní.

¹³ Joxí nání “Payí oeámíní.” níyairíná ríwamíḡí obaxí ayá wí eapaxí aiwí “Níḡíní nírírí payí rínamí oeámíní.” mínimónaríní. ¹⁴⁻¹⁵ E nerí aiwí “Nioní síní mé níḡírí nisímeámáná axí e dání xwiyíá rínanfíwíríní.” níyairí díḡí ikwíḡoníní. Joxí píráníḡí oríwayíróníní. Níkumíxínírí emearíḡwáyí re dání yayí seairénaríḡorí. Joxí tíní níkumíxínírí emearíḡíáyo e dání womíní womíní yayí níwíera úíríxíní.

Payí Juto eañinarini.

Payí rina áamá Jisasoyá siyikí imónigfáyí nání Juto eañinarini. Xewaninjo nání áwaní sijnáni mirinini enagi aí Jisasomi xogwáo Jutoyí rininjo (Mako 6:3) “Ayí axorfaní?” yaiwiarinwáriní. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nipwémáná enjáná “Mimóní uréwapiyarigfáyí Jisasomi dñí wíkwíroarigfáyo xenwíminí wipemfoarinjo.” rinarinagí Juto arfá níriri ayí arfá níwiro níxídiróná sipí imónipfrixiniri éf uremómíniri níriri eañiniginí.

¹ Jutoní —Nioní Jisasi Kiraisomí xináíninini nimóniri omíñí wiiarinjá wonirini. Jemisomí xexímeáonirini. Nioní payí rina seyíné nání — Seyíné ápo Gorixo nioniyáyí imónifrixiniri wéyo íá seaumiriri dñí síxí seayiri xewaxo Jisasi Kiraiso nání awí seamenweairi seainiyínérini. Seyíné nání níriri payí rina eaarinini. ² “Gorixo wá seawianiri níwayíroniro píranini nweapíri nání seairi sewaninyíné ení xixe dñí sipí inipíri nání seairi nerína ayá wí seaiwíniginí.” nimónariní.

“Jisaso tñi nawíni mimónigfáyí seyíné tñiyumí gwiaumí inarinjo.” uriní nánirini.

³ Gí dñí síxí seayináyíné, Gorixo seyíné tñi nene tñi yeáyí neayimixemeanfá nání enípi nání payí wina neari seawárenapiyimíniri ená aiwi agwí nioní “Payí ení rirémixí re níseairi oeámíni,” nimónigoí, “Xwiyfá nene dñí wíkwíroarinwápi —Apí áamá marfáí, Gorixo nawínani neaiapini enagi nání gíwí nímixiri miripaxípirini. Apí áamá wí ikweakwímí raníro yarinagfá níwiniróná xe oépyiniri síhwí mívínipa éfrixini. Ení neáníro pírfí wiaikianíro éfrixini.” Ení rirémixí e níseairi oeámíni.” nimónifagi eaarinini. ⁴ Ayí rípi nání ení rirémixí e níseairi seararinini. Jisasoyá siyikí imónigfáyíné maiwí nweañáná áamá wí — Ayí Gorixomí ríwí umoarigfáyíriní. Eníná dání “Sfá yoparfí Gorixo xwiyfá umeárinfáriní.” rináriníyíriní. Ayí yumí seyíné tñi nawíni imóníro íwí niga oemeaneyiníro xwiyfá nepa re rininípi, “Pí pí íwí ámaéne yarinwápi Gorixo anani ayá nínearimixiri yokwarímí neaiipaxíriní.” rininípi wígfí dñí tñi ikweakwímí ríro “Jisasi Kiraisomí negí Ámíná ínimi wuríninwáomani.” ríro yarinígfá enagi nání ení rirémixí e seaiarinini.

⁵ Ámíná Gorixo eníná dání maní pírfí wiaikigfáyo pírfí numamóa bñípi nání seyíné rixa xixeni níjífá imóninagfá aiwi ámi dñí mopíri nání dirírfí rípi oseaimíni. O negí Isireríyo Isipíyí añíyo dání éf numíniri nipemeámi nuri aí áamá xíomí dñí mívíkwíro “Xwíá Gorixo neaiapimíniri yarinípi oyá dñí tñi aí áamá e nweagfáyo nurápipaxenemani.” yaiwígfáyo áamá dñí meañe dání wanínimixiniginí. ⁶ Añínají wí eníná dání ení Gorixo nurípearí xe éfrixiniri síhwí wininípi nání re mívaiwí, “Apíni neri níwearná ayí naníriní.” mívaiwí níwiaíkiro íwí yaníro nání añnamí píni níwíarimí weapígfá enagi nání o gwí ainíxí marfínipaxí imóninírfí tñi níjiri sfá áamá níyoní mí ómómíximí emfáyimí pírfí umamómíginiri sfá yináríne nwíraríniginí. ⁷ Eníná áamá Sodomí nweáyí tñi Gomora nweáyí tñi añí apiaúmi axí e ikwíroniníyo nweagfáyo tñi ení axípi ayíniní píaxí weánpaxí imóninípi nero Gorixo áamá nímixírfná ayí apí éfrixiniri wípimóninípi mé ikweakwímí nero wígfí dñí tñi íwí sipí imónarinípi niga

warinagfa nani nene sinwepigf neaiina nani pirf numamorfná rfa ápiáwaf anif inina wearinfpf nímamówárenapirf ayo rfa ninirf pikiniginif.

⁸ Gorixo nene sinwepigf e neaiinf enagf aiwf ayf yagfapa áma yumfí seyfné tñf nawínf imónigfáyf axfpf nero wigf sipí orináf winarigfápf mimáyo nítinrinfipimf dánf fwf aga piaxf ayá wí weánarinfpf iniro “Áma womf inimf wurfnpaxf mneaimónarinf.” riro anfnamf dánf seáymf imónigfáyo riperirf umero yarigfárinf. ⁹ E yarinqafa aí anfnajf Maikoroyf rininjo —O anfnajf niyonf seáyf e wimóninorinf. O eníná obo tñf Moseso piyomf go go meanirfeninjo+nirf xwiyfá ximiximf ninirf nirtinríná o anfnajf seáyf e imóninf wo enagf aiwf ayá nepearimáná “Niwaninonf enf eánináf onf ananf obomf xwiyfá rfa tñf umearipaxonirinf.” miyaiwí “Gorixo xewaninonf mixf rirfwinigif.” uriniginif. ¹⁰ Ayá nepearimáná murinf enagf aí áma yumfí seyfné tñf nawínf imónigfáyf amípf wiwaninif yf majfá imónigfápf nani ananf ikayfwf meararigfárinf. E nerf aí wigf nifá imónigfápf nanwfyf —Ayf dnf rfa xeyáninifirinf. Nanwfyf dnf menwípepa nerf nifá áma imónarigfápf marfá, xegf bíf imónarinfpá áma ayf enf axfpnf nero wigf nifá apf imónarigfárinf. Apimf dánnf wiwaninif yf xwirfá ikixenarigfárinf. ¹¹ Sfá wiyf ayf majfá wórnáf enagf nani awe! Ayf eníná Keno “Nionf Gorixomf ananf inimf owurfniminf.” miyaiwí nerfná enfpá axfpf yarigfárinf. Eníná áma Beramoyf rininjo —O “Nigwf nionf bíf minimúropa oenf.” yaiwiagorinf. O “Áma wí nigwf niapáná pí pí nifápf nionf wí mimúró nemfnf.” niyaiwirfná xewaninjo yapf néwapfnirf yagfpa ayf enf axfpf oyaneyiniro nani sinf mé igwfá urfnarigfárinf. Eníná áma Koraoyf rininjoyáyf áma Gorixo rípeanowamf arfá miwí nero urakínaniro yarinqafa nani anfnimixinfpá ayf enf axfpninf e yarigfárinf. ¹² Áma nionf seararinif yf píninf imónigfáyf marfá, sa rfpnf rfpnf imóninjo. Seyfné áma gifyf gifyf sinwf nneaniróná “Awí eánigfáyf xixenf dnf sipí inarigfáyfranf?” oneaiwípoynirf awí neániro aiwá narfná áma ayf ipí akwinfnánáf ríwonáná ewé sixf núrorf xwirfá ikixenarinfpá áma ayf axfpf e nimóniro nani xwirfá seaikixepaxf imóninjo. Ayf seyfné tñf nawínf aiwá niniróná Gorixo nani wáyf bíf miwinf wiwaninf nannf dnf nimóniro sa úrapí yarinqafa nani seararinif. “Agwf apf iniá eanf nánf irfnarinf.” yaiwiarfná iniá meapa nerf iminf nerfná agwf nirtiraimf warinfpá axfpf e imónigfáyfrinf. Áma ayf íkfá sogwf ná weariníná aí anif oxf roarinagf nani niyoarf emf móáná urf biaú enfpf imóninif yfninf imóninjo. ¹³ Rawirawá imeamfkwf nerfná reakfkwfí nwírararinfpá áma ayf wigf piaxf weánipaxfpf neróná axfpf apfninf yarigfárinf. Áma ayf sinf anf pirfyo nemerfná áma ewéyo nimeámf núfasáná rawirawáyo áwinimf enáná xenwfmf nipemeámf warinfpf yapf axfpf niseairo yapf seaíwapf yarigfárinf. Ayf aga sfá yidoárinfpimf anif iníná nweaprfá nani Gorixo ríxa wimixinifirinf.

Jisaso tñf nawínf mimónigfáyo Gorixo pirf umamonfá nánirinf.

¹⁴⁻¹⁵ Inoko —O Adamof dánf nemeága nuro wé wíumf dánf waú emeánigfo, ayf orinf. O ámayo wfá nurókiamorfná re riniginif, “Arfá époyf. Orináf nwinríná winfnf. Ámináo áma nñf wigf egfápf nani xixenf pirf umamóm+nirf nani erf áma xfo wimónarinfpf mixfdarigfáyo wigf uyfnif egfápf nani xwiyfá umeáriminirf nani erf áma fwf ayinif miyarigfáyf xfo nani ámayo nuriróná sipínf urekárarigfápf nani xwiyfá umeáriminirf nani erf enf nani xegf anfnajf dnf nímorf fá míropaxf wí tñf

weaparinjagi winíini.” ríñiniginí. ¹⁶ Ámá nioni seararínjáyí aninjúmí ikaxí rarígíáyíriní. “Omeaneyí.” níwimónirí wé ení óf winarínjípini níxídiró aiwí aninjí miní kíninjí irinarígíáyíriní. Wigí yoí wiwanínjáyí nání símí símí e tinimearígíáyíriní. Ámáya amípí fíwí urápaneyiníro níremeá xwíyá urepísiarígíáyíriní.

Díñí síkíkí onírixinirí urínjé nánirini.

¹⁷⁻¹⁸ Gí díñí síxí seayínjáyíné, ayí e imónínjagí aí negí Ámíná Jisasi Kiraisoyá wáí wurímeigíáwa xámi ríglá rípi nání díñí oirónaneyí, “Sfá yoparíyi tñíná añwi e enáná ámá wí re epírfáriní. Seáyí e wimónígíáwami ikayíwí umearíro amípí Goríxo míwimónarínjípí xídípirí nání wé ení óf ero epírfáyí imóníprírfáriní.” ríglápi nání díñí oirónaneyí. ¹⁹ Ámá ayí Jisasioyá síyikí imónígíáyí nawíni mimóní xíxegíni oimónípoyinirí urakiowáiró díñí ríá xeyánínjíninjí imóníro kwíyí Goríxoyápi mayí imóníro egíáyíriní.

²⁰ Gí díñí síxí seayínjáyíné, ámá ayí e imónínjagí aí Jisasioyá síyikí imónígíáyíné nepa imónínjípí díñí níwíkwíroróná síkíkí umíxíníro ení eáninjí kwíyíyápipi dání Goríxomi ríxínjé urayiro ²¹ o nene nání díñí sípí níwirí neainjípí díñí síxí aninjí íníro díñí níyímínjé Ámíná Jisasi Kiraiso wá nene neaumíxínjípimi dání imónáníwápi gíní gíná nímeanírfáriní wenínjé nero ñwearo éríxini. ²² Ámá xwíyá Goríxo nání rínínjípí nání ududí niníro “Aga nepa imónínjípíraní? Yapí imónínjípíraní?” yaiwiarígíáyo seyíné ayá urímíxíro ²³ ámi wíníyo amípí wí ríá tñí e wenáná apaxí mé mearínjwápa axípi éf umínaníro nání ero ámi wíníyo ayá nurímíxírí aí seyíné rapírapí píyanjé eearínjípí tñí e nání wáyí nero añwi e mupa yarígíápa wigí fíwí yarígíápi nání wáyí ero éríxini.

Goríxomi seáyí e numeríná rínjé nánirini.

²⁴ Agwí Goríxo seyíné fíwí mepa éríxínirí pírfí searakipaxí imónirí ríwíyo seyíné xewanínjo níktínirí ñweañe ronáná díñí nífá níseainirí xwíyá mímeárinípaxí imónígíáyíné seaimíxípaxí imónirí enjo enjagi nání ²⁵ re seararínjini, “Goríxo ná woní oní negí Ámíná Jisasi Kiraiso neainjípimi dání yeáyí neayímíxemeañe, xwífárfí tñí añína tñí síní mimónínjánáraní, agwíraní, ná ríwíyo ínínáraní, níktínirí ñwearí aga seáyí émi imónínjo imónirí ení eáninjí imónirí néní tígíáyo níyoní seáyí e wimónirí enjo, ayí ná woní oní enjagi nání seáyí e uméwanígíni.” seararínjini. “E éwanígíni.” níwimónaríni.

Oríjǎ Jono niwiniñi wfá wómixiniñpí.

Rfáwaminiñ rípi, “Wfá wómixiniñpí” riniñpí Jono eanipirini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso rixa aninami nipeyimána xwiogwí aga obaxí nípwemáná enána Jono niñweanisaná rixa xweyaní nerí pirinwí bimi xegí yoí Patimosiyí riniñpími gwí ñweanána Gorixo oríjǎ uparáná Jisasomi sijnwí winiri aninami nani nipeyiri amipí Gorixo tñj e imóniniñpí sijnwí winiri amipí rfáwyo xwíá ririmi imóniniñpí sijnwí winiri Jisaso Setenomi xopirarí winípi sijnwí winiri nerí nani rfáwaminiñ rípi niriñ eaninigini. Siyikí Jisasoyá fá rípiráyí re oyaiwipoyiniñ niriñ eaninigini, “Agwi ríná xeaniñ neaimearíñagi aiwí ámá e neairo Gorixomi símí tñi wiro yarígráyo o anipá wimixiniñ enagi nani nene eni piraniñ nixdirinipimi dani xopirariníñ owianeyi.” oyaiwipoyiniñ niriñ eaninigini.

¹ Xwiýá re niriñ eaniniñpí, ayí amipí rfáwyo anwi e nimóniniñpí nani Jisasi Kiraiso sijnani nimixiri wfá wómixiniñpí. Gorixo ámá xíomi xináiwaniñ nimóniro omiñ wiiarígráyo wfá owómixiniñ wíwapiyiniñpí. Api Jisaso xíomi omiñ wiiaríñ Jonoyí riniño tñj e nani aninají xíoyáo uowárenapána oríjǎ ikaxí urinipirini. ² Api winiñ nipiñ xwiýá Gorixo urinipirani, Jisasi Kiraiso woákíki winipirani, api nipiñ Jono áwaní xixeni rowiaronirini. ³ Amipí api rixa anwi e nimóniniñ enagi nani ámá xwiýá re wfá omixiniñpí fá rófá giyí giyí yayí aninami dánj imóniniñpí winiri ámá rfáwaminiñ re niriñ eaniniñ rípi fá roariníñ aríá niwiro xídfá giyí giyí yayí aninami dánj imóniniñpí winiri eníarini.

Jono Jisasoyá siyikí imónigráyo wé wfúmi dánj waú nani payí eaní naniñi.

⁴ Jononi Jisasoyá siyikí wé wfúmi dánj waú Esia piropenisíyo ñweagíyíne nani rfáwaminiñ rípi eaniniñ. Gorixo —O aniniñ inína ñweanorini. Enína dani ñweari sini agwi ñweari ná rfáwyo aniniñ ñweari enforini. O wá seawianiri niwayironiro ñweapíri nani seaiiri éwinigini. Kwíyí wé wfúmi dánj waú ikwianwí seáyí e imóniniñami Gorixo éf ñweañe ñweagípi eni wá seawianiri niwayironiro ñweapíri nani seaiiri éwinigini. ⁵ Jisasi Kiraiso —O Gorixo gí íwo ámayo wíwapiyíwiniginiñ uowárenapána xixeni nipiñ niyárimí mñj wininorini. Ámá xwáripáyo dani wiápinimeapírfá nani xami wiápinimeanorini. Míxí ináyí xwíá ririmi ñweagí niyoní seáyí e wimóninorini. O eni wá seawianiri niwayironiro ñweapíri nani seaiiri éwinigini. Omi —O dñj síxí niñeayiri negí íwí yaríñwápi yokwarimí neaiminiñ nani nerína xewaninjo niñperinipimi dani gwíniñ nearoayironorini. ⁶ Ámá oyá xwioxíyo ñweaaníwaéne neaimixiri xano Gorixoyá apaxípaniniñ imónigráyo xí tñj e anani páwiarígrápa nene eni anani páwipaxene neaimixiri enorini. Omi aniniñ miní inína nñi seáyí e umero inimi wuriniñ éfrixini. Api e imóniniñpí. ⁷ Ai, o agwí tñi wepinaríñagi ámá nñi sijnwí winiro omi pikigráyo eni sijnwí winiro epírfarini. Xwíá ririmi ámá gwí wirí wirí nñi omi sijnwí niwiniro ñwí numieáa upírfarini. Ayí neparini. Xixeni e imóniniñpí.

⁸ Ámána Gorixo re rarini, “Nioni aniniñ pirí tñweanionirini. Enína dani ñweari sini agwi ñweari ná rfáwyo aniniñ ñweari emíañonirini. Wa nioni tñi xixeni mimóniñ ení síxí eaniniñpí.” rarini.

Jono Kiraisomi oríjǎ tewíniñ naniñi.

9 Jononì —Nionì segí sérìxímeá wonìrìni. Jisaso tñni nawíni níkarìnrìnhípì dání rñnhípì seáimearìnhípa nionì enì nímeari oyá xwioxíyo ñweaarìgíápa nionì enì ñwearì xeanìnhípì xwámámí wiarìgíápa nionì enì axípì e wirì yarìñáonìrìni. Nionì Gorìxoyá xwíyíá wáf urìrì Jisaso Gorìxo nánì neaíwapìyìnhípì áwanípì urìrì yarìñagì nánì pìrìnhwí Patìmosìyì rarìgíápì dání gwí ñiyíáná ñìñweañsáná ¹⁰ sía Ámináo nánì kíkíá ñweaarìnhwá wíyìmì Gorìxoyá kwíyìpì ñìxìxéronáná ríaiwá bì ríwími dání pékákí ñìrìnrìnhípì enípì tñni rìnhípì aríá re wìñanìgìni, ¹¹ “Orìñá joxì tewínrìpì bìkwí wìnamì ríwamìnhípì nearì áamá sìyìkí Jisasoyá imónìgíá wé wíúmì dánhípì waú imónìgíáyì nánì —Wìgì anípìyì xegì yoí tìyìrìni. Epesasi tñni Sìmena tñni Pegamamì tñni Taiataira tñni Sadìsì tñni Piradepia tñni Reodìsia tñni ayìrìni. Anípì ayí ayí tñnhípì e nánì wìowárìrìxìni.” rìnhípì aríá e ñìwirì ¹² manípì e ñìrarìnhípìpámì sìnhwí owìnrìmìnrì ñìkìnrìmónìrì wenìnhípì éáyì wìnhìñanìgìni. Síná gorì tñni íkwianhwí imìxìnhípì wé wíúmì dánhípì waú uyíwí ñwìrìrìpìrìá nánì mìdìmìdání éfì nuráràrìnhìga punìñagì ñìwìnrì ¹³ íkwianhwí éfì nuráràrìnhìga punìñhìyo áwìnrìmì ámánìnhípì imónìnhípì wo ronagì wìnhìñanìgìni. O rapìrapì sepiá sìkwí ayo tñni rìtì inìnhípì wú yìnrì irìkwìnhípì síná gorì tñni imìxìnhípìpì xegì úpìkwíyo xwìnamìyìaiwí irónìrì nemáná ronagì wìnhìñanìgìni. ¹⁴ Xegì mìnìpì tñni dífá tñni apíá ñìwerífná sipìsipì fánìnhípì apíá xáiwí weárìrì xegì sìnhwí enì ríá ápiáwìnhípì werì ¹⁵ xegì sìkwí kapá awìaxí ríá xáiwí ñìnrìfná sìnìpì inìnhípìyì xìxíeá inarìnhípìpa axípì e imónìrì manípì oyáyo dání ñìrìrìfná inìgìpì iyakwí ñìdìrorìfná rurìwí rarìnhípìpa axípì rìrì yarìñagì wìnhìñanìgìni. ¹⁶ O sìnìpì wé wíúmì dánhípì waú wé náú tñni áríwí xìrìrì kirá mìxí nánì mìdìmìdání ñhwá yìnhípì bá xegì manípìyo dání peyearì xegì sìmìmanípì sogwí xáiwí nanìrìfná anarìnhípìpa axípì e anìrì yarìñagì enì wìnhìñanìgìni. ¹⁷ Nionì omì sìnhwí e ñìwìnrìfná xegì sìkwí tñnhípì e ñìperìfnìnhípì wéagì aiwì o wé náú seáyì e ñìnikwìarìrì re ñìrìnhìpìgìni, “Joxì wáyì mìsìnìpanì. Nionì pìrìpì tìñweañáonì ¹⁸ anìnhípì sìnìpì ñweañáonìrìni. Nionì rìxa penáonì aí sìnìpì pìyìpì mìmónìpì rìxa anìnhípì íníná ñweámíá nánì sìnìpì imónìnhípìni. Nionì kí áamá anìnrìpìrìá nánìpì xìrìrì pìyìnhípì siwí anípìyo ñweagíáyo úkwìowárìmífápi nánì xìrìrì enìpìni. ¹⁹ Ayìnánì joxì sìnìpì nanìpìpì nánì ríwamìnhípì earì amìpì agwì ríná imónìnhípìpì nánì ríwamìnhípì earì amìpì agwì ríná imónìnhípìpìmì ríwíyo imónìnhìpìpì nánì ríwamìnhípì earì eì. ²⁰ Sìnìpì wé wíúmì dánhípì waú wé náú tñni xìrìñagì nanìrì uyíwí íkwìarìpìrìá nánì íkwianhwí síná gorì tñni imìxìnhípì wé wíúmì dánhípì waú wenagì wìnrì éfìpì, ínìmì simónìpìpì mífìpì rìpìrìni. Sìnìpì wé wíúmì dánhípì waú ayí Jisasoyá sìyìkí wé wíúmì dánhípì waú imónìgíáyìyá anìñajowa nánìrìni. Uyíwí nánì íkwianhwí imìxìnhípì wé wíúmì dánhípì waú ayí Jisasoyá sìyìkí wé wíúmì dánhípì waú imónìgíáyì apì nánìrìni.

2

Anípì Epesasiyo sìyìkí xíoyáyo nánì xwíyíá urìnhípì nánìrìni.

1 “Sìyìkí nionìyá Epesasiyo ñweagíáyìyá anìñajomì ríwamìnhípì rìpì nearì mìnì wìrìxìni, ‘Sìnìpì wé wíúmì dánhípì waú wé náú tñni áríwí xìrìrì íkwianhwí uyíwí íkwìarìpìrìá nánì síná gorì tñni imìxìnhípì wé wíúmì dánhípì waú éfì nuráràrìnhìga punìñhìyo áwìnrì e anípì emerì yarìño re rìñoì urìrìxìni, ² ‘Amìpì joxì éfìpì ñìpìni nánì nionì ñìjífá imónìnhípìni. Anìnhípì mìnìpì erì xwámámí wirì yarìnhípìpì nánì nionì ñìjífá imónìnhípìni. ‘Áamá sìnìpìyo ananì oumìmìnrìmìnrì.’ yai-wìpaxí mìmónìnhípìpì nánì enì ñìjífá imónìnhípìni. Áamá wáf wurìmeiarìgíá wa mìmónìpa nero aí ‘None enì wáf wurìmeiarìñhwáonìrìni.’ rìnarìgíáwamì

joxi dínj adad níwirí iwamfó níwíwapíyirínjípimi dání yapí rímeariǵáwa enǵáa wíníjipi nání ení níjǵá imóníjíní. ³ Joxi nioní níxǵdarínǵagi nání áamá wí xeanínj siaríná dínj sixí níníri xwámámí níwiríná anínj bí mǵsinípa enjípí nání ení nioní níjǵaríní. ⁴ E nírirírí aí ríjíní mǵxí bí orírímíní. Eníná joxi iwamfó dínj nínikwǵroríná dínj sixí níyagípa agwí síní axípi dínj sixí mǵniyíní. ⁵ Xámí néísáná óreamioanjípí nání dínj nísinírí sípí agwí yarínjípí rǵwǵmíní nímamorí xámí síní píranínj dínj nínikwǵroríná yagípa ámí axípi éiríxíní. E mepa nerínáyí, nioní níbírí joxi nísimearíná joxiyá íkwianǵwí uyǵwí nání éf rárárinǵe dání emí mǵmeámí emǵaríní. Joxi níkinímónírí nísanírí mepa éánáyí, e emǵaríní. ⁶ Nioní mǵxí e nírirírí aiwí joxi yarínj rípi nanjíríní. Ámá uyíní yaríǵá Nikorasomí xǵdaríǵáyí yaríǵápi nání joxi símí rínínj sínarínjípí nanjíríní. Nioní ení nínarínjíríní. ⁷ Arǵá tǵnoxí enánáyí, xwíyǵá Goríxoyá kwíyǵpi síyikí nioniyá imóníǵáyo urarínj rípi arǵá ókiarí umónéi. Ámá amípi sípí xǵomí wímeámínírí éyí xopírárí wiarínj go go íkǵá dínj níyímínj íníná nǵweapǵrǵa nání mearíǵána —Ana, ayí Goríxoyá omínjyó anǵnamí roní. Ana xe odanínírí síǵwí wínímǵaríní.” ríjoi.’ nírirí rǵwamínj éáiríxíní.

Anj Símenayo síyikí xǵoyáyo nání xwíyǵá urínj náníríní.

⁸ “Síyikí nioniyá Símena nǵweagǵáyǵyá anǵnajomí rǵwamínj re nearí wíríxíní, ‘Pírí tǵnǵeanǵo —O píyí enǵo aí ámí síjǵ nǵweanoríní. O re ríjoi urǵíríxíní, ⁹ “Xeanínj rǵá tǵnj joxi símeaarínjípí nání nioní níjǵaríní. Dǵwí ikeamónarínjípí nání ení nioní níjǵaríní. E nírirírí aí amípi nanj dínj níkwǵroaríǵáyo wíimǵápi wí mǵrímúronǵoxíríní. Ámá wí —Ayí ‘Judayeríní.’ níriníro aiwí nepa xǵxení Judayí imóníǵáyǵmani. ‘Goríxomí yayí umeanírane nání awí éanarínjwíní.’ níriníro aí surímá nero obomí xǵdaríǵáyǵríní. Ayí ikayǵwí seameararíǵápi nání ení nioní níjǵá imóníjíní. ¹⁰ Xeanínj nísimearíná rínínj sínínjípí nání wáyí mepa éiríxíní. Arǵá ní. Seteno ‘Jisasomí xǵdaríǵáyí enj neáníro xǵdípǵríríoí? Iwamfó owíwapíyímíní.’ yaiwiarínǵagi nání xegí ámá imóníǵáyí xǵoyá dínj tǵnǵ segí wíyo íá níseaxero gǵwí anjyó níseanǵwíríríro síá wé wúkaú núkaúmíní xeanínj níseaikára upǵrǵaríní. Xeanínj níseaikára waríná wíyǵné mǵnj wínípǵrǵa aiwí anínj dínj nínikwǵroro níxǵdǵríríxíní. E nerónáyí, amínanǵwí ámá dínj níyímínj tǵǵá nímóníro íníná nǵweapǵrǵa nání dǵkínípǵrǵápi anípa níseaiapímǵaríní. ¹¹ Ámá arǵá tǵǵáyǵné enánáyí, xwíyǵá Goríxoyá kwíyǵpi nioniyá síyikí imóníǵáyo urarínj rípi arǵá ókiarí umónípoyí. Ámá nioní níxǵdarínǵá nání xeanínj wímeáyí, ayí nioní píni mǵnǵwíarí síní níxǵdírínjípimi dání xeanínj wiaríǵáyo xopírárínj wíyáyí Goríxo ámá sípíyí rǵá xwérímí ikeáaráná ayí tǵnǵ nawíní rínínj Ámí bí Pepǵrǵápiyí rínínjípí wí meapǵrǵámani.” ríjoi.’ nírirí rǵwamínj nearí wíríxíní.

Anj Pegamamíyo síyikí xǵoyáyo nání xwíyǵá urínj náníríní.

¹² “Joxi síyikí nioniyá Pegamamí nǵweagǵáyǵyá anǵnajomí rǵwamínj re nearí wíowáríxíní, ‘Kirá mǵdímǵdání nǵwá yíníjǵpá tǵno re ríjoi urǵíríxíní, ¹³ “Nioní dǵxí nǵweanǵe nání níjǵá imóníjíní. E nǵweagǵáyí obaxí Setenomí xǵdarínǵá nání anj o seáyí e wímóníjǵe, ayí joxi nǵweanjeríní. Xámí segí wo, Adipaso —O ámányo nioní enápi nání wá níriríná xǵxení níyagoríní. O anj Seteno seáyí e wímóníjǵe apímí e nírirísáná mǵnj wíníǵagi aiwí seyǵné wí dínj níkwǵroaríǵápi emí mǵmó dínj sixí níniyíro xaíwí íá níxíríjoi. ¹⁴ E nírirírí aí xwíyǵá nioní mǵxí rírípaxí bí imóníní. Segí wí mímóní wǵá rókiamoagí Beramoyí ríníjǵo —O eníná Isíreríyo yapí

owíwapiyimíniri nání émányé mǎxí ináyé Berakomi re uréwapiyayinorini, 'Isireriyé íwé nero nanjwé njwápi nání ridiyowá yarigápi niro íwé iniro érixiniri nání e wíwapiyi. E wíwapiyi.' uréwapiyayinorini. O enjipi agwé segé wí íá nixiriro axípi e seaíwapiyarínagá nání mǎxí searipaxí imónini. ¹⁵ Enjíná mimóné wíá rókiamoagé Beramo Isireriyó wíwapiyiáná dñjé íá nixiriro íwé yagápa segé wí eni Nikorasó seaíwapiyarínjipi dñjé íá nixiriro íwé axípi yarínjoi. ¹⁶ Ayínání ámá e yarigáyiné ríwímíni nímamoro érixini. E mepa nerónáyé, nioni síní mé seyiné tñjé e nání nǎbiri ámá apimí aríki xǎdarigáyé kirá gí manjyo dání peyearínjipá tñni mǎxí wimíarini. ¹⁷ Aríá tǎgáyiné enánáyé, xwiyá Gorixoyá kwíyipi siyiké nioniyá imónigáyó urarínjé rípi aríá ókiarí umónipoyi. Ámá nioni nǎxǎdarigáyé ámá wí íwé oépojíniri wíwapiyiagá aiwí aríá mǎwí nioni anínjé nǎnǎxǎdirínjipimí dání ayo xopírárínjé wíá go gomi nioni aiwá anjnamí dánjé agwé pñné wenjé bí mǎni wirí sñjá kirinasé wo —Sñjá yó sñjé ámá meáoni njjé imóninípi ríwamínjé njwirárínjorini. Sñjá o mǎni wirí emíarini." rínjoi. niri ríwamínjé nearí wíríxini.

Anjé Taiatairayo siyiké xǎoyáyo nání xwiyá urínjé nánirini.

¹⁸ "Joxi siyiké nioniyá imónigá Taiatairayo njweagáyéyá anjñajomi ríwamínjé re nearí wiowárixini, 'Gorixomi xewaxo, xegé sñjwé ríá ápiáwínjé werí xegé síkwé kapá awiáxíyé xixéá inarínjipa imóniri enjé re rínjoi urírixini, ¹⁹ "Nioni joxi yarínjipi nání njjé imóninini. Joxi dñjé síxé njyirí dñjé níkwírori ámáyo aríá wirí xeanínjé siarigápi xwámámé wirí yarínjipi nání njjé imóninini. Síní iwamíó dñjé nǎnǎkwíroríná yagípimí ríxa nímúrori seáyé e yarínjipi nání eni njjé imóninini. ²⁰ E níríriri aí rípi nání mǎxí riripaxí imónini. Joxi apíxé Jeseberiyé ríninjí —Í wí mimónipa neri aí 'Wíá rókiamoarínánirini.' rínarínjirini. Í ámá nioni dñjé nǎnǎkwíroro nání gí inókinínjé nímóniro omínjé niarigáyó sipíni nǎwíwapíya nurí xaríxaré níméra warínjagí nání ayé íwé iniro nanjwé wigé njwápi nání ridiyowá inínjipi niro yarínjoi. Ími numímíniri xe owíwapiyiniri sñjwé wínarínjé enjagí nání mǎxí riripaxí imónini. ²¹ Í xegé íwé yarínjipi ríwímíni nímamori kikiá éwíniginiri xe bí tñni onjweaniri sñjwé wínjé enjagí aiwí xegé íwé ámá wí tñni inarínjipi 'Bí pñni owiárimini.' mǎwimónarinini. ²² Aríá ei. Nioniyá dñjé tñni í símǎxé xáiwé werí ámá í tñni íwé inarigáyó xeanínjé xwé wímeari eníarini. Íwé í wíwapiyarínjipi ríwímíni nímamoro kikiá méánáyé, e wikárimíarini. ²³ Ámá ími nǎxǎdiró nání xegé niaíwínjé imónigáyó eni símiarí nǎwirí píkimíarini. Nioni e wíáná siyiké nioniyá imónigá nñnyé njjé re imónipíríarini, 'Ámá xwioxíyo dání pí dñjé morí pí nání wimóniri yarínjipi adadé wiarínjé, ayé oríani?' niaiwipíríarini. Seyiné woxini woxini sipí segé egápi tñni xixeni píré seamamómíarini. ²⁴ E niseariri aí apíxé í wíwapiyarínjipimí mǎxǎdarigá Taiataira njweagá wiyiné bí osearimíni. Seyiné xwiyá ámá wí 'Seteno nearéwapiyarínjé ná ínimi imóninípirini.' rarigápipimí aríá mǎwigáyinériní. Seyiné sekaxé xámí searínjapimí ámi bí niseariri íkwíkwarímé seaimíméini. ²⁵ Sekaxé ámi bí íkwíkwarímé míseaipe emé enjagí aiwí nioni nǎnǎxǎdiróná íá xǎrarigápiní anani nioni weapímíáé nání anínjé miní nixira úríxini. ²⁶ Ámá apíxé í wíwapiyimíniri yarínjipimí mǎxǎdipa nero nioniyá urínjapimíni yoparé imóníe nání nǎxǎda nurínjipimí dání ími xopírárínjé wíá gíyé gíyo seáyé e wímíxímíarini. Émáyo —Ayé 'Gorixomi símanjwíyónínjé ínimi wurínaníméwini.' rarigáyériní. Ayo seáyé

e nìwimónìro umenṅweapírífa nánì seáyì e wimìxìmfárìní. ²⁷ Gí ápo nionì seáyì e nimónìrì á máyo umenṅweámífa nánì nimìxìṅṅpa nionì á má xopírárí wíáfáyo enì axípi seáyì e wimìxáná émáyo numenṅwearóná xwárífa síxí xwífa t́nì imìxìnìṅṅpí ainìxí t́nì pírí uyíkíeááná yuní ikìxenarìṅṅpa ainìxí t́nì nìxìrìmáná umenṅweañáná maṅṅyo wí pírí wiaíkípaxí imónìpíríámanì. ²⁸ Xopírárìṅṅpí wífa gíyí gíyo síṅṅ ímíáo enì mìnì wimíárìní. ²⁹ Arífa t́gíáyíné enánáyí, xwíyífa Gorìxoyá kwíyípi síyikí nioníyá imónìgíáyo urarìṅṅ rìpi arífa ókiarí umónìpoyì.” rìṅṅoì.’ nìrìrì ríwamìṅṅ nearì wíowárííxìnì.

3

Aní Sadisíyo síyikí x́fóyáyo nánì xwíyífa urìṅṅ nánìrìní.

¹ “Joxì síyikí nioníyá Sadisíyo ṅweagíáyíyá aníṅajomì ríwamìṅṅ re nearì wíowárííxìnì, ‘Kwíyí Gorìxoyá wé wíúmì dání waú t́nì síṅṅ wé wíúmì dání waú t́nì apiaú t́ṅṅ re rìṅṅoì urííxìnì, “Nionì joxì yarìṅṅpí nánì nìj́fa imónìṅṅpí. Seyíné nánì wa re rarìgíárìní, ‘Jisasoyá síyikí imónìgífa ayí sínì d́ṅṅ nìwìkwírooro nánì síṅṅṅṅ imónìṅṅoì.’ rarìṅṅagífa aí seyíné rìxa peá nìnìmorò nánì d́ṅṅ nìkwíroarìgíápi rìxa íkwíkwí yìnì. ² Nionì nìnìxídìro neróná gí ápo Gorìxo ‘Apí neróná wé rónìṅṅ yarìṅṅoì.’ wimónarìṅṅpí t́nì xìxenì mepa nero nánì sánìṅṅ wegíáyíné, seyíné rìxa nìwíápínìmearò segí xámì píranìṅṅ yagífa samìṅṅ nìwerì anìpá imónìmìnìrì yarìṅṅpí ámì d́ṅṅ aumaúmì nìnìro ení síxí eámìxìnìpoyì. ³ Xámì nionì nánì arífa nìwirífná d́ṅṅ nìkwírogíápi ámì d́ṅṅ oseainìní. Apimì nìxídìróná segí íwí yarìgíápi ríwífmìnì mamóíxìnì. Sánìṅṅ wegífa dánì mìwíápínìmeapa éánáyí, nionì á má íwí meámìnìrì barìgíáyí yapì nìbìrì maiwí ṅweagíámì seaímeámìnìrì yarífná nìj́fa wí re imónìpíríámanì, ‘O íná bìnìrìenìṅṅoì?’ yaiwípíríámanì. ⁴ E nìsearìrì aí Sadisíyo ṅweagífa wíyíné nionì píranìṅṅ nìnìxídìro nánì íwí mé neróná segí rapìrapí kíyínìṅṅ mórìmìxarìgíáyínérìní. Seyíné árífní wí sínì ṅweañoì. Seyíné rapìrapí apífa wení nìyínìmáná nionì t́nì nawínì aní yaníwárìní. Seyíné nionì píranìṅṅ nìnìxídìrìṅṅyò dánì e epaxí imónìpírífa enagí nánì rarìṅṅpí. ⁵ Á má nionì nìnìxídìróná peá mìnìmò xopírárìṅṅpí wífa gíyí gíyo nionì rapìrapí apífa wení rúnìṅṅ imónìṅṅyí uyírìrì wigí yoí íkwí á má d́ṅṅ nìyímìṅṅ imónìṅṅ íníná ṅweapírífa nánì yoí ṅwírárìṅṅṅṅnamì ṅwírárìṅṅṅṅpí mìkwírìpa erì gí ápo t́nì xegí aníṅajowa t́nì síṅṅwí anìgífa dánì ‘Ayí gí á má rìní.’ urìrì emíárìní. ⁶ Arífa t́gíáyíné enánáyí, xwíyífa Gorìxoyá kwíyípi síyikí nioníyá imónìgíáyo urarìṅṅ rìpi arífa ókiarí umónìpoyì.” rìṅṅoì.’ nìrìrì ríwamìṅṅ eáíxìnì.

Aní Piradepiayo síyikí x́fóyáyo nánì xwíyífa urìṅṅ nánìrìní.

⁷ “Joxì síyikí nioníyá Piradepiayo ṅweagíáyíyá aníṅajomì ríwamìṅṅ re nearì wíowárííxìnì, ‘Xewìnì aga xegí bì imónìrì nepaxìṅṅ imónìrì eno —O kí mìxí ináyí Depito eníná fá xìrìṅṅpa aní síṅṅyò ṅweapírífa nánì ífa xìrìṅṅorìní. O fkwíáná á má wo ówaní yáripaxí menìní. O ówaní yáraná á má wo fkwípaxí menìní. O re rìṅṅoì urííxìnì, ⁸ “Amípí seyíné yarìgíápi nánì nionì nìj́árìní. Ení xwapí meánìgíáyíné nimónìro aí xwíyífa nioníyápi xaíwí ífa nìxìrìro xeanìṅṅ seaikáraná ‘Jisasomì x́darìgíáyí wienemanì.’ murìpa egífa enagí nánì segí símìmaní ríwámìnì nionì aní ówaní á má wo mìyáripaxí imónìṅṅna seaikwíáríárìní. ⁹ Á má ‘Gorìxomì yayí oumeanìrane nánì awí eánarìṅṅwìnì.’ nìrìnìro aí surímá nero Setenomì x́darìgíáyí —Ayí nepa Judayí mimónìpa nero aiwí yapí nìrìro ‘Judayí wienerìní.’ rarìgíáyírìní. Ayí nioníyá d́ṅṅyò dánì nìbìro wauní

nìseaikàrìnìro segí sìkwí t́n̄j e nìp̀f́kínìmearo nìj́fá re imónìp̀r̀f́árìnì, ‘Ámá t̄iyí o d̄ìnj́ s̄ìx̄t̄ uyìnj́ỳf̀r̀ìnì.’ Nìj́fá e imónìp̀r̀f́árìnì. ¹⁰ Seỳné xw̄iýfá ‘Ámá xeanìnj́ sealfápmì xwámámí n̄wiro anìnj́ n̄x̄f̄d̄f̀r̀x̄ìnì.’ searìnj́pì píránìnj́ f́á n̄x̄ira warìnj́agf́a nánì nionì xeanìnj́ r̄f́a t́n̄j ámá xw̄f́a r̄r̀r̀ n̄r̀mìnì nj̄weagf́a n̄yonì iwamf́o wíwap̄iyìnì nánì wímeanf́apimì d̄ánì seỳné seamìxeámf́árìnì. ¹¹ Nionì s̄ìnì mé n̄b̄r̀r̀r̀ seaimeámf́a en̄agì nánì wa segí am̄inan̄w̄f̄ d̄ìnj́ n̄ȳim̄nj́ íníná nj̄weap̄r̀f́a nánì d̄f́kínìp̀r̀f́ápì seap̄r̀p̀r̀x̄ìnìr̀r̀ nionì n̄n̄x̄f̄d̄r̀óná f́a x̄r̀arìḡf́apì anìnj́ minì píránìnj́ f́a x̄r̀f̀f̀r̀x̄ìnì. ¹² Ámá nionì n̄n̄x̄f̄d̄r̀óná xop̄r̀r̀r̀f̄ wíf́a ḡiȳf̄ ḡiȳo nionì n̄mearì ḡf̄ ápo Gorìxoyá an̄f̄ nj̄w̄f́aiwámì ík̄f́a xw̄iýfánìnj́ oran̄j́aráná ámì iwámì d̄ánì wí peyeap̄r̀f́amanì. Ayo ḡf̄ ápo Gorìxoyá yōf̄pì nj̄wir̀r̀r̀r̀ an̄f̄ o nj̄wean̄f̄piyá —An̄f̄ apì Jerusaremì S̄ìnj̄p̄iȳf̄ r̀n̄nj̄p̀r̀ìnì. O t́n̄j e an̄namì d̄ánì wep̄n̄n̄f́ap̄r̀ìnì. Ap̄iyá yōf̄ nj̄wir̀r̀r̀r̀ emf́árìnì. ¹³ Ar̄f́a t́ḡf́áȳné en̄ánáȳf̄, xw̄iýf́a Gorìxoyá kw̄iȳf̄pì s̄iyik̄f̄ nionìyá imónìḡf́ayo urarìnj̄p̀r̀ ar̄f́a ókiar̄f̄ umónìpoyì.” r̀nj̄oì.’ n̄r̀r̀r̀r̀ r̄fwamìnj́ nearì wíowár̀f̀r̀x̄ìnì.

An̄f̄ Reodisiayo s̄iyik̄f̄ x̄f̄oyáyo nánì xw̄iýf́a urìnj́f̄ nánìr̀ìnì.

¹⁴ “Joxì s̄iyik̄f̄ nionìyá Reodisiayo nj̄weaḡf́áȳyá an̄f̄najomì r̄fwamìnj́f̄ re nearì wíowár̀f̀r̀x̄ìnì, ‘Nepaxìnj́f̄ imónìnj̄o —O Gorìxo ámáyo x̄f̄o imónìnj̄p̀r̀ nánì wíwap̄iȳíw̄n̄ìḡìn̄r̀r̀ urowár̄enap̄nj̄p̀r̀ nepánì wíwap̄iȳir̄f̄ x̄ixenì n̄p̀r̀n̄ yár̀r̀r̀ en̄orìnì. O am̄p̄í n̄p̀r̀n̄ Gorìxo im̄x̄ìnj̄p̀r̀ m̄f̄k̄f̄ ik̄ìnj̄orìnì. O re r̀nj̄oì ur̄f̀r̀x̄ìnì, ¹⁵ “Am̄p̄í seỳné yarìḡf́apì nánì nionì n̄j́f́árìnì. Sogw̄f̄ d̄ìnj́ yinarìnj̄p̀n̄nj́f̄ yarìḡf́áȳné, seỳné r̄f́a s̄ìn̄nj́f̄ nimónìro nionì aga píránìnj́ m̄n̄x̄f̄d̄pa yarìḡf́árìnì. E n̄sear̀r̀r̀r̀ aì im̄nj́f̄ r̀ar̀nj̄f̄n̄nj́f̄ nimónìro an̄nj̄f̄n̄ d̄ìnj́ peá n̄n̄moro enì m̄yarìḡf́árìnì. Sa sogw̄f̄ d̄ìnj́ yinarìnj̄p̀n̄nj́f̄ yarìḡf́árìnì. Seỳné r̄f́a n̄s̄ìn̄r̀r̀ s̄ìnj̄wir̄iȳf̄, im̄nj́f̄ n̄r̀r̀r̀r̀r̀ s̄ìnj̄wir̄iȳf̄, ‘Aȳf̄ ananìr̀ìnì.’ nimónìm̄n̄r̀r̀r̀r̀ éf̄r̀ìnì. ¹⁶ Seỳné r̄f́a m̄s̄ìn̄pa ero im̄nj́f̄ m̄r̀r̀r̀r̀pa ero nero sa sogw̄f̄ d̄ìnj́ yinarìnj̄p̀n̄nj́f̄ yarìnj́agf́a nánì seỳné ḡf̄ man̄f̄yo d̄ánì emì seaúr̄imómf́árìnì. ¹⁷ Sewanìnj̄ȳf̄né ‘Am̄p̄í b̄i m̄ineam̄úroñenerìnì. Am̄p̄í xw̄é ayá t́nj̄waénerìnì. Am̄p̄í aì b̄i nánì m̄ikeamónìnj̄w̄n̄r̀ìnì.’ n̄r̀r̀r̀r̀ro aìw̄i ḡf̄ s̄ìnj̄w̄f̄yo d̄ánì seỳné imónìḡf́a r̄p̀r̀ nánì aga majf́a imónìnj̄oì. S̄ip̄í imónìro ámá d̄ìnj́ s̄ip̄í seaipax̄f̄ imónìro uȳipeaȳf̄ imónìro s̄ìnj̄w̄f̄ sup̄arìnj́f̄ imónìro íkwauȳix̄f̄ imónìro eḡf́apì nánì sewanìnj̄ȳf̄né majf́a imónìnj̄agf́a nánì ¹⁸ nionì seỳné ámì píránìnj́f̄ n̄x̄f̄d̄p̀r̀f́a nánì ewaȳf̄ xw̄iýf́a r̄p̀r̀ b̄i osear̀m̄ìnì, ‘Seỳné am̄p̄í wí m̄m̄úr̄onìḡf́áȳné imónìp̀r̀r̀ nánì s̄f̄nj́a gor̄f̄ r̄f́a yeáaná s̄ik̄f̄ n̄r̀x̄anowimáná awiaȳf̄ imónìnj̄p̀r̀ b̄i nionì b̄f̄ n̄ro ámá s̄ìnj̄w̄f̄ seanar̄f́n̄á íkwauȳix̄f̄ en̄agì n̄sean̄r̀óná ayá seain̄n̄ìḡìn̄r̀r̀ rap̄rap̄f̄ ap̄f́a wen̄f̄ ȳín̄p̀r̀r̀ nánì b̄i b̄f̄ n̄ro p̄ḡf̄f̄ s̄ìnj̄w̄f̄yo ḡf̄n̄ìf̄ n̄n̄ro s̄ìnj̄w̄f̄ an̄p̀r̀r̀ nánì b̄i b̄f̄ n̄ro éf̄r̀x̄ìnì.’ osear̀m̄ìnì. ¹⁹ Ámá nionì d̄ìnj́ s̄ìx̄t̄ uyìnj́ỳf̄f̄ píránìnj́f̄ on̄x̄f̄d̄poyìn̄r̀r̀ m̄ix̄f̄ nur̄r̀r̀ s̄iyik̄f̄ weaìwap̄iyarìnj́a en̄agì nánì s̄m̄f̄ n̄ixead̄f̄p̄n̄ro segí f̄w̄f̄ yarìḡf́apì r̄fw̄m̄ìnì n̄m̄amoro éf̄r̀x̄ìnì. ²⁰ Ar̄f́a époyì. Nionì segí xw̄iox̄f̄yo f̄w̄f̄ en̄nj́f̄ b̄f̄ar̄wámìnì n̄r̀ómáná ówan̄f̄ iwan̄f̄ eearìnj̄ìnì. Ámá go go man̄f̄pá ar̄f́a n̄n̄r̀r̀r̀ ówan̄f̄ n̄n̄f̄kw̄iir̄f́n̄áȳf̄, o t́n̄j e nánì n̄p̀aw̄ir̀r̀ o t́n̄i yawawì aìwá naw̄ìnì nan̄f̄w̄r̀ìnì. ²¹ Ámá nionì n̄n̄x̄f̄d̄r̀óná xop̄r̀r̀r̀f̄n̄nj́f̄ wíf́a ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ nionì xop̄r̀r̀r̀f̄ n̄w̄iár̄m̄ì ḡf̄ ápoyá siá íkwian̄w̄f̄namì x̄f̄o t́n̄i nj̄wean̄p̄a aȳf̄ enì nionì t́n̄i ḡf̄ siá íkwian̄w̄f̄namì xe n̄nj̄wearo ámáyo umen̄j̄weap̄oyìn̄r̀r̀ s̄ìnj̄w̄f̄ w̄n̄m̄f́árìnì. ²² Ar̄f́a t́ḡf́áȳné en̄ánáȳf̄, xw̄iýf́a Gorìxoyá kw̄iȳf̄pì s̄iyik̄f̄ nionìyá imónìḡf́ayo urarìnj̄f̄ r̄p̀r̀ ar̄f́a ókiar̄f̄ umónìpoyì.” r̀nj̄oì.’ n̄r̀r̀r̀r̀ r̄fwamìnj́ nearì wíowár̀f̀r̀x̄ìnì.” n̄r̀nj̄ìnìḡìnì.

4

Oríjǎ níwíníríná ańńnamí Gorixo tíńj e imóníńjípí wíníńj náníríní.

¹ Xwíyǎ apí ríxa nínírárímáná enáná Jononí weníńj yánfáy wíníńjanigíní. Ańńnamí ańj ówanj wína íkwíáríníńjagí níwínírí mańj xámí pékákíníńj raríńjagí arfá wía axípa “Amípí apimí dání rfwíyo nimónínfápi síwá simí nání re nání yapei.” nírénafagí arfá níwiríná ² axíná re eníńigíní. Gorixoyá kwíyǎ níxíxérońńigíní. Níxíxéroáná weníńj éáy wíníńjanigíní. Míxǎ ináyǎyá síá íkwíawǎ wína ańńnamí ńwiráríníńjagí wínírí anamí wo éf ńweańjagí wínírí enanigíní. ³ Anamí éf ńweańj xegí imóníńjípí, ayf síńǎ awíaxǎ jasípaí ríníńjípí yaí kíkírorí xwínfá earí yaríńjpa erí síńǎ koníríanfýi ríníńjípí ayfá rírí xwínfá earí yaríńjpa erí eno e éf ńweańjagí níwínírí opínagwǎ síńǎ emerát ríníńjípíníńj sowíníńj imóníńjípí síá íkwíawǎ anamí xapíxapí eadíronagí níwínírí ⁴ íkwíawǎ anamí dání ámi obaxǎ bí 24 imóníńjípí mídímidání níńwiráríníńga puńjagí níwínírí ámá ámíná 24 awa rapírapí apfá wenj níyínírí amínawǎ síńǎ gorí tńńí imíxíníńj nídfkínímáná íkwíawǎ mídímidání níńwiráríníńga puńjípímí níńweaxa puńjagfá níwínírí ⁵ íkwíawǎ áwínímí eníńnamí dání ápiawǎ néra urí ikaxǎ níra urí akíríwǎ níra urí yaríńjagí níwínírí uyfǎ wé wfúmí dánj waú —Ayf Gorixoyá kwíyǎ wé wfúmí dánj waú apí náníríní. Ayf síá íkwíawǎ anamí símímanjímíní ápiawǎ wearíńjagí níwínírí ⁶ íkwíawǎ anamí símímanjímíní bí rawírawáníńj imóníńj bí rírímá síńwǎ wínípxǎ imóníńjípí wenjagí níwínírí dńj tíńj imóníńj waú waú awa agwǎ ríwámíní síńwǎ nírómíxa urí rfwǎ ríwámíní nírómíxa urí egfáwa áwíní e ńwearo íkwíawǎńnamí mídímidání ńwearo enjagfá wíníńjanigíní. ⁷ Dńj tíńj imóníńj wíníńǎwa wo raioníníńj imóníńjípí —Apí pusf sayf xwéríxa míxǎ yaríńjíríní. Apńńńj imóníńjoríní. Ámí wo burímákaúníńj imóníńjoríní. Ámí wo ámá símímanjíníńj iníńjoríní. Ámí wo apurí nípípíka waríńjípíníńj imóníńjoríní. ⁸ Awaú awaú awa woní woní íwǎ wé wfúmí dánj wo ero wará nípíní síńwǎ nírómíxa ugfáwaríní. Ikwáwíyiraní, árfwíyiraní, bí pńńí míwíarǎ aníńj míní re níra warígfáríní, “Ámíná Gorixo, o enj eáníńj ámá woyápi tńńí xíxeni mimóníńjoríní. Eníná dání ńwearí ríná síńí ńwearí rfwéná aníńj ńwearí eníoríní. Xewíní xegf bí imóníńjoríní. Aga xegf bí imóníńjoríní. Oyf, aga xegf bí imóníńjoríní.” ⁹ Íníná e níra nuro íkwíawǎ anamí ńweańjomí, aníńj imóníńjomí seáyí e umero wé íkwíawǎfyo ńwiráríro yayf wíro éáná ¹⁰ ámá ámíná 24 imónígfá mídímidání éf ńweagfáwa íkwíawǎ anamí ńweańjomí nupfkinímearo wígf amínawǎ síńǎ gorí tńńí imíxíníńjípí nípíríro xfo tíńj e nímoauróná re urarígfáríní, ¹¹ “Negf Ámínáoxí imónírí Nwíáoxí imónírí enoxíní, amípí nńńí enjípí imíxíńjoxí, ayf joxíríní. Nípíní pípímí dání marfát, joxí simóníńjípímí dáníní imónírí apimí dání ení síńí imónírí enj enjagí nání ámá nńńí joxí seáyí e rímero wé íkwíawǎfyo rńwiráríro ‘Enj wíarǎ ní múrorí eáníńjoxí, ayf joxíríní.’ ríríro sípaxoxíríní.” rarígfáríní.

5

Jono bíkwǎ wína nítamínímáná wenjagí wíníńj náníríní.

¹ Íkwíawǎńnamí éf ńweańj wé náú tńńí bíkwǎ xopemíxíníńj wína — Anamí xegf rfwamíńj neáníríná íníríwámíní eánírí seáyí ríwámíní eánírí enjnaríní. Míxǎ nírinímáná tamíxaríńj wé wfúmí dánj bíaw tńńí ikíyíníńj yáríníńjnaríní. Ana íkwíawǎńnamí éf ńweańj fá xíríńjagí síńwǎ níwínírí

² ámi síjwí wínfáyí wíníjanigíni. Aníjnájí wo ríaiwá ení tñni re raríjagí wíníjanigíni, “Wé róníjé imóníjé go anani bíkwí ana tamíxíníjpi araríkmí nerí parípaxí imóníni?” raríjagí wíníjanigíni. ³ O ríaiwá e raríjagí aí anínamí jweagfáyírani, xwíarími jweagfáyírani, xwíarími ínimí jweagfáyírani, wo bíkwí xopemíxíníjé ana parípaxírani, ínimí síjwí wínípaxírani, wo mimóníni. ⁴ Nioní ámá wé róníjé imóníjé wo bíkwí ana níparíri ínimí síjwí wínípaxí imóníjé wo nání pía megínáríagí síjwí níwíníri nání nioní jwí píyí wírinaríni ⁵ áminá e jweagfáyí wo re níriníinigíni, “Joxí jwí meapaní. Aríá eí. Raioníjé imóníjé —O xiáwo íríjé Judaoyá gwí axírimí dání eweajoríni. Míxí ináyí Depitoyá xwíá piáxyo dání iwíaroríni. O Goríxo tñni xepíxepá níroníro míxí iníjéyó ríxa xopírará wíjé enagí nání bíkwí anami tamíxíníjpi anani araríkmí nerí parípaxíri.” níriníinigíni.

Jono sipísipí miá womí wíníjé náníri.

⁶ Nioní weníjé éáyí wíníjanigíni. Sipísipí miá wo —O ámá píkgíóníjé imóníjé. Síwaní wé wíumi dání waú erí síjwí wé wíumi dání waú — Síjwí apí Goríxoyá kwíyí wé wíumi dání waú xíó xwíá nírimíni wárinípi náníri. Síjwí apí aníri enoríni. O ámináyí ákíjé pánaunáná dñjé tñjé imóníjé waú waú íkwíanjwína tñjé e mídímídání jweajáná xewaníjé íkwíanjwína tñjé e éí ronagí wíníjanigíni. ⁷ O nuri bíkwí íkwíanjwínamí jweajoyá wé náumíni xíríjéna urápáná re eníinigíni. ⁸ Dñjé tñjé imóníjé waú waú awa tñni áminá 24 e níjweaxa pugfáwa —Awa woní woní kitá íá xíriro íkíá díá ríá yeáaná dñjé naní eearíjé bí píreríxí síjé gorí tñni imíxíjéyo magwí xeáriníjpi —Apí ámá Goríxoyá imóníjéyí xwíyíá xíomí rírímí wíaríjéapíri. Apí íá xíriro yaríjéyá tñni sipísipí miá tñjé e nupíkinímearo ⁹ soní síjé bí níroná re uríjéawíxíni, “Joxí rípkíáná díxí nupeiríjépipí dání ámá íwí nání gwíni jweagfáyí Goríxoyá imóníjé nání roayíroríri. E neríni ámá gwí wíri wíri níyoní dání wíyo roayírorí píné míkí xíjéjé níyoní dání wíyo roayírorí wará xíjéjé íríjé níyoní dání wíyo roayírorí wí e wí e gwí móníjé níyoní dání wíyo roayírorí ení enagí nání bíkwí míxí ríníjéna anani nurápíri tamíxíníjpi araríkmí epaxoxíri. ¹⁰ Ámá joxí roayíroríyí negí Nwíáoyá xwíoxíyo jweapíri nání wímíxíri xíoyá apaxípáníjé imóníjéyí o tñjé e anani páwíaríjépa ayí ení páwípaxí imóníjé nání wímíxíri éí enagí nání ayí seáyí e nímoníro xwíá tíyo umenjweapíri.” Soní síjé níriníni e ríjéawíxíni.

Sipísipí miáomí seáyí e umegfá náníri.

¹¹ Nioní ámi weníjé éáyí wíníjanigíni. Íkwíanjwína tñni dñjé tñjé imóníjé awaú awaú tñni áminá 24 e níjweaxa pugfáwa tñni áwíni e jweajáná aníjnájí dñjé nímorí íá ropaxí maríá, aga ayá wí dñjé mímopaxíyí mídímídání xapíxapí ní mudímoro aga níroníjéyá níwíníri wíjé maní tñni soní raríjagí aríá wíjanigíni. ¹² Soní níroná ení tñni re raríjagí aríá wíjanigíni, “Sipísipí miá píkgíó, ámá níni ‘Seáyí e nímoníri neamejweapaxoxí, ayí joxíri.’ uríro ‘Amípi wí mímúropaxoxí, ayí joxíri.’ uríro ‘Pí pí níjé enípi nání dñjé aumaúmí inípaxoxí, ayí joxíri.’ uríro ‘Ení wíarí ní múrorí eáníjé, ayí joxíri.’ uríro wé íkwíanjwíyo ujwíríro seáyí émi umero yayí umero epaxoxíri.” E raríjagí aríá níwíri ¹³ ámi amípi dñjé tñjé xíó imíxíjé, anínamí jweagfáyírani, xwíarími jweagfáyírani, xwíarími ínimí jweagfáyírani, rawírawáyo jweajéyírani, pí pí ayo eníjérani, níni soní níroná re raríjagí aríá wíjanigíni,

“Íkwianwínamí éf ηweaηo t́nńi sipísipí miaó t́nńi seáyí émńi umepaxí imónńiri wé íkwianwíyo uηwirárípaxí imónńiri seáyí e umfeyoapaxí imónńiri seáyí e nńineaimónńiri neameηweapaxí imónńiri egfíwaú enagí nánńi anńijf miní e e néra úwanígńińi.” rarńijagífa arfá nńiwirńi ¹⁴ dńijf tńijf imónńigfá awaú awaú “Nepa e imónńfwńigńińi.” rayarńijagífa arfá nńiwirńi ámńiná 24 imónńigfáyf awaúmńi nupfńkńimearo seáyí e umearńijagífa wńinńjanigńińi.

6

Sipísipí miaó bńkwńnamí tamixínijípi ararńkńmń enńf nánńirńińi.

¹ Nionńi sipísipí miaó bńkwńnamí tamixínijí wé wfúmńi dánńf waú enńipi bń arńkńagí nńwńinńrńná dńijf tńijf imónńigfá waú waú awa wo akńrńwńinńijf nńrńrńná “Eńńi.” rarńijagí arfá nńiwirńi ² wenńijf éáyf wńinńjanigńińi. Osf apfá wenńf wo wńinńjanigńińi. Osomńi seáyí e xenńweaηo éwaikf bá fá nńxńrńrńi ηweaηagí wńinńjanigńińi. Amńinaηwńf ámá mńxńf nńinńrńná xopńrńarf wíomńi wiarńigfáyf wńina omńi mńinńi wíaná o xopńrńarf winńo yapńi nńimónńrńi ámáyo xopńrńarf wíamígńinńrńi úagí wńinńjanigńińi.

³ Bńkwńnamí tamixínijíf ámńi bń sipísipí miaó arńkńáná dńijf tńijf imónńigfá waú waú awa ámńi wo “Eńńi.” rarńijagí arfá nńiwirńná wńinńjanigńińi. ⁴ Osf ámńi wo, ayfá rńηo úagí nńwńinńrńi Gorńxo xe osomńi xenńweaηo ámá xwńárímńi nńwayńrónńiro awayinńi ηweagfáyf mńxńf nńkwńnaroro wíwńinńi pńpńkńmńf inńfńrńxńinńrńi owńwapńyńinńrńi sńηwńf wńinarńijagí nńwńinńrńi e emńinńrńi warńná kirá mńxńf nánńi sepiá bá mńinńi wíowarfagí wńinńjanigńińi.

⁵ Bńkwńnamí tamixínijíf ámńi bń arńkńáná dńijf tńijf imónńigfá waú waú awa ámńi wo “Eńńi.” rarńijagí arfá nńiwirńná wenńijf éáyf wńinńjanigńińi. Osf úrapńi pńpńfó onńf wo wńinńjanigńińi. Osomńi seáyí e xenńweaηo ámáyo ańwá onńmiápia nńwíayńrńi ań nńgwńf xwé urńrápńmńf winńfa nánńi sńkerfá bń fá nńxńrńmáná xenńweaηagí wńinńjanigńińi. ⁶ Manńpńńinńijf imónńijf bń dńijf tńijf imónńigfá waú waú awamńi áwńinńmńi dánńi re rarńijagí arfá wńjanigńińi, “Wńf ańwá sńxńf aga onńmiáwá nánńi xegf nńgwńf rńpńi ronńfwarńinńi. Ámá sńfá wńyímńi omńijf rńfá tńijf nerńná nńgwńf meaarńgńapńi tńńi xńxenńi imónńijfwarńinńi. Barńi ańwá sńxńf aga onńmiá wńxáú wá nánńi xegf nńgwńf axńpńi wenńi. Joxńi wńf ańwá tńńi barńi ańwá tńńi xwńrńfá ikńxéáná xegf nńgwńpńi seáyí e imónńinńfa enagí ańwńi wainńf uraxńf tńńi ikńfá sogwńf gńrisńf imńxarńgńapńi tńńi nánńi nńgwńf seáyí e ronńgńinńrńi xwńrńfá mńkńxepanńi.” rarńijagí arfá wńjanigńińi.

⁷ Bńkwńnamí tamixínijíf ámńi bń arńkńáná dńijf tńijf imónńigfá yoparo “Eńńi.” rarńijagí arfá nńiwirńná ⁸ wenńijf éáyf wńinńjanigńińi. Osf siyó rńηf wo wńinńjanigńińi. Osomńi xenńweaηo —O xegf yoń Pńyoyńi wńrńinńηorńinńi. O xenńweaηagí wńinńjanigńińi. Pńyńijf Siwńi Anńyoyo Wárarńηoyńf rńinńηo nawńinńi rńf wńmńinńi nńxenńweámáná warńijagńi wńinńjanigńińi. Gorńxo awaú ámá xwńfá rńrńi nńrńimńinńi bńaú bńaú imónńigfá bímńi nńpńkńirńná xe mńxńf nánńi nńwńwapńyńirńi pńpńkńmńf erńi ańwá nánńi dńwńf nńwímńxńrńi pńpńkńmńf erńi sńmńarf nńwírńi pńpńkńmńf erńi sńwńi sayńf oroanńpoyńinńrńi nńwímńxńrńi pńpńkńmńf erńi éisixńinńrńi sńηwńf wńinowarfagí wńinńjanigńińi.

⁹ Bńkwńnamí tamixínijíf ámńi bń arńkńáná nionńi wenńijf éáyf wńinńjanigńińi. Rńdńyowá nánńi íráf noa peyńinńijfyo ínńmńi ámá xwńyńfá Gorńxoyá wáf urńmero Jisaso uréwapńyńijfpi anńijf minńf xńdńiro yarńijagífa nánńi pńkńigfáyfya dńijf yf ínńmńi e yarńijagífa wńinńjanigńińi. ¹⁰ Ayf enńf tńńi re urarńijagífa arfá wńjanigńińi, “Ámńináoxńinńi, aga xegf bń imónńrńi nepaxńijf imónńrńi enoxńinńi, sńfá ararńná sipńi neaikarfá xwńfáyo ηweagfáyoyo pńrńf mumamó nerńi nene neapńkńigfá nánńi enńf mńmeá nerńi kíkńfá erńarfńi?” urarńijagífa arfá nńiwirńi

11 niyoní womini womini rapirapí apfá wení sepiá wú yiniptiri nání mni niwirí re urariŋagi arfá wiŋanigini, “Seyíné bi onimiápi sini wení nero kikiá ŋweárixini. Seyíné seapikííapa áma ápo Gorixoyá xináiwániŋ imóniro segí sérixímeá imóniro egfá winiyo ení xe pikírixiniri yaiwiŋipi tñi xixeni pikiprite nání wení nerí ŋweárixini.” urariŋagi arfá wiŋanigini.

12 Bikwínamí tamixiniŋí ámi bi arfíkiána wení éáyí winiŋanigini. Poboní ayikwí mé eri sogwí maní pfpó wárirí emá xfá ayfá niriŋná ragí pwariniŋpaniŋí riri 13 siŋí aní piríyo dání niriwómioarína íkíá pikí sogwí sini yof meŋána ríwipi kikidimí éána piéroariŋipa axipi e piérori 14 aní pirí íkwí winániŋí áwini e naxinowárinimáná midimidáni nixopéga uri dfwí nñi tñi piríwí nñi tñi xami imóniŋe dání nixoyípiŋa nuri ámi wí e imóniri yaríŋagi niwiniŋí 15 xwíáyo dání mixí ináyí tñi áma wíyo seáyí e wimónigfáyí tñi porisiyo seáyí e wimónigfáyí tñi áma amipi wí mimúronigfáyí tñi áma xwérixá imónigfáyí tñi áma kodireakí nero xináiwániŋí nimóniri omiŋí wiiarigfá nñiyí tñi áma wigí omiŋini yarigfáyí tñi wiwaníŋiyí sŋá ofíyo pñi ŋwearo dfwí sŋá tñi ene yimároními pñi ŋwearo yaríŋagfá winiŋanigini. 16 E nero dfwíyo tñi sŋáyo tñi re urariŋagfá winiŋanigini, “Sŋá tiyíné, dfwí tiyíné, anani seáyí e neakwarímoi. Íkwianwínamí éf ŋweaŋo siŋwí neaniri sipisipi miáo wikí neaóniŋipi pirí neamamorí eniginiŋí rití neateí. 17 Sfá sipíyí, sfá awaú wikí neaónigfí enagi nání pirí neamamopisíyí ríxa nimónini enagi nání rariŋwini. Apimi gone múropaxí imóniŋwini? Oweoi.” rariŋagfá arfá wiŋanigini.

7

Isireriyí 144,000 egfáyo ipirfá eagfá naniŋini.

1 Api e niwinárimáná aníŋají waú waú xwíá sírfwí biaú biaú imoŋí midimidáni e éf niroro imiŋí xwíáyorani, rawírawáyorani, íkíá wíyorani, mepa oeniri imiŋí apiaú apiaú imoŋe baríŋipi nipiŋoro roŋagfá niwiniŋí 2 aníŋají ámi wo ipirfá Nwíá aníŋí siŋí imóniŋoyá nání íkwíroarigfápi nimaxiriŋi sogwí weaparíŋimi dání niŋeyiri aníŋají Gorixoyá xe xwíáŋí tñi rawírawá tñi xwíáŋí íkíxérixiniri siŋwí winiŋí waú waú awami ení tñi rfaiwá nuríŋná 3 áxémá niwirí re uríŋiniŋini, “None negí Gorixoyá áma xegí xewaxomi dŋí niwíkwíroro nání xináiwániŋí nimóniro omiŋí wiiarigfáyo sini ipirfá mimáyo miweapa enána xami xwíá tñi rawírawá tñi íkíá tñi xwíáŋí mikixepa époyí.” urariŋagi arfá niwirí 4 ayí rípi ení rinariŋagfá arfá wiŋanigini, “Áma Gorixoyá ipirfá weáfá nñi, 144,000 egfáyí, ayí Isireriyí gwí ririŋí imónigfá niyoní dáníyíŋini. 5 Xiáwo írŋo Judaoyárimí dání 12,000 ipirfá earo xiáwo írŋo Gatoyárimí dání 12,000 ipirfá earo Rubenoyárimí dání 12,000 ipirfá earo 6 Asaoyárimí dání 12,000 ipirfá earo Napítaraioyárimí dání 12,000 ipirfá earo Manasaoyárimí dání 12,000 ipirfá earo 7 Simionoyárimí dání 12,000 ipirfá earo Ripaioyárimí dání 12,000 ipirfá earo Isakaoyárimí dání 12,000 ipirfá earo 8 Seburanoyárimí dání 12,000 ipirfá earo Josepoyárimí dání 12,000 ipirfá earo Bejimanoyárimí dání 12,000 ipirfá earo egfáyí ayí apiriŋini.” rinariŋagfá arfá wiŋanigini.

Áma íá miropaxí wí Gorixomí yayí wigfá naniŋini.

9 Arfá e niwiárimáná wenñf éáyf winññanigini. Ámá ayá wí mirónariñagí winññanigini. Dñf ñimori fá ropaxí mimóniñfñrini. Ayí amá gwí xixegñi imónigfá niyoni dñfñrini. Gwí wirí wirí xixegñi imónigfáyorani, wará xixegñi írñfñyorani, pñé xixegñi rarigfáyorani, ayo niyoni dñfñf wí axí e ñimirónariro rapirapí apfá wenf niyinimáná íkwianwína tñi sipisipí miáo tñi agwírwámíni tñf e yayf niwiniro nání soná iwí fá ñixiriro ¹⁰ meañf ñiriróná eñf tñi re rarñagfá winññanigini, “Gorixo, íkwianwínamí éf ñweañf ro tñi sipisipí miá ro tñi yeáyf neayimxemeáfíwaúrini.” ráná ¹¹ íkwianwína tñi amíná ²⁴ e niñweaxa pugfáwa tñi dñf tñf imónigfá awaú awaú tñi áwini e eñáná aññajf midmidáni xapixapí ñimudmoro rogfáyf íkwianwínamí sñmñañfñwámíni ñipfkinimearo Gorixomi yayf numeróná ¹² re rarñagfá arfá winññanigini, “Ripí aga nepa imónini. Negí Gorixo yayf umepaxo imóniri seáyf émi umepaxo imóniri nñi nání dñf aumaúmí inipaxo imóniri yayf wipaxo imóniri weyf umearipaxo imóniri seáyf e ñineaimóniri neameñweapaxo imóniri eñf sixí eánipaxo imóniri eno enagi nání aññf miní íníná e e néra úwanigini. Nepa xixeni e imónfwinigini.” rarñagfá winññanigini.

Rapirapí ragf sipisipí miáoyáyo igfá eáfáyf nánirini.

¹³ Sñwí e wñnarfná amíná e niñweaxa pugfáwa wo re ñirññinigini, “Ámá rapirapí apfá wenf niyinimáná re rogfá tiyf giyfñrini? Gimi dání bñáyñrini? Joxi ñijfñrini?” ñirññagí ¹⁴ ñioni re urññanigini, “Oweoi, ápoxini ñijfñrini.” urññagí o re ñirññinigini, “Ámá tiyf xeanñf xwíarími bi tñi xixeni mimóní seáyf e imóniñf wimeañfñpimi dání bñáyñrini. Wigf rapirapí ragf sipisipí miáoyáyo igfá eáná apfá wenf imóniñfñrini. ¹⁵ Ayñání Gorixoyá íkwianwínamí sñmñañfñmí dání éf ñiroro xegf añf ñwíá riwámí dání íkwáwiyirani, árñwiyirani, Gorixoyá apaxfñpánñf imónigfáyf wññarigfápa axfpi wññarigfáñrini. Íkwianwínamí éf ñweaññ aññf sñmñañfññf yeáyf wimixññfñrini. ¹⁶ Ámá tiyf ámi bi agwí nání mepa ero iniñf nání mñwinípa ero sogwí xáiwf mñwanípa eri amípi wí wigf waráyo rñmñmenññwíññf mñweánípa eri enñfñrini. ¹⁷ Ayí rñpí nánirini. Sipisipí miáo, íkwianwínamí áwini e éf roño sipisipíyo xiáwo píránñf mearññpa amá tñyo axfpi ñimerfná iniñf sñmññf ayf ñinirfná dñf ñiyimñf imónipñrini nání tñf e nipemeámí unñfñrini. Xeanñf wimeañfñá ñwí eaññfñpí ení Gorixo sññwirixf nñi kwíkwíñmí winñfñrini.” ñirññinigini.

8

Sipisipí miáo bikwíyo tamixiniñf yoparñpi arñkññf nánirini.

¹ Bikwínamí tamixiniñf yoparñpi arñkññá re imónñagí winññanigini. Aññnamí ñññifá ñimónariñf bi onñmiápi e nemáná eñáná ² aññajf Gorixoyá agwírwámíni rogfá wé wñmí dñf wáú imónigfáwamí pékákf wé wñmí dñf wáú wíagí winññanigini.

³ Aññajf ámi wo pñrerixf sññá gorf tñi imixiniñf wina fá ñixirimi ñibiri iráf sññá gorf tñi imixiniñfñf tñf e —Api íkwianwínamí agwírwámíni onññpñrini. Api tñf e éf róáná xwíyá amá Gorixoyá imónigfá ñññyf xñomi rññmí wññarigfápi —Api iráfyo nanwí rñdiyowá yarñfñpñññf wenñpñrini. Api tñi nawíni rñá oikeaárññrini íkfá dñá rñá yeáná dñf ñañf eaññf xwé bi mñni wíagí ⁴ aññajo e rñá ikeaññá xegf wéyo dání íkfá dñfpiyá sinadñf tñi amá Gorixoyá imónigfá xñomi yarññf wigfápi tñi nawíni xñó

sìṅwí anìṅe peyíagì nionì sìṅwí nìwìnrì 5 anṅnajo pìrerìxí sṅá gorí tñi imìxìnìṅna ámi nìmearì ríkwamìṅ íráyò wenṅpì nìxerì pìrerìxìnami magwí nìyárimáná xwíáyo mamówárìṅnìṅnì. Mamówáráná akìrìwí rìrì ikaxí rìrì ápiṅwí ókirì poboní erì éagì wìṅṅanìṅnì.

Anṅnají waú waú pékákí rìṅfá nánìrìṅnì.

6 Anṅnají wé wíúmi dání waú, pékákí wa tñi xìxeni xìrìṅfáwa pékákí ranìro nánì nìmìxárìṅmáná 7 wo iwamíó pékákí ráná re enṅnìṅnì. Anṅnàíkí tñi ríá tñi ragí tñi nawínì xwíáyo piéoráná xwíá nìrínì biaú bì enṅpì b́bìmi enṅyí amìpì ríá nìnowárìṅnà ará nñnì nìnrì aí íkíá orìwámì dánìṅ nepeárìagì wìṅṅanìṅnì.

8 Anṅnají ámi wo pékákí ráná re éagì wìṅṅanìṅnì. Bì d́wí mìnṅ xwé ápiáwí wearìṅpìṅnìṅ imónìṅpì rawìrawáyo mamówárìṅnà rawìrawá nñnì biaú bì imónìṅpì b́bì apì nìpìṅnì ragí imónìṅ 9 naṅwí amìpì rawìrawáyo yarìṅyí nñnì biaú bì enṅpì b́bì pìyí erì ewé amìpì rawìrawáyo warìṅyí nñnì biaú bì enṅpì b́bì xwìrìá ikìxénìṅnì éagì wìṅṅanìṅnì.

10-11 Anṅnají ámi wo pékákí ráná re éagì wìṅṅanìṅnì. Sìṅ xwé wo —O xegí yoí Yíkí Yarìṅoyì rìṅṅorìṅnì. O uyíwí wìrì ápiáwí nìwerìṅnìṅ anṅnamì dánì nìpiérorìṅnà iniṅṅí wearìṅyí tñi sìmìṅ meaarìṅyí tñi nñnì biaú bì imónìṅyí b́bìmi piéoráná apì nìpìṅnì yíkí imónìṅnìṅnì. Ámá iniṅṅí apimi nìnróná yíkí imónìṅagì nánì obaxí péagífa wìṅṅanìṅnì.

12 Anṅnají ámi wo pékákí ráná re éagì wìṅṅanìṅnì. Sogwí pírí rakìnrì emá pírí rakìnrì sìṅ pírí rakìnrì éagì nánì ikwáwìyíná biaú bì imónìṅpì b́bìmi dánì sṅá nìyínárìṅnì sogwí manìpa erì áríwìyíná biaú bì imónìṅpì b́bìmi dánì enì sṅá nìyínárìṅnì emá tñi sìṅ tñi wíá mókìpa erì éagì wìṅṅanìṅnì.

13 Nionì ámi wenìṅ éáyí apurí wo anṅ pìrìṅnamì ayá áwìṅyò nìpurìṅnà enṅ tñi re rarìṅagì aríá wìṅanìṅnì, “Ine, anṅnají awa waú wo yoparowa, rìxa pékákí nìrìpírì nánì imónìṅnì. Awa ráná ámá xwíáyo ṅweagíáyo wímeanṅpì nánì ine! Ine!” rarìṅagì aríá wìṅanìṅnì.

9

Anṅnají awaú awaú pékákí nìrìmáná enṅáná ámi wo rìṅnì nánìrìṅnì.

1 Anṅnají pékákí xìrìṅfáyí yoparí waú wo awayá wo pékákí ráná nionì sìṅ anṅnamì dánì piéorìṅ wo xwíámì wenṅagì nìwìnrì sìṅomì sirìrìkí yoparí bì mimónìṅyí nánì kípi wíagì 2 o nurì sirìrìkí yoparí bì mimónìṅyí íkwíáná re éagì wìṅṅanìṅnì. Sìṅwìrìá ríá xwé bimì roṅpìṅmì dánì awímìṅnìṅ nìtìrìṅnà sirìrìkí ayimì dánì peyíagì wìṅṅanìṅnì. Peyíáná sogwí íkwapìṅ mearì agwìṅnìṅ tárìṅagì nánì anṅ pírì sìṅánì mepa erì yarìṅnà wìṅṅanìṅnì. 3 Áxwaxí sìṅwìrìá apimi dánì peyeamiarìṅagì wìṅṅanìṅnì. Wáre xwíáyo enṅpì sidìṅ warìṅpa áxwaxí apì enì xe wárenìṅ sidìṅ opaxí imónìwìṅṅnìṅnì Gorìxo sìṅwí nìwìnrì 4 áxwaxí apimi ṅwí ikaxí re urìṅagì wìṅṅanìṅnì, “Ará tñi íkíá tñi amìpì sowìṅnìṅ imónìṅpì tñi nñnì kìrìṅ mìpímìxìpanì. E nerì aí ámá Gorìxoyá mimónìpa nero nánì xegí ipìrìá meánìṅfáyo ananì xwìrìá ikìxéṅrìxìnì.” urìṅagì nìwìnrì 5 ámá ayo xwìrìá nìkìxerìṅnà xe pìkìfìrìxìnìṅ sìṅwí mìwìṅ nerì rìṅnìṅ bì —Rìṅnìṅ áxwaxí ayí wiarìṅpì wáre ámáyo sidìṅ óáná rìṅnìṅ wìnarìṅpì, ayí axìpìṅnìṅ imónìṅpìṅnì. Rìṅnìṅ apìṅnì nìwìá warìṅnà xe emá wé wú núni pwéwìṅṅnìṅnì sìṅwí wìṅfagì wìṅṅanìṅnì. 6 Áxwaxí apì ámá rìṅnìṅ ayìkwí mìwìṅpa yarìṅnà rìxa “Opémìṅnì.” nìwìṅmónìro íkìṅnìṅ sìpì nìwìṅro “Arìṅe nerìṅnà pémìṅrìṅnì?” nìyáiwìro aiwì íná wí

nipepaxí imónipíríámani. ⁷ Áxwaxí ayí osí áamá mîxí nánî nîmeámi nurífná níkfíníjíníjî yimároarígíápa imóníjagífa níwínîrî wigí mîjîyo amînanjwí sîjî gorfî tîní imîxíníjínánîjî díkfínîro sîmîmanjî áamá sîmîmanjínîjî inîro ⁸ wigí díá sepiá apîxí wíwayánîjî wero wigí síwanjî pusí sayí raioníyî rínîjîyíyá síwanjínîjî wero ⁹ agwírîwámîní níkfínîjî kapá tîní imîxíníjínánîjî jwirárîrîro enagífa wínîjanigîní. Íwî wigí nípîpîka nuróná rarîjîpî, ayí osí obaxí mîxí nánî nîmeámi nurífná rarîjîpa rîrî osí karí obaxí mîxí nánî níropémî nurífná rarîjîpa rîrî yarîjagî wínîjanigîní. ¹⁰ Wigí íkwémîjîyî wáré sídîjî warîjîyínîjî imóníjagî wínîjanigîní. Ámáyo emá wé wúmi rínîjî wipaxí imónipíríáyi ayí wigí íkwémîjîyo dánî sídîjî warígíáyîrîní. ¹¹ Mîxí ináyí áxwaxí ayo seáyî e níwimónîrî umenjweajo, ayí aníjî sirîrîkí yoparfî bî mimóníjîyimî menjweajorîní. O xegí yoí Xibîruyí pîné tîní nírfíná Abadonoyî rarígíforîní. Gîrikíyí pîné tîní nírfíná Aporiyonoyî rarígíforîní. Yoí nípiaúní mîkí ayí o írîkiarîjî enagî nánîrîní.

¹² Ríwíyo wímeanípi nánî “Ine” biaú bî ríípi bî rîxa apî wímeanjî. Biaú apîmî ríwíyo imónínípiaú sínrîní.

Aníjîjî awa yoparo tíjî pékákí rîjî nánîrîní.

¹³ Aníjîjî pékákí xîrígíá awa yoparo tíjî pékákí ráná írá sîjî gorfî tîní imîxíníjî Gorîxoyá sîmîmanjîmîní oníjîpiyá síwanjî biaú biaú tíjî e dánî manjî bî nírfínîrîná ¹⁴ aníjîjî pékákí fá xîrígíá yoparo tíjîmî re urarîjagî arífa wîjanigîní, “Aníjîjî waú waú iníjî Yúpîretisî rapáú tíjî e gwí jweagíawamî wîkweawáreí.” urarîjagî arífa níwîrî ¹⁵ aníjîjî awaú awaú —Awa rîxa xwiogwí o imónîrî emá o imónîrî sífa ayî imónîrî éaná e érfîxînrî wîmîxárîjîowarîní. Awa nuro áamá xwífa nírfínîrî jweagíáyî biaú bî imónígífa bîmî pîpîkîmî epírífa nánî wîkweawáríagî níwínîrî ¹⁶ “Áamá mîxí nánî osíyo xenjweagíáwa díjî nímorî fá míropaxí imóníjî. Nínnî 200,000,000 imónígíawarîní.” rarîjagífa arífa wîjanigîní. ¹⁷ Osí tîní seáyî e xenjweagíáyî tîní níonî orîjî níwínîrîrîná rîpîrîjî imóníjagífa wínîjanigîní. Seáyî e xenjweagíáyî níkfínîjî ríánîjî ayífa rîrî onagwá werî síyó rîrî eníyî ímanîro osí mîjî pusí sayí raioníyî rínîjîyíyá mîjîrîjî imónîrî osí manjîyo dánî rífa ápiáwí tîní síjwîrífa tîní sîjî xegí yoí sarîpá rínîjî rífa síjî iníjîpî tîní kwíyî orî yarîjagî síjwí wínîjanigîní. ¹⁸ Rífa ápiáwí tîní síjwîrífa tîní sîjî rífa síjî iníjîpî tîní osíyíyá manjîyo dánî kwíyî omomí nerífná xeaníjî apiaú apî imóníjîpîmî dánî áamá nínnî biaú bî imónígífa bîmî pîkiáríagífa wínîjanigîní. ¹⁹ Osíyíyá sowí sídîrîrîjî nímonîmáná sírfíwí sídîrî mîjî imóníjagî nánî apîmî dánî áamáyo pîkiarígífa enagî nánî ayí wigí ení éánîjî áamá pîkipaxí imóníjîpî manjîyo dánî imónîrî sowíyo dánî imónîrî enagî wínîjanigîní. ²⁰ Áamá nínnî biaú bî imónígíáyo xeaníjî apiaú apî níwîkárîrîfná bîbiaú mîpîkíápiáú re egíawîxîní. Wigí jwífa wé tîní imîxígíápi peá mîmopa nero imíó díjî wîkwíroarígíápi pînnî mîwiárîpa ero wigí jwífa sîjî gorfî tîní imîxîro sírîpá tîní imîxîro kapá tîní imîxîro aga sîjî tîní imîxîro íkífa tîní imîxîro yarígíápi —Apî wí síjwí anîrî arífa wîrî aní erî mîyarîjîpîrîní. Apî aníjî mînnî fá níxîrîro símî símî e mearígíápi pînnî mîwiárîpa egíawîxîní. ²¹ Wigí pîkíxwîrîó néra warígíápi tîní ayífa néra warígíápi tîní íwí níga warígíápi tîní íwí meamearígíápi tîní apî nípînnî ení ríwímfînnî mîmamogíawîxîní.

10

Jono bîkwí onîmîá bîkwî nurápirî níjî nánîrîní.

1 Nioní weníjé éáyí wíñíjanigíni. Aníñajé ení síxí eáníjé ámi wo —O agwí xopíxopí róníri xegí mñíjyo opínagwíá dífkíníri neri xegí símímanjé sogwíñíjé wfá ókiri xegí síkwíjyo dání ríá ápiáwíñíjé werí nemáná aníñami dání wepíñaríjagí wíñíjanigíni. 2 O bíkwí onímiá paríñíjé bíkwí íá nixíríri síxírí níróríñá síkwí náú rawírawáyo osaxírí onamíjú xwíáyo osaxírí neri nírómáná 3 pusí sayí xwéríxa raioníyi ríñíjé awí níríríñá ayá wí yaiwíámí máraríjépa ení tñí nírímáná enáná akíríwí wé wíúmí dání waú rayígfawíxíni. 4 Akíríwí wé wíúmí dání waú apí níríyímáná enáná nioní ríxa ríwamíjé eámíñíri yaríñá xwíyíá aníñami dání re ríñénapíjagí aríá wíñanigíni, “Xwíyíá akíríwí wé wíúmí dání waú apí níríríñá ríápi ríwamíjé meapa neri íními áyá eaárei.” ríñénapíjagí aríá níwírí 5 aníñajé síkwí síxírí níróríñá rawírawáyo osaxírí xwíáyo osaxírí enagí wíñíáo wé náú nímíeyoari aníñami nímíxírí 6 síjé womí dáníñíjé níríríñá aníjé íníná ñweajo tñí e dání —O aníña imíxírí amípí nñí e eníyí imíxírí erí xwíárí imíxírí amípí nñí e eníyí imíxírí erí rawírawá imíxírí amípí nñí e eníyí imíxírí erí enoríni. O tñí e dáníñíjé aníñajo re raríjagí wíñíjanigíni, “Goríxo ‘E éimíjini. E éimíjini.’ yaiwíáríjépi síni yómíjé wí nenímeníjoi. 7 Aníñajé pékákí íá xírígíyí yoparo pékákí ríñápi tñíñá Goríxo eníñá dání dñí neñwíperi yumí dñí ‘E éimíjini. E éimíjini.’ yaiwíáríjé xegí wfá rókíamoagíawami —Awa xegí xínáiwáníjé nímóníro omíjé wílagíawaríni. Awami áwaní uríjépi tñí xixeni axípi neníáríni.” Aníñajo e raríjagí níwíñíri 8 maní aníñami dání ríñénapíjagí aríá wíápi ámi níríníñá re ríñénaparíjagí aríá wíñanigíni, “Joxí nurí aníñajé síxírí níróríñá rawírawáyo osaxírí xwíáyo osaxírí neri rojomí bíkwí paríñíjé íá xíríjépi kwí urápei.” ríñénaparíjagí aríá níwírí 9 nioní nurí aníñajomí “Bíkwí onímiápi kwí niápei.” uríjagí o re níríñíjéni, “Joxí nínírápírí nei. Níníñá maníjyo awí píkí iníjéñíjé nísírí aiwí agwíjyo dání ayí yíkí ríduníñíjoi.” níríjagí 10 nioní bíkwí onímiápi kwí nurápirí níníñá gí maníjyo ayí awí píkí iníjéñíjé níagí aiwí nínówarímáná enáná gí agwíjyo dání yíkí níduníjagí 11 awa re nírígíawíxíni, “Amípí ámá gwí wírí wírí obaxí imónígíjé wímearí ámá axí e gwí mónígí obaxíjyo wímearí xwíyíá míkí xegí bí xegí bí rarígí obaxíjyo wímearí míxí ináyí obaxíjyo wímearí eníápi nání ámi wfá rókíamoí.” nírígíawíxíni.

11

Goríxo imóníjépi nání míkí imóníjépi síwáú náníñíni.

1 Iwamíjé yarígíá xoyíwáníjé imóníjé wá níníapírí re níríñíjéni, “Joxí níwíápiñímearí aní Goríxoní nání rídíyowá yarígíwámí xoyíwá awá tñí iwamíjé e e néra urí rídíyowá nání íráf oníjépi mímí iwamíjé erí ámá níbíro Goríxoní yayí nímearyígíjé íá rírómí erí ei. 2 Rídíyowá yarígíwámí wáfíwámí ‘Xe oeni.’ níyáiwírí iwamíjé mepaní. Ámá gwí xenwíyí wíjé dñí tñí xe éfíríxíníri síjé wíñíá enagí nání iwamíjé mepaní. Wíjé dñí tñí neróná emá 42 pwearíñá aní ñwíápi mímí xórórí nero sípí wíkáripíríáríni. 3 Sípí wíkáraríñá gí ámá nioní imóníjépi nání míkí imónígíwáú xe wfá urókíamopaxí oimónípiyíñíri síjé wíñáná awáú okíyíá wí míní bekí wú níkfíyíñímáná sífá 1,260 imóníjéyí —Sífá ayí emá 42 nání xixeni imóníni. Sífá ayí pwearíñá ámá wíjé íwí néra warígíjépi ríwíñíni omamópoyíñíri wfá urókíamopíñíni.” níríñíjéni. 4 Awáú íkíá orípíyi ríñíjé waú tñí íkwíañwí uyíwí íkwíárípírífa nání wíñíxáú tñí símímanjé Goríxoyá —O xwíá níyoní nání Ámíñá imóníjéni. Oyá símímanjémíni rojépi

yapí imónigfíwauríní. ⁵ Ámá awaú tñní mîxí inarigfáyí awaúmi sipí wikáraníri nerfnáyí, awaúyá manjyo dání ríá ápiáwí nipeyearí ayo ríá nínfáríní. “Awaúmi sipí owikáraneyí.” yaiwíá gíyí gíyo ríá apimí dání aga nîpîkipîsíríní. ⁶ Emá awaú wfá urókiamoarigfíyo iniá meapa oenrí anj pîrínami yeáyí yimîxárpaxí imóníri iniígí ragí imóníní nání imîxîpaxí imóníri gíní gíná “Xwíáyo ñweagfáyo e owikáraiýí.” wimóníná ananí egí dîj tñní xeaníj ayí ayí nñní wikárpaxí imóníri neri ⁷ xwíyá Goríxo wfá rókiamóisixíníri uríjpi tñní xîxení rîxa nurárimáná enáná nanwí mîxí yaríj sirírkí yoparí bî mîmóníjyimi dání peyanfo awaú tñní mîxí niníro awaúmi xopírará nîwiri pîkinfáríní. ⁸ Pîkíáná pîyowaú anj xwé apimí —Anj egí Ámínáomi ení yekwíroarigfápi nání raríjíní. Anj apí nání nîríná rasí nîríro Sodomíyí ríro Isipíyí ríro yarigfápiríní. Anj xwé apimí awaú óf e pîyí opîsíríní. ⁹⁻¹⁰ E pîyí wenáná sfá wíyáú wíyí nóríri ámi wíyí órímíníri yaríná ámá wará xîxegíní íríro egfáyo dánj tñní gwí wírí wírí imónigfáyo dánj tñní pñé xîxegíní rarigfáyo dánj tñní gwí bî bî mónigfáyo dánj tñní nîbîmiro xe pîyowaúmi xwíá oweyárpoyíníri síjwí mîwînpa nero síjwí nîwînayiro wfá rókiamófiwáú, ámá xwíáyo ñweagfáyo rfníj ayíkwí nîwia múfiwáú rîxa péagí nání ayí yayí seáyími dání néra upírfáríní. E neróná aiwá xwé nimîxíro nîga uro wigí ámayí yayí owiníri amípí nanjyí anfá yanj iníro néra waríná ¹¹ rîxa sfá wíyáú wíyí nórimáná wíyíjimi áwíní e dání re eníjíní. Goríxo xfómi dání ámi awaúmi dîj síxí uyáraná awaú ámi síj neri éf rogíisixíní. Éf róáná ámá awaúmi síjwí wînyarigfáyí dîj nîyága nuro wáyí ayíkwí mîwînaríná ¹² awaú xwíyá bî anjnamí dání enj tñní re rínénapfagi arfá wigíisixíní, “Awagwí re nání yapípiyí.” Arfá e nîwiri agwí tñní anjnamí nání peyaríjagí awaú tñní mîxí inígíyá síjwí wînowáraná ¹³ axíná re eníjíní. Poboní xwíá yaiwíámí eníjíní. Xwíá yaiwíámí éáná anj anj apimí mîríníj wé wúkaú imóníjpi bî nîpíní pînanowírí ámá e ñweagfá ení 7,000 penowíro éagfá anj apimí ñweagfá mîpéfáyí enj óf níkaríníro Nwíá anjnamí ñweanómi seáyí e numeróná “Enj eáníjoxí, ayí joxíríní.” uraríjagfá wîníjanigíní. Nioní oríjá nîwînríná e wîníjanigíní.

¹⁴ Rfíwíyo wímeanípi nání “Ine” biaú bî ríjpi áwíní e enjpi rîxa apí imónigoí. Apimí rfíwíyo imónínípi anjíní imóníníjoi.

Anjnamí pékákí xîrigfá yoparo pékákí ríj náníri.

¹⁵ Anjnamí pékákí xîrigfá wé wfúmi dánj wáú imónigfáwa yoparo pékákí ráná anjnamí dání manj obaxí enj tñní re nîrîga waríjagí arfá wîjanigíní, “Xwíárimí menjweapaxí nání imóníjpi síní wíyíyá marfáí, rîxa negí Ámíná tñní xegí ámá nene yeáyí neayimîxemeanfa nání oyá dîj tñní arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyí raríjwáó tñní awaúyápiríní. O wí anfá mimóní aníj íníná nîjwearí menjweanfáríní.” nîrîga waríjagí arfá nîwiri ¹⁶ ámá ámíná 24 Goríxo tñj e íkwianwíyo éf nîjwearo xapíxapí nîjweaxa pugfáwa wigí símîmanjímíní nîpîkínímearo Goríxomi yayí numeróná ¹⁷ re uraríjagfá arfá wîjanigíní, “Ámíná Goríxoxíní, enj síxí eánigfá nîyoní seáyí e wimóníjoxíní, ríná ñwearí enjíná dání aníj ñwearí enjoxíní, joxí enjíná dání enj síxí eáníj néra bagípi tñní rîxa xîxení neri xwíárimí iwamfo menjweanagí nání none yayí siaríjwíní. ¹⁸ Ámá gwí bî bî mónigfá nñní joxí nání wikí nîróníro ‘Omí ínímí wí wurfnaníméwíní.’ yaiwíagfá aiwí joxí ayo wikí wóníjpi wíwapíyiríná rîxa nimóníníjoi. Ríná ámá pegfáyo xwíxí numerí eyeyírómi wirínáriní. Ríná wfá rókiamoarigfá, díxí rínáiwáníj nimóníro omíj síarigfáyo yayí nîwimorí ‘Apí wíimígíní.’

yaiwiḡpì mìnì wirì áamá dìxì imónìḡfá joxì nánì wáyí nìsiro pírániḡ xídarìḡfá, sìyikwíniḡfá imónìḡfáyorani, xwéniḡfá imónìḡfáyorani, ayo enì yayí nìwimori ‘Apì wímìḡfá.’ yaiwiḡpì mìnì wirì áamá xwíárimì xwíríá ikìxearìḡfáyo xwíríá wikìxeri eríná, ayí rìxa rínárinì.” rarìḡḡfá aríá nìwirì wìniḡḡḡḡḡḡ. ¹⁹ Gorìxoyá aḡfá ḡwíá aḡfánamì enìwá fkwínìrì bokisí xwíyíá Gorìxo enìná réroárìḡpì nánì imìxìníḡfá aḡfá iwámì dánì sḡḡḡḡ imónìrì éáná re enìḡḡḡḡ. Ápianḡfá ókímìxayirì ikaxí rayirì akìrìwí rayirì poboní erì aḡfánaikí ayá wí erì éagí wìniḡḡḡḡḡḡ.

12

Ekìyìḡfá iwí wo inìḡḡpì tìní apìxí wí inìḡḡpì tìní nánìrìni.

¹ Ekìyìḡfá aḡfá pírfáyo ayá síwí ropaxí bì nìnírìná rìpì imónìḡḡḡḡḡḡ. Apìxí wí —Í sogwo rapìrapìniḡfá yínìrì xegí sìkwí emáomì ikwiárìrì amìnanḡfá sḡḡfá wé wúkaú sìkwí waú tḡḡfá dḡkínìrì nemáná ² niaíwí agwí enìrìni. Í niaíwí xìrìmìnírì nánì sḡḡfá wanarìḡḡfá rìniḡfá ayìkwí mìwinarìḡḡfá nánì “Aḡfáni oxìrìmìni.” nìyaiwirì “yeyì” rìḡḡḡḡḡḡ.

³ Ekìyìḡfá amì bì aḡfá pírfáyo nìnírìná rìpì imónìḡḡḡḡḡḡ. Iwí ayíá rìḡfá xwé wo —O mḡḡfá wé wíúmì dánḡfá waú imorì sḡwanḡfá wé wúkaú mḡḡfáyo dánì rémówapìrì dírì mìxí ináyí dḡkínarìḡfá imónìḡfá wé wíúmì dánḡfá waú mḡḡfáyo xìxeni nìdḡkíḡa urì enorìni. O aḡfá pírfáyo e sḡḡḡḡḡḡ nìmónìrì re enìḡḡḡḡ.

⁴ Sḡḡfá biaú bì egíá bìmì xegí sowí tìní aḡfánamì dánì aláírómí énapáná xwíáyo píérìnowiḡḡḡḡḡḡ. E nemáná iwí xwé “Apìxí niaíwí xìrìmìnírì yarìḡfá rìxa niaíwí xìráná oroanìmìni.” nìyaiwirì ímì agwírwámìni uroḡḡḡḡ ⁵ í niaíwí oxí womì —O ainìxí wá fá nìxìrìrì áamá gwí bì bì mónìḡfá nìyonì umenḡweanḡfá nánì imónìrì xwíyíá xíoyápimì mìmúropaxí imónìrì eníforìni. Omì í xìrìḡḡḡḡḡḡ. Niaíwí omì nìxìrìmáná enáná íwo Gorìxoyá dḡḡfá tìní xíto íkwianḡfánamì ḡweanḡfá nánì nìpeyirì ḡweanḡḡḡḡ ⁶ apìxí áamá dḡḡfá meanḡfá e nánì éfá uḡḡḡḡḡḡ. Gorìxo í e nánì éfá nurì ḡweáwìniḡḡḡḡḡḡ anìḡḡḡḡ wimìxìyárinḡfá nánì nurì ḡweanḡḡḡḡ aiwá nìwiro pírániḡfá mearíá sáá 1,260 nóra uḡḡḡḡḡḡ.

⁷ Aḡfánamì dánì mìxí nìnowiápìníróná aḡfánaḡfá Maikoroyì rìniḡḡo tìní xegí aḡfánaḡḡḡḡ tìní mìdánì nìrómáná iwí xwé tìní mìxí nìníróná iwo enì aḡfánaḡfá xíomì xídarìḡfáwa tìní mìdánì nìrómáná mìxí nìníro aí ⁸ iwowa enì mìweánìpa nero nánì sḡḡfá aḡfánamì ḡweapaxí mìmónìḡḡḡḡfá nánì ⁹ Maikorowa iwomì mamówárenapìḡḡḡḡḡḡ. Sidìro enìná dánì oboyì rìro Setenoyì rìro egíto, ayí orìni. Áamá xwíáyo ḡweagíá nìní fíwí oépoyìnírì yapí nìwíwapìya warìḡḡ, ayí orìni. Omì xwíáyo nánì mamówárenapìro aḡfánaḡfá omì nìxídíro yarìḡḡḡḡwamì mamówárenapìro éagíá ¹⁰ nionì aríá wíáyí aḡfánamì dánì xwíyíá bì enì tìní re rìnénaparìḡḡḡḡ aríá wiḡḡḡḡḡḡ, “Gorìxo enì éánìḡfá xíto imónìḡḡḡḡpì tìní erì áamá xíoyá imónìḡḡfáyo yeáyí uyimìxemearì mìxí ináyí yapì nìmónìrì xwioxíyo mìméámí nerì umenḡwearì enì rìxa agwìrìni. Yeáyí uyimìxemeanḡfá nánì oyá dḡḡfá tìní aríowayá xwíá piaxíyo dánì iwiaroḡḡ, o xegí néní tḡḡḡ nìmónìrìḡḡfáyo dánì áamá xwíáyo ḡweagíáyo wíwapìyìnì rìxa agwìrìni. Ayí rìpì nánìrìni. Jìsasomì dḡḡfá nìwíkwíroro nánì xexíxexìrìmeá imónìḡḡfáyo xwíyíá uxekwímoayarìḡḡḡḡ —O negí Gorìxoyá sḡḡfáyo dánì ikwáwìyìranì, áríwìyìranì, xwíyíá uxekwímoayarìḡḡḡḡ. Omì rìxa xwíáyo mamówárfárinì. ¹¹ Negí nìrìxímeáyí ‘Sìpìsìpì miáo nene yeáyí neayimìxemeanḡfá nánì neapeinìrìfáni?’ nìyaiwiro ragí oyáyo igíánìḡfá éánìro o nánì xwíyíá wá urìyìro nerìḡḡfáyo dánì obomì xopìrárí wífárinì.

Ayí omi xopíraráf níwiríná wiwaníjéyí wá mumíxíní ‘Wa nene Jisasomi xídaríjagwí nání níneapíkíroná ayí aníní xe oneapíkípoýí.’ níyaiwiro xídígíáyíriní. ¹² Ayínání aní rínaxí t́níní re ñweagíáyíné t́níní díjé nífá os-eainíní. E nerí aí xwíáríxí t́níní rawírawáwáxí t́níní ine! Obo xwíárímí seyíné t́jé e nání ríxa wéf enjagí nání raríjíní. O ‘Aníjé xwíárímí níjweámáná epaxonímaní. Re ení pírí nírakípírí anjwí ayoríani?’ níyaiwiri nání xegí wikí nónrí seainípi rífá ápiáwíníjé imóníjagí nání ine!” Xwíyífá anínamí dání e rínénaparíjagí arífá wíjanigíní.

¹³ Iwí xwéó “Ríxa xwíárímí rínímamówárenapáo?” níyaiwiri apíxí niaíwíf oxo xírímí míxí eaaxídíjínigíní. ¹⁴ Míxí eaaxídíjagí aí apíxí ámá díjé maníyo xí nání wímíxíyáriné nání nípipíka ouní rí nabíkínáo íwí wíníxáú ímí unjwíráná í sídíro t́jé e ṕníní níwíárímí nípipíka nurí e ñweanáná xwíogwí waú wo ní múrorí ámí wo áwíní e imóníe nání aiwá níwiro píraníjé umegíawixíní. ¹⁵ Sídíro iniígí xegí maníyo dání peyeáú iniígí waxíníjé númí nurí ímí níxemí níwerí opíkíní rí imíxowárfagí aí ¹⁶ xwíárí apíxímí arírá níwiríná re eníjínigíní. Iniígí waxí iwí xwéó apíxímí opíkíní rí xwírífá dowárfú xwíárí xegí maní nexoarí níjínigíní. ¹⁷⁻¹⁸ Iwo síjwí e níwíní rí apíxí nání wikí rífá ápiáwíníjé níwóní rí nání niaíwíf apíxí í xíríjé wíníyo míxí wímíní rí uníjínigíní. Ayí ámá sekaxí Goríxo uríjépi xídíro xwíyífá Jisaso nání ríjépi díjé ífá xíríro yarígíáyé enjagí nání ayo míxí wímíní rí nání nurí rawírawáyo imaní e éf roáríjínigíní.

13

Nanjwí míxí yaríjé rawírawáyo dání íwíaparíjagí nání rí.

¹ Nioní nanjwí míxí yaríjé wo rawírawáyo dání íwíaparíjagí níwíní rí o síwaní wé wúkaú rémówapírí míjé wé wíúmí dájé waú imorí enjé xegí síwaní wé wúkaú apímí wámíní wámíní dí rí míxí ináyí díkínarígífápi nídífíkíga urí xegí míjé wé wíúmí dájé waú apímí womíní womíní yo f Goríxomí ikayíwíf umeararígífápi ríwamíjé níjwírírígá urí enjagí wíníjanigíní. ² Nanjwí míxí yaríjé nioní síjwí wínífáó pusí sayí pápearíxí imóníjé repatíyí ríníjéyíníjé imóní rí xegí síkwí ayí nanjwí beyái ríníjéyíyápníjé imóní rí xegí maní ayí pusí sayí raioníyí ríníjéyíyáníjé imóní rí enjoríní. Iwí xwéó nanjwí míxí yaríjé xó t́níní xíxení oimóní rí síjwí níwíní rí nání ení eáníjé xó yaríjépi síxí umímorí xó ámáyo seáyí e níwimóní rí umenjweaaríjépa axípi oimóní rí wímíxírí xó néní t́jé seáyí e imóníjépi axípi oimóní rí wímíxírí enjoríní. ³ Míjé wíyímí míjé rogífá ígí ayí nípipíxaxí rogíáníjé imóníjagí wíníjanigíní. Ámá xwífá ní rímíní ñweagíáyí “Nanjwo aríge nerí síjé ení ríani?” níyaiwiro o nání ududí níwíní róná níxídíro ⁴ iwo nanjwomí xó néní t́jé imóníjépi axípi wímíxíf enjagí nání xóomí seáyí e numero nanjwomí ení axípi seáyí e numeróná re níra ugíawixíní, “Nanjwo t́níní go xíxení imóní rí? O t́níní go míxí xíxe inípaxí imóní rí?” níra ugíawixíní. ⁵ Goríxo nanjwo xegí díjé t́níní xe maní níyoámorí weyf nímení rí ikayíwíf ní nímeara úwíníjíní rí síjwí wíní rí emá 42 múroaríná apí enífá nání néní t́jóníjé ní mómíní rí éwíníjíní rí síjwí wíní rí éagí ⁶ o re eníjínigíní. Maní níyoámorí Goríxo nání ikayíwíf ní mearí ríná oyá yo fyo ikayíwíf mearí rí aní ñwífá oyáiwá nání ikayíwíf mearí rí anínamí ñweagíáyí nání ikayíwíf mearí rí eníjínigíní. ⁷ Goríxo ámá xóyoá imónígífáyo nanjwo xe míxí níwirí xopíraráf wíwíníjíní rí síjwí wíní rí xe néní t́jóníjé ní mómíní rí ámá gwí wírí wírí níyoní t́níní wará xíxegíní írígífá níyoní t́níní ṕné xíxegíní rarígífá níyoní t́níní gwí bí bí mómígífá níyoní t́níní ayo seáyí e

wimóníwínigíniri síjwí wíniri enínigíní. ⁸ Ayínáni áamá xwíáyo ηweagíáyí níní —Áamá eníná Goríxo xwíáí imíxíníná dání wigí yoí íkwí díní níyímíní meapíríá nání ηwirárínínámí —Ana sipísipí pikígíoyánaríní. Anamí yoí ηwiráríníníyí maríáí, áamá yoí míηwiráríníníyí nanwo nene nání yayí owíniri seáyí e umepíríáríní.

⁹ Áamá aríá tígíáyíné enánáyí, aríá ókiarí mónípoí. ¹⁰ Áamá Goríxo “Xe gwí uyíríxíní.” wíaiwíní go go apimí wí múropaxí imóníníámani. Áamá “Kirá tíní xe pikíríxíní.” wíaiwíní go go apimí wí múropaxí imóníníámani. Apí imónánáyí, Goríxoyá imónígíáyíné segí díní wíkwíroarígíápi píní míwíarí aníní miní xwámámí níwia úfíríxíní.

Nanwí xwíáyo dání íwiapíño nániríní.

¹¹ Nioní nanwí áamí wo xwíáyo dání íwiaparínagí níwíniri o sipísipí miá míníyo dání síwaní wíyáú rémoarínípa rémori xegí xwíyíá níriríná iwí xwíyíá rarínípa rírí yarínagí wíníjanigíní. ¹² O nanwí xámí íwiapínoyá néní imóníní nípimíní dání níwíiríná áamá xwíáyo ηweagíá níní nanwí xámí íwiapíno, ígí nípíkípaxí wenómí nupíkínímearo seáyí e umépoyíniri mírákíkwí wíaxídírí ¹³ emímí ayá ríwamónípaxí xíxegíní bí erí neríná áamá síjwí anígíe dání oyá díní tíní ríá wearíní bí aí anínámí dání xwíáyo píérónapayarínípi tíní yapí wíwapíyaríní. ¹⁴ E neríná emímí Goríxo nanwí wíoyá néní tíní imónínípimí dání xe wíwapíyípaxí oimónírí síjwí wínípimí dání áamá xwíáyo ηweagíáyo yapí níwíwapíyírí re uraríní, “Xwíáyo ηweagíáyíné xopaikígí nanwí míní rogíá áamí síjwí imónínóníní imóníní bí nímíxíro éfí urárírípoí.” uraríní enagí nání ¹⁵ ayí e éaná nanwí ríwíyo íwiapíno xopaikígí imónínípi nímearí síjwí oenírí símí óíyo dání pírámí wíáná síjwí imónínínigíní. Goríxo nanwí xwíáyo dání íwiapíno xegí wóníní xopaikígí imónínípimí símí óíyo dání pírámí wípimí dání xe síjwí nímonírí xwíyíá rírí áamá xébumí xómíní níyíkwíro seáyí e mumearígíáyo opíkípoyíniri rírí epaxí imóníwínigíniri síjwí wíníjé enagí nání e imónínínigíní. ¹⁶ Nanwí xwíáyo dání íwiapíno e nemáná xíoyá maníyo dání áamá níyoní síyíkwíníní imónígíápiamírání, mamadíríxamírání, áamá amípí wí mímúronígíáyorání, uyípeayí imónígíáyorání, áamá xínáíwáníní nímoníro omíní wíiarígíáyorání, wíwíní menweánígíáyorání, ayo níyoní ípíríá nearíná wíyo wé náúmí earo wíyo mímáyo earo egíawíxíní. ¹⁷ E neríníyo dání áamá ípíríá nanwoyá yoí tíníraní, nabá xíoyá yoípírání, xíxeni imónínípirání, meánígíáyí aiwá nípírí nání bí ero aiwá nígwí meapírí nání bí ero epaxí mímónípa egíawíxíní. Ípíríá éánígíáyíní ananí bí epaxí imónígíawíxíní. ¹⁸ Íá roarígíáyíné, seyíné píráníní díní neηwíperínáyí, re éfíríxíní. Nabá nanwí oyá yoí tíní xíxeni imónínípi, ayí áamá wo nání ríníjagí nání áamá díní íá xírígíá gíyí gíyíné, nabá oyá yoí nánípi píráníní íá rófíríxíní. Nabá oyá yoí nání ríníjípí, ayí 666 apíríní.

14

Áamá 144,000 imónígíápi nániríní.

¹ Nioní weníní éáyí wíníjanigíní. Sipísipí miáo díwí míní Saioníyí rínínípimí éfí ronagí síjwí níwíniri áamá 144,000 imónígíáyí —Ayí yoí xíoyá tíní xanoyá tíní ríwamíní mímáyo éánígíáyíríní. Ayí o tíní nawíní éfí ronagíá níwíniri ² aríá wíáyí wíjanigíní. Anínámí dání ikaxí bí níriríníná ikaxí iniígí iyakwí obaxí nídíroríná rarínípa rírí akíríwí ení tíní níriríná rarínípa rírí ikaxí áamá kitá eaarígíáyí kitá eaaríná rarínípa rírí yarínagí aríá wíjanigíní. ³ Goríxoyá íkwíawína tíní díní

seáyí e mírímfeyoapa ero epíríáríní? Díxí nání pírí numamoríná xixení imóníjípí tñí yaríjípí ríxa síjání imóníjagí nání áamá gwí wírí wírí nñí níbíro díxí símímanjímí dání wauní níkáríníro seáyí e rímepíríáríní.” Sonjé níríro e raríjagí wíníjanigíní.

⁵ Apí níwínímáná weníjé éáyí wíníjanigíní. Anjínami anjé njwáiwámi ínímí anjé pákíníjéwá —Awá Goríxoyá anjé awawá ayá ríá wenjéwáríní. Awá fkwíníjagí níwínírí ⁶ anjínajé xeaníjé aga ríá tñjé wikárípírí nání tégíá wé wífúmí dánjé waú awa rapírapí awíaxí apíá weré xwíníá earí enjé yíníro íríkwníjé síjé gorí tñí imíxíníjípí xwínámíyáiwí yiróníro nemáná anjé njwáiwámi dání íwíaparíjagí níwínírí ⁷ dñjé tñjé imónígíá waú waú awa wo níwíápínímearí anjínajé wé wífúmí dánjé waú awamí píreríxí síjé gorí tñí imíxíníjé wé wífúmí dánjé waú mñí wíjínigíní. Píreríxí apímí wíké ónójé Goríxo, anjé íníná njweanjéyá magwé enjéjíríní. ⁸ Mñí wíáná enjé eáníjé Goríxoyá imónírí seáyí e oyá imónírí enjéjímí dání síjwíríá xegí anjé njwáiwámi áríó ínáríníjagí nání anjínajé wé wífúmí dánjé waú awa xeaníjé ríá tñjé wé wífúmí dánjé waú apí wikárípíríe nání páwípaxí wí mimóníjagí síjwé e wíníjanigíní.

16

Anjínajé wé wífúmí dánjé waú píreríxíyo íníjípí míwíárómogíá náníríní.

¹ Nioní aríá wíáyí anjé njwáiwámi dání manjé bá enjé tñí anjínajé wé wífúmí dánjé waú awamí re urínénápíjagí aríá wíjanigíní, “Soyíné nuro Goríxoyá wíké ónójé píreríxí wé wífúmí dánjé waú ayo magwé enjéjípí xwárímí míwíárómooípoyí.” urínénápíjagí aríá wíjanigíní.

² Anjínajé awa wo píreríxí o xírínína nímeáa nurí xwárímí míwíárómooiáná re enjénigíní. Áamá nanjwoyápi ípíríá eáníro xegí xopaikígí imíxíníjéjímí seáyí e umeró yarígíáyí oremá sípí xwíríá wíanarígíápi imónígíawíxíní.

³ Anjínajé awa ámi wo xegí píreríxína rawírawáyo míwíárómooiáná re enjénigíní. Rawírawá ragí nímonírí áamá píyíyá pwaríjépa axípi pípíó onjé imónáríníjigíní. E imónáráná amípí dñjé tñjé rawírawáyo njweanjéyí nñí píyí yáríníjigíní.

⁴ Anjínajé awa ámi wo xegí píreríxína ínígí ná wearíjéyo tñí símíjé meaaríjéyo tñí míwíárómooiáná ínígí nñí ragí imóníjínigíní. ⁵ Inígí nñí ragí imónáná anjínajé ínígí xiáwo re raríjagí aríá wíjanigíní, “Agwí ríná njwearí enjíná dání anjé imónírí enjoxíní, aga síyíkwé míní enjoxíní, píré joxí umamoaríjé apí xwíyíá míméarínípa nerí xixení wikáraríní. ⁶ Ayí áamá díxí imónígíáyo tñí wíá rókíamogíáyo tñí ragí píkiewéámíxígíá nání joxí ragí onípoyínírí píré apí numamoríná xixení yaríjíní. Áamá ayí píré joxí umamoaríjé ríníjé meapaxí imónígíáyí enjagíá nání ayí ananíríní.” raríjagí aríá níwírí ⁷ xwíyíá bí íráfí noa peyíníje dání re rínaríjagí aríá wíjanigíní, “Ámíná Goríxoxíní, enjé eáníjé tégíáyo níyoní seáyí e wimóníjoxíní, ayí neparíní. O aga xixení ríjoi. Píré joxí umamoaríjé apí apí nepa xixení wíaríjíríní.” raríjagí aríá wíjanigíní.

⁸ Anjínajé awa ámi wo xegí píreríxína sogwómí míwíárómooiáná Goríxo áamá xwíáyo njweagíáyo xe sogwé xaíwé níwepínírí nanírí rímímeníjwé neánírí píré owíárínírí síjwé wíníjínigíní. ⁹ Xe rímímeníjwé neánírí píré owíárínírí síjwé wíníjagí sogwé níwepínírí ayo ríá píré wíáríjagí nání áamá ayí Goríxomí —O xegí enjé síxí eáníjéyo dání xeaníjé ayí wikárípaxí

imóníjoríni. Omi ikayfwi numearíroná wigí fwí yarígtápi rfwímíni nímamoro omi seáyí e mumfeyoagfawixíni.

¹⁰ Anjínají awa ámi wo xegí píreriána íkwianjwí nanwo éf níjweámána ámáyo umenweanjinami mīwiárómoaiána re enjínigíni. Ámá nanwo xegí seáyí e níwimónírí umenweanjiyo níyoní sía yidoáríjínigíni. Sía yidoárána ríníjé ayíkwí wí mīwinaríjagí nání iwíeáníro wigí aíwí sfwí kiro neróná ¹¹ wigí sipí yarígtápi rfwímíni mīmamopa nero ríníjé wíwaríjpi tñí uraní egíápi tñí nání Njwá anjínami dánomi ikayfwi umearígtawixíni.

¹² Anjínají awa yoparo tñjo xegí píreriána iniígtá rapá xwéú, Yupírētisiyi ríníjé mīwiárómoaiána míxí ináyí sogwí fwiaparíjímí dánowa iniígúmi ananí xepírí nání yeáyí yáríjínigíni. ¹³ Nioní weníjé éáyí wíníjanigíni. Piyímínfá sipí biaú bī mīníníjíníjé nímóníro iwí xwéoyá manjiyo dání fwiapírí nanwoyá manjiyo dání fwiapírí mímóní wíá rókiamoaríjoyá manjiyo dání fwiapírí yaríjagífa wíníjanigíni. ¹⁴ Piyímínfá apiaú api níjíní kwíyí sipíríni. Ámáyo emímí níwíwapiya warígtápiríni. Míxí ináyí xwíá nírimíni jweagíáyí sía sipí Goríxo, ení eánígtá níyoní seáyí e wimóníjoyáymí míxí iníjírífa nání awí oeaemeaneyíní upíríjíríni.

¹⁵ Ai, Ámínáoní ámá áríwíymí fwí meámíníri barígtápáníjé axípi bímíaríni. Ámá sáníjé mīwé síjwí naníro aikí píraníjé níyíníro jweagíáyí yayí owíníni. E mepa nerínáyí, íkwauyíxíyí nuróná ámá síjwíyo dání ayá wíníjíníri náníri. ¹⁶ Kwíyí sipí biaú bī api nuro míxí ináyowamí níwirímearo Xibírúyí píné tñí Amagedoníyí ríníje awí eaáraríjagífa wíníjanigíni.

¹⁷ Anjínají awa yoparo xegí píreriána imíjé yaríje —E kwíyí sipíyíyá aní eríni. E mīwiárómoaiána aní njwíáiwámí inímí síá íkwianjwínamí dání xwíyíá ení tñí ríaiwá re rínénapijínigíni, “Ríxa apíríni.” rínénapána re enjínigíni. ¹⁸ Ápianjwí nókímíxa urí anjínami dání ikaxí níra urí akíríwí níra urí nerí poboní xwé bī —Api enína ámá xwíárímí iwamó jweagíe dání wainí wainá poboní xwé nerí aíwí bī api tñí xíxení míyagí enagí nání api aga xwé bíríní. ¹⁹ Api yaríná aní aga xwé mamadí íkwíroníjpi xwíá yaiwíámí nímeníríná níkwíríníri biaú bī imónírí aní ámá gwí wírí wírí níyíyáyí úpíyinowírí enjínigíni. E neríná Goríxo aní xwé Babironíyí ríníjpi nání dñí peá mímó nerí ámá apímí jweagí ríníjé xwé omeápoyíníri kapíxí xíoyá wikí óníníjímí dání míxípi iníjéwá mīnī wíagí ²⁰ pírinjwí níni rawírawáyo uríjíníri dfwí míjé ronjyí níni aíníri nerí ²¹ anjínáikí xwé amímá iníjé wí —Woní woní xegí saní 50 kiro imóníjpiríni. Api anjínami dání ámáyo píeróána xeaníjé Goríxo wikáríí api xeaníjé aga ríá tñíjé enagí nání omi ikayfwi umeararíjagífa wíníjanigíni.

17

Apíxí iyí ede dání warígtá náníríni.

¹⁻² Anjínají wé wíúmí dání waú píreríxí wé wíúmí dání waú tígíáwa wo níbírí níníríríná re níriníjínigíni, “Joxí bei. Apíxí iyí ede dání warígtáimí —Í nání aní nímíní íá earóaríníjíríni. Iniígtá wearíjé obaxíyo seáyí e éf xenjweanjíríni. Míxí ináyí xwíárímí dáníyí tñí fwí inígtíríni. Ámá xwíárímí jweagíáyí í tñí fwí nínróná ayí ámá iniígtá wainí xwapí nínróná papítkí yarígtápáníjé dñíjé mamó nero inígtíríni. Ímí Goríxo pírf umamoaríjpi síwá osímíní.” nínírírí ³ Goríxoyá kwíyípi níxíxéróána ámá dñíjé meanje

náni ninimeámi úaná wenñjé éáyf winñjanigini. Apixí wí nanwé ayfá rñjé womi —Nanwo nomini yoí Gorixomi ikayfwí umeararigfápí eániri mñjé wé wfúmi dánjé waú imori siwanjé wé wúkaú mñjéyo dani rémowapiri enjorini. Omi í seáyí e éf xenweañagi winñjanigini. ⁴ Í rapirapí ayfá rñjé mipiyí mori enjéyí yíniri okiyfá nani sñjé gorí tñni imixiniñpí tñni sñjé awiaxí tñni urípó apfá wenjé nigwí xwé ronjé tñni okiyfá iniri nemána kapixí sñjé gorí tñni imixiniñjé wá fá nixiriri ñweañagi winñjanigini. Kapixí awámi fwí í yarñjé xwirfá wianpaxí imóniñpí tñni fwí í niniri piaxí weánariñpí tñni magwí inñjagi winñjanigini. ⁵ Yoí imi mimáyo eániñpí rasí re niriñiri eániñagi winñjanigini, “Anjé xwé Babironiyi wñriñjáiñiriñi. Apixí iyí ede dani warigfá níwami tñni áamá xwárími ñweagfá yarigfá Gorixo xwirfá wianariñjé niyoni tñni xináiñiriñi.” Rasí e niriñiri eániñagi winñjanigini. ⁶ Apixí í ragí áamá Gorixoyá imónigfáyfá tñni Jisaso nani wáf niriñeróna mñjé winigfáyfá tñni ninimána papíkfé yarñjagi sñjwé niwiniñri “Áamá Gorixomi dñjé wíkwíroarigfáyfé aga onimiá rfa pikiñjé?” niyaiwiri ududí ikáñinaríñá ⁷ aññajó re niriñinigiñi, “Pí nani joxí ududí ikáñinarñjéñi? Apixí í tñni nanwé mñjé wé wfúmi dánjé waú imori siwanjé wé wúkaú mñjéyo dani rémowapiri enjé, í seáyí e éf xenweañé tñni ípaú nani xwiyfá rasí niriñiri inimi imóniñpí nioni píranñjé áwanjé oririñini.” niniriñiri ⁸ re niriñinigiñi, “Nanwé joxí winfo xámi ñweaago aí agwí mñjeweaniñi. O siriríkfé yoparípi mimóniñfimi dani rixa nipeyearí sepiápi mñjeweá wiárfé midáni anñjéñi anñiníñaríñi. Áamá xwárími ñweagfáyfé —Ayf éñiná Gorixo xwárí imixiniñá dani íkwé dñjé niyimñjé meapírfá nani ñwiráñinñamí wigí yoí mñjwiráñinpa egfáyfé nani rarñjéñi. Ayf nanwomi niwiniñrona ududí wininíñaríñi. O xámi ñweaago agwí mñjeweañagi aiwí rfwéná ámi bñfá enjagi nani áamá ayf sñjwé e niwiniñro nani ududí wininíñaríñi.” niniriñiri ⁹ re rñjéñinigiñi, “Áamá dñjé píranñjé neñwiperí moarigfáyfé ‘Ayf api nani rfa imóniñi?’ yaiwipaxíñiriñi. Nanwoyá mñjé wé wfúmi dánjé waú imóniñjé apixí éf xenweañpí, ayf dfwí mñjé wé wfúmi dánjé biaú naniñiriñi. ¹⁰ Ayf mixí ináyf wé wfúmi dánjé waú eni naniñiriñi. Awa wé wú rixa anfá nimóga ugíñaríñi. Wo sñni agwí ñweani. Wo sñni niñjeweáníñaríñi. O imónaná Gorixo xe bi onimiápi niñjwearí umenñweáwiniginiñiri sñjwé wininíñoríñi. ¹¹ Nanwé eniná ñweaagí agwí mñjeweañé eni mixí ináyf ámi woríñi. Xfo mixí ináyf wé wfúmi dánjé waú awayá wo aí awami rfwíyo mixí ináyf imóniníñoríñi. O mixí ináyf nimóniríñá sepiápi mñjeweá wiárfé midáni anñjéñi anñiníñaríñi. ¹² Siwanjé nanwoyá mñjéyo dani wé wúkaú rémowapñjagi sñjwé winíñfíyí, ayf mixí ináyf wé wúkaú áamáyo umenñweapírfá nani sñni mimónigfáwa naniñiriñi. Awa enjé eániñjé mixí ináyf imónipírfé nani nimóniñro nanwo tñni áamáyo numenñwearóna anñjé mumenñweá sfá ná wiyiniññjé umenñweapírféñiriñi. ¹³ Awa dñjé axípiñi tígfáwaríñi. Wigí enjé eániñgí imóniñpí tñni néñf tígfá imónigfápí tñni eni nawíni nanwomi inimi niwuriñiro ¹⁴ sipisipí miáo tñni mixí niníñrona sipisipí miáo xopirárfé winíñaríñi. O áminá niyoni áminá seáyí e imóniñjé wimóniriñi mixí ináyf niyoni mixí ináyf seáyí e imóniñjé wimóniriñi nerí nani áamá o tñni nawíni imónigfáyfé —Ayf xfo xegí imónipírfá nani pariri wéyo fá umiriñiri enjéñiriñi. O nani peá mimó dñjé niwíkwíroro fá xirarigfáyfíñiriñi. Ayf o tñni nawíni xopirárfé wipírféñiriñi.” Aññajó e niniriñimána ¹⁵ re niriñinigiñi, “Iniñgí wearñjé apixí iyí ede dani warigfí seáyí e xenweañjé joxí sñjwé winíñfíyí, ayf áamá nñni naniñiriñi. Áamá wará xixegíñi íriñgíñaríñi, gwí wirí wiríñaríñi, gwí mónigfá bi bíñaríñi, píñé xixegíñi rarigfáñaríñi, ayf

nñni nánirini. ¹⁶ Siwanjé wé wúkaú rémówapinagí sñwí winíyyí tñni nanjo tñni awa apixí iyí ede dání warigími símí tñni nñwiro xwirfá wikixero xegí amipí urápekixero nero sñwí sayí nanjwí roanariniñpániniñ nñwiro nímíni árfá yipírfáriní. ¹⁷ Ayí rípi nání e epírfáriní. Gorixo awa dñj ná biní tñni nero wigí umenweagfáyí tñni nawíní nanjomí ínimí nñwurñniróná ímí e wírxiniñ rí dñj utínfá enagí nání awa apí e nñwikára nuróná xwiyfá Gorixo rñjpi xixeni imóniníe nání nñwikára upírfáriní.” nñiriri ¹⁸ re nñrñiniginí, “Apixí joxí sñwí winí, í anj xwé mamadé ikwíroniniñpí nánirini. Apí mixí ináyí xwfá nñrimíni ñweagfáyo seáyí e nñwimónirí menweañpíriní.” nñrñiniginí.

18

Anj Babironi xwirfá ikixeniñ nánirini.

¹ Apí nñwinárimáná anñají ámi wo anñnamí dání weapariniñagí wininiginí. O néné tñj seáyí e imóniniñ worini. Anñnamí dání nñweapírná xegí ikñiniñpí xwinfá neari xwfárimí wfá nókiáriní ² enj tñni ríaiwá nñriní rípi rariniñagí arfá wininiginí, “Babironi, anj xwé mamadé ikwíroniniñpí ríxa xwirfá ikixenáriniñ. Ríxa xwirfá nikixenáriniñ yíwí imóniniñagí nání imfó yárinjerini. Ríxa kwíyí sipiyí ení awí eánárinjerini. Ríxa inj sipí ‘Ayí obí dñj ríá rarini?’ rarigfápi xwapí yárinjerini. ³ Ayí rípi nání xwirfá ikixenáriniñ. Ámá gwí bí bí mónigfáyí nñni apixí ‘Niíni tñni fíwí niniróná mfréniñ oanípoyí.’ yaiwiariniñ tñni fíwí niniróná iniñgí wainí nñrininiñ nero papíki ero wigí mixí ináyí xwfárimí dáníyí í tñni fíwí inayiro egfá enagí nání xwirfá ikixenáriniñ. Nígwí omeaneyniñro yúbí sábniniñ inarigfáyí apixí í ‘Amipí xwé tñjání nimónirí sirí muní onweámíni.’ yaiwiariniñagí nání ímí amipí wí mñni wiayiro nígwí urápayiro neriniñpimi dání nígwí xwé tñgfá imónigfá enagí nání ení xwirfá ikixenáriniñ.” rariniñagí arfá wininiginí.

⁴ Xwiyfá ámi bí anñnamí dání re rinénapariniñagí arfá wininiginí, “Ámá nioní gí imónigfáyíné, seyíné fíwí apixí í yarinípa axípi nero xeaniniñ ímí wímeanfápi seyíné ení seaimeaniginirí ímí pñni nñwiárimí wí e nání úpoyí. ⁵ Ayí rípi nání searariniñ. Í fíwí arfáki niyayiríná xegí fíwí yarinípi ríxa nñramóga nearíná anñna tñni xixeni róniniñagí nání fíwí í yarinípi nání Gorixo dñj peá mímó ení.” ⁶ Ámí rípi rariniñagí arfá wininiginí, “Ímí pirí numamoríná í wikárinípa axípi wikáriní sipí í enjpi biaú kikírí wirí iniñgí wainí í kapíxíyo niwirí winípa wainí pñj biaú kikírí opaxí imóniniñpí niwirí wirí éirixiniñ. ⁷ Í xewaniniñ seáyí e mteyoánirí sirí muní ñweari enjpi tñni xixeni mñmeniniñ urirí ámixfá erí oenirí pirí umamóirixiniñ. Í xegí dñj tñni re yaiwinariniñ, ‘Niíni mixí ináyí nimónirí menweañáini meníraní? Niíni apixí aní imóniníáini? Gíná dání dñj sipí níagí ñwí eapaxí imónimfáriní?’ yaiwinariniñ enagí nání ⁸ xeaniniñ sfá axíyimiñ re wímeanfáriní. Simiárfí wímeaní piyí epaxípi wímeaní ámixfá epaxí imóniniñpí wímeaní aiwá nání dñwí ikeamónipaxípi wímeaní nemáná nímíni ríá unínfáriní. Áminá Gorixo, ímí pirí umamonfo enj síxí eáninjo enagí nání apí nñpiniñ wímeanfáriní.

⁹ “Mixí ináyí xwfárimí dání í tñni fíwí iníro í tñni nawíní nñwearóná sirí muní ñwearo egfáyí ímí ríá nñirí sñwirfá peyariniñagí nñwiniróná re epírfáriní. Ámixfá ero ñwí miearo nero ¹⁰ rñiniñ ímí wímeanfápi none ení neaimeaniginirí wáyí nero ná jfamiñ nñrómáná re ríprfáriní, ‘Ine! Babironi

añf xwé mamadf ikwíróniŋpíxi, añf wí tñni xixeni mimóniŋpíxi, axínáni pírí rímamóŋpí ríxa símeáf enagí nání ine!’ ríprírárini.

11 “Ámá xwíárími dánf nígwíni omeaneyiniro yúbí sábniniŋf yarigfáyf wigf saŋfíyí nígwí nání ámá ámi wí bí wipaxf meŋagí nání í nání ení ámixfá ero ŋwí earo epírírárini. 12 Wigf saŋfíyí, ayf tírini. Síŋá gorf tñni síŋá siripá tñni síŋá awiaxf xixegfni imóniŋf tñni urípó apfá weŋf nígwí xwé roŋf tñni rapírapí awiaxf apfá weŋf tñni rapírapí mipíyí moŋf tñni rapírapí siríkáyí riniŋf tñni rapírapí ayfá ríŋf tñni íkfá xáíwí xegí yoŋ sitíroníyí riniŋf tñni amípí bí naŋwí erepaníyí riniŋfíyíyá síwaníŋpími dání imixiniŋf tñni amípí bí íkfá nígwí xwé roŋíŋpími dání imixiniŋf tñni amípí bí kapáyo dání imixiniŋf tñni amípí bí ainíxíyo dání imixiniŋf tñni amípí bí síŋá wárf wárfó móniŋpími dání imixiniŋf tñni 13 weríxí sinamoníyí riniŋfíŋpí tñni karíniŋf imóniŋf amomíyí riniŋf tñni íkfá dfá ríá ikearánáná síŋwirfá dñf naŋf eaaríŋpí tñni iniŋf waráyo xópé iníprífa nání dñf naŋf eaaríŋpí tñni íkfá dfá prakenísaníyí riniŋfíŋpí tñni iniŋf wainí tñni weríxí oripí tñni prawá awiaxf tñni wítí aiwá tñni burímákau tñni sipíŋpí tñni osf tñni karf osf íropearíŋf tñni ámá ení xínáíwáníŋf nimóniŋf omíŋf wíiarigfáyf tñni wigf saŋf bí epírífa nání imóniŋfíyí, ayf apírini. 14 Amípí jíxi ‘Omeámni.’ simónariŋfíŋpí ríxa pñni níwíárími ruŋoi. Amípí jíxi mírímúroniŋfíŋpí tñni amípí jíxi nímearfínná sírfí muní ŋweaaríŋfíŋpí tñni ríxa anípá imóníŋfíŋpí nání ámi síŋwí wíniŋpaxf mimónini.

15 “Ámá nígwíni omeaneyiniro wigf amípí nñni yoŋ riniŋf apí ími bí egfáyo dání nígwí xwé tífíá imónigfáyf ríniŋf axí ími winariŋfíŋpí none ení neainíŋgíniŋf wáyf nero ná jíami nírómáná ámixfá ero ŋwí miearo nero 16 re ríprírárini, ‘Ine! Añf xwé mamadf ikwíróniŋpíxi, ine! Apíxí rapírapí awiaxf apfá weŋf tñni mipíyí moŋf tñni ayfá ríŋf tñni yíníŋf síŋá gorf tñni imixiniŋfíŋpí tñni síŋá awiaxf imóniŋf xixegfni tñni urípó apfá weŋf nígwí xwé roŋfíŋpí tñni okíyí iníŋf eníxíni, 17 axínáni jíxiyá amípí ayá tñf apí nípini ríxa xwírfá ikíxenarfíŋf níraníŋf nání ine!’ ríprírárini.

“Sípíxí o omí xiáwowa tñni ámá wí e nání owaneyiniro sipíxí o omí bí nero ŋweaarigfáyf tñni sipíxí o omí omíŋf mearfíŋfáwa tñni ámá sipíxíyo níŋwearo wigf nígwí omíŋf yarigfá nñniyí tñni ayf añf apími ná jíami nírómáná 18 añf apí ríá nñniŋf síŋwirfá peyaríŋfagí níwíniŋf róná ení tñni ‘Ine!’ níŋf re rígfawixíni, ‘Añf xwé mamadf ikwíróniŋf apí tñni xixeni ámi bí gípí ríá ikwíróniŋf?’ níŋf re egfawixíni. 19 Isíkí nímeaayiro mñíyí míméámí níniŋf ‘Ine!’ níŋf ámíxíá ero ŋwí miearo neróná re níra ugíawixíni, ‘Ine! Añf xwé mamadf ikwíróniŋfíŋpí —Añf apí sipíxí xiáwowa amípí wí nígwí meapírí nání rawírawáyo níxero nírémáná bí egfápríni. E neríŋfíŋf dání nígwí xwé tífíáyf imónigfápríni. Añf apí axínáni síni mé xwírfá ikíxenarfíŋf nání ine!’ níra ugíawixíni.

20 “Añfínnaxíni, apíxí í ríxa xwírfá ikíxenarfíŋf nání dñf nífá osiniŋf. Goríxoyá imónigfáyíŋf tñni wáf wurímeiagfáyíŋf tñni wfá rókiamoagfáyíŋf tñni níyíŋf dñf nífá oseainíni. Goríxo añf apí seyíŋf seaikáriŋfíŋpí nání pírí mamóŋf enagí nání dñf nífá oseainíni.” Xwíyí bí añfínnamí dání e rínenapfíŋf arfá wíŋanigíni.

21 Añfínnajf ení síxí eániŋf wo síŋá xwé wítí síyí yuní ikíxearíŋfíŋf sípaxí wo nímfeyoarí rawírawáyo nímoairí re ríŋíniŋfíŋf, “Babironí, añf xwé mamadf ikwíróniŋfíŋpí nioní síŋá ro moaíapa añf apí ení píeroníŋfíŋpí. Añf apí ámá wará síni nínimáná pearígfáyíŋf anípá imónáná ámi síŋwí wíniŋpaxf imónínná meníni. 22 Añf apíxí dání ámi kítá eaníŋf soŋf ríniŋf

webí riniñi pékákí riniñi yariñagí arfá ámi bi wipírfá menini. Ámá amipí imixaniro éwapíniñgíayí wí añí apixi dání wigí yariñgíapí ámi yariñagía winipírfámani. Síná wití siyí yuní ikixeariñyí apixi dání ámi nerfína ikaxí rinaríñagí arfá wipírfá menini. ²³ Apixi dání uyíwí wfá ónaríñpí ámi óniñfá menini. Íwí sikíñfí tñi apiyá tñi apixi dání ámi bi ni-meániro xwiýfá nawíni rinaríñgí arfá wipírfá menini. Ayí rípi nání rirariñini. Apixiyá ámá niñgwíni omeaneyiniro amipí bí yariñgíayí dixí ayá tñi neríñpimi dání ámá xwíarími ñweagíayo niyoní yapí niwíwapírironá seáyí e múroníñfá enagí nání rariñini.

²⁴ “Í Gorixoyá wfá rókiamoaríñfáyo tñi ámá xegí imóníñfáyo tñi ámá amí gími ñweagía pipíkími iníñfáyo tñi niñpíkiri reá roániñirini.” Añíñajo e rariñagí arfá wiñanigíni.

19

Babironi xwirfá ikixenñagí nání añíñami dání yayí egí náníñini.

¹ Apí arfá niwimáná maní xwé bi ámá ayá wí añíñami epíroyí egíayíñiñfí meaní niñiniñfí ení tñi re rinaríñagí arfá wiñanigíni, “Negí Gorixomí seáyí e oumeaneyí. Nene éfí neamíñño, ayí orini. Ení eániñfí seáyí e umíeyoapaxí imóniñfí eno, ayí orini. ² O neyírori pírfí numamoríñá nepa xixeni imóniñfípi tñi wiaríñfí enagí nání seáyí e oumeaneyí. Apíxí iyí ede dání waríñfá añí niñmíni fá earoáriñiñfí —Í ámá xwíarími ñweagíayí tñi íwí niñiñfíñpimi dání uyíñí oépoyiñfí niwíwapíya nurfíñá xwirfá wikixeniñini. Ími Gorixo neyírori xixeni pírfí numamoríñá ámá xínáíwániñfí nimóniñfí omíñfí wiaríñfá í niñpíkiri reá roániñfí nání ríxa xixeni ení meáñini.” niñiñfí ³ ámi re ríñfawixíni, “Negí Gorixomí seáyí e oumeaneyí. Sínwírfá añí apimi rfá niñiñfí peyaríñfí aníñfí miní peyiníñfí.” ríñfá ⁴ ámá ámíñá 24 imóníñfá e niñweaxa pugífáwa tñi dñfí tñfí imóníñfá waú waú awa tñi Gorixo ikwianwíñami ñweañe nupfíkinímearo omí yayí niwíroná re niñra ugíawixíni, “E imóniñfí. Omí seáyí e oumeaneyí.” ríñfá ⁵ siá íkwianwíñami dání maní bá re niñiñfíñiñfí, “Ámá Gorixomí xínáíwayíñeniñfí nimóniñfí omíñfí wiaríñfáñfí, siyikwíñfí imóníñfápiayíñerani, xwéríxayíñerani, omí wáyí wiaríñfáñfí niñfíñfí, negí Gorixomí seáyí e umépoýí.” rinaríñagí arfá wiñanigíni.

“Sipísipí miáo apíxí niñmeaníñoi.” ríñfá náníñini.

⁶ Nioni maní xwé bi ámá ayá wí epíroyí egíayí meaní niñiñfíñfí riniñfí iniñfí iyakwí niñdiroríñá riniñfí akiríwí niñwekiríñá riniñfí yariñfípaníñfí nerfíñá re rinaríñagí arfá wiñanigíni, “Negí Gorixomí seáyí e oumeaneyí. Negí Ámíñá Gorixo, ení eániñfá niñyoní seáyí e wimóniñño ríxa neamenweani. ⁷ Sipísipí miáo apíxí meaní ríxa rínaríni. Apíxí meaní ríxa wé niñróniñfí ñweani. Ayíñání negí xwioxíyo dání dñfí niñfá niñeainíñfí yayí nerane Gorixomí seáyí e umíeyoaneyí.” rariñagí arfá niñwiriñfí wiñanigíni. ⁸ Í oyíniñfí rapírapí awíaxí apfá xáíwí werí kíyí bi mayí erí ení wú —Ú ayí ámá Gorixoyá imóníñfáyo xwíayo niñwearoná wé niñróniñfí píraníñfí egí nání imóniñfíñfí. Ú mñfí wíagí sñwí niñwiniñfí ⁹ añíñajo re niñiñfíñiñfí, “Re niñiñfí ríwamíñfí eai, ‘Aiwá sipísipí miáo apíxí meaní nání imíxaríñfápi nání wáf urepearíñfíñfí yayí owiníni.’ niñiñfí ríwamíñfí eai.” niñiñfíñfí re niñiñfíñiñfí, “Xwiýfá apí Gorixo ríñfí enagí nání nepaxíñfíñfí.” niñfá ¹⁰ añíñajomi yayí owimíniñfí nání oyá síkwí tñfí e upfíkinímeááná o re niñiñfíñiñfí, “Joxí yegí axípi xínáípawíñfíñfí nimóniñfíñfí Gorixomí

omíjít wíiarígwíwawí e mánipani. Díxít ríxíxímeá Jisaso seaiwapiyíníjípí fá xírariígíáyí yariígíápa nioní ení axíjípí yarijána woní enají nání Goríxomíní yayí wíí. Ayí ríjípí nání rarijíní. Gíní gíne wíá nírókiamoranénáyí, sa Jisaso neaiwapiyíníjípí rókiamoanírí nání imónarijwá enají nání rarijíní.” nírijínigíní.

Osí apíá weníjít womí seáyí e xenweano náníríní.

¹¹ Aníjna oxoáníagi níwíníríná weníjít yánfáyí wíníjanigíní. Osí apíá weníjít wo rojagi níwínírí osomí seáyí e xenweano —O re ríjítoríní, “Díjít uñwiráripaxoríní. Nepaxíníjít imóníjípíní yarijoríní.” ríjítoríní. O osomí seáyí e xenweanagi wíníjanigíní. O ámáyo níwíeyírorí pírf umamorí míxí wirí neríná wé róníjít imóníjípíní xíxení xídaríjoríní. ¹² Xegí síjwí ríá ápiáwíníjít werí máníyo dírf míxí ináyowa dákínariígíápi obaxí dákínírí enjoríní. Xegí yoí ámá níní majíá nimónímáná xewaníjoni níjía imóníjípí xegí warárimí eánírí ¹³ rapírapi ragíyo igíá eáníjít wú yínírí enjoríní. Yoí oyá re ríníjoríní, “Goríxoyá Xwíyíáoyí” ríníjoríní. ¹⁴ Anínamí dání símíjít wínariígíáyí rapírapi awíaxí apíá werí kíyí bí mayí imónírí eníyí níyínímáná osí apíá weníjít yo níxenweámáná omí númí waríjagíá níwínírí ¹⁵ ámá gwí bí bí móníjía níyoní xopírapi wíní kirá jwá yíníjípá oyá maníyo dání peyearijagi wíníjanigíní. Ayo ainíxí wá fá níxírírí numenwearí wíkf Goríxo, ení eáníjía níyoní seáyí e wimóníjito ayíkwí mívóníjípí níwíwapiyíríná uraxí wainí sogwí síjía íkwianjwí eapíníjínami xoyíkímí yariígíápa axíjípí wíníjíríní. ¹⁶ Yoí bí ríjípí “Míxí Ináyí Níyoní Seáyí e Wimónírí Ámíná Níyoní Seáyí e Wimónírí Enáoníyí” nírinírí xegí rapírapiyo jwirárinírí sáyíyo jwirárinírí enají wíníjanigíní.

¹⁷ Nioní weníjít yánfáyí aníjají wo sogwí jweane nírómáná apurí aní pírfíyo níjípíka emearíjít yo ení tíní ríaiwá re urarijagi wíníjanigíní, “Goríxo aiwá xwé imíxíníjípí nání níbírro awí eáníjít. ¹⁸ Míxí ináyíyá gíwí yíyóní ero símíjít wínariígíáyo seáyí e wimóníjít yíyá gíwí yíyóní ero ámá ení eáníjít yíyá gíwí yíyóní ero osíyíyá gíwí yíyóní ero osíyo seáyí e xenweáíyíyá gíwí yíyóní ero ámá xínáiwáníjít nímoníro omíjít wíiaríjít yírání, wíjít omíjíní yariígíá yírání, ámá síyíkwíníjít imóníjít yírání, ámá xwéríxa imóníjít yírání, nínyíyá gíwí yíyóní ero epírí nání awí eáníjít.” Iníyo ríaiwá e urarijagi wíníjanigíní.

¹⁹ Weníjít éáyí wíníjanigíní. Nanjwo tíní míxí ináyí xwíjírímí jweagíáyí tíní wíjít símíjít wínariígíáyí tíní nawíní awí neáníro osí apíá wenómí seáyí e xenweanomí tíní o xegí símíjít wínariígíáyo tíní míxí wianíro nání awí eáníríníjagíá níwínírí wíníjanigíní. ²⁰ Nanjomí fá níxíríríro mímóní wíá rókiamoaríjómí —O nanjwoyá néní tíjít imóníjít pími dání emímí neríná ámá nanjwoyá ipíríá eánírí nanjwoyá xopaikígí imóníjít pí yayí níwíro egíáyo yapí wíwapiyíníjoríní. Omí ení fá níxíríríro awaú síní síjít enáná ipí rírómíxíníjít ríá ápiáwí síjía sarípá ríníjípí tíní wearíjít wámí mamówárítagíá wíníjanigíní. ²¹ Wíníyo ení osomí seáyí e xenweano kirá xegí maníyo dání peyearijít pá tíní píjíkímí yaráná iní níní níbírro wíjít gíwí yíyóní neríná agwí ímí uyáríagi wíníjanigíní.

20

Seteno xwiogwí 1,000 apímí gwí jweanjít náníríní.

¹ Nioní weníjít yánfáyí wíníjanigíní. Aníjají wo xegí wéyo síríríkí yoparf bí mímóníjít yí nání kíjípí fá xírírí seníá wírí fá xírírí nemáná

añnamì dání weaparìḡagi wìníḡanigìní. ²⁻³ Aññajo iwí xwéomi — O sidírí eníná ḡweaagí axorìní. Obo axo Setenorìní. Omì íá nìxerì xwiogwí 1,000 múroníá nání gwí nìyárìrì sirìrìkí yoparf bì mimónìḡyìimì nìmoaimáná manḡ éde ówanḡ nìyárìmáná sikí bì símìmajíó nání ikwiáráríagi wìníḡanigìní. Xwiogwí 1,000 apì pwearínná áamá gwí bì bì mónìḡfáyo yapí mìwìwapìyìpa éwìníḡìnírì óf ayimì ḡwiráríagi wìníḡanigìní. E nerì aí xwiogwí apì rìxa múróáná axíná onìmiápi éwìníḡìnírì óf ayimì dání wíkwìowárìnífárìní.

⁴ Nionì wenìḡf yánfáyí wìníḡanigìní. Mìxí ináyíyá siá íkwianḡwí wí síḡwí nìwìnírì ayo wa áamáyo wìeyíropírfá nání rípeaarìníḡowa éf ḡweaḡagíá nìwìnírì áamá xwìyíá Gorìxoyá íá xìrìro Jisaso nání anìḡf miní áwanḡ urìro neróná wìwanìḡyíyí mìḡf wináná síḡwí mìḡf wákwìḡfáyí —Ayí síní xwíárímì nìḡwearóná nanḡwomì tñní xegí xopaikíḡf imìxìníḡpìmì tñní yayí mìwìpa ero nanḡwò nání ipírfá wìḡf mimáyoranì, wéyoranì, meánìpa ero egíyáfrìní. Ayíyá dñḡfyo síḡwí nìwìnírìnná rìpì éagíá wìníḡanigìní. Ámì síḡf nero xwiogwí 1,000 apimì áamáyo Kiraiso tñní nawínì umenḡweaḡagíá wìníḡanigìní. ⁵ Iwamíó áamá ámì síḡf nero wíápíñimeapírfápi, ayí apírfá. Pegíá wìníyí ayí iná mìwíápíñimeáagíá wìníḡanigìní. Xwiogwí 1,000 apì rìxa nìpwémáná enáná wíápíñimeáagíá wìníḡanigìní. ⁶ Áamá pegíá iwamíó síḡf nero wíápíñimeáfáyí tñní anì nawínì wíápíñimeapírfá ḡyíyí ḡyíyí yayí owinìní. Ayí áamá Gorìxoyá imónìḡfáyí enḡagíá nání oyá dñḡf tñní yayí winìpaxíyífrìní. Ayí Gorìxo áamá sípíyí ríá xwérímì ikáráná ayí tñní nawínì ríñḡf Ámì bì Pepírfápiyì rìñḡf mìmeá Gorìxo tñní Kiraiso tñní awaúyá apaxípánìḡf imónìḡfáwa yarìḡfápa nero awaú ḡweagíé ananì nìpáwiro Kiraiso tñní nawínì nìḡwearo xwiogwí 1,000 apì múroarínná áamáyo umenḡweapírfá enḡagi nání rarìḡñì.

Setenomì mìḡf nìwìmìxìrì xopírfá wíárìḡf nánìrìní.

⁷ Xwiogwí 1,000 apì rìxa nìpwémáná enáná sirìrìkí Seteno gwí ḡweaḡyìimì dání wíkwìowáráná ⁸ o nìpeyearì áamá gwí bì bì mónìḡfá xwíá rìrì nìrímìní amì ḡmì ḡweagífáyo —Ayí áamá Gokíyì rìñḡfáyí tñní Megokíyì rìñḡfáyí tñní ayífrìní. Ayo Seteno yapí owìwapìyìmìnírì nemerì áamá Gorìxoyá imónìḡfáyí tñní mìxí inanìro nání ayo awí neaemerínná áamá o awí eaeméyí rawìrawá imanḡf e inìkí e wenḡyíyí yapì xìxenì imónìpírfáfrìní. ⁹ Mìxí obaxí ayí xwíárímì ayoxí xwé íkwianḡwìníḡf eapíñḡe nání nìyìro ayí tñní mìxí oinaneyìníro añḡ Gorìxo dñḡf síxí uyìḡpìmì —E xegí áamá imónìḡfáyí ḡweagífrìní. E awí mudímoáná re éagi wìníḡanigìní. Ríá aññnamì dání nìpíérónapìrì ayo ríá nowáríagi wìníḡanigìní. ¹⁰ Ayo rìxa ríá náná obo, ayo yapí wìwapìyarìḡomì íá nìxero ipì rírómìxìḡf ríá ápiáwí síḡf sari páf rìñḡf tñní wearìḡfámì —E nanḡwò tñní mimónì wíá rókiamoago tñní awaú xámi moaigíe omì enì axí e nawínì ḡweáfrìxìnírì moaíagíá wìníḡanigìní. E ikwáwìyiranì, árfwìyiranì, kikiíá bì mepa nero ríñḡf anìḡf winìnífárìní.

Gorìxo áamáyo eyeyírómf enḡf nánìrìní.

¹¹ Nionì wenìḡf yánfáyí mìxí ináyíyá siá íkwianḡwí apíá wenḡf xwé wìna nìwìnírì anamì éf ḡweaḡoyá símìmanḡe dání xwíárì tñní aññna tñní nñní peá unáríagi nání ámì síḡwí bì mìwìnípaxí imónìḡagi nìwìnírì ¹² wenìḡf éáyí wìníḡanigìní. Áamá pegíyíyí síyikwìníḡf imónìḡfápiaranì, mamadírfìxaranì, íkwianḡwìnamì agwírfìwámìní ronḡagíá wìnarínná bìkwíyí nìparìro íkwí ámì wìna, áamá dñḡf nìyìmìḡf meapírfá nání yoí ḡwirárìníḡfna enì nìparìro

pegfá ayí sínì sḡḡf neróná yagfáḡpì tḡnì xìxeni xwiyfá umeárìḡnìrì nánì apì nánì bìkwíyo ḡwírárìníḡfyo dánì fá rírómí nerì xìxeni xwiyfá umeáríagì wìníḡanigìní. ¹³ Ámá pegfá rawírawáyo nìnamiro wegíáyíranì, pegfá pìyíḡfì síwí aḡf e —E pepíríá nánì Pìyoyì rìníḡpì tḡḡf erìní. E ugíáyíranì, nḡnì íkwianḡwí Gorìxo éf ḡweanḡfna tḡḡf e báná wigí yagfáḡpì tḡnì xìxeni xwiyfá umeáríagì wìníḡanigìní. ¹⁴ Pepíríá nánì Pìyoyì rìníḡpì, pìyíḡfì síwí aḡfyo ḡweagfáyo nìmearì ipì rírómìxìḡf ríá wearìḡe —E Gorìxo xwiyfá umeáríḡpìḡmì dánì ríḡnìḡf wìníḡferìní. E moaíagì wìníḡanigìní. ¹⁵ Xwiyfá numeárìrìfá íkwí ámá dḡḡf nìyìḡmìḡf meapíríá nánì yoí ḡwírárìḡfnamì ḡiyí ḡiyí anamì yoí mḡḡwírárìníḡagì nìwìnírìfá ayo fá nìxero ipì rírómìxìníḡf ríá wearìḡfáwámì moaíagíá wìníḡanigìní.

21

Anḡf sḡḡfna tḡnì xwíá sḡḡfí tḡnì nánìrìní.

¹ Nionì wenìḡf éáyí wìníḡanigìní. Anḡf sḡḡf wìna tḡnì xwíá sḡḡf wírì tḡnì rìxa nìmónìḡagì wìníḡanigìní. Anḡf xámìḡfna tḡnì xwíá xámìḡfí tḡnì rìxa anìpá imónìḡagì nánì aḡf sḡḡfna tḡnì xwíá sḡḡfí tḡnì imónìḡagì wìníḡanigìní. Rawírawá ámì mírìwḡḡagì nìwìnírì ² wenìḡf yánfáyí aḡf ḡwíá Gorìxoyáḡpì —Apì Jerusaremì Sḡḡpìyì rìníḡpìrìní. Apì apìxí oxí meánìḡmìrìfá okiyfá inarìḡfápa axíḡf éníḡf nìníḡmána aḡfnamì Gorìxo tḡe dánì weaparìḡagì wìníḡanigìní. ³ Sḡḡwí e nìwìnírì maḡf bá íkwianḡwínamì tḡḡf e dánì nìrìnírìfá eḡf tḡnì re rìnarìḡagì aríá wìḡanigìní, “Aríá époyì. Gorìxo ḡweaarìḡe agwì rìxa ámá tḡnì nawínì imónìní. O ayí tḡnì nawínì nìḡwearóná ámá xíoyá xegí imónìpíríárìní. Xewanìḡo enì wigí ḡwíá nìmónìrì ayí tḡnì nawínì nìḡwearóná ⁴ amìpì dḡḡf sípì wiarìḡpì xórórí nìwìirì nánì wigí sḡḡwírìxí weaparìḡfáḡpì kwìkwírimì nìwírìníḡf wílagì nánì ámá pero ámìxíá ero ḡwí earo ríḡnìḡf wìníro yagfáḡpì ámì bì mepa epíríárìní. Xámì e yagfá apì rìxa ríá dánì anìḡfìní xwíá iwéagì nánì ámì axíḡf wí epíríámanì.” rarìḡagì aríá wìḡanigìní.

⁵ Íkwianḡwínamì éf ḡweanḡo re rìḡnìḡagì, “Aríá eì. Nionì amìpì nìpìní ámì sḡḡf imìxáríárìní.” nìrìrì re nìrìḡnìḡagì, “Xwiyfá nionì rarìḡapì nepaxìḡf imónìrì ámá dḡḡf wìkwíropaxí imónìrì eḡagì nánì joxì ríwamìḡf eaì.” nìnírìrì ⁶ re nìrìḡnìḡagì, “Amìpì nionì ‘E imónìwìníḡagì.’ yaiwìḡapì rìxarìní. Nionì sḡḡf pírí tḡḡweanḡfìḡf nerì nánì iwamíó imónìrì yoparí e nánì imónìrì mé anìḡf imónìḡagì. Inìḡf nánì ḡwíḡf yeáyí wíḡ ḡiyí ḡiyò inìḡf dḡḡf nìyìḡmìḡf meapíríá nánì síḡmìḡf meaarìḡḡmì dánì ananì níwirì mìnì wimíárìní.” nìnírìrì ⁷ re nìrìḡnìḡagì, “Ámá nionì anìḡf fá nìníxìrìróná nionì tḡnì síḡmì tḡnì inarìḡwáyo xopírárìḡf wíá ḡiyí ḡiyò nionì ríá apì nìpìní nìwìirìfá ḡwíá ayíyáonì imónìrì ayí enì ḡf nìáíwí imónìro epíríárìní. ⁸ E nerì aí íkwíkwíá imónìḡfáyí tḡnì nionì dḡḡf nìníkwíroro aí ámì peá nìmogíáyí tḡnì ámá xwíríá wianìpaxí imónìḡpì yarìḡfáyí tḡnì pìkìxwíríó yarìḡfáyí tḡnì fíwì inarìḡfáyí tḡnì ayáḡ yarìḡfáyí tḡnì wigí ḡwíáḡpìḡmì fá nìxìrìro dḡḡf nìkwíroro píránìḡf mearìḡfáyí tḡnì yapí rarìḡfá nìníyí tḡnì wigí pírí mamónìpíríe —E ipì rírómìxìḡf sḡḡf sarpáyo dánì ríá ápiáwí anìḡf wearìḡerìní. Ayí e anìḡf wepíríá eḡagì nánì ríḡnìḡf Ámì bì Pepíríáḡpìyì rìníḡpì xìxeni meapíríárìní.” nìrìḡnìḡagì.

Anḡf Jerusaremì sḡḡpì nánìrìní.

⁹ Anḡfnaḡf wé wíḡmì dḡḡf waú awa pìrerìxí wé wíḡmì dḡḡf waú ayo xeanìḡf yoparí wé wíḡmì dḡḡf waú inìḡaná xìrìḡfáwa wo nìbìrì re

niríniginí, “Eini. Apixí sipisipí miáo meaní síwá osimíni.” niniriri
 10-11 Gorixoyá kwíyípi níxixéróána aníjnajo dífwí míf sépiá roní bimi
 nání nimeámi niníyiri aní nwfá xíoyápi, Jerusaremyí ríníjépi anínamí
 Gorixo tfe dání xixéá xfo inaríjépi tfiní nawíní weaparíná síwá níagi
 winíjaniginí. Xwiníá aní api eanípi síjá awíaxí nígwí xwé ronípi xwiníá
 eaníjépa eanagi níwiníri síjá awíaxí jasípái ríníjépi rírímá ónífpa
 ónaríjagi winíjaniginí. 12-13 Aní apimí nípimíni síjá tfiní ákíjé aga
 seáyí émi eáníjagi níwiníri ákíjé apimí fwi wé wúkaú síkwí waú iníjagi
 níwiníri ákíjé sogwí xemónaparíjémíni imíxíníjépipimí dání fwi wíyáú
 wíyi iníjagi winíri ákíjé sogwí wearíjémíni imíxíníjépipimí dání ení fwi
 wíyáú wíyi iníjagi winíri mídání mídání ení fwi wíyáú wíyi iníjagi winíri
 nerí ayo bimi bimi aníjnají xixeni awí mearonagá níwiníri Isíreríyíyá
 xiáwo írínowa wé wúkaú síkwí waú imóníjéwayá yof fwi bimi bimi níyoní
 wo woyá yof eáníjagi winíjaniginí. 14 Síjé tfiní ákíjé nearíná iwamfo
 nítiwayírorí tfiníjéyo —Ayí síjé wé wúkaú síkwí waú xámi weníyírini. Ayo
 sipisipí miáoyá wáf wurímeíagá wé wúkaú síkwí waú imóníjéwayá yof
 síjé ayí ayimí xixeni eáníjagi winíjaniginí. 15 Aníjnají nioní xwíyíá níro
 xoyfá iwamfo yarígá síjé gorí tfiní imíxíníjéyi aní apimí tfiní ákíjéyo tfiní
 fwiyo tfiní iwamfo néra uní nání fá xiríjagi winíjaniginí. 16 Aní apiyá miwí
 imóníjé biaú biaú nípini xixeni imóníjépirini. Sepiá miwí mídímídání
 imóníjépi axípi imóníjépirini. Aníjnajo ríxá iwamfo yarígáyi tfiní iwamfo
 yaríná aní api xegí sepiá épi 12,000 imóníjagi níwiníri sepiá ení
 ákíjé xwápiyi nimíxíga punípi tfiní sepiá ení yegí nimíxíga nípeyiri píni
 wiáríníjépi tfiní nípini axípi 12,000 imóníjagi níwiníri 17 aníjnajo aní apiyá
 ákíjé iwamfo neríná xegí sepiá níróga nípeyiri píni wiáríníjé imóníjépi
 144 mita enagi winíjaniginí. Aníjnajo iwamfo neríná ámá iwamfo yarígáyi
 tfiní eníjiginí. 18 Ákíjé síjé awíaxí jasípái ríníjépi tfiní níkíróga nípeyiri
 eáníri aní nápi síjé gorí tfiní míríníjagi nání gírasíníjé rírímá ókiáríníri
 enagi winíjaniginí. 19 Síjé ákíjé nearíná iwamfo nítiwayírorí tfiníjé wé
 wúkaú síkwí waú xámi wenípi síjé awíaxí nígwí xwé roní wíyí wíyo dání
 tfiní naní oimóníri dídairí iníjagi winíjaniginí. Síjé iwamfo nítiwayírorí
 tfiníjéyí wíyi síjé jasípái ríníjéyirini. Ámí wíyi onagwá wení sapaíyi
 ríníjéyirini. Ámí wíyi apfá wení agetái ríníjéyirini. Ámí wíyi sowí iníjé
 emerái ríníjéyirini. 20 Ámí wíyi sadoníkísyí ríníjéyirini. Ámí wíyi ayfá
 ríjé koníríaníyi ríníjéyirini. Ámí wíyi siyó ríjé kírisoraitíyí ríníjéyirini.
 Ámí wíyi sowí xegí bí iníjé beríríyi ríníjéyirini. Ámí wíyi siyó xegí
 bí ríjé topasíyi ríníjéyirini. Ámí wíyi kírisopírasíyi ríníjéyirini. Ámí
 wíyi onagwá wení jaiasiníyi ríníjéyirini. Yoparíyi mipíyí moní ametísíyi
 ríníjéyirini. 21 Ákíjé ówaní wé wúkaú síkwí waú eníyí ayí urípo apfá wení
 nígwí xwé roní wé wúkaú síkwí waú ayírini. Wínani wínani urípo ná
 woní tfiní imíxíníjéyírini. Aní apiyá óyi síjé gorí tfiní imíxíníjé enagi
 nání gírasíníjé rírímá ókíjéyirini. 22 Aní apimí dání aní Gorixo nání
 rídiyowá nero seáyí e umearígá wíwá míríníjagi níwiníjaniginí. Ayí
 rípi nánirini. Ámíná Gorixo, ení eánígá níyoní seáyí e wimóníjé tfiní
 sipisipí miáo tfiní aiwaníjowá aníjé e níjéwari aní iwáníjé míríníjagi
 nání wíwá nímirírnáyí, ná mayí imónípaxí enagi nání mímíríníjagi
 winíjaniginí. 23 Gorixo xewaníjé xixéá inaríjépi wíá aní apimí ókímíxíri
 sipisipí miáo apimí uyíwíníjé yamori enagi nání sogwíraní, emáraní,
 apimí wíá ómíxínífa nání ná mayírini. 24 Wíá aní apimí dání óníníjépi aní

apimini wóniníámanti. Ámá gwí bɪ bɪ mónigfá wfá apɪ óniŋe niŋwearo wigf yarigfápi epírárini. Mixí ináyf xwárími ŋweagfáyf wigf amípí ayá tŋŋpí nimeámí nuro anj apimi páwipírárini. ²⁵ Ikwawíyíná ákíŋá íwí ówanfýf yárinínfá menini. Anj apimi ámi árfwíyi wí imónínfá menagi nánirini. ²⁶ Ámá gwí bɪ bɪ mónigfáyo dání amípí ayá tŋŋpí tŋni amípí ámá sŋwí nŋwíniríná “Seáyí e imóniŋpírání?” yaiwiarigfápi tŋni anj apimi nání nimeámí nuro páwipírfa aiwi ²⁷ ámá piaxf weánipaxípi yarigfáyf tŋni xwírfa winipaxf imóniŋpí yarigfáyf tŋni yapf rarigfáyf tŋni ayf wí anj apimi aga ná rfwíyo aí wí páwipírfa menini. Ámá wigf yoí íkwf sipisipf miáoyá diŋf niyimniŋf meapíránami ŋwirárinigfáyfni anj apimi páwipírárini.

22

¹ Anjŋajo iniŋf diŋf niyimniŋf imónipírí nání wearŋú síwá níáná nioní sŋwí nŋwíniríná ú gírasf rírímá ónarŋŋpa nónimáná síá íkwianwí Goríxo tŋni sipisipf miáo tŋni awaúyánami dání simniŋf nimeari ² anj apimi nání xegf ófyo ayá áwínimí wearŋagf winiŋanigini. Iniŋf úmí ororfwámi dání íkfá diŋf niyimniŋf imónipírfa náníyf roŋagf winiŋanigini. Íkfá ayf emá ayf ayo sogwf nŋweríná sogwf xixegfni wé wúkaú síkwf waú wearŋfýrini. Íkfá ayf iwípi Goríxo ámá gwí bɪ bɪ mónigfá niyoní wé roŋwiráriní imóniŋpí enagi nání ³ xfo eníná ramixiŋpí e dání axípi siní wí imónínfámani. Síá íkwianwí Goríxo tŋni sipisipf miáo tŋni awaúyána anj apimi imónínfá enagi nání ámá xfómí nixdfiro nání xináiwániŋf nimóniro omiŋf wiirigfáyf anj apimi dání xómniŋf niyikwiro yayf seáyí e numero ⁴ oyá símimanŋpí ení sŋwí nŋwíniro xegf yoí wigf mimáyo eánigfáyf imónipírárini. ⁵ Anj apimi dání sfá ámi bɪ yinínfámani. Áminá Goríxo ámá apimi ŋweagfáyo wfá wókímixinfá enagi nání uyfwf tŋni sogwf tŋni wfá ómixinfá nání mfkf mayf nimóniro xfo tŋni nawíní niŋwearo nání mixf ináyfniŋf nimóniro anjŋf minf menweapírárini.

“Jisaso ámi weapínfa nání anwi ayorini.” urniŋf nánirini.

⁶ Anjŋajo re nŋriŋniŋini, “Xwíyá apí aga nepaxiŋpírini. Diŋf uŋwiráripaxípirini. Áminá Goríxo —O xegf wfá rókiamoarigfáwami xegf kwíyf tŋni enj síxí wírómíxowárariŋorini. O xegf anjŋajoní ámá xfómí nuxdfiro nání xináiwániŋf nimóniro omiŋf wiirigfáyo amípí rfwíyo anjŋni nimónínfápi nání síwá wimi nání nŋrowárénapírini.” nŋriŋniŋini.

⁷ “Arfá époyí. Nioní seaímeámfa nání anwi ayorini. Xwíyá bɪkwf rípiimi wfá nŋrókiamónirí eánŋfyo xfdarigfá gíyf gíyf Goríxoyá diŋf tŋni yayf winipaxf imóniŋo.” Jisaso e riŋniŋini.

⁸ Amípí apí nání arfá wirí sŋwí winirí yarŋáoni, ayf nioní Jononirini. Arfá wirí sŋwí winirí neríná anjŋajf amípí apí sŋwí owínirí síwá níomí yayf oumemnirí xegf síkwf tŋf e upfkínimeáagi aí ⁹ o re nŋriŋniŋini, “E minipaní. Joxí Goríxomí nuxdfírí nání xináixfniŋf nimónirí omiŋf wiirŋŋpa nioní ení axípi nimónirí yarigfwíwawirini. Dixf rírxímeá imónigfáyf, wfá rókiamoarigfáyf tŋni xwíyá bɪkwf rípiimi nŋrinirí eánŋfpi arfá wiarigfá nŋnyf tŋni ayfniŋf imóniŋá woní enagi nání e minipaní. Goríxo ná womini upfkínimeá.” nŋrinirí ¹⁰ re nŋriŋniŋini, “Xwíyá bɪkwf rípiimi wfá nŋrókiamónirí eánŋfpi ríxa nimónínfá anwi ayo enagi nání joxí sfá óriŋfniŋf nerí rítí miyáripaní. ¹¹ Ámá sipíní imixarigfáyf xe axípi sipíní nimíxa uro ámá sipí neróná síwí yapí yarigfáyf xe axípi sipí néra uro

ámá wé róniḡfá yariḡfá yé xe axípi wé róniḡfá néra uro ‘Gorìxo wimónariḡpì éimigini.’ yaiwiarigfáyé xe axípi néra uro éfrixini.” niriḡnigini.

¹² Jisaso “Aríá ei.” niriḡri re niriḡnigini, “Nioni seaimeámá nani anwi ayorini. Nioni nibiri niseaimearina ámá wigí yariḡfápi tñi xixeni píri umamomi nani íá nixirimi bimfáriní. ¹³ Nioni síḡá píri tḡweanḡnḡfá nimóniri anḡfá miní ḡweanḡoni rariḡnini. Iwamó wí e dani imóniri yopari wí e nani imóniri enḡonimani. Iwamó imóniḡe dani anḡfá sini ḡweari yopari imóninḡe anḡfá sini ḡweari emfáonirini.” niriḡnigini.

¹⁴ Ámá sipisipi miáomi dḡḡfá niwíkwíroriḡpimi dani wigí rapirapí oyá ragíyo igfániḡfá eagfáyé, ayí íkíá dḡḡfá niyimiḡfá imónipríána danipaxí imóniro anḡpimi íwíyo páwipaxí imóniro enḡagíá nani yayí Gorìxoyá dḡḡfá tñi winipaxíyirini. ¹⁵ E neri aí apimi bfaríwami ḡweagfáyé tḡyí yariḡfáyirini. Síwinḡfá nimóniri ero ayá ero íwí iniro pikíxwíró ero wigí ḡwáfipimi íá nixiriro meḡwearo “Yapí oraneyi.” niwimóniro yapisíxí riro yariḡfáyirini.

¹⁶ “Nioni, Jisasoni síyikí nioniyá anḡfá api apimi dḡḡfá imónigfáyé amipí api nipiḡnini nani níḡfá imónipríri nani ḡfá anḡnajo áwanḡfá oseariniḡfá urowárenapfáriní. Míxí ináyé Depitoyá xwíá piaxíyo dani iwiaronḡoni, ayí nionirini. Síḡfá ímiáoni, ayí nionirini.” ririḡnigini.

¹⁷ Kwíyípi tñi sipisipi miáo apíxí meanfápi tñi “Bei.” rariḡni. Xwíyíá rípi íá roariná aríá wíá ḡyí ḡyí eni “Bei.” rírixini. Ámá iniḡfá nani ḡwíni yeáyé niwiro “Iniḡfá dḡḡfá niyimiḡfá imónipríri nani imóniḡumi dani niwirí onimini.” yaiwíá ḡyí ḡyí anani nibiro onípoi. ¹⁸ Xwíyíá bikwí rípi wíá nírókiamóniri eániḡfápi íá roariná aríá wíá ḡyí ḡyíné aríá jiyikí niseaori re osearimini, “Ámá wiyíné xwíyíá rípi ámi bí tñi ḡwí nimori niriḡnáyé, xeanḡfá bikwí rípi eániḡfápi Gorìxo e éfáyíné seaikáriníariní. ¹⁹ Wiyíné xwíyíá bikwí rípi wíá nírókiamóniri eániḡfápi rití nerínáyé, e éfáyíné Gorìxo íkíá dḡḡfá niyimiḡfá imónipríri dananiro éfánami midanipa oépoiḡniri píri searakiri anḡfá ḡwáfipimi ḡweanro éfápiḡ mípáwipa oépoiḡniri píri searakiri neri seawáriníariní.” osearimini.

²⁰ Xwíyíá rípi áwanḡfá rariḡḡo “Nepa nibimíá nani anwi e imónini.” rariḡni. “Oyi, e imóníwiniḡnini.” nimónariní. Áminá Jisaxi ríxa bírixini.

²¹ Ámá niyínéni Áminá Jisaso ayá osearimixini. Apirini.